Digitized by Google

6
29 M
20

LEGENDA.

Auctor De Bibliot Jacobus Voragine Secr

15 35

Coll. Rom. Soc. Jesu

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

OPVS AVREVM QVOD LEgenda Sanctorum vulgo nuncupatur, ad vetuſtorum exemplariū fidē accurate caſtigatum, & nō mediocri diligētia fratris Claudii de Rota, ſacræ Theologiæ ꝓfeſſoris, Ordinis prædicatorum (Additis aliquot Sanctorū Sāctarumꝗ hiſtoriis) auctius redditū, cū hiſtoria Lombardica, & duobus Repertoriis, quorum vnū ſingulares legendarum materias, alterū omniū legendarū huius operis numerū complectitur.

¶ Incipit tabula ſiue repertoriū ſuper legen-das ſanctorum ſcdm ordinem alphabeti collecta. Et primo premittitur prologus extēdens modum reperiendi materias contentas in diuerſis locis huius voluminis.

¶ Prologus in repertorium.

Quoniā ſicut dicit Iſidorus in libro de ſummo bono ad cōuerſionem ⁊ correctionē mortalium multū ꝓſunt exempla ſanctoꝝ: idcirco cogitaui ordinare ad vtilitatē peccatoꝝ ⁊ ꝯſolationem predicatoꝝ vnam tabulam per ordinem alphabeti ſuper legēdas ſanctoꝝ compilatas per fratrem Iacobum de voragine Ianuēſem ordinis fratrum predicatorū ad hoc quod predicatores in ſuis predicationibus exempla magis cōuenientia citius ⁊ leuius inueniant. Nā multe pulchre legende ſunt in eis legēdis que nunq̄ vel raro leguntur: tamen ſunt valde bone ⁊ inductiue ad penitentiā. Ordināui aūt eam ſic. Quoniam in ea poſui omnia notabilia que de legendis collegi ſcdm ordinē alphabeti. Et poſt quodlibet notabile ponitur numerus qui demonſtrat legēdam de qua ſumptum eſt illud notabile: ⁊ poſt numerū ponitur litera que demonſtrat capitulum legende illius de qua ſumptū eſt notabile qd queritur. Deinde ponitur ſi opus ſit in qua particula illius capituli ponitur illud notabile: puta vel in principio: medio vel in fine: vel circa. Et plerūq; noīatur paragraphus: verbi gratia. Accipe primū notabile qd dicit. Abſcōdita diuinitus manifeſtātur qd ſignatur. lxxxij. B. Deinde quere que legenda hoc numero deſignatur: ⁊ inuenies qd eſt legenda ſanctorum Ioannis et Pauli: poſtea quere in corpore dicte legende literam B. que ſignificat ſecūdum capitulum qd incipit ſic. Poſt hoc filius terentiani. Et ſic reperies legendam et partem ſeu capitulum legende de qua ſumptum ſit notabile: videlicet abſcōdita diuinitus manifeſtātur. Exemplum aliud. Abſolutio ab excōmunicatione defunctis facta valet: quod ſignatur. xlvj. Quere legēdam hoc numero deſignatā: et inuenies qd eſt ſancti Gregorij. Poſtea in corpore dicte legēde quere hanc literam K. vt in hoc regiſtro deſignatur que ſignat capitulū ex quo ſumptum ſit illud notabile. Deinde quere. §. Legitur quoq;. et reperies quod queris. Et ſic conſequenter faciendum eſt cum alijs.

¶ Nota q̄ aliquando poſt notabile ſequuntur plures numeri: et hoc eſt quia illud notabile in pluribus legendis reperitur: quia in tot legendis quot ſunt numeri. Item aliquando plures litere diuerſe ſequuntur numerum: et hoc eſt quia illud notabile pluries in vna et eadem legenda inuenitur: ſed in capitulis diuerſis.

Tabula alphabetica.

Incipit tabula alphabetica noviter emendata.

Abſcondita divinitus manifeſtantur. Legenda. lxxxij. capitu. B. in princi.
Abſolutio ab excõicatione defunctis facta valet. xlvj. K. §. Regitur quoq̧.
Abſtinentia ſanctorum dura fuit. lv. E. cviij. B. clxxxiiij. C. D. cxlj. B.
Abſtinẽtia lʒ maxia libidinẽ nõ extiguit pẽit⁹. cxlj. B.
Abſtinentia penitentium debet eſſe magna. cxv. D. clxiiij. B. C. D.
Abſtinentia impetrat optata. cxliiij. E
Accedentes ad altare ſex debent habere. clxxviij. C
Accuſatores peccatorum tres. j. K
Addiſcenda ſunt tria. v. circa finem. lvj. B
Adventus chriſti eſt quadruplex. j. A
Adventus chriſti opportunus fuit tripliciter. j. B
Adventus chriſti utilitas multiplex. j. C
Adverſitatem iniuſte patienter portare magni meriti eſt. cxlvj. in medio.
Afflictio corporis continenda eſt. cxliiij. D
Agyos quare dicitur. lj. B. poſt medium.
Alemani innumeros romanos occidunt. clxxviij. P
Ale quatuor habende. lix. A
Alnia redẽptoris quos inſtituit. clxxviij. K. in medio.
Altare conſecratur ad tria. clxxviij. A
Altare ſpoliantes incurrunt penam temporalem. xxj. J. §. vir quidam.
Amabilem faciunt tria. xlj. Interpretatione.
Amatores mundi ſunt fatui. clxxvj. D. E
Ambroſius tria docuit auguſtinum. cxix. E. in princi.
Amicitia huius mũdi cito diſſolvitur. cx. B
Amici lucrantur ut unus pro alio moriatur. lx. D
Amici hominis tres ſunt. clxxvj. E
Amor proximi cũ cõplementum mandatorũ dei. lx. B
Amor ſignat̃ p ignẽ triplici rõne. lxviij. F. in medio.
Amor habet triplicem vim. lxviij. F. poſt medium.
Amor duplex. cxix. H. §. Eo tempore.
Angel⁹ ad cuſtodiã hoĩs deputat̃. cxl. E. §. Quarto hec
Angelus dei adiuvat ſervos dei in tribulationibus ⁊ conſolatur dei ſervos. lxxiiij. A. lxxv. B. xliij. B
Angeli ab infidelibus intuentur viſibiliter. cxxxj. B
Angeli dicuntur celum. lxvij. E
Angeli apparent in eccleſia. lxxxj. A. circa finem.
Angeli apparent in paſſionibus ſanctorũ. lxxxiiij. F. circa medium.
Angeli ſunt famuli ⁊ promotores hominum. ciij. A
Angeli ſanctorum animas deſerunt. cxl. E. §. Quarto hec. F. §. Quarto honorandi.
Angeli cũ demonibus ꝑ animabus pugnant. cxl. E
Angeli quot ⁊ quomodo animam defendunt. cxl. E
Angelorum novem ordinũ nomina ⁊ officia. cxl. C. §. Quarta apparitio.
Anima plus eſt diligenda ꝙ corpus. xviij. B
Anima in tribus locis corporis principaliter ſedẽ videtur habere. lj.
Aie exeuntes a corpe quo vadunt. xxl. F. §. Cũ quadã.
Aie pro diverſis cauſis apparent. clix. B. per totum.
Anime ſalus eſt fuga hominum. clxxvj. A
Animalia mortua a ſervo dei vocata reſurgũt. cij. C. D
Aialia ſilveſtria beneficia recognoſcũt. cxlj. C. in pri.
Antiphone ⁊ pſalmi quando ⁊ a quo inceperunt cantari. xxxvj. A. in fine.
Antichriſtus oĩes conatur decipere quatuor modis j. E. in principio.
Apoſtate peſſime finiunt. cxviij. A. per totum.
Apoſtolus thomas diverſa ſuſtinuit. v. F
Apoſtoli potius elegerunt ſuum martyriũ ꝙ idolatrarum interitum. clv. D. in principio.
Apoſtoli omnes ſanctos in quatuor excedunt. cviij. D
Apoſtolorum perſecutio facta eſt a romanis imperatoribus cauſa multiplici. lxv. A. circa finem.
Aqua benedicta expellit demonem. clxxvij. D
Aqua manuum ſervorũ dei cecos illuminavit. xlj. B
Aqua ſanctos ſuſtinet. xcviij. B. in medio.
Aqua libros ſancti balneare non potuit. cviij. D. §. Cũ partibus.
Aquil' quatuor habet ꝓprietates. clij. B. in medio.
Arrij officium fides ⁊ obitus. ciij. A
Arrianorum ⁊ fidelium dura cõcertatio. ciij. A. in principio. B. in fine.
Arbor perfida que virgini marie inclinavit. x. B. i fine.
Arma ſervorum dei qualia ſunt. lv. H. in fine.
Ars malefica ſuper bonos nihil poteſt. cxxxv. A
Aſcenſionis xp̃i novem utilitates. lxvij. E. in medio.
Aſcendit chriſtus quadrupliciter. lxvij. C
Aſcendere diſtulit chriſtus quadrageſimo die triplici ratione. lxvij. B
Aſcendere volens indiget ſchala habẽte quatuor gradus. clxvij. A
Aſpectus mundanus eſt periculoſus. ix. D
Avaritia abominabilis eſt abijcienda. liij. B. lv. E
Avaritia ⁊ luxuria excecant hominem. vij. A
Aves bonos nõ timent viros: ſed eis obediunt. cxliiij. E. in fine.
Audivit chriſt⁹ opprobria ⁊ blaſphemias quadrupliciter. lj. A §. Quinto ex eo.
Audire cantum quandoq̧ inducit ad peccatum. cxix. C. poſt medium.
Baculus ſancti viri a demone defendit. cxv. D. §. apud. D
Baptiſmus ad ſanitatem corporis inducit. xxiij. D
Benedictio ſponſis danda. v. B. circa finem.
Beneficia recognoſcunt̃ ab aĩalibus ſilveſtrib⁹. cxlj. C
Bernardus cũ fratribus ciſterciẽſiũ igredit̃. cxv. C. D
Bernardus videns nativitatem chriſti ſapiens eſt effectus. cxxv. B
Bibens ſine licentia ⁊ ſigno crucis demoniacus efficitur. cviij. D. §. exiſtente beato.
Bona pro malis reddenda ſunt. lv. C
Bonus poteſt dici quivis tripliciter. cxxlij. A
Boni viri qñq̧ futura predicunt. cviij. H. §. Cum in.
Boni viri quicquid a deo petũt impetrant. cviij. B. §. exiſtente.
Bonis recedentibus fit vindicta a deo in malos. lv. E
Bonitatis ſignũ eſt velle libentius vituperari ꝙ laudari. cxliiij. F. in fine.
Bonitatis ſignum eſt velle libentius ſubeſſe ꝙ preeſſe. cxliiij. F
Calix fractus oratione reintegratur. cx. B. §. cum autem. cxij. D. §. in eccleſia.
Campane quare pulſantur tempeſtate inſurgente. lxvj. E
Cancellarum oblatio a ſanctis acceptatur. lx. J. §. quedam comitiſſe.
Charitas mirabilis. viij. D. §. cum autem.
Charitas pauperes nutrit. xlviij. A. §. poſt hoc.
Charitatis cedula a pluvia balneari nõ potuit. cxv. D
Charitatem odit diabolus. xlviij. A

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Carnis tentatio ꝑ penam corporis fugatur.xviij.A.B
Carnis motus accidit triplici de cauſa.xxj. E
Carnis cruciatio eſt anime ſaluatio. xxv.D.lxxxviij.
B.poſt medium.
Carnis ſtimulus oratiōe ſancti viri remouet᷑.cxxiiij.
A.in fine.
Carnis tentatio a demone in ſeruis dei excitat᷑.xlviij.
B.cxliiij. D
Caroli magni forme deſcriptio.clxxvij.K.poſt mediū.
Caſtitas a ſnia mortis liberat.ij.D.§.quidā iuuenis.
Caſtitas eſt amplectenda.iiij. C
Caſtitas a ſpiritu ſancto cuſtoditur.vij. A
Caſtitas in quinqꝫ periclitari ſolet.clxviij.F.§. quarto.
Cauſas amicorum audire eſt periculoſum: ſed extra=
neorum eſt ſecurum.cxix.B.in principio.
Cella omnia docet.clxxviij. A
Celebrare pro defunctis diabolo diſplicet.clix.B.in
medio.
Celum multiplex.lxij. C
Celum triplicem habet proprietatem.clxv. A
Ciborum corporalium non multū eſt curandū.cxix.E
Cicatrices corporis chriſti ſeruare quinqꝫ de cauſis.
lxvij.D.in medio.
Cicatrices reſeruauit chriſtus ⁊ inſignia paſſionis in
iudicio triplici de cauſa.j. H
Clauis petri diabolum ab anima repellit.cv.D.in fi.
Clauorum dñici corporis inuentio.lxiiij.E.§.verū cū.
Clauſis ianuis domuꝫ quinqꝫ bonus homo intrat.cviij.
D.§.cum quoddam.
Clemens dicitur quatuor modis.clxvj. A
Cogitationes impediunt ad ſalutē.xxj.F.§.antonius
Cogitatio hominem inſenſibilem facit.cxix. M
Cognoſcere cupiens chriſtuꝫ ſe contemnit ⁊ humiliat
cxliiij.A.§.quedam igitur.
Commendata ſanctis feliciter gubernantur.iij. F
Cōplexiōes hoīm ſunt quatuor.xxxv.A.§.quīta ratio.
Concordia inter fratres ſemper eſt habenda.clxxv. A
Cōcupiſcentia qualiter eſt refrenanda.cxv.D. in fine.
Cōcupiſcentia carnis a ſigno crucis ſuperat᷑.cxxxviij.
B.ante medium.
Confeſſio cordis non ſufficit ſine confeſſione oris qua
druplici ratione.clix.
Confiteri bonum eſt quia occulta diuinitus omnibus
reuelantur.xlix. A
Cōfitētem chriſtum in preſentia diaboli reſpicit ima=
go chriſti.clxv. E
Confidere de ſe ipſo nullus debet.clxxiij. A
Confidere in operibus ſuis nullus debet.clxxv. A
Cōſideranda ſunt prius pctā ꝓpria ꝙ aliena.clxxiij.A
Conſilium non eſt contra dominum. clxxvij. M. poſt
medium.et.xxxix. E
Conſiliatores mali puniuntur grauiter.xlvj.M. in fi=
ne.lix.A.poſt medium.
Conſolator qualis habere dꝫ in guerris pctōꝝ.cxij.E
Conſortium peccatorum eſt vitandum.ix.B.§.legitur
Conſtantia maxime in tribus apparetur.lv. H
Cōſtātia magna in fide ⁊ ſeruitio dei eſt habēda.lv. H
Cōſuetudo quedā circa mortuos eſt obſeruata.xliiij.D
Contraria cōtrarijs curantur.lxiij.F.poſt medium.
Cōuerſatio fratrū debet eſſe ſicut prima die.clxxv.A
Conuerſio ad deum debet fieri totaliter.xlvj. B
Cōuerſio peccatoris demonē cōtriſtat.cxlv.A.circa finē.
Conuertentes ad chriſtū ab infirmitate ⁊ morte draco
nis vel morſu liberantur.lxij. A
Cōuerti volētē xp̄s multiplr ꝯſolat᷑.liij.A.poſt mediū
Conuertitur aliquando malum in bonum.clxxvj. E
Conuertuntur aliqñ multi exemplo vnius.cxiij. B
Conuiuia vitare eſt tutum.cxix. E
Corona clericorum quomodo inuenta ſit ⁊ quid ſigni=
ficat.xliiij. E
Corpus proprium reunitum eſt anime.ij.B.cxliiij.D
Corpus noſtrum affligendū eſt.xlvj.B.in medio.
Corpus domini cū recipiētibꝰ dari nō debet.clxxvij.O
Corpus xp̄i verum eſt quod in miſſa conſecrat᷑.xlvj.K
Corpus xp̄i reduxit ad pacem quēdam nolētē.xlvj. I
Corporis flagellatio a ſeruo xp̄i eſt appetēda.cxliiij.D
Corporis afflictio eſtimari debet.clxiij. D
Corpora ſanctorum bene in patria reuerentur.lviij. E
Correctio a malis odiur.cxxxj. A
Crux chriſti venerari debet.xxx.C.xlix. A
Crux chriſti eſt odorifera.lxiij.A.⁊.cxxx. C
Crux chriſti mortuos ſuſcitauit.lxiij. D
Crux xp̄i multos curauit.cxxx. E
Crux xp̄i qualiter ab imperatore laudatur.cxxx. C
Crux chriſti percuſſa multum ſanguinē effudit.cxxx.D
Crucis ſignum demones odiunt ⁊ fugiunt.xlvj.K.et
cxv.B.cx. C
Crucis ſignum effudit venenum.xlviij. B
Crucis ſignum carnis cōcupiſcentiā fugat.cxxxviij.B
Crucis ſigno muniri debet oīs cibus.cxxx.C.§.refert.
Crucis ſigno dracones humiliant᷑.lvij.A.poſt mediū.
Crucis ſignaculo obediūt elemēta ⁊ īfirmitates.lxj.C
Crucis deuotio inimicos ſuperat.cxxv. B
Crucis inuentor epūs ordinat᷑.lxiij.E.ante medium.
Crucis lignum ante xp̄m ſex habuit defectus.cxxx.A
Crucis lignum poſt chriſtum ſex habuit bonas condi
tiones.cxxx. A
Crucis inuentor martyrio conſecrat᷑.lxiiij.E.poſt me.
Cruce inuenta diabolus lamētatur.lxiiij.E.in princi.
DEcius quō imperiū obtinuit.cxij. B
Defunctis proſunt quatuor genera ſuffra=
giorum.clix. C
Defunctis orationes viuorum grate ſunt.
clix.E.§.ꝙ grate.
Defunctis indulgētie valēt.clix.A.in fine.
Defunctis qualiter ſeptimum triceſimum ⁊ āniuerſa=
rium dantur.clix.E.poſt medium.
Defunctis ſuffragia a bonis facta proſunt.clix. F
Defunctis nō proſunt ſuffragia facta a malis.clix. F
Defuncti qualiter ſciūt ſuffragia facta pro eis.clix. E
.§.de quarto.
Defunctorum genus triplex.clix. E
Defunctos oratio amicorum ⁊ fidelium a penis libe=
rat.clix.C.in principio.
Defunctis pnīa ꝓ eis facta valet. clix.A. ante finem.
Deridentes bonos viros grauiter puniitur.cxxxj. E
Demon ſub ſpecie humana decipere conatur.ij.H.iij.
D.§.cum autem.
Demon nititur impedire deuotioneꝫ ad ſanctos.iij.F
.§.Vir quidam.
Demon fornicationis ſe victū viſibilr cōfitetur.xxj. B
Demon ſe excuſans culpam fratribus imponit.xxj. A
Demon fugatur per tria.xliij.A.clxxviij. A
Demon in figura angeli aliquando tentat.xliiij. A
Demon a muliere vituperatur.xliiij.A.circa finem.
Demon cuius forme apparet.cviij. B
Demonis mala militia.ij.D.§. cum autem apoſtolus.
cxxxviij.B.§.vir quidam.
Demones viris ſanctis nocere non poſſunt.xlvj.K.lv
C.xciij. A

Demones ſanctos viros timent.lv. A
Demones ſanctis apl'is obediebant.v.F.cxviij. C
Demones ſcōs viros infeſtāt:cviij.B.xxj. B.C.D
Demones ad luxuriam incitant.xxvj. B
Demones plus manifeſtāt dieb⁹ dñicis et feſtiuis.lxj.
I.§.mulier quedam.
Demones inuocātes ab eis affliguntur.xiiij.A.xj. K.
.§.vir quidam.
Demones pn̄iam agētes multū moleſtant.lxxxvij. B
Demones in morte penitere non permittunt.xciiij. E
Demones in morte etiam ſanctos viros viſitant.cxv.
F.clxij. H
Demones animā exutam a corpore ſequunt.cxxxix.A.
Demones cōtriſtantur de cōuerſione pctōꝝ.cxlv. A
Demones fideiuſſerunt ꝙ ad hominem non redirent.
cviij.§.vltimo.
Deſperatio eſt hominis tentatio.lxxxv. D
Detractores punit deus.lv.C.in principio.
Detractores iuſti patientur ſuſtinent.clxij.H.circa fi.
Detractores ⁊ infideles non ſunt audiēdi.cxix.A.an-
te finem. D
Deus de maximis peccatoribus ſanctos magnos fa-
cit.liiij. D
De⁹ in tribulatiōib⁹ ⁊ morte ſemꝑ eſt recurrēdus.lxj. F
Deuoti ſanctis ab eiſdem iuuantur in morte.iij. C
Deuoti ſctis ab eiſdē in morte viſitant.cxix.B.§.apud.
Diabolus a bonis perſonis vincitur.lxxviij. C
Diabolus plures perſonas necat.cv. C
Diabolus decepit ⁊ ad precipitiū inducit.cv. C.
Diabolus eſt ad nihilum redactus.xxj. D
Diabolus de quibus fratres tentat.cviij. H
Diabolus pn̄iam agētes multū infeſtat.xxj. B.C.D
Diabolus trāſfigurat ſe in formā xp̄i.clxij.D.§.quedā.
Diabolus viſitat morientes.lxij. E
Diabolus penitenti aduerſatur.clxij. B
Diabol⁹ multa q̄ videnᵗ mira operaᵗ.lxxxiiij. C.D.E
Diabolum expellunt tria.xliiij. A
Dies ꝑdiᵗ in qua nullū bonū agiᵗ.lxiij.H.circa finē.
Dies pctōꝝ nō ſunt in vita hominis cōputandi.clxxv.
F.Ante finem.
Diligentibus deum oīa cooperanᵗ in bonum.xciiij. C
Dionyſius ſuum deuotum liberat de iudicio.clxxvij.
H.§.circa.
Diſcordia ciuium facit demones exaltare.cxliiij.C.§.
cum.
Diſpenſatores voluntatem defunctorum non cōplen-
tes puniuntur.clxiij.F.§.Miles.
Diuitias ſpernere magni meriti eſt.xlvj.G.in princi.
Diuitias ſeruus dei recuſat.cl.B.circa principium.
Diuites ⁊ nobiles de quatuor ſunt ſpecialiter inſtruē-
di.lvj.B.circa principium.
Dominarum regula virtutum fuit paula.xxix. A
Dominica die laborantes quandoqꝫ puniuntur.xxx.
B.§.cum quidam.cxxxvj. C
Draco terribilis a ſancta muliere occiditur.c. A
Draco ſerui dei ſputo interficitur.cv.C.§.Narrat.
Ecclesia conſecratur quintuplici ratione.
clxxviij. B
Eccleſia ꝓphanatur ꝓpter tres.clxxviij. E
Eccleſia qualiter conſecratur.clxxviij. D
Eccleſia quedā ab arrianis miraculo eſt ca-
tholicis reſtituta.xxvj.A.in fine.
Eccleſia ſolēnizet ſanctos aliquos veteris teſtamen-
ti quadruplici ratione.ciiij. A
Eccleſia romana quando fuit ordinata caput eccleſia-
rum.clxxvij. D
Eccleſia ſpūalis qū ⁊ qualiter conſecratur.clxxvij. F
Eccleſia reparatio multū deo placet.xij.D.F.Grego.
quoqꝫ.
Eccleſie per orationē ſerui dei aperte ſunt.cxiiij. A
Eccleſiam cōſecratam immundi intrantes quandoqꝫ
puniuntur.xxiij. F
Eccleſia dū miſſa cantatur exire nō eſt bonū.xxvij. F
Eccleſiarum raptores ⁊ eas offendentes puniuntur a
ſanctis earundem.xxx. B
Eccleſias deſtruentes ſcti grauiter puniunt.clviij. F
Eccleſijs adiutorium impendendum eſt ne aliqd ma-
li contingat.xxx. C
Elementa habent quatuor loca in humano corpore.
xxxiiij.A.§.Tertiam aſſignat.
Eleemoſyna pauperibus nō diuitibus eſt danda.vij.
A.ante finem.
Eleemoſyna prelatorū pauperibus ſcriptis datur. B
Eleemoſyna etiam furore facta faciliter ad ſanctitatē
perducit.xxvij.A.§.volens homines.
Eleemoſyna libera cum manu larga eſſe dꝫ.xxvij. C
Eleemoſyna diuitē videmuavit.xxvij.C.circa mediū.
Eleemoſyna que ꝑ chriſto datur ab angelo recipitur.
xlvj.B.§.Quadam.
Eleemoſyna in morte demones fugat.cxij. E
Eleemoſyna temporalia augmentat.xlviij.F.in fine.
Eleemoſy.paupi data a xp̄o reciperet.xlvj.F.clxxij.A
Elemoſyna largiendo glorificat.cxij. A
Eleemoſyne defuncto proſunt.clix. C
Eleemoſyne exemplo.xlvj. F
Eleemoſynas a diuitibus acceptas dare pauperibus
licet.xxvij. E
Eleemoſynas facere contemnentes aliquando graui-
ter puniuntur.clix. F
Eleemoſynarū dn̄s per angelū ſuū qn̄ cōſolaᵗ.xlvj. F
Ep̄alis dignitas eſt veneranda.cxxvj. F
Epiſtola epi fuit magne virtutis.clv. A.B.
Euangeliſte quatuor per quatuor facies deſignantur.
cliij. B
Excōicatio etiam pena eſt defunctis.xlvj. K
Excōicatio muſcas occidit.cxv.H.§.Cum quoddam.
Feria ſexta apparent viſiones quandoqꝫ ve-
races.cvij. A
Feſta nō celebrantes puniuntur.cxiij.G.§.
Bubulcus.
Feſtiuitates ſanctorū ſunt ordinate multi-
plici ratione.clvij. B
Fides eſſe vera igne ꝓbaᵗ.cj.A.cxxxix.A.circa finē.
Fides ſocijs non ſeruata meritum itineris diſſoluit.
xciij.D.§.Triginta viri.
Fidem in ſctis hn̄tes ab eiſdē adiuuantur.ij.H.iij. F
Fiducia eſt genitrix omnium paſſionum.clxxvj. A
Filius dicitur quatuor modis.lxxvj. A
Filij patribus in omnibus obedire debent.x. C
Flatus quadruplicem habet virtute.lxviij.B.§.Ter-
tio monſtratus.
Fratri offendenti ⁊ penitenti compatiēdum eſt.clxxj.
A.§.Cum quidam.
Fratres ſancte viuentes raro loqui debent.xxj. E.F
Fratres patientes eſſe debent.xxj. G
Fratres aliquid ꝓprium retinere nō debent.xxj. F
Frater quidam.xlv.K.§.legitur.
Fratres ſeruari volentes quatuor facere dn̄t.xxj. E
Fraudē ꝓximo faciētes puniunᵗ.iij.E.§.vir quidam.
Frumentum famelicis diſtributū multiplicatur.iij.E

.§.Quodam tempore.
Fur quidam mirabiliter comprehenſus fuit.xlix.A.
.§.Quidam vir.
Furātes de altari penam incurrunt temporalem.lxj.
J.§.Vir quidam.
Gaudiū mūdi in luctū cōuertit.clxxvij. M
Gaudiū non eſt de ruina malorum.xlviij.
C.poſt medium.lv. E
Gaudere de ruina inimici eſt peccatum.
xlviij. C
Gentes diuerſe quales deos adorabāt.clxxvj.H.ante
medium.
Gloria mundi cito finitur.cv. A
Gloria laus ⁊ honor quomodo inſtitutū fuit.clxxvij.
K.in fine.
Gloria patri ⁊ filio ⁊ ſpirituiſancto:quidā ſimoniacus
dicere non potuit.clxxviij.M.in fine.
Gula ⁊ luxuria inducunt peſtem peſſimā.lxvj. A
Hereditas qūo eſt diſpenſanda.clxxiij. B
Herodes quomodo punit⁹ fuit de nece in=
nocentium.x. D
Herodes antipas impunitus nō abijt: ſed
exilio damnatus fuit.cxx. B
Herodes agrippe finis malus fuit.cv. A
Hieruſalē deſtructio qūo facta fuit.lxij. E.F.G.H
Hieruſalem fames peſſima.lxij. G
Hieruſalem quo tēpore a chriſtianis recuperata fuit.
clxxvij.M.§.Sub hoc tempore.
Homo tres habet proprietates.clij.B.poſt medium.
Homo qualiter debet eſſe ordinatus ad deum proxi=
mum et ad ſeipſum.clij. C.D
Hoīes cogitant:ſed deus aliud facit ⁊ ordinat.xxx. C
Hoīem velle ſe fieri angelū fatuum eſt.clxxvj. A
Honores huius mundi ſunt fugiendi.xlvj. D
Honores impiorum cito finiuntur.cxxxv. B
Hore dici qualiter dicuntur.clxxviij.B.§.quarto con=
ſecratur.
Hoſpitio peregrinos recipientes exaltantur.cij.C.§.
dum in britannia.
Humilitas eſt a deo multum accepta.cxxx. C
Humilitas bonorum in morte fulget.lxxxij. F
Humilitas honores renuit.lv.B.lvij. C
Humilitas aduerſus demones preualet.xviij.B.§.dū
aliquando.
Hūilitas diaboli laqueos euadit.xxj.C.§.quadā vice.
Humilitas conuicia patiēter ſuſtinet.xxvij. E.F.
Humilitas non vult laudari.xlvj.E.in principio.
Humilitas ⁊ verbis factis manifeſtatur.xlvj. F
Humilitas peccatores ſanctificat.lxxxvij. A
Hūilitas obediētie multa miracula opat.cxxiij. D
Humilitas exaltari meruit ⁊ non credens a fulmine
perijt.cxxxvj.C.in fine.
Humilitas in celo exaltat.cxliij.F.§.Frater quidā.
Humilitas in ſeruis dei maxime lucere debet.clj. D
Humilitas in innocētia ſemꝑ augmētatur.lxxxiij. E
Humilitas chriſti ſeptem fecit de ſanguine ſuo effuſio
nes vel virtutes.clxxvij. E
Iacobi minoris ſctitas ⁊ excellētia.lxij. C
Ieiunabant iudei quater in anno.xxv. A
Ieiuniū triplici ratione obſeruat.xxxv. A
Ieiunium ante paſcha obſeruatur quadru=
plici ratione.xxxiij. A
Ieiunium quatuor temporum abſeruatur multiplici
ratione.xxxiij. B
Ieiunia quatuor temporum quare illis tribus ferijs
obſeruantur.xxxv.A.in fine.
Ignis excellit omnia elementa in tribus.lxviij. F
Ignis quatuor habet proprietates.lxviij. F
Ignis ſanguinem ſanctorum comburere non potuit.
cxvij.in fine.
Ignes quatuor qui mundum ſuccēdūt.cxxxix.A.in fi.
Ignes quinqꝫ qui ſuperari debent.cxij. I
Imperator primus xpianus.cxij.B.§.eodem tēpore.
Indulgentie valent defunctis.clix.D.in fine.
Infamare aliquem eſt magnum peccatum.lxxxvij.B.
Infamata fraudulenter per beatam virginem ab in=
cendio liberantur.cxxvj. I
Infamantes aliquem penam incurrūt temporalem.
lxxix.A.in fine.cxxix. B
Infamia purgatur per os infantis.clv.C.§.poſt hoc.
Infamia diuinitus purgatur.lxxxvij.B.poſt mediū.
Infamie pena patienter a ſanctis mulieribus ſuſtine
tur.lxxix. A
Infernus octo pedes habet.ix.E.poſt medium.
Infideles videntes ſanctorum miracula conuertūtur
lxj.G.§.Quidam iuuenis.et.§.apud.
Infirmitas corporis ſanitas eſt anime.lxxij. A
Infirmitas corporis vitā in meli⁹ mutare vf.lxxij.A
Infirmos ad mortem demones penitere impediunt.
cx.§.Dum tres.
Infirmis memoriale faciendum eſt.cxix. C
Ingratitudo ab animalib⁹ videt naturaliter abomi=
nari.cxlj. C
Inimici hominis domeſtici eius.clxxvij. C
Iniurias petienter ſuſtinentes merentur.cxlvj. A
Iniurias ſerui dei patienter ſuſtinent.clxxv. A
Innocēs per os infantis ab infamia liberatur.clv. C
.§.poſt hoc.clxij.A.§.Anno autem.
Inobedientia generat peccatum.clxxij. A
Inuidia homicidium procurat.xlviij.C.§.preſbyter.
Inuidia malitias excogitatas facit.xlviij. C
Inuidia proximum occidit.lj. G
Inuidia inuidentem interficit.xlviij.C.§.Preſbyter.
Inuidia demones torquet.lv.C.§.Erant et.
Inuidia inſidiatur proſperitatem habenti.clxxvij. C
Joannes baptiſta quare ſic vocatur.lxxx. A
Joannes baptiſta quare pluſquam propheta dicitur.
lxxx. C
Joannes baptiſta nouem priuilegijs claruit.lxxx.C.
in principio.
Joānes baptiſta defenſor eſt longobardorum.lxxx.G.
in fine.
Joannes baptiſta laus ex quinqꝫ cōprehenditur.lxxx.
C.§.Secundum ambroſium.
Joannis baptiſte ſanctitas triplex habuit teſtimoniū
lxxx. D
Joannis euangeliſte veſtimentum punctum ſangui=
nem emiſit.xlvj.K.§.Quibuſdam.
Joannis euangeliſte mater quomodo migrauit.lxv.
A.circa finem.
Joſeph ducis euaſio a morte.lxiij. I
Iracundia diſplicet deo et hominibus.clxxv.A.§.di=
xit iterum.
Iratus alteri dormire non debet.clxxv.A.in fine.
Iraſci eſt bonum ⁊ malum.clxxj. B
Iudicare de occultis alieni cordis non eſt bonum.
cxliij. A
Iudicare aliquem de ſuſpitione malum eſt.xxvij. B
Iudicandorum quatuor erunt ordines.j. G
Iudicium antecedentia ſunt tria.j. E

Judicium concomitantia ſunt plura.j. F
Judicium habebit inſignia paſſionis chriſti ⁊ cicatrices in corpore triplici de cauſa.j. H
Juliani apoſtate origo vita ⁊ finis.cxx. C.D.E.
Juliani apoſtate natiuitas ⁊ ſublimatio.lxxxij.A.§.verum.
Juliani apoſtate ſubleuatio ⁊ mors.xxx. E
Juramētum dare iuranti falſum eſt peccatum.cxx.B
Juramento facto petrus pro teſtimonio veritatis voluntarius expirauit.xlvj. L.circa finem.
Jurantes fraudulenter puniūtur grauiter.iij. E.§.vir quidam.
Jurare falſum volēs grauiter punitur.lxxj.A.§.ad eius.
Juſtitia contra quecunqꝫ ſeruanda.lv. D.G.H.
Juſtitia etiā ꝓprio filio non pepercit.xlvj.§.fertur.
Juſtitia quō ſeruari debēt.cx. C.§.Cum quidam.
Juuenes qui a principio penitentie bene incipiunt bene finiunt.lj.G.lxxxix. A
Lachrymas deficere non debet.lv. E
Lachryma triplex.lj.A.lv.G.poſt me.
Lachrymatus fuit xp̄s tribus vicibus.lj.A.§.Quinto ex eo.
Laudari velle nullus dz.xlvj.E.in princ.
Laurus hz quatuor virtutes.cxij. A
Legentes ⁊ audientes ſecularia puniunt.cxlj. B
Leo quatuor hz proprietates.clij. B
Leo triplicē hz ꝓprietatē.cliij.B.in fine.
Leo virginem quandam in virginitate defendit.cliij.A.poſt medium.
Letania duplex.lxvj. A
Letanie prime nomen triplex.lxvj. A
Letanie ſecunde nomen triplex.lxvj. A
Letanie in ꝓceſſiōe qualē ordinē ſeruāt.lxvj. A.C
Letanie qualiter ſunt inſtitute.lxvj. A.B
Liber in quo magis eſt ſtudendum.cviij. H
Liber diaboli cōtinet petā hoīm.cxix.L.in fine.
Libido ⁊ auaritia excecant hominem.vij.A.poſt medium.
Libidinē expellit cōſideratio aliene vite.clxxiij. A
Lilium triplicem hz proprietatem.clxv. A
Lingua tertia inter ſctōs ſeditionē facit.cxxxj. D
Linguam retrahēs a bono cōuincit malum.lxiij. C
Linguam non refrenantes puniuntur.xlviij. F
Loca ſanctorum viſitandi mentaliter modus optimus lxj. K
Loca ſctōꝝ nō reuerētes puniunt.cxj.A.in fine.
Lōgobardoꝝ aduentus in lombardiam.clxxvij. A
Longobardorum regis finis.clxxvij. I
Loquela mala etiā vera ⁊ manifeſta nō ē bona.xxvij.F
Loq̄ malū de ſctīs periculū eſt corpis.lxj. F.G.H
Lucis proprietas.lxxij.A.clij. A
Lumē oculoꝝ plorādo amittit.cxij.C.§.erat autem.
Lumen oculoꝝ per baptiſmū recuperatur.cxij. C
Luſor quidam quō religionē exuit ⁊ rediit.cxv. G.§.monachus quidam.
Luſores a demonibus agitant.lxj.K.§.vir quidam.
Luxuria oratione ⁊ penitentia ſanatur.ij. D
Luxuria penitentia duorum in vno purgatur.ij. D
Luxuria grauiter punitur.ij.D.§.Quidā iuuenis.vij.A.xcij. F
Luxuria expellitur per viſionem paradiſi et inferni.clxxvj.I.poſt medium.
Luxuria ⁊ comeſſationes incurrunt peſtem peſſimam.lxvj. R
Luxurioſus peſſime moritur.cxxxv. B
Machometus.clxvij. D
Magus dicitur tribus modis.xliij. B
Magiſter nō dz eſſe nimis durus.xix. A
Male gentes a dracone ſubito occidunt.lxij. A
Mala d̄ bonis dicta credi nō dn̄t.xxvij B.
Maledictio parentū eſt timenda.viij. F
Maleficia ſeruis dei nocere non poſſunt.clv. C
Manus ſacerdotis in miſſa oſculata peccatorez ſanat cviij. E
Margarite proprietates ⁊ virtus.lxxxviij. A
Maritus non natalibus ſed moribus eſt eligendus.cxxii. A
Martyrium eſt triplex ſine ſanguine.clviij.D.§.ſecunda differentia.
Martyrium affectant ſancti.lxxvij. A
Martyres imitādi ſunt in tribus.cx.B.poſt medium.
Mater ioānis euāgeliſte quō migrauit.lxv.A.in fine.
Matres dn̄t inducere filios ad ſeruiēdū deo.xcvij. B
Matres in ſeruitio dei filios cōfortare debēt.xcvij.B
Mres filios ſemꝑ dn̄t ꝓuocare ad bonum.lxxxlvij. A
Mres qualr filios ab infantia educare dn̄t.cxl. B
Matrimonia facere non eſt laudabile.cxix. E
Medicina datur ab angelo contra vomitū.cxl. D
Medicina verborum indiget habitans in curijs magnatorum.clxxvj. B
Memoria mortis habenda eſt.xxvij.D.§.audiens.
Memorare preterita peccata cū fletu.cxlvij. A
Mens perfecta tria debet habere.clxvj. A
Mentiri ſanctis periculoſum eſt.xxx. C
Mentiri nemo dz blanditijs indutus.lxiij. D
Michael multa mira opera facit.cxl. A
Miſſa in tribus linguis cantat.clxxviij.A.§.Scdō.
Miſſe ꝓ defunctis celebrate eos liberant.clix. B.C
Miſſe viuis ⁊ mortuis proſunt ⁊ a periculis liberant.clix. D
Miſſe inceptio tres varietates habuit.clxxvij. K
Miſſa libenter audiēs magnifice honorat.cxxvj. F
Miſſas ꝓ defunctis dicēdas diabolus ipedit.clix. C
Miſericordia virginitatē conſeruat.iij. D
Miſericordie temporalia multiplicat.iij. C
Miſericordia quō apparuit bono ioanni elecmoſynario.xxij. R
Mia dei immutat hoīem.xxviij.A.§.eius enim.
Miſericordia in morte demonem fugat.xciiij. F.§.dū tres.
Miſericordie ſeptē opibus inſudare debemus.clxiiij. D
Miracula que apparuerunt diuerſis tēporibus.clxxvij.H.R.O.P.
Modus deceptionis ſarracenorum.clxxvij. C
Monacho volēti monaſteriū exire male ceſſit.cviij.D
Mons oliueti dicitur mōs triū luminū.lxvij. A
Mors propria a viris ſanctis preuidetur.xlviij. H
Mors ſanctoꝝ ploranda eſt triplici de cauſa.v.E.§.tāte pietatis.
Mors ſctōꝝ pſonis reuelat.xlvij.G.lv.F.lxj.L.§.In florentia.cvij.I.§.frater quidam.
Mors ſanctoꝝ quare dicitur natalis.cx. A
Mors ſanctorum eſt pretioſa.xvij.C.xix. B
Mors ſanctorum eſt multum fructuoſa.lxj. E
Mors a ſanctis deſideratur.lj.E.F.lxxiij. A
Mortis xp̄e recordatur xp̄s amicorum.ix. I
Moritur homo citius quam credat.cxliiij.G.§.inuitatus.
Mori potius eligitur q̄ inimicis dari.lxiij. F

Moriēdi deſiderium debet eſſe in viris bonis.cxix.F .§.Laudabat.
Morientes a demonib⁹ viſitant.cxv.F.§.infirmat.clxij.E
Moriuntur ſerui dei dulciter.clxxiiij. K
Morientibus compaſſionem non detractionē impendere bonum eſt.xlvj. M
Mortuus ſeruus dei ſurgere non curat.cij. C
Mortuus ſurgere vocatus reddita ratiōe quieuit.cx.C.§.cum quidam.
Mortua vocata reſpondit.cx.B.§.Uir quidam.
Mortui vocati in xp̄a rñdent.cij.C.§.quadam vice.
Mortui meritis ſanctorum ad eorum eccleſias portati ſuſcitantur.ceij. E
Mortui aliqñ apparent viuis.lxvj.L.§.Unde.
Mortui immediate ad iudicium rapiunt.xlvj. M
Mortui quañ ſciūt ſuffragia ꝑ eis facta.clix.E.in fi.
Mortuorum triplex genus.clix. C
Mortuoꝝ trib⁹ generib⁹ aperit regnū celoꝝ.clix. E
Mortuoꝝ ſtatus qñq; viuis reuelatur.xxiij. E
Mortuos oratio amicorum a penis liberat.clix. C
Mortuis ꝓſunt quatuor genera ſuffragiorum.clix.C
Mortuis orationes viuorum grate ſunt.clix. C
Mortuis quare dies ſeptimus ⁊ triceſimus ⁊ anniuerſarius dantur.clix. E
Mortuis ſuffragia facta a bonis tm̄ proſunt.clix. F
Mulier ſapiens multa ⁊ glorioſa operatur.cxxix. A
Mulier plus mali pōt q̄ diabolus.lxxxvij.A.clxxvj.I
Mulieres cū ꝑſonis ſctīs ſanctificant loquēdo.cxv.F
Mulieres in habitu virili durā penitentiaꝫ fecerunt.lxxix.A.lxxxvij. A
Mulieres aliquam penam infamie portauerūt.cxxix.b.clxj.A.D.clxvij. B
Mulieres pl⁹ aliis creaturis iuuenes ſeducūt.clxxvj.
Mulieres offendere non eſt bonum.clxxvij. E
Mulieres leuiter decipiuntur.lxxxvij. A
Mulierū conſortia ſunt vitāda a bonis.clxiij.A.clxx.I.poſt medium.
Mulieribus ſerui dei loqui nolunt.clxxiij.A.cxv. F
Mundus habet quinq; mala.xxj. A
Nardus habet duplicem virtutem.cxv. F
Natiuitas quūq; reuelat.vj.C.cxviij. A
Natiuitatē xp̄i videns ſapiens eſt effectus.cxv.B.§.in ſacratiſſima.
Natiuitates tres corꝑales ſignificant tres ſpūales.cxxvj.E.§.Et nota.
Nauis obedit ſeruo dei.ciij.B.in princip.
Nobilis ꝯuerſus durā pniām facit.cij.A.per totum.
Nobiles de quatuor ſunt ſpālr inſtruendi.lvj. B
Nomen domini noſtri ieſu chriſti inuocantes adiuuat de omnibus anguſtiis.clix. B
Nomen dñi noſtri Jeſu chriſti dulce eſt ad nominādū.clxxxv.B.in fine.
Nomen dñi noſtri Jeſu chriſti ab infideli ĩnuocatum liberat ab omni infirmitate.cxlix.A.xcv. D
Nomen dñi noſtri Jeſu chriſti ab infideli prolatum cecum illuminat.xcv.D.in medio.
Nouitius de ordine recedere volens in oratione reuocatur.cviij. D
Nouitij in principio qd̄ facere debeāt.cxv.E.in fine.
Nouitij debēt reſiſtere parētib⁹ eos retināntib⁹.clxxv.G
Nubes tres hꝫ ꝓprietates.lxviij.B.§.Monſtratus.
Obedientia debet fieri ſolo verbo prelati.cxxxiij. A
Obediētie perfectio magna.clxiij.C.§.accedit. D.G
Obediētie obediunt elemēta.xlviij.C.§.placidus.
Obedientiā nō ſeruantes a demonibus grauiter puniuntur.xlviij.D.§.clericus quidam.
Obediunt elementa ſanctis viris.lx.C.in medio.ix.H.in fine.
Obediunt predicatori aues.cxliij.G.in fine.
Obediūt ſctīs viris ſerpētes cxxxv.A.circa medium.
Obediūt deo ſerpentes ⁊ non hoies.clxij.C.in fine.
Obedire nolētes ſanctis in viſione apparentibus puniuntur.xlvj.L.§.poſt mortem.
Obedire contra deum nullus debet.clxxvj. G
Ocioſitas fugiēda eſt ⁊ oratio aſſumenda ⁊ labor.xxj.F.§.antonius dum.
Octauianus auguſtus antonium expugnat.cv.C.in principio.
Odio vel amore vtrum dignus ſit neſcit homo.clxxv.in fine.
Offenſionis verba referre periculum eſt.cxx. E
Officium eccleſie a quo ⁊ quomodo ordinatum fuit.cxlj.D.in principio.
Offm̄ ambroſianū dimiſſum ⁊ gregorianuꝫ ſolēniter diuulgatū.clxxvij.k.⁊.xlvj.M.in princi.
Officiū gregoriani vel ambroſiani diſceptatio ⁊ ſentētia lata cum miraculo.xlvj.M.in princip.
Oleum quo reges frācie inunguntur miraculoſe mittitur.cvj.B.§.cum autem.
Opera hoīm qualia ſunt.clxxv.A.in fine.
Opera vtrū deo placēt neſcitur.clxx.A.in fine.
Opera hominis aſtant in iudicio ante deum.cv.D.§.Quod autem.
Oratio ab infirmitate liberat.ij.C.§.poſt.
Oratio cum pniā a luxuria ſeruat.ij.D.in principio.
Oratio debet precedere opera hominis.ix.H.§.refert Helinandus.
Oratio precedēs predicationem expellit infirmitateꝫ corporalem.lxj.I.§.frater.
Oratio debet eſſe diſcreta vtiliſq; anime.ix. E
Oratio de poteſtate diaboli eripit.xxvj. B
Oratio demones expellit.cviij.D.§.exiſtente.
Orōne malē loquētem mutū facit.lxj.L.§.cuꝫ quidam.
Oratio clauſas ianuas aperit ⁊ clauſis ianuis intrare facit.cviij.D.§.cum ad.
Oratio vas fractū reintegrat.xlviij.A.in princi.
Oratio hominem triſtem conſolatur.cvj. B
Oratio in aduerſitate facienda eſt.xix.E.§.in diebus
Oratio exaudita eſt a penitente peccatrice.cxvij. A
Oratio eſt maioris laboris ceteris virtutib⁹.clxxxv.A
Oratione noua lingua loq̄ impetrat.xcv.C.in medio
Oratione in neceſſitate acquiritur pecunia.cviij.F.§.quadam.
Oratione panis multiplicatur.cviij.F.in eccleſia.
Oratione pluuia deſcendit.xlviij.H.§.quadam.
Oratione ſanantur infirmitates.v. D
Oratione ſctōꝝ delentur pctā.xxvj.C.cxxxv. B
Oratione ⁊ cōpaſſione peſtis ceſſauit.xlvj. D
Orōne ⁊ cōpaſſione fiunt miracula.xlviij.A.B.C.
Orationes ſanctorum ſanant corpus ⁊ animaꝫ peccatoris.xlvij. A
Orationem ſeruorum ſuoꝝ deus exaudit.lv. C
Orationes peregrinoꝝ a deo exaudiuntur.xciij. H
Orandum tempore tribulationis eſt.xlvj. D
Orantes diabolus tentat.xlviij. B
Orās mulier ꝓ pulchritudine excecat.xj.D.in fine.
Orat auis ⁊ exauditur.xj.E.in medio.
Orant ſancti in patria pro nobis.cxlviij. F

Orare nullus dꝫ pro dānato.xlvj.J.§.dum igitur.
Orare debemus pro inimicis.lxiij. D
Oratur ab oriente triplici ratione. clxxviij.B.§.Ter= tio conſecratur.
Ordinaẗ hō ſm ſe quantū ad tria.lxxvj. B.cliij. B.D
Ordinatur hō quantum ad proximū in tribus.lxxvj. C.cliij.C.§.Secundo fuit.
Ordinationi dei non poteſt obuiari.clxxvij.M.Poſt medium.
Origenis librorum damnatio.cxxxj. D
Originale peccatū lauant quinqꝫ remedia ad hoc in= ſtituta.xxxvij. B
Oris cuſtodia diligenter eſt ſeruanda.xxj. E.F
Oſcitantes quare ſe ſigno crucis muniunt.lxvj. A
Patiẽtia eſt magni meriti.xxvj.C.xxxvj.C. lxxix.
Patientie magne verbum optimum.ij.F
Patientie triplex genus per tria exēpla p batur.cxv. E
Patientie exemplum.cxiiij. B
Patiẽtiā penitentes habere debent.lxxxix. A
Panis ſctōꝝ meritis multiplicaẗ.xij.C.§.q̄dā.cviij.F
Papa liberius arriane fidei conſentit.xcviij. A
Pape electio ꝛ epōꝝ cōfirmatio cōceditur Karolo clxxvij.J.in medio.
Pape nomē mutaẗ triplici de cauſa.clxxij.K.§. Hui⁹ tempore.
Paradiſi ꝛ inferni cogitatio libidinum expellit.clxx= vj.J.poſt medium.
Paradiſi terreſtris proprietas.cxxxv.A poſt mediuꝫ.
Parentes fideles bonū filium genuerant.iij.B.lxxviij A.xxx. A.lxxx.
Parentes mali qn̄qꝫ bonum filium generāt.lxj. A
Parētes boni plus debēt aīas filioꝝ diligere q̄ cor= pora.xvij.B.§.cū filia.lxxviij.A.xvij. A.clxxj.A.
Parentes filiuꝫ ſuū volentes retrahere a ſeruitio dei ij.D.§.Quidam iuuenis.
Parentes ſunt aliquando cauſa filiorum damnatio= nis.xxiij. B
Parentibus cōtra deum obedire non debemus. clxx= vj.B.in fine.
Paruulus qualis futurus ſit qn̄qꝫ per viſionem reue latur. cviij.A.cxv. B
Paſſionem xp̄i fuiſſe voluntariam quinqꝫ rationib⁹ probatur.ij. E
Paſſio xp̄i ignominioſa tribus rationibus fuit.lj.A.
Paſſio xp̄i doloroſa fuit propter quinqꝫ.lj. A
Paſſio xp̄i fuit fructuoſa.lj. C
Paſſio xp̄i iniuſta fuit.lj. C
Paſſio xp̄i fuit in oībus mēbris corporis.lj. A
Paſſio ſanctorum miraculoſe infideles multiplicat. lxxxviij. E
Paſſionis chriſti modus fuit acceptiſſimus ad placā dum.lj. C
Paſſionis chriſti modus fuit efficaciſſimus ad trahē dum.lj. E
Paſſionis xp̄i modus fuit congruentiſſimus ad curā dum.lj. D
Paſſionis chriſti modus fuit prudentiſſimus ad re= pugnandum.lj. F
Pati deſiderandum eſt propter xp̄m. xxxvj. F
Paulus apl's bona oīa in ſe habuit.lxxxv. E.in fine.
Pauli apoſtoli magiſter.cvij. A
Paupertas cogit ad peccandum.iij. B
Paupertas eſt religioſis habenda ꝛ oſtendenda.cxl= iiij.B.C.
Pauperibus eſt miſerandum.xxvij. A.xlvj. B
Pax eſt optanda.lxxxiiij. B
Pax eſt vbi peccandum non eſt.lxxxiiij. B
Peccata minima bonum eſt confiteri.cxix. E
Pctā ꝓpria pri⁹ cōſiderāda ſunt q̄ aliena.clxxiij. A
Peccata propria videre non ſinit ſecularis conuerſa= tio.clviij. A
Peccatorum tria genera.cxl. D
Peccator male moriẗ ꝛ merito.lxxxiij.E.G.in fine.
Peccator manifeſtus q̄d ꝛ qualiter orare debet.clxij. A.in medio.
Peccatoris vindicta non eſt appetenda:ſed peniten= tia.lij.B.in fine.
Peccatoris veſania.lxxxiiij. B
Peccatores ſanctarum perſonarum monitione con= uertuntur.cv.B.liij.A. H
Peccatores nō ſunt digni videri a bonis.cxx.D.§.Dū conſtantinopolim.
Peccatores in malum ſuum proſperantur.lv. E
Peccatores iuxta altare ſtare non debēt.lv.H.in fine
Peccatores ſunt vitādi.lx.B.§.Legitur quoqꝫ.
Peccatores ſunt blande tractandi.xvj. E
Peccatores abnegant xp̄m leuiter ꝛ diabolo ſubdun= tur.xxv.. B
Peccatores aliquando dominus viſibiliter reducit. xlvj.H.in medio.
Peccatores a deo mirabiliter quandoqꝫ cōuertūtur. xxviij.A.liiij.A.ante medium.
Peccatores nō ſunt digni intrare eccleſiā dei.liiij.A. lv.H.§.Tertio in.
Pedum xp̄i veſtigia remanſerunt in terra.lxvij. A.i fine.
Pena duplex data duobus iuuenibus.xv.A.
Pena corporis tentationes carnis fugat.xv. A
Pena corporis eſt ſanitas aīe.cxiiij.D.poſt medium.
Pena vnius eſt conuerſio alterius.cxiiij. B
Pena in hoc mūdo a ſctīs potius eligiẗ q̄ futuro.xlv J.§.Fertur quoqꝫ q̄ ꝛ angelus.
Penā bonis inferre volentes puniuntur.v.B.lv. C
Penitētia cū oratione gratāter eſt recipienda.lv. H
Penitentia debet eſſe conſtans ꝛ firma.xvj. C
Penitentie opera ad hoc q̄d ſint pfecta tria ſunt ne= ceſſaria.xxxiij.A.§.tria autem.
Penitentia debet eſſe dura.xviij. C
Penitentia debet eſſe cum humilitate.lviij. A
Penitentia dura virginitatem conſeruat.cxlj. B
Penitentia in celo lectū vel locum parat.cxlvij. A
Penitentia finalis nō videtur ſecura.clix.A.§.Secū di qui.circa finem.
Penitentia parua ſufficiens eſt ad delendum pecca= tum.clxxij. B
Penitentia tripliciter iniuncta quomodo vtilis eſt. clix.A.ante medium.
Pniam maloꝝ pctōꝝ acceptat deus.xxx.D.in fine.
Penitentiam agere ſtudēt qn̄qꝫ pueri.iij.B.xlviij.A. lxxviij. B
Penitentiam agentibus deus in celo prouidet.xv.B xlviij.A.cviij. F
Penitentiam facientes demones infeſtant.xlviij.A. B.C.lxxxvij. C
Penitentiam erubeſcere non debet / qui peccare non erubuit.lviij. A
Penitentiam maxime deſiderat deus in hoſe.lxiij.D .§.Refert Joſephus.

Pnīam durā ꝑ ſolo pctō facit theodora.lxxxvij. A
Penitētiam inducit deus in verbis ⁊ ſignis.lxiiij.D.
.§.Refert ioſephus.
Pnīam agentes ab angelis conſolantur.xc. F
Pnīam vnus poteſt facere pro alio:⁊ ad hoc requirū-
tur quatuor.clix. A
Penitere volētes deus benigniter recipi.xxvj. B
Penitere nolētes deꝰ punit terribilr.lxiij. E.F.G.
Penitētes debēt facere tria.cxxxv.D.in medio.
Penitēs pfectꝰ oīm pnīam libēter ſuſcipit.cxlvij.A.
Penitēti peccatori deus multa beneficia cōfert.xc.A
Penitēti aduerſantes occurrunt.cxliij. A.B
Penitenti diabolus aduerſatur.xxj. B
Penitentes demones ledere nō poſſunt.cxiiij.E.§.re
fert Hugo.
Periurus grauiter punitur.lxxj.circa finem.
Peregrinos offendentes puniuntur.xciiij. E.F
Peregrinos diabolus tentat.xciiij.E.§.Refert.§.qui
dam.
Peregrini ſalutem anime ſue nō petentes puniūtur.
xciiij.G.§.refert.
Peregrinoꝝ orationes exaudiunī.xciiij.G.in princip.
Perſeuerātia in orationibus eſt habenda.clxiiij. B
Petrus apl's epl'am leonis pape correxit.xxxiij.A.§.
cum beatus Leo.
Petrus apl's ſuo deuoto veniam impetrauit.lxxxiiij.
H.§.in eodem quoq̃.
Pietas ſine mora eſt exhibenda.xlvj. J
Pilatus nō audiuit ſolutionē veritatis tribus de cau
ſis.lj.A.§.tertio quo ad veritatem.
Pilati hiſtoria.lj.G.per totum.
Pilati ⁊ Herodis amicitie ⁊ inimicitie cauſa.lj.G.§.
Herodes autem.
Placere deo volens debet tria ſeruare.xxj. E
Plancte dicuntur a grecis adorari.clxxv. H
Plauſtrum fratribus penitentibus negans punitur.
cxliiij.J.§.cum fratres.
Plenitudinis ſignū triplex.lxviij.E.§.triplex eſt.
Pluuia oratione facta ceſſauit.cxiij.F.§.cumq̃.
Pluuia oratione facta deſcendit.xlviij. G
Popule meꝰ quare in paraſceue dr.lj.A.§.ſecūdo ex.
Portari debet xp̄s quatuor modis.xcv. A
Predicatori ſilentiū imponenti aues obediūt.cxliiij.
B.§.cum apud.cviij. A
Predicatores per ſtellas figuranī.cviij. A
Predicatores qualiter vane glorie reſiſtere debent.
cxv.G §.quadam.
Predicatorum ordo qūo ⁊ quo tempore confirmatus
fuit.cxviij.B §.poſt hoc autem.
Predicatio dꝫ fieri tripliciter.cviij.E.§.ſacerdos q̄dā
Predicatio ioannis tripliciter fuit cōdēnabilis.lxxx.
F.§.⁊ notandum.
Predicatio multū placet deo.cviij. E.§.ſacerdos q̄dā
Predicationē audiēdo peccator conuertitur.cxlv.A.
circa medium.
Predicationis cauſa oratio facta corporalem expellit
infirmitatem.lxj.J §.frater.
Predicant futura quandoq̃ viri boni.cviij.H.§.cum
in.cxv. B
Predicatores eccleſiaſtica ⁊ temporalia rapientes pu
niuntur.xxx. B
Prelatꝰ nō dꝫ timere mortē ꝓpter vtilitatē.xxxvj.B
Premiū magiſterij puerorum quale q̄nq̃ eſt.xix. A
Promiſſio ſerui dei q̄nq̃ completur in vita vel poſt
mortem.cij. E
Puella virgo maria quadrageſimo die preſentaī in
tēplo triplici rōne.xxxvij.A §.Quare autem.
Puelle iuuētutem ſuā deo dare debent.clxxiiij. A
Puelle choreas ⁊ vanitates vitare debent.clxiiij. G
Puer exiſtēs in vtero reuelaī q̄nq̃ qualis futurꝰ ſit.
cviij.A.in principio.cxv. B
Puer appetit naſci ꝓpter quatuor.cx. A
Puer libenter ſtudere debet.cviij. A
Puer non ſuſtinēs meditationes citius liberatur.cxv.
B.circa medium.
Pueri in ſeruitio dei cōſtantes eſſe debēt.xlviij. A
Pueri q̄nq̃ prenoſticāt q̄d facturi ſumus.clxxxvj. A
Puerorum bonorum meritis quandoq̃ deus miſeri-
cordiam.lxxvij. B
Pulchritudo quandoq̃ impedit ſeruire deo.clvj. B
Pulchritudo quintuplex.cxlj. A
Purgatio ab infamia fit quinq̃ modis.xxxvij. B.§.
Quarta ratio.
Purgandorum tria ſunt genera.clix.A.§.illorū autē.
Purgandoꝝ animabus diuerſa loca deputantur mul
tiplici de cauſa.clix. C
Purgatorium patricij.clix. B
Queſtiones tres facte ſunt xp̄o aſcēdenti.lxvij
D.§.Dionyſius.
Queſtionibus tribus rñſio a demone cū quo
dam magiſtro.cxviij.F.§.legitur in.
Quies in hoc mundo haberi non pōt.clxxv. A
Quinquageſima inſtituta eſt propter tres rationes.
xxxiij. A
Raptores rerum eccleſiaſticarum a deo pu-
niuntur.xxj.G.xxx.B.cxij.E.
Reddere debemus bona pro malis.viij. D.
poſt medium.lxiij. D.ij. J
Regina celi quomodo primo angeli canta-
uerunt.xlvj.D.in fine.
Regnū celoꝝ quinq̃ denarijs acq̄ritur.xxiij. A
Religioſus qualē vitā ducere dꝫ.cviij. H.cxv.D.F.G.
Religioſus vitā cōem ſeruare debet.cxlj. A
Religioſus parentes obliuiſci debet.cxlj. A
Religioſus verus dꝫ hr̄e quatuor.clxxj.B.in medio.
Religioſi non debēt hr̄e propriuꝫ.xxj.F.§.frater.xlvj.
K.§.Legitur.
Religioſi tria habere debent.clxxj. A.in medio.
Religioſi qualiter ſtudere debent.cxv. D
Religioſi curas magnatorum fugere debent.cxliij.D
.§.cum apud.
Religionis xtute q̄dā a vīculis liberanī.cxv.C.ī fine
Religionē volēs intrare parentibus non debet crede-
re.cxv.
Religionē intrātibus verbum notabile dicit.cxv. E
Religionem intrantes non bona intentione vitā ma-
le finiunt.cxliiij. A
Relinquentibus parētes ⁊ propriam volūtatem eter
na premia promittunt.lxxvj. D
Reliquie ſanctorū cū reuerentia ſunt habende.xc. G.
.§.temporibus.clxv.D.in medio.
Reliq̄e ſctōꝝ ab angelis ꝓſpere deducunī.xciiij. C
Reliquie ſanctorum ab angelis honorantur.cvij.B.
.§.tranſlatio.
Reliquie ſanctorum honorate demones cruciant.cvij
B.§.tranſlatio.
Reliquie ſanctorum a mortuis honorantur.cvij. B
Reliquias ſanctorum irreuerenter tractantes puniū-
tur.cxlviij.D.in fine.
Reliquijs ſanctorum demones coguntur reuerētiam

exhibere.cvij. B
Reliquijs ſctoꝛ lapides reuerētiā exhibēt.xciij. B
Res ſanctas irreuerēter tractās punit̃.cxx.D.§.apud antiochiam.
Reſponſio dñici ⁊ frãciſci cardinali hoſtienſi de prelationibus.cxliiij.E.§.in vrbe romana.
Reſurrectionis humane vera teſtificatio.lxxxvj. A
Romanoꝝ maxima occiſio facta fuit.clxxvij. A
Sacerdos in maxima reuerētia haberi debet.cxliij.H.in fine.
Sacerdos ſup reges eſt honorãdus.cxlij. D.poſt principium.
Sacerdos de virgine maria tantum celebrãs priuat̃:ſꝫ virgo maria ipſum reſtituit.xj.C.§.Sacerdotes.cxxvj.G.§.ſacerdos.
Sacerdotis manus in miſſa oſculata peccatorē ſanctificat.cvij. E
Sacerdoti celebrãti angelus reſpõdit.xlvj.H.§.Cum apud.
Sacerdotes non revereri periculum eſt.lv. E
Seruari volent quid facere debet.xxj. E
Salue regina antiphona quõ inuēta fuit.clxxvij. K
Sancte deus ſctē fortis qualiter inuentum fuit ⁊ qſio virtuoſum.lxvj.D.§.In huiuſmodi autem.
Sanctum hominem faciunt tria.xxxix. A
Sancti iuuant ſuos deuotos.iij.G.xciij. G
Sãcti deuotos ſuos liberãt a demonis illuſione.xlvj. H.§.Narrar.
Sancti ſuos deuotos in infirmitate viſitant et conſolantur.lviij. E
Sancti ſuos deuotos ſanãt arte chirrurgica.cxxxviij. A B.
Sancti ſuos deuotos ſine penitentia decedere nõ permittunt.xc.G.§.Miles.
Sancti ſuis deuotis aliqñ apparent.ix.J.§.ſanctus.
Sancti tēporalia eccleſiarũ ſuarũ defendunt.ij. J
Sancti temporalia contemnunt.xxvj. A
Sancti paſcuntur cibo diuinitus miſſo.xv. B
Sancti viri antecedentia tanq̃ preſentia vidēt in ſpiritu.xlviij. C.D.E
Sancti viri vident quandoq; cogitationes aliorum. xlviij.E.§.Quadam vice.
Sancti viri demones expellũt.lv.D.cxv.§.Cũ a ſummi.⁊.§.apud.
Sãcti viri ſuas reliquias volũt honorari.lxxxj.in medio.lxj.D.§.abbas quidam.
Sancti plus proſunt defuncti q̃ viuentes.lxj.E.L.§. Cum in.
Sancti inuocantur triplici de cauſa.lxvj. D
Sancti viſitantibus reliquias ſuas auxiliũ in die iudicij promittunt.lxxi. B
Sancti multa tormenta paſſi ſunt.xcij. A.B
Sctis ſuis pegrinis in vias ſubueniunt.xciij.D.E.F
Sancti voluntarie patiebant̃.xcv.C.in medio. D
Sãcti a leonibus ⁊ vrſis non ledunt̃.lxxv.B.in fine.
Sctĩ in tēpeſtate maris ſubueniũt inuocantibꝰ.iu. C
Sancti viri mori deſideranr.xlvij.A.cxv.F.§.Quadam vice.
Sancti in celo exiſtentes compatiuntur afflictis ⁊ cõſolantur eos.cviij. K
Sancti defendunt eis recommendata.iij.F.cxxxviij. B.§.Uir quidam.
Sanctorum virtus magna contra demones.xxj. B
Sanctorum corpora ⁊ ſepulchra in reuērentia habentur a chriſto.xxxix. F
Sanctorum corpora animalia reuerentur.lxix. A
Sanctorum corpora longo tempore integra qñq; perſeuerant.xxx.B.lxxxj.A.in fine.
Sanctorũ corpora dñr ptioſa quinq; rõnibꝰ.clviij. C
Sanctorũ gloria fidelibus reuelatur.lxxxix. B
Sanctorum dignitas eſt quadruplex.clxviij. C
Sanctorum rebus tacti a maleficijs liberantur.xciij. A.§.Quodam.
Sanctos moleſtantes grauiter puniunt̃.xij.B.xlviij. C.clxxij.B.in fine.
Sãctos affligētes mala morte decedũt.xliiij.B.in fi.
Sctõs inuocantes a pctis maximis liberant̃.xciij. D
Sãctis deus in neceſſitate ſuccurrit.xix.A.xxj.B.circa finem.xxv.D.xxvj. A
Sctis mortuis defuncti reuerentiã exhibēt.xxvij. G
Sctis viris ſerpentes obediunt.cxxiiij.A.in fine.
Sctis reuerētiã exhibēt aialia iſenſibilia.xlviij. F.G
Sanctis viris animalia ⁊ volatilia obediunt.xlvij. C .§.preſbyter.
Sanctis viris omnes creature obediunt excepto peccatore.cxxxiij. F
Sanctis detrahentes puniuntur.ccliiij. K
Sãctitas bonoꝝ in morte mirabilr̃ reuelat̃.lxxxix. B
Sanguinis chriſti effuſiones ſeptem.lxxviij. C
Sapientia a morte liberat ⁊ gratiam regis impetrat lxiij. F
Sarraceni quomodo decepti ſunt.clxxvij. D
Sarracenorum fides.clxxvij. D.E.F.G
Scala per quam celũ aſcenditur quattuor gradus habet.clxxvij. H
Sciſma fuit in eccleſia.clxxv. A.P
Scriptura facta manu ſerui dei tentationes fugat. clxiiij.H.§.Cum frater.
Seculares plus ſtudēt placere mũdo q̃ ſerui dei deo. cclv. A
Septuageſima inſtituta eſt ꝓpter tres rõnes.xxxj. A
Sepulchra ſanctorũ quandoq; prophanãtur.cxx. C
Sepulchra ſanctorum fugãt demones de corporibus hominum.lxj.J.in fine.
Sepulture ſanctorum mirabiliter facte.xciij. C
Serenitas orõne ſerui dei impetratur.xlj.B.in fine.
Seruus dei ꝓ aĩa xp̃i mortis periculo exponit ſe.lx. B
Seruus dei nec terroribus nec promiſſionibus cõcutitur.xxxix. B
Seruum dei impediunt cogitationes ad ſalutē.clxxj. B.in fine.
Serui dei ab inimicis defenduntur.lv. C
Serui dei ab inimicis ⁊ clemētis ledi nõ pñt.cij.B.C
Serui dei excellenter habent virtutes.lv. D
Serui dei ꝑ volucres a deo paſcũtur.xv.B.xxxviij. A
Serui dei in bono confortati viriliter agunt.lix. B
Serui dei clauſis carceribus transferuntur.c.v. B
Serui dei eligunt puniri in hac vita potius q̃ in alia, xlvj.J.circa finem.clvij.xx.in fine.
Serui dei mulieres videre nolunt.clxxj.A.in principio.clxxxiiij.A.§.Matrona.
Serui dei modicum dormire debent.clxiiij. B
Serui dei multum flere debent.clxxiiij. B
Serui dei ſilentium tenere debent.clxxiiij.A.in principio ⁊ in medio.
Serui dei bona temporalia deſpicere debent.clxxiij. B.§.Cumq; pater.
Serui dei bona pro malis reddere debent.xlvij. A
Serui dei lꝫ ſint in vili habitu:tamen honorandi ſunt clxxvj.C.§.Deinde.

Serui dei pro chriſto pati deſiderant.xxx.B.xxxvj.B.
xxxix. B
Serui dei dulciter moriuntur.clxxij.K.in fine.
Serui quandoq̃ dominis nocere poſſunt.clxxvij.C.
K.§.deniq̃. B
Seruor dei aq̃ manu reſeruata ceci illuminat.xlj.B.
Seruorum dei alique virtutes.clxxiiij. A
Seruos dei offendentes puniuntur.ij.B.v.B.cv.A.
Seruos dei deus mirabiliter defendit.xlj. B
Seruos dei in ſuis tribulationibus angelus adiuuat
ꝛ cõſolatur.cv.A.in medio.xliiij. B
Seruis dei fere ſilueſtres aues familiares fuẽt.xxxviij
A.cxliiij. G
Seruis dei et verbis eorum irriſiones faciẽtes puniũ
tur.clj.A.in fine.
Seruire deo volentes aliquando multas tribulatio-
nes patiuntur.clvij.A.circa finem.
Seruire deo volentes impediunt parentes pro poſſe.
clxxvj. A
Seruientes deo inueniunt eum.xcv. C
Sexageſima inſtituta eſt ꝓpter tres rationes.xxxij.A
Simonia miraculoſe in epiſcopo iuenit̃.clxxvij.M.§.
Hildebrandus.
Synagoga ne cõſtrueretur miraculoſe oſtẽdit̃.cxx. E
Societas mala eſt fugienda.lxj. B
Solis eclipſatio in paſſione chriſti.cxlviij. A.B
Sonus ſuauis fit tribus modis.cxxxiij. A
Sorores quedam duram duxerunt vitam.c. A
Spũſſanctus duobus modis mittitur.lxviij. B
Spiritusſanctus in quintuplici ſpecie mittitur.lxviij.
B §.ꝛ notandum.
Spũſſctũs tribus vicibus aplĩs datus fuit.lxviij. D
Spũſſanctus qualiter in aplõs miſſus fuit.lxviij. E
Spũſſanctus qñq̃ ſanitatẽ hoĩs reuelat.xxvj. A
Spũſſctũs apparuit ĩ igne multiplici ratiõe.lxviij. F
Spiritusſanct⁹ apparuit in linguis igneis triplici ra-
tione.lxviij.E.in fine.
Spũſſctũs veniens ſex vtilitates facit.lxviij. H
Spũſſctũs magnificat eum in quo habitat.xxvj. A
ſpũmſctm̃ recipientes quales eſſe debent.lxviij. G.
Sponſus quinq̃ debet habere.xxiiij. B
Sponſus quinq̃ beneficia cõfert ſpõſis ſuis.xxiiij. C
Statura chriſti herbis virtutem ſanatiuam infunde-
bat.c.B.§.refert euſebius.
Sternutãtibus quare dicitur deus te adiuuet.lxvj. A
Studendum in libro charitatis.cviij. G
Studentes lectionibus ꝛ orationibus aſſidue vacare
debent.cviij. A
Sudarium domini quomodo fuit rome portatũ.lj. G
circa medium.§.q'uinq̃. A
Superbia deo eſt odibilis.cxxx. C
Superbia ꝛ iactantia modicũ durare poſſunt.xxiij.D
Superbus miraculoſe extinguitur.cxxxvj.C.in fine.
Superborum honores paruo tempore durãt.cxxv. B
Suſpendium triplex.cxviij. A
Taciturnas eſt vtilis ſeruo dei.clxxiiij.A.§.qui-
dam etiam.
Tactus mulieris eſt periculoſus.clxxiiij.A.§.
Alius etiam.
Te deum laudamus quando ꝛ a quibus compilatum
fuit.cxix. C
Tẽporalia ꝓcibus ſctõꝝ virorũ augmentant̃.xvj. B
Temporalia augmentãtur oblationi in eccleſia faciẽ-
tibus.xxxviij. B
Temporalia per opera miſericordie non minuuntur.
C.§.Quodam tempore.
Tẽporalia bona diuidere nolẽtes amittunt̃.cxliij. A
Tentationẽ demonis pena corporis fugat.xlviij. A
Terrena apoſtoli deſpiciebant.cxviij. B
Teſtamentum fecit xp̃s.lj.A.§.primo ex eo in fine.
Teſtamentum tria continet optima.cxv.B.§.tãdem.
Teſtes contra peccatores ſunt tres.j. K
Tormenta ſanctis ludus eſt.xxv.E.poſt medium.
Tormẽta ſctĩs qñq̃ a parentibus inferũtur.xciij. A
Tormenta ſanctis parentes inferentes a deo puniun
tur.xciij. B
Tormenta quandoq̃ tortores occidunt.cxxxij. B.C
Tormenta multotiens ſanctos ledere nõ poſſunt.xciij.
A.B.xcv.C.cxxxiij. B.C
Tormenta ſuſtinentes deus cõſolatur viſibiliter.viij.
D.xcvj. B
Trabs vna breuis in opere eccleſie oratione fuſa pro-
longata eſt.cxij.D.§.Gregorius quoq̃.
Trãſfiguratio xp̃i qñq̃ facta eſt.cix §.In hac die.
Tribus ſacerdotalis ꝛ regalis cognitione coniunge-
bantur.cxxvj.B.§.Sed mirum.
Tribulatio preſens modicum durat.cv. A
Tribulationis tempore ad ſanctos dei recurrendum
eſt.xc. D.E
Tribulationes pro chriſto patienter ſuſtinentes non
derelinquit deus.xcvj. A
Tribulationes portãtes conſolationem priſtinam re-
cuperant.lviij.E.§.Quodam tempore.
Tribulationes conſolationes ſequuntur.clxviij. D
Tribulati ad ſanctos ſibi deuotos recurrentes liberã
tur.iij. C.D
Tribulati quacunq̃ tribulatione ad aliquem ſanctuꝫ
recurrere debent.lxj. G.H
Trinitatis pulchrum exemplum.clxxviij.A.§.Ante
vero.
Trinitatis vnitas miraculis cõprobatur.clxxvij.A.§.
Ante vero.
Turturis proprietas.xxxviij.B.in fine.
Venenũ ſeruis dei nocere nõ põt.ix.F.xlviij. B
Venit chriſtus propter ſeptẽ vtilitates in mũ-
dum.j. C
Verbum dei ad penitẽtiam prouocat.lv.C.§.
Quidam hereticus.
Verbum dei libẽter audiri debet ꝓpter quatuor.v. E
Verbum dei proponi debet cibo corporis.viij. B
Verbum dei audiendum eſt patienter.xlix. A
Verbũ dei quis primo p̃dicauit in antiochia.lxxvj. D
Verbum notabile dicitur religionẽ intrantibus.cxv.
E.in fine.
Verbũ optimũ hoſpitãtibus eſt dicendũ.liij.A.in fine.
Verba ſacre ſcripture magne ſunt virtutis.lxxvj. D
Verba iactantie vel vanitatem ſonantia deprimenda
ſunt xlvj. E
Verba maledicta loquens punit̃.xiij.D.§.bubulcus.
Verba tria vtilia cuſtodienti.clxxvj. D
Veritas examinata a duobus impeditur ꝛ a duobus
adiuuatur.clxxvj.C.§.Deinde quatuor.
Veſtis ꝓcioſa religioſis non cõuenit.cxix.D.ante finẽ.
Veſtigia pedum chriſti remanſerunt in terra.lxvij.A
circa finem.
Vexatio ſola intellectũ dat auditui.cv.C.in fine.
Victoria a deo datur.lxxij. A
Victus ꝛ veſtimẽtum vicarij qualis fuit.lxxxiiij. A
Vidua ſe totam ſeruitio dei dare debet.xxix. B
Vidua in acerbitate ꝛ humilitate ꝛ paupertate ſe ſer-

nare debet.xxix. C
Viduis afflictis meritum eſt ſubuenire.xlvj. I
Vie xpi ſeptem.clxxviij.C.ante medium.
Vincula ſanctorum liberant ab infirmitate 7 demonio
cv.B.in fine.C.§.quante autem.
Vindicare ſe homo non debet.xviij.C.in fine.
Vindicta de peccatoribus nō eſt repetēda ſed peniten-
tia.liij.B.in fine.
Virginalis ſtatus melior eſt ꝙ cōiugalis.cxxxv. B.
Virginitas a ſpūſctō cuſtoditur.liij.C.poſt medium.
Virginitas eſt regina virtutum.B.in fine.
Virginitas in corpore mortuorum redolet.cvlij.I.§.
Cum igitur.
Virginitas dura penitentia cōſeruatur.cxlj. B
Virginitas p roſas et lilia deſignat.cixx.B.in fine.C
Virgo linguata poſt mortem viſibiliter punit.cxij.D.
.§.Refert Gregorius.
Virgo maria petijt ne demones videret ī morte.cxiiij.
A.in medio.B.in principio.
Virgo beata ſeruos ſuos deuotos conſolatur 7 ſanat
xxxvij. E
Virgo maria ſuo deuoto manum amputatam reſtituit.
lxxxiij. A
Virgo maria ſui deuoti animam a demonibus eripuit
cxiij. H
Virgo maria ſue deuote meritis a poteſtate diaboli li-
berat 7 ditat.cxiij.G.§.Miles.
Virgo maria ſuos deuotos a morte liberat.cxxvj. G
Virgo maria eam ſalutantē ſepius a ſuſpendio liberat
cxxvj.G.§.Erat quidam.
Virgo maria ſuam miſſam dicentem de manu epiſco-
pi liberauit.cxxxvj.G.§.Sacerdos.
Virgo maria officium eius deuote dicentē de iudicio
eius liberauit.cxxvj.G.§.Fuit quidā clericus.
Virgo maria eam inuocantem ab incendio liberauit.
cxxvj. I
Virgo maria ſeruos dei vindicat a malis hominibus
xxx.E.ante finem.
Virgo maria gratiā triplicem inuenit.l.B.in medio.
Virgo maria plena gratia ſunt propter quatuor ꝗ in
mente habuit.l.A.in fine.
Virgo maria ioannem baptiſtam de terra primo leua
uit.lxxx.B.in fine.
Virgo maria ſanitatem bonorum manifeſtat.lxxix.A.
Poſt medium.
Virgo maria impetrat peccatoribus veniam peccato-
rum.l.E.Quidam miles.
Virgo maria peregrinos a demonibus liberat.xciiij.
E.in fine.
Virgo maria ora pro humano genere.cviij. C
Virgo maria fratres pdicatores hoibus dedit.cviij. E
Virgo maria ſua vnctione ardorē cōcupiſcētie in fra-
tre extinxit.cviij.E.§.Rome vero.
Virgo maria xpm iratum mundo pacificat.cviij. C
Virgo maria ſubuenit eam inuocanti.cxiij.B.§.Bu-
bulcus.cxiij.I.§.quidā monachi.§.quedā mulier.
Virgo maria ſuas miſſas celebrātes honorauit liben
ter.cxxvj.G.§.Sacerdos.
Virgo maria filio vidue reddito ſuū recepit.cxxvj.F.
.§.Fuit quedam mulier.
Virgo maria in ſuo deuoto zelotipiam oſtendit.cxxvj.
.§.G.Fuit quidam.
Virginis marie imago peſtem fugauit.xlvj.M.poſt
medium.
Virginis marie annūtiationis dies fuit dies multorū
operum dei.l.E.in fine.
Virginis ſalutatio a demonis poteſtate liberat.l.E.§.
Quidam miles.
Virginis ſalutatio petōrem cōuertit.l.E.§.qdā miles.
Virginis marie qualia officia committuntur in celo.
cxiiij.K.ante finem.
Virgini marie diſplicet ꝙ adiuti ab ipſa malefaciant
cxiij.D.§.cum dux.
Virgini marie qui militanit ab ea eſt pre honoratus.
cxxvj. F
Virginē mariā ſalutare inuitāt tria.l.A.in medio.
Virgines ſolas velari inſtituit leo.lxxxiij. A
Virgines in quatuor excellunt.clviij.D.§.Quarta dif
ferentia.
Virginum ordinē ſignat ſanctuarium.clxxviij.M.poſt
principium.
Virginibus pulcherrima predicatio.lxx. D
Viri bona vxoris impedire non debent.clxiiij. D
Viri quodammodo vxoribus dominantur.lxx. A
Virtutum.xij.gradus.v.M.§.Poſt vnum autem.
Virtutes quatuor in quatuor domibus inuenit.cviij.
M.§.Quidam ſcholaris.
Viſio nocturna aliqñ vera eſt.xlviij.C.§.Cū quoſdā.
Vita triplex.lxxvij. A
Vita ſanctorum laudanda.lv. E
Vita citius finitur ꝙ credatur.xij. B
Vita in virtutibus plena ducenda eſt.lxj. B
Vita bona pdicat efficaciter.cviij.B.§.Hoſpitatus.
Vita religioſi qualis eſſe debet.cviij. H
Vndecies milies pater noſter dicētes ſolatiū virginū
in morte habent.cliiij.C.circa finem.
Volūtas dei eſt vt ſancti potiantur.lxxxiiij.E.in fine.
Voluptas carnis multa mala operat.cxxxv. B
Vomitū medicina bona ſanans.cxl.D.in primo.§.
Votum negligenter ſoluens punitur.lij. G
Vota non complere ſanctis diſplicet.cliij.C.§.abbas
quidam.
Vxor virū ſuū inducere debet ad bonum.cxxvij. B.C
Vxor aīam viri pluſꝙ corpus diligere debet.cxxvij. B
Vxoris innocentia ſup vomeres ignitos probata eſt
cxij.E.§.Legitur in vita.
Vxoris ſuſpitio per ignem purgata fuit.cxij.E.§.Le-
gitur in vita.
Vxoris oratione vir ſaluatus fuit.clix. D
Vxorem alicui dare periculum eſt.clix. D
Xpūs illuſus fuit quatuor vicibus.ij. B
Xpūs ter lachrymatus fuit.ij.A.§.Quin-
to ex eo.
Xpūs inquātū deus habuit quatuor excel
lentias.ij.A.§.Secundo fuit.
Xpūs inquātū homo habuit quatuor excel
lentias quibus ornata fuerunt cornua crucis.ij.B.
.§.quarto in cruce.
Xpūs oia remedia contra originale peccatum in ſe aſ-
ſumpſit.xxxvij. B
Xpūs probat voluntarie paſſus fuiſſe quinqꝫ rationi-
bus.ij.E.poſt medium.
Xpūs in cruce fecit teſtamentum.ij.A.in principio.
Xpūs in cruce pendens quo ad amorem ſuum peccato-
res traxit.ij. C
Xpūs reſurrexit quinqꝫ modis.iij.A.§.Circa tertium.
Xpūs ſex modis ſe vere reſurrexiſſe probauit.iij.A.§.
Circa tertium.
Xpūs reſurrexit ꝓpter quatuor noſtras vtilitates.iij.
C.§.Circa quintum.

Xp̄s reſurgere nō diſtulit in die iudicij triplici ratione.liij. C
Xp̄s in die reſurrectionis quinqȝ vicibus apparuit et alijs dieb⁹ poſt etiā quinqȝ vicibus .liij. D
Xp̄s reſurgēs qualiter eduxit vinctos de limbo.liij. F
Xp̄s diabolū ad nihilū redegit.xxj. D
Xp̄s ſeruos ſuos volentes conuerti multipliciter cōſolatur.liiij.B. ante finem.
Xp̄s quatuor modis portari debet.cxv. A
Xp̄s et ſancti ſuos deuotos in morte viſitant et confortant.c. C
Xp̄s minabatur mundum deſtruere.xviij. C
Xp̄s illa hora qua natus eſt deſideranti apparuit.cxv. B.poſt medium.
Xp̄s pro ſeruis ſuis pugnat.lvj.B.Circa finem.
Xp̄i benignitas eſt magna erga peccatores.lij. B
Xp̄i veſtis iratū reddit māſuetū.lj. G. poſt medium.
Xp̄ianus, ſpecialē ſcīm habere debet.xc. G.§. Miles. §.Clericus quidam.
Xp̄iani falſi magis ſunt in profundo inferni q̄ pagani.xiij.B.in fine.
Y Mago xp̄i percuſſa multum ſanguinē emiſit.cxxx. D
Ymago virginis peſtem fugauit.xlvj.D.§. Sed quia adhuc.
Ydropicus quidam in domo predicatorum curatus eſt.lxj.L.§.anno domini.
Z Acharias propter dubitationē plagā ſolus incurrit multiplici ratione.lxxx. B

¶Explicit tabula ſiue repertorium ſuper legenda ſanctorum.

¶Incipit prologus ſuper legendas ſanctorum quas collegit in vnuȝ frater Jacobus de voragine natione Januenſis ordinis fratrum predicatorum.

VNiuerſum tempus preſentis vite in quatuor diſtinguitur: ſcilicet in tempus deuiationis: renouationis ſiue reuocationis: reconciliationis: ⁊ peregrinationis. Tempus deuiationis fuit ab adā poſtq̄: ſcilicet a deo deuiauit ⁊ durauit vſqȝ ad moyſen. Et illud tēpus repreſentat eccleſia a.lxx. vſqȝ ad paſcha. Unde ⁊ tūc legitur lib. Gene. ſcȝ in quo ponitur deuiatio primorum parentū. Tēpus renouationis ſiue reuocationis incipit a moyſe: ⁊ durauit vſqȝ ad natiuitatem chriſti. In quo homines per prophetias ad fidē reuocati ſunt ⁊ renouati. Et iſtud tp̄s repreſentat eccleſia ab aduentu vſqȝ ad natiuitatem xp̄i. Unde tunc legit̄ eſaias vbi de hac renouatione aperte agit̄. Tempus reconciliationis eſt tempus in quo p̄ chriſtū ſumus reconciliati. Et iſtud tempus repreſentat eccleſia a paſcha vſqȝ ad penthecoſten. Unde ⁊ tūc legitur apocalypſis vbi plene agitur de myſterio reconciliationis. Tempus peregrinationis eſt tempus preſentis vite in quo peregrinamur ⁊ in pugna ſemper ſumus. Et iſtud tempus repreſentat eccleſia ab octaua penthecoſtes vſqȝ ad aduētum domini. Unde tunc leguntur libri reg. ⁊ Mach. in quibus de multipli pugna agitur per quaȝ noſtra pugna ſpiritualis ſignatur. Tēpus aūt illud quod eſt a natali dn̄i vſqȝ ad ſeptuageſimā partim cōtinetur ſub tempore reconciliationis quod eſt tempus letitie. ſ. a natali vſqȝ ad octauam epyphanie: partim ſub tēpore peregrinationis: ſcilicet ab octaua epyphanie vſqȝ ad.lxx. Et poteſt accipi hic quadruplex temporum variatio. Primo penes quatuor temporum diſtinctiones vt hyems referatur ad primum. ver ad ſecundū: eſtas ad tertium: autumnus ad quartū. Et ratio appropriationis ſatis patet. Secundo penes quatuor partes diei: vt nox referatur ad primum: mane ad ſecundum: meridies ad tertium: veſpera ad quartum. Licet autem prius fuerit deuiatio q̄ renouatio: tamen eccleſia omnia officia ſua potius incipit in tempus renouatiōis q̄ deuiationis. i. in aduentu potius q̄ in ſeptuageſima ⁊ hoc duplici ratiōe. Primo ne videatur incipere ab errore: tenet enim rem ⁊ non ſequitur ordinē temporis ſicut euangeliſte ſepius faciunt. Secundo quando per aduentū Chriſti omnia reuocata ſunt propter quod tempus iſtius dicitur tempus renouationis. Apocal. xxj. Ecce ego noua facio omnia. Congrue igitur in hoc tempore renouationis eccleſia omnia officia ſua renouat. Ut igit̄ ordo temporis ab eccleſia diſtinctus ſeruetur. Primo agemus de feſtiuitatibus que occurrunt infra tempus renouationis quod tempus repreſentat eccleſia ab aduentu vſqȝ ad natiuitatem domini. Secundo de illis que occurrunt infra tempus quod partim continetur ſub tempore reconciliationis: quod partim ſub tēpore peregrinationis quod tempus repreſentat eccleſia a natiuitate vſqȝ ad ſeptuageſimam. Tertio de illis que occurrunt infra tempus deuiationis quod tempus repreſentat eccleſia a ſeptuageſima vſqȝ ad paſcha. Quarto de illis que occurrunt infra tp̄s reconciliationis qđ tempus repreſentat eccleſia a paſcha vſqȝ ad octauā penthecoſtes. Quinto de his que occurrunt intra tempus peregrinationis quod tempus repreſentat eccleſia ab octaua penthecoſtes vſqȝ ad aduentum domini.

¶Explicit prologus.

Incipit tabula ſecundum numerum legendarum ⁊ etiam ſecundum numerum foliorum. Et primo ponitur numerus legendarum: deinde foliorum.

De feſtiuitatibus que occurrũt intra tempus renouationis.

De aduentu domini. Legenda prima. fo.j.
De ſancto andrea. Legenda.ij. fo.ij.
De ſancto nicolao. Legenda.iij. fo.iij.
De ſancta lucia virgine.iiij. fo.v.
De ſancto thoma apoſtolo.v. fo.v.

De feſtiuitatibus que occurrũt intra tẽpus quod partim cõtinetur ſub tpe reconciliationis: ⁊ partim ſub tẽpore peregrinationis.

De natiuitate domini. Legenda.vj fo.vj.
De ſancta anaſtaſia.vij. fo.vij.
De ſancto ſtephano.viij. fo.viij.
De ſancto ioãne apl'o ⁊ euangeliſta.ix. fo.ix.
De innocentibus.x. fo.x.
De ſancto thoma cantuarieñ. archiep̃o.xj. fo.x.
De ſancto ſiluestro.xij. fo.xj.
De circunciſione domini.xiij. fo.xij.
De epyphania domini.xiiij. fo.xiiij.
De ſancto paulo eremita.xv. fo.xv.
De ſancto remigio xvj. fo.eodem.
De ſancto hylario.xvij. fo.eodem.
De ſancto machario.xviij. fo.xvj.
De ſancto felice in pincis.xix. fo.eodem.
De ſancto marcello.xx. fo.eodem.
De ſancto antonio.xxj. fo.eodem.
De ſancto fabiano.xxij. fo.xvij.
De ſancto ſebaſtiano.xxiij. fo.eodez.
De ſancta agnete virgine.xxiiij. fo.xviij.
De ſancto vincentio.xxv. fo.eodẽ.
De ſancto Baſilio.xxvj. fo.xix.
De ſancto ioanne elcemoſynario.xxvij. fo.xx.
De cõuerſione ſancti pauli.xxviij. fo.xxj.
De ſancta paula.xxix. fo.eodem.
De ſancto iuliano.xxx. fo.xxij.

De feſtiuitatibus que occurrũt intra tempus deuiationis.

De ſeptuageſima. Legenda.xxxj. fo.xxiij.
De ſexageſima.xxxij. fo.eodem.
De quinquageſima.xxxiij. fo.eodẽ
De quadrageſima.xxxiiij. fo.eodẽ
De ieiunio quatuor temporum.xxxv. fo.xxiiij.
De ſancto ignatio.xxxvj. fo.eodẽ.
De purificatione beate marie virginis.xxxvij. fo.eo.
De ſancto blaſio.xxxviij. fo.xxvj.
De ſancta agatha.xxxix. fo.eodem
De ſancto vedaſto.xl. fo.xxvij.
De ſancto amando.xlj. fo.eodem.
De ſancto valentino.xlij. fo.eodẽ
De ſancta iuliana.xliij. fo.eodem.
De cathedra ſancti petri.xliiij. fo.eodẽ.
De ſancto mathia apoſtolo.xlv. fo.xxviij.
De ſancto gregorio papa.xlvj. fo.xxix.
De ſancto longino.xlvij. fo.xxxj.
De ſancto benedicto.xlviij. fo.eodem.
De ſancto patricio.xlix. fo.xxxiij.
De annunciatione dominica.l. fo.eodez.
De paſſione domini.lj. fo.xxxiiij.

De feſtiuitatibus que occurrũt intra tempus reconciliationis.

De reſurrectione chriſti. Legenda.lij. fo.xxxvj.
De ſancto ſecũdo martyre.liij. fo.xxxvij.
De ſancta maria egyptiaca.liiij. fo.xxxviij.
De ſancto Ambroſio.lv. fo.eodez.
De ſancto Georgio martyre.lvj. fo.xxxix.
De ſancto marco euangeliſta.lvij. fo.xl.
De ſancto marcello papa.lviij. fo.xl.
De ſancto vitali.lix. eo.eodem.
De virgine quadam antiochena.lx. fo.eodem.
De ſancto petro nouo martyre.lxj. fo.xlij.
De ſancto philippo apl'o.lxij. fo.xliiij.
De ſancto iacobo minore.lxiij. fo.eodez.
De inuentione ſancte crucis.lxiiij. fo.xlvj.
De ſancto Ioanne ante portam latinam.lxv. fo.xlvij.
De letania maiore ⁊ minore.lxvj. fo.eodem.
De aſcenſione domini.lxvij. fo.xlviij.
De ſpiritu ſancto.lxviij. fo.xlix.
De ſanctis gordiano ⁊ epimacho.lxix. fo.l.
De ſanctis nereo ⁊ achileo.lxx. fo.eodẽ.
De ſancto pancratio.lxxj. fo.lj.

De feſtiuitatibus que occurrũt intra tempus peregrinationis.

De ſancto vrbano. Legenda.lxxij. fo.lj.
De ſancta petronilla.lxxiij. fo.eodem.
De ſancto petro exorciſta ⁊ marcellino.lxxiiij. fo.eo.
De ſanctis primo ⁊ feliciano.lxxv. fo.eodem.
De ſancto barnaba.lxxvj. fo.eodẽ.
De ſanctis vito ⁊ modeſto.lxxvij. fo.lij.
De ſanctis quirico ⁊ iulita.lxxviij. fo.eodem.
De ſancta marina.lxxix. fo.liij.
De ſancto ioanne baptiſta.lxxx. fo.eodẽ.
De ſanctis geruaſio ⁊ prothaſio.lxxxj. fo.liiij.
De ſanctis ioanne ⁊ paulo.lxxxij. fo.eodẽ.
De ſancto leone papa.lxxxiij. fo.lv.
De ſancto petro apoſtolo.lxxxiiij. fo.eodẽ.
De ſancto paulo apoſtolo.lxxxv. fo.lvij.
De ſeptem fratribus.lxxxvj. fo.lix.
De ſancta theodora.lxxxvij. fo.eodem.
De ſancta margareta.lxxxviij. fo.lx.
De ſancto alexio.lxxxix. fo.eodez.
De ſancta maria magdalena.xc. fo.lxj.
De ſancta praxede.xcj. fo.lxij.
De ſancto appollinari.xcij. fo.eodem.
De ſancta criſtina.xciij. fo.eodem.
De ſancto iacobo apl'o maiore.xciiij. fo.lxiij.
De ſancto chriſtoforo.xcv. fo.lxiiij.
De ſeptem dormientibus.xcvj. fo.lxv.
De ſanctis nazario ⁊ celſo.xcvij. fo.eodẽ.
De ſancto felice papa.xcviij. fo.lxvj.
De ſanctis ſimplicio fauſtino ⁊ beatrice.xcix. fo.eo.
De ſancta martha.c. fo.eodem.
De ſanctis abdon ⁊ ſennen.cj. fo.lxvij.
De ſancto germano ep̃o.cij. fo.eodem.
De ſancto euſebio.ciij. fo.eodem.
De ſanctis machabeis.ciiij. fo.lxviij.
De feſto ſancti petri ad vincula.cv. fo.eodem.
De ſancto ſtephano papa.cvj. fo.lxix.
De inuentione ſcti ſtephani prothomar.cvij. fo.eodẽ.
De ſancto dominico.cviij. fo.eodẽ
De ſancto ſixto.cix. fo.lxxij.
De ſancto donato.cx. fo.eodem.

De ſanctis ciriaco ⁊ marcell[illegible]. fo.lxxij.
De ſancto laurentio marty[illegible]xij. fo.clxxiij.
De ſanctis ypolito ⁊ ſociis [illegible]xiij. fo.lxxv.
De aſſumptione btē marie virginis.cxiiij. fo.eodem.
De modo ſacratiſſime aſſumptionis marie. fo.lxxvij.
De ſancto bernardo.cxv. fo.lxxix.
De ſancto thimotheo.cxvj. fo.lxxx.
De ſancto ſimphoriano.cxvij. fo.eodē.
De ſancto bartholomeo apſo.cxviij. fo.eodem.
De ſancto auguſtino.cxix. fo.lxxxij.
De decollatione ſctī ioannis baptiſte.cxx. fo.lxxxiiij.
De ſanctis felice p̄bytero ⁊ adaucto.cxx[illegible]. fo.lxxxvj.
De ſanctis ſauiniano ⁊ ſauina.cxxij. fo.eodem.
De ſancto lupo.cxxiij. fo.eodem.
De ſancto mamertino.cxxiiij. fo.eodem.
De ſancto egidio.cxxv. fo.lxxxvij.
De natiuitate glorioſe virginis marie.cxxvj. fo.eodē.
De ſancto adriano.cxxvij. fo.lxxxviij.
De ſanctis gorgonio ⁊ dorotheo.cxxviij. fo.lxxxix.
De ſanctis protho ⁊ iacinto.cxxix. fo.eodem.
De exaltatione ſancte crucis.cxxx. fo.xc.
De ſancto ioanne chryſoſtomo.cxxxj. fo.xcj.
De ſanctis cornelio ⁊ cypriano.cxxxij. fo.xcij.
De ſancta eufemia.cxxxiij. fo.eodem.
De ſancto lamberto.cxxxiiij. fo.eodem.
De ſancto mattheo apoſtolo.cxxxv. fo.eodem.
De ſancto mauritio ⁊ ſociis eius.cxxxvj. fo.xciij.
De ſancta iuſtina.cxxxvij. fo.xciiij.
De ſanctis coſma ⁊ damiano.cxxxviij. fo.eodem.
De ſancto foroſeo epō.cxxxix. fo.xcv.
De ſancto michaele archangelo.cxl. fo.eodem.
De ſancto hieronymo.cxlj. fo.xcvij.
De ſancto remigio.cxlij. fo.xcviij.
De ſancto leodegario.cxliij. fo.eodem.
De ſancto franciſco.cxliiij. fo.eodem.
De ſancta pelagia.cxlv. fo.c.
De ſancta margareta dicta pelagius.cxlvj. fo.eodem.
De ſancta thaide meretrice.cxlvij. fo.eodem.
De ſancto dionyſio cum ſociis eius.cxlviij. fo.cj.
De ſancto calixto papa.cxl[illegible]. fo.cij.
De ſancto leonardo.cl. fo.eodem.
De decem milibus mart[illegible]z.clj. fo.eodē.
De ſancto luca euangel[illegible].clij. fo.ciij.
De ſanctis criſanto ⁊ d[illegible].cliij. fo.ciiij.
De feſto vndecim mil[illegible]irginum.cliiij. fo.eodē.
De ſanctis ſimone ⁊ iud[illegible]lis.clv. fo.cv.
De ſancto quintino.cl[illegible]. fo.cvj.
De ſancto euſtachio.cl[illegible]. fo.eodē.
Feſtum omnium ſanctorū.clviij. fo.cvij.
De cōmemoratione oīm fideliū aīarū.clix. fo.cviij.
De quatuor coronatis.clx. fo.cx.
De ſancto theodoro.clxj. fo.eodem.
De ſancto martino.clxij. fo.eodē.
De ſancto bricio.clxiij. fo.cxij.
De ſancta elizabeth.clxiiij. fo.eodem.
De ſancta cecilia.clxv. fo.cxv.
De ſancto clemente.clxvj. fo.cxvj.
De ſancto griſogono.clxvij. fo.cxvij.
De ſancta katherina virgine et martyre.clxviij. folio.cxviij.
De ſancto ſaturnino.[illegible] fo.cxix.
De ſancto iacobo int[illegible]ciſo.clxx. fo.eodē.
De ſancto paſtore ab[illegible]te.clxxj. fo.cxx.
De ſancto ioanne ab[illegible].clxxij. fo.eodē.
De ſancto moyſe ab[illegible]te.clxxiij. fo.cxx.
De ſancto arſenio abbate.clxxiiij. fo.eodē.
De ſancto agathon abbate.clxxv. fo.cxxj.
De ſancto barlaaz.clx[illegible]vj. fo.eodē.
De ſancto pelagio papa.clxxvij. fo.cxxiij.
De dedicatione templi.clxxviij. fo.cxxvj.
De dñica in ramis palmarum.clxxix. fo.cxxviij.
De cena domini.cl[illegible]. fo.cxxix.
De ſancto ludouico [illegible]ge francorū.clxxxj. fo.cxxix.
De ſancto thoma de aquino.clxxxij. fo.cxxx.
De ſancto marcello [illegible]piſcopo.clxxxiij. fo.cxxxj.
De ſancta genoue[illegible]lxxxiiij. fo.eodem.
De cōceptione beate marie virginis.clxxxv. fo.cxxxij.
De ſancta otilia.clxx[illegible]. fo.cxxxiij.
De ſancto claudio.cl[illegible]xvij. fo.eodem.
De ſancta barbara.clxxxviij. fo.cxxxvj.

Sequuntur legende ſanctorum nuper [illegible] in lucem [illegible]odite.

De ſancto bernardino confeſſore.clxxxix. fo.cxxxvij.
De ſancto bonauentura epō ⁊ confeſſore.cxc. fo.cxxxvij.
De ſancto rocho confeſſore.cx[illegible]j. fo.cxxxvij.
De ſancta anna matre virginis marie.cxcij. fo.cxxxvij.
De viſitatione glorioſe virginis marie.cxciij. fo.cxxxviij.
De ſacratiſſimo corpore xp̄i dñi noſtri.cxciiij. fo.eodē.
De noſtra domina de pietate.cxcv. fo.cxxxix.
De ſancto ioſeph ſpōſo virginis marie.cxcvj. fo.eodē.
De ſancto hyreneo epō lugdu. ⁊ marty.cxcvij. fo.eodē.
De ſancto fortunato epiſcopo.cxcviij. fo.cxl.
De ſancto honorato abbate.xcix. fo.cxl.
De ſancto fulciano martyre.cc. fo.cxl.
De ſancto iuſto archiepō lugdu.cc[illegible]j. fo.eodem.
De ſancta katherina de ſenis virgine ordinis predicatorum.ccij. fo.eodē.
De ſancto vincentio confeſſore ordinis predicatorum.cciij. fo.cxlj.
De ſancto annemundo archiepiſcopo ⁊ martyre.cciiij. folio.cxlj.
De ſancto firmino epō ⁊ martyre.ccv. fo.cxlj.
De ſancto lazaro epō ⁊ diſcipulo dñi.ccvj. fo.eodem.
De ſancta clara.ccvij. fo.cxlij.
De ſancto philiberto cōfeſſore.ccviij. fo.cxlij.
De ſancto anſelmo epiſcopo.ccix. fo.eodē.
De ſancto eligio epō.ccx. fo.eodē.
De ſancta radegunde regina francie.ccxj. fo.eodem.
De ſancto ſeruatio epō.ccxij. fo.cxliij.
De ſancta dorothea virgine.ccxiij. fo.eodem.
De ſancta brigida virgine.ccxiiij. fo.eodem.
De ſancta tecla virgine.ccxv. fo eodem.
De corona ſancta domini.ccxvj. fo.eodē.
De ſancto romano.ccxvij. fo.cxliij. ⁊ cxliiij.

Finis tabularum.

¶Incipit legenda Sanctorum que Lombardica nominatur hiſtoria. Et primo de feſtiuitatibus que occurrunt intra tempus renouationis quod repreſentat eccleſia ab aduentu vſq̧ ad natiuitatē dn̄i. ¶Legēda prima. A.

De Aduentu Domini.

Aduentus dn̄i per quatuor ſeptimanas agitur ad ſignificandū q̄ quadruplex eſt aduētus.ſ.in carne: in mente ⁊ ad iudicium. Ultima autē ſeptimana vix finit̄ q: ſctōꝝ glia q̄ dabitur in vltimo aduētu nunq̄ terminabit̄. Hec eſt etiā q̄ primū reſponſoriū prime dn̄ice aduentus cōputato glia patri quatuor verſus ꝯtinet vt p̄dictos quatuor aduēt⁹ deſignet. Quis autē cuilibet magis cōueniat prudens lector attēdat. Lȝ aūt quadruplex ſit aduētus: tn̄ eccleſia ſpāliter de duplici: ſed in carnē ⁊ ad iudiciū videt̄ memoriā facere ſicut in officio ipſi⁹ tp̄is p̄ȝ. Hic eſt etiā q̄ ieiuniū aduēt⁹ partim eſt exultationis ⁊ partim meroris. Rōne aduentus in carnē dr̄ ieiuniū exultationis: rōne aduentus ad iudicium dr̄ ieiuniū meroris. Et ad hoc innuendū eccleſia cantat tūc quedā cantica leticie: et hoc ꝑpter aduētū miſe ⁊ exultatiōis: q̄dā vo deponit et hoc ꝑpter aduentum ſeuere iuſtitie ⁊ meroris. B.

¶Circa aduētū igit̄ in carnē tria videri poſſūt.ſ. adueniēdi opportunitas: aduētus neceſſitas ⁊ vtilitas. Opportunitas adueniēdi attēdit̄ p̄io ex parte hoīs qui p̄io in lege nature ꝯuictus fuit de defectu cognitiōis diuine. Unde ⁊ tūc ī peſſimos errores idolatrie cecidit: ⁊ ideo coactus eſt clamare ac dicere. Illumina oculos meos ⁊c. Deinde venit lex iubēs in qua cōuictus eſt de impotētia: cū prius clamaret nō deeſt q̄ impleat ſed q̄ iubeat. Ibi eñ eſt ſolūmodo erudit⁹: ſȝ nō a pctō liberat⁹: nec ꝑ aliquā gratiā ad bonū adiutus: et iō coact⁹ eſt clamare ac dicere. Non deeſt q̄ iubeat ſȝ deeſt q̄ impleat. Opportune igit̄ filius dei aduenit q̄ñ homo de ignorātia ⁊ impotētia cōuictus fuit: ne ſi forte añ veniſſet hō ſuis meritis ſalutē aſcriberet: ⁊ iō medicine grat⁹ nō eſſet. Scd̄o ex parte tp̄is: q̄ñ venit in plenitudine tp̄is ⁊c. Gal.iiij. At vbi venit plenitudo tp̄is ⁊c. Aug. Multi dicūt quare nō añ venit xp̄s: q: nondū venerat plenitudo tp̄is moderāte illo ꝑ quē facta ſūt oīa tp̄a. Deniq̧ vbi venit plenitudo tp̄is venit ⁊ ille q̄ nos liberauit a tp̄e. Liberati aūt a tp̄e vēturi ſum⁹ ad illā eternitatē vbi nullū eſt tp̄s. Tertio ex p̄te vulneris ⁊ morbi vniuerſalis. Qm̄ eñ morb⁹ erat vniuerſalis opportunum fuit vniuerſalē exhiberi medicinā. vñ dicit Aug. q̄ tūc magnus venit medic⁹ q̄ñ ꝑ totū mūdū magnus iacebat egrot⁹. Unde eccleſia in ſeptē antiphonis q̄ cātātur ante natiuitatē dn̄i: oſtēdit multiplicitatē ſui morbi: ⁊ ad quēlibet petit remediū medici. Ante ſiquidē aduētū dei filij in carnē eram⁹ ignorātes ſiue ceci: penis eternis obligati: ſerui diaboli: mala peccati cōſuetudine vincti: tenebris obuoluti: exules a patria ⁊ expulſi: ideo īdigebamus doctore redēptore: liberatore: eductore: illuminatore ⁊ ſaluatore. Q: igit̄ ignorātes eramus: iō ab ipſo doceri indigebamus. Et iō ſtatim in p̄ia antiphona clamam⁹. O ſapiētia q̄ ex ore altiſſimi ꝓdiſti ⁊c. veni ad docendū nos viā prudentie. Sed parū prodeſſet ſi doceremur ⁊ nō redimeremur: ⁊ iō ab ipſo redimi poſtulamus: cū in ſcd̄a clamam⁹. O adonay ⁊ dux domus iſrael ⁊c. Ueni ad redimēdum nos in brachio extēto. Sed q̄d ꝓdeſſet ſi eſſem⁹ docti et redempti: ſi adhuc poſt redēptionē detineremur captiui: ideo liberari petimus: cū in tertia clamam⁹. O radix ieſſe ⁊c. veni ad liberādū nos iam noli tardare. Sed q̄d ꝓdeſſet captiuis ſi eſſent redēpti ⁊ liberati: ſed tñ nōdum eſſent ab omni vinculo abſoluti: vt ſcȝ ſue p̄tātis eſſent ⁊ libere quo vellēt ire poſſent: parū igitur ꝓdeſſet ſi nos redemiſſet ⁊ liberaſſet: ſȝ ⁊ adhuc vinctos retineret: ⁊ ideo ab oīb⁹ peccati vinculis educi petim⁹ ⁊ ad eū in quarta clamam⁹. O clauis dauid ⁊c. veni ⁊ educ vinctos de domo carceris ſedētes ī tenebris ⁊ vmbra mortis. Sȝ q: illi q̄ diu fuerūt in carcere habēt oculos tenebratos nec clare videre poſſunt: iō poſt abſolutionē a carcere reſtat nos eē illuminādos vt videam⁹ quos ire debeamus: ⁊ iō in q̄nta clamam⁹. O oriens ſplēdor lu. ⁊c. veni ⁊ illumina ſedētes in tenebris ⁊ vmbra mortis. Sȝ et ſi eſſem⁹ docti redēpti ⁊ ab inimicis penit⁹ liberati ⁊ illuminati q̄d valeret niſi deberemus ſaluari: ⁊ iō in duabus ſequētib⁹ petim⁹ ſaluari cū dicimus. O rex gētiū veni ⁊ ſalua hominē q̄ de limo terre formaſti. Itē O emanuel ⁊c. veni ad ſaluandū nos dn̄e deus nr̄. In prima aūt petim⁹ ſalutē gētiū. Unde dr̄. O rex gētiū. In ſcd̄a ſalutē iudeoꝝ q̄b⁹ de⁹ ꝑdederat legē. Uñ dr̄. O emanuel dux ⁊ legifer nr̄ ⁊c. C.

¶Utilitas aūt aduentus xp̄i a diuerſis ſctis diuerſimode aſſignat̄. Ipſe nāq̧ de⁹ ſicut p̄ȝ Luc.iiij. Propter ſeptem vtilitates ſe venisse ⁊ miſſū eē teſtat̄ dicēs. Spūs dn̄i ſup me ⁊c. vbi ꝑ ordinē dicit eſſe miſſū ad pauperū ꝯſolationē: ad cōtritorū ſanationē: ad captiuoꝝ liberationē: ⁊ ad īdoctoꝝ illuminationē: ad pctōꝝ remiſſionē: ad totius hūani gñis redēptionem: ad meritoꝝ retributionē. Aug. aūt ponit tres vtilitates aduēt⁹ xp̄i dicēs. In ſclo iſto maligno q̄d abūdat niſi naſci: laborare ⁊ mori. Hec ſunt mercimonia regiōis noſtre: ⁊ ad tales merces mercator ille deſcēdit: ⁊ q: oīs mercator dat ⁊ accipit dat q̄d hȝ ⁊ accipit q̄d nō hȝ. Chriſtus in iſta mercatura dedit ⁊ accepit. Accepit q̄d hic abundat.ſ. naſci: laborare et mori dedit renaſci: reſurgere: ⁊ in eternū regnare. Idē leo papa dicit venit ad nos celeſtis negociator accipere cōtumeliā: ⁊ dare honorē: ſubire mortē: ⁊ dare vitā: haurire ignominiā: ⁊ dare gloriā. Grego. autem ponit quatuor vtilitates ſiue cauſas ſui aduētus dicēs. Studebant oēs ſupbi de Adā ſtirpe ꝓgeniti ꝓſpera vite p̄ſentis appetere/aduerſa deuitare: opprobria fugere gloriā appetere. Uenit inter eos incarnat⁹ dn̄o aduerſa appetens/ꝓſpera ſpernēs/opprobria amplectens/gloriā fugiēs/ idē xp̄s expectatus venit/ veniēs noua docuit/docens noua mirabilia exercuit: mira faciens praua tolerauit. Ber. quoq̧ ponit alias dicēs. Triplici morbo miſerabiliter laboram⁹: nā ⁊ faciles ſumus ad ſeducendū: debiles ad operandū/⁊ fragiles ad reſiſtēdum. Si diſcernere volumus inter bonū ⁊ malū decipimur: ſi tētamus facere bonū deficim⁹: ſi conamur reſiſtere malo ſupamur. Neceſſarius eſt ꝑinde ſaluatoris aduētus: vt in nobis ꝑ fidē habitās illuminet cecitatē noſtrā: ⁊ nobiſcū manēs adiuuet infirmitatē noſtram: ⁊ ꝓ nobis ſtās fragilitatē nr̄am ꝓtegat ⁊ ꝓpugnet. Hec Ber. D.

¶Circa ſcd̄m aduentū.ſ. ad iudiciū duo vidēda ſunt.ſ. antecedētia iudiciū ⁊ cōcomitātia. Antecedētia ſunt tria.ſ. ſigna terribilia: antixp̄i fallacia: ⁊ ignis vehemētia. Signa aūt terribilia p̄cedētia

iudiciū ponunť qnq̧ luc.xxj. Erūt ſigna in ſole ⁊ luna
⁊ in ſtellis ⁊ in terris pſſura gentiū pre cōfuſione ſoni
tus maris ⁊ fluctuū tria ſigna prima determinantur.
Apo vj.c. Sol fact⁹ eſt niger tanq̄ ſaccus ſilicin⁹: ⁊ lu
na facta eſt ſicut ſanguis: ⁊ ſtelle de celo ceciderūt ſup
terram. Sol igiť dr̄ obſcurari: vel q̄tū ad ſui luminis
priuationē vt pſamilias.i. hoīe moriēte quaſi lugere
videať: vł q̄tū ad maioris lucis.i. claritatis xp̄i ſupuē
tionē: vel q̄tū ad metaphoricā locutionē: qr ſm Aug.
tā ſeuera erit vindicta diuia q̄ etiā ſol ipſam reſpicere
nō audebit: vel q̄tū ad miſticā ſignificationē: qr ſol iu
ſtitie xp̄s tūc obſcurat⁹ erit: qr null⁹ ipm ꝯfiteri aude-
bit. Celū aūt dr̄ hic aereū: ⁊ ſtelle vocanť aſſub que ha
bēt ſilitudinē ſtellaꝝ: ⁊ dicunť ſtelle cadere de celo ſm
vulgi opinionē qñ aſſub deſcēdit. Vñ ⁊ ſcriptura cōfor
mat ſe cōi mō loquēdi. Tūc eīm maxime fiet talis im-
pſſio: qr ignea q̄litas abūdabit: ⁊ hoc faciet dñs ad ter
rorē pctōꝝ. Vel ſtelle dicunť cadere: qr i[gn]eas comas
emittēt: vel qr multi q̄ videbanť ſtelle de eccl'ie cadēt
vel qr retraher lumē ſuū vt minime videanť. De quar
to ſigno qd̄ erit pſſura in terris le[gi]ť Mat.xxiiij. Erit
tūc tribulatio q̄lis nūq̄ fuit ab initio mūdi ⁊c. Quītū
ſignū.ſ. ꝯfuſione maris: q̄dā exiſtimāt eſſe q̄ mare cū
magno fragore pibit a priſtina q̄litate ſm illud Apo.
xxj. Et mare iam nō eſt. Vel ſm alios ille ſonitus erit
qñ nō ſine murmure magno. xl. cubitis ſup mōtes ele
uabiť ⁊ poſtea deprimeť. Vł ad lrām ſm Greg. tūc fiet
noua ⁊ iaudita maris ⁊ fluctuū pturbatio. Hiero. aūt
in annalibus hebreoꝝ inuenit. xv. ſigna pcedētia iudi
cij. Sed vtrū ꝯtinue futura ſint an interpollatum non
expreſſit. Prima die eriget ſe mare. xl. cubitis ſup al-
titudinē mōtiū ſtans in loco ſuo quaſi mur⁹. Scd̄a die
tm̄ deſcendet vt vix videri poſſit. Tertia die maxime
belue apparētes ſup mare dabūt mugit⁹ vſq̧ ad celū
⁊ eaꝝ mugit⁹ ſolus de⁹ intelliget. Quarta die ardebit
mare ⁊ aqua. Quinta die arbores ⁊ herbe dabūt rorē
ſanguineū. In hac etiā q̄rta die vt alij aſſerūt oīa vola
tilia celi congregabunť in cāpis: vnūquodq̧ genus in
ordine ſuo nō guſtātia nec bibētia: ſed viciuū aduentū
iudicis formidātia. Sexta ruēt edificia. In hac etiam
ſexta die vt dr̄ fulmina ignea ſurgent ab occaſu ſolis ꝯ
facie firmamēti vſq̧ ad ortū cōcurrētia. Septima pe-
tre adinuicē collidenť ⁊ in quatuor partes ſcindenť: ⁊
vnaq̄q̧ pars vt dr̄ collidet alterā: neſcietq̧ homo
ſonū i. lrā: ſed tm̄ deus. Octaua fiet gn̄alis terremot⁹ q̄
adeo erit magn⁹ vt dr̄ q̄ nullus homo ⁊ nullū aīal ſta
re poterit: ſed ad ſolum oīa pſternenť. Nona equabiť
terra ⁊ oēs mōtes ⁊ colles in puluerē redigenť. Deci-
ma exibūt hoīes de cauernis ⁊ ibūt velut amētes nec
mutuo ſibi loqui poterūt. Vndecima ſurgēt oſſa mor-
tuoꝝ ⁊ ſtabūt ſupra ſepulcra. Oīa eīm ſepulcra ab ortu
ſolis vſq̧ ad occaſum ſolis aperientur vt inde mortui
exire valeāt. Duodecima cadent ſtelle. Oīa eīm ſydera
errātia ⁊ ſtationaria ſparget ex ſe igneas comas ⁊ ite-
rum tūc valde generabunť aſſub. In hac etiā die dicit
q̄ oīa aīalia venient ad cāpos mugiētia: nec guſtantia
nec bibētia. Tredecima morieť viuētes vt cū mortuis
reſurgāt. Quartadecima ardebit celū ⁊ terram. Deci
ma quinta fiet celū nouū ⁊ terra noua ⁊ oēs reſurgēt.
E. ¶ Scd̄m qd̄ pcedat iudicium erit antichriſti falla-
cia. Ipſe eīm oēs decipere conabitur quatuor modis.
Primo per callidā ſuaſionē ſiue ſcripturaꝝ falſam ex
poſitionem. Niteť eīm pſuadere ⁊ ex ſcriptura firmare
ſe eſſe meſſiam in lege pmiſſum. Vnde ⁊ legem xp̄i de
ſtruet ⁊ ſuā ſtatuet. Pſ. Cōſtitue dñe legiſla. ſup eos ⁊c.

Glo.i. antichriſtū legis praue latorē. Dañ. xj. Et dabūt
abominationē ⁊ deſolationē tēpli. Gloſ. Antichriſtus
in tēplo dei ſedebit quaſi de⁹ vt legē dei auferat. Scd̄o
per miraculoꝝ operationē. ij. Theſſa. ij. Cuius aduen
tus erit ſm operationē ſathane in oībus ꝟtutibus ⁊ ſignis
⁊ pdigijs mēdacijs. Apo. xiij. Fecit ſigna vt etiā ignē
faceret de celo in terrā deſcēdere. Gloſ. vt aplis datus
eſt ſpūſſctūs in ſpecie ignis: ⁊ illi dabit ſpm̄ malignū
in ſpecie ignis. Tertio p donoꝝ largitionem. Dañ. xj.
Dabit eis poteſtatē in multis: ⁊ terrā diuidet gratui-
to. Glo. A[n]tichriſt⁹ deceptis dona multa dabit ⁊ ter-
ram ſuo exercitui diuidet. Quos eīm ſuo terrore ſubiu
gare nō poterit: auaritia ſubiugabit. Quarto p tormē
toꝝ illationē. Dañ. viij. Supra quā credi pōt vniuerſa
vaſtabit. Item Greg. loquens de antichriſto robuſtos
q̄ppe interficit cū eos q̄ mente inuicti ſunt corporalr
vincit. Tertiū qd̄ precedet iudiciū erit ignis vehemē-
tia: qui q̄dē precedet faciē iudicis. Illū eīm ignē emit-
tet deus. Primo ꝓpter mūdi innouationem. Purga
bit eīm ⁊ renouabit oīa elemēta: vnde ⁊ ad inſtar aque
diluuij. xv. cubitis oībus mōtib⁹ altior erit. Sicut dr̄
in hiſtoria ſcholaſtica qr opa hoīm tm̄ aſcēdere nō po-
terāt. Scd̄o ꝓpter hoīm purgationē: qr illis q̄ tunc vi
ui reperienť erit loco purgatorij. Tertio ꝓpter maiorē
dānatoꝝ cruciationē. Quarto ꝓpter maiorē ſctōꝝ illu
minationem. Nā ſm Baſiliū. De⁹ facta mundi purga
tiōe diuidet calorē a ſplēdore: ⁊ totū calorē mittet ad
regionē dānatoꝝ vt ampli⁹ crucientur: ⁊ totū ſplēdorē
ad regionē beatoꝝ vt ampli⁹ iocūdenť. F. ¶ Cōcomitā
tia aūt iudicij erūt plura. Primū eſt deceptio iudicis.
Index eīm in vallē ioſaphat deſcēdet ⁊ bonos ⁊ malos
iudicabit: bonos a dextris: ⁊ malos a ſiniſtris ſtatuet.
Et credēdū eſt in loco eminēti eū eſſe futurū: vnde ce-
teri poterūt eū videre. Nec intelligēdū eſt q̄ oēs intra
illā valliculā ꝯcludantur: qr hoc eſſet puerile: vt dicit
Hiero. ſed q̄ erūt ibi ⁊ in locis circūiacētib⁹. In parua
aūt terra innumerabilia milia hoīm eſſe pñt: maxime
qñ cōſtringūtur. Et ſi neceſſe fuerit electi erūt in aere
corpoꝝ agilitate: dānati vero etiā eſſe poterunt diuina
ſuſpēdente ꝟtute. Et tunc iudex cū malis diſceptabit
⁊ eos ꝓ operib⁹ miſericordie q̄ nō habuerūt obiurga-
bit. Et tūc oēs ſup ſe plāgent ſm q̄ oſtēdit Chryſo. ſup
Matt. dicens. Plangent ſe iudei videntes viuentem
⁊ viuificantē quē quaſi hoīem mortuū exiſtimabāt: et
cōuincentes ſe de corpore vulnerato ſcelus ſuum dene
gare nō poterunt. Plāgent ſe ⁊ gētiles qui varijs di-
ſputationib⁹ philoſophoꝝ decepti irrationabilē ſtul-
titiā putauerūt eſſe deū colere crucifixū. Plangent ſe
xp̄iani pctōres qui magis dilexerunt mundū q̄ deum
vel xp̄m. Plāgēt ſe heretici qui purū hoīem crucifixū
dixerunt cū videant ipm eſſe iudicē in quē cōpixerunt
iudei. Plāgent ſe oēs tribus terre: qr nec reſiſtēdi vir
tus eſt cōtra eum: nec fugiēdi facultas ante faciē eius
eſt nec penitētie locus: nec ſatiſfactionis tempus. Ex
anguſtia eīm oīm rerum nil eis remanet pter luctū. G.
¶ Secundū eſt differētia ordinis. Nā ſicut dicit Gre.
In iudicio quatuor erunt ordines: duo ex parte repro-
borum: ⁊ duo ex parte electoꝝ. Alij enim iudicantur ⁊
pereūt ſicut hi quibus diceť. Eſuriui ⁊ nō dediſtis mi-
hi manducare ⁊c. Alij ꝟo nō iudicantur ⁊ pereunt ſicut
hi de quibus dicitur. Qui non crediderit iā iudicatus
eſt. Quia nec iudicis ꝟba pcipiunť qui eius fidem nec
verbotenus ſeruare voluerūt. Alij iudicanť ⁊ regnant
ſicut hi de quibus dicetur. Eſuriui ⁊ dediſti mihi man
ducare ⁊c. Alij nō iudicātur ⁊ regnant ſicut viri pfecti

qui alios iudicabūt: nō ꝙ ſententiam ferant: q͛ hoc ſolius iudicis eſt: ſed dicuntur iudicare. i. iudicanti aſſiſtere: ⁊ illa aſſiſtētia erit primo ad ſanctoꝝ honorem. Magnus enī honor erit cum iudice ſeſſionem habere iuxta quod promiſit dñs Matt. xix. di. Sedebitis ſup ſedes ⁊c. Scđo ad ſententie cōfirmationem. Sententiam enī iudicis approbabūt ſicut aliquando illi qui iudicanti aſſiſtunt eius ſentētiā approbāt ⁊ ad ipſam approbādā ſubſcribūt. Ps. Ut faciāt in eis iudiciū conſcriptum ⁊c. Tertio ad maloꝝ cōdēnationē quos dñs cōdēnabit ex vite ſue cōparatione. R. ¶ Tertiū eſt inſignia paſſiōis. ſ. crux clauoꝝ ⁊ cicatrices in corpore. Hec enī erunt primo in oſtēſionē ſue glorioſe victorie: ⁊ iō in excellentia glīe apparebūt. Unī Chryſo. ſup Matt. Crux ⁊ cicatrices radijs ſolis erunt lucidiores. Idem cōſidera quāta ſit virtꝰ crucis: ſol obſcurabit ⁊ luna nō dabit lumē ſuū vt diſcas ꝗtū crux lune lucidior: ⁊ ſole ꝓclarior eſt. Scđo in oſtēſiōe ſue mīe vt ex hoc oſtēdatur ꝙ miſericorditer boni ſint ſaluati. Tertio in oſtenſione ſue iuſtitie: vt ex hoc oſtendatꝛ ꝙ iuſtiſſime reprobi ſint dānati: q͛. ſ. tm̄ ꝓciū ſui ſanguīs cōtēpſerunt. Unī in hec verba eis exprobrabit vt dicit Chryſo. ſup Mat. di. Ego ꝓpter vos hō factus ſum: ꝓpter vos alligatꝰ ſum: ⁊ deluſus: ⁊ ceſus: ⁊ crucifixus: vbi eſt tātarum iniuriarū meaꝝ fructus? Ecce ꝓciū ſanguis mei qđ dedi ꝓ redēptione aīarum veſtrarū: vbi eſt ſeruitꝰ veſtra: quā mihi ꝓ precio ſanguis mei dediſtis? Ego ſup gloriā meā vos habui cū eſſem deus apparēs hō ⁊ viliorē me oībꝰ rebꝰ veſtris feciſtis. Nā oēm rē viliſſimā terre amplius dilexiſtis ꝙ iuſtitiā meā ⁊ fidē. Hec Chryſo. R. ¶ Quartū ē ſeueritas iudicātis. Nō enī flectetꝛ timore: q͛ oīps eſt. Chryſo. Nō reſiſtēdi virtꝰ eſt cōtra eū nec fugiēdi facultas ⁊c. Nec munere poterit corrūpi: q͛ ditiſſimꝰ eſt. Aug. Ueniet veniet dies illa in qua plus valebunt pura corda ꝙ aſtuta vba: ⁊ cōſcīa bona ꝙ marſupia plena. Ille enī eſt q̄ nō fallet vbis nec flectet donis. Item Bern. Expectat dies iudicij: ⁊ aderit ille equiſſimus iudex q̄ nullius potētis pſonā accipit: cuiꝰ palatiū auro ⁊ argēto nullus epūs vel abbas vel comes corrūpere poterit. Nec odio: q͛ optimus eſt In eū enī q͛ optimus eſt odiū cadere non pōt. Sap. xi. Nil odiſti eoꝝ q̄ feciſti. Nec amore q͛ iuſtiſſimus eſt: vñ etiā fratres ſuos. i. falſos xp̄ianos nō liberabit. Ps. Frater nō redimet. Nec errore: q͛ ſapiētiſſimꝰ eſt. Leo papa. Iſta eſt ſciētia ſummi iudicis: iſte eſt tremēdus aſpectꝰ cui peruiū eſt oē ſolidum ⁊ apertum oē ſecretum cui obſcura clarāt: muta rńdent: ſilētiū ꝯfitet ⁊ ſine voce mēs loquit. Et ideo cū eiꝰ ſapiētia ſit talis ⁊ tāta cōtra ipſiꝰ ſapiētiā nil valebūt allegatiōes aduocatoꝝ nec ſophiſmata philoſophoꝝ nec ꝓclariſſima eloquia oratoꝝ nec aſtutie vſuroꝝ. De his quatuor dicit Hiero. Quāti illic elingues ⁊ muti feliciores loquacibus erūt: quo ad primū quanti paſtores phis: quo ad ſecūdū quanti ruſtici oratoribus: quo ad tertiū quanti hebetes argutijs ꝓferēdi ſunt citeriani: q̄ ad quartū. R. ¶ Quintū eſt accuſator horribilis. Tres enī tūc accuſatores cōtra pctōrem ſtabūt. Primus eſt diabolus q̄ tūc accuſabit. Aug. Preſto tūc erit diabolꝰ recitās verba ꝓfeſſiōis nr̄e ⁊ obijciēs nobis ꝗcūqꝫ fecimꝰ ⁊ in quo loco ⁊ in qua hora peccauimus: ⁊ q̄d boni tunc facere debuimus. Dicturus eſt enī ille aduerſariꝰ. Equiſſime iudex iudica iſtū meū eſſe ob culpā q̄ tuꝰ eſſe noluit ꝑ grām: tuꝰ eſt ꝑ naturā meꝰ ꝑ miſeriā: tuꝰ ob paſſionē meus ob ſuaſionē: tibi inobediēs mihi obediēs: a te accepit imortalitatis ſtolā: a me accepit hāc pānoſam qua indutꝰ eſt tunicā tuā: veſtē dimiſit cū mea huc venit. Equiſſime iudex iudica illū meū eſſe ⁊ meū dānandū eſſe. Heu heu poterit ne talis aperire os q̄ talis inuenit: vt iuſte cū diabolo deputet. Hec Aug. Scđo accuſator erit ꝓprium ſcelus. Pctā enī ꝓpria vnūqueqꝫ accuſabūt. Sap. iiij. Uenient in cogitatiōe pctōꝝ ſuoꝝ timidi ⁊ traducēt illos ex aduerſo iniqtates eoꝝ. Ber. Tūc loquētia ſimul eiꝰ opa dicent. Tu nos egiſti opa tua ſumꝰ nō te deſeremꝰ: ſed ſemꝑ tecū erimꝰ: ⁊ tecum ad iudiciū ꝑgemꝰ. Multiſqꝫ ⁊ multiplicibꝰ criminibꝰ eum accuſabūt. Tertius accuſator erit totus mūdus. Greg. Si ꝗris q̄s te accuſabit dico totus mūdus: offenſo enī creatore offendit totus mundus. Chryſo. ſuper Matt. In illo die nihil eſt qđ reſpōdeamꝰ vbi celum ⁊ terra aqua ſol ⁊ luna dies ⁊ noctes ⁊ totus mundus ſtabūt ante deū aduerſus nos in teſtimoniū pctōꝝ noſtroꝝ. Et ſi oīa tacerēt ipē tn̄ cogitationes noſtre ⁊ opa ſpecialr ſtabūt aduerſum nos ante deū nos fortiter accuſantes. R. ¶ Sextū eſt teſtis infallibilis. Tres enī teſtes tūc aduerſum ſe habebit pctōr: vnū ſupra ſe habebit pctōr. ſcꝫ deum qui erit iudex ⁊ teſtis. Hiere. xix. Ego ſum iudex ⁊ teſtis dicit dñs. Aliū intra ſe ſcꝫ conſcientiā. Aug. Quiſqs futurū iudicē times puñē ꝯſciētiā corrige. Sermo enī tue cauſe teſtimoniū cōſcientie tue. Tertiū iuxta ſe ſcꝫ ꝓpriū angelū ad cuſtodiā deputatū: q̄ tanꝙ ꝯſcius oīm que fecit cōtra eū teſtimoniū ꝑhibebit. Jo. xx. Reuelabūt celi. i. angeli iniqtatē eiꝰ. Septimū eſt artatio pctōris. De hoc di. Aug. O ꝙ anguſte erūt tūc vie reprobis ſupius erit iudex iratus: inferius horrēdū chaos a dextris pctā accuſantia: a ſiniſtris demonia infinita ad ſuppliciū trahētia: intus cōſciētia vrēs: foris mūdus ardens. Miſer pctōr ſic deꝓhēſus quo fugiet: latere erit impoſſibile: apparere itolerabile. Octauū eſt ſnīa irreuocabilis. Illa enī ſnīa nunquā poterit reuocari nec ab illa poterit appellari. Triplici enī de cā appellatio in cauſis iudicialibꝰ nō recipit. Primo ꝓpter iudicis excellētiā. Unī a rege ferente ſnīam appellari in regno ſuo nō pōt: q͛ in regno ſuo nullū ſupra ſe habet. Silr nec ab impatore vel papa pōt appellari. Scđo ꝓpter criminis euidētiam: q͛ qñ crimē notoriū eſt nō pt appellari. Tertio ꝓpter rē nō differendam q͛ res nō recipit dilationē: q͛ forte ex dilatione detrimētū pateret. Silr ꝓpter hanc triplicē rōnem ab illa ſnīa nō poterit appellari. Primo ꝓpter iudicis excellentiā: q͛ iudex ille nullū ſup ſe habet: ſed ipſe oēs excedit eternitate: dignitate ⁊ ꝑtāte. Unde ab imperatore vl papa poſſet aliquo mō appellari ad deum: a deo aūt ad nullū: licet q͛ ſupra ſe nullum habet. Scđo ꝓpter criminis euidentiā. Omnia enī ſcelera ⁊ crimina reproborum ibi nota erunt ⁊ manifeſta. Hierony. Aderit illa dies in qua facta noſtra quaſi in quadam tabula picta demonſtrabuntur. Tertio propter rem nō differendam. Nihil enim quod ibi agitur dilationem patitur: ſed omnia in momento et in ictu oculi peraguntur.

¶ De ſancto Andrea apoſtolo. ij. A.

Andreas interpretatur decorus vel reſpondens: vel virilis: ab andrum qđ eſt vir: vel dicitur Andreas quaſi antropos id eſt homo ab ana qđ eſt ſurſum et tropos quod eſt conuerſio quaſi ſurſum ad celeſtia conuerſus et ad ſuum creatorem erectus. Fuit ergo decorus in vita: reſpondens in ſapienti doctrina: virilis in pena ⁊ antropos in gloria. Eius paſſionem preſbyteri ⁊ diacones Achaie ſeu Aſie ſicut oculis ſuis viderant conſcripſerunt. B.

Andreas et q̄dā alij diſcipuli trib⁹ vicibus a dño ſunt vocati. Primo enim vocauit eos ad ſui notitiam ſicut qn̄ Andreas die quadā cū Joanne magiſtro ſuo ⁊ alio condiſcipulo audiuit a Joāne. Ecce agnus dei ecce qui tollit ꝑctā ⁊c. ⁊ ſtatim cum alio diſcipulo venit ⁊ vidit vbi manebat Jeſus: ⁊ manſerunt apud eū die illo. Jnueniēſq; Andreas fratrem ſuū Simonem adduxit illum ad Jeſum. Sequenti autē die ad piſcationis opa redierunt. Poſtmodū ſcdo vocauit eos ad ſui familiaritatē: ſicut cū die quadā turbis irruētibus ad Jeſum iuxta ſtagnū geneſareth: qđ dr̄ mare galilee nauim intrauit Simōis ⁊ Andree ⁊ capta multitudine magna piſciū: vocatiſq; Jacobo ⁊ Joāne q̄ erant in alia naui ſecuti ſunt eū ⁊ iterū ad ꝓpria redierūt. Sed poſtea tertio ⁊ vltimo vocauit eos ad ſui diſcipulatū ſicut qn̄ ambulāte Jeſu iuxta idē litt⁹ vocauit eos de piſcatione dicēs. Venite poſt me faciā vos ⁊c. Qui relictis oīb⁹ ſecuti ſunt eū: eiq; ſemꝑ poſtmodū adheſerūt nec vltra ad ꝓpria redierūt. Nihilominus tñ vocauit Andreā ⁊ q̄ſdā de ſuis diſciplis ad apoſtolatū de qua vocatiōe dr̄ Mar. iij. Vocauit ad ſe q̄s voluit ipſe: ⁊ venerūt ad eū ⁊ fecit vt eēnt .xij. cū eo. E. ❡ Poſt aſcēſionem dñi diuiſis aplīs Andreas apud ſcithiam. Mattheus vero apud mirmidoniā ꝑdicauit. Uiri aūt predicationē matthei penit⁹ reſpuētes ei oculos eruerūt: ⁊ vinctū in carcere: poſt paucos dies occidere eū diſponentes. Jnterea angelus dñi ſctō Andree apparuit ⁊ mirmidoniā ad ſctm̄ mattheū ire p̄cepit. Quo rñdēte ſe viā neſcire iuſſit vt ad ripā maris ire: ⁊ ad primam nauem quā inueniret intraret. Qui velocius iuſſa cōplens ad vrbē predictā venit angelo duce ⁊ ꝓſpero vēto flāte: ⁊ inuēto apto carcere ſancti Matthei: eoq; viſo fleuit plurimū ⁊ orauit. Tūc dñs mattheo reddidit beneficiū duor luminū q̄bus priuauerat nequitia peccator. Mattheus ab inde receſſit: ⁊ Antiochiā venit. Andrea vero mirmidonie remanēte irati illi de euaſiōe ſctī matthei andreā apphēdērt ⁊ ꝑ plateas ligatis manib⁹ ꝑtrahūt. Cūq; ei⁹ ſanguis efflueret ꝓ eis orauit: ⁊ ad xp̄m eos ſua orōne cōuertit inde in achaiā ꝓficiſcēs. Hoc aūt qđ dr̄ de hmōi orbatione matthei ⁊ reſtitutione duorū luminū ꝑ Andreā non puto dignū fide: ne in tāto euāgeliſta minoratio īfirma denotet: quaſi ſibi non potuerit obtinere qđ Andreas ei tā facile impetrauit. Quidā iuuenis nobilis dū inuitis parentib⁹ aplo adheſiſſet parentes ei⁹ domū in qua morabat cū aplo ſuccēdert. Cūq; iā in altū flāma ſuccreſceret: puer accepta ampula ſuper ignē aquā ſparſit ⁊ ſtatim ignē extinxit. Jllis aūt dicētib⁹: filius noſter magus effectus eſt: dū ꝑ ſcalas vellēt aſcēdere adeo ſunt excecati vt ipſas ſcalas penit⁹ nō viderent. Tūc q̄dā exclamās ait. Ut quid vos ſtulto labore conſumitis: de⁹ pugnat pro eis ⁊ vos nō videtis. Ceſſate iā ne in vos ira deſeuiat. Multi ḡ hoc vidētes dño crediderūt. Parentes vero eius poſt quinquaginta dies mortui in monumēto poſiti ſunt. Quedam mulier cuidā homicide cōiuncta cū ꝑgere nō poſſet ſorori ſue dixit. Uade ⁊ ꝓ me dianā noſtrā inuoca. Cui inuocāti ait diabolus. Cur me inuocas: cū tibi ꝓdeſſe non poſſim: ſed vade ad Andreā apoſtolū q̄ ſororē tuā poterit adiuuare. Ad quē cū iuiſſet ⁊ aplm̄ ad ſororē periclitātē duxiſſet: dixit ei aplus. Recte hoc pateris: q2 male nupſiſti: doloſe cōcepiſti: ⁊ demones conſuluiſti. Sed tñ penitere ⁊ in Chriſtū crede: ⁊ puerū proijce. Qua credēte abortiuum ꝓtulit: ⁊ dolor ceſſauit. D. ❡ Senex quidā nōie Nicolaus adijt apoſtolum dicēs. Dñe ecce ſeptuaginta anni vite mee ſunt in quib⁹ ſemꝑ luxurie deſeruiui. Accepi aūt aliqn̄ euāgeliū orās deū vt mihi a modo cōtinētiā largiret. Sed in iꝓo pctō inueterat⁹ ⁊ a mala cōcupiſcētia illectus ſtatim ad opus ſolitū reuertebar. Quadā igit vice ꝯcupiſcētia inflāmat⁹ oblit⁹ euāgeliū qđ ſuꝑ me poſueram ad lupanar iui: ſtatimq; meretrix dixit mihi. Egredere ſenex egredere: q2 angelus dei eſt: tu ne me cōtingas neq; huc accedere p̄ſumas. Uideo eñ ſuꝑ te mirabilia. Stupefactus ad vba meretricis recolui q mecū euāgeliū detuliſſem. Nūc igitur ſancte dei ꝓ ſalute mea tua pia orō intercedat. Audiens hec beatus Andreas flere cepit ⁊ a tertia vſq; ad nonā orauit. Et ſurgēs noluit comedere: ſ3 ait. Nō comedā donec ſciā ſi dñs miſerebit hui⁹ ſenis. Cūq; diebus quinq; ieiunaſſet: venit vox ad Andreā dicēs. Obtines andrea ꝓ ſene: ſed ſicut ꝑ ieiuniū maceraſti te: ſic ipſe affligat ieiuniis vt ſaluet. Sicq; fecit ſex mēſib⁹ in pane ⁊ aqua ieiunauit ⁊ poſt modū plenus bonis operib⁹ in pace requieuit. Uenit igit vox ad Andreā dicēs. Per orationē tuā Nicolaū quē ꝑdiderā acq̄ſiui. Quidā iuuenis xp̄ian⁹ ſecreti⁹ ſctō andree dixit. Mater mea pulchrū me vidēs de ope illicito me tētauit. Cui cū nullatenus aſſentirē iudicē adijt: volēs in me crimē tāte neq̄tie retorq̄re: ſed ora ꝓ me ne moriar tā iniuſte. Nā ⁊ accuſatus penitus reticebo mallēs vitā ꝑdere q matrē meā ita turpiter infamare. Juuenis igit ad iudiciū vocat ⁊ illuc eū andreas ꝓſequitur. Accuſat ꝯſtāter mr̄ filiū q ſe voluerit violare. Jnterrogatus pluries iuuenis an res talr̄ ſe haberet: nihil penitus reſpōdebat. Tūc Andreas matri dixit. Crudeliſſima feminarū q̄ ꝑ tuā libidinē vnicū filiū tuū vis perdere. Tūc illa ꝓpoſito dixit. Dñe huic hoī fili⁹ me⁹ adheſit poſtq̄ hoc agere voluit ſed nequiuit. Irat⁹ itaq; iudex iuſſit puerū ī ſacco linitū pice ⁊ bitumine mitti ⁊ ī flumīe ꝓijci. Andreā vero in carcere reſeruari donec excogitaret ſupplicium quo periret. Sed orante Andrea tonitruū horribile oēs terruit ⁊ terremotus ingēs cūctos ꝓſtrauit: ⁊ mulier a fulmine ꝑcuſſa ⁊ arefacta corruit. Orātibus aūt ceteris aplm̄ ne perirēt: orauit ꝓ eis ⁊ oīa ceſſauerūt. Tūc p̄poſitus credidit ⁊ dom⁹ eius tota. Cū aūt aplo in ciuitate nicea eſſet: dixerūt ei ciues q extra ciuitatē ſecus viā ſeptē demones erāt q̄ pretereuntes hoīes occidebāt. Quibus ad iuſſum apl̄i ante populū in ſpecie canū veniētibus p̄cepit vt illuc irēt vbi nulli hoīni nocere poſſent. Qui ſtatim euanuerūt. Jlli aūt hoīes hoc viſo fidē xp̄i receperūt. Et cū veniſſent ad portam alterius ciuitatis ecce q̄dā iuuenis mortuus ferebat. Querente aplo q̄d ei accidiſſet: dictū eſt ei q ſeptē canes venerūt ⁊ eū ī cubiculo necauerūt. Et lachrymās aplus ait. Scio dñe q fuerūt demones quos a nicea vrbe repuli. Dixitq; p̄ri. Quid dabis mihi ſi ſuſcitauero filiū tuū. Cui ille. Nil charius eo poſſideo: ip̄m ergo tibi dabo. Et facta orōne ſurrexit ⁊ aplo adheſit. Cū quidā viri numero quadraginta ad apl̄m nauigio venirēt vt ab eo fidei doctrinā reciperēt. Ecce mare a diabolo cōcitatur ⁊ oēs pariter ſubmergūtur. Cū antē eor corpora ad litus delata fuiſſent ante apl̄m deportant et eo ꝯtinuo ſuſcitant. Qui oīa q̄ ſibi acciderāt narrauerūt. Vñ in quodā hymno ipſius legit. Quaterdenos iuuenes ſubmerſos maris fluctibus vite reddidit vſibus. Jtē magr̄ Joānes beleth ait de feſto ſctī Andree. Sciendū eſt inq̄t q niger fuit colore: barba ꝓlixa: ſtatura mediocris. E. ❡ Btūs igit Andreas ī achaia cō-

fide᷑s totã eas eccleſiis impleuit ac plurimos ad xp̄m cõuertit. Uxorẽ quoq; egee proconſulis fidẽ xp̄i docuit ⁊ ſacro baptiſmatis fonte ipſam regenerauit. Audiens hoc egeas Patras ciuitatẽ ingredit᷑ cõpellẽs xp̄ianos ad ſacrificia idoloꝝ. Cui occurrẽs andreas dixit. O potebat vt tu qui iudex hoim̄ eſſe meruiſti in terris iudicẽ tuũ q̄ in celis eſt agnoſceres: ⁊ agnitũ coleres: ⁊ colẽdo animũ a falſis diis penit⁹ reuocares. Cui egeas. Tu es andreas q̄ ſuperſtitioſam p̄dicas ſectã quã romani principes nuper exterminari iuſſerunt. Ad quẽ Andreas. Romani principes nondũ cognouerũt q̄m filius dei veniẽs docuerit idola eſſe demonia q̄ docẽt vt offendatur deus vt offenſus ab eis auertat᷑ et auerſus non exaudiat: ⁊ nõ exaudiẽdo ipſi a diabolo captiuẽtur: ⁊ captiuati tandiu deludant᷑ donec nudi de corpore exeãt nihil ſecũ preter p̄ctã portãtes. Cui egeas. Iſta vana Jeſus veſter p̄dicãs crucis patibulo eſt affixus. Cui andreas. Pro reſtauratione nr̃a nõ pro culpa ſua crucis patibulũ ſpõte ſuſcepit. Ad quem egeas dixit. Cũ a ſuo diſcipulo fuerit tradit⁹: ⁊ a iudeis tẽt⁹: ⁊ a militibus crucifix⁹: q̄m̄o tu dicis eum ſpõte crucis ſubiiſſe ſuppliciũ. Tũc andreas q̄nq; rõnib⁹ cepit oſtẽdere xp̄m voluntarie paſſum fuiſſe. ſ. ex eo q̄ paſſionẽ ſuã p̄uidit ⁊ diſcipulis ſuis futurã p̄dixit. Ecce aſcẽdimus hieroſolymã ⁊c. Et ex eo q̄ petro eũ ab hoc auertere cupiẽti dure indignat⁹ fuit dicẽs. Uade poſt me ſatana ⁊c. Et eo q̄ vtriuſq;. ſ. patiendi ⁊ reſurgendi ſe p̄tãtẽ hr̃e manifeſtauit dicens. Poteſtatẽ habeo ponendi aĩam meã ⁊ iterũ ſumendi eã. Et ex eo q̄ proditorẽ p̄cognouit cũ panẽ intinctũ ei dedit: nec tñ vitauit. Et ex eo q̄ locũ in quẽ proditorẽ venturũ ſciebat elegit ⁊ his o&bus ſe interfuiſſe aſſerit. Addiditq; andreas q̄ myſteriũ crucis magnũ eſſet. Cui egeas. Myſteriũ dici nõ põt ſꝫ ſuppliciũ. Uerũtñ niſi dictis meis obtemperaueris ipm̄ myſteriũ te faciã experiri. Cui andreas. Si crucis patibulũ expaueſcerẽ: crucis gl'iã nõ p̄dicarem. Audire ante te volo myſteriũ crucis ſi forte credas ipꝫ agnitũ colas vt ſalueris. ℱ. ¶ Tũc cepit ei myſterium redemptionis p̄dicere: ⁊ q̄ cõgruũ ⁊ neceſſariũ fuerit q̄nq; rõnib⁹ p̄ſuadere. Prĩa rõ eſt q̄ q̄ primus hõ per lignũ mortẽ intulerat p̄uaricãdo: cõgruũ fuit vt ſcõs hõ p̄ lignũ mortẽ repelleret patiẽdo. Scd̃a q̄ q̄ de immaculata terra fact⁹ fuerat p̄uaricator: congruũ fuit vt de imaculata naſcerer᷑ virgine recõciliator. Tertia q̄ q̄ adã ad cibũ vetitũ incõtinẽter manus extẽderat: cõgruũ fuit vt ſcõs adã in cruce imaculatas manus extẽderet. Quarta q̄ q̄ adã cibũ ſuauẽ vet itũ guſtauerat: cõgruũ fuit ad hoc q̄ oĩũ repelleret᷑ cõtrariũ: vt xp̄s eſca fellea cibaret᷑. Quĩta q̄ ad hoc q̄ xp̄s nobis ſuã imortalitatẽ offerret: cõgrũ fuit vt noſtram ſibi mortalitatẽ aſſumeret. Niſi ei de fact⁹ fuiſſet mortalis hõ nõ fieret imortalis. Tũc egeas dixit. Hec vana tuis narra mihi obtẽpera: diiſq; oĩpotẽtib⁹ ſacrifica. Cui andreas oĩpotẽti deo agnũ imaculatũ q̄tidie offero: q̄ poſtq̄ a toto populo comeſtus fuerit viuus ⁊ integer p̄ſeuerat. Egea quõ hoc fieret requirente dixit andreas formam diſcipuli aſſumeret. Cui egeas. Ego cum tormentis a te exigã huius rei notitiã. Iratuſq; iuſſit eum in carcere recludi. Mane facto tribunali ſidit: et ad ſacrificia idoloꝝ egeas eum iterũ inuitare cepit dicẽs. Niſi mihi obtẽperaueris: in ipſam quã laudaſti crucẽ faciã te ſuſpendi. Cũq; ei multa ſupplicia minaretur. Rñdit. Quicquid tibi videt᷑ in ſupplicijs maius excogita. Tãto eñi regi meo ero acceptior quanto fuero pro noĩe eius in tormẽtis cõſtãtior. Tũc iuſſit eũ a viginti hoĩbus cedi ⁊ ceſum manib⁹ ⁊ pedibus cruci affigari: vt ſic lõgiorẽ reciperet cruciatum. Cũq; duceret᷑ ad crucẽ factus eſt concurſus populoꝝ dicẽtium. Innocens ſanguis eius ſine cauſa dãnatur. Quos tñ rogauit ap'ſe ne ſuũ martyriũ impedirẽt. Uidens autẽ andreas a longe crucẽ: ſalutauit eã dicens. Salue crux que in corpore xp̄i dedicata es: ⁊ ex membris eius tãq; margaritis ornata. Anteq̄ in te aſcẽderet dñs timorẽ terrenũ habuiſti: modo xp̄o celeſtẽ amorem obtinẽs p̄ voto ſuſceperis. Secur⁹ igit᷑ ⁊ gaudẽs venio ad te vt tu exultans ſuſcipias me diſcipulũ ei⁹ q̄ pependit in te: q̄ amator tu⁹ ſemp fui ⁊ deſideraui amplecti te. O bona crux que decorẽ et pulchritudinẽ de mẽbris dñi ſuſcepiſti diu deſiderata: ſolicite amata ſine intermiſſione queſita: ⁊ iã cõcupiſcẽti aĩo p̄parata accipe me ab hoĩb⁹ ⁊ redde me magr̃o meo vt p̄ te me recipiat q̄ p̄ te me redemit. B. ¶ Et hec dicens ſe exuit ⁊ veſtimenta carnificib⁹ tradidit. Sicq; eũ in cruce vt iuſſum fuerat ſuſpẽderũt. In qua biduo viuẽs. xx. milib⁹ hoĩꝫ aſtãtiũ p̄dicauit. Tũc minãte turba egee mortẽ: ⁊ dicẽte virũ ſcm̄ manſuetũ ⁊ piũ nõ debere ita pati: venit vt ip̄m deponeret. Quẽ vidẽs andreas dixit. Quid tu ad nos veniſti egea. Si pro pnĩa ipam cõſecuturus: ſi autẽ vt me deponas: ſcias q̄ ego viuus de cruce nõ deſcẽdã. Jam eñi video regẽ meũ q̄ me expectat. Et cũ vellẽt eũ ſoluere nullo mõ poterãt ad eũ pertingere: q̄ ſtatim eoꝝ brachia ſtupida reddebãtur. Uidens aũt Andreas q̄ plebs volebat eũ deponere hãc orõnẽ in cruce fecit: vt dicit Augu. in li. de penitentia. Ne me p̄mittas dñe deſcẽdere viuũ: ſed tp̄s eſt vt cõmendes terre corpus meũ. tãdiu eñ iam portaui: ⁊ tã tãdiu ſup cõmẽdatũ vigilaui ⁊ laboraui q̄ vellẽ ab ipa obedientia liberari: ⁊ iſto grauiſſimo indumento ſpoliari. Recordor q̄ntũ in portãdo oneroſu: in domãdo ſuperbũ: in fouẽdo īfirmũ: in cocercẽdo laſciuũ labo: aui. Scis dñe quoties a puritate cõtẽplationis retrahere me cõtẽdebat: quoties a dulciſſime quiete tue ſomno me excitare obtẽdebat: q̄ntũ ⁊ quoties laborẽ ingerebat. Qui igit᷑ tãdiu vt potui pater benigniſſime pugnãti reſtiti ⁊ tua ope ſuperaui a te iuſto remuneratore ⁊ pio poſco ne mihi id vltra cõmendes ſed depoſitũ reddo. Cõmẽda aliũ q̄ illo vltro nõ impediat ⁊ reſurrecturũ ſeruet ⁊ reddat vt ⁊ ipſum quoq; meritũ ſui laboris recipias. Terre id cõmẽda vt me ampli⁹ vigilare non oporteat ⁊ libere ad te fontẽ indeficientis gaudij tendere haurientẽ iam nõ retrahat nec impediat. Hec Augu. His dictis ſplẽdor nimius de celo veniẽs dimidia hora eum circũdedit: ita vt nullus eũ videre poſſet. Et aſcẽdẽte lumine ſimul cũ ipſo lumĩe ſpiritũ tradidit. Maximilla vero vxor egee tulit corp⁹ apl'i ſancti ⁊ honorifice ſepeliuit. Egeas xo anteq̄ domum ſuã rediſſet arreptus a demone in via corã oĩb⁹ expirauit. Fluunt quoq; de ſepulchro ſancti andree mãna in modum farine ⁊ oleum cum odore ſuauiſſimo emanare a quo q̄ ſit anni futuri fertilitas incolis regionis oſtenditur. Nã ſi exiguũ p̄fluit exiguũ terra exhibet fructuꝫ ſi copioſe copioſum. Hoc forte antiquitus verum fuit: ſed modo eius corpus apud cõſtantinopolim trãſlatũ eſſe perhibetur. D. ¶ Ep̄s q̄dã religioſam habẽs vitã beatum andreã inter ceteros ſctõs in veneratione habebat: ita q̄ in cunctis ſuis operibus hunc ſemp titulum preponebat ad honorem dei ⁊ beati andree. Inuidens igitur viro ſancto hoſtis antiquus ad eũ decipiẽdum tota calliditate ſe cõtulit: ſeq; in formã mulieris pulcherrime transformauit: venit igitur ad palatium

epiſcopi aſſerens ſe velle confiteri eidē. Mādat epiſcopus vt ſuo penitētiali ↄfiteaꝛ cui plenitudinē tradiderat poteſtatis. Renūciat illa ꝙ nulli hominū niſi ſibi ſecreta ſue cōſcientie reuelabit: ſicqꝫ conuictus ep̄s eā ad ſe venire precepit. Cui illa. Obſecro dn̄e miſerere mei. Ego eñ in annis puellaribus vt cernitis cōſtituta ⁊ a pueritia delicate nutrita: necnō ⁊ regia ſtirpe ꝓgenita: huc in peregrino habitu ſola veni. Nam pater meꝰ rex vtiqꝫ valde potēs cuidā magno pricipi me volebat in coniugiū ſociare. Cui reſpōdi ꝙ omnē thorū abominarer maritalē: qꝛ virginitatē meā xp̄o in perpetuū dedicaui. ⁊ iō nunꝗ̄ poſſem in carnalē copulam ↄſentire deniqꝫ ſic arctata ꝙ oportebat me aut eiꝰ voluntati duriſſime obedire: aut certe diuerſa ſubire ſupplicia: latēter fugā inij: magis eligēs exulare ꝗ̄ ſpōſo meo fidē infringere. Audiēs vero veſtre ſctitatis ꝑconiū ſub alas veſtre ꝓtectiōis cōfugi ſperās me apud vos locū reperire q̄etis vbi poſſim ↄtēplatiōis capere ſecreta ſilentia ꝓſentiſqꝫ vite vitare naufragia: ⁊ perturbationē mūdi fugere perſtrepētis. Admirās in ea ep̄s nobilitatē gn̄is pulchritudinē corpis tā imenſum feruorē ⁊ tāte eloquētie venuſtate placide benigna voce reſpōdit. Eſto ſecura filia: ne formides: quia ille ob cuiꝰ amorē te ⁊ tuos ⁊ tua tā viriliter cōtēpſiſti tibi ob hoc in p̄nti cumulū grē ⁊ in futuro plenitudinē glorie largieꝛ. Sꝫ ⁊ ego fuꝰ eiꝰ me ⁊ mea tibi offero. Eligaſqꝫ vbi tibi placuerit manſionē. Volo autē vt hodie mecū prandere debeas. Cui illa. Noli inq̄t pater noli de hac re me rogare ne forte ex hoc aliqua mali ſuſpitio ꝓueniat ⁊ nitor fame veſtre denigrationē aliquā patiaꝛ. Ad quam epiſcopus dixit. Plures erimus ⁊ non ſoli: et ideo nullum male ſuſpitionis ſcrupulum in aliquo poterit generari. Venientes itaqꝫ ad menſam epiſcopus et illa ex oppoſito cōſederunt: ceteris reſidentibꝰ hinc ⁊ inde. Intendit in eā crebrius epiſcopus eiuſqꝫ faciē nō deſinit intueri ⁊ pulchritudinē admirari. Sicqꝫ dum oculus figitur aīmus ſauciatur. Et dum eius faciem non deſinit intueri: antiquus hoſtis cor eiꝰ graui iaculo vulnerauit. Perpēdit hoc ⁊ ipſe diabolus ⁊ pulchritudinē ſuā cepit magis ac magis augere. Iāqꝫ ep̄s ꝓximꝰ erat cōſenſui vt eā de illicito ope attentaret q̄n poſſibilitas ſe offerret. Tūc ſubito quidā peregrinꝰ venit ad oſtiū crebris ictibus pulſans ⁊ magnis clamoribꝰ poſtulans ſibi aperiri. Cūqꝫ aperire nollēt ⁊ ille magnis clamoribꝰ ⁊ ictibꝰ nimis eis fieret īportunus: interrogat ep̄s mulierē ſi ingreſſum illius peregrini hoīs acceptaret. Cui dixit. Proponaꝛ ſibi aliqua q̄ſtio ſatis grauis: quā ſi enodare ſciuerit admittatur: ſi aūt neſcierit tanꝗ̄ inſciꝰ ⁊ idignꝰ ep̄i p̄ſentia repellatur. Fauēt eius oēs ſentētie ⁊ q̄s ſufficiens eſſet hāc q̄ſtionē ꝓponere ſciſcitanꝛ. Cūqꝫ nullus ſufficiēs inueniretꝛ ep̄s dixit. Quis eñ noſtrū ad hoc tam ſufficiens eſt ſicut vos o dn̄a q̄ ceteros nos ⁊ eloquētia p̄cedítis et ſapientia nobis omnibus amplius rutilatis. Vos igiꝛ hāc ꝓponite q̄ſtionē: tunc illa dixit. Interrogetur qđ eſt maius mirabile qđ deus vnꝗ̄ in parua re fecerit. Interrogatꝰ de hoc peregrinus ꝑ nunciū dixit. Diuerſitas ⁊ excellentia facierū. Inter tot eñ hoīes q̄ fuerūt ab initio mūdi ⁊ vſqꝫ in finem futuri ſunt: duo reperiri nō poſſunt: quoꝝ facies ꝑ oīa ſilēs eſſent ⁊ in ipſa quoqꝫ tam minima facie omnes ſenſus corporis deus collocauit. Audientes omnes eius reſpōſionem admirantes dixerunt. Vera et optima eſt ſolutio queſtionis. Tunc mulier ait. Proponatur ſibi ſecūda q̄ſtio grauior in qua melius poſſimus eius ſapientiam experiri. Queraꝛ ab eo vbi terra ſit altior oī celo. Percunctatus de hoc peregrinus reſpōdit. In celo empyreo vbi reſidet corpus chriſti. Corpus eñ chriſti quod altius oī celo eſt de noſtra carne formatū. Porro caro noſtra q̄dā terra ſubſtātia eſt. Cū ergo corpus xp̄i ſuper oēs celos ſit de noſtra carne originem duxit. Caro aūt nr̄a cū de terra ſit cōdita cōſtat ꝙ vbi corpꝰ chriſti reſidet ibi ꝓcul dubio terra altior celo manet. Refert nūcius q̄ reſpōderat peregrinus. Et ecce oēs reſpōſionem eiꝰ mirabiliꝛ approbāt: ⁊ magnifice ſapiētiā eius laudāt. Tūc illa iterū dixit. Fiat ei tertia q̄ſtio grauiſſima ⁊ occulta ⁊ ad ſoluendū difficilis ⁊ obſcura: vt ſic eius ſapiētia tertio cōprobetur: ⁊ dignus ſit vt ad mēſam ep̄i merito admittaꝛ. Queraꝛ ab eo quātum ſpaciū ſit a terra vſqꝫ in celū. Requiſitus de hac peregrinus nuncio dixit. Vade ad eum qui te miſit a me ⁊ de hoc diligēter ꝑcūctare: ipſe eñ melius me hoc nouit: ⁊ ideo tibi de hoc melius reſpōdebit: nam ipſe illud ſpacium mēſurauit q̄n de celo in abyſſum cecidit: ego de celo nūq̄ cecidi: ⁊ ideo illud ſpaciū nunꝗ̄ mēſuraui. Nō eñ eſt mulier: ſed diabolus q̄ ſe poſuit in ſimilitudinē mulieris. Audiēs hec nūcius vehemēter expauit: ⁊ ea q̄ audierat corā omnibus recitāuit. Mirantibus itaqꝫ oibus ⁊ ſtupentibus: antiquus hoſtis de medio coꝝ euanuit. Ep̄s aūt rediēs ad ſe redarguit amare ſemetip̄m ⁊ de perpetrata culpa veniam lamētabiliter p̄cabaꝛ. Miſitqꝫ nunciū vt peregrinus introduceretꝛ: ſed nequaꝗ̄ amplius inuenitur. Tūc ep̄s pplm̄ cōuocauit ⁊ eis euidēter expoſuit ordinē geſte rei: p̄cepitqꝫ vt oēs ieiunijs ⁊ orōnibus inſiſterēt: ſi forte dn̄o reuelare alicui dignaretur quiſnam ille peregrinus fuerit qui eū a tāto ꝑiculo liberauit. Reuelatum autē eſt illa nocte ep̄o ꝙ btūs andreas fuerit qui ꝓ liberatione ipſius ſe poſuerit in habitu ꝑegrini. Cepit igiꝛ ep̄s in deuotiōe btī andree magis creſcere ac eū erinde reuerētia plus habere. I. ¶ Cū p̄poſitꝰ q̄dā cuiuſdā ciuitatis agrū ſcti andree abſtuliſſet: ⁊ ob hoc grauiſſimis febribus orante ep̄o fuerit correptus: ille ep̄z rogauit: vt pro ſe oraret ⁊ agrū ſibi redderet. Sed cū orāte ep̄o ſanitatē recepiſſet: agrū iterū vſurpauit: tūc ep̄s orationi ſe dedit ⁊ oēs lāpades eccl̄ie fregit dicēs. Hoc lumen non accendetur: donec dn̄s ſe de ſuo inimico vindicet ⁊ eccl̄ia quod amiſit recuperet. Ecce p̄poſitꝰ grauiſſimis iterū febribus laborauit: miſitqꝫ nūcios ep̄o vt ꝓ ſe oraret ⁊ agrū ſuū ⁊ aliū ſibi ſimilem redderet: cui cū ep̄s reſpōderet iam oraui ⁊ exaudiuit me deus: ipſe ad eum ſe portare fecit ⁊ vt eccleſiam intraret ad orandum coegit. Ep̄s dū eccleſiam ingreditur: ille ſubito moritur ⁊ ager eccleſie reſtituitur.

¶ De ſancto Nicolao. iiij. A.

Nicolaus dr̄ a nicos qđ eſt victoria ⁊ laos qđ eſt pplˢ: inde nicolaus quaſi victoria populi. i. vitiorū q̄ popularia ⁊ vilia ſunt: vel dicitur victoria ppl̄i: qꝛ multos populos vita ⁊ doctrina docuit vitia ⁊ pctā vincere. Vel nicolaus a nicos qđ eſt victoria et laus quaſi victorioſa laus. Vel a nitor et laos qđ eſt populus quaſi nitor populi. Habuit enim in ſe ea q̄ nitorem ⁊ mundiciam faciūt. Nam ſm̄ Ambro. mūdat ſermo diuinus: mūdat vera cōfeſſio: mūdat ſancta cogitatio: mūdat bona operatio. Eius legendā doctores argolici conſcripſerunt. Eſt autem argos ſm̄ Iſidorum ciuitas grecie: vnde et argolici greci vocantur. Alibi quoqꝫ legitur ꝙ methodius patriarcha eius vitam grece ſcripſit quā Ioānes diaconus in latinū tranſtulit ⁊ plura addidit. B.

NIcolaus ciuis patere vrbis ex diuitibus ⁊ ſanctis parentibꝰ originē duxit: pater eiꝰ Epiphanus mater vero Joāna dicta eſt: quē cū in primeuo iuuētutis ſue flore parētes genuiſſent: deinceps cōtinēter viuētes celibē vitā duxerūt. Hic i prima die dū balnearet erectꝰ ſtetit ī pelui. Inſup q̄rta ⁊ ſexta feria tm̄ ſemel ſuggebat vbera. Factꝰ aūt iuuenis aliorꝫ iuuenū deuitans laſciuias eccleſiarū potiꝰ ferebat lumina: ⁊ q̄cq̄d in ſacra ſcriptura ītelligere poterat memoriter retinebat. Parētibꝰ vo ſuis defunctis cogitare cepit qualr̄ tātā diuitiarū copiā non ad laudē humanā: ſꝫ ad dei gloriā diſpēſaret. Tūc q̄dā cōuicaneꝰ ſuꝰ ſatis nobilis tres filias ꝟgines ob īopiā ꝓſtituere cogit̄: vt ſic infami earū cōmercio aleretur. Qđ vt ſctūs cōperit: ſcelus abhorruit: ⁊ maſſam auri pāno inuolutā in domū eiꝰ ꝑ feneſtrā nocte clā ieſſit: ⁊ clā receſſit. Mane aūt ſurgēs hō maſſam auri reperit: ⁊ deo gratias agens primogenite nuptias celebrauit. Nō multo poſt tp̄e dei famulꝰ ſilr̄ peregit opꝰ. Qđ rurſus ille reperiens in laudes immēſas ꝓrūpēs decetero vigilare ꝓpoſuit vt ſciret q̄s eſſet q̄ ſue īopie ſubueniſſet. Poſt paucos etiā dies duplicatā auri maſſaꝫ in domū ꝓiecit: ad cuiꝰ ſonitū ille excitat̄ ⁊ nicolaū fugiētem inſequit̄ taliq̄ȝ voce alloquit̄. Siſte gradum: teq̄ȝ aſpectui ne ſubtrahas meo. Sicq̄ȝ accurrēs velociꝰ Nicolaū hūc eſſe cognouit moxq̄ȝ humi ꝓſtratꝰ oſculari volebat pedes eius. Qđ ille refutās ab eo exegit ne eum q̄diu viueret publicaret. Poſt hoc Myree ciuitatis defuncto ep̄o cōuenerūt ep̄i illi eccl'ie de ep̄o ꝓuiſuri. Aderat aūt inter eos quidā magne auctoritatis ep̄us ad cuiꝰ electionē oīm ſn̄ia dependebat. Cū igit̄ cūctos ieiunijs ⁊ orōnibꝰ inſiſtere monuiſſet nocte illa vocem audiuit dicētem ſibi vt hora matutinali fores eccleſie obſeruaret ⁊ quē primū ad eccleſiam cuiꝰ etiā nomen eſſet Nicolaus venire cōſpiceret ipm̄ in ep̄m cōſecraret. Hoc ergo alijs reuelās ep̄is admonuit: vt oēs orationibꝰ inſiſterēt: ⁊ ip̄e pre foribꝰ excubaret. Mirū immodū: hora matutinali q̄ſi a deo miſſus añ oēs ſe agebat Nicolaus. Quē apprehēdēs ep̄s dixit ei. Qđ tibi nomē eſt? Ille vt erat colūbina ſimplicitate plenꝰ inclinato capite Nicolaus inq̄t veſtre ſanctitatis ſeruꝰ. Quē in eccleſia ducētes: lꝫ plurimū renuētē in cathedrā collocauerūt. Ipſe aūt eandē quā priꝰ humilitatē ⁊ morū grauitatē in oībꝰ ſectabat̄. In orationibus puigilabat: corpꝰ macerabat: mulierū conſortia fugiebat: humilis erat in omnes ſuſpiciēdo: efficax in loquēdo: alacer in exhortando: ſeuerus in corripiendo. Fertur quoq̄ȝ ſicut legit̄ in chronica quadā Nicolaū Niceno interfuiſſe cōſilio. C. ¶ Quadā aūt die dū q̄dā naute periclitarent̄: ita cū lachrymis orauerūt. Nicolae famule dei: ſi vera ſunt que de te audiuimus nūc ea experiamur. Mox q̄dā in eiꝰ ſimilitudine apparuit dicēs. Ecce aſſum vocaſtis enim me. Et cepit eos in antenis ⁊ rudentibus alijſq̄ȝ iuuare nauis armamentis. Statimq̄ȝ ceſſauit tempeſtas. Cum aūt ad eius eccleſiam veniſſent: quem nūq̄ ante viderant ſine indice cognouerūt. Tunc deo ⁊ ſibi de ſua liberatione gratias egerunt. Qđ ille diuine mīe ⁊ eorū fidei nō ſui meritis attribuere docuit. Quodā tp̄e totā ꝓuinciā ſancti Nicolai fames valida percuſſit: ita vt oībus deficerent alimenta. Audiēs aūt vir dei naues onuſtas tritico portu applicaſſe: illuc ſtatim proficiſcitur: rogās nautas vt ſaltem in centum modijs per quālibet nauem fame periclitātibꝰ ſubueniret. Cui illi. Nō audemꝰ pr̄ q2 mēſuratū Alexādrie oportet in horrea imꝑatoris nos reddere. Quibꝰ ſanctꝰ dicit. Facite nūc qđ dico ⁊ vobis in dei virtute ꝓmitto qđ nullā minorationem habebitis apud regiū exactorē. Qđ cū feciſſent ⁊ eandē mēſuraꝫ quā Alexādrie ceperāt reddidiſſent miniſtris imꝑatoris miraculū referūt ⁊ deum in ſuo famulo magnifica laude attollūt. Frumētū aūt ſcḋm vniuſcuiuſq̄ȝ indigentiam vir dei diſtribuit: ita vt miraculoſe duobꝰ annis non tm̄ ad victū ſufficeret: ſed etiam ad vſum ſeminis abūdaret. Cū aūt regio illa idolis deſeruiſſet pre ceteris nephande diane ſimulachrum ꝑple coluerat adeo vt vſq̄ȝ ad tp̄s viri dei nōnulli ruſtici predicte religiōi execrabili deſeruirēt: ac ſub quadā arbore conſecrata Diane quoſdā ritus gentiliū exercerēt. At vir dei predictū ritū de oībus finibꝰ expulit ipſamq̄ȝ arborē preſcindi mādauit. Iratꝰ eſt hoc cōtra eū hoſtis antiquus oleū midyatō qđ cōtra naturā in aqua ⁊ lapidibus ardet cōfecit: ſeq̄ȝ in formā cuiuſdā religioſe femine trāſfigurās q̄buſdā ad virū dei nauigātibꝰ in quadā ſagenula obuiauit. Sicq̄ȝ affata eſt eos. Mallem ad ſāctū dei venire vobiſcū: ſꝫ neq̄o. rogo ergo vos vt hoc oleuꝫ ad eius eccl'iam deferatis: ⁊ ob mei memoriam ex illo oleo eiꝰ parietes liniatis: ⁊ ſtatim euanuit. Et ecce a lōgē cernūt nauiculā cū honeſtis ꝑſonis iter quas vnus erat ſimillimꝰ ſctō nicolao. Qui ſic ait illis. Heu; quid mulier illa locuta eſt vobis vel q̄d attulit. Ille aūt cūcta ꝑ ordinē narrauerūt. Quibꝰ ille. Hec eſt impudica diana: ⁊ vt me verū dicere cōprobetis oleū illud in mare ꝓijcite. Quibꝰ ꝓijciētibꝰ ingēs ignis ī mari ſuccendit̄: ⁊ ꝯ naturā diutiꝰ in mari ardere cōſpicit̄. Venientes igit̄ ad ſeruū dei aiebāt. Vere tu es ille q̄ nobis in mari apparuiſti ⁊ a diaboli īſidijs liberaſti. D. ¶ Per idē tp̄s cū q̄dā gēs romano īperio rebellaſſet ꝯ eā imperator tres principes nepotianū vrſum ⁊ apilionē miſit. Quos portui adriatico ob ventū ꝯtrariū applicatos beatus nicolaꝰ vt ſecū comederēt inuitauit volēs vt gētē ſuā a rapinis cōpeſcerēt q̄s in nūdinis exercebāt. Interim dū ſctūs abeſſet ꝯſul corruptꝰ pecunia tres innocētes milites iuſſerat decollari. Qđ vt vir ſctūs audiuit rogauit principes illos vt ſecū illuc vſq̄ȝ gradu concito ꝓperarēt: veniēſq̄ȝ ad locū vbi decollādi erāt inuenit eos poplite flexo ⁊ facie iā velata ⁊ ſpiculatorē enſem ſup eoꝝ capita iā vibraſſe. At nicolaus zelo accenſus in lictorē ſe audacter iniecit: ⁊ gladium de manu eius eminꝰ ꝓpulit: innocentesq̄ȝ ſoluēs eos īcolumes ſecū duxit. Illico ad ꝑtoriū cōſulis ꝓperat ⁊ fores clauſas vi reſerat. Moꝝ illi cōſul accurrēs ſalutauit euꝫ. Aſpernēs hoc ſctūs dixit. Inimice dei legis preuaricator qua temeritate ꝑſūpſiſti tāti cōſciꝰ ſceleris vultuꝫ cōſpicere nr̄ꝫ. Quē poſtq̄ plurimū obiurgauit: ad preces tn̄ illoꝝ ducū eū penitētem benigne recepit. Recepta igit̄ bn̄dictiōe imꝑiales nūtij iter pagūt ⁊ imperio ſine ſanguine hoſtes ſubdūt. Redeūteſq̄ȝ ab imꝑatore magnifice ſunt recepti. Quidā aūt eoꝝ felicitatibꝰ inuidētes ꝑfecto imperatoris ꝑce ⁊ ꝑcio ſuggeſſerūt: vt eos apud imperatorē de leſe maieſtatis crimīe accuſarent. Qđ cū imperatori ſuggeſſiſſet: ille nimio furore repletꝰ eos incarcerari precepit ſine aliqua interrogatione illa eos nocte occidi mādauit. Qđ cū a cuſtode didiciſſent ſciderūt veſtimēta ſua ⁊ gemere amare ceperūt. Tūc vnꝰ eoꝝ ſcꝫ nepotianus recolens q̄ beatus Nicolaus tres innocentes liberauerat exhortatus eſt alios vt eius patrocinia flagitarēt: q̄rū orātibus ſan

ctus nicolaus nocte illa Cōſtātino imperatori apparuit
dicens. Cur illos principes tā iniuſte cōprehendiſti: ⁊
morti ſine crimine addixiſti? Surge velox eoſq; q̄ to=
tius dimitti iube. Sin aūt oro deū vt tibi ſuſcitet bellū
in quo tu corruas ⁊ beſtijs cibus ſias. Cui imperator.
Quis es tu q̄ hac nocte palatiū meum ingreſſus talia
audes loq̄? Cui ille. Ego ſum Nicolaus myree ciuita
tis epūs: ſic ⁊ pre ſētū ſiſr terruit per viſum di. Mente
⁊ ſenſu perdite cur in necē innocētuꝫ cōſenſiſti? perge
cito ⁊ eos liberare ſtude: Alioquin aūt corpus tuū vermibus
ſcaturiet ⁊ domꝰ tua citius deſtruetur. Cui ille: Quis es
tu q̄ nobis tāta minaris? Scito inq̄t me eſſe nicolauꝫ
myree ciuitatis epūꝫ. Vtriſq; euigilantibus ſtatim mu
tuo ſua ſomnia pandūt: ⁊ ꝓ illis incarceratis cōtinuo
mittūt. Quibus ait imperator. Quas magicas artes
noſtis vt tantis nos illudatis ſomnijs? Cui rñderunt
ſe magos nō eſſe: nec mortis ſētētiā meruiſſe. Tūc im
perator. Noſtis inq̄t hoīem cui nomē eſt nicolaus. At
illi: audito hoc noīe manꝰ extēderūt ad celū rogantes
deum vt eos ſancti nicolai meritis a preſenti periclo
liberaret. Et cū imperator totā vitam eius ⁊ miracula
eius didiciſſet dixit eis. Ite ⁊ grās deo agite q̄ vos eiꝰ
ꝓcibꝰ liberauit. Sꝫ ⁊ de nr̄is eidē afferte gaudiolis ro=
gantes eum vt vlterius mihi minas nō inferat: ſed ꝓ
me ⁊ regno meo ad dn̄m preces fundatis. Poſt pau=
cos dies predicti viri ad dei famulū venerūt: moxq; ad
eiꝰ pedes humiliter ſe ꝓſternūt dicētes. Vere famulꝰ
dei es: vere cultor ⁊ amator xp̄i. Cūq; ſibi oīa ꝑ ordinē
retuliſſent ille eleuatis in celū manibus immēſas deo
laudes retulit: ⁊ inſtructo principes ad ꝓpria remiſit.
E. ¶ Cū aūt dn̄s vellet eum aſſumere negauit dn̄m vt
angelos ſuos ſibi mitteret. Et inclinato capite ange=
los ad ſe venire vidit: Et dicto pſalmo. In te dn̄e ſpe=
raui/vſq; In manus tuas dn̄e ⁊c. tradidit ſpūm anno
dn̄i. cccxliij. vbi celeſtiū melodia audita eſt. Qui dū ſe=
pultus fuiſſet in tūba marmorea a capite fons olei ⁊ a
pedibꝰ fons aque ꝓfluxit: ⁊ vſq; hodie ex eius mēbris
ſacrū reſudat oleū valēs in ſalutē multorꝫ. Succeſſit
aūt ei quidā vir bonꝰ q̄ tn̄ de ſede ſua ab inuidis eſt depl
ſus. Quo eiecto oleū fluere deſijt. Sed eo reuocato ꝓ=
tinus emanauit. Poſt multū vo tēpis turci myreā vr=
bem deſtruxerūt. Quadraginta vo ſeptē milites barē
ſes illuc ꝓfecti quatuor monachis illis oſtendentibus
tūbam ſcti nicolai apparuerūt oſſaq; eius i oleo natā=
tia in vrbē baream reuerēter detulerūt anno dn̄i. M.
lxxxvij. Vir quidā ab vno iudeo quādā ſummam pecu
nie mutuo accepit: iuratus ſuper altare ſancti nicolai
cū aliū fideiuſſorē habere neq̄ret q̄ q̄ citius poſſet ſibi
redderet. Tenēte aūt illo diu pecuniā iudeus eā expo=
ſtulauit/ſꝫ eā ſibi reddidiſſe affirmat. Trahit ergo euꝫ
ad iudiciū ⁊ iuramētū iudicit debitori. Ille baculū ca=
uatū quē auro minuto impleuerat ſecū detulerat: ac ſi
eius adminiculo idigeret: volēs igit̄ facere iuramētū
iudeo baculū tradidit reſeruādū. Iurauit ille q̄ plus ſi
bi reddiderat ēt q̄ deberet. Facto iuramēto baculum
ſuū repetiit. Et iudeꝰ ignarꝰ aſtutie eū ſibi reddidit. re
diēs aūt q̄ fraudē fecerat in quodā biuio oppſſus cor=
ruit ſomno curruſq; cū impetu veniēs eū necauit: ⁊ ple
nū baculū auro fregit ⁊ aurū effudit. Audiēs hoc iudeꝰ
cōcitꝰ illuc venit. Cūq; dolū vidiſſet ⁊ a multis ei ſug
gerer̄ vt aurū reciperet oīno renuit niſi q̄ defunctꝰ fue=
rat ad vitā beati nicolai meritis redderet: aſſerens ſe
ſi hoc fieret baptiſma ſuſcepturū ⁊ xp̄ianū futurū. Cō=
tinuo q̄ defunctꝰ fuerat ſuſcitat̄ ⁊ iudeꝰ in xp̄i noīe ba=
ptizat̄. F. ¶ Quidā iudeꝰ vidēs bti nicolai ꝟtuoſā po
tētiā i miraclis faciēdis imaginē eiꝰ ſibi fieri ꝑcepit:
eāq; i ſua domo collocauit. Cui res ſuas cuꝫ aliq̄ lōgiꝰ
iret eū nimis cōmēdabat hec vl ſilīa ꝟba di. Ecce ni=
colae oīa bona mea vobis cuſtodiēda cōmitto: et niſi
oīa bn̄ cuſtodieritis vltionē expectabitis vobis verbe
ribꝰ ⁊ flagellis. Quadā igit̄ vice dū ille abeſſet fures
adueniūt/cūcta rapiūt/ſol ī imaginē derelinquūt. Iu=
deꝰ aūt rediēs ⁊ ſe ſpoliatū vidēs imaginē alloquitur
talibꝰ vel ſilibꝰ vſus ꝟbis. Dn̄e nicolae nōne in domo
mea vos poſuerā vt res meas a latronibus ſeruaretis
Cur hoc facere noluiſtis: ⁊ latrones quare nō ꝓhib i
ſtis. Igit̄ dire tormēta recipies ⁊ pro latronibꝰ penaꝫ
lues. Sicq; dānū meū in tuis recōpēſabo tormētis: et
furorē meū in tuis refrigero verberibꝰ ⁊ flagellis. Ac=
cipiēs ergo iudeꝰ imaginē dire eā ꝟberat direq; flagel
lat. Mira res prorſus ⁊ ſtupēda diuidētibus furibus q̄
rapuerāt ſanctus dei tanq̄ in ſe verbera recepiſſet ap=
paruit: hec vel ſilīa ꝟba di. Cur tā dire pro vobis fla=
gellatus ſum: cur tā crudeliter ꝟberatꝰ: cur tormenta
tot paſſus: ecce quō corpꝰ meū liuet: ecce qualiter effu=
ſione ſanguinis rubet. Pergite citius ⁊ cūcta reddite
que tuliſtis. Alioquin dei oīpotētis in vos ira deſce=
ndet ita vt ſcelus vr̄m in medio publicet̄: ⁊ q̄libet vr̄m
ſuſpēdiū patiat̄. Ad quē illi. Quis es tu q̄ nobis talia
loqueris. Et ille. Ego ſum nicolaꝰ ſeruus ieſu xp̄i quē
iudeus ille pro rebus ſuis quas tuliſtis tā crudeliter
flagellauit. Territi ad iudeū venerūt miraculū referūt
ab eo: que imagini fecerit audiunt: cūcta reddūt. Sic=
q; ⁊ latrones ad vitā redeunt rectitudinis: ⁊ iudeus fi
dē amplectit̄ ſaluatoris. Vir quidā ꝓ amore filij ſui li=
teras addiſcētis feſtū ſancti nicolai annuatī ſolēniter
celebrabat. Quadā igit̄ vice pr̄ pueri cōuiuiū prepara
uit ⁊ multos clericos inuitauit. Venit aūt diabolꝰ ad
ianuam in habitu peregrini petēs elecmoſyna ſibi da
ri: ⁊ iubet q̄ totiꝰ pr̄ filio vt det elecmoſynā peregrino.
Properat puer: ſꝫ peregrinū nō inueniēs inſequit̄ abeū
te. Cūq; ad quēdā cōpitū ꝑueniſſet apprehēdens diabo
lus puerū eū ſtrangulauit. Qd̄ audiēs pr̄ vehementer
ingemuit/corpꝰ tulit/⁊ i thalamo collocauit. Cepitq;
pre dolore clamaret dicere. Fili dilectiſſime quō eſt ti
bi? Scte nicolae heccine eſt merces honoris quam vo=
bis tādiu exhibui. Et cū hec ⁊ ſilīa pater diceret: ſtatiꝫ
puer q̄ſi de ſomno euigilās oculos aperuit ⁊ ſurrexit. G.
¶ Vir quidā nobilis rogauit btm̄ nicolaū vt ſibi filiū a
dn̄o impetraret: ꝓmittēs ſe filiū ad eccleſiā eius ducu
rū ⁊ cyphū aureū oblaturꝫ. Filiꝰ ergo naſcit̄ ⁊ ad etatē
ꝑducit̄: ⁊ cyphꝰ fieri iubet̄. Qui dū ſibi valde placeret
ſuis eū adaptauit vſibꝰ ⁊ aliū eque valētē fieri ꝑcepit.
Nauigātibꝰ itaq; ad eccleſiā ſcti nicolai: iubet pr̄ filio
vt in illo cypho quē primo fieri fecit aquā ſibi afferre.
Puer aūt cū vellet aquā haurire cū cypho in mare ce
cidit ⁊ ſtatim diſparuit. Pr̄ aūt amare flēs nihilomi=
nus votū ſuum ꝑfecit. Veniēs igit̄ ad altare ſancti ni=
colai cū obtuliſſet ſuū cyphū tanq̄ ꝓiectus cecidit de
altari. Cū aūt eū eleuaſſet ⁊ ſup altare iteꝝ poſuit: rur=
ſus de altari lōgius eſt ꝓiectus. Mirātibꝰ oībus ad tā
grande ſpectaculū ecce puer ſanus ⁊ incolumis adue=
nit primū cyphū in ſuis geſtās manibus. Narrauitq;
corā oībꝰ q̄ qn̄ in mare cecidit ſtatim beatꝰ Nicolaus
affuit ⁊ eū illeſum ſeruauit. Sicq; pater eius letus effe
ctus vtrūq; cyphum beato nicolao obtulit. Quidam
vir diues meritis bti nicolai filiū habuit quē Adeoda
tum vocauit. Hic ſancto dei capellam in domo ſua cō=
ſtruens ⁊ omni anno feſtum eius ſolēniter celebrauit.
Erat autem locus ille ſitus iuxta terram agarenorꝫ

Adeodatus ergo quadã vice ab agarenis capitur ꝛ in ſeruitutẽ regis eoꝝ deputatur. Sequẽti anno dũ feſtũ ſancti nicolai pr̃ eius deuote celebraret: ꝛ puer cyphũ precioſum tenẽs regi aſſiſteret recolit ſuã captionem: parentũ dolorẽ: ꝛ gaudiũ qđ in domo ſua ea die fiebat cepitq; altius ſuſpirare. Quoꝝ ſuſpirioꝝ cauſam dum rex minis extorſiſſet ait rex. Quicqđ tuus Nicolaus agat tu hic nobiſcũ manebis: ꝛ ſubito facto vento vehemẽti totãq; domũ cõcutiẽte puer cũ cypho rapit᷑ et ante fores eccleſie vbi parẽtes agebãt ſolẽnia colloca tur ꝛ magnũ gaudiũ oĩb⁹ generat᷑. Alibi tñ legit᷑ ꝙ p̃dictus iuuenis fuit de normãdia ꝙ vltra mare pgens a Soldano capit᷑ ꝛ ante eũ ſepe verberabat᷑. Qui du᷑ in feſto ſancti nicolai verberaret᷑: ꝛ in carcere incluſus ſtaret ꝓ ſua liberatiõe: pro leticia quã tunc habere cõſueuerant parentes eius: ꝛ ſubito obdormiuit ꝛ euigilans in capella patris ſui ſe inuenit.

¶ De ſancta Lucia virgine. iiij.

Lucia dĩ a luce. Lux eñ habet pulchritudiñe in aſpectione: qꝛ vt dicit Ambr. lucis natura hec eſt vt oĩs in eius aſpectu grã ſi habet etiã diffuſionẽ ſine coinquinatione: qꝛ per quecũq; immũda diffuſa nõ coinqnat᷑ rectũ inceſſum ſine curuitate longiſſimam lineã pertranſit ſine moroſa dilatione. Per hoc oñditur ꝙ btã virgo lucia habuit decorem virginitatis ſine aliqua corruptione: diffuſionẽ charitatis ſine aliquo immundo amore: rectũ inceſſum tẽtionis in deũ ſine aliq̃ obliquitate: longiſſimã lineã diuine opationis: ſine negligentie tarditate. Uel lucia dĩ quaſi lucis via.

Lucia virgo ſiracuſana nobilis genere audiẽs famã ſctẽ agathe per totã ſiciliã diuulgari ſepulchrũ eius adijt cũ matre ſua euthicia annis q̃tuor fluxũ ſanguinis incurabilr̃ patiẽte. Inter ipſa igit᷑ miſſarũ ſolẽnia cõtigit vt illud euãgeliũ legeret᷑ in q̃ dñs mulierẽ ab hac paſſione ſanaſſe narrat᷑. Tũc lucia matri dixit. Si credis his q̃ legunt᷑ crede agathã illũ ſẽper hñre pñtem ꝓ cuius noĩe ſuſtinuit paſſionẽ. Si ergo ei⁹ ſepulchrũ credẽs tetigeris perfecta cõtinuo ſanitate gaudebis. Igit᷑ recedẽtib⁹ cũctis ꝛ matre ꝛ filia iuxta ſepulchrũ in orõne cõſiſtẽtib⁹: luciã ſomnus arripuit: viditq; agathã in medio angeloꝝ gẽmis ornatã ſtantẽ ꝛ dicẽtẽ ſibi. Soror mea lucia virgo deo deuota qđ a me petis ipſa poteris preſtare continuo matri tue. Nã ecce p fidẽ tuam ſanata eſt. Euigilans aũt lucia matri ſue dixit. Mr̃ mea ecce ſanata es Per ipſam ergo te deprecor q̃ ſuis orõnibus te ſanauit ne mihi decetero noĩes ſpõſum: ſꝫ quicqđ mihi daturã eras ꝓ dote pauperib⁹ elargire. Cui mr̃ ait. Tege prius oculos meos ꝛ quicqđ volueris de facultatibus facito. Ad quã lucia. Qđ moriẽs das: iõ das: qꝛ ferre tecũ nõ potes. Da igit᷑ dũ viuis ꝛ mercedem habebis. Cũ ergo rediſſent fit quotidie diſtractio rerũ ꝛ datur neceſſitatib⁹ pauperũ. Interea dũ patrimoniũ diſtribuit᷑ ad ſpõſi notitiã puenit᷑. Requirit ſponſus a nutrice de his. Rñdit illa caute ꝙ vtiliorẽ poſſeſſionem ſponſa ſua inueniſſet quã ſuo volebat noĩe cõparare: ꝛ iõ videbatur aliquanta diſtrahere. Credidit ſtultus carnale cõmerciũ ꝛ cepit autor eſſe vendentiũ. Uenditis autem oĩb⁹ ꝛ pauperibus ergo erogatis: ſponſus trahit eã corã paſcaſio cõſulari dicens eã xpianã eſſe ꝛ cõtra leges agere auguſtoꝝ. ¶ Inuitante igit᷑ cauſa Paſcaſio ad ſacrificia idoloꝝ rñdit. Sacrificiũ placẽs deo eſt viſitare pauperes: ꝛ eis in neceſſitatibus ſubuenire: ꝛ qꝛ iã ampli⁹ non habeo qđ offerã. meipſaꝫ ſibi tribuo offerẽdã. Cui paſcaſius. Iſta verba tibi ſiũ ſtulto xpiano narrare poteris: mihi aũt q̃ principuꝫ decreta cuſtodio iſta fruſtra pſequeris. Ad quẽ lucia. Tu principũ tuorum decreta cuſtodis: ꝛ ego dei mei legẽ cuſtodiã. Tu principes times: ꝛ ego deũ timeo. Tu illos offendere nõ vis: ꝛ ego deũ offendere caueo. Tu illis placere deſideras: ꝛ ego vt xpo placeã cõcupiſco. Tu ergo fac qđ tibi vtile eſſe cognoſcis: ꝛ ego faciã qđ vtile mihi eſſe pſpero. Cui paſcaſius. Patrimoniũ tuũ cũ corruptoribus expoſuiſti: ꝛ ideo quaſi meretrix loqueris. Cui lucia. Patrimoniũ meũ in tuto loco cõſtitui: corruptores aũt mẽtis ꝛ corporis nũq̃ ſciui. Rñdit paſcaſius. Qui ſunt corruptores mẽtis ꝛ corporis. Lucia dixit. Corruptores mẽtis vos eſtis: q̃ ſuadetis vt anime ſuum deſerant creatorem. Corruptores vero corporis ſunt q̃ corporalem delectationẽ preponunt epulis ſempiternis. Paſcaſius dixit. Ceſſabũt verba cũ peruẽtũ fuerit ad verbera. Cui lucia dixit. Uerba dei ceſſare non poſſunt. Cui paſcaſius. Tu ergo deus es. Rñdit lucia Ancilla dei ſum. q̃ dixit. Cũ ſteteritis ante reges ꝛ pñſides ꝛc. Non eñ vos eſtis ꝛc. Paſcaſius dixit. In te ergo ſpũſſanctus eſt. Cui lucia. Qui caſte viuunt tẽpluꝫ ſpũſſancti ſunt. Cui paſcaſius. Ego faciã te duci ad lupanar vt ibi violationẽ accipias ꝛ ſpũm ſanctũ perdas Cui lucia. Non inquinat᷑ corpus niſi de cõſenſu mẽtis. Nã ſi me inuita violari feceris caſtitas mihi duplicabit᷑ ad coronã. Nũq̃ aũt volũtatẽ meã ad cõſenſuꝫ poteris ꝓuocare. Ecce corpus meũ ad oẽ ſupplicium eſt paratũ. Quid moraris: incipe fili diaboli deſideria penarum tuaꝝ exercere. Tũc paſcaſius lenones fecit venire dicẽs eis. Inuitate ad eã oẽm pplm̃ ꝛ tandiu illudatur donec mortua nuntiet᷑. Uolentes aũt eã trahere tanto põdere ſpũſſanct⁹ eã fixit vt oĩno eã mouere nequirẽt. Fecitq; paſcaſi⁹ mille viros accedere: ꝛ man⁹ eius ꝛ pedes ligare: ſed eam nullatenus poterant mouere. Tunc ꝛ cũ viri mille plura paria boũ adhibuit: ſed tñ virgo dñi immobilis pmãſit. Uocatis autẽ magis vt ſuis incãtationib⁹ moueret᷑ oĩno moueri nõ potuit. Tũc dixit paſcaſi⁹. Que ſunt iſta maleficia ꝙ vna puella a mille viris non mouet᷑. Lucia dixit. Non ſunt iſta maleficia: ſꝫ beneficia xpi. Porro ſi adhuc decem milia adhibueris eque vt prius immobilẽ me videbis putans vero paſcaſius ſm quorũdã figmenta ꝙ lotio fugarent᷑ maleficia: iuſſit eã lotio perfundi. Cũq; nec ſic moueri poſſet: anguſtiat⁹ nimis copioſum ignẽ circa eã accẽdi picẽq; reſina ꝛ feruẽs oleũ ſup eam fundi iuſſit. D. ¶ Dixitq; lucia. Inducias impetraui martyrij mei: vt credẽtibus timorẽ auferã paſſionis ꝛ nõ credẽtibus vocẽ inſultationis. Uidẽtes aũt amici paſcaſij eum anguſtiari in gutture eius gladiuꝫ immiſerũt: que nequaq̃ loquelã amittens dixit. Annuncio vobis pacem eccleſie redditam maximiano hodie mortuo ꝛ de regno ſuo diocletiano expulſo. Et ſicut ciuitati Cathañ. ſoror mea agatha data eſt ꝓtectrix: ſic ꝛ ego ciuitati ſyracuſane cõceſſa ſum interuentrix. Dum hec virgo loquitur ecce miniſtri romanoꝝ veniunt paſcaſiũ apprehendunt: vinctum ad ceſarem ſecum ducũt. Audierat eñ ceſar ꝙ vniuerſam prouinciam fuerat depdatus. Ueniens ergo romam ꝛ ſenatu accuſatus pariter ꝛ cõuictus capitali ſententia eſt punitus. Uirgo vero lucia de loco in quo percuſſa eſt: mota non eſt nec ſpiritum tradidit quouſq; ſacerdotes venirẽt ꝛ cor

pus dn̄i ei traderent. Et omnes aſtantes amen dn̄o reſponderunt. In eodem aūt loco eſt ſepulta ⁊ eccleſia fabricata. Paſſa eſt autem tempore conſtantini ⁊ maxētij: circa annos dn̄i. ccc𝔵.

¶ De ſancto Thoma apoſtolo. v. A.

Thomas interp̄tat̄ abyſſus vel geminus qḋ ⁊ grece didimus dr̄. vel dr̄ thomas a thomos qḋ eſt diuiſio ſiue ſectio. Dicit̄ ergo abyſſus eo qḋ profunditatem diuinitatis penetrare meruit qn̄ ad ſui interrogationem chriſtus ſibi reſpondit. Ego ſum via veritas ⁊ vita. Dicitur geminus eo qḋ reſurrectionem xp̄i quaſi geminare ⁊ in duplū plus ꝙ aliȷ̄ cognouit. Nā illi cognouerant videndo: iſte videndo ⁊ palpando. Diuiſio aūt ſiue ſectio dicitur: q2 mentem ſuam ab amore mūdi diuiſit: vel q2 ab aliȷ̄s in fide reſurrectionis diuiſus ⁊ ſectus fuit: vel dr̄ thomas quaſi totus means: in dei ſcȝ amore ⁊ contemplatione. Habuit eñ tria q̄ in ipſo indicauerunt fuiſſe amorē dei. De quibus dicit Proſper in libro de vita cōtēplatiua. Quid eſt deū diligere niſi aīo concipere feruidū viſionis dei affectū peccantium: ⁊ mundi faſtidium. Uel Thomas dicitur a theos quod eſt deus ⁊ mens: vnde thomas quaſi deus meus: ⁊ hoc propter illud quod dixit cum certificatus credidit. Dominus meus ⁊ deus meus. B

Thomas ap̄ls cū eſſet apud ceſareā apparuit ei dn̄s dicens: Rex indie gōdoforus miſit prepoſitū abanē querere hoīem architectoria arte eruditū. Ueni igitur ⁊ mittā te ad eū. Cui Thomas. Dn̄e quovis mitte me preter ad indos: cui dn̄s. vade ſecure: q2 ero cuſtos tui. Cūq3 indos conuerteris ad me cum palma martyrȷ̄ venies. Cui thomas. Dn̄s meꝰ es: ⁊ ego ſeruus tuus. Fiat volūtas tua. Cūq3 prepoſitꝰ forū perambularet dixit ei dn̄s. Quid cōpare vis iuuenis. Cui ille. Dn̄s meꝰ miſit me vt cōducaȝ ſeruos in arte architectoria eruditos vt romāo ope palatiū ſibi conſtruatur. Tūc dn̄s tradidit ei thomā aſſerens eum plurimū in tali arte peritū. Nauigantes autē ad quādam ciuitatē venerūt in qua rex filie ſue nuptias celebrabat. Hic cū preconizari feciſſet vt oēs nuptiȷ̄s intereſſent: alꝛ regē offenderēt: illuc cōtingit abanē ⁊ ap̄lm introire. Puella aūt hebrea fiſtulā ī manu gerēs vnūquēq3 laude aliqua commēdabat. Uidenſq3 ap̄lm intellexit hūc eſſe hebreū eo qḋ nō manducaret: ſȝ oculos fixos ad celū haberet. Cūq3 puella corā eo hebraice caneret dicēs. Unꝰ eſt deꝰ hebreoꝝ qui creauit oīa ⁊ fundauit maria: ap̄ls ipſam hec eadē v̄ba repetere ſatagebat. Uidēs aūt pincerna ꝙ nō manducaret, nec biberet: ſȝ tn̄ oculos fixos ad celū hr̄et ap̄lm dei ī maxillā ꝑcuſſit. Cui ap̄ls. meliꝰ eſt vt in futuro indulgētia ſibi tradat̄ ⁊ hic trāſitoria plaga reddat̄. Nō hīc ſurgā donec manus q̄ me ꝑcuſſit huc a canibꝰ afferat̄. Hic igitur ad hauriēdā aquā abiīt: ⁊ leo ipſuȝ occidēs ſanguinē eius bibit. Lacerātibꝰ aūt canibus eius corpus: vnus niger canis manū eius dexterā in medium cōuiuiū apportauit. Quo viſo oīs turba obſtupuit: et puella eiꝰ v̄ba referēs ꝓiecta fiſtula ad pedes ap̄li ſe ꝓiecit. Hmōi aūt vltionē factā reprobat Aug. in lib. ȝ fauſtū: ⁊ aſſeruit a pſeudo hoc fuiſſe incertū. Un̄ ⁊ legēda hec quo ad plura ſuſpecta habet̄. Poſſet tn̄ dici ꝙ hoc nō aīo īprecādi: ſȝ mō ꝓdicādi dictū ſit. Si tn̄ Augu. verba diligēter inſpiciant̄ nō penitꝰ iſta reprobare vident̄. Ait eñ ſic in eodē lib. Legūt ſcripturas apocriphas manichei neſcio a q̄bus fictoribꝰ fabulaꝝ ſub apoſtoloꝝ noīe ſcriptas q̄ ſuoꝝ ſcriptoꝝ tp̄ibus in autoritatē ſc̄tē eccl̄ie recipi mererent̄ ſi ſc̄ti ⁊ docti hoīes q̄ tūc in hac vita erant ⁊ examinare poterant: eos vera locutos eſſe cognoſcerent. Ibi tn̄ legit̄ ap̄lm thomam cū eſſet in quodā nuptiaꝝ cōuiuio peregrinꝰ ⁊ proſus incognitus a quodā miniſtro palma ꝑcuſſum: imprecatum fuiſſe hoī cōtinuā ſeuāq3 vindictā. Nā cū egreſſus fuiſſet ad fontē: vn̄ ⁊ aquā cōuiuātibus miſtraret: in eū leo irruēs interemit: manūq3 eius q̄ caput apoſtoli leui ictu percuſſerat a corpore auulſam ſm̄ verbū eiuſdē ap̄li adoptātis atq3 imp̄cātis canis intulit mēſis in q̄bꝰ ip̄e ap̄ls diſcūbebat. Quid hoc videri crudelius pōt. Uerū q̄ ibi niſi tn̄ fallor hoc ēt ſcriptū eſt qḋ ei veniā in ſcl̄o futuro peterit: facta eſt cōpēſatio officij maioris vt ⁊ ap̄ls ꝙ charus deo eſſet: ⁊ dn̄s hunc timorē cōmēdaret̄ ignotis: ⁊ illi poſt hāc vitā q̄q3 finē dā meternū conſularet̄. Utrū illa ſit vera vel ficta narratio nihil mea nūc intereſt. Certe eñ manichei a q̄bꝰ ille ſcripture quas canō eccl̄iaſticus reſpuit tanq̄ vere atq3 ſincere acceptant̄: ſaltē hic cogunt̄ fateri illaȝ patiētie virtutē quā docet dn̄s dicēs. Si q̄s te ꝑcuſſerit ī maxillā tuā dexterā ꝓbe ei ſiniſtrā. poſſe ī ꝓparatione cordis ēt ſi nō exhibeat̄ geſtu corpis ⁊ expreſſione v̄borū q̄ſ q̄dem ap̄ls palma ꝑcuſſus potius dn̄m rogauit vt iniurioſo homini in futuro ſeculo parceret̄: in preſenti aūt illa iniuria nō inulta relinqueret̄ ꝙ vel prebuit feriēti alterā partē aut vt iterū feriret admonuit. Tenebat certe interius dilectionis affectū ⁊ exteriꝰ requirebat correctionis exēplū. Siue hoc verū ſit ſiue fictū cur nolūt credere: tali aīo famulū dei Moyſen idoli fabricatores ⁊ adoratores gladio ꝓſtrauiſſe. Si aūt penas illas cōpamꝰ q̄d ſiſe ferro interimi ⁊ a feris trucidari atq3 laniari. Quūquidē iudices publicis legibꝰ ſeruientes maioris criminis reos beſtiȷ̄s tradi ꝙ gladio percuti iubēt. hec Aug. Tūc ap̄ls ad petitionē regis ſponſum ⁊ ſpōſam benedixit. Da inquiens dn̄e adoleſcentibus his benedictionē dextere tue: ⁊ in corū mētibus ſemina ſemen vite. Abeunte autē ap̄lo in manu iuuenis eſt repertus plenus dactilis palme ramꝰ. Comedentibus vero ſponſo ⁊ ſponſa de fructibus eiꝰ ambo obdormiunt ⁊ ſomnium ſimile ambo cernūt. Uidebatur etenī eis ꝙ rex gēmatus eos amplecteret̄ ⁊ diceret. Ap̄ls meꝰ benedixit vos: ⁊ eterne vite participes ſitis. Euigilātibꝰ aūt ⁊ inuicem ſibi ſomnia reuelātibꝰ, ap̄ls aūt eos ingredit̄ dicens. Rex modo meus vobis apparuit ⁊ me clauſis ianuis huc adduxit vt ſuper vos benedictio mea fructificet. Habeatis carnis integritatem q̄ eſt oīm regina virtutū ⁊ fructus ſalutis ꝑpetue. Uirginitas ſoror eſt angeloꝝ: poſſeſſio oīm bonorū: victoria libidinum: fidei tropheū: expugnatio demonū: ⁊ eternoꝝ ſecuritas gaudiorū. De libidīe aūt corruptio gignit̄: de corruptiōe pollutio naſcit̄: de pollutione reatus orit̄: de reatu cōfuſio generat̄. Hec illo referēte duo angeli apparuerūt dicentes ei. Nos ſumus angeli vobis ad cuſtodiā deputati: qui ſi ap̄li bene ſeruaueritis monita offeremus deo oīa vota veſtra. Eos igit̄ ap̄ls baptizauit ⁊ de fide diligēter edocuit. Poſt multū v̄o tp̄is ſponſa nomine Pelagia ſacro velamine conſecrata martyriū patit̄: ⁊ ſponſus noīe Dionyſius illi ciuitati in ep̄m ordinat̄. C. ¶ Poſt hoc aūt ap̄lus ⁊ abanes ad regem indie peruenerunt. Deſignato vero ab apoſtolo mirabili palatio ⁊ copioſo theſauro accepto rex in aliā ꝓuinciā proficiſcitur: ⁊ apoſtolus vniuerſum theſaurū pauperibus elargitur. Per totū aūt biēniū quo

abfuit rex apl'ſ predicationi inſtitit ꝛ innumerabilem pplm ad fidē ꝯuertit. Rediēs autē rex ꝛ ꝙ thomas ſecerat dicēs ipm abane in ima retruſit carceris ꝛ poſt modū viuos excoriatos vt lincib' daret flāmis. Interea Gad frater regis moriẗ: ꝛ ei ſepulchrū cū ambitiōe nimia ꝑparaẗ. Quarta aūt die ꝙ mortu' fuerat reſurrexit: ꝛ ſtupefactis oīb' cunctiſqꝫ fugiētib' dixit fratri ſuo. Hic homo frater quē excoriare ꝛ incendere diſponebas amicus dei eſt: ꝛ oēs angeli famulenẗ ei: qui me in paradiſum ducētes quoddā mihi oſtēderūt palatiū ex auro ꝛ argento lapidibus ꝑcioſis mirabiliter fabricatū. Et cū ei' pulchritudinē admirarer: dixerūt mihi. Hoc eſt palatiū qđ thomas fratri tuo extruxerat. Cūqꝫ dicerem vtinā ianitor eius eſſem. Dixerunt mihi. Frater tuus ſe illo fecit indignum. Si vis in illo manere rogabimus dnm̄ vt te ſuſcitare digneẗ: vt illud a fratre tuo poſſis emere: reddēs ei pecuniā quā ſe exiſtimat ꝑdidiſſe. Et hec dicēs cucurrit ad carcerē apl'i fratri ſuo poſtulās indulgeri. Abiectiſqꝫ vinculis rogare apoſtolū cepit vt veſtē acciperet precioſam. Cui apl's. Ignorans ꝙ nihil carnale nihil terrenū geſtiūt ꝙ cupiūt habere i celeſtib' poteſtatē. Egrediēte aūt apl'o de carcere rex occurrit ei ꝛ aduolutus eius pedibus veniā poſtulabat. Tūc apl's ait multū vobis preſtitit de' vt ſecreta ſua vobis oſtēderet. Credite in xp̄m ꝛ baptizamini vt eterni regni pticipes ſit is. Dixit ei frater regis. Uidi palatiū qđ fratri meo feciſti: ꝛ illđ cōparare merui. Cui apl's. Hoc in poteſtate fratris tui eſt. cui rex. Illud erit meū apl's fabricet tibi aliud: qđ ſi forte neqꝫ uerit mihi ꝛ tibi vnū hoc cōmune erit. rūdit apl's. Innumerabilia palatia ſunt in celo ab initio ſeculi ꝑparata: q̄ fidei ꝑcib' ſiue ꝑcio ꝛ eleemoſynis cōparatur. Diuitie aūt veſtre ad illa vos antecedere poſſunt: ſeqꝫ vero oīno nō poſſunt. D. ¶ Poſt vnū aūt mēſem fecit apl's pauperes oēs illius ꝓuincie cōgregari. Quibus congregatis debiles ꝛ infirmos ſeorſum ſtare iuſſit et ſup eos orauit. Cūqꝫ ꝙ docti fuerāt rūdiſſent amē: coruſcatio de loco veniēs tam aplm̄ ꝙ ceteros fere ꝑ horā dimidiā ſic ꝓſtrauit vt oēs ſe putarēt ictu fulguris ītereuiſſe. Erigēs ſe aūt apl's dixit. Surgite qr dn̄s me' ſicut fulgur venit voſqꝫ ſanauit. Exurgēs aūt oēs ſani dn̄m ꝛ aplm̄ glorificauerūt. Tūc apl's cepit eos docere: ꝛ duodecim gradus virtutū aſſignare. Primus eſt vt in deū crederēt ꝙ eſt vnus in eſſentia ꝛ trin' in ꝑſonis. Deditqꝫ eis triplex exemplum ſenſibile quō ſiut ī vna eſſentia tres ꝑſone. Primū eſt qr vna eſt in hoīe ſapiētia: ꝛ de illa vna ꝓcedit intellect' memoria ꝛ ingeniū. Nā ingeniū inq̄t eſt vt qđ nō didiciſti inuenias. Memoria vt nō obliuiſcaris q̄ didiceris. Intellect' vt intelligas q̄ oſdit ꝑht vel doceri. Scđz ꝙ ī vna vinea tria ſunt. ſ. lignū folia ꝛ fruct' ꝛ hec oīa tria vnū ſunt ꝛ vna vinea ſunt. Tertiū eſt qr caput vnū quatuor ſenſibus ꝯſtat: in vno eīn capite ſunt viſus: guſtus: audit': ꝛ odorat': ꝛ hec plura ſūt ꝛ vnū caput ſunt. Scđs gradus eſt vt baptiſmū ſuſciperēt. Tertius eſt vt ſe a fornicatiōe cōtinerēt. Quartus vt ſe ab auaritia tēperarent. Quintus vt gulā reſtringerent. Sextus vt penitentiā tenerēt. Septim' vt in his ꝑſeuerarēt. Octau' vt hoſpitalitatē amarēt. Nonus vt volūtate dei in faciendis q̄rerent: ꝛ eā opere cōplerēt. Decimus vt eam in nō faciendis quererent: ꝛ ea opere vitarēt. Undecimus vt charitatē amicis ꝛ inimicis impēderēt. Duodecimus vt in cuſtodiendis his vigilē curā haberent: poſt ꝑdicationē vero baptizati ſunt nouē milia virorū exceptis paruulis ꝛ mulieribus. E. ¶ Poſt hec autē in ſuperiorē indiā abijt: in qua innumeris miraculorū inſignijs coruſcauit. Sinticē etiā amicam migdomie vxoris cariſij cognati regis apl's illuminauit. Dixitqꝫ migdomia ad ſinticē. Putas ſi potero eū videre. Tūc migdomia de cōſilio eius habitū mutauit: ꝛ īter pauperes mulieres vbi apl's ꝑdicabat aduenit. Apoſtolus autē cepit de vite hui' miſeria ꝑdicare dicēs inter cetera. Miſ vita hec: eſt vita miſera: caſibus ſubiecta ꝛ adeo fugitiua: vt cū teneri creditur effugiat labefacta. Deinde cepit quatuor rationibus exhortare vt verbū dei libenter audirent: ipm verbū dei quatuor rerū generib' cōparando. ſ. collirio ex eo ꝙ oculū noſtri intellectus illuminat. Potioni ex eo ꝙ noſtrū affectū ab omni carnali amore purgat et mundat. Emplaſtro ex eo ꝙ pctōꝝ noſtroꝝ vulnera ſanat. Cibo ex eo ꝙ nos celeſtiū amore delectat ꝛ ſicut inq̄t hec egroto nō valent niſi ea in ſe receperit: ſic nec aīo languenti verbū dei ꝓdeſt niſi illud cū deuotione audierit. Predicāte igiẗ apl'o migdomia credidit: et deinceps viri thorum aborruit. Tunc cariſius a rege impetrauit: ꝛ aplm̄ in carcerē poſuit ad quem veniēs migdomia rogauit vt ſibi ignoſceret ꝙ propter eā in carcerem miſſus eſſet. Quam ille benigne cōſolās hec omnia ſe libēter pati aſſeruit. Cariſius autē regē rogauit vt reginā ſororem ſue vxoris ad eā mitteret ſi forte eam reuocare poſſet. Miſſa regia ꝯuertiẗ ab ea ꝙ volebat ꝑuertere: viſiſqꝫ tot miraculis q̄ apl's faciebat dixit. Maledicti ſunt a deo ꝙ non tot ſignis credūt ꝛ operib'. Tūc apl's oēs ꝙ aderāt de trib' breuiter inſtruxit. ſ. vt eccl'iam diligerent ſacerdotes honorarēt ꝛ aſſidue ad audiendū verbum dei cōuenirēt. Reuertēte aūt regina dixit ei rex. Ut qđ tādiu morata es. Que rūdit. Putabam migdomiam ſtultam eſſe: ſed ſapiētiſſima eſt: et me ad aplm̄ dei ducēs vitā veritatis me cognoſcere fecit et nimis ſtulti ſūt ꝙ in Chriſtū nō credūt. Noluit quoqꝫ regina regi deīceps copulari. Stupefact' aūt rex dixit cognato ſuo. Dū tuā vxorē recupare vellē meā ꝑdidi: et peior mihi mea effecta eſt q̄ tua tibi. F. ¶ Tunc rex iuſſit aplm̄ ligatis manibus ad ſe adduci ꝑcipiens ei vt ad ſuos viros ꝯiuges reuocaret. Apl's aūt triplici exemplo oſtēdit ꝙ diu in errore ꝑſiſterēt hoc facere nō deberent: videlicet exēplo regis, exēplo turris: et exemplo fontis. Aīt dicit Tu cū ſis rex nō vis habere coinquinata ſeruitia: ſed mundos ſeruos pariter et ancillas. Quātomagis credere debes deū amare caſtiſſima et mūda ſeruitia. Quid ergo culpor ſi amare deū ꝑdico in ſeruis ſuis ꝙ diligis et in tuis. Fabricaui turrim excelſam ꝛ dicis mihi vt ego qui fabricaui eā deſtruā. Fodi terram profundam ꝛ eduxi fontē de abyſſo et dicis mihi vt obſtruam illū. Tūc iratus rex afferri iuſſit ardentes laminas ferreas: ꝛ apoſtolū ſtare nudis pedib' ſup eas ꝓtin' aūt nutu dei fons vbi erupit ꝛ eas extinxit. Tūc rex conſilio cognati ſui eū in fornacē ardentē mitti fecit. Que tamen ſic refrigerata eſt: vt die altera ſanus inde exiret ꝛ illeſus. Dixitqꝫ regi cariſius. Fac illum offerre ſacrificium deo ſolis vt ſic dei ſui iram incurrat qui ab his eum liberat. Cumqꝫ ad hec vrgeretur dixit regi. Preſtantior es tu q̄ factura tua ex quo tu modo verum deum negligis ꝛ picturam colis: tu putas ꝙ ſicut dicit Cariſius deus meus mihi iraſcatur poſtq̄ adorauero deum tuum magis autem iraſcetur de tuo, eumqꝫ comminuet. Adora igitur eū. Si ergo me adorante deū tuū deus meus nō reuertet illum ſacrificabo illi. Si autem ſic tu credes deo meo. Cui rex adhuc mecum de pari loq̄ris. Precepit igitur

apl'o hebraice demoni q̄ in eo erat vt ꝙ cito corā idolo genua flecteret ⁊ ſtatim idolum cōminueret. Flectēs igitur apl's genua dicit. Ecce adoro/ſed nō idolū. Ecce adoro/ſed nō metallū. Ecce adoro/ ſ; nō ſimulacrum. Adoro aūt dn̄m Jeſum chriſtū in cui⁹ noīe p̄cipio tibi demō qui in eo latitas vt ſimulacrū iſtud cōminuas. Statimq; ſicut cera liq̄factum eſt. Tūc oēs ſacerdotes mugitū dederūt. Pontifex aūt tēpli eleuans gladiū apl'm tranſuerberauit dicēs. Ego vindicabo iniurias dei mei. Rex aūt ⁊ cariſius aufugerūt vidētes ꝙ populus vellet apoſtolū vindicare: et pōtificē viuum incēdere. Chriſtiani aūt corpus apl'i tulerunt: ⁊ honorifice ſepelierunt. Poſt longū tp̄s ſcʒ circa annos dn̄i cc. ⁊ . xxx. corpus apl'i in Ediſſem ciuitatē: q̄ olim dicebatur reges medorꝫ tranſlatū eſt: Alexādro impatore ad ſyriorū preces hoc faciēte. In illa aūt ciuitate nullus hereticus: nullus iudeus: nullus paganus pōt viuere nec tyrānus aliq̄ ibi nocere poſtꝙ Abagar⁹ rex illius ciuitatis epiſtolā man⁹ ſaluatoris ſcriptā accipere meruit. Nā ſi q̄n gēs aliqua cōtra ciuitatē illam inſurrexerit: infans baptizat⁹ ſup portā ſtās epiſtolam illam legit: ⁊ ea die tā ſaluatoris ſcriptis ꝙ apl'i thome meritis hoſtes aufugiunt/aut pacantur. Iſido. in lib. de vita ⁊ obitu ſanctorꝫ ſic de apl'o dicit. Thomas diſcipulus xp̄i ac ſilis ſaluatori audiendo incredulus vidēdo fidelis fuit. Hic euāgelium p̄dicauit parthis/medis/perſis/hircanis/ ⁊ brachianis. Et intrās oriētalē plagā ⁊ interea gentiū penetrās: ibi predicationem ſuam vſq; ad titulum ſue paſſionis perduxit: hic lanceis tranſfixus occubuit: hec Iſidorus. Chriſoſto. quoq; ait ꝙ dum Thomas ad regionem magorꝫ q̄ ad chriſtum adorandū venerant deueniſſet eos baptizauit: ⁊ facti ſunt adiutores fidei chriſtiane.

¶ De feſtiuitatibus q̄ eueniunt intra tempus qd' partim cōtinetur ſub tempore reconciliationis ⁊ partim ſub tempore peregrinationis.

Dicto de feſtiuitatibus que occurrūt intra tēpus renouationis qd' incepit a moyſe ⁊ prophetis: et durauit vſq; ad aduentum Chriſti in carnem qd' tp̄s repreſentat eccleſia ab aduentu vſq; ad natiuitatem domini incluſiue. Sequit̄ de feſtiuitatibus que eueniunt intra tp̄s qd' partim cōtinet̄ ſub tp̄e reconciliationis partim peregrinationis: qd' tp̄s repreſentat eccleſia a natiuitate vſq; ad ſeptuageſimā ſicut ſupra in prologo dictum eſt.

¶ De natiuitate dn̄i noſtri Jeſu Chriſti ſecundum carnem. vi. A.

Natiuitas dn̄i noſtri ieſu chriſti ſm carnē vt quidā aiūt: cōpletis ab Adā quinq; milib⁹ ducentis. xxviii. ānis: vel ſm alios ſex milibus: vel ſm Euſebium ceſarieñ. in chronicis ſuis q̄nq; milibus. c. x. in tp̄e Octauiani impatoris facta eſt. Computatio autē ſex miliū annorū inuēta fuit a methodio potius myſtice ꝙ chronice. Veniente autē ipſo filio dei in carnē tanta pace vniuerſus mūdus gaudebat vt toti orbi vnicus romanorum imperator pacifice p̄ſideret. Hic dictus eſt octauian⁹ a prima impoſitiōe Ceſar a Julio ceſare cuius fuit nepos Auguſtus ab augmento reipublic. imperatoria dignitatis honore qui ad differentiam aliorum regum fuit primo hoc nomine inſignitus. Nā ſicut naſci voluit vt nobis pacē pectoris vel tp̄is ⁊ pacē eternitatis retribueret: ſic voluit vt nihilomin⁹ ortū ſuū pax tp̄is illuſtraret. Ceſar igit̄ auguſtus vniuerſis p̄ſidēs orbi ſcire voluit quot p̄uincie/quot ciuitates/quot caſtra/quot ville/quot hoīes i toto orbe eſſent: iuſſitq; vt d̄r i hyſtoria ſcholaſtica vt oēs hoīes ad ſuā ciuitatē vn̄ trahebāt originē p̄gerēt: q̄ ⁊ q̄libet denariū argēteū q̄ valebat. x. nūmos vſuales: vn̄ ⁊ denari⁹ dicebat̄ p̄ſidi p̄uincie tradēs ſe ſubditū romano imp̄io p̄fiteret̄. Nā ⁊ nūmus imaginē p̄ferebat ceſaris ⁊ ſupſcriptiōeʒ noīs. Dicebat̄ aūt p̄feſſio ⁊ deſcriptio: ſed diuerſa cōſideratione. Profeſſio eīn dicebat̄: q: q̄libet q̄n reddebat p̄ſidi p̄uincie cēſū capitꝭ. i. denariū illū q̄ ſic vocabat̄ ponebat ſup caput ſuū ⁊ p̄prio ore p̄fitebatur ſe eſſe ſubditū romano i̅perio: vnde dicebat̄ p̄feſſio. i. p̄prio ore faſſio ⁊ fiebat hec corā oī populo. Deſcriptio aūt dicebatur: q: numerus eorꝫ qui cenſum capitis ferebāt certo determinabatur nūero ⁊ redigebat̄ in ſcriptis. Hec autem deſcriptio prima facta eſt a preſidi ſyrie cirino. Prīa d̄r vt in eadē hyſtoria ſcholaſtica habet̄ quantū ad cirinū. Quia eīn iudea in vmbilico terre noſtre habitabilis eſſe d̄r: p̄uiſum eſt vt in ea inchoaret̄ ⁊ deinde circumſtantes regiones ⁊ al. preſides proſequerentur. Uel prima d̄r vniuerſalis. q: alie p̄ceſſerūt particulares. Uel forte prīa capitū in ciuitate fiebat a p̄ſide. Scd'a ciuitatū in regiōe a legato ceſaris. Tertia regionū in orbe corā ceſare. Joſeph aūt cū eēt de genere Dauid a nazareth: in bethleē p̄fectus eſt. Cum autem beate Marie tēpus pariendi inſtaret: ⁊ ipſe de ſuo reditu neſciret: eā ſecū aſſumpſit ⁊ in bethleem ſecū duxit: nolēs theſaurū ſibi a deo cōmiſſum in aliena manu dimittere: ſed ipſe per ſe voluit illū cura peruigili cuſtodire. Cū ergo bethleē appropinquaſſet vt frater bartholomeus in ſua compilatione teſtatur ⁊ de libro infantie ſaluatoris eſt ſumptū. Uidit beata virgo partem populi gaudētem ⁊ partē gemētē. Quod ſibi angelus exponens ait. Pars populi gaudens eſt popul⁹ gentilis qui in ſemine abrahe eternam benedictionē accipit. Pars autem gemens eſt plebs iudaica a deo ſuis meritis reprobata. Cū igitur ambo bethleem veniſſent. ⁊ q: pauperes erant/ ⁊ q: omnia hoſpitia alij qui p̄pter hoc ip̄m venerāt occupauerant nullum hoſpitium habere potuerūt: diuerterūt in cōmuni trāſitu qui vt dicitur in hiſtoria ſcholaſtica erat īter duos domos operimentū habens qui diuerſorium dicitur: ſub quo ciues ad colloquendū vel ad conuiuendū in dieb⁹ ocij vel aeris intēperie diuertebāt vbi forte Joſeph p̄ſepe boui ⁊ aſino fecerat. Uel ſm quoſdā ruſtici cū ad forū veniebāt aīalia ſua ibidē ligabant. Et ideo preſepe ibi cōſtructum erat. Ipſa igitur media nocte diei dominice beata virgo filiū ſuū peperit ⁊ in p̄ſepio ſup fenum reclinauit: quod fenū vt habet̄ in hiſtoria ſcholaſtica: btā Helena poſtmodū romā detulit. A cuius feni comeſtione bos ⁊ aſinus vt dicitur abſtinebant. B.

¶ Notādum aūt ꝙ natiuitas xp̄i mirabilis fuit facta/multipliciter oſtēſa/ ⁊ vtiliter exhibita. Fuit aūt mirabiliter facta: tū ex parte generātis: tū ex parte geniti: tū ex parte modi generādi. Ex parte generātis: q: ipſa fuit virgo ante partū: ⁊ virgo poſt partū. Et hoc. ſ. qd' virgo manēs peperit q̄nq; modis oſtenſum eſt. Primo per p̄phetiā. Eſa. vii. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filiū. Scd'o poſt figurā. Hoc eīn figuratū fuit p̄ virgam Aaron que ſine omī humano ſtudio floruit: ⁊ per portā Ezechielis q̄ ſemper clauſa permāſit. Tertio p̄ cuſtodiā. Joſeph eīn ex eo ꝙ ipſam cuſtodiuit teſtis ſue virginitatis extitit. Quarto per experientiam. Cum

eīn vt

eiꝰ vt in cōpilatione Bartho. habetur ⁊ de libro infan
tie ſaluatoris ſumptū fuiſſe videt̄ beate marie tēpus
pariendi inſtaret. Joſeph licet deū de virgine naſcitu=
rū nō dubitaret: morē tñ gerens patrie obſtetrices vo
cauit/quarū vna vocabat̄ zebel ⁊ altera ſalome. zebel
igitur cōſiderans ⁊ inquirens: ⁊ ipſam virginem inue
niens exclamauit virginē peperiſſe. Salome autē dū
nō crederet: ſed hoc ꝓbare ſimilr̄ vellet cōtinuo aruit
manus eius. Juſſu tñ angeli ſibi apparentis puerū te
tigit: ⁊ ꝯtinuo ſanitatē accepit. Quito ꝑ miraculū eui=
dentiā. Rome eñ vt teſtat̄ Jnnocētius papa iii. xij. an
nis pax fuit. Igit̄ romani tēplū pacis pulcherrimū cō
ſtruxerūt: ⁊ ibi ſtatuā romuli poſuerūt. Cōſulētes aūt
apolinē ꝙtum duraret acceperūt rñſum quouſ ꝙ ꝟgo
pareret. Hoc aūt audiētes dixerūt. Ergo ſēternū dura
bit. Jmpoſſibile eñ credebāt ꝙ vnꝙ pareret ꝟgo. Vñ
in foribꝰ tēpli hūc titulū ſcripſerūt. Tēplū pacis eter=
nū. Sz in ip̄a nocte qua ꝟgo peperit tēplū funditꝰ cor=
ruit. Et ibi eſt modo eccl'ia ſancte Marie noue. Scđo
fuit mirabiliter facta ex parte geniti. Nam ſicut dicit
Berñ. in eadē pſona eternū antiquū ⁊ nouū mirabili
ter cōuenerūt. Eternū. i. diuinitas antiquū. i. caro ab
adam traducta. nouū. i. aīa de nouo creata. Jterum ſi=
cut idē dicit hodie tres mixturas: vel tria opera fecit
deꝰ: ita mirabilr̄ ſingularia vt talia nec facta ſint nec
amplius facienda ſint: cōiuncta ꝗppe ſunt adinuicem
deus ⁊ homo mater ⁊ virgo: fides ⁊ cor humanū. Pri
ma mixtura valde mirabilis: qꝛ cōiuncta ſunt limꝰ et
deꝰ maieſtas ⁊ infirmitas: tāta vilitas ⁊ tāta ſublimi
tas. Nihil eñ deo ſublimiꝰ: ⁊ nihil limo vilius. Scđa
nihilominꝰ valde mirabilis. A ſeculo eñ nō eſt audi=
tū ꝙ ꝟgo eſſet q̄ peperit ⁊ ꝙ mater eſſet q̄ ꝟgo permā
ſit. Tertia eſt prima ⁊ ſcđa ab inferiore: ſed nō minus
fortis. Mirū eſt eñ quō cor humanū fidē his duobus
accōmodauit quo credi potuit ꝙ deꝰ hō eſſet ⁊ ꝙ ꝟgo
ꝑmanſerit q̄ peperiſſet: hec Berñ. Tertio fuit mirabi=
liter facta ex parte modi gñandi. Eiꝰ eñ partꝰ fuit ſu=
pra naturā: ex eo ꝙ virgo concepit ſupra rationē. ex eo
ꝙ deū genuit ſupra nature humane cōditionē. ex eo ꝙ
ſine dolore peperit ſupra cōſuetudinē: ex eo ꝙ de ſpiri=
tuſancto cōcepit. Non eñ genuit virgo ex humano ſe=
mine: ſed ex myſtico ſpiramine. Nam ſpirituſſanctus
de caſtiſſimis ⁊ puriſſimis ſanguinibus virginis acce
pit: ⁊ inde corpus illud formauit: ⁊ ſic quartū modum
mirabilē faciēdi hoīem deus oſtēdit: deꝰ pōt quatuor
modis hoīem facere. ſ. ſine hoīe ⁊ femīa ſicut fecit adā
De hoīe ſine femina ſicut fecit euā. De hoīe ⁊ femina:
ſicut cōis probat vſus. De femina ſine viro: ſicut ho=
die mirabiliter factū eſt. C. ¶ Scđo eiꝰ natiuitas fuit
multipliciter oſtēſa. Oſtenſa eñ eſt ꝑ oēs gradꝰ crea=
turarū. Eſt enim quedā creatura q̄ tm̄ habet eſſe ſicut
pure corporea: vt lapides. Quedā q̄ habet eſſe ⁊ viue=
re: ſicut vegetabilia vt arbores. Quedā q̄ eſſe viuere ⁊
ſentire: ſicut ſunt aīalia bruta. Quedā q̄ habet eſſe vi
uere ſentire ⁊ diſcernere ſicut hō. Quedā q̄ habet eſſe
viuere ſentire diſcernere ⁊ intelligere ſicut angelus.
Per has oēs creaturas hodie xp̄i natiuitas eſt oñſa.
Prima aūt creatura. ſ. pure corporea triplex eſt. ſ. opa
ca tranſparens ſiue pura ⁊ lucida. Prima ergo oſtēſa
eſt ꝑ pure corporeā opacā ſicut ꝑ deſtructionē tēpli ro=
manorū: vt ſupradictū eſt: ⁊ ꝑ ruinā ſtatue romuli dei
romanorū q̄ tunc cecidit ⁊ cōminuta eſt: ⁊ ꝑ ruinā etiā
aliarū ſtatuaꝝ q̄ tūc in alijs locis plurimis ceciderūt.
Legit̄ eñ in hiſtoria ſcholaſtica ꝙ hieremias ꝓpheta
in egyptū deſcēdēs poſt mortē godolie regibꝰ Egypti
ſignū dedit ꝙ eoꝝ idola corruerent cū virgo filiū pare=
ret. Quapropter ſacerdotes idoloꝝ imaginem virgi
nis puerū in gremio baiulantis ſecreto loco tēpli ſta=
tuerūt: ⁊ eā ibi adorabāt. Sed a ptolomeo rege poſtea
interrogati ꝗd hoc ſibi vellet dixerūt paterne traditio
nis hoc eſſe myſteriū qđ a ſancto viro ⁊ ꝓpheta eorū
maiores acceperāt: ⁊ ſic i. regē vēturū credebāt. Scđo
ꝑ pure corporeā trāſparentē ⁊ perutiā. Nam ipſa nocte
natiuitatis dñice obſcuritas noctis in claritatem diei
verſa eſt. Rome etiā: vt teſtat̄ Oroſius ⁊ Jnnocētius
papa. iij. Fons aque in liquorē olei verſus eſt: ⁊ erum=
pens vſ ꝙ in tyberim ꝓfluxit ⁊ tota die illa largiſſime
emanauit. Jn quo loco modo eſt eccl'ia ſctē marie trāſ=
tyberī3. Prophetauerat eñ ſibylla ꝙ qñ erūperet fōs
olei naſceret̄ ſaluator. Tertio ꝑ pure corporeā lucidā:
ſicut ꝑ corpora ſupceleſtia. Nā in ipſa die Natiuitatis
ſm̄ aliquoꝝ relationem: vt ait Chryſoſt. Magis ſuper
quendā montē orātibus ſtella q̄dā iuxta eos apparuit
que formā pueri pulcherrimi habebat: ⁊ in eius capi=
te crux ſplēdebat. Que magos alloquēs dixit vt in iu=
deā pergerēt ⁊ ibi natum puerum inuenirent. Jn ipſa
etiā die tres ſoles in oriente apparuerunt: q̄ paulatim
in vnū corpus ſolare redacti ſunt. Per quod ſignaba=
tur ꝙ trini ⁊ vnius dei nati etiā toti orbi imminebat.
Uel ꝙ natus erat ille in quo tria. ſ. aīa caro ⁊ deitas in
vnā pſonam cōuenerant. Jn hiſtoria tñ ſcholaſtica di=
cit̄ ꝙ non ipſa die natiuitatis tres ſoles apparuerunt
ſed ante ꝑ aliquod tp̄s. ſ. poſt mortem Julij ceſaris qđ
etiā Euſebiꝰ in chronica aſſerit. Octauianꝰ inſuꝑ īpe
rator: vt ait Jnno. papa. iij. vniuerſo orbe ditiōi roma=
ne ſubiugato in tm̄ ſenatui placuit vt eū ꝓ deo colere
vellēt. Prudēs aūt imperator mortalē ſe intelligens
immortalitati nomē ſibi noluit vſurpare. Ad illoꝝ ve
ro importunam inſtantiā ſibyllā ꝓphetiſſā3 aduocat
ſcire volens ꝑ eius oracula ſi in mundo maior eo ali=
qñ naſceret̄. Cū ergo in die natiuitatis dñi conſiliū ſu
per hac re cōuocaſſet a ſibylla ſola in camera impera=
toris oraculis inſiſteret in die in medio circulꝰ aureꝰ
apparuit circa ſolē ⁊ in medio circuli virgo pulcherri=
ma ſtans ſuper aram puerū geſtans in gremio. Tunc
ſibylla hoc ceſari oſtendit. Cum aūt imperator ad pre
dictā viſionē plurimū admiraretur audiuit vocem di
centem ſibi. Hec eſt ara dei celi. Dixit ꝙ ei ſibylla. Hic
puer maior te eſt ⁊ ideo ip̄m adora. Eadem aūt came
ra in honore ſancte marie dedicata eſt: vñ vſ ꝙ hodie
dicit̄ ſancta maria ara celi intelligens igitur impera
tor ꝙ hic puer maior ſe erat ei thura obtulit: ⁊ deꝰ de
cetero vocari recuſauit. De hoc aūt Oroſius ita dicit
Octauiani tp̄e hora circiter tertia celo repēte liquido
ac puro ⁊ ſereno circulus ād ſpeciē celeſtis arcus or=
bem ſolis ambiuit quaſi venturus eſſet qui ipſum ſo=
lem ſolū mūdum ꝙ totū ⁊ feciſſet ⁊ regeret. Hec Oro=
ſius. Jdē ait Eutropius. Refert quo ꝙ timotheus hi=
ſtoriographus ſe in antiquis romanoꝝ hiſtorijs inue=
niſſe ꝙ Octauianꝰ. xxxv. regni ſui anno capitoliū aſcē
dit ⁊ quis poſt ſe rempublicā gubernaret a dijs ſollici=
te reqſiuit. Et audiuit vocē ſibi dicentem. Puer ethe=
reus ex deo viuente ſine tp̄e genitus nō multū poſt ex
intemerata virgine deꝰ homo ſine macula naſciturꝰ:
hoc audito ibi aram edificauit cui hunc titulū inſcri=
pſit. Hec eſt ara filij dei viuentis. Scđo oſtenſa eſt na=
tiuitas ⁊ manifeſtata ꝑ creaturā q̄ habet eſſe ⁊ viue=
re ſicut ſunt plāte ⁊ arbores. Jn hac eñ nocte ut Bar=
tholomeus in ſua cōpilatione teſtatur vinee engaddi
q̄ ꝓferūt balſamū floruerūt: fructū ꝓtulerūt: ⁊ liquorē

dederūt. Tertio p creaturā q̄ habet eſſe viuere ⁊ ſentire ſicut ſunt aīalia. Proficiſcēs eñ Joſeph in bethleē cum maria ſign ire ducit ſecū bouē forte vt ipm venderet ⁊ cēſum pro ſe ⁊ ꝓ virgine ſolueret ⁊ de reſiduo viuerent: ⁊ vnū aſinū forte vt virgo ſup eū veherek. Bos igitur ⁊ aſinus miraculoſe dñm cognoſcētes flexis genibus ipm adorauerūt. Ante etiā xp̄i natiuitatē p aliquot dies vt ait Euſebius in chronica cū quidē ararēt boues ad aratores dixerūt. Hoīes deficiēt ſegetes pficient. Quarto p creaturā q̄ habet eſſe viuere ſentire ⁊ diſcernere: vt eſt homo ſicut p paſtores. Nā ipſa hora paſtores ſup gregē ſuū vigilabant ſicut bis in anno in longioribus ⁊ breuioribꝰ noctibus anni cōſueuerant: mos eñ fuit antiquitus gētibus in vtroq; ſolſticio: ſcʒ eſtiuali circa feſtum ſancti Joānis baptiſte ⁊ hyemali circa natiuitatē dñi vigilias noctis cuſtodire ob ſolis venerationē. Qui forte mos etiam apud iudeos ex vſu cohabitātiū inoleuerat. Ipſis igik angelꝰ dñi apparēs ⁊ ſaluatorē nr̄ū nūciauit: ⁊ quō iuenirek ſignū dedit. Factaq; eſt cū angelo multitudo angelor̄ dicētiū: Gloria ī excelſis deo ⁊c. Paſtores ergo veniētes totū ſicut angelus dixerat inuenerūt. Sic iterū manifeſtata eſt p ceſarē auguſtū q̄ tunc preceptū dedit ne eum aliquis dñm vocare auderet ſicut Oroſius teſtak. Forte enim cū viſionē illā circa ſolē vidiſſet recolens ſimul de ruina tēplī ⁊ de fonte olei: ⁊ intelligēs qd̄ in mūdo natus eſſet q̄ maior ſe erat: nec deꝰ nec dñs vocari voluit. In quibuſdā quoq; chronicis legitur ⁊ appropinquante die natiuitatis dñi Octauianꝰ p mundū vias publicas fieri p̄cepit: ⁊ oīa debita romanis dimiſit. Sic etiā manifeſtata eſt p ſodomitas q̄ oēs ī toto mūdo in illa nocte extincti ſunt. Sicut dicit Hierony. ſup illud lux orta eſt eis: tanta. ſ. q̄ oēs laborātes in illo vitio extīxit. Et hoc fecit xp̄s vt oēs eradicaret ne in humana: quā aſſūpſerat: tāta de cetero immūdicia inuenirek. Nā vt dicit Aug. Uidēs deꝰ vitiū ꝯtra naturā in hūana natura fieri fere deſijt īcarnari. Quinto p creaturā q̄ hʒ ſētire viuere diſcernere ⁊ itelligere ſicut angelꝰ. Angeli eñ ipaʒ xp̄i natiuitatē paſtoribꝰ annūciauerūt vt ſupiꝰ dictū ē. D. ¶ Tertio ciꝰ natiuitas nobis eſt vtiliter exhibita. Primo ad demonū confuſionē. Nā hoſtis iā nobis vt añ p̄ualere nō pōt. Un̄ legik q̄ ſctūs Hugo abbas cluniacēſis in vigilia natiuitatis dñi vidit beatā virginē ī vlnis tenētē filiū dicētē. Adeſt dies in qua ꝓphetarū oracula renouank. Ubi nunc eſt hoſtis q̄ ante hūc diē hoībꝰ p̄ualebat. Ad hāc vocē diabolus de humo prorupit: vt verbis dñi inſultaret ſed mētita eſt iniquitas ſibi qm̄ dū officinas fratrū circuīret ipm ab oratorio deuotio a refectorio lectio: a dormitorio ſtramēta vilia: a capitulo patiētia reiecit. In libro quoq; Petri cluniaceñ. legik q̄ in vigilia natiuitatis dñi ſctō Hugoni Abbati Cluniaceñ. apparuit btā virgo filiū in gremio tenens ⁊ cū eo ludēs q̄ dicebat. Noſti niſi q̄ diē natiuitatis mee eccl̄ia cū magno laudū tripudio celebrat. Et vbi eſt nūc diaboli virtꝰ: vel q̄d dicere pōt vel facere? Tūc diabolus videbak quaſi de humo ſurgere ac dicere. Et ſi eccleſiā vbi laudes tue ſūt intrare nō poſſum: ſed tñ caplm̄ dormitoriū ⁊ refectoriū introibo. Qd̄ ille attendens inuenit oſtiū capituli nimis artū ſibi groſſo: dormitorij nimis deſpſſum ſibi elato: oſtiū refectorij nimis repagulatū impedimētis charitatis. ſ. ſeruientiū auiditate audiendi lectiones ⁊ ſobrietate cibi ⁊ potꝰ ⁊ ſic cōfuſus euanuit. Scd̄o ad venie impetrationē. Un̄ legik in quodā libro exēplor̄ q̄ cū quedā mulier lubrica ad cor tādē rediſſet de venia deſpabat. Nā cogitās de iudicio reputabat ſe eſſe reā: de inferno reputabat ſe ibi eſſe cruciandā: cogitās de paradiſo reputabat ſe eſſe immundā: de paſſione reputabat ſe eſſe ingratā. Cogitās xo de pueri infantia ⁊ q̄ pueri de facili placank. Chriſtū p ſuā infantiā adiurauit: ⁊ vocē de ſua venia audire meruit. Tertio ad infirmitatis curationem. De hac natiuitatis vtilitate dicit Berñ. Triplici morbo laborabat genus humanū in principio medio ⁊ fine. i. natiuitate vite ⁊ morte Natiuitas erat immūda: vita pucrſa: mors piculoſa. Uenit xp̄s ⁊ ꝯtra hūc triplicē morbū attulit triplex remediū. Natꝰ ē eñ vixit ⁊ obijt. Eiꝰ natiuitas purgauit noſtrā: eius vita inſtruxit noſtrā: mors illius deſtruxit noſtrā. Hec Ber. Quarto ad ſupbie humiliationē. Un̄ dicit Aug. q̄ hūilitas filij dei quā nobis in īcarnatiōe exhibuit fuit nobis in exemplū ſacramentū ⁊ medicamentū. In exēplū cōuenientiſſimū qd̄ homo imitarek altū ſacramētū quo peccati noſtri vinculū ſoluerek: et ſummū medicamētū quo tumor noſtre ſupbie ſanaretur. Hec Aug. Supbia eñ primi hoīs ſanata eſt p humilitatē xp̄i. Et notandū q̄ cōueniēter humilitas ſaluatoris reſpōdeat ſupbie ꝓditoris. Supbia eñ primi hoīs fuit cōtra deū vſq; ad deū vt ſupra deū. Fuit ꝯtra deū: q: fuit contra eius p̄ceptū quo preceperat ne de ligno ſcientie boni ⁊ mali comederet. Fuit etiā vſq; ad deū: qr vſq; ad appetitū deitatis credēs qd̄ diabolꝰ dixerat. . ritis ſicut dij. Fuit et ſupra deū ſicut dicit Anſelmus volendo qd̄ deꝰ illū velle nolebat. Tūc eñ ſuā voluntatē poſuit ſupra volūtatem dei. At filiꝰ dei ſm̄ Joan. Damaſce. humiliauit ſe ꝓpter hoīes nō ꝯtra homines: vſq; ad hoīes ⁊ ſupra hoīes: ꝓpter hoīes: qr ꝓpter eor̄ vtilitatē ⁊ ſalutē. Uſq; ad hoīes p naſcēdi modū conſimilē. Supra hoīes p naſcēdi modū diſſimilē. Nā eius natiuitas eſt ſm̄ aliqd̄ nobis ſimilis fuit: qr ſcʒ natus eſt ex muliere ⁊ per eandē portam ꝓpaginis ⁊ ſm̄ aliquid diſſimilis: qr de ſpūſctō ex maria virgine natus eſt.

¶ De ſancta Anaſtaſia.

Anaſtaſia dicitur ab ana qd̄ eſt ſurſum ⁊ ſtaſis qd̄ eſt ſtans ſiue ſtatus: qr ſurſum ſtetit a vitijs ad virtutes. vij. A.

Anaſtaſia nobiliſſima romanorū filia p̄textati illuſtris: ſed pagani a matre ſua fauſta chriſtiana et a btō Chryſogono fidem Chriſti edocta eſt. Tradita aūt publio in vxorē languorē ſimulans ſemp ſe ab eiꝰ cōſortio abſtinebat qui audiens ea cū vna tñ ancilla in vili habitu chriſtianor̄ carceres circuīre ⁊ eis neceſſaria miniſtrare fecit eam artiſſime cuſtodire: ita vt etiā eidem alimoniam denegaret. Uolebat aūt eā ſic perimere vt poſſet in eiꝰ largiſſimis poſſeſſionibus laſciuire. Putās igitur ſe mori doloroſas literas chryſogono mittebat: ⁊ ille cōſolatorias remittebat. Interea vir eius moritk: ⁊ illa a carceribus liberatur. Hec habebat tres ancillas pulcherrimas q̄ ſorores erāt: quarū vna dicebak agapen: altera chionia ⁊ tertia hyrenem. Que cū chriſtiane eſſent ⁊ prefecti vrbis monitis nullatenus obedirent: in cubiculū eas recluſit vbi coquine vtenſilia ſeruabank. Prefectus autē in earum ardens amore ad eas iuit vt ſuā libidinē exerceret. Qui in amentia verſus putans ſe tractare virgines cacabos/patellas/caldaria ⁊ ſimilia amplectens oſculabatur/et cum ex hoc ſatiatus fuiſſet foras exijt nigerrimus ⁊ deformis ⁊ veſtimētis ſciſſis.

Quem ſerui qui eum pre foribus expectabāt ſic aptatum videntes cogitantes φ in demonem verſus eſſet eum verberibus affecerūt ꝛ fugiētes ſolū reliquerūt. Cumqꝫ imperatorem adiret vt de hoc conquereretur alij virgis eum percutiebāt: alij in faciem eius expuebant alij lutum ꝛ puluerem in eum proijciebant ſuſpicantes φ in furiam verſus eſſet. Oculi aūt eius tenebātur ne ſic ſe deformem videret. Quapropter mirabatur plurimū cur ſic oēs eum deridebāt quē in tanto honore habere conſueuerant. Videbat eñ ei φ ipſe et oēs veſtibus albis eſſent induti. Putans vero eū ſic ſe deformē ab alijs didiciſſet φ puelle ſi ꝑ artem magicā hoc fociſſent iuſſit eas corā ſe expoliari: vt eas ſaltem nudas aſpiceret. Sed ſtatim earum veſtimēta ſic corporibus adheſerunt vt nullo modo exui valerent. Prefectus autē pre admiratione ita obdormiuit ſtertens φ etiā a pulſantibus nō poterat excitari. Tandē virgines martyrio coronātur: ꝛ anaſtaſia ab imperatore cuidā prefecto traditur: vt ſic eam ſacrificare faceret poſtmodū in vxorem eam haberet. Cūqꝫ eam in talamum duxiſſet ꝛ eam amplexari vellet ſtatim cecus effectus eſt. Duos adijt querēs ſi euadere poſſet. Qui reſponderunt dicentes. Quia ſanctā Anaſtaſiam contraxiſti nobis traditus es: ꝛ a modo ſemper nobiſcum in inferno torqueberis. Cūqꝫ domū reduceretur inter manus pueroꝝ vitā finiuit. Tunc Anaſtaſia alij prefecto traditur vt eam in cuſtodia detineret. Audiens āo idē φ infinitas poſſeſſiōes haberet priuatim dixit Anaſtaſia ſi vis eſſe chriſtiana fac qđ ꝑcepit deꝰ tuus. Ille enim precepit qui nō renūciauerit omnibus que poſſidet ꝛc. Oīa igitur q̄ habes mihi da: ꝛ vade libera quo volueris ꝛ vera chriſtiana eris. Cui illa reſpōdit Deus meus precepit: vende oīa que habes et da pauperibus ꝛ nō diuitibus. Cum ergo diues ſis cōtra preceptum dei facerem ſi aliquid tibi darē. Tūc Anaſtaſia diro carceri fame cruciāda traditur. Sed a ſancta theodora q̄ iā ꝑ martyriū coronata fuerat ꝑ duos mēſes eſca celeſtis paſcitur. Tandē cū ducentis virginibus ad inſulas palinarias ducta eſt: vbi multi ꝓpter nomē xp̄i fuerāt relegati. Poſt aliquot vero dies prefectus oēs ad ſe vocauit: ꝛ Anaſtaſiā ad palos ligatā ignibus ꝯcremauit. Alios vero diuerſis ſupplicijs interemit. Inter quos vnꝰ erat qui pluries ꝓpter Chriſtum multis diuitijs ſpoliatus ſemꝑ dicebat Chriſtū ſaltē mihi nō auferetis. Apolonia autem corpus ſancte Anaſtaſie in viridario ſuo facta ibi eccleſia honorifice ſepeliuit. Paſſa eſt autem ſub Diocletiano circa annos domini.cclxxxvij.

¶ De ſancto Stephano. viij. A.

STephanus grece latine dicitur corona ſed hebraice norma. Fuit enim corona.i. principium martyrum in nouo teſtamento ſicut Abel in veteri teſtamēto. Fuit etiam norma.i. exemplar ꝛ regula alijs patiēdi pro Chriſto ſiue bene agendi ꝛ viuendi vel pro inimicis orandi. Vel ſtephanus dicitur quaſi ſtrennue fans: quod patet in ſuo ſermone ꝛ luculenta diuini verbi predicatione. Vel dicitur Stephanus quaſi ſtrennue fans et anus.i. ſtrennue ſiue laudabiliter fans.i. inſtruens ꝛ regens: anus viduas quibus ab apoſtolis fuerat prefectus que ad literam anus erant. Eſt ergo corona ꝓpter principiū martyrij: norma ꝓpter exēplū patiendi ꝛ bene viuendi: ſtrennue fans propter luculentam predicationem: ꝛ ſtrennue fans anus propter viduarum laudabilem inſtructionem. B.

STephanus fuit vnꝰ ex ſeptē diaconibꝰ ab aplis in miniſterium ordinatis. Creſcente eñ numero diſcipuloꝝ ꝯuerſi ex gentibꝰ aduerſus cōuerſos: ꝛ ex iudeis murmurare ceperūt: ex eo φ vidue eoꝝ in miniſterio quotidiano cōtēnebanẜ: huiꝰ aūt murmuris cauſa duplr̄ pōt itelligi. Aut q: vidue eoꝝ in miniſterio non admittebāẜ: aut q: pre ceteris ī quotidiano miniſterio grauabanẜ. Apli eñ vt expeditiꝰ ꝑdicationi inſiſterēt viduis miniſtrationē cōmiſerāt. Videntes itaqꝫ apli murmurationē ortā ꝓ adminiſtratione viduaꝝ volētes hoc murmur ſedare ꝯgregata omni multitudini dixerūt. Nō eſt equū nos derelinquere verbū dei ꝛ miniſtrare menſis. Glo. q: meliora ſunt fercula mētis φ dapes corporis. Cōſiderate ergo fratres ex vobis viros boni teſtimonij ſeptē plenos ſpūſancto: ꝛ ſapiētia quos ꝯſtituamus ſuꝑ hoc opus. Glo. vt miniſtrēt vel vt miniſtrantibꝰ ꝑſint. Nos vero orationi vel ꝑdicationi inſtātes erimus. Et placuit ſermo omni pplo ꝛ multitudini. Et elegerūt ſeptē: quoꝝ beatꝰ Stephanꝰ primꝰ ꝛ primiceriꝰ extitit. Et adduxerūt eos ad aplos ꝛ impoſuerūt ſuꝑ eos manus. Stephanꝰ aūt plenus grā ꝛ fortitudine faciebat ſigna ꝛ ꝓdigia magna in pplo. Inuidētes igiẜ iudei ꝛ eū ſuperare ꝛ cōuincere cupiētes: triplici modo eū in prelio aggreſſi ſunt.ſ. diſputatiōe: teſtiū ꝓductione: et tormētoꝝ illatiōe. Sed tñ ipſe diſputantes ſuperauit: teſtes falſos ꝯuicit: ꝛ de ſuis tortoribꝰ triūphauit. Et in qualibet pugna adiutoriū ſibi de celo datum eſt. In prima eñ ei datꝰ eſt ſpūſanctꝰ q̄ ſapiētiā miniſtraret. In ſcđa vultus angelicꝰ q̄ falſos teſtes terreret. Et in tertia viſus eſt xp̄s adiuuare paratꝰ q̄ martyrē ꝯfortaret in qualibet igiẜ pugna ponit hiſtoria tria.ſ. agreſſum preliū: collatū adiutoriū: ꝛ adeptū triūphū. Hyſtoriā igiẜ breuiter ꝑcurrētes hec oīa videre poterimꝰ. ¶ Cū igiẜ btūs ſtephanꝰ multa ſigna faceret ꝛ frequētius pplo ꝑdicaret: iudei ſibi inuidētes primū preliū cū eo inierūt vt eū per diſputationem vincerēt. Surrexerunt eñ quidā de ſynagoga q̄ appellabaẜ libertinorū a regiōe ſic dictoꝝ: vel libertinorū.i. filiorū libertorum. Libertini eñ dicunẜ filij libertoꝝ.i. eorum qui de ſeruitute manumiſſi ſunt ꝛ libertati donati. Et ſic de ſtirpe ſeruili fuerunt qui primo fidei reſtiterunt ꝛ ſirenenſium a ſirene ciuitate ꝛ alexandrinoꝝ ꝛ eoꝝ q̄ erāt a cilicia ꝛ aſia diſputātes cū Stephano. Ecce primum preliū: deinde ſubiūgit triumphū ꝛ nō poterāt reſiſtere ſapientie. Poſtremo ponit adiutoriū ꝛ ſpiritui qui loquebatur. Videntes igitur φ ꝑ hunc modū pugnandi eū nō poſſent ſuperare ad ſcđm modū callide ſe conuerterunt: vt.ſ. eū falſis teſtibus ſuperarēt. Submiſerunt enim duos falſos teſtes qui eundem de quadruplici blaſphemia accuſarent. Adducētes itaqꝫ eum in conſilium ſuū falſi teſtes eum de quatuor accuſabāt.ſ. de blaſphemia in deū: in moyſen: in legē: ꝛ in tabernaculū ſiue tēplum. Ecce preliū ꝛ intuētes eum oēs qui ſedebant in cōcilio viderunt faciem eius tanφ faciem angeli. Ecce auxilium. Deinde ponitur huius ſecunde pugne victoria cū falſi teſtes de his oībus cōfutantur: Dixit eñ princeps ſacerdotū ſi hec ita ſe haberēt. Tūc beatꝰ Stephanus de illis quatuor q̄ ſibi falſi teſtes impoſuerunt ſe per ordinem excuſauit. Et primo excuſauit ſe de blaſphemia in deum dicēs: deum qui locutus fuit patribus ꝛ prophetis deum glorioſum fuiſſe,

i. deſt datorẽ vel poſſeſſorẽ glorie/vel cui a creatura debet gloria. Ubi deũ tripliciter cõmendauit ſm qḋ hoc verbũ tripliciter põt exponi. Eſt eñ deus glorie. i. collatiuus glorie. j. Regũ. ij. Qui honorificauerit me glorificabo eum/vel deus glorie. i. cõtẽtiuus glorie. Pro uerbi. viij. Mecũ ſunt diuitie ⁊ gloria vel gloria: id eſt deus cui a creatura debet gloria. Thimo. j. Regi ſeculorum immortali inuiſibili ſoli deo honor ⁊ gloria in ſecula ſeculoꝝ. Amen. Cõmẽdauit igitur deũ tripliciter. ſ. ꝙ ſit glorioſus glorificãs ⁊ glorificandꝰ. Deinde excuſat ſe de ſcḋa blaſphemia in moyſen/ipm moyſen multipliciter cõmendando. Cõmendat eñ eũ ꝑcipue a tribus. ſ. a zeli feruore: q2 ꝑcutientẽ hebreũ egyptiũ interfecit a miraculoꝝ operatione que in Egypto ⁊ in deſerto fecit/⁊ a dei familiaritate: q2 pluries cum deo familiariter locutus fuit. Poſtmodũ excuſat ſe de tertia blaſphemia que erat in legem ipſam tripliciter cõmendando. ſ. ex ratione dantis ꝗ fuit deus: ex ratione miniſtrãtis ꝗ fuit moyſes talis ⁊ tantus: ⁊ ex ratione finis: q2 dat vitã eternam. Poſtremo cepit ſe purgare de quarta blaſphemia/ꝗ erat in tabernaculũ ⁊ in templũ ipſum tabernaculũ quadrupliciter cõmẽdando. ſ. ꝙ fuit a deo preceptũ fieri in viſione oſtenſum a moyſe cõſummatum/⁊ arce teſtimonij contentũ. Templũ aũt dixit tabernaculo ſucceſſiſſe. Sic ergo beatus ſtephanus de crimine ſibi obiecto rationabiliter ſe purgauit. D. ¶ Uidentes igit iudei ꝙ nec iſto ſcḋo modo eum ſuperare valerent tertiũ modũ aſſumunt ⁊ tertiã pugnam ineunt: vt. ſ. ſaltẽ tormentis ⁊ ſupplicijs eum ſuperarẽt. Qḋ vt vidit beatus ſtephanus volens preceptũ dominicũ de fraterna correctione ſeruare, tribꝰ modis eos conatus eſt corrigere ⁊ a tãta malitia coercere. ſ. pudore: timore: ⁊ amore. Primo pudore eis duritiã cordis ⁊ ſanctoꝝ necem improperando. Dura inquit ceruice ⁊ incircũciſi cordibꝰ ⁊ auribus vos ſemper ſpiritui ſancto reſtitiſtis ſicut ⁊ patres veſtri: ita et vos quẽ enim prophetarũ patres veſtri nõ ſunt ꝑſecuti ⁊ occiderunt eos qui pronũciabant de aduentu iuſti vbi ſicut dixit glo. tres gradus malitie eoꝝ ponit. Primus eſt ꝙ ſpiritui ſancto reſtiterunt. Secundus ꝙ prophetas perſecuti ſunt. Tertiꝰ ꝙ creſcente malitia eos occiderunt. Sed quia frons mulieris meretricis facta erat eis ⁊ neſciebant erubeſcere: nec ſi a concepta malitia deſtiterunt: imo audientes hec diſſecabantur cordibus ſuis ⁊ ſtridebant dentibus in eum. Scḋo correxit eos timore ꝑ hoc. ſ. ꝙ a ieſum ſtantẽ a dextris dei ſe videre perhibuit quaſi paratũ ſe adiuuare ⁊ aduerſarios cõdemnare. Cum eñ eſſet beatus ſtephanus plenus ſpiritu ſancto intuens in celũ vidit gloriam dei et ait. Ecce video celos apertos ⁊ filiũ hoĩs ſtantẽ a dextris virtutis dei. Licet igit iã pudore ⁊ timore correxerit eos: nõ tamen adhuc deſtiterunt: ſed deteriores ꝙ͂ prius fuerant. Exclamantes enim voce magna continuerunt aures ſuas. Gloſ. ne blaſphemantẽ audirent. Et impetum fecerũt vnanimiter in eũ: ⁊ ꝓiciẽtes eũ extra ciuitatẽ lapidabant in hoc ſm legẽ ſe agere arbitrantes que blaſphemũ extra caſtra mandauerat lapidari. Et illi duo falſi teſtes qui in eum primũ lapidem mittere debebãt ſm legẽ dicentẽ: prima manus teſtiũ lapidabit eum: depoſuerunt veſtimenta ſua ne illius tactu coinquinarent: vel vt ad lapidandũ expeditiores redderentur ſecus pedes adoleſcentis qui vocabatur ſaulus ⁊ poſtea eſt vocatus paulus. Qui dum lapidantium veſtimenta cuſtodiret ex eo ꝙ ad lapidandũ eos expeditiores redderet quaſi manu omnium lapidauit eum. Aũt eos nec pudore nec timore a tanta poſſet nequitia retrahere. Tertiũ modũ adhibuit vt ſaltẽ eos amore coerceret. An nõ eximius amor fuit quẽ eis oſtendit: qñ pro ſe ⁊ pro ipſis orauit. Pro ſe quidẽ orauit ne ſua paſſio prolongaretur: ⁊ ſic ipſi rei noxa maiori tenerent. Pro ipſis autẽ orauit ne eis hoc in peccatũ imputaretur. Lapidabant inquit ſtephanum inuocantẽ ⁊ dicentẽ. Domine Ieſu accipe ſpiritũ meũ. Poſitis autem genibus clamauit voce magna di. Domine ne ſtatuas illis hoc peccatũ: q2 neſciunt quid faciunt. Et vide amorem mirabilẽ: q2 orando pro ſe ſtetit: orãdo ꝓ ſuis lapidatoribꝰ genua flexit: quaſi plus orationẽ quã pro ipſis faciebat ꝙ͂ illam: quam pro ſe effundebat cuperet exaudiri. Pro ipſis etiã potius ꝙ͂ pro ſe genua flexit: q2 vt dicit Gloſ. ibidẽ: quoꝝ maior iniquitas maius ſupplicandi remediũ poſtulabat. In hoc etiã martyr chriſti chriſtũ imitatus eſt: ꝗ in paſſione ſua pro ſe orauit dicens. Pater in manus tuas cõmendo ſpiritũ meũ. Et ꝓ ſuis crucifixoribꝰ dicẽs. Pr ignoſce illis ⁊c. Et cũ hoc dixiſſet obdormiuit in dño Glo. Pulchre dictũ eſt obdormiuit ⁊ nõ mortuꝰ eſt: q2 obtulit ſacrificiũ dilectionis: ⁊ obdormiuit ĩ ſpe reſurrectionis. Facta eſt aũt lapidatio ſtephani eodẽ anno quo dñs aſcendit in proximo menſe auguſti tertia die intrante. Sanctus vero gamaliel ⁊ nicodemus ꝗ erãt pro chriſtianis in oĩbus cõſilijs iudeorum. ſepelierunt eũ in agro ipſius gamalielis ⁊ fecerunt planctum magnum ſuper eum. Et facta eſt magna ꝑſecutio chriſtianorũ qui erant in hieruſalẽ: q2 occiſo beato ſtephano vno de principibus alios grauiter perſequi ceperunt intantũ ꝙ oẽs chriſtiani preter apoſtolos ꝗ erant ceteris fortiores per totã iudeoꝝ prouinciam diſperſi ſunt iuxta qḋ dñs ꝑceperat eis: ſi vos perſecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliã. ¶ Refert Aug. doctor egregius beatũ ſtephanũ innumeris miraculis claruiſſe ⁊ mortuos ſex ſuis meritis ſuſcitaſſe: multoſq3 a varijs lãguoribus curaſſe. Preter hec aũt alia refert miracula digne memorie cõmendanda. Ait eñ ꝙ flores ſup altare beati ſtephani ponebant ⁊ inde ablate ſup infirmos ponebant ⁊ mirabiliter curabant. Pãni etiã de eius altari ſumpti ⁊ ſup egros impoſiti multis extiterunt infirmãtibus in medelam. Nã ſic vt ait in lib. xxij. de ciuita. dei: Flores ipſi de altari aſſumpti cuiuſdã mulieris cece oculos impoſiti ſunt: ⁊ illa continuo lumen recepit. Refert quoq3 in eodẽ libro ꝙ cũ ꝗdã vir primarius ciuitatis noĩe martialis ĩfidelis eſſet, ⁊ nequaꝙ͂ cõuerti vellet cũ tñ plurimũ egrotaret gener ſuꝰ valde fidelis ad eccleſiã ſcti ſtephani venit: ⁊ de ipſis floribus qui ſup altare erant accipiens ad caput ſoceri flores ipſos latẽter poſuit. Sup quos dum ille dormiſſet, primus ante diluculũ clamauit vt pro epo mitteretur. Cũ aũt epus abeſſet ſacerdos ad eum venit: ⁊ ipſum cũ ſe credere diceret baptizauit. Hic ꝙ͂diu vixit hoc verbũ ſemꝑ in ore habuit Chriſte accipe ſpiritum meum: cũ tñ hec beati ſtephani vltima verba fuiſſe neſciret. Aliud ſimiliter in eodẽ libro refert miraculũ ꝙ quedã matrona noĩe petronia: cũ diu infirmitate grauiſſima torqueret ⁊ multa adhibẽs remedia nullũ ſentiret liberationis veſtigiũ: tandẽ quendã iudeũ conſuluit qui annulũ quendã cũ quodã lapide ei tribuit: vt ipſo annulo cum chorda ad nuda corpore cingeret: vt ex virtute illius beneficiũ reciperet ſanitatis. Sed dũ hoc ſibi nihil valere cõſpiceret: ad eccleſiã ꝓthomartyris ꝓperauit: ⁊ ꝓ ſalute ſua inſtantius beatũ ſtephanũ exorauit. Tunc ſubito inſoluta chorda ⁊ illeſo annulo remanente

manēte: anul⁹ in terrā ꝓſiliū: ⁊ cōtinuo ꝑfecte ſe ſanatū ſenſit. F. ¶ Aliud ſilr in eodē non minus mirabile refert miraculū. Apud nāq; ceſareā capadocie quedā nobilis matrona erat viri quidē deſtituta ſolatio: ſed nobili vallata multitudine filiox. Nā decem filios habuiſſe dr: quox ſeptē matres ⁊ tres femine fuiſſe perhibent. Quadā igit vice dū mater ab eis offendit male dictionē ſuaʒ filiis imꝓcat. Subito aūt maledictionē matris diuina vindicta ſubſequit: ⁊ oēs pena ſimili ⁊ horribili feriuntur. Nam oēs tremore mēbroꝝ omniū horribiliter ſunt ꝑcuſſi. Quapropter nimiū dolētes et coꝝ ciuiū oculos nō ferētes ꝑ totū orbē vagari ceperūt ⁊ quocūq; ibant oīm in ſe cōuertebāt aſpectū. Ex his aūt duo frater ⁊ ſoror paulus ⁊ palladia hyponā venerūt ⁊ ipſi auguſtino ibidē epō q̄ ſibi ↄtigerāt narrauerunt. Cū ergo oīa q̄ndecim dieb⁹ ante paſcha eccliam bti ſtephani frequētaſſent ⁊ ſanitatē ab ipo multis ꝑcibus poſtulaſſent in ipſo die paſche cū frequēs populus ꝑſens eſſet: vnus ex eis ſcʒ paulus repēte cācelluʒ introiuit ⁊ ante altare cū multa fide ⁊ reuerētia ſe ꝓſtrauit in orōne. Et cū aſtātes rei exitū expectarēt: ſubito ſurrexit ſan⁹ a tremore corporis deinceps alien⁹. Cum aūt ad auguſtinum fuiſſet adductus: ipe eum ad populū ꝓtulit ⁊ ſequēti die libellū de illius curatione eis recitandū promiſit. Cū aūt ſic ad pplm loqueret. ⁊ ſoror illius ibidē oībus membris tremēs aſſiſteret. Surgens illa e medio beati ſtephani cancellos intrauit: ⁊ ſtatiʒ velut obdormiēs ſubito ſana ſurrexit. Ipa ſimiliter in medium producitur: ⁊ de vtriuſq; ſanitate deo ⁊ beato ſtephano immenſe grē reſerunt. Oroſius nāq; a Hieronymo ad Auguſtinū rediēs quaſdā reliquias ſancti ſtephani detulit: ad quas ꝑdicta ⁊ plura alia miracula facta ſunt. H. ¶ Notādum autem q̄ beat⁹ ſtephan⁹ hac die paſſus nō eſt: ſed ea die vt dicitur qua eius inuentio celebratur. Eius autē inuentio hac die dicit extitiſſe: ſed quare feſta mutata ſint dicetur cum de inuentione agetur. Ad preſens aūt hoc dixiſſe ſufficiat q̄ duplici de cauſa eccleſia hec tria feſta que ſequuntur natiuitatē domini ſic voluit ordinare. Prima eſt vt xpo ſpōſo ⁊ capiti omēs ſui comites adiungant. Natus eīn xps ſpōſus eccle in hūc mundum tres ſibi comites adiūxit: de quib⁹ comitibus dicit in canticis. Dilect⁹ me⁹ candidus ⁊ rubicūdus elect⁹ ex milibus. Cādidus quo ad Ioānē euangeliſtā precioſum cōfeſſorē. Rubicūdus quo ad ſtephanū ꝓthomartyrē: elect⁹ ex milibus quātū ad turbā innocentiū virginalē. Scda ratio eſt: vt ſic eccla oīm martyruʒ gn̄a ſecūdum gradus dignitatis inſimul adunaret quoꝝ quidem martyrū xpi natiuitas cauſa fuit. Eſt eīn triplex martyriū. Vnum voluntate ⁊ opere: ſcōm voluntate ⁊ nō opere: tertium opere ſed nō voluntate. Primum fuit in beato ſtephano: ſecundum in beato Ioāne: tertium in Innocentibus.

¶ De ſancto Ioāne aplo ⁊ euāgeliſta. fr. A.

IOannes interꝑtatur dei gratia vel in quo eſt grā: vel cui donatū eſt: vel cui donatio a deo facta eſt. Per hoc eīn intelligunt quatuor priuilegia que fuerūt in btō Ioanne. Primū eſt ꝑcipua xpi dilectio. Chriſt⁹ eīn pre ceteris apoſtolis eum dilexit: ⁊ ei maiora dilectionis ⁊ ſamaliaritatis ſigna oñdit. Et ide dr dei gratia quaſi deo gratioſus: etiā plus petro ipſum dilexiſſe videtur: ſed eſt dilectio animi ⁊ ſigni. Et illa q̄ eſt ſigni duplex eſt vna q̄ conſiſtit in familiaritatis oſtenſione. Et alia in beneficiorum exhibitione: quātū ad primā vtrūq; equalr dilexit: quātū ad ſcdaʒ plus ioānē: quātū ad tertiā plus petrū. Scdm eſt carnis incorruptio: qr virgo a dño eſt elect⁹: ⁊ inde dicit in quo eſt gratia. In ipſo eīn fuit grā pudicitie virginalis. Vñ ⁊ de nuptiis volēs nubere a dño vocatus fuit. Terciū eſt ſecretorum reuelatio: ⁊ inde dicitur cui donatū eſt. Eidem eīn donatum eſt multa ſecreta ⁊ ꝓfunda noſcere: ſicut de diuinitate verbi ⁊ cōſummatiōe ſeculi. Quartū eſt matris dei recōmendatio: ⁊ inde dicitur cui donatio a deo facta eſt. Maxima enim donatio a domino tūc eidem facta eſt quando mater dei in eius cuſtodiam donata eſt. Eius vitam Miletus Laodicie epſ ſcripſit: quam Iſido. in lib. de ortu vita ⁊ obitu ſanctorum patrum abbreuiauit.

IOannes apoſtol⁹ ⁊ euāgeliſta dilectus a dño ⁊ virgo electus poſt pēthecoſtē diuiſis aplis in aſiā eſt ꝓfect⁹ vbi eccliās multas fundauit. Domician⁹ igit īꝑator ei⁹ ītelligēs famā accerſitū eū ī doliū feruētis olei añ portā latinā mitti iuſſit. Ille aūt idē exiit illeſus ſicut a corruptione carnis extiterat alien⁹. Vidēs igit īꝑator qd nec ſic a ꝑdicatiōe deſiſteret eū in pathmos inſulā in exiliū relegauit vbi ſol⁹ degēs apocalypſiʒ ſcripſit. Eodē anno īꝑator ꝓpt ſui nimiā crudelitatē occidit ⁊ a ſenatu de q̄d fecerat reuocat. Sicq; factū eſt vt ſctūs ioānes q̄ cū nimia iuria in īſulā deportat⁹ fuerat: cū honore epheſum rediret: occurrēte ei vniuerſa turba ⁊ dicēte. Bñdict⁹ q̄ venit in nōīe dñi. Cū aūt ingrederet vrbē druſiana eius dilectrix q̄ ſuū plurimū deſiderabat aduentū mortua efferebat: parētes igit eius ⁊ vidue ⁊ orphani dixerūt ei. Scte Ioānes ecce druſianā afferimus q̄ tuis ſemꝑ monitis obſecūdans nos oēs alebat: tuūq; deſiderabat plurimū aduētū dicēs. O ſi videaʒ aplm dei āteq̄ moriar. Ecce tu veniſti ⁊ te videre nō potuit. Tūc iuſſit feretrū deponi ⁊ corp⁹ reſolui dicens. Dñs meus ieſus xps ſuſcitet te druſiana. Surge ⁊ vade ī domū tuā ⁊ para mihi refectionē. Statim illa ſurrexit et cepit ire ſolicita de iuſſione apli: ita vt ſibi videret qd nō de morte ſʒ de ſomno excitaſſet eā. C. ¶ Altera aūt die chraton phs ī foro pplm cōuocauit vt oñderet q̄ñ hic mūdus cōtēnendus eſſet. Duos eīn ditiſſimos iuuenes fratres ꝓcioſiſſimas gēmas diſtractos toto patrimonio emere fecerat: ⁊ eas in ↄſpectu oīʒ cōfringi iuſſerat. Cōtigit igit aplm illuc tanſitum facere. Vocāſq; ad ſe phm hmōi mūdi cōtēptū triplici rōne cōdēnauit. Primo qr ore hoīm laudat: ſʒ diuino iudicio cōdēnat. Scdo qr ex tali cōtēptu vitiū nō curat: et ideo van⁹ eſt ſicut medicina vana dr ex qua morbus nequaq̄ curat. Tertio quia cōtēptus meritorius eſt qui ſua pauperib⁹ elargitur: ſicut dñs iuueni dixit. Si vis ꝑfectus eſſe vade ⁊ vende oīa q̄ habes et da pauperibus. Cui chraton dixit. Si vero deus magiſter tuus eſt: et vult vt harū gēmarū ꝓciū pauperib⁹ erogetur fac vt reintegrent vt ad eius facias gloriaʒ qd ego ad hoīm feci famā. Tūc btūs Ioānes gēmarū fragmēta in manum ſuā recolligēs orauit ⁊ facte ſunt ītegre ſicut prius ſtatimq; phs et illi duo iuuenes crediderūt et gēmas vendētes pretiū pauperibus erogarūt. D. ¶ Duo inſuper iuuenes honorati horum exēplo venditis oībus ⁊ pauperibus erogatis aplm ſecuti ſunt. Quadā autem die videntes ſeruos ſuos precioſis indumētis fulgentes et in vili pallio ſe egentes contriſtari ceperūt: qd

cum ſctūs Joānes aduertiſſet eo φ facie triſtes eſſent
virgas ⁊ lapides a littore maris deferri fecit: ⁊ eos in
aurū ⁊ gēmas cōuertit. Qui iuſſu apl'i vniuerſos auri
fices ⁊ gēmarios per ſeptē dies querentes reuerſi ſunt
dicentes: φ illi nunφ tā purū aurū et tam ꝑcioſas gē=
mas ſe vidiſſet teſtati ſunt. Dixitqꝫ eis. Jte ⁊ redemite
vobis terras quas vēdiſtis: qꝛ celorū premia perdidi=
ſtis. Eſtote floridi vt marſceſcatis. Eſtote diuites tem
poraliter vt in perpetuum mendicetis. Tunc apoſto=
lus contra diuitias diutius cepit diſputare oſtendens
φ ſex ſunt q̄ debēt nos ab immoderato diuitiaꝝ appe=
titu retrahere. Primū eſt ſcriptura: vñ recitauit hiſto
riā de diuite epulone quē dñs reprobauit: ⁊ de lazaro
paupere quem dñs elegit. Scōm eſt natura qꝛ homo
nudus ſine diuitijs naſcitur: ⁊ nudus ſine diuitijs mo=
ritꝰ. Tertiū eſt creatura: qꝛ ſol: luna: ſydera ⁊ pluuia et
aer oībꝰ ſunt cōia ⁊ cōiter ſua bñficia oībꝰ largiuntꝰ: ſic
⁊ inter hoīes oīa cōia eſſe deberent. Quartū eſt fortu=
na: dixi cum qꝺ diues ſeruus efficitur nummi ⁊ diabo
li. Nūmi quia non poſſidet diuitias ſed ipſe a diuitijs
poſſidetur: diaboli qꝛ iuxta euāgeliū amator pecunie
ſeruus eſt māmone. Quintū eſt cura quia habent cu=
ram ⁊ ſolicitudinem diurnā ⁊ nocturnā in acquirendo
⁊ in cuſtodiendo. Nam in acquirendo habent labo: ē:
⁊ in cuſtodiendo timorem. Sextum eſt iactura: ⁊ oſtē=
dit qꝺ diuitie ſunt cauſa duplicis iacture. Unius q̄ eſt
in acquiſitione duplici mali. ſ. mali in p̄ſenti quod eſt
elatio: ⁊ mali in futuro quod eſt eterna damnatio: ⁊ al
terius quod eſt perditione duplicis boni. ſ. boni qꝺ eſt
gratia: ⁊ boni in futuro qꝺ eſt eterna gloria. E. ❡ Cū
igitur ſanctus Joānes cōtra diuitias taliter diſputa=
ret ecce iuuenis quidam mortuus efferebatꝰ q̄ triginta
dies habebat qꝺ vxorem acceperat. Ueniens igitꝰ ma=
ter vidua ⁊ ceteri q̄ eum flebant ad pedes apl'i ꝓcide=
rūt rogātes φ hūc quoqꝫ ſicut druſianā in noīe dñi ſu=
ſcitaret. Flēte igitꝰ apl'o diutius ⁊ orāte cōtinuo reſur=
rexit. Precepitqꝫ ei vt illis duobus diſcipulis enarra
ret quātā incurriſſent penā ⁊ quātā gloriā ꝑdidiſſent.
Qui multa de gloria paradiſi ⁊ de penis inferni quas
viderat enarrauit dicēs. O miſeri vidi angelos vros
flētes ⁊ demones gratulantes. Dixitqꝫ eis φ perdidiſ=
ſent eterna palatia que ſunt gēmis coruſcātibus fabri=
cata: claritatis mirabilia ⁊ cōiectiua: copioſis epulis re=
fecta: delitijs: plena gaudijs glorioſa: ⁊ in perpetuum
permālura. De inferno autem octo penas dixit q̄ his
verſibus cōtinentꝰ. Uermes ⁊ tenebre flagelluꝫ frigus
⁊ ignis. Demonis aſpectus ſcelerū ꝯfuſio luctus. Tūc
ille qui fuerat ſuſcitatus ⁊ illi duo diſcipuli ad pedes
apl'i ſe proſternentes rogabāt vt miām cōſequerētur.
Quibus apl's ait. Triginta diebus penitētiam agite
inter quos orate vt virge ⁊ lapides ad naturā priſtinā
reuertantꝰ. Quod cum factū eſſet ait eis. Jte ⁊ vnde tu
liſtis virgas et lapides deferatis. Quod cuꝫ feciſſent
⁊ virge ⁊ lapides in ſui naturā reuerſi fuiſſent oīꝫ vir=
tutū gratiā quā prius habuerāt receperunt. F. ❡ Cū
autem beatus Joannes per totam aſiam predicaſſet:
cultores idolorum ſeditionem in populo concitantes
Joannem ad templū diane trahebant cogentes eū ſa=
crificium offerre. Quibus Joānes hanc diſiūctionem
propoſuit vt aut ipſi ad inuocationeꝫ diane eccleſiam
Chriſti euerterēt: ⁊ ipſe idolis ſacrificaret: aut ipſe ad
inuocationē chriſti templum diane euerteret vt ipſi in
Chriſtū crederēt. Huic ergo ſnīe cū maior pars popu=
li cōſenſiſſet exeūtibus cunctis de templo orauit apo=
ſtolus ⁊ funditus templum corruit ⁊ diane imago pe=
nitus comminuta eſt. Ariſtodemus autē pōtifex ido=
lorum in ppl'm ſeditionē maximā cōcitauit: ita vt vna
pars ꝯ aliā ad prelīū pararetꝰ. Cui apl's. Quid tibi vis
faciā vt placeris? Cui ille. Si vis vt credā in deū tuū
dabo tibi venenū bibere ⁊ ſi nullā in te leſionē intule
rit: verus deus dñs tuus apparebit. Cui apl's. Fac vt
locutꝰ es. Et ille. Uolo vt alios inde morientes videas
vt ſic ampliꝰ ꝑtimeſcas. Pergēs igitꝰ Ariſtodemꝰ ad
ꝓconſulē duos viros decapitādos petijt: ⁊ eis corā oī=
bus venenū dedit q̄ mox vt venenū biberunt ſpm̄ exa=
larunt. Tūc apl's calicē accipiēs et ſigno crucis ſe mu
niens totū venenū bibit ⁊ nullā leſionē incurrit: qua
propter deū oēs laudare ceperūt. Ariſtodemus autem
dixit. Adhuc mihi ineſt dubietas ſꝫ ſi veneno mortuos
ſuſcitaueris abſqꝫ dubio vere credā. Tūc apl's ei tuni=
cam ſuā tribuit. Cui ille. Cur mihi tunicā tuā dediſti?
Cui apl's. Ut ſic ꝯfuſus a tua infidelitate diſcedas. Cui
ille. Nūquid tunica tua credere me faciet. Et apl's. Ua
de ⁊ mitte eam ſuper corpora defunctoꝝ dicens. Apl's
xp̄i me miſit ad vos vt in xp̄i nomine exurgatis: qꝺ cū
feciſſet: ⁊ illico ſurrexerūt. Tunc apl's pontificē ⁊ procō=
ſulē credētes cū omni parētela ſua in xp̄i noīe bapti=
zauit: qui in honorē beati Joānis eccleſiam cōſtruxe=
runt. G. ❡ Refert btūs Clemēs ſicut in quarto libro
eccl'iaſtice hyſtorie inuenitꝰ φ quodā tpe apl's quēdam
iuuenem pulchrū ⁊ ferocē conuenit ⁊ cū cuidā ep̄o ſub
depoſiti noīe cōmendauit. Poſt aliquod autē tp̄s iu=
uenis dereliquit ep̄m ⁊ factꝰ eſt pīceps latronū. Apo
ſtolus itaqꝫ ad ep̄m venit ⁊ ſuū depoſitum requiſiuit.
Cūqꝫ ille de pecunia intelligeret: ⁊ ex hoc vehementer
ſtuperet. Dixit ei apoſtolus. Juuenē illum a te repeto
quē tibi tam curioſe rꝫ cōmēdaui. Cui ille. Pater ſan
cte in anima mortuus eſt: ⁊ in tali monte cum latroni
bus degit: quorū ipſe pīceps exiſtit. Quibus auditis
veſtem ſuam ſcidit ⁊ caput ſuū pugnis feriens bonum
inquit te cuſtodē fratris aīe dereliqui. Cōfeſtim igitꝰ
equū ſibi parare iuſſit ⁊ ad illū mōtē intrepidus cucur
rit. quē cū iuuenis inſpexiſſet pre pudore nimio ſtatiꝫ
equum aſcēdit ⁊ velocius aufugit. Apl's autem etatis
oblitus vrget calcaribus equū ⁊ poſt tergum clamitat
fugiētis: vt qd fili dulciſſime fugis patrē ⁊ ſenē iner=
mē ne timeas fili: qꝛ ꝓ te xp̄o rationē reddā: ⁊ certe ꝓ
te libēter moriar ſicut xp̄s ꝓ nobis eſt mortuus: reuer
tere fili reuertere: qꝛ deus me miſit. Qui audiens cō=
pūctus redijt ⁊ amariſſime fleuit. Apl's autem ad pe=
des eius procidit ⁊ manū eius tanφ per penitentiā tā
purgata oſculari cepit. Jeiunante igitur ⁊ orante ꝓ eo
apoſtolo veniā impetrauit ipſumqꝫ poſtmodū in ep̄m
ordinauit. Legitur quoqꝫ in eadē hyſtoria eccleſiaſti=
ca ⁊ habetur in gloſſa ſup ſcdam canonicā Joannis φ
cum Joannes apud epheſuꝫ balnea lauādi gratia in=
troiſſet: ⁊ ibideꝫ cherinthū hereticū vidiſſet: protinus
exiluit dicens. Fugiamus hinc ne balnea ſup nos cor=
ruāt: in q̄bus lauatꝰ cherinthus xitatis inimicus. H.
❡ Cum auis q̄ perdix dr̄: vt ait Caſſianus in libro col
lationum viua beato Joāni a quodam oblata fuiſſet
et ille eam quaſi demulcendo tangeret ⁊ contractaret
quidam adoleſcēs hoc videns ad coetios ſuos riden=
do dixit. Uidete quomodo ille ſenex cum auicula ſicut
puer ludit. Quod beatus Joānes per ſpiritū recogno
ſcens iuuenem ad ſe vocauit. Cui dixit adoleſcēs. Tu
ne es Joannes q̄ talia agis ⁊ tā ſcrūs haberis. Quem
Joannes quid in manu teneret requiſiuit. Cui cum
arcū videret tenere ait. Quid inde facis? Et iuuenis:
Aues inde ac beſtias ſagittamꝰ. Cui apoſtolus. Qua

liter. Tūc iuuenis arcū cepit tēdere ⁊ tenſum in manu tenere cū nil ei apoſtolus diceret iuuenis arcū diſtendit. Cui Ioannes. Quare ſic arcū diſtēdiſti? Et ille: q2 ſi diutius tēſus teneretur ad iaciēda iacula infirmior redderet. Et apl's ad hoc. Sic ⁊ humana fragilitas ad cōtēplationē min⁹ valida fieret: ſi ſemꝑ in ſuo rigore ꝑſiſtens fragilitati ſue interdū cōdeſcēdere recuſaret: nam ⁊ aquila cunctis auibus celſius volat ⁊ ſolē clarius conſpicit: ⁊ tñ nature neceſſitate ad ima deſcendit Sic ⁊ human⁹ animus cū ſe modicū a cōtemplatione retrahit crebra innouatione ardentius ad celeſtia redit. Beat⁹ igit Ioannes vt teſtatꝛ Hier. cū ipſe vſq₃ ad ipſam ſuam vltimam ſenectutē epheſi moraretꝛ: et vix inter diſcipulo2 manus ad eccleſiā deferretꝛ: nec plura verba dicere poſſet ad quālibet pauſam hec dicebat verba. Filioli: diligite alterutrū. Tandē fratres q̄ cum eo erant admirātes ꝙ ſemꝑ eadē verba diceret: dixerunt ei. Magiſter quare ſemper loq̄ris hec verba? Qui reſpondit. Quia preceptum dñi eſt: ⁊ ſi ſolum hoc fiat ſufficit Refert quoq₃ Helinandus ꝙ cum Ioannes euangeliſta euangelium ſcribere deberet prius indixit ieiuniū: vt orarent ſe digna ſcripturum. Fertur autem ipſu3 pro illo loco ſecretiſſimo: in quo diuina ſcripturus ſeceſſerat oraſſet vt nullus huic inſiſtens operi ventorum ibi aut imbrium iniurias pateretur. Hācq₃ eidem loco vſq₃ hodie reuerentiam elementa ſeruare dicuntur. Hec Helinandus. I. ¶ Cum igitur eſſet nonagintanouem annorum: ⁊ a paſſione dñi ſm Iſido. anno. lxvij. Apparuit ei dñs cum diſcipulis ſuis dicēs. Ueni dilecte mi ad me: q2 tempus eſt vt in mēſa mea cum tuis fratribus epuleris. Surgēs autem Ioannes cepit ire. Cui dñs. Dñica die ad me venies. Ueniente igitꝛ dñica vniuerſus populus conuenit in eccleſiam q̄ fuerat in ipſi⁹ nomine fabricata. Qui a primo pullorum cantu predicauit eiſdem hortans eos: vt in fide eſſent ſtabiles: ⁊ in mandatis dei feruentes. Poſt hoc foueam quadratam iuxta altare fecit fieri ⁊ terram extra eccleſia3 iactari. Deſcendenſq₃ in foueam expanſis ad deū manibus dixit. Inuitatus ad cōuiuiū tuū dñe ieſu chriſte: ecce venio gratias agens q2 dignatus es me ad tuas epulas inuitare: ſciens ꝙ ex toto corde meo deſiderarem te. Cumq₃ orationem finiſſet tanta lux ſuper eum emicuit ꝙ nullus in eū reſpicere potuit. Recedente autem lumine: manna fouea plena inuenitur ꝙ in loco illo vſq₃ hodie generatꝛ: ita vt in fundo fouee inſtar minute arene ſcaturire videatur ſicut in fontibus fieri cōſueuit. Sanctus eadmandus rex anglie nulli petēti in nomine ſancti Ioannis euāgeliſte aliquid denegabat. Unde contigit ꝙ quidam peregrinus abſente camerario in nomine ſancti Ioannis euangeliſte importune a rege eleemoſynam poſtularet. Cui rex precioſum anulū cum nil aliud in promptu haberet dedit. S3 poſt plures dies quidā miles anglie in tranſmarinis partibus conſtitutus ab eodē peregrino anulum regi referendū in hec verba recepit. Ille cui ⁊ pro cuius amore anulum hūc dediſti tibi remandat. Unde liquide patuit ꝙ beatus Ioannes eidem in forma apparuit peregrini. Iſido. in lib. de ortu ⁊ vita ⁊ obitu ſancto2 patrum. Mutauit Ioannes in aurum ſiluestres frondiū virgas litoriaq₃ ſaxa in gemmas gemmarū fragmina in propriam reformauit naturam: viduā precepto populi ſuſcitauit ⁊ rediuiuū corp⁹ iuuenis remeāte aīa reparauit: bibēs letiferū hauſtū euaſit periculū: ⁊ eodē poculo proſtratos in vite reparauit ſtatū. Hec Iſidorus.

¶ De Innocentibus. F A.

Innocētes dicti ſunt triplici rōne. ſ. rōne vite: ratione pene: ⁊ rōne innocētie aſſecute. Rōne vite dicti ſunt innocētes ex eo qd vitam innocētem. i. non nocētē habuerunt. Nulli enī vnq̄ nocuerunt. nec deo per inobediētiam: nec proximo per iniuſtitiam. nec ſibi per alicuius peccati maliciam. Et ideo dr in ps. Innocentes ⁊ recti corde adheſerūt mihi. Innocentes in vitā ⁊ recti in fide. Rōne pene: quoniam innocenter ⁊ iniuſte paſſi ſunt. vnde ps. Effunderunt ſanguinem innocentem ⁊c. Ratione innocentie aſſecute: quoniam in ipſo martyrio aſſecuti ſunt baptiſmalem innocentia3: id eſt ab originali peccato mundiciam: de qua innocentia dicitur in ps. Cuſtodi innocentiam ⁊ vide equitatem. i. cuſtodi innocentiam baptiſmatis ⁊ poſtmodum vide equitatem bone operationis. B.

Innocentes ab herode aſcalonita interfecti ſunt. Tres enī herodes ſacra ſcriptura cōmemorat: q̄s famoſos fecit eo2 infamis crudelitas. Primus dict⁹ eſt herodes aſcalonita ſub quo dñs nat⁹ ē ⁊ a q̄ pueri occiſi ſunt Scds dict⁹ ē herodes antipas q̄ ioānē decollauit. Terti⁹ dict⁹ ē herodes agrippa q̄ Iacobū occidit ⁊ petrū incarcerauit. Unde de hoc extāt verſus. Aſcalonita necat pueros: ātipas ioānē: Agripa Iacobū: claudēs i carcere petrū. S3 primi herodis hiſtoriā breuiter videam⁹. Antipater idume⁹ vt in hiſtoria ſcolaſtica legitꝛ neptā regis arabū duxit in vxorē: ex q̄ filiū habuit quē vocauit herodē q̄ poſtmodū aſcalonita dict⁹ ē hic a ceſare auguſto regnū iudee accepit. Et tūc primit⁹ ablatū eſt ſceptrū de iuda: huic ſex filij nati ſunt. ſ. antipr: alexāder: ariſtobol⁹: archela⁹ herodes antipas: ⁊ philipp⁹: alexādrū aūt ⁊ ariſtobolū ex eadē matre iudea genitos romā miſit liberalib⁹ artib⁹ imbuēdos: poſt hoc a ſtudio redierūt. Et erat alexāder grāmatic⁹: ariſtobol⁹ aūt acerrim⁹ potatorum: iāq₃ liberi licēti⁹ de ſuſceptiōe regni cū patre diſceptabāt. Ob hoc pater offenſus antipatrē illis ꝑponere ſatagebat. Cūq₃ illi de morte patris tractaſſent ⁊ ob hoc a pr̄e reiecti fuiſſent ceſarē adeunt de pr̄is iniuria cōqueſturi. Interea magi hieroſolymā venerūt ⁊ de ortu noue legis diligēti⁹ ſciſcitantꝛ. Herodes hoc audiēs perturbatꝛ: timēs ne de vero2 regū genere aliquis natus eſſet: qui eū tāq̄ regni inuaſorē expelleret. Rogat igitur magos vt eo inuento ſibi renūtient ſimulans ſe velle adorare quē volebat occidere: veruntamen magi per aliā viam reuerſi ſunt in regionē ſuā. Uidens herodes qd nequaq̄ ad ſe venirent ſtelle viſione eos deceptos ad ſe redire erubuiſſe credidit: ⁊ ideo ab inquiſitione pueri animū reuocauit. Cū aūt audiſſet q̄ paſtores dixerāt: ⁊ q̄ ſymeō ⁊ anna ꝓphetauerant vehementer timuit ⁊ ſe a magis turpiter illuſum putauit. Tunc herodes de nece puero2 qui erant in bethleē tractare cepit: vt cū eis ille quē ignorabat occideretꝛ. Admonitione autē angeli Ioſeph cū puero ⁊ matre in egyptū in ciuitatē hermopolim fugit: ibiq₃ ſeptem annis vſq₃ ad obitum herodis permāſit. Ingrediēte igitꝛ dño egyptum ſm Iſaie vaticiniū vniuerſa idola corruerunt. Tradūt quoq₃ ꝙ ſicut in exitu filio2 iſrael de egypto nō fuit domus in egypto in qua ꝓcurante dño nō iaceret mortuū primogenitū: ita nec tūc fuit tēplū in quo non corruiſſet idolum. Refert Caſſiodorus in hiſto. triper. qd in hermopolim ciuitate thebaide dicebatur eſſe arbor que vocatur perſidis valens in ſalutem

multoꝝ ſi fruct⁹ aut foliū aut pars corticis collo egrotātiū alligeṫ. Cū igiṫ btā maria cū filio in egyptū fugeret hec arboꝛ vſqꝫ ad terrā inclinata eſt: ⁊ xp̄m ſuppliciter adoꝛauit. Hec Caſſiodo. C. ❡ Cuꝫ igiṫ Herodes de nece pueroꝝ diſponeret a ceſare auguſto p epl̄aꝫ eſt citatus filioꝝ accuſationib⁹ rñſurus. Qui cū p Tharſum iter faceret intellexit ꝙ magos naues tharſētiuꝫ trāſuectiſſent. ⁊ iō oēs naues tharſis cōburi fecit ſꝫ qḋ predictū fuerat. In ſpū vehemēti cōteres naues tharſis. Cūqꝫ pṙ cū filijs corā ceſare diſceptaret: diffinitum eſt vt filij pr̄i in oībus obedirēt: ⁊ ipſe cui vellet regnū dimitteret. Audiens igiṫ herodes: ⁊ ex cōfirmatione factus eſt audacioꝛ mittēs occidit oēs pueros q̄ erant in bethleē a bimatu ⁊ infra ſm tp̄s qḋ exquiſierat a magis. Hoc aūt duplicē intelligētiā cōtinet. Pꝛimo vt infra dicat oꝛdinē tp̄is: ⁊ eſt ſenſus. A bimatu ⁊ infra. i. ab infantib⁹ duoꝝ annoꝝ vſqꝫ ad pueros vnius noctis. Didicerat eñ herodes a magis ea die qua ſtella apparuit eis dñm natū eſſe: ⁊ qꝛ iam annus fluxerat eo qḋ romā iuerāt ⁊ redierat: dñm anniculū ⁊ aliqꝛ inſuper dieꝝ eſſe credebat: ideoqꝫ ſupꝛa etatē ei⁹ vſqꝫ ad imos ⁊ infra. i. vſqꝫ ad vnius noctis infantes deſeuit in pueros timēs pueri moꝛphoſeō ne. ſ. puer cui ſydera famulabanṫ: ſupꝛa etatē ſuā vel infra faciē tranſformaret. Et hec ſñia vſitatioꝛ habeṫ ⁊ verioꝛ reputatur. Alio mō exponiṫ ſm Chꝛiſoſto. vt infra dicat oꝛdinē numeri: ⁊ eſt ſenſus a bimatu ⁊ īfra. i. a pueris duorum annoꝝ vſqꝫ ad pueros quinqꝫ annoꝝ. Dicit enim ſtellā per annū ante oꝛtū ſaluatoꝛis magis apparuiſſe Herodes aūt poſtꝙ hoc a magis didicit Romā vadēs adhuc p annū diſtulit. Credebat aūt tūc dñm natum fuiſſe qñ magis ſtella apparuit: ⁊ iō dñm duoꝝ ānoꝛuꝫ eſſe credebat: vñ pueros bimos occidit: ⁊ deſcḋs vſqꝫ ad duos annos: ſꝫ nō minoꝛes bimis: cui aſſertioni fidē facere vꝫ ꝙ q̄dā oſſa innocētiū habenṫ adeo grandia ꝙ bimoꝝ eſſe nō pñt. Pōt tñ dici ꝙ lōge maioꝛis erant tunc hoīes quātitatis ꝙ mō. Ipſe aūt Herodes ſtatim ibidē punitus eſt. Nā ſicut ait Machꝛobi⁹ ⁊ ſcḋs Methodi⁹. ⁊ in quadā chꝛonica legiṫ vnus paruulus filius herodis ibidē ad nutriēdū caſu fuerat datus: q̄ cū alijs a carnificib⁹ eſt occiſus. Tūc adīpletū eſt qḋ dictū eſt p ꝓphetā. Uox ploꝛatus ⁊ vlulatus pꝛarū ſcꝫ matrū audita eſt in rama. i. in excelſo. D. ❡ Deus autē iudex iuſtiſſim⁹: vt in eiſdē hiſtoꝛijs legiṫ ſcholaſticis non eſt paſſus tantā herodis nequitiā remanere īpunitā. Diuino eñ iudicio factū eſt vt q̄ multos oꝛbauerat filijs ipſe ſuis miſerabilius oꝛbareṫ. Nā Alexāder ⁊ Ariſtobolus iterū patri habiti ſunt ſuſpecti. Cōfeſſ⁹ eſt aūt vnus de eoꝝ cōplicibus ꝙ Alexāder multa ſibi donaria ꝓmiſiſſet ſi patri venenū ꝓpinaret. Cōfeſſus eſt etiā ⁊ barbitonſoꝛ de muneribus ſibi ꝓmiſſis ſi dū pr̄is barbā raderet cum cōtinuo iugularet. Addiditqꝫ Alexādrū dixiſſe nō eſſe ponēdā ſpē in ſene qui ſibi capillos tīgeret vt iuuenis appareret. Ob hoc pṙ iratus eos occidi fecit antipatrē aūt futurū regem inſtituit. Sed ipſi antipatri herodē antipā in regnū ſubſtituit: inſup herodē agripā ⁊ herodiadē vxoꝛē philippi quos ex Ariſtobolo ſuſceperat: paterna dilectiōe fouebat. Hac duplici de cauſa antipṙ intolerabile cōtra patrē cōcepit odiū: intantū ꝙ eū attēptauit occidere p venenū. Qḋ herodes preſentiēs euꝫ in carcere poſuit. Auguſtus aūt ceſar audito ꝙ herodes filios occidiſſet dixit. Mallem eſſe herodis poꝛcus ꝙ filius: qꝛ cum ſit proſelitus poꝛcis parcit ⁊ filios occidit. Ipſe autē Herodes iam cum annos. lxx. haberet in grauiſſimā egritudinem cecidit. Nam febꝛe valida pꝛurigine coꝛpoꝛis colli continuis toꝛmentis pedum inflatiōe vermeſcentibus teſticulis: intolerabili fetoꝛe crebꝛo anhelitu ⁊ interruptis ſuſpirijs toꝛquebaṫ. A medicis vero ī oleo poſitus: inde quaſi moꝛtu⁹ eſt ablatus. E. ❡ Audiens autē iudeos moꝛtem ſuam cū gaudio expectare nobilioꝛes iuuenes ex omni iudea collectos in carcere poſuit dixitqꝫ Salome ſoꝛoꝛi ſue. Scio iudeos de moꝛte mea gauiſuros: ſed potero habere multos lugētes ⁊ nobiles exequias mei funeris: ſi meis volueris parere mandatis: vt cū ſpm̄ emiſero cunctos occidas quos in cuſtodia ſeruo: vt ſic omnis iudea me defleat: lꝫ inuita. Habebat aūt in conſuetudine vt poſt oēm cibū pomū per ſe gladio purgaret ⁊ comederet. Cumqꝫ gladiū in manu teneret tuſſiqꝫ violētia diſtēdereṫ circūſpiciēs ne ſe aliqs impediret ſeipm̄ ꝑcuſſur⁹ manū dexterā ſuſtulit. Sed cōſobꝛin⁹ ei⁹ ſuſtinēdo dexteraꝫ eius īpediuit. Pꝛotin⁹ aūt q̄ſi rex moꝛtu⁹ eēt in aula regia vlulat⁹ inſonuit. Quo audito exultat ātipṙ multaqꝫ dona ſi ſaluareṫ cuſtodib⁹ polliceṫ: qḋ cuꝫ cognouiſſet Herodes grauī⁹ filij exultatiōnē ꝙ ꝓpꝛiā tulit moꝛtē. Mittēſqꝫ ſatellites eū occidi fecit ⁊ archelaum poſt ſe regnaturū inſtituit. Sicqꝫ poſt quīqꝫ dies moꝛtuus eſt in bellis foꝛtunatiſſim⁹: in rebus domeſticis infeliciſſimus. Salome aūt ſoꝛoꝛ eius oēs abſoluit qs rex occidi mandauerat. Remigius aūt in oꝛiginali ſuper Mat. dicit ꝙ herodes gladio quo pomū purgabat ſe ꝑemit: ⁊ ꝙ Salome ſoꝛoꝛ eius omnes vinctos ꝑut cum fratre oꝛdinauerat interfecit.

❡ De ſancto Thoma Cantuarienſi. xj. B.

Thomas interp̄taṫ abyſſus gemin⁹ vel ſect⁹. abyſſus. i. ꝓfundū ī humiliatiōe: qḋ pꝫ in cilicio ⁊ pedū pauperū lotione. Gemin⁹ in pꝛelatione: qꝛ geminare pꝛefuit. ſ. verbo ⁊ exēplo. Sectus in paſſione. B

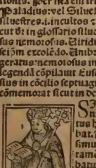

Thomas cātuarienſis archiepꝰ dum in curia regis Anglie cōſiſteret: ⁊ q̄dā ibidē fieri contraria religioni videret curiam ipſam deſeruit: ⁊ cantuariēſi archiepo ſe commiſit a quo archidiaconus factus ad preces tñ ipſius archiepi regis cācellariam ſuſcepit vt prudētia qua erat pꝛedit⁹ malignoꝛū in eccleſiam ꝓhiberet inſultus. Quē adeo rex dilexit poſt deceſſum archiepi eū in cathedralē honoꝛē ꝓcurauerit ſublimari: q̄ lꝫ plurimū reſiſteret: tādem ad obediētie pꝛeceptū humeros ſuppoſuit ad poꝛtandū. Subito aūt in virū perfectū alterum permutatur: ⁊ caro eius cilicio ⁊ ieiunijs maceratur. Non ſolū eñ cilicium pꝛo camiſia deferebat: ſꝫ ⁊ femoꝛalia cilicina vſqꝫ ad poplitem baiulabat. Sanctitatē autē ſuaꝫ ita ſubtiliter occultabat vt ſaluo ſemper honeſtatis rigoꝛe ſub decētia veſtium ⁊ apparatu vtenſilium concoꝛdaret moꝛibus ſinguloꝛum. Tredecim pauperum pedes quotidie curuatus genibus abluebat: ⁊ refectos datis cuilibet quatuoꝛ argenteis remittebat. Rex autem ad voluntatē ſuam in detrimentum eccleſie ipſuꝫ inflectere nitebatur volens vt cōſuetudines quas cōtra libertatem eccleſie pꝛedeceſſoꝛes ſui habuerāt ab eodē ſibi firmarenṫ qui dū oīno aſſentire noluit contra ſe irā regis ⁊ pꝛincipum ꝓuocauit. Quadam aūt vice ſic ipſe cū alijs ep̄is a rege artatus: vt etiā ſibi moꝛtis ſententiam minareṫ: magnoꝝ viroꝝ deceptus cōſilijs verbotenus aſſenſum pꝛebuit voto regis. Ueruꝫ ex hoc videns animarū periculū imminere ſeipſum poſtmo-

dū in pnīa grauiꝰ cruciauit ꝛ ab altaris officio ſe ſuſpēdit quouſq; a ſummo pōtifice reſtitui mereretᷓ. Redijt deniq; rex vt qḋ vbo dixerat ſcripto cōfirmaret cui viriliť contradixit ꝛ a curia erectā ſibi baiulās crucē diſceſſit cōclamātibꝰ impijs ꝯ eū. Capite furē ſuſpēdite ꝓditorē. Et ecce duo magni ꝓceres ꝛ fideles ad eū fuſis lachrymis veniētes ſub iuramēto aſſerūt ꝙ ī eiꝰ mortem multi ꝓceres cōiurarūt. Uir igiť dei magis eccleſie ꝙ ſibi metuēs fugā iniit ꝛ ſenonis a papa alexādro ſuſceptꝰ ꝛ in monaſterio pontiniacēſi cōmēdatus poſt modū in frāciā vſq; deuenit. Rex vero dū romā miſiſſet vt legati venirēt ꝗ hoc negotiū diffinirent: omnino repulſam patiť: ꝛ ob hoc in irā ꝯ archiepm̄ ampliꝰ concitať. Un̄ oīa q̄ erāt archiepi ꝛ ſuoꝝ diripuit: ꝛ totā eiꝰ progeniē exilio cōdēnauit nequaq; deferēs conditioni vel ſexui ordini vel etati. Ipſe autē ꝓ rege et ꝓ regno anglie quotidie exorabat. Reuelatur autē archiepō ꝙ ad ſuā eſſet eccleſiā redditurꝰ ꝛ ad xp̄m cū palma martyrij migraturus. Septimo igiť anno ſui exilij redire cōcediť. ꝛ a cunctis cū honore ſuſcipiť. C. ¶ Per aliq̄t dies ante eiꝰ martyriū iuuenis q̄dā de corpore exiens ꝛ poſtmodū miraculoſe rediēs aiebat qḋ vſq; ad ſupmū ſanctoꝝ ordinē ductus fuit ꝛ inter apoſtolos ſedē quādā vacuā vidit. Percūctāti aūt cuius eſſet hec ſedes angelꝰ rn̄dit qḋ cuidā magno ſacerdoti angloꝝ a dn̄o ſeruareť. Sacerdos quidā miſſam de btā virgine celebrabat quotidie. Cui archiepo accuſatus ab eo accerſiť ꝛ tanq̄ idiota ꝛ inſcius ab officio ſuſpendiť. Cū autē btūs Thomas ciliciū ſuū ſuere deberet et ſub lecto ipſum abſcōdiſſet: vt ad cōſuendū horam captaret beata maria ſacerdoti apparuit dicēs. Uade ad archiepiſcopū eiq; dicas ꝙ illa ob cuius amorē miſſas dicebas eius cilicium qḋ eſt in tali loco cōſuit: ꝛ ſetā rubeam de qua illud conſuit ibidē reliquit. Illa igiť ſibi mandat qḋ interdictū qḋ tibi fecerat debeat relaxare. Quod ille audiēs ꝛ ita inueniēs ſtupuit: ꝛ interdictū relaxans ſacerdotem hoc ſecretū habere precepit. Defendit vt prius iura eccleſie nec a rege flectiť vi vel prece. Cū ergo nullatenus flecti poſſet ecce milites regis armati veniūt ꝛ vbi archieps ſit vociferādo inquirūt. Quibꝰ ille occurrēs dixit. Ecce ego. Quid vultis? Et illi. Uenimus vt occidaris ꝛ vltra viuere nō valebis. Quibus ille dixit. Ego ꝓ deo mori paratus ſum et ꝓ defenſiōe iuſtitie ꝛ eccleſie libertate. Si igiť me q̄ritis ex pte dei oīpotētis ꝛ ſub anathemate ꝓhibeo ne hoꝝ cuiq̄ aliquatenus noceatis. Deo aūt ꝛ beate marie et ſctīs oībus ꝛ btō Dioniſio cauſam eccleſie ꝛ meipſum cōmēdo. Quibꝰ dictis venerandū caput gladijs impioꝝ impartitur: ſacra capitis corona pſcindiť: cerebrū per eccleſie pauimētū diſpergiť ꝛ ſic martyr dn̄o cōſecrať anno dn̄i. M.clxxiij. D. ¶ Dū igiť clerici requiē eternam inciperēt ꝛ ꝓ eo miſſam egerēt defunctoꝝ: ſubito vt aiunt angeloꝝ chori aſtantes voces cantātium interrūpūt ꝛ martyris miſſam incipiū: letabiť iuſtus cōcinnūt ꝛ ceteri clerici ꝓſequunť. Hec eſt reuera mutatio dextere excelſi dum cātus meroris vertiť in cāticū laudis cū illū cui defunctoꝝ ſuffragia inchoauerāt martyrum poſtmodū hymnis laudāt. Reuera eximia comprobatur ſanctitate preditus ꝛ martyr dn̄i glorioſus quē tanto honore angeli preuenerūt et ſanctorum martyrum cathalogo aſcripſerūt. Paſſus eſt aūt ſanctus iſte pro eccleſia: in eccleſia ꝛ in loco ſctō: ꝛ in tpe ſacro inter manus ſacerdotū ꝛ religioſoꝝ: vt patiētis pietas ꝛ perſequentiū crudelitas oſtēdatur. ¶ Multa inſuper ꝛ alia miracula ꝑ ſanctū ſuum dn̄s operari dignatꝰ eſt: meritis eñ eiꝰ cecis viſus: ſurdis auditus: claudis greſſus: vita mortuis reſtituta ſunt. Porro aqua: qua pāni cōſperſi eius ſanguine lauabātur multis extitit ī medelā. Quedā domina de anglia varios oculos habere ob laſciuiā ꝛ maiorē pulchritudinē affectabat ſup hoc vouens votū nudis pedibus ſepulchꝝ btī Thome viſitauit. Que cū in orōne proſtrata iaceret: ſurgēs inuenit ſe penitꝰ excecatā. Statimq; penitens cepit rogare btm̄ Thomā vt iā nō varios: ſʒ ſaltem ſuos ſibi redderet oculos: qḋ tandē cū magna difficultate vix valuit obtinere. E. ¶ Quidā autē illuſor aquā ſimplicē ꝓ aqua ſancti Thome dn̄o ſuo ī pixide obtulit cōmuaāti. Cui dn̄s ait. Si nil mihi vnq̄ furatus fuiſti ſctūs Thomas aquā ſuā huc te deferre ꝑmittat. Si aūt reus furti es: aqua ipſa ꝓtinus euaneſcat. Huic igitur dicto ille conſenſit ſciens ꝙ pixidem aqua nuper impleuiſſet. Mira res pixidē cōtinuo apperuerūt ꝛ vacuā inuenerūt. Sicq; ſeruēs in mendacio deprehenditur: ꝛ furti reus euidētius cōprobatur. Auis quedā docta loq̄ui cū niſus eā inſeq̄retur ſicut didicerat cepit clamare. Sctē thoma adiuua me: ꝛ ſtatim niſus mortuus cecidit ꝛ illa euaſit. Quidā quem ſctūs Thomas valde dilexerat: cū grauiter īfirmaretur iuit ad eius tūbā ꝛ ꝓ ſanitate ſua rogauit ꝛ ad libitum impetrauit. Sʒ cū ſanatus rediret cepit cogitare ꝙ illa ſanitas aīe ſue forſitā nō expediret. Unde iterū rediēs ad ſepulchrū orauit vt ſi non eſſet vtile aīe ſue cōtinuo infirmitas ipſa rediret. Statimq; infirmitas rediit ſicut prius. In eius aūt interfectores intantum vltio diuina deſeruit: vt alij digitos dentibꝰ ſuis fruſtratim diſcerpētes: alij ſanie diffluentes: alij paraliſi diſſoluti: alij amētes effecti miſerabiliter interirent.

¶ De ſancto Silueſtro. xij. A.

Silueſter dr̄ a ſile qḋ ē lux ꝛ terra quaſi lux terre. i. eccleſie q̄ iſtar bone terre hʒ pinguedinē bone operationis nigredinē humiliationis ꝛ dulcedinē deuotionis. Per iſta eñ tria agnoſcitur bona terra vt ait. Paladius: vel Silueſter dr̄ a ſilua et theos: qꝛ holes ſilueſtres. i. incultos ꝛ duros ad fidē xp̄i traxit. Uel ſicut dr̄ in gloſſario ſilueſter dr̄ viridis agreſtis vmbroſus nemoroſus. Uiridis celeſtia cōtēplando. Agreſtis ſeipm̄ excolēdo. Umbroſus ab omni cōcupiſcētia refrigeratus: nemoroſus inter arbores celi plantatꝰ. Eius legendā cōpilauit Euſebius ceſarienſis: quā btūs Geloſius in cōcilio ſeptuaginta epoꝝ a catholicis legendā cōmemorat ſicut in decreto habetur. B.

Silueſter a mr̄e re ꝛ noīe iuſta genitus ꝛ a cyrino pſbytero eruditus hoſpitalitatē ſummopere exercebat. Timotheus aūt quidā xp̄ianiſſimus ab eo in hoſpitiū ſuſcipitur: q̄ tamē ob perſecutionē ab alijs vitabatur. Hic timotheus per vnū annū ꝛ tres mēſes pdicauit: ꝛ poſtea coronam aſſecutus eſt martyrij dū predicaret conſtātiſſime fidē xp̄i. Putās autē Tarquinius pfectus timotheū multis abūdaſſe diuitijs eas a ſilueſtro expetiit inferens ei minas mortis. Sed cū vere timotheum hmōi diuitias nō habuiſſe cōperit ſilueſtrū idolis immolare pcepit alioquin in craſtinū diuerſa reciperet genera tormētoꝝ. Cui ſilueſter. Stulte hac nocte morieris ꝛ ſempiterna tormenta recipies: ꝛ velis nolis verū deū eſſe quē colimꝰ recognoſces. Silueſter igitur carceri traditur ꝛ Tarquinius ad prādiū inuitať. Dū ergo co-

mederet os piſcis in eius gutture ſic verſatur vt nulla ratiõe reijcere potuerit vel glutire. Sicq; media nocte defunct⁹ ad tumulū cū luctu ducit: ⁊ ſilueſter cū gaudio a carcere liberat q̄ nõ ſolū a xp̄ianis ſ; etiā a paganis miro diligebat affectu. Erat em̄ aſpectu angelic⁹: ſermone nitidus integer corpe: ſcūs ope: conſilio magnus: fide catholic⁹: ſpe patientiſſim⁹: charitate diffuſus. Mortuo igitur melciade ep̄o vrbis rome ſilueſter ab oī plebe plurimū renitēs ī ſūmū pōtificē eſt elect⁹. Hic oīm orphanoꝝ viduaꝝ ⁊ pauperū noīa ī matricula ſcripta habebat: ⁊ oībus neceſſaria prouidebat. Hic quartū ⁊ ſextū diē ⁊ ſabbatū ieiunijs inſtituit obſeruādū. Quintū vo quaſi dñicū celebrādū. Grecis āt vo xp̄ianis dicētib⁹ ſabbatū diē poti⁹ q̄ quītū celebrādū rūdit hoc fieri nō debere: qr hoc eſt traditionis aplice: et qr dñice debet cōpaſſio ſepulture. Cui ille. Unum eſt ſabbatum ſepulture in quo ſemel in anno ieiuniū eſt exhibendū. Quib⁹ ſilueſter. Sicut oīs dies dñic⁹ reſurrectionis gloria: ſic oē ſabbatū decorat dñica ſepultura igit pdie ſabbato acquieſcunt: ſed de quinta feria vehemēter cōtēdūt aſſerētes nō debere xp̄ianoꝝ ſolēnitatibus aſſociari. Silueſter aūt eius dignitatē precipue in trib⁹ oſ̄dit. Qm̄ hac die dñs ad celos aſcēdit ⁊ corporis ⁊ ſanguinis ſacramentū inſtituit ⁊ ſacrū criſma eccleſia cōficit. Oēs igitur rōnibus ei⁹ acquieſcūt. C.

¶ Perſequēte aūt cōſtātino xp̄ianos ſilueſter de vrbe exijt ac in quodā mōte cū ſuis clericis māſit. Ipſe aūt cōſtantin⁹ merito pſecutionis tyrānice in incurabilē cecidit plagā lepre. Tandē ad cōſiliū pōtificū idoloꝝ adducta ſūt tria milia pueroꝝ vt eos occidi faceret ⁊ ſe in eorū ſanguine recēti ⁊ calido balnearet. Egrediente aūt eo ad locū vbi balneum parari debebat matres puerorū eidē occurrūt que ſolutis crinibus miſerabiliter vlulabant. Et lachrymās Conſtātinus iuſſit ſtare currū ⁊ erigens ſe dixit. Audite me comites ⁊ cōmilitones et oēs ppli q̄ aſtatis. Dignitas romani imperij de fonte naſcit pietatis q̄ hāc etiā legē dedit: vt capitali ſnīa ſubderet quicūq; in bello aliquē occidiſſet infantē. Quāta ergo erit crudelitas vt hoc nr̄is faciam⁹ filijs qḋ fieri phibuimus alienis. Quid iuuat barbaros ſuperaſſe ſi a crudelitate vincamur. Nā viciſſe exttraneas nationes rōne viriū eſt bellātiū pploꝝ. Uincere aūt pctā ⁊ vitia vtus eſt moꝝ. In illis ergo pretijs fortiores nos extitimus illis. In his vero nobiſmetipſis fortiores ſum⁹. Qui em̄ fuerit in iſto certamine ſupatus victoriā obtinet victus. Uictor em̄ poſt triūphum vincit: ſi pietas ab īpietate ſuparet. Uincat ergo nos pietas in iſto cōgreſſu. Bene em̄ oīm aduerſariū poterim⁹ eſſe victores ſi ſola pietate vincamur. Oīm em̄ ſe eſſe dñm cōprobat q̄ ſeruū ſe monſtrauerit pietatis. Melius eſt ergo memoria ſalua vita innocētiū q̄ per eoꝝ interitū vitā recuperare crudelē: quā tñ recuperare īcertū eſt: cū tñ certū ſit q̄ ſic recupata crudelis eſt. Iuſſit igitur vt matrib⁹ ſuis pueri redderētur: ⁊ dona plurima ⁊ infinita vehicula pberētur. Sicq; matres q̄ flēdo venerāt ad loca ſua cū gaudio redierūt. Ipſe aūt imperator ad palatiū ſuū reuerſus eſt. D. ¶ Sequenti vo nocte Petrus ⁊ Paulus apparuerūt ei dicentes. Qm̄ exhorruiſti effuſionē ſanguinis īnocētis: miſit nos dñs Jeſus xp̄o dare tibi recuperāde cōſiliū ſanitatis. Silueſtrū igit ep̄m q̄ apud mōtē ſi raptim latitat acceſſire: hic tibi piſcinā oſtēdet in qua immerſus tertio ab omni curaberis lepre morbo. Tu vo Chriſto hanc viciſſitudinē reddas ⁊ idoloꝝ templa diruas: Chriſti reſtaures eccleſias ⁊ eius deinceps cultor has. Euigilās igit Cōſtantin⁹ ſtatim milites miſit ad Silueſtrū. Uides aūt Silueſter milites ſtatim ad palmā martyrij credidit ſe vocari. Deo aūt ſe recōmendans ⁊ ſocios ſecū exhortās. Cōſtātino intrepitus pſentat. Cui conſtantinus aſſurgens ait. Bene te veniſſe gratulamur. Qui a Silueſtro reſalutat⁹ narrauit ei per ordinē ſui ſomnij viſionē. Perſcrutāti vo Cōſtātino q̄ eſſent illi duo dij q̄ ſibi apparuerūt. Silueſter rn̄dit illos eſſe xp̄i aplos ⁊ nō deos. Tūc ad pces imperatoris Silueſter apſtoꝝ imagines iuſſit ſibi afferri: vt quas īpator aſpexit tales eſſe qui ſibi apparuerunt declamauit. Silueſter igitur eū cathecuminū fecit: ⁊ vnius hebdomade ieiuniū ſibi indixit: ⁊ carceres apire monuit. Cūq; in aquā deſcendiſſet baptiſmatis mirabilis ibi emicuit ſplēdor lucis. Sicq; īde mūdus exiuit ad xp̄m ſe vidiſſe aſſeruit. Prima aūt die ſui baptiſmatis hāc legem dedit vt xp̄s ab vrbe romana tanq̄ verus deus coleretur. Scda vt ſi qs chriſtū blaſphemaret capite puniretur. Tertia vt quicunq; xp̄iano feciſſet iniuriā bonorū ſuoꝝ parte dimidia priuaret. Quarta vt ſicut imperator rome ſic romanus pontifex caput ab vniuerſis epiſcopis habeatur. Quinta vt quicq; in eccleſias cōfugerit ab oībus ſeruetur iniurijs immunis. Sexta vt nullus niſi de licētia ſui antiſtitis eccleſiā edificet iuxta muros alicuius ciuitatis. Septima vt ad edificatiõnē eccleſiarū decime poſſeſſionū regaliū tribuant. Octaua imperator ad eccleſiā ſancti Petri venit: ⁊ de ſuis culpis ſe lamētabiliter accuſauit. Poſtmodū arrepto bidente ad fundamētū baſilice eccleſie cōſtruendū terrā primus aperuit ⁊ duodecim cophinos in ſuis ſcapulis foras eiecit. E. ¶ Hec vbi Helena mater Conſtantini auguſti in bethania cōſiſtēs audiuit p literas laudat filium q̄ abrenūciaſſet ſimulacris idoloꝝ: ſed dure increpat q̄ relicto deo iudeoꝝ crucifixū hominem deum colat. Reſcribit aūt auguſtus vt iudeorum magiſtros ſecū adducat: ⁊ ipſe xp̄ianoꝝ doctores pferet: vt ſic ex diſputatiõe mutua appareat fides vera. Adduxit igit ſancta Helena cētū quadraginta viros doctiſſimos iudeorū: inter quos duodecim erāt q̄ ſapiētia ⁊ eloquentia pre ceteris rutilabāt. Cū igitur Silueſter cū clericis ſuis ⁊ predicti iudei ad diſputādum corā imperatore inſimul conueniſſent de cōi cōſenſu duos iudices gētiles ſapiētiſſimos ⁊ pbatos noīe Craton ⁊ Zenophilum ſtatuerūt: ad quos ptineret ſnīa dicendorum. Qui licet gentiles erāt: tñ iuſtiſſimi ⁊ fideles. Taliſq; inter eos ſnīa eſt firmata: vt vno ſtāte ⁊ loquēte alius nō loquatur. Incipiēs igit primus de illis duodecim noīe Abiathar ait. Cū iſti tres deos dicāt patrē ⁊ filiū ⁊ ſpm̄ſanctū: manifeſtū eſt eos ɔtra legē agere q̄ dicit. Uidete q̄ ego ſum ſolus deus ⁊ nō eſt alius de⁹ preter me. Denique ſi dicūt xp̄m eſſe deū: qr multa fecit ſigna. In nr̄a etiā lege multi fuere q̄ miracula plurima fecerūt: ⁊ tn̄ nunq̄ ex hoc deitatis nomē ſibi vſurpare auſi ſūt: ſicut iſte Jeſus quē iſti adorāt. Ad quē Silueſter. Nos vnū deū colimus: ſed nō in tāta ſolitudine cū dicimus vt gaudiū filij nō haberet. Ex veſtris aūt libris vobis trinitatē pſonarū demōſtrare valemus. Nā patrem dicimus de quo propheta ait. Ipſe inuocauit me pater me⁹ es tu ⁊c. Filiū de quo idē. Filius me⁹ es tu ego hodie genui te. Spiritūſctm̄ de quo idē. Spiritu oris ei⁹ oīs virtus eoꝝ. In hoc etiā qḋ dicit. Faciam⁹ hominē ad imaginē ⁊ ſimilitudinē noſtrā euidenter ⁊ pſonarū pluralitatē ⁊ diuinitatis vnitatē demōſtrat. Licet autē ſint tres perſone: vnus tñ deus eſt. Quod exemplo viſibili aliquatenus demonſtrare valemus.

Et accipiens purpurā imperatoris tres ſibi plicas fe=
cit dicēs. Ecce videtis tres plicas. Et explicās eas ait
Ecce qz tres plice ſunt vnus pannus: ita tres perſone
ſunt vn⁹ deus. De hoc aūt qđ dī: q ex miraculis deus
credi nō dz cū alij plures ſancti miracl'a fecerūt: nec tū
ſe deos dixerūt ſicut xp̄s deū ꝑ hoc ſe aſſerere voluit.
Certe de⁹ ſupbiētes ꝯtra ſe nunq̄ paſſus eſt ſine pena
acerrima preterire: ſicut ptz in dathā ꝛ abirō aliiſq̄ q̄
plurib⁹. Quō ergo mētiri potuit: ꝛ ſe deū dicere qđ nō
erat: cū eū ſe deū dicentē nulla pena ſecuta fuerit: ſed
virtutū efficacia comitabat̄. Tūc iudices dixerūt. Con
ſtat abiathar a ſilueſtro ſuperatū. Nā ꝛ rō hoc docet:
qz ſi deus nō eſſet ꝛ ſe deū dixiſſet: ꝯferre vitā mortuis
nō valeret. Tūc illo amoto ſcđs q̄ ꝛ ionas vocabatur
ad cōflictū accedēs: ait. Abrahā a deo circūciſionē ac=
cipiēs iuſtificatus fuit ꝛ ēt oēs filij abrahe ꝑ circūciſio
nē iuſtificabant̄. Igit̄ q̄ nō fuerit circūciſus nō erit iu=
ſtificatus. Ad quā ſilueſter. Cōſtat abrahā ante circun
ciſionē deo placuiſſe ꝛ amicū dei appellatū eſſe: igitur
nō circūciſio ipſum ſctificauit: ſꝫ fides ꝛ iuſtitia ipſum
deo placere fecit. Nō igit̄ accepit circūciſionē in ſancti
ficationē: ſed in diſtinctionē. Iſto ſuperato tertius qui
ꝛ godolias accedens ait. Quomodo xp̄s veſter pōt eē
de⁹ cū aſſeratis eū eſſe natū: tētatū: traditū: nudatū:
felle potatū: ligatū: crucifixū: ſepultū. Cum hec oīa in
deo eſſe non poſſint. Ad hoc ſilueſter. De veſtris libris
hec omnia probamus de xp̄o fuiſſe predicta. Nam de
eius natiuitate dicit Eſaias. Ecce virgo cōcipiet ꝛ pa=
riet ꝛc. de eius tētatione Zacha. Vidi Ieſum ſacerdo=
tem magnū ſtantē coram angelo ꝛ ſathā ſtabat a dex=
tris eius ꝛc. De eius traditione ps. Qui edebat panes
meos magnificauit ſuper me ſupplantationē ꝛc. De ei⁹
nudatione idē. Diuiſerunt ſibi veſtimenta mea. De ei⁹
potatione fellis idē. dederunt in eſcā meam fel ꝛ in ſiti
mea ꝛc. De eius ligatione Eſdras. Vinxiſtis me nō ſi=
cut patrē qui liberauit vos de terra egypti clamantes
ante tribunal iudicis humiliaſtis me ſuſpēdentes in
ligno tradidiſtis me. De ei⁹ ſepultura. Hieremias. In
ſepultura eius reuiuiſcent mortui. cum ergo godolias
q̄d rūderet nō hēret data ſnīa remot⁹ eſt. ¶ Quar=
tus qui ꝛ annas accedēs ait. Ea que de aliis dicta ſūt
ſilueſter iſte de ſuo xp̄o predicta fuiſſe firmat. Vn̄ ꝓba
eſt vt ꝓbet hec de ſuo xp̄o dicta fuiſſe. Ad quē Silue=
ſter. Dabis ergo aliū quē virgo concepit q̄ felle ē ci=
batus: ſpinis coronatus: crucifixus: mortuus ꝛ ſepult⁹
qui reſurrexit a mortuis ꝛ ad celos aſcendit. Tūc con=
ſtantinus ait. Si aliū nō dederit: ſciat ſe eſſe ſuperatū
Qui cū hoc facere nō poſſet amouet̄. Quintus qui et
doeth ꝓducit̄ qui ꝛ ait. Si ex ſemine dauid xp̄s iſte na
tus eſſet ꝛ ſctificatus vt dicitis: ergo baptizari nō de=
buit vt iterū ſctificaret̄. Ad quē ſilueſter. Sicut circun
ciſio in xp̄i circūciſione finē accepit: ita noſter baptiſ=
mus in xp̄i baptiſmi ſtc initiū ſanctificationis habuit:
non ergo baptizatus eſt vt ſanctificaret̄: ſed vt ſanctifi
caret. Qui cū taceret: ait ꝯſtātinus. Nō taceret doeth
ſi haberet contraria q̄ ꝓferret. Tūc ſext⁹ q̄ ꝛ Cuſi ait.
Vellemus vt ſilueſter ille cauſas hui⁹ virginalis par
tus nobis exponeret. Ad quē ſilueſter. Terra de qua
Adam formatus eſt incorrupta erat ꝛ virgo: qz necdū
ſe ad bibendū humanum ſanguinē aperuerat: nec ma
ledictionē ſpinarum acceperat: nec hominis mortui
ſepulturam habebat: nec ſerpenti data fuerat ad eden
dum. Oportuit ergo ex maria virgine nouū Adam fie
ri: vt ſicut ſerpens natum ex virgine vicerat: ſic a nato
ex virgine vinceretur. Et quia deuictor extitit in para
diſo ipſe tentator factus eſt dn̄i in deſerto: vt qui adam
vicerat manducantē vinceret̄ a dn̄o ieiunante. Hoc ſu
perato ſeptimus qui ꝛ beniamin ait. Quō xp̄s veſter fi
lius dei poteſt eſſe q̄ a diabolo tentari potuit: vt mo=
do fame panē ex lapidibus facere vrgeret̄: modo in tē
pli celſitudinē leuaretur: modo ad adorandum ipſum
diabolum induceretur. Ad quod ſilueſter: ſi diabolus
ideo vicit: qz ab adam manducante eſt auditus: cōſtat
iōcū fuiſſe ſuperatū: qz eſt a xp̄o ieiunante contēptus.
Nos aūt eū nō inq̄tū deus: ſed inquātū hō tentatum
eſſe fatemur. Ideo aūt tripliciter eſt tētatus vt a nobis
oēs tētationes excluderet: ꝛ formā vincendi daret. Se
per nāq̄ in homine victoriā abſtinētie ſequit̄ tentatio
humane glorie: ꝛ tētationē humane glorie appetitus
dominij ꝛ excellētie comitat̄. Ipſe igitur a xp̄o in his
vincitur vt vincēdi nobis forma daret̄. Iſto ſuperato
octauus qui ꝛ aroel ait. Cōſtat qz de⁹ ſummus ꝑfect⁹
ꝛ nullius indiget: quid ergo et opus fuit vt naſceret̄ in
xp̄o. Quō iterum xp̄m verbum appellas? Sed et hoc
conſtat: qz deus ante q̄ haberet filiū pr̄ dici nō potuit
Ergo ſi pater xp̄i poſtea dictus eſt mutabilis fact⁹ eſt.
Ad hoc ſilueſter. Filius ante tēpora ex patre eſt geni=
tus vt faceret q̄ non erant: ꝛ in tempore eſt natus vt re
ficeret que perierant. Que ꝛ ſi ſolo verbo reficere pote
rat: tū per paſſionē niſi hō fieret redimere non valeat
quia in ſua deitate ad patiendum aptus non erat nec
hoc erat imperfectionis: ſed perfectionis ſiq̄ in ſua non
erat deitate paſſibilis. Porro filium verbum dei dici
ex eo patet: qz propheta ait. Eructauit cor meū verbū
bonū. Deus quoq̄ ſemper pater fuit: qz ſemper eius fi
lius extitit. Filius enī eius eſt verbum eius: ſapientia
eius: virtus eius. In patre autem ſemper fuit verbum
iuxta illud. Eructauit cor meū verbū. Semp ſapia iu=
xta illud. Ego ex ore altiſſimi prodij primogenita ante
oēm creaturā. Semp virtus iuxta illud. Ante oēs col=
les ego parturiit: necdū fontes aquarū eruperant ꝛc. cū
ergo pr̄ nunq̄ fuerit ſine vbo ſapiētia ꝛ vtute quō pu=
tas hoc nomen ſibi ex tpe aduenſſe. Hoc ergo amoto
nonus qui ꝛ iubal dixit. Conſtat qz deus coniugia non
damnat nec eis maledixit: quare ergo de coniugio na
tū denegatis hunc eſſe quē colitis: niſi vt obfuſcare cō
iugia ſtudeatis. Rurſum quō tētat̄ qui potēs eſt: patit̄
qui virtus eſt: moritur q̄ vita eſt. Deniq̄ ad hoc coge=
ris vt duos filios eſſe dicas: vnū quē pr̄ genuit: alterū
quē virgo generauit. Rurſus quō fieri pōt vt patiatur
homo q̄ aſſumptus eſt ſine leſione ei⁹ a quo aſſumpt⁹
eſt. Ad hoc ſilueſter. Nos xp̄m nō ideo natū de virgīe
dicimus: vt cōiugia cōdēnemus: ſed cauſas vginei par
tus rōnabiliter accepimus. Nec hac aſſertione obfu=
ſcant̄: ſꝫ ornant̄ cōiugia: qm̄ hec virgo q̄ xp̄m peperit
de cōiugio nata eſt. Tētat̄ aūt xp̄s vt oēs tētatiōes dia
boli vinceret: patit̄ vt vniuerſas paſſiones ſubijceret:
moritur vt mortis imperiū ſubiugaret. Dei quoq̄ fili⁹
vnus in xp̄o eſt q̄ ſicut eſt vere dei fili⁹ inuiſibilis: ita
viſibiliū ē xp̄s. Eſt ergo inuiſibile hoc qđ eſt de⁹: ꝛ ē vi=
ſibile hoc qđ eſt hō. Pati vo poſſe hoīem aſſumptū ſi
ne paſſiōe ei⁹ q̄ aſſumpſit exēplo doceri pōt. Nā ſūtis
purpure regie vtamur exēplo. Lana enī fuit: ꝛ huic la
ne ſanguis accēdis colorē purpureū prebuit. Cū ergo
teneret̄ digitis ꝛ torq̄ret̄ in filo: q̄d torquebat̄ hoc qđ
regie dignitatis color eſt: an hoc qđ lana extiterat an=
teq̄ purpura fieret. Lane ergo aſſimilatur homo colo
ri purpuree deus qui ſimul in paſſione fuit dum pate=
retur in cruce: ſed paſſioni in nullo ſubiacuit. Deci=
mus qui ꝛ Th. ra dixit. Non mihi placet iſtud exem=

plum:qꝛ ſimul color toꝛquet cū lana. Cui cū oēs ↄtra
dicerent. Silueſter dicit. Accipe ergo aliud exēplū:ar
boꝛ habēs in ſe ſolis ſplendoꝛē cū incidit ictū quidem
ſuſcipit:ſplēdoꝛ aūt ab inciſiōe immunis exiſtit. Sic⸗
qꝫ hoīe patiente diuinitas nulli paſſioni ſubiacuit. G.
¶ Undecimus q̄ ⁊ ſileō ait. Si de xp̄o tuo ꝓphete iſta
vaticinati ſunt tāte irriſionis paſſiōis ⁊ mortis cau⸗
ſas ſcire vellemus. Et ſilueſter. Eſuriuit xp̄s vt nos re
ficeret. Sitiuit vt ariditati nr̄e vitalia pocula miniſtra⸗
ret. Tēptatus eſt vt nos a tēptationib⁹ liberaret. Tēta⸗
tus eſt vt nos a demonū captura redimeret. Irriſus ē
vt nos ab irriſione demonū erueret. Ligat⁹ eſt vt nos
a nodo maledictionis abſolueret. Humiliatus eſt: vt
nos exaltaret. expoliatus eſt vt nuditatē prime ꝑua⸗
ricationis indulgētie indumēto tegeret. Spineā coꝛo
nā accepit vt floꝛes paradiſi perditos redonaret. In li
gno ſuſpenſus eſt vt concupiſcentiam in ligno genitā
dānaret. Felle ⁊ aceto potatus eſt vt hoīem ad terraꝫ
fluētē lac ⁊ mel introduceret. ⁊ fontes nobis mellifu
os aperiret. Moꝛtalitatē ſuſcepit vt ſuā nobis immoꝛ
talitatē donaret. Sepult⁹ eſt vt ſanctoꝝ ſepultura be⸗
nediceret. Surrexit vt moꝛtuis vitam redderet. Aſcē⸗
dit in celū vt celi ianuaꝫ aperiret. Sedet a dextris dei
vt preces credentiū exaudiat: Hec ſilueſtro proſequen
te vniuerſi tam imperatoꝛ q̄ iudices ⁊ iudei in laudē
ſilueſtri pꝛoꝛuperunt vnanimiter. Tūc indignat⁹ duo
decimus qui ⁊ zambri indignatione magna dixit. Mi
roꝛ vos ſapientiſſimos iudices verboꝝ ambagib⁹ cre⸗
dere: ⁊ dei omnipotentiam eſtimare: humana ratione
cōcludit. Sed iam ceſſent verba ⁊ veniamus ad facta
Stultiſſimi nāqꝫ ſunt qui crucifixum colūt cū ego no⸗
men dei omnipotentis ſciā: cuius virtutem nec ſuffe⸗
rūt ſaxa: nec audire valet quelibet creatura. Et vt me
verū dicere cōpꝛobetis taurus ad me ferociſſimus ad
ducatur. ⁊ dū in eius aure nomē iſtud inſonuerit tau
rus ilico moꝛiet. Ad quē ſilueſter. Et tu quō hoc no⸗
men nō audiēs didiciſti. Zambri dixit. Nō eſt tuū hoc
noſcere myſteriū qui iudeoꝝ inimicus es. Adducitur
autē taurus ferociſſimus vix centū hominibus foꝛtiſ⸗
ſimis tractus. At vbi Zambri in aure ei⁹ verbū ꝓtu
lit: cōtinuo taurus mugiēs oculoſqꝫ euciens expirauit
Oēs igit̄ iudei vehementer acclamant ⁊ ſilueſtro in⸗
ſultant. Quibus ſilueſter. Nō dei nomē pꝛotulit. ſꝫ no
mē peſſimi demonis noīauit. Deus enī meus Jeſus
xp̄s nō ſolū viuētes moꝛtificat: ſed etiā moꝛtuos viui⸗
ficat. Nō ne occidere poſſe ⁊ viuificare nō poſſe eſt leo⸗
num ſerpētū ⁊ ferarū: ſi ergo vult vt credam q̄ nomē
demonis non fuerit dicat iterum ⁊ viuificet qd̄ occidit
Nā de deo ſcriptū eſt: Ego occidam ⁊ ego viuere faciā
Quod ſi nō poterit nomē demonis abſqꝫ dubio nomi
nauit qui viuentē occidere poteſt moꝛtuum viuificare
non pōt. Cūqꝫ zambri ad ſuſcitandū taurū a iudicib⁹
vrgeret dixit: ſuſcitet eū ſilueſter in noīe Jeſu galilei
⁊ oēs in eū credemus. Nam ⁊ ſi pennis poſſet volare:
iſtud tū non valet perficere. Oēs igit̄ iudei ſi taurū
ſuſcitauerit ſe credituros pꝛomittunt. Tunc ſilueſter
oꝛatione facta ad aurem tauri ſe applicans dixit. O
nomen maledictionis ⁊ moꝛtis egredere iuſſu domi⸗
ni noſtri Jeſu xp̄i in cuius nomine tibi dico. Taure ſur
ge ⁊ ad armentum tuum manſuetus recede: taurum igi⸗
tur taurus ſurrexit ⁊ cū omni manſuetudine abiit. Tūc
regina iudei ⁊ iudices ⁊ ceteri oēs conuerſi ſunt ad fi
dem. H. ¶ Poſt aliquot vero dies idoloꝝ pontifices
ad imperatoꝛem venerunt dicentes. Sacratiſſime im
peratoꝛ ille draco qui eſt in fouea poſtq̄ fidē xp̄i rece⸗
piſtis pluſq̄. ccc. homines quotidie interfecit flatu ſuo
Conſulente ſuper hoc conſtantino ſilueſtrum reſpon⸗
dit. Ego per Chriſti virtutem eū ab omni leſione ceſſa
re faciā. Pꝛomittunt pontifices ſe ſi hoc faceret credi
turos. Oꝛanti autem ſancto Silueſtro ſanctus petr⁹
apparuit ei dicens. Securus ad draconē deſcēde tu et
duo pꝛeſbyteri q̄ tecū ſunt. Cumqꝫ ad eū veneris eum
taliter alloquaris. Dominus noſter Jeſus xp̄s de vir⸗
gine natus crucifixus ⁊ ſepultus. Qui reſurrexit ⁊ ſe⸗
det ad dexteram dei patris: hic venturus eſt iudicare
viuos ⁊ moꝛtuos. Tu ergo ſathana eum in hac fouea
vſqꝫ dū venerit expecta. Os aūt eius ligabis filo. Et
nullo crucis hn̄te ſignū deſup ſigillabis: poſtea ad me
ſani ⁊ incolumes venietis: ⁊ panē quem vobis paraue
ro comedetis. Deſcēdit itaqꝫ ſilueſter cū duob⁹ pꝛeſby
teris in foueā ꝑ gradus. cl. duas ſecū ferens laternas.
Tunc draconi pꝛedicta verba dicit: ⁊ os ipſi⁹ ſtridētis
⁊ ſibilantis vt iuſſus fuerat alligauit. Et deſcēdēs in⸗
uenit duos magos q̄ eos ſecuti fuerāt vt viderent ſi vſ
qꝫ ad draconē deſcenderēt ex dracōis fetoꝛe pene moꝛ⸗
tuos ⁊ eos ſecum adduxit incolumes atqꝫ ſanos. Qui
ſtatim cū multitudine infinita conuerſi ſunt. Sicqꝫ ro
manoꝝ populus duplici moꝛte eſt liberatus. ſ. a cultu⸗
ra demonis ⁊ veneno draconis. Tandē beatus Silue
ſter moꝛti appꝛopinquans clerum de tribus admōuit
ſ. vt inter ſe claritatem haberent: eccleſias ſuas diligen
tius gubernarent: ⁊ gregem a luporum moꝛſibus cu⸗
ſtodirēt. Poſt hec in domino feliciter obdoꝛmiuit cir⸗
ca annum domini. cccxx.

¶ De circumciſione domini. xiij. A.

Circunciſiōis dominice diē qua⸗
tuoꝛ celebrē faciunt ⁊ ſolennem
Primum eſt octaua natiuitatis dn̄i
Scd̄m impoſitio noui ⁊ ſalutiferi no
minis. Tertiū effuſio ſanguīs. Quar
tum ſignaculū circūciſionis. Pꝛimū
ergo ē octaua natiuitatis dn̄i. Si enī
alioꝝ ſctōꝝ octaue ſolēnes ſunt: quā⸗
to magis octaua dies ſancti ſctōꝛum
ſolēnis erit. Sed nō videt̄ qd̄ natiui
tas dn̄i debeat habere octauaꝫ: quia
eius natiuitas tendebat ad moꝛtem: obitus autē ſan⸗
ctoꝛum ideo octauas habēt: qꝛ ipſi tunc naſcuntur ea
natiuitate que eſt ad vitam eternā: vt poſtea reſurgāt
in coꝛpoꝛibus gloꝛioſis. eadē ratione videt̄ q̄ non de⸗
beat habere octauā natiuitas beate virginis nec bea⸗
ti Joannis baptiſte: ſimiliter nec reſurrectio dn̄i: qꝛ iā
facta erat in ipſa reſurrectione. Sed notandum qd̄ ſi⸗
cut dixit pꝛepoſitiuus: ſunt octaue ſuppletionis vt ē octa
ua natiuitatis dn̄i in qua ſupplemus qd̄ minus in fe⸗
ſto factum fuerat: ſcilicet officium de parturiēte. Unde
etiam in miſſa olim conſueuerat cantari ad honoꝛem
beate virginis. Uultum tuum ⁊c. Item ſunt octaue ve
nerationis vt Paſche / Penthecoſtes / beate virgīs
beati Joannis baptiſte. Item deuotionis vt cuiuſlibet
ſancti poſſunt fieri octaue. Figurationis vt ſunt octa⸗
ue inſtitute de ſanctis que ſignificant octauam reſur⸗
rectionis. B. Secundum eſt impoſitio noui ⁊ ſalutife⸗
ri noīs. Hodie enī impoſitū eſt ei nomē nouum qd̄ os
domini nominauit. Nomē pꝛopter qd̄ nō eſt aliud ſub
celo in quo opoꝛteat nos ſaluos fieri. Nomen quod ſe⸗
cūdum Bernar. eſt mel in oꝛe: melos in aure: ⁊ iubil⁹
in coꝛde. Nomē qd̄ ſicut dicit idē Bernar. inſtar olei lu
cet pꝛedicatum / paſcit recogitatum / lenit ⁊ vngit inuo
catum. Habuit autem triplex nomen ſicut ex euāgelio

manifeſtatur.ſ.filius dei xps ⁊ Jeſus. Vocat̃ autē fili⁹ dei inquantū eſt de deo deus. xps inquātū eſt homo a pſona diuina quantū ad humanā naturam aſſumpt⁹. Jeſus inquantum eſt deus humanitati vnitus. De hoc triplici nomine dicit Bern⁹. Vos qui in puluere eſtis expergiſcimini ⁊ laudate. Ecce dñs venit cum ſalute: venit cū vnguēto: venit cū gloria. Neq̃ enī ſine ſalute Jeſus: neq̃ ſine vnctione xps: neq̃ ſine gloria venit filius dei. Siquidē ipſe ſalus: ipſe vnctio: ipſe gl̃ia. quātū ad hoc triplex nomē ante paſſionē pfecte notus nō erat. Nā quātū ad primū ab aliquibus cognoſcebatur coniecturaliter ſicut a demonibus qui dicebant ipſ₃ eē filium dei. Quantū ad ſcðm particulariter: ab aliqb⁹ enī paucis cognoſcebat̃ eſſe xps. Quātū ad tertiū vocaliter: q: quo ad hanc vocē Jeſus ſed non quoad rōnē nominis qð eſt ſaluare. Poſt reſurrectionem autē hoc triplex nomē clarificatū eſt. Primū nomen q̃ ad certitudinē. Scðm quo ad diffuſionez. Tertiū quo ad nominis rōnē. Primū igit̃ nomē eſt filius dei. Et qð hoc nomē ſibi recte conueniat: ſicut dicit Hylari⁹ in libro de trinitate vere dei filiū vnigenitum dñm nrm ieſum xpm eſſe: multis modis cognitus eſt: dū de eo teſtatur pater: dū de ſeipſo profitet̃: dū apoſtoli predicāt: dum religioſi credūt: dū demones confitent̃: dum Judei negant: dum gentiles in paſſione cognoſcūt. Idez dñm deum nrm Jeſum xpm his modis cognoſcimus nomine: natiuitate: natura: poteſtate ⁊ profeſſiōe. Secūdū nomē eſt xps qð interpretat̃ vnctus/ipſe enī fuit vnctus oleo letitie pre participibus ſuis. Per hoc aūt qð dicit̃ vnctus inſinuatur q̃ ipſe fuit propheta pugil ſacerdos ⁊ rex: iſte eñ quatuor perſone olim cōſueuerant inungi. Fuit enī propheta in doctrine eruditione pugil a diaboli debellatione: ſacerdos in patris reconciliatione: rex in premiorū retributione. Ab hoc ſecundo nomine denominamur: qr a Chriſto dicimus chriſtiani. de quo nomine ſic dicit Aug. chriſtian⁹ iuſtitie bonitatis integritatis: patiētie: caſtitatis: pudicitie: humanitatis: innocētie: pietatis nomē eſt. Et tu iſtud quō tibi defendis ⁊ vēr dicas cui de tam plurimis rebus nec pauca ſubſiſtunt: chriſtianus ille eſt q̃ nō noīe tātum ſed etiā opere extat. Hec Aug. T. ¶ Tertiū nomen eſt ieſus. Hoc aūt nomē ieſus ſm Bernar. dicitur cibus fons medicina: ⁊ lux. Hic autem cibus multiplicem habet effectū. Eſt enī cibus cōfortatiuus: impinguatiuus: roboratiuus: ⁊ vegetatiuus. De his ſic dicit Bernar. Eſt cibus hoc nomē ieſus. An nō toties cōfortaris quoties recordaris. Quid eque mentem cogitātis impinguat quid ita exercitatos reparat ſenſus: virtutes roborat: vegetat bonos mores: atq̃ caſtas fouet affectiones. Scðo dicit̃ fons: vnde dicit idem Ber. Jeſus eſt fōs vite ſignat⁹ q̃ in quatuor riuos ſe diffundit in plateas. Unde qui factus eſt nobis ſapiētia iuſtitia ſanctificatio ⁊ redēptio: ſapiētia in predicatione: iuſtitia in peccatorū abſolutione: ſanctificatio in cōuerſatione vel cōuerſione: redemptio in paſſione hec Ber. Alibi quoq̃ ſic dicit tres riui fluxerunt a Jeſu verbum doloris in quo eſt confeſſio ſanguis aſperſionis. in quo eſt afflictio. aqua emēdationis in qua eſt compūctio. Tertio eſt medicina: vnde ſic ait. Eſt etiam hoc nomen Jeſus medicina. Nihil enī ita ire impetum cohibet: ſuperbie timorem cedat. Sanat liuoris vulnus reſtringit luxurie fluxū: extinguit libidinis flāmā: ſitim tēperat auaritie ac totius decoris fugat pruriginem. Quarto eſt lux vnde ait. vñ putas id toto orbe tāta ⁊ tam ſubita fidei lux: niſi de pdicto ieſu: hoc eſt nomē qð paul⁹ portabat corā gētibus ⁊ regibus tāq̃ lucernā ſup cādelabrum. Hoc iterū nomen ieſus eſt multe ſuauitatis: vñ Ber. Si ſcribas nō ſapit mihi niſi legero ibi ieſum. Si diſputes ac cōferas nō ſapit mihi niſi ſonuerit ibi Jeſus. Item richardus de ſancto victore. Jeſus eſt nomē dulce: nomē delectabile: nomē cōfortās petōrē ⁊ beate ſpei: ergo ieſu eſto mihi ieſus. Scðo eſt multe virtuoſitatis: vñ Petr⁹ rauen. Vocabis nomē ei⁹ ieſum. Hoc eſt nomē qð dedit cecis viſum: ſurdis auditū: claudis greſſuz: ſermonē mutis: vitā mortuis. Totāq̃ diaboli ptātē de obſeſſis corporibus virtus hui⁹ noīs effugauit. Tertio eſt multe excellētie ⁊ ſublimitatis. vñ Ber. nomen ſaluatoris mei fratris mei carnis mee. ſanguinis mei. nomē a ſeculis abſcōditū: ſ₃ in fine ſeculor̄ reuelatū nomē mirabile: nomē ineffabile: nomē ineſtimabile. imo eo mirabilius quo ineſtimabilius: eo magis gratum quo gratuitū. Hoc aūt nomē ieſus impoſitū eſt ei ab eterno ab angelo ⁊ a pře putatiuo. ſ. a ioſeph. Jeſus enī ſaluator interpretat̃. Dicit̃ aūt ſaluator tripl̃r vel a potētia ſaluādi vel ab habitu vel ab actu: ſm qð dr a potētia ſaluādi cōuenit ei hoc nomē ab eterno. Scðm qð dicitur ab habitu ſaluādi ſic fuit impoſitum ab angelo ⁊ cōuenit ei a principio cōceptionis: ſm qð dicitur ab actu ſaluādi: dicit̃ impoſitum a Joſeph: ratione future paſſionis. Unde glo. ſup illud. Vocabis nomē eius Jeſum dicit. Nomen impones qð ab angelo vel ab eterno impoſitū eſt. Et tāgit hic gloſſa hāc predictam triplicem denominationē. Cū enī dicit̃ nomen impones tāgitur denominatio a Joſeph: cum dicitur ab angelo vel ab eterno impoſitū eſt: tāgunt̃ alie due. Recte igit̃ in die capitis anni cōſtituta a roma capite mūdi ⁊ inſignita capitali litera alphabeti. xps caput eccleſie circūcidit̃ nomē ei impōit̃ ⁊ ei⁹ natiuitatis octau⁹ dies colitur. D. ¶ Tertiū eſt effuſio ſanguinis xpi. Hodie enī ſanguinē ſuū primo pro nobis effundere cepit q̃ ip̃ ₃ poſtmodū pluries effundere voluit. Quinq̃ enī vicibus ſanguinē ſuū p nobis effudit. Primo ī circūciſiōe: et hec effuſio fuit noſtre redēptionis initiū. Scðo in oratione ⁊ hoc oſtendit noſtre redemptionis deſiderium. Tertio in flagellatione: ⁊ hec fuit noſtre redemptiōis meritū: qr liuore eius ſanati ſumus. Quarto in crucifixione: ⁊ hec fuit noſtre redēptiōis pretiū: tūc enī que nō rapuit exoluit. Quinto in lateris apertione: ⁊ hec fuit noſtre redēptionis ſacramētum: inde enim exiuit ſanguis ⁊ aqua qð figurauit nos p aquā baptiſmi debere mūdari quidē baptiſm⁹ habiturus erat efficaciam a ſanguine xpi. Quartū ⁊ vltimū eſt ſignaculum circūciſionis qð dñs hodie accipe dignat⁹ eſt. Voluit aūt dñs circūcidi ppter multas rōnes. Primo ratione ſui vt verā carnem humanā ſe aſſumpſiſſe oſtēderet. Sciebat enī aliquos futuros q̃ dicerēt ipſum nō corpus verū ſed fantaſticū aſſumpſiſſe. Et ideo vt eorū errorem cōfutaret voluit circūcidi ⁊ ſanguinē ibi emittere. Corpus enī fantaſticū ſanguinē non emittit. Secundo ratiōe noſtri vt nos ſpiritualiter debere circūcidi monſtraret. Duplex eſt enī circūciſio ſm Bernar. que d₃ fieri a nobis. ſ. exterior in carne ⁊ īterior in mente. Circūciſio exterior cōſiſtit in tribus. ſ. in habitu ne ſit notabilis. in actione ne ſit reprehenſibilis: ⁊ in ſermone ne ſit contemptibilis. Interior autem ſimiliter cōſiſtit in tribus. ſ. in cogitatione vt ſit ſancta in affectione vt ſit pura: in intentione vt ſit recta. Hec Berñ. Iterū ratione noſtri vt nos ſaluaret: queadmoduz enī ſit cauteriū in vno mēbro vt totū corpus ſanet̃: ſic xps voluit portare cauterium circunciſionis vt ſit totum

corpus myſticum ſaluaret. Col. ij. Circunciſi eñ eſtis circũciſione non manu facta in expoliatiõe corporis carnis: ſed circũciſione xp̄i. Glo. a vitus tanq̄ petra acutiſſima. Petra eñ erat xp̄s. j. Cor. x. Et Exo. iiij. Tulit ilico ſephora acutiſſimã petram ꝛ circũcidit carnez preputij filij ſui. Circũciſiõe ꝛc. dupl'r exponit̃ ſm glo. Primo mõ ſic. Circũciſi inq̄ eſtis circũciſiõe nõ manufacta. i. humano ope ſed diuino. i. circũciſione ſp̄ũali: quicquidẽ circũciſio fit in expoliatione corporis carnis: hoc eſt depoſitione carnalis hoĩs. i. vitiorꝫ ꝛ deſideriorꝫ carnalium ſm qd caro accipit. j. Cor. xv. Caro ꝛ ſanguis regnũ celorꝫ nõ poſſidere ꝛc. Eſtis inq̄ circũciſi circũciſione nõ manufacta: ſꝫ circũciſione ſp̄ũali. Scd̃o mõ ſic. Circũciſi inq̄ eſtis ĩ xp̄o: ꝛ hoc circũciſione non manufacta. i. circũciſiõe legali q̄quidẽ manufacta ſiue legalis fit in expoliatione corporis carnis. i. corporis qd eſt caro. i. cutis carnis: q̄ in circũciſiõe legali auferebatur. Nõ eſtis inq̄ circũciſi iſta circũciſiõe: ſꝫ circũciſione xp̄i. i. ſp̄ũali ĩ qua oĩa vitia amputata ſũt. Vñ Roma. ij. Nõ eñ q̄ in manifeſto iudeus eſt / neq̃ q̄ in manifeſto in carne eſt circũciſus: ſꝫ q̄ in abſcondito iudeus eſt: ꝛ circũciſio cordis in ſp̄ũ non litera / cuius laus non ex hoĩbus / ſed ex deo eſt: circũciſi eſtis circunciſione nõ manufacta: in expoliatione corporis carnis ſed circũciſione xp̄i. Tertio ratione iudeorꝫ ꝛ inexcuſabiles eſſent. Si eñ circũciſus non fuiſſet potuiſſent iudei ſe excuſare ꝛ dicere: Ideo te nõ recipimus qr diſſimilis es patribus. Quarto rõne demonũ / ne ſcꝫ incarnationis myſterium cognoſcerent. Cũ enim circũciſio fieret contra originale pctm̃ credidit diabolus ꝛ hunc qui circũcidebatur ſimiliter peccatorem eſſe qui circũciſionis remedio indigeret propter eãdem cãm voluit vt mr̃ ſua virgo perpetua eſſet deſponſata. Quinto ratione perfecte iuſticie adimplende: ſicut eñ baptizari voluit vt perfectam iuſticiam. i. perfectam humilitatẽ q̄ eſt ſubdere ſe minori impleret: ſic etiam voluit circũcidi vt eandem humilitatẽ nobis oſtenderet dñs auctor ꝛ dñs legis voluit ſe ſubdere legi. Sexto rõne legis moſaice approbande: qd erat bona ꝛ ſancta ꝛ cõplẽda qr nõ venerat legem ſoluere / ſed adimplere. Roñ. xv. Dico eñ Ieſum xp̄m miniſtrum fuiſſe circũciſiõis propter veritatẽ dei ꝛc. Quare aũt circunciſio octaua die fiebat multiplex poteſt ratio aſſignari. Prima ſumit̃ penes intellectũ hiſtoricũ ſiue literalẽ. Naꝫ ſicut dicit rabbi Moyſes maximus philoſophus ꝛ theologus lꝫ iudeus. Puer ĩ ſeptẽ dieb⁹ tãte adhuc teneritudinis ẽ quante eſt adhuc in vtero matris exiſtens. In octaua aũt die fortificatur ꝛ ſolidat̃: ꝛ ideo vt dicit noluit dñs paruulos ante octauũ diẽ circuncidi ne ob nimiã teneritudinẽ nimiũ lederent̃. Altera octauũ vero diẽ ipſam ciſionẽ noluit prolõgari propter tres cauſas quas pd̃s idem aſſignat. Prima vt periculum euitet̃: ne ſcꝫ ſi nimiũ differret̃ ſine circũciſiõe eos mori ɔtingeret. Secunda vt dolori paruulorum prouideat̃: cũ eñ in circũciſione maximus dolor ſit / voluit eos dñs circuncidi dum paruã adhuc imaginationẽ haberent: ꝛ minorez ibi dolorem ſentirent. Tertia vt parentũ triſticie conſuleret: nam cũ ex circũciſione plerĩq̄ paruuli morerentur ſi circunciſi fuiſſent iã magni: ꝛ ex hoc mortui maior dolor fuiſſet parentibus q̄ ſi morerent̃ octo tantũ dies habentes. Scd̃a rõ ſumit̃ penes intellectum anagogicum ſiue celeſtẽ. Ideo eñ octaua die fiebat vt daretur intelligi q̄ in octaua reſurrectionis ab oĩ pena ꝛ miſeria circunciderem ur. Et ſm hos octo dies / erunt octo etates. Prima ab Adam vſq̃ ad noe. Scd̃a a noe vſq̃ ad Abrahã. Tertia ab abrahã vſq̃ ad Moyſem. Quarta a Moyſe vſq̃ ad Dauid. Quinta a Dauid vſq̃ ad xp̄m. Sexta a xp̄o vſq̃ ad finem mũdi. Septima morientium. Octaua reſurgẽtiũ. Vel per octo dies intelligunt̃ octo / q̄ in eterna beatitudine poſſidebimus: q̄ enumerat Aug. dicens. Quid aliud eſt ego ero illorꝫ deus niſi ero eis vñ ſatient̃. Ero quecũq̃ honeſte deſiderant̃. ſ. vita / ſalus / victus / copia / glĩa / honor / pax et omne bonũ: vel aliter. Per ſeptẽ dies intelligit̃ hõ cõſtãs ex corpe ꝛ aĩa. Quattuor eñ dies ſunt quattuor elemẽta ex quib⁹ corpus cõſiſtit. ꝛ tres dies ſunt tres potẽtie q̄ ſunt in aĩa. ſ. cõcupiſcibilis / iraſcibilis ꝛ rõnalis. Hõ igit̃ q̄ nũc hꝫ ſeptẽ dies: qñ vnitati eterne incommutabilitatis ɔiũget̃: tũc octo dies hẽbit: ꝛ ĩ illo octauo die ab oĩ pena ꝛ etiã culpa circũcidet̃. Tertia rõ ſumitur penes intellectũ tropologicũ ſiue moralem. Et ſm hoc octo dies diuerſimode poſſunt accipi. Prim⁹ põt eſſe pctĩ cognitio. P̃s. Qm̃ iniq̃tatem meã ego cognoſco ꝛc. Scd̃s ꝓpoſitũ deſerendi malũ ꝛ faciẽdi bonũ qd notat̃ in filio ꝓdigo q̄ dixit ſurgã ꝛ ibo ad patrẽ meũ ꝛc. Terti⁹ pudor de pctõ. vñ apl's. Quẽ eñ fructũ habuiſtis. tũc in illis in q̄b⁹ nũc erubeſcitis. Quart⁹ timor de futuro iudicio. Iob. Quaſi tumẽtes ſuper me fluctus timui deũ. Hiero. Siue comedam ſiue bibã: ſiue aliquid aliud faciã: ſemper videt̃ mihi illa vox in auribus meis ſonare. Surgite mortui venite ad iudiciũ. Quintus cõtritio: vñ Hiere. Luctũ vnigeniti fac tibi ꝛc. Sextus cõfeſſio. P̃s. Dixi cõfitebor aduerſum me iniuſtitiã meã ꝛc. Septimus ſpes venie. Nam ꝛ ſi iudas pctĩ ſui cõfeſſus fuerit: tñ nõ in ſpe venie: ꝛ idõ non eſt miam cõſecutus: Octauus ſatiſfactio / ꝛ in hac die hõ ſp̄ũaliter circũcidit̃ non ſolũ a culpa: ſed etiã ab oĩ pena: vel duo primi dies ſunt dolor de perpetratione peccati: ꝛ deſiderium emẽdandi. Alij duo confiteri mala q̄ fecimus: ꝛ bona que omiſim⁹. Alij quattuor ſunt oratio: lachrymarũ effuſio: corporis afflictio elemoſinarum largitio. Vel octo dies poſſunt eſſe octo: quorum diligẽs ɔſideratio oẽm volũtatẽ peccandi a nobis circũcidit. ita q̄ q̄ vnum diligẽter cõſiderauit vnã magnã dietã faciet quorꝫ ſeptẽ numerat Ber. dicens. Septẽ ſunt de eſſentia hoĩs q̄ ſi hõ cõſideraret in eternũ nõ peccaret: ſcꝫ materia vilis: operatio turpis: exitus flebilis: ſtatus inſtabilis: mors triſtabilis: diſſolutio miſerabilis: ꝛ dãnatio deteſtabilis. Et octauũ põt eẽ cõſideratio glĩe ineffabilis. Quarta ratio ſumitur penes intellectũ allegoricum ſiue ſpiritualẽ: ꝛ ſm hoc quinq̃ dies erunt quinq̃ libri Moyſi in quib⁹ continet̃ lex. Duo erunt ꝓphete ꝛ pſalmi. Octauus dies erit doctrina euangelica: ſed in ſeptẽ primis diebus nõ fiebat perfecta circũciſio: in octauo aũt perfecta circũciſio fit ab omni culpa ꝛ ab omni pena / nũc in ſpe: ſed tandẽ ĩ re. E. ¶ Quare aũt data fuerit circunciſio ſex ſunt cauſe q̄ notant̃ ĩ his verſib⁹. Cauteriũ: ſignũ: meritũ: medicina: figura. Exẽplũ fuit olim circũciſio dura. De carne aũt circũciſiõis dñi d̃r q̄ angel⁹ eã karolo magno attulit: ꝛ ipſe eã aquiſgrani in eccleſiaꝫ ſancte marie honorifice collocauit: karolus vero illã poſtea fertur caroſium tranſtuliſſe: nũc aũt dicitur eſſe Rome in eccleſia q̄ dicit̃ ſancta ſanctorũ: vñ ꝛ ibidẽ ſcriptum legit̃. Circumciſa caro xp̄i ſandalia clara. Atq̃ vmbilici viget hic preciſio chara. vnde ꝛ ea die fit ſtatio ad ſancta ſanctorum: ſed ſi hoc verum eſt valde vtiq̃ mirabile eſt. Cuꝫ enim caro ipſa ſit de veritate humane nature credimus q̄ reſurgente chriſto: redijt ad locum ſuũ glorificatum. Aliqui dixerunt qd hoc verum ſit iuxta opi-

uonẽ illoꝝ q̄ dicunt illud ſolũ eſſe de veritate humane nature. Q̃d ab adã traductũ eſt illud ſolũ reſurgere. Notandũ ꝙ olim a paganis ⁊ gentilibꝰ in his kalẽdis multe ſuperſtitiones obſeruabãtur quas ſcti etiaꝫ a xpianis vix extirpare potuerũt. Quas Aug. in quodã ſermone cõmemorat. Credẽtes eñ vt dicit Janũ ducẽ quendã deũ eſſe cũ in his kalendis plurimũ venerabant ⁊ ei duas facies figurabãt vnã poſt ſe ⁊ vnã ante ſe: qꝛ erat finis anni p̃teriti ⁊ pꝛincipiũ ſequẽtis. Rurſus in his kalẽdis formas mõſtruoſas aſſumebãt alij veſtientes ſe pellibus pecudũ: alij aſſumentes capita beſtiarũ. ex quo indicabãt nõ tã habitũ ſe beluinũ habere ꝙ̃ ſenſum. Alij tunicis mulieribꝰ veſtiebant non erubeſcentes inſerere tunicis mulieribꝰ militares lacertos. Alij ita auguria obſeruabant vt focũ de domo ſua vel aliud qđcũqꝫ bñficiũ cuilibet peteñti nõ tribuerent. Diabolicas etiã ſtrenas ⁊ ab alijs accipiũt ⁊ alijs tradunt. Alij in nocte mẽſas laute preparãt: ⁊ ſic tota nocte manere ſinunt credẽtes ꝙ ꝑ totũ annũ cõuiuia in tali ſibi abũdãtia ꝑſeuerãt. Et ſubdit. Aug. Qui de paganoꝝ cõſuetudine aliq̄d obſeruare voluerit timẽdũ eſt ne nomẽ chꝛiſtianũ ei ꝓdeſſe non poſſit. Qui ẽt ſtultis hoibꝰ ludentibus aliquã humanitatẽ impẽderit peccati eoꝝ participẽ ſe eſſe nõ dubitet. Nobis autẽ fratres nõ ſufficiat ꝙ hoc malũ nõ facitis: ſed vbicũqꝫ ſc̃ri videritis arguite ⁊ corripite ⁊ caſtigate. hec Aug.

¶ De Epiphania domini. xiiij. B.

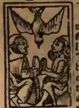
Epiphania dñi quadrupliciter decoratur miraculo: ⁊ ideo quadruplici vocabulo nuncupatur. Hodie eñ Magi xpm adorant. Joãnes chꝛiſtũ baptizat: aquã in vinum xps mutat ⁊ quinqꝫ milia holm de quinqꝫ panibꝰ ſatiat. Cum eñ Jeſus eſſet tredecim dierũ magi ad eũ (ſtella duce) venerũt. Et inde dicitur Epyphania ab epy. qđ eſt ſupra ⁊ phanos qđ eſt apparitio: qꝛ tunc deſuper ſtella apparuit ſiue ipſe xps per ſtellã que deſuper viſa eſt magis verus deꝰ demõſtratus eſt. Eadẽ die reuolutis vigintinouẽ annis cũ iam annũ triceſimũ attigiſſet: qꝛ habebat vigintinouẽ annos ⁊ tredecim dies: erat eñ incipiens quaſi annoꝝ triginta vt dicit Lucas: vel ſm Bedã habebat triginta annos plenos qđ eſt romanam eccleſiam tenere aſſerit tũc inquam in iordane baptizatus eſt. Et ob hoc vocatur theophania: a theos qđ eſt deus / et phanos qđ eſt apparitio: qꝛ tunc deus trinitas apparuit pater in voce filius in carne: ⁊ ſpũſſctũs in colũbe ſpecie. Ipſo iterũ die reuoluto vno ãno cũ eſſet triginta vel triginta vnius annoꝝ ⁊ tredecim dierũ aquã in vinũ mutauit. Et hoc vocatur bethphania a beth quod eſt domus: qꝛ miraculo facto in domo verus deus apparuit. Ipſo iterum die reuoluto anno cũ eſſet annoꝝ triginta vnius vel triginta duoꝝ ⁊ tredecim dierũ quinqꝫ milia holꝫ de quinqꝫ panibus ſatiauit ſicut dicit Beda: ⁊ ſicut dr in illo hymno q̄ in multis eccleſijs cãtatur: ⁊ ſic incipit. Illuminãs altiſſimꝰ ⁊c. Et ob hoc vocatur phagiphania a phage qđ eſt bucca ſiue mãducare: De hoc aũt quarto miraculo vtrũ hac die ꝯtigerit dubitatur: tũ qꝛ in originali Bede nõ ſic expreſſe legitur: tũ qꝛ Joan. vj. vbi de hoc miraculo agitur dicitur. Erat aũt ꝓximũ paſcha ⁊c. Iſta ergo quadruplex apparitio iſta die facta eſt. Pꝛima facta eſt per ſtellã in pꝛeſepio. Scđa per vocẽ patris in iordanis fluuio. Tertia per mutatiõeꝫ aque in vinum in cõuiuio. Quarta per multiplicationẽ panũ in deſerto. Pꝛima autem apparitio precipue hodie celebratur: ⁊ ideo eius hyſtoriã proſequamur. B.

¶ Nato eñ dño tres Magi hieroſolymã venerũt quoꝝ nomina in hebreo ſunt Appellius: Amerius: Damaſcus: grece Galgalath: magalath: Sarachi. latine Gaſpar: Balthaſar: Melchioꝛ. Cuiuſmodi autem Magi fuerũt hi: triplex extat ſnīa ſm ꝙ magus tripliciter dr. Magus eñ dr illuſoꝛ maleficus ⁊ ſapiẽs: dicũt ergo q̄dã hos reges ab effectu dictos fuiſſe magos. i. illuſores ex eo. ſ. ꝙ herodem illuſerũt: qꝛ ad eũ nõ redierũt: vñ ⁊ dr de herode. Videns ꝙ illuſus eſſet a magis ⁊c. Magus iterũ dr maleficus vñ malefici pharaonis dicuntur magi. Et ide dicit Chꝛyſo. hos magos vocatos. Dicit eñ iſtos fuiſſe maleficos: ſed poſtea cõuerſos. Quibꝰ dñs voluit natiuitatẽ ſuã reuelare ⁊ eos ad ſe reducere vt ꝑ hoc peccatoꝛibꝰ venie ſpẽ pꝛeberet. Iterũ magus idẽ eſt ꝙ ſapiens. Nã perſice magus: hebꝛaice ſcriba. grece phoꝛ: latine ſapiẽs dr. Dicuntur ergo magi. i. ſapientes. vnde et magi q̄ſi i ſapiẽtia magni. Venerũt ergo hi tres ſapiẽtes reges cũ magno comitatu hieroſolymã. Sed q̃ritur quare magi hierlꝫ venerũt cũ ibi dñs natꝰ nõ ſit. Sup hoc aſſignat remigiꝰ quatuoꝛ rõnes. Pꝛia qm̃ magi tps natiuitatis xpi agnouerũt: ſꝫ locũ ignorauerũt: qꝛ aũt hierlm erat ciuitas regalis / ⁊ ibi erat ſũmũ ſacerdotiũ ſuſpicati ſunt: ꝙ tã egregiꝰ puer nõ niſi in regia ciuitate naſci deberet. Scđa vt citius natiuitatis locũ diſcere potuiſſent cũ ibi ſapiẽtes legis ⁊ ſcribe reſiderẽt. Tertia vt iudei inexcuſabiles manerẽt: potuiſſent eñ dicere. Nos q̄dẽ natiuitatis locũ cognouimꝰ: tps aũt ignorauimꝰ: ⁊ idõ nõ credimꝰ. Magi ergo oñderũt iudeis tps ⁊ iudei magis locum. Quarta vt ſic ſtudio magoꝝ cõdẽnaretur pigritia iudeoꝝ. Nã illi vni ꝓphete crediderũt: iſti pluribꝰ credere noluerunt. Illi q̃rũt regẽ alienũ. Iſti nõ querũt ꝓpꝛiũ. Illi venerũt de longinquo: iſti mãſerũt in vicino. Iſti reges fuerũt ſucceſſores balaã / ⁊ ad viſionẽ ſtelle venerũt ꝓpter illã pꝛophetiã patris ſui. Orietur ſtella ex iacob: ⁊ exurget hõ de iſrael ⁊c. C. ¶ Aliã cauſam vñ iſti moti ſunt ad veniẽdũ ponit Chꝛyſo. i originali ſup Matth. aſſerẽs quoſdam dicere ꝙ quidã ſecretoꝝ inſpectores elegerũt de ſeipſis duodecim ⁊ ſi quis moꝛiebatur filiꝰ eius aut aliquis ꝓpinquoꝝ in eius loco ſubſtituebatur. Hi ergo per ſingulos annos poſt meſſem aſcẽdebant ſup montẽ victoꝛialẽ ⁊ tribꝰ diebꝰ ibidẽ moꝛãtes ſe lauabãt ⁊ adorabãt deũ vt eis illã ſtellã quã balaã predixerat oſtenderet. Quadã igitur vice. ſ. in die natalis dñi dum ſic ibidẽ manerent ſtella quedã ad eos ſup montẽ venit que habebat formam pulcherrimi pueri ſup cuius capite crux ſplẽdebat que magos allocuta eſt dicens. Ite velocius in terram iuda ⁊ ibidẽ regẽ quẽ queritis natuꝫ inuenietis. Tũc illi cõtinuo venire ceperũt. Sed q̃ro in tã puo tpe. ſ. in tredecim diebꝰ ꝑ tãta terrarũ ſpacia venire potuerũt. i. ab oriẽte vſqꝫ in hierlm que in medio mũdi dicitur eſſe ſita. Dicendũ eſt ſm Remigiũ qm̃ talis puer ad quẽ ꝓperabant eos in tã breui ſpacio ꝑducere potuit. Vel poterit dici ſm Hieronymũ ꝙ ſup dromedarios venerũt q̄ ſunt aĩalia velociſſima q̄ tñ currunt vna die quãtũ equus in tribꝰ. vñ dr dromedarius a dromos qđ eſt curſus ⁊ areo qđ eſt virtus. Cum ergo hieroſolymã veniſſent interrogauerũt dicentes. Vbi eſt qui natus eſt rex iudeoꝝ. Nõ interrogauerunt an natus ſit: qꝛ hoc credebãt. Sed querũt vbi natꝰ ſit quaſi aliquis interrogaſſet eos vnde ſcitis hunc regẽ natũ eſſe. Rñderũt. Vidimus ſtellã eius in oꝛiẽte ⁊ venimus adoꝛare eum. Hoc eſt nos exiſtentes in oriente ⁊ vidimus ſtellã eius. i. eius natiuitatis oſtẽſiuã vidi

mus in terra ſua iudeã poſitã. Vel nos exiſtentes in nr̃a regiõe vidimꝰ ſtellã eiꝰ in oriente.i. in oriẽtali pte his orbis ſicut dicit Remigius in originali verũ hoiem et verũ regẽ ⁊ verũ deũ cõfeſſi ſunt. Verũ hoiem cũ dixerũt vbi eſt q̃ natꝰ eſt verũ regẽ: cũ aiũt. Rex iudeoꝝ: verũ deũ cũ ſubiungũt venimus adorare eũ. Preceptuꝫ eñ fuit vt nullꝰ niſi ſolus deꝰ adoraref. Sed Herodes hoc audiẽs turbatꝰ eſt ⁊ oĩs hieroſolyma cũ illo. Triplici de cauſa rex turbatꝰ eſt. Pmo ne iudei regẽ natũ tanq̃ ſuũ reciperent ⁊ ſe tanq̃ alienigenã expellerent Vñ Chryſoſto. ſicut ramũ arboris in excelſo poſitũ: leuis ẽt aura mouet: ſic ⁊ ſublimes hoies in culmine dignitatũ exiſtẽtes: leuis etiã fama cõturbat. Scd̃o ne a romanis culpari poſſet ſi aliq̃s ibi rex vocaref quem Auguſtus nõ cõſtituiſſet. Sic eñ ordinauerãt romani vt nullus deꝰ vel rex ſine ſui licẽtia ⁊ imperio diceref. Tertio qm̃ ſicut dicit Greg. Celi rege nato rex terre turbatꝰ eſt: qꝛ nimirũ altitudo terrena cõfundif: dũ celſitudo celeſtis aperif. Oĩs etiã hieroſolyma cũ illo turbata eſt triplici de cauſa. Pria qꝛ ipſi gaudere nequeũt de aduẽtu iuſti. Scd̃o vt regi turbato adularef ꝑ hoc q̃ ſe ſĩliter turbatos oſtẽderẽt. Tertio qꝛ ſicut ſe ventis cõcutientibus vnda cõcutitur: ſic ⁊ regibꝰ adinuicẽ certãtibꝰ ppl's conturbatur: ⁊ ideo ex hoc timuerunt ne ſcꝫ preſenti ⁊ futuro rege adinuicẽ certãtibus ipſi perturbatiõibꝰ inuoluerenf. Hec eſt rõ. Chryſo. D. ¶ Tunc Herodes oẽs ſacerdotes ⁊ ſcribas conuocãs ſciſcitabaf ab eis vbi xp̃s naſceretur. Cum aũt ab eis didiciſſet q̃ ĩ bethleeꝫ iude vocatis ad ſe clam magis diligẽter ab eis didicit tp̃s ſtelle vt vcꝫ ſciret quid faceret ſi ad ſe magi nõ redirẽt. Dixitq̃ eis vt inuẽto puero ei renũciarẽt ſimulãs ſe velle adorare quẽ volebat occidere. Et nota q̃ cũ magi hieroſolymã igreſſi fuiſſent ſtelle ducatũ amiſerunt: ⁊ hoc ꝓpter tres rõnes. Prima vt de loco natiuitatis Chriſti q̃rere cogerenf: vt ſic de ipſius ortu certificarenf: tam per ſtelle apparitionẽ q̃ per prophetie aſſertioneꝫ ſicut ⁊ factum eſt. Scd̃a qm̃ auxiliũ q̃rẽtes humanũ iuſte ꝑdere meruerũt diuinũ. Tertia qm̃ ſigna infidelibus data ſunt ſm̃ apl̃m: ſed ꝓphetia fidelibus: ⁊ ideo ſignum datũ iſtis dum adhuc eſſent infideles non debuit apparere dum eſſent inter iudeos fideles. Hec triplex ratio tangif in gloſſa. Cum aũt Hieruſalẽ egreſſi fuiſſent ſtella antecedebat eos vſq̃ dũ veniẽs ſtaret ſupra vbi erat puer. De hac ſtella hmõi fuerit ſunt tres opiniones: quas ponit Remigiꝰ in originali. Quidã dicũt fuiſſe ſpiritum ſanctũ vt i'le qui poſtmodũ deſcendit ſuper dñm baptizatum in ſpecie columbe: apparuerit et ĩ magis in ſpecie ſtelle. Aliĩ vt Chryſoſto. dicũt q̃ fuerit ãgelꝰ vt ipſe qui apparuit paſtoribꝰ: apparuit etiã ⁊ magis. Sed ipſis paſtoribus iudeis tanq̃ rõne vtẽtibꝰ apparuit in forma rõnali: gẽtilibus vo tanq̃ irrationabilibus in ſpẽ irrationali. Aliũ qd̃ veriꝰ creditur q̃ fuerit ſtella de nouo creata q̃ peracto ſuo miniſterio redijt ĩ preiacentẽ materiã. Iſta aũt ſm̃ qd̃ dicit Fulgentius differebat ab aliĩs in tribus. ſ. in ſitu. qꝛ nõ erat localr ſita ĩ firmamẽto: ſed pẽdebat in meditullo aeris ꝓximo terre. In fulgore: qꝛ ceteris erat ſplẽdidior qd̃ inde pꝫ: qꝛ ſplẽdorẽ eius non poterat ſplendor ſolis obfuſcare immo in meridie lucidiſſima apparebat. In motu: qꝛ ꝓcedebat magos more viatoris: nõ eñ mouebatur motu circulari: ſed quaſi motu aĩali ⁊ ꝓceſſiuo. Alie tres dñe tãgunf in gloſ. Mat. ij. q̃ icipit ſic. Hec ſtella dñice natiuitatis ⁊c. Pria in origine: qꝛ alie in mũdi principio ſunt facte: hec nõ. Scd̃a in officio: qꝛ alie facte ſunt vt ſint ĩ ſigna ⁊ tpa: vt dr̃ Gen. j. Hec aũt vt magis viã pberet. Tertia in duratiõe: qꝛ alie ſunt ꝑpetue. Hec ↄpleto officio ſuo redijt in materiã preiacentẽ. F. ¶ Cũ aũt ſtellã vidiſſent gauiſi ſunt gaudio magno valde. Notandũ q̃ quintuplex eſt ſtella quam iſti magi viderũt. ſ. ſtella materialis: ſtella ſpũalis: ſtella ĩtellectualis: ſtella rõnalis: ⁊ ſtella ſupſubſtãtialis. Primã. ſ. materialẽ viderũt in oriẽte. Scd̃aꝫ. ſ. ſpũalẽ que eſt fides viderunt in corde. Niſi eñ hec ſtella. ſ. fides in eoꝝ corde radiaſſet: nequaq̃ ad viſionẽ prime ſtelle veniſſent. Habuerũt eñ fidem de eius humanitate cũ dixerunt. Vbi eſt q̃ natus eſt. Et de eius regali dignitate. cũ dixerũt. Rex iudeoꝝ. Et de eiꝰ deitate: cũ dixerũt. Venimus adorare eũ. Tertiã. ſ. intellectualẽ que eſt angelus viderũt in ſomno qñ per angelũ ſunt moniti ne redirẽt ad herodẽ. Licet ſm̃ quãdã gloſſam nõ angelus: ſed ipſe dñs eos admonuerit. Quartã. ſ. rõnalem: que fuit beata virgo viderunt in diuerſorio. Quintã. ſ. ſupſubſtãtialẽ: que fuit xp̃s viderũt in pſepio. Et de hoc dupliciter dr̃. Intrãtes domũ iuenerũt puerũ cũ maria matre eius. Quelibet aũt iſtarũ dicif ſtella. De pria. Pſal. Lunã ⁊ ſtellas q̃ tu fundaſti. De ſcd̃a. Eccle. xliij. Species celi. i. celeſtis hoĩs gl̃a ſtellarum. i. virtutũ. De tertia. Baruch. iij. c. Stelle autẽ dederunt lumen in cuſtodijs ſuis: vocate ſunt ⁊c. De quarta. Aue maris ſtella. De quinta. Apoca. vlti. Ego ſum radix ⁊ genus dauid: ſtella ſplẽdida ⁊ matutina. Propter viſionem prime ⁊ ſecunde ſtelle magi gauiſi ſunt. Propter viſionẽ tertie ſtelle gauiſi ſunt gaudio. Propter viſionẽ quarte ſtelle gauiſi ſunt gaudio magno. Propter viſionem quinte ſtelle gauiſi ſunt gaudio magno valde. Vel ſicut dicit gloſ. Ille gaudet gaudio qui de deo gaudet q̃ eſt verũ gaudiuꝫ: ⁊ addit magno: qꝛ eo nihil eſt maius ⁊ valde: qꝛ de magno poteſt alius plus alius minus gaudere. Vel per horum verborum exaggregationẽ voluit oſtendere Euangeliſta q̃ hoies plus gaudent de rebus perditis ⁊ iterũ inuẽtis q̃ de ſemꝑ poſſeſſis. F. ¶ Cũq̃ domunculã intraſſent ⁊ puerũ cũ matre inueniſſent flexis genibꝰ ei ſinguli hec munera obtulerũt: ſcꝫ aurũ/ thus/ ⁊ myrrhã. Hic exclamat Aug. dicẽs. O ſtupenda infantia cui et aſtra ſubduntur. Cuius eſt ille magnitudinis ⁊ ſupne glorie ad cuꝰ pãnos ⁊ angeli excubant ⁊ ſydera obſecundãt ⁊ reges trepidant ⁊ ſectatores ſapiẽtie geniculant. O beatum tuguriũ. O ſedes dei ſcd̃a poſt celum vbi nõ lucerna lucet: ſed ſtella. O celeſte palatium in quo habitat nõ rex geminatus: ſed deꝰ incorporatus cui erãt pro mollibus toris dura preſepia: ꝓ laquearibus aureis fuliginea culminis tecta: ſed ſyderis obſequio decorata. Stupeo cũ video pãnos ⁊ intueor celos eſtuo cum aſpicio in preſepio mendicum ⁊ ſuper aſtra preclarũ. Item Bernar. Quid facitis. O magi. Quid facitis? Lactentem puerū adoratis in tugurio vili in vilibꝰ pãnis: ergo ne deus eſt iſte quid facitis q̃ aurũ offertis: ergo rex eſt iſte. Et vbi aula regia vbi thronus vbi curie regalis frequentia. Nunquid aula eſt ſtabulum: thronus preſepiũ: curie frequẽtia Ioſeph ⁊ Maria. Iſti inſipientes facti ſunt vt fierent ſapientes. De hoc ẽt ſic dicit Hilariꝰ in lib. ij. de trinitate. Parit virgo: ſed partus a deo eſt. Infans vagit laudãtes angeli audiunf: panni ſordẽt: deꝰ adoratur: itaq̃ poteſtatis dignitas non amittitur dũ carnis humilitas predicatur. Ecce qño in Chriſto puero nõ tm̃ fuerũt humilia ⁊ infima: ſed etiam diuinitatis ſublimia ⁊ excelſa. De hoc iterum dicit Hierony. ſuper epiſtolaꝫ ad Hebreos

reſpicis cunas xp̄i:vide pariter ⁊ celū. Uagiētē in preſepio intueris infantē:ſed angelos ſimul auſculta laudātes. Herodes pſequit̄:ſed adorant magi. Ignorant phariſei:ſed ſtella demōſtrat. Baptizat̄ a ſeruo:ſ; vox dei deſup tonātis audit̄. Aquis immergit̄:ſ; columba deſcēdit:imo ſpūſſanctus in colūbs. B. ¶ Quare autē magi hmōi munera obtulerīt multiplex eſt rō. Prīa: qm̄ traditio antiquoꝝ fuit vt dicit Remigius vt null⁹ ad deū vel ad regē vacuus introiret. Perſi aūt ⁊ chaldei talia munera cōſueuerāt offerre. Iſti aūt vt d̄r ī hiſtoria ſcholaſtica venerūt de finibus perſaꝝ ⁊ chaldeorū:vbi eſt fluuius ſaba a quo ⁊ ſabea d̄r regio. Secunda q̄ eſt Bernardi:qm̄ beate virgini aurū obtulerunt propter inopie ſubleuationē:thus propter ſtabuli fetorē:myrrhā ꝑpter mēbroꝝ pueri cōſolidationē ⁊ malorū vermiū expulſionē. Tertia qm̄ aurū ad tributū:th⁹ ad ſacrificiū:myrrha ad ſepulturā pertinet mortuoꝝ. Per hec tria ergo in xp̄o intimat̄ regia poteſtas:diuina maieſtas:⁊ humana mortalitas. Quarta qm̄ aurū ſignificat dilectionē:thus orationem:myrrha carnis mortificationē. Et hec tria xp̄o debemus offerre. Quinta qm̄ per hec tria ſignificant̄ tria que erant in xp̄o:ſc; diuinitas precioſiſſima:anima deuotiſſima:⁊ caro integra ⁊ incorrupta. Hec tria ſignificabant̄ per illa tria que erant in arca. Nam virga que floruit caro xp̄i que reſurrexit. Pſal. Et refloruit caro mea ⁊c. Tabule vbi erāt ſcripta precepta:anima in qua ſunt oēs theſauri ſcientie ⁊ ſapientie dei abſconditi. Manna deitas que h; oēm ſaporem ⁊ oēm ſuauitatē. Per aurū ergo qd̄ ē precioſi⁹ oībus metallis intelligit̄ diuinitas precioſiſſima. Per thus aīa deuotiſſima:qr thus ſignificat deuotionē ⁊ orationē. ps. Dirigatur ōfo ⁊c. Per myrrhā q̄ conſeruat a corruptione caro incorrupta. Admoniti aūt magi in ſomnis ne redirēt ad herodē per aliā viā reuerſi ſunt in regionē ſuam. Ecce qūo magi pfecerūt. Nā ſtella duce venerūt per hoīes imo per ꝓphetiam edocti fuerūt:angelo duce redierūt ⁊ in xp̄o qeuerunt. Horū corpora in mediolani eccleſia q̄ nūc eſt fratrum ordinis noſtri.ſ. fratrū predicatoꝝ quieſcebāt:ſed nūc colonie requieſcūt. Nā eoꝝ corpa primo ꝑ helenā conſtātini matrē rapta in conſtantinopolim trāſlata poſtea ꝑ ſanctū Euſtorgiū epm̄ mediolanū ſunt tranſlata Sed ꝑ Henricū imperatorē poſtq̄ mediolanū poſſedit in coloniam ſup rhenū fluuiū ſunt delata:vbi ī magna reuerētia ⁊ populi deuotione coruſcant.

¶ De ſancto Paulo eremita. xv. A

PAulus prim⁹ eremita vt teſtatur hiero. q̄ eius vitam cōſcripſit feruente decii perſecutione eremum vaſtiſſimā adūt:ibiq; in quadā ſpelunca lx. annis hoīb⁹ incognit⁹ permanſit. Iſte aūt deci⁹ d̄r fuiſſe galien⁹ q̄ fuit binomius:q̄ cepit anno dn̄i.cclvj. Uidens em̄ ſanct⁹ Paulus xp̄ianis tot tormētoꝝ genera irrogari in eremū aufugit. Eo ſiquidē tp̄e duo iuuenes xp̄iani cōprehēdunt̄:quoꝝ vnus toto corpe melle perungit̄:⁊ ſub ardore ſolis aculeis muſcarū ⁊ ſcabronū ⁊ veſparū lacerādus exponit̄. Alter xo molliſſimo lecto imponit̄:⁊ in loco ameniſſimo collocatur:vbi aeris erat tēperies:riuoꝝ ſonitus:cāt⁹ auiū ⁊ florum olfactus funibus tn̄ floreis coloribus obtectis ſic iuuenis cingitur vt manibus vel pedib⁹ ſe iuuare nō poſſet. Adeſt quedā iuuēcula corpe pulcherrima ⁊ impudica ac impudice tractat iuuenē dei amore repletū. Cū aūt ille in carne mot⁹ contrarios rōni ſenſiſſet nō habēs arma q̄bus ab hoſte ſe eruat:linguam ꝓpriā dētibus ſuis incidit ⁊ in faciē impudice expuit:⁊ ſic tētationem doloꝛ fugauit ⁊ tropheū laude dignū ꝓmeruit. Hoꝝ ⁊ alioꝝ penis ſanct⁹ paulus territ⁹ eremū petiit. B. ¶ Eo tp̄e cū Antoni⁹ primū ſe īter monachos eremicolam cogitaret:in ſomnis aliū ſe multo meliorē eremum incolere edocet̄. Qui dū eū ꝑ ſyluas inquireret obuiū habuit ypocētaurū hominē equo mixtū qui ei viā dexterā demonſtrauit. Poſtmodum obuiū habuit aīal ferēs fruct⁹ palmarū ſupra imaginē hoīs inſignitū:deorſum xo capre formā habens. q̄ dū ipm̄ ꝑ deū cōiuraret vt ſibi diceret q̄s eſſet:reſpondit ſe eſſe satyꝝ deū ſyluaꝝ ſm̄ errorē gentiliū. Poſtremo obuiauit ei lup⁹ q̄ eū ad cellā ſancti pauli perduxit. Paulus aūt Antoniū preſentiēs oſtiū ſera clauſit Antoni⁹ xo rogat vt ſibi aperiat aſſerēs ſe nūq̄ inde receſſurū:ſed ibi poti⁹ moriturū. Uictus paul⁹ ei aperuit:ſtatimq; ambo in amplexus ruūt. Cūq; hora prādii adeſſet coruus duplicatā panis partē attulit. Cūq; de hoc Antonius miraret̄ rn̄dit Paulus q̄ deus ſibi oī die taliter miniſtrabat:⁊ prebēdā ꝑpter hoſpitē; duplicauerat. Pialis orit̄ quis magis dign⁹ eſſet panē diuidere. Defert Paulus hoſpiti:⁊ Antoni⁹ ſeniori. Tandē vterq; manū apponūt ⁊ in equas partes panem diuidūt. Cū aūt Antoni⁹ rediēs iam celle ſue appropinq̄ret vidit angelos aīam Pauli deferētes. qui rediēs velociter inuenit corpus pauli flexis genib⁹ in modū orantis erectū:ita vt ipm̄ viuere eſtimaret. S; cū ipm̄ mortuū didiciſſet ait. O ſctā aīa qd̄ gerebas ī vita in morte monſtraſti. Cū aūt non haberet vnde ſepulturā faceret ecce duo leones aduenerunt:⁊ foueam parauerunt:ſepultoq; eo ad ſyluam redierunt. Antonius aūt tunicam pauli ex palmis cōtextā aſſumpſit:qua poſtmodū in ſolennitatibus vtebatur. Obiit autē circa annum domini.cclxxvii.

¶ De ſancto Remigio. xvi. A

REmigius dicitur a remi quod eſt paſcens:⁊ geos quod eſt terra q̄ſi paſcens terrenos doctrina. Uel Remigius dicitur a remi quod eſt paſtor / ⁊ gyon quod eſt luctatio / quaſi paſtor ⁊ luctator. Pauit enim gregem ſuum verbo predicationis:exemplo conuerſationis:ſuffragio orationis. Eſt etiam triplex genus armorum:ſc; defenſionis vt ſcutum:pugnationis vt gladius:munitionis vt lorica ſiue galea. Luctatus eſt igitur contra diabolū ſcuto fidei gladio verbo dei ⁊ galea ſpei. Eius vitam Ignarus Remenſis archiepiſcopus ſcripſit. B

REmigius doctor egregi⁹ ⁊ ꝯfeſſor dn̄i glorioſus a quodam eremita naſci taliter eſt ꝓuiſus. Cū em̄ vuādaloꝝ pſecutio totā frāciā deuaſtaſſet q̄dā ī recluſus vir ſcīuſq; lumē oculoꝝ amiſerat ꝓ pace eccl'ie gallicane crebris ōrōnib⁹ dn̄m exorabat Et ecce angelus dn̄i ī viſu ei aſtitit:atq; dixit. ſcito q̄ mulier illa noīe cilina filiū noīe remigiū ꝯ̄ciet:q̄ gētē ſuā a maloꝝ īcurſib⁹ liberabit. cūq; euigilaſſet ſtatim ad domū cilīne venit ⁊ q̄ viderat enarrauit. Cūq; illa nō crederet eo q̄ anus iā eſſet. Illa rn̄dit. Scias q̄ cū puerū ablactaueris oculos meos de lacte tuo punges:⁊ continuo mihi viſum reſtitues. Cūq; ꝑ ordinē hec oīa ꝯtigiſſent remigi⁹ mūdū fugiēs ⁊ recluſoriū ītrauit. Creſcēte aūt ei⁹ fama cū eēt.xxii.

annoꝝ ab omni populo archiepͣs Remẽſis eſt electus.
Tante aũt manſuetudinis fuit ꝙ etiã ad mẽſam eius
paſſeres veniebãt: ⁊ de manu eius reliquias ciborum
comedebãt. Quodã tpe cũ in domo cuiuſdã matrone
hoſpitat⁹ fuiſſet: ⁊ illa modicũ vini haberet remigius
celariũ introiuit ⁊ ſup doliũ crucẽ fecit. Cũqꝫ ibidẽ
oraſſet mox deſup vinũ egreditur: ita ꝙ per mediũ ce-
larij fundebat: cũ autem Clodoueus rex Frãcie tũc tẽ-
poris gẽtilis eſſet: nec ab vxore ſua chriſtianiſſima con-
uerti poſſet: vidẽs ꝙ infinitus exercitus alemanorum
ſup ſe veniſſet dño deo quẽ vxor ſua colebat votum vo-
uit ꝙ ſi de alemanis victoriã ſibi cõcederet mox xpi fi-
dẽ reciperet. Qḋ cum fuiſſet ad libitũ cõſecutus bea-
tũ Remigiũ adijt ⁊ ſe baptizari popoſcit. Cũqꝫ ad fon-
tẽ baptiſmatis aduẽniſſent: nec ibidẽ ſacrum chriſma
haberent: ecce columba quedã ampullã cũ chriſmate in
roſtro detulit de quo regẽ põtifex liniuit. Hec aũt am-
pulla in Remẽſi eccleſia cõſeruat: ⁊ inde vſqꝫ hodie re-
ges Frãcie inungũtur. ¶ Poſt longum tempus cum
Genebaldus vir ꝓuidus neptẽ beati Remigij in vxorẽ
haberet ⁊ ſe religionis cauſa mutuo abſoluiſſent predi-
ctum Genebaldũ beatus Remigius laudunẽ. epiſco-
pum ordinauit. At Genebaldus cum vxorẽ ſuã cauſa
inſtruẽdi ad ſe ſepi⁹ venire ꝑmitteret ex frequenti col-
loquio animus eius in cõcupiſcẽtia inflãmatur ⁊ vſqꝫ
in peccatum ſecum prolabitur. Que cõcipiens ⁊ filiũ
pariens hoc epͦ intimauit: ⁊ ille cõfuſus ad eã remã-
dauit dicens. Qm̃ puer de latrocinio acquiſitus eſt vo-
lo vt latro vocetur. Ne aũt ſuſpitio aliqua orietur vxo-
rem ſuã ſicut prius ad ſe venire permiſit. Verũtamen
poſt primi peccati fletũ: ſecum iterũ ruit in peccatum.
Que cũ filiã peperiſſet: ⁊ hoc epiſcopo retuliſſet ille re-
ſpõdit. Illã filiã vulpeculã nominare. Tandẽ ad ſe re-
uerſus beatum Remigiũ adijt: ⁊ ad pedes ſuos proci-
dens ſtolã de collo ſuo deponere voluit. Qḋ cum ſan-
ctus Remigius ꝓhibuiſſet: ⁊ ab eo quid accideret au-
diuiſſet blãde eũ cõſolans ipſum in quadã cellula par-
ua per ſeptem annos recluſit: ⁊ ipſe interim eccleſiam
eius gubernauit. Septimo igit anno cũ in cena domi-
ni in oratione perſiſteret: ⁊ angelus dñi eidẽ aſtitit: et
peccatũ ſuũ ſibi dimiſſum perhibuit: ac vt foras exire
debeat imperauit. Cui cũ reſpõdiſſet: non poſſum: qm̃
dñs meus Remigius oſtium hoc clauſit: ⁊ ſigillo ſuo
muniuit. Angelus ait. Ecce vt ſcias tibi celũ apertum
eſſe hoc etiam oſtium ſaluo ſigillo nũc aperitur. Sta-
timqꝫ vt dixerat eſt apertũ. Tunc Genebaldus actus
ſe in medium oſtij in modũ crucis ait. Etiã ſi dñs me⁹
Jeſus xpͣs ad me veniret hinc: hinc non egrediar niſi
dñs meus Remigius huc veniat qui me recluſit. Tũc
ſanctus Remigius ad monitionem angeli laudunum
venit ⁊ ipſum in locũ ſuũ reſtituit. Qui vſqꝫ ad obitũ
ſuum in ſanctis operibus perſeuerauit: et latro filius
eius in epiſcopatu eidem ſucceſſit: qui etiam ſanctus
fuit. Tandem ſanctus Remigius multis claris virtu-
tibus in pace quieuit circa annum dñi quingẽteſimũ.
Eodem die celebratur natalis ſancti Hylarij Pictauo-
rum vrbis epiſcopi.

¶ De ſancto Hylario epiſcopo. xvij. B.

Hylarius dictus eſt quaſi hylaris qui in ſeruitute
dei valde hylaris fuit. Uel dicitur hylarius quaſi
alarius ab altus ⁊ ares virtus: quia fuit altus in ſciẽ-
tia ⁊ virtuoſus in vita. Uel hylarius dicitur ab yle qḋ
eſt quaſi primordialis materia que obſcura fuit: ⁊ ipſe
in dictis ſuis habet magnam obſcuritatem ⁊ profun-
ditatem. B.

Hylari⁹ Pictauorũ vrbis epͣs re-
gionis equitanie oriũdus quaſi lu-
cifer refulgẽs inter aſtra ꝓceſſit. Hic
vxorẽ primit⁹ habẽs ⁊ filiã in laicali
habitu monaſticã vitã ducebat. Tãdẽ
in vita ⁊ ſciẽtia ꝓficiẽs in epͣm ẽle-
ctus. Cũ igit btũs Hylari⁹ nõ ſolum
ciuitatẽ ſuã: ſed totã Frãciã ab here-
ticis defenſaret ad ſuggeſtionẽ duorũ
epͦꝝ qui ab hereſi fuerant deprauati
ab imperatore ꝗ hereticoꝝ fautor erat
cũ beato euſebio vercelleñ. epͦ eſt in exiliũ relegatus.
Deniqꝫ cũ vbiqꝫ arriana hereſis pullularet ⁊ ab impe-
ratore licẽtia data eſſet: vt oẽs epͣi cõuenirẽt ⁊ de verita-
te fidei diſputarẽt. Cũ ſanct⁹ Hylari⁹ aduẽniſſet ad pe-
titionẽ dictoꝝ epͦꝝ qui ei⁹ eloquẽtiã ferre nõ poterant
Pictauiã redire cõpellitur. Cũ aũt ad inſulam galli-
nariã ꝗ tota erat plena ſerpentibus appropinquaſſet:
⁊ i ipam deſcẽdiſſet: oẽs ſerpẽtes ex ſui viſiõe fugerũt
⁊ in medio inſule palũ fixit: nec amplius libertas data
eſt illis occupare qḋ vetuit tanqꝫ pars inſule non ſit
terra ſed pelagus. Cũ ergo pictauis eſſet quedã infan-
tẽ ſine baptiſmo defunctũ ſuis orõnibus ad vitã reſti-
tuit. Nã tandiu iacuit in puluere donec pariter ſurge-
rent ſenex de oratione ⁊ infans de morte. Cũ autẽ filia
eius Apia maritũ vellet accipere: hylarius pr ei⁹ ei
predicauit: ⁊ in ſacre virginitatis ꝓpoſito cõfirmauit.
Quã dũ ille firmã cõſiderãs ⁊ ne aliqñ flecteret for-
midans dñm inſtãtius exorauit vt eã ad ſe reciperet:
nec vltra viuere ꝑmitteret. Qḋ ⁊ factũ eſt. nã poſt pau-
cos dies ad dñm migrauit quã ipſe ꝓprijs manib⁹ ſe-
peliuit. Qḋ mr beate apie cõſiderãs epͣm rogauit vt
ſibi qḋ ⁊ filie impetraret. Qḋ ⁊ fecit ⁊ ipſam in orõne
ſua ad regnũ premiſit. C. ¶ Eo tpe leo papa heretico-
rum perfidia deprauat⁹ oĩm epͦꝝ conciliũ cõuocauit.
Quib⁹ cõuocatis Hylari⁹ nõ vocat⁹ aduenit. Qḋ au-
diẽs papa ꝑcepit ne aliqs ſibi aſſurgeret nec aliquem
locũ daret: cũ ergo ingreſſus fuiſſet dixit ad eũ papa.
Tu es hylari⁹ gallus. Et ille. nõ ſuꝫ gall⁹: ſꝫ de gallia
i. nõ ſum in gallia nat⁹: ſꝫ de gallia epͦs. Cui papa. Et
ſi tu es hylari⁹ de gallia: ⁊ ego ſum Leo romane ſedis
apoſtolicus ⁊ iudex. Cui hylarius. Et ſi tu ſis leo nõ tñ
de tribu iuda: ⁊ ſic iudicãs reſides: ſꝫ nõ i ſede maieſta-
tis. Tunc papa cũ indignatione ſurrexit dicens. Mo-
dicũ preſtolare donec redeã: ⁊ tibi qḋ mereris reddaꝫ.
Cui hylarius. Si nõ redieris ꝗs mihi pro te reſponſu-
rus erit? Et ille. cõcit⁹ redibo ⁊ tuã ſupbiã hũiliabo.
Cũ ergo papa ad ſecreta ſue nature iuiſſet diſſinteria
periit ⁊ oĩa inteſtina ibidẽ proijciens miſerabiliter vi-
tam finiuit. Interea vidẽs hylari⁹ ꝙ nullus ſibi aſſur-
geret patiẽter ferens in terrã ſe poſuit dicens. Dñi eſt
terra. Statimqꝫ nutu dei terra quã inſederat ſurſum
ſe expulit ⁊ vſqꝫ ad equalitatem alioꝝum epͦꝝum ſe le-
uauit. Cũ igit papa miſerabiliter nunciaret defunct⁹
aſſurgẽs hylari⁹ oẽs epͦs i fide catholica ꝯfirmauit:
⁊ confirmatos ad propria remiſit. Hoc aũt miraculũ
de morte leonis pape dubitationẽ habet: tum qꝛ hiſto-
ria eccleſiaſtica vel tripartita nihil de hoc loquitur: tũ
quia aliquem papam talis nominis tũc fuiſſe chroni-
ca non teſtatur: tum qꝛ Hieronymus dicat quod ſan-
cta Romana eccleſia ſemper immaculata ꝑmãſit: ⁊ in
futuro manebit ſine vlla hereticoꝝ inſultatiõe. Poſ-
ſet tamẽ dici ꝙ tunc erat aliqs papa ſic vocat⁹ nõ qui-
dem canonice electus: ſꝫ tyrannice intruſus. Uel forte
libertus papa qui Conſtantino heretico fauebat alio

nomine dict⁹ eſt leo. Tandē multis miraculis pͤpetra
tis cū beatus hylarius infirmatus obitū ſuū imminē
re cognoſceret: leontiū preſbyterū quē maxime dilige
bat ad ſe vocauit ⁊ nocte imminēte vt foras exeat ad
monuit: ⁊ ſi quid audiret ei renūciet imperauit. Ille
iuſſa cōplens voces adhuc ciuitatis tumultuantis ſe
audiſſe reuertens expoſuit: ⁊ cum circa eum vigilaret
finē eius expectans media nocte iterū iubetur exire:
⁊ quid audiret iacenti referret. Qui cū ſe nihil audiſſe
renūciaſſet mox nimia claritas quā etiā pͤdict⁹ preſ
byter ſufferre non poterat ad eū intrauit: ⁊ ſic paula
tim recedēte lumine ad dn̄m migrauit. Floruit autē
circa annū dn̄i. cccxl. ſub Cōſtātino. Feſtū hui⁹ ſancti
eſt in octaua epiphanie. Cū duo mercatores maſſam
cere cōiter haberēt ⁊ vnus altero renitente eā ad alta
re ſancti Hilarij obtuliſſet ſtatim per medium diuiſa
pars vna ſibi remanſit: reliqua renitenti deuenit.

¶ De ſancto Machario. xviij. B.

Macharius dicit a macha ꝙ eſt ingenium ⁊ areo
virtus. Vel dī a macha ꝙ eſt percuſſio ⁊ reo ma
giſter: Fuit enim ingenioſus cōtra demonis fallaciam
virtuoſus quantum ad vitam percuſſor in domatione
corporis: magiſter in regimine plationis. Vel macha
rius id eſt beatus. B.

Macharius abbas deſcendit per
vaſtitatē deſerti et intrauit dor
mire in monumento vbi ſepulta erāt
corpa paganorū ⁊ extraxit vnū corp⁹
ſub caput ſuū tanꝗ plumaciū. Demo
nes aūt volētes eū terrere vocabant
quaſi vnā mulierem dicētes. Surge
veni nobiſcū ad balneū. Et alter de
mon ſub ipſo tanꝗ ex mortuo illo di
cebat. Peregrinū quendā habeo ſup
me nō poſſum venire. Ille autem nō
expauit ſed tūdebat corpus illud dicēs. Surge ⁊ vade
ſi potes. Et audientes demones fugerūt voce magna
clamātes. Vicisti nos dn̄e. Dum aliqn̄ abbas macha
rius a palude ad cellā ſuā pͤteriret occurrit ei diabol⁹
cū falce meſſoria: ⁊ volēs eū cū falce percutere nō po
tuit. Et dixit ei. Multā violentiā patior a te machari:
qꝛ nō poſſum preualere aduerſum te. Ecce enī quicqd
tu facis ⁊ ego facio. Ieiunas tu ⁊ ago penit⁹ nō come
do. Vigilas tu ⁊ ego oīno nō dormio. Vnū eſt ſolūmo
do ī quo me ſupas. Et dicit abbas qd̄ eſt illd̄. Cui ille.
Humilitas tua ꝑ quā nō preualeo aduerſum te. Dū tē
tationes ipſum nimiū moleſtarent: ſurgens ⁊ magnū
ſaccum arene humeris ſuis imponēs dieb⁹ multis ſic
per deſertum ibat. Quem Theoſebius inueniēs dixit.
Abbas cur tantum onus portas. et ille. Vexo vexan
tem me. Abbas macharius vidit ſathanā tranſeuntē
in habitu hoīs ⁊ habētem veſtimentū lineum lacera
tum ⁊ ꝑ oīa foramina dependebāt ampulle: ⁊ dixit ei.
Quo vadis? Cui ille vado potionare fratres. Cui ma
chari⁹. Quare tot ampullas portas? Reſpōdit. Guſtū
fratrib⁹ porto. ⁊ ſi vnū alicui non placebit offerā aliud
vel tertium ⁊ ſic ꝑ ordinē vt aliquod placeat. Et cū re
diret dixit ei machari⁹. Quid feciſti? Reſpōdit. Ve ēs
ſanctificati ſunt ⁊ nemo mihi acquieuit: niſi vnus qui
vocatur theoſticus. Surgens autem macharius illuc
iuit ⁊ fratrē tentatū inueniens ſua cum exhortatione
cōuertit. Poſt hec iterum cum macharius inueniens
dixit. Quo vadis? Cui ille. Ad fratres vado. Reuertē
ti occurrit ſenex: ⁊ dixit qd̄ faciūt fratres illi. Cui dia
bolus. Male. Et dixit. Quare: qꝛ oēs ſancti ſunt: ⁊ qd̄
eſt maius malū vnū quē habebā amiſi ⁊ oīb⁹ ſanctior
fact⁹ eſt. Audiēs hoc ſenex grās egit deo. Quodā die
machari⁹ caput defuncti reperit: ⁊ dū oraſſet interro
gauit illud cuius caput fuerit. Et rn̄dit ſe fuiſſe paga
nū. Et dixit ei machari⁹. Vbi eſt aīa tua? Rn̄dit. In in
ferno. Cūq₃ requireret ſi multū in ꝓfundo eſſet: rn̄dit ꝙ
tantū in ꝓfundo erat quātū diſtaret terra a celo. Cui
machari⁹. Sunt ne aliqui te ꝓfundiores. Rn̄dit etiā
iudei. Cui iterū ille. Et vltra iudeos ſunt ne aliqͥ ꝓfū
diores. Cui ille. Profundiores oīb⁹ ſūt falſi xp̄iani q̄
xp̄i ſanguine redēpti tm̄ p̄ciū paruipēderūt. C. ¶ Dū
ꝑ quādā ſolitudinē ꝓfundiſſimā ꝑgeret ad qd̄libet mi
liare arundinē figebat vt poſtmodū redire ſciret. Sed
dū iā nouē dietas feciſſet ⁊ in quodā loco qͥeſceret: dia
bol⁹ oēs arundines collegit: ⁊ ad caput ei⁹ poſuit. Vn̄
ad redeundū plurimū laborauit. Frater qͥdā plurimū
cogitationib⁹ ſuis moleſtabat ꝙ. ſ. in cella ſua inutilr
eſſet: ſ₃ ſi inter hoīes habitaret multis ꝓdeſſe poſſet.
Qui cū cogitatiōes ſuas machario retuliſſet: ille ait.
Fili ſic illis rn̄de. Hoc ſaltē facio: qꝛ ꝓpter xp̄₃ parie
tes iſtı⁹ celle cuſtodio. Dū quedā culicē ſe pūgētē ma
nu occidiſſet: ⁊ multū de illo ſanguinis emanaſſet re
p̄hēdēs ſe ꝙ ꝓpriā vīdicaſſet iniuriā nud⁹ ſex mēſib⁹
in deſerto māſit ⁊ inde a ſcabroni⁹ tot⁹ lacerat⁹ exiuit.
Poſt hoc multis claris virtutibus in pace quieuit.

¶ De ſancto Felice in pincis. xix. B.

Felix pre noīe in pincis dicitur vel
a loco in quo requieſcit vel a ſubu
lis qͥbus paſſus ꝑhibet. Nā pinca ſu
bula dī. Aiunt enī ꝙ cū magiſter pue
roꝝ extiterit: ⁊ eis nimiū rigidus fue
rit: tētus a paganis cū xp̄m libere cō
fiteret tradit⁹ fuit in manib⁹ pueroꝝ
quos ipſe docuerat: qui eū cū ſtellis ⁊
ſubulis occiderūt. Eccl̄ia tn̄ tenere vi
det ꝙ nō martyr extitit ſ₃ ꝯfeſſor. Hic
ad qd̄cūq₃ idolū ducebat vt ei ſacrifi
caret in illo exufflabat ⁊ cōtinuo corruebat. Legit̄ eīt
in quadā alia legēda ꝙ dū maximꝰ nolan⁹ ep̄s ꝑſecu
tionē fugiēs: fame ⁊ gelu afflictus ſolo corruiſſet felix
ab angelo ad eū mittit̄ ⁊ cū nihil ibi ſibi h̄ret: de ſen
te ꝓxima pēdentē vidit racemū: de q̄ in os ei⁹ expſſit
vinū humeriſq₃ īpoſitū ſecū detulit. Ipo igit̄ defuncto
felix ī ep̄z eligit̄. Qui poſtꝗ p̄dicaret ⁊ ꝑſecutor eū q̄
reret inter parietes dirutos ꝑ modicū additū ſe occulta
uit. Statimq₃ nutu dei ꝑ aditū illū telas aranee texue
rūt: quas dū ꝑſecutores cōſpiciūt neminē illic eſſe pu
tātes abſceſſerūt. Inde aūt ad aliū locū ſctūs felix ꝑgēs
a quadā vidua ꝑ tres mēſes alimēta ſuſcepit: nūꝗ tn̄
faciē ei⁹ vidit. Tādē pace reddita ad eccl̄iā ſuā rediit ⁊
ibi in pace requieuit ſepult⁹ iuxta vrbē ī loco q̄ dī pincis
huic ⁊ ali⁹ erat frater q̄ felix ſilr dicebat. Cūq₃ etiā ipē
idola adorare cogeret̄ dixit inimici eſtis deoꝝ veſtro
rū: qꝛ ſi me ad illos duxeritis: ī eos ſicut frater me⁹ ex
ſufflabo ⁊ corruēt. B. ¶ Excolebat aūt ſctūs felix or
tū: qͥdā vō olera eius rape cupiētes: ꝑ furtū ſe facere
cogitabāt: tota nocte ortū diligenti⁹ excolebāt. Mane
aūt a ſctō felice ſalutati petiū ſuū ꝯfitētes ad ꝓpͥa re
dierūt. Venientes aūt gētiles vt ſctū felicē tenerēt ma
nus eoꝝ dolor nimis app̄hēdit: q̄ cū vlularēt dixit eis.
Dicite xp̄s eſt de⁹: ⁊ dolor ꝯtinuo vos dimittet: qͥb⁹ di
cētib⁹ ſanati ſunt. Pōtifex idoloꝝ ad eū venit dicens.
Dn̄e ecce deus meus vt te venientē vidit: cōtinuo fu
gam arripuit. Cui cū diceret quare fugis: ait virtutem
hui⁹ felicis ferre nō poſſu₃. Si ergo de⁹ meus ita te ti

met q̄tomagis ego timere te debeo. Quē cum felix
in fide inſtruxiſſet baptizari ſe fecit. Adorātibus apol
linē dixit felix. Si vere deus apollo eſt dicat mihi q̄d
eſt quod in manu nūc clauſum teneo. Habebat aūt in
manu cedulam in qua oratio dñica erat ſcripta. Quo
nihil r̄ndente gentiles cōuerſi ſunt. Tandē miſſa cele
brata ⁊ populo data pace in pauimentū in oratione ſe
proijciens migrauit ad dominum.

¶ De ſancto Marcello. xx. A.

Marcellus dictus eſt quaſi arcens maliā a ſe: vel
dicitur Marcellus quaſi maria percellēs: id eſt
mūdanas aduerſitates percutiēs ⁊ cōculcās. Aſſimi-
latur eīn mūdus mari: q̄z ſicut dixit Chryſo. ſup Mat.
In mari eſt ſonus cōfuſus: timor cōtinuꝰ: imago mor
tis: vndarum contentio infatigabilis: inconſtantia
iugis. B.

Marcellus cū rome ſummꝰ pōti
fex eſſet: ⁊ Maximianū impera
torem de nimia in Chriſtianos ſeui-
tia increparet ⁊ in quadā domo cuiuſ
dā matrone in eccl'ia ꝯſecrata miſſaꝫ
legeret iratꝰ imperator domū illā fe-
cit ſtabulū iumētoꝝ: ⁊ eundē marcel
lū ibidē ad ſeruitiū cum cuſtodia ani
malium deputauit. In quo ſeruitio
poſt multos annos in dño requieuit
circa annos dñi. cclxxxvij.

¶ De ſancto Antonio. xxj. A.

Antonius dicitur ab ana q̄d eſt ſurſum et tenens
quaſi ſuperna tenēs ⁊ mūdana deſpiciēs: deſpe-
xit aūt mundū: q̄z immūdus inq̄etus: trāſitoriꝰ: dece-
ptiuus ⁊ amarus. de his dicit Augu. O mūde immū-
de q̄d perſtrepis: quid aduertere nos conaris: tenere
nos vis fugiens: q̄d faceres ſi maneres: quē non deci-
peres dulcis qui amarus dulcia alimenta mentiris.
Eius vitam Anaſtaſius ſcripſit. B.

Antonius cum. xx. eſſet annoꝝ ⁊
audiret legi i eccleſia. Si vis ꝑ-
fectus eſſe vade ⁊ vende oīa q̄ habes
⁊ da pauperibus oīa ſua vendēs pau
peribus erogauit ⁊ eremiticā vitam
duxit. Hic innumerabilia demonum
tentamēta ſuſtinuit. Quadā vice dū
ſpm̄ fornicatiōis virtute dei ſuperaſ-
ſet diabolꝰ in ſpecie pueri nigri ante
eū proſtratus apparuit: et ſe ab eo vi
ctum confeſſus eſt. Nā et hoc p̄cibus
impetrauit vt videret fornicationis demonē iuueni-
bus inſidiantē. Quē cū in p̄dicta forma vidiſſet dixit.
Viliſſima mihi apparuiſti ſpecie te vltra nō timebo.
Alia vice dū in quodam tumulo latitaret multitudo
demonū eū adeo lacerauit ꝙ miniſter eiꝰ quaſi mor-
tuum eū ꝓprijs humeris aſportaret: cūq̄z eū oēs q̄ cō
uenerant quaſi mortuū ploraſſent dolentibus cūctis
ſubito Antonius reuiuiſcit ⁊ a miniſtro ad p̄dictū tu-
mulum ſe iterū portari fecit. Qui cū ibi ex dolore vul
nerum proſtratus iaceret virtute animi ad conflictū
demones excitabat. Tunc illi in formis varijs ferarū
apparuerūt: et cū iterū dentibus cornibꝰ ⁊ vnguibus
crudeliſſime lacerauerunt. Tūc ſubito ſplendor mira
bil'is ibi apparuerit et demones cūctos fugauit. Anto
nius aūt cōtinuo ſanatus eſt ibiq̄z xp̄m adeſſe intelli-
gens ait: vbi eras bone Jeſu vbi eras: quare a princi-
pio non fuiſti hic vt me adiuuares et vulnera mea ſa-
nares. Cui dñs: Antoni hic eram: ſed expetabā vide-
re certamē tuū. Nūc aūt q̄z viriliter dimicaſti in toto
orbe faciā te nominari. Tāti aūt feruoris erat ꝙ cum
Maximianꝰ imperator xp̄ianos occideret: ipſe marty
res ſeq̄bat̄: vt cū eis martyr fieri mereret̄ ⁊ vehemen-
ter triſtabat̄: eo ꝙ ſibi martyriū nō daretur. C. ¶ Cū
autē in alterā eremū ꝑgeret argenteū diſcū reperit: et
intra ſe ſic dicere cepit. Vn̄ hic argēteus diſcus vt ho-
minum veſtigia nulla vident̄. Si eīn viatori cecidiſſet
vtiq̄z pre ſui magnitudine latere non poſſet. Hoc dia-
bole artificiū tuū eſt: voluntatē tū meā nūq̄ poteris i-
mutare. Et hoc dicēs diſcus vt fumus euanuit. Poſt-
modū ingētē maſſam veri auri reperit: ſed vt incēdiū
aurū fugit. Sicq̄z ad montē fugiens. xx. annis ibi ꝑmā
ſit innumeris coruſcās miraculis. Quadā vice dū in
ſpū raptꝰ eſſet totū mūdū laqueis ſe inuicē cōnectēti
bus plenū vidit: qui exclamans ait. O quis iſtos eua
det laqueos. Et audiuit: Humilitas. Aliqn̄ dū ab an-
gelis in aere eleuaret̄ aſſunt demones ⁊ eius trāſitū
ꝓhibēt peccā eiꝰ ab exordio natiuitatis eiꝰ obycientes.
Quibus angeli nō debetis illa narrare q̄ chriſti iam
pietate ſunt deleta. Si qua ſcitis ex q̄ aūt factꝰ eſt mo
nachus illa ꝓferte. Et cū in ꝓbatione deficerēt liber
antonius in ſublime tollit̄ ⁊ liber deponit̄. D. ¶ Nar-
rat antonius de ſe dicēs. Vidi aliqn̄ diabolum celſum
corpore qui ſe dei virtutē ⁊ ꝓuidētiā auſus eſt dicere
⁊ ait. Quid vis vt a me tibi det̄ Antoni. At ego ſputa
in os eius cōgeminans totū me in eū xp̄i noīe armatꝰ
ingeſſi: ⁊ ſtatim euanuit. Huic diabolus aliqn̄ in tāta
ꝓceritate apparuit ꝙ celū capite tangere videretur.
Quē cū anto. q̄s eſſet interrogaſſet ⁊ ipſe ſe ſathanam
eſſe dixiſſet addidit ſathanas. Cur me ſic impugnant
monachi ⁊ maledicūt xp̄iani. Cui antonius iuſte hoc
faciūt: q̄z tuis ſepe inſidijs moleſtant̄. Et ille. Ego nū-
q̄ molefto: ſz ipſi inuicē ſe ꝯturbāt. Ego eīn ad ni-
hiluꝫ ſum redactus: q̄z iā in cūctis partibꝰ regnat xp̄s
Quidā ſagittarius beatū Antoniū gaudētē cū fratri
bus quadā vice cōſpexit ⁊ ei diſplicuit. Cui anto. Po
ne ſagittā in arcū ⁊ trahe q̄d fecit. Cumq̄z ſcd̄o ⁊ tertio
hoc fieri mādaſſet dixit ſagittarius. Tm̄ trahere pote
ro ꝙ de eius fractiōe dolebo. Cui anto. Sic eſt in ope
dei q̄m ſi ſupra mēſurā tēdere vellemus citius frāgere
mur. Expedit ergo rigorē aliqn̄ relaxari. Hoc audiens
ille edificatus receſſit. E. ¶ Interrogauit quidā anto.
dicens quid cuſtodiens placebo deo. Et r̄ndens dixit.
Quocūq̄z vadis ſemꝑ deū pre oculis tuis habeas. In
his que agis teſtimonium ſacrarū ſcripturarū adhi-
beas. In quocūq̄z loco ſederis non inde cito recedas.
Hec tria cuſtodi ⁊ ſaluꝰ eris. Abbas quidam interro-
gauit antoniū dicēs. Quid faciā. Cui antonius. Non
cōfidas in tua iuſticia: vētris ⁊ lingue ſit tibi cōtinen-
tia ⁊ ne peniteraris de re trāſacta. Dixit iterū antoniꝰ.
Sicut piſces ſi in ſicco tardauerint moriunt̄: ita ⁊ mo
nachi extra cellā tardātes: aut cū viris ſecularibꝰ im-
morantes a quietis ꝓpoſito reſoluunt̄. Iterū dixit an-
tonius: qui ſedet in ſolitudine ⁊ quieſcit a tribus bel-
lis eripitur. ſ. auditus locutionis ⁊ viſus ⁊ cōtra vnuꝫ
tm̄mō pugnā habebit. ſ. cordis. F. ¶ Quidaꝫ fratres
cū quodā ſene ad abbatē antoniū viſitandū venerūt. Di
xitq̄z antonius fratribꝰ. Bonū comitē habuiſtis ſenē
hunc. Deinde dixit ſeni. Bonos fratres inueniſti tecū.
abbas. Cui ille. Bonos q̄dē inueni ſed habitatio eoꝝ
nō habet ianuā. Quicūq̄z eīn vult intrat in ſtabulum
et ſoluit aſinū: hoc aūt dicebat q̄m oīa que erāt in cor-
de eorū ſtatim erāt in ore. Dixit abbas antoniꝰ. Scire
conuenit q̄m ſunt tres motus corporales: vnus q̄dē na

nature: alius ex ciboꝝ plenitudine: tertius ex demone.
Frater quidã renũciauerat ſeculo: ſʒ nõ plene: qꝛ que=
dã adhuc ſibi retinebat. Cui antoni⁹ vade et eme car=
nes: ꝙ vadẽs emit carnes ꝛ portãs eas dũ veniret lace
rabant eũ canes. Cui antonius. Qui renunciãt ſeculo
ꝛ volũt habere pecunias ita impugnati a demonibus
diſcerpuntur. Antonius dũ in eremo tedio afficeretur
dixit: dñe volo ſaluus fieri ꝛ nõ permittunt me cogita
tiones mee: ꝛ ſurgẽs exiuit foras ꝛ vidit quẽdã ſedẽtẽ
atqꝫ perantẽ: ꝛ deinde ſurgẽtẽ ꝛ orantẽ erat aũt ange=
lus dñi ꝛ dixit ei. Sic fac ꝛ ſaluus erit. Cũ quadã vice
fratres de ſtatu aĩarũ ab antonio queſiſſent ſequenti
nocte vox vocauit eũ dicẽs. Surge exi ꝛ vide: ꝛ ecce vi
dit quandam longum ꝛ terribile caput vſqꝫ ad nubes
tollentẽ. Qui quoſdã pẽnatos ad celũ volare cupien=
tes extẽſis manib⁹ ꝓhibebat: ꝛ alios libere peruolan
tes retinere nõ poterat ꝛ maximũ gaudiũ mixtũ cum
nimio dolore audiebat ꝛ itellexit aĩarũ illũ eſſe aſcẽſũ
ꝛ diabolũ ꝓhibentẽ: qui quaſdã obnoxias retineret: ꝛ
de ſctõꝝ volatu quos retinere nõ poterat ſic doleret.
Aliqñ dũ cũ fratribus operaret̃ antoni⁹ ſuſcipiens in
celũ cũ triſtẽ viſionẽ vidiſſet prouolut⁹ añ deũ rogauit
vt futurũ ſcelus auerteret. Fratrib⁹ vero ſuper hoc cũ
interrogãtibus cũ lachrymis ꝛ ſingultib⁹ dixit ꝙ in au=
ditũ ſcelus ſeculis immineret. Uidi inquit altare dei
a multitudine equoꝝ circũdatũ ꝗ calcib⁹ oĩa diſcerpe=
bant. Magno eñ turbine fides catholica ſubuertet̃: ꝛ
hoĩes iumẽtis ſĩles xp̃i ſacramẽta diripient. Factaqꝫ
eſt vox dñi dicẽs. Abominabunt̃ altare meum. Poſt
duos aũt annos erũpẽtibus arrianis eccl̃ie vnitatem
ſciderũt baptiſteriũ ꝛ eccl̃ias polluerũt: ꝛ ſup altaria
xp̃ianos iſtar obuiũ mactauerũt. D. ¶ Dux q̃dã egypti
arrian⁹ noĩe Ballachius cũ ita eccleſiã dei infeſtaret:
et ỽgines ꝛ monachos nudatos publice verberaret: ꝛ
ſic ei ſcripſit antonius. Uideo irã dei ſup te veniẽtem.
Iã deſine pſequi xp̃ianos ne ira dei te occupet: q̃ ꝓxi=
mum tibi minat̃ interitũ. Infelix legit epiſtolã ꝛ irri=
ſit ꝛ in eã expuẽs ad terrã ꝓiecit ac portitores ỽberi=
bus multis afficiẽs ãtonio talia remãdauit. Qm̃ tibi
eſt tãta cura de monachis ad te quoqꝫ ꝑueniet nĩſi diſci
plina rigoris. Poſt q̃nqꝫ aũt dies equũ ſuũ mãſuetiſ=
ſimũ inſidẽs morſu ipſius equi ad terrã ꝓicit̃ ꝛ corro=
ſis atqꝫ laceratis crurib⁹ infra triduũ expirauit. Cum
q̃dã fratres ỽbũ ſalutis ab antonio q̃ſiuiſſent: ait ille:
audiſtis dñm dicẽtẽ. Si q̃s te ꝑcuſſerit in vnã maxillã
prebe ei alterã. Dicit ei. Hoc implere non poſſum⁹. Et
ille. Saltẽ de vna patiẽter ferre. Et illi. Nec etiaʒ hoc
poſſem⁹. Quib⁹ antonius. Saltẽ ne velitis percutere
magis ꝙ ꝑcuti. Et illi. Nec hoc poſſumus. Tũc anto=
nius dixit diſcipulo ſuo. Succos prepara fratrib⁹ iſtis
qꝛ nimis delicati ſunt: ſola oratio neceſſaria eſt vobis.
Hec in vitiſpatrũ legunt̃. Tãdẽ btũs antoni⁹. cv. ãno
vite ſue ffes deoſculãs in pace q̃euit ſub cõſtãtino qui
cepit circa annum dñi. cccxl.

¶ De ſctõ Fabiano. xxij. A.

FAbianus quaſi fabricanus fabri
cans beatitudinẽ ſupnã. i. eã ſibi
acq̃rẽs triplici iure. ſ. iure adoptiõis
emptiõis ꝛ debellatiõis. Fabian⁹ ci
uis roman⁹ fuit ꝛ cũ papa defũcto ꝓ
alio eligẽdo ppl's cõueniſſet iter eos
ꝛ ipſe venit rei exitũ ſcire volẽs ꝛ ec=
ce colũba cãdida deſcẽdit ſup caput
eius. Quod cũ oẽs mirarent̃ ab eis
in papã eligitur. Hic vt ait damaſus
papa per oẽs regiones ſeptẽ dyacones miſit: ꝛ eidem
ſeptẽ ſubdyacones tradidit q̃ oĩm geſta martyrũ colle
gerunt. Hic vt ait Haymo imꝑatori Philippo volẽti
intereſſe paſche vigilijs ꝛ cõmunicare myſterijs reſi=
ſtit: nec quouſqꝫ pctã cõfiteretur ꝛ inter penitẽtes ſta=
ret intereſſe permiſit. Tãdẽ põtificatus ſui anno. xiij.
iuſſu decij capitis obtrũcatione martyrio coronatur.
Paſſus eſt autẽ circa annum domini. ccliij.

¶ De ſancto Sebaſtiano. xxiij. A.

SEbaſtianus dictus eſt a ſequens ꝛ btitudo ꝛ a ſtin
qđ eſt ciuitas: et ana qđ eſt ſurſum quaſi ſequens
beatitudinem ciuitatis ſuperne hoc eſt eam poſſidẽs
ꝛ acquirẽs ꝛ hoc quintuplici denario ſm Aug. Pau=
pertate regnum: dolore gaudiũ: labore requiem: igno=
minia gloriam: morte vitam. Uel dicit̃ Sebaſtianus
a baſto. Nam miles xp̃s: equus eccleſia: baſtum ſiue
cella ſebaſtianus quo mediãte chriſtus in eccleſia mi=
litauit: ꝛ de multis martyribus victoriã obtinuit. Uel
ſebaſtinus interpretatur vallatus vel circũiens. Ual=
latus quia ſagittis tanꝙ ericius fuit circundatus: cir=
cũiens quia omnes martyres circũibat ꝛ omnes con=
fortabat. B.

SEbaſtianus vir xp̃ianiſſim⁹ Nar=
bonẽſis genere ciuis mediolanẽ
ſis. Diocletiano ꝛ Maximiano impe=
ratoribus adeo charus erat vt princi
patum ei prime cohortis traderent ꝛ
ſuo aſpectui iuberẽt ſemꝑ aſtare: hic
militarẽ clamidẽ ad hoc tãtum fere=
bat vt xp̃ianoꝝ aĩas quas in tormen=
tis videbat deficere cõfortaret. Dum
aũt ꝑclariſſimi viri Marcellianus et
Marcus gemini fratres ꝓ fide xp̃i decollari deberent
ad eos parẽtes adueniunt vt ipſoꝝ animoſos a ſuo ꝓ=
poſito reuocarent. Aduenit ergo mater ꝛ ſoluto capi=
te ſciſſiſqꝫ veſtibus vberibuſqꝫ oſtenſis aiebat. O pre=
dulces filij circũdat me inaudita miſeria ꝛ intolerabi=
lis luctus. Heu me miſerã amitto filios meos ad mor=
tem vltro tendentes quos ſi mihi hoſtes auferrẽt per
media ſequerer bella raptores. Si violẽta iudicia cõ=
cluderẽt carcerẽ irrũperẽt moritura. Nouũ hoc ꝑcudi
genus eſt in quo carnifex rogat̃ vt feriat vita optat̃ vt
pereat: mors inuitat̃ vt veniat. Nouus hic luct⁹ noua
miſeria ĩ qua natoꝝ iuuẽt⁹ ſpõte amittit̃: ꝛ parẽtũ mi=
ſerãda cogit̃ ſenect⁹ vt viuat. Hec dicẽte matre pater
ſenior manib⁹ adducit̃ ſeruuloꝝ ꝛ capite aſꝑſo pulue=
re hmõi voces dabat ad celũ. Ad mortẽ vltro ꝓficiſcẽ
tibus filijs vale dictur⁹ aduenit vt q̃ mee ſepulture pa=
rauerã in filioꝝ ſepulturis infelix expẽdã. O filij mei
bacul⁹ ſenectutis: ꝛ geminũ meoꝝ viſcerũ lumen cur
ſic mortẽ diligitis. Uenite huc iuuenes flete ſup iuue=
nes ſpõte ꝑeũtes. Uenite huc ſenes: ꝛ mecũ ſup filios
meos plãgite. Accedite huc patres ꝛ ꝓhibite ne talia
patiamini. Deficite plorãdo oculi mei ne videã filios
meos gladio cedi. Hec dicẽte patre adueniũt cõiuges
aſpectib⁹ eoꝝ ꝓprios filios offerẽtes atqꝫ eiulãdo cla=
mãtes. Quib⁹ nos dimittitis: q̃ erũt horũ infantiũ dñi:
q̃s vr̃as largas diuidet poſſeſſiões. Heu ꝙ ferrea pe=
ctora: qꝛ parẽtes deſpicitis: amicos reſpuitis: vxores
abijcitis filios abdicatis ꝛ vos carnificib⁹ ſpõtaneos
exhibetis. Inter hec aũt ceperunt viroꝝ corda molle=
ſcere. C. ¶ Tunc ſanctus Sebaſtianus qui ibi aderat
erũpens in medium dixit. O fortiſſimi milites xp̃i no
lite per miſera blandimenta coronã deponere ſempi=
ternã: ſʒ ꝛ parẽtib⁹ dixit. Nolite timere nõ ſeparabũ=

tur a vobis:ſʒ vadã in celũ vobis parare ſidereas mã
ſiones. Nã ab initio mũdi hec vita in ſe ſperãtes fefel-
lit ſe expectantes decepit: de ſe p̄ſumentes irriſit: τ ita
nullũ oĩno certũ reddidit: vt oĩbus pbeť eſſe mẽtita.
Vita hec admonet furẽ vt rapiat: iracũdum vt ſeuiat:
mẽdacẽ vt fallat. Ipſa imperat crimina: iubet facino-
ra: ſuadet iniuſta. Hec autẽ pſecutio quã hic patimur
hodie excandeſcit τ cras euaneſcit: hodie exardeſcit et
cras refrigeſcit ſub vna hora īducit τ ſub vna hora ex-
cludit. Dolor aũt eternus renouať vt ſeuiat: augmẽta
tur vt exurat: inflammať vt puniat. In amore ergo mar
tyrii nr̄os iam ſuſciteiu̇s affect⁹. Ibi eñ diabolus ſe
vincere eſtimat: q̄ dũ capite captus eſt: dũ tenet tẽtus
eſt: dũ vincit vict⁹ eſt: τ dũ torquet torqueť: dũ iugulat
occiſus eſt: τ dũ inſultat irriſus eſt. Igiť dũ beatus Se
baſtianus hec ex ore proferret ſubito p vnã fere horã a
ſplendore nimio de celo deſcẽdẽte illuminat⁹ eſt τ ſub
illo ſplẽdore pallio cãdidiſſimo amictus τ ab angelis
ſepte clariſſimis circundatus. Iuuenis etiã apparuit
iuxta eũ dãs ei pacẽ τ dicens. Tu ſemper mecum eris.
Cũ aũt beatus Sebaſtianus hec τ his ſimilia p̄dica-
ret: Zoe vxor nicoſtrati in cuius domo ſcti cuſtodiebã
tur que loquelã amiſerat: pedib⁹ eius puoluta nutib⁹
veniã poſtulabat. Tũc ſebaſtian⁹ ait. Si ego xp̄i ſeru⁹
ſum: τ ſi vera ſunt oĩa q̄ ex ore meo hec mulier audiuit
τ credidit aperiat os eius q̄ aperuit os Zacharie pro-
phete ſui. Ad hãc vocẽ mulier exclamauit. Bñdictus
ſermo oris tui τ bñdicti q̄ oĩbus q̄ locutus es credunt.
Vidi eñ angelũ librũ tenentem ante te vbi oĩa que tu
dixiſti ſcripta erãt. Vir aũt eius hoc audiẽs pcidit ad
pedes ſancti Sebaſtiani ſibi poſtulãs indulgeri. Sta-
timq̄ abſoluens martyres rogabat vt liberi abirent.
Qui dixerũt nullatenus ſe deſerturos victoriã quam
cepiſſent. Tantã igitur gratiã τ vtutẽ vbis ſctĩ Seba
ſtiani dñs cõtulerat q̄ nõ ſolũ Marcellianũ τ Marcũ
in martyrii cõſtãtia roborauit: ſed etiã patrẽ eoꝝ noĩe
Trãquillinũ τ matrẽ cũ multis aliis ad fidẽ conuertit
quos oẽs Policarpus p̄ſbyter baptizauit. D. ❡ Trã-
quillinus aũt morbo grauiſſimo laborãs mox vt bapti
zatus eſt ſanitatẽ recepit. Prefectus aũt vrbis Rome
qui τ ipſe morbo grauiſſimo laborabat rogauit Tran-
quillinũ vt ad ſe adduceret eũ q̄ ſibi ſanitatẽ dederat.
Cũ ergo ad eũ veniſſent. Policarpus p̄ſbyter τ Seba
ſtianus: τ ipſe eos rogaret vt etiam ſanitatẽ reciperet
dixit ei Sebaſtian⁹ vt prius idola abnegaret τ ꝯfrin-
gẽdi ea ſibi poteſtatẽ traderet τ ſic ſanitatẽ reciperet.
Cui cũ cromati⁹ prefectus diceret q̄ ſerui ſui hoc face
rẽt τ nõ ipſe: dixit Sebaſtianus. Timidi deos ſuos cõ-
fringere formidãt: ſed τ ſi diabolus hac occaſione eos
lederet dicerẽt infideles eos eſſe ob hoc leſos q̄ deos
ſuos ꝯfringerẽt. Sicq̄ Policarpus τ Sebaſtian⁹ ac-
cincti pluſq̄ ducenta idola cõfregerũt. Poſt hoc autẽ
dixerũt Cromatio. Cũ nobis idola cõfrigẽtib⁹ ſanita-
tẽ recipe debuiſti nec recepiſti certũ eſt: q̄ aut infide-
litatẽ nõdũ abieciſti: aut aliqua idola reſeruaſti. Tũc
indicauit ſe habere thalamũ ĩ quo erat oĩs diſciplina
ſtellarũ p quo pater ſuus pluſq̄ ducenta põdera auri
expẽderat τ p que oĩa futura p̄uidebat. Cui Sebaſtia-
nus. Quãdiu hoc integrũ habueris teipm̄ integrũ nõ
habebis. Cũq̄ ad hoc ille aſſentiret: Tiburtius eius
filius iuuenis egregi⁹ dixit. Nõ patiar op⁹ deſtrui tam
preclarũ. Sed ne paterne ſanitatis videar eſſe ꝯtius
duo clibani accendantur vt ſi deſtructo opere pr̄ meus
ſanitatẽ non receperit ambo viui concrementur. Cui
Sebaſtianus. Sic fiat vt locutus es. Dũ igitur illa cõ-
fringerẽt angelus p̄fecto apparuit: τ ſibi a dño ieſu ſa-
nitatẽ redditã nũciauit. Statimq̄ ſan⁹ effect⁹ cucur-
rit poſt eũ vt eius pedes oſculareť. Qui eũ phibuit ex
eo q̄ baptiſmũ nõdũ receperat. Sicq̄ ipſe τ tiburtius
fili⁹ ei⁹ τ mille q̄dringẽti de ei⁹ familia baptizati ſũt.
Zoe aũt ab ĩfidelib⁹ tẽtata: τ diu cruciata emiſit ſpm̄.
Qḋ cũ audiſſet Trãqlin⁹ prupit τ dixit. Femine nos
ad coronã p̄cedũt: vt qd viuim⁹? Ipſe aũt poſt paucos
dies lapidatus eſt. E. ❡ Sctũs aũt Tiburti⁹ ſup pru-
nas allatas ire iubeť: aut incẽſuʒ diis ĩponere aut ſup
ipſas nudis plãtis incedere q̄ ſibi ſignũ crucis faciẽs
ꝯſtãter ſup ipſas nudis ingreſſus eſt plãtis dicẽs. Vi-
deť mihi q̄ ſup roſeos flores incedam in noĩe dñi nr̄i
ieſu xp̄i. Cui fabianus p̄fect⁹ dixit. Quis ignorat ma-
gicã artẽ xp̄ʒ vos docuiſſe? Cui tiburtius. Obmuteſce
infelix: q: nõ es dignus nomẽ tam ſctm̄ τ tã melliflũ
noĩare. Tũc iratus p̄fect⁹ iuſſit eũ decollari. Marcel-
lianus aũt τ marcus ſtipiti affigunť. Cũq̄ fuiſſent affi
xi pſallẽtes dicebãt. Ecce q̄ bonũ τ q̄ iocundũ habita
re fratres ĩ vnũ. Quibus p̄fectus. Infelices deponite
amẽtiã τ voſipſos liberate. cui illi. Nunq̄ tam bñ epu
lati ſumus: vtinã tandiu ſic nos eſſe pmitteres q̄diu
corporis tegimur indumẽto. Tũc prefectus iuſſit eos
lanceis p latera trãſuerberari: τ ſic martyrii conſum-
mauerũt. Poſt hoc prefectus diocletiano imperatori
de ſebaſtiano ſuggeſſit: quẽ ad ſe vocans dixit. Ego te
inter primos in palatio meo ſemp habui: τ tu ꝯ ſalutẽ
meam τ deoꝝ iniuriã hactenus latuiſti. Cui ſebaſtia-
nus. Pro ſalute tua xp̄ʒ ſemp colui: τ p ſtatu romani
imperii deũ q̄ in celis eſt ſemp adoraui. Tũc diocletia
nus iuſſit eum in mediũ cãpum ligari: τ a militib⁹ ſa-
gittari. Qui ita eũ ſagittis impleuerunt: vt quaſi eri-
tius videreť: τ eſtimãtes illũ mortuũ abierũt: q̄ intra
paucos dies liberat⁹ ſtans ſup gradũ palatii impera-
tores venientes de malis que xp̄ianis inferebãt dure
redarguit. Dixerũt imperatores. Iſte ne eſt ſebaſtian⁹
quẽ diu ſagittis interfici iuſſeramus. Cui ſebaſti. Ad
hoc me dñs reſuſcitare dignatus eſt: vt cõueniã vos τ
redarguã vos de malis q̄ xp̄i famulis irrogatis. Tunc
imperator tãdiu eũ fuſtigari iuſſit donec ſpm̄ exhala-
ret: fecitq̄ corpus eius in cloacam pici: ne a xp̄ianis
pro martyre coleret. Sctũs aũt ſebaſtianus ſequenti
nocte ſancte Lucie apparuit τ corpus eius ſibi reuela-
uit: τ vt iuxta veſtigia aplõꝝ illud ſepeliret p̄cepit: qḋ
et factũ eſt. Paſſus eſt aũt ſub diocletiano τ maximia
no impatoribus q̄ ceperunt circa annos dñi. cclxxxvii.
F. ❡ Refert Grego. in. j. lib. dialogoꝝ q̄ quedã mulier
in tuſcia nuper nupta cũ ad dedicationẽ eccleſie ſancti
Sebaſtiani ab aliis inuitata eſſet: in ipſa nocte qua ſe
quẽti die ire debebat carnis voluptate ſtimulata a vi-
ro ſuo ſe abſtinere nõ potuit. Facto autẽ mane magis
erubeſcens vultum hoĩm q̄ dei illuc pfecta eſt. Mox
autẽ vt oratorium vbi erãt reliquie ſancti Sebaſtianĩ
ingreſſa eſt: diabolus eam arripuit: τ coram omnibus
vexare cepit. Tunc preſbyter illius eccleſie palam al-
taris arripiẽs inde eam operuit: ſed diabolus ſtatim
ipſum preſbyterum inuaſit. Duxerũt autẽ eam amici
ſui ad incantatores: vt ſuis incantationibus diabolũ
effugarent. Sed mox dum incantaretur iudicio dei le
gio demonũ. i. ſex mille ſexingenti ſexaginta. ex in eã
ingreſſi ipſam acrius vexare ceperunt. Quidã autem
vir noĩe fortunatus ſanctitate conſpicuus ſuis p̄cibus
eã ſanauit. Legitur quoq̄ in geſtis lõgobardoꝝ q̄ tẽ-
pore humberti regis Italia tota tanta peſte percuſſa
eſt vt vix viui alterũ ſufficerent ſepelire. Et hec peſtis

maxime Rome ac papie graſſabaƭ. Tūc viſibiliter bo
nus angelus multis apparuit malo angelo ſequēti et
venabulū ferēti p̄cipiens vt percuteret ac cedē faceret.
Quotiēs aūt aliquā domū percutiebat tot inde mor-
tui efferebanƭ. Tūc cuidā diuinitus reuelatū eſt ꝙ ne
quaꝗ̄ hec peſtis ceſſaret: donec ſancto Sebaſtiano al
tare papie cōſtrueretƭ. Qꝺ quidē cōſtructū eſt in eccl'ia
ſcti petri q̄ dr̄ ad vincula: quo facto ſtatim ceſſauit illa
quaſſatio. Et illuc a roma relique ſancti Sebaſtiāi ſunt
delate. Ambro. in prefatione ſic ait. Beati martyris ſe
baſtiani pro confeſſione noīs tui dn̄e venerabilis ſan-
guis effuſus ſimul ⁊ tua mirabilia manifeſtat ꝙ perfi
cis in infirmitate virtutem: ⁊ noſtris ſtudiis das profe
ctum ⁊ infirmis apud te preſtas auxilium:

❡ De ſancta Agnete virgine. xxiiij. A

Agnes dicta eſt ab agna: quia mitis ⁊ humilis tā
quam agna fuit. Uel a greco quodam agnos qꝺ
eſt piuni: quia pia ⁊ miſericors extitit. Uel Agnes ab
agnoſcendo: quia viam veritatis agnouit. Ueritas au
tem ſecundum Auguſti. opponitur vanitati ⁊ falſitati
⁊ duplicitati: que tria ad ſe remouit per virtutem quā
habuit. B.

Agnes virgo prudētiſſima vt te-
ſtatur Ambr. qui eius paſſionē
conſcripſit. xiij. anno etatis ſue mor-
tem perdidit: ⁊ vitā inuenit. Infantia
quidē cōputabaƭ in annis: ſꝫ erat ſe-
nectus mētis immēſa. Corpore iuuē
cula: ſed aīo cana: pulchra facie: ſed
pulchrior fide. Que dū a ſcholis re-
uertiƭ a p̄fecti filio adamaƭ. Cui ille
gēmas ⁊ diuitias innumerabiles p̄-
miſit ſi cōſenſum eius cōiugio nō negaret. Cui agnes
reſpondit. Diſcede a me fomes peccati: nutrimentū fa
cinoris: pabulū mortis: q̄ iā ab alio amatore preuēta
ſum. Cepitꝗ̄ ipſuꝫ ſuū amatorē ⁊ ſpōſum a q̄nꝗ̄ cōmē
dare q̄ ſpōſe in ſpōſis p̄cipue requirūt. ſ. a nobilitate ge-
neris: a decore pulchritudinis: a diuitiarū abundātia
a fortitudine ⁊ potētie efficacia: ⁊ ab amoris excellen-
tia: ſic dicens. Illū amo q̄ lōge te nobilior eſt ⁊ genere
dignior: cuius mr̄ virgo eſt: cuius pater feminā neſcit:
cui angeli ſeruiunt: cuius pulchritudinē ſol ⁊ luna mi
ranƭ: cuius opes nunꝗ̄ deficiunt: cuius diuitie nūquā
decreſcūt: cui⁹ odore reuiuiſcūt mortui: cui⁹ tactu cōfor
tanƭ infirmi: cuius amor caſtitas eſt: tactus ſanctitas:
vnio v̄ginitas. Hec aūt quinꝗ̄ ponit in quadā autori-
tate dicēs. Cuius generoſitas celſior: poſſibilitas for-
tior: aſpectus pulchrior: amor ſuauior: ⁊ oī gr̄a elegan
tior. C. ❡ Deinde ponit q̄nꝗ̄ beneficia q̄ ſibi ſpōſus cō
tulit ⁊ aliis ſpōſis cōfert. ſ. q̄ eas fidei anulo ſubarrat
multiplici virtutū varietate eas veſtit ⁊ ornat paſſio-
nis ſue ſanguine eas ſignat: vinculo amoris eas ſibi co
pulat: ⁊ theſauris celeſtis glīe eas ditat ſic dicēs. Qui
anulo ſuo ſubarrauit me: dexterā meā ⁊ collū meū cin
xit lapidibus p̄cioſis induit me ciclade auro texta ⁊ im-
mēſis monilibus ornauit me. Poſuit ſignū in faciem
meā vt nullū p̄ter eū amatorē aſſumā ⁊ ſāguis ei⁹ or-
nauit genas meas: iā amplexib⁹ ei⁹ caſtis aſtricta ſuꝫ
iā corp⁹ ei⁹ corpori meo ſociatū eſt: oſtēdit mihi theſau
ros incōparabiles: quos mihi ſe daturū ſi i eo p̄ſeuera
uero repromiſit. Audiēs hec inſanus iuuenis lecto p̄-
ſterniƭ: ⁊ ꝙ amore egrotet per alta ſuſpiria a medicis
aperiƭ. Cūꝗ̄ pater iuuenis eadē virgini replicaret: et
illa prioris ſponſi federa ſe violare nō poſſe aſſereret:
cepit prefectus inquirere q̄s eſſet iſte ſponſus de cui⁹ ſe
Agnes poteſtate iactaret. Cū ergo quidā aſſereret qꝺ
xp̄m ſpōſum ſuum diceret: blādis prius ſermonib⁹ de-
mū terroribus eā pulſat. Cui agnes. Quicq̄d vis age:
q̄ qꝺ queris nō poteris obtinere. Ip̄m eī terrētem vt
blandiētem ſimiliter deridebat. Cui prefect⁹. Unum
tibi de duob⁹ elige. Aut cum virginib⁹ dee veſte ſacri-
fica ſi tibi virginitas placet: aut cū meretricib⁹ ſcorta
beris. Q̄ eī nobilis erat vim ſibi inferre nō poterat
⁊ ideo titulū ſibi xp̄ianitatis oppoſuit. cui illa. Nec ſa
crificabo diis tuis: nec ſordibus polluar alienis. Me-
cū eī habeo cuſtodē corporis mei angeluꝫ domini. D.
❡ Tūc prefectus iuſſit eā expoliari ⁊ nudam ad lupa-
nar duci. Tātā aūt denſitatē capillis eius dn̄s cōtulit:
vt melius capillis ꝗ̄ veſtibus tegereƭ. Ingreſſa auteꝫ
turpitudinis locū angelū dn̄i preparatum inuenit qui
locū claritate nimia circūfulſit: ſibiꝗ̄ ſtolā candidiſſi-
mā preparauit: ſicꝗ̄ lupanar loc⁹ fit orationis adeo vt
mundior exiret ꝗ̄ fuiſſet ingreſſa: q̄ immēſo lumini da
bat honorē. Prefecti aūt filius cum aliis iuuenib⁹ ad
lupanar venit: ⁊ eos prius ad ipſam inuitauit. Qui in
greſſi: ſed ex miraculo territi cōpūcti redierunt. Quos
ille miſeros appellans ⁊ ad eā furiēs intrans cum eaꝫ
vellet contingere in ip̄m lumē irruit: q̄ cū deo nō dediſ
ſet honorē prefocatus a diabolo expirauit. Qꝺ p̄fect⁹
audiens cū ingenti ploratu ad eā venit ⁊ cām mortis
eius diligentius ſciſcitaƭ. Cui Agnes. Ille cuius volū
tatem volebat perficere poteſtatem in eū accepit ⁊ oc-
cidit. Nā ſocij eius de viſo miraculo territi redierūt il-
leſi. Cui p̄fectus. In hoc apparebit ꝙ nō magicis arti
bus hoc egiſti impetrare poteris vt reſuſciteƭ. Orāte
Agnete iuuenis reſuſcitaƭ ⁊ xp̄s ab eo publice predica
tur. Ad hoc tēplor̄ pōtifices ſeditionē excitantes i po-
pulo exclamauerunt. Tolle magam: tolle maleficiam
que mētes mutat ⁊ animos alienat. Prefectus auteꝫ
viſo tanto miraculo eā liberare voluit: ſed proſcriptio
nē metuens vicarium dereliq̄t: ⁊ q̄ eam liberare non
potuit triſtis abſceſſit. Tūc vicarius aſpaſius noīe iuſ
ſit eā in conioſum ignē iactari. Sꝫ in duas partes flā-
ma diuiſa ſeditioſum pplm̄ exurebat: ⁊ eā minime cō-
tingebat. Tūc aſpaſius in gutture eius gladiū immer
gi precepit. Et ſic xp̄s ſponſus cādidus ⁊ rubicundus
ipſam ſibi ſpōſam ⁊ martyrem cōſecrauit. Paſſa ē au
tem vt crediƭ tempore cōſtantini magni que cepit an-
no dn̄i. ccc.ix. Cum igiƭ corpus eius xp̄iani ⁊ parentes
ipſius cū gaudio ſepelirent vix a paganis in eos lapi-
des mittētibus euaſerunt. E. ❡ Emerētiana autē ei⁹
collectanea virgo ſanctiſſima: ſꝫ adhuc cathecumina
dū iuxta ſepulchrū eius ſtaret: ⁊ conſtāter gentiles ar-
gueret ab eis lapidata eſt. Statimꝗ̄ terremotus corru
ſcationes ⁊ fulgura extiterunt adeo ꝙ ex paganis plu-
rimi perierūt: ita ꝙ ipſi de cetero venientes ad ſepul-
chrū virginis nō leſerūt corp⁹ aūt emerentiane iuxta
corpus ſctē Agnetis poſitū eſt. Cūꝗ̄ parētes ei⁹ octa-
uo die iuxta tumulū vigilarēt: viderunt chorum virgi
num veſtibus aureis radiantem inter quas viderunt
beatā Agnetē ſimili veſte fulgentē: ⁊ ad dexterā eius
agnū cādidiorē niue ſtantē. Quib⁹ illa. Uidete ne me
q̄ſi mortuā lugeatis ſꝫ cōgaudete mecū ⁊ cōgratulami
ni: q̄ cum his omnibus lucidas ſedes accepi: propter
hāc viſionē celebraƭ feſtū Agnetis. ij. Cōſtātia virgo fi
lia cōſtantini lepra grauiſſima laborās: cū hanc viſio
nē audiſſet: tumulū eius adijt: ⁊ ibi dū in oratione p̄ſi
ſteret obdormiuit: viditꝗ̄ beatā Agnetē ſibi dicenteꝫ.
Conſtāter age cōſtātia ſi in xp̄ꝫ credideris cōtinuo libe-
raberis. Ad hāc vocē euigilās p̄fecte ſe ſanatam inue

nit. Que baptiſmū recipiēs ſup corpus ſctē Agnetis
baſilicā fecit: ꝛ ibi in virginitate degens multas exē-
plo ſuo ibidē virgines aggregauit. F. ¶ Quidā vir no
mine Paulinus in eccl'ia ſcte agnetis ſacerdotis fun
gens officio mira cepit carnis tētatiōe vexari. Sȝ cuȝ
deū offendere nollet a ſummo pōtifice licētiā petijt cō
trahēdi: cui⁹ bonitatē ꝛ ſimplicitatē papa ꝯſiderans
anulū ei cū ſmaragdo dedit: ꝛ iuſſit vt imagini formo
ſe btē Agnetis q̄ in ſua eccleſia depicta erat / ex parte
ſua ꝑciperet vt ſe ꝑmitteret deſpōſari. Cūq̄ȝ hoc ſacer-
dos imagini imperaret: illa cōtinuo digitū anularem
porrigēs ꝛ anulo ſuſcepto digitū retrahēs oēm tēta-
tionē a ſacerdote fugauit. Predict⁹ aūt anul⁹ adhuc
dr̄ in ei⁹ digito apparere. Alibi tñ legit̄ q̄ cū eccl'ia btē
Agnetis rueret papa cuidā ſacerdoti dixit ſe ſibi vel-
le quādā ſpōſam cuſtodiēdā ꝛ nutriēdā. ſ. eccleſiā ſan-
cte Agnetis cōmittere: dāſq̄ȝ ei anulū iuſſit vt dictam
imaginē deſpōſaret. Quā illa extēdente ꝛ retrahente
digitū deſpōſauit. De hac v̄gine dicit Amb. in libr. de
v̄ginib⁹. Hāc ſenes: hāc iuuenes: hāc pueri cātāt. Ne-
mo eſt laudabilior q̄ꝫ q̄ ab oīb⁹ laudari pōt. Quot ho
mines tot ꝑcones q̄ martyrē predicāt dū loquuntur.
Stupete vniuerſi q̄ iā diuinitatis teſtis exiſteret: que
adhuc arbitra ſui ꝓ etate eē nō poſſet. Fecit deniq̄ȝ vt
ei de deo crederet̄ cui de hoīe adhuc nō crederet̄: q̄ꝛ qđ
vltra naturā eſt hoc de autore nature eſt. Nouū mar-
tyrij genus nōdū idonea pene: ꝛ iam matura victorie.
Certare difficilis habilis coronari. Magiſteriū v̄tutis
īpleuit q̄ nōdū iudiciū hēbat etatis. Nō ſic ad thala-
mū nupta ꝓperat vt ad ſupplicij locū leta ſucceſſu gra
du feſtinat: v̄go ꝓceſſit. Itē Amb. in ꝑfatione. Beata
Agnes generoſitatis oblectamēta deſpiciēs celeſtem
meruit dignitatem ſocietatis humane vota cōtēnens
eterni regis eſt ſociata conſortio precioſam mortem ꝓ
xp̄i cōfeſſione ſuſcipiēs ſimul eſt ei facta conformis.

¶ De ſancto Vincētio martyre. xxv. A.

VIncentius dr̄ quaſi vitiū intēdēs vel vincēs incē
dia vel victoriam tenēs: ipſe eñ incēdit. i. cōſum
pſit vitia per carnis mortificationem: vicit incendia
ſuppliciorȝ ꝑ cōſtantē penarum perpeſſionē victoriam
tenuit mundi per ipſius deſpectionem. Uicit eñ tria
que erant in mundo. ſ. falſos errores: immodos amo-
res: inanes timores: quos vicit per ſapientiam: mun-
diciam: ꝛ conſtantiā. De quibus dicit Aug. vt cum oī-
bus erroribus amoribus ꝛ timoribus vincatur: hinc
mundus ſanctorum martyria docent ꝛ docuerūt. Ei⁹
paſſionē quidam beatū Aug. dicunt compilaſſe quaȝ
prudentius verſibus luculenter exequitur. B

VIncentius nobilis genere: ſed
fide ac religione nobilior beati
valerij epi diaconus fuit. Cui eps q̄ꝛ
expeditioris erat lingue vices ſuas
cōmiſerat ꝛ ip̄e oroni ꝛ ꝯtēplationi
vacabat. Iuſſu igit̄ datiāi ꝑſidis va
lētiā trahunt̄ ꝛ diro carceri emanci-
pant̄. Cūq̄ȝ eos fame pene defeciſſe
crederet eos ſuo aſpectui iuſſit aſta-
re. Quos cū ſanos cerneret ꝛ gaudē
tes: irat⁹ in hāc vocē ꝓrupit. Quid
dicis tu valeri q̄ ſub noīe religiōis ꝯ decreta principū
facis? Cū aūt btūs valeri⁹ leui⁹ rñderet: dicit ei Uicē-
tius. Noli pr̄ venerabilis quaſi mēte timida ſubmur-
murare: ſed voce libera exclama. Si ergo iubes fili pr̄
ſctē rñſis iudicē aggrediar. Cui ille. Iādudū tibi cha-
riſſime loquēdi curā cōmiſerā: ꝛ nūc ꝓ fide qua aſtam⁹
rñſa cōmitto. Tūc Uincēti⁹ cōuerſus ad datianū: hac
tenus inq̄t a te ſermo denegāda fide perorauit: ſed ne
pharīū apud xp̄ianorȝ prudentiā eē cognoſce deitatis
cultū abnegādo blaſphemare. Tūc iratus datian⁹ epȝ
in exiliū mitti ꝑcepit. Uincētiū v̄o tanq̄ꝫ cōtumacē et
preſumptuoſum iuuenē vt ei⁹ exēplo alij terrerent̄ in
eculeo diſtētū mēbris oīb⁹ diſſipari. Cūq̄ȝ corꝑe totus
diſſiparet̄: ait Datian⁹. Dic mihi vincēti vbi nūc tuum
miſerrimū corp⁹ cōſpicis? at ille ſubridēs ait. Hoc eſt
qđ ſemꝑ optaui. C. ¶ Tūc irat⁹ ꝑſeo cepit ei oīa gn̄a
tormētorȝ minari: niſi ei aſſenſum ꝑberet. Cui Uincē-
tius. O felicē me quo mihi iraſci te grauius putas: eo
melius incipis miſereri. Inſurge ergo miſer ꝛ tota ma
lignitatis ſpū debaccare. Uidebis me dei virtute plus
poſſe dū torqueor q̄ꝫ poſſis ipſe q̄ torques. ad hoc pre-
ſes cepit clamare ꝛ carnifices virgis ꝛ fuſtib⁹ v̄bera-
re. ꝛ ait Uincenti⁹. q̄d facis Daciāe? Ecce tu ipſe me vl
dicas de tortoribus meis. Tunc ꝑſes amēs fact⁹ dixit
carnificib⁹. Miſerrimi nihil facitis. Cur deficuit ma-
nus veſtre? Adulteros ꝛ patricidas vincere potuiſtis
vt nihil inter illata ſupplicia celare poſſent: ꝛ nūc ſol⁹
Uicēti⁹ vr̄a poterit ſuperare tormēta. Tūc carnifices
pectines ferreos vſq̄ȝ ad intima coſtarū fixerūt: ita vt
de toto eius corꝑe ſanguis efflueret ꝛ ſolutis coſtaruȝ
cōpaginib⁹ viſcera interna paterēt: ꝛ ait Datian⁹. D.
¶ Miſerere tui Uincēti vt poſſis tā pulchrā recupera
re iuuētutē: ꝛ ea q̄ ſupꝑſunt lucrari tormēta: ꝛ ait Uin-
cētius. O venenoſa diaboli lingua tormēta tua non ti
meo: ſȝ hoc ſolum valde metuo q̄ te mihi fingis velle
miſereri. Nā quo te magis iratū video eo ampli⁹ ꝛ ma
gis exulto: nolo vt aliq̄d minus de ſupplicijs: vt te vi
ctū in oībus fatearis. Tūc ex eculeo depoſit⁹ atq̄ȝ ad
ignis craticula rapt⁹ moras carnifici arguēdo ad pe-
nā alacriter ꝓperabat. Craticulā ergo ſpōte cōſcēdēs
ibidē aſſat̄ exurit̄ ꝛ cremat̄ mēbriſq̄ȝ oībus vncini fer
rei ꝛ ardētes lamine infigunt̄. Dūq̄ȝ ſanguine flāma
reſꝑgit̄ vulnera vulnerib⁹ imprimunt̄. Sal inſuper in
igne aſꝑgit̄ vt in corp⁹ ei⁹ vndiq̄ȝ vulneratū reſiliens
ſtridentib⁹ flāmis crudelius cōburat̄. Iāq̄ȝ nō ad art⁹
ſed ad viſcera tela iaciunt̄: ipſaq̄ȝ interna viſcera de ei⁹
corpore extra labūtur. Inter hec ille manet immobi-
lis ꝛ ſurſum erectis luminibus dñm precabat̄. Cumq̄ȝ
miniſtri hec Daciano retuliſſent: heu ait Dacian⁹ vin
cimur. Sed nūc vt in pena diutius viuat ipſum teter-
rimo carceri includite: ꝛ ibi teſtas acutiſſimas cōgeri
te: pedes eius ligno affigite ſine oī humano ſolatio ex
tenſum: ſic ſup teſtas relinq̄te: ꝛ cū defecerit nuntiate.
Fauēt q̄ȝ totius miniſtri crudeles dño crudeliori. Sed
ecce rex ꝓ quo miles patit̄ penā cōmutat in gl'iaȝ. Nā
tenebre carceris ab īmēſa luce expellunt̄: teſtar aſpe-
ritas in oīm florȝ ſuauitatē mutat̄ pedes diſſoluūtur
ꝛ angelorȝ ſolatio venerādo ꝑfruit̄. Cūq̄ȝ ſup flores cū
angelis pſallēs īcederet modulatio dulcis ꝛ mira ſua
uitas florū procul diffundit̄. Perterriti cuſtodes: cum
per rimas carceris q̄d intus erat vidiſſent ad fidē con
uerſi ſunt. Hec audiēs Dacianus amēs factus ait. Et
q̄d ei amplius faciemus. Ecce eñ victi ſumus trāſfe-
rat̄ ad lectulū ꝛ ſtramētis mollorib⁹ reponat̄ ne plus
eū glioſum faciamus. ſi forte defecerit in tormētis: ſed
potius recreatus nouis iterū ſupplicijs puniat̄: cum
igit̄ ad ſtratū molliorē deportat⁹ eſſet ꝛ ibidē paululū
quieuiſſet: ſtatim ſpm̄ tradidit circa annos dñi. cclxxx
vij. ſub diocletiano ꝛ maximiano: quo audito Dacian⁹
vehementer ſe ſic victū dolens ait. Et ſi nō potui cum
ſuperare viuentē: puniā vel defunctū ꝛ ſic ſatiabor de

pena: ⁊ ſic poterit mihi peruenire victoria. Juſſu ergo daciani corpꝰ eiꝰ in cāpū auibꝰ ⁊ beſtijs deuorādū exponit. Sed ſtatim angeloꝝ cuſtodia ꝑmunit: ⁊ intactū a beſtijs ꝯſeruat. Deniq₃ coruus ingluuiei deditꝰ alias aues ſe maiores impetu alarū abegit: ⁊ lupū accurrentem morſibus ⁊ clamoribus effugauit. Qui reflexo capite in aſpectu corporis ſacrificꝰ cernit: vtpote q̄ ibidē angeloꝝ cuſtodiā mirabatur: qđ audiēs dacianus ait. Puto ꝙ nec defunctū potero ſupare. Jubet ergo corpꝰ eiꝰ ingētē molā alligari: ⁊ ī pelago ꝓijci: vt qđ ī terra a beſtijs ꝯſumi nō potuit ſaltē in pelago a marinis beluis deuoret. Naute igit corpꝰ eiꝰ in pelagꝰ deferētes ſubmergūt: ſed ipſis nautis velociꝰ littora corpꝰ petijt qđ a quadā matrona ⁊ quibuſdā₃ alijs ipſo reuelante inuenit ⁊ ab eis honorifice ſepelit. E. ¶ De hoc martyre ſic dicit Augu. Btūs vincētiꝰ vicit in vbis: vicit in penis: vicit in cōfeſſione: vicit in tribulatiōe: vicit exutus: vicit ſubmerſus: vicit ortꝰ: vicit mortuꝰ. Jdē. Torquet vincētiꝰ vt exerceat: flagellat vt erudiat: tūdit vt ſolidet: exurit vt purget. Amb. in ꝑfatione de ipſo ſic ait. Torq̄tur vincētiꝰ: tundit: flagellat ⁊ exurit. Sꝫ inuictꝰ ꝓ ſcō noīe animꝰ nō cōcutit. Plꝰ ardēs igne zeli ꝙ ferri: plus necit timore dei ꝙ ſeculi: plꝰ voluit placere deo ꝙ foro: plꝰ dilexit mori mūdo ꝙ dn̄o. Jtem Aug. ante oculos nr̄os mirādū ſpectaculū ꝯſtitutū eſt. Judex iniquus: tortor cruētus: martyr inuictꝰ crudelitatis pietatiſq₃ certamen. Prudētius ꝗ q̄ claruit tpe theodoſij ſenioris q̄ cepit anno dn̄i. ccclxxvj. Sic ipm daciano rn̄diſſe ait. Tormēta: carceres: vngule: ſtridēteſq₃ flāmis lamina atq₃ ipſarū penarū vltima mors xp̄ianꝰ ludꝰ eſt. Tūc dacianꝰ. Uinctū retortis brachijs ſurſum ac deorſū extēdite: donec cōpage oſſiū diuulſa mēbratim crepet: vt ꝑ lacunas vulnerū iecur detectū palpitet. Ridebat hic miles dei manꝰ cruētas increpās ꝙ fixa nō ꝓfundiꝰ ītraret artus vngula. Cū eſſet in carcere angelus dixit ad eū. Exurge martyr inclite: exurge ſecurus: exurge ⁊ almis cetibus noſter ſodalis addere. O miles inuictiſſime fortiſſimoꝝ fortior iam te ipſa ſeua ⁊ aſpa tormenta victorē tremūt. Exclamat prudentius tu ſolus inſignite ſolꝰ brauiū duplicis palmam tuliſti tu duas ſimul paraſti laureas.

¶ De ſancto Baſilio epiſcopo. xxvj. A.

Baſiliꝰ venerabilis ep̄s et doctor ꝑcipuus. Cuius vitā ſcripſit amphilotius yconij ep̄s quāte ſantitatis extiterit cuidam eremite nomine Effrem: in viſu mōſtratū eſt. Cū eīn dictꝰ effrem ī extaſi poſitꝰ eſſet: vidit colūnā ignis cuius caput vſq₃ ad celū ptingebat ⁊ vocē deſup audiuit dicētē. Talis eſt magnꝰ baſiliꝰ q̄lis hec colūna ignis quā cernis. Veniēs igitur ad ciuitatē in die epyphanie vt tm̄ virū videre poſſet: cū vidiſſet eū ſtola cādida indutū cū clericis venerabilr ꝓcedentē ait intra ſe: vt video ī vacuū laboraui. Jſte eīn cū in tali honore ⁊ cōſtipatione ſit poſitus nequaꝙ talis pōt eſſe quēadmodū vidi. Nos eīn qui portauimꝰ pōdꝰ diei ⁊ eſtus nihil tale cōſecuti ſumꝰ: ⁊ hoc cū ī tali honore ⁊ ꝯſtipatiōe poſitꝰ ſit colūna ignis eſt. Miror iſta. Baſilius igit in ſpū hoc vidēs fecit eū ad ſe introduci. Qui cū introductus eſſet vidit linguā igneā ꝑ os eiꝰ loquētē: ⁊ ait effrem. Vere magnꝰ baſilius vere colūna ignis. Baſiliꝰ vere ſpūſſctūs loquit ꝑ os eius. Dixitq₃ illi. Effrē. Obſecro dn̄e vt mihi impetres ꝙ grece loquar. Cui baſilius. Rē difficilē poſtulaſti. Pro eo tamē orauit: ⁊ continuo grece loqui cepit. Quidā alius eremita vidēs baſiliū al's in pontificali habitu ꝓcedētē eū deſpexit iudicās eū in corde ſuo ꝙ in tali pōpa plurimū delectaret. Et ecce vox facta eſt ad eū dicēs. Tu ipſiꝰ delectaris in palpādo carte tue caudā ꝙ delectet baſilius in apparatu ſuo. Ualēs imperator fautor arrianoꝝ eccleſiā quādam a catholicis abſtulit ⁊ arrianis dedit. Ad quē accedens baſiliꝰ ait. Imperator ſcriptū eſt. Honor regis iudiciū diligit. Et iterū: iudiciū regis iuſticia: ⁊ cur cor tuū imperauit: vt catholici eijcerētur de eccl'ia ⁊ daret arrianis: cui imperator. Iterū ad contumelias reuerteris o baſili nō decet te. Et ille. Decet me ꝓ iuſticia etiā mori. Tūc demoſthenes ꝑfectus epularuꝫ imꝑatoris fautor arrianoꝝ: ⁊ loquēs ꝓ eis fecit barbariſmū. Cui ait baſiliꝰ: Tuū eſt de pulmētarijs regis cogitare nō dogmata diuina decoq̄re. Qui mox cōfuſus tacuit. Dicit imꝑator baſilio. Uade ⁊ iudica inter eos. Sꝫ nō ſm̄ immoderatū amorē ppl'i. Abiēs ergo dixit corā catholicis ⁊ arrianis: vt fores eccl'ie clauderētur: ⁊ vtriuſq₃ partis ſigillo munirētur: ⁊ ad quoꝝ oratiōes aperirent ſua eſſet. Qđ cū oībꝰ placuiſſet orātibꝰ arrianis tribꝰ diebus ⁊ noctibꝰ ⁊ veniētibus ad fores eccleſie nō ſunt aperte. Tūc baſilius ꝓceſſiōe ordinata venit ad eccleſiā: ⁊ facta oōne leui ictu baculo paſtorali fores tetigit dicēs. Tollite portas principes vr̄as ⁊ eleuamini porte eternales ⁊c. Et cōtinuo ſunt aperte: ⁊ intrātes deo gratias reddiderūt. Et reddita eſt eccl'ia catholicis. Fecit aūt imꝑator ꝓmitti multa baſilio: vt ī hyſtoria tripartita legit: ſi ſibi ꝯſentiret: ⁊ ille pueris iſta cōueniūt. Nā q diuinis ſaginantur eloquijs corrūpere de diuinis dogmatibus: nec vnā ſyllabā patiūtur. Tūc imꝑator indignatus: vt ibidē dr̄: cū de eius exilio ſniām vellet ſcribere: primus: ſcđs: tertius calamus fractꝰ eſt. Deinde tremor magnus eius manū inuaſit: vn̄ īdignatꝰ chartā fregit. B. ¶ Uir qdā venerabilis noīe. Eradiꝰ filiā vnicā habebat quā cōſecrare dn̄o diſponebat. Sꝫ diabolus humani generis inimicus hoc aduertēs vnū de ſeruis ꝑdicti eradij in amorē puelle plurimū inflāmauit. Verū cū impoſſibile cerneret: vt ipſe q̄ ſeruus erat in amplexꝰ tam nobilis puelle accedere poſſet ad vnū de maleficijs acceſſit ꝓmittēs ei multā pecunie quātitatem ſi ad hoc eū iuuare vellet. Cui dixit maleficus. ego hoc agere nō poſſum: ſꝫ ſi vis mittā te ad dominū meū diabolū: ⁊ ſi feceris q̄ ipſe tibi dixerit tuū ꝺſideriū obtinebis. Et dixit iuuenis. Quecūq₃ dixerit mihi faciam. Ille ergo maleficus ep'lam ad diabolū fecit: ⁊ eā per dictū iuuenē in hec vba transmiſit. Dn̄e quidā mi dn̄e oportet me feſtināter ⁊ ſolicite quoſq₃ a xp̄ianoꝝ religione abſtrahere: ⁊ tue adducere volūtati vt pars tua quotidie multiplicet miſi tibi hunc iuuenē cupiditate in talē puellā exarſum: ⁊ poſtulo vt ſuū deſideriū aſſequat vt ⁊ in iſto glorier ⁊ alios tibi decetero valeā aggregare. Et dans ei epiſtolā dixit. Uade ⁊ tali hora noctis ſta ſupra monumētū gentilis: ⁊ ibidē demones acclama ⁊ hāc chartā in aere exalta ⁊ ſtatī aderūt tibi. Qui vadēs demones inuocabat: ⁊ chartā ꝑ aerē eijciebat. Et ecce adeſt princeps tenebraꝝ vallatꝰ multitudine demonioꝝ. Qui cum ep'lam ꝑlegiſſet ait ad iuuenem. Credis in me vt tuā compleam voluntatē? Qui ait. Credo dn̄e. Cui diabolus. Et abnegas chriſtū tuū qui ait: abnego. Dixit diabolꝰ. Perfidi eſtis vos chriſtiani: quia qn̄ quidē me opꝰ habetis: ad me venitis: qn̄ autē deſideriū veſtrum aſſecuti eſtis ſtatim me negatis ⁊ ad xp̄m veſtrū acceditis. Ille aūt qꝛ clemētiſſi

mus eſt ſuſcepit vos: ſed ſi vis vt tuā cōpleā volūtatē
fac mihi manu tua ſcriptū in quo cōfitearis te abrenū
ciare xpō ſuo ⁊ baptiſmati ⁊ xpiane ꝓfeſſioni ⁊ meus
ſis ſeruus: ⁊ mecū in iudicio condēnādus. Qui ſtatim
manu ꝓpria ſcriptū fecit qualr xpō abrenūciaret: ⁊ ſe
ſeruituti diaboli manciparet. Continuo igitur diabo=
lus accerſiuit ſpiritus qui erāt ſuper fornicationē: iu=
bens eis vt ad predictā puellā accederēt ⁊ cor eius in
amorem iuuenis inflāmarēt. Qui accedētes cor eius
adeo accenderunt vt puella ſe in terrā ꝓiceret ⁊ ad pa=
trē lamētabilr clamaret. Miſerere mihi pr̄ miſerere
mihi: qr dire torqueor ꝓpter amorem talis pueri nr̄i.
Miſerere viſcerib' tuis: ⁊ paternū amorē mihi oſten=
de: ⁊ puero quē amo ⁊ ꝓ quo crucior me cōiūge. Sin
autē poſt modicū me moriturā videbis ⁊ ꝓ me in die
iudicii rōnē reddes. Pr̄ aūt eiulās dicebat. Heu me
miſerū qd ↄtigit miſere filie mee. Quis meū theſaurū
furatus eſt. Quis dulce lumen oculoꝝ meoꝝ extinxit?
Ego te volebā celeſti ſpōſo cōiūgere: ⁊ ꝑ te ſaluari pu=
tabam: ⁊ tu in amorem laſciuie inſaniſti. Sine filia vt
ſicut diſpoſui te dn̄o cōiūgē ne ducas ſenectutē meā cū
dolore ad inferos. Illa aūt clamabat dicēs. Pater mi
aut cito deſideriū meū cōple: aut moriturā poſt modi=
cū me videbis. Cū igit̄ illa amariſſime fleret ⁊ q̄ſi iſa
niret: pr̄ ei' in magna deſolatione poſit': ⁊ amicoꝝ cō=
ſiliis decept': ſuā volūtatē cōpleuit: ⁊ eā puero in vxo=
rē dedit: ac vniuerſam ſubſtātiā ſibi tribuit dicēs. Ua=
de filia mea vere miſera. Cū ergo in ſimul ꝑmanerent
iuuenis ille eccleſiā nō intrabat: nec ſibi crucis ſigna=
culum faciebat: nec deo ſe recōmendabat. vnde de hoc
notatus eſt a nōnullis q̄ vxoris ſue dixerūt. Scis quia
vir tuus quē tibi elegiſti xpianus nō eſt nec eccleſiam
īgredit̄. Qđ illa audiēs vehemēter extimuit: ⁊ humo
ſe ꝓſternēs vngulis ſeipſam diſcerpere cepit ac pect'
ſuū ↄtūdere ⁊ dicere. Heu mihi miſere: cur nata ſum ⁊
nata cōtinuo rapta nō ſum. Cū ergo viro ſuo q̄ audie=
rat retuliſſet: ⁊ ille nequaq̄ rē ſic eſſe aſſereret: ſꝫ oīno
falſum qđ ipſa audierat affirmaret: illa ait. Si vis vt
credā tibi ego ⁊ tu cras eccleſiā ingrediamur. Uidens
ille q̄ latere non poſſet narrauit ei totum ordinē geſte
rei: qđ illa audiēs vehemēter ingemuit ⁊ ad btm̄ baſi
lium ꝓperauit eiq; oīa q̄ viro ſuo ⁊ ſibi ↄtigerāt enar=
rauit. Baſilius aūt puerū vocās ⁊ oīa ab eo audiēs di=
xit ei. Uis fili reuerti ad dn̄m: q̄ ait. Utiq; dn̄e ſed non
valeo: qr diabolo ſum ꝓfeſſus: ⁊ xpm̄ abnegaui: ⁊ ab=
negatiōis mee ſcriptū feci: ⁊ diabolo ipm̄ dedi. Cui ba
ſilius. Nō tibi ſit cure: benign' eſt em̄ dn̄s ⁊ te penitētē
ſuſcipiet. Et cōtinuo apphēdēs puerū ſignū crucis in
ei' frōte fecit ⁊ ꝑ tres dies ipm̄ recluſit: poſtea eū viſi=
tauit ⁊ dixit. Qūo habes fili. Qui ait. In magna ſum
dn̄e defectiōe nec ſuffero clamores eoꝝ: ⁊ terrores ſeu
diſlapidatiōes. Tenētes eī manu ſcriptū meū calūniā
tur me dicētes. Tu veniſti ad nos ⁊ nō nos ad te. Et di
xit ſctūs. Noli timere fili tm̄mō crede. Et dās ei modi
cam eſcā faciēſq; ſignū crucis iterū eū recluſit et ꝓ eo
orauit. Poſt aliquot dies iterū eū viſitauit ⁊ ait. Qūo
habes fili. Qui ait pater a longe clamores eoꝝ ⁊ mi=
nas audio: ſꝫ eos nō video. Et dās ei iterū eſcam ⁊ ſi=
gnans ⁊ claudens oſtiū abiit ⁊ pro eo orauit. Et poſt
aliquos dies rediens dixit. Quomodo habes. Rn̄dit.
Bene habeo ſancte dei: vidi em̄ te in viſu pugnantē ꝓ
me ⁊ diabolum vincentem. Poſt hoc eū educēs ⁊ oēs
clerū ⁊ religioſos ⁊ ppl'm cōuocauit ⁊ oēs pro eo ora=
re admonuit: tenēſq; manū pueri ducebat eum ad ec=
cleſiam. Et ecce diabolus cū multitudine demonum
ad eum venit ⁊ inuiſibilr apprehēdens puerū conaba=
tur eū rapere de manu eius et cepit clamare puer ſctē
dei adiuua me. Et tāta eū improbus iſtātia aggreſſus
eſt vt etiā ſanctū impelleret trahens puerū qui ait ad
eū. Improbiſſime nō ſufficit tibi ꝑditio tua: niſi et dei
mei temptes plaſma. Diabolus aūt dixit ad eū multis au
dientibus. Preiudicas mihi o baſili. Et ſic oēs clama=
uerunt. kyrie eleyſon. Dixitq; ad eū baſilius. Increpet
te dn̄s diabole. Qui ait. Preiudicas mihi o Baſili.
Nō abii ego ad eū: ſꝫ ipſe venit ad me: abnegauit xpm̄
ſuū ⁊ ꝓfeſſus eſt mihi ecce ſcriptū ei' in manu habeo.
Qui ait. Nō ceſſabimus orare donec ſcriptū reddas.
Et orante baſilio ⁊ tenēte in celū manus: ecce charta
per aerē delata ⁊ ab oībus viſa venit: ⁊ impoſita eſt in
manus Baſilii. Quem ille ſuſcipiēs dixit puero. Co=
gnoſcis has litteras frater. Et ille etiā dn̄e manu mea
ſcripte ſunt. Et frāgens baſilius ſcriptū perduxit eum
ad eccleſiam: ⁊ dignum eum fecit ſancto miniſterio et
bene inſtruens ⁊ hāc regulam ſibi dans reddidit mu=
lieri. C. Mulier q̄dā peccata multa habens ⁊ ea in
charta conſcribens in fine quoddā grauius cōſcripſit
⁊ ſcriptū ipſum beato baſilio tradidit rogans vt ꝓ ea
oraret et ſuis orationibus peccā ipſa deleret. Qui cum
oraſſet ⁊ mulier chartā aperuiſſet: oīa peccā ꝑter iſtud
grauius deleta inuenit. Que ait ad Baſiliū. Miſere=
re mei ſerue dei ⁊ pro hoc mihi indulgētiam impetra
ſicut ꝓ aliis impetraſti. Qui ait ad illā. Recede a me
mulier: qr hō peccōr ego ſum indigēs indulgētia ſicut
⁊ tu. Cū aūt illa inſtaret dixit ei. Uade ad ſanctū virū
effrem: ⁊ ille q̄ poſtulas tibi poterit impetrare. Que
cum abiiſſet ad ſctm̄ virū effrem: ⁊ cur ad eū a ſctō ba=
ſilio miſſa ſit intimaſſet: ille ait. Recede qr homo peccōr
ego ſum: ſed redi filia ad baſiliū ⁊ q̄ tibi ꝓ ceteris ve=
niā impetrauit: ꝓ iſto q̄ꝫ īpetrare valebit feſtina cito
vt eū viuū inuenias. Que cū in ciuitatē veniſſet ecce
baſilius ad tumulū ferebat̄. Illa aūt poſt eū clamare
cepit et dicere. Uideat deus ⁊ iudicet inter me ⁊ te: qr
valēs placare deū ꝓ me: ad aliū tranſmiſiſti me. Et ſic
ꝓiecit chartā ſup feretrū. Et poſt modicū illā recipiēs
⁊ aperiēs illud peccm̄ penit' deletū inuenit. Sicq; ipſa
⁊ oēs q̄ aderāt deo īmēſas grās reddiderūt. D. Ante=
q̄ aūt vir dei migraret a corpore: poſitus in infirmi
tate qua ⁊ mortu' eſt quendā iudeū noīe Joſeph me=
dicinali arte valde peritū quē vir dei multū dilige=
bat: eo q̄ ſe illū ad fidē ↄuerſurū ꝓuidebat ad ſe quaſi
ei' opa indigeret: vocauit. Ille xo ei' pulſum tangēs
et ex tactu mortē in ianuis eſſe cognoſcens dixit fami=
lie q̄ ad ſepulturā neceſſaria ſunt ꝑparate: qr cōtinuo
morit̄: qđ baſilius audiens dixit ei. Neſcis qđ dicis.
Cui ioſeph. Crede dn̄e qr ſol cū ſole occidet hodie. i. tu
cum ſole occides hodie. Cui dixit baſilius: qđ dices ſi
nō moriar hodie. Cui Joſeph. Nō eſt poſſibile dn̄e. Et
baſilius. Et ſi in craſtinū vſq; ad horā ſextā ſupuixero
quid facies. Et ioſeph ait ſi vſq; ad illam ſuperuixeris
horā vtiq; ego moriar. Et baſili' etiā moriaris peccōi: vi
uas aūt xpō. Et ille. ſcio qđ dicis: ⁊ ſi vſq; ad illā horā
ſupuixeris faciā q̄ hortaris. Tunc btūs baſilius licet
ſm̄ naturā ilico moriturus eſſet: a dn̄o tn̄ mortis indu
cias impetrauit ⁊ vſq; in craſtinū in horā nonā vixit.
Qđ ioſeph videns ⁊ ſtupens in xpm̄ credidit. Baſili'
autem virtute animi imbecillitatē corporis ſuperans:
de cubiculo ſuo ſurrexit et eccleſiam ingrediens cum
ſuis propriis manibus baptizauit. Poſtea vero ad le=
ctulum ſuum rediit: ⁊ ſtatim ſpiritum deo feliciter red=
didit. Floruit circa annos domini. ccclxx.

¶ De ſancto Ioanne eleemoſynario. xxvij. A

IOannes eleemoſynarius patriar=
cha Alexandrinꝰ q̄dā nocte ī oro
ne perſiſtēs vidit quādā puellā pul
cherrimā ſibi aſſiſtentē ꝛ coronam
oliuaꝝ in capite baiulātē. Quā ille
vidēs nimiū ſtupefactus q̄ eēt ſcīſci=
uit. Et illa. Ego ſum mīa q̄ dei filiū
de celo adduxi. Me ſponſam accipe
ꝛ bñ tibi erit. Intelligēs ergo ꝑ oli=
uā mīam deſignari: ab illa die fa=
ctꝰ ē ſic miſericors vt eleemo: .i. elee=
moſynariꝰ vocaret. Paupes aūt ſemꝑ ſuos dños ap=
pellabat: ꝛ inde hoſpitalarij hñt ēt vt paupes dños ſu
os vocēt. Oēs igit̄ ſuos famulos cōuocauit eiſq̄ dixit
Eūtes ꝑ totā ciuitatē cōſcribite mihi vſq̄ ad vnū oēs
dños meos. Illis xo nō intelligētibꝰ dixit q̄s vos ege=
nos ꝛ mēdicos vocatis: iſtos ego dños ꝛ auxiliatores
ꝓdico. Iſti eñi nobis vere auxiliari ꝛ celeſte regnū do=
nare poterūt: volēs oēs ad eleemoſynā inuitare nar=
rare cōſueuit q̄ paupibꝰ ſemel ſe ad ſolē calefaciētibus
ceperūt inuicē de eleemoſynatoribꝰ cōferre: ꝛ bonos
collaudare: ꝛ malos vituperare. Erat aūt quidā thelo
neariꝰ noīe petrꝰ diues valde ꝛ ꝑpotēs īꝫ nimis paupi
bus immiſericors q̄ ad domū ſuā accedētes cum indi
gnatione nimia repellebat. Cū ergo nullꝰ eoꝝ inuētus
fuiſſet q̄ in domo ſua eleemoſynā recepiſſet vnꝰ illoꝝ
dixit. Quid vultis mihi dare ſi ego hodie ab eo elee=
moſynā accipiā. ꝛ facientibꝰ cū eo pactū ad domū eiꝰ ve
nit ꝛ eleemoſynā poſtulauit At ille domū reuertens ꝛ
pauperē pre forib̄ꝰ vidēs cū mācipiū eiꝰ panes ſiligīs
in domū deferret ille lapidē nō inueniēs panē ſiligīs
arripuit: ꝛ cū furore inde eū percuſſit. Quē ꝓtinꝰ arri
piēs paup ad ſocios redijt: ꝛ qḋ de manu eius eleemo
ſynā acceperit indicauit. Poſt duos dies infirmatꝰ ad
mortē vidit ſe añ iudiciū ſtare ꝛ mauros q̄ſdā ſup ſtate
rā eiꝰ mala appēdere ex altera aūt parte ſtatere q̄daꝫ
dealbati triſtes ſtabāt: eo qḋ nihil qḋ ibi apponerēt in
uenire valebāt. Tūc vnus eoꝝ dixit. Vere nihil habe
mus niſi vnū panē ſiliginis quē añ duos dies xpo de=
dit coactꝰ. Quē dū ſup ſtaterā ponerēt equalitas vt ſibi
videbat̄ facta eſt. Dixerūt ei. Adauge ad ſiliginē hanc
alioq̄n te mauri apprehēdēt. Euigilās aūt ꝛ liberatus
dicebat pape. Si vna ſiligo quā ꝑ furore iactaui ita ꝓ
fuit: quātomagis oīa ſua indigētibꝰ elargiri. Quadaꝫ
igit̄ die cū optimis veſtibus indutꝰ ꝑ viā pergeret: qui
dā naufragus ab eo veſtimētū aliqḋ poſtulabat. Con=
tinuo ille precioſo veſtimēto ſe expoliauit ꝛ illi dedit.
Quod ille accipiēs ſtatim vendidit. Cū aūt telonea=
rius rediret ꝛ veſtimētū ſuſpenſum videret cōtriſtatꝰ
eſt valde adeo vt nec cibū ſumere vellet dicēs. Qm̄ nō
fui dignus vt mei memoriā haberet egenꝰ. Et ecce duꝫ
dormiret vidit quēdā ſup ſolē fulgentē ꝛ ſup caput cru
cem ferentē ꝛ habētem indutū veſtimentum qḋ dede=
rat egeno ꝛ dicētē ſibi. Quid ploras petre. q̄ cum cām
ſue triſtitie ſibi dixiſſet ille ait. Cognoſcis hoc. Et ille
Etiā dñe. Et dñs ad eū. Illo ego veſtior ex quo mihi de
diſti ꝛ grās ago bone volūtati tue: qm̄ frigore affligē=
bar ꝛ cooperuiſti me. In ſe ergo reuerſo cepit egenos
beatificare ꝛ dicere viuit dñs nō moriar donec fiā vnꝰ
ex eis. Dās ergo pauperibꝰ q̄ habebat ex accerſito no=
tario ſuo dixit ei. Secretū volo tibi cōmittere qḋ ſi ꝓ=
palaueris: aut ſi me nō audieris barbaris vendam te.
Danſq̄ ei decem libras auri dixit ei. Vade in ſanctā ci
uitatem ꝛ merces tibi eme ꝛ me alicui xpiano vende ꝛ
pauperibus pretiū tribue. Illo aūt recuſante dixit eiꝰ
Si me nō audieris ego barbaris vendā te: ducens er=
go eū vt dixerat cuidam argentario veſtibus ſordidis
indutū tanq̄ ſeruum ſuum vendidit: ꝛ triginta numiſ
mata inde accipiēs pauperibus erogauit. Petrꝰ ergo
oīa officia vilia faciebat: ita q̄ ab oībus contēnebatur
ꝛ ab alijs ſeruis frequēter ꝑcutiebatur: ꝛ etiā iā amēs
appellabatur. Dñs aūt frequenter ſibi apparebat ꝛ ve
ſtimenta ꝛ numiſmata oſtendēs ipſum conſolabatur.
Verū imperatore ꝛ vniuerſis de amiſſione tāti viri do
lentibus quidā vicini eiꝰ cōſtantinopolim ad viſitan=
dū loca ſancta venerunt: ꝛ a dño ipſius inuitati cū pran
derent ſibi adinuicē in aure dixerunt. Quam ſimis eſt
puer iſte dño petro telonario ꝛ curioſe reſpicientibus
vnus dixit. Vere dñs Petrus eſt. Surgā ꝛ tenebo eū.
Qḋ ille aduertens latēter fugit. Erat aūt oſtiariꝰ ſur
dus ꝛ mutus q̄ per ſignū oſtiū aperiebat. Cui petrus.
vt ſibi aperiret nō ſignis ſed verbis imꝑauit: ꝛ ille cō=
tinuo audiēs ꝛ loquelā recipiens ſibiq̄ rñdens ei ape
ruit: ꝛ domū ingrediēs cunctis de eius loq̄la mirantī=
bus dixit. Ille qui coquinā faciebat exijt ꝛ fugit: ſed vi
dete ne dei ſit ſeruus. Cū eñi mihi dixit: tibi dico aperi
mox ex ore eius exijt flāma q̄ linguā ꝛ aures meas teti
git: ꝛ cōtinuo auditū ꝛ loq̄lā recepi. Exilientes vni=
uerſi ꝛ cōcurrētes poſt eū ipꝫ amplius inuenire nō po=
tuerūt. Tūc oēs de domo illa pniam egerūt eo q̄ talē
virū ſic viliter tractauerunt. B. ¶ Monachꝰ q̄dam vi
talis noīe volēs ſctm̄ Ioannē tētare ſi poſſet ſibi xbis
perſuaderi ꝛ ad ſcādalū facile inclinari. Ingrediēs er=
go ciuitatē oēs publicas meretrices cōſcripſit. Intra=
bat ergo ad illas ꝑ ordinē dicens cuilibet. Dona mihi
noctē iſtā ꝛ noli fornicari: ipe aūt domū intrās in āgu
lo flexis genibꝰ tota nocte in orone ſtabat ꝛ ꝓ illa ora
bat ꝛ poſtea mane exibat precipiens cuilibet ne alicui
reuelaret. Vna aūt vitā eiꝰ manifeſtauit. Que ſtatim
orante ſene a demone vexari cepit. Cui oēs dicebant.
Reddidit tibi deꝰ qḋ merebaris: qm̄ mētita es: vt for
nicet̄ eñ ingredit̄ peſſimus iſte ꝛ nō ꝓpter aliud. Ve=
ſpere aūt facto dicebat ꝓdictus vitalis cūctis audiētī=
bus. Volo ire q̄ talis dña me expectat. Multis xo il=
lū criminātibus rñdebat. Nūq̄d ego nō habeo corpus
vt oēs aut mōachis ſolū iratꝰ eſt deꝰ: vere ꝛ ipſi hoies
ſunt vt ceteri. Dicebāt aūt quidā. Accipe tibi mulierē
vnā abba. ꝛ muta habitū vt nō ſcandalizes alios Ille
aūt fingens ſe iratū dicebat. Vere non audiā vos ite a
me. Qui vult ſcandalizari ſcādalizet̄ ꝛ collidet frontē
in parietē. Nunq̄d iudices cōſtituti eſtis ſup me a deo
ite ꝛ de vobis curā habete vos ꝓ me non reddetis ra
tionē. Hec aūt cum clamore dicebat. Cunq̄ ad beatū
Ioannem querimonia deferret̄ cor eius deus indura=
uit ne his fidē adhiberet. Deprecabatur autē deum vt
poſt mortem ſuam opus ſuum alicui reuelaret vt non
imputaretur in peccatū his qui de eo ſcandalizabant̄.
Multas igitur de predictis mulieribus ad conuerſio
nem perduxit: ꝛ in monaſterio plurimas collocauit.
Quodam mane dum ab vna illarum egrederetur ob=
uiauit ei quidam ingrediens ad fornicandum cum ea
danſq̄ ei alapam dixit. Aſq̄quo peſſime non emēdas
te ab his tuis immundicijs. Et ille. Crede mihi acci=
pies a me talem alapam: vt tota Alexandria cōgrege
tur. Et ecce poſtea diabolus in ſpecie mauri ſibi alapā
dedit dicens. Hec eſt alapa quam mittit tibi abbas vi
talis. Et ſtatim a demone vexatur: ita q̄ ad voces eiꝰ
omnes currebant. Sed tñ penitens ꝑ eius orationem
liberatus eſt. Vir autē dei morti appropinquās: hanc

ret ꝛ beatum Joannem rogaret vt ſibi oſtenderet vbi
nā ſcriptum ſuū dimiſiſſet: ecce beatus Joannes ī ha
bitu pontificali de tumulo ꝓceſſit: duob⁹ ep̄is q̄ ſecus
quieſcebāt: hīcinde vallatus dixitq3 mulieri. Cur nos
tm̄ infeſtas: ꝛ me ꝛ ſctōs iſtos q̄ mecū ſunt q̄ſcere nō
pmittis? Ecce ſtole noſtre lachrymis tuis om̄es made
facte ſunt. Porrexitq3 ſibi ſcriptū ſuū ſigillatū vt' pri⁹
fuerat dicēs ei. vide ſigillū hoc ꝛ aperi ſcriptū tuum et
lege. Qd̄ illa aperiēs peccatū ſuum oīno deletū inue=
nit. ꝛ ibi taliter ſcriptum reperit. Propter Joannē ſer
uū meū; deletū eſt peccatū tuum. Sicq3 illas immēſas
deo gratias retulit: ꝛ beatus Joannes cū aliis duob⁹
ep̄is in monumentum rediit. Claruit circa annū dn̄i
lxv. tempore Foce imperatoris.

¶ De cōuerſiōe ſancti Pauli apl̄i. xxviij. A.

Cōnuerſio ſcti Pauli apl̄i facta
eſt eodē anno quo xp̄s paſſus eſt
ꝛ ſtephanus lapidat̄ anno non natu=
rali: ſed emergēti. Nā xp̄s. viij. calē.
aprilis paſſus eſt. Stephan⁹ eodem
anno. iij. die auguſti lapidatus ē. pau
lus vo. viij. kl̄. februarij cōuerſus eſt.
Quare aūt ei⁹ ꝯuerſio poti⁹ q̄ alio=
rū ſctōꝝ celebrat̄ triplex rō ſolet aſſi=
gnari. Primo ꝓpter exēplū vt null⁹
q̄tūcūq3 pctōꝛ deſperet de venia q̄n
tū in culpa talē poſtmodū cōſpicit fuiſſe in gr̄a. Scdō
ꝓpter gaudiū. Sicut em̄ eccleſia magnam triſtitiam
habuit in ei⁹ perſecutione: ita maximā leticiā habuit
in eius cōuerſione. Tertio ꝓpter miraculū qd̄. ſ. dn̄s ī
eo oſ͞dit: dū de ſeuiſſimo pſecutore fecit fideliſſimū p̄=
dicatorē. Ei⁹ em̄ cōuerſio fuit miraculoſa rōne efficiē=
tis diſponentis ꝛ paciētis. Rōne efficiētis. ſ. xp̄i q̄ eū
conuertit. Ibi em̄ primo oſ͞dit ſuā mirabilē potentiā3
in hoc qd̄ ei dixit. Durū eſt tibi cōtra ſtimulū calcitra=
re. Et in hoc q̄ ip̄m tā ſubito immutauit. Qui cōtinuo
immutat⁹ rn̄dit. Dn̄e q̄d me vis facere? Augu. ſup hoc
xbo. Occiſus agnus a lupis: fecit agnos de lupis. Iā3
parat ſe ad obediēdū q̄ prius ſeuiebat ad perſequēdū.
Scdō ibi oſtendit eius mirabilē ſapiētiam. Mirabi=
lis em̄ ſapiā fuit in hoc: q2 ip̄m a tumore ſuperbie deie
cit offerēdo infima humilitatis nō ſublimia maieſta
tis. Ego (inquit) ſum Jeſus nazarenus quē tu perſeq̄=
ris ꝛc. Glo. Nō deū vel filiū dei ſe vocat: ſed humilita=
tis inquit me ſuſcipe infima: ꝛ ſupbie tue ſquamas de
pone. Tertio ibi oſtendit ſuā mirabilē clementiā3: qd̄
notat̄ in hoc q̄ ip̄m exiſtētē in actu ꝛ voluntate perſe=
quēdi cōuertit. Lz em̄ haberet deformē affectū: q2 ſpi=
rans minaꝝ ꝛ cedis puerſum conatū: q2 acceſſit ad prī
cipes ꝛc. quaſi ſe ingerēs perniciosum actū: q2 ibat vt
vinctos pduceret in Hieruſalē: ꝛ ideo ei⁹ iter peſſimū
erat: ipſum tñ diuina mīa cōuertit. Scdō fuit miracu=
loſa rōne diſponentis. ſ. lucis q̄ ip̄m ad cōuerſionē diſ=
poſuit. Ipſa em̄ lux dr̄ fuiſſe ſubita immenſa ꝛ celica.
Et ſubito inquit circūfulſit eū lux de celo. Paul⁹ em̄
tria vitia in ſe habebat. Primū erat audacia: qd̄ nota
tur in hoc qd̄ dr̄. Acceſſit ad principes ſacerdotū. Glo.
non vocatus: ſed ſponte zelo concitante eum. Secūdū
erat ſuperbia: qd̄ notat̄ in hoc qd̄ dr̄ ſpirans minarū
ꝛc. Tertium erat carnalis intelligentia: quā. ſ. in lege
habebat. vn̄ glo. ſuper illū. Ego ſum Jeſus nazare. ꝛc.
Ego deus celeſtis loquor quē mortuū putas ſenſu iu
daico. Ipſa igitur lux diuina fuit ſubita vt audacē ter=
reret: fuit immēſa vt ſublimē ꝛ ſuperbū in ima humi=
litatis proſterneret: fuit celica vt carnalem eius intel
ligentiā in celeſtem mutaret. Uel pōt dici q̄ illud diſ=
ponens fuit in tribus. ſ. in voce acclamante: in luce ful
gente: in virtute potēte. Tertio fuit miraculoſa ratiōe
patientis. ſ. ipſius Pauli in quo facta eſt cōuerſio ip̄a
In eo em̄ hec tria miraculoſe exterius facta ſunt. ſ. ꝓ=
ſtratio: obcecatio: ꝛ triduana ieiunatio. Eſt em̄ ꝓſtra=
tus vt erigat̄ quātū ad depꝛauatum affectū. Auguſt. Pro
ſtratus eſt Paulus vt cecaret̄: cecatus eſt vt mutaret̄
mutat⁹ eſt vt mitteret̄: miſſus eſt vt ꝓ veritate patere
tur. Itē Aug. Eliſus eſt ſeuiēs ꝛ fact⁹ eſt credēs. Eliſ⁹
eſt lupus ꝛ factus eſt agnus. Eliſus eſt pſecutoꝛ ꝛ fact⁹
eſt predicatoꝛ. Eliſus eſt filius perditionis ꝛ factus eſt
vas electionis. Et obcecatus vt illuſtraret̄ q̄tū ad te=
nebroſum intellectū. Unde ꝛ in illo triduo quo māſit
cecatus dr̄ q̄ doctus fuerit euangelium. Non em̄ acce
pit illud ab hōie neq3 per hoīem vt ipſe teſtat̄: ſed p re
uelationē Jeſu xp̄i. Aug. Paulū dico verum athletā3
xp̄i doctū ab illo: vinctū de illo: crucifixū3 cū illo: ꝛ glo
rioſum in illo. Eſt in carne macerat⁹ vt ipſa caro diſ=
ponat̄ ad bone operationis affectū. Optime em̄ dein=
ceps corpus eius ad omne opus bonū diſpoſitū ē. Nā3
eſurire ꝛ abūdare ſciebat ꝛ vbiq3 in oībus inſtitut⁹ erat
ꝛ oīa aduerſa libēter ſufferebat. Chryſo. Tyrannos ac
populos ſpirātes furorē velut quoſdā eſſe culices eſti=
mabat. Mortē vero atq3 cruciatus: ꝛ mille ſupplicia
quaſi ludū putabat eſſe pueroꝝ. Hec amplexabatur li
benter ꝛ magis decorabat̄ cathena vinctus q̄ diade=
mate pretioſo coronatus. Ac libentius recipiebat vul
nera q̄ alijs munera. Uel iſta tria dicunt̄ fuiſſe in eo
cōtra tria q̄ fuerūt in primo parēte. In ipſo em̄ fuit cō=
tra deū erectio: ꝛ econtra in Paulo ad terrā ꝓſtratio.
In ipſo oculoꝝ apertio: ꝛ ecōtra in paulo oculoꝝ obce=
catio. In ipſo fuit māducatio cibi vetiti ꝛ ecōtra ī pau
lo abſtinentia cibi liciti.

¶ De ſancta Paula. xxix. A

Paula fuit nobiliſſima matrona
romanoꝝ: cuius vitā beat⁹ Hie=
rony. cōpoſuit in hec verba. Si cūcta
corporis mei mēbra verterent̄ in lin=
guas: ꝛ oēs artus humana voce reſo=
narent nihil dignū ſancte ac venera=
bilis paule virtutib⁹ dicerē. Nobilis
gn̄e: ſed multo nobilioꝛ ſanctitate: po
tens quōdā diuitiis: ſz nūc xp̄i paupta
te inſignioꝛ. Teſtoꝛ ꝛ Jeſum ꝛ ſctos
angelos eius ip̄mq3 ꝓpriū angelū qui cuſtos fuit ꝛ co
mes admirabilis femine me nihil in grām nil dicere
amore laudantiū: ſed qd̄ dictur⁹ ſum ꝓ teſtimonio mī
nus eſſe eius meritis. Uult lectoꝛ breuiter eius ſcire v
tutes oēs ſuos pauperes pauperioꝛ ipſa dimiſit. Et ſi=
cut inter multas gēmas pretioſiſſima gēma micat: et
ſicut iubar ſolis paruos igniculos ſtellaꝝ obruit ꝛ ob=
curat ita cūctoꝝ virtutes ſua humilitate ſuperauit.
Minimaq3 fuit inter oēs ꝛ oīm maioꝛ eſſet: ꝛ q̄to pl⁹
ſe deiiciebat tāto magis a xp̄o ſubleuabat̄. Latebat et
nō latebat. Fugiendo vanā gloriam: gloriam mereba
tur: que virtutē quaſi vmbra ſequit̄: ꝛ appetitores ſu=
os deſerens appetit detentores. Hec cū quīq3 liberos
ediſſet bleſillam ſuper cuius mortem eam rome cō=
ſolatus ſum. Paulinā q3 ſanctum ꝛ admirabilem virū
pammachium: ꝛ propoſiti ꝛ rerum ſuarum relicit he=
redem. ad quē ſuper eius obitu paruum libellū edidi
mus. Euſtochiū que nunc in ſanctis locis ꝛ virginita=
tis ꝛ eccleſie monile pretioſiſſimū eſt: rufinā q̄ immatu=
ro funere piū matris animum cōſternauit: ꝛ toxotium

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

poſtq̃ parere deſijt: vt intelligeret eā nō diu ſeruire vo
luiſſe officio cōiugali: ſed mariti deſiderio q̄ mares op
tabat liberos edidiſſe. Poſtq̃ vir ei⁹ mortuus eſt: ita
eū plāxit vt ꝓpe ipſa moreref: ita ctiā ſe ꝯuertit ad dei
ſeruitutē vt mortem eius quaſi videretur optaſſe. B.

¶ Quid ergo referā ample ꝛ nobilis domus ꝛ quōdā
opulētiſſime oēs pene diuitias in pauperes erogatas
Hec Paulini epi antiocheni ꝛ Epiphaniū q̄ Romam
venerāt accēſa virtutib⁹ ꝑ momēta patriā deſerere co
gitabat q̄d vltra differo. Deſcēdit ad portum fratre co
gnatis affinib⁹ ꝛ qḋ his mai⁹ eſt liberis ꝓſequētib⁹ ꝛ
clemētiſſimā matrē videre cupiētib⁹: iā carbaſa tēde=
banf ꝛ remorū ductu nauis in altū ꝓtrahebaf: paru⁹
toxoti⁹ ſupplices man⁹ tēdebat in littore. Ruffina iam
nubilis: vt ſuas expectaret nuptias tacēs fletib⁹ obſe
crabat: ꝛ tn̄ illa ſiccos oculos tēdebat ad celū pietatē ī
filios: pietate ī deū ſuperās. Neſciebat ſe matrem vt xp̄i
ſe ꝓbaret ancillā. Torquebanf viſcera ꝛ q̄ſi a ſuis mē
bris diſtraherenf cū dolore pugnabat. hoc ꝯ iura natu
re plena fides patiebaf: imo gaudēs animus appete=
bat ꝛ amorē filioꝝ maiore in deū amore cōtēnēs in ſo=
la euſtochio q̄ ꝛ ꝓpoſiti ꝛ nauigationis ei⁹ comes erat
acquieſcebat. Sulcabat interim nauis mare ꝛ cūctis
q̄ cū eo vehebanf littora reſpiciētibus illa auerſos tene=
bat oculos ne videret qḋ ſine tormēto videre nō pote=
rat. Cūq̄ ad loca terre ſctē veniſſet ꝛ ꝓcōſul paleſtine
q̄ familiā ei⁹ optime nouerat premiſſis apparitoib⁹
iuſſiſſet ei parare ꝓtoriū elegit humilē cellulā q̄ cūcta
loca xp̄i veſtigioꝝ tāto ardore ac ſtudio circuibat vt ni
ſi ad reliqua feſtinaret a primis nō poſſet adduci. pro
ſtrataq̄ ante crucē quaſi pēdētē dūm cerneret adora=
rabat. Ingreſſaq̄ ſepulchꝝ reſurrectiōis oſculabaf la
pidē quē ab oſtio monumēti amouerat angel⁹ ꝛ ipſuz
corporis locū in quo dūs iacuerat q̄ſi ſitiēs deſideratas
aquas fidei ore lābebat. Quid ibi lachrymas quātuz
gemituū q̄d doloris effuderit teſtis eſt cūcta hieroſoly=
ma teſtis eſt ipſe dūs quē rogabat. Deīde ꝑrexit Beth
leē atq̄ in ſpecū ſaluatoris ingrediēs vidit ſacrū v̄ginis
diuerſoriū: ꝛ me audiēte iurabat ſe cernere fidei oculis
infantē pānis inuolutū vagiētē in ꝓſepio: dūz magos
adorātes: ſtellā fulgētē deſup mrēm v̄ginē nutricium
ſedulū: paſtores nocte veniētes vt viderēt v̄bū qḋ fa=
ctū erat quaſi ēt tūc euāgeliſte Joānis principiū dedi
carēt. In principio erat v̄bū ꝛ v̄bū erat apḋ deū: ꝛ ver
bū caro factū eſt. Paruulos interfectos Herodē ſeuiē
tē Joſeph ꝛ Mariā fugiētes in egyptū: mixtiſq̄ gau=
dio lachrymis loq̄baf. Salue bethleē domus panis ī
qua natus eſt ille panis q̄ de celo deſcendit. Salue ef=
frata regio vberrima: cuius fertilitas deus eſt. David
loquif cōfidenter introibimus in tabernaculū ei⁹: ado
rabimus in loco vbi ſteterūt pedes eius. Et ego miſe=
ra et peccatrix digna ſum iudicata deoſculari ꝓſepe in
quo dūs paruulus vagijt orare in ſpelūca in qua virgo
puerpera deū fudit infantē. Hec reqes mea q̄ dūi mei
patria eſt. Hic habitabo: q̄m ſaluator elegit eam. C.

¶ Tanta ſe humilitate deiecit vt q̄ eā vidiſſet pro cele
britate noīs viſere geſſiſſet ipſam eſſe nō crederet: ſed
ancillaꝝ vltimā. Et cū frequētibus choris virginū cin
gereſ: ꝛ veſte ꝛ voce ꝛ habitu ꝛ inceſſu minima oium
erat. Nunq̄ poſt viri mortē vſq̄ ad diē dormitiōis ſue
cū vllo comedit viro: q̄uis eū ſctm̄ ꝛ in pōtificali cul=
mine poſitū ſciret balneas niſi periclitāsnō adijt. mol
lia ēt niſi in grauiſſima febre lectuli ſtrata nō habuit:
ſed ſup durīſſimā humū ſtratis ciliciolis qſcebat: ſi
tñ illa quies dicēda eſt q̄ iugibus pene orōnibus dies

noctesq̄ iungebat. Ita leuia pctā plangebat vt illam
grauiſſimoꝝ criminū crederet eſſe reā. Cūq̄ a nobis
crebrius moneref vt parceret oculis: ꝛ eos ſuaret euā=
gelice lectionis aiebat. Turpāda eſt facies quā ꝯ dei
preceptū purpuriſſo ꝛ ceruſa ꝛ ſtibio ſepe depinxit: af=
fligēdū eſt corpus qḋ multis vacauit delitijs. Lōgus
riſus ꝑpetuo cōpenſādus eſt fletu. Mollia lintheamī
na ꝛ ſerica precioſiſſima aſperitate cilicij cōmutanda
ſunt. Que viro ꝛ ſeculo placui: nūc xp̄o placere deſide
ro. Si inter tales tātaſq̄ virtutes caſtitatē in illa vo=
luero ꝓdicare ſupfluus videar: in q̄ ēt cū ſecularis eēt
oīm Rome matronarū exēplum fuit: q̄ ſe ita geſſit vt
nullus de illa etiā maledicoꝝ q̄ſq̄ auderet famam cō
fringere. Fateor errorē meū cur in largiēdo eſſet ꝓfu=
ſior arguebā illud ꝓferēs de apſo. Nō vt alijs refrige=
riū ſit: vobis aūt tribulatio: ſed ex equalitate in hoc tē
pore vt vr̄a abūdātia ſit ad illoꝝ inopiā ꝛ illoꝝ abūdā
tia ſit ad vr̄am inopiā. Et ꝓuidendū eſſe: ne qḋ libēn=
ter faceret ſemꝑ nō facere poſſet multaq̄ hmōi. Que
illa mira verecūdia ꝛ ſmone pciſſimo pitiſſimoq̄ diſ=
ſoluebat teſtē inuocās dūm ſe ꝓ illi⁹ noīe cūcta facere
ꝛ hoc hr̄e voti vt mēdicās ipſa moreref: vt vnū nūmū
filie nō dimitteret ꝛ in funere ſuo aliena ſindone inol
uereſ. Ad extremū inferebat: ego ſi petiero multos in
ueniā q̄ mihi tribuāt. Iſte mēdicās ſi a me nō accepe=
rit q̄ ei poſſum etiā de alieno tribuere: ſi mortuus fue=
rit a quo ei⁹ aīa requireſ: nolebat in his lapidib⁹ effun=
dere pecuniā q̄ cū terra ꝛ ſeculo trāſituri ſunt: ſz in vi=
uis lapidibus q̄ voluunf ſup terrā de quib⁹ in Apoca.
Jo. Ciuitas magni regis extruif. Exceptis feſtis die=
bus vix oleū in cibo accipiebat vt ex hoc vno eſtimare
tur: q̄d de vino ꝛ de liquamine ꝛ piſcib⁹ ꝛ lacte ꝛ mel
le ꝛ ouis ꝛ reliquis q̄ guſtui ſuauia ſunt iudicarit. In
quibus ſumendis quidā ſe abſtinētiſſimos putant. Et
ſi his ventrē ingurgitauerint tutā pudicitiā ſuſpicanf
Noui ſuſurronē quendā qḋ genus hoīm vile eſt quaſi
beniuolū nunciaſſe: qḋ pre nimio feruore virtutū qui=
buſdā videref inſana ꝛ cerebrū illius diceref cōfouen=
dū. Cui illa rn̄dit. Theatrū facti ſumus mundo ꝛ āge=
lis ꝛ hoībus. Nos ſtulti ꝓpter xp̄m: ſz ſtultū dei ſapiē
tius eſt hoībus. Poſt viroꝝ monaſterium qḋ viris tra
diderat gubernandū plures virgines quas ex diuerſis
ꝓuincijs congregauerat tam nobilis q̄ mediocris: et
infimi generis in tres turmas et monaſteria diuiſit: ita
dumtaxat vt opere ꝛ cibo ſeparare pſalmis ꝛ oratiōe
iungereſ. Iurgantes inter ſe ſermone leniſſimo fede=
rabat laſciuientem adoleſcentularum carnez crebris
ꝛ duplicatis frangebat ieiunijs malēs eas ſtomacho
dolore quam membris: dicens mundiciam corporis
atq̄ veſtium anime eſſe immundiciam. Et quod in=
ter ſeculi homines vel leue putatur vel nihil: hoc in
monaſterijs grauiſſimum eſſe delictum dicebat. Cum
q̄ alijs languentibus large preberet omnia: et eſum
quoq̄ carnium exhiberet: ſi quando ipſa egrotaret ſi
bi non indulgebat et in eo inequalis videbatur quod
in alijs clementiam in ſe duritiam commutabat. Re=
feram quod expertus ſum mense Julio feruentiſſi=
mis eſtibus incidit in ardorem febris et poſt deſpe=
rationem cum dei miſericordia reſpiraſſet: et medici
ſuaderent: hoc refectionem corporis vino eſſe opus te
nui ꝛ paruo: ne aquam bibens in idropiſim vertereſ.
Et ego clam beatum epiſcopum Epiphanium rogarē
vt eam moneret: imo compelleret vinū bibere vt erat
prudens ꝛ ſolertis ingenii ſtatim ſenſit inſidias ꝛ ſub
ridens meū eſſe qḋ ille diceret intimauit. Quid plus

ra. Cũ btūs pōtifex poſt multa hortamēta ecepiſſet foras
q̄rēti mihi q̄d egiſſet. Rn̄dit. Tm̄ profeci vt ip̄a mihi
ſeni hoi pene pſuaſerit. vt vinū nō bibā in luctu mitis
erat ꝛ ſuoꝝ mortib⁹ frāgebat maxie liberoꝝ. Nā ꝛ viri
filioꝝ dormitiōc ſepe piclitata ē. Et cū os ſtomachūq̄
ſignaret ꝛ matricis dolorē crucis niteref impreſſione
lenire ſupabaf affectu ꝛ crudelē mentē parētis viſcera
pſternebāt alioq̄ vicēs fragilitate corporis vincebaf.
Scripturas ſctās tenebat memoriter ꝛ cū amaret hy-
ſtoriā ꝛ illa veritatis diceret fūdamētū magis ſeq̄baf
intelligētiā ſpūalē ꝛ hoc culmine edificationē aīe ꝓte
gebat. Loquar ꝛ aliud qd̄ forſitā emulis videf incre-
dulū. Hebreā linguā quā ego ab adoleſcētia multo la-
bore ꝛ ſudore ex pte didici: ꝛ īfatigabili meditatiōe nō
deſero: ne ip̄e ab ea deſerat diſcere voluit ꝛ cōſecuta eſt
ita vt pſalmos hebraice caneret ꝛ ſermonē abſq̄ vlla
latine lingue ꝓprietate pſonaret. Qd̄ q̄dē vſq̄ hodie
in ſctā filia ei⁹ euſtochio cernim⁹. Huiuſq̄ nauigaui-
mus ꝓſperis vētis ꝛ criſpātia maris eq̄ra labēs cari-
na ſulcauit: nūc in ſcopulos incurrit oꝛo. Quis em̄ poſ
ſet ſiccis oculis paulā narrare moriētē. Incidit ī gra-
uiſſimā valitudinē: imo qd̄ optabat īuenit vt nos deſe
reret ꝛ dn̄o plenī⁹ iūgeref q̄d diu differo ꝛ dolorē meū
in aliis immorādo facio lōgioꝛē. Sētiebat prudētiſſi-
ma feminarū adeſſe mortē ꝛ frigeſcēte iā pte corporis
atq̄ mēbroꝝ: ſolū aīe tēperiem in ſacro ꝛ ſctō pectore
palpitare: ꝛ nihilomin⁹ q̄ſi ad ſuos pgeret: alienoſq̄
deſpiceret illos xſiculos ſuſurrabat. Dn̄e dilexi decorē
dom⁹ tue ꝛ locū habitatiōis glīe tue: ꝛ q̄ dilecta taber
nacula tua dn̄e: elegi abiect⁹ eſſe ī domo dei mei. Cūq̄
a me īterrogaref cur taceret: cur nollet rn̄dere īclamā
ti an doleret aliq̄d greco ſermōe rn̄dit. Nihil ſe habe-
re moleſtie: ſed oīa quieta ꝛ trāquilla perſpicere. Poſt
hoc obmutuit ꝛ clauſis oculis quaſi hūana deſpiceret
vſq̄ ad expirationē aīe eoſdē repetebat verſiculos vix
vt aure appoſita qd̄ dicebat audire poſſem⁹. Tota ad
fun⁹ ei⁹ paleſtinarū vrbiū turba cōuenit. Quē em̄ mo
nachoꝝ latētiū in eremo cellula ſua tenuit. Quā vgi-
nē cubiculoꝝ tenerūt ſecreta. Sacrilegiū putabat qui
nō tali femine vltimū reddidiſſet officiū donec ſubter
eccleſiā ꝛ iuxta ſpecū dn̄i cōderetur. Venerabilis filia
eius virgo cuſtochiū quaſi ablatacta ſup matrē ſuā ab
ſtrahi a parente non poterat deoſculari oculos habere
vultui: totū corpus amplexari ꝛ ſe cū matre velle ſepe
liri. Teſtis eſt ieſus nec vnū quidē nummū ab ea filie
derelictū: ſed magis tribuēs egentis: ꝛ qd̄ his difficili⁹
eſt fratrū ꝛ ſororū immenſam multitudinē quam ꝛ ſu-
ſtentare arduum eſt ꝛ abiicere impiū eſt. Vale o paula
ꝛ cultoris tui vltimam ſenectutem orationibus iuua.

¶ De ſancto Iuliano. xx. B.

IUlianus quaſi iubilus ꝛ ana qd̄ eſt ſurſum. Inde iu
lianus quaſi iubilanus: q꞉ cū iubilo ſuperna petiit.
Vel a iulius qd̄ eſt incipiēs ꝛ anus. Nā in dei ſeruitio
fuit ſenex lōganimiter: ſed incipiēs ſui reputatione.

IUlian⁹ Cenomanēſis ep̄s fuit. hic
Simon ille leproſus dicif fuiſſe quē
dn̄s a lepra ſanauit ꝛ qui dn̄m ad con-
uiuium inuitauit. Qui poſt aſcenſio-
nem dn̄i ab apoſtolis cenomañ. ep̄s or
dinatus eſt. Hic multis virtutib⁹ cla-
rus tres etiam mortuos ſuſcitauit et
poſtmodū in pace quieuit. Iſte dr̄ eſſe
ille Iulianus qui ab itinerātibus pro
inueniendo bono hoſpitio inuocatur.
Eo q̄ in domo eius dn̄s fuerit hoſpitatus. Sed verius
videtur eſſe alius iulianus: q̄. ſ. vtrūq̄ parentē ignorā
ter occidit: cui⁹ hyſtoria infra ponef. B. ¶ Fuit ꝛ ali⁹
Iulian⁹ de Aluernia gn̄e nobilis: ſed fide nobilior qui
deſiderio martyrū ſe vltro pſecutorib⁹ offerebat. Tan-
dem criſpinus cōſularis miſit miniſtrū ꝛ eum occidi
mādauit. Qd̄ ſentiens iulian⁹ ſpōte foras ꝓſiliit ꝛ q̄-
rēti intrepidus ſe opponēs ꝓtinus ictū feriētis exce-
pit. Cuius caput leuātes ad ſctm̄ ferreolū ſociū iulia-
ni detulerunt. Et eidē mortē ſimilē minantur: niſi pro
tinus immolaret. Quib⁹ cū aſſentire nollet eū occide
rūt ꝛ caput ſancti iuliani cū corpore ſancti ferreoli in
vno tumulo poſuerūt. Et poſt multos annos ſanctus
mamertus vienēſ. ep̄s īuenit caput ſancti iuliani in-
ter manus ſcti ferreoli ita illeſum ꝛ integrū ac ſi eadē
die fuiſſet ſepultū. Inter cetera hui⁹ ſcti miracula ſo-
let referri: q̄ cū quidā diaconus oues eccleſie ſancti iu
liani raperet ꝛ paſtores eidē ex parte ſancti iuliani ꝓ-
hiberēt: ille rn̄dit iulianus nō comedit arietes. Et ec-
ce poſt modicū febre vehemētiſſima purgef ꝛ inuale-
ſcente febre q̄ a martyre incēditur cōfitef. Fecitq̄ ſup
ſe iactari aquā vt refrigeraref. Sed ſtatim tantus fu-
mus ꝛ fetor de corpore eius exiit: vt cūcti q̄ aderāt fu-
gerēt ꝛ ipſe poſt modicū expiraret. Cū quidā ruſticus
vt ait Greg. Turonēſ. in die dn̄ica arare vellet ꝓtin⁹
contractis digitis manubriū ſecuris cū qua vomerem
mūdare volebat ei⁹ dextre adheſit. Sed poſt duos an-
nos in eccl̄ia ſcti iuliani ad eius preces curatus eſt. C.
¶ Fuit inſup alius iulianus frater beati Iulii. Hi duo
fratres ad theodoſiū imperatorē xp̄ianiſſimū venerūt
petētes vt tēpla idoloꝝ vbicūq̄ inuenirēt deſtruerēt
ꝛ xp̄i eccl̄ias edificarēt. Qd̄ imperator libēter faciens
ſcripſit vt oēs eis debeant obedire ꝛ eos in oībus ſub
pena capitis adiuuare. Cū igif beati Iulian⁹ ꝛ iulius
in loco q̄ dr̄ gaudianū eccl̄iā fabricarent ꝛ cuncti trā-
ſeuntes eos in opere imperatorio imperio adiuuarēt:
contigit vt quidā cū curru inde trāſitū facerent. Qui
dixerūt adinuicē. Quā excuſatiōez p̄tēdere poterim⁹
vt liberi trāſeamus: ꝛ in opere iſto nō occupemur. Di-
xeruntq̄ ꝓiciamus vnū ex nobis in plauſtrū ſupinū ꝛ
eum pānis cooperiamus: dicimuſq̄ q̄ hoīem mortuū
in vehiculo habem⁹ ꝛ ſic liberi trāſire poterim⁹. Arri-
piētesq̄ hoīez vnū in plauſtrū ꝓiecerunt eiq̄ dixerūt.
Tu ſile ꝛ oculos claude ꝛ quouſq̄ tranſierimus quaſi
mortuus iace. Cūq̄ hoīez tanq̄ mortuū cooperuiſſent
ꝛ vſq̄ ad famulos dei iulianū ꝛ iuliū veniſſent / dixe-
rūt ei ſerui dei. Filioli pariſper ſubſiſtite ꝛ nos in hoc
ope modicū adiuuate. Qui rn̄derunt. Nō poſſum⁹ hic
ſtare q̄m hoīez mortuū ī plauſtro habem⁹. Quib⁹ ſan
ctus iulian⁹ dixit. Ut q̄d ita mētimini filii. Et illi. Nō
mentimur dn̄e. Sed ſic eſt vt loq̄mur. Et ſctūs iulian⁹
dixit. Scd̄m veritatē dicti veſtri ita vobis ↄtingat. Et
illi boues pungētes ptrāſierūt. Cūq̄ ꝓcul pertranſiſ-
ſent accedentes ad currum ceperūt collegā ſuū voca-
re ex noīe dicentes. Surge amodo ꝛ ſtimula boues: vt
celerius trāſeamus. Cum aūt nullatenus ſe moueret
cum pulſare ceperunt dicentes. Ut q̄d deliras ſurge ꝛ
ſtimula boues. Sed cum nullatenus ille rn̄deret acce
dentes diſcooperuerūt eū ꝛ mortuū īuenerunt. Tan-
tuſq̄ timor ipſos ꝛ ceteros inuaſit: vt nullus de cetero
famulo dei mētiri auderet. D. ¶ Fuit etiā alius iulia-
nus qui vtrūq̄ parentem neſciens occidit. Cūq̄ enim
iulianus p̄dictus iuuenis ac nobilis quadā die vena-
tioni inſiſteret ꝛ quēdā ceruū repꝰtū inſequeref: ſubito
ſeru⁹ verſus eū diuino nutu ſe vertit eiq̄ dixit. Tu me
inſequeris qui p̄ris ꝛ matris tue occiſor eris. Qd̄ ille

audiẽs vehemẽter extimuit: ⁊ ne ſibi forte cõtingeret qđ a ſeruo audierat relictis oĩb⁹ clã diſceſſit / ⁊ ad regionẽ valde remotã puenit. Ibiq̧ cuidã pricipi adheſit ⁊ tã ſtrẽnue vbiq̧ ⁊ ĩ bello ⁊ in palatio ſe habuit qđ princeps eũ militẽ fecit ⁊ quandã caſtellanã viduã in cõiugẽ ei tradidit ⁊ caſtellanũ ꝓ dote accepit. Interea parẽtes iuliani ꝓ amiſſiõe filij nimiũ dolẽtes vagabũdi vbiq̧ pgebãt: ⁊ filiũ ſuũ ſolicite reqrebãt. Tãdẽ ad caſtrũ cui iulianus ꝑerat deuenerunt. Tunc aũt iulianus a caſtro caſu receſſerat: quos cũ vxor iuliani vidiſſet ⁊ quinã eſſet inqſiſſet: ⁊ illi oĩa q̃ filio ſuo acciderãt enarraſſent intellexit ꝙ viri ſui parẽtes erãt vtpote q2 hoc a viro ſuo forte frequẽter audierat. Ipſos igiꝰ benigne ſuſcepit: ⁊ ꝓ amore viri ſui lectũ ſuũ eis dimiſit ⁊ ipa ſibi alibi lectulũ collocauit. Facto aũt mane caſtellana ad eccliã perexit. Et ecce iulian⁹ mane veniẽs in thalamũ quaſi vxorẽ ſuã excitaturꝰ intrauit. Et inueniẽs duos pariter dormiẽtes vxorẽ cũ adulterio eſſe ſuſcitatꝰ ſilẽter extracto gladio ambos pariter interemit. Exiẽs aũt domũ vidit vxorẽ ei⁹ ab ecclia reuertentẽ. Et admirans interrogauit quinã eſſent illi q̃ in ſuo lecto dormirẽt? At illa ait. Parẽtes veſtri ſunt q̃ vos diutiſſime qſierunt: ⁊ eos in vr̃o talamo collocaui. Qđ ille audiẽs pene exanimis effectus ⁊ amariſſime flere cepit ac dicere. Heu miſer q̃d faciã: q2 dulciſſimos meos parẽtes occidi. Ecce impletũ eſt vbũ ſerui qđ dũ vitare volui miſerrim⁹ adimpleui. Iã nũc vale ſoror dulciſſima: q2 de cetero nõ quieſcaꝫ donec ſciã ꝙ de⁹ pniam meã accepit. Cui illa. Abſit dulciſſime frater vt te deſerã / ⁊ ſine me abeas: ſed q̃ fui tecũ pticeps gaudij ero pticeps ⁊ doloris. Tũc inſimul recedentes iuxta quoddã magnũ flumẽ vbi multi periclitabãtur quoddã hoſpitale magnũ ſtatuerũt: vt ibi pniam facerẽt / ⁊ oẽs q̃ vellẽt trãſire fluuiũ inceſſanter trãſueherẽt ⁊ hoſpitio vniuerſos paupes reciperẽt. Poſt multũ vo tpis media nocte dũ iulian⁹ feſſus q̃eſceret ⁊ gelu graue eſſet audiuit vocẽ ſe miſerabiliter lamẽtantẽ ac iulianũ vt ſe trãſferret voce lugubri inuocãtẽ. Qđ ille audiens cõcitus ſurrexit: ⁊ iam gelu ipm deficiẽtẽ inueniẽs in domũ ſuã portauit: ⁊ ignẽ accẽdẽs ipꝫ calefacere ſtuduit. Sꝫ cũ calefieri nõ poſſet ⁊ ne ibi deficeret ipm in lectulũ ſuũ portauit ⁊ diligenter cooperuit. Poſt paululũ ille q̃ ſic infirm⁹ ⁊ quaſi leproſus apparebat: ſplẽdidus ſcãdit ad ethera ⁊ hoſpiti ſuo dixit. Iuliane dñs miſit me ad te mãdãs tibi ꝙ tuã pniam acceptauit: ⁊ ambo poſt modicũ in dño quieſcetis. Sicq̧ ille diſparuit ⁊ iulianus cũ vxore ſua poſt modicũ plenus bonis operibus ⁊ elemoſynis in dño reqeuit. E.

¶ Fuit ⁊ alius Iulianus nõ q̃dẽ ſctũs / ſꝫ ſceleratiſſimus. ſ. iulianus apoſtata. Hic iulian⁹ pri⁹ fuit monachus ⁊ magne religiõis ſimulator. Quedã aũt mulier vt refert magiſter Ioãnes beleth in ſumma de officio eccle: hñs tres ollas plenas auri aurum illud in orificijs ollarũ cinere ne appereret operuit et ꝓdictas ollas iuliano quẽ ſctiſſimũ hoĩeꝫ exiſtimabat corã aliq̃bus monachis ſeruãdas tradidit ꝙ aũt aurũ ibidẽ eẽt nulli aliј indicauit. Iulian⁹ igiꝰ ꝓdictas ollas accipiens ⁊ tã copioſum aurũ ibidẽ inueniẽs totũ illud aurũ furat⁹ eſt ollas impleuit cinere. Poſt aliqđ tpˢ cũ mulier depoſitũ ſuũ reqreret ille ollas cũ cinere ſibi reddidit. Cũ vo aurũ reqreret cõuincere illũ nõ potuit: q2 de auro teſtes nõ habuerat: qm̃ monachi corã q̃b⁹ hoc ſibi tradiderat nil ĩ eis niſi cinerẽ viderãt. Et ſic aurũ obtinuit cũ quo romã fugit. Et ꝑ illud aurũ ſequẽti tẽpore rome obtinuit ꝯſulatũ: deĩde in ĩperiũ ſublimat⁹ eſt. Qui cũ inſtructus eſſet a pueritia in arte magica ⁊ multũ ſibi placeret magiſtros inde plures ſecũ habebat. Hic aũt quadã ſicut ĩ hyſtoria tripartita habeꝰ cũ puer adhuc eſſet ⁊ recedente magiſtro ſuo ſolus remãſiſſet: ⁊ adiuratiões demonũ legere incepiſſet ante cũ maxima multitudo demonũ inſtar ethiopũ nigroꝝ aduenit. Tũc iulian⁹ hoc vidẽs ⁊ metuẽs ſignũ crucis ꝓtin⁹ fecit: ⁊ oĩs illa multitudo demonũ euanuit. Qui cũ magiſtro reuertẽti q̃d ſibi acciderit retuliſſet dixit ei magiſter ſuus. Hoc ſignũ crucis maxime demones odiũt ⁊ timẽt. Sublimatꝰ igiꝰ imperiũ hui⁹ rei memorãs cũ ꝑ artẽ magicã opari vellet apoſtatauit: ⁊ ſignũ crucis vbiq̧ deſtruxit ac xp̃ianos inquãtũ potuit pſecutus eſt: putãs ꝙ aliter demones ſibi minime obedirẽt. Deſcẽdẽs Iulian⁹ in pſidã ſicut legiꝰ in vitiſpatrũ miſit demonẽ in occidẽte vt ſibi ĩde deportaret reſpõſum. Cũ aũt demõ ad quẽdã ĩ locũ veniſſet ꝑ decẽ dies ibidẽ ĩmobilis ſtetit: q2 q̃dã monach⁹ ibidẽ die ac nocte orabat ⁊ ei ſine effectu regreſſo: dixit iulian⁹. Quare tm̃ tardaſti. Qui rñdit. Suſtinui ꝑ decẽ dies publicũ monachũ ſi forte ab orõne ceſſaret / ⁊ trãſire poſſeꝫ. Cũq̧ nõ ceſſaret ꝓhibitus ſum tranſire ⁊ redire nihil agẽs. Tũc indignat⁹ iulian⁹ dixit ꝙ cum illuc veniret vindictã de illo monacho faceret. Cũ ergo de pſis victoriã ſibi demões ꝓmitterẽt ſophiſta ſu⁹ dixit cuidã xp̃iano. Quid putas nũc facit fabri filius. Et iſte ſepulchrũ parat iuliano. Dñ igiꝰ vt in hyſtoria ſctĩ baſilij legiꝰ ⁊ vt Fulbert⁹ carnotẽſis ep̃s teſtaꝰ: ceſareã capadocie deueniſſet ſctũs Baſili⁹ eidẽ occurrit ⁊ quatuor panes ordeaceos ꝓ munere ei miſit. At iulianus indignat⁹ eos recipe contẽpſit: ⁊ ꝓ panib⁹ ſibi fenũ miſit dicens. Pabulũ nobis irrationabiliũ aĩaliũ obtuliſti recipe qđ miſiſti. Rñdit Baſili⁹. Nos q̃dem qđ comedimus tibi miſimus. Tũ vo dediſti nobis vñ beſtias tuas nutris. Ad hoc irat⁹ iulianus rñdit. Cum perſas ſubegero hãc vrbẽ deſtruã ⁊ arabo vt ferrifera magis ꝙ homifera noĩetur. Sequẽti aũt nocte vidit Baſili⁹ in eccleſia ſctẽ Marie in viſu multitudinẽ angeloꝝ et in medio eoꝝ quãdã feminã in throno ſtantẽ ⁊ aſtãtibus: dicentẽ vocate mihi cito mercuriũ q̃ iulianũ apoſtatam occidat: qui me ⁊ filiũ meũ ſupbe blaſphemat. Erat aũt mercuri⁹ miles quidã q̃ ab ipſo iuliano pro fide xp̃i fuerat interfect⁹ ⁊ in eadẽ ecclia erat ſepult⁹: ſtatimq̧ ſctũs Mercurius cũ armis ſuis que ſibi ſeruabanꝰ affuit ⁊ iuſſus ab ea in preliũ ſe ꝓparauit. Expergefactus itaq̧ Baſilius ad locum vbi Mercurius cum armis ſuis quieſcebat: iuit ⁊ monumẽtum ſuum aperiens / nec corpus ibidẽ reperit: nec arma inuenit: tũc cuſtodem quis arma aſportauerit inquiſiuit. Ille vero cum iuramẽto affirmabat eadem arma veſpere ibidẽ fuiſſe vbi perpetuo ſeruabãtur. Inde igitur Baſilius recedẽs ⁊ mane illuc rediẽs inuenit ibidẽ corp⁹ eius / ⁊ arma ⁊ lanceam ſanguine cruẽtatam. Et ecce quidã de exercitu rediens dixit. Cum iulianus imperator in exercitu moraretur: ecce quidã miles ignotus cum armis ſuis ⁊ lancea veniens calcaribus vrgens equũ audacia mẽte Iulianũ imperatorem impetijt et lanceam fortiter vibrãs ipſum valide per mediũ perforauit ⁊ ſubito diſcedẽs nuſq̃ cõparuit. Ipſe vero Iulianus dum adhuc ſpiraret ſanguine ſuo ſicut dicitur in hyſtoria tripartita manuꝫ ſuam impleuit ⁊ in aere proiecit dicens. Viciſti galilee: viciſti. Sicq̧ in his vocibus miſerabiliter expirauit. Ab omnibus ſuis ĩſepultus relinquitur / ⁊ a perſis excoriatur: et de corio ſuo regi perſarum ſubſtratorium efficitur.

¶ De feſtiuitatib⁹ q̄ eueniũt intra tp̄s deuiationis.

Dicto de feſtiuitatib⁹ q̄ occurrũt intra tp̄s qđ partim continet ſub tp̄e recõciliatiõis: partim ſub tẽpore peregrinationis: qđ tp̄s repreſentat eccleſia a natiuitate xp̄i vſq; ad ſeptuageſimã: ſequitur videre de feſtiuitatibus que eueniũt intra tp̄s deuiationis qđ incepit ab Adam ⁊ durauit vſq; ad Moyſem: qđ tẽp⁹ repreſentat eccleſia a ſeptuageſima vſq; ad paſcha.

¶ De ſeptuageſima. xxxj A

Septuageſima ſignat tp̄s deuiatiõis: ſexageſima tp̄s viduationis: quinquageſima tp̄s remiſſionis. quadrageſima tp̄s pn̄ie ſpũalis. Inchoat aũt ſeptuageſima a dñica in qua cantat: Circũdederũt me. ⁊ terminat in ſabbato poſt paſcha. Inſtituta ẽ aũt ſeptuageſima propter tres rõnes ſicut inuenit in ſumma de officio magiſtri Joannis beleth. ſcʒ propter redẽptionẽ: qm̄ ſancti patres ſtatuerunt: vt ꝓpter venerationẽ diei aſcenſionis in qua natura noſtra celos aſcendit: ⁊ ſup choros angelorum ſublimata eſt: ſemper ipſa quinta die ſolennis ⁊ celebris haberet: ⁊ in eo ieiunium nõ obſeruaret: qꝛ in primitiua eccl'ia eque ſolennis erat ſicut prima feria. Vñ ⁊ tũc ſolẽnis proceſſio fiebat ad repreſentandũ ꝓceſſionẽ diſcipulorũ: vel ipſorum angelorum. Ideo in vulgari ꝓuerbio verſum eſt: vt diei dñice dicatur cognata dies iouis: qꝛ antiquit⁹ fuit eque ſolennis: ſed feſta ſanctorum ſupuenerunt ⁊ celebrare tot feſta erat quaſi onerofum: ideo ſolẽnitas illa ceſſauit. In redẽptione ergo illorum dierum ſancti patres vnã ſeptimanã quadrageſime in abſtinentia addiderunt ⁊ ſeptuageſimã vocauerunt. B. ¶ Alia eſt ꝓpter ſignificationẽ: qm̄ per hoc tp̄s ſignificat deuiatio exilium ⁊ reuelatio totius humani generis ab Adã vſq; ad finem mundi: quodquidem exilium ſub reuolutiõe ſeptem dierum peragit: ⁊ ſub reuolutione ſeptem millium annorum ícludit. Per ſeptuaginta eñi dies ſeptuaginta centenas annorum intelligimus. Ab initio autẽ mundi vſq; ad aſcenſionem ſex milia annorum cõputamus. Et tunc vero quicq̄d tp̄is ſequitur vſq; ad finem mundi ſub ſeptimo milenario cõprehendimus: cuius terminum ſolus deus nouit: Nos igit xp̄s in ſexta etate mundi ab hoc exilio in ſpe eterne retributiõis reddita innocentie ſtola per baptiſmũ eripuit. Sed conſummato tp̄e noſtri exilij vtraq; ſtola nos perfecte decorabit. Hinc eſt ꝙ in hoc tp̄e deuiatiõis ⁊ exilij cantica letitie deponimus: ſʒ tñ in ſabbato paſche vnũ alleluya decãtamus tanq̄ in ſpe eterne patrie gratulãtes ⁊ ſtola innocentie in ſexta mũdi etate per xp̄m recuperantes. Cui etiã tractus ſubijcit per quẽ ſignificat labor quẽ adhuc ad impletionẽ mãdatorum dei habere debemus. In ſabbato poſt paſcha in quo vt dictũ eſt terminat ſeptuageſima duo alleluya cantamus: qꝛ completo huius mũdi termino duplicẽ ſtolã glorie conſeq̄mur. C. ¶ Alia eſt rõ propter rep̄ſentationẽ: quoniaʒ ſeptuageſima repreſentat ſeptuaginta annos quibus filij iſrl' ſub captiuitate babylonica fuerunt. Et quẽadmodũ illi depoſuerũt organa ſua dicentes. Quõ cantabimus canticũ dñi ⁊c. ſic ⁊ nos cantica laudis deponimus: poſtea vero data illis licentia redeundi a Cyro ſexageſimo anno ceperũt letari: ⁊ nos quoq; in ſabbato paſche tanq̄ in ſexageſimo anno all'a cantamus eorũ repreſentando letitiam: ſed tñ illi in apparatu reditus: ⁊ in colligendo ſarcinulas multũ laborauerũt: et nos poſt all'a tractum ſtatim ſubiungimus q̄ laborem ſignificat. Sabbato autẽ quo ſeptuageſima terminat duo alleluya cantam⁹ eorum plenam letitiam per quam peruenerũt in patriã figurantes. Hoc etiã tẽpus captiuitatis ⁊ exilij filiorum Iſrael repreſentat tp̄s noſtre peregrinationis: qꝛ ſicut ipſi in ſexageſimo anno ſunt liberati: ſic nos in ſexta mũdi etate: ⁊ ſicut adhuc ĩ colligendo ſarcinulas laborauerũt: ſic ⁊ nos etiã liberati in cõpletione mandatorũ laboram⁹. Sed cũ ad patriã peruẽtũ fuerit labor oĩs ceſſabit. ⁊ gloria perfecta erit ⁊ duplex alleluya in corpore ⁊ aĩa cãtabimus. In hoc igit tp̄e exilij: eccleſia multis tribulationibus preſſa ⁊ fere in baratro deſperationis poſita ab alto trahens ſuſpiria clamat in officio ⁊ dicit. Circundederunt me gemitus mortis ⁊c. ⁊ oſtẽdit multiplicem ſui tribulationẽ quã habet: ⁊ pro miſeria cõtracta ⁊ ꝓ duplici pena inflicta ⁊ pro culpa quo ad aliquos cõmiſſa. Sʒ tñ ne deſperet ꝓponit in euãgelio ⁊ in ep'la triplex ſalubre remedium ⁊ triplex premiũ. Remediũ eſt vt ſi ab illis vult perfecte liberari in vinea anime ſue laboret abſcindendo vitia ⁊ peccata: poſtea in ſtadio preſentis vite ſue currat per penitentie opera: deinde viriliter ĩ agone pugnet contra oĩa diaboli tentamenta: ⁊ ſi hoc fecerit triplex premium habebit: qꝛ laboranti dabitur denarius: currẽti brauium: pugnanti corona. Qꝛ etiã ſeptuageſima ſignificat tp̄s noſtre captiuitatis ꝓponitur nobis remediuʒ per quod a captiuitate poſſum⁹ liberari. ſ. per curſum fugiendo: per pugnam preliãdo per denarium redimendo.

¶ De ſexageſima. xxxij. A.

Sexageſima inchoat in dñica in qua cantat Exurge quare obdormis dñe: ⁊ terminat in quarta feria poſt paſcha. Inſtituta eſt autẽ ꝓpter redẽptionẽ: ꝓpter ſignificationem: ⁊ ꝓpter repreſentationẽ. Propter redẽptionem: qm̄ Melchiades papa ⁊ beatus Silueſter ſtatuerunt, vt bis in omni ſabbato comederet: ne ꝓpter abſtinẽtiã quam hoĩes ſuſtinuerunt in ſexta feria in qua oĩ tp̄e ieiunãdũ eſt: natura debilitaretur. In redẽptionẽ igitur ſabbatorum illius tp̄is vnã ſeptimanã quadrageſime addiderũt ⁊ ſexageſimam vocauerũt. Alia rõ eſt ꝓpter ſignificationẽ: qm̄ ſexageſima ſignificat tp̄s viduitatis eccl'ie ⁊ merorẽ illius ꝓ abſentia ſpõſi: qm̄ fructus ſexageſimus debet viduis. In cõſolationẽ aũt illius ꝓ abſentia ſponſi q̄ ad celos raptus eſt: dant eccleſie due ale. ſ. ſex operũ mĩe exercitatio ⁊ decalogi ĩpletio. Vñ ſexageſima ſonat ſexies decẽ: vt per ſex intelligant ſex opa mĩe per decẽ intelligat decalogus. Tertia rõ eſt propter rep̄ſentationẽ. Nã ſexageſima nõ ſolum ſignificat tp̄s viduitatis: ſed etiã myſterium nr̄e redẽptionis repreſentat. Nã per decẽ intelligit hõ q̄ eſt decima dragma eo ꝙ factus ſit vt ruinã nouẽ ordinũ repararet vel intelligit ꝑ decẽ: eo ꝙ cõſtat ex q̄tuor humorib⁹ q̄tũ ad corpus ⁊ hʒ tres potẽtias in aĩa ſcʒ memoriã: intelligẽtiã: ⁊ voluntatẽ q̄ facte ſunt vt ſeruiant beatiſſime trinitati: vt in ipſam fideliter credamus: ipſam feruẽter diligamus ⁊ ſemꝑ in memoria teneamus. Per ſex intelligunt ſex myſteria per que hõ decimus eſt redẽptus que ſunt incarnatio: natiuitas: paſſio: deſcenſio ad inferos: reſurrectio: ⁊ in celũ aſcenſio. Et ꝓtendit ſexageſima vſq; ad quartã feriam poſt paſcha in qua cantat. Venite benedicti patris mei: qꝛ illi qui in operibus mĩe ſe exercent audient iſtud. Venite benedicti vt ipſe xp̄s teſtatur: vbi tunc ſponſe ianua aperitur ⁊ amplexu ſponſi fructur. In ep'la admonet vt ad inſtar pauli tribulationẽ de abſentia ſponſi patiẽter toleret. In euangelio: vt ſeminationi bonorũ

operū ſemꝑ inſtar. Et que quaſi deſperans clamaue=
rat circundederunt me gemitus mortis. Nunc quoq
ad ſe rediēs petit in officio in tribulationibus adiuua
ri ꝛ ab ipſis eripi dicēs. Exurge dñe ꝛc. Exponit ſibi tri
plex exurge. Quidā em̄ ſunt in eccl'ia q̄ ab aduerſis ꝑ=
munt: ſed nō deijciunt. Quidā q̄ premunt ꝛ deijciunt:
quidā qui nec premuntur nec deijciunt: tñ q: aduerſa
non tolerāt periculū eſt ne ꝓſpera ipſos frāgant. Cla=
mat ergo eccl'ia vt exurgat q̄tū ad primos ipſos cōfor
tando cū dormire videant ipſos nō eripiēdo. Clamat
vt exurgat q̄tum ad ſecundos ipſos conuertendo: a q̄=
bus videtur faciem auertiſſe: ipſos quodā mō repellē
do. Clamat vt exurgat quantum ad tertios ipſos in ꝓ
ſperis adiuuando ꝛ liberando.

¶ De quinquageſima. xxxiii. B.

Uinquageſima durat a dñica in q̄ cātat
Eſto mihi in deū ꝓtectorē ꝛ in dom̄. ꝛc.
Et terminat in ipſo die paſche. Inſtituta
eſt aūt ꝓpter ſuppletionē ꝛ ꝓpter ſigni
ficationē: ꝛ ꝓpter repreſentationē: ꝓpt
ſuppletionē: q̄m cū debeam⁹. xl. diebus
ieiunare ad ſilitudinē xp̄i: ꝛ nō ſunt ibi
niſi. xxxvj. dies ieiunabiles: q: in dñicis nō ieiunat: tū
ꝓpter letitiā ꝛ reuerētiam reſurrectionis: tum exēplo
xp̄i q̄ ipſa die reſurrectionis bis comedit. ſ. q̄n intrabat
ad diſcipulos ianuis clauſis: ꝛ illi obtulerūt ei partē
piſcis aſſi ꝛ fauum mellis: ꝛ iterū cū diſcipulis eūtibus
in emaus fuit quoſdā: ideo ꝓ ſuppletione dñicarū ad=
diti ſunt quatuor dies. Et iterū clerici videntes q̄ ſicut
precedebāt ꝑplm ordine ita precedere deberēt ſctīta=
te. per duos iterū dies ante illos quatuor abſtinere ꝛ ie
iunare inceperūt. Et ſic vna ſeptimana addita eſt: que ꝛ
quinquageſima noīat. ꝛ hoc papa Thelephorus ordi=
nauit vt ait Ambr. Alia rō eſt ꝓpter ſignificationes.
q̄m quinquageſima ſignificat tp̄s remiſſionis. i. tēp⁹
pn̄ie in qua oīa remittunt. Quinquageſimus em̄ an=
nus erat iubileus q̄ erat annus remiſſionis: q: tūc de=
bita dimittebant ſerui liberabant: ꝛ oēs ad ſuas poſ=
ſeſſiones reuertebant. Per qd̄ ſignificabat q̄ ꝑ pn̄iā
dimittunt debita peccatorū: liberāt oēs a ſeruitute de=
monū: ꝛ reuertunt ad poſſeſſiones celeſtiū manſionū.
Tertia rō eſt ꝓpter repreſentationē. Nā quinquageſi=
ma nō ſolū tp̄s remiſſionis ſignificat ſed etiā ſtatū bt̄i
tudinis repn̄tat. Nā in quinquageſimo anno ſerui effi
ciebant liberi: in quinquageſimo die a die agni immo
lati lex data eſt: in quinquageſimo die a paſcha datus
eſt ſpūſſanctus. Et ideo hic numerus btīrudinē repre
ſentat vbi erit adeptio libertatis: cognitio veritatis: ꝛ
perfectio charitatis. Tria aūt ſunt neceſſaria q̄ ꝓponū
tur nobis in epiſtola ꝛ in euāgelio ad hoc qd̄ opa pn̄ie
ſint perfecta. ſ. charitatis q̄ ꝓponit in ep̄la. memoria
dñice paſſionis ꝛ fides q̄ intelligit per illuminationē
ceci: ꝛ hec ponunt in euāgelio. Nā fides ipſa opa facit
acceptabilia ꝛ placabilia. q: ſine fide impoſſibile pla=
cere deo. Memoria dñice paſſiōis facit eſſe facilia. Un̄
Grego. Si paſſio xp̄i ad memoriā reducat nihil eſt qd̄
non equo animo toleret charitas facit eſſe continua:
q: ſicut dicit Greg. Amor dei nō pōt eſſe otioſus: ope=
ratur em̄ magna ſi eſt: ſi aūt operari negligit amor nō
eſt. Et ſicut in principio eccleſia quaſi deſperans cla=
mauerat: Circundederūt me ꝛc. Et poſtmodū ad ſe re
diēs adiuuari petebat: ita hic iā cōcepta fiducia: ꝛ ſpe
venie propter pn̄iam orat ꝛ dicit. Eſto mihi in deū pro
tectorē ꝛc. vbi quatuor petit. ſ. ꝓtectionē: firmamētū:
refugium ꝛ ducatū. Oēs em̄ filij ſui: aut ſunt in gratia
aut ſunt in culpa: aut in aduerſis: aut in ꝓſperis. Illis
qui ſunt in gr̄a petit firmamētum: vt. ſ. in ipſa gr̄a con
firment. Illis q̄ ſunt in culpa petit vt de⁹ ſit eos refu=
giū. Illis q̄ ſunt i aduerſis petit ꝓtectionē: vt in ipſis
tribulationib⁹ ꝓtegant. Illis q̄ ſunt in ꝓſperis petit
ducatū: vt. ſ. in ipſis a deo innocenter ducant. Termia
tur aūt quinquageſima vt dictū eſt in die paſche: quia
pn̄ia ad nouitatē vite facit reſurgere. In hoc tp̄e ꝑs q̄n
quageſimus. ſ. Miſerere mei deus. qui eſt ꝑs pn̄ie ꝛ re
miſſionis plurimum frequentatur.

¶ De quadrageſima. xxxiiii. B.

Uadrageſima incipit a dñica qua cātat
Inuocauit me. vbi eccl'ia q̄ tot tribulatio=
nib⁹ ꝑſſa clamauerat. circūdederūt me
ꝛc. ꝛ poſtmodū reſpirauerat inuocando
adiutoriū dicēs. Exurge ꝛc. ꝛ Eſto mihi
in deū ꝓtec. ꝛc. Nūc oſtēdit ſe exauditā
dicēs: Inuocauit me ꝛc. Notandū aūt q̄ quadrageſi=
ma cōtinet. xlij. dies cōputatis dñicis dieb⁹. Ex quib⁹
dū ſex dies dñicales ſubtrahunt remanēt. xxxvj. dies i
abſtinētia qui ſunt decima totius anni. Ann⁹ em̄ ha=
bet. ccclxv. dies quoꝝ. xxxvj. ſunt decima: ſed quatuor
dies precedētes addunt: vt ſacer numerus. xl. dieꝝ im
pleat: quē ſaluator ſuo ieiunio cōſecrauit. Quare autē
in hoc numero quadragenario ieiuniū obſeruam⁹ tri=
plex rō aſſignari pōt. Pria eſt Augu. q̄m Matt. xl. ge=
nerationes xp̄i poſuit. Ad hoc igit dñs ſuo quadrage=
nario numero ad nos deſcēdit: vt nos ad eū nr̄o q̄dra=
genario aſcendamus. Aliā aſſignat idē dicēs. Ad hoc
vt habeamus quinquagenariū quadragenario addē=
dus eſt denarius: q: ad hoc vt veniam⁹ ad beatam re=
quiē opꝫ nos toto preſentis vite tp̄e laborare: vnde et
dñs. xl. dieb⁹ cū diſcipulis manſit: ꝛ poſt decima die ſpi
ritū ſanctū paraclitū miſit. Tertiā aſſignat Magiſter ꝑ
poſitus in ſumma de officio. dicēs. Mūdus in quatuor
partes ꝛ annus in quatuor tempa diuidit: ꝛ hōe ex qua
tuor elemētis ꝛ quatuor complexionibus cōſtituitur:
ꝛ nouā legē que in quatuor euangelijs cōſiſtit: ꝛ vete=
rē q̄ in decē mādatis tranſgreſſi ſumus. Opꝫ igitur vt
denarius per quaternarium multiplicet: vt ſic q̄dra=
genarium faciam⁹. i. mādata veteris ꝛ noue legis to=
to tp̄e vite huius impleam⁹. Cōſiſtit quidē corpus no
ſtrū ſicut diximus ex quatuor elemētis q̄ etiā quaſi q̄=
tuor ſedes in nobis habent. Nā ignis in oculis: aer in
lingua ꝛ auribus: aqua in genitalibus: terra in mani=
bus: ꝛ in alijs mēbris dn̄atur. In oculis igitur curioſi=
tas: in lingua ꝛ aurib⁹ ſcurrilitas: in genitalib⁹ volu=
ptas: in manibus ꝛ in alijs mēbris eſt crudelitas: hec
quatuor cōfitet publicanus. Q: em̄ a longe ſtat confi=
tet luxuriā q̄ eſt fetida. q. d. nō audeo appropinq̄re dñe
ne in aurib⁹ tuis feteā: q̄ nō audet oculos ad celum le
uare cōfitet curioſitatē: q̄ manu percutit pectus cōfi=
tet crudelitatē: qd̄ dixit ꝓpitius eſto mihi pctōri confi
tetur ſcurrilitatē. Nā ſcurre cōſueuerunt vocari pecca
tores vel potius leccatores. hec ꝑpoſitiuus. B. ¶ Gre=
go. quoq in home. tres ponit rōnes dicens. Cur in ab
ſtinētia quadragenarius numerus cuſtoditur: niſi q:
virtus decalogi per libros quatuor ſancti euāgeliij im=
pletur. In hoc etiā mortali corpore ex quatuor elemen
tis ſubſiſtimus: ꝛ per voluptates eiuſdem corporis ꝑ=
ceptis dñicis contrariamur. Quia ergo per carnis de=
ſideria decalogi mandata contempſimus dignum eſt
vt eandē carnem quaterdecies affligamus. A preſen=
ti quoq die vſq ad paſcha ſex hebdomade. xlij. dies
veniūt ex quibus dū ſex dies dñica de abſtinentia abſ=

trahunt. xxxvj. in abſtinētia remanēt. Dū vero per triſcentos ſexaginta quinq; dies annus ducit quaſi anni noſtri decimas deo damus. Hec Gre. quare aūt nō obſeruam⁹ nr̄m ieiuniū eodē tpe quo xp̄s ieiunauit: qui ſtatim poſt baptiſmū iſtud inchoauit: ſ; cū paſcha potius iſtud cōtinuamus quadruplex ratio aſſignatur in ſumma de officio magiſtri Joānis beleth. Prīa eſt ſi volumus cū xp̄o reſurgere: q: ꝓ nobis ipſe eſt paſſus: ⁊ nos cū eo pati debemus. Scd̄a cauſa eſt vt filios iſrł imitemur q̄ primo eo tpe exierūt de egypto. poſtea eo tpe de babylonia qd̄ inde probaꝫ: qm̄ tā iſti q̄ʒ illi ſtatum qñ egreſſi ſunt celebrauerunt paſcha. Sicq; ⁊ nos imitātes eos hoc tēpore ieiunam⁹ vt de egypto et babylonia. i. hoc mūdo in terrā eterne hereditatis īgredi mereamur. Tertia cā eſt: qm̄ feruor libidinis in tēpore veris magis ſolet nos aſcendere vt ergo refrenemus corporis iſtū in hoc tēpore maxime ieiunamus. Quarta eſt q: ſtatim poſt ieiuniū debem⁹ corpus dn̄i accipere: ſicut ergo filij iſrael priuſq̄ʒ comederēt agnū affligebāt ſe ⁊ comedebāt agreſtes lactucas ⁊ amaras ita ⁊ nos debemus per penitentiam primo affligi vt dignum valeamus comedere agnum vite.

¶ De Jeiunio quatuor temporum. xxxv. B.

Ieiunia quatuor tēporū a caliſto papa inſtituta ſunt. Fiunt aūt hec ieiunia quater in anno ſm̄ quatuor tēpora ipſius anni: ⁊ huiꝰ eſt multiplex ratio. Prīa eſt qm̄ ver eſt calidū ⁊ humidū: eſtas calida et ſicca: autūnus frigidus ⁊ ſiccus: hyēs frigida ⁊ humida. Jeiunamus igitur in vere vt nociuū humorē. ſ. luxuriam in nobis tēperemus: in eſtate vt nociuū calorē. i. auariciam in nobis caſtigemus in autūno vt caſtigem⁹ ariditatē ſupbie. in hyeme vt caſtigemus frigus infidelitatis ⁊ malitie. Scd̄a ratio eſt quare. ſ. quater in anno ieiunamus: qm̄ prima hmōi ieiunia fiūt in martio. ſ. in prima ſeptimana quadrageſime vt in nobis marceſcant vitia. Nō em̄ omnino pñt extingui vel potius vt in nobis virtutū germina oriant. Jn eſtate fiunt ſcd̄a vt in ſeptimana penthecoſtes: q: tūc venit ſpūſctūs ⁊ nos debemus eſſe feruentes in ſpūſancto. Jn ſeptēbri fiunt añ feſtū ſancti michaelis tertia ieiunia: qm̄ fructus tūc colligunt ⁊ nos debemus deo reddere fruct⁹ bonorū operū. Jn decēbri fiunt quarta: q: tunc mortificātur herbe: ⁊ nos debem⁹ mortificari mūdo. Tertia rō eſt vt iudeos imitemur: iudei q̄dē quater in anno ieiunabāt. ſ. ante paſcha: ante penthecoſtes: añ ſcenophegiā. i. añ fixionē tabernaculi in ſeptēbri ⁊ añ encenia. i. añ dedicationē in decēbri. Quarta rō eſt qm̄ hō conſtat ex quatuor elemētis q̄ʒtū ad corp⁹ trib⁹ potētus: ſc; rōnali: cōcupiſcibili ⁊ iraſcibili q̄tū ad aīam vt ergo hec moderent in nobis quater in anno ꝑ tres dies ieiunam⁹ vt quaternari⁹ referaꝫ ad corp⁹: ternari⁹ vero ad aīaʒ. Et he ratiōes ſunt magiſtri ioānis beleth. Quīta rō eſt qm̄ vt dicit ioānes damaſcen⁹ in vere augmētaꝫ ſanguis: in eſtate colera: in autūno melancolia: ī hyeme phlegma: Jeiunamus igiꝫ in vere vt ī nobis debiliteꝫ ſāguis cōcubiſcētie ⁊ inepte leticie. Sanguine⁹ em̄ eſt libidinoſus ⁊ letus. Jn eſtate vt debiliteꝫ colera iracūdie ⁊ fallatie: coleric⁹ em̄ eſt naturalr̄ iracūdus ⁊ verſut⁹. Jn autūno vt debiliteꝫ melēcolia cupiditatis ⁊ triſtitie. Melēcolic⁹ em̄ eſt naturalr̄ cupidus ⁊ triſtis. Jn hyeme vt debiliteꝫ phlegma hebetudinis ⁊ pigritie. Nā phlematicus naturalr̄ eſt hebes et piger. Sexta ratio eſt qm̄ ver cōparaꝫ aeri: eſtas igni: autūnus terre: hyems aque: ieiunam⁹ igiꝫ in vere vt in nobis edometur aer elationis ⁊ ſupbie. Jn eſtate vt in nobis edomeꝫ ignis cupiditatis ⁊ auaritie. Jn autūno vt edomeꝫ terra frigiditatis ſpūalis ⁊ tenebroſe ignorantie. Jn hyeme vt edomeꝫ in nobis aqua leuitatis ⁊ incōſtātie. Septima rō eſt qm̄ ver refertur ad pueritiā: eſtas ad adoleſcētiā: autūnus ad maturitatē ſiue virilē etatē: hyems ad ſenectutē. Jeiunam⁹ igiꝫ ī vere vt ſimus pueri ꝑ inocētiā. Jn eſtate vt efficiamur iuuenes ꝑ cōſtantiā ⁊ fortes vitādo incōtinētiā. Jn autūno vt efficiamur maturi ꝑ modeſtiā. Jn hyeme vt efficiamur ſenes ꝑ prudētiā ⁊ honeſtā vitā: vel potius in hyeme vt ſatiſfaciam⁹ de q̄d ꝑ illas q̄tuor etates oſtēdim⁹. Octaua rō eſt magiſtri Guil. altiſſiodorēſis. Jō em̄ ī q̄tuor āni tēporibus ieiunamus vt emēdem⁹ q̄ in illis q̄tuor āni tpibus delinquim⁹. Et fiūt ꝑ tres dies vt ſatiſfaciamus in die qd̄ delicimus in mēſe. Et fiunt in feria quarta: q: tūc dn̄s a iuda traditus fuit. Jn ſexta feria q: in ea crucifixus fuit. Jn ſabbato: q: in ſepulchro iacuit: ⁊ q: triſtes erāt apoſtoli de nece ſui dn̄i.

¶ De ſancto Jgnatio. xxxvj. B.

Ignatius dicitur quaſi ignem patiens. Jd eſt ignem patiens diuini amoris.

Ignatius fuit diſcipulus btī Joannis ⁊ eps̄ Antiochenus. Hic epiſtolā ad beatā virginē direxiſſe legiꝫ in hec verba. xp̄ifere marie ſu⁹ ignatius. Meneophitū ioānisq; tui diſcipulū cōfortari et cōſolari debueras. De ieſu em̄ tuo ꝑcepi mira dictu ⁊ ſtupefactus ſum ex auditu. Ad te autē q̄ ſemꝑ fuiſti ei familiariter cōiuncta ⁊ ſecretorū ei⁹ ꝯſcia deſidero ex aīo fieri certior ex auditis. Valeas ⁊ neophiti q̄ mecū ſunt ex te: ⁊ ꝑ te: ⁊ in te ꝯfortent. Btā autē xp̄go dei genitrix maria in hec verba ſibi rn̄dit. Jgnatio dilecto cōdiſcipulo humilis ancilla xp̄i ieſu. De ieſu q̄ a ioāne audiſti ⁊ didiciſti vera ſunt illa credas: illis īhereas ⁊ xp̄ianitatis votū firmiter teneas ⁊ mores ⁊ vitā voto ꝯformes. Veniā aūt vna cū ioāne ⁊ q̄ tecū ſunt viſere. Sta ⁊ viriliter age ī fide: nec te cōmoueat ꝑſecutionis auſteritas ſed valeat ⁊ exultet ſpūs tuus in deo ſalutari tuo amē. Tāte aūt autoritatis btūs Jgnati⁹ extitit: q̄ etiaʒ dionyſius pauli apl̄i diſcipul⁹ q̄ fuit in ꝓhia tā ſummus ⁊ in diuina ſciētia tā ꝑfectus vbū btī ignatij ad cōfirmationē dictorū ſuoꝝ tanq̄ꝫ ꝓ autoritate adduxerit. Cū em̄ vt ipſe in lib. de diuinis noībus atteſtaꝫ quidā nomē amoris in diuinis reprehēderēt dicētes in diuinis: nō tā eſſe nomē amoris q̄ʒ dilectionis volēs oſtendere hoc noīe amoris ꝑ oīa in diuinis eſſe vtēdū ait. Scribit em̄ diuus ignatius: amor meus crucifixus eſt. Legiꝫ in hyſtoria tripartita q̄ ignatius audiuit angelos cātātes antiphonas ſuꝑ mōte quedā ⁊ exīde ſtatuit antiphonas cātari ī eccl̄ia ⁊ ꝑos ſ; antiphonas intonari. B. ¶ Cū ergo btūs Jgnatius diu ꝓ pace eccl̄ie dn̄m exoraſſet nō ſuū ſed infirmorū periculū metuens traiano imperatori q̄ cepit anno dn̄i. c. de victoria redeūti: ⁊ xp̄ianis oībus mortē minātī occurrit ⁊ libere ſe xp̄ianū aſſerit. Quē traia. ferro vinctū decē militib⁹ tradidit ⁊ romā adduci ꝑcepit minās ei dē q̄ traderet ibidē beſtijs deuorādus. Cū ergo romā duceret ad oēs eccl̄ias ep̄las deſtinabat et eas in fide xp̄i ꝯfirmabat. Jnter quas vnā ſcripſit ad romanā eccleſiā ſicut legiꝫ in hyſtorijs eccl̄iaſticis rogans ne ſuū martyriū impediat: vbi ſic dicit. A ſyria vſq; ad romā cū beſtijs terra mariq; depugno die ac nocte cōnexus

⁊ colligat⁹ decē leopardis militib⁹ ducor ad cuſtodiā datis q̄ ex bñficiis noſtris ſeuiores fiūt. ſ; ego eorū nequitiis magis erudior. O ſalutares beſtie q̄ ꝑparātur mihi qn̄ veniēt: qn̄ emittentur: qn̄ eis licebit carnibus meis frui. Inuitabo eas ad deuorationē meā ⁊ deprecabor ne forte vt in nōnullis fecerūt timeāt cōtingere corp⁹ meū quinimo ⁊ ſi cūctabūtur ego vim faciā: ego me ingerā: date q̄ſo veniā: ego noui q̄d mihi expediat. Ignes/cruces/beſtie/diſꝑſiones oſſiū diſcertiōes oīm mēbror ⁊ totius corporis ⁊ oīa pene ī me vnū ſupplicia diaboli arte q̄ſita ꝯſienf dūmodo Ieſum xp̄m merear adipiſci. C. ¶ Cū ergo romā veniſſet et ad traianū duct⁹ fuiſſet dixit ei traianus. Ignati cur antiochiā rebellare facis ⁊ gētē meā ad xp̄ianitatē ꝯuertis? Cui ignati⁹. Utinā ⁊ te poſſem cōuertere: vt ſemꝑ obtineres fortiſſimū principatū. Cui traian⁹. Sacrifica diis meis ⁊ ſacerdotū oīū prīceps eris. cui ignati⁹. nec diis tuis ſacrificabo nec tuā affecto dignitatē. De me q̄cq̄d vis facere poteris: ſ; nullaten⁹ me mutabis. Traian⁹ dixit. Plūbatis ſcapulas ei⁹ ꝯtūdite ⁊ vngulis latera laniate: ⁊ duris lapidib⁹ eius vulnera cōfricate. Cūq; hec oīa ī eo feciſſent et ipſe immobilis ꝑmanere dixit traian⁹. Carbones viuos afferte: ⁊ ipſum nudis plantis deſuꝑ ambulare facite. Cui ignati⁹. Nec ignis ardēs nec aqua bulliēs poterit in me xp̄i charitatē extinguere. Cui traian⁹. Maleficia ſunt hec q̄ tāta patiēs nō cōſentis. Cui ignati⁹. Nos xp̄iani malefici non ſumus ſed in lege noſtra maleficos viuere ꝓhibemus. Sed vos malefici eſtis q̄ idola adoratis. Traian⁹ dixit. Dorſum eius vngulis laniate ⁊ plagas ſale ꝑfundite. Cui ignati⁹. Non ſunt cōdigne paſſiones hui⁹ tp̄is ad futurā gl̄iam. Traian⁹ dixit. Iā nūc eū tollite vinculis ferreis alligate in cippo imo carceris cuſtodi te ſine cibo ⁊ potu eū eſſe ꝑmittite: ⁊ poſt triduū deuorādum beſtiis date. Tertia igit̄ die imperator ⁊ ſenatus oīſq; ppl's cōuenerūt vt viderent ep̄m antiochenū qui erat cū beſtiis pugnatur⁹. Dixitq; traian⁹. Quia ignatius ſupb⁹ ⁊ cōtumax eſt ip̄m alligate: ⁊ duo leones ad ip̄m laxate vt nec vllas reliq̄as ex eo relinquāt. Tūc ſctūs ignati⁹ dixit ad ppl'm q̄ aſtabat. viri romani qui hoc certamē aſpicitis nō ſine mercede laboraui: q: nō propter prauitatē/ſed ꝓpter pietatē hec patior. Deinde cepit dicere ſicut legit̄ in eccl'iaſtica hyſtoria. Frumētū xp̄i ſum: beſtiar dētibus molar: vt panis mūd⁹ efficiar. Hoc audiēs imꝑator dixit. Grādis eſt tolerantia xp̄ianor. Quis grecor tanta tolerarēt pro deo ſuo. Rn̄dit ignati⁹. Nō hec mea ꝟtute ſ; xp̄i adiutorio tolleraui. Tūc ſctūs ignati⁹ cepit leones ꝓuocare vt ad ſe deuorādū accurrerēt. Accurrētes igit̄ duo ſeui leones ip̄m tm̄mō ꝑſocauerunt: carnē tn̄ ei⁹ nullaten⁹ tetigerūt. Traian⁹ aūt hoc vidēs cū nimia admiratione diſceſſit ꝑcipiēs vt nō ꝓhiberet̄ ſi aliq̄d vellet tollere corpus ei⁹. Quapropter chriſtiani corp⁹ ei⁹ tulerūt ⁊ ip̄ꝫ honorifice ſepelierūt. Cū aūt traian⁹ quaſdā lr̄as recepiſſet in q̄b⁹ plini⁹ ſcōs xp̄ianos quos imꝑator occidi iuſſerat plurimū cōmēdabat: doluit de his q̄ ignatio intulerat: ⁊ ꝑcepit vt null⁹ xp̄ian⁹ inq̄reret̄: ſi q̄s tn̄ incideret puniret̄. D. ¶ Legit̄ aūt q̄ btūs ignatius inter tot tormētor gn̄a nunq̄ ab inuocatione noīs Ieſu xp̄i ceſſabat. Quē cū tortores requirerētur hoc nomē toties replicaret ait. Hoc nomē cordi meo inſcriptū habeo: ⁊ iō ab ei⁹ inuocatiōe ceſſare nō valeo. Poſt mortē igit̄ ei⁹ illi q̄ audierāt volentes curioſi⁹ experiri cor eius ab ei⁹ corpore auellūt: ⁊ illud ſcindētes ꝑ mediū totū cor ei⁹ iſcriptū hoc noīe Ieſus xp̄s litteris aureis inueniunt. Unī ex hoc: plurimi crediderūt. De hoc ſctō ſic dicit Bernar. ſuper ps. Qui habitat. Magnus ille Ignati⁹ auditor diſcipuli quē diligebat Ieſus martyr ⁊ ip̄e: cui⁹ ꝓcioſis reliquiis noſtra ditata eſt pauꝑtas. Mariā q̄dē in plurib⁹ quas ad eā ſcripſit ep̄lis xp̄iferam cōſalutat. Egregius plane titulus dignitatis cōmendatio honoris immenſi.

¶ De purificatiōe btē Marie virginis. xxxvij. A.

Purificatio beate ꝟginis Marie quadraginta dies poſt natiuitatem dn̄i facta eſt. Cōſueuit aūt illud feſtū tribus noībus appellari. ſ. purificatio ypapāti ⁊ cādelaria. Purificatio aūt dr̄ ex eo q̄ q̄dragesima die a natiuitate dn̄i beata virgo ad tēplū venit vt ſm̄ legis cōſuetudinē mundaret̄: cū tn̄ ſub illa lege nō teneret̄. Preceperat aūt lex Leuit. xij. q̄ mulier q̄ ſuſcepto ſemine filiū peperiſſet immūda eſſet ſeptē diebus. immūda. ſ. a conſortio hoīm ⁊ ab ingreſſu tēpli. Sed cōpleti ſeptē dieb⁹ mūda quidē efficiebat̄ quo ad cōſortium hoim: ſed adhuc vſq; ad. xxxiij. diē quo ad igreſſuꝫ tēpli immūda erat. Tādē cōpletis quadraginta dieb⁹: quadrageſima die tēplū intrabat ⁊ puerū cū munerib⁹ offerebat. Si vero feminā peperiſſet: duplicabant̄ dies: ⁊ quo ad cōſortiū hoīꝫ ⁊ quo ad ingreſſum tēpli. Quare aūt dn̄s ꝑcepit vt quadrageſima die puer in tēplo offerretur: triplex pōt eſſe ratio. Una vt ꝑ hoc itelligat̄ q̄ ſicut puer quadrageſima die ī materiale tēplū inducit̄: ſic ⁊ quadrageſima die a cōceptione: vt ſepi⁹ aīa in corp⁹ tanq̄ in ſuū tēplū infundit̄: ſicut dicit̄ in ſcholaſt. hiſto. licet phiſici dicāt q̄ quadraginta ſex diebus corp⁹ ꝑficiat̄. Scd̄a vt ſicut aīa quadrageſima die corpori infuſa ab ipſo corꝑe maculat̄: ſic quadrageſima die tēplū ingrediens per oſtia ab ip̄a macula amplius expiet̄. Tertia vt ꝑ hoc det̄ intelligi q̄ in tēplū celeſte mererētur ingredi q̄ decē ꝑcepta cū fide quatuor euangeliorū voluerint obſeruare. In pariēte ꝟo feminā duplicant̄ dies q̄ ad tēpli ingreſſionē ſicut ⁊ duplicant̄ quo ad corporis formatione. Nā ſicut in quadraginta dieb⁹ corp⁹ maſculi organizat̄ ⁊ ꝑficit̄: ⁊ in quadrageſime die aīa infundit̄ vt ſepi⁹ ſic corp⁹ femine in. lxxx. ꝑficit̄ ⁊ octuageſimo die aīa vt ſepi⁹ inſpirat̄. Quare aūt duplo corpus femine tardi⁹ ꝑficit̄ ī vtero q̄ corp⁹ viri ⁊ ei aīa infūdit̄ omiſſis rōnib⁹ naturalib⁹ triplex rō aſſignari pōt. Prīa qm̄ xp̄o aſſumptur⁹ erat carnē in ſexu virili: iō vt ip̄ꝫ ſexū honoraret ⁊ ampliorē ſibi gratiā faceret: voluit vt puer citius formaret̄: ⁊ mater citi⁹ mundaretur. Secūda vt mulier plus peccauit q̄ vir. Et ſic erūne ei⁹ ab erūnis viri duplicate ſunt exteri⁹ in mūdo: ſic ⁊ duplicari debuerūt interi⁹ in vtero. Tertia vt ꝑ hoc intelligi detur q̄ mulier quodāmodo plus fatigauit deū q̄ vir: ex eo q̄ amplius delic̄t. De⁹ eīm quodāmodo in nr̄is prauis operibus fatigat̄. Un̄ ipſe dixit Eſa. xliij. ſeruire me feciſti in pctīs tuis. Et iterū dixit Ihere. vj. Laboraui ſuſtinēs. Beata igit̄ ꝟgo huic legi purificationis nō tenebat̄ q: nō peperit ſuſcepto ſemine: ſ; myſtico ſpiramine. Un̄ Moyſes addidit ſuſcepto ſemīe cū tn̄ neceſſe nō erat q̄tū ad alias mulieres q̄ oēs ſuſcepto ſemine pariūt. S; iō addidit vt dicit Bernar. Q: timuit in matrē dn̄i blaſphemiā irrogare. Uoluit tn̄ in hoc ſe ſubdere legi ꝓpter quatuor ratiōes. Prima ratio eſt: vt exēplū humilitatis daret vn̄ dicit Bern̄. vere beata virgo nō habes cauſam nec

ſibi opus eſt purificatione. Sz nuſq̄ filio tuo op⁹ erat circūciſiōe: eſto inter mulieres tanq̄ vna illarū. Nā et filius tu⁹ ſic eſt in medio puerorū. Hec aūt hūilitas nō ſolū fuit ex parte mrīs: ſz etiā ex pte filij q̄ ſilr in hoc ſe voluit ſubdere legi. Nā ī natiuitate ſe habuit vt paup hō. In circūciſione vt paup ꝛ peccatoꝝ homo: ſed hodie vt paup ꝛ peccator ꝛ ſeruus hō. Ut paup in eo qḋ oblatione pauperū elegit: vt peccator in eo ꝙ ipſe cū matre voluit expiari: vt ſeru⁹ in eo qḋ voluit redimi. Sic etiā voluit poſtmodū baptizari nō ꝑpter culpā purgandā: ſed ꝑpter eius hūilitatē maximā oſtendendā. Nā oīa remedia cōtra originale pctm̄ inſtituta rōe ip̄ ſe aſſumere voluit: nō qꝛ aliquatenus indigeret: ſed vt humilitatē ſuā maximā nobis oſtēderet: et vt illa remedia ꝑ tpe ſuo bona fuiſſe monſtraret. ℞. ¶ Quinq̄ eni remedia 𝔷 iō̄m originale pctm̄ ꝑ ꝓceſſum tēporis inſtituta ſunt: quoꝝ tria ſm ꝙ dl. Hug. de ſan. vict. in. l. veteri inſtituta ſunt. ſ. oblationes: decimationes: ꝛ ſacrificioꝝ immolatiōes. Per q̄ maxime op⁹ noſtre redēptiōis exprimebat. Nā modus repimēdi exprimebatur per oblationē. Ipſum ſcī ꝑ ſacrificiū in quo erat ſanguinis effuſio i° in redēptiō ꝑ decimationē: qꝛ hō ſignificatur per decimā dragmā. Primū ergo remediū fuit oblatio. Unde Cain obtulit deo munera de frugibus: ꝛ Abel de gregibus. Scōm fuit decimatio. Unī et Abrahā melchiſedech ſacerdoti decimas obtulit. Nā ſm Aug. decimabat: qḋ curabat. Tertiū fuit ſacrificiorū immolatio. Ipſa enim ſacrificia ſm ꝙ dicit Grego. erāt cōtra originale pctm̄: qꝛ tn̄ exigebat vt adminus alter parētum fidelis eſſet ꝛ aliqñ vterq̄ infideles eſſe poterāt: iō aduenit quartū remediū. ſ. circūciſio q̄ ſiue parentes fideles eſſent ſiue infideles valebat. Sed qꝛ illud remediū nō poterat cōuenire niſi ſolis maribus: nec ianuā paradiſi poterat aperire: iō ſucceſſit ei q̄ntū remediū. ſ. baptiſmus qui eſt cōis oibus. Et ianua celi aperit. Primū igit remediū xp̄s quodāmō aſſumpſiſſe videtur: qñ in tēplo a parētibus eſt oblatus. Scōm remedium quodāmodo aſſumpſit qñ. xl. diebus ꝛ noctibus ieiunauit. Quia eni nō habebat vnde ſolueret decimas rerū ſaltem deo obtulit decimas dierū. Tertiū aſſumpſit qñ mater ei⁹ par turturū: aut duos pullos columbarū pro eo obtulit vt inde ſacrificiū fieret: vel qñ in cruce ſe ſacrificiū obtulit. Quartū qñ ſe circūcidi permiſit. Quintū qñ a Joāne baptiſma ſuſcepit. Scḋa ratio eſt vt legē impleret. Non eni venerat dñs legē ſoluere ſed adimplere. Nā ſi in hoc legē ſoluiſſet potuiſſent ſe iudei excuſare ꝛ dicere. Qm̄ doctrinā tuā nō recipimus ex eo qḋ diſſimilis es patribus: nec legis traditiones obſeruas. Triplici autē legi hodie ſe xp̄s ꝛ v̄go ſubiecit. Primo legi purificatiōis in ſignificationē virtutis: vt poſtq̄ oīa bñ fecerim⁹ dicamus ꝙ ſerui inutiles ſumus. Scḋo legi redēptionis ad exēplum humilitatis. Tertio legi oblatiōis ad exēplū paupertatis. Tertia rō eſt vt legē purificatiōis terminaret. Sicut eni adueniēte luce ceſſant tenebre: ꝛ adueniēte ſole recedit vmbra: ſic ꝛ adueniēte purificatione vera ceſſauit purificatio typica. Ibi eni aduenit vera purificatio noſtra. i. xp̄s q̄ actiue dr̄ purificatio. Ex eo qḋ nos ꝑ fidē purificat: ſm qḋ dr̄ fidē purificās corda eoꝝ. Hinc eni eſt ꝙ nec decetero patres tenētur ad ſolutionē: nec matres ad purificationē vel templi ingreſſionē. Nec filij ad illā redēptionē. Quarta rō eſt vt nos purificādos inſtrueret. Quinq̄ autē modis ſit purgatio ab infamia ſm iura: ſz tres adhibeantur: ſm quos ꝛ nos purgari debemus. ſ. iuramento qḋ ſignificat peccati abrenunciationē: aqua q̄ ſignificat baptiſmalē ablutionē: igne q̄ ſignificat ſpūalis grē infuſionē: teſtib⁹ q̄ deſignēt bonoꝝ operū multitudinē: bello qḋ ſignificat tētationē. Veniēs aūt beata virgo ad tēplū filiū ſuū obtulit: ꝛ eū quinq̄ ciclis redemit. Notādū eni ꝙ q̄dā primogenita redimebant ſicut primogenita vndecim tribuū q̄ redimebant quinq̄ ciclis. Quedā nō redimebant ſicut primogenita leuitarū q̄ nūq̄ redimebātur: ſz cū in adultā etatē ꝑueniebāt ſemꝑ in templo dño ſeruiebāt. Et ſicut primogenita mundorū aīaliū q̄ iterū nō redimebant ſz dño offerebant. Quedā cōmutabant: vt primogenitū aſini qḋ cōmutabat in ouē. Quedā occidebātur: vt primogenitū canis. Cū igit xp̄s fuerit de tribu iuda q̄ fuit vna de vndecim tribub⁹ ptꝫ ꝙ debuit redimi. Obtulerūt et ꝑ eo dño par turturum: aut duos pullos colūbarū. Hec eni erat oblatio pauperū: ſz agn⁹ oblatio diuitū. Non aūt dixit pullos turturū ſicut dixit pullos colūbarū: qꝛ pulli colūbarū ſemꝑ īueniunt: pulli aūt turturū nō ſemꝑ inueniūtur: turtures aūt ſemꝑ inueniunt. Nec dixit par colūbarū ſicut dr̄ par turturū: qꝛ colūba eſt auis libidinoſa ꝛ iō in ſacrificio ſuo de⁹ noluit eā offerri. Turtur eſt auis pudica. Sz nōne bta v̄go maria pauloante a magis multa pōdera auri receperat vr̄ ergo ꝙ bn̄ potuerit agnū vnū emere. Sz dicēdū qḋ ſine dubio ſm Ber. magi magna pōdera auri obtulerunt: qꝛ nō eſt v̄iſile qḋ tales reges tali puero: vilia mūera obtuliſſent. Sz tn̄ bta v̄go vt aliq̄b⁹ placet illud ſibi nō retinuit. Sz ſtatī paupibus erogauit. Uel forte ꝑegrinationi in egyptū ꝑ ſeptēniū imminenti ꝓuide reſeruauit. Uel forte non in magna q̄ntitate talia obtulerūt eū hec in ſignificationē myſticā offerrēt. Ponit aūt expoſitor tres oblatiōes de dño factas. Prima fctā eſt de ipo a parētib⁹. Scḋa ꝓ ip̄o de auibus. Tertia fecit ipſe in cruce ꝓ hominib⁹. Prima oſtendit eius humilitatē: qꝛ dñs legis ſubiecit ſe legi. Scḋa paupertatē: qꝛ pauperū oblationē elegit. Tertia charitatē: qꝛ ſe pro pctōribus tradidit. Proprietates turturis habētur his v̄ſib⁹. Ulla peti turtur: cantando gemit veniēs ver. Nunciat ꝛ caſte viuit: ſolaſq̄ morat. Pullos nocte fouet: morticinūq̄ fugit. Proprietates v̄o colūbe his v̄ſib⁹ notant. Grana legit: volitat ſociata: cadauera vitat. Felle caret: plangit ſociū que ꝑ oſcula tāgit. Petra dat huic nidū: fugit hoſtē in flumine viſū. Roſtro nō ledit geminos: pullos ꝛ n̄ nutrit. Dicit ſcḋo hec feſtiuitas ypapāti qḋ idē eſt qḋ preſentatio ex eo ꝙ xp̄s eſt in tēplo ꝑſentat⁹. Uel ypapāti qḋ pñtatio ex eo qḋ xp̄s eſt in tēplo pñtatus. Uel ypapanti ꝙ idē eſt qḋ occulatio. Qꝛ ſymeon ꝛ anna obuiauerunt dño cū offerret in tēplū ꝛ dr̄ ab ypa qḋ eſt ire ꝛ anti qḋ eſt cōtra. Tūc aūt accepit eū ſymeon in vlnas ſuas. Et notandū ꝙ triplex obſfibratio ſiue exinanitio hic de ſaluatore n̄ro facta eſt. Prima eſt exinanitio veritatis. Ille enim q̄ eſt veritas qui oēm hoiem ducit ꝑ ſeipſum qui eſt via: in ſeipſum qḋ eſt vita ducit hodie ab alijs ſe duci permiſit. Cum inducerent inquit puerum ieſum ꝛc. Secūda eſt exinanitio bonitatis. Quoniā ille q̄ ſolus ſcūs ꝛ bonus eſt tanq̄ immūdus voluit cū matre expiari. Tertia eſt exinanitio maieſtatis. Nā ille qui eſt portās omnia verbo virtutis ſue. Hodie in vlnis ſenis ſe recipi ꝛ portari ꝑmiſit qui tamē portabat portantē ſe ſm illud. Senex puerū portabat. Puer autē ſenem regebat. Tūc autē ſymeon benedixit eum dicēs. Nunc dimittis ſeruū tuum dñe ꝛc. Et appellat eum ſymeon tribus nominibus. ſ. ſalutare: lumē: ꝛ gloriam plebis iſrael. Ratio aūt huius tri-

plicis noīs pōt quadruplr ſumi. Primo penes noſtrā
iuſtificationē: vt dicatur ſalutare remittēdo culpā: qꝛ
ieſus interꝑtatur ſaluator ex eo ꝙ ſaluū facit ppl'm. ſ.
a peccatis eoꝝ. Lumē dando gratiā. Gloria plebis: dā-
do gloriā. Scḋo penes noſtrā regenerationē. Nā primo
puer exorcizaꝫ ⁊ baptizaꝫ: ⁊ ſic a pctō mūdatur quo ad
primū. Scḋo candela accēſa ei daꝫ quo ad ſcḋm. Ter-
tio ad altare offertur quo ad tertiū. Quarto penes ho-
diernā ꝓceſſionē. Nā primo candele bñdicunꝫ ⁊ exor-
cizantur. Scḋo accedūtur ⁊ in manibus fideliū danꝫ.
Tertio eccleſiā cū cāticis ingrediunꝫ. Quarto penes
triplicē huius feſti denominationē. Nā dicitꝫ purifica-
tio quo ad purgationem culpe per hoc qḋ dr ſalutare.
Dicitur cādelaria quo ad illuminationē gratie: ꝑ hoc
quod dr lumē. Dicitꝫ ypapāti: quo ad collationē glorie
per hoc quod dr gloriā plebis tue iſrael. Tūc ei occur-
remus obuiam xp̄o in aera. Uel pōt dici ꝙ laudaꝫ xp̄s
in hoc cāntico: vt pax: vt ſalus: vt lux: vt gloria. Pax qꝛ
mediator eſt. Salus qꝛ redēptor. Lux qꝛ doctor. Gloria:
qꝛ premiator. Dicitꝫ ⁊ tertio hoc feſtū candelaria ex eo
ꝙ candele accēſe in manibus portātur. Quare aūt ec-
cleſia hoc ordinauerit: vt. ſ. in hac die cādele accēſe in
manibus portātur pñt aſſignari quatuor rōnes: primo
ꝓpter remouendā erroneā ꝯſuetudinē. Romani enim
olim ī kal. februarij ad honorē Februe matris martis
qui erat deus belli vrbē de qnto in quintū annū cum
cereis ⁊ facibus tota nocte luſtrabāt: vt filius ſuus ſcꝫ
mars eis victoriā de inimicis cōcederet cuius matrē
tam ſolēniter honorarēt. Et illud ſpaciū dicebatur lu-
ſtrū. Romani etiā in februario ſacrificabāt februo. i.
plutoni ⁊ ceteris dijs infernalibus: ⁊ hoc ꝓ animab⁹
anteceſſoꝝ ſuoꝝ. Ut ergo ꝓpitiarenꝫ eoꝝ: ideo ⁊ eis ſo-
lennes hoſtias offerebāt: ⁊ tota nocte eoꝝ laudib⁹ in-
ſiſtentes cū cereis ⁊ accēſis facibus vigilabāt. Mulie-
res etiā romanoꝝ: vt ait Inno. papa. his dieb⁹ feſtū lu-
minariū exercebāt: qḋ a quibuſdā fabulis poetarū ori-
ginē traxit. Aiūt eñ ꝙ ꝓſerpina fuit adeo ſpecioſa ꝙ
pluto de⁹ infernalis eā cōcupiſcēs ipſam rapuit ⁊ deā
eā fecit. Parētes aūt ſui ꝑ ſiluas ⁊ nemora cū facibus
et luminarib⁹ eā multo tp̄e queſierūt. Et iſtud mulie-
res romanoꝝ repſentātes cū facib⁹ ⁊ luminarib⁹ cir-
cuibant. Et qm̄ difficille eſt cōſueta relinquere xp̄iani
degētibus ad fidē cōuerſi difficile poterāt relinquere
hmōi ꝯſuetudines paganoꝝ. Ideoqꝫ ſergi⁹ papa hanc
ꝯſuetudinē in meli⁹ cōmutauit: vt. ſ. xp̄iani ad hono-
rem ſctē matris dñi oī anno in hac die totū mundū cū
accēſis cādelis ⁊ bñdictis cereis illuſtrarēt: vt ſolēni-
tas quidē ſtaret: ſed alia intētione fieret. Scḋo ꝓpter
oſtēdendā virginis puritatē. Alique eñ audiētes vir-
ginē purificatā poſſent credere ipſaꝫ purificationē in-
diguiſſe. Ut ergo oſtēdaꝫ ꝙ tota fuit puriſſima ⁊ ſplē-
dida: ideo ordinauit eccleſia vt luminoſos cereos ba-
iulem⁹ ac ſi ipſo facto dicat eccl'ia. Uirgo beata purifi-
catiōe nō īdiges: ſꝫ tota rutilas tota ſplēdes. Uere eñ
purificatiōe nō indigebat: q̄ ⁊ nō ſuſcepto ſemine cōce-
perat ⁊ in mr̄is vtero ꝑfectiſſime mūdata ⁊ ſctificata
erat. Adeo aūt fuit mr̄is vtero ⁊ in aduētu ſpūſſcti ſan-
ctificata ⁊ mūdata: qḋ nō ſolū aliqḋ inclinamētū ad
peccatū in ea penit⁹ nō remāſit: ſed etiā virt⁹ ſanctita-
tis ei⁹ vſqꝫ ad celos extēdebaꝫ ⁊ trāſfundebatur: ita ꝙ
in alijs oēs motus carnalis cōcupiſcētie extinguebat:
vnde dicūt iudei ꝙ cum Maria pulcherrima fuerit: a
nullo tamen potuit vnq̄ concupiſci: ⁊ rō eſt: qꝛ virtus
ſue caſtitatis cūctos aſpiciētes penetrabat ⁊ oēm in
eius cōcupiſcētiā repellebat. Unde cōparaꝫ cedro: qꝛ
ſicut cedrus ſerpentes odore ſuo interficit ita ei⁹ ſan-
ctificatio in alijs radiabat: ⁊ oēs mot⁹ in carne ſerpen-
tinos occidebat. Cōparaꝫ ēt myrrhe: qꝛ ſicut myrrha
interficit vermes ſic ei⁹ ſctitas ꝯcupiſcētias carnales:
⁊ hāc ꝓrogatiuā habuit pre ceteris ſctificātis in vtero ⁊
virginibus: qꝛ eoꝝ ſctitas ⁊ caſtitas in alios nō trāſfun-
debaꝫ: nec carnales mot⁹ in alijs extinguebat. Uirtus
aūt caſtitatis virginis etiā impudicoꝝ corda medullit⁹
penetrabat: ⁊ ea quo ad ipſam ꝓtinus caſta reddebat.
Tertio ꝓpter repſentādā hodiernā ꝓceſſionē. Nā ma-
ria ⁊ ioſeph ⁊ Simeō ⁊ anna hodie honorabileꝫ ꝓceſ-
ſionē fecerūt ⁊ puerū Ieſum in templū p̄ſentauerunt.
Sic ⁊ nos ꝓceſſionē facim⁹: ⁊ cereū accēſum per quē
ſignificaꝫ ieſus in manib⁹ baiulam⁹ ⁊ vſqꝫ in eccleſias
deferim⁹. Tria eñ ſunt ī cereo. ſ. cera lychn⁹ ⁊ ignis:
⁊ ꝑ hec tria ſignificanꝫ tria q̄ fuerūt in xp̄o. Nā cera ſi-
gnificat carnē xp̄i q̄ nata eſt de maria virgine ſine corru-
ptione carnis ſicut apes cerā gignūt ſine alterutrū cō-
mixtione: lychnus in cera latēs ſignificat aīam cādi-
diſſimā in carne latētē. Ignis vero ſiue lumē ſignificat
diuinitatē: qꝛ deus nr̄ ignis cōſumēs eſt. Un̄ quidā ſic
ait. Hāc in honore pie cādelā porto marie. Accipe per
cerā carnē de virgine verā. Per lumē numē: maieſtatiſ-
qꝫ cacumē. Lychn⁹ ⁊ eſt aīa ſup carne latēs ꝑ optima.
Quarto ꝓpter inſtructionē noſtrā. In hoc eñ inſtrui-
mur ꝙ ſi volum⁹ eſſe añ deū purificati ⁊ mūdi: tria in
nobis hr̄e debem⁹. ſ. fidē verā actionē bonā intētionē
rectā. Nā cādela in manu accēſa eſt fides cū opatione
bona. Et ſicut cādela ſine lumie dr eē mortua: ⁊ lumē
per ſe ſine cādela nō lucet ſꝫ mortuū eē vr: ſic ⁊ opatio
ſine fide ⁊ fides ſine bono ope mortua eſſe dr. Lychn⁹
aūt ītus in cera occultatus eſt intētio recta. vñ Greg.
ſic ſit opus in publico: vt tñ intētio maneat ī occulto.
E. Quedā matrona nobilis ī beatā virginē maximā
deuotionē habebat. Hec quādam capellā intra domū
ſuā ꝯſtruxerat ⁊ ꝓpriū capellanū habēs oī die miſſam
de beata virgine audire volebat. Appropinquāte autē
feſto purificatiōis bt̄e virginis ſacerdos ob quoddam
ſuū negotiū longius receſſit: ⁊ dña illo die miſſam hr̄e
nō potuit: vel vt alibi legitꝫ: oīa q̄ hr̄e poterat ēt veſti-
mēta ꝓ amore virginis dabat: vñ cū clamidē dediſſet:
⁊ ad eccleſiā ire nō poſſet ſine miſſa illā ea die manere
oportebat. De quo cū plurimū doleret eccleſiā ꝓpriaꝫ
ſeu camerā intrauit ⁊ ante altare bt̄e virginis ſe ꝓſtra-
uit: tūc ſubito in exceſſu mētis facta videbaꝫ ſibi ſe in
quadā eccl'ia pulcherrima ⁊ ſpecioſa collocatā eſſe. Et
reſpiciēs vidit turbā maximā virginū in eccleſiā veniē-
tem qˢ quedā virgo pulcherrima diademate coronata p̄ce-
bat. Cūqꝫ oēs ꝑ ordinē ꝯſediſſent: ecce turba alia iuue-
nū q̄ ⁊ ipſi iuxta ordinē ꝯſederūt. Et ecce quidā maximū
cereoꝝ faſcē deferēs cereū primo virgini q̄ ceteras antece-
bat dedit: ⁊ poſtea alijs virginib⁹ ⁊ iuuenibus tribuit.
Deinde ad illā matronā venit: ⁊ cereū ei obtulit quem
illa libēter accepit. Tūc ꝑ choꝝ reſpiciens vidit duos
ceroferarios ſubdiaconū diaconū ⁊ ſacerdotē ſacris in-
dutos veſtib⁹ ad altare ꝓcedētes tanq̄ miſſarū ſolen-
nia celebrare volētes. Uidebaꝫ aūt ſibi ꝙ acoliti eēnt
Uincētius ⁊ Laurēti⁹: diaconus ⁊ ſubdiacon⁹ duo an-
geli: ſacerdos aūt xp̄s. Facta aūt confeſſione duo pul-
cherrimi iuuenes in mediū chori iuerant ⁊ officiū miſ-
ſe alta voce ⁊ deuotiſſime inceperant: et ceteri qui in
choro erāt ꝓſequūtur. Cū aūt ad oblationē ventū fuiſ-
ſet regina virginū ⁊ cetere virgines cū alijs qui erant
in choro cereos ſuos ſacerdoti vt moris eſt flexis geni-
bus obtulerunt. Cū autē ſacerdos illā matronā expe-

et rectore ſibi cereũ ſuũ offerret: ⁊ illa ire nollet miſit ad eã regina virginũ ꝑ nũtiũ qȯ ruſticitatē faceret qȯ ſacerdotē ī idiū expectare permitteret. Illa aũt rñdit q̈ ſacerdos in miſſa ſua ꝓcederet q2 cereũ ſuũ ſibi nõ offerret. Tũc iteꝝ regina aliũ nũtiũ miſit: cui illa ſimiliter rñdit q̈ cereũ ſibi datũ penit⁹ nulli daret ſ3 illũ ex deuotiõe teneret. Regina aũt virginũ nũtio ꝓcepit di. Vade ⁊ iteꝝ eã roga vt cereũ offerat ſi nolũt ipm̃ de manibus ei⁹ violēter auferas. Cũq3 nũti⁹ iuiſſet: ⁊ illa rogãtez audire recuſaret: dixit ſe ī mãdatis hr̃e vt ip̃z ab ea violēter efferret. Tũc ille cũ magna violētia cereũ cepit ⁊ iã̃m auferre conabat. Illa aũt forti⁹ tenebat ⁊ ſeviriter defendebat. Cũq3 lõga fieret altercatio ⁊ hincinde cere⁹ violēti⁹ traheret ſubito cere⁹ fract⁹ eſt ⁊ medietas in manu nũtii: ⁊ alia medietas ī manu ipſi⁹ dñe remãſit. Ad hãc igit vehemētē fractionē illa ſubito ad ſe redyt ⁊ ſe iuxta altare vbi ſe poſuerat inueniēs cereũ fractũ in manu ſua reperit. De quo valde admirãs imme̅ſas grãs btē virgini reddidit q̈ eã ſine miſſa illa die remanere nõ ꝑmiſit: ſ3 tali officio intereſſe fecit. Illa aũt cereũ diligēter repoſuit: ⁊ ꝓ maximis reliquiis reſeruauit. S3 ⁊ oẽs vt dr̃ q̈ inde tãgebant de eo a quacũq3 detinebant infirmitate ꝓtinus liberabant. Quedã autez alia matrona dũ eſſet grauida quadã nocte in ſomnis vidit ſe portare quoddam vexillũ qȯ colore ſanguineo erat tinctũ. Euigilãs aũt cõtinuo ſenſum amiſit. quaz diabolus adeo iudificabat vt videret ſibi q̈ xp̃ianam fidē quã hactenus habuerat inter mãmillas haberet: ⁊ inde cõtinuo exiret. Que cũ nullaten⁹ curari poſſet in quadã eccl̃ia btē virginis in feſto purificationis pernoctãit ⁊ integram ſanitatem recepit.

De ſancto Blaſio. xxxviij.

B Laſi⁹ quaſi blãdus: vel blaſi⁹ quaſi belaſius a bela qȯ eſt habit⁹ ⁊ ſyor parul⁹: fuit eñ blãd⁹ per dulcedinē ſermonũ: habitus ꝑ habitũ virtutum: paruulus per humilitatem morum.

Blaſius cũ oĩ mãſuetudīe ⁊ ſctitate polleret: xp̃iani eũ in ſebaſte ciuitate capadocie in ep̃m elegerunt. Qui ep̃atu ſuſcepto ad Diocletiãi ꝑſecutionē ſpelũcã petyt. ⁊ ibi eremiticã vitã duxit. Cui aues pabulũ afferebãt: ac fere ad eũ vnanimiter defluebãt ⁊ vſq3 dũ imponeret manũ eis benedicēs non recedebant ab eo. Deniq3 ſi q̈ infirmabant ad eũ ꝯtinuo veniebãt ⁊ ſanitatē ad integrũ reportabãt. Preſes igit illi⁹ regiõis dũ milites ſuos ad venãdũ miſiſſet ⁊ illi inuanũ alibi laborãtes ad antrũ ſancti Blaſij caſu ꝑueniſſent: magnã ibidē beſtiarũ multitudinē ante ip̃m ſtantiũ repererũt. Quas dũ nullatenus capere poſſent attoniti dño ſuo nũtiauerũt. Qui ſtatim milites plures miſit: ⁊ vt ip̃m cũ oĩbus xp̃ianis ad ſe adducerēt ꝓcepit. In ipſa aũt nocte ter xp̃s ei apparuit dicēs. Surge ⁊ offer mihi ſacrificiũ. Ecce autez aduenerũt milites dicētes. Egredere vocat te preſes. Quib⁹ rñdit ſctũs Blaſi⁹. Bñ veniſtis filij. Nũc video q2 de⁹ nõ eſt oblit⁹ mei: ꝑgēs vo cũ eis nũq3 a ꝓdicatione ceſſauit: ⁊ corã eis miracula multa fecit. Tũc mulier q̈dã filiũ ſuũ morientē ī cui⁹ gutture os piſcis trãſuerſũ erat ad pedes ei⁹ attulit: ⁊ vt ſanaret cũ lachrymis poſtulabat. Sctũs vero Blaſi⁹ man⁹ ſup eũ ipõnes orauit vt puer ille ⁊ oẽs q̈ in ei⁹ noĩe aliq̈d peterēt ſanitatis bñficiũ obtinerēt: ⁊ ſtatim ſanat⁹ eſt. B. ¶ Mulier q̈dã paupercula vnũ ſolũ porcũ habēs quē tũ violenter lupus rapuerat ſctũ Blaſiũ deprecabat vt ſibi reddi faceret ſuũ porcũ. Qui ſubridēs dixit. Mulier noli cõtriſtari reddet tibi porc⁹ tu⁹ ⁊ ꝯtinuo lup⁹ venit ad viduã ⁊ porcũ reddidit. Ingrediēs vo blaſi⁹ ciuitatē iuſſu principis carceri mãcipatur. Alia vo die iuſſit ꝓſes ip̃m ſibi ꝓñtari quē vidēs blãdis ſmonib⁹ ſalutauit dicēs. Gaude blaſi amice deoꝝ. Cui blaſi⁹. Gaude tu optime ꝓſes ſ3 ne dicas eos deos: ſ3 demones: q2 eterno igni cũ his q̈ eos honorãt tradunt. Irat⁹ ꝓſes eũ fuſtibus cedi iuſſit: ⁊ ī carcerē retrudi fecit. Cui blaſi⁹ dixit Inſenſate ſpas ꝑ pęnas tuas dei mei a me auferre amorē̃ ip̃m in me habeo corroboratorē. Audiēs hoc vidua q̈ porcũ reddiderat: porcũ ip̃m occidit ⁊ caput cuz pedib⁹ cãdela ⁊ pane ad ſctũ blaſiuz deportauit. Ille grãs agēs comedit ſibiq3 dixit. Singulis ãnis cãdelã ī eccl̃ia noĩs mei offeras: ⁊ tibi ⁊ q̈cũq3 hoc fecerit bñ erit. Qȯ ſꝑ egit: ⁊ ſibi ꝓſperitas multa fuit. Poſt hoc cũ eductũ a carcere ꝓſes ad deos īclīare nõ poſſet: iuſſit eũ ī ligno ſuſpēdi ⁊ carnē ei⁹ cũ ferreis pectinib⁹ laniari. ⁊ ſic iteꝝ ī carcerē reportari. C. ¶ Septem ergo mulieres ſequētes guttas ſanguis colligebãt q̈ in ore tenent ⁊ ad deoꝝ ſacrificiũ cõpelliunt. Que dixerũt. Si vis vt deos tuos adorem⁹ cum reuerētia mitte eos ad ſtagnũ: vt ibi faciem⁹ ablutio mũdi⁹ adorare poſſim⁹ Let⁹ preſes efficit: ⁊ citi⁹ qȯ dixerãt adiplet. Ille vero deos arripuerũt ⁊ eos ī ſtagni mediũ ꝓiecerũt dicētes Si dij ſunt videbim⁹. Qȯ ꝓſes audiēs ꝓ ira īſaniēs ⁊ ſeip̃m ꝑcutiēs dixit miniſtris. Cur nõ tenuiſtĳ deos nr̃os vt nõ mitterent ī ꝓfundũ laci. Qui dixerũt. Doloſe tecũ locute ſunt mulieres ⁊ eos in ſtagnũ ꝓiecerũt. Cui mulieres. De⁹ ver⁹ dolũ nõ patit. S3 ſi dij fuiſſent preſciuiſſent vtiq3 q̈d eis facere volebam⁹. Et irat⁹ ꝓſes iuſſit plũbũ liq̈factũ ⁊ pectines ferreos ſeptem loricas igne cãdētes ex vna parte parari: ⁊ ex alia ſeptē camiſias afferri lineas. Quo dicēte vt ex his qȯ mallēt eligerēt: vna illaꝝ duos pueros hñs audacter cucurrit: ⁊ lineas camiſias accipiēs ī caminũ ꝓiecit. Pueri vo mrī dixerũt. Nõ nos mr̃ dulciſſima poſt te relinquas: ſ3 ſicut nos repleſti dulcedine lactis: ſic nos reple dulcedine regni celeſtis. Tũc ꝓſes iuſſit eas ſuſpēdi ⁊ carnes earũ pectinib⁹ ferreis laniari. Quaꝝ tñ carnes vt nix albiſſima erãt: ⁊ ꝓ ſanguine lac fluebãt. Cũ autez ſupplicia inuite ferrēt angel⁹ dñi ad eas venit et eas viriliꝯ ꝯfortauit dicēs. Nolite timere: bon⁹ eñ operarius q̈ bñ incipit ⁊ bñ ꝑficit ⁊ a cõducēte ſe bñdictionē meretur ꝓ ꝯpleto opere: ⁊ mercedē accipit ꝓ labore: ⁊ gaudiũ poſſidet pro mercede. Tunc ꝓſes iuſſit eas deponi ⁊ in caminũ mitti q̈ diuinit⁹ igne extincto exierũt illeſe. Q̈bus ꝓſes. Iã nunc magicã artē dimittite: ⁊ deos nr̃os adorate. Que rñderũt. Perfice qȯ cepiſti: q2 iã ad regnũ celeſte vocate ſum⁹. Tũc ille data ſnĩa eas decollari mãdauit. Que dũ decollari deberēt flexis genib⁹ adorauerũt dicētes. Deus q̈ nos a tenebris ſeparaſti: ⁊ in hãc lucē dulciſſimã adduxiſti: q̈ nos ſacrificiũ tuũ feciſti: aĩas nr̃as ſuſcipe ⁊ ad vitã eternã facias peruenire ⁊ ſic truncatis capitib⁹ ad dñz migrauerũt. D. ¶ Poſt hoc iuſſit preſes blaſiũ ſibi ꝓñtari: ⁊ dixit ei. Vel nunc adora deos vel non. Cui blaſius. Impie nõ timeo minas tuas age vt vis: corpus eñ meum penitus tibi trado. Tunc iuſſit eum mitti in ſtagnũ. Ipſe vero aquam ſignauit ⁊ mox ſicut terra arida fixa permanſit. Dixitq3 eis. Si veri ſunt dij veſtri oſtēdite virtutē coꝝ ⁊ ingredimini huc. Ingreſſiq3. lxv. viri ſtagnum continuo ſunt ſubmerſi. Angelus autem domini deſcendēs dixit ei. Egredere blaſi et coronam tibi a deo paratam ſuſcipe

Cũq̧ exiſſet dixit ad eum preſes. Dñno decreuiſti non
adorare deos. Cui Blaſius. Cognoſce miſer qȝ xp̄i ſer
uus ſum: nec demones adoro. Et ſtatim iuſſit eũ decol
lari. Ipſe aũt ad dñm orauit vt quicũq̧ p̄ infirmitate
gutturis vel alia quacũq̧ infirmitate eius patrocinia
poſtularet exaudiri continuo mereref: ⁊ ecce vox de ce
lo ad eum venit qȝ ſic fieret vt orauit. Sicq̧ prenota-
tus ſanctus cum duobus puerulis decollatus eſt circa
annos domini. cclxxxiij.

¶ De ſancta Agatha virgine. xxxix.

A Gatha dr̄ ab agios qȝ eſt ſanct⁹ ⁊ theos de⁹. qua
ſi ſancta dei. Tria eñi ſunt ſicut dicit Chryſo. que
ſanctũ faciũt ⁊ illa perfecte fuerũt in ea. ſ. ordinis mũ-
ditia: ſpiritusſancti preſentia: ⁊ bonorum operũ afflué
tia. Uel dicit ab a quod eſt ſine: ⁊ geos terra: ⁊ theos
deus quaſi dea ſine terra. i. ſine amore terrenorũ. Uel
ab aga quod eſt loquens ⁊ thau conſummatio: quaſi
conſummate ⁊ perfecte loquens: quod patet in ſuis re
ſponſis. Uel ab agad quod eſt ſeruitus ⁊ thaas ſupior
quaſi ſeruitus ſuperior: ⁊ hoc ꝓpter illud qȝ dicit ſum
ma ingenuitas eſt iſta ⁊c. Uel ab aga qȝ eſt ſolennis:
⁊ thau conſummatio: quaſi ſolenniter conſummata. i.
ſepulta: qȝ patȝ in angelis qui eam ſepelierunt.

A Gatha virgo ingenua mente ⁊ cor
pore pulcherrima in vrbe catha
nenſiũ deũ ſemper in oĩ ſctĩtate cole-
bat. Quintianus aũt conſularis Si-
cilie cũ eẽt ignobilis: libidinoſ⁹: aua-
rus ⁊ idolis deditus beatã Agathã
cõprehẽdere nitebaf: vt qȝ erat igno-
bilis cõprehendẽdo nobilem timere
tur: qȝ libidinoſus eius pulchritudie
frueref: qȝ auarus eius diuitias rape
ret: qȝ idolatra diis eã faceret immolare. Fecitq̧ eam
ad ſe adduci. Que cũ adducta eſſet ⁊ eius immobile ꝓ
poſitũ cognouiſſet: tradidit eã cuidã meretrici noie af
frodiſie: ⁊ nouẽ filiabus eius eiuſdem turpitudinis: vt
p. xxx. dies ſuaderẽt ei quõ ei⁹ animũ immutarent. Et
modo ꝓmittẽdo leta modo terrẽdo p aſpera ſperabãt
eã a bono ꝓpoſito reuocare: quibus btã agatha dixit.
Mẽs mea ſup petrã ſolidata eſt ⁊ in xp̄o fundata: ver-
ba veſtra venti ſunt: ꝓmiſſiones veſtre pluuie ſunt: ter-
rores veſtri flumina ſunt. Que quãtũuis impugnant
fundamentũ domus mee cadere nõ valebit. Hec autẽ
dicẽs flebat quotidie ⁊ orabat ſitiens ad martyriũ pal-
mã peruenire. Uidẽs igif affrodiſia ipſam immobilẽ
ꝑmanere dixit quintiano. Facilius ꝑht ſaxa molliri: ⁊
ferrũ in plũbi molliciẽ conuerti: ꝙ ab intẽtiõe xp̄iana
mẽs iſtius puelle cõuerti ſeu reuocari. Tũc quintian⁹
fecit eam adduci: ⁊ ait illi. Cuius conditiõis es. Cui il
la. Nõ ſolũ ingenua: ſed ⁊ ſpectabilis genere: vt oĩs pa
rẽtela mea teſtaf. Cui quintianus. Si ingenua es cur
moribus te ſeruilẽ perſonã hr̄e oſtẽdis. Illa reſpõdit.
Qȝ ancilla xp̄i ſum: ideo ſeruilẽ meã exhibeo perſonã.
Quintianus dixit. Si te ingenuã dicis quõ ancillam
aſſeris. Illa rñdit. Summa ingenuitas eſt iſta in qua
ſeruitus xp̄i cõprobaf. Quintianus dixit. Elige quod
volueris: aut. ſ. diis ſacrificare aut diuerſa ſupplicia ſu
ſtinere. Cui agatha. Sit talis vxor tua qualis fuit ve
nus dea tua: ⁊ tu talis ſis qualis fuit deus tuus Iupi-
ter. Tunc Quintianus iuſſit eam alapis cedi dicens.
In iniuriam iudicis noli temerario ore garrire. Aga-
tha rñdit. Miror te virũ prudentẽ ad tantam ſtultitiã
deuolutũ vt illos dicas deos tuos eſſe quorũ vitã nõ cu
pias tuã coniugẽ vel te imitari: vt dicas tibi iniuriã ſie

ri ſi eorũ viuas exemplo. Nam ſi dii tui ſunt boni: bo-
nũ tibi optaui: ſi aũt execraris eorũ conſortia mecũ ſen
tis. Quintianus dixit. Quid mihi verborũ ſuꝑflu⁹ cur
ſus: aut ſacrifica diis: aut te faciam diuerſis ſupplicijs
interire. Agatha rñdit. Si feras mihi promittas / au-
dito xp̄i noie manſueſcunt: ſi ignem adhibeas de celo
mihi rorẽ ſalutiferum angeli miniſtrabũt: ſi plagas vel
tormẽta ingeras habeo ſpũm ſctm̃ per quẽ deſpicio vni
uerſa. E. ¶ Tunc iuſſit eã trahi ad carcerẽ: qȝ voce eã
publica cõfundebat: ad quẽ letiſſime ⁊ glorianter ibat
⁊ ad epulas quaſi inuitata agonẽ ſuum dño cõmẽdat.
Sequẽti die dicit Quintianus. Abnega xp̄m ⁊ adora
deos: q̄ cũ renueret iuſſit eam in eculeo ſuſpẽdi ⁊ torq̄
ri. Dixitq̧ Agatha. Ego in his penis ita delector ſicut
q̄ bonũ nuntiũ audit. Aut q̄ videt quẽ diu deſiderauit
aut q̄ multos theſauros inuenit. Non eñi põt triticum
in horreũ poni niſi theca ei⁹ fuerit fortiter cõculcata ⁊
in paleas redacta. Sic aĩa mea non põt intrare in pa
radiſum cum palma martyrij: niſi diligenter feceris
corpus meum a carnificibus attrectari. Tunc iratus
quintianus iuſſit eius mãmillã torqueri: ⁊ tortam diu
tiſſime iuſſit abſcidi. Cui agatha. Impie crudelis ⁊ di
re tyranne non es confuſus amputare in femina qȝ in
matre ſuxiſti. Ego habeo mãmillas integras intus in
anima mea: ex quib⁹ nutrio oẽs ſenſus meos quos ab
infantia dño conſecraui. D. ¶ Tunc iuſſit eam in carce
rem recipi prohibens ingreſſum medicorum ⁊ panem
vel aquã ſibi ab aliquo miſtrari. Et ecce circa mediaȝ
noctẽ venit ad eã quidaȝ ſenex quẽ antecedebat puer
luminis portitor diuerſa ſecũ ferẽs medicamẽta ⁊ di-
xit ei. Lȝ cõſularis inſanus tormẽtis te afflixerit: tu eũ
tuis rñſis amplius afflixiſti. Et lȝ vbera tua torſerit: ſȝ
illius vbertas in amaritudinem cõuerteretur. Et qm̃
ibi erã qñ hec patiebaris vidi qȝ mãmilla tua põt cu-
ram ſalutis ſuſcipere. Cui Agatha. Medicinã carnalẽ
corpi meo nunq̄ exhibui: ⁊ turpe eſt vt qȝ tãdiu ſerua
ui nũc perdã: dixit ei ſenex. Filia ego xp̄ianus ſum ne
verecũdaris. Cui agatha. Et vñ verecũdari poſſuȝ cũ
ſis ſenex ⁊ grandeuus: ego virgo ita crudeliter lacera-
ta qȝ nemo de me poſſit cõcipere voluptatẽ ſed ago ti-
tibi grãs dñe pr̄ qui ſolicitudinẽ tuã mihi impendere
dignatus es. Cui ille. Et quare nõ permittis vt curẽ
te. Agatha rñdit. Qȝ habeo dñm ieſum xp̄m qui ſolo
verbo curat omĩa: ⁊ ſermone reſtaurat vniuerſa: hic ſi
vult põt me cõtinuo curare. Et ſubridẽs ſenior dixit. ⁊
ego apl̄s ei⁹ ſum ⁊ ipſe me miſit ad te: ⁊ i noĩe ei⁹ ſcias
te eſſe ſanatã. Et cõtinuo petrus apl̄s diſparuit. Et ꝓ
cidens beata Agatha gratias agens inuenit ſe vndi-
q̧ ſanatam ⁊ mãmillaȝ ſuo pectori reſtitutã. Cũ ergo
ex immẽſo lumine cuſtodes territi aufugiſſent ⁊ aper-
tum carcerem reliquiſſent rogabãt eam quidã vt abi-
ret. Abſit inquit vt fugiam ⁊ coronam patientie per-
dam: ⁊ cuſtodes meos tribulationibus tradam. E.

¶ Poſt dies quatuor dixit ei Quintian⁹ vt deos ado
raret ne grauiora ſupplicia ſuſtineret. Cui Agatha.
Uerba tua fatua ſunt ⁊ vana aerem maculantia ⁊ ini
qua. Miſer ſine intellectu quõ vis vt lapides adorem
⁊ deum celi qui me ſanauit dimittam. Quintian⁹ di-
xit. Et qui te ſanauit. Cui Agatha. Chriſtus filius dei
Quintianus dixit. Iterũ tu xp̄ȝ audes nominare quẽ
ego nolo audire. Agatha dixit. Quandiu vixero xp̄m
corde ⁊ labijs inuocabo. Quintian⁹ dixit. Nũc videbo
ſi xp̄s te curabit. Et iuſſit teſtas fractas ſpargi ⁊ ſuper
teſtas carbones ignitos mitti ei ipſam deſuper nudo
corpore voluptari. Qȝ cum fieret ecce terremotus ni-

mōs factus eſt q̄ totā ciuitatem ita concuſſit vt pars corruens duos cōſiliarios quintiani opprimeret ⁊ oīs pplˀs ad eā ɔcurreret ⁊ ɔclamās ꝙ ꝓpter iniuſtū agathe cruciatū talia paterent̄. Tum quintianus ex vna parte terremotū ex alia ſeditionē ppl̄i metuens ipſam iterū in carcerē recipi iuſſit vbi ſic orauit dicēs. Dn̄e ieſu xp̄e q̄ me creaſti ⁊ ab infantia cuſtodiſti qui corpus meū a pollutione ſeruaſti ⁊ a me amorē ſeculi abſtuliſti: ⁊ qui tormēta me vincere feciſti: ⁊ in eis ꝟtutē patiētie tribuiſti accipe ſpm̄ meū ⁊ iube me ad tuā miām peruenire. Hec cū oraſſet cū ingenti voce ſpm̄ tradidit circa annū dn̄i.cclij. Sub daciano al's decio īpatore. F. ❡ Cū autē fideles cū aromatibus corpus eiꝰ cōdirent: ⁊ in ſarcophago collocarent q̄dā iuuenis ſericis indutus cū pluſq̄ centū viris pulcherrimis ⁊ ornatis ac albis indutis qui nunq̄ in illis partibꝰ viſi fuerāt ad corpus eius venit ⁊ tabulā marmoreā ad caput eiꝰ ponēs ab oculis oīm ſtatim diſparuit: erat aūt in p̄dicta tabula ſcriptū. Mentem ſanctā ſpōtaneā: honorē deo ⁊ p̄rie liberationē: qd̄ ſic intelligit̄. Mentē ſanctā habuit ſpōtaneā ſe obtulit: honorē deo dedit: ⁊ patrie liberationē fecit ⁊ hoc miraculo diuulgato etiā gentiles ⁊ iudei ſepulchrū eius plurimū venerari ceperunt. Quintianus aūt dū ad eiꝰ inueſtigādas diuitias pgeret duobꝰ equis inter ſe fremitū dētibꝰ calceſq; iactātibus: vnus eū morſu appetijt: alter calce pcuſſum in flumine ꝓiecit: ita ꝙ corpus eiꝰ nuſq̄ potuit inueniri. Reuoluto anno circa diē natalis eius mōs q̄dā maximus circa ciuitatē ruptus eructauit incēdiū: qd̄ quaſi torrens de mōte deſcēdens: ⁊ ſapa terrāq; liquefaciēs ad vrbē cū magno īpetu veniebat. Tūc paganoꝝ multitudo deſcēdit de mōte ⁊ ad ſepulchrū eiꝰ ɔfugiēs velū eiꝰ quo coopertū erat ſepulchrū arripuit ⁊ ipm̄ ſtatuit ɔ ignē ſtatim in die natali ipſius ꝟginis ignis ſtetit ⁊ vltra vllatenꝰ nō ꝓceſſit. De hac virgine dicit Ambr. in p̄fatiōe. O felix ⁊ iclita ꝟgo q̄ meruit dn̄i ꝓ laude fidelis martyrio ſanguinē clarificare ſuū. O illuſtris et glīoſa gemio illuſtrata decore: q̄ īter tot tormēta aſpa cūctis p̄lata miraculis ⁊ myſtico pollēs ſuffragio apl̄i meruit viſitatiōe curari ſic nuptā xp̄o ſuſcepeꝛt ethera ſic humani artus glīoſa fulgēs obſeqūia ꝟbi angeloꝝ chorus ſanctitatē mētis ⁊ patrie indicat liberationē.

❡ De ſancto Vedaſto. xl. A

V Edaſtus quaſi vere dās eſtus: quia vere ſibi dedit eſtus afflictiōis ⁊ pn̄ie. Vel quaſi ve diſtās: q2 ve eternū ab eo diſtat. Nā dānati ſemper dicent ve. ſ. quia deum offendi: ve q2 diabolo conſenſi: ve quia natꝰ fui: ve quia mori nō valeo: ve quia tam male torqueor: ve quia nunq̄ liberabor.

V Edaſtus a btō remigio ī attrabatenſem ep̄m ordinatus fuit. Qui cū ad porta ciuitatis veniſſet: ⁊ ibidē duos paupes vnū cecū ⁊ aliū claudū petētes eleemoſynā repiſſet dixit eis. Argētū ⁊ aurū nō eſt mihi: qd̄ aūt habeo vobis do. Et facta oratiōe vtroſq; ſanauit. Cūq; aūt ī quadā eccleſia derelicta vepibꝰ opta: lupus habitaret eidē p̄cepit: vt inde fugeret: nec vltra illud redire auderet: qd̄ ⁊ factū eſt. Deniq; cū ꝟbo ⁊ ope multos ɔuertiſſet: q̄dragesimo anno ſui ep̄atꝰ vidit colūnā igneā a celo vſq; ī domū ſuā deſcēdērē q̄ finē ſuū adeſſe ɔſiderās poſt modicū in pace quieuit circa annū dn̄i quingenteſimū q̄nquageſimū. Cum aūt corpꝰ eiꝰ trāſferret̄ audomarꝰ pre ſenio cecꝰ dolēs ꝙ corpus ep̄i videre nō poterat mox lumē recepit: ſed poſtmodum ad votum ſuum lumen amiſit.

❡ De ſancto Amando. xlj. A

A Mandus dī quī amabilis fuit. Habuit enim tria in ſe que faciūt hoīem amabilem. Primū eſt ſocietas grata. Prouerb. xviij. Vir amabilis ad ſocietatem magis amicus eſt ꝙ frater. Scd̄m eſt cōuerſationis honeſtas: ⁊ ſic dicitur de Heſter. ij. c. ꝙ omniū oculis amabilis videbat̄. Tertiū eſt prohibitatis virtuoſitas. ij. Regū. ij. Saul ⁊ Jonathas amabiles ⁊ decori.

A Mandus ex nobilibus parentibus ortus monaſteriū introiuit. Qui dum per monaſterium ambularet quēdam maximū ſerpētem inuenit quem ſtatim virtute crucis ⁊ oſone ad foueam vnde exierat redire coegit: nunq̄ inde exiturū. Veniens aūt ad ſepulchrū ſctī Martini annis xv. vbi manſit cilicio indutus ⁊ aqua ⁊ pane ordeaceo ſubſtentatus. Poſt hoc dū romā iuiſſet: ⁊ in eccleſia ſctī Petri in oſone pernoctaret cuſtos eccleſie ipm̄ irreuerenter foras eiecit qui dum ad amonitionē ſctī Petri qui ſibi ante foras eccleſie dormiēti apparuit ad gallias iuiſſet: ⁊ ibidem regem dagobertum ꝓ ſuis criminibus increparet: iratus rex eū de ſuo regno eiecit: deniq; cū rex filium nō haberet ⁊ oſone facta ad dn̄m filium habuiſſet cogitare cepit: a quo infantē ſuū faceret baptizari. Veniteq; in mentē eius vt ab amando eū baptizari faceret. Queſito igitur amādo ⁊ ad regē adducto rex ad pedes eius ꝓſternit̄: rogauitq; vt ſibi indulgeret ⁊ ſuū filiū quem ſibi dn̄s dederat baptizaret. Ille ꝟo p̄imā petitionē benigne cōceſſit ſed ſecularibus negotiis implicari metuēs ſcd̄am renuit ⁊ abſceſſit. Tādē victꝰ p̄cibus annuit voto regis quē cū baptizaret tacētibꝰ cūctis infans rn̄dit amen. Poſt hoc rex ipm̄ in traiectēſem ep̄m ſublimari fecit: q̄ cū pleriſq; ꝟbū p̄dicatiōis ɔtēni videret in vaſconiā iuit. Ubi cū quidā ioculator ꝟba eiꝰ irrideret a demone arripit̄ et ꝓpriis dētibꝰ ſe diſcerpēs ꝙ viro dei iniuriā fecerit cōfitet̄ ⁊ ſtatim miſerabilr̄ moritur. B. ❡ Dū aūt quadā vice manus lauaret: q̄dā ep̄s aquā illā ſeruari fecit de qua q̄dā cecꝰ poſt modū curatꝰ fuit. Cū in quodā loco de volūtate regis monaſteriū ɔſtruere vellet: quidam ep̄s ꝓxime ciuitatis moleſte hoc ſuſtinēs: miſit famulos ſuos vt aut ipm̄ occiderent vel inde eijcerent. Qui venientes eidē doloſe dixerūt vt ſecū pgeret ⁊ ſibi locū aptū ad monaſteriū oſtderet. Ille aūt maliciā eoꝝ p̄cognoſcēs vſq; ad cacumē mōtis vbi eū occidere cupiebāt cū eis iuit: eo ꝙ mētū martyriū affectaret. Sz ecce tāta pluuia ⁊ tēpeſtate mons tegit̄ vt ſe mutuo videre nō poſſent ⁊ ſe iā mori putātes ꝓſtrati veniā poſtulabant ⁊ vt eos viuos abire permitteret exorabāt. Qui orationē effudit ⁊ ſerenitatē maximā impetrauit. Illi ergo ad ꝓpria redierūt: ⁊ ſanctus amādus euadens: ⁊ multa alia miracula faciens in pace quieuit. Floruit circa annum domini. dcliij. tempore Eraclij.

❡ De ſancto Valentino. xlij A

V Alentinus dicitur quaſi valorem tenens: hoc eſt in ſanctitate perſeuerans vel dicitur valentinus quaſi valens tyro. i. miles xp̄i: miles dicitur valēs qui nunq̄ cedit: fortiter ferit: ſe valēter defendit: potenter vincit: ſic valentinus non ceſſit martyrium vitando: percuſſit idolatriam euacuando: defendit fidem confitendo: vicit patiendo.

VAlentin⁹ reuerẽd⁹ pſbyter fuit quẽ claudi⁹ impator ad ſe adduci faciẽs īterrogauit dicẽs q̄d eſt valẽtine: cur amicitia nr̄a non frueris vt deos nr̄os adorãs ſupſtitionẽ tue abijcias vanitatis. Cui valẽtin⁹ ſi grã̄m dei ſcires iſta nequaꝗ̄ diceres ſʒ ab idolis aīm reuocares ⁊ deū q̄ ē ī celis adorares. Tūc q̄dā q̄ claudio aſtabat dixit: q̄d vis dicere valẽtine de ſctītate deoꝝ nr̄oꝝ. Cui Valẽtin⁹. Ego d̄ eis nil dico niſi q̄ꝺ fuerīt hoīes miſeri ⁊ oī īmūdicia pleni. Ad quẽ claudi⁹. Si xp̄s ver⁹ de⁹ ē: cur mihi nō dicis qꝺ verū ē. Cui valẽtin⁹. Vere xp̄s ſolus de⁹ eſt ī quẽ ſi credideris aīa tua ſaluabit: reſpublica augebit: oīʒ inimicoꝝ tibi victoria ꝯcedit. Rn̄dẽs aūt claudi⁹ aſtātib⁹ dixit. Viri romani audite quã ſapienter ⁊ recte loquit hō iſte. Tūc dixit pfect⁹. Seductus eſt impator. Quō deſerem⁹ qꝺ ab īfantia tenuim⁹. Et tūc cor claudij īmutatū eſt. Tradit aūt cuidā principi in cuſtodiā. Et cū in domū ei⁹ duct⁹ fuiſſet dixit. Dn̄e ieſu xp̄e verū lumē illumīa domū iſtā vt te verū deum cognoſcāt. Cui pfect⁹. Miror te dicẽtẽ ꝙ xp̄s eſt lumẽ. Equidẽ ſi filiā meā diu cecā illumīauerit: faciā q̄cūꝗ̄ preceperis. Tūc valẽtinus orãs eius filiā cecā illumināuit: ⁊ oēs de domo ſua cõuertit. Tūc imperator valentinum decollari precepit circa annū dn̄i. cclxx.

De ſancta Iuliana. xliij B.

IUliana dū eulogio pfecto nicomedie deſponſata eſſet et nollet ſibi aliquaten⁹ copulari niſi reciperet fidem xp̄i: iuſſit eā pr̄ ſuus expoliari et grauiſſime cedi ac ipſi pfecto tradi. Cui pfect⁹ ait. Dulciſſima mea Iuliana cur me ita deluſiſti vt me ſic renueres. Cui illa. Si tu adoraueris deū meū acquieſcā tibi: alioq̄n nūꝗ̄ ðn̄s meus eris. Cui pfect⁹. Dn̄a mea hoc facere non poſſuʒ: q̄ꝛ impator amputari faceret caput meū: cui iuliana. Si ita times īmpatorē mortalē: q̄uō vis vt impatorē non timeā īmortalē. Fac q̄cq̄d vis q̄ꝛ me decipe nō valebis. Tūc pfect⁹ iuſſit eā grauiſſime virgis cedi ⁊ dimidio die p capillos appendi ⁊ plūbū liquefactū in capite ei⁹ fundi: qꝺ cū nihil ei nocuiſſet ipſam cathenis ligauit ⁊ in carcerẽ recluſit. Ad quam venit diabol⁹ ī ſpecie angelice dicẽs. Iuliana ego ſum angelus dn̄i qui me ad te miſit vt te debeā cõmonere vt dijs ſacrifices ne tādiu crucieris ⁊ tam mala morte moriaris. Tunc Iuliana flens orauit dicẽs. Dn̄e deus me⁹ ne pmittas me perire: ſʒ oſtẽde mihi q̄s eſt iſte q̄ mihi talia pſuadet. Factaq̄ꝫ eſt ad eā vox vt ipʒ apprehẽderet ⁊ q̄s eſſet ipʒ cogeret ꝯfiteri: q̄ cū eū tenuiſſet ⁊ quis eſſet interrogaſſet dixit ei ꝙ demō eſſet: ⁊ ꝙ ad eā decipiẽdā pater ſuus ipm̄ miſiſſet. Cui iuliana. Et q̄s eſt pater tu⁹: Rn̄dit Beelʒebub q̄ ad oīa mala nos dirigit ⁊ facit nos grauiter verberari quoties a xp̄ianis fuerimus ſuperati: ⁊ ideo ſcio ꝙ malo meo huc veni: q̄ꝛ te ſuperare non potui. Inter alia que ꝯfeſſus eſt dixit: q̄ꝛ tūc maxime a xp̄ianis elongabat q̄ñ myſteriū dn̄ici corporis agebat: ⁊ q̄ñ orationes ⁊ predicationes fiebāt: tūc iuliana manibus retrorſum ipm̄ ligauit: et ad terrā ipſum deijciens cum cathena qua erat ligata ipſum duriſſime verberauit. Diabolus xo clamãs rogabat eā dicens. Dn̄a mea iuliana miſerere mei. Tūc iuſſit prefectus vt Iuliana de carcere educeret: ⁊ exiẽs trahebat poſt ſe demonem alligatū. Demō autẽ rogabat eam dicẽs. Dn̄a mea Iuliana noli amplius de me ridiculū facere. Non eñ potero vltra in quẽpiā preualere. Chriſtiani eñ dicūtur miſericordes eſſe: ⁊ tu nullam de me miam habes. Sicq̄ꝫ p totū forū ipm̄ traxit, ⁊ poſtea in quādā latrinā ipſum pͥecit. B. Cū autẽ ad prefectū pueniſſet in quadā rota adeo eſt extenſa ꝙ oīa ei⁹ oſſa vſq̄ꝫ ad medullarū exitū ſunt cõfracta: angelus aūt dn̄i rotā cõminuẽs ipſam in momẽto ſanauit, qꝺ vidẽtes qui aderāt crediderunt ⁊ ſtatim decollati ſunt viri quingenti ⁊ mulieres. cxxx. Deinde cū in quandā ollam plūbo liquefacto plenā miſſa fuiſſet: ſʒ plumbū velut tẽperatū balneū factuʒ eſſet: maledixit prefectus dijs ſuis q̄ vnā puellā punire nō poterant q̄ tantam iniuriā eis irrogabat. Tūc iuſſit eam decollari. Que dū ad decollandū duceret demon quẽ verberauerat in ſpecie iuuenis apparẽs clamabat dicẽs. Nolite ei parcere qm̄ deos veſtros vituparauit: reddite ergo ei qꝺ meruit. Cumq̄ꝫ Iuliana paululū oculos apuiſſet vt videret q̄s eſſet qui talia loqueret demō aufugiens exclamauit. Heu heu me miſerū: adhuc puto ꝙ me velit capere ⁊ ligare. Cum ergo beata Iuliana decollata fuiſſet: prefectus nauigãs in mari cū. xxxiiij. viris orta tẽpeſtate ſubmerſus eſt. Horū autẽ corpora cum mare iactaſſet a feris ⁊ auibus ſunt comeſta.

De cathedra ſcti Petri apl̄i xliiij B.

CAthedra triplex eſſe dr̄. ſ. regalis. ij. regū. xxij. Dauid ſedens in cathedra ⁊c. Sacerdotalis. j. Reg. j. Heli ſacerdote ſedente ſuper ſellam ⁊c. Magiſtralis. Mat. xxiij. Super cathedraʒ Moyſi ⁊c. Beatus ergo petrus ſedit in cathedra regali q̄ꝛ fuit pͥnceps omniū regum. Sacerdotali quia fuit paſtor omnium clericorum. Magiſtrali: q̄ꝛ fuit doctor oīm chriſtianorū. B

CAthedra ſcti Petri ab eccl̄ia feſtiue colitur: q̄ꝛ tunc beatus Petrus apud antiochiam in cathedrali honore ſublimat⁹ fuiſſe perhibetur. Huius aūt ſolẽnitatis inſtitutio quadruplicem cauſam hr̄e videtur. Prima cauſa eſt. Cum eñ btūs Petrus apud antiochiā predicaret. Theophilus princeps ciuitatis illius dixit ei. Petre qua rōne populū meū ſubuertis. Cū ergo petrus fidẽ xp̄i predicaret ille eū vinculari fecit: ⁊ ſine cibo ⁊ potu eū manere permiſit. Sʒ cū petrus iam pene deficeret reſumptis tñ viribus eleuãs oculos ad celū ait. Ieſu xp̄e miſeroꝝ adiutor adiuua me in his tribulationib⁹ deficientem. Cui dn̄s rn̄dit. Petre credis te derelictuʒ a me. Mee bonitati derogas ſi talia ꝯ me docere non formidas. Preſto eſt qui tue ſubueniat miſerie. Audiẽs aūt paulus incarcerationẽ petri ad theophilū venit ⁊ ſe multis operibus ⁊ artibus ſummū opificem eſſe aſſeruit. Ligna ⁊ tabulas ſe ſcire ſculpere tẽtoria pigere ⁊ multa alia induſtrie opari dixit. Qui a Theophilo obnixe rogat vt in ei⁹ curia ſecum conſiſtat. Euolutis paucis diebus paulus ad petrū abſconſe in carcerẽ introiuit: quẽ vidẽs pene mortuū ⁊ cõſumptū amariſſime flere cepit: ⁊ in amplexus eius quaſi flendo deficiebat ⁊ prumpens ſic inquit. O petre frater mi, glīa mea, gaudiū meū, dimidiū aīe mee: meo īntroitu reſume vires. Tūc petrus oculos aperiẽs ⁊ ipſum cognoſcẽs lachrymari cepit: ſed ſibi loqui nō potuit: ⁊ accurrẽs paulus vix os eius aperuit ⁊ imponens cibum ipſum refocillauit. Cum autem petrus cibo confortatus fuiſſet ac-

currēs in oſcula pauli ruit ⁊ ambo plurimū fleuerūt.
Paulus aūt occulte rediēs theophilo dixit. O bone
theophile magna eſt gl̃ia tua ⁊ curialitas tua hone-
ſtatis amica. Dehoneſtat multa bona exiguū malum.
Reminiſcere qd feciſti illi deicole q̃ dr̃ petrus velut eē
aliqd magnū. Pānoſus deformis macerie ↄſumpt⁹ ꝑ
oĩa vileſcit ſolo ſermone clareſcit ⁊ talē te decet in car
cerē ponere. Qui potius ſi libertate ſolita frueret̃ poſ
ſet tibi in aliquo vtilior eſſe. Nā ſicut de illo hoīes qui
dā aiūt. Infirmos ſanat: mortuos ſuſcitat. Cui Theo-
philus. Fabuloſa ſunt iſta paule q̃ dicis: q2 ſi mortuos
ſuſcitare poſſet ſeipſm̄ de carcere liberaret. Cui paul⁹.
Sicut xp̄s ſuus a mortuis reſurrexit et dicit qui tñ de
cruce deſcēdere noluit: ſic petr⁹ vt aiūt hoc exēplo ſe
nō liberat ⁊ pati ꝓ xp̄o nō formidat. Cui theophilus.
Dic ſ ei vt filiū meū iā ꝑ.xiiij.ānos mortuū reſuſcitet
⁊ incolumē eū reddā ⁊ liberū. Ingrediēs igit̃ paul⁹ di
xit: quō reſuſcitationē filij principis ſpopōdiſſet. cui pe
trus. Rē grādē paule ꝓmiſiſti: ſed dñi xtute facilimā.
Sed cū petrus eductus de carcere monumēto aperto
ꝓ eo oraſſet: cōtinuo reſurrexit. S3 pene ꝑ oĩa veriſiſe
nō videt̃: vt aut paul⁹ humana aſtutia ſe talia fabri-
lia ſcire cōponere fingeret: aut vt ſnĩa iuuenis ꝑ.xiiij.
annos ſuſpēſa fuiſſet. Tūc theophilus ⁊ vniuerſus po
pulus anthiochie ⁊ alij q̄plures dño crediderūt ⁊ glio
ſam eccl'iam fabricauerūt. In cui⁹ medio excelſam ca-
thedrā collocauerūt vt Petr⁹ ab oĩb⁹ videri ⁊ audiri
poſſet exaltauerūt. In qua ſeptē annis ſedit ſ3 poſtmo
dū veniēs Romā in romana cathedra ſedit.xxv.ānis.
De primo tñ honore eccl'ia celebrat: q2 tūc primo ꝓlati
eccl'ie ceperūt loco ꝑtāte ⁊ noīe ſublimari. Tūc ergo i-
pletū eſt illud qđ legit̃ in ꝓs. Exaltēt eū in eccl'ia ⁊c. et
notandū ꝙ triplex eſt eccl'ia in qua beat⁹ petrus fuit
exaltat⁹. ſ. eccl'ia militātiū malignātiū ⁊ triūphantiū.
In hāc triplicē eccl'iam exaltat⁹ eſt ſm̄ triplicē feſtiui
tatē quā de ipſo eccleſia celebrat. Eſt eñ exaltat⁹ in ec
cleſia militātiū eidē preſidēdo ⁊ eā in aīo ⁊ fide ⁊ mori
bus laudabilr̃ regendo: ⁊ hoc quātū ad ſolēnitatez ho
diernā q̃ dr̃ cathedra: q2 tūc ſup anthiochenā eccl'iam
pontificatū accepit: ⁊ eā.vij.annis laudabilr̃ rexit. Se
cūdo eſt exaltatus in eccl'ia malignantiū ipſam. ſ. diſſi
pando ⁊ eā ad fidē cōuertendo: ⁊ hoc ptinet ad ſecūdā
feſtiuitatē q̃ dr̃ ad vincula. Tūc eñ malignātiū eccl'iaz
diſſipauit: ⁊ multos ad fidē cōuertit. Tertio eſt exalta
tus in eccleſia triūphātiū in ipſam feliciter introeūdo
⁊ hoc quantū ad tertiā ſolēnitatē que eſt paſſionis ei⁹:
q2 tunc eccleſiam triūphantiū introiuit. C. ¶ Notan-
dū etiam ꝙ pluribus alijs rōnibus eccleſia ter in āno
de eo feſtiuitatem facit. ſ. propter priuilegiū ꝓpter of-
ficium: ꝓpter beneficiū: ꝓpter debitum ⁊ ꝓpter exem
plū. Propter priuilegiū qm̄ beat⁹ petr⁹ ab alijs apl'is
in tribus fuit priuilegiat⁹ ꝓpter q̃ tria priuilegia eccle
ſia ter in āno eū honorat. Fuit eñ pre ceteris dignior
in autoritate: qm̄ pri̇ceps aploꝝ extitit: ⁊ claues regni
celorum accepit. Feruentior in amore: cū maiore eniz
feruore xp̄m dilexit q̄ ceteri: ſicut in multis locis euā
gelij manifeſtat̃ ⁊ efficacior in virtute. Nam ad vmbrā
petri (vt legitur in actibus) ſanabātur infirmi. Secū-
do ꝓpter officium. Ipſe eñ officium prelationis ſuper
vniuerſam eccleſiam habuit: ⁊ ideo ſicut petr⁹ fuit pri
ceps ⁊ prelatus totius eccleſie que diffuſa eſt in tribus
partibus mūdi. ſ. aſia: affrica: ⁊ europa: ita eccleſia ter
in anno celebrat feſtum eius. Tertio propter bñficiuz:
q2 ipſe qui poteſtatem accepit ligandi atq3 ſoluendi li
berat nos a tribus generibus peccatorum. ſ. cogitatio

nis: locutionis: ⁊ operationis: vel qđ in deū. ꝙ in ꝓxi-
mum: qđ in nos peccauimus. Vel iſtud bñficium pōt
eſſe triplex bñficiū aliud qđ virtute clauiū peccator in
eccleſia cōſequit̃. Primū eſt abſolutionis a reatu oſtē
ſio. Scđm eſt pene ſempiternalis in tp̄alē cōmutatio.
Tertiū pene tp̄alis ſm̄ partē relaxatio. Et ꝓpter hoc
triplex bñficiū ſanct⁹ petr⁹ tripliciter eſt honorandus
Quartū ꝓpter debitū q2 eñ ipſe tripliciter pauit ⁊ pa
ſcit nos. ſ. verbo: exēplo ⁊ tp̄ali ſubſidio: ſiue oꝛonis ſuf
fragio: iō obligamur vt ipſm̄ tripliciter honorem⁹. Quin
tū ꝓpter exēplū vt nul'⁹ pctōr deſperet etiā ſi tertio ſi-
cut petr⁹ deū negauerit ſi tñ euz ſicut ipſe velit corde:
ore ⁊ opere cōfiteri. D. ¶ Scđa cā inſtitutionis eſt hec
q̃ quidē de itineratione clemētis eſt ſumpta. Cū enim
petr⁹ verbū dei predicās anthiochiā appropinquaret
oēs de ciuitate illa ei obuiauerūt nudis pedib⁹ pergē-
tes cilicijs ſe induētes ⁊ caput puluere aſpergētes agē
tes pñiam qđ cōtra eū ſimoni mago cōſenſiſſent. Pe
trus vero eoꝝ pñiam videns grãs deo egit. Tūc illi ob
tulerūt ei oēs vexatos langoribus ⁊ demonib⁹ fatiga
tos. Quos cū petr⁹ ante ſe poni iuſſiſſet ⁊ ſup eos no-
mē dñi inuocaſſet immēſum lumē ibidē apparuit / et
oēs ꝓtinus ſunt ſanati currētes ⁊ oſculantes veſtigia
ſancti petri. Tūc intra ſeptē dies plus q̄ decem milia
hoīm baptiſma ſuſceperūt: ita vt theophilus princeps
ciuitatis illius domū ſuā i baſilicā fecerit cōſecrari: et
ibidē petro excelſam cathedrā collocari vt ab oĩb⁹ vi-
deretur ⁊ audiretur. Nec iſtud ↄtrariū eſt his q̃ ſupius
dicta ſunt. Potuit eñ fieri ꝙ petrus per operationez
Pauli a Theophilo ⁊ toto populo magnifice ſit ſuſce
ptus. Sed recedente petro ſimō magus pplm̄ peruer-
tit: ⁊ cōtra petrū grauiter incitauit. Poſtmodum vero
pñiam agens iterū honorabiliter eū recepit. Hoc autē
feſtū de cathedratione btī petri conſueuit appellari fe-
ſtum epularū beati petri: ⁊ hinc tertia ſumitur rō inſti
tutionis huius feſti: conſuetudo eñ fuit antiquus gen-
tilium (vt ait magiſter Joannes beleth) ſingulis ānis
in menſe februario certo die epulas offerre ſup tumu-
los parentum ſuoꝝ: ⁊ eas de nocte demones conſume
bant. Ipſi aūt ab aīabus circa tumulos errantib⁹ ↄſu
mi putabant. Solebant eñ an
tiqui dicere vt idem ait ꝙ qñ in humanis corporibus
ſunt dr̄ aīe: in inferis inanes. ſpūs vero vocabant qñ
ad celos aſcēdebant vmbras qñ recens erat ſepultura
ſiue qñ circa tumulos errabant. Hec aūt cōſuetudo de
ipſis epulis vix a xp̄ianis potuit extirpari. Qđ ſancti
patres attendentes ⁊ hoc penitus extirpare volentes
feſtū de incathedratione beati petri: tum de illa q̃ fuit
rome: tū de illa q̃ fuit anthiochie ſtatuerunt illo. ſ. eo-
dē die quo talia fiebāt. Vñ ab illis epulis adhuc ab ali
quibus feſtum btī petri epularū vocat̃. Quarto inſti-
tuta eſt ꝓpter reuerentiam corone clericalis. Notādū
eñ ꝙ iuxta aliquoꝝ traditionem corona clericoꝝ hic
primo ſumpſit initiū. Nā dū petrus anthiochie predi-
caret in cōtumeliā noīs xp̄iani ſummitatē eius capit̃
abraſerūt. Qđ quidē poſtmodū toti clero tradit̃ in ho
norē ꝙ pro xp̄o apoſtoloꝝ principi in contumeliā fue-
rat irrogatū. Circa aūt ipſaz coronā clericoꝝ tria attē
dunt̃. ſ. capitis abraſio: capilloꝝ detrūcatio: ⁊ forme cir
cularis. Abraſio aūt in ſuperiori parte capitis fit tri-
plici rōne: q̄rū duas aſſignat dionyſi⁹ i eccl'iaſtica hie-
rarchia dicēs. Detōſio capilloꝝ ſignat mūdā ⁊ nō for-
mabilē vitā. Ad capilloꝝ detōſionē ſiue capitis abra-
ſionē tria ſequunt̃. ſ. mūditie cōſeruatio: deformatio ⁊
denudatio. Munditie conſeruatio: q2 ex capillis for-

deſ ĩ capite aggregãt. Deformatio: qꝛ capilli ad orna-
tũ ſũt. ſignãt ergo tõſura mũdã ⁊ nõ formabilẽ vitã.
hoc eſt ꝙ clerici debẽt hr̃e mũdiciã mẽtis iteri⁹: ⁊ non
formabilẽ. i. nõ exq̃ſitũ habitũ exteri⁹. Denudatio aũt
ſignat ꝙ inter ſe ⁊ deũ nihil dꝫ eſſe mediũ. ſꝫ imediate
debẽt deo vniri ⁊ eleuata facie dñi gl'iam ſpeculari. Ca
pilloꝝ detrũcatio fit vt ex hoc det̃ itelligi ꝙ clerici oẽs
cogitatiões ſupfluas a mẽte ſua debẽt abſcindere ⁊ ad
verbũ dei ſemp audiẽdũ patũ ⁊ expeditũ hr̃e: ⁊ oĩa tpa-
lia pter ꝙ̃ ad neceſſitatẽ a ſe penit⁹ remouere. Fit aũt
circularis figura multiplici rõne. Pmo qm̃ hec figura
nõ hꝫ finẽ neqꝫ principiũ: p qᷓ dat̃ itelligi ꝙ clerici ſũt
miniſtri dei: q nec hꝫ principiũ nec finẽ. Scdo qm̃ hec
figura nullũ angulũ hꝫ ⁊ ſignificat ꝙ clerici nõ debẽt
hr̃e ſordes in vita: qm̃ vbi angulus ibi ſordes: vt dicit
Bern̄. Et debẽt habere veritatẽ in doctrina: qm̃ veri-
tas angulos non amat ſicut dicit hierony. Tertio qm̃
hec figura eſt oĩm figurarũ pulcherrima. Unde in hac
deus celeſtes creaturas fecit: per qᷓ ſignificat̃ ꝙ cleri
ci debẽt hr̃e pulchritudinẽ interius ĩ mẽte: ⁊ exteri⁹ in
cõuerſatiõe. Quarto qm̃ hec figura eſt oĩm figuraruꝫ
ſimpliciſſima. Nulla eñ figura vt dicit Aug. ex vna li
nea cõſiſtit. Sola circularis figura eſt q̃ vna tm̃ linea
claudit̃ p qᷓ ſignificat̃ ꝙ clerici hr̃e debent ſimplicita
tem columbaꝝ iuxta illud. Et ſimplices ſicut colũbe.

¶ De ſancto Mathia apoſtolo. xlv. A

Mathias hebraice: latine dr̃ donat⁹ dño: vel do-
natio dñi vel humilis ſiue paruul⁹. Nã donat⁹
a dño fuit qñ ipm̃ de mũdo elegit ⁊ inter ſeptua
ginta duos diſcipulos deſignauit: donatio dñi fuit qñ
ſorte electus inter apoſtolos nolari promeruit: paru⁹
fuit: qꝛ veram ſemp humilitatẽ ſeruauit. Eſt aũt tri
plex humilitas ſicut dicit Ambro. Prima eſt afflictio
nis qua quis dr̃ humiliatus. Scd̃a cõſiderationis q̃
pcedit ex conſideratione ſui. Tertia deuotionis q̃ pro
cedit ex cogitatione creatoris. Primã habuit beatus
Mathias martyrium patiendo. ſecũdã ſeipſum deſpi
ciendo. tertiã maieſtatem dei admirãdo: vel dr̃ a ma-
nu qᷓ eſt bonũ ⁊ thesis poſitio: inde Mathias bonuꝫ
poſitum pro malo. ſ. pro iuda. Eius vitam q̃ per eccliãs
legitur Beda ſcripſiſſe creditur. B.

Mathias apl's in locũ iude ſub-
ſtitut⁹ eſt: ſꝫ primo ortũ ⁊ origi
nẽ ipſi⁹ iude pditoris breuiter videa
mus. Legit̃ eñ in quadã hiſtoria: lꝫ
apocripha q̃ fuit q̃dã vir ĩ hierl'm no
mine rubẽ ꝙ̃ alio noĩe dict⁹ eſt ſimõ
de tribu dã: vel ſm̃ Hieroñ. De tribu
yſachar qᷓ habuit vxorẽ q̃ cyborea
nũcupata eſt: Quadã igit̃ nocte cuꝫ
ſibi mutuo debitũ exoluiſſent cybo-
rea obdormiẽs ſõniũ vidit ꝙ pterri-
ta cũ gemitib⁹ ⁊ ſuſpirijs viro ſuo retulit dicẽs. Uidẽ
batur mihi ꝙ filiũ flagitioſum parerem q̃ toti⁹ gẽtis
noſtre cauſa perditõis exiſteret. Cui ruben nephariã
inquit rẽ: nec relatu dignam pphatis ⁊ ſpũ ſeu puto
phitonico raperis. Cui illa. Si me cõcepiſſe ſenſero ⁊
filium peperero abſqꝫ dubio nõ ſpũs phitonic⁹ extitit:
ſꝫ reuelatio certa fuit. Procedẽte igit̃ tpe cũ filiũ pepe
riſſet parẽtes plurimũ timuerũt: ⁊ q̃d de eo facerẽt co
gitare ceperũt. Cũqꝫ filiũ abhorrerẽt occidere: nec vel
lent deſtructionẽ ſui generis enutrire: ipm̃ in fiſcella
poſitũ mari expoſuerũt. Quẽ maris fluctus ad inſulam
ptulerũt que ſcarioth dr̃. Ab illa igit̃ inſula iudas ſca
riotes appellatus eſt. Regina aũt illius loci carẽs li-

beris ad littus maris cã ſpaciãdi pceſſit: ⁊ fiſcellam a
marinis fluctib⁹ iactari vidẽs ipſam aperiri precepit
inueniẽſqꝫ ibi puerũ elegãtis forme ſuſpirãs ait. O ſi
ſolatijs tãte ſubleuarer ſobolis ne regni mei priuarer
ſucceſſore. Puerũ igit̃ ſecreto nutriri fecit ⁊ ſe grauidã
ſimulauit. Tãdẽ ſe filiũ peperiſſe mentit̃: ⁊ per totũ re
gnũ fama hec celebris diuulgat̃. Princeps p ſuſcepta
ſobole vehemẽter exultat: ⁊ ingẽti gaudio plebs letat̃
Ipm̃ igit̃ ſm̃ magnificẽtiam regiã regina educari fe-
cit. Nõ poſt multũ vo tp̃s regina de rege cõcepit ⁊ ſuo
tpe filiũ parturiuit. Cũ aũt pueri aliquãtulũ iã creuiſ-
ſent adinuicẽ ſepius colludebant: ⁊ puerũ regiũ iudas
crebris moleſtijs ⁊ iniurijs moleſtabat: ⁊ ad fletum ſe
pius puocabat. Regina aũt hoc moleſte ferẽs ⁊ iudaꝫ
ad ſe nõ ptinere ſciẽs ipm̃ crebri⁹ verberabat: ſed nec
ſic a moleſtia pueri deſiſtebat. Tãdẽ res pꝺdit̃: iudas
nõ ver⁹ regine fili⁹: ſꝫ inuẽtus fuiſſe aperit̃: qᷓ iudas
vt cõperit vehemẽter erubuit ⁊ fratrẽ ſuũ putatiuuꝫ fi-
liũ regis latenter occidit. Ob hoc capitalem ſniam ti
mẽs cũ tributarijs in hierl'm aufugit: ſeqꝫ curie pilati
tũc preſidis mãcipauit. Et qm̃ res ſiles ſibi ſunt habi-
les. Pilatus iudã ſuis morib⁹ inuenit cõgruere: et tõ
cepit ipm̃ valde charũ hr̃e. Uniuerſe igit̃ curie pilati
iudas preficitur: ⁊ ad eius nutũ oĩa diſponunt̃. Qua-
dã igit̃ die pilatus de palatio ſuo in quoddã pomeriuꝫ
aſpiciẽs: illoꝝ pomoꝝ tanto deſiderio captus eſt: vt pe
ne deficere videret̃. Erat aũt illud pomeriũ Rubẽ pa-
tris Jude: ſed nec iudas patrẽ neqꝫ Ruben filiũ agno-
ſcebat: qꝛ ⁊ ruben ipm̃ in marinis fluctib⁹ periiſſe pu
tabat: ⁊ iudas quis pr̃ aut q̃ patria ſua fuerit penitus
ignorabat. Pilatus atqꝫ accerſito iuda ait. Tãto illo
rũ fructuũ capt⁹ ſum deſiderio ꝙ ſi his fruſtratus fue
ro ſpm̃ exalabo. Cõcitus igit̃ Judas in pomeriũ inſi-
lijt ⁊ velocius mala carpit. Interea Ruben venit ⁊ iu
dam mala ſua carpẽtẽ inuenit. Fortiter igitur ambo
contẽdũt ⁊ iurgia ſupaddũt. Poſt iurgia ſurgũt ad ver-
bera ⁊ mutuis ſe iniurijs affecerũt. Tandẽ iudas Ru-
bẽ in ea parte qua ceruix collo cõnectit̃ lapide pcuſſit
pariter ⁊ occidit. Poma igit̃ ſuſtulit ⁊ pilato q̃d acci-
derit enarrauit. Iã die inclinãte ⁊ nocte ſupueniẽte ru
bẽ mortuus inuenit̃: ſubitanea morte preuentus eẽ pu
tat̃. Tũc pilat⁹ oẽs facultates rubẽ iude tradidit ⁊ cy
boreã vxorẽ rubẽ ĩ ꝯiugẽ iude ei dedit. Quadã igit̃ die
dũ cyborea grauit̃ ſuſpiraret ⁊ iudas vir ei⁹ q̃d haberet
diligẽter interrogaret: illa rñdit. Heu infeliciſſima ſuꝫ
oĩm feminarũ: qꝛ infantulũ meũ marinis fluctib⁹ im
merſi: ⁊ virũ meũ morte pueтũ inueni: ſed ⁊ dolori mi
ſere Pilat⁹ addit dolorẽ q̃ me meſtiſſimã nuptui tra-
didit ⁊ inuitiſſimã tibi in cõiugiũ copulauit. Cũqꝫ illa
oĩa de illo ifantulo enarraſſet: ⁊ iudas illa q̃ ſibi acci-
derãt retuliſſet inuẽtũ eſt ꝙ iudas matrẽ ſuã in vxorem
duxerat: ⁊ ꝙ patrẽ ſuũ occiderit. Penitẽtia igit̃ duct⁹ ſua-
dẽte cyborea dñm nr̃m ieſum xp̃m adijt: ⁊ ſuoꝝ delicto
rũ veniã implorauit. Hucuſqꝫ in predicta hiſtoria apo
cripha legit̃: q̃ vtrũ recitanda ſit lectoris arbitrio reli
quat̃: lꝫ ſit potius relinquẽda ꝙ̃ aſſerenda. Dñs aũt eũ
ſuũ fecit diſcipulũ: ⁊ de diſciplo in ſuũ elegit aplm̃. qui
adeo ſibi familiaris extitit ⁊ dilect⁹ vt eũ faceret ſuuꝫ
pcuratorẽ quem poſtmodũ pertulit ſuũ pditorẽ. Por
tabat eñ loculos ⁊ ea que xp̃o dabantur furabat̃. Do-
lens vero tpe dñice paſſionis ꝙ vnguentum qᷓ tricen
tos denarios valebat nõ fuerat venditũ vt illos etiaꝫ
denarios furaretur: ⁊ abijt ⁊ dominũ. xxx. denarijs vẽ-
didit quoruꝫ vnuſquiſqꝫ valebat decem denarios vſua
les: ⁊ ſic dãnũ trecentorum denarioꝝ recompẽſauit.

Uel vt qdā aiūt olim q̄ xp̄o dabant decimā partē furabat: ⁊ iō ꝓ decima parte quā in vnguēto amiſerat.ſ.ꝑ xxx.denarijs dn̄m vendidit. Quos tn̄ pn̄ia ductus retulit: ⁊ abiēs laq̄o ſe ſuſpēdit ⁊ ſuſpēſus crepuit medi⁹ ⁊ diffuſa ſunt viſcera ei⁹. In hoc aūt delatū eſt ori: ne ꝑ os offenderet. Nā nō erat dignū vt os tā viliter inq̄naret qd tā glioſum os.ſ.xp̄i cōtigerat. Dignuꝫ etiā erat vt viſcera q̄ ꝓditionē ↄceperāt rupta caderēt ⁊ guttur a quo vox ꝓditionis exierat laq̄o artaret. In aere etiā interijt vt q̄ angelos in celo ⁊ hoīes in terra offenderat: ab angeloꝝ ⁊ hoīm regione ſepararet: ⁊ in aere cum demonib⁹ ſociaret. C. ¶ Cū igit̄ inter aſcēſionē ⁊ pentecoſtē apl'i in cenaculo ſimul eſſent: vidēs petrus qd nūer⁹.xij.aploꝝ erat diminut⁹ quos tn̄ dn̄s in hoc nūero elegerat: vt fidē trinitatis in quatuor mūdi partib⁹ ꝑdicarēt ſurrexit ī medio fratrū dicēs. Uiri fr̄es oportet aliquē loco iude ſubſtituam⁹: q̄ teſtet̄ nobiſcū reſurrectionē xp̄i: q2 dn̄s dixit nobis. Eritis mihi teſtes ī hieruſalē ⁊ in oī iudea ⁊ ſamaria ⁊ vſq3 ad vltimū terre: q2 teſtis nō niſi de his q̄ vidit dꝫ teſtimoniū ferre eligēdus eſt vn⁹ ex his viris q̄ nobiſcū ſemꝑ fuerūt dn̄i miracula viderūt ⁊ eius doctrinā audierūt. Et ſtatuerūt duos de ſeptuaginta duob⁹ diſcipulis.ſ. Joſeph qui cognominatus eſt iuſtus ꝓ ſanctitate ſua q̄ fuit frater iacobi alphei ⁊ mathiā de cuius laude ſubticet̄ q2 ſufficit ei ꝓ laude q̄ in aplm̄ eſt electus: ⁊ orantes dixerūt Tu dn̄e q̄ noſti corda oīm oſtn̄de quem elegeris ex his duobus accipere locū miniſterij huius ⁊ apoſtolatus quē iudas amiſit. Et datis illis ſortib⁹ cecidit ſors ſuꝑ mathiā: ⁊ annumeratus eſt cū.xj.aplis. Et notandū q̄ exēplo hoc vt ait Hiero. nō eſt ſortib⁹ vtēdū: q2 priuilegia paucoꝝ cōem legē nō faciūt. Rurſus etiā ſicut ait Beda donec veniret veritas figuram licuit obſeruare Uera eīn hoſtia in paſſione fuit immolata: ſꝫ in pentecoſte cōſummata. Et ideo in electione mathie ſortib⁹ vſi ſunt ꝑne a lege diſcreparēt: ī qua ſummus ſacerdos ſorte q̄rebat̄. Poſt pentecoſtē xō iā veritate propalata ſeptē diacones nō ſorte ſꝫ diſcipuloꝝ electione ⁊ apoſtoloꝝ oratiōe: ⁊ manuū impoſitione ordinati ſunt cuiuſmodi aūt he ſortes fuerint due ſanctoꝝ patrū cōtrariū ſnīe. Hiero. eīn ⁊ Beda volūt q̄ he ſortes tales fuerūt quales ille quarū in veteri lege creberrim⁹ vſus erat. Dionyſius aūt q̄ fuit pauli diſcipulus irreligioſū eſtimat hoc arbitrari aſſerens ſibi videri q̄ illa ſors nihil aliud fuerit niſi quidā ſplendor ⁊ radius diuinit⁹ ſuꝑ mathiā emiſſus: ꝑ quē ipſe oſtēdebat̄ in aplm̄ aſſumendus. Ait eīn ſic in lib. eccl'ia. hierarch. De diuina autēꝫ ſorte q̄ ſuꝑ mathiā diuinitus cecidit: alij qdā alia dixerūt nō religioſe ſicut arbitror: meā aūt ⁊ ipſe intentionē dicam. Uident̄ eīn mihi eloq̄a ſortē noīare hierarchicū quoddā donū demonſtrās illi hierarchico choro a diuina electione ſuſceptū. Hic igit̄ mathias apls iudeam in ſortem accepit: ⁊ predicationi ibidē inſiſtens ⁊ multa miracula faciēs in pace q̄euit. In nōnullis vero codicibus legit̄ q̄ patibulum crucis pertulit: ⁊ tali martyrio coronatus celos aſcendit. Huius corpus rome in eccleſia ſancte marie maioris ſub lapide porphiretico ſepultum eſſe dr̄: ⁊ ibidē caput eius ꝑplo dmōſtrat̄. D. ¶ In q̄dā vero legēda q̄ treueris inuenit̄: ſic inter cetera legit̄. Mathias de tribu Juda ⁊ ciuitate Bethleē illuſtri ꝓſapia oriundus fuit. Qui literis traditus oēm in breui legis ⁊ prophetarū ſciētiā apprehēdit. Laſciuiam quoq3 abhorrens pueriles annos moꝝ maturitate vincebat. Informabat̄ quoq3 eius aīus ad virtutē vt eſſet ad intelligentiam habilis ad miaꝫ facilis: in ꝓſperis nō elat⁹: in aduerſis cōſtās ⁊ intrepidus. Satagebat vt qd iuſſu ꝑceperat ope cōpleret: et oris doctrinā manuū operatione mōſtraret. Hic cū ꝑ iudeā ꝑdicaret cecos illuminabat: leproſos mūdabat: demōes expellebat: claudis greſſum: ſurdis auditūꝫ: mortuis vitā reſtituebat. Qui cū corā pōtifice accuſaret ī multis r̄ndit de obiectis q̄ crimīa dicitis nō opꝫ me multa dicere qm̄ xp̄ianū eē nō eſt crimē ſed glīe. Cui pōtifex. Si tibi dant̄ inducie vis penitere. Et ille Abſit vt a veritate quā ſemel inueni ꝑ apoſtaſiā digrediar. Igit̄ mathias ī lege erat doctiſſim⁹: corde mūd⁹ aīo prudēs: in ſoluēdis q̄ōnib⁹ ſacre ſcripture acutus in cōſilio ꝓuidus: in ſermocinatione expedit⁹. Qui cū xbū dei ꝑ iudeā ꝑdicaret multos ſignis ⁊ ꝓdigijs conuertebat. Uñ iudei inuidētes ipm̄ in cōſilio ſtatuerūt. Duo ergo falſi teſtes q̄ ipm̄ accuſauerāt primo in ipm̄ lapides miſerūt: quos lapides in teſtimoniū illis ſecū petijt ſepeliri. Qui dū lapidaret̄ ſecuri more romano ꝑcutit̄: ⁊ extēſis in celū manibus ſpm̄ dn̄o reddidit. Et ſubdit̄ ibidē. Cuius corpus de iudea romā ⁊ inde treuerim eſt trāſlatū. E. ¶ In q̄dā xō alia legēda legit̄ q̄ dū mathias in macedoniā aduenīſſet: ⁊ fidē xp̄i ꝑdicaret quādā potionē toxicatā q̄ viſu cūctos priuabat ſibi dederūt: quā in xp̄i noīe bibit ⁊ nullā leſionē incurrit. Et cū illa potiōe plus q̄.cc.l. excecaſſent: ille ſingulis manū īponēs oēs illuminauit. Diabol⁹ aūt in ſilitudine infantis eis apparēs ſuaſit vt mathiā occiderēt: q̄ coꝝ cultū euacuaret ⁊ cū ipſe in medio coꝝ cōſiſteret: trib⁹ tn̄ dieb⁹ eū q̄rētes minime inuenerūt. Tertia autē die ſe eis manifeſtās dixit. Ego ſum quem manibus poſt tergū ligatis ⁊ fune collo impoſito crudeliter affixerūt ⁊ ſic in carcere recluſerunt. Ubi demones apparētes dētib⁹ in eū fremebāt: ſed appropinquare nō poterāt. Dn̄s aūt cū multo lumine ad eū veniēs ipm̄ de terra leuauit ⁊ vincula ſoluēs ⁊ dulciter cōfortās oſtium aperuit. Qui egreſſus verbū dei ꝑdicauit. Cū aūt q̄dā obſtinati ꝑſiſterēt dixit eis. Denūtio vobis q̄ viui ī infernū deſcēdetis. Moxq3 terra ſe aperuit ⁊ cūctos illos deglutiuit: reliqui vero ad dn̄m ſunt conuerſi.

¶ De ſancto gregorio. xlvj. A.

Gregorius dr̄ a grege ⁊ gore qd eſt predicare ſiue dicere: vñ Gregori⁹ quaſi gregis ꝑdicator. Uel dicit̄ gregorius quaſi egregorius ab egregius ⁊ gore quaſi egregius predicator ⁊ doctor. Uel gregorius in ligua noſtra vigilās ſonat: q2 ipſe vigilauit ſibi deo ⁊ gregi. Sibi per mūdicie cōſeruationē: deo per internā cōtemplationem: gregi ꝑ aſſiduā predicationē ⁊ hecrūs merentur dei viſionē. Aug. in lib. de ordine. Is videt deū q̄ bn̄ viuit bene ſtudet ⁊ bene orat. Eius vitam ſcripſit paulus longobardorū hiſtoriographus quā Joannes diaconus diligentius poſtmodum cōpilauit. B

Gregorius ſenatoria ſtirpe progenitus: cuius pater gordianus et mater ſiluia dicebat̄. Cū ſummū philoſophie apicem in ipſa ſui adoleſcentia attigiſſet: ac rerū diuitiarum copia plurimū abundaret: cogitauit tn̄ hec oīa deſerere: ⁊ in religionē ſe transferre. Sed dum longius conuerſionē ꝑtraheret: ⁊ vt tutius ſe xp̄o famulaturum putaret ſi ſub pretoris vrbani habitu mundo ſpecietenus deſeruiret ceperunt multa contra eū ex ſeculi cura ſuccreſcere: ita vt non tm̄ ſpecie: ſed in eo retineret̄ ⁊ mente. Tandeꝫ patre orbatus ſex monaſteria in ſicilia cōſtruxit: ſepti-

mū intra menia vrbis ſub honore ſancti Andree apl'i
ꝓprio dogm ate fabricauit. In quo relictis ſericis au
ro gemiſqꝫ radiantibus vili monaſtico habitu tegeba
tur. Ubi ad tantā pfectionē in breui deuenit: vt in ipſo
ſue cōuerſionis initio poſſet iā in perfectoꝝ numero cō
putari. Cuius quidē pfectio ex verbis ſuis q̄ in prolo=
go ſuper dialogū ponit aliqualiter perpēdi pōt: vbi ſic
dixit. Infelix animus meꝰ occupationis ſue pulſatus
vulnere: meminit qualis aliqñ in monaſterio fuit quō
ei labētia cūcta ſubter erāt: q̄ rebus oībꝰ q̄ voluunt
eminebat: qꝫ nulla niſi celeſtia cogitare cōſueuerat: qꝺ
etiā retentus corpore ipſa iā carnis clauſtra cōtempla
tione tranſibat: qꝫ mortē quoqꝫ q̄ pene cūctis pena eſt:
vtꝫ vt ingreſſum vite ⁊ premiū laboris ſui amabat. Tā
ta deniqꝫ diſtrictione corpus ſuum afflixit vt infirma=
to ſtomacho ſuſtinere vix valeret: ⁊ inciſionē vitalium
quā greci ſincopim vocāt patiēs crebris anguſtijs per
horarū momēta ad exitum propinquaret. Quadā vi=
ce dū quidā in monaſterio ſuo vbi abbas preerat ſcri=
ptitaret angelus dñi in ſpecie naufragi ſibi affuit: ſibi=
qꝫ miſereri lachrymabilr poſtulauit. cui cū Gregoriꝰ
ſex argēteos dari feciſſet ⁊ abijſſet eadē die iterū rediit
ſeqꝫ multa pdidiſſe: pauca xo recepiſſe perhibuit. qui
cū ab eo totidē argenteos recepiſſet itez vice tertia re
uerſus miſereri ſibi importunis clamoribꝰ poſtulabat
Sed Greg. cū a ꝓcuratore ſui monaſterij didiciſſet ni=
hil dandū preter ſcutellā argenteam quā mr̄ ſua cū le
guminibus mittere ſolebat in monaſterio remanſiſſe
illā ſtatim dari p̄cepit. Quā ille libēter accipiens letꝰ
abſceſſit. Hic aūt angelus dñi fuit ſicut ſe ſibi poſtmo=
dū reuelauit. C. ¶ Quadā die btūs Greg. ꝑ forū vrbis
romane trāſiens cernit quoſdā pueros forma pulcher
rimos: vultu venuſtos: capilloꝝ nitore pſpicuos eē ve
nales. Interrogat igit̃ mercatorē de qua illos patria at=
tuliſſet. Qui r̄ndit. De britānia cuius incole ſiīt cando
re refulgēt. Interrogat itez ſi xp̄iani ſunt. Cui merca=
tor. Nō: ſed daganicis erroribus implicati tenent̃. Tūc
Grego. acriter ingemiſcēs: heu prochdolor inq̄t quam
ſplēdidas facies princeps tenebraꝝ nunc poſſidet. In=
terrogat inſup qꝺ eſſet vocabulū gētis illius. Cui ille
Anglici vocant̃. Bene inquit anglici quaſi Angelici:
qꝛ angelicos vultus habēt. Interrogauit iterū euz qꝺ
nomen haberet illa prouincia: ait mercator. Prouin=
ciales illi deiri vocant̃: Et Grego. Bene inq̄t deiri vo=
cant̃: qꝛ de ira ſunt eruēdi. Ruſus de nomine regis in
terrogante. Ait mercator qꝫ aelle diceret̃: ⁊ gregorius
bene aelle: qꝛ alleluya in partibus illis decātari opor
tet. Qui mox ad ſummū pōtificē accedēs cū multa in
ſtantia ⁊ precibus vix obtinuit vt ad illos cōuertēdos
mitteret̃. Cūqꝫ iā iter arripuiſſet romani de eiꝰ abſen=
tia plurimū ꝑturbati papā adeūt: ⁊ eū taľr alloquūtur
Petrū offendiſti romā deſtruxiſti: gregorium demiſi=
ſti. Sicqꝫ papa perterritꝰ ad eū reuocādū cōtinuo nun
tios deſtinauit. Hicqꝫ greg. iam iter triū dierū ꝑegiſſet
⁊ in quodā loco diuertēs qdam ceteris quieſcētibus le
ctitaret locuſta ſuperueniēs cum coegit a legēdo quie
ſcere ⁊ ex cōſideratione ſui nois docuit eū in eodē loco
ſtare debere. Qꝺ ille ſpū prophetico dicens ſtatim co=
mites adhortat̃: vt velociꝰ debeāt ꝓficiſci. Sed ſuque=
nientibus apoſtolicis nūtijs redire cōpellit̃: lꝫ de hoc
plurimū triſtaret̃. Tūc papa ipm̄ a monaſterio ſuo ab
ſtraxit: ⁊ ſuum diaconē cardinalē ordiauit. D. ¶ Quo
dam tp̄e tyberis fluuius alueū ſuū egreſſus intantum
excreuit: vt ſup muros vrbis influeret: ⁊ plurimas do=
mos euerteret. Tūc etiā per tyberiz fluuiū multitudo
ſerpētū cū dracone magno in mare deſcendit. Sꝫ a flu
ctibus preſocati ⁊ ad littus ꝓiecti totū aerē ſua putre
dine corruperāt. Sicqꝫ plaga peſſima quā inguinariaꝫ
vocāt ſecuta eſt: ita vt ēt corꝑali viſu ſagitte celitꝰ veni
re ⁊ ſingulos quoſqꝫ ꝑcutere viderent̃. Que primo oīꝫ
pelagiū papā ꝑcuſſit ⁊ ſine mora extinxit. Poſtmodū
vero ita in reliquū vulgus deſeuit: vt ſubtractis habi
tatoribus domos plurimas vacuas in vrbe reliq̄rit. ſꝫ
qꝛ eccl'ia dei ſine rectore eſſe nō poterat Gregoriū lꝫ to
tis viribꝰ retinentem plebs oīs elegit. Cum ergo bn̄=
dici deberet ⁊ lues pplm̄ deuaſtaret ſermonē ad popu
lū fecit proceſſionē faciēs letanias inſtituit vt oēs deū
attētius exorarēt admonuit. Cū igit̃ deum oīs cōgre=
gatus ppl's exoraret intrā lues ipſa deſeuit: vt in vna
hora. xc. hoīes ſpm̄ exalarent. Sed neq̄q̄ ceſſauit ppl'ꝫ
admonere vt ab oꝛone nunq̄ deſiſteret donec peſtem
ipſam diuina ꝓpulſaret miſeratio. Finita ꝓceſſiōe fu
gere voluit: ſꝫ nequiit: qꝛ die noctuqꝫ portas vrbis pro
pter eū vigiles obſeruabāt. Tādē mutato habitu a q̄=
buſdā negociatoribus obtinuit vt in quodaꝫ dolio ſup
quadrigā de vrbe educeret̃. Qui mox ſiluā expetijt ca=
uernaꝝ: latibula requiſiuit: ibiqꝫ tribus diebꝰ latuit ve=
rūtū dū ſolicite quereret̃ colūna lucis ꝑfulgida a celo
depēdēs ſup locū in quo latitabat apparuit i qua colū
na angelos deſcēdentes ⁊ aſcēdētes q̄dā recluſus aſpe
xit. Moxqꝫ ab vniuerſo pplo capit̃: trahit̃: ⁊ ſummꝰ pō
tifex cōſecrat̃. Qꝺ xo ad hoc honoris culmen inuitus
aſcenderit: q̄ verba ſua legit patenter aduertit. Naꝫ in
ep'la ad narſum patriciū ſic ait. Dū cōtēplationis alta
deſcribitis: ruine mee mihi gemitū renouatis. Qꝛ au=
diui quid intus perdidi dū foras ad culmē regiminis
immeritus aſcēdi. Tāto autem me merore ꝑcuſſuꝫ co
gnoſcite: vt vix loqui ſufficiaꝫ. Nolite ergo me vocare
noemi. i. pulchrū: ſꝫ vocate me mara: qꝛ amaritudine
plenus ſum. Itē alibi qꝺ me ad ep'atus ordinē cogno=
ſcitis ꝑueniſſe ſi me diligitis plāgite: qꝛ ⁊ ego inceſſan
ter defleo atqꝫ vt deū ꝓ me exoretis rogo. In prologo
quoqꝫ ſup dialogū ſic ait. Et occaſione cure paſtoralis
animꝰ meus ſecularium hoīm negotia patit̃: ⁊ poſt tam
pulchrā ſue q̄etis ſpeciē terreni actus puluere fedatur
Perpēdo itaqꝫ q̄d tolero perpēdo q̄d amiſi. Dūqꝫ in=
tueor illud qꝺ ꝑdidi fit hoc grauius qꝺ porto. Ecce cū
nūc magni maris fluctibus quatuor atqꝫ in naui men
tis tēpeſtatis valide ꝓcellis illidor: ⁊ cuꝫ prioris vite
recolo quaſi poſt tergū ductis oculis viſo littore ſuſpi=
ro. Sed qꝛ romā adhuc predicta peſtis vaſtabat more
ſolito ꝓceſſionē cū letanijs per ciuitatis circuitū quo=
dā tp̄e paſchali ordinauit in qua imaginē beate marie
ſemper virginis q̄ adhuc vt aiunt eſt rome in eccleſia
q̄ dr̄ ſancta Maria maior quā Lucas arte medicꝰ ⁊ pi
ctor egregius formaſſe dr̄: ⁊ eidē virgini ſimilima per
oīa ꝑhibet̃ añ ꝓceſſionē reuerēter portare fecit. Et ec=
ce tota aeris infectio ⁊ turbulētia imagini ſedebat: ac
ſi ipſam imaginē fugeret ⁊ eiꝰ preſentiā ferre non poſ
ſet. Sicqꝫ poſt imaginē mira ſerenitas ⁊ aeris puritas
remanebat. Tunc in aere vt refert̃ iuxta imaginē au=
dite ſunt voces angelorum cātantium. Regina celi le=
tare alleluya: quia quem meruiſti portare alleluya: re
ſurrexit ſicut dixit alleluya. Statimqꝫ beatus Grego=
rius qꝺ ſequit̃ adiunxit. Ora pro nobis deū rogamus
alleluya. Tūc beatꝰ Greg. vidit ſupra caſtrū creſcentij
angelū dñi q̄ gladiū cruentatum detergēs in vaginaꝫ
remittebat. Intellexitqꝫ Grego. quod peſtis illa ceſſaſ
ſet ⁊ ſic factum eſt. Unde ⁊ caſtrum illud caſtrum an=
geli deinceps vocatum eſt. Tandem vt deſiderauerat

auguſtinū mellitū ⁊ ioānē cū qbuſdā alijs ī angliā mi
ſit ⁊ eos ſuis ꝓcib⁹ ⁊ meritis ad fidē ↄuertit. E. ¶ Tā
te etiā humilitatis beatus Greg. exſtitit vt ſe laudare
nullo mō ꝑmitteret. Nā ſtephano epō q̄ eū ī ſuis epl̄is
laudauerat ita ſcripſit. Multū mihi (vt vltra q̄ꝫ audire
debui indignus) fauorē in veſtris epl̄is demōſtratis.
Et tn̄ ſcriptū eſt. Ne laudes hoīez q̄diu viuit: tn̄ ⁊ au-
dire talia dign⁹ nō fui orōnib⁹ veſtris peto vt dignus
efficiar: vt ſi bona iō ī me dixiſti qꝛ nō ſunt iō ſint: qꝛ di
xiſtis. Item in epl̄a ad narſum patritiū q̄ cauſe ⁊ noīs
ſimilitudinē faciēdo ꝑ ſcripturas clauſulas declamatio-
neſq̄ꝫ formatis certe frater chariſſime ſimiā leonē vo
cas qđ eo mō vos agere cōſpicimus quo ſcabioſos ca-
tulos ſepe pardos vel tigres vocam⁹. In epl̄a ad ana-
ſtaſiū patriarchā antiochenū q̄ vos meos dn̄i lucernā
dicitis q̄ loquēdo multis ꝓdeſſe multiſq̄ꝫ poſſe lucere
ꝓhibetis exiſtimationē meā fateor mihi ī dubitationē
maximā ꝑduxiſtis. Cōſidero nāq̄ꝫ qui ſum ⁊ nihil me
ex hmōi boni ſigno deprehēdo. Cōſidero aūt q̄ eſtis et
vos mētiri poſſe nō arbitror. Cū ergo credere volo q̄
dicitis ↄ̄dicit mihi īfirmitas mea: cū diſputare volo q̄
in laude mea dr̄ cōtradicit mihi ſctītas veſtra. Sed q̄-
ſo vir ſctē nobis aliqd de hoc certamine nr̄o ↄueniat:
vt ſi nō qđ dicitis ita eſt: ſit ita qꝛ dicitis. Uocabula et
iactantia vel vanitatē ſonātia oīno reſpuebat. Un̄ eu-
logio patriarche alexādrino q̄ eū vniuerſalē papā vo-
cauerat ita ſcribit. In ꝑfatione epl̄e quā ad me direxi-
ſtis ſupbe appellatiōis verbū vniuerſalē me papā di-
cētes īprimere curauiſtis. Qđ peto dulciſſima ſctītas
vr̄a vltra nō faciat: qꝛ vobis ſubtrahit̄ qđ alteri pluſq̄ꝫ
rō exigat ꝑbetur. Ego eñ verbis ꝓſperari nō q̄ro: ſed
morib⁹ nec honorē eſſe reputo in q̄ fratres honorē ſuū
ꝑdere cognoſco. Recedāt ergo vba q̄ vanitatē inflant
charitatē vulnerāt. Hinc eſt cū ioānes epō conſtanti-
nopolitanus hoc vocabulū vanitatis ſibi vſurparet: ⁊
ſe vniuerſalē papā vocari fraudulēter a ſynodo obti-
nuiſſet inter cetera ſic de eo ſcribit Greg. Quis eſt iſte
q̄ cōtra ſtatuta euangelica: cōtra canonū decreta nouū
ſibi nomē vſurpare ꝑſumit: vt vel ſibi ſine īminutiōe
ſit vnus q̄ eſſe appetit vniuerſus. Uerbū etiā iuſſiōis
ſibi a coepīs dici nolebat. Un̄ ait in epl̄a ad eulogium
epm̄ alexādrinū. Ueſtra mihi charitas loquit̄ dicens.
Sicut iuſſiſtis. Qđ verbū iuſſiōis peto a meo auditu
remoueri: qꝛ ſcio q̄ ſiſ ⁊ q̄ eſtis. Loco eñ mihi fratres
eſtis morib⁹ patres. Inſuꝑ ob nimiā humilitatez qua
erat ꝑdict⁹ nolebat q̄ matrone ſe āncillas ſuas dicerēt.
Un̄ ruſticane patricie ſcribēs ait. Unū ī tuis epl̄is egre
ſuſcepi: qꝛ qđ ſemel eſſe poterat ſepius dicebat̄ ancilla
vr̄a ⁊ ancilla vr̄a. Ego eñ q̄ ꝑ epātus onera oīm ſeru⁹
ſum factus qua rōne te mihi ancillā dicis: cui⁹ aū epi-
ſcopatū ſuſceptū ꝓprius fui? Et ideo rogo ꝑ oīpotentē
deū ne hoc verbū aliqñ ad me in ſcriptis tuis inueniā.
Prim⁹ ī ſuis epl̄is ſe ſeruū ſeruoꝝ dei noīauit ⁊ alios
nominari inſtituit. Libros ſuos dū adhuc viueret ob
nimiā humilitatē publicari nolebat: ⁊ ī alioꝝ cōpara-
tione ſuos nihil valere exiſtimabat: Un̄ innocētio ꝑfe-
cto aphrice ſic ſcribit. Qđ expoſitionē. ſ. iob vobis trāſ
mitti voluiſtis veſtro ſtudio congaudem⁹. Sed ſi deli-
tioſo cupitis pabulo ſaginari: btī auguſtini cōpatrioti
veſtri opuſcula legite: ⁊ ad cōparationem illius ſimi-
laginis noſtrum furfurem nō q̄ratis. Neq̄ꝫ eñ volo
dū in hac carne ſum ſi qua dixiſti me cōtingit ea facile
hoībus innoteſci. F. ¶ Legit̄ quoq̄ꝫ in quodā libro de
greco ī latinū trāſlato q̄ qdā ſctūs pater noīe abbas
ioānes cū romā ad viſitandū apl̄oꝝ limina veniſſet:

⁊ beatū Grego. papā ꝑ mediū ciuitatis trāſire videret
voluit ei occurrere: ac vt dicebat reuerentiā exhibere.
Cernēs vero btūs greg. q̄ ſe in terrā vellet ꝓſternere
feſtinauit ⁊ primo ſe corā ipō in terrā ꝓſtrauit: nec in-
de ſurrexit quouſq̄ꝫ abbas primo ſurrexit in quo maxi-
ma ei⁹ hūilitas cōmēdat̄. Tāte aūt largitatis eleemo
ſynarū extitit vt nō ſolū ꝑñtibus ſed etiā lōge poſitis
⁊ in mōte ſynai monachis neceſſaria miniſtraret. Nā
oīm indigētiū noīa ſcripta habebat ⁊ eis liberalr̄ ſub-
ueniebat. Monaſteriū hieroſolymis inſtituit: ⁊ dei fa
mulis illic degētib⁹ neceſſaria mittere ꝓcurauit. Tri-
bus quoq̄ꝫ milib⁹ āncillis dei ꝓ q̄tidianis ſtipēdijs octo
ginta libras auri ānualiter offerebat quotidie etiā ad
ſuā mēſaz peregrinos quoſlibet īuitabat. Inter quos
die quadā vn⁹ acceſſit: ī cui⁹ manib⁹ dū ipſe ex humi-
litate aquā fundere vellet cōuerſus vrceū accepit: ſꝫ re
pēte eū in cuius manib⁹ aquā fundere volebat nō in-
uenit. Cūq̄ꝫ hoc factū ſecū ipē miraret̄ eadē nocte dñs
ꝑ viſionē ei dixit. Ceteris dieb⁹ me ī mēbris meis he-
ſterno aūt die me in memetipſo ſuſcepiſti. Alio q̄ꝫ tpe
ꝑcepit cācellario vt. xij. peregrinos ad prandiū inuita-
ret. qui ꝑgens iuſſa cōpleuit. Dū aūt ſimul diſcūberent
intuens papa. xiij. numerauit. Et acceſſito cancellario:
cur cōtra ſuā iuſſionē. xiij. īuitare ꝑſumpſerat inq̄ſiuit
quos cācellari⁹ numerās ⁊ tm̄. xij. inueniēs ait. Crede
mi pater nō ſunt niſi. xij. Aduertit Grego. virum pro
pius diſcūbentē vultū crebro mutare ⁊ nūc adoleſcen-
tē: nūc vō ſibi vētulū venerāda qdā canitie ſimulare.
Finito igit̄ ↄuiuio illū in cubiculo duxit vehementer
adiurās vt ei ſe nomēq̄ꝫ ſuū ꝓdere dignaret̄. q̄ rn̄dens
ait. Et cur īterrogas de noīe meo qđ eſt mirabile. Ue-
rūtn̄ ſcito qꝛ ego ſum naufragus ille cui ſcutelā argen
teā tribuiſti quā tibi miſerat cū leguminib⁹ mater tua.
Et hoc tibi ꝓ certo ſit cognitū: qꝛ ab illo die quo mihi
dediſti deſtinauit te dñs fieri eccl̄ie ſue ꝑſulē et Petri
apl̄i ſucceſſorē. Cui grego. Et tu qūo hoc noſti q̄ tunc
me dñs ꝑeſſe ſue eccl̄ie deſtinauerit. At ille. qꝛ ange-
lus eius ſum: ⁊ me tibi dñs nūc remiſit: vt te ſemꝑ de-
beā ꝓtegere ⁊ omne qđ petieris ꝑ me apud ipꝫ valeas
īpetrare ſtatimq̄ꝫ ab eo diſparuit. G. ¶ Eo tpe fuit q̄-
dā eremita vir magne virtutis q̄ oīa ꝓpter deū reliq̄-
rat: ⁊ nil ꝑter vnā carthā poſſidebat quā blādiens cre
bro quaſi cohabitatricē ī ſuis gremijs refouebat. Ora
uit igit̄ ad deū: vt ſibi oſtēdere dignaret̄: cū quo futu-
re remunerationis māſionē ſperare debuiſſet: q̄ illius
amore nil ex diuitijs hui⁹ ſeculi poſſideret. quadā igit̄
nocte ſibi reuelat̄ q̄ cū greg. romano pōtifice māſiōez
ſibi ſperare deberet. At ille fortiter īgemiſcēs parū ſi-
bi volūtariā paupertatē profuiſſe putabat: ſi cū eo re-
muneratiōnē recipet q̄ tātis mūdialib⁹ diuitijs abun
daret. Cū ergo gregorij diuitias ſue paupertati die no
ctuq̄ꝫ ſuſpirādo cōferret alia nocte audiuit dñm ſibi di
cētē. Cū diuitē nō poſſeſſio diuitiarū: ſꝫ cupido faciat.
Cur audes paupꝫtatē tuā gregorij diuitijs cōparare q̄
magis illā cartham quā habes quotidie palpādo di-
ligere cōprobaris q̄ ille tātas diuitias quas nō amā-
do: ſed cōtēnendo cunctiſq̄ꝫ liberaliter largiendo diſ-
pergit. Itaq̄ꝫ ſolitarius deo gratias retulit. Et qui me
ritum ſuum decreuiſſe putauerat ſi gregorio conferre-
tur orare cepit: vt cum eo māſionē qñq̄ꝫ percipere me-
reretur. H. ¶ Cū apud mauriciū imperatorez ⁊ filios
eius ſuꝑ morte cuiuſdā epī falſo accuſaretur: ſic ait in
epiſtola quā apocriſario mittit. Unum eſt qđ breuiter
ſuggeras dñis meis: qꝛ ſi ego ſeruus eoꝝ in mortē lō-
gobardoꝝ vel damnū me miſcere voluiſſem: hodie lō-

Qui iratus q̄ ſine abſolutiōe mortuus fuerat orōnē ī pictatio ſcripſit:q̄ eū ab excōicatiōis vīclo abſoluebat dedit q̄ eā vni diaconoꝝ p̄cipiēs vt eā ſuper foueā fratris defuncti legeret. Quo iuſſa cōplente ſequēti nocte q̄ defunct⁹ fuerat abbati apparuit:⁊ ſe vſq̄ mō ī cuſtodia detētum:ſed heri abſolutū fuiſſe perhibuit. ꝶ. ¶ Offm̄ ⁊ cātū eccl'iaſticū:necnō ⁊ ſcholā cātoꝝ inſtituit:⁊ p̄ hoc duo habitacula vnū iuxta baſilicā ſctī petri:alterū iuxta lateranēſ. eccl'iam fabricauit. Ubi vſq̄ hodie lect⁹ ei⁹ quo recūbēs modulabat̄ ⁊ flagellū eius q̄ pueris minabat̄ cū antiphonario autētico veneratiōe ɔgrua reſeruant̄. In canone appoſuit. Dieſq̄ nr̄os in tua pace diſponas atq̄ ab eterna damnatione nos eripi ⁊ ī electoꝝ tuoꝝ iubeas grege numerari. Tādē btūs Greg. cū ſediſſet ānis.xiiij.meſib⁹.vj.⁊ diebus x.plen⁹ opib⁹ bonis migrauit a corpore. In cui⁹ tūba hi verſus ſcripti ſunt. Suſcipe terra tuo corp⁹ de corpe ſumptū. Reddere q̄d valeas viuificāte deo. Spūs aſtra petit leti nil iura nocebūt. Cui vite alterius mors magis ipſa via eſt. Pōtificis ſummi hoc claudunt̄ membra ſepulchro. Qui innumeris ſemp̄ viuit vbiq̄ bonis. Fluxerūt aūt anni ab incarnatiōe dñi.dcvj.ſub Foca imperatore. Poſt mortē btī Greg. regionē totā maxīa fames īuaſit:vn̄ paupes q̄s liberalr̄ Greg. paſcere ſolebat ad ſucceſſorem ſuū venientes dicebāt. Dñe q̄s pr̄ nr̄ Greg. ſolebat paſcere tua ſctitas fame nō ſinat perire. Quib⁹ ille papa īdignat⁹ ſp̄ talr̄ rn̄debat. Si gre. ad famā ſue laudis cūctos p̄p̄los curauit ſuſcipe:nos aūt nō poſſumus paſcere. Et ſic eos ſemp̄ vacuos remittebat. Cui ſctūs Greg. ter ei apparuit:⁊ eū blande de ſua tenacia ⁊ detractiōe redarguit:ſz ille ſe de nullo emendare curauit. Cui illi quarto apparēs terribilr̄ illū corripuit:⁊ in capite letalr̄ percuſſit. Cui⁹ dolore vexatus in breui vitā finiuit. Dū aūt adhuc p̄dicta fames inſtaret q̄dā inuidi ceperūt Greg. detrahere aſſerētes q̄ totū theſaurū eccl'ie tā ꝑ vir p̄dig⁹ ɔſumpſiſſet. Cui ob hui⁹ vindictā ad cōburēdos libros ſuos ceterorum aīos inclinarūt. Quoꝝ dū q̄ſdā cōbuſſiſſent ⁊ ceteros cōburere vellēt:petr⁹ diaconus eius familiariſſimus cū q̄ quatuor libros dialogoꝝ diſputauerat tradit̄ vehemētiſſime reſtitiſſe aſſerēs hoc ad eius delendā memoriā nil valere:cū in diuerſis mūdi partib⁹ exemplaria tenerent̄ adiūgēs immane ſacrilegiū eſſe tanti p̄ris tot ⁊ tales libros exurere ſup̄ cui⁹ caput ipſe ſpūs ſctūs in ſīlitudine colūbe frequētiſſime ɔſpexiſſet. Tādē eos hāc ſn̄iam adduxit vt ſi illud q̄d dixerat iureiurādo ɔfirmās mori ɔtinuo meruiſſet ipſi a libroꝝ exuſtiōe deſiſterēt. Si vero mori nō meruiſſet ſz ſupſtes ſui teſtimonij extitiſſet:ipſe quoq̄ cōbuſtorib⁹ manus daret. Fert̄ eñ Gregoriū ſibi dixiſſe q̄ ſi miraculū de viſione colūbe publicaret poſt hoc viuere nō valeret:itaq̄ cū apparatu diaconatus euāgelioꝝ librū baiulās venerabilis leuita Petr⁹ adueniēs mox vt tactis ſacroſctīs euāgelijs Grego. ſctītate teſtimoniū p̄hibuit a dolore mortis extrane⁹ ſpūm iter v̄ba vere cōfeſſiōis efflauit. ꝶ. ¶ Quidā monach⁹ monaſterij ſctī Gre. quodda penes ſe peculiū cōgregauit. būſ aūt Grego. alteri monacho apparēs dixit vt ſibi denūtiaret q̄ peculiū diſpgeret:⁊ pn̄iam ageret:q̄ die tertia eſſet moritur⁹. Q̄d ille audiēs vehemēter expauit:pn̄iam egit:⁊ peculiū reddidit. Morq̄ febrib⁹ adeo corrept⁹ eſt vt a diluculo diei tertie vſq̄ ad horā tertiā pre nimio incēdio linguā ab ore ɔiciēs vltimū flatū emittere videretur Sed cū circūſtātes monachi corā ipſo pſallerent pſalmodiā tādē interrūpētes ei detrahere ceperūt. Ille autē continuo reuiuiſcens ⁊ oculos ſubridendo ɔcutiens ait. Parcat vobis dñs fratres:quare mihi detrahere voluiſtis: Nā impedimētū mihi non modicū ḡnaſtis:q̄ tā a vobis q̄ a diabolo ſub vno tp̄e accuſatus neſciebā cui calūnie p̄rimitus rn̄derē. Sed ſi q̄n quēlibet mīgrātē videritis eidē nō detractionē:ſed ɔpaſſionē impendatis vtpote q̄ ad tā diſtricti iudicis cū criminatore ſuo iudiciū vadit. Nā ad iudiciū cum diabolo ſteti ⁊ adiuuāte ſctō Grego. cūctis ſuis obiectionibus bn̄ rn̄di. Tn̄ de vna obiectione cōuictus erubui ꝑ qua vt vidiſtis taliter ſum vexat⁹ ⁊ adhuc me nō potui liberare Cūq̄ de ea fratres req̄rerēt ait. Nō audeo dicere: quia cū ad vos a btō Greg. iuſſus ſum venire:diabolus de hoc plurimū eſt cōqueſtus pur ī o q̄ me ad pn̄iam agēdā pro cauſa illa de⁹ remitteret:quapropter btūm Gregoriū vadē dedi:ne cōmotā calūniam cuiliber reuelarē:morq̄ clamās dixit. O andrea andrea hoc anno pereas q̄ me prauo cōſilio ad hoc periculū cōpuliſti. Et ſtatim reuolutis terribilr̄ oculis expirauit. Erat aūt ī vrbe q̄dā noīe andreas q̄ eodē momēto q̄ ei monach⁹ moriēs periculū fuerat imp̄ecat⁹ in tā grauē morbū decidit:vt defluētibus carnibus conſumi poſſet:mori aūt nō poſſet. Tūc monachis monaſterij ſancti greg. cōuocatis cōfeſſus eſt q̄ cū p̄dicto monacho quaſdam monaſterij cartulas rapuiſſet:ac ſuſceptis p̄ciis extraneis tradidiſſet. Moxq̄ is qui dudū mori nō poterat īter verba ſue cōfeſſionis ſpūm exalauit. ꝶ. ¶ Eo tp̄e vt in vita ſctī Eugenij legit̄ dū adhuc ambroſianū offm̄ magis q̄ Gregorianū ab eccleſijs ſeruaret̄ Roman⁹ pontifex noīe adrian⁹ cōciliū cōuocauit:vbi ſtatutum eſt vt Gregorianū offm̄ deberet vniuerſalr̄ obſeruari. Cuius rei Karolus imperator executor exiſtēs:p̄ diuerſas diſcurrēs ꝓuincias minis ⁊ ſupplicijs oēs clericos ad hoc ipſum cogebat:⁊ libros Ambroſiani officij vbiq̄ cōburebat multoſq̄ clericos rebelles incarcerabat. Proficiſcens aūt beatus Eugenius ep̄s ad concilium inuenit ipſum conciliū per triduū iā ſolutū ſuaq̄ prudentia dn̄m papā ſic induxit:quod oēs prelatos q̄ concilio interfuerāt ⁊ iam per tres dietas receſſerāt reuocauit. Concilio igitur conuocato oīm patrum hec ſn̄ia vna fuit vt miſſale ambroſianū ⁊ gregorianū ſup̄ altare beati Petri ap̄li ponerent̄ ⁊ fores eccl'ie optime clauderent̄ ac plurimoꝝ ep̄oꝝ ſigillis diligentiſſime munirent̄. ⁊ ipſi tota nocte orōnibus inſiſterēt:vt dñs p̄ ſignū aliq̄d reuelaret q̄d hoꝝ ab eccleſijs magis ſeruari vellet. Sicq̄ per oīa vt ordinauerāt facietes mane ianuas eccleſie aperuerunt ⁊ vtrūq̄ miſſale ſup̄ altare apertū inuenerunt:vel vt alij aſſerūt miſſale gregorianum penitus diſſolutum ⁊ huc illucq̄ diſperſum inuenerunt:ambroſianum autem ſolūmodo apertum ſuper altare in eodem loco in quo poſuerāt repererūt quo ſigno diuinitus ſunt edocti vt Gregorianum officium deberet per mundum totum diſpergi:ambroſianum aūt tm̄ in ſua eccleſia obſeruari. Sicq̄ ſancti patres vt diuinitus edocti fuerant ſtatuerunt:⁊ ſic vſq̄ hodie obſeruatur. Narrat Joānes diacones qui vitā beati Gregorij compilauit q̄ dum vitam eius conſcriberet ⁊ cōpilaret quidā vir ſacerdotaliter inſignitus ei dormienti:⁊ ad laternam vt ſibi videbat̄ ſcribēti aſtitit. Cui deſuper cādidiſſima ⁊ adeo tenuiſſima veſtis erat:vt eius raritate nigredo ſubterioris tunice appareret. Hic propius acceſſit ⁊ inflatis buccis riſum continere non potuit. Cūq̄ Joānes eum interrogaret cur vir grauioris officij ſic diſſolute rideret:q̄ tu ſcribis d' mortuis quos viuentes nunquā vidiſti. Cui Joannes

Et ſi illum non nouerim facie: tñ de illo ſcribo que didici lectiõe. At ille. Tu inqt vt video ſicut voluiſti feciſti: τ ego q̃ facere potero non ceſſabo. Mox τ illi lumẽ laterne extinxit: τ adeo ipm̃ perterruit: vt vehemẽter exclamãs putaret ſe ab illo gladio iugulatũ. Mox qꝫ Gregorius affuit comitãte ſecũ dextrorſum btõ Nicolao: ſiniſtrorſum vero Petro diacono eiqꝫ dixit. Modice fidei quare dubitaſti. Cũqꝫ poſt cortinam lecti aduerſarius lataret Gregorius ex manu petri diaconi magnã facẽ quam tenere videbat arripiẽs eiuſqꝫ flãmis os faciẽqꝫ ipſiꝰ aduerſary exurẽs ad inſtar ethiopis denigrauit. Quedã aũt ſcintilla paruiſſima cadẽs in eiꝰ veſtẽ candidã ipſam dicto citius cõflagrauit: et ſic nigerrimꝰ totus apparuit. Dixitqꝫ Petrꝰ btõ greg. Satis denigrauimus eũ. Cui Greg. Nos illum nõ denigrauimus: ſed nigrum fuiſſe monſtrauimus. Sicqꝫ ibidem multo relicto lumine abierunt.

De ſancto Longino. xlvij. A.

LOngiuꝰ fuit qdã centurio: qui cum alijs militibꝰ cruci dñi aſtans iuſſu pilati latus dñi lancea pforauit: et videns ſigna q̃ fiebant: ſole. ſ. obſcuratum τ terremotũ in xp̃m credidit maxime ex eo vt quidã dicũt q cũ ex infirmitate vel ſenectute eius oculi caligaſſent de ſanguine xp̃i p lãceã decurrente fortuitu oculos ſuos tetigit: et ꝯtinuo clare vidit. Unde renũtians militie τ ab apl'is inſtructus in ceſarea capadocie viginti octo annis monaſticã vitã duxit: τ verbo τ exẽplo ad fidẽ multos cõuertit. Cũ aũt a preſide tẽtꝰ fuiſſet: τ ſacrificare nollet: iuſſit p̃ſes oẽs dẽtes eiꝰ excuti τ linguaꝫ abſcindi. Lõginꝰ tñ ex hoc loqlã nõ pdidit: ſꝫ accepta ſecuri oĩa idola cõminuit τ fregit: dicẽs. Si dij ſunt videbimus. Demones aũt de idolis exeũtes in p̃ſidem τ in oẽs ſocios eius intrauerũt: τ inſaniẽtes τ latrantes ſe lõgini pedibꝰ ꝓſtrauerũt: τ ait Lõginꝰ demonibus. Cur habitatis in idolis. Qui rñderũt. Ubi nõ noĩatur xp̃s τ eiꝰ ſignũ nõ eſt poſitũ: ibi eſt habitatio nr̃a. Cũ ergo p̃ſes inſaniret τ oculos amiſiſſet. Dixit ei lõginus Scito q̃ ſanari nõ poteris niſi qñ me occideris: q cito cũ a te mortuus fuero pro te orabo: τ ſanitatem tibi corporis τ anime impetrabo: τ ſtatim eum decollari iuſſit. Poſt hoc abijt ad corpus eius τ proſtratꝰ cum lachrymis pniam egit: τ cõtinuo viſum τ ſanitatem recepit: τ in bonis operibus vitam finiuit.

De ſancto Benedicto. xlviij. A.

BEnedictus dictus eſt vel quia multis benedixit: vel quia in hac vita multas benedictiões habuit: vel q: omnes bene dicebant de eo: vel quia eternã meruit benedictionem habere. Uitam eius ſanctus Gregorius ſcripſit.

BEnedictꝰ ex nurſia prouincia ortus cũ rome liberalibus ſtudijs traditus eſſet in ipſa ſ. infãcia litteras deſeruit τ deſertũ petere decreuit: quẽ nutrix ſua q̃ eũ tenerrime diligebat vſqꝫ in quedã locũ q̃ dr̃ e fide ſecuta eſt vbi ad purgandũ triticum mutuo capiſteriũ petijt: ſꝫ ſup menſam icaute ponẽs cũ corruiſſet ĩ duabus partibus fractũ vidit. Quã bñdictus flere cõſpiciẽs ptes capiſterij accepit τ ab orone ſurgẽs integre ſolidatũ inuenit. Poſtmodũ nutricẽ occulte fugiẽs in quedã locũ venit: vbi tribus annis hoĩbꝰ incognitꝰ in ãſtrictiore ... cho romano noĩe q̃ ſibi ſedule neceſſaria miniſtrabat. Cũ vero ad ſpecũ a romani monaſterio iter nõ eſſet panem in lõgiſſimo fune ligabat τ ſic eũ deponere cõſueuerat. Tintinnabulũ etiã ipſi chorde inſeruit vt ad eiꝰ ſonitũ vir dei cognoſceret qñ ſibi romanꝰ panẽ preberet quẽ exiẽs acciperet. Sꝫ antiquus hoſtis vniꝰ charitati: τ alterius inuidens refectioni: lapidẽ iactauit τ tintinnabulũ fregit: ſed tñ romanus ſibi miniſtrare non deſijt. Poſt hoc cuidã preſbytero refectionẽ ſibi paſchali ſolennitate parãti dominus viſum apparuit dicens. Tu tibi delitias preparas τ ſeruꝰ meus illo in loco fame cruciaẽ. Qui ꝓtinꝰ ſurrexit τ cũ difficultate magna eũ inueniẽs dixit. Surge τ ſumamꝰ cibũ: q: hodie paſcha dñi eſt. Cui bñdictꝰ. Scio q: paſcha eſt: q: videre te merui. Lõge quippe ab hoĩbꝰ poſitꝰ qĩ die eadẽ paſchalis eſſet ſolẽnitas ignorabat. Cui preſbyter. Ueraciter hodie reſurrectionis dñice dies eſt abſtinere te nõ cõuenit: q: ob hoc ad te miſſus ſum: ſicqꝫ deũ bñdicẽtes ſumpſerũt cibũ. B. Quadã die auis quedã nigra q̃ merula vocaẽ importune circa eiꝰ faciẽ volitauit: ita vt ab eo manu capi potuiſſet. Sꝫ ſigno crucis edito auis receſſit: moxqꝫ diabolus quãdã feminã quã aliqñ viderat ãte eius oculos mẽtis reduxit: eiuſqꝫ animũ tanto igne in ſpeciẽ illius accẽdit: vt pene eremuꝫ voluptate victus deſerere deliberaret: ſꝫ ſubito diuina gr̃a ad ſe reuerſus cõtinuo ſe exuit: τ in ſpinis τ vepribus que ibi aderãt ſe adeo volutauit: vt toto corpe ſde vulneratus exiret: τ per cutis vulnera: mẽtis vulnera educeret. Uicit itaqꝫ pctm̃: q: mutauit incendiũ. Ab illo aũt tpe nulla poſtmodũ tentatio in eius corpore pullulauit. Crebreſcẽte itaqꝫ eiꝰ fama abbas mõaſterij cuiuſdã obijſſet: tota ipſius monaſterij cõgregatio ad eum venit: τ vt preeſſe eis deberet petijt. Qui diu negando diſtulit ſuis illorũ fratrum moribus ſe cõuenire nõ poſſe pdixit: ſed tãdẽ victꝰ aſſenſum dedit. Cũqꝫ regulã illic diſtrictius ſeruari preciperet ſemetipos reprehẽdebãt q ipm̃ ſibi preeſſe popoſcerãt: quoruꝫ. ſ. tortitudo normã eius rectitudinis offendebat. Cumqꝫ ſibi cũ eo aſpicerent illicita nõ licere: τ graue eſſe ſeculo aſſueta relinqre venenũ vino miſcuerũt τ ſibi recũbenti obtulerũt. Sed bñdictus ſignũ crucis edidit: et quaſi iactu lapidis vas illud vitreũ fregit. Intelligẽs igitur quia potum mortis habuerat: qd portare nõ potuit ſignũ vite: illico ſurrexit τ placido vultu dixit. Miſereatur veſtri omnipotens deus fratres: nunquid nõ dixi vobis quia veſtris ac meis moribus non cõuenirem. Tunc ad locum derelictẽ ſolitudinis rediit: vbi crebreſcẽtibus ſignis claruit: τ multis ad eum veniẽtibus duodecim monaſteria cõſtruxit. In vno autem illorum quidam monachus erat qui ad orationeꝫ diu ſtare nõ poterat: ſꝫ orantibꝰ alijs mox foras exibat: et aliqua terrena τ trãſitoria agebat. Quod cum abbas illius monaſterij beato benedicto narraſſet iuit illuc τ vidit qd illum monachum qui manere in oratione non poterat quidam niger puerulus per veſtimenti fimbriam foras trahebat. Dixitqꝫ abbati monaſterij τ mauro monacho. Nunquid aſpicitis quis eſt iſte qui eum trahit. Cumqꝫ reſpõdiſſent non: ait. Oremus vt vos etiam videatis. Orantibus illis maurus vidit: ſꝫ abbas videre nõ potuit. Die igiẽ alia expleta oratione vir dei monachũ foris reperit: queꝫ pro ſui cecitate virga percuſſit: τ extũc immobilis in oratione permãſit. Sicqꝫ antiquus hoſtis dominari nõ auſus eſt in eius cogitatione: ac ſi ipſe percuſſus fuiſſet ex verbere. Ex

dis monaſterijs tria ſurſum in rupibus montis erant que deorſum cū magno labore aquas hauriebāt. Cūq; fratres illi virum dei ſepe rogarent: vt monaſteria ſua mutaret quadā nocte cū quodā puero mōtem aſcendit vbi diutius orās tres petras in eodē loco ꝓ ſigno poſuit. Cūq; de mane domū rediſſet ⁊ fratres ꝓ eadē cā ad eū veniſſent dixit. Ite ⁊ illā rupem in qua tres petras poſitas inueneritis in medio cauate: valet enim dñs deinde vobis aquā ꝑducere. Qui euntes ⁊ iā illā rupē ſudantem inuenientes cōcauū locū illi fecerūt: et mox aqua repletū viderūt q̄ vſq; nūc tā ſufficiēter emanat: vt ab illo mōtis cacumine vſq; ad inferiora deſcēdat. Quadā vice dū circa monaſteriū viri dei quidā cū falcaſtro vepres abſcideret ferrū de manubrio ꝓſiliēs in quēdā lacū ꝓfundū cecidit. Cūq; de hoc ille nimis anguſtaret̄ vir dei manubriū ī lacū poſuit: ⁊ mox ferrū vſq; ad ſuū manubriū enatauit. C. ¶ Placid⁹ puer ⁊ monach⁹ ad hauriendū aquā egrediēs fluuiē cecidit ⁊ mox ipſum vnda rapuit: ⁊ pene in vnius ſagitte curſum a terra in troſus traxit. Vir aūt dei in cella conſiſtens hoc in ſpū ſtatim nouit ⁊ maurū vocans quid de puero accideret indicauit ac vt ad ipſum eripiēdū ꝑgeret impetrauit. Accepta bñdictione concitus maurus perrexit: ⁊ per terrā ſe ire exiſtimās ſup aquas vſq; ad puer venit eūq; per capillos tenens de aqua extraxit. Qui ad virū dei veniēs retulit q̄d acciderat. Sed ipſe hoc nō ſuis meritis: ſed ei⁹ obediētie deputauit: pſbyter quidā florētius noīe viro ei inuidēs ad tantā deuenit maliciā: vt panē veneno infectū viro dei tanq̄ pro bñdictione trāſmitteret. Quē ſciēs grātāter accepit: ⁊ coruo qui de manibus eius panē accipere ꝯſueuerat ipſum ꝓiecit dicēs. In noīe ieſu xp̄i tolle hunc panē et eū in tali loco vbi a nullo hoīe ſumi valeat ꝓijce. Tūc coruus aperto ore expāſis alis circa eundē panē cepit diſcurrere atq; crocitare ac ſi aperte diceret ⁊ obedire ſe velle: ⁊ tñ iuſſa implere nō poſſe. Cui ſciēs iterū atq; iterū pcipiebat dicēs. Leua leua eū ſecurus atq; ipſuz vt dixi ꝓijce. Qui tādē eū tollēs poſt tres dies rediit: ⁊ de manu eius annonā quā ꝯſueuerat accepit. Vidēs aūt florētius q: corpus magri necare non potuit ſe ad extinguēdas diſcipulorū aīas accēdit: ita vt ſeptē nudas puellas in orto monaſterij ludere ⁊ cātare faceret vt ſic ad libidinem monachos inflāmaret. Qđ ſciēs vir de cella ꝓſpiciens lapſum diſcipulis pertimeſcēs inuidie locū dedit: ⁊ q̄buſdā ſecū aſſumptis fratrib⁹ ipſe habitationē mutauit. Sed florētius cū in ſolario cōſiſtens eū receſſiſſe cōſpiceret ⁊ gauderet: repēte ſolariū cecidit ⁊ ipſum ꝓtinus extinxit. Tūc maur⁹ poſt virū dei currens ait. Reuertere q: q̄ te pſequebat̄ extinct⁹ eſt. Qđ ille audiēs vehemēter īgemuit: vel q: inimic⁹ occubuit: vel q: de inimici morte diſcipul⁹ exultauit. Qua de re factū eſt vt eidē penitētiā indiceret: q̄ mādans talia gaudere de inimici morte ꝑſumpſiſſet. Ipſe aūt ad aliū migrās locū nō hoſtē mutauit. Nā ad mōtē caſſinū venit: ⁊ tēplū appollinis qđ ibi ſitū erat in ſcti ioānis baptiſte oratoriū fabricauit ⁊ circūadiacētē ꝑplm ad idolatria cōuertit. Sed hoc antiquus hoſtis grauiter referēs corporalib⁹ ei⁹ oculis teterrim⁹ apparebat: ⁊ in eū ore oculiſq; flāmantib⁹ viſibiliter ſeuiebat atq; dicebat. Bñdicte: bñdicte. Sed cum ille nihil ſibi reſponderet: dicebat. Maledicte maledicte: non benedicte quid me perſequeris. Quadam die lapidez quēdam in terra iacentem fratres in edificium leuare volebant: ſed neq;q̄ valebant. Cunq; virorum multitudo abeſſet: ⁊ ab eis leuari non poſſet: adueniēs vir dei benedictionem dedit: ⁊ tunc maxima celeritate leuatus eſt. Ex quo perpenderunt q̄ diabolus illic incidebat ⁊ qui eum moueri nō permittebat. Cūq; fratres parietē paulo altius edificarent antiquus hoſtis viro dei apparuit: ⁊ q: ad laborātes fratres ꝑgeret indicauit qui protinus ei nunciū miſit dicēs. Fratres caute vos agite q: ad vos ſpūs malignus venit. Vix aūt nūcius verba cōpleuit: ⁊ ecce parietem antiquus hoſtis euertit: ⁊ quēdā puerū monachum ruina cōtriuit: ſed vir dei puerum mortuū ⁊ laceratum in ſacco ad ſe adduci fecit: ⁊ oratione ſua ipſum reſuſcitās opere predicto reſtituit. D. ¶ Laicus quidā honeſte vite ſingulis annis ad viſitādū virū dei ieiunus venire cōſueuerat: quadā igit̄ die dū illuc iret ſe illi alter viator adiūxit qui ſumēdos ī itinere cibos portabat. Cūq; iā tardior hora excreuiſſet dixit. Veni frater ſumamus cibuz ne laſſemur in via quo rñdente q̄ nullatenus cibū in via guſtaret: ad horā ille ſubticuit: poſtmodū ad hoc ipm inuitauit: ſed ille conſentire noluit. Deniq; cū hora iā pteriſſet ⁊ eos longū fatigaſſet iter: pratum ⁊ fontē et quecunq; corpus ad reficiēdū delectare poterāt inuenerūt. Tūc viator hoc ei oſtēdens: rogauit vt paululū guſtaret: ⁊ ibidē quieſceret. Cū igitur verba auribus ⁊ loca oculis blādirent̄ eidē cōſenſit. Cūq; ad bñdictū veniſſet dixit ei vir dei. Ecce frater malignus hoſtis ſemel tibi perſuadere nō potuit: ſcđo nō valuit ſed tertio ſuperauit. Tunc ille pedibus ei⁹ aduolutus ſe deliquiſſe ingemuit. Totyla rex gothorū experiri volens vtrū vir dei ꝓphetie ſpm̄ haberet cuidam ſuo ſpatario veſtimenta regalia tribuit: eūq; cū oī apparatu regio ad monaſteriū deſtinauit: quē ille venientē ꝯſpiciēs dixit. Pone fili: pone hoc qđ portas nō eſt tuū: qui ꝓtinus in terrā cecidit: ⁊ q: tanto viro illudere preſumpſiſſet expauit. Clericus quidā qui a diabolo vexabat̄ ad virū dei vt ſanaret̄ adductus eſt. Cūq; ab eo diabolū expuliſſet ait. Vade ⁊ de cetero carnes nō comedes: nec ad ſacros ordīes accedas. Quacūq; aūt die ad ſacros ordines accedere preſumpſeris iuri diaboli mācipaberis. Cum vero hoc aliquo tpe cuſtodiſſet: ſed minores ſuos ſibi ꝑponi in ſacris ordinibus cerneret verba viri dei quaſi ex longo tēpore oblitus poſtpoſuit atq; ad ſacrum ordinē acceſſit quem mox is qui eū reliquerat diabolus tenuit eūq; vexare quouſq; aīam eius excuteret nō ceſſauit. E. ¶ Vir quidā duos flaſcones vini ꝑ quēdā puerū ad eum miſit: ſed ille vnū in via abſcōdit ⁊ aliū detulit. Vir aūt dei cū grārum actione accepit vnū ⁊ deſcendentē puerū admonuit dicēs. Fili vide ne de illo flaſcone quē abſcōdiſti bibas: ſed inclina illū caute ⁊ inuenies q̄d intus habeat. Qui cōfuſus valde ab eo exiuit: ⁊ reuerſus volēs adhuc ꝓbare qđ audierat cum flaſconē inclinaſſet protinus de eo ſerpēs egreſſus eſt. Quadaz vice dum vir dei in ſero cenaret monachus q̄dā filius defenſoris ei aſſiſtens ⁊ lucernā tenens ꝑ ſpūm ſuperbie intra ſe cogitare cepit quis eſt hic cui ego mādicanti aſſiſto: lucernā teneo: ſeruitiū impendo: qs ſum ego: vt iſti ſeruiā. Cui ſtatim vir dei ait: ſigna cor tuū fr̄: ſigna cor tuū q̄d eſt qđ loq̄ris: vocatiſq; fratrib⁹ lucernā iuſſit de manib⁹ ei⁹ tolli: ipm vero iuſſit ad monaſteriū accedere ⁊ q̄etū ſedere. Gothorū q̄dā Zalla noīe perfidie ſuit arriane q̄ totyle regis tpib⁹ cōtra catholice ecclie religioſos viros ardore immaniſſime crudelitatis exarſit ita vt q̄ſq̄s ei cleric⁹ monachuſue aū faciē veniſſet ab ei⁹ manib⁹ viu⁹ nullo modo exiret. Quadā vero die auaritie ſue eſtu ſuccenſus in rapina rerū inhiās dum quendam ruſticū crudelib⁹ tormentis affligeret eūq; ꝑ ſupplicia diuerſa laniaret victus penis ruſtic⁹ ſeſe res ſuas bñdi-

cto dei famulo cōmēdaſſe ꝓfeſſus eſt. Et dū hoc a tor=
quēte credit̃ ſuſpēſa ſeeriꝫ crudelitate ad vitā interim
reparat̃. Tūc idē zalla ceſſauit ruſticū tormētis affli=
gere. Sed ei⁹ brachia loris fortib⁹ aſtrīgēs añ equū ce
pit impellere vt q̄s eēt ille bñdict⁹ q̄ ei⁹ res ſuſcepe=
rat demōſtret. Quē ligatis brachüs ruſticus antece=
dēs duxit ad ſancti viri monaſteriū. Eūq̄ añ īgreſſum
cellule ſolū ſedētē reperit ⁊ legētē: eidē añt ſubſequē=
ti ⁊ ſeuiēti zalle ruſtic⁹ dixit. Ecce iſte eſt de quo dixerā
bñdict⁹ pr̄ quē dū feruido ſpū cū peruerſe mētis inſania
fuiſſet intuit⁹ eo errore quo ↄſueuerat acturū ſe exiſti=
mans: magnis cepit vocib⁹ clamare dicēs. Surge: ſur
ge. Et res iſti⁹ ruſtici redde quas accepiſti. Ad cuius
vocē vir dei ꝓtin⁹ oculos leuauit: ⁊ a lectiōe ceſſauit:
eūq̄ intuitus mox ⁊ ruſticū q̄ ligat⁹ tenebat̃ attendit.
Ad cui⁹ brachia dū oculos deflexiſſet miro mō tāta ce
leritate ceperūt alligata brachia lora diſſoluere: vt diſ
ſolui tā cōcite nulla hoīm feſtinatiōe potuiſſent. Cūq̄
q̄ ligat⁹ venerat cepiſſet ſubito aſtare ſolut⁹ ad tante
ptātis vim tremefact⁹ zalla ad terrā corruit ⁊ ceruicē
crudelitatis rigide ad ei⁹ veſtigia inclinās oratiōib⁹
ſe illi⁹ cōmēdauit. Vir añt ſctūs a lectiōe minime ſur=
rexit: ſed vocatis fratribus eū introrſus tolli: vt bñdi=
ctionē acciperet ↄcepit. Queꝫ ad ſe reductū vt a tāta cru
delitatis inſania deſcere deberet admonuit. Qui refe=
ctus recedēs nihil vlteri⁹ repetere a ruſtico p̄ſumpſit
quē vir dei nō tāgēdo ſe ⁊ reſpiciēdo ſoluerat. Quodā
tpe in cāpanie regione fame incubuerat magna q̄ oēs
alimētorū indigentia coāguſtabat: iāq̄ ī bñdicti mo=
naſterio triticū deerat panes vero oēs cōſumpti fue=
rāt: vt nō pluſ ꝙ̄ quinq̄ ad refectionis horā fratrib⁹ in=
uenire potuiſſent. Cūq̄ eos venerabilis pater contri=
ſtatos cerneret eorū puſillanimitateꝫ ſtuduit moleſta
increpatione corrigere ⁊ rurſum ꝓmiſſione ſubleuare
dicēs: quare de panis inopia veſter alus cōtriſtat̃: ho=
die q̄dē min⁹ eſt: ſed craſtina abūdāter habebitis. Se=
quēti añt die ducenti farine modii añ fores celle ī ſac=
cis inuenti ſunt q̄s oīpotens de⁹ q̄b⁹ deferentib⁹ trāſ=
miſiſſet nūc vſq̄ manet incognitū: qđ cū fratres cerne=
rent dño gratias referentes didicerūt iā de abūdantia
nec in egeſtate dubitare. Legit̃ quoq̄ ꝙ q̄dā ī habebat
filiū morbo elephātino corruptū: ita vt iā pilis cadētī
bus cutis tumeſceret atq̄ increſcentē ſaniē occultare
nō poſſet q̄ ad virū dei ab eodē patre ei⁹ miſſus ſaluti
priſtine ſub oī celeritate reſtitut⁹ eſt: ⁊ de hoc imenſas
gratias dño obtulerūt: ⁊ poſtmodū dict⁹ puer ī bonis
oꝑib⁹ pſeuerās ī dño feliciter obdormiuit. Cū quoſ=
dā ex fratrib⁹ ad quēdā locū mitteret: vt ibidē mona=
ſteriū cōſtruerent: ↄſtituta die ſe ad eos ● cturū dixit et
qualiter ↄſtrui deberet indicaret. Nocte vero eadeꝫ q̄
ꝓmiſſus illuceſcebat dies monacho quē illic p̄poſue=
rat: atq̄ ei⁹ p̄poſito in ſomnis apparuit: ⁊ loca ſingula
vbi queq̄ edificari debuiſſent ſubtilr̃ deſignauit. Cuꝫ
añt viſioni fidē nō darent ⁊ adhuc ipm̄ expectarēt tan
dem ad eū reuerſi dixerūt. Expectauim⁹ pr̄ vt venires
ſicut promiſeras: nec veniſti. Cui ille. Quare frēs iſta
dicitis. Nunq̄d nō vobis apparui: ⁊ loca ſingula deſi=
gnaui. Ite ⁊ ſicut ꝑ viſionem vidiſtis oīa ordinate. F.
¶ Non longe ab eius monaſterio due ſctimoniales fe
mine ex nobili gñe erāt q̄ linguā nō reſtringebant: ſed
eū q̄ eis ↄerat ſcauis ſermonib⁹ ſepe ad iracūdiā ꝓuo
cabāt. Qui cū hoc viro dei retuliſſet mandauit eis di=
cēs. Reſtringite linguā veſtrā alioq̄n excōicabo vos.
Quā excōicatiōis ſniam nō ꝓferēdo intulit: ſed intē=
tando. Ille añt nihil mutare intra paucos dies defun
cte ſunt: ⁊ ī eccſia ſepulte. Ubi dū miſſe celebrarent: ⁊

diaconus ex more diceret q̄ non cōicat exeat foras: nu=
trix earū q̄ pro eis ſemꝑ oblationē offerebat eas de ſe=
pulchris ſuis ꝓcedi ⁊ exire eccliā videbat. Cūq̄ ſctō
bñdicto nunciatū eēt: ille manu ſua oblationē dedit
dicēs. Ite ⁊ hāc oblationē ꝓ eis offerte: ⁊ vlteri⁹ excōi
catē nō erūt. Qđ cū factū fuiſſet ⁊ diacon⁹ ex more cla
maret ab eccſia de cetero exire viſe nō ſunt. Monach⁹
quidā cū ad viſitādos parētes exiſſet ſine bñdictiōe: ea
eadē die qua ad eos ꝑuenit defunct⁹ fuiſſet et ſepultū ſe=
mel ⁊ bis terra reieciſſet: parentes eius ad eū venerūt
⁊ vt eis ſuā bñdictiōeꝫ īpenderet rogauerāt. Qui cor=
pus dñi accipiens ait. Ite ⁊ hoc ſup pect⁹ eius ponite
eūq̄ ſic ſepulture tradite. Qđ cū factū fuiſſet ſepultuꝫ
corp⁹ terra retinuit nec vltra ꝓiecit. Quidā monach⁹
in monaſterio manere nō valēs: viro dei tm̄ īſtitit do=
nec ipſuꝫ iratus abire ꝑmiſit. Qui mox vt de monaſte
rio exiit apto ore draconē in itinere inuenit. Quē cū de=
uorare vellet: clamauit dicēs: currite: currite q2 draco
iſte vult me deuorare. Currētes añt frēs draconē mi=
nime inuenerūt: ſꝫ tremētē ⁊ palpitātē mōachū ad mo=
naſteriū reduxerūt. Qui ſtatī ꝓmiſit ſe nūq̄ de mona
ſterio receſſurū. Quodā añt tpe dū totā illā ꝓuīciā fa
mes valida occuparet: ⁊ vir dei oīa q̄ inuenire poterat
egētib⁹ tradidiſſet. ita ꝙ nihil in monaſterio p̄ter mo
dicū olei in vaſe vitreo remāſiſſet: iuſſit cellario vt il. ꝺ
modicū olei cuidā egēti daret. Ille vo imperātē audi=
uit: ſꝫ implere ↄtēpſit eo ꝙ nihil olei fratrib⁹ remane=
bat. Qđ vt vir dei cōpit vas vitreū cū oleo ꝑ feneſtraꝫ
ꝓiici iuſſit ne q̄d ī monaſterio ꝑ inobediētiā remane=
ret ꝓiectū itaq̄ vas cū ſup ingētia ſaxa cecidiſſet: nec
vas fractū nec oleū effuſum. Qđ ille leuare iuſſit ⁊ da=
ri integrū poſtulāti. Monachū añt illū de inobediētia
⁊ diffidētia increpās ſe in orōnē dedit: ⁊ cōtinuo q̄ddā
magnū doliū ꝙ ibi erat oleo plenū fuit: ꝙ adeo excre=
uit vt ꝑ pauimentū effluere videret̃. G. ¶ Quadā vice
ad viſitādū ſororē ſuā deſcēderat. Cū ad mēſaꝫ ſederet
rogauit eū vt ſecū illa nocte remaneret. Cui cū ille nul
latenus acq̄eſceret: illa caput in manib⁹ dñm rogatu=
ra inclinauit. Cūq̄ caput leuaſſet tāta coruſcatiōis et
tonitrui vi⁹ tātaq̄ inundatio pluuie erupit: vt nec q̄dē
pedē mouere poſſet: cū tñ añ ſerenitas mira eēt. Illa
eñ q2 lachrimaꝝ fluuios fudit ſerenitatē aeris ad plu
uiā ↄuertit ⁊ traxit cui vir dei ↄtriſtat⁹ ait. Parcat ti=
bi oīps de⁹ ſoror. Quid eſt qđ feciſti. Cui illa rogaui
te ⁊ audire noluiſti: rogaui dñꝫ ⁊ exaudiuit me. Modo
ergo egredere ſi potes ſicq̄ fctm̄ eſt vt totā illā noctē ꝑ
uigiles ducerēt atq̄ ꝑ ſacra eloq̄a ſeſe vicaria relatio=
ne ſaciarēt: tūc ecce poſt triduū cū ille ad monaſteriuꝫ
rediiſſet: eleuatis oculis aīam ſororis ſue in ſpē colūbe
celi ſecreta penetrātē aſpexit. Qui mox corp⁹ eius ad
mōaſteriū iuſſit deferri: ⁊ ī monumēto qđ ſibi p̄parauē=
rat collocari. Quadā nocte dū ꝑ feneſtrā cōſpicere: et:
dñm exoraret vidit fuſaꝫ lucē deſuꝑ cunctas tenebras
noctis effugaſſe. Subito añt oīs mūd⁹ velut ſub vno
ſolis radio collect⁹ añ oclos ei⁹ adduct⁹ eſt ibi ꝗ aīam
germani epī capuani ad celū deferri vidēs manifeſte:
poſtea cōperit ꝙ eadē hora a corpe migrauit. H. ¶ Eo
dem anno quo de hac vita erat exitur⁹ obitus ſui diem
fratrib⁹ denūciauit. Añ ſextū vo diē ſui exit⁹ ſibi ape=
riri ſepulchrū iubet. Qui mox febrib⁹ correpꝰ cū ꝑ ſin
gulos dies lāguor ingraueſceret: ſexta die in oratoriū
ſe portari fecit ibiq̄ exitū ſuū dñici corporis ⁊ ſangui=
nis perceptione muniuit atq̄ inter diſcipulorūꝫ manus
imbecillia mēbra ſua ſuſtētās erectis ī celū manib⁹ ſtetit
⁊ vltimū ſpm̄ inter verba orōnis efflauit. Ipſa añt die
qua vir dei migrauit ad xp̄m duob⁹ fratrib⁹ vni ī cella

moꝛtui alteri lõge poſito reuelatio eadẽ mõſtrata eſt.
Uiderunt nãq3 viã lucidã pallijs ſtratã ac innumeris
coruſcantẽ lãpadib⁹ a cella bti bñdicti v̾ſus orientem
ad celũ tẽdentẽ: cui venerãdo habitu vir deſup clarus
aſſiſtẽs cui⁹ etiã ⁊ via quã cernerẽt inq̄ſiuit. Qui cũ ne
ſcire ſe dicerẽt ait. Hec eſt via qua dilect⁹ vir dei bñdi=
ctus celũ aſcẽdit. Sepult⁹ v̾o eſt ĩ oratorio ſctĩ ioãnis
baptiſte qð deſtructa ara apollinis ipſe cõſtruxit. Flo=
ruit circa annos dñi. c.xviii. tpe Juſtini ſenioris.

¶ De ſancto Patricio. xlix. B.

PAtricius q̄ cepit circa annos dñi
cclxxx. dum ſcotoꝛuz regis de xp̄i
paſſione p̄dicaret ſtãs añ eũ et appo=
diãs ſe ſup ferulã quã manu tenebat
⁊ caſu pedi regis ſuppoſuerat: cũ acu
leo pedẽ pfoꝛauit. Rex v̾o credẽs ſan
ctũ epm ex ĩduſtria hoc facere ⁊ ſe alr
fidẽ xp̄i nõ poſſe ſuſcipe niſi ſic ꝓ
xp̄o pateret̃ patiẽter ſuſtinuit. San=
ctus hoc tandẽ intelligẽs obſtupuit:
⁊ p̄cib⁹ regẽ ſanauit: ac toti ꝓuincie
obtinuit ꝙ nullũ venenoſum aĩal ibidẽ poſſit viuere.
Qð nõ ſolũ obtinuit: imo etiã ligna ⁊ coꝛia illi⁹ regio
nis ꝯtra vt dr̄ ſunt veneno. Quidã vir ouẽ ſui vicini fu
ratus fuerat ⁊ comederat. Et cũ vir ſctũs ſepi⁹ hoꝛta=
retur ſatiſfacere furẽ q̄cũq3 ille eẽt ⁊ nullus cõpareret
dũ tot⁹ pp̄ls ad eccliam cõueniſſet: in v̾tute ieſu xp̄i p̄=
cepit vt in cui⁹ vẽtrẽ ouis ĩtraſſet corã oĩb⁹ balatũ da
ret. Qð factũ eſt. Et egit re⁹ pñiam: ⁊ alij a furtis ſibi
cauebãt. Erat ei cõſuetudo oẽs cruces q̄s videbat de=
uote venerari: ſ3 ante quandã crucẽ magnã ⁊ pulchrã
inuiſam p̄teriit. A ſuis ſocijs aũt admonit⁹ cur illã nõ
viderit ⁊ nõ inclinauerit: dũ p̄cib⁹ a dño req̄reret cui⁹
eẽt: audiuit vocẽ de ſub terra. Nõ vidiſti q2 ego hic ſe=
pultus ſum pagan⁹ ⁊ ſigno crucis ĩdign⁹. Un̄ fecit cru
cem illã abinde tolli. B. ¶ Cũ btũs p̄tci⁹ p hiberniã
p̄dicaret ⁊ fructũ ibi p modicũ faceret rogauit dñm vt
aliqð ſignũ oñderet p qð vel territi peniterent. Juſſu
igit̃ dñi in quodã loco circulũ magnũ cũ baculo deſi=
gnauit: ⁊ ecce terra intra circulum ſe aperuit ⁊ puteus
maxim⁹ ⁊ ꝓfundiſſim⁹ ibi apparuit. Reuelatũq3 ẽ btõ
patricio qð ibi q̄dã purgatoꝛij locus eſſet: in quẽ q̄ſq3
vellet deſcendere alia ſibi pñia nõ reſtaret: nec aliud
ꝓ pctĩs purgatoꝛiũ ſentiret plerĩq3 aũt ĩde nõ redirẽt
⁊ qui redirẽt: eos a mane vſq3 in ſequẽs mane ibidem
moꝛam facere opoꝛteret. Multi igit̃ ingrediebant̃ qui
decetero nõ reuertebant̃. Poſt lõgũ igit̃ tp̄s moꝛtuo
patricio vir quidã nobilis noĩe nicola⁹ q̄ pctã multa
cõmiſerat: cũ eũ delictoꝝ ſuoꝝ peniteret ⁊ purgatoꝛiũ
ſctĩ patricij ſuſtinere vellet: cũ antea. xv. diebus vt oẽs
faciebãt ſe ieiunijs maceraſſet apto oſtio cũ claui que
in quadã abbatia ſeruabat̃ in p̄dictũ puteũ deſcẽdit: ⁊
quoddã oſtiũ a latere ipſi⁹ ĩuenit. Jn qð ingrediẽs cũ
quoddã ibi oratoꝛiũ repiſſet: q̄dã monachi albis ĩdu=
ti oratoꝛiũ intrauerũt: ⁊ offm̄ faciẽtes nicolao dixerũt
vt cõſtãs eſſet q2 multa diaboli tentamẽta eũ pcutere
opoꝛteret. Cũ ille pq̄reret ꝙ adiutoꝛiũ ꝯ hoc hr̄e poſ=
ſet dixerũt. Cũ te penis affligi ſenſeris ꝓtin⁹ exclama
⁊ dic. Jeſu xp̄e fili dei viui miſerere mihi pctõri. Rece=
dẽtib⁹ igit̃ p̄dictis viris ꝯtinuo aſſunt demões: ⁊ vt re
uertat̃ ⁊ ſibi obediat p2ĩo blãdis ꝓmiſſionib⁹ pſuadẽt
aſſerẽtes ꝙ eũ cuſtodiẽt ⁊ ad ꝓpꝛia incolumẽ pducẽt.
Sed cũ eis ille nullaten⁹ obedire vellet: ꝓtin⁹ diuerſa
rũ ferarũ terribiles audiuit voces pariter ⁊ mugitus
ac ſi oĩa elemẽta cõcuterẽtur. Ad quod cũ ille terroꝛe
hoꝛribili palpitaret. Jeſu xp̄e fili dei viui miſerere mi=
hi pctõri. ꝓtin⁹ exclamauit ⁊ ſtatim oĩs ferarũ illarũ
tumultus terribili conq̄euit. Proceſſit ⁊ vltra ad aliũ
locũ: ⁊ ibidẽ adeſt demonũ multitudo dicẽtiũ ſibi. Pu
tas ꝙ man⁹ nr̄as euaſeris. Nequaq̃: ſ3 nũc pori⁹ inci=
pies affligi ⁊ toꝛq̄ri. Et ecce quidã maxim⁹ ignis ⁊ ter
ribilis ibidẽ apparuit. Dixerũtq3 ei demones. Niſi no
bis cõſenſeris in ignẽ te iactabim⁹ cõburendũ. Qð cũ
ille renueret: ipm̄ acceperũt ⁊ in illũ ignẽ terribilẽ ꝓ=
iecerũt. Ubi dũ cruciaret̃ ꝓtin⁹ exclamauit. Jeſu xp̄e
⁊c. ſtatimq3 ille ignis extinct⁹ eſt. Ad aliũ deniq3 ꝓce=
dẽs locũ vidit quoſdã viros in igne viuos cremari: et
laminis ferreis cãdẽtib⁹ a demõib⁹ vſq3 ad viſcera fla
gellari: alioſq3 ventres habẽtes deoꝛſum terrã pre do=
loꝛe moꝛdere ⁊ clamare. Parce parce. Quos tunc de=
mones graui⁹ flagellabãt. Alioſq3 vidit quoꝝ mẽbꝛa
ſerpẽtẽs voꝛabãt ⁊ bufones ignitis aculeis eoꝝ viſcera
extrahebãt. Qui cũ eis aſſentire nollet in eundẽ ignẽ
⁊ penas ꝓijcit̃ ⁊ eiſdẽ laminis ⁊ penis flagellatur: ſ3
cũ ille exclamaſſet. Jeſu xp̄e ⁊c. a pena p̄dicta ꝓtinus
liberatus eſt. Deinde ꝓceſſit ad quẽdã locũ vbi hoĩes
ſartagine frigebantur: vbi tota maxima erat vncinis
ferreis ignitis plena in quibus per diuerſa mẽbꝛa ho=
mines erant ſuſpẽſi: que tam velociter voluebatur ꝙ
globũ igneũ emittebat: poſt hoc vidit maximã domũ
habentẽ foueas metallo bullientib⁹ plenas in q̄bus
alij vnũ pedem: alij duo habebãt: alij ibi erant vſq3 ad
genua: alij vſq3 ad ventrẽ: alij vſq3 ad pectus: alij vſq3
ad collũ: alij vſq3 ad oculos. Sꝫ hec oĩa pcurrẽs nomẽ
dei inuocabat. Proceſſit itez ⁊ quẽdã latiſſimũ puteũ
intuetur de quo fumus hoꝛribilis ⁊ fetoꝛ intolerabilis
exibat. Indeq3 hoĩes vt ferrũ cãdentes in modũ fauil=
larũ exibãt: ſ3 demones eos reimpigebãt. Dixeruntq3
ei demones. Locus ille quẽ cõſpicis eſt ĩfernus in quo
dñs noſter beelzebub habitat: in ipſum igitur puteũ te
iactabimus ſi nobis aſſentire recuſas. Poſtq̃ autem
illuc iactatus fueris nullũ inde remediũ euadendi ob=
tinebis: quos dũ ille audire cõtẽneret: ipſum arripien
tes in p̄dictũ puteũ iactauerũt. Qui tam vehementer
doloſe abſoꝛptus eſt vt fere oblit⁹ fuerit nomẽ dñi in=
uocare. Sꝫ dũ ille ad ſe rediẽs Jeſu xp̄e ⁊c. exclamaſſet
coꝛde: q2 voce nõ poterat: ꝓtinus inde illeſus exiuit et
oĩs demonuz multitudo tanq̃ victa euanuit. Proce=
cedẽs ad locũ aliũ vidit quẽdã pontẽ ſup quẽ eũ trãſi=
re opoꝛtebat: q̄ q̄dẽ erat ſtrictiſſim⁹ ⁊ inſtar glaciei po
litus ⁊ lubric⁹ ſub quo fluui⁹ ingẽs ſulphure⁹ ⁊ igne⁹
fluebat. Sup quẽ dũ trãſire ſe poſſe oĩno deſperaret tñ
recoꝛdat⁹ v̾bi ꝙ eũ de tot malis erubuit cõfidẽter ac=
ceſſit ⁊ vnũ pedẽ ſup pontẽ ponens. Jeſu xp̄e ⁊c. dicere
cepit. Ualidus aũt clamoꝛ adeo eũ terruit vt ſubſiſte=
re vix valeret: ſ3 predictũ v̾bũ ꝓtulit ⁊ ſecurus mãſit.
Deinde aliũ pedẽ poſuit: ⁊ eadẽ v̾ba iterauit. Ad quẽ=
libet etiã paſſum eadẽ v̾ba ꝓtulit: ⁊ ſic ſecur⁹ trãſiuit.
Cũ ergo trãſiſſet in quoddã pꝛatũ amenissimũ deue=
nit vbi diuerſoꝝ floꝝ mira ſuauitas redolebat. Et ecce
duo ſpecioſi iuuenes ei apparuerunt qui ipm̄ vſq3 ad
quãdã ciuitatẽ ſpecioſiſſimã ex auro ⁊ gẽmis mirabi=
liter rutilantẽ pduxerũt. De cui⁹ poꝛta odoꝛ mirabilis
emanabat qui illũ adeo recreauit ꝙ nullũ doloꝛẽ vel
fetoꝛẽ ſenſiſſe videbat̃. Dixerũtq3 ei ꝙ illa ciuitas para
diſus eſſet. In quẽ cũ nicolaus intrare vellet dixerunt
ei p̄dicti iuuenes ꝙ pꝛĩo ad ſuos rediret: ⁊ per loca per
que venerat eũ redire opoꝛteret demones tamẽ eũ nõ
lederent: ſed eo viſo territi fugerent. ⁊ ꝙ poſt. xxx. dies
in pace quieſceret: ⁊ tũc illã ciuitatẽ ciuis perpetuus
introiret. Tũc nicolaus inde aſcendens ſupꝛa puteum
ſe reſtitutum inuenit: ⁊ oĩa oĩbus qui ſibi contigerant

narrans poſt.xxx.dies in dño feliciter requieuit.

¶ De annunciatione dñica. l. B.

ANnũciatio dñica dr̃ qꝛ tali die ab ãgelo aduẽtus filij dei in carnẽ fuit ãnũciat⁹. Cõgruũ eñi fuit vt icarnationem filij dei ꝓcederet angelica annunciatio triplici ratione: pͥmo ratione ordinis connotandi: vt.ſ. ordo reparationis rñderet ordini preuaricationis vñ ſicut diabolus tẽtauit mulierẽ vt eã ptraheret ad dubitationẽ ⁊ per dubitationẽ ad ꝯſenſum et per cõſenſum ad lapſum: ſic angelus nunciauit ꝟgini vt nunciando excitaret ad fidẽ: ⁊ ꝑ fidẽ ad cõſenſum: ⁊ per cõſenſum ad cõcipiẽdũ filiũ dei. Scdo rõne miniſterij angelici: qꝛ eñi angelus eſt dei miniſter ⁊ ſeru⁹ ⁊ btã ꝟgo electa erat vt eſſet dei mater: ⁊ cõgruũ eſt miniſtrũ dño famulari: cõueniẽs igit̃ fuit vt btẽ virgini annũciatio ꝑ angelũ fieret. Tertio rõne lapſus angelici reparãdi. Qꝛ eñi incarnatio nõ tm̃ faciebat ad reparationẽ humani lapſus: ſꝫ etiã ad reparationem ruine angelice: ideo angeli nõ debuerũt excludi. Unde ſicut ſexus muliebris nõ excludit̃ a cognitiõe miniſterij incarnationis ⁊ reſurrectiõis: ſic etiã nec angelicus nũcius: imo de⁹ vtrũqꝫ angelo mediãte renũciat mulieri ſcꝫ incarnationẽ virgini marie: ⁊ reſurrectionẽ marie magdalene. Cũ ergo virgo beata a tertio anno etatis ſue vſqꝫ ad quartũdecimũ annũ in tẽplo cũ alijs virginibus extitiſſet: ⁊ votũ de ſeruãda caſtitate emiſiſſet: niſi deus aliter diſponeret: cũ ioſeph deſpõſauit dño reuelante ⁊ ioſeph virga frõdẽte ſicut in hiſtoria de natiuitate beate virginis plenius cõtinet̃ ⁊ in bethleem vñ oriundus erat neceſſaria nuptijs ꝓuiſurus iuit: ipſa vero in nazareth in domũ parẽtũ rediit. Nazareth interpretat̃ flos: vñ dicit Ber. q̃ flos naſci voluit de flore in flore ⁊ floris tp̃e. Ibi igit̃ angelus ei apparuit et ipſam ſalutauit dicẽs. Aue gratia plena dñs tecũ: bñdicta tu in mulieribus. Ber. Inuitat nos ad marie ſalutationẽ gabrielis exemplũ Joãnis tripudiũ ⁊ reſalutationis lucrũ. Sed hic primo videdũ eſt quare dñs matrem ſuã voluit deſpõſari. Sup hoc aſſignat Ber. tres rõnes dicẽs. Neceſſario deſpõſata eſt Maria Joſeph: qm̃ per hoc myſteriũ a demonib⁹ abſcõditur: ⁊ a ſpõſo ꝟginitas cõprobatur ⁊ virginis tam verecundie ꝙ fame ꝓuidet̃. Quarta rõ eſt vt ab oĩ gradu mulieris opprobriũ tolleretur.ſ.a cõiugatis virginibus ⁊ viduis. Unde ipſa virgo in hoc triplici ſtatu fuit. Quinta vt viri miniſterio vteret̃. Sexta vt matrimonij bonum cõprobaret̃. Septĩa vt ꝑ virũ genealogie: ſeries texeret̃. Dixit ergo ãgelus. Aue gratia plena. Ber. in vẽtre gratia deitatis: in corde gratia charitatis: ĩ ore gratia affabilitatis: in manibus grã mĩe ⁊ largitatis. Idem. Uere plena: qꝛ de plenitudine eius capiũt vniuerſi captiui redẽptionẽ: egri curationẽ: triſtes cõſolationẽ: pctõres veniã: iuſti gratiã: angeli letitiã: deniqꝫ tota trinitas gloriã: filius hoĩs humane carnis ſubſtãtiam. Dñs tecũ. Dñs pater tecũ q̃ genuit quẽ cõcipis: ⁊ dñs ſpiritusſanctus de quo cõcipis: ⁊ dñs filius quẽ carne tua induis: ſic dicit Ber. Bñdicta tu in mulieribus.i.ſuper oẽs mulieres: qꝛ ſcꝫ eris mater ⁊ virgo ⁊ mater dei. Triplici maledicto mulieres ſubiecte erãt ſcꝫ maledicto opprobrij: maledicto peccati: ⁊ maledicto ſupplicij. Maledicto opprobrij quo ad nõ cõcipientes. Unde dixit Rachel: abſtulit deus opprobriũ meũ. Maledicto peccati quo ad cõcipientes: vnde ps. Ecce enim iniquitatibus cõcept⁹ ſum. Maledicto ſupplicij quoad parturiẽtes. vnde in Gen. In dolore paries ⁊c.

Sola aũt virgo Maria benedicta eſt inter oẽs mulieres cuius ꝟginitati fecũditas addit̃ ⁊ fecũditati in cõceptu ſanctitas ⁊ ſanctitati in partu iocunditas. Dicitur ergo gratia plena ſicut dicit Bern. ꝓpter quatuor que fulſerunt in eius mẽte q̃ fuerũt deuotio humilitatis: reuerentia pudoris: magnitudo credulitatis: martyrium cordis. B. ¶ Dicitur dñs tecũ ꝓpter illa quatuor q̃ ei fulſerũt de celo ſicut idem dicit que ſunt marie ſanctificatio: angelica ſalutatio: ſpũſſcti ſuꝑuẽtio: filij dei incarnatio. Dicitur etiam benedicta tu in mulieribus. Propter alia quatuor q̃ ſicut ibidẽ dicit: fulſerunt in eius carne: qꝛ.ſ. fuit ꝟginitatis primiceria ſine correptione fecũda: ſine grauedine grauida: ⁊ ſine dolore puerpera. Que cũ audiſſet turbata eſt in ſermone angeli ⁊ cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio. Hinc apparet laus ꝟginis in auditu: affectu et cogitatu. In auditu laudat̃ modeſtia: qꝛ audit ⁊ tacet. In affectu verecũdia vñ turbata eſt. In cogitatu prudentia: qꝛ cogitauit qualis eſſet iſta ſalutatio. Turbata eſt autem de angeli ſermone non de eius viſiõe qm̃ beata virgo angelos ſepe viderat: ſed nunq̃ talia loquẽtes audierat. Petrus rauen. Uenerat inqͥt angelus bl̃dus in ſpecie: ſed in ſermõe terribilis. Uñ quã leuiter letificauit viſus nimium turbauit auditus. Ber. Qđ turbata eſt fuit verecundie ꝟginalis: q̃ nõ ꝑturbata fortitudinis q̃ tacuit ⁊ cogitauit prudẽtie ⁊ diſcretiõis. Et tũc angelus confortans eã dixit. Ne timeas maria inueniſti gratiã apud dñm. Ber. Quã gratiã dei ⁊ hoĩm pacem mortis deſtructionẽ vite reparationẽ. Ecce cõcipies ⁊ paries filiũ ⁊ vocabis nomen ei⁹ ieſum.i.ſaluatorẽ: qꝛ ſaluũ faciet pplm̃ ſuũ a pctĩs eo⁹. Hic erit magn⁹ ⁊ filius altiſſimi vocabit̃. Ber. Hoc eſt ille q̃ eſt magnus de⁹ futur⁹ eſt magn⁹.ſ.magn⁹ hõ ⁊ magn⁹ doctor ⁊ magnus ꝓpheta. Dixit aũt maria ad angelum. Quõ fiet iſtud qm̃ virũ nõ cognoſco.i.me nõ ꝓpono cognituram. Et ita fuit virgo mẽte carne ꝓpoſito. Sed ecce maria interrogat: ⁊ q̃ interrogat dubitat. Cur ergo ſolus zacharias plagã taciturnitatis incurrit. Sup hoc petr⁹ rauen. aſſignat quatuor rõnes dicẽs. Ille pctõꝝ cognitor nõ ꝟba: ſꝫ corda ꝓuidit. Nõ q̃d dixerint: ſꝫ q̃d ſenſerint iudicauit. Erat eñi interrogantiũ cã diſſimilis ſpecies diuerſa. Hec contra naturã credidit ille dubitauit ꝓ natura. Hec integre ordinẽ q̃rit ille q̃ deus vult fieri nõ poſſe ꝓſcribit. Ille impellẽtib⁹ exẽplis non accedit ad fidẽ hec ſine exẽplo ꝓcurrit ad fidẽ. Hec miratur de partu ꝟginis ille de ꝯceptu diſputat cõiugali. Nõ ergo dubitat de facto: ſed modũ q̃rit ⁊ ordine. Nã cũ triplex ſit modus concipiendi naturalis ſpũalis ⁊ mirabilis: quo iſtorũ concipiat ſciſcitat̃. Et rñdens angelus dixit ei. Spũſſctus ſuꝑueniet in te: qui ip̃m tuũ conceptum efficiet. Uñ ⁊ dr̃ de ſpũſctõ conceptus ⁊ hoc ꝓpter quatuor rõnes. C. ¶ Primo ꝓpter oſtẽſionẽ eximie charitatis: vt.ſ. oſtẽdatur q̃ ex ineffabili dei charitate verbum dei caro factũ eſt. Joã.iij. Sic deus dilexit mundum ⁊c. Et hec ratio eſt magiſtri ſententiarum. Scdo ꝓpter oſtenſionẽ gratie abſqꝫ meritis vt per hoc qđ dr̃ conceptus de ſpũſancto oſtendat̃ q̃ ſit ſola gratia quã nulla hominum preceſſerunt merita. Et hec eſt ratio Aug. Tertio ꝓpter virtutẽ operationis: qꝛ ſcꝫ operatione ⁊ virtute ſpiritusſancti conceptus eſt. Et hec eſt ratio Ambr. Quarto propter motiuum conceptionis. Et hec eſt ratio Hugo. de ſancto victore. Motiuum enim ait conceptionem naturalem eſt amor viri in mulierem ⁊ amor mulieris in viruꝫ. Sic in virgine inquit: quia in eius corde amor ſpiritusſancti ſingulariter ardebat: ideo in eius carne amor ſpiritusſancti mira-

bſſia faciebat. Et vt⁹ altiſſimi obū.ti.hoc ſʒ glo ſic exponit. Umbra a lumie ⁊ corpe obiecto ſolet formari:⁊ vgo ſicut pur⁹ hō plenitudinē diuinitatiſ cape neqbat. Sʒ virt⁹ altiſſimi obūbr. Dū in ea incorporea lux diuinitatis corp⁹ ſuſcepit hūanitatis vt ſic poſſet deū pati. Hāc expoſitionē vr tāgere Ber. qui ſic ait. Qr de⁹ ſpūs eſt. nos vo vmbra corpis ſui tēp̄auit ſe nobis: vt p obiectū viuifice carnis videam⁹ vbū in carne: ſolē in nube lumē in teſta. cereū i laterna ſm Ber. ſic exponit. q.d. Illū modū q̄ de ſpūſctō cōcipies dei vt⁹ xp̄s in ſuo ſecretiſſimo ɔſilio obūbrādo occultabit vt ſibi tm̄ notuʒ habeat ⁊ tibi. Ac ſi dicat. Quid ad me q̄ritis qd̄ in te mox experieris. Scies ſcies ⁊ feliciter ſcies: ſʒ illo doctore q̄ autore. Ego nūciare miſſus ſum vginalē cōceptū nō creare. Uel obūbrabit. i. te a vitior eſtu refrigerabit. Et ecce elizabeth cog. ⁊c. Ecce dicit vt oñdat hoc eā magnū nouū vicinū. Quatuor de cauſis ɔcept⁹ elizabeth marie nūciat ſm Ber. d. ¶ Pria eſt cumulus leticie. Scda pfectio ſcie. Tertia pfectio doctrine. Q̄rta obſequiū mie. Dixit em̄ ſic Hiero. Sterilis cognate ɔcept⁹ marie nūciat vt dū miraculū miraculo addit: gaudio gaudiū cumulet. Uel iō q̄ pfecto deebat vbū mox diuulgatū vbiq̄ ſciret pri⁹ vgo p angelū q̄ audiret ab hoīe. ne mr̄ dei a ɔſiliis filii videret amota ſi eorū q̄ in terris tā ppe gerunt rem ēſiſſet ignara. Uel iō potius vt dū tūc ſaluatoris nūc pcurſoris edocet aduētus rerū tp̄s ⁊ ordinē tenēs ipſa poſtmodū ſcriptorib⁹ atq̄ pdicatorib⁹ referet veritatē. vel iō vt audiens cognatā vetulā ⁊ grauidā cogitet iuuēcula de obſequio, vt ſic paruulo pphete det locus obſeqñdi dño ⁊ mirabilius miraculū fiet de miraculo. Itē Ber. Da vgo rñſum feſtināter. O dña rñde vbū ⁊ ſuſcipe vbuʒ pfertuū ⁊ ſuſcipe diuinū: emitte trāſitoriū ⁊ āplectere ſempiternū: ſurge: curre: aperi. Surge p fidē: curre per deuotionē: aperi p conſenſum. Tūc maria expāſis manibus ⁊ oculis ad celū eleuatis ait. Ecce ancilla dñi fiat mih. ſ. v. t. Ber. Aliis in ore: aliis in aure: aliis in manu vbū dei factū fuiſſe memorat. Marie aūt factū eſt in aure p angelicā ſalutationē: in corde p fidē: in ore per confeſſionē: in manu p ɔtrectationē: in vētre per incarnationē: in gremio per ſuſtētationē: in brachiis p oblationē. Fiat mihi ſm vbū tu. Ber. Nolo vt fiat mihi aut declamatorie pdicatū: aut figuralr ſignificatuʒ: aut imaginatorie ſomniatū: ſʒ ſilēter inſpiratū: perſonalr incarnatū: corporalr inuiſceratū. Statimq̄ fili⁹ dei in vtero illius ɔcept⁹ eſt perfectus deus: perfect⁹ hō. ⁊ in ipſa pria die ɔceptiōis tāte ſapiētie ac potētie extitit quāte in. xxx. anno fuit. Tūc ſurgēs maria abiit in mōtana ad elizabeth. Et cū eā ſalutaſſet ioānes i eius vtero exultauit. glo. Qr lingua nō poterat: aīo exultāte ſalutat: ⁊ ſue pcurſionis offiū inchoat. Fuit aūt i ei⁹ obſequio trib⁹ mēſib⁹ donec ioānes naſceret quē manib⁹ ſuis de terra leuauit ſicut in libro iuſtor legitur. In hac die vt dr̄ p multa tpor curricula de⁹ mlta opatus eſt. Que qdā egregiis vſib⁹ declarauit. Salua feſta dies q̄ vulnera nr̄a coerces. Angel⁹ eſt miſſus eſt paſſus in cruce xp̄s. Eſt Adā fact⁹ ⁊ eodē tpe lapſus. Ob meritū decime cadit abel fratris ab enſe. Offert melchiſedech. Iſaac ſupponit aris. Eſt decollat⁹ xp̄i baptiſta beat⁹. Eſt petrus erect⁹: iacob⁹ ſub herode pēptus. Corpa ſctōr cū xp̄o multa reſurgūt. Latro dulce tn̄ per xp̄m ſuſcipit amē. E. ¶ Miles quidā diues ac nobilis ſeculo abrenūtiauit ⁊ ordinē ciſtercienſiuʒ introiuit: ⁊ q̄r literas neſciebat erubeſcētes monachi tā nobilē pſonā inter laicos deputari. dederūt ei magiſtrū ſi forte modicū addiſcere poſſet: ⁊ ſub hac occaſione inter mōachos pmaneret. ſʒ cū diu cū magiſtro fuiſſet ⁊ nihil oīno pter hec duo vocabula: aue maria diſcere potuiſſet. Hec tam auide retinuit: vt quocunq̄ deābularet quicqd ageret ea inceſſanter nominaret. Tandē morit ⁊ in cimiterio cū aliis fratribus ſepelit: ⁊ ecce ſup eius tumulū ſpecioſum excreſcit lilium ⁊ qd̄ libet foliū aue maria lr̄is aureis habebat in ſcriptum. Currētes oēs ad tā grande ſpectaculū terrā de tumulo effoderūt ⁊ radicē lilii de ore defuncti pcedere repererūt. Intellexerūt ergo cū quāta deuotione illa duo vba dixerat: quē dñs tāti honore pdigii illuſtrauit. E. ¶ Quidā miles q̄dā i via caſtrū hēbat ⁊ oēs trāſeūtes ſine miſeratiōe aliqua ſpoliabat. vginē tn̄ matreʒ dei quotidie ſalutabat: nec p aliq̄ impedimēto emergenti ab illa ſalutatione aliq̄ die ceſſare volebat. Accidit aūt vt qdā vir religioſus ⁊ ſctūs inde trāſitū faceret. ⁊ ipm pdict⁹ miles ɔtinuo expoliari iuberet. Uir aūt ſctūs rogauit pdones vt ipm ad dñm ſuū deducāt: q̄r ad ipm hʒ ſecreta q̄ pferat. Adduct⁹ aūt rogauit militē vt oēs de familia ſua ⁊ caſtro ɔgregari faceret: vt eis vbū dñi pdicaret: cū aūt ɔgregati fuiſſent ille ait. Nequaq̄ hic eſtis oēs: ſʒ aliquis adhuc deeſt. Cui cuʒ oēs ſe ibidē eſſe aſſererēt aiebat: diligenter pquirite ⁊ aliquē inuenietis abeſſe. Tūc vn⁹ exclamās dixit: q̄m ſol⁹ camerari⁹ illuc non veniſſet. Ille aūt dixit. Uere ipſe eſt q̄ ſol⁹ deeſt. Pro eo igit cito mittit: ⁊ in mediū deducit. Cū aūt virū dei vidiſſet reuolutis terribiliter oculis caput inſtar inſani agitabat: nec ppi⁹ accedere audebat. Uir aūt dei dixit ei. Adiuro te p nomē dñi noſtri ieſu xp̄i: vt q̄s ſis nobis ediſſeras ⁊ ob quam cām huc veneris palā pandas. Cui ille rñdit. Heu adiuratus pcedere cogor inuit⁹. Ego em̄ nō ſum hō ſed demō q̄ formā hoīs accepi ⁊. xiiii. ānis cū hoc milite ſic pmāſi. Nā nr̄ princeps me huc miſit vt diē q̄ hic ſue marie ſalutationē nō diceret diligēti⁹ obſeruarē. vt i eū ptāte accepta ipʒ cōtinuo ſtrāgularē. Et ſic i malis opib⁹ vitā finiēs nr̄ eſſet. Quacūq̄ em̄ die illā ſalutationem dicebat i eū ptatē hr̄e nō poterā. Ecce aūt de die i dieʒ diligētius obſeruaui ⁊ nullū diē quin eā ſalutauerit ptermiſit. Hec miles audiēs vehemēter obſtupuit: ⁊ ad pedes viri dei ſe pijciēs veniam poſtulauit: ⁊ in melius deinceps vitā mutauit. Uir aūt ſanct⁹ dixit demoni. Precipio tibi demō in noīe dñi nr̄i ieſu xp̄i vt hinc abſcedis ⁊ talē hactenus locū poſſideas vt nulli glioſam dei genitricē inuocāti nocere pſumas: hec vbi iuſſa dedit demō abſcedēs euanuit. Et miles virū ſanctū cū reuerētia ⁊ grarū actione liberū abire permiſit.

¶ De paſſione domini. lj. A.

Paſſio chriſti fuit ex dolore amara ⁊ illuſione deſpecta ⁊ ex vtilitate multiplici fructuoſa. Dolor autem cauſatur ex quinq̄. Primo ex eo q̄ ipſa paſſio fuit ignominioſa. ⁊ hoc propter ignominioſum locum: q̄r in caluaria vbi malefactores puniebāt. Propter ignominioſuʒ ſupplicium: q̄r morte turpiſſima cōdēnatus eſt. Crux enim ſupplicium erat latronū. Et lʒ crux tunc eſſet multe ignominie: nunc eſt immēſe glorie. vn̄ Aug. Crux q̄ erat ſupplicium latronū: nunc tranſit ad frōtes impator. Si tn̄ honorē deus cōtulit ſupplicio ſuo q̄d conferret ſeruo ſuo. Propter ignominioſuʒ conſortiū: quia cum ſceleratis deputatus eſt. i. cū latro

nibus ꝗ pꝛimo erant ſcelerati.ſꝫ poſtea vnꝰ cõuerſus ē ſ.diſmas ꝗ erat a dextris ſicut dꝛ in euangelio nicodemi:⁊ aliꝰ dãnatꝰ.ſ.geſma:ꝗ erat a ſiniſtris. Uni ergo dedit regnũ alteri ſupplicium. Ambꝛ. Auctoꝛ pietatis in cruce pendẽs in ſingulis negotijs pietatis officia diuidebat ꝑſecutionẽ apl'is:pacẽ diſcipl'is:corpus iudeis: crucifixoꝛibꝰ veſtimẽta:patri ſpm̃:virgini paranymphũ latroni paradiſuꝫ:pctõꝛibꝰ infernũ:cruce xp̃ianis penitẽtibꝰ cõmẽdabat. Ecce teſtm̃ qḋ fecit xp̃s in morte pendẽs in cruce. Scḋo ex eo ꝙ fuit iniuſta:qꝛ pctm̃ non fecit ⁊ nõ eſt inuẽtꝰ doꝉꝰ in oꝛe eius.⁊ iõ ꝗ venit indigne pena dolenda venit. De tribꝰ eũ iniuſte precipue cum accuſabãt:vcꝫ qꝛ tributũ reddi ꝓhibebat:qꝛ ſe regẽ dicebat/⁊ qꝛ filiũ dei ſe faciebat. Cõtra has tres accuſationes dicimꝰ in paraſceue in ꝑſona ſaluatoꝛis tres accuſationes. Popule meꝰ qḋ feci tibi ⁊c. vbi exprobrat xp̃s tria bñficia eis collata.ſ.liberationẽ ab egypto regimẽ in deſerto:plãtationẽ vinee in loco optio q̄ſi xp̃s dicat. Accuſas me de redditione tributi potiꝰ grãs agere deberes:qꝛ liberaui te a tributo. Accuſas me : qꝛ dixi me regẽ:potius deberes grãs agere:qꝛ regal'r paui te in deſerto. Accuſas me qꝛ me filiũ dei dixi:potiꝰ deberes grãs agere:qꝛ te in vineã meã elegi:⁊ in loco optimo plãtaui. Tertio ex eo qḋ fuit paſſus ab amicis. Tolerabilioꝛ eñ eſſet doloꝛ ſi pateret̃ ab his ꝗ aliqua de cã deberẽt eſſe eiꝰ inimici vel ab his ꝗ eſſent alieni vel extranei:vel ab his quibꝰ aliqua incõmoda intuliſſet:ſed tñ patit̃ ab amicis.i.ab his ꝗ deberent eſſe ſui amici. Itẽ a ꝓpinquis id eſt ab his de quoꝝ ſtirpe natꝰ eſt. De his duobꝰ dꝛ in pſ. Amici mei ⁊ ꝓximi mei ⁊c. Job.xix. Noti mei quaſi alieni receſſerũt a me. Itẽ ab his qbus multa bona ꝯtulerat. Joã.viij. Multa bona operatus ſum eis. Bern. O bone Jeſu ꝙ dulciter cum hoibꝰ cõuerſatꝰ es:ꝙ magna ⁊ abũdãtiſſima eis largitus es ꝙ dura ⁊ aſpera ꝓ eis paſſus es:dura vba:duriora verbera duriſſima crucis tormẽta. Quarto rõne teneritudinis corporis. Uñ in figura dauid dꝛ de eo ij. Reg. pen̄. Ipſe eſt quaſi tenerrimus ligni vermiculꝰ Bern. O iudei lapides eſtis.lapidẽ percutitis molliorem de quo reſonat tinnitus pietatis ⁊ ebulliit oleũ charitatis. Itẽ Hiero. Traditus eſt Jeſus militibus verberãdus:⁊ illud ſacratiſſimuꝫ corpus pectuſq; dei capax flagella ſecuerunt. Quinto ex eo ꝙ fuit vniuerſalis:qꝛ per oẽs partes ⁊ oẽs ſenſus. Primo eñ fuit hic doloꝛ in oculis:qꝛ lachꝛymatus eſt ſicut dꝛ ad Heb.v. Bern. Aſcendit in altũ vt longius audiret̃ fortiter clamabat vt nullus excuſaret̃:clamori lachꝛymas addidit vt homo cõpateret̃. Alſ etiã his lachꝛymas ſudit.ſ.i reſurrectione lazari ⁊ ſuper hierl'm. Itaq; prime lachꝛyme fuerũt amoꝛis. Ut ⁊ quidã cum vidiſſent eum lachꝛymantẽ dixerunt. Ecce quomodo amabat eum. Secunde fuerũt cõpaſſionis ſed he tertie fuerunt doloꝛis. Secundo fuit in auditu cum ei.ſ.oppꝛobꝛia ⁊ blaſphemie irrogate ſunt. Chꝛiſtus eñ ſpãliter quatuoꝛ habuit:in quibus oppꝛobꝛia ⁊ blaſphemias audiuit. habuit eñ excellentiſſimam nobilitatẽ qꝛ quantũ ad diuinã naturam fuit eterni regis filius:⁊ quantũ ad humanam de regia ſtirpe genitus. ita ꝙ etiã inq̃tũ hõ fuit rex regum:⁊ dñs dñantium. Habuit ineffabilẽ veritatem qꝛ ipſe eſt via veritas ⁊ vita. Unde de ſe iterũ dicit. Sermo tuus veritas eſt. Filius eñ eſt ſermo ſiue verbum patris. Habuit inſuperabilem poteſtatẽ:qꝛ omnia per ipm̃ facta ſunt:⁊ ſine ipſo factũ eſt nihil. Habuit inſuper ſingularem bonitatem qꝛ nemo bonus niſi ſolus deus. In his xp̃s audiuit oppꝛobꝛia ⁊ blaſphemias. Primo quidem quo ad nobilitatem. Matt.xiij. Nõne hic eſt filius fabꝛi. Nõne mater eiꝰ dꝛ maria ⁊c. Secũdo ad ꝑtãtẽ. Matt.xij. Hic non eijcit demonia niſi in beelzebub principe demonioꝝ. Itẽ Matt.xxvij. Alios ſaluos fecit ſeipm̃ nõ poteſt ſaluum facere. Ecce dicũt ipm̃ impotẽtẽ cum tñ adeo potẽs extitit ꝙ ꝑſecutoꝛes ſuos ſola voce ꝓſtrauit. Nã cũ interrogaſſet quẽ quereretis:⁊ illi rñdiſſent Jeſum nazarenũ:⁊ ipſe dixiſſet ego ſum:cõtinuo ceciderunt in terrã. Aug. Una vox turbã odijs plenã ⁊ ferocẽ armis terribilẽ:ſine vllo telo percuſſit:repulit ſtrauitq; virtute latẽtis diuinitatis. quid iudicaturus faciet:ꝗ iudicãdus hoc fecit. qḋ regnaturus poterit ꝗ moriturus hoc potuit. Tertio quo ad veritatẽ. Jo.viij. Tu de teipſo teſtimoniũ perhibes teſtimoniũ tuũ nõ eſt verũ. Ecce qꝛ dicũt eũ mendacẽ cum tñ ipſe ſit via veritas ⁊ vita:hãc veritatẽ pilatus ſcire vel audire nõ meruit:qꝛ ipm̃ ſm̃ veritatẽ nõ iudicauit Inchoauit quippe iudiciũ a veritate:ſꝫ in veritate nõ ꝑmãſit:⁊ ideo de veritate queſtionẽ meruit inchoare: ſed nõ meruit ſolutionẽ audire. Alia rõ eſt ſm̃ Auguſ. quare ſolutionẽ nõ audiuit:qꝛ cũ illam queſtioneꝫ feciſſet.ſubito venit illi in mẽtem ꝯſuetudo iudeoꝝ qua ſolebat vnus dimitti in paſcha:⁊ ideo ſtatim exijt ⁊ ſolutionẽ non expectauit. Tertia rõ eſt ſm̃ Chꝛiſ. qꝛ ſciebat ꝙ qõ tã difficilis indigebat multo tpe ⁊ multa diſcutione ⁊ ipſe ad liberationẽ xp̃i ꝓperabat:⁊ iõ ſtatim exiuit. Legit̃ tñ in euãgelio nichodemi ꝙ cũ pilatus ieſum interrogaſſet qḋ eſt veritas. Jeſus ei rñdit. Ueritas de celo eſt. Et pilatus in terris nõ eſt veritas. Dixit ei Jeſus. Quõ põt eſſe veritas in terris ꝗ iudicat̃ ab his qui ꝑtãtem habẽt in terris. Quarto quo ad bonitatem. Dicebãt eñ ipſum eſſe peccatoꝛẽ in corde. Jo. ix. Nos ſcimꝰ qꝛ hic homo peccatoꝛ eſt. Seductoꝛẽ in ſermone. Luce.xxiij. Cõmouit ppl'm docẽs ꝑ vniuerſaꝫ iudeam incipiẽs a Galilea vſq; huc. Regis preuaricatorem in opere. Jo.ix. Nõ eſt hic hõ a deo ꝗ ſabbatũ nõ cuſtodit. Tertio fuit in odoꝛatu:qꝛ magnũ fetoꝛẽ ſentire potuit in loco caluarie vbi erãt corpoꝛa fetida moꝛtuoꝝ. Uñ dicit̃ in ſcholaſtica hiſtoꝛia ꝙ caluaries proprie eſt os capitis humani nudũ:vñ ⁊ qꝛ ibi decollabãtur rei:⁊ multa oſſa capitũ ibi diuerſa erãt:dicebatur caluarie locus vel caluariũ. Quarto fuit in guſtu: vñ cũ clamaret ſitio:dederũt ei acetũ cum myꝛrha ⁊ felle mixtũ:vt ex aceto citiꝰ moꝛeret̃:⁊ ipſi cuſtodes a cuſtodia citius liberarentur. Dicit̃ eñ crucifixos citiꝰ moꝛi ſi acetũ bibãt:⁊ ex myꝛrha pateret̃ olfactꝰ ⁊ ex felle guſtus. Aug. Pꝛo mero replet̃ ſinceritas aceto:inebꝛiatur felle dulcedo:adijcit̃ innocentia reo moꝛitur vita ꝓ moꝛtuo. Quinto fuit in tactu:qꝛ in oĩbus partibus corpis a plãta pedis vſq; ad vticẽ nõ fuit i eo ſanitas. De hoc aũt q̄l'r in oĩbꝰ ſenſibꝰ doloꝛẽ habuit:dicit bernar. Caput angelicis tremẽdũ ſpiritibꝰ denſitate ſpinarũ pũgit̃:⁊ facies pulchꝛa pre filijs hoim ſputis Judeoꝝ deturpatur:oculi lucidioꝛes ſole caligãt in moꝛte:aures que audiũt angelicos cantus audiũt pctõꝝ inſultus:os qḋ docet angelos felle ⁊ aceto potatur:pedes quoꝝ ſcabellum adoꝛatur:quõ ſctm̃ eſt cruci clauo affigunt̃:manus ꝗ foꝛmauerũt celos ſunt in cruce extẽſe ⁊ clauis affixe corpus verberat̃. latus lãcea perfoꝛatur. Et quid plura. Nõ remãſit in eo niſi lingua vt pꝛo pctõꝛibꝰ exoꝛaret/⁊ matrem diſcipulo commendaret.

B. ¶ Secundo eius paſſio fuit ex illuſione deſpecta. Quatuoꝛ eñ vicibus fuit ſibi illuſum. Primo in domo anne vbi recepit ſputa:alapas:velationem oculorũ. Ber. Uultum tuũ bone Jeſu deſiderabilem in quẽ deſiderant angeli ꝓſpicere ſputis inquinauerunt: manibus percuſſerunt:velo pꝛo deriſione operuerũt:nec

em iſ? vulneribus pepercerit. Scđo in domo herodis qui erat fatuū ꝛ nō ſane mētis eſt mīs: ex eo qđ nullum ab eo riſum hr: potuerat: ꝓ deriſione eum veſte alba induit. Ber. Tu hō es ꝛ habes ſertū de floribus: ꝛ ego de⁹ ꝛ habeo coronā de ſpinis. Tu habes chirothecas in manibus: ꝛ ego habeo clauos defixos. Tu in albis veſtibus tripudias: ꝛ ego pro te deriſus fui ab herode in veſte alba. Tu tripudias cū pedib⁹ ꝛ ego laboraui cū meis pedib⁹. Tu in choreis brachia extēdis in modū crucis in gaudiū: ꝛ ego ea in cruce extenſa habui in opprobriū. Ego ī cruce dolui: ꝛ tu in cruce exultas. Tu habes lat⁹ apertū ꝛ pect⁹ in ſignū vane glie: ꝛ ego latus effoſſum habui ꝓ te: tñ reuertere ad me ꝛ ſuſcipiā te. Sȝ quare dñs rpe ſue paſſionis corā herode: pilato et iudeis ſic tacebat. Hui⁹ triplex eſt rō. Prima rō eſt: qꝛ nō erāt digni audire ſuā rñſionē. Scđa qꝛ Eua peccauerat ꝑ loquacitatē: ꝛ idō xp̄s voluit ſatiſfacere ꝑ taciturnitatē. Tertia qꝛ qcqd rñdebat totū calūniabant et deprauabāt. Tertio in domo pilati vbi milites clamidē coccineā circūdederūt ei ꝛ arūdinē ī manu dederūt: ꝛ coronā ſpineā ſuꝑ caput ei⁹ poſuerūt ꝛ genu flexo dicebant. Aue rex iudeorū. Illa autē ſpinea corona dr fuiſſe de iūcis marinis: quoꝝ acies non min⁹ ſpina eſt dura ꝛ penetratiua. Vñ ꝛ ſāguinē de capite credit illa corona ſpinea extraxiſſe. vñ Bern. Caput illud diuinū multiplici ſpinaꝝ dēſitate vſq ad cerebrū ↄfixū eſt. De aīa ſunt tres opiniōes vbi. ſ. aīa pīcipalē hēat ſedē. ſ. vel in corde ꝓpter illud. De corde exeunt cogitationes male ꝛc. Vel ī ſanguine ꝓpter illud Leui. Aīa ōis carnis in ſanguine eſt. Vel ī capite ꝓpter illud. Et inclinato capite tradidit ſpm ꝛc. Hāc triplicē opinionē iudei ipſo fctō vident ſciuiſſe. Nā vt ei⁹ animā a corpore euellerēt qſierūt ipſam in capite cū ſpinas vſq ad cerebrū infixerūt. Queſierūt ī ſanguine cū ei⁹ venas in manib⁹ ꝛ pedib⁹ apuerūt. Queſierūt in corde cū ei⁹ lat⁹ ꝑforauerūt. Cōtra has tres illuſiones in paraſceue ꝓmittim⁹ añ reuelationē crucis tres adoratiōes dicēs. Agios ꝛc. qſi ter adorāres ter illuſū ꝓpter nos. Quarto ī cruce. Matt. xxv. Pīcipes ſacerdotū illudētes cū cū ſeniorib⁹ ꝛ ſcribis dicebāt. Si rex iſrael eſt deſcēdat nūc de cruce ꝛ credim⁹ ei. Ber. Suꝑ hūc locū. Interim patientiā magis exhibet: hūilitatē cōmēdat: obedientiā implet charitatē ꝑficit. In his nēpe virtutū gēmis quatuor crucis cornua ornātur ꝛ ſuꝑeminētior charitas a dextris: obediētia a ſiniſtris: patiētia radix oīm virtutū hūilitas in ꝓfundo hec oīa que xp̄s paſſus eſt. Ber. Breuiter recolligit dicens. Memor ero q̄diu vixero laboꝝ quos ꝑtulit in ꝑdicādo: fatigationū in diſcurrēdo: vigiliaꝝ in orādo: tētationū in ieiunādo: lachrymarū in cōpatiēdo: inſidiaꝝ in colloquēdo: poſtremo cōuicioꝝ: ſputoꝝ: collaphoꝝ: ſubſanationū: clauorū exprobrationū. C. ❡ Tertio paſſio ei⁹ fuit vtilitate multiplici fructuoſa: cuius vtilitas pōt eſſe triplex. ſ. pctōꝝ remiſſio/grē collō: ꝛ glīe exhibitio: ꝛ hec tria notant in titulo crucis qꝛ ieſus quo ad primū: nazaren⁹ quo ad ſcđm: rex iudeorū quo ad tertiū: qꝛ ibi erimus oēs reges. De eius vtilitate dicit Aug. Culpā deleuit xp̄s p̄ntē preteritā ꝛ futurā. Preterita petā tulit ea remittēdo: p̄ntia hoīes ab eis retrahēdo: futura gratiā qua vitarent cōferendo. De eius etiam vtilitate dicit Aug. Admiremur: gratulemur: amemus: laudemus: adoremus: qm̄ ꝑ redēptoris nr̄i mortē de tenebris ad lucem: de morte ad vitam: de corruptione ad incorruptionē: de exilio ad patriā: de luctu ad gaudiū vocati ſumus. Quā vtilis aūt modus redēptionis nr̄e fuerit parȝ ex quatuor rōnib⁹ videlȝ qꝛ fuit acceptiſſimus ad placandū deū/cōgruētiſſim⁹ ad curādū morbū: efficaciſſim⁹ ad attrahēdū gen⁹ hūanū: prudētiſſim⁹ ad expugnādū hūani gñis inimicū. Prio ergo fuit acceptiſſim⁹ ad placādū recōciliādū deū: qꝛ ſicut dicit Anſel. in li. cur de⁹ hō. Nihil aſperius ꝛ difficili⁹ pōt hō pati ad honorē dei ſpōte ꝛ non ex debito q̄ mortem. Et nequaq̄ magis hō ſe pōt dare deo q̄ cum ſe morti tradit ad honorē ipſi⁹. Et hoc eſt qđ dr Ephe. v. Tradidit ſemetipm̄ oblationē ꝛ hoſtiā deo in odorem ſuauitatis. Qualr aūt fuit ſacrificiū nos deo placās ꝛ recōciliās dicit Augu. de tri. Quid tā grate ſuſcipi poſſet q̄ caro ſacrificiȝ noſtri corp⁹ effectū ſacerdotis nr̄i. Vt quoniā quatuor ↄſiderant in oī ſacrificio: cui offerat: qđ offeratur: ꝓ qb⁹ offerat: ꝛ qs offerat: idē ipē vn⁹ vtriuſq mediator ꝑ ſacrificiū pacis recōciliās nos deo cū ipſo maneret cui offerebat vnū in ſe faceret ꝓ qbus offerebat vn⁹ ipſe eſſet q̄ offerebat ꝛ qđ offerebat. De hoc autem etiā qualiter ꝑ xp̄m ſum⁹ recōciliati. dicit idē Aug. qđ xp̄s eſt ſacerdos ꝛ ſacrificiū deus ꝛ templū. Sacerdos ꝑ quē ſum⁹ recōciliati: ſacrificiū quo ſum⁹ recōciliati: de⁹ cui ſum⁹ recōciliati: tēplū in quo ſum⁹ recōciliati. Vñ qbuſdā hāc recōciliationē paruipēdētibus. Aug. in perſona xp̄i exprobrat dicēs. Cū eſſes inimicus patri meo recōciliaui te ꝑ me. cū eſſes longe ego veni vt redimerē te cū inter oēs mōtes ꝛ ſiluas errares: qſiui te inter lapides ꝛ ligna inueni te: ꝛ ne lupoꝝ ferarūq rapido ore laniaueris: collegi te hūeris meis portaui te p̄ri meo reddidi te. Laboraui: ſudaui: caput meū ſpinis appoſui/manus meas clauis obieci: lancea latus aperit tot nō dicā iniurijs: ſȝ aſperitatib⁹ laniat⁹ ſum. Sāguinē meū fudi: aīaȝ meā poſui vt ↄiūgerē te mihi: ꝛ tu diuideris a me. D. ❡ Scđo fuit ↄgruētiſſimus ad curādū morbū. Cōgruitas aūt attendit ex ꝑte tpis/ex parte loci ꝛ ex ꝑte modi. Ex parte tpis: qꝛ adam factus fuit ꝛ peccauit in mēſe martio feria ſexta ꝛ hora ſexta ꝛ idō xp̄s pati voluit in martio: qꝛ in die qua fuit nūciatus fuit ꝛ paſſus. Itē in feria ſexta ꝛ hora ſexta. Scđo ex ꝑte loci/qm̄ locus ſue paſſionis triplr conſiderat. ſ. aut cōis/aut ſpecialis/aut ſingularis/locus cōis fuit terra ꝓmiſſionis: ſpecialis caluarie: locus ſingularis crux. In loco aūt cōi prim⁹ hō fuit format⁹: qꝛ in partibus illis iuxta damaſcū: in agro damaſceno dicit fuiſſe format⁹. In loco ſpeciali fuit ſepultus: qꝛ ibidē vbi xp̄s paſſus eſt adā dr fuiſſe ſepult⁹ lȝ autenticū nō ſit. Cū ſm̄ Hiero. adam in ebron mōte ſepultus fuit/ſicut etiā Joſue. xiiij. expſſe habetur. In loco ſingulari fuit deceptus nō q̄ in illo ligno in quo xp̄s paſſus eſt adā fuit deceptus/ſed ꝓ tanto dicit/qꝛ ſicut adā deceptus fuit in ligno/ita chriſtus paſſus fuit in ligno. In quadam tñ hiſtoria grecoꝝ dicitur q̄ in eodem. Tertio ex parte modi curādi qui quidē modus fuit ꝑ ſilia ꝛ per ↄtia. Per ſimilia qm̄ ſicut dicit Aug. in li. de doc. xp̄iana. Per feminā deceptus: per feminā natus. Homo hoīes mortalis mortales/morte mortuus liberauit. Ambro. Ex terra virgine adā: xp̄s ex virgine. Ille ad imaginem dei: hic imago dei. Per mulierē ſtultitia: ꝑ mulierem ſapiētia. Nudus adā: nudus xp̄s: mors per arborem: vita per crucem. In deſerto adam in deſerto xp̄s. Per cōtraria qm̄ primus homo ſm̄ Greg. peccauerat per ſuꝑbiā/inobedītiā ꝛ gulā. Voluit enim aſſimiliari deo ꝑ ſcientie ſublimitatē tranſgredi ꝑcepti dei limitem: ꝛ guſtare pomi ſuauitatē. Et qm̄ curatio habet fieri per cōtrariū: ideo iſte modus ſatiſfaciendi cōgruentiſſimus fuit: qꝛ fuit per humiliationē: diuine voluntatis impletionē ꝛ afflictionem de his trib⁹ ad phil. ij. humiliauit ſemetipm̄ quo ad primū: fact⁹ obe

dicēs quo ad ſcdm: vſqȝ ad mortē ꝙ ad tertiū. E. ¶ Tertio fuit efficaciſſim⁹ ad attrahēdū gen⁹ humanū. Nūqd enī ſaluo libertatis arbitrio magis ad amorē ſuū ⁊ fiduciā gen⁹ humanū attrahere potuit. Qualr aūt per hoc ad amorē nos attrahat dicit Ber. Sup oīa reddit te amabilē bone Jeſu calix quē bibiſti op⁹ redēptiōis nſe. Hoc oīno amorē nſm facile vēdicat totū tibi hoc eſt ꝙ noſtrū amorē ⁊ blādius allicit ⁊ iuſtius erigit et citi⁹ aſtrigit ⁊ vehemētius afficit. Etenī vbi te exinaniſti vbi te naturalib⁹ radijs exuiſti: ibi pietas magis emicuit: ibi charitas plus effulſit: ibi gratia amplius radiauit. qualiter aūt ad fiduciā dicit Roma. viij. qui etiā ꝓprio filio ſuo non pepercit: ſed ꝓ nobis oīb⁹ tradidit illū qūo non etiā aīam cū illo nobis donauit. De hoc etiā Ber. Quis non rapiatur ad ſpem impetrādi fiduciā qui ei⁹ attēdit corporis diſpoſitionē vcȝ caput inclinatū ad oſculū: brachia extenſa ad amplexādum: manus pforatas ad largiēdū latus apertū ad diligēdū: pedū affixionē ad nobiſcū cōmanēdū: corporis extenſionē ad ſe totū nobis inpendendū. F. ¶ Quarto fuit prudētiſſimus ad expugnandū humani gnīs inimicū Job. xxvj. Prudētia ei⁹ pcuſſit ſupbū. Et vltio. Nūqd poteris capere leuiathā hamo. Xps enī hamū ſue diuinitatis abſcōderat ſub eſca humanitatis. Et diabolus capere volens eſcā carnis capt⁹ eſt ab hamo diuinitatis. De hac prudēti captione dicit Aug. Uenit redēptor ⁊ vict⁹ eſt deceptor. Et qd fecit redēptor captiuatori nro. Tetendit muſcipulā crucē ſuā poſuit in ea eſcā ſanguinē ſuū. Ipſe autē voluit fundere ſanguinē nō debitoris ꝓpter qđ receſſit a debitorib⁹. Hmōi debitū apl's vocat chirographū qđ qdē xps tulit ⁊ cruci affixit. De ꝗ chirographo dicit Aug. Eua petīn a diabolo mutauit: chirographū ſcripſit: fideiuſſorē dedit ⁊ vſura poſteritati creuit. Tūc enī a diabolo petīn mutauit qn̄ ꝯ pceptū dei ſue praue iuſſioni vel ſuggeſtioni cōſenſit chirographū ſcripſit: qn̄ manū ad pomū vetitū porrexit: fideiuſſorē dedit qn̄ Adā ꝑtō cōſentire fecit ⁊ ſic vſura peti poſteritati creuit. Cōtra igiť ꝯtēnētes hāc redēptionē qua nos de inimici ptāte reduxit. Bern. exprobrādo dicit in pſona xpi. Pple me⁹ ait dñs qd tibi facere potui ⁊ nō feci. Quid cauſe eſt qđ inimico meo magis libet ſuire ꝙ mihi: nec ille creauit vos: ſȝ nec paſcit. Si parua hec videnť ingratis: nō ille: ſed ego redemi vos. Quo pcio. Nō vtiqȝ auro corruptibili vel argēto nō ſole aut luna nō ſaltē angelorum aliquo: ſȝ ꝓprio vos cruore redemi. Ceterū ſi neqȝ tā multiplici iure debitū eſt a vobis elicere famulatū omiſſis oīb⁹ mecū ſaltē ex denario diurno ꝯuenire. Et qȝ in mortē xpm tradiderūt iudas p auaritiā: iudei p inuidiā: pilatus p timorē: iō videndū eſſet de pena a deo his inflicta merito hui⁹ peti. Sed de pena ⁊ origine iude inuenies in legēda ſcti Mathie de pena ⁊ excidio iudeorum: in legēda ſcti Jacobi minoris: de pena aūt ⁊ origine pilati i qdā hiſtoria: lȝ apocripha ſic legiť. H. ¶ Fuit quidā rex noīe tyrus ꝗ quādā puellā noīe pilā filiā cuiuſdā molēdinarij noīe atus carnaliter cognouit ⁊ de ea filiū gnauit. Pila aūt ex noīe ſuo et pr̄is ſui ꝗ dicebatur atus vnū nomē cōpoſuit ⁊ nato puero impoſuit nomē pilatus. Cū aūt pilatus tres annos haberet ipſum pilatū ad regē trāſmiſit. Habebat aūt rex filium de regina coniuge ſua ꝗ fere pilato coetaneus videbatur. Iſti dum annos diſcretionis attigiſſent ſepius luctamine pugna ⁊ funda adinuicem colludebāt. Sȝ regis legitimus filius vt ⁊ gnē erat nobilior: ſic in oī loco pilato inueniebať ſtrennuior ⁊ oī gnē certaminis aptior. Ob hec pilatus inuidie liuore cōmotus ⁊ felleo dolore ſtimulatus fratrē ſuū latēter occidit. Qđ rex audiēs vehemēter doluit ⁊ cōcione cōuocata quid de ſcelerato ⁊ homicida faciendū ſit filio reqſiuit: ꝗ cū oēs reū mortis eē vnanimiter acclamauerūt. Rex aūt ad ſe reuerſus iniqtatē iniqtati noluit duplicare: ſȝ ipm ꝓ tributo qđ annuatim debebat romanis obſidem miſit: tum volēs innoxi⁹ eſſe ab occiſione filij: tū a tributo romanorum cupiēs liberari. Tūc enī tpis erat rome filius regis francie quē ſilr rex miſerat romā ꝓ tributis. Huic pilatus aſſociat⁹ cū ſe ab eo morib⁹ ⁊ induſtria pcelli videret eū inuidie ſtimulis agitatus occidit. Sed cū romani qd de eo faciendū eſſet inqrerēt ⁊ dixerūt. Hic ſi ſupuixerit ꝗ fratrē necauit obſidē iugulauit reipublice plurimū vtilis erit ⁊ colla ferociū hoſtium ferox ipſe domabit. Dixerūt ergo cū reus mortis habeať in pōthos inſulā gētibus illis ꝗ nullū patiunť iudicē iudex pficiatur ſi forte ei⁹ neqtia ipſorū cōtumacia edometur ſi nō ꝙ meruit patiať. Miſſus igiť pilat⁹ ad gētem ferocē ⁊ ſuorum iudicū pēpiricē nō inſci⁹ ad qđ miſſus ſit ⁊ ꝙ pēdula vite ſue ſnīa tacite rē ꝯſiderās vitā ſuare voluit ⁊ gētē nequā ipe minis ⁊ ꝓmiſſis ſupplicio ⁊ pcio penitus ſubiugauit. Qui igiť tā dure gentis victor extitit a pōthos inſula pōti⁹ pilat⁹ nomē accepit. Herodes aūt hoīs illi⁹ induſtriā vt audiuit verſutijs ei⁹ cōgaudēs ipe verſut⁹ eū ad ſe muneribus ⁊ internūcijs inuitauit ⁊ ſup iudeā ⁊ hierlȝ ptātē ⁊ vicem ſuā ei tradidit. Qui cū pecuniā innūerabilē cōgregaſſet neſciēte herode romā adijt ⁊ infinitā pecuniā tiberio imperatori obtulit ⁊ ab eo ſibi dari qđ ab herode tenebat mūerib⁹ īpetrauit. Huiuſcemodi cā facti ſūt inimici pilat⁹ ⁊ herodes quoadvſqȝ tpe paſſionis dñi eū ſibi reconciliauit eo ꝙ dñm ad ſe miſit. Alia cā inimicitie aſſignať in hiſtoria ſcholaſtica. Quidā enī ſe filiū dei faciēs multos de galileis ſeduxerat ꝗs cū in garizim duxiſſet vbi dixerat ſe aſcēſurū in celū ſupueniēs pilat⁹ ipȝ cū oīb⁹ occidit timēs ne ſilr iudeos ſeduceret. Ob hoc facti ſūt inimici: qȝ herodes pſidebat galileis ⁊ vtraqȝ cā potuit eē vā. Cū aūt pilat⁹ dñm iudeis crucifigēdū tradidiſſet timēs tn̄ offenſā tiberij ceſaris eo ꝙ cōdēnaſſet ſanguinē innocētē quēdā ſibi familiarē ꝓ ſui excuſatiōe ad ceſarē deſtinauit. Interea cū tiberi⁹ morbo graui tenēreť nunciať eidē ꝙ hieroſolymis qdā medic⁹ eēt ꝗ oēs morbos ſolo vbo curaret: neſciēs ꝙ eū pilatus ⁊ iudei occidiſſet. Dixitqȝ voluſiano ſibi priuato. Uade cit⁹ trans ptes marinas diceſqȝ pilato vt hūc medicū mihi mittat ꝗ me priſtine ſanitati reſtituat. Cū aūt ille ad pilatū veniſſet ⁊ mādatū imperatoris expoſuiſſet eidē territ⁹ pilat⁹. xiiij. dierū inducias poſtulauit. Intra qđ ſpaciū dū voluſianus quādā matronā ꝗ fuerat familiaris ieſu noīe veronicā vbinā xps ieſus inueniri poſſet interrogaſſet ait. Heu dñs meus ⁊ deus me⁹ erat quē pilatus p inuidiā traditū condēnauit ⁊ crucifigi precepit. Tunc ille nimis dolens ait. Uehementer doleo: qȝ qđ mihi dñs meus iuſſerat explere nō valeo: cui veronica. Dñs meus cum pdicādo circuiret ⁊ ei⁹ pſētia nimis inuite carerem volui mihi ipſius depingi imaginem vt dū eius priuarer pſentia mihi ſaltē pſtaret ſolaciū imaginis ſue figure. Cumqȝ lintheū pictori deferrē pingendū: dñs mihi obuiauit ⁊ quo tenderē reqſiuit. Cui cū vie cauſam aperuiſſem a me petijt pānum ⁊ ipm mihi venerabili ſua facie reddidit inſignitum. Imaginis ergo huius aſpectū ſi dominus tuus deuote intuebitur cōtinuo ſanitatis bñficio potietur. Cui ille. Eſt ne huiuſmodi imago auro vel argento comparabilis? Cui illa. Non ſed pio affectu deuotionis. Tecum igitur proficiſcar ⁊ videndam

ceſari imaginē deferā ⁊ reuertar. Venit igiṫ voluſianꝰ
cū veronica romā. dixit tiberio īpatori: Jeſum a te diu
deſideratū pilatꝰ ⁊ iudei iniuſte morti tradiderūt: ⁊ ꝑ i=
nuidiā crucis patibulo affixerūt. Venit igiṫ inſona q̄dā
matrona ipſiꝰ ieſu imaginē deferēs quā ſi deuote ꝓſpexeris
mox ſanitatis tue bñficiū obtinebis. Ceſar igiṫ pānis
ſericis viā ſterni fecit: ⁊ imaginē ſibi pñtari ꝓcepit. q̄
mox vt eā fuit ītuitꝰ ſanitatē priſtinā ē aſſecutꝰ. Pon
tius igiṫ pilatꝰ īperio ceſaris capiṫ ⁊ romā ꝑducit. Au=
diēs ceſar pilatū aduenisse nimio furore ꝯ eū replectꝰ:
eū ad ſe adduci fecit. Pilatꝰ aūt tunicā dñi īcōſutilē
ſecū detulit: quā indutā corā impatore portauit. mox
vt īpator eū vidit oēm irā depoſuit: ⁊ ei ꝓtinꝰ aſſurrexit
nec ſibi dure ī aliq̄ loq̄ ꝑualuit ⁊ q̄ in eiꝰ abſentia vide
baṫ tā terribilis ⁊ ferꝰ nūc ī eiꝰ pñtia inueniṫ q̄dāmō
māſuetꝰ. Cūq; eū licētiaſſet mox ꝯ eū terribiliṫ excāde
ſcit ſe miſez clamās ꝙ ei furorē ſui pectoris minime oñ
diſſet. ſtatimq; eū reuocari fecit iurās ⁊ ꝯteſtās ꝙ filiꝰ
mortis eēt: nec phas ſit eū viuere ſup terrā. Qui vt eū
vidit ꝯtinuo ſalutauit ⁊ oēm animi ferocitatē abiecit.
Mirant̄ oēs mirabaṫ ⁊ ipſe ꝙ ſic ꝯ pilatū dū abeſſet ex
cādeſceret ⁊ dū pñs eēt nil ei aſpe loq̄ poſſet. Tādē diui
no nutu vel forte alicuiꝰ xp̄iani ſuaſu ipſm illa tunica
expoliari fecit ⁊ ꝯ eū priſtinā animi ferocitatē mox re=
ſumpſit. Cūq; de hoc īpator plurimū miraret̄: dictū ē
ſibi ꝙ illa tunica fuiſſet dñi ieſu. Tūc impator ipſm in
carcerē recipi iuſſit donec ſapiētū ꝯſilio dliberaret q̄d
de eo fieri oporteret. Data eſt igiṫ in pilatū ſñia vt mor
te turpiſſima dānaret̄. Audiēs hoc pilatꝰ cultello pro=
prio ſe necauit: ⁊ tali morte vitā finiuit. Cognita ceſar
morte pilati dixit. Vere mortuus eſt morte turpiſſima
cui manus ꝓpria nō pepcit. Mole igiṫ ingēti alligat̄ ⁊
in tyberim fluuiū īmergiṫ. Spūs vero maligni ⁊ ſordi=
di corpe maligno ⁊ ſordido ꝯgaudētes ⁊ nūc in aquis:
nūc ī aere raptētes mirabiles inūdatiōes in aq̄s mo=
uebāt ⁊ fulgura tēpeſtates tonitrua ⁊ grādines in ae=
re terribiliṫ gñabāt: ita vt cūcti timore horibili tenerēt̄.
Quapropṫ romani eū a tyberis fluuio extrahētes de
riſiōis cā ipſm Viēnā deportauerūt: ⁊ rodano fluuio ī=
merſerūt. Viēna eñ dr̄ q̄ſi via gehēne: qr̄ erat tūc locꝰ
maledictionis. vel potꝰ dr̄ biēna eo ꝙ vt dr̄ biēnio ſit
cōſtructa. Sꝫ ibi neq̄ ſpūs nō defuerūt ibidē eadē ope
rātes. Hoīes ḡ illi tatā infeſtatiōnē demonū nō ferēn=
tes vas illud maledictionis a ſe remouerūt: ⁊ illud ſe=
peliēdū loſanne ciuitatis territorio cōmiſert. Qui cū
nimis ꝑfatis infeſtationibꝰ grauarent̄ ipſm a ſe remo=
uerūt ⁊ in q̄dā puteo mōtibꝰ circūcepto īmerſerūt: vbi
adhuc relatiōe q̄rundā q̄dā diabolice machinationes
ebullire videnṫ. Hucuſq; in ꝑdicta hiſtoria apocripha
legiṫ. Que vtrū recitāda ſit lectoris arbitrio relinqua
tur. Nota tñ ꝙ in hiſtoria ſchola. legiṫ ꝙ pilatus a iu=
deis accuſatus eſt apud tyberiū de violēta innocētum
interfectione. Et qr̄ iudeis reclamātibꝰ imagines gētī
liū in tēplo ponebat. Et qr̄ pecuniā repoſitā in corba=
nā in ſuos redegerat vſus inde faciēs aq̄ductū ī domū
ſuā. Et ꝓ his oībꝰ deportatus eſt Lugd. in exilium vñ
oriūdus fuerat: vt ibi in opprobriū gētis ſue moreret̄.
potuit eē ſi tñ illa hiſtoria cōtinet veritatē: qr̄ prīo iā
edictū dederat vt lugdunū in exiliū deportaret̄: ⁊ ꝙ añ
reuerſionē voluſiani ad impatorē fuerit ibi deportatꝰ
ſed poſtmodū tyberius audiēs qualr̄ xp̄ꝫ occidiſſet ip
ſum de exilio eduxit ⁊ ad ſe romā adduci fecit. Euſe=
bius aūt ⁊ Beda in ſuis chronicis nō dicūt ipſm in exi
lium relegatū: ſed tñ ꝙ ī multas calamitates incidit
propria manu ſe peremit.

¶ De feſtiuitatibus que occurrunt intra tēpus
reconciliationis. xliij.

DIcto de feſtiuitatibus q̄ occurrūt intra tp̄s deuia
tionis qd̄ incepit ab Adā ⁊ durauit vſq; ad moy=
ſen. qd̄ tempus repreſentat eccleſia a ſeptuageſima vſ
q; ad paſcha: ſequiṫ videre de feſtiuitatibꝰ q̄ eueniūt
intra tp̄s reconciliationis: qd̄ tp̄s repreſentat eccleſia
a paſcha vſq; ad octauam penthecoſtes.

REſurrectio xp̄i tertia die a paſſio
ne ipſius facta eſt. Circa aūt ipſā
reſurrectionē dñicā ſeptē per ordinē
ſunt ꝯſiderāda. Primo qualr̄ verꝰ ſit
ꝙ tribus diebus ⁊ tribꝰ noctibus ī ſe
pulchro iacuit: ⁊ in tertia die reſurre
xit. Scd̄o quare nō ſtatim vt mortuꝰ
eſt reſurrexit: ſed vſq; ad diē tertium
expectauit. Tertio qualiter reſurre=
xit. Quarto quare reſurrectionem
ſuā accelerauit: nec vſq; ad generalē
reſurrectionē diſtulit. Quinto ꝓpter quid reſurrexit.
Sexto q̄tiens apparuit reſurgens. Septimo qualr̄ ſan=
ctos patres qui erāt in lībo inde eduxit ⁊ quid ibi egit
Circa primū notandū ꝙ xp̄s tribus diebus ⁊ tribꝰ no
ctibus in ſepulchro fuiſſe dr̄ ſm Aug. Per ſinecdochē
vt prīa dies accipiaṫ ſm partē ſui poſtremā. ſcd̄a dies
ſm ſe totā ⁊ integrā. tertia dies ſm partē ſui primā: et
ſic erūt tres dies. Et quilibet hoꝝ dierū ſuā noctē ha
buit precedētē. Tūc eñ ſm Bedā mutatus eſt ordo ⁊
curſus dierū ac noctiū. Antea eñ dies ꝓcedebāt ⁊ no=
ctes ſeq̄banṫ. Poſt paſſionē aūt hic ordo mutatus eſt
ita ꝙ noctes ꝓcedūt ⁊ dies ſequūṫ. Et hoc myſterio cō=
gruit: qm̄ hō primo de die grē cecidit in noctē culpe. ꝑ
xp̄i aūt paſſionē ⁊ reſurrectionē de nocte culpe redijt
ad diē grē. Circa ſcd̄m ſciēdū eſt ꝙ conueniēs fuit: vt
nō ſtatim qm̄ mortuus fuit xp̄s reſurgeret ſed vſq; ī diē
tertiū expectaret ꝓpter quinq; rōnes. Primo ꝓpter ſi
gnificationē: vt. ſ. ex hoc ſignificaret̄ ꝙ lux ſue mortis
curauit noſtrā duplam mortē: ⁊ ideo vna die integra ⁊
duabus noctibus iacuit in ſepulchro vt per diē intelli
gaṫ lux ſue mortis per duas noctes nr̄a duplex mors.
Et hanc rationē aſſignat gloſ. ſuper illud Luce. xxiiij.
Oportuit xp̄m pati ⁊c. Secundo propter ꝓbationem
qr̄ ſicut in ore duoꝝ vel triū teſtiū ſtatꝰ oē verbū: ſic in
tribus diebus experiṫ quis oē factū. Et iō vt mortem
bñ ꝓbaret ⁊ ſe ꝓbaſſe oſtenderet: tribus diebus iacere
voluit in ſepulchro. Tertio ꝓpter ꝓtātis ſue oſtēſionē:
qr̄ ſi ſtatim reſurrexiſſet nō videretur poteſtatē habe=
re ponendi aīam ſuā ſicut reſurgendi. Et hec rō videṫ
tangi. j. Cor. xv. ſuper illo. Qm̄ xp̄s mortuus eſt ⁊c. iō
inquit de morte premittitur vt ſicut vera mors oſten=
diṫ: ita vera reſurrectio oſtēdaṫ. Quarto ꝓpter reſtau
randoꝝ prefigurationem. Hāc rōnē aſſignat petrus ra
uēn. dr̄. Tres dies voluit eſſe ſue ſepulture: que in ce=
lo ſunt reſtauraturus: q̄ in terra reparaturus: q̄ apud
inferos redēpturus. Quinto ꝓpter triplicis ſtatus iu=
ſtorū repreſentationem. Hāc rōnē aſſignat Grego. ſup
Ezech. dr̄. Sexta feria xp̄s paſſus eſt: ſabbato quieuit ī
ſepulchro: dñico aūt die reſurrexit a morte. Nobis autē
vita adhuc nobis ſexta feria eſt: qr̄ in anguſtijs ⁊ dolo=
ribus cruciamur. Sed ſabbato quaſi in ſepulchro q̄e=
ſcimus: qr̄ requiē aīe poſt mortem inuenimus. Dñico
aūt die a condictione octaua cū corporea morte reſur=
gimus ⁊ in gloria anime etiam cum carne gaudemus
Dolor ergo nos in ſexta feria: requies in ſeptima ⁊ glo
ria excipit in octaua hec Gregorius. Circa tertium ſcꝫ

qualr reſurrexit. Notādū φ p̄rio ſurrexit potēter q: vir
tute ꝓpria. Jo. x. Poteſtātē habeo ponēdi aīaȝ meā ⁊ iterū
ſumēdi eā. Jo. ij. Soluite tēp̄lū hoc ⁊ ī trib⁹ dieb⁹ exci
tabo illud. Scd̄o feliciter q: depoſita oī miſeria. matt.
xxvj. Poſtꝗ̄ reſur. p̄cec. vos in gali. Galilea interp̄ta
tur trāſmigratio. xp̄s ḡ qn̄ reſurrexit ī galileā p̄ceſſit:
q: de miſeria ad gl̄iam: de corruptiōe ad incorruptio=
nē trāſiuit. Leo pap̄. Poſt paſſionē xp̄i ruptis vinclis
mortis īfirmitas in vtutē: mortalitas ī eternitatē: cō
tumelia trāſijt in gl̄iaȝ. Tertio vtilr: q: capta p̄da. hie=
re. iiij. Aſcēdit leo de cubiculo ſuo ⁊ p̄do gētiū ſe leua=
uit. Itē Jo. Cū exaltatus fuero a terra oīa traham ad
meipm̄. i. cū exaltat⁹ fuero a terra aīam meā. ſ. educen
do de limbo: ⁊ corp⁹ meū de ſepulchro oīa trahā ⁊c. q̄r
to mirabilr: q: remanēte clauſo ſepulchro. ſicut eñ ex
ſtēte clauſo mr̄is vtero exiuit: ⁊ ad diſcipulos clauſis
ianuis intrauit: ſic nimirū exiſtēte clauſo ſepulchro idē
exire potuit. Uñ legit̄ in hiſt. ſchola. φ cuidā monacho
ſcti laurētij rome extra muros āno ab incarnatiōe dñi
Mcxj. mirāti de cingulo ſuo q̄ accinct⁹ erat inſoluto ꝑ
tecto ante illū vox ī aere eſt facta. Sic potuit xp̄s clau
ſo exire ſepulcro. Quinto veraciter. q: in corpe vo ⁊ ꝓ
prio. Sex aūt modis ſe vere reſurrexiſſe ꝓbauit. Pri
mo ꝑ angelū q̄ nō mētit̄. ſcd̄o ꝑ frequētē apparitionē.
Per hec duo oñdit ſe ve reſurrexiſſe. Tertio ꝑ come=
ſtionē: ꝑ qd̄ ꝓbauit qd̄ nō arte magica. Quarto ꝑ pal
pationē ꝑ qd̄ ꝓbauit qd̄ in vo corpe. Quīto per cicatricū
oñſionē per qd̄ ꝓbauit qd̄ in eodē corpe in q̄ mortuus
fuit. Sexto ꝑ dom⁹ clauſis ianuis īgreſſionē: ꝑ qd̄ oñ=
dit qd̄ gl̄ificat⁹ ſurrexit. Hec eñ oēs dubitatiōes circa
xp̄i reſurrectionē vident̄ fuiſſe in diſcipulis. Septimo
ſurrexit īmortalr q: nūꝗ̄ decetero moritur⁹. Rom. vj.
Xp̄s reſurgēs ex mortuis iā nō mo. ⁊c. dicit tñ Diony.
in ep̄la ad demophylū xp̄m ēt poſt aſcēſionē cuidā ſan
cto viro noīe Carpo dixiſſe: parat⁹ ſum rurſus ꝓ hoīb⁹
ſaluādis pati. Per qd̄ vr̄ ſi poſſibile eſſet adhuc ꝓ hoī
bus mori paratus eſſet. Retulit eñ p̄dict⁹ carpus vir
mire ſctīratis btō Dionyſio vt in eadē ep̄la ꝯtinet̄: qd̄
cū quidā īfideliū fidelē quēdā ꝑuertiſſet: adeo carpus
moleſte tulit vt ex hoc infirmitatē incurreret. Tāte au
tē ſctīratis erat vt nūꝗ̄ celebraret qui ſibi celeſtis vi=
ſio inferret̄: ſȝ cū ꝓ vtriuſq̄ cōuerſione orare deberet:
deū tñ q̄tidie exorabat: vt ꝯbuſtiōe q̄dā amborū ſimul
immiſericorditer abrūperet vitas. Et ecce circa noctē
mediā dū euigilaret: ⁊ hāc oꝛonē faceret ſubito dom⁹ ī
qua erat in duo diuiſa fuit: ⁊ q̄dā fornax immēſa ibidē
apparuit. Reſpiciēſq̄ ſurſum vidit celū aptū ⁊ ibidem
Jeſum circūdatū multitudine angelorū. deinde iuxta
fornacē p̄dicti duo viri tremuli ſtare cernunt̄ qui a ſer
pētib⁹ de fornace ꝓcedētibus morſib⁹ ⁊ īuolutionib⁹
violēter in fornacē trahebant̄: necnō a quibuſdā alijs
viris impingebant̄. Hec vidēs carp⁹ adeo in iſtorū vin
dicta delectabat̄ vt ſuperiorē quidē viſionem intueri
cōtemneret: ⁊ in corū vindictā totus intētus maneret:
ita φ plurimū moleſte ferebat qd̄ in fornacē nō cito ca
debāt. Tādem cū difficulter in celū reſpexiſſet ⁊ p̄edi
ctā viſionē vt prius vidiſſet: ecce Jeſus hoīm illorū mi
ſert⁹ ex ſuperceleſti trono ſurrexit: ⁊ vſq̄ ad illos cum
multitudie angelorū deſcendēs manū extendit ⁊ ip̄os
eripuit. Dixitq̄ ieſus carpo. Manu extenta ꝑcute ꝯ me
decetero eñ paratus ſum rurſus ꝓ hoīb⁹ ſaluādis pa
ti ⁊ hec mihi amicū nō qd̄ alij peccent hoies. Hāc aūt
viſionem quā recitat Dionyſius gr̄a hui⁹ vbi poſuim⁹
C. ¶ Circa quartū quare nō expectauit cū alijs reſur=
gere qn̄. ſ. fiet gn̄alis reſurrectio. Sciēdū eſt qd̄ ꝓpter
tres rōnes noluit differre. Primo ꝓpter corporis di=
gnitatē. Cū eñ illd̄ corp⁹ eēt digniſſimū ex eo qd̄ erat
deificatū ſiue diuinitati vnitū nō fuit decēs vt tandiu
ſub puluere iaceret. Uñ p̄s. Nō dabis ſctū tuū. i. corp⁹
ſanctificatū. i. deificatū videre corruptionē. Item p̄s.
Surge dñe in requiē tuā tu ⁊ archa ſctificationis tue.
Et vocat̄ archa ſctificationis corpus illud qd̄ fuit con
tēptiuū diuinitatis. Scd̄o ꝓpter fidei firmitatē. Si
eñ tūc nō reſurrexiſſet fides periiſſet: nec verū deū cū
aliq̄s crediſſet qd̄ p̄ȝ ex hoc qd̄ ī paſſiōe excepta btā
vgīe oēs fidē amiſerūt. ſȝ cognita reſurrectiōe ip̄aȝ re=
cuperauerūt. j. Cor. xv. Si xp̄s nō reſurrexit vana eſt fi=
des nr̄a. Tertio ꝓpter nr̄e reſurrectiōis exēplaritatē.
Raro eñ iueniret̄ q̄ reſurrectionē futurā ſperaret: niſi
eā in exēplo ꝓceſſiſſe videret: ⁊ ꝓpt̄ hoc dicit ap̄ls. q:
ſi xp̄s reſurrexit: ⁊ nos reſurgem⁹: q: ei⁹ reſurrectio eſt
cā exēplaris nr̄e reſurrectiōis. Greg. Exēplo dñs mon
ſtrauit qd̄ ꝓmiſit in p̄mio: vt ſicut oēs ip̄ȝ reſurrexiſſe
fideles cognoſcerēt: ita in ſeipſis in fine mūdi p̄mia re
ſurrectiōis ſperarēt. Idē. Nō pl⁹ ꝗ̄ triduanā eē mortē
voluit ne ſi in illo reſurrectio differret̄ ī nobis oīno de=
ſperaret̄: iō habemus ſpē reſurrectionis nr̄e ꝯſiderata
gl̄ia capitis nr̄i. Circa q̄ntū. ſ. ꝓpter q̄d reſurrexit. ſciē
dū eſt φ ꝓpter quatuor magnas vtilitates nr̄a reſurre
xit. Eſt eñ eius reſurrectio operās iuſtificationē pctō=
rū: docēs nouitatē morū: generās ſpē ꝺ receptiōe remu
nerādorū: ⁊ cauſans reſurrectionē oīm. De primo. Ro.
iiij. Traditus eſt ꝓpter delicta nr̄a: ⁊ reſurrexit ꝓpt̄ iu
ſtificationē nr̄am. De ſcd̄o Ro. vj. Sicut xp̄s reſurrexit
a mortuis ꝑ gl̄iam p̄ris: ita ⁊ nos in nouitate vite am
bulemus. De tertio. j. Pet. ij. Qui ꝓpter magnā mīaȝ
ſuā reſuſcitauit nos in ſpē vite ꝑ reſurrectionem xp̄i a
mortuis. De q̄rto. j. Cor. xv. Xp̄s dñs reſurrexit a mor
tuis primitie dormiētiū: qm̄ q̄dē ꝑ hoīem mors ⁊ per
hoīem reſurrectio mortuorū. Et notādū φ ſicut p̄ȝ ꝑ
p̄dicta xp̄s in ſua reſurrectione q̄tuor habuit propria.
Primū ē φ nr̄a reſurrectio vſq̄ in finē differt̄: ſua vo
die tertia celebrata eſt. Scd̄m q: nos ꝑ illū reſurgim⁹:
ille vo ꝑ ſe. vn̄ Amp. Quō potuit adiutoriū ſui corpis
q̄rere ſuſcitandi: q̄ alios ſuſcitauit. Tertiū eſt q: nos ī=
cineramus: ſed corp⁹ eius īcinerari nō potuit. Quar=
tū eſt q: ſua reſurrectio ē nr̄e reſurrectionis cā efficiēs
exēplaris ⁊ ſacr̄alis. De prima cā gl. ſup p̄s. Ad veſpe=
rū demorabit̄ fletus ⁊c. Reſurrectio xp̄i eſt cā efficiens
reſurrectionis aīe in p̄nti ⁊ corpis in futuro. De. ij. j. Co
rint. xv. Si xp̄s reſurrexit ⁊c. De tertia Ro. vj. Ut q̄mo
xp̄s ⁊c. D. ¶ Circa ſextū. ſ. q̄ties reſurgēs apparuerit.
Notandū ē φ ip̄ſa die reſurrectiōis apparuit q̄nq̄ vici=
bus: ⁊ alijs dieb⁹ ſequētibus ēt q̄nq̄ vicib⁹. Prīo eñ
apparuit marie magdalene. Jo. xx. Itē Mar. vlti. Sur
gēs ieſus mane prima ſabbati apparuit primo marie
magdalene ⁊c. q̄ typū gerit pnīum. Uoluit aūt primo
apparere marie magdalene q̄nq̄ de cauſis. Prīo: q:
ardentius diligebat. Lu. vij. Dimiſſa ſunt ei pctā mul
ta: qm̄ di. mul. Secundo vt oſtenderet ſe mortuū pro
peccatorib⁹. Mat. ix. Non veni vocare iuſtos ſed pecc.
Tertio q: meretrices p̄cedent ſapiētes in regno celo
rū. Matt. xxj. Amē amē dico vobis q: meretrices pre=
cedēt vos in regno dei ⁊c. Quarto vt ſicut mulier fuit
nūtia mortis: ita eſſet nūtia vite ſm̄ gl. Quinto vt vbi
abūdauit delictū ſupabūdaret ⁊ gr̄a: ſicut dr̄ Roma. v.
Scd̄o apparuit mulierib⁹ redeūtib⁹ a monumēto qū
dixit eis. Auete. Et acceſſerūt ⁊ tenuerūt pedes eius.
Mat. vlti. Et typum gerunt humiliū quib⁹ dñs appa
ret: tum rōne ſexus, tum rōne affectus: q: tenuerūt

pedes ei⁹. ¶ Tertio appuit ſimō.ſ.ʒ vbi aut qñ neſcit niſi
forte qñ redibat a monumēto cū ioāne. Potuit eñ eē
φ petr⁹ a io. alicubi diuertit ꝛ ibi dñs ſibi appuit. Lu.
vlt. Vl forte qñ ad monumētū ſol⁹ ītrauit ſicut dr̄ ī hi-
ſto.ſcho. Vl forte ī cauea ſiue ſpelūca. dr̄ eñ ī eadē hi-
ſto. φ qñ xp̄ʒ negauit fugit ī caueā q̄ mō dr̄ gallicāt⁹ in
q̄ vt dr̄ p tres dies fleuiſſe: ex eo φ xp̄m negauit. Et ibi
xp̄s ſibi appuit ꝛ eū ꝯfortauit. Petr⁹ aūt īterp̄tat obe
diēs ꝛ gerit typū obediētiū qb⁹ dñs appet. Quarto ap
paruit diſcipulis ī emaus qḋ interp̄tat deſideriū cōſiliū
ꝛ ſignat paupes xp̄i q̄ volūt illḋ ꝯſiliū adīplere. Va-
de ꝛ vēde oīa q̄ habes ꝛ da paupib⁹ ꝛc. Quito appuit
diſcipulis ꝯgregatis ī vnū ꝛ ſignificet religioſos cū fo-
rib⁹ q̄nq̄ ſenſuū clauſos. Jo.xx. Hec quinq̄ apparitiōes
ipſa die reſurrectiōis facte ſūt: ꝛ has rep̄ntat ſacerdos
in miſſa quinq̄es ſe vtēs ad ppl̄m: ſʒ tertia vſio ē cū ſi
lētio. qꝛ ſignat tertiā apparitionē factā petro q̄ neſcit
vbi vl̄ qñ facta fuerit. Sexto apparuit die octaua diſci
pulis ꝯgregatis p̄nte thoma q̄ dixerat ſe nō credere ni
ſi videret: ꝛ ſignat heſitātes ī fide. Jo.xx. Septimo di-
ſcipulis piſcātib⁹. Jo.vi. ꝛ ſignat predicātes q̄ ſunt pi-
ſcatores hoīm. Octauo diſcipulis in mōte thabor. mat.
vl. ꝛ ſignat cōtēplatiuos: qꝛ in predicto mōte trāſfigu-
ratus fuit. Nono vndecim diſcipulis recūbētib⁹ ī cena-
culo vbi incredulitatē eoꝝ ꝛ duritiā cordis exprobra-
uit. Mat.vlt. p q̄s ītelligim⁹ pctōres ī vndenario trāſ-
greſſiōis poſitos q̄s dñs aliqñ viſitat miſericorditer.
Decio ꝛ vltio appuit diſcipulis exiſtētib⁹ in mōte oliue
ti Lu.vi. p q̄s ſignificant miſericordes ꝛ mīe oleū dili-
gētes. De hoc loco aſcēdit ī celū: qꝛ pietas ad oīa vʒ ꝓ
miſſionē hñs ꝛc. j. Ti iiii. liij. E. ¶ Sūt ꝛ alie tres appa
ritiōes q̄ referunt ī ipa die reſurrectiōis facte: ſʒ tñ hoc
ex textu nō hr̄. Prima q̄ appuit iacobo iuſto. i. iacobo
alphei: de qua apparitione inuenies ī legēda ipſi⁹ ia-
cobi. Alia q̄ ipa die appuiſſe dr̄ ioſeph: ſicut legit ī euā
gelio nicodemi. Nā cū audiſſent iudei φ ioſeph corpus
Jeſu a pilato petiſſet ꝛ ipʒ in monumēto ſuo poſuiſſet
īdignati aduerſus eū ipʒ ceperūt: ꝛ in q̄dā cubiclo dili
genter clauſo ꝛ ſigillato recluſerūt poſt ſabbatū eū oc
cidere volētes. Et ecce ieſus in ipſa nocte reſurrectio-
nis ſigillata domo a q̄tuor āgulis ad eū ītrauit ꝛ faciē
ei⁹ extersit ꝛ oſculū dedit: ꝛ inde ſaluis ſigillis eū edu-
cēs in domū ſuā in arimathia ipʒ adduxit. Tertia qua
añ ceteros vgini mr̄i appuiſſe credit lʒ hoc ab euange
liſtis taceat. Hoc romana eccl̄ia approbare vr̄ q̄ ſtatʒ
ipſa die apḋ ſanctā mariā celebrat ſtatiōnē. Si eñ hoc
iō nō credit: qꝛ null⁹ euāgeliſta teſtat ꝯñs eſt vt poſt re
ſurrectionē nūq̄ ſibi apparuerit: qꝛ vbi vel qñ nullus
euangeliſta ediſſerit. Sʒ abſit vt talē matrē talis fili⁹
tali negligētia dehonorauerit: ſʒ iō forſan hoc euāgeli
ſte ſubticuerūt: qꝛ eoꝝ fuit offm̄ ſolūmō reſurrectionis
teſtes inducere: matrem autem ad teſtificandum pro
filio inducere eos nō decuit. Si eñ vba extranearū fe
minaꝝ deliramēta viſa ſunt q̄nō nō magis mr̄em ꝓ fi
lij amore crederent delirare. Hoc igit euāgeliſte ſcribe
re noluerūt: ſʒ p cō. tāti relīq̄rūt. Debuit eñ pri⁹ mr̄ē
letificare de reſurrectiōe quā ap̄li⁹ ceteri ꝯſtat doluiſſe
de morte ne matrē p̄ireat q̄ ſic alios ꝯſolari feſtinat.
Hoc ēt Amb. teſtat ī lib. iij. de vginib⁹ dic. Vidit mat
reſurrectionē dñi ꝛ prima vidit ꝛ credidit. Vidit maria
magdalēa ꝯ̄uis adhuc ipſa mutaret. Seduli⁹ q̄ʒ agēs
de xp̄i appitiōe ſic ait. Sēp vgo manēs hui⁹ ſe viſib⁹
oſtās. Luce palā dñs prius obtulit bona mr̄. Grandia
diuulgās miracula q̄ fuit olim. Aduenientis iter hec
ſit redeūtis ꝛ idex. F. ¶ De ſeptio aūt ꝛ vlt. hoc ꝯſide-
rādo q̄lr ſctōs p̄res q̄ erant in libo xp̄s eduxit: ꝛ q̄d ſibi
egit euāgeliū apte nō explanauit. Aug. tñ ī q̄dā ſmone
ꝛ nicodem⁹ ī ſuo euāg. aliq̄tenus hoc oſidūt. Ait eñ ſ.
Augu. Mox vt xp̄s ſpm̄ tradidit vnita ſue deitati aīa
ad inferoꝝ ꝓfunda deſcēdit. Cūq̄ tenebraꝝ t̄minū q̄ſi
q̄dā dep̄dator ſplēdid⁹ ac terribilis attigiſſet aſpicien
tes eū ipie ac tartaree legiōes territe inq̄rere ceperūt
dicētes. Quis eſt iſte tā fortis: tā terribilis: tā ſplēdidus
tā p̄clar⁹. Mūd⁹ ille q̄ nob̄ ſubdit⁹ fuit nūq̄ nob̄ talēʒ
mortuū miſit: nūq̄ iferis talia munera deſtinauit: q̄s ē
ḡ iſte qui ſic ītrepid⁹ nr̄os fines īgredit: ꝛ nō ſolū nr̄a
ſupplicia nō veret: verūetiā alios de nr̄is vinculis ab-
ſoluit. Ecce ipſi q̄ ſub nr̄is ſolebāt ſuſpirare tormētis
inſultāt nobis de pceptiōe ſalutis ꝛ nō ſolū iā nihil ve
rent: ſʒ inſup nobis minant. Nūq̄ hic ſic mortui ſuper
bierūt nec aliqñ ſic potuerūt leti eē captiui: vt q̄d huc
illū adducere voluiſtis. O princeps nr̄ periit oīs leti-
tia tua ī luctū ꝯuerſa ſunt gaudia tua dū tu xp̄m ſuſpē
dis ī ligno ignoras q̄ta dāna ſuſtineas ī iferno. Poſt
iſtas crudeliū voces īfernaliū ad imperiū dñi oēs
ferrei cōfracti ſunt vectes. Et ecce innumerabiles ſan
ctoꝝ ppl̄i eius genib⁹ prouoluti lachrimabili voce di-
cebāt. Aduenisti deſiderabilis redēptor mūdi aduenī
ſti dñe quē deſiderātes quotidie expectabamus. Deſcē
diſti ꝓ nobis ad inferos: noli nobis deeſſe cū reuerſus
fueris ad ſuperos. Aſcende dñe ieſu inferno expoliato
ꝛ autore mortis ſuis vinculis irretito: redde iā letitiaʒ
mundo ſuccurre inquiūt iā ſeuas extinguere penas: et
miſerendo reſolue captiuos: dū hic es abſolue reos: dū
aſcenderis defende tuos. Hec Aug. In euāge. autēʒ ni
chodemi legit φ carin⁹ ꝛ leuci⁹ filij ſymeōis ſenis cū
xp̄o reſurrexerunt: ꝛ anne ꝛ cayphe ꝛ nichodemo ꝛ Jo
ſeph ꝛ Gamalieli apparuerūt: ꝛ ab eis adiurati q̄ xp̄s
apud inferos geſſit narrauerunt dicentes. Cū eſſemus
cum oīb⁹ patribus noſtris patriarchis in caligīe te-
nebrarū ſubito factus eſt aureus ſolis color purpureuſ
q̄ʒ ꝛ regalis illuſtrans ſuper nos. Statimq̄ adam hu-
mani generis pater exultauit dicens. Lux iſta eſt auto
ris luminis ſempiterni: q̄ nobis ꝓmiſit mittere lumē
coeternū. Et exclamauit eſaias dr̄. Hec eſt lux p̄ris fi-
lius dei ſicut p̄dixi cū eſſem viuus in terris. Pplus q̄
ambulabat in tenebris vidit lucē magnā. Tunc ſuper
uenit genitor .i. ſ. ſimeon: ꝛ exultans dixit: Glorificate
dñm: qꝛ ego xp̄m infantē natum in manib⁹ ſuſcepi in
tēplo: ꝛ ꝯpulſus ſpūſctō dixi. Nūc viderūt oculi mei ſa
lutare tuū. Qḋ paraſti ꝛc. Poſt hoc ſupuenit quidam
eremi cultor ꝛ interrogat⁹ a nobis quis iſte eſſet dixit
Ego ſum ioānes qui xp̄ʒ baptizaui: ꝛ añ faciē eius pa-
rare viā ei⁹ p̄ciui ꝛ ipʒ oſidi digito dr̄. Ecce agn⁹ dei ꝛc.
ꝛ deſcēdi nuntiare vobis qꝛ in ꝓximo eſt xp̄m viſitare
vos. Tunc ſeth dixit. Cū iuiſſem ad portas paradiſi ro
gare dñm vt trāſmitteret mihi angelū ſuū vt daret mi
hi de oleo mīe vt inungerē corpus p̄ris mei Ade: cum
eſſet infirmus apparuit michael angel⁹ dei dicēs. No
li laborare lachrymis orando ꝓpter oleū ligni mīe: qꝛ
nullo mō poteris de illo accipere: niſi qñ cōpleti fuerit
quinq̄ milia ducēti āni. Hoc audiētes oēs patriarche
ꝛ ꝓphete exultauerunt magna exultatione. Tunc ſa-
tha princeps ꝛ dux mortis dixit ad infernū. Prepara
te ſuſcipere ieſum q̄ ſe gl̄iat xp̄m filiū dei eſſe: ꝛ hō eſt
timēs mortē dicēs. Triſtis eſt aīa mea vſq̄ ad mortē
ꝛc. Et multos quos fecit curuos ſanauit ꝛ claudos ere
xit. Rñdēs infernus dixit. Si potēs es tu qualis ē hō
ille Jeſus qui timēs mortē potētie tue aduerſat. Naʒ
ſi dicit ſe timere mortem capere te vult ꝛ ve tibi erit

in ſempiterna ſcl'a. cui ſathã. Ego illũ tẽtaui ⁊ ppl'z ad
uerſuz illũ excitaui: lãceã exacui: ſel ⁊ acetũ miſcui:
lignũ crucis ꝑpaui: i ꝓximo eſt mors ei⁹ vt pducã eũ ad te
Cui iſern⁹. Ipſe ne ẽ q̃ ſuſcitauit lazarũ quẽ tenebã. cui
ſathã. Ipſe ẽ. Cui iſern⁹. ꝯiuro te ꝑ virtutes tuas ⁊ meas
ne pducas eũ ad me. Ego eĩ cũ audiui iperiũ ṽbi eius
ꝯtremui: nec ipſũ lazarũ ꝯtinere potui: ſꝫ excutiẽs ſe vt
aq̃la ſup oẽs agilitatẽ ſaliẽs exiuit a nob. Et cũ hoc lo-
q̄ret' ſcã ẽ vox vt tonitruũ di. Tollite portas pricipes
vſas: ⁊ eleua. por. eter. ⁊ intro. rex glie. ad hãc vocẽ cõ-
currũt demones ⁊ oſtia enea cũ vectib⁹ ferreis clauſe-
rũt. Tũc dixit dauid. Nõne ego pphetaui di. Cõfiteãt'
dño ⁊c. q2 ꝯtriuit portas ereas ⁊c. Facta ẽ itez vox ma
gna di. Tollite por. ⁊c. Videns iſern⁹ q̄ duab⁹ vicibus
clamauerat q̄ſi ignorãs dixit. Quis ẽ iſte rex glie. Cui
Dauid. Dñs fortis ⁊ po. dñs po. in ꝑlio. ipſe eſt rex glie.
Tũc rex glie ſupuenit ⁊ eternas tenebras illuſtrauit.
Et extẽdẽs dñs manũ ⁊ tenẽs dexterã Ade dixit. Pax
tibi cũ oib⁹ filijs tuis iuſtis meis. Et aſcẽdit dñs ad iſe
ros ⁊ ſcĩ ſũt eũ ſecuti. Dñs aũt tenẽs manũ Ade tradi
dit michaeli archãgelo: ⁊ introduxit eos in padiſum.
Quib⁹ occurrerũt duo viri vetuſti dierũ ⁊ interrogati
ſunt a ſctis. Qui eſtis vos q̃ nobiſcũ in iſernis nõdum
mortui fuiſtis: ⁊ i padiſo corꝑe collocati eſtis. Et rñdit
vn⁹ ex eis. Ego ſum enoch q̃ huc trãſlat⁹ ſuz. Hic aũt ẽ
Helias q̃ huc curru igneo aſſumpt⁹ ẽ: ⁊ adhuc mortẽ
nõ guſtauim⁹: ſꝫ vſq3 in aduẽtũ antixp̃i reſuati ſumus
cũ eo ꝑliaturi ⁊ ab eo occidẽdi: ⁊ poſt triduũ ⁊ dimidiũ
diẽ nubib⁹ aſſumẽdi. Et cuz hec diceret ecce ſupuenit
ali⁹ vir portãs i hũeris crucis ſignũ. Qui iterrogatus
q̃s eẽt dixit. Ego latro fui ⁊ cũ ieſu crucifix⁹ fui: ⁊ credi
di ipm eẽ creatorẽ ⁊ oraui di. Memor eſto mei dñe qñ
veneris i regnũ tuũ. Tũc dixit mihi. Amẽ dico ti. ho-
die mecũ eris in pa. Et dedit mihi iſtud crucis ſignum
dicẽs. Hoc portãs ãbula in padiſum: ⁊ ſi nõ dimiſerit
te ingredi ãgel⁹ cuſtos padiſi oñde illi ſignũ crucis: et
dices ad illũ. Q2 xp̃s q̃ nũc crucifix⁹ eſt trãſmiſit me.
Et cũ hoc feciſſem ⁊ dixiſſez ãgelo: ſtati aperiẽs intro-
duxit me ⁊ ad dexterã padiſi collocauit me. Cũ hoc ca-
rin⁹ ⁊ leuti⁹ locuti fuiſſent ſubito trãſfigurati ſũt: ⁊ am
pli⁹ nõ viſi ſunt. Greg. q̃z nicen⁹ vl' in q̃dã libr. Aug.
de hoc eodẽ ſic ait. Cõfeſti eterna nox iſernorũ xp̃o de-
ſcẽdẽte reſplẽduit: mox ferruginei ianitores talia iter
ſe vmbroſa ſilẽtia metu ſcaibẽte ſubmurmurãt. Quis
nã eſt iſte terribilis ⁊ nimio ſplẽdore coruſcãs. Nunq̃
talẽ nr̃ accepit tartar⁹. Nunq̃ in nr̃am cauernã talem
euomuit mũd⁹. Inuaſor ẽ iſte nõ debitor: effractor ẽ et
deſtructor. nõ pctõr: ſed ꝑdator iudicẽ videm⁹ nõ ſup-
plicẽ venit pugnare: nõ ſuccũbere: eripe non manere.

¶ De ſancto Secundo martyre. liiij.

SEcũd⁹ dr̄ q̄ſi ſecũdẽs. i. ſe honeſte mor cõponẽs. Vl'
ſcõs dr̄ q̄ſi ſecũdẽs. i. obſecũdãs. i. mãdatis dñi obtẽ
perãs. vel ſcõs q̄ſi ſecũ dux. fuit eñ ſu⁹ dux: q2 rõne ſen
ſualitatis bñ ꝑfuit: ⁊ ipſam ad oẽ op⁹ bonũ pduxit: vl'
ſcõs dr̄ reſpectu primi. Due eñ ſunt vie cũdi ad vitaz.

Pria p pnĩe lamẽtũ. Scõa p marty-
riũ. Iſte aũt martyr ꝑtioſus nõ ſolũ
iuit p primã: ſꝫ ẽt per ſcõam.

SEcũd⁹ miles ſtrẽnu⁹ ⁊ athleta xp̃i
egregi⁹ martyrq3 dñi glioſus in ci
uitate aſtẽſi martyrio coronat⁹ ẽ. Cu-
ius glioſa pñtia predicta ciuitas illu-
ſtrat: ⁊ eo vlut ſingulari patrono leta
tur: hic a btõ colocero q̃ a ſãbricio ꝑfe
cto i ciuitate aſtẽſi i carcere tenebat'.
fidẽ xp̄i edoct⁹ ẽ. Cũ igit' btũs marcian⁹ i terdonẽſi ci
uitate detineret' i carcere ſãbrici⁹ illuc ꝓficiſci voluit
vt eũ faceret imolare. Scõs aũt taq̃ cã ſolatij ſecũ eſt
ꝓfect⁹ btũ marcianũ videre deſideras. Cũ q̃ extra ci-
uitatẽ aſtẽſem fuiſſent: colũba ſup ſcõm deſcẽdit: ⁊ ca-
piti ei⁹ iſedit. Cui dixit ſãbrici⁹. Vide ſcõe q̄ dij nr̄i te
amãt vt ẽt aues celeſtes ad te viſitãdũ trãſmittãt. Cũ
aũt ad tanagrũ fluuiũ pueniſſent vidit ſcõs ãgelũ dñi
ſup aquã ãbulãtẽ ⁊ ſibi dicẽtẽ. Scõe fidẽ habeas ⁊ ſic
ſup idolorũ cultores ãbulabis. Cui ſambrici⁹. Frater ſe
cũde deos audiui ad te loquẽtes: cui ſcõs ãbulem⁹ ad
deſideria cordis nr̄i. Cũ ṽo ad burimã flumẽ pueniſſẽt
angel⁹ iter ibidẽ ſibi appuit eiq3 dixit. Scõe credis in
deũ an forte dubitas. Cui ſcõs credo ṽitatẽ paſſionis
⁊ reſurrectiõis ei⁹. Cui ſambrici⁹. Quid eſt qd' audio
de te. Cũ aũt terdonã ingrederet' martian⁹ ad ꝑceptũ
angeli de carcere exiẽs: ſcõo appuit eiq3 dixit. Intra ſe
cũde viã veritatis ⁊ pacis: vt accipias palmã fidei. Sã-
bricius dixit. Quis eſt hic q̃ nobis q̄ſi ſomniãs loquit'
Cui ſcõs. Tibi ſomniũ ſed mihi admonitio ⁊ conforta
tio eſt. Poſt hoc ſcõs mediolanũ iuit: ⁊ fauſtinũ ⁊ Io-
uitã qui i carcere detinebant' ãgelus dñi ad ſe extra ci-
uitatẽ adduxit: ⁊ ab eis baptiſma quadã nube aquã ꝑ
bẽte ſuſcepit. Et ecce ſubito colũba de celo venit: ⁊ cor
pus ⁊ ſanguinẽ dñi deferẽs ea fauſtino ⁊ ionite tribuit
Dedit aũt fauſtin⁹ corp⁹ ⁊ ſãguinẽ dñi ſcõo: vt ad mar
cianũ deferret. Rediẽs igit' ſcõs cũ iã nox eſſet ⁊ ad ri-
pã padi veniſſet ãgelus dñi frenũ accipiẽs equi ſup pa
dũ ipm tranſuexit ⁊ vſq3 ad terdonã carcerẽ ad martia
nũ eũ introduxit. Deditq3 ſcõs marciano munus fauſti
ni: ⁊ ipſe illud ſumẽs dixit. Corp⁹ ⁊ ſanguis dñi mecuz
ſit in vitã eternã. Tũc ad mãdatũ angeli ſcõs de carce
re exiuit: ⁊ ad ſuũ hoſpiciũ iuit. Poſt hoc marcian⁹ ca
pitalẽ ſnĩam accepit: ⁊ ſcõs corp⁹ ei⁹ rapiẽs ſepeliuit.
Qd' audiens ſambricius ipm ad ſe vocauit eiq3 dixit.
Quantũ video xp̄ianũ te eſſe ꝓfiteris. Cui ſcõs. Vere
xp̄ianũ ꝓfiteor me eẽ. Cui ſambrici⁹. Quãtũ video ma
lã mortẽ deſideras. Cui ſcõs Illa tibi poti⁹ debet'. Cũ
q3 ſacrificare nollet iuſſit eũ expoliari. Statimq3 ange
lus dñi affuit. ⁊ ſibi veſtẽ parauit. Tũc ſambrici⁹ cum
in eculeũ ſuſpenſum tãdiu torq̄ri fecit donec eius bra-
chia a ſuis cõpaginibus ſoluerent'. Sꝫ cũ fuiſſet ſani-
tati priſtine a dño reſtitut⁹ iuſſit euz in carcerẽ reduci.
Ubi dũ eſſet angelus dñi ad eũ venit eiq3 dixit. Surge
ſcõe ſeq̄re me: ⁊ ducam te ad creatorẽ tuũ. Tunc ipſuz
vſq3 in ciuitatẽ aſtenſem perduxit: ⁊ eũ in cuſtodia vbi
erat colocerus ⁊ ſaluator cum eo poſuit. Quẽ vidẽs ſe
cũdus ad eius pedes ſe ꝓiecit. Cui ſaluator. Noli time
re ſecũdo: q2 ego ſum dñs deus tuus qui te de oĩb⁹ ma
lis eripiã. Bñdicẽſq3 ei aſcendit in celũ. Mane igit' ſã-
bricius ad carcerem miſit: qui carcerẽ quidẽ ſignatuz
inuenerũt: ſcõm ṽo nõ inuenerũt. Pergens aũt Sam
bricius de terdona ad ciuitatem aſtenſem: vt ſaltẽ co-
locerũ puniret: iuſſit vt predictus colocerus ſibi pñta-
ret'. Et ecce nũciauerũt ſibi q̄ ſcõs cum colocero eſſet.
Quo audito eos ad ſe adduci fecit eiſq3 dixit. Quoniã
dij noſtri ſciũt vos eſſe contẽptores ſuos vos inſimul
mori volunt. Cũ autem ſacrificare nollent picem cum
reſina liqueſieri fecit ⁊ ſuper eorũ capita fundi ⁊ in ora
eorũ iactari. Illi aũt hoc tanq̃ aquam ſuauiſſimã cũ
magno deſiderio bibebant: ⁊ voce clara dicebãt. Quã
dulcia faucibus meis eloquia tua domine. Tunc ſam
bricius ſuper eos dedit ſententiam: vt ſcõs in ciuitate
aſtenſi decollaretur. Colocerus vero albiganum mit-
teretur ⁊ ibidem puniretur. Cũ autem beat⁹ ſecũdus

decollatus fuiſſet ecce angeli dñi corpus eius tulerũt et ipſum cũ multis laudibus et cantu ſepulture dederant. Paſſus eſt autem tertio kalendis aprilis.

¶ De ſancta maria Egyptiaca. liiij. B.

Maria Egyptiaca que peccatrix appellat᷑.xlvij. annis in eremo arctiſſimã vitã duxit quã circa ãnos dñi.cclxx.tpe claudij itrauit. Quidã aũt abbas noĩe zozimas dũ iordanẽ trãſiret ⁊ eremũ magnũ percurreret. Si forte aliquẽ ſanctũ patrẽ inueniret vidit quãdã ambulantẽ:nudo nigroq; corpore ⁊ ex incendio ſolis exuſto. Hec autez erat maria egyptiaca. Statimq; hec fugam arripuit ⁊ zozimas poſt eã velocius currere cepit. Tũc ait illa. Abbas zozima quid me perſequeris. Ignoſce mihi nõ poſſum faciẽ meã ad te cõuertere:eo q̃ mulier ſim ⁊ nuda:ſed palliũ tuũ mihi porrige vt poſſim ſine verecũdia te videre. Qui ſe noĩari audiẽs ſtupefactus palliũ tribuit: ⁊ in terrã proſtratus:vt ſe bñdiceret rogauit. Cui illa. Uel te pater bñdictio magis ſpectat:quẽ ſacerdotij dignitas ornat. Ille vt audiuit q̃ nomẽ ⁊ officium eius ſciret amplius mirabat᷑:⁊ ſe bñdici obnoxius precabatur. Tũc illa. Bñdictus deus redẽptor aĩarũ noſtrarum. Cũq; illa extẽſis manibus oraret vidit eã quaſi vnius cubiti mẽſura eleuari a terra. Tunc ſenex dubitare cepit ne forte ſpũs eſſet ⁊ fingendo orationẽ faceret. Cui illa. Satiſfaciat tibi deus q̃ me peccatricẽ mulierem immũdum ſpiritũ exiſtimaſti. Tũc zozimas illã per dñm coniurauit:vt conditionẽ ſuã ei narrare deberet. Cui illa. Ignoſce mihi pater:qr ſi tibi ſtatũ meũ narrauero velut a ſerpente territus fugies et aures tue a ſermonibus meis cõtaminabunt᷑:⁊ aer a ſordibus polluetur. Cunq; ille vehemẽter inſtaret dixit. Ego frater in egypto nata ſum.xij.etatis mee anno alexãdriã veni ibiq;.xvij.annis publice libidini me ſubieci:⁊ nulli vllatenus me negaui. Cũ aũt hoĩes illius regionis ꝓ adorãda ſancta cruce hieroſolymã aſcenderẽt rogaui nautas vt me ſecum dimitterẽt ꝓficiſci. Cũ ã me de naulo q̃rerẽt dixi. Nõ habeo fratres aliud naulũ:ſed ꝓ naulo corpus habeatis meũ. Sicq; ſumpſerunt me ⁊ corpus meũ nauli gratia habuerunt. Cũ aũt hieroſolymam perueniſſem ⁊ ꝓ adorãda cruce vſq; ad fores eccleſie cũ alijs deueniſſem:ſubito ⁊ inuiſibiliter repulſam patior nec intus intrare permittor. Iterũ aũt atq; iterũ p̄ueni vſq; ad limẽ ianue ⁊ ſubito iniuriã patiebar repulſe cũ tñ oẽs liberũ haberẽt aditũ:nec aliqđ inuenirẽt impedimẽtũ. Rediẽs igitur ad me cogitãs q̃ hoc mihi ob ſcelerũ meorũ immanitatẽ accideret:pectus meũ cepi manibus tũdere: lachrymas amariſſimas fundere:⁊ a cordis intimo grauiter ſuſpirare. Reſpiciẽſq; vidi ibi imaginẽ beate virginis marie. Tunc ipſam lachrymabiliter exorare cepi vt peccatorũ meorum veniã impetraret:⁊ ad adorandam crucẽ ſanctam me intrare permitteret ꝓmittẽs me ſeculo abrenunciaturã ⁊ de cetero caſtã manſurã. Cunq; hoc oraſſem ⁊ in noĩe beate virginis fiduciã recepiſſem fores iteruz eccleſie adij ⁊ ſine aliquo impedimento eccleſiam intraui. Cũ aũt ſanctã crucẽ deuotiſſime adoraſſem:quidam mihi tres nummos tribuit:de q̃bus tres panes emi. Audiuiq; vocẽ dicentẽ mihi. Si iordanem tranſieris ſalua eris. Iordanẽ igitur tranſiui ⁊ in hoc deſertũ veni vbi xlvij.annis nullum penitus hoĩem vidẽs manſi. Illi aũt tres panes quos mecũ detuli inſtar lapidis p tpa durauerũt:⁊.xlvij.annis mihi ex his comedẽdo ſufficerunt. Ueſtimẽta aũt mea iãdudũ putrefacta ſunt:et xvij.primis ãnis in hoc deſerto a tẽtatiõibus carnalibus moleſtata fui:ſ3 nũc p dei gratiã oẽs vici. Ecce oĩa opa mea tibi narraui:⁊ rogo vt ꝓ me ad deũ p̄ces fundas. Tunc ſenex ad terrã ꝓſtratus in famula ſua dñm bñdixit. Cui illa. Obſecro te vt in die dñice cene ad iordanem redeas ⁊ corpus dñicũ tecũ feras. Ego aũt ibidez tibi occurram:⁊ de manu tua corpus ſacrum ſuſcipiam. Nã a die qua huc veni cõmunionẽ dñi nõ recepi. Rediens igit᷑ ſenex ad monaſteriuz euoluto anno dũ dies cene appropinquaret tulit corpus dñicũ ⁊ vſq; ad ripã iordanis veniens ex alia ripa mulierẽ ſtantẽ ꝓſpexit. Que ſupra aquas facto crucis ſignaculo iuit.⁊ ad ſenẽ vſq; peruenit. Quã vidẽs ſenex obſtupuit:⁊ ad pedes eius humiliter ſe ꝓſtrauit. Cui illa. Uide ne feceris cũ ſacramẽta dñica penes te habeas ⁊ ſacerdotij dignitate refulgeas:ſ3 obſecro vt ſequẽti ãno ad me pater redire digneris. Tunc illa facto ſigno crucis ſuper iordanis aquas iuit ⁊ eremi ſolitudinẽ petiuit. Senex vero ad ſuũ monaſteriũ rediẽs ſequẽti anno ad locũ in quo primo ſecũ locutus fuerat venit:⁊ eam ibidẽ expiraſſe reperit. Qui lachrymari cepit:⁊ ipſam tãgere nõ preſumpſit. Dixitq; intra ſe. Ego quidẽ corpuſculũ ſancte ſepelire volebam:ſed timeo ne hoc ſibi diſpliceat. Hec eo cogitante vidit iuxta caput ſuũ lr̃as in terra deſcriptas ita cõtinentes. Sepeli zozima marie corpuſculũ: redde terre puluerẽ ſuũ:⁊ ora ꝓ me ad dñm: ad cuius preceptum ſcḋa die aprilis reliqui hoc ſeculũ. Tunc ſenex pro certo cognouit q̃ mox vt dñi ſacra accepit ⁊ ad deſertũ rediit ⁊ vitã finiuit. Illud deſertũ qđ zozimas p triginta dierũ ſpaciũ vix ambulauit illa in vna hora percurrit ⁊ ad deũ migrauit. Cũq; ſenex terrã foderet: ſed nequiret: vidit leonem ad ſe venientẽ manſuete dixitq; ei. Sancta hec mulier precepit ſepelire corpus ſuũ:et ego cũ ſim ſenex fodere non poſſum: nec etiam aptum habeo ferramentum. Tu ergo terram fode vt poſſimus corpus eius ſanctiſſimum ſepelire. Tũc leo cepit fodere ⁊ aptam foueam parauit: quo peracto leo vt agnus manſuetus abijt: ⁊ ſenex ad ſuum monaſterium glorificans deum venit.

¶ De ſancto Ambroſio. lv. B.

Ambroſius dicitur de ambra que eſt ſpecies valde redolens ⁊ precioſa. Ipſe enim eccleſie valde precioſus extitit:⁊ in dictis ⁊ in factis ſuis valde redoluit. Uel dicitur ambroſius ab ambra ⁊ ſyos qđ eſt deus quaſi ambra dei. Deus nãq; per eum quaſi per ambrã vbiq; redolet. Fuit enim ⁊ eſt bonus odor xp̄i in omni loco. Uel dicitur ab ambro qđ eſt pr̄ luminis ⁊ ſyor qđ eſt paruulus:qr pr̄ in multorũ filiorũ ſpũali gñe ratione luminoſus in ſacre ſcripture expõne:⁊ paruulus in ſua humili cõuerſatiõe:vel ſicut dr̄ in gloſario. Ambroſius odor vel ſapor xp̄i celeſtis ambroſia eſca angelorum: ambroſium celeſte mellis fauũ. Fuit enĩ celeſtis odor per odoriferã famam:ſapor p contẽplationez internã: celeſte mellis fauũ p dulcẽ ſcripturarũ expoſitionem: eſca angelica per glorioſaz fruitionẽ. Eius vitam ſcripſit paulinus nolanus epiſcopus ad auguſtinum.

Ambroſius filius ambroſij prefecti rome cũ in cunabulis ĩ atrio pretorij eſſet poſitus ⁊ dormiret examẽ apum ſubito veniens faciem eius ⁊ os ita compleuit vt quaſi in alueolũ ſuũ intrarent pariter ⁊ exirent. Que poſtea euolãtes in tantã aeris altitudinẽ ſubleuate ſunt:vt hũanis oculis inſ-

nime viderent. Quo pacto territ⁹ pr ait. Si vo vixerit
infantul⁹ iſte aliqd magni erit. Poſtea cū adoleuiſſet
⁊ videret mrēm ⁊ ſororē ſacrā vgīnē man⁹ ſacerdotib⁹
oſculari ipe ludēs ſorori dexterā offerebat aſſerens ⁊
ſibi id ab ea fieri oportere. Illa vo vt adoleſcētē ⁊ ne-
ſciētē qd diceret reſpuebat. Rome igr lr̄is erudit⁹ cū
cās ptoriū ſplēdide poraret a Ualētiano impatore ad
regēdū liguriā emiliāq; puīcias direct⁹ eſt. Cūq; me-
diolanū veniſſet ⁊ ibidē ep̄s tūc deceſſet. Couenit ppl's
vt ſibi de ep̄o puideret. Sȝ cū iter arrianos ⁊ catholi-
cos de eligēdo ep̄o ſeditio nō modica oriret illuc Am-
broſius cā ſedādę ſeditiōis perexit: ⁊ ſtatim vox infan-
tis īſonuit dicēs ambroſiū ep̄m. Cui⁹ voci oēs vnani-
mes ꝯſenſerūt Ambroſiū ep̄m acclamātes. Quo ille
cognito vt eos a ſe terroribus remoueret eccliaȝ exiēs
tribunal ꝯſcēdit. Et ꝯ ꝯſuetudinē ſuā tormēta pſonis
adhiberi iuſſit. Qd cū faceret ppl's nihilomin⁹ accla-
mabat. Peccm̄ tuū ſup nos. Tūc ille turbat⁹ domū re-
diit ⁊ philoſophiā pfiteri voluit. Qd vt ne faceret re-
uocatus eſt. Publicas mulieres publice ad ſe īgredi
fecit: vt his viſis ab ei⁹ electiōe ppl'm reuocaret. Sȝ cū
nec ſic pficeret: ſȝ ſem̄ ꝯ ppl'm pccm̄ tuū ſup nos eccla-
mare videret fugā media nocte petiit. Cūq; ticinū p-
gere ſe putaret: mane ad portā ciuitatis Mediolañ. q
romana dr̄ inuenit. Qui inuent⁹ cū cuſtodiret a ppl'o
miſſa relatio ad clemētiſſimū impatorē. Ualentianū
q ſūmo gaudio accepit q iudices a ſe directi ad ſacer-
dotiū peterent. Letabat eñ pbus pfect⁹ q verbū ſuū
fuerat in eo adimpletū. Dixerat eñ cū pficiſcēti māda
ta donaret. Uade age nō vt iudex: ſȝ vt ep̄s. Pendēte
relatione iterum abſcōdit: ſed inuētus cū adhuc eſſet
catheeuminus baptizat: ⁊ octauo die in ep̄alem cathe
drā ſublimat. Cū aūt poſt ānos quatuor romā iuiſſet
⁊ ſoror ſua ſacra virgo ei⁹ dexterā oſcularet ſubridens
ait. Ecce vt dicebā ſibi ſacerdotis manū oſcularis. E.
¶ Cū aūt ī quādā ciuitatē p qdā ep̄o ordinādo iuiſſet:
⁊ ei⁹ electiōi iuſtina imperatrix ⁊ alij heretici ꝯtradi-
cerēt volentes vt aliqs de ſua ſecta ordinaret: vna de
arrianoꝝ vginib⁹ impudētior ceteris tribunal ꝯſcen-
dit ⁊ btm̄ Ambroſiū p veſtimētū apphēdit volēs ipm
ad ptez mulierū detrahere vt ab eis ceſus de eccl'a cū
iniuria pelleret. Cui ambro. ait. Et ſi ego indign⁹ ſuȝ
tāto ſacerdotio tibi tñ nō couenit in qualēcunq; ſacer-
dotē man⁹ inijcere. Un̄ timere debuiſti iudiciū dei ne
tibi aliqd ꝯtigat qd dictū exit⁹ ꝯfirmauit. Nā die alio
mortuā ad ſepulchrū vſq; deduxit: grām p cōtumelia
rependēs: qd factū oēs perterruit. Poſt hoc mediolanū
reuerſus īnumeras inſidias a iuſtina īpetratrice ptu-
lit muñerib⁹ ⁊ honorib⁹ aduerſ⁹ eū ppl'os excitāte. Cū
ergo multi eū in exiliū pellere niterent: vn⁹ eoꝝ cete-
ris infelicior intm̄ furorē excitat⁹ eſt vt iuxta eccliam
domū ſibi locaret: ac in ea quadrigā paratā haberet:
qua pcurāte iuſtina facili⁹ raptū ad exilium deporta-
ret. Sed dei iudicio ipſo die quo eū rape arbitrabat in
eadē quadriga de eadē domo in exiliū pulſus eſt. Cui
tñ ambr. reddēs bona p malis ſumpt⁹ ⁊ neceſſaria mi
niſtrauit. Cāt⁹ ⁊ offm̄ in eccl'a mediolanēſi primū ce-
lebrari inſtituit. Erāt ⁊ tūc tpis mediolani multi a de-
mōib⁹ obſeſſi q ſe torqri ab ambroſio magnis vocib⁹
clamabāt. Iuſtina aūt ⁊ multi arrianoꝝ cū ſimul habi
tarent dicebāt Ambroſiū pecunia hoies cōparare q ſe
ab imūdis ſpiritib⁹ vexari mētirent ⁊ ab ambroſio dice
rēt ſe torqri. Tūc ſubito vn⁹ ex illis arrianis q aſtabāt
arrept⁹ a demonio ī medio pſiliit ⁊ clamare cepit. Uti
nā ſic torqrent vt torqor q nō credūt ambroſio. At il-
li ꝯfuſi in piſcinā ſubmerſum hoīem necauerūt. Quid

heretic⁹ acerrimus diſputator ⁊ dur⁹ ⁊ inconuertibilis
ad fidē cū audiret ambroſiū pdicātem vidit angelū ad
aures eius loquētem vba que ppl'o pdicabat: quo viſo
fidē quā pſeqbat cepit defēdere. D. ¶ Quidā aruſpex
demones aduocabat et ipſos ad nocendum ambroſio
tranſmittebat. Sed reuerſi demones renūciabant qd
nō ſolū ad ipm: ſed nec ēt ad fores dom⁹ ſue appropin
quare volebāt: qm̄ ignis inſupabilis oē illud edificiū
cōminueret vt ēt lōge poſiti urerent. Predict⁹ vo aru
ſpex cū a iudice ppt qdā maleficia torqret clamabat
ampli⁹ ab ambroſio ſe torqri. Quēdā demoniacū me
diolanū ingredientē domū dimiſit egredientē iuſſit. In
terrogat⁹ de hoc demō ait Ambroſiū ſe timuiſſe. Ali⁹
quidā nocte eius cubiculū adiit vt gladio ipm necaret
prece ac precio a iuſtina induct⁹. Sȝ cū dextera gladiū
alleuaſſet vt ipm percuteret cōtinuo aruit man⁹ ei⁹. Cū
viri theſſalonice ciuitatis īperatori aliqd deliqſſent
⁊ eis imperator pcib⁹ bti ambroſij induliſſet clā a gē
te curialiū malitia p iuſſuȝ imperatoris neſciēte ambro-
ſio plurimi ſunt occiſi. Qd vt ambroſi⁹ cōperit: impa-
tori copiā intrandi eccleſiā denegauit. Cui cū imperator
diceret q Dauid adulteriū ⁊ homicidiū cōmiſiſſet rn̄-
dit. Qui ſecut⁹ es errātē ſeqre corrigētē. Qd cū audiſ-
ſet clemētiſſimus impator ita gratāter ſuſcepit q pu-
rā pniāȝ agere nō negauit. Quidā a demonio arrept⁹
clamare cepit ab ambroſio ſe torqri. cui amb. Obmu-
teſce diabole: qr nō te torqt ambroſi⁹: ſȝ tua inuidia: qr
illuc hoies aſcendere ꝯſpicis: vn̄ turpiter corruiſti. Nā
ambroſius neſcit inflari. At ille ſtatim obmutuit. E.
¶ Quadā vice cū btūs ambr. p ciuitatē pgeret caſu q-
dā lapſus eſt ⁊ in terra pſtrat⁹ iacebat: qd vidēs alter
ridere cepit: cui amb. Et tu q ſtas vide ne cadas. Quo
dicto ſtatiȝ lapſuȝ ſuū doluit q riſerat alienū. Quadā
etiā vice amb. ad palatiū macedonij magiſtri officioꝝ
vt p quodā intercederet venit. Sȝ cū fores clauſas in-
ueniſſet nec īträdi copiā hr̄e potuiſſet: ait. Et tu q deȝ
venies ad eccl'iā ⁊ nō clauſis ianuis: ſȝ aptis ītrare nō
valebis. Elapſo aliquo tpe metuēs inimicos macedo
nius ad eccleſiā fugit ⁊ patentib⁹ ianuis aditū repere
nō potuit. Fuit ēt tāte abſtinētie q quotidi⁹ niſi ī ſab-
bato ⁊ die dn̄ico ⁊ feſtis pcipuis ieiunabat. Tāte etiaȝ
largitatis erat q oīa q hr̄e poterat eccl'is ⁊ pauperibus
nil ſibi retinēs tribuebat. Tāte cōpaſſionis vt cū ali
quis lapſum ſuū ſibi ꝯfitebat ſic amariſſime flebat q
illū ſi'r flere cōpellebat. Tāte humilitatis ac laboris
vt libros: qs dictabat ppria manu ſcriberet niſi cū in-
firmitate corpis grauaret. Tāte aūt pietatis ⁊ dulce-
dinis vt cū alicui⁹ ſcti ſacerdotis vel ep̄i ſibi obit⁹ nū-
ciaret ſic amariſſime flebat vt vix ꝯſolari valeret. Cū
autē interrogaret cur viros ſctōs q ad gloriā pficiſce-
bantur ſic flere aiebat. Ne putetis me flere q receſſe-
rint: ſed qr me pceſſerint: ⁊ qr difficile inuenit q tā di-
gnus ei⁹ offō habeat. Tāte etiā cōſtātie ⁊ fortitudinis
qd imperatoris vel principiū vitia nō palpabat: ſȝ eos
voce libera cōſtantiſſime arguebat. Cū qdā vir quod-
dā flagitiū ppetraſſet ⁊ coraȝ eo adductus fuiſſet dixit
Ambro. Oportet illū tradi ſathane in interitū carnis
ne talia deinceps audeat perpetrare. Quē codeȝ mo-
mento cum adhuc ſermo eſſet in ore eius immundus
ſpūs diſcerpere cepit. Quadā vice vt aūt cū btūs am-
bro. romā pgeret: ⁊ in quadā villa tuſcie apud quēdaȝ
hoīem nimiū locupletē hoſpitat⁹ fuiſſet: illū hominē
ſup ſtatu ſuo ſolicite requiſiuit. Cui ille rn̄dit. Status
meus dn̄e ſemp felix extitit ⁊ glorioſus. Ecce eñ diui-
tijs infinitis abundo: ſeruos ⁊ famulos q plures ha-
beo: copioſam filioꝝ ⁊ nepotum turbā poſſideo: ⁊ oīa
ſemper

ſemꝑ ad vota habui: nec vnq̄ mihi aliqd aduerſuȝ acci
dit vł qḋ ꝯtriſtaret euenit. Qḋ audiēs Amb. vehemē
ter obſtupuit: ⁊ his q̄ erāt ſecū ī comitatu dixit. Surgi
te ⁊ hinc q̄tociꝰ fugiamꝰ: q2 dñs nō ē ī loco iſto: feſtiate
filij feſtiate: nec ī fugiēdo morā facite ne nos hec diuīa
vltio appħēdat ⁊ ī peccatis illoꝝ nos pariꝭ inuoluat. Cū
ḡ fugerēt: ⁊ aliq̄tulū ꝓceſſiſſent ſubito ſe terra apuit ⁊
hoīem illū cū vniuerſis q̄ ad illū ꝑtinebāt ita abſorbuit
vt nullū īde veſtigiū remaneret. Qḋ cernēs Amb. di-
xit. Ecce frēs q̄ miſericorditer deus ꝑcit: cū hic aduerſa
tribuit: ⁊ q̄ ſeuere iraſciꝭ cū ſemꝑ ꝓſpa elargiꝭ. In eo-
dē aūt loco ſouea q̄dā ꝓfundiſſima remāſiſſe dr̄ q̄ vſq
hodie ī huiꝰ facti teſtimoniū ꝑſeuerat. F. ¶ Cū autē
ſctūs Amb. radicē oīm maloꝝ auaritiā magis ac ma-
gis ī hoībꝰ creſcere cerneret: ⁊ maxīe in his q̄ erāt in
ptātibꝰ ꝯſtituti apud q̄s oīa ꝑtio vēdebāꝭ: necnō ⁊ ī his
q̄ erāt ſacris miſterijs deputati vehemēter īgemuit: ⁊
ſe de huiꝰ ſcli erūna liberari īſtātiꝰ exorauit. Qui cū ſe
id obtinuiſſe gauderet ⁊ reuelauit frībꝰ q vſq ad re-
ſurrectionē dñicā cū eis eēt. Añ vero paucos dies q̄ le-
ctulo dtineretꝭ. xliiij. pſ. cū notario dictaret ſubito ipo
vidēte notario ī modū ſcuti breuis ignis caput eius
opuit atq paulatī ꝑ os eiꝰ tāq̄ ī domū hītator intra-
uit: tūc facies eiꝰ tāq̄ nix effecta eſt: ſȝ poſtmodū ad ſuā
ſpeciē reuerſa ē. Ipſo igiꝭ die ſcribēdi ⁊ dictādi finē fe-
cit: nec ipm pſ. explere potuit. Poſt igiꝭ paucos dies
infirmitate corꝑis laborare cepit: tūc comes italie cuȝ
mediolani eēt nobiles ꝯuocauit dicēs q tāto viro re-
cedēte periculū eēt ne italie interitꝰ īmineret: rogauit-
q vt ad virū dei accederēt rogātes vt ſibi adhuc ſpaciū
viuēdi vno āno a dño īpetraret. Qḋ ille vt ab illis au
diuit rñdit. Nō ita iter vos vixi vt me viuere pudeat.
Nec mori timeo cū bonū dñm habeamꝰ. Eo tpe q̄tuor
eiꝰ diacōi īuicē ꝯueneꝭ tractātes īter ſe q̄s poſt eiꝰ obi
tū bonꝰ eēt epſ. Cū ḡ a loco in q̄ vir dei Amb. iacebat
lōge eſſent ⁊ ſimplicianū ita ſilēter noīaſſent vt vix in
uicē ſe audirēt ille ab eis lōge poſitꝰ tertio exclamauit
Senex ſȝ bonꝰ. Qḋ audiētes territi fugerūt: ⁊ nō niſi
illū poſt eiꝰ obitū elegerūt. In loco autē in q̄ iacebat
vidit Jeſum ad ſe veniētē ⁊ ſibi vultu alacri arridētē.
Honoratꝰ vero epſ vercellēſ. q̄ bti Ambr. obitū expecta
bat: cū ſe ſopori dediſſet: vocē tertio ſe clamātis audi-
uit. Surge q2 mō es receſſurꝰ. Qui ꝯſurgēs mediola-
nū cōciꝰ venit: ⁊ ei dñici corꝑis ſacrm̄ dedit. Moxq il
le manꝰ in modū crucis expādit: ⁊ vltimū ſpū̄ inter ver
ba orōnis exſlauit. Floruit circa annos dñi. ccclxxix.
Cū aūt ī nocte paſche corpꝰ eius ad eccliam̄ fuiſſet de
latū plurimi infantes baptizati eū viderūt ita vt aliq̄
eū ſedētē in cathedra tribunali dicerēt: alij aſcēdentē
digito ſuis parētibꝰ demōſtrarēt. Nōnulli vero ſtellaȝ
ſuꝑ caput eiꝰ ſe videre narrarēt. Quidā pbr cū ī cōui-
uio cū multis alijs eēt ⁊ ſctō Amb. detrahere cepiſſet
eū ꝯtinuo plaga ꝑcuſſit: ⁊ de cōuiuio ad lectum ductꝰ
vitā finiuit. In vrbe carthagineñ cū tres epī ſimul cō-
uiuarēt: ⁊ vnꝰ eoꝝ btō Amb. detraxiſſet: relatū eſt qḋ
illi pbo q̄ ſibi detraxerat accidiſſet. Qḋ cū ille vilipen
deret ſubito letale vulnus accepit: ⁊ extremū cōtinuo
diē clauſit. G. ¶ Notādū q beatꝰ Ambr. in multis cō
mēdabilis fuiſſe vꝭ. Primo in liberalitate: q2 oīa que
habebat pauꝑū erāt: vñ refert de ſeipſo q imꝑatori
petēti baſilicā ſic rñdit: ⁊ in decreto cōuenior. xxiij. qō.
viij. Si a me peteret qḋ meū eſſet. i. fundū meū argen
tū meū ⁊ hmōi meū nō refragarer q̄q̄ oīa q̄ mea ſunt
pauꝑū ſint. Scḋo in mūditie puritate. Fuit em̄ virgo
vñ refert Hiero. cū dixiſſe. Virginitatē nō ſolū efferi-
mus ſȝ ſeruamꝰ. Tertio in fidei puritate: vñ dicit cū im-
perator peteret baſilicā ⁊ eſt ī eodē ca. Priꝰ eſt vt aīaȝ
mihi q̄ fidē auferat. Quarto ī martyrij auiditate: vñ
legiꝭ ī epła ſua de baſilica nō tradēda q ꝑ̄poſitꝰ valē-
tiniani Ambro. mandauit dicens. Tu cōtēnis valēti
nianū: caput tibi tollo. Cui Amb. Deꝰ ꝑmittat tibi vt
facias qḋ minarꝭ. Atq vtinā deꝰ auertat eos ab eccliā:
⁊ ī me oīa tela ſua ꝯuertāt: ⁊ meo ſanguīe ſitim ſuā ex-
pleāt. Quīto ī orōnis īſtātia: vñ dr̄ de eo: ⁊ hꝭ ī. xj. eccle
ſiaſt. hiſt. Ambr. aduerſum regie furorē nō ſe manu dfē
ſabat: aut telo: ſȝ ieiunijs ⁊ ꝯtinuatꝭ vigilijs ſub altari
poſitꝰ ꝑ obſecratiōes defēſorē ſibi atq eccłie ꝑabat. Se-
xto ī lachrymaꝝ abūdātia. Habuit em̄ tria gña lachri
maꝝ. ſ. lachrymas cōpaſſionis ꝓ alioꝝ culpis: vñ dicit
Paulinꝰ de eo in legēda q cū aliq̄s lapſum ſibi ꝯfite-
baꝭ ſic amariſſime flebat q illū flere ſiliꝭ cōpellebat.
Lachrymas deuotiōis ꝓ eternis deſiderijs: tn̄. ſ. dictū
eſt a Paulino q cū īterrogareꝭ cur ſctōs q̄ moriebātꝭ
ſic fleret rñdit. Nō me flere putetꝭ: q2 receſſerīt: ſȝ quia
me ad glīaȝ ꝓceſſerīt. Lachrymas cōpaſſiōis ꝓ alioꝝ
iniurijs. Vñ ipſe dicit de ſe ⁊ eſt ī decreto ī ſuꝑiori. c. ad-
uerſus milites gothos lachryme mee arma mea ſunt.
Talia em̄ munimēta ſunt ſacerdotiꝭ: alr̄ nec debeo nec
poſſum reſiſtere. H. ¶ Septīo ī forti ꝯſtātia cuiꝰ ꝯſtā-
tia maxīe ī tribꝰ appꝫ: pmo ī defenſiōe catholice veri
tatis: vñ dr̄ ī lib. xj. eccliaſtice hiſto. q iuſtina mꝭ valē
tiniani imꝑatoris arriāe hereſeos alūna ꝯturbare ce-
pit eccliaꝝ ſtatū ꝯminari ſacerdotibꝰ depulſiōes ⁊ exi
lia niſi ariminēſis ꝯcilij decreta reuocarēt q̄ bello ec-
cłie murū ac turrim validiſſimā pulſabat Ambro. In
eius q̄ȝ ꝑfatiōe ſic de eo cātaꝭ. Tāta ambroſi virtute ſoli
daſti ꝯſtātie: tāto munere celitus decoraſti: vt ꝑ eū ex-
cluſa torq̄rēꝭ demonia arrianoꝝ īpietas ꝓpulſa tabe-
ſceret: at ſclariū pīcipū colla tuo iugo ſubacta redde-
renꝭ humillima. Scḋo ī tuitiōe eccliaſtice libertatꝭ: vñ
cū imꝑator auferre vellet quādā baſilicaȝ oppoſuit ſe
Amb. ꝯ imꝑatorē ſicut ipſe teſtaꝭ: ⁊ eſt in decret. xxiij.
q. viij. conuenior ipſe a comitibꝰ vt ꝑ me baſilice fieret
matura traditio dicētibꝰ imꝑatorē iuſſiſſe iure ſuo tra
di debere rñdi. Si ꝑrimoniū petit īuadite: ſi corpus oc
currā. Vultis in vincła rapere vultꝭ ī mortē: volūtatis
ē mihi. nō ego me vallabo circūfuſiōe ppłoꝝ: nec alta-
ria tenebo vitā obſecrās: ſȝ ꝓ altaribꝰ gratꝭ īmolabor.
Mādaꝭ tradere baſilicā. Urgemur itaq ꝑceptis rega
libꝰ. ſȝ ꝯfirmamur ſcripture ſmonibꝰ. q̄ rñdit. Tanq̄
vna ex īſipiētibꝰ locuta es. Noli gaudere tu imꝑator/
vt putes te in ea q̄ diuīa ſunt imꝑiale aliqḋ ius hr̄e. ad
imꝑatorē palatia ꝑtinēt ad ſacerdotes eccłie. Sctūs
naboth vineā ſuo ꝓprio cruore defendit. Si ille vineā
nō tradidit ſuā: nec nos tradēmꝰ xpī eccliaȝ. Tributū
ceſaris eſt nō negeꝭ eccłia dei eſt: ceſari vtiq nō doneꝭ
Si de me aliquid cōpellereꝭ ⁊ poſcereꝭ. aut fundꝰ: aut
domus: aut aurū: aut argentū: id qḋ iuris mei eſſet li-
bēter offerrē. Tēplo dei nihil poſſum decerpere: nec de
trahere: cū illud cuſtodiēdū nō trahēdū acceperiꝭ. Ter
tio in obiurgatiōe vitij ⁊ oīs iniquitatis: vñ legiꝭ ī hi-
ſto. triꝑtita in q̄dā chronica q cū apud theſſalonicam
orta ſeditiōe q̄dā iudices fuiſſent a ppło lapidati theo
doſiꝰ imꝑator īdignatꝰ iuſſit oēs īterimi īnocētes ab
innocētibꝰ nō ſecernēs vbi fere quiq milia hoīm ſuīt
occiſi: cū igiꝭ imꝑator mediolanū veniſſet ⁊ eccliaȝ in
trare vellet occurrit ei Amb. ad ianuā eiq aditū ꝓhi
buit dicēs. Cur imꝑator poſt cām tanti furoris non
agnoſcis molem tue preſumptiōis: ſȝ forte recognitio-
nē ꝑcti ꝓhibet ptās imꝑij. Decet te vt vincat rō ptā-

rē. Prīcipes eſ o impator: ſʒ ɔſeruoꝝ. Quib⁹ ꝗ oculis
aſpicies cōis dn̄i tēplū quib⁹ pedib⁹ calcabis ſcm̄ pa
uimētū. Quō man⁹ extēdes de quib⁹ adhuc ſanguis
ſtillat iniuſt⁹ ꝗ p̄ſūmptiōe ore tuo poculū ſanguis ei⁹
pcipies dū furore tuoꝝ ſmonū tātus iniuſte ſit ſanguis
effuſus. Recede ꝗ recede: ne ſcdo pctō priorē nequiam
augere ɔtēdas: ſuſcipe vinculū ꝗ te dn̄s nūc ligauit: ē
em̄ medicina maxia ſanitatis: his ſermonib⁹ impera
tor obediēs gemēs ꝛ flēs ad regalia remeauit. Cuʒ ꝗ
diu ī fletu māſiſſet rufin⁹ magr̄ militū cām tāte triſti
tie reqſiuit. Cui ille. Tu inqt mea mala nō ſentis: qꝛ
ſeruis ꝛ mēdicātib⁹ apta ſunt tēpla: mihi ꝟo ad ea in
greſſus nō eſt. Et hoc dicēs ſingula ꝟba ſingultib⁹ iter
rūpebat. cui rufin⁹. Curre ſi vis ad Ambꝛo. vt tibi ſol
uat vīculū ꝗ te ligauit. Et ille. Nō poteris ſuadere am
broſio: qꝛ nō vebit īperialē ptātē: vt legē poſſit p̄uari
cari diuinā. Sʒ cū ille pmitteret ꝗ eū flecteret eū im
perator ire ꝑcepit: ꝛ ip̄e poſt paulū eſt ſecut⁹. Mox aūt
vt Ambꝛ. rufinū vidit: ait. Impudētiā canū imitatus
es. O rufine tāte necis autor exiſtēs ꝛ nec pudorē
ex frōte detergēs: nō erubeſcis ɔ̄ maieſtatē latrare di
uinā. Cūqꝫ rufin⁹ p imperatore ſupplicaſſet ꝛ diceret
eū ſeq̄ ſupno zelo accēſus: Ambꝛ. ait. Ego tibi predico
qm̄ ingredi eū ſacra limina phibeo. Si ꝟo ptātē in ty
rānidē mutauerit necē libēter ſuſcipio. Qd̄ cū rufinus
impatori renūtiaſſet. pgā inquit ad eū vt iuſtas ī faciē
cōtumelias recipiā. Cū ꝗ veniſſet ꝛ ſua ſolui vincula
poſtulaſſet occurrēs Ambroſi⁹ ꝛ ingreſſum phibens
ait. Quā pn̄iam oſtēdiſti poſt tātas iniqtates. Et ille.
Tuū eſt imponere: meū obtēperare. Verū cū impato
rem allegaret: qꝛ ꝛ dauid adulteriū ꝛ homicidiū cōmi
ſiſſet: ait Amb. Qui ſecut⁹ es errātē ſeqre penitētem.
Qd̄ ita gratanter impator ſuſcepit qd̄ publicā pn̄iam
agere nō recuſauit. Cū igiꝭ recōciliat⁹ eccliam intraſ
ſet ꝛ intra cācellos ſtaret requirit Amb. quid ibi expe
ctaret. Cui eū diceret ſe ꝑceptionē ſacroꝝ miſteriorum
expectare ait Amb. O impator interiora loca ſacerdo
tib⁹ ſunt tm̄ collatā. Egredere igiꝭ ꝛ hāc expectationē
cū ceteris habe cōem. Purpura nāqꝫ imperatores fa
cit nō ſacerdotes. Cui īperator ptin⁹ obediuit. Cuʒ ꝗ
cōſtātinopolim reuerſus ex̄ cācellos ſtaret: mandauit
eidē eps vt intraret. Et ille ait. Vix diſcere potui que
dria ſit īperatoris ꝛ ſacerdotis. Vix em̄ veritatis inue
ni magrm̄. Ambꝛ. nāqꝫ ſolū noui vocari pontificeʒ. 7.
¶ Octauo in ſana doctrina. Ei⁹ nāqꝫ doctrina hʒ altā
pfunditatē. Hie. de. xij. doctorib⁹. Ambꝛ. ſup pfundoꝝ
pn̄ia rapt⁹ ꝛ aeris volucer ꝗdiu in pfundū ingrediꝭ:
fructū de alto capere vꝭ. Firmā ſoliditatē. Hier. ibidē.
Ei⁹ oēs ſn̄ie fidei ꝛ eccliē: ꝛ oīm ꝟtutū firme ſunt colū
ne. Elegātē venuſtatē. Aug. in lib. de nuptijs ꝛ ɔ̄ctib⁹.
Pelagius hereſiarcha ſic laudat Ambꝛ. vt dicat bea
tus Ambꝛ. eps: in cuius p̄cipue libris romana lucet fi
des ꝗ ſcriptoꝝ inter latinos flos qdā emicuit. Et ſub
dit Aug. Cuius fidē ꝛ puriſſimū in ſcripturis ſenſum:
nec inimicus quidē auſus eſt reprehendere. Magnaʒ
autoritatē: qꝛ antiq̄ doctores: ſicut Aug. verba ſua p
magna autoritate habebāt. Vn̄ refert Aug. ad ianua
riū ꝙ cū mꝭ eius mirata fuiſſet cur mediolani ſabba
to nō ieiunareꝭ: ꝛ de hoc Aug. Ambroſiū interrogaſſet
ait Amb. Cū venio romā ieiuno ſabbato. Sic ꝛ tu ad
quā forte eccliam veneris eius morē ſerua: ſi cuiꝗ nō
inde vis ſcādalū eē: nec quēꝗ tibi. Et ſubdit Aug. ego
de hac ſn̄ia ēt atqꝫ ēt cogitās: ita ſemp habui tāꝗ eaʒ
celeſti oraculo acceperī. ¶ Vita ꝛ paſſio Tyburtij ꝛ va
leriani in paſſione ſancte cecilie continentur.

¶ De ſancto Georgio. lvj. B

GEorgius dꝛ a geos qd̄ eſt terra ꝛ orge qd̄ eſt cole
re: quaſi colēs terrā. i. carnē ſuā. Aug. aūt in lib.
de trinita. dicit ꝙ bona terra eſt in altitudine mōtium
tēperamēto colliū: planicie cāpoꝝ. Prima em̄ ē bona
ad virētes herbas: ſcda ad vineas: tertia ad fruges. ſic
beatus georgius fuit altus deſpiciēdo īferiora: ꝛ ideo
habuit viriorē puritatis. Tēperat⁹ p diſcretionē. ꝛ id̄
habuit vinū interne iocūditatis. Planus per hūilita
tē: ꝛ id̄ ptulit fruges bone operationis. Vel georgi⁹ dꝛ
a gerar qd̄ eſt ſacrū. ꝛ gion qd̄ eſt arena q̄ſi ſacra arena
Fuit em̄ arena qꝛ pōderoſus moꝝ grauitate minutus
humilitate: ꝛ ſiccus a carnali voluptate. Vel georgius
dꝛ a gerar qd̄ eſt ſacrū ꝛ giō qd̄ eſt luctatio quaſi ſacer
luctator: qꝛ luctatus eſt cū dracone ꝛ carnifice. Vel ge
orgius dꝛ a gero qd̄ eſt peregrinus: ꝛ gir p̄tioſus: ꝛ us
cōſiliator. Ipſe em̄ fuit peregrinus in cōtēptu mundi:
p̄tioſus in corona martyrij ꝛ cōſiliator in p̄dicatiōe re
gni. Eius legenda inter ſcripturas apocriphas in nice
no conſilio connumeraꝭ ex eo qd̄ eius martyriū certā
relationē nō hʒ. Nā in kalendario Bede dꝛ ꝙ ſit paſ
ſus in perſida ciuitate diaſpoli: ꝗ prius lida vocabaꝭ:
ꝛ eſt iuxta ioppem. Alibi dꝛ qd̄ paſſus ſit ſub diocletia
no ꝛ Maximiano imperatoribus. Alibi legitur ꝙ ſub
Diocletiano imperatore perſarum preſentibus. lxx. re
gibus imperij ſui. Hic dꝛ quod ſub Datiano preſide im
perantibus Diocletiano ꝛ Maximiano. B

GEorgius tribunus gn̄e capadox
peruenit qdā vice in pūinciam li
bie in ciuitatē ꝗ dꝛ ſilena iuxta quā ci
uitatē erat ſtagnū inſtar maris ī quo
draco peſtifer latitabat qui ſepe ppłʒ
ɔ̄ ſe armatū in fugā ɔuerterat. Flatu
ꝙ ſuo ad muros ciuitatꝭ accedēs oēs
inficiebat. Quapropter cōpulſi ciues
duas oues quotidie ſibi dabāt vt eius
furorē ſedarēt. Alioquin ſic muros ci
uitatis inuadebat: ꝛ aerē inficiebat p
oīa: ꝛ ita plurimi interibāt. Cū ꝗ iā oues pene deficie
rēt: maxime cū harū copiam habere non poſſent inito
conſilio ouē cum adiuncto homine tribuebant. Cum
igitur ſorte oīm filij ꝛ filie darentur ꝛ ſors neminē ex
ciperet: ꝛ iam pene oēs filij ꝛ filie populi eſſent cōſum
pti quadam vice filia regis vnica ſorte eſt deprehenſa
ꝛ draconi adiudicata. Tunc rex contriſtatus ait. Tol
lite aurū ꝛ argentū ꝛ dimidiū regni mei ꝛ filiam meā
mihi dimittite ne taliter moriaꝭ. Cui ppłs cuʒ furore
rn̄dit. Tu o rex hoc edictum feciſti: ꝛ nūc oēs pueri no
ſtri mortui ſunt: ꝛ tu vis filiā tuam ſaluare. Niſi in fi
lia tua cōpleueris qd̄ in alijs ordinaſti ſuccēdemus te
ꝛ domū tuā. Qd̄ rex audiēs cepit filiā ſuā flere dicēs.
Heu me filia mea dulciſſima quid de te faciaʒ: aut qd̄
dicā qm̄ plus videas nuptias tuas. Et ɔuerſus ad ppłʒ
dixit. Oro vt inducias octo dierū lugēdi mihi filiā tri
buatis. Qd̄ cū ppłs admiſiſſet in fine octo dieꝝ reuer
ſus ppłs eſt cū furore dicēs. Quare perdis ppłm̄ tuuʒ
ppter filiā tuā. et oēs afflatu draconis morimur. Tūc
rex vidēs ꝙ nō poſſet filiā liberare induit eā veſtib⁹ re
galibus ꝛ amplexatus eā cū lachrymis dixit. Heu me
filia mea dulciſſima de te filios in regali gremio nutri
re credebam. et nunc vadis vt a dracone deuoreris.
Heu me filia mea dulciſſima ſperabā ad tuas nuptias
principes inuitare: ꝛ palatiū margaritis ornare tym
pana et organa audire / et nunc vadis vt a dracone
deuoreris. Et deoſculans eam dimiſit eam / dicens.

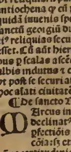
Utinã filia mea ego ante te mortu⁹ eſſem ꝙ te ſic amiſiſſem. Tũc illa ꝓcedit ad pedes pr̃is petẽs ab eo bñdictionẽ ſuã. Quã cũ pr̃ cũ lachrymis bñdixiſſet ad lacũ ꝓceſſit. Quã btũs georgi⁹ caſu ĩde trãſiẽs: vt plorãtẽ vidit eã qͥd haberet iterrogauit. Et illa. Bone iuuenis velociter equũ aſcẽde ⁊ fuge ne mecũ pariter moriaris. Cui georgi⁹. Noli tĩere filia: ſʒ dic mihi qͥd hic ꝑſtolaris omni plebe expectãte. Et illa. Ut video bone iuuenis magnifici cordis es tu: ſʒ cur mecũ mori deſideras. Fuge velociter. Cui georgi⁹. Hinc ego nõ diſcedã donec mihi qͥd habes intimabis. Cũ ergo totũ ſibi expoſuiſſet: ait georgi⁹. Filia noli timere: qꝛ in xp̃i noĩe te iuuabo: ⁊ illa. Bone miles mecũ ne pereas: ſʒ teipſũ ſaluare feſtines: ſufficit em̃ vt ſola pereã. Nã me liberare nõ poſſes: ⁊ mecũ perires. Dũ hec loq̃ret̃ ecce draco veniẽs caput de lacu leuauit. Tũc puella tremefacta dixit. Fuge bone dñe fuge velociter. Tũc georgi⁹ equũ aſcẽdẽs ⁊ cruce ſe muniẽs draconẽ ꝯ ſe veniẽtẽ audacter aggredit̃ ⁊ lãceã fortiter vibrãs ⁊ ſe deo cõmẽdãs ipſum grauiter vulnerauit ⁊ ad terram deiecit. Dixitq; puelle. Proĩce zonã tuã ĩ collũ dracõis nihil dubitãs filia. Qð cũ feciſſet ſeq̃bat̃ eã velut mãſuetiſſimus canis. Cũ ergo eũ in ciuitate duceret: ppl̃i hoc vidẽtes ꝑ mõtes ⁊ colles fugere ceperũt dicẽtes. Ue nobis qꝛ iã oẽs ꝑibim⁹. Tũc btũs Georgi⁹ innuit eis dicẽs. Noli te timere. Ad hoc em̃ me miſit dñs ad vos vt a penis vos liberarẽ draconis. Tãtũmõ in xp̃m credite vnuſquiſq; vr̃m baptizet̃: ⁊ draconẽ iſtũ occidã. Tunc rex ⁊ oẽs ppl̃i baptizati ſunt. Beat⁹ aũt Georgius euaginato gladio draconẽ occidit: ⁊ ipm̃ extra ciuitatẽ efferri ꝓcepit. Tunc quatuor paria boũ ipm̃ extra ciuitatẽ in magnũ cãpũ foras duxerũt. Baptizati aũt ſunt in illa die. xx. milia hoim̃ exceptis paruulis ac mulierib⁹. B.

¶ Rex aũt in honore beate marie ⁊ btĩ georgii eccl̃iã mire magnitudinis cõſtruxit de cui⁹ altari fõs viuus emanat cui⁹ potus oẽs languidos ſanat. Rex vero infinitã pecuniã beato georgio obtulit: quã ille recipere nolẽs pauperib⁹ eã dari ꝓcepit. Tũc georgius regem de quatuor breuiter inſtruxit. ſ. vt eccl̃iarũ dei curã haberet ſacerdotes honoraret: diuinũ officiũ diligenter audiret: ⁊ ſemꝑ pauperũ memor eſſet: ⁊ oſculato rege inde receſſit. In aliq̃bus tñ libris legit̃ q̃ cũ draco ad deuorandũ puellã ꝑgeret georgius ſe cruce muniuit ⁊ draconẽ aggrediẽs interfecit. Eo tp̃e imperãtib⁹ diocletiano ⁊ maximiano ſub ꝑſide datiano tanta ꝑſecutio xp̃ianorũ fuit vt intra vnũ mẽſem. xvii. milia martyrio coronarent̃. Uñ inter tot tormentorũ gña multi xp̃ianorũ deficiebãt ⁊ idolis ĩmolabãt. Qð vidẽs ſanctus georgius tactus dolore cordis ĩtrinſec⁹ oĩa q̃ habebat diſꝑſit: militarẽ habitũ adiecit xp̃ianorũ habitũ induit: ⁊ in mediũ ꝓſiliens exclamauit. Oẽs dii gẽtiũ demonia: dñs aũt celos fecit. Cui ꝑſes irat⁹ dixit. Qua preſumptione audes deos noſtros demonia appellare. Dic tñ vñ es tu aut quo noĩe vocaris. Cui georgius ait. Georgius vocor ex nobili capadocum proſapia ortus. Paleſtinã xp̃o fauẽte deuici: ſed oĩa deſerui vt ſeruire poſſem liberi⁹ deo celi. Cũ aũt preſes eũ ad ſe inclinare nõ poſſet iuſſit eũ in eculeũ leuari ⁊ mẽbratim corpus eius vngulis laniari oppoſitis inſuper ad latera facib⁹ patentibus viſcerũ rimis: ſale plagas eius fricare iuſſit. Eadẽ nocte dñs cũ ingenti lumine ei apparuit: ⁊ ipm̃ dulciter cõfortauit. Cui⁹ melliflua viſione ⁊ allocutione ſic cõfortatus eſt vt ꝓ nihilo duceret cruciatus: vidẽs datian⁹ q̃ eũ penis ſupare nõ poſſet: quẽdã magũ acceſſiuit eiq; dicit xp̃iani ſuis magicis artibus tormenta ludificãt: ⁊ deorũ noſtrorũ ſacrificia paruipẽdũt: cui magus. Si artes ei⁹ ſuperare nequero capitis reus ero. Ipſe maleficiis ſuis incãtis ⁊ deorũ ſuorũ noĩb⁹ inuocatis venenũ vino immiſcuit ⁊ ſctõ georgio ſumẽdũ porrexit. Cõtra qð vir dei ſignũ crucis edidit hauſtoq; eo nil leſionis ſenſit. Rurſuʒ mag⁹ priore forti⁹ venenũ immiſcuit: qð vir dei ſigno crucis edito ſine leſione aliq̃ totũ bibit. Quo viſo mag⁹ ſtatiʒ ad pedes ei⁹ cecidit veniã lamẽtabilr̃ petiit ⁊ ſe xp̃ianũ fieri poſtulauit: quẽ mox iudex decollari fecit: ⁊ ſequẽti die iuſſit georgiũ poni in rota gladiis bis acutis vndiq; circũſepta: ſed ſtatiʒ rota frãgit̃ ⁊ georgi⁹ illeſus penit⁹ inuenit̃: tũc irat⁹ iuſſit eũ in ſartaginẽ plũbo liq̃facto plenã ꝓici: q̇ facto ſigno crucis in ea intrauit: ſed v̇tute dei cepit in ea q̃ſi in balneo refoueri. qð vidẽs dacian⁹ cogitauit eũ emolire blãdiciis quẽ minis ſupare nõ poterat vel tormẽtis dixitq; illi. Uides fili georgi ꝙ te mãſuetudinis ſunt dii nr̃i q̇ te blaſphemũ tã pacienter ſuſtinẽt: parati nihilomin⁹ ſi ꝯuerti volueris indulgere. Age ergo dilectiſſime fili qð hortor vt ſupſtitiõe relicta diis nr̃is ſacrifices vt magnos ab ipſis ⁊ a nobis cõſequaris honores. Cui georgi⁹ ſubridẽs ait: vt qͥd a principio nõ magis mihi ꝑſuaſiſti blãdis ſermonib⁹ ꝙ tormẽtis. Ecce parat⁹ ſum facere qð hortaris. Hac ꝓmiſſiõe dacian⁹ deluſ⁹ let⁹ efficit̃. Iuſſitq; ſub voce ꝑconis vt oẽs ad ſe cõuenirẽt: ⁊ georgiũ tãdiu reluctãtẽ tãdẽ cedere ⁊ ſacrificare viderẽt. Ornata igit̃ tota ciuitate ꝑ gaudio cũ geor. idolorũ tẽplũ ſacrificatur⁹ intraret ⁊ oẽs ibidẽ gaudẽtes aſtarẽt: flexis genibus dñm exorauit: vt tẽplũ cũ idolis ſic oĩno deſtrueret quaten⁹ ad ſui laudẽ ⁊ populi ꝯuerſionẽ nihil de eo penit⁹ remaneret. Statimq; ignis de celo deſcẽdens tẽplũ cũ diis ⁊ ſacerdotib⁹ cõcremauit terraq; ſe aperiens oẽs eorũ reliquias deglutiuit. hic exclamat Ambro. in ꝑfatiõe dicens. Georgius fideliſſim⁹ miles xp̃i dũ xp̃ianitatis ꝓfeſſio ſilẽtio tegeret̃ ſol⁹ inter xp̃icolas intrepid⁹ dei filiũ eſt ꝯfeſſus. Cui ⁊ tantã cõſtãtiã gr̃a diuina cõceſſit: vt ⁊ tyrãnice ꝑtãtis ꝓcepta cõtẽneret ⁊ innumerabiliũ nõ formidaret tormẽta penarũ. O felix ⁊ inclitus dñi ꝑlator quẽ nõ ſolũ tp̃alis regni blãda nõ ꝑſuaſit ꝓmiſſio: ſʒ ꝑſecutore deluſo ſimulacrorũ eius portẽta in abyſſum deiecit. hec Ambr. Hoc audiẽs dacian⁹ georgiũ ad ſe adduci fecit: eiq; dixit: q̃ ſunt maleficia tua peſſime hoim̃ q̃ tm̃ facin⁹ cõmiſiſti. Cui georgius. Nã credas me nõ ſacrificare: ſed mecũ perge ⁊ iterũ me ĩmolare vide. Cui ille. Intelligo fraudẽ tuã qꝛ vis me facere abſorberi: ſicut tẽplum ⁊ deos meos abſorberi feciſti. cui geor. Dic mihi miſer: dii tui q̇ ſe iuuare nõ potuerũt qño te iuuabũt: irat⁹ rex nimis dicit alexãdrie vxori ſue. Deficiẽs moriar qꝛ ab hoc homine me ſuparũ cerno. cui illa. Tyrãne crudelis ⁊ carnifex: nũquid nõ dixit tibi ſepius ne xp̃ianis moleſtus eſſes. qꝛ de⁹ eorũ ꝓ ipſis pugnaret: ⁊ nũc ſcias me velle fieri xp̃ianã. ſtupefactus rex ait: heu ꝓchdolor nũq̇d et tu es ſeducta. Fecitq; eã ꝑ capillos ſuſpẽdi ⁊ flagellis duriſſime cedi. Que dum cederet̃ dixit georgio. georgi lumẽ v̇itatis q̇ putas ꝑuentã nõdũ aqua baptiſmi renata. Cui geor. Nihil heſites filia qꝛ ſãgĩs tui effuſio baptiſmus tui reputabitur ⁊ corona. Tũc illa orãs ad dñm emiſit ſpm̃. hic atteſtat̃ ambro. in ꝑfatiõe di. Ob hoc ⁊ gẽtiũ regina ꝑſarũ crudeli a viro dictata ſniã nõdũ baptiſmi gr̃am ꝯſecuta glioſe paſſiõis meruit palmã. vñ nec dubitare poſſum⁹ q̃ roſea ꝑfuſa ſanguinis vnda reſeratas poli ianuas ĩgredi meruit regnũq; poſſidere celorũ. hec Amb. C. ¶ Sequẽti v̇o die georgius talẽ accepit ſniam vt ꝑ totã ciuitatẽ traheret̃ poſtmodũ capite puniret̃. Orauit aũt ad dñm vt q̇cunq; eius

implorarct auxiliū petitiōis ſue ɔſeq̄ret effectū. diui=
na autē vox ad eū venit ꝙ ſic fieret vt orauit. Cōpleta
ɔfone capitis abſciſiōe martyriū cōſummauit ſub dio=
cletiano ꝛ maximiano q̄ ceperūt circa ānū dñi. cclxxxvij.
Dacian⁹ aūt cū de loco ī quo decolat⁹ eſt ad palatiū re
diret ignis de celo cecidit ꝛ ipm cū miniſtris ſuis con=
ſumpſit. Refert gre. turoñ. ꝙ cū qdā quaſdā reliquias
ſcti georgij deferrēt ꝛ in quodā oratorio hoſpitati fuiſ=
ſent mane nullatenus capſaȝ mouere potuerūt donec
ibi reliquiarū particulā dimiſerunt. Legit̄ in hiſtoria
antiochena ꝙ cū xp̄iani ad obſidēdū hierlm pergerēt:
quidā iuuenis ſpecioſiſſim⁹ cuidaȝ ſacerdoti apparuit q̄
ſanctū georgiū ducē xp̄ianorū eſſe ſe dicēs monuit vt
ei⁹ reliquias ſecum in hierlm deportarēt ꝛ ipſe cū eis
eſſet. Cū aūt hierlm obſediſſent ꝛ ſaracenis reſiſtenti
bus p ſcalas aſcēdere nō auderēt: btūs georgi⁹ armis
albis indutus ꝛ cruce rubea inſignit⁹ apparuit īnuēs
vt poſt ſe ſecuri aſcenderent ꝛ ciuitatē obtinerent. q̄ ex
hoc alati ciuitatē ceperūt ꝛ ſaracenos occiderunt.

¶ De ſancto Marco euangeliſta. lvij. A.

Marcus interpretat̄ ſublimis mandato certus
declinat⁹ ꝛ amarus. Sublimis mādato rōne
pfectiōis in vita: q2 nō solū ſeruauit mandata
cōia: ſȝ etiā ſublimia ſicut ſunt cōſilia. Certus
rōne certitudinis in doctrina q2 doctrinā euangelij ſui
certā tradidit vtpote quā a petro magiſtro ſuo didicit.
Declinat⁹ rōne pfunde humilitatis. Nā ppter nimiā
hūilitatē pollicē ſibi amputaſſe dr̄ vt ſacerdotio repro
bus haberet̄. Amar⁹ rōne acerbitatis pene q2 vbiqꝫ p
ciuitatē tract⁹ fuit: ꝛ inter hec tormēta ſpm̄ tradidit.
Vel marc⁹ dr̄ a marco qđ eſt malle⁹ maior. q̄ qdē eodē
ictu ferrū domat melodiā generat incudem firmat: ſic
marc⁹ v nica doctrina ſui euāgelij domat hereticoȝ p=
fidiā: dilatat laudē diuinā cōfirmat eccliam. B.

Marcus euāgeliſta leuiticus gñe ꝛ
ſacerdos petri aplī ī baptiſmate
fili⁹ atqꝫ in diuino ſermone diſcipulus
cū ipo btō petro romā pfect⁹ eſt. Cum
aūt petr⁹ ibidē euāgeliū p̄dicaret roga=
uerūt fideles q̄ erāt rome btm̄ marcū vt
euāgeliū ad perpetuā fideliū memoriā
deberet ɔſcribere. Qđ ille qdem ex ore
magiſtri ſui petri audierat fideli ſtilo
cōſcripſit: petr⁹ aūt illud diligēter exa=
minās vbi oī veritate plenū ɔſpexit: recipiēdū ab oib⁹
fidelib⁹ cōprobauit. Vidēs aūt petr⁹ marcū cōſtātē in
fide ipm aqlegiā deſtinauit vbi vbū dei p̄dicās īnūeras
gētiliū multitudines ad fidē xp̄i ɔuertit: ac euangeliū
ſuū ſſr ibidē ɔſcripſiſſe dr̄: qđ qdē vſqꝫ hodie in aqle=
gienſi eccl'ia oñdit̄ ꝛ deuotiōe cōgrua reſeruat̄. Tandē
btūs marc⁹ aqlegiēſeȝ ciuē. ſ. hermagorā quē ad fideȝ
xp̄i cōuertit̄ romā ad beatū petrū adduxit vt eū in aq=
legie epm̄ cōſecraret. Suſcepto itaqꝫ hermagoras pō=
tificat⁹ officio cū aqlegiēſem eccl'iaȝ optime gubernaſ=
ſet tādē ab infidelib⁹ capit̄ ꝛ ibidē martyrio coronat̄.
Marcus vō a btō petro alexādriā miſſus eſt ꝛ ibi pri=
mus vbū dei p̄dicauit. In primo aūt īrroitu ſuo alexā
driā vt ait philo diſertiſſim⁹ iudeorū maxia multitu=
do in fide ꝛ deuotiōe ꝛ cōtinētie obſeruatiōe adunata
eſt. Papias qꝫ hieropolitan⁹ epūs valde p̄clara ei⁹ p̄=
conia p̄cipuo delucidat ſtilo. Petr⁹ vero damiani ſic
ait de eo. Tātā eidē de⁹ apđ alexādriā grām p̄rogauit
vt oēs q̄ ibi ad fidei rudimēta cōfluerent: mox p ɔtinē=
tiā ac toti⁹ ſctē cōuerſationis inſtātiā tanq̄ ad mona=
ſtice pfectionis faſtigiū puolarēt: ad qđ nō ſolū mira=
culorū pdigijs: nō ſolū p̄dicatiōis eloquijs: ſȝ etiā exē=
plis puocabat exēplis. Et infra. Factū eſt aūt vt poſt
mortē ad italiā deīde ſit reuerſus vt terra in qua datū
eſt ſibi euāgeliū ſcribere ſacras mereat̄ eius reliquias
poſſidere. Btā es o alexādria triūphali hoc ſanguine
purpurata: felix ꝛ tu italia corporis hui⁹ theſauro di=
ues effecta. C. ¶ Tāte aūt hūilitatis dr̄ fuiſſe vt polli=
cē ſibi amputauerit ne ad ordinē ſacerdotij poſſet hu=
mano iudicio pmoueri. Verūtñ diſpoſitio dei ꝛ aucto=
ritas ſcti petri p̄ualuit: q̄ ipm alexādrie epm̄ deſtina=
uit. Mox aūt vt alexādriā eſt ingreſſus: ſubito calcia=
mentū ei⁹ ruptū eſt atqꝫ ſolutū: qđ in ſpū intelligens
ait. Vere expeditū fecit dñs iter meū: nec me ſathanas
īpedire poterit quē ab operib⁹ mortuis dñs iā abſol=
uit. Vidēs autē marcus quendā vetera cōſuētem: eidē
calciamentū tradidit corrigendū. Qđ cū faceret ſini=
ſtrā manū grauiter vulnerauit ac fortiter clamare ce=
pit. Vnus de⁹. Quo audito vir dei ait. Vere dñs pſpe=
rū fecit iter meū. Factoqꝫ luto ex ſputo manū ei⁹ vnxit
ꝛ cōtinuo ſanitatē recepit. vidēs hō ille tātā ei⁹ effica=
ciā in domū ſuā illū introduxit: ꝛ q̄s eſſet vel vñ pcun=
ctari cepit. At ille ſe dñi nr̄i ieſu xp̄i ſeruū cōfeſſus eſt.
Cui ille. Vellē ego videre eū. Et marcus. Ego tibi eū
demōſtrabo. Incipiēſqꝫ marcus xp̄m ei euāgelizauit: ꝛ
ipſum cū tota domo ſua baptizauit. Audiētes aūt viri
ciuitatis illius quēdā galileū q̄ deoꝝ ſacrificia cōtēne
ret aduenisse ei inſidias poſuerūt. Qđ ille cognoſcens
hoīem quē curauerat q̄ dicebat̄ anian⁹ ibidē epm̄ ordi
nauit ꝛ ipe pētapolim perexit. Et cū ibidē. ij. annis ſte=
tiſſet iterū alexandriā redijt q̄ ꝛ iuxta mare in rupib⁹
eccl'iam ɔſtruxerāt in loco q̄ dr̄ bucculi: ꝛ fideles ibidē
multiplicatos inuenit. Pōtifices aūt tēploꝝ eū cōpre
hēdere conabant̄. Cū aūt ī ſolēnitate paſchali beatus
marcus miſſam celebraret cōuenerūt illuc oēs ꝛ funē
in collo ei⁹ miſſo ipꝫ p ciuitatē trahebāt dicētes. Tra=
ham⁹ bubalū p loca bucculi. Carnes autē ei⁹ in terra
fluebāt ꝛ ſanguine lapides rigabant̄. Poſt hoc in car
cere recludit̄ ꝛ ibidē ab angelo cōfortat̄. Sȝ ꝛ ipſe dñs
ieſus xp̄s eū viſitauit: eūqꝫ ɔfortauit dicens. Pax tibi
marce euāgeliſta me⁹ noli timere: q2 ego ſum tecū vt
eruā te. Mane ergo facto funē iterū collo ei⁹ īmittūt ꝛ
huc illucqꝫ rapti eū ptrahūt exclamātes. Trahite bu=
balū ad loca bucculi. Ipe aūt dū traheret̄ grās agebat
dō. In man⁹ tuas cōmēdo ſpm̄ meū. Et hec dicēs ſpm̄
exalauit: ſub Nerone q̄ cepit circa annū dñi. lvij. Cum
aūt pagani eū vellēt cōburere ſubito aer turbat̄ grādo
exoritur ꝛ tonitrua intonāt: fulguraqꝫ coruſcāt: ita vt
qlibet euadere niteret̄: ꝛ ſctm̄ corp⁹ ibidē intactū reli=
querūt xp̄iani vero corp⁹ ei⁹ rapuerūt ꝛ in eccl'ia cum
omni reuerētia ſepelierūt. Fuit aūt forma btī Marci
hmōi. Lōgo naſo ſubduco ſupcilio pulchris oculis: re=
caluaſter, plixa barba habitudinis optime etatis me
die canis aſpſus affectione ɔtinēs grā dei plen⁹. Btūs
aūt Amb. de eo ſic ait. Dū beat⁹ marc⁹ innumeris co=
ruſcaret miraculis ɔtingit vt ſutor cui claciamētū tra
diderat corrigendū ſiniſtrā ſibi in ei⁹ labore prōderet
manū hic cū inflicto vulnere vn⁹ de⁹ clamauit: dei fa=
mul⁹ audiēs let⁹ affuit: lutū ex ſputo ſctm̄ accepit: eūꝫ
qꝫ manū iniuxit: ſanāqꝫ ilico reddidit ꝛ labori tradidit.
Illi⁹ nēpe cui⁹ p̄dicabat euāgeliū ſſr imitat̄ miraculū
ceci: vcȝ a natiuitate illumīari a dño factū. hec Amb.
D. ¶ Anno ab īcarnatiōe dñi. cccclxviij. tpe leonis im=
peratoris veneti corp⁹ ſctī marci de alexādria trāſtule
rūt vbi eccl'ia ī honore ſctī marci mire pulchritudinis
fabricata eſt. Quidā nāqꝫ mercatores veneti q̄ alexā=
driaȝ perrexerāt duos p̄ſbyteros cuſtodes corpis ſan=
cti marci p̄cib⁹ ꝛ pmiſſiōib⁹ induxerūt vt occulte cor
p us illud

pus illud tolli ꝑmitterēt ⁊ Venetias transportarent.
Verū cū corp⁹ de tumulo leuaret tāt⁹ odor totā alexā-
driā ſic pfudit vt oēs vn̄ tanti ꝓdiret odoris ſuauitas
mirarent̄. Dū aūt nauigarēt ⁊ qūr corp⁹ ſcti Marci de-
ferrēt aliijs nauib⁹ reuelaſſent vnus illorū ait. Forſitā
alicui⁹ egypty corp⁹ vobis datū defertis ⁊ ſcti Marci
corpus vos deferre putatis. Cōtinuo igit̄ nauis ī qua
erat corp⁹ ſcti marci ſeipſam mira celeritate ſe v̄tit ⁊ ī
naue in q̄ ille reſidebat inſurgēs lateris ꝑtē fregit non
ꝑt⁹ illā omittēs donec oēs ſe ibidē corp⁹ eē bti marci
credere acclamarent. E. ¶ Cū q̄dā nocte naues curſu
vl̄ ocißimo ducerent̄ ⁊ naute tēpeſtate ꝯcuſſati ⁊ tene-
bris obuoluti quo ꝑgerēt ignorarēt ſctūs marc⁹ cuidā
monacho cuſtodi corꝑis ſui apparuit di. Dic hoīb⁹ iſtis
vt velociter vela deponāt qꝛ nō lōge a terra diſtāt: q̄b⁹
depoſitis mane facto ſe iuxta quādā inſulā inuenerūt.
Verū cū ꝑ littora diuerſa trāſirēt ⁊ ſctm̄ theſaurū oīb⁹
occultarēt veniētes incole ꝯclamabāt. O q̄ bti eſtis q̄
ſcti marci corp⁹ portatis: ſinite vt ip̄z ſuppliciter ado-
rem⁹. Quidā nauta adhuc oīno icredul⁹ a demone ar-
ripit̄ ⁊ tādiu vexat̄ donec ad corp⁹ ſcti adducr⁹ ſe cre-
dere confitet̄: q̄ liberat⁹ gl'iam deo dedit ⁊ btm̄ marcū
in deuotione magna deinceps habuit. Quodā tp̄e dū
corpus ſcti marci intra quādā colūnā de lapidib⁹ mar-
moreis factā paucis ꝯſcijs eſſet repoſitū vt ibi cautius
ſeruaret̄ cōtigit vt teſtib⁹ illis ex hac luce ſublatis: ne-
mo vbinā ſctūs eēt theſaur⁹ poſſet cognoſcere: nec aliq̄
q̄bus indicijs inuenire. Fit ex hoc plāctus in clericis:
deſolatio ingens in laicis: meror imminet vniuerſis.
Formidabat ſiq̄dē plebs deuota ne patronus tā incli-
tus furtiue fuiſſet ſublatus: ideoq̄ ieiuniū ſolēne indi-
citur ꝓceßio ſolēnior ordinat̄. Et ecce cūctis vidētib⁹
⁊ ſtupētibus lapides a colūna ꝓſiliūt ⁊ archā vbi cor-
pus eius latebat oīb⁹ euidēter oſtendūt mox deuotas
laudes agunt creatori omniū qui ſuū eis dignatus eſt
reuelare patronū ſicq̄ dies illuſtrata tāti ꝓdigij glo-
ria ſingulis annis decurrētib⁹ poſteris fit feſtiua. Iu-
uenis quidā cancri morbo in mamilla vermibus cor-
rodētibus cruciatus cepit beati marci ſuffragia mēte
implorare deuota: ⁊ ecce ſibi dormiēti quidā peregri-
no habitu inſignitus apparuit q̄ gradu cōcito aliquo
pergere videbat̄. Qui ab eo interrogatus q̄s eēt: vel
quo velociter feſtinaret marcū ſe eē aſſeruit qui tam
velociter pergeret vt cuidā naui ſe inuocanti periculo
ſubueniret: extēſaq̄ manu īfirmū tetigit q̄ mane vigi-
lans penitus ſe ſanatū ſenſit. Poſt modicū nauis illa
portū venetiarū intrauit narrās ⁊ ſuū periculū ⁊ mar-
ci adiutoriū. Pro vtriuſq̄ igit̄ bñficio deo gratiarum
actio exoluitur ⁊ in ſancto ſuo marco deus mirabilis
predicatur. Dum quidā mercatores veneti ſupra quā-
dam nauē ſarracenorū alexandriā pergerēt: ⁊ immi-
nens periculū euidenter viderent mox ſuper ſcapham
aſcēdūt et funem precidūt ſtatimq̄ nauis illa fluctuū
inundatiōe periſt ⁊ vniuerſos ſarracenos vnda vorax
inuoluit: vnus aūt ex eis beatū marcū inuocans voto
quo potuit ſe aſtrinxit: q̄ ſi ſuū ſibi cōferret auxilium
⁊ ſacrū baptiſma ſuſciperet ⁊ ipſius limina viſitaret:
mox ſibi vir ſplēdidus quidā apparuit q̄ ereptū de flu-
ctibus in ſcapha cū ceteris collocauit. Ille aūt alexan-
driā veniēs: ſ; liberatori ſuo ingratus exiſtēs: nec ſan-
cti marci feſtinat ad limina nec noſtre fidei ſuſcepit ſa-
cramenta. Cui denuo ſctūs marcus apparuit: ⁊ ipſum
de ſua ingratitudine increpauit. Rediēs igit̄ ad ſe ve-
netias venit: ⁊ ibidē ſacro baptiſmatis fonte renatus:
⁊ marcus appellatus in xp̄m ꝑfecte credidit: ⁊ ī bonis
operib⁹ vitā finiuit. Vir quidā dū in ſummitate cāpa-
nilis ſancti marci de venetijs quidā operis exerceret
ſubito cadit improuide mēbratim toto corꝑe laniat⁹.
In ipſo tamē caſu ſuo ſancti marci nō immemor eius
patrociniū implorauit. Qui cadēs ex inſperato cui-
dam ligno ꝓminēti ſubſtitit: ⁊ dato fune illeſus euaſit
⁊ ad opus priſtinū cōſummandū deuot⁹ aſſurgit. Qui-
dam cuiuſdā nobilis ꝓuincialis ꝑtiū ſeruus dū voto
aſtrict⁹ corp⁹ ſcti marci viſitare vellet: ſ; a dño ſuo li-
cētiā obtinere nō poſſet: tandē timorē carnalis dñi ti-
mori celeſtis poſtpoſuit ⁊ inſalutato dño ad ſctm̄ viſi-
tandū deuotus acceſſit. Q̄d dñs egre ferēs ip̄m reuer-
ſum exoſculari mandauit. Fauent q̄ toti⁹ crudeli dño
crudeliores ſatellites ⁊ dei famulū ſanctū marcū inuo-
cātē ad terrā ꝓijciūt ⁊ acutos palos oculis effodiēdis
apponūt: ſ; nihil palorū ꝓficiebāt conamine qꝛ in ſe ta-
beſcebāt ſubita fractiōe. Iubet igit̄ vt ſecuri crura frā-
gantur ⁊ pedes ꝑcidant̄: ſ; indomabile ferrū ſecurium
ꝓtinus molleſcit in plūbū. Iubet malleis ferreis os ⁊
dentes cōtundi ſ; ferrū ſue v̄tutis obliuiſcit̄ ⁊ dei potē-
tia hebetat̄ q̄d dñs vidēs ⁊ ſtupēs veniā petijt: ⁊ cū ſer-
uo ſepulchrū ſcti marci deuotiōe ſedula viſitauit. Mi-
les q̄dā in ꝑlio ſic vulnerat⁹ in brachio vt man⁹ a bra-
chio depēderet adeo vt ip̄az ꝑcīdēdā medici ⁊ amici
cōſulerēt. Ille v̄o erubeſcēs fieri māc⁹us q̄ cōſueuit ha-
beri tā ꝓbus: manū ī locū ſuū reſtitutā pānis ſine me-
dicamētis ligari fecit. Inuocauit igit̄ bti marci ſuffra-
gia ⁊ man⁹ cōtinuo fuit ſanitati priſtine reſtituta: ſola
tñ cicatrix remāſit ⁊ in tanti miraculi teſtimoniū ⁊ in
talis bñficij monumētū. Vir q̄dā de ciuitate Mantue
falſo ab inuidis accuſat⁹ in carcerē eſt recluſus. Qui
cū .xl. dies ꝑegiſſet ibidē ⁊ nimio affligeret̄ tedio tādē
triduano ieiunio ſe macerās btī marci patrociniū in-
uocauit: qui ſibi apparens iubet vt de carcere ſecurus
accedat. Ille v̄o dormitans pre tedio negligit parere
iuſſionibus ſcti exiſtimās illuſiōib⁹ ſe deludi. Deinde
ſc̄do ⁊ tādē tertio ſibi apparuit ⁊ eadē ſilr̄ imperauit.
Qui ad ſe rediēs ⁊ oſtiū aptū cōſpiciēs de carcere ſe-
cur⁹ exijt ⁊ inſtar ſtupe cōpedes mox ꝯfregit. Ibat igit̄
die media ꝑ mediū cuſtodū ceterorūq̄ oīm: ita vt ipſe
cunctos vidēs a nemine videret̄. Qui veniens ad ſcti
marci tumulū exoluit deuote debitū gratiarū. Cū totā
apuliā ſterilitas magna inuaderet: nec terrā illā bñdi-
ctionis pluuia irrigaret reuelatū eſt q̄d tali plaga ꝑ-
cuteret̄: eo q̄ ibi ſcti marci feſtiuitas nō coleret̄. Dum
igit̄ ſctm̄ marcū inuocarēt ⁊ feſtū ei⁹ feſtiue ſe celebra-
turos ꝓmitterēt: ſterilitatē ab eis marcus expulit: et
inſuꝑ abūdātiā miniſtrauit dās eis ſalubrē aerē ⁊ plu-
uiā cōgruētē. Circa annū dñi M.cc.xlj. apud papiā in
ꝯuētu ordinis fratrū ꝑdicatorū fuit q̄dā frater religio-
ſe ac ſctē vite noīe iulian⁹ natione fauētinus iuuenis
corꝑe: ſ; can⁹ mēte q̄ infirmitate vltima elaborans cū
priorē dom⁹ ſuꝑ ſtatu ſuo req̄ſiſſet ⁊ ille mortē vicinā
ſibi imminere diceret: ſtatim facie exhilarat⁹: manib⁹
ac toto corꝑe applaudēs clamare cepit. Date locū frēs
qꝛ pre nimia letitie abūdātia aīa iā ꝓſiliet extra cor-
pus ex eo q̄ iā iucundos rumores audiui ⁊ eleuatis in
celū manib⁹ dicere cepit. Educ de carcere aīaz meā ⁊c.
Infelix ego hō q̄s me liberabit de corꝑe mortis hui⁹.
Inter hoc ille leui ſomno obdormiēs vidit beatū mar-
cum ad ſe veniſſe: ⁊ ſe iuxta eius lectū collocaſſe ⁊ vox
ecce ad eum dicēs. Quid ibi agis o marce. Et ille. Ad
morientē acceßi iſtū: qꝛ deo ei⁹ miſteriū eſt acceptū. Et
iterū vox ad eū. Quare inter ceteros ſctōs ad eū maxi-
me tu veniſti. Et ille. Qꝛ ī me ſpālē deuotionē habuit
⁊ locū vbi corp⁹ meū q̄eſcit deuotiōe ſedula viſitauit ⁊
ideo veni eū ī hora ſui exit⁹ viſitare. Et ecce q̄dā albati

Sed aperite aures ṽgines dei ṽgo ꝓſtitui pōt adulte-
rari nō pōt. Ubicūq; dei ṽgo eſt tēplū dei eſt: nec lupa-
naria infam āt caſtitatē: ſed caſtitas etiā loci abolet in-
famiā. Ingēs petulātiū cōcurſus fit ad fornacē diſcite
martyrū miracula ſctē ṽgines diſcite locoꝝ vocabula.
Claudit intus colūba ſtrepūt accipitres foris: certant
ſinguli q̄ predā prim⁹ inuadat. B. ¶ At illa manibus
ad celū leuatis q̄ſi ad domū orōnis veniſſet nō ad libi-
dinis diuerſoriū xp̄e inq̄t domuiſti virgini feroces leo-
nes: potes domare etiā hoim feras mētes. Caldeis ro-
rauit ignis iudeis ſeſe vnda ſuſpēdit miā tua nō natu-
ra ſua. Suſanna ad ſuppliciū genua flexit: ꝛ de adulte-
riis triūphauit. Aruit dextra q̄ templi tui dona viola-
bat. Nūc tēplū ipſuz attractat tuū: ne patiaris inceſtū
ſacrilegū qui nō paſſus es furtū. Bñdicat̄ ꝛ nūc nomē
tuū vt q̄ ad adulteriū virgo veni: virgo diſcedā. Uix cō
pleuerat orationē ꝛ ecce miles ſpecie terribilis irrupit
quēadmodū ṽgo tremuit cui ppl's tremēs ceſſit. Sed
illa nō immemor lectiōis. Et daniel inquit ſuppliciū
ſuſanne ſpectatur⁹ aduenerat: ꝛ q̄ ppl's dānauerat vn⁹
abſoluit. Pōt ꝛ in hoc lupi habitu ouis latere. Habet
ꝛ xp̄s milites ſuos qui etiā legiōes haber: aut fortaſſe
ꝑcuſſor intrauit ne verearis aīa ꝛ tales ſolēt martyres
facere. O ṽgo fides tua te ſaluā fecit. Cui miles. Que
ſo ne paueas ſoror huc veni ſaluare animā nō perdere.
Serua me vt ipſa ſerueris quaſi adulter igreſſus ſi vis
martyr egrediar veſtimēta mutem⁹ cōueniūt mea tibi
et tua mihi: ſed vtraq; xp̄o. Tua veſtis me verū militē
faciet: ꝛ mea te ṽginē. Bñ tu veſtieris: ego meli⁹ exuar
vt me ꝑſecutor agnoſcat. Sume habitū q̄ abſcōdat fe-
minā trade q̄ cōſecret martyrē. Indue clamidē q̄ occul-
tet mēbra virginis ꝛ ſeruet pudorē: ſume pileū q̄ tegat
crines: abſcōdat ora: ſolēt erubeſcere q̄ lupanar intra-
uerūt. Sane cum egreſſa fueris ne reſpicias retro: me-
mor vxoris loth q̄ naturā ſuam: q2 impudicos lʒ caſtis
oculis aſperit amiſit: nec verearc ne q̄d pereat ſacri-
ficio. Ego ꝓ te hoſtiā deo me reddā: tu ꝓ me militē xp̄o
habens bonā militiā caſtitatis q̄ ſtipēdiis militat ſem-
piternis loricā iuſtitie: q̄ ſpūali muuimine corp⁹ iduat
ſcutū fidei quo vuln⁹ repellas galeā ſalutis. Ibi eīm eſt
ꝑſidiū noſtre ſalutis vbi eſt xp̄s: qm̄ mulieris caput eſt
vir virginū xp̄s. Et inter hec clamidē exuit: ſuſpect⁹ tñ
adhuc habitus ꝛ ꝑſecutoris ꝛ adulteri. Uirgo ceruicē:
clamidē cepit miles offerre. Que pōpa illa: q̄ gr̄a cum
in lupanari de martyrio certarēt. Addant̄ perſone mi-
les ꝛ ṽgo. He diſſimiles inter ſe natura: ſed dei miſera-
tione cōſimiles vt cōpleat̄ oraculū. Tūc lupi ꝛ agni ſi-
mul paſcent̄. Ecce agna ꝛ lupus nō ſolū ſimul paſcunt̄
ſʒ etiā immolant̄. Quid plura mutato habitu euolat
puella de laq̄o iā nō ſuis alis vtpote q̄ ſpūalib⁹ ferebat̄
et q̄ nulla vnq̄ viderunt ſecula. Egredit̄ de lupanari
virgo xp̄i. Ait illi q̄ videbāt oculis ꝛ nō videbāt corde
ſeu raptores ad agnā lupi fremuere ad p̄dā vn⁹ q̄ erat
īmodeſtior introiuit. Sʒ vbi hauſit oculis rei exitū q̄d
hoc inq̄t eſt: puella ingreſſa eſt: vir videt̄. Ecce nō fabu-
loſum illud ſerua ꝓ ṽgine: ſed q̄ verū eſt miles ex vir-
gine. At etiā audierā ꝛ non crediderā q̄ aq̄s xp̄s in vi-
na cōuertit iā mutare cepit ſexū. Recedamus hinc dū
adhuc q̄ fuim⁹ ſumus. Nunq̄d ꝛ ipſe mutat⁹ ſum q̄ |
aliud cerno q̄ credo. Ad lupanar veni. Cerno vadimo-
niū: ꝛ tñ dū mutatus egrediar: pudicus exibo q̄ adulter
intraui: iudicio rei: q̄ debebatur tanta corona victori:
dānatus eſt ꝓ virgine q̄ ꝓ virgine cōprehēſus eſt. Ita
de lupanari nō ſolū ṽgines: ſed etiā martyres exierūt.
C. ¶ Fert̄ puella ad locū ſupplicii cucurriſſe: certaſſe
ambos de nece. Cum ille diceret ego ſum iuſſu occidi:
te abſolui ſnīa q̄ me tenuit. At illa clamauit. Nō ego
te vadē mortis elegi: ſʒ ꝑſidē pudoris optaui. Si pudor
q̄rit̄ manet ſex⁹: ſi ſāguis expoīt̄ fideiuſſorē nō deſidero.
vñ diſſoluā habeo ī me lata ē ſnīa q̄ ꝓ me lata eſt. Cer-
te ſi pecunie te fideiuſſorē dediſſeʒ ꝛ abſente me iudex
tuū ſenſuz feneratori adiudicaſſet: eadē me ſnīa ꝯuince-
res meo p̄rimonio ſoluere tuos nex⁹. Si recuſareʒ q̄s
me īdignā morte cēſeret q̄to maior ē capitis hui⁹ cēſu-
ra. Moriar īnocēs ne moriar nocēs. Nihil mediū eſt
hodie aut rea ero ſāguīs tui aut aut martyr mei. Si cito
rediī q̄s me audeat excludere. Si morā feci q̄s me au-
deat abſoluere. Pl⁹ legib⁹ obnoxia rea nō ſolū fuge mee:
ſʒ ēt cedis aliene. Sufficiūt mēbra morti q̄ nō ſufficie-
bāt iniurie. Et in ṽgine vulneri loc⁹ q̄ nō erat cōtume-
lie ego opprobriū declinaui nō martyriū ibi ceſſit veſtē
nō ꝓfeſſionē mutaui. Q̄ ſi mihi ꝑcipis mortē nō re-
demiſti me ſʒ circūueniſti. Caue q̄ſo ne cōtēdas: caue
ne ꝯdicere audeas. Noli eripe bñficiū q̄ dediſti dū mi-
hi hanc ſnīam negas illā reſtituis ſuperiorē. Snīa eīm
ſnīa ſuꝑiore mutat̄: ſi poſterior me nō tenet: ſuꝑior ſnīa
tenet. Poſſum⁹ vtriq; ſatiſfacere ſnīe ſi me pri⁹ patia-
ris occidi. In te habēt aliā quā exerceāt penā in ṽgine
obnoxius pudorem. Itaq; glorioſior eris ſi vidcaris de
adultera martyrē fuiſſe q̄ de martyre adulterā reddi-
diſſe. Quid expectatis: duo ꝯtēderūt ꝛ ābo vicerūt: nec
diuiſa ē corona ſʒ addita. Ita ſcti martyres inuicē ſibi
bñficia ꝯferētes: altera principiū martyrio dedit alter
affectū. D. ¶ Ad etiā philoſophoꝝ gymnaſia demonē
ꝛ ſinthyā pictagoreos ſcolas ferūt q2 vn⁹ cū eēt morti
adiudicat⁹ cōmēdādoꝝ ſuoꝝ tp̄s popoſcit. Tyrān⁹ aūt
aſtutiſſimus cū reperiri nō poſſe exiſtimaret: petiuit vt
ſpōſorē daret q̄ ꝓ ſe feriret̄ ſi ipſe morā faceret. Quid
de duob⁹ p̄clari⁹ neſcio vtrūq; p̄claꝝ: alter vadē mortis
inuenit: alter ſe obtulit. Itaq; cū reus morā ſupplicio
faceret fideiuſſor ſereno vultu mortē nō recuſauit. Cū
duceret̄ amic⁹ reuerſus eſt ceruicē ſuſtinuit: colla ſub-
iecit. Tūc admirat⁹ tyrān⁹ chariorē ph̄is amicitiā q̄
vitā fuiſſe petiuit: vt ipſe ab ipſis q̄s dānauerat ī ami-
citiā recipet̄ tātā ṽtutis eē grām vt tyrānū inclinaret
digna laude: ſed minora nr̄is: nā illi ambo viri hic vna
ṽgo q̄ primo ēt ſexū vinceret illi amici: iſti incogniti il-
li tyranno vni ſe obtulerūt: iſti tyrānis plurib⁹ ac etiam
crudelioꝛib⁹ q̄ ille pepcit: iſti occiderūt. Inter illos ī
vno obnoxia neceſſitas: in his amboꝝ voluntas libe-
ra. Hoc quoq; iſti prudentiores: q2 illis ſtudii ſui finis
amicitie gratia iſtis corona martyrii. Illi eīm certaue-
runt hominibus iſti domino. Hec Ambro.

¶ De ſancto Petro nouo martyre. lxj.

Petrus interpretat̄ agnoſcēs vel diſcalciās. vel dr̄
petr⁹ a petros q̄ eſt firmū. Per hoc intelligūtur
tria priuilegia q̄ fuerūt in beato petro. Fuit eīm predi-
cator egregius ꝛ inde dicit̄ agnoſcens: q2 ꝛ perfectam
ſcripturarum notitiam habuit ꝛ in predicatione quid
cuiq; conueniret agnouit. Secundo fuit ṽgo puriſſi-
mus: ꝛ inde dr̄ diſcalcians q2 a pedibus ſuarū affectio-

num omnem amoreʒ mortuū diſcal-
ciauit ꝛ exuit: vt nō ſolum corpore ſʒ
etiā mēte ṽgo eſſet. Tertio fuit mar-
tyr dn̄i glorioſus: ꝛ inde fuit firmus:
q2 martyrium ꝓ defenſione fidei cō-
ſtanter ſuſtinuit.

Petrus nouus martyr de ordine p̄-
dicatorum fidei pugil egregius
de ciuitate veronenſi extitit oriund⁹
hic tanq̄ ſplendidū lumen de fumo
liliū candēs de ſenſibus rubēs: roſa

de ſpinis exorif dum de parentibus per errorē exceca-
tis lucidus predicator exurgit: et de ſauciatis mente
corporeq3 corruptis virginale decus ꝓcedit: ac de ſpi-
nis.i.eterno incendio deputatis inclytus martyr aſcē
dit. Parentes nāq3 ſuos infideles ⁊ hereticos beatus
Petrus habuit a quorū tamē errore ſe penitus mūdū
ſeruauit. Cum autē adhuc ſeptē eſſet annorū ⁊ a ſcho-
lis rediret a patruo ſuo qui hereſim ſapiebat quidnā
in ſcholis didicerit interrogatur. Qui reſpondit ſe di-
diciſſe: credo in deū patrem omnipotētem creatorē ce
li ⁊ terre ⁊c. Et ille. Noli dicere creatorem celi ⁊ terre:
cum ipſe viſibilium creator non fuerit: ſed diabolus
omnia iſta que videntur creauerit. Ipſe vero puer ſe
potius velle dicere ſicut legerat affirmabat: ⁊ ſicut ſcri
ptum erat ſe potius credere velle dicebat. Tūc ille per
autoritates hoc ei perſuadere vt poterat nitebař: quas
omnes puer ſpiritu ſancto repletus ſic contra eum con
uertit eumq3 proprio gladio interemit: vt ille quo di-
uerteret nō haberet. Qui indigne ferēs a puero ſe con
fuſum pri totū qđ inter ſe geſtū fuerat retulit ⁊ vt petri
nū a ſcholis remoueret modis oīb9 ꝑſuaſit. Timeo em̄
ait ne cū petrinus bñ fuerit eruditus ad meretricē illā
romanā eccleſiā ſe conferat ⁊ ſic fidē noſtrā deſtruat ⁊
cōfundat. Qui neſciēs verū dixit: dū petrū hereticorū
ꝑfidiā deſtructurū eſſe tanq̄ alter cayphas ꝓphetauit.
Sz q2 res a deo fiebat pater fratris monitis aſſenſum
non prebuit ſperās q̄ per aliquē hereſiarchā ad ſuam
ſectā eū trahi faceret cū in grāmaticalibus fieret eru-
dit9. B. ¶ Uidēs igiř puer ſctūs nō eſſe tutū cū ſcorpio
nib9 habitare: mūdū parēteſq3 deſpiciēs mundus ipſe
fratrū ꝑdicatorꝫ ordinē introiuit. In q̄ q̄dē ordīe q̄ lau
dabiliř vixerit innocēti9 papa in ſua epl'a aperit dicēs.
Cū em̄ btūs petr9 a mūdi fallacijs ī adoleſcētie annis
ꝓuide declinaſſet ad ordinē fratrū ꝑdicatorū ſe trāſtu-
lit: in quo q̄dē ordine trigita fere annorū ſpacio fultus
caterua virtutū fide ꝑambula: ſpe aſtāte comitāte cha
ritate ſic ꝑualuit ⁊ ꝓfecit circa defenſionē ipſius fidei:
ꝓ qua tot9 ardebat q̄ ꝯ illius diros hoſtes mēte intre-
pida: feruētiq3 ſpū cōtinuo certamē exercēs ſuū tandē
agonē diutinū victrici ſuperante martyrio feliciter cō
ſummauit. Et ſic petr9 firm9 in petra fidei: petra demū
paſſiōis alliſus ad petrā xp̄z digne laureādus aſcēdit.
Uirginitatē q̄3 mētis ⁊ corpis ſemꝑ illibatā ſeruauit:
nec alicui9 mortalis crimīs vnq̄ ſeſit ꝯtactū ſicut ſuo
rū ꝯfeſſorꝫ fideli teſtīonio ē ꝓbatū. Et q2 fu9 delicate
nutrit9 ꝓteruit ī diēm. Carnē ſuā aſſidua cibi ⁊ potus
parcitate reſtrinxit. Ne vo ꝑ ocij deſidiā hoſtilib9 pate
ret inſidijs in iuſtificationib9 dñi exercebař aſſidue vt
eo circa licita totaliř occupato locū in ipſo illicita non
haberent: ⁊ a ſpūalib9 nequitijs tut9 eſſet. Nocturna
quidē ſilentia humane deputata quieti poſt dormitio
nē breuē decurrebat in ſtudijs lectionū ⁊ ſomni tp̄s vi
gilijs occupabat. Dies aūt impēdebat cōmodis aīarū
vel ſedulis imminendo ꝑdicationib9: vel cōfeſſionum
audiētie inſiſtēdo: aut hereticorꝫ dogma peſtiferū vali
dis rōnib9 cōfutando. In quib9 ſpecialis grē dono no-
ſciř claruiſſe. Deuotione inſuꝑ grat9: humilitate lenis
obediētia placid9: benignitate ſuauis: pietate compa-
tiēs: patiētia ꝯſtās: charitate preſtabilis: ⁊ in cunctis
morꝫ maturitate cōpoſitus: alios ꝓfuſis virtutū aro-
matibus attrahebat. Feruēs q̄3 amator fidei: cultor ꝑ
cipuus: ꝓpugnator ardēs. Sic aīo ſuo fidem impreſſe
rat: ſic ſe totū in illius mācipauerat obſequiū9 q̄ queq3
ipſi9 opa ⁊ vba virtute fidei redolebāt. Pro hac quo-
q3 mortē ſubire cupiēs hoc principaliř a dño attentis ⁊
crebris poſtulationib9 ſupplicaſſe ꝓbař q̄ non ſineret
eū ex hac luce migrare: niſi ſumpto ꝓ illo calice paſſio
nis: nec fraudat9 eſt tandē a deſiderio ſuo. C. ¶ Mul-
tis vo in vita ſua miraculis claruit. Nā cū apud Me-
diolanū quēdā ep̄m hereticorꝫ a fidelib9 captū beat9
Petr9 examinaret ⁊ multi ep̄i ⁊ religioſi ⁊ maxīa ps
ciuitatis illuc ꝯueniſſet: ⁊ dies tū predicatione: tū exa
minatiōe ⁊ in longū proſtrata fuiſſet: ⁊ maximus eſt9
cūctos affligeret dixit hereſiarcha corā oīb9. O petre
ꝑuerſe: ſi tu es ita ſctūs ſicut hic ſtultus ppl's te eē af-
firmat: cur cū eſtu mori ꝑmittis ⁊ nō rogas dñm vt nu
bē aliquā interponat: vt nō moriař hic ſtultus ppl's tā
to eſtu. Ad quē btūs petrus rñdit. Si vis ꝓmittere te
abnegaturū hereſim tuā ⁊ fidē catholicā recepturum
rogabo dñm ⁊ faciet qđ dixiſti. Tūc fautores heretico
rū ꝯclamātes hereſiarche dixerūt. Promitte ꝓmitte.
Credebāt em̄ q̄ fieri non poſſet: q̄ btūs petr9 ſe factu-
rū coram oībus ſpopondit ⁊ maxime cū nulla vel mi-
nima nubecula in aere appareret. Catholici aūt ſuꝑ ꝓ
miſſione btī petri triſtari ceperūt timētes ne fides ca-
tholica ex hoc cōfuſionē pateret. Cū ḡ hereticus ſe ob-
ligare nollet btūs petr9 cum magna fiducia dixit. Ad
hoc qđ verus deus viſibiliū ⁊ inuiſibiliū creator mon
ſtreř ⁊ ad cōſolationē fideliū ⁊ ad confuſionē heretico
rū rogo deū vt aliqua nubecula aſcendat ⁊ ſe inter ſolē
⁊ ppl'm interponat. Qđ mox premiſſo crucis ſignaclo
fctm̄ fuit ꝑ magnā horā in modū papilionis nubecula
ppl'm ꝓtegēte. Cōtract9 quidā noīe aſſerb9 cū ꝑ q̄nq3
annos manſiſſet cōtractus ita vt ꝑ terrā in ſcptario tra
hereř mediolanū ad btm̄ petrū ductus fuit. quē cū bea
tus petrus ſignaſſet continuo ſanatus ſurrexit. Que-
dā etiā miracula q̄ ꝑ eū dñs dū viueret fecit Innocen-
tius in ꝑdicta epl'a recitat di. Cuiuſdā nobilis filiū pre
nimio ⁊ horribili tori9 gule timore; nec loq̄ nec ſpirare
valēte leuatis ad dñm manibus ⁊ crucis in eo facto ſi
gnaculo illoq3 accipiēte ipſius cappā ⁊ infirmo ſuper
ponēte eū ilico ſanauit. Idē nobilis vehemēti poſtmo
dū corpis torſiōe grauat9 credēs ⁊ metuēs ex inde ſibi
mortis imminere diſcrimē cappā ipſam quā extūc cō-
ſeruauerat reuerēter fecit afferri qua ſuo appoſita pe-
ctori mox vermē quēdā duo hñtem capita ⁊ pillorum
dēſitate piloſum euomuit plena liberatiōe ſecuta. cui-
dā iuueni muto immiſſo in os ei9 digito ſueq3 lingue
ſoluto ligamine bñficiū loq̄le ꝯceſſit. Hec ⁊ alia multa
dū viueret dignat9 eſt ꝑ eū dñs opari. D. ¶ Uerū cum
peſtis heretica in lōbardie ꝓuīcia pullularet ⁊ multas
iā ciuitates cōtagiōe peſtifera infeciſſet ſumm9 ponti
fex ad peſtē diabolicā abolēdā diuerſos inq̄..tores de
ordine ꝑdicatorꝫ in diuerſis lōbardie partib9 delega-
uit. Sz cū apud mediolānū heretici nō ſolū multi nūe
ro: ſz etiā magni ſeculari potētia acuti fraudulēto elo-
quio ⁊ pleni diabolica ſcīa reſiderēt: ſummus pōtifex
ſciēs ⁊ intelligēs btm̄ petrū virū eſſe magnanimū q̄
ab hoſtiū multitudine nō paueret. Uiaduertens quo-
q3 ei9 ꝯſtātē vtutē ꝑ quā aduerſariorꝫ potētie: nec ī mo
dico cederet. Cognoſcēs etiā ei9 facūdiā ꝑ quā facile
hereticorꝫ fallacias detegeret. Nō ignorās inſuꝑ ip̄m
in diuina plene ſapīa eruditū: ꝑ quā friuola hereticorꝫ
argumēta rōnabiliř cōfutaret ipſum tam ſtrenuū fi-
dei pugilē ⁊ tam indefeſſum dñi bellatorem in medio
lano ⁊ eius comitatu inſtituit: ⁊ inq̄ſitorem ſuū auto-
ritate conceſſa plenaria ordinauit. Ipſe igiř iniunctū
offīn diligenter exercens hereticos vbiq3 perquirebat
nullam eis requiem tribuens: ſed mirabiliter oēs con
fundēs: potēter expellēs: ſapiēter conuincēs: ita vt nō
poſſent reſiſtere ſapientie ⁊ ſpiritui qui per eum loque
batur. Qđ vidētes heretici ⁊ dolētes de ipſius morte

cum ſuis fautoribus tractare ceperunt arbitrantes ſe
poſſe pacifice viuere: ſi con tam validus perſecutor de
medio tolleret. Cū igit̄ p̄dicator intrepidus mox mar-
tyr futur⁹ de cumis mediolanū ꝓ inq̄rēdis hereticis
pergeret in ipſo itinere palmā martyrij aſſecutus eſt:
ſicut innocēti⁹ explicat in hec v̄ba. Cū de ciuitate cu-
mana vbi ffm ſui ordis ibi morātiū prior erat medio-
lanū ꝑgeret ꝓ exequēda inq̄ſitione ꝯ hereticos ſibi ab
apl̄ica ſede cōceſſa ſicut in publica p̄dicatiōe p̄dixerat:
q̄dā de ipſoꝝ hereticoꝝ credētib⁹ p̄ce illoꝝ inductus ꝛ
precio in eū ſalutaris ꝓpoſiti iter ꝓſequentē funeſtus
inſiluit lupus in agnū vtiq͂ lup⁹ fer⁹ in mitē ipius ipiū furibū-
dus in māſuetū in modeſtū effrenis ꝓphanus in ſanctū
preſumit inſultū exercet conatū mortē intentat: ſacrū
aūt caput illi⁹: crudeliter impetēs ꝛ diris in ip̄m impreſ-
ſis vulnerib⁹ ꝛ ſatiatis ſanguine iuſti enſe venerandū
illū nō diuertētē ab hoſte: ſꝫ exhibētē ſe ꝓtin⁹ hoſtiā ꝛ
ceſoris ſuſtinentez in patiētia cruces ictus dimiſit ſpū
ſupna petēte in ipſo loco paſſiōis occiſum. Ipſo q͂ȝ ſa-
crilego ꝑcuſſeras in xp̄i miniſteriū geminas iculcāte:
ille nō q̄rula voce gemēs vl̄ murmurās: ſꝫ ſuffer ēs oīa
patiēter ſuū dn̄o comēdabat ſpm̄ dicens. In man⁹ tuas dn̄e
cōmēdo ſpm̄ meū. Simbolū etiā cepit dicere fidei cui⁹
nec in hoc articulo deſijt eſſe p̄co ꝓut ipſe nephādus q̄
a fidelib⁹ captus fuit ꝛ q̄dā frater dn̄ic⁹ q̄ comes illius
erat ꝛ ab ipſo lictore ꝑcuſſus dieb⁹ aliq̄bus ſuperuixit
poſtea retulerūt. Sed cū adhuc martyr dn̄i palpitaret
cultellū crudelis lictor arripuit: ꝛ ꝑ latera ei⁹ trāſfixit.
In ipſa aūt die ſui martyrij ꝯfeſſor martyr ꝓpheta et
doctor quodāmō eſſe ꝓmeruit. Confeſſor in eo q fidē
xp̄i inter tormēta conſtātiſſime cōfeſſus fuit ꝛ in eo q̄d
ipſa die cōfeſſione more ſolito facta obtulit deo ſacrifi-
ciū laudis. Martyr in eo q ꝓ defenſiōe fidei ſanguinē
ſuū fudit. Propheta ī eo q cū ipſe tūc quartanā pate-
ret ꝛ ſocij dicerēt q nō poſſent mediolanū applicare:
ille r̄ndit. Si non poterim⁹ ad domū fratrū peruenire
apd̄ ſctm̄ ſimpli. poterim⁹ hoſpitari. Q̄d ꝛ fctm̄ ē. Nā
cū ſacrū ei⁹ corpus deferret frēs ꝓpter nimiā ppl̄i fre-
quētiā nō potuerūt illud eadē die ad domū deducere:
ſꝫ apud ſctm̄ ſimplicianū depoſuerūt ꝛ ibidē ea nocte
ꝑmanſit. Doctor in eo q etiā cū pateret fidē verā edo-
cuit: dū ſimboli fidei clara voce cecinit. E. ¶ Eius q͂ȝ
paſſio venerāda dn̄ice paſſiōi ſimis multū fuiſſe videt.
Xp̄s eñ paſſus eſt ꝓ veritate quā p̄dicabat. petrus ꝓ
v̄itate fidei quā defendebat. Xp̄s paſſus eſt ab infide-
li pp̄lo iudeoꝝ. Petr⁹ ab īfideli turba hereticoꝝ. Xp̄s
ī paſchali t̄pe crucifigit̄. Petr⁹ eodē t̄pe martyriū pa-
titur. Xp̄s cū pateret in man⁹ tuas dn̄e cōmendo ſpm̄
meū dicebat. Petrus cū occideret̄ verba eadē clami-
tabat. Xp̄s ꝓ triginta denarijs vēditus fuit: vt crucifi-
geret̄. Petr⁹ ꝓ quadraginta libris papiēſiū fuit vēdi-
tus vt interneceret̄. Xp̄s ꝑ paſſionē ſuā ad fidē multos
adduxit. Petrus ꝑ martyriū hereticos multos cōuer
tit. Cuius eñ egregi⁹ doctor ꝛ fidei pugil hereticoꝝ
dogma peſtiferū ꝫ in vita ſua plurimū eradicauit: poſt
mortē tñ ſuā eius meritis ꝛ coruſcātib⁹ miraculis fuit
adeo extirpatū: vt q plurimi errorē ſuū relinquerēt et
ad gremiū ſancte eccleſie cōuolarēt ita vt ciuitas me-
diolanū ꝛ comitatus eiuſdē vbi tot hereticoꝝ ꝯuēticu-
la reſidebant adeo purgata eſt: vt alijs expulſis ꝛ alijs
ad fidē cōuerſis null⁹ ibidē auderet aliqualiter cōpa-
rere. Plures etiā de eis maximi ꝛ famoſi predicatorū
ordinē ſunt ingreſſi q̄ vſq͂ nūc cūctos hereticos ꝛ fau-
tores feruore mirabili ꝓſequuntur. Sicut n̄ ſanſon plu-
res philiſteos interfecit moriens q̄ occideret viuens.
Sic granū frumēti cadēs in terrā ꝛ tunſū manib⁹

cōpreſſum ꝛ mortuū vberē cōſurgit ī ſpicā. Sic botrus
in torculari calcatus liquoris redundat in copiā. Sic
aromata pila cōtuſa odorē pleni circūfundūt. Sic gra-
num ſinapis cōtritū v̄tutē ſuā multipliciter demōſtra-
uit. F. ¶ Poſt ſctī viri glorioſum triūphū multis eū
dn̄s miraculis illuſtrauit quoꝝ q̄dā ſumm⁹ pōtifex re-
fert dicēs: poſt mortē ipſius lāpades ad ſepulchrū ei⁹
depēdētes plures ꝑ ſeipſas abſq͂ oī humano ſtudio et
miniſterio diuinit⁹ ſunt accēſe qꝛ ꝯueniēs nimis erat
vt q̄ igne ꝛ lumine fidei excellēter claruerat ſingulari-
tate de ipſo ignis ac luminis miraculum appareret.
Quidā aūt cū veſceret̄ cū alijs ꝛ ei⁹ ſanctitatē ꝛ mira-
cula depravaret: ſumpto q̄dā ſub atteſtatiōe morſello
q cū nō poſſet ſi circa hoc delinq̄ret̄ trāſglutire ſenſit
mox ip̄m ſic gutturi inherētē vt illū inducere vel edu-
cere nō valeret. Quare ilico penitēs ꝛ iā vult⁹ mutato
colore q̄ſi ſentiēs vicinū mortis euētū facto ītra ſe vo-
to q linguā de cetero ad talia nō laxaret fuit ꝓtin⁹ il-
lo euomito liberat⁹. Hidropica q̄dā ad locū paſſionis
ei⁹ auxilio viri ſui vix ꝯueniēs: fuſa ibi ōrone ſanitatē
integrā mox recipit. Obſeſſos a demonib⁹ martyr ip̄e
deiectis illis cū multo ſanguinis vomitu de corpori-
bus liberauit: febres expulit lāguoresq͂ curauit pluri-
mos ꝛ diuerſos. Cuidā ſiniſtre man⁹ digitū ex morbo
fiſtule plurimorū foraminū cōcauitate defoſſum mira
cōſolatiōe ſanauit. Quidā inſuꝑ puer ex caſu grauiſſi-
mo ſic oppreſſus vt motu ꝛ ſenſu penit⁹ deſtitut⁹ tanq͂
mortu⁹ deficeret̄ mox appoſita d̄ terra ſuo pectori ſacro
ei⁹ martyris cruore ꝯtacta incolumis reſurrexit: q̄dā
etiā mulier cui⁹ carnē cācer edax ſedula corroſiōe vora-
bat: linitis h̄mōi terra vulnerib⁹ eſt curata. Alij ēt di-
uerſis īfirmitatib⁹ occupati q̄ ſepulchrū ei⁹ in vehicu-
lis ꝛ alijs ſuſtētaculis adierūt exinde poſtmodū plena
incolumitate recepta ſine aliq̄b⁹ ſubſidijs redierē. G.
¶ Cū aūt ſumm⁹ pōtifex Inn. iiij. btm̄ petrū martyrē
ſctōꝝ cathalogo aſcripſiſſet frēs apud mediolanū ad
caplm̄ ꝯuenerūt. Volētes aūt ei⁹ corp⁹ ad altiorē locū
trāſferre. Cū pluſq͂ ꝑ annū ſub terra iacuiſſet ita ſanū
ꝛ integrū atq͂ ſine alicuius exaltatiōe fetoris reptū eſt
ac ſi eadē die fuiſſet ſepultū frēs igit̄ ſuꝑ magnū pulpi-
tum iuxta plateā corp⁹ ei⁹ cū magna reuerētia deduxe-
rūt ꝛ ibidē ſic ſanū ꝛ integrū corā oī pp̄lo eſt oſtēſū ꝛ ab
eo ſimpl̄r iuocatū. Preter miracula ſupradicta ī iſtis
ſummi pōtificis poſita plura alia ſūt cōperta. Nā ſuꝑ
locū paſſiōis ei⁹ ſepe lumiaria de celo deſcēdētia plu-
res religioſi ꝛ alij q̄ plures viſibilr̄ ꝯſpexerūt. Inter q̄
lumiaria duo frēs in habitu p̄dicatoꝝ ſe vidiſſe teſtati
ſunt. Quidā iuuenis nōie guifred⁹ alr̄ gūfred⁹ de ciui-
tate cumana dū de pāno tunice ſctī petri hēret ꝛ q̄dā
heretic⁹ eidē dendēdo diceret vt ſi ſctm̄ eū crederet in
ignē pānū ip̄m ꝓiceret ꝛ ſi cōburi nō ꝯtingeret abſq͂
dubio ſctūs eſſet ꝛ ip̄e ſue fidei adhereret. Mox q͂ ſuꝑ
carbones accēſos pānū ſctī petri ꝓiecit: ſꝫ ab ipſo igne
alti⁹ reſilijt. Deīde ꝑ ſe ſuꝑ ip̄os carbōes reſiliēs ipſos
ardētes penit⁹ extinxit. Tūc incredul⁹ ille dixit. Sic ꝑ
oīa pān⁹ tunice me faciet. Poſit⁹ eſt igit̄ ſuꝑ alios car-
bones ex vna ꝑte pānus h̄tici ꝛ ex alia ꝑte pānus ſctī
petri: pānus aūt h̄tici mox vt ignis calorē ſenſit peni-
tus eſt cōbuſt⁹. Pān⁹ v̄o ſctī petri igne ſuꝑauit ꝛ ignē
ip̄m extinxit: ita q nec pilus ali⁹ eius cōbuſt⁹ fuit. Q̄d vi-
dēs h̄ticus ad viā v̄itatis redijt ꝛ miraculū oībus pu-
blicauit. Apud florētiā iuuenis quidā heretica prauī-
tate corruptus cū in eccl̄ia fratrū de florētia cū q̄buſdā
alijs iuuenibus ante quandā tabulam vbi eſt depictū
martyriū ſctī petri ſtaret videns lictorē eū percutiētē
euaginato gladio ipſe dixit. Utinā ego ibi fuiſſem: q̄

validiꝰ ꝑcuſſiſſeꝫ. Quo dicto ſtatiꝫ mutꝰ effectꝰ ē. Cū ꝗꝫ
ſocij reqͥrerēt ꝗd hꝫret: ⁊ ipſe nihil r̄ndere poſſet eū do-
mū reduxerūt. Sꝫ cū in via eccleſiā quādā ſcti michae
lis vidiſſet elapſus de manibꝰ ſocioꝝ eccleſiā intrauit
⁊ flectēs genua corde ſctm̄ petrū rogauit vt ſibi ꝑceret
voto ſicut potuit ſe obligās: ꝙ ſi liberaret̄ ꝑctā ſua cō
fiteret̄: ⁊ oēm hereſim abnegaret. Tūc ſubito loq̄lā re
cupauit ⁊ veniēs ad domū fratrū abiurata hereſi pctā
ſua ꝯfeſſus eſt: data licētia ꝯfeſſori ꝙ hoc ī ꝑpl'o ꝑdica
ret. Ipe qꝫ ī publica frm̄ ꝑdicatiōe ſurgēs corā oī mul
titudine hoc ꝯfeſſus eſt. Nauis q̄dā dū ī medio maris
pene naufragiū pateret̄ ſeua fluctuū ĩnudatiōe q̄ſſata
oēſqꝫ caliginoſe noctis tenebre tenerent̄ diuerſoꝝ ſan-
ctoꝝ ſuffragia poſtulabāt. Sꝫ cū nullū ſue liberatiōis
videret indiciū ſeqꝫ ꝑiclitari plurimū formidarēt: qui
dā de eis natiōe ianuēſis ſctō ſilētio ſic eos alloquit̄.
Uiri frēs nūq̄d nō audiſtis qualr̄ q̄dā frater de ordine
predicatoꝝ noīe frater petrus nuꝑ ob defenſionē fidei
catholice ſic ab hereticis interfectꝰ: multaqꝫ ꝑ eū dn̄s
ſigna oſtdat. Nūc igit̄ deuote eiꝰ ꝓcuniū īploremus:
qꝛ ſpero ꝙ a nr̄a nequaꝙ poſtulatione fraudabimur.
Aſſentiūt vniuerſi btm̄ petrū ī ſui auxiliū deuotis ꝑci
bus īnocātes. Illis ſic orātibꝰ mox antēna nauis in q̄
velū appendit̄ cereis accēſis tota plena ꝯſpicit̄: ita qꝺ
oīs obſcuritas ipſoꝝ cereoꝝ mirabili fulgore fugatur:
noxqꝫ illa tā caliginoſa in diem clariſſimū cōmutat̄.
Reſpiciētes viderūt quēdā cū habitu fratrū ꝑdicatoꝝ
ſuper velū ſtātem de quo nulli dubiū fuit quin beatus
petrus extiterit. Cū ergo predicti naute ianuā incolu-
mes aduenīſſent ad domū fratrū ꝑdicatorū venerūt:
⁊ deo ⁊ btō petro grās referētes eiſdē fratribus totius
miraculi ſeriem narrauerūt. Mulier quedā in flādria
cū iā tres filios mortuos peꝑiſſet ⁊ ex hoc a viro odio
haberet̄: rogauit ſanctū petrū vt ſibi in auxiliū fieret.
Cū ergo quartū filiū peꝑiſſet ſilr̄ mortuus eſt reꝑtus.
Quē mater accipiēs ad rogandū ſctm̄ petrū totā ſe cō
tulit eū vt filiū ſuū reuiuiſcere faceret ꝑcibus deuotis
exorans. Uix orōnē cōpleuerat: ⁊ ecce q̄ erat mortuus
apparuit viuꝰ. Cū ergo ad baptiſmū portatꝰ fuiſſet et
vt Joānes vocaret̄ diffinitū eēt ſacerdos cū eiꝰ nomē
dicere debuit: neſciens dixit petrꝰ. Unde iſtud nomen
poſtmodū ex deuotiōe ſcti petri ſemꝑ retinuit. In pro-
uincia theutonie apud traiectū mulieres q̄dā vidētes
ad eccleſiā fratrū ꝑdicatoꝝ in honore ſcti petri marty
ris magnū ꝯcurſū fieri ꝑploꝝ dū ipſe ī platea ꝯſiſterēt
⁊ filarēt aſtātibꝰ ſic dicebāt. Ecce iſti ꝑdicatores oēm
modū lucrādi nouerūt. Nā vt magnā poſſint pecuniā
cumulare ⁊ lata edificare palatia vnū nouū martyreꝫ
inuenerūt. Dū hec ⁊ ſilia dicerēt. Ecce ſubito filū totū
ſanguine cruentat̄: ⁊ digiti qbꝰ filū torq̄bāt ſanguine
mox replent̄. Qꝺ ille vidētes ⁊ admirātes digitos di
ligenter extergūt ne forte in eis accidiſſet aliqua inci-
ſura: ſꝫ cū digitos ſanos oīno cōſpicerent: ⁊ filū ſic ſan-
guinolētū viderēt tremētes ac penitētes dicere cepe-
runt. Uere qꝛ ꝑcioſi martyris ſanguini detraximꝰ no-
bis hoc ſanguīs miraculū tā ſtupēdū euenit. Curren-
tes igit̄ ad domū fratrū priori oīa expoſuerunt ac filū
ſanguine cruētatū eidē p̄ntauerūt. Prior aūt ad mul-
toꝝ inſtātiā ſolēnē ꝑdicationē cōuocauit: ⁊ q̄cq̄d pre-
dictis mulieribus acciderat corā oībus retulit ⁊ filuꝫ
ipm̄ ſic cruētatū oībꝰ oſtēdit. Uerū quidā magr̄ artis
grāmatice in eadē ꝑdicatione cōſiſtēs factū ipm̄ cepit
plurimū deridere ⁊ aſtātibꝰ dicere. Uidete mō quali-
ter iſti fratres ſimpliciū corda decipiunt. Nā cū aliqui
bus mulierculis de ſuis familiaribus cōſtruxerūt filū
ipm̄ in aliquo ſanguine tingerēt: ⁊ ſic accidiſſe mira-
culoſe narrarēt. Dū hoc ille diceret ⁊ ꝓtinus vltionis
diuine plagā accepit ⁊ ipſū validiſſima rā febriū eſtus
multis aſpiciētibꝰ ſic vexauit: vt a ꝑdicatiōe ipſa īter
manꝰ amicoꝝ ī ꝓpriā domū deferret̄. Sꝫ cū vehemē-
ter febris excreſceret ⁊ ille mortē vicinaꝫ timeret ꝑdi-
ctū priorē accerſiri fecit ⁊ reatū ſuū ꝯfitēs deo ⁊ btō pe
tro corā dicto priore votū vouit ꝙ ſi eiꝰ meritis ſanita
tē reciꝑet eū ſemꝑ ī ſpāli deuotiōe haberet: ⁊ de cetero
linguā ad talia nō laxaret. Mira rex mox vt ꝑdictum
votū ꝓtulit ſanitatē ītegrā recepit. Quadā vice cū ſu-
perior ꝑdicti loci quoſdā lapides pulcherrimos ⁊ ma-
gnos in q̄dā naui ꝓ cōſtructiōe ꝑdicte eccleſie duceret
nauis ipſa ex īprouiſo cuidā littori ſic inheſit: vt nul-
latenus poſſet moueri. Deſcēdētes vō oēs naute vna-
nimiter ipſam īpellebāt: ſꝫ nullatenꝰ mouere poterāt.
Cū ḡ nauē ſe amiſiſſe putarēt ꝑdictus ſupprior oībus
alijs licētiatis manū ad nauē appoſuit ⁊ leuiter ipſaꝫ
īpellēs dixit. In noīe ſcti petri martyris ī cuiꝰ honorē
lapides ipſos deferimꝰ vade. Statiqꝫ nauis velociſſi-
me ſe mouit: ⁊ de littore ſana receſſit. Suꝑ quā naute
aſcendētes oēs ſani ⁊ hilares ad ꝓpria remearunt. I.
In ꝓuincia frācie ciuitate ſenonis puella q̄dā cū in
aquā rapitꝫ trāſeūtē cecidiſſet: ⁊ ꝑ magnū ſpaciū tpis
ſtetiſſet tādē de flumine mortua eſt extracta. Mortis
cuiꝰ erāt q̄tuor argumēta. ſ. mauū ſpaciū tpis ⁊ rigidi-
tas corporis ⁊ frigiditas ⁊ nigredo. Delata eſt ergo a
qbuſdā ad eccliaꝫ fratrū q̄ cū eā ſctō petro vouiſſent cō
tinuo vite eſt reddita ⁊ ſaluti. Frater ioānes polonꝰ cū
apud bononiā quartana laboraret ⁊ in feſto ſcti petri
martyris ſermonē ad clerū facere deberet acceſſioneꝫ
eadem nocte iuxta curſum naturaleꝫ expectās timere
valde cepit ne in iniūcto ſibi ſermōe deficeret. Ad ſcti
igit̄ petri cōuerſus ſuffragia: ad altare ipſius cū deuo-
tione acceſſit orās vt eius meritis iuuaret̄ cuiꝰ debe-
bat gloriā ꝑdicare. Sicqꝫ factū eſt ꝙ illa nocte febris
penitus ceſſauit: ⁊ poſtea nunꝙ eū inuaſit. Mꝫ fona q̄-
dā noīe girolda vxor Jacobi de valle ſana cū ꝑ. xiiij. an
nos ab īmundis ſpiritibꝰ fuiſſet obſeſſa: venit ad quē-
dā ſacerdotē dicēs. Ego ſum demoniaca ⁊ ſpūs mali-
gnus vexat me. Mox ſacerdos territꝰ fugiēs ſacriſtiā
intrauit ⁊ librū quēdā ī quo erāt cōiurationes demonū
⁊ ſtolā latēter ſub cappa deferēs cū bona ſocietate ad
mulierē redijt. Quē mox vt vidit ait. Latro peſſimeq̄
fuiſti. Quid eſt qꝺ ſub cappa occulte portaſti. Cū aute
ſacerdos adiurationes ſuas faceret ⁊ nil curatiōis affer
ret venit illa ad btm̄ petrū dū adhuc viueret ab eo po-
ſtulās adiuuari. Cui ille ꝓphetica voce r̄ndit. Cōfide
filia ne deſpes: qꝛ ⁊ ſi qꝺ poſtulas ad p̄ns perficere nō
valeo: tp̄s tn̄ veniet ꝙ id qꝺ a me petis plenarie obti-
nebis. Qꝺ ⁊ factū eſt. Nā poſt paſſionē eiꝰ cū ad ſepul
chrū eiꝰ ꝑdicta mulier acceſſiſſet ab illa infeſtatiōe de-
monū fuit penitꝰ liberata. Mulier q̄dā noīe eufemia
de loco corrigōgo mediolan̄. dioce. vij. annis eſt a demo
nibꝰ vexata. Sꝫ cū ad ſepulchrū ſcti petri ducta fuiſſet
ceperūt demones eā ampliꝰ agitare: ⁊ ꝑ os eiꝰ cunctis
audiētibꝰ clamare. Mariola mariola: petrine petrine.
Tūc demōes exeūtes eā q̄ſi mortuā dimiſerūt. Sꝫ mo
dicū poſt plene ſanata fuit ⁊ ſurrexit. Aſſerebat auteꝫ
ꝙ diebus dn̄icis ⁊ feſtiuis ⁊ maxime qn̄ miſſa celebra-
bat̄ eā demones amplius moleſtabāt. Quedā mulier
noīe Xbona de beregno ꝑ ſex ānos a demōibus agita-
ta cum ad ſepulchrū ſancti petri fuiſſet adducta vix a
multis viris detineri poterat. Inter quos erat quidā
credens hereticoꝝ noīe conradus de ladriano q̄ illuc
aduenerat: vt ſancti petri miracula detineret. Qui cū
predictā mulierē cū ceteris detineret: demones eideꝫ

per mulierē dixerūt. Cur tenes nos: nōne nr̄a es. Nōne
te ad talē locū portauimꝰ ⁊ ibi tale homicidiū ꝑpetra-
ſti. Nōne te ad talē ⁊ talē locū duximꝰ: ⁊ ibi tale ⁊ tale
flagitiū cōmiſiſti. Cūq; multa pctā ſibi dixeriꝫ: q̄ nullꝰ
aliꝰ niſi ipſe ſolus ſciebat vehementer expauit. Mox
aūt demones collū ⁊ pectus mulieris excoriātes ⁊ ide
exeūtes ſemiuiuā eam dimiſerūt: ſed poſt modicū peni
tus ſanata ſurrexit. Predictꝰ aūt conradus hereticus
hoc vidēs ⁊ ſtupēs ad fidem catholicā eſt cōuerſꝰ. Uir
q̄dā noīe Oppiſo credens hereticoꝝ cū occaſione cu-
iuſdā heretice cōſanguinee ſue ad eccl'iam fratrum ve
niſſet ⁊ ad tumbā ſancti petri ꝑgēs duos ibi denarios
cōſpexiſſet ipſos denarios accipiēs dixit. Bonū eſt vt
bibamus iſtos. Statimq; totus cepit tremere: nec de
loco eodē aliquatenꝰ potuit ſe mouere. Qui territꝰ p̄-
dictos dēarios mox ī loco ſuo reſtituit: ⁊ ſic ide abſceſ-
ſit. Uidēs aūt btī petri v̄tutē hereſim deſeruit ⁊ ad fi-
dē catholicā ſe cōuertit. Sctimonialis q̄dā erat in Ale
mania ⁊ ī clauſtro Ocrebach ordīs ſctī ſixti cōſtātieñ.
dioce. que ꝑ annū ⁊ amplius grauē guttā in genu per-
peſſa eſt: ita q͛ nullo remedio poterat liberari. Hec q̄
ſepulcrū btī petri corꝑalr̄ viſitare nō poterat vt pote q̄
erat ſub obediētia cōſtituta ⁊ q̄ īfirmitate grauiſſima
vrgebat cogitauit ſaltē p̄dictū ſepulchꝛū mētali greſ-
ſu adire ⁊ deuotione ſedula viſitare. Dicēs v̄o q͛ .l.xiij.
dietis de loco illo mediolanū poſſet adiri quotidie pro
qualibet dieta centū pr̄ nr̄ ad honorem ſctī petri dice-
re cepit. Mirū immodū cū iſtas mētales dietas talr̄
cepit facere ſucceſſiue ſemper ⁊ paulatim cepit ſe me-
lius habere. At vbi vltimā dietā perfecit: ⁊ ad tūbam
mentali greſſu ꝑuenit flexis genibus ac ſi p̄ſentialr̄ corā
tumba aſtaret pſalteriū cū maxima deuotione totū le-
git. Quo expleto ab illa infirmitate adeo liberata ſe
ſenſit vt iam inde modicū q̄d ſentiret. Rediēs vero eo
mō quo iuerat añq̄ oēs dietas expleuiſſet penitꝰ ē ſa-
nata. Uir quidā de canapicio de villa mazati noīe Ru
finus grauē valde infirmitatē incurrit. Nam vena fra
cta inferioꝛibꝰ partibus anteriꝰ ſine ceſſione ſanguinē
emittebat: ita q͛ a nullo medico aliq̄d ſibi remedium
poterat adhiberi. Cū ḡ ſanguis per ſex dies ⁊ noctes
cōtinue effluxiſſet: ille btm̄ petrū deuote in ſuū auxiliū
inuocauit. Qui tā ſubito ſanatus eſt: vt inter effuſam
orōnē ⁊ receptam liberationē nullū pene fuerit inter-
uallū. Cū aūt ſe ſopori veniſſet vidit quēdam fratrem
in habitu ordinis fratrū predicatoꝝ groſſum facie at-
q; brunū: quē ſociū btī petri martyꝛis exiſtimabat: ſi-
cut vere ⁊ talis forme extiterat. Qui cū expanſiōe pal
mas plenas ſanguine cū quodam ſuaui vnguēto eidē
offerebat dicēs: ſanguis adhuc recēs eſt. Ueni igit̄ ad
recētem ſanguinē ſctī Petri. Qui euigilans ſepulcrū
ſancti petri ſtatuit viſitare. Quedā comitiſſe d̄ caſtro
maſſino ꝓ poꝛenſis dioce. Cū in beatū petrū ſpālē de-
uotionē haberent: ⁊ eiꝰ vigiliā ieiunarēt cū ad ſuā ec
cleſiam vt audirent veſperas acceſſiſſent vna eaꝝ can
delam quādā ī honorē ſctī petri martyꝛis ante q̄ddam
altare btī petri apl̄i poſuit cōburēdā. Que cū domum
rediſſet ſacerdos auaritia ductꝰ ipſam cādelā ſufflans
eā extinxit ſꝫ mox lumē rediit ⁊ denuo ipſam accendit
Scd̄o ⁊ tertio eā extinguere voluit: ſꝫ lumē vt priꝰ rediit
Añ tedio affectꝰ choꝛū intrauit: ⁊ añ maiꝰ altare aliā
cādelā inuenit: quā clericus in honorē ſctī petri poſue
rat: q̄ eius vigiliā ſilr̄ ieiunabat. Quā ſacerdos bis extī
guere voluit: ſꝫ nequiuit. Quo vidēs clericus iratꝰ dixit.
Diabole apertū miraculū nō videris: ⁊ q͛ ſanctus Pe
trꝰ nō vult vt ſuā extinguatis candelā: territi igitur et
ſtupētes ſacerdos ⁊ clericꝰ caſtrū aſcēderūt ⁊ p̄dictū

miraculū oībus narrauerūt. Uir q̄dā noīe roba de me
da cū vſq; ad veſtes in ludo oīa perdidiſſet domū in ſe
ro rediēs cū lucerna accenſa in lectū ſuū adiit ⁊ videns
ſe tam viles pānos hr̄e ⁊ ſe tm̄ amiſiſſe cōſiderās p̄ ni-
mia deſꝑatione cepit demōes inuocare ad ſe eiſdē ore
nephario cōmēdare. Statimq; tres demones affuerūt
q̄ lucernā accēſam in ſolariū ꝓiciētes eū ꝑ collū arri-
puerūt tā fortiter ipſū ſtringentes vt nullatenus loqui
poſſet. Quē cū plurimū agitarent q̄ erant in domo in
feriori ad eū aſcēdentes dixerūt. Quid eſt q̄d agis o ro
ba? Quibus demones r̄nderūt. Ite in pace veſtra ⁊ le
ctos veſtros intrate. Illi aūt vocē eē credētes predictī
viri ꝓtinus redierūt. Illis recedētibꝰ cepit multo for
tius a demonibꝰ agitari. Quod illi cognoſcētes ſacerdo
tē ꝓtinus aduocauerūt. Qui cū per btm̄ petrū demo-
nes adiuraſſet: duo ꝓtinꝰ exierūt. Sequēti aūt die ad
ſepulchꝛū ſctī petri aduocatꝰ eſt ad quē frater guilhel
mus vercell'. accēdēs cepit demonē increpare. Qui cū
quē nūq̄ viderat ex noīe vocās ait. Frater guilhelme
ꝓ te nunq̄ exibo: q̄ hic noſter eſt: ⁊ nr̄a oꝑa fecit. quē
cū interrogaſſet quo noīe vocaret̄ ait. Uocor balſefas.
Uerūtñ cū per btm̄ petrū adiuratus fuiſſet ipſū in terra
ꝓiciens mox exiuit: ipſe aūt perfecte ſanus remanſit
⁊ p̄nſam ſalutarē accepit. A. ¶ Cū quidā hereticus a-
cerrimus diſputator ⁊ eloquētie ſingularis cū btō Pe
tro cū adhuc viueret diſputaret: ⁊ errores ſuos ſubtilr̄
⁊ acute ꝓpoſuiſſet in mediū ac btm̄ petrum vt r̄nderet
ad ꝓpoſita importunius vrgeret: ille deliberationem
petēs oratorium quoddā q̄d prope erat intrauit. Cum
lachꝛymis orās deū: vt cām fidei ſue defenderet: ⁊ lo-
quacem tumidū aut ad fidei veritatē reduceret: aut līgue
priuatione puniret: ne per eā de cetero contra fidei ve
ritatē tumeret. Rediensq; ad hereticū corā oībꝰ palā
dixit ſuas iterū ꝓponeret rōnes. Qui ita penitꝰ factus
eſt mutus: vt nec vnū ſolū v̄bū aliquatenꝰ ꝓferre va-
leret. Añ heretici cōfuſi receſſerūt: ⁊ catholici deo gra
tias retulerunt. Cū in ramis palmaꝝ dn̄ adhuc viue-
ret mediolani predicaret: ⁊ ibi vtriuſq; ſexus maxima
eēt multitudo: dixit publice alta voce: ſcio ꝓ certo q̄d
heretici tractāt mortē meā: ita q͛ ꝓ morte mea iā pe-
cunia data eſt. Sꝫ faciāt q̄cquid poſſūt: q̄ magis perſeq̄r
eos mortuus q̄ viuus: q̄d verū fuiſſe manifeſtum eſt.
Apud florētiā in monaſterio de ripulis ſctīmonialis
quedā in oratione poſita ea die qua beatꝰ Petrꝰ mor
tē ſuſtinuit: vidit beatā virginē in excelſo throno ī glo
ria reſidere: ⁊ duos fratres de ordine p̄dicatoꝝ in celū
aſcēdere: ⁊ hincinde iuxta eā collocatos eſſe: ⁊ cū inq̄re
ret q̄ſnā eſſent audiuit vocē dicētē ſibi. Hic ē frater pe
trus q̄ in cōſpectu dn̄i tanq̄ fumꝰ aromatū glioſꝰ aſcē
dit. Repertūq; eſt ꝓ certo q͛ eadē die mortē ſubiit: qua
die ſctīmonialis viſionē vidit. Añ cū longa ⁊ graui in
firmitate laboraret ad rogādū btm̄ petrū tota d̄uotiōe
ſe cōtulit ⁊ ſanitatem integrā mox accepit. Scolaris
quidā cū de magalona ad montēpeſſulanū rediret ex
quodā ſaltu adeo eſt ruptꝰ in inguine vt dolore nimio
vexaretur: ⁊ incedere non valeret. Hic aliquando au-
diēs predicare quod quedam mulier terram ſanguine
btī petri reſꝑſam ſuꝑ cācri corroſionē ponēs fuerat li-
berata dixit. Dn̄e deus de terra illa nō habeo: ſed q̄ illi
terre meritis btī petri tantā dediſti v̄tutē potes ⁊ iſti
dare. Accipiēs igit̄ de terra cum ſigno crucis ⁊ inuoca
tione martyꝛis loco ſupra poſuit: ⁊ ſtatim curatꝰ fuit:
anno dn̄i. M.cclix. In ciuitate compoſtellis fuit q̄dā
vir nomine benedictꝰ qui tibias inflatas habebat in
modū vtriū: ventrē tumentē inſtar pregnantis: faciē
pre nimio tumore horribilē: totūq; corpus inflatū ita

vt mõſtrũ aliqđ videreƚ. Hic cũ a quadã mſona vix ſup baculũ ſe ſuſtẽtãs eleemoſinã peteret illa rñdit. Magis foſſa ꝙ aliquo cibo idigeres: ſ; meo ꝯſilio acqeſce: ⁊ ad domũ fratrũ pdicatoꝝ ꝑgẽs ꝑ⁊ã ꝯſtitẽs btĩ petri pꝛocinia inuocato. Ille aũt cũ mane ad domũ frm pdicatoꝝ veniſſet: ⁊ oſtiũ eccl'ie clauſum eẽt ſec⁹ portã ſe poſuit ⁊ dormiuit. Et ecce qđã reuerẽd⁹ in habitu pdicatoꝝ eidẽ appuit: ⁊ cappa ip̃; coopiẽs eũ in eccl'iam introduxit. Ille aũt euigilãs ⁊ i eccl'ia ſe reperit ⁊ perfecte ſe ſanatũ inuenit. Qđ multis admiratonẽ intulit ⁊ ſtuporem cum viderent hoĩem pene mortuum tã ſubito a graui infirmitate fuiſſe liberatum.

¶ De ſancto Philippo apoſtolo. lxij. A.

Philipp⁹ dr̃ os lãpadis vel os manuũ. Uel dr̃ a philos qđ eſt amor: ⁊ ıper qđ ẽ ſup q̃ſi amatoꝛ ſupnoꝝ Dicıƚ igitur os lãpadis ꝑpter ſuã iuculẽtã predicationẽ: os manuum ꝑpter aſſiduam opatonẽ. amatoꝛ ſupernoꝝ propter celeſtem contemplationem. B.

Philipp⁹ apl's cũ. xx. annis ꝑ Scythiã pdicaſſet a paganis teneƚ ⁊ ad immolãdũ ſtatue martis ab eiſdẽ cõpelliƚ. Tũc ſubito draco qđã ingẽs de ſub baſe exiuit: q filiũ põtificis qui ignẽ miniſtrabat in ſacrificio interfecit: duoſq; tribunos q̃rũ miſtri Philippũ in vinculis detinebãt extīxit: ceteroſq; adeo ſui flat⁹ fetore infecit: vt oẽs morbidi redderenƚ. Dixitq; philippus. Credite mihi ⁊ ſtatuã iſtã cõfringite: ⁊ in loco ei⁹ crucẽ dñi adorate: vt infirmi vr̃i ſanenƚ ⁊ mortui ſuſcitenƚ. At hi q cruciabanƚ clamabãt. Tũ fac vt ſanemur: ⁊ hũc martẽ ꝓtin⁹ cõfringamus. Tũc philipp⁹ draconi pcepit vt in locũ deſertuȝ deſcẽderet: ita vt nulli oĩno noceret. Qui ſtatim receſſit ⁊ vlterius nõ cõparuit. Tũc philippus oẽs ſanauit ⁊ illis tribus mortuis vite beneficiũ impetrauit. Sicq; vniuerſis credẽtib⁹ ꝑ annũ vnũ adhuc eis predicauit: ⁊ in eis preſbyteros ⁊ diacones ordinãs in aſiã ciuitatẽ hierapolim venit: ibiq; hereſim hebeonitarum qui xp̃m carnẽ fantaſticã aſſumpſiſſe dogmatizabant extīxit. Erãt aũt illi due ſacratiſſime virgines filie ei⁹ ꝑ quas dñs multos ad fidẽ cõuertit. Philipp⁹ aũt añ ſeptẽ dies obit⁹ ſui epõs ⁊ pƀos cõuocauit eiſq; dixit. Hos ſeptem dies ꝑpter ammonitioneȝ veſtram mihi dñs cõceſſit. Erat aũt annoꝝ. lxxxvij. Poſt hoc infideles ip̃m tenuerũt: ⁊ cruci ad inſtar magiſtri ſui quẽ pdicabat affixerũt: ⁊ ſic ad dñm migrauit ⁊ feliciter vitã cõpleuit. Iuxta aũt eũ due filie ei⁹ vna a dextris ⁊ alia a ſiniſtris ſunt ſepulte. De iſto philippo ſic dicit Iſido. in libro de vita ortu ⁊ obitu ſanctorum. Philipp⁹ gallis predicabat Chriſtum. barbaras gentes vicinaſq; tenebras: ⁊ tumenti oceano coniũctas ad ſciẽtie lumen fideiq; portũ deduxit: demũ in hierapoli a phrigie prouincie vrbe crucifixus lapidatuſq; obiit: ſimulq; cuȝ filiabus ſuis ibi requieuit. Hec Iſido. De philippo autẽ qui fuit vnus de ſeptẽ diaconibus: dicit Hieronym. in martyrologio. quod. viij. idus iulij ſignis ⁊ prodigijs inclitus apud ceſaream requieuit: iuxta quẽ tres filie eius tumulate ſunt: nam quarta apud epheſuȝ requieſcit. Primus ergo Philippus ab iſto differt: quia ille fuit apoſtolus: iſte diaconus: ille quieſcit apud hierapolim: iſte apud ceſaream. Ille habuit duas filias prophetiſſas: iſte quatuoꝛ. Licet hiſtoria eccleſiaſtica videatur dicere ꝙ fuit philippus apoſtolus qui habuit quatuoꝛ filias prophetiſſas: ſed in hoc magis Hieronimo eſt credendum.

¶ De ſancto Iacobo minore apoſtolo. lxiij. A.

Iacobus dr̃ ſupplãtatoꝛ vel ſupplãtans feſtinãtẽ vel preparãs. Uel dr̃ Iacobus a ia qđ eſt de⁹ ⁊ cobar qđ eſt onus vel põdus. Uel Iacobus q̃ſi iacopus a iaculo ⁊ cope qđ eſt ceſio quaſi ceſis iaculis. dr̃ ergo ſupplantatoꝛ mũdi ꝑ contẽptũ ſupplãtans feſtinãtem diabolũ preparãs ad oẽ bonũ corpus ſuum. Male eñ paſſiones nobis inſunt ex tribus ſicut dicit Greg. nicen⁹. Ex mala educatione ſiue cõuerſatione: ex corpis mala habitudie: ex vitio ignorantie. Curanƚ aũt vt dicit bona conſuetudine: bona exercitatione: ſtudio doctrine. ſic beatus Iacobus ſe curauit: ⁊ ideo corpus ad oẽ bonũ paratum habuit. Dicıƚ etiã pondus diuinũ per grauitatem morum iaculis ⁊ ceſus per martyrium. B.

Iacobus iſte apl's vocatus eſt iacobus alphei. ſ. fili⁹ iacob⁹ frater dñi: Iacob⁹ minoꝛ ⁊ iacob⁹ iuſt⁹: iacobus alphei dr̃ nõ tñ ſm carnẽ ſ; etiaȝ ſm noĩs interp̃tationẽ. Alpheus eñ interp̃taƚ doctus vel documẽtũ vel fugitiuus vel milleſimus. Dr̃ ğ iacobus alphei: qꝛ fuit doctus per ſciẽtie iſpirationẽ: documẽtũ ꝑ alioꝝ eruditionẽ. fugitiuus de mundo ꝑ deſpectionẽ: ⁊ milleſimus ꝑ humilitatis reputatione. Frater quidã dñi dr̃ eo qđ ſimilim⁹ ſibi fuiſſe ꝑhibeƚ adeo vt pleriq; in eoꝝ ſpecie fallerenƚ. Uñ cum iudei ad capiẽdũ xp̃; ꝑgerẽt ne forte Iacobũ in ꝑſona xp̃i caperẽt a iuda q xp̃m a iacobo tãq̃ eoꝝ familiaris optime diſcernebat ſignũ oſculi acceperũt. Hoc etiam teſtaƚ Ignati⁹ in quadã ep̃la ad Ioãnẽ euãgeliſtã ſic dicẽs. Si licitũ eſt mihi apđ te ad hieroſolymine partes volo aſcẽdere vt videã ill'ũ venerabilẽ iacobũ qui cognominaƚ iuſtus quẽ referũt xp̃o Ieſu ſimillimũ facie vita ⁊ mõ ꝯuerſatiõis: ac ſi eiuſdẽ vteri frater eſſet gemellus. Quẽ dicũt ſi video video ⁊ ip̃m Ieſum ſ; oĩa corpis ei⁹ lineamẽta. Uel dr̃ frater dñi qm̃ xp̃s ⁊ iacobus ſicut a duab⁹ ſoroꝛibus deſcẽderãt: ſic a duob⁹ fratrib⁹. ſ. Ioſeph ⁊ cleopha deſcẽdere putabanƚ. Nõ eñ dr̃ frater dñi qꝛ fuerit filius Ioſeph ſponſi marie ď vxore alia ſicut aliqui voluerũt dicere: ſ; qꝛ erat fili⁹ marie filie cleophe: q quidẽ cleophas fuit frater ipſius ioſeph ſpõſi marie: ſ; magr̃ ioan. beleth dicat ꝙ alphe⁹ pr̃ ipſi⁹ Iacobi fuit frater ioſeph ſponſi marie qđ verũ nõ crediƚ. Iudei ğ fratres vocabãt q ex vtraq; ꝑte ſanguinis ſe cõiungebãt. C. ¶ Uel dr̃ frater dñi ꝑpter prerogatiuã ⁊ excellẽtiã ſanctitatis ob quã pre ceteris apoſtolis hieroſolymis eſt ep̃s ordiatus. Dr̃ etiã iacob⁹ minoꝛ ad dr̃iam iacobi maioꝛis filij zebedei. Lȝ eñ iacobus zebedei natus ſit prioꝛ: fuit tñ vocatione poſterioꝛ. vñ etiã hec cõſuetudo in pleriſq; regiõibus obſeruatur: vt ille qui prioꝛ ingrediƚ maioꝛ voceƚ: ⁊ ille qui poſterioꝛ minoꝛ: lȝ ſit prioꝛ aut etate maioꝛ: aut ſctitate dignioꝛ. Dr̃ etiã iacobus iuſtus ꝑpter meritũ excellẽtiſſime ſanctitatis. Nã ſm Hiero. Tãte reuerentie ⁊ ſctitatis in ꝑplo extitit: vt fimbriã veſtimenti eius certatim cuperẽt tãgere. Uñ ⁊ de eius ſanctitate ſic ſcripſit Egiſippus aploꝝ vicinus ſicut in eccleſiaſticis hiſto: ħs legiƚ: ſuſcepit inquit eccleſiam frater dñi iacobus qui ab oĩbus noĩatus eſt iuſtus ⁊ ab ipſis tꝑibus dñi perdurans vſq; ad nos. Hic ex vtero matris ſue ſãctus fuit: vinũ ⁊ ſiceram non bibit: carnes nunq̃ manducauit: ferrũ in capite eius non aſcendit: oleo non eſt vnctus: balneis nõ eſt vſus: ſindone. i. veſte linea ſemper indutus. Toties in oratione genua flexerat: vt callos in genibus ſicut in calcaneis videreƚ habere. Pro

hoc inceſſabili ⁊ ſumma iuſtitia appellatus eſt iuſtus ⁊ abba: qđ eſt interpretatū munimentū ppli ⁊ iuſtitia. Hic ſolus inter aplos ꝓpter nimiā ſanctitaté ſuā permittebat̃ intrare in ſancta ſctōꝝ. Hec egiſippus. Dicit̃ etiā ꝙ primꝰ inter aplos miſſam celebrauit. Nā ꝓpter ſue excellentiā ſanctitatis hūc ſibi honoré apli fecerūt vt poſt aſcēſioné dñi primꝰ inter aplos miſſaȝ hieroſolymis celebraret etiā anteꝗ̄ eēt cp̄s ordīatꝰ cū aūt eiꝰ ordinationé in actibꝰ dicat̃ ꝙ diſcipuli erāt pſeuerantes in doctrina aploꝝ ⁊ cōicatiōe panis qđ de miſſe celebratione accipit̃. Uel forte iō primꝰ celebraſſe dr̄: qꝛ primus in pōtificalibꝰ eā dixiſſe perhibet̃: ſicut petrꝰ poſtmodū primus in antiochia miſſam celebrauit: et marcꝰ in Alexādria hic ꝑpetue virginitatis extitit ſicut teſtat̃ Hiero. in lib. ꝯ iouinianū. In paraſceue auté mortuo dño ſicut dicit Joſephꝰ ⁊ Hiero. in lib. de viris illuſtribꝰ: iacobꝰ votū vouit ſe nō comeſturū donec videret dñm a mortuis ſurrexiſſe: in ipſa aūt die reſurrectionis cū vſ ad dié illā iacobus nō guſtaſſet cibum eidé dñs apparuit: ac eis q̄ cū eo erāt ſic dicit. Ponite mēſam ⁊ pané deinde pane accipiés bñdixit: ⁊ dedit iacobo iuſto di. Surge frater mi ⁊ comede: qꝛ filius hoīs a mortuis reſurrexit. Septimo igit̃ anno ep̄atus eius celebraſſe dr̄ poſt dié paſche cū apli hieroſolymis conueniſſent: ⁊ interrogāte eos iacobo q̄ta p eos feciſſet dñs corā pplo referebāt. Cū ꝗ̄ ſepté diebus iacobus cū alijs aplis in tēplo p̄dicaſſet corā caipha ⁊ aliquibꝰ iudeis: ⁊ iā ꝓpe eſſet vt baptizari vellēt repente quidaȝ tēplū ingrediés clamare incepit. O viri iſraelite quid facitis? Cur ab iſtis magis vos decipi pmittitis. Intātū aūt pplm ꝯcitauit vt aplos lapidare vellent. Aſcendit aūt hō ille ſup gradū vbi iacobus predicabat ⁊ ipȝ p̄cipitauit deorſum: ⁊ extūc plurimū claudicauit. Hec aūt ſeptimo anno poſt aſcēſioné dñi btūs iacobꝰ paſſꝰ eſt. D. ¶ In anno aūt ep̄atus ſui .xxx. vidētes iudei qđ paulū non poſſent occidere eo ꝙ ceſaré appellaſſet: et romā miſſus fuiſſet pſecutiōs ſue tyrannidé in iacobū ꝯuerterūt ꝯ eū occaſioné q̄rentes. Et ſicut predictus egiſippus ꝯtemporaneꝰ aploꝝ refert ⁊ qđ in eccl'ia ſti. hiſt. inuenit̃ iudei ad eū ꝯuenerunt dicētes. Oramus te vt reuoces pplm: qꝛ ipſe errat in ieſu putās ꝙ ipſe ſit xp̄s. Precamur ergo vt diſſuadeas oībus ꝯuenientibus in die paſche de ieſu. Tibi eīn obtemperabimus oēs ⁊ de te tā nos ꝙ ppls teſtimonium ferimus: qꝛ iuſtus es ⁊ pſonā nullius accipis. Statuerūt igit̃ illū ſuper pinnā tēpli ⁊ voce magna clamantes dixerūt. Uiroꝝ iuſtiſſime cui nos oēs obtēperare debemꝰ: qm ppls errat poſt ieſum q̄ crucifixꝰ eſt: enūcia nobis q̄d tibi vr̄: tūc iacobus cū ingenti voce r̄ndit. Quid me interrogatis de filio hoīs. Ecce ipſe ſedet in celis a dextris ſumme virtutis venturus iudicare viuos ⁊ mortuos: hec audiētes xp̄iani valde gauiſi ſunt: ⁊ libenter eum audierūt. Phariſei aūt ⁊ ſcribe dixerūt. Male fecimꝰ tale teſtimoniū preſtare ieſu: ſed aſcendamus ⁊ precipitemus eū deorſum vt ceteri terreāt̃ ⁊ ei recedere nō preſumant. Et ſimul voce magna clamauerūt dicen. O o ⁊ iuſtus errauit. Aſcenderūt ergo ⁊ precipitauerūt eū. Cū ergo p̄cipitaſſent lapidibꝰ eū obruebant dicen. Lapidemus Jacobū iuſtū. Qui deiectus nō ſolū mori non potuit: ſed ꝯuerſus ⁊ ſup genua ꝓcūbēs dicebat. rogo dñe dimitte eis qꝛ neſciunt q̄d faciūt. Tunc vnus ex ſacerdotibus ex filijs raab exclamauit. Parcite q̄ſo q̄d facitis ꝓ vobis orat hic iuſtus qué lapidatis. Tunc vnus ex ipſis perticā fullonis arripiés valido ictu caput eiꝰ impetijt ⁊ cerebrū excuſſit. Hec egipſius. Tali ꝗ martyrio migrauit ad dñȝ ſub nerone qui cepit āno dñi .lvij. ſepultus ibidé ꝓpe templū. Cū aūt ppls vellet eius mortem vindicare ⁊ malefactores cape ⁊ punire protinus aufugerunt. Refert ioſephus ꝙ propter peccatū mortis iacobi iuſti factū eſt excidiū in hierlm ⁊ diſperſio iudeoꝝ: ſed nō ſolū ob morté iacobi ſȝ etiaȝ ob morté dñi precipue deſtructio facta eſt ſm qđ dicit dñs. Nō relinquēt in te lapidé ſup lapidé eo qđ nō cognoueris tp̄s viſitationis tue. Sȝ qm̄ nō vult dominꝰ morté peccatoris: ⁊ vt ipſi excuſationé nō haberét p .xl. annos eoꝝ pniam expectauit: ⁊ per aplos maxime per iacobū fratré dñi inter eos ꝯtinue predicāté eos ad penitentiā reuocabat. Sȝ cū per admonitioné eos non poſſet reuocare voluit eos ſalté ꝓdigijs exterrere. Naȝ in his .xl. annis ſibi ad pniam datis multa mōſtra ⁊ ꝓdigia ſicut refert ioſephꝰ euenerūt. Nā ⁊ ſtella ꝓfulgés gladio ꝑ oīa ſilis viſa eſt ciuitati deſup imminere ac ꝑ totū annū exitialibꝰ flāmis ardere. In q̄dā feſto azimoꝝ hora noctis nona tātus fulgor arā tēplūꝗ circūdedit: vt oēs dié clariſſimū factū putarēt. In eadé feſtiuitate vitula ad immolandū adducta inter miniſtroꝝ manꝰ agna ſubito eſt enixa. Poſt aliquot dies ꝓpe ſolis occaſum viſi ſunt currus ⁊ quadrige in oī regione ꝑ aeré ferri: ⁊ armoꝝ cohortes miſceri nubibus ⁊ vrbes circūdare agminibus improuiſis. In alio die feſto q̄ pentecoſten appellat̃ noctu ſacerdotes tēplū ingreſſi ad miniſteria ex more complenda motus quoſdā ſtrepituſꝗ ſenſerūt: ac voces ſubitas audierūt dicētes. Tranſeamus ab his ſedibꝰ. Ante quartū etiā annū belli q̄dam vir noīe ieſus ananie filius in feſto tabernaculoꝝ repēte clamare cepit. Uox ab oriēte: vox ab occidēte vox a quatuor ventis vox ſup hieroſolymā ⁊ ſup tēplū: vox ſuper ſponſos ⁊ ſponſas: vox ſup pplm vniuerſuȝ. Predictus igitur vir capit̃: cedit̃: verberat̃ ſed ille aliud dicere nequiens quāto plus verberabat̃ tanto fortiꝰ clamabat. Ad iudicé igit̃ adducit̃ tormentis diris afficit̃ vſꝗ ad patefactioné oſſium laniat̃. Sed ille nec preces nec lachrymas effundebat: ſed cū quodā vlulatu ꝑ ſingula pene verbera eadé ꝓferebat: addés etiā hoc. Ue ve hieroſolymis. hec Joſephus. E. ¶ Cū aūt iudei nec admonitionibus conuerterent̃ nec tantis ꝓdigijs terrerent̃ poſt quadrageſimū annū dñs Ueſpaſianum et tytū hierlm adduxit: q̄ ipſam ciuitaté funditus deſtruxerūt. Hec aūt fuit cā aduētus ipſoꝝ in hierlm ſicut in quadā hiſtoria legit̃ lȝ apocripha. Uidens pilatus qđ ieſum innocenté cōdēnauerat timens offenſaȝ tiberij ceſaris ꝓ ſe excuſando nūtiū noīe albanū ad ceſaré deſtinauit: eo aūt tpe Ueſpaſianꝰ monarchiā in galacia a Tiberio ceſare tenebat. Nūtius igit̃ pilati a ventis ꝯtrarijs in galaciā pellitur ⁊ ad veſpaſianū adducit̃. Talis aūt ibi ſeruabat̃ ꝯſuetudo vt quicūꝗ ibi naufragium pateret̃ rebus ⁊ ſeruituti principis ſubderetur. Qué veſpaſianus q̄s eſſet aut vn̄ veniret ſeu q̄ tēderet requiſiuit. Cui ille. Hieroſolymitanus ſuȝ: de partibꝰ illis veni romā vſꝗ tendebā. Cui veſpaſianꝰ. De terra ſapiētiū venis arté noſti medicaminis medicus es: curare me debes. Ueſpaſianꝰ eīn quoddā genꝰ vermiuȝ naribꝰ inſitū ab infantia gerebat. Un̄ ⁊ a veſpis veſpaſianus dicebat̃. Cui ille r̄ndit. Arté medicaminis dñe neſcio: ⁊ iō curare te non valeo. Cui veſpaſianus. Niſi me curaueris morte morieris. Cui ille ait. Ille qui cecos illuminauit: demones effugauit: mortuos ſuſcitauit: ille nouit qꝛ artē medendi ignoro. Cui veſpaſianꝰ Quis eſt ille de quo tāta ꝓfaris? Et ille. Jeſus nazarenus quem iudei per inuidiam occiderūt in quē ſi credideris ſanctitatis gratiam ꝯſequeris. Et Ueſpa. ait. Credo qꝛ qui mortuos ſuſcitauit nec ēt de infirmitate

hac liberare poterit. Et hoc dicẽdo veſpe de naribꝰ eiꝰ
ceciderũt:⁊ ꝯtinuo ſanitatẽ recepit. Tũc Veſpaſianꝰ
ingẽti gaudio repletꝰ ait. Certꝰ ſum q filiꝰ dei fuit q
me curare potuit. Petita igiꝭ a ceſare licẽtia hieroſo-
lymã cũ manu armata pgã:⁊ oẽs ꝓditores huius ⁊ oc
ciſores fundiꝰ euertã. Dixitq albano nũtio pilati. Re
bus ⁊ vita ſanus ⁊ incolumis domũ tuã mei licentia
reuertaris. Veſpaſianꝰ igiꝭ romã adijt:⁊ deſtruẽdi iu-
deã ⁊ hierlm a tyberio ceſare licẽtiã impetrauit. Per
annos igiꝭ plures exercitũ ꝯgregauit tpe. ſ. Neronis i-
peratoris cũ iudei imperio rebellaſſent. Vñ ſm chro-
nicas nõ fecit hoc zelo xpi:ſ; q a dñio receſſerãt roma
nor. Hierlm igiꝭ cũ copioſo exercitu Veſpaſianꝰ adue
nit:⁊ in die paſche hierlm ꝑ circuitũ potenter obſedit:
ibiq infinitã multitudinẽ q ad diẽ feſtũ ꝯuenerat con
cluſit. E. ¶ Per aliqd aũt tẽs anteq̃ Veſpaſianꝰ hie
ruſalẽ aduenirẽt fideles q ibi erãt a ſpũſctõ admonen
tur:vt inde recedãt ⁊ i quodã oppido trãs iordanẽ qd
pellã vocaꝭ ſecedãt vt ablatis ab vrbe ſctis viris cele-
ſti vindicte fieret locꝰ tã de vrbe ſacrilega q̃ de populo
ſcelerato expoſitꝰ. Quãdã aũt ciuitatẽ iudee noĩe Jo-
napatã in qua ioſephꝰ ⁊ dux ⁊ princeps erat primo oĩꝫ
eſt aggreſſus. Sꝫ ioſephus cũ ſuis viriliꝭ reſiſtebat. tan
dẽ videns Joſephus imminere excidiũ ciuitatis aſſũ
ptis. xi. iudeis ſubterraneã domũ intrauit:vbi quatri-
duana fame afflicti iudei nõ ꝯſentiẽte ioſepho male-
bãt ibidẽ mori q̃ Veſpaſiani ſe ſubijcere ſeruituti. vo-
lebãtq ſe mutuo interficere ⁊ ſanguinẽ ſuũ i ſacrificiũ
deo offerre. Et qm̃ ioſephꝰ inter eos dignior erat vole-
bãt eũ pⁱmitꝰ occidere vt eiꝰ effuſiõe ſanguis deus ci
tius placareꝭ. Vel vt in quadã chronica dr iõ ſe mutuo
interficere volebãt ne dareñ in manibus romanorũ.
At ioſephus vir prudẽs ⁊ mori nolẽs iudicẽ mortis ⁊
ſacrificij ſe ꝯſtituit:⁊ qs prior alio occidẽdus eſſet iter
binos ⁊ binos ſortẽ mittere iuſſit. Miſſis igiꝭ ſortibꝰ
ſors nũc vnũ nũc aliũ morti tradidit donec ventuꝫ eſt
ad vltimũ cũ quo ioſephus ſortẽ miſſurꝰ fuit:tũc Joſe
phus hõ ſtrẽnuus ⁊ agilis illi gladiuꝫ abſtulit. Et qd
magis eligeret vitã. ſ. aut mortẽ requiſiuit:⁊ vt ſine dila
tiõe eligeret ꝓcepit. Et ille timẽs rñdit. Viuere non re
cuſo ſi gr̃a tui vitã ꝯſeruare valeo. Tũc ioſephus viri
familiari Veſpaſiani ⁊ ſibi ẽt familiari latẽter locutꝰ
eſt:⁊ vt ſibi vita donareꝭ petijt:⁊ qd petijt impetrauit.
Cũ aũt añ veſpaſianũ ioſephus eẽt adductꝰ dixit ei ve
ſpaſianus. Mortẽ meruiſſes ſi huiꝰ petitionibus libe
ratus nõ eſſes:⁊ ioſephus. Si qd ꝑperã actũ eſt in me
lius cõmutari põt. Et veſpaſianus:q victus eſt qd fa-
cere põt. Et ioſephꝰ. Aliqd facere potero ſi dicta mea
aures tuas demulcero. Et Veſpaſianus. Concedaꝭ vt
verbis tuis inhereas ⁊ quicqd boni dicturus es pacifi
ce audiaꝭ. Et ioſephus. Imperator romanus interijt:
⁊ ſenatus imperatorẽ te fecit. Et veſpaſianus. Si pro-
pheta es q̃re nõ es vaticinatus huic ciuitati q mee ſit
ſubijciẽda ditioni. Et ioſephus. Per. xl. dies hoc eis ꝑ
dixi. Interea legati romanor venijt veſpaſianũ in im
periũ ſublimatũ aſſerũt:eũq romã deducũt. Hoc qq
Euſebiꝰ in chronica teſtaꝭ q. ſ. Joſephus Veſpaſiano
ꝑdixerit tã de imperatoris morte q̃ de ſua ſublimatio
ne. Reliqt aũt veſpaſianus titũ filiũ ſuũ in obſidione
hierlm. Titus aũt in eadẽ hiſtoria apocripha legitur
audiẽs patrẽ ſuũ in imperiũ ſublimatũ:tãto gaudio ⁊
exultatione repletur q neruor cõtractione ex frigidi-
tate corripiꝭ:⁊ altero crure debilitatus paralypſi torque
tur. Joſephus aũt audiẽs titũ paralypſi laborare cãm
morbi ⁊ tps morbi diligẽter inqrit. Cã neſciꝭ:morbus
ignoraꝭ:de tpe aũt qm̃ audita pris electiõe hoc ſibi ac

cciderit apiꝭ. Joſephus aũt vir ꝓuidus ⁊ ſapiẽs ex pau
cis multa cõiecit ⁊ ex tpe morbũ ⁊ cãm inuenit:ſciens
q gaudio ⁊ letitia ſupabundãti debilitatꝰ fuerit. Ani-
maduertẽs itaq q ꝯtria ꝯtrarijs curanꝭ:ſciẽs ẽt q qd
amore ꝯquiriꝭ dolore freqñter amittiꝭ querere cepit
an aliqs eẽt q principis inimicitijs obnoxiꝰ teneretur.
Et erat ibi ſeruus adeo tito moleſtus vt ſine vehemẽ-
ti cõturbatione nullatenus in eũ poſſet reſpicere: nec
etiã nomẽ eius audire. Dixit itaq tito. Si curari deſi-
deras oẽs qui in comitatu meo venerint ſaluos facias
Cui titus. Quicũq in tuo comitatu venerit ſecurꝰ ha
beaꝭ ⁊ ſaluus. Tunc ioſephus fieri cito prandiũ ꝓcepit
⁊ mẽſam ſuã mẽſe titi appoſitã locauit:⁊ ſeruũ a dextris
ſuis ſedere fecit. Quẽ titus reſpiciẽs moleſtia contur-
batus infremuit:⁊ qui prius gaudio infrigidatus fue-
rat:aſcẽſione furoris incaluit:neruoſq diſtendẽs cura
tus fuit. Poſt hoc titus ⁊ ſeruum in ſui gr̃am ⁊ Joſe-
phũ in ſui amicitiã recepit. Vtrũ aũt hec hiſtoria apo-
cripha narrãda ſit lectoris iudicio relinquaꝭ. H. ¶ Bie
nio igiꝭ a tito hic hierlm obſeſſa iter cetera mala q ob
ſeſſos grauiter perurgebãt:tãta fames oẽs tenuit qd
parẽtes filijs:⁊ filij parẽtibus:viri vxoribꝰ ⁊ vxores vi
ris cibos nõ tm̃ e manibus:ſꝫ etiã ex ipſis dentibꝰ ra-
piebãt. Juuenes ẽt etate fortiores velut ſimulacra ꝑ
vias oberrãdo pre fame exanimes cadebãt q mortuos
ſepeliebãt ſepe ſup ipſos mortuos mortui cadebãt. Fe
torẽ itaq cadauerũ nõ ferentes ex publico ſumptu ipſa
ſepeliebãt. Sed deficiente ſumptu vincente cadauerũ
multitudine de muro cadauera precipitabant. At titꝰ
circũiens cum vidiſſet valles repletas cadauéribꝰ: et
totam patriã ex eor fetore corruptã manus ſuas cum
lachrymis ad celũ leuauit dicẽs. Deus tu vides quia
ego hoc non facio. Tanta eñi ibi fames erat q calcia-
menta ſua ⁊ corrigias comedebant. Matrona quedaꝫ
inſuꝑ genere ⁊ diuitijs nobilis ſicut in hiſtoria eccliaſ-
tica legitur:cũ predones in eius domũ irruentes eaꝫ
oĩbus expoliaſſent:nec ſibi vltra quid comederet re-
mãſiſſet puerulũ lactantẽ tenẽs in manibus ait. Infe-
licis mr̃is:infelicior fili:i bello:i fame:i direptiõe cui
te reſeruabo. Veni q̃ o mi nate eſto matricibus: preda
nibus furor:ſeculis fabula:⁊ his dictis filium iugula-
uit ⁊ coxit ⁊ dimidium comedens partem alteram oc
cultauit. Et ecce cõfeſtim predones odorem carnis co
cte ſentiẽtes in domũ irruunt:⁊ niſi carnẽ ꝓdat mortẽ
minanꭍ. Tũc illa detegens infantis mẽbra:ecce inde
vobis optimã partem reſeruaui. At illos tantus hor-
ror inuaſit q nec loqui potuerunt. Et illa. Meꝰ eſt in-
quit filiꝰ hic:meũ eſt peccatũ ſecuri edite:q prior ego
comedi quẽ genui. Nolite fieri aut matre religioſiores
aut feminis molliores. Qd ſi vincit vos pietas ⁊ hor-
retis:ego totum comedam q dimidium iam comedi.
Illi vero trementes ⁊ territi diſceſſerunt. Tandẽ ſecũ
do ãno imperij Veſpaſiani titus hierlm cepit ⁊ captã
ſubuertit templũq funditꝰ deſtruxit. Et ſicut iudei xpꝫ
xxx. denarijs emerant:ſic ⁊ ipſe vno denario. xxx. Ju-
deos vendidit. Sicut autem narrat Joſephus nonagĩ
ta ſeptem milia iudeorum vendita ſunt:⁊ vndecies cẽ
tena milia fame ⁊ gladio perierunt. H. ¶ Legitur quo
q quod Titus intrans hieruſalem quendam murum
denſiſſimum vidit:ipſumq perforari precepit. Facto-
q foramine quẽdam intus ſenẽ aſpectu ⁊ canicie ve-
nerabilẽ inuenerũt. Qui requiſitus qs eſſet rñdit ſe eſſe
Joſeph ab arimathia ciuitate iudee:ſeq a iudeis ibi-
dem clauſum ⁊ muratum fuiſſe eo qd xp̃m ſepeliſſet.
Addiditq q ab illo tempore vſq nunc celeſti ſit cibo
paſtus:⁊ diuino lumine confortatus. In euangelio tñ

nicodemi dr̄ ꝙ cū iudei ihm recluſiſſent: xp̄s reſurgēs eū inde eripuit ⁊ in arimathiā duxit. poſt dici ꝙ cū eductus a predicatione xp̄i non ceſſaret a iudeis iterū eſt recluſus. Mortuoq; veſpaſiano imperatore titus filius ei⁹ eidē in imperio ſucceſſit. Qui fuit vir clemētiſſim⁹ ⁊ multe liberalitatis. Tāteq; bōitatis fuit ſicut ait euſebi⁹ ceſarieñs in chronica ⁊ teſtat' hiero. ꝙ cū quodā ſero recordat⁹ fuiſſet ꝙ illo die nil boni egiſſet aut nihil dediſſet ait. O amici hunc diē ꝑdidi. Poſt lōga tpa qdā iudei hierlm̄ reedificare volentes exeūtes primo mane plurimas cruces de rore inuenerūt quas territi fugiētes ⁊ ſcḋo mane redeūtes: vnuſquiſq; vt ait Miletus in chronica ſua cruces ſanguineas veſtibus ſuis inſitas inuenerunt qui vehementer territi in fugam iterum verſi ſunt. Sed tertio die reuerſi vapore ignis de terra prodeuntis penitus ſunt exuſti.

¶ De inuentione ſancte crucis. lxiiij. B.

INuentio ſancte crucis dr̄ qr tali die crux inuēta fuiſſe refertur. Nā ⁊ antea fuit inuenta a Seth filio adā in terreſtri paradiſo ſicut infra narratur a Salomone in libano a regina Sabba in ſalomonis tēplo a iudeis in aqua piſcine: hodie ad helena ī mōte caluarie. B.

INuentio ſancte crucis poſt annos cc. ⁊ ampli⁹ a reſurrectiōe domini facta eſt. Legit' eñ in euāgelio nicodemi ꝙ cū Adā infirmaret': Seth filius eius portas paradiſi adijt ⁊ oleū ligni mīe quo corp⁹ pr̄is perungeret vt ſanitatē reciperet poſtulauit. Cui apparēs Michael archangelus ait. Noli laborare neq; flere ꝓ oleo ligni mīe obtinēdo: qr nullaten⁹ illō aſſeq poteris niſi qn̄ cōpleti fuerint qnq; milia quingēti anni: licet ab adā vſq; ad paſſione xp̄i anni tm̄ qnq; milia centū nonagintanouē fluxiſſe credantur. Legit' quoq; alibi ꝙ angel⁹ eidē ramuſculum quēdā obtulit: ⁊ iuſſit ꝙ in mōte libani plantaret'. In quadā ꝟo hiſtoria grecoꝝ lꝫ apocripha legit' ꝙ angel⁹ de ligno in quo peccauit adā eidē tradidit dicēs: ꝙ qn̄ faceret fructū pr̄ ſanaret'. Qui rediēs ⁊ patrē mortuū īueniēs ipm ramū ſup tumulū pr̄is plātauit. Qui plātatus in arborē magnā creuit ⁊ vſq; ad ſalomonis tpa perdurauit. Utrū aūt hec ꝟa ſint lectoris iudicio relinquitur: cū in nulla chronica vel hiſtoria autentica hec legant'. Salomō aūt arborē tā pulchrā ↄſiderās ipſam ꝑcipit incidi ⁊ ī domo ſalt⁹ locari. Nuſq̄ tn̄ vt ait Joā. beleth locari poterat: nec alicui loco apta reperiri volebat ſꝫ mō aut excedebat lōgitudine aut deficiebat nimia breuitate. Si qn̄ ꝟo ſm̄ loci exigentiā ipſaꝫ rōnabiliter decurtaſſent adeo breuis videbat' ꝙ oīno incōgrua habebat'. Ob hoc indignati artifices ipaꝫ reprobauerūt ⁊ ſup quēdā lacū vt eſſet pons trāſeūtib⁹ ꝓiecerūt. Regina aūt ſabba cū veniſſet audire ſapiētiam ſalomonis ⁊ ꝑdictū lacū tranſire vellet vidit in ſpū ꝙ ſaluator mūdi in ligno ſuſpēdēdus fuerat ⁊ idō ſup illō lignū trāſire noluit ſꝫ ipm ꝓtinus adorauit: in hiſtoria tn̄ ſcholaſtica legit' ꝙ ꝑdictū lignū regina ſabba in domo ſalt⁹ vidit. Cūq; ad domū ſuā rediſſet intimauit ſalomoni ꝙ in illo ligno qdā ſuſpēdend⁹ eſſet: ꝑ cui⁹ mortem iudeoꝝ regnū deleri deberet. Salomō igit' ꝑdictū lignū inde ſuſtulit ⁊ in profundiſſimis terre viſcerib⁹ illud demergi fecit. Poſtea ꝓbatica piſcina ibidē facta eſt vbi nathinnei hoſtias abluebāt: ⁊ nō ſolū ex deſceſu angeli ſed etiā ex ꝟtute ipſi⁹ ligni tradit' ibi fieri ⁊ aq̄ cōmotionē ⁊ infirmoꝝ curationē. Appropinquāte ꝟo paſſiōe xp̄i: ꝑdictū lignū ſupernataſſe ꝑhibet'. Cū aūt illud iudei vidiſſent ipm acceperūt ⁊ crucē dn̄o parauerūt. Ipſa aūt crux xp̄i ex quatuor generib⁹ lignoꝝ fuiſſe ꝑhibet'. ſ. palma: cypreſſi: oliue ⁊ cedri. vn̄ verſus. Ligna crucis palme cedrus cypreſſus oliua. In cruce eñ fuit hec quadruplex differētia lignoꝝ. ſ. lignū erectum: lignū trāſuerſum: tabula ſuppoſita: ⁊ truncus: q crux erat infixa. Uel ſm̄ Greg. turoñ. tabula trāſuerſa q̄ fuit ſub pedib⁹ xp̄i. Un̄ quodlibet horū potuit eſſe alicuius ꝑdictoꝝ lignoꝝ. Hanc differētiam lignoꝝ videt' apl's innuere cū dicit. Ut poſſitis cōprehēdere cū oīb⁹ ſctīs q̄ ſit lōgitudo: latitudo: ſublimitas ⁊ ꝓfundum. Que ꝟba Aug. ibidē doctor egregi⁹ ſic exponit. Crucē in q̄ dn̄s cui⁹ latitudo dr̄ in trāſuerſo ligno quo extēduntur manus lōgitudo a terra vſq; ad ipſam latitudinē quo a manib⁹ infra totū corp⁹ affigit' altitudo a latitudine vſq; ſurſum cui adheret caput ꝓfundū ꝟo qḋ terre infixum abſcōdit': quo ſigno crucis oīs actio humana et xp̄iana deſcribit': eē operari in xp̄o ⁊ ei ꝑſeuerāter inherere: ſpirare celeſtia ſacra nō ꝓphanare. B. ¶ Iſtō lignū crucis ꝑcioſum ꝑ annos. cc. ⁊ vltra ſub terra latuit: ſꝫ ab helena matre ↄſtātini imperatoris hoc mō repertū fuit. In tpe illo cōgregata eſt iuxta danubiū fluuium multitudo innumerabilis barbaroꝝ volēs fluuiū trāſire ⁊ oēs regiones vſq; ad occidentē ſuo dn̄io ſubiugare. Qḋ vbi cōſtātinus imperator cōceperit: caſtra mouit ⁊ ↄ̄ danubiū ſe cū ſuo exercitu collocauit. Ut barbaroꝝ creſcēte multitudine ⁊ iā fluuiū trāſeūte. Cōſtantinus nimio terrore cōcutit' vidēs qr eſſent die craſtino cū eo ꝑliū cōmiſſuri. Sequēti igit' nocte ab angelo excitat' ⁊ vt ſurſum reſpiciat admonet'. Qui ī celū aſpiciens vidit ſignū crucis ex clariſſimo lumine factū literis aureis hūc titulū habēs ſcriptū in hoc ſigno vinces. Qui celeſti viſiōe cōfortat⁹ ſimilitudinē crucis fecit: ⁊ ipſaꝫ añ ſuū exercitū ferre iuſſit. Irruēſq; ī hoſtes ipſos in fugā ꝟtit: ⁊ multitudineꝫ maximā interfecit. Tūc Cōſtātinus oēs tēploꝝ pōtifices ↄuocauit: ⁊ cui⁹ dei hoc ſignū eſſet diligēti⁹ inq̄ſiuit. Quib⁹ ſe neſcire dicētib⁹ qdā xp̄iani aduenerūt: ⁊ ei ſctē crucis myſterium ⁊ fidē trinitatis plen⁹ narrauerūt. Qui in xp̄m ꝑfecte tūc credidit ⁊ ab euſebio papa vel ſm̄ quoſdā libros ceſarieñſi a ep̄o ſacrum baptiſma ſuſcepit. Sed in hac hiſtoria multa ponunt' q̄bus ↄtradicit hiſtoria tripartita ⁊ eccl'iaſtica ⁊ vita ſctī Silueſtri ⁊ geſta pōtificum romanorū. Scḋm quoſdā non fuit iſte cōſtātinus imperator qui a btō Silueſtro papa fuit baptizat⁹ ⁊ ad fidē cōuerſus ſicut alique hiſtorie vidētur innuere: ſed fuit cōſtantinus pater ipſius cōſtātini ſicut in aliquibus hiſtorijs inuenit'. Ille eñ conſtātinus alio modo ad fidē venit ſicut in hiſtoria ſancti Silueſtri legitur: nec ab Euſebio ſed a Silueſtro baptizatus fuiſſe narratur. Mortuo tn̄ ipſo cōſtātino: cōſtātinus memor victorie patris quā virtute ſancte crucis habuerat helenam matrē ſuā hieroſolymā pro ipſa cruce inueniēda tranſmiſit ſicut inferius eſt notatum. C. ¶ Hiſtoria tn̄ eccl'iaſtica hanc victoriā aliter factā narrat. Ait enim ꝙ cū Maxētius romanū imperiū inuaſiſſet cōſtātin⁹ imperator aduenit iuxta pontē albinū cū maxētio cōflicturus aduenit. Cū igitur anxius multū eſſet ⁊ ꝓ ſibi mittēdo auxilio ad celū oculos crebro leuaret: vidit ꝑ ſoporem ad orientis partem in celo ſignum crucis fulgore igneo rutilare: angeloſq; aſtare et ſibi dicere Cōſtātine in hoc ſigno vinces. Et vt dr̄ in hiſtoria tripartita dum Conſtantinus quid hoc eſſet miraretur xp̄s nocte ſuperueniēte ei apparuit cū ſigno ꝙ vidit in celo iuſſitq; vt fieret eius ſigni figuratio q̄ foret auxilium in cōgreſſibus prelioꝝ. Tunc Cōſtantinus letus red-

rus ꝛ de victoria iā ſecur⁹ ſignū crucis qḋ i celo viderat
in ſua frōte deſignat vexilla militaria ī ſignaculū cru
cis trāſformat: ꝛ in manu dextera crucē aureā portat.
Poſt hoc dn̄z exorauit ne dexterā ſuā quā ſigno crucis
munierat ſalutari: cruore romāi ſanguis maculari p̄
mitteret: ſʒ ſine ſanguis effuſiōe. ſiue victoriā ſibi d̄ ty
rāno pſtaret. in zecti⁹ aūt iuſſit nauib⁹ ad decipulā cō
poſitis fluuiū ſterni ꝛ ſuppoſitis pōtib⁹ exequari. Cū
aūt cōſt itin⁹ iā ad fluuiū appropinquaret maxēti⁹ in
occurſum cū paucis velocius ei pgit iubēs vt ceteri ſe
ſequant̄: ſuiqʒ oḡis pōtē cū paucis ꝯſcendit ꝛ decipula
qua cōſtātinū d̄cipe voluit eſt decept⁹ ꝛ in fluuij ꝓfū
dū demerſus. Cōſtantin⁹ xͦo ab oībus vnanimiter eſt
ſuſcept⁹. Et ſicut legit̄ in quadā chronica ſatis autēti
ca: ꝯſtātin⁹ tūc pfecte nō credidit: nec tūc ſacrū baptiſ
ma ſuſcepit: ſʒ aliquāto tp̄is interiecto viſionē illā pe
tri ꝛ pauli vidit: ꝛ ſacro baptiſmate per ſilueſtrū papā
renat⁹ ꝛ a lepra mūdat⁹ in xp̄m deinceps pfecte credi
dit: ꝛ ſic matrē ſuā helenā hieroſolymā miſit: vt crucē
dn̄i requireret. Ambroſi⁹ tn̄ in ep̄la de obitu theodoſij et
hiſtoria tripertita dicūt ꝙ in vltimis cōſtitutus baptiſ
ma ſuſcepit baptiſmū differēs vt poſſet ī Jordanis flu
mine baptizari. Hoc idē dicit Hiero. in chronica. Cer
tū eſt aūt ꝙ ſub ſilueſtro papa xp̄ian⁹ effect⁹ eſt. Utruʒ
autē baptiſmū diſtulit in dubiū vertit̄. Un̄ de illa legē
da ſcti ſilueſtri quo ad plura ſillr̄ dubitat̄. Hec igit̄ hi
ſtoria de inuētiōe ſctē crucis q̄ in eccliaſticis hiſtorijs
inuenit̄: cui etiā cōſona chronice vr̄ eſſe magis autēti
ca ꝙ̄ in illa q̄ p eccleſias recitat̄. Cōſtat eīn multa ibi
dē eſſe q̄ non cōſonāt xitati niſi forte qs vellet dicere:
vt ſupi⁹ dictū eſt: ꝙ nō fuit cōſtātin⁹ ille: ſʒ ꝯſtātin⁹ pr̄
ei⁹ qḋ tn̄ multū autēticū nō vr̄: lʒ in qbuſdā vltra ma
rinis hiſtorijs ſic legat̄. D. ¶ Cū aūt helena hielm ad
ueniſſet oēs iudeoꝝ ſapientes q̄ p totā regionē reperti
ſunt ad ſe cōgregari p̄cepit. Hec aūt Helena primo ſta
bularia fuerat: ſed ꝓpter ei⁹ pulchritudinē cōſtātinus
ſibi eā cōiūxit ſm̄ qḋ dicit Ambro. in hec verba. Sta
bulariā hāc fuiſſe aſſerūt. Sed cōiuncta eſt conſtātino
ſeniori q̄ poſtea regnū adeptus eſt. Bona ſtabularia q̄
tā diligēter p̄ſepe dn̄i requiſiuit. Bona ſtabularia q̄ illū
ſtabulariū nō ignorauit: q̄ vulnera curauit a latrōib⁹
vulnerati. Bōa ſtabularia q̄ maluit oīa eſtimare ſter
cora vt xp̄m lucrifaceret. Ideo illā xp̄s de ſtercore leua
uit ad regnū. Hec Ambroſi⁹. Alij xͦo aſſerūt ꝛ in qua
dā chronica ſatis autētica legit̄ ꝙ ipſa Helena fuit fi
lia choeli regis britonū. Quā cōſtātin⁹ in britāniā ve
niens cū eſſet vnica patri ſuo duxit vxoreʒ. Un̄ inſula
poſt mortē choelis ſibi deuenit. Hoc ꝛ ipi britones at
teſtantur. Licet alibi legat̄ ꝙ fuerit treuerēſis. Judei
igitur nimiū formidātes dicebāt adinuicē. Quare pu
tatis ꝙ regina nos ad ſe faciat congregari. Unus aūt
ex eis noīe iudas dixit. Scio eīn qꝛ vult a nobis diſce
re: vbinā ſit lignū crucis in quo xp̄s crucifix⁹ fuit. Ui
dete ergo ne aliqs ſibi ꝯfiteri p̄ſumat. Sin autē certiſ
ſime ſciatis ꝙ lex nr̄a euacuabit̄ ꝛ paterne traditiões
funditus deſtruent̄. Zache⁹ eīn auus me⁹ p̄nūciauit
pr̄i meo ſimoni: ꝛ pr̄ meus moriēs dixit mihi: vide fili
qū inqret̄ crux xp̄i: illā manifeſta anteꝙ̄ aliq̄ patiaris
tormēta. Nuſꝙ̄ eīn extūc gēs iudeoꝝ regnabit: ſʒ illi q̄
crucifixū adorāt: qꝛ ipſe xp̄s filius dei erat. Cui ego di
xi. Pater mi. Si vere pr̄es noſtri ieſum xp̄ʒ eſſe dei fi
liū cognouerūt: cur ipm̄ crucis patibulo affixerunt. Et
rn̄dit. Nouit dn̄s qꝛ nunꝙ̄ in cōcilio eoꝝ extiti: ſʒ eis
ſepius ꝯdixi. Qꝛ xͦo ipſe phariſeoꝝ vitia exprobrabat
ipm̄ crucifigi fecerūt. Ipſe xͦo die tertia reſurrexit ꝛ ce
los diſcipulis vidētib⁹ penetrauit. In quē ſtephanus
frater meus credidit quē iudeoꝝ veſania lapidauit: vi
de ergo fili ne ipm̄ vel diſcipulos ei⁹ audeas blaſphe
mare. Nō vr̄ aūt multū probabile ꝙ pr̄ iſtius iude tp̄e
paſſiōis ēē potuerit cū a paſſiōe xp̄i vſqʒ ad hele
nā ſub qua iudas fuit fluxerūt pluſꝙ̄ ducēti ſeptuagin
ta anni: niſi forte dicerent̄ ꝙ tūc hoīes pluſꝙ̄ modo vi
uebāt. Dixerūt ergo iudei ad iudā. Nos talia nūꝙ̄ au
diuim⁹. Uerūtn̄ ſi de hoc regina queſierit: vide ne hoc
ſibi aliquaten⁹ ꝯfitearis. Cū ergo illi an̄ reginā ſteriſ
ſent ꝛ illa eos interrogaſſet de hoc loco vbi fuerat xp̄s
crucifixus: ꝛ ipſi locū nullaten⁹ indicare vellent: iuſſit
eos oēs igne cremari. At illi oēs timētes tradiderūt
iudā dicētes. Hic dn̄a iuſti ꝛ ꝓphete fili⁹ optie nouit le
gē ꝛ tibi oīa q̄ q̄ſieris ab eo indicabit. Tūc illa oēs di
mittēs tenuit iudā ſolum. Cui dixit. Mors ꝛ vita tibi
propoſita ſunt: qḋ malueris elige. Oſtēde igitur mihi
locū qui golgotha dr̄ vbi fuit dn̄s crucifixus vt cruceʒ
ei⁹ inuenire poſſim. Rn̄dit Judas. Quō locū ſcire va
leā cū ducenti anni iam ꝛ amplius fluxerūt: ꝛ nequaꝙ̄
illo tp̄e natus eſſeʒ. Cui regina. Per crucifixū fame te
perimā: niſi mihi dixeris veritatē. Ipm̄ igit̄ in puteū
ſiccū iuſſit ꝓijci ꝛ ibidē famis moleſtia cruciari. Cū er
go ibidē ſex dieb⁹ ſine cibo māſiſſet die ſeptimo extra
hi petijt ꝛ cruceʒ ſe īdicaturū ꝓmiſit. Cū ergo extract⁹
ad locū veniſſet: ꝛ ibidē oraſſet locus ſubito cōmouet̄
ꝛ fumus aromatū miri odoris ſentit̄: ita vt mirat⁹ iu
das ambab⁹ manib⁹ plauderet ꝛ diceret. In veritate
xp̄s tu es ſaluator mundi. Erat aūt in loco illo ſicut in
eccleſiaſticis hyſtorijs legit̄ tēplū veneris qḋ adrian⁹
imperator ibidē cōſtruxerat: vt ſi qs xp̄ianoꝝ in loco
illo adorare voluiſſet videret̄ venerē adorare: ꝛ ob hoc
infrequens ꝛ pene obliuiōi datus fuerat loc⁹. Regina
aūt tēplū funditus fecit deſtrui ꝛ locum inarari. Poſt
hoc iudas precingens ſe viriliter fodere cepit: ꝛ vigin
ti paſſus fodiens tres cruces abſcōditas reperit: quas
ad reginā ꝓtin⁹ deportauit. Cū aūt crucē xp̄i ab alijs
latronū neſciret diſcernere: eas in medio ciuitatis po
ſuerunt ibidē gl̄iam dn̄i p̄ſtolantes. Et ecce cum circa
horā nonā quidā iuuenis mortu⁹ deferret̄: iudas fere
trū tenuit: ꝛ primā ꝛ ſcdāʒ crucē ſup corp⁹ defuncti ap
poſuit: ſed nequaꝙ̄ ille ſurrexit. Apponēs aūt tertiam
crucē ꝓtinus rediit defunct⁹ ad vitā. E. ¶ In hiſtorijs
autē eccliaſticis legit̄ ꝙ cū quedā mulier primaria ci
uitatis ſemiuiua iaceret: macharius ep̄s hieroſolymi
tanus primā ꝛ ſecūdā crucē adhibuit: ſed nihil ꝓfecit:
tertiā xͦo appoſuit: ꝛ mulier apiens oculis ꝓtin⁹ ſanata
reſurrexit. Ambroſius xͦo dicit ꝙ diſcreuit ipſam cru
cem dn̄i p titulū quē poſuerat pilat⁹: quē titulū ibideʒ
inuenit ꝛ legit. Diabol⁹ aūt in aere vociferabat dicēs.
O iuda qd̄ hoc feciſti? Juda de me ꝯtraria operatus es.
Nā ille me ſuadēte fecit ꝓditiōeʒ ꝛ tu me renuēte ieſu
inueniſti crucem. Per illū multoꝝ lucrat⁹ ſum aīas:
per te perdere videor iam lucratas. Per illū regnabā
in ꝑplo: per te iam expellar a regno. Uerūtn̄ tibi viceʒ
repēdā ꝛ ꝯ te regē aliū ſuſcitabo: qui fidē deſerens cru
cifixi cū tormētis te negare faciet crucifixū. Qḋ quidē
de Juliano apoſtata dictū videtur qui iudā ep̄m hiero
ſolymis factū multis tormētis affecit ꝛ martyrē Chri
ſti fecit. Audiēs iudas vociferanter diabolū nihil ex
timuit: ſed conſtāter diabolo maledixit dicens. Xp̄s te
damnet in abyſſum ignis eterni. Poſt hoc iudas ba
ptizatur: quiriacus appellat̄ ꝛ hieroſolymoꝝ defuncto
ep̄o ibidem in ep̄m ordinatur. Uerū cum beata helena
clauos domini non haberet: rogauit epiſcopū quiria
cum vt ad locum pergeret ꝛ clauos dn̄i quereret. Qui
cum veniſſet et ad dn̄m preces fudiſſet: continuo ve
lut aurum

lut auri claui fugētes in terra apparuerūt. Quos ille accipiēs regine detulit. Illa aūt genua figēs in terra: ⁊ caput īclinās eos cū multa reuerētia adorauit. Crucis ꝙ ptē helena detulit filio: partē xo thecis argēteis ↄditā reliqt in loco. Clauos xo qb⁹ dñicū corp⁹ fuerat affixū portat ad filiū ex qb⁹ vt Euſebi⁹ ceſarienſis refert frena quib⁹ vteret ad bellū cōpoſuit: ⁊ ex aliis galeam ſuā armauit. Nōnulli aūt aſſerūt vt Greg. turo. clauos quatuor in dñico corpe fuiſſe: ex qb⁹ helena duos ī freno imparatoris poſuit: tertiū in imagine cōſtātini q̄ Rome ſupeminet vrbi locauit: ⁊ quartū in mare adriaticū qd vſq tūc fuerat nauigātiū vorago ꝓiecit: ꝑcipiēs hoc feſtū de inuētiōe ſcte crucis ſinglis anis ſolēniter celebrari. Amb. xo ſic ait. Queſiuit helena dñi clauos ⁊ inuenit. Et de vno freno fieri ꝑcepit: ⁊ de altero dyadema intexuit. Recte clauus in capite, corona in xtice: ⁊ in manu habena vt ſenſus preemineat: fides luceat: ptās regat. Sctm aūt Quiriacū epm iulian⁹ apoſtata poſtmodū interfecit: ex eo ꝙ ſanctā crucē inuenit cum vbiꝙ ſignū crucis deſtruere niterek. Cū eni ꝯ perſas ꝑgeret: cepit quiriacū inuitare ad ſacrificia idoloꝝ. Qd cū ille renueret dexterā ſibi abſcidi fecit dicēs. hac manu multas eplas ſcripſit: qbus multos a deoꝝ ſacrificiis reuocauit. Cui dixit quiriac⁹. Mltū mihi canis inſenſate ꝓfuiſti: qꝛ priuſꝙ in xpm crederē ſepius ad ſynagogas iudeoꝝ ſcribebā eplas vt nullus in xpm crederet. Et ecce nūc ſcādalū mei corpis abſcidiſti. Tunc iulian⁹ plūbū fecit liquari ⁊ in os eius infundi. Deinde lectū ferreū iuſſit afferri: ⁊ in eo quiriacū extēdi: ⁊ deſuper carbones ſalē ⁊ adipē ſpargi. Sꝫ cū quiriacus immobilis permaneret: dixit ei iulianus. Si nō vis ſacrificare diis: ſaltē dic te xpianū nō eſſe. Qui cū execrans recuſaret iuſſit altā foueā fieri ⁊ ſerpentes venenatos ibidē poni ⁊ quiriacū in eadē iactari: ſꝫ tn̄ ſerpētes cōtinuo mortui ſunt. Iuſſitq iulianus quiriacū in caldareā oleo feruētiſſimo plenā mitti. Qui cū ſe ſignans ſpōte intrare vellet: rogās dñm vt eū iterū ī martyrii lauacro baptizaret: frat⁹ iulianus iuſſit pectus eius gladio pforari. Et ſic in dño conſummari promeruit. F.

Quāta aūt ſit xtu⁹ ſcte crucis ī illo fideli notario pꝫ quē quidā magus decepit: ⁊ ad quēdā locū in queꝫ demones aduocauerat duxit: ꝓmittēs ei ꝙ multis diuitiis abūdaret. Et ecce vidit quēdam magnū ethiopē ſuper excelſum thronū ſedētem: ⁊ in circuitu ei⁹ alios ethiopes circa eū cū lāceis ⁊ fuſtib⁹ ſtantes. Tunc ille magū predictū interrogauit dicēs. Quis eſt iſte puer? Et ille. Dñe ſeruus veſter eſt. Cui demon. Si vis me adorare ⁊ ſeruus meus eſſe ⁊ Chriſtum tuum negare faciā te ſedere in dextera mea. Ille autē ſignū crucis mox edidit ⁊ ſe xpi ſaluatoris ſeruum libere eſſe exclamauit. Statimq vt edidit ſignū crucis oīs illa demonum multitudo euanuit. Poſt hoc cū quadam vice templum ſancte ſophie predictus notarius cum dño ſuo intraſſet: ⁊ ante ſaluatoris imaginem ambo ſtarent: vidit dñs ſuus qd predicta imago ſuper notariū oculos fixos haberet ⁊ ipſum attente reſpiceret. Qd videns dictus dñs ⁊ admirans iuuenē ex parte dextera ſtare fecit. Viditq ꝙ imago in illam iterū partē oculos voluiſſet ⁊ ſuper notarium fixos haberet. Rurſumq fecit ipm ire ex parte ſiniſtra: ⁊ ecce iterū imago oculos voluit ⁊ notariū vt prius reſpicere cepit. Tunc adiuratus a dño vt ſibi diceret quid apud deū meruiſſet propter qd ſic eum imago reſpiceret: dixit ſe nullius boni cōſciū eſſe: niſi ꝙ eū corā diabolo negare noluiſſet.

De ſancto Ioanne apoſtolo ante portam latinam. lxv. A.

Oannes apls ⁊ euāgeliſta dū epheſi ꝑdicaret a ꝓcōſule capit ⁊ vt diis immolet inuitatur. Qui dū renueret in carcerē mittik: ad domitianū imperatorē epiſtola mittik: in qua magn⁹ ſacrilegus ⁊ deorū cōtēptor ⁊ crucifixi cultor notak. Iuſſu igik Domitiani romā deducitur et educto oēs capilli ꝓ deriſione a capite ꝑſcindūk: ac an portā vrbis q̄ latina dr ī doliū feruētis olei igne de ſubter candēte mitti iubek. Nullū tn̄ ibidē dolorem ſenſit: ſꝫ penitus illeſus exiuit. In illo igik loco eccła a xpianis fabricak: ⁊ dies illa tanꝙ dies ſui martyrii ſolennizak. Cū ergo nec ſic a ꝑdicatione xpi ceſſaret: iuſſu Domitiani in pathmos inſulā relegatus eſt. Nec tn̄ impatores romani aplos ꝑſequebank qꝛ xpm predicabāt: cū ipſi nullū deū reſpuerent: ſed qꝛ ipm ſine ſenat⁹ autoritate deificatū aiebāt qd ipſi de nemine fieri prohibuerāt. Vn̄ legik in hiſtoria eccłiaſtica ꝙ cū pilatus quadā vice ad tyberiū epiſtolas de xpo miſiſſet: ⁊ ipſe tyberius eius fidē a romanis recipi aſſentiret ſenatus oīno reſpuit: ex eo ꝙ non ſui autoritate deus vocatus fuit. Alia cā eſt q̄ legitur in quadā chronica ex eo qd romanis prius nō appuerat. Alia cā eſt ex eo qd oīm deoꝝ cultū cui romāi īſeruiebāt euacuabat. Alia cā eſt ex eo qd mūdi deſpectuꝫ ꝑdicabat: ⁊ romāi auari ⁊ ambitioſi erāt. Xps etiam hoc fieri nō ꝑmiſit ne hoc humane potētie aſcriberek. Alia cā ſm magſm Io. beleth quare imperatores ⁊ ſenatus xpm ⁊ aplos ꝑſequebank: erat : qꝛ videbak eis deus nimis ſuperbus ⁊ inuidus: eo qd cōſortē habere nō dignarek. Alia cā eſt quam Oroſius refert: qꝛ ſenatus indigne tulit qd pilatus ad tyberium ⁊ nō ad ſenatum de xpi miraculis literas deſtinauit: ⁊ iō eius cōſecrationē inter deos fieri noluit. vn̄ iratus tyberi⁹ multos de ſenatoribus occidit ⁊ quoſdā exilio dānauit. mater aūt ipſius Ioannis audiēs filiū rome detineri materna cōpaſſione permota romā ad eū viſitandū acceſſit. Sꝫ dū veniſſet ⁊ eū in exilium relegatū audiſſet: inde redirct in campania ciuitate vetulana migrauit ad xpm. Cuius corpus in quodam ſpecu ſepultū multo tempore iacuit: ſed poſtmoduꝫ a filio ſuo Iacobo reuelatum fuit. Quod quidem multo odore redolēs: ac miraculis multis refulgens ad predictam ciuitatē cū multo honore tranſlatum eſt.

De Letaniis. lxvj. A.

Letanie in anno bis fiūt. ſ. in feſto ſcti marci: q̄ dr letania maior: ⁊ tribus diebus ante aſcenſionē dñi que dr minor: ⁊ interpretak letania ſupplicatio vel rogatio. Prima igitur letania tripliciter vocak. Primo Letania maior. Scdo dr ꝓceſſio ſeptiformis. Tertio dr cruces nigre. Dicik aūt letania maior ꝓpter tres cauſas: ſ. ratione illius a quo inſtituta eſt. ſ. a magiſtro gregorio papa. Rōne loci in quo inſtituta eſt: qꝛ rome que ē dña ⁊ caput mūdi: ex eo qd ibi eſt corpus pricipis apoſtoloꝝ ⁊ aplica ſedes. Rōne cauſe pro qua inſtituta ē: qꝛ pro magno ⁊ grauiſſimo morbo. Romani eni cū in quadrageſima continenter vixiſſent: ⁊ in paſcha corp⁹ dñi recipcrent: poſtmodum comeſſationibus ludis et luxurie frena laxabāt. Ideoq deus ꝓuocatus peſtem maximā in eos miſit: quā inguinariā vocant. i. apoſtema ſiue inflaturā inguine: tā ſeua aūt illa peſtis fuit: vt homines in via ī mēſa: in ludis: ī colloquiis ſubito morerenk: ita qd cū aliqs vt dr ſternutabat ſepe cum ipſa ſternutatione ſpm̄ exalabat. Vn̄ cū aliquis aliquē ſternutātē audiebat: ſtatim accurrēs de⁹ te adiuuet accla

mabat: ꝛ abinde vt dicit adhuc hec cõſuetudo ſeruatꝰ
vt cũ aliquẽ ſternutãtẽ audimus . deꝰ te adiuuet accla
mamus. Rurſus vt fertꝰ cũ aliqs oſcitabat frequenter
ↄtinuo ꝛ ſubito ſpũs emittebat. Unñ cum aliqs ſe velle
oſcitare ſentiebat: ↄtinuo ſignũ crucis ſibi imprimere
feſtinabat: ꝛ hec ↄſuetudo ſilr vſqꝫ mõ ſeruatꝰ. Hec aũt
peſtis qualr ortũ habuerit in vita ſcti Greg. reperitur
Scḋo dr ꝓceſſio ſeptiformis: ex eo ꝙ beatus Greg. ꝓ
ceſſiones quas tũc faciebat p ſeptẽ ordies diſponebat
Nã in primo ordine erat oĩs clerus. In ſcḋo oẽs mona
chi ꝛ religioſi. In tertio ſctimoniales. In quarto oẽs
infantes. In quĩto oẽs laici. In ſexto oẽs vidue ꝛ cõti
nentes. In ſeptimo oẽs cõiugati. Sꝫ qḋ mõ nõ poſſui
mus in numero perſonaꝝ ſupplemus in numero leta
niaꝝ: qꝛ ſepties dici debẽt añqꝫ inſignia deponantur.
Tertio dr cruces nigre: qm in ſignũ meroris ex tanta
ſtrage hoim ꝛ in ſignũ pnĩe hoĩes nigris veſtibꝰ ĩdue
bantꝰ. Et forte ꝓpter eãdẽ cãm cruces ꝛ altaria ſaccis
cilicinis velabãt. Hoĩes ẽt fideles veſtes pnĩales de
bẽt aſſumere. B. ¶ Alia aũt dr letania minor q̃ fit tri
bus diebꝰ añ aſcenſionẽ quã btũs mãmertꝰ eṗs vien.
tpe leonis imparoris q̃ cepit anno dñi. cccclviij. añ ĩſti
tutionẽ prime inſtituit. Que dr letania minor rogatio
nes ꝛ ꝓceſſio. Dicitꝰ aũt letania minor ad drĩaꝫ prime
qꝛ .ſ. inſtituta eſt a minori eṗo ĩ minori loco: ꝛ ꝓ minori
morbo. Cã aũt inſtõnis huiꝰ hec fuit. Tũc eñ apḋ vie
nã frequẽtes ꝛ maximi terremotꝰ fiebãt q̃ domos ꝛ ec
cleſias plurimas ſubuertebãt: ꝛ nocturni ſonitꝰ ꝛ cla
mores ſepe audiebantꝰ. Tũc etiã aliud terribile acci
dit: qꝛ in die paſche ignis de celo deſcẽdit ꝛ regis pala
tiũ cõcremauit. Aliud ĩſup mirabilius fiebat. Sicut eñ
demones porcos dei ꝑmiſſiõe olĩ intrauerũt: ſic ꝑmiſ
ſione dñi ꝓpter pctã hoĩm lupos ꝛ alias feras intra
bãt: ꝛ nullos verẽtes nõ ſolũ per vias: ſed ꝑ ciuitatẽ pu
blice diſcurrebãt ꝛ paſſim pueros ꝛ ſenes viros ꝛ femi
nas deuorabãt. Cum igitꝰ tam doloroſi caſus quotidie
fierent: ṗdictus eṗs triduanũ ieiuniũ indixit: letanias
inſtituit. Et ſic ṗdicta tribulatio cõquieuit. Deinde ſta
tutũ eſt ab eccĩa ꝛ firmatũ vt hec letania vbiqꝫ obſerue
tur. Dicuntꝰ etiã rogationes: qꝛ tũc oĩm ſctõꝝ ſuffragia
imploramꝰ: ꝛ merito talis obſeruãtia his tribꝰ diebus
ſeruãda eſt ꝛ rogationibꝰ ſctõꝝ ieiunijs his diebꝰ ĩſiſtẽ
dũ multiplici rõne. Pꝛimo vt deꝰ bella pacificet q̃ in ve
re frequentiꝰ cõcitantꝰ. Scḋo vt teneros adhuc fructus
cõſeruãdo multiplicet. Tertio vt motꝰ carnales q̃ hoc
tpe magis feruẽt in ſe quiſqꝫ magis mortificet. In ve
re eñ ſanguis magis feruet ꝛ illiciti motꝰ magis pul
lulãt. Quarto vt ad receptionẽ ſcti ſpũs ſe qſqꝫ magis
habiliter. Nã per ieiuniũ hõ magis habilitatꝰ: ꝛ ꝑ roga
tiones dignior redditꝰ. Duas alĩs rõnes aſſignat magr
Guilhelmus altiſſiodorẽſis. Pꝛĩa vt .ſ. xp̃o aſcẽdẽte ꝛ
dicẽte: petite ꝛ accipietis ↄfidentius petat eccĩa. Scḋo
qꝛ eccĩa ieiunat ꝛ orat vt parũ habeat de carne ꝑ ipſiꝰ
carnis macerationẽ ꝛ acqrat ſibi alas ꝑ orõnẽ: qꝛ orõ
eſt ala aĩe qua volat in celũ: vt ſic xp̃m aſcendentem li
bere poſſet aſſequi qui aſcẽdit pãdens ante nos iter et
volauit ſuper pennas vẽtoꝝ. Auis eñ q̃ multũ abũdat
in carne ꝛ parum in plumis: bene volare nõ põt: ſicut
paret in ſtrutione. C. ¶ Dicitꝰ etiã ꝓceſſio: qꝛ tũc eccle
ſia generalẽ facit proceſſionẽ. In hac autem ꝓceſſione
crux defertꝰ: cãpane pulſantur: vexillum portatur dra
co quidã cũ ingẽti cauda in quibuſdã eccleſijs baiula
tur: ꝛ oĩm ſctõꝝ ſingulariter patrocinia implorantꝰ. Idõ
aũt ibidẽ crucẽ deferimus ꝛ cãpanas pulſamus vt de
mones territi fugiãt. Nã ſicut rex ĩ ſuo exercitu habet
inſignia regalia .ſ. tubas ꝛ vexilla: ſic xp̃s rex eternꝰ in
ſua eccĩa militãti hꝫ cãpanas ꝓ tubis ꝛ cruces pro ve
xillis: ꝛ ſicut aliqs tyrãnꝰ valde timeret q̃ alicuiꝰ regis
potẽtis ꝛ ſibi inimici tubas in terra ſua audiret. ꝛ vexil
la videret: ſic demones q̃ ſũt ĩ iſto aere caliginoſo vehe
mẽter metuũt qñ tubas xp̃i .ſ. cãpanas pulſari ſentiũt:
ꝛ vexilla .i. cruces cõſpiciũt: ꝛ iſta dr eſſe rõ quare eccle
ſia cãpanas cõſueuit pulſare qñ tẽpeſtates cõcitari vi
det: vt ſcꝫ demones q̃ hoc faciũt: tubas eterni regis au
diãt: ꝛ ſic territi fugiãt. ꝛ a tẽpeſtatis cõcitatione quie
ſcant: licet alia rõ ſit: qꝛ cãpane tunc fideles admonẽt
ꝛ prouocãt vt ꝓ inſtãti periculo oratiõi inſiſtãt. Aliud
etiã vexillũ eterni regis eſt ipſa crux: ſm illud. Vexil
la regis prodeũt fulget crucis myſteriũ quo carne car
nis ꝛc. Quod quidẽ vexillũ demones valde timẽt ſm
qḋ dicit Chryſoſto. Ubicũqꝫ inquit demones ſignũ do
minicũ viderint fugiũt timẽtes baculũ q̃ plagã accepe
rũt. Et hec eſt rõ quare in qbuſdã eccleſijs tpe tẽpeſta
tis crux de eccĩa extrahitꝰ ꝛ tempeſtati opponitꝰ: vt ſcꝫ
demones vexillũ ſummi regis videãt ꝛ territi fugiãt.
Idõ igitꝰ crux in ꝓceſſiõe defertꝰ ꝛ cãpane pulſantꝰ vt de
mones ĩ iſto aere exiſtẽtes territi fugiãt ꝛ a nr̃a infeſta
tiõe deſiſtãt. Uexillũ aũt ibidẽ defertꝰ ꝓpter repñtandã
victoriã reſurrectionis: ꝛ victoriã aſcẽſionis xp̃i qui cũ
magna preda celos aſcẽdit. Unde per aera vexillũ in
cedẽs eſt xp̃s in celũ aſcẽdẽs ꝛ ſicut vexillũ qḋ in ꝓceſ
ſione defertꝰ multitudo fideliũ ſequitꝰ: ſic xp̃m aſcẽden
tẽ magna ſanctoꝝ collectio comitatꝰ. Cantus aũt q̃ ibi
fiũt ſignificãt cãtus ꝛ laudes angeloꝝ q̃ xp̃o aſcẽdenti
obuiauerũt ꝛ ipm cũ ſua ſocietate vſqꝫ ad celũ cũ mul
tis laudibus ꝑduxerũt. In quibuſdã aũt eccleſijs ꝛ ma
xime in eccleſijs gallicanis conſuetudo habetꝰ qḋ dra
co quidã cũ longa cauda ꝛ inflata plena .ſ. palea vel ali
quo tali: duobꝰ diebꝰ ꝛ primis añ crucẽ: ꝛ tertio cũ cau
da vacua poſt crucem defertꝰ: per qḋ ſignificatꝰ ꝙ in pri
mo die añ legẽ: ꝛ in ſcḋo ſub lege diabolꝰ in hoc mundo
regnauit. In tertio aũt die ſcꝫ grĩe ꝑ paſſionẽ xp̃i de ſuo
regno expulſus fuit. Rurſus in ipſa ꝓceſſione oĩm ſan
ctoꝝ pariter patrocinia poſtulamus. D. ¶ Quare aũt
tũc ſctõs rogamus plures cauſe ſunt ſuperius aſſigna
te. Sũt aũt ꝛ alie cauſe generales ꝓpter q̃s deus ordi
nauit vt ſanctos oremus: ſcꝫ ꝓpter noſtrã inopiã: ſan
ctoꝝ gloriã: ꝛ dei reuerẽtiã. Sancti eñ vota ſupplican
tiũ ſcire pñt: qꝛ in illo eterno ſpeculo intelligũt quãtũ
vel illis ꝑtinet ad gaudiũ vel nobis ad auxiliũ. Pꝛĩa
ergo ratio eſt ꝓpter noſtrã inopiã: ꝛ hoc vel ꝓpter ino
piã quã habemꝰ in merẽdo: vt vbi noſtra nõ ſuppetunt
merita patrocinẽtur aliena. Uel ꝓpter inopiã quã ha
bemus in cõtemplando: vt qui nõ poſſumus ſummã lu
cem reſpicere in ſe ſaltẽ in ſctĩs aſpicere valeamꝰ. Uel
propter inopiã quã habemus in amando: qꝛ plerunqꝫ
imperfectus homo magis ſentit ſe affici circa vnũ ſan
ctum q̃ etiam circa deum. Secũda ratio eſt ꝓpter ſan
ctorum gloriam. Uult eñ deus vt ſanctos inuocemus
vt dum per eorum ſuffragia qḋ petimus impetramus
ipſos magnificemus ꝛ glorificãdo collaudemus. Ter
tia ratio eſt ꝓpter dei reuerẽtiam: vt peccator qui deũ
offendit quaſi non audeat eũ in propria perſona adire:
ſed amicoꝝ poſſit patrocinia implorare. In huiuſmo
di aũt letanijs eſſet illud angelicũ cãticũ frequẽtãdũ.
Sctẽ deꝰ ſctẽ fortis ſancte ꝛ immortalis miſerere no
bis. Refert eñ Ioãnes Damaſcenus in lib. iij. qḋ cum
apud conſtantinopolim ꝓpter quandã tribulationem
letanie fierent: quidã puer de medio ppl̃i in celum eſt
raptus: ꝛ iſtud canticũ ibidẽ edoctus. Deinde ad ppl̃m
rediẽs illud angelicũ cãticũ in cõſpectu ppl̃i decanta
uit: ꝛ mox oĩs tribulatio ceſſauit. In calcedoñ. quoqꝫ

ſynodo fuit iſtud cãticũ approbatũ. Et cõcludit ita da=
maſcenus. Nos aũt dicimus q per iſtud cãticũ demo=
nes recedũt. Hui⁹ ergo cãtici laus ⁊ autoritas ex qua=
tuor colligitur. Primo ex eo q angelus illud edocuit.
ſcdo ex eo q ad ei⁹ ꝓlationẽ illa tribulatio cõquieuit.
tertio ex eo q Calcedoñ. ſynodus illud approbauit.
quarto ex eo q demones illud timent.

¶ De aſcenſione domini. lxvij. A.

ASceñſio dñi quadrageſima die a reſurrectione facta eſt. Circa
quã aſcẽſionẽ ſeptẽ ꝑ ordinẽ ↄſideran
da ſunt. Primo vñ aſcẽdit. Scdo quare
nõ ſtatim poſt reſurrectionẽ aſcendit:
ſed tot dies expectauit. Tertio quali=
ter aſcẽdit. Quarto cũ qbus aſcẽdit.
Quinto quo merito aſcendit. Sexto
quo aſcẽdit. Septimo quare aſcẽdit.
Circa primũ notãdũ qm̃ de mõte oli=
ueti verſus bethaniã celos aſcendit.
Qui mons ſm aliã trãſlationẽ dr mons triũ luminũ.
Nã de nocte ex parte occidẽtis illuminabat igne tẽpli
q: erat ignis iugis ĩ altari. Mane ex parte oriẽtis pri=
mo excipiebat radios ſolis anteq̃ illuminaret ciuita=
tẽ. Habebat inſuꝑ in ſe copiã olei qd eſt fomẽtũ lumi=
nis. Et iõ dicit mõs triũ luminũ. In hunc igit montẽ
xp̃s diſcipulos ire ꝑcepit. Nã in ipſa die aſcenſiõis bis
appuit ſemel. xj. aplis comedẽtib⁹ ĩ cenaculo. Oẽs q̃=
dẽ tã apli q̃ alij diſcipuli: nec nõ mulieres habitabant
in illa parte hierlm q̃ dicebat mello. ſ. in monte ſyon
vbi dauid ↄſtruxerat ſibi palatiũ. Et erat ibi illud ce=
naculũ grãde ſtratũ in quo dñs ꝑcepit ſibi parare pa=
ſcha. ⁊ in illo cenaculo tũc. xj. apli habitabant. Ceteri
aũt diſcipuli ⁊ mulieres habitabãt circũquaq ꝑ diuer
ſa hoſpitia. Dũ igit ĩ illo cenaculo comederẽt dñs eis
apparuit ⁊ incredulitatẽ eoꝝ exprobrauit. Et cũ come
diſſet cũ eis ⁊ ꝑcepiſſet vt ĩ mõtẽ oliueti verſus betha
niã irent: ibidẽ eis iterũ apparuit: ac indiſcrete querẽ=
tib⁹ rñdit. Et eleuatis manib⁹ eis bñdixit: ⁊ inde corã
eis ĩ celũ aſcẽdit. De loco aũt aſcẽſionis dixit ſulpitius
ep̃s hieroſolymitan⁹. ⁊ habet ⁊ in gloſſa. Quia cũ ibi
poſtea edificata eſſet eccl̃ia loc⁹ ille in quo ſteterũt ve=
ſtigia xp̃i aſcẽdẽtis nunq̃ potuit ſterni pauimẽto uno
reſiliebãt: marmora ĩ ora collocãtiũ. Calcari etiã pul=
ueris a dño hoc dicit eſſe documẽtũ: q veſtigia impꝛſſa
cernuntur ⁊ eãdẽ adhuc ſpeciẽ velut preſſis veſtigiis
terra cuſtodit. B. ¶ Circa ſcdꝫ quare. ſ. nõ ſtatim aſcẽ
dit vt reſurrexit: ſed ꝑ. xl. dies expectare voluit. Notan
dũ q hoc fecit ꝓpter tres ratiões. Primo ꝓpter reſur
rectionis certificationẽ. Difficili⁹ eñ erat ꝓbare veri=
tatẽ reſurrectionis q̃ paſſionis: q: a prima die vſq ad
tertiã vere poterat ꝓbari paſſio: ſed ad veram reſurre=
ctionẽ ꝓbandã plures dies requirebantur. ⁊ iõ maius
tẽpus requirebat inter reſurrectionẽ ⁊ aſcẽſionẽ q̃ in
ter paſſionẽ ⁊ reſurrectionẽꝫ. De hoc ſic dicit leo papa
in ſermõe de aſcẽſione. Quadragenari⁹ hodie dieꝝ re=
pletus eſt numerus ſacratiſſima ordinatione diſpoſi=
tus ⁊ ad vtilitatẽ noſtre eruditionis impenſus vt dũ a
dño in hoc ſpacio mora ꝑſentie corporalis extendit. fi=
des reſurrectiõis documentis neceſſarijs muniretur.
Gratias agim⁹ diuine diſpẽſatiõis ⁊ ſctõꝝ patrũ neceſ
ſarie tarditati. Dubitatũ eſt ab illis ne dubitaretur a
nobis. Scdo ꝓpter aploꝝ cõſolationẽ: q: eñ conſola=
tiones diuine ſuꝑabũdant tribulationibus ⁊ tp̃s paſ=
ſionis fuit tp̃s tribulatiõis aploꝝ ideo plures debue=
runt eſſe dies iſti q̃ illi. Tertio ꝓpter myſticã ſignifica=
tionẽ vt ꝑ hoc daret itelligi q ↄſolatiões diuine cõpa
rentur ad tribulationes ſicut annus ad diẽ dies ad ho
ram: hora ad momẽtũ. Qd eñ cõparent ſicut annus
ad diẽ ptꝫ ꝑ illud qd legit Eſa. lxj. Predicarẽ annum
placabilẽ dño ⁊ diẽ vltionis deo nr̃o. Ecce ꝓ die tribu
lationis reddit annũ cõſolatiõis. Qd aũt cõparentur
ſicut dies ad horã ptꝫ per hoc q dñs. xl. horis mortu⁹
iacuit qd fuit tribulationis. ⁊ ꝑ. xl. dies ſurgens diſci=
pulis apparuit qd fuit cõſolationis. Vñ gloſ. xl. horis
mortuus fuerat ꝓpter hoc. xl. dieb⁹ ſe viuere cõfirma=
bat. Qd xᵒ cõparent ſicut hora ad momentũ inſinua=
tur. Eſa. liiij. In momẽto indignatiõis mee abſcõdi fa=
ciem meã ⁊c. C. ¶ Circa tertiũ notãdũ q aſcẽdit primo
potenter: q: ꝓprijs viribus. Eſa. lxiij. Qui eſt iſte qui
venit de edon ⁊c. gradiẽs ĩ multitudine vtutis ſue. Itẽ
Io. nemo aſcẽdit ĩ celũ. ſ. ꝓpria vtute niſi q̃ deſcendit
de celo fili⁹ hoĩs q̃ eſt in celo. Licet eñ quaſi in quodã
globo nubis aſcẽderit hoc tñ nõ fecit q nubis miniſte
rio indigeret: ſꝫ vt ꝑ hoc oñderet q oĩs creatura para=
ta eſt obſeq̃ creatori ſuo. Ipe eĩ potẽtia diuinitatis ſue
aſcẽdit. Et in hoc notat differentia ſm qd dr in hiſto.
ſchola. xp̃i ad enoch ⁊ heliã. Nã enoch tranſlatus eſt.
Helias ſubuect⁹ eſt: ſꝫ Ieſus ꝓpria vtute aſcẽdit. Pri
mus ſm Gre. ꝑ coitũ gñatus ⁊ generãs: ſcds generat⁹:
ſed nõ generãs: terti⁹ nec generat⁹ nec generãs. Scdo
aſcẽdit potẽter q: vidẽtib⁹ diſcipulis. Vñ dr. Videtib⁹
illis eleuat⁹ eſt. Itẽ Io. xvj. Vado ad eũ q̃ miſit me et
nemo ex vobis iterrogat me quo vadis. Glo. Ita palã
vt nemo iterroget qd viſu corporali fieri cernat. Ideo
eñ illis vidẽtib⁹ aſcẽdere voluit vt ipſi teſtes aſcẽſio=
nis exiſterent ⁊ naturã humanã in celũ ferri gauderẽt
⁊ ipm ſeq̃ deſiderarẽt. Tertio letãter q: iubilãtib⁹ an=
gelis. vñ p̃s. Aſcẽdit de⁹ in iubilatione. Aug. Aſcẽdẽte
xp̃o pauet oẽ celũ: aſtra mirant: plaudẽt agmina: tube
ſonãt: ⁊ letis ſe admiſcẽt blanda modulamina choris.
Quarto velociter. p̃s. Exultauit vt gygas ad curren
dã viã. Valde eñ velociter aſcẽdit qñ tm̃ ſpaciũ quaſi
in momẽto ꝑcurrit. Refert eñ rabi moyſes maximus
philoſophus q q̃libet circul⁹ ſiue qdlibet celũ cuiuſli=
bet planete hꝫ in ſpiſſitudine viã quingẽtoꝝ annoꝝ. i.
ſpatiũ tñt q̃tũ poſſet aliqs ire via plana in quingẽtis
annis. Et diſtantia inter celũ ⁊ celũ eſt ſilr vt dicit via
quingẽtoꝝ annoꝝ ⁊ ideo cũ ſint ſeptẽ celi erit ſm ipm
a centro terre vſq ad cõcauũ celi ſaturni qd eſt celum
ſeptimũ via ſeptẽ milliũ ãnorũ ⁊ ſeptingentoꝝ anno=
rum. i. tantũ ſpaciũ quantũ de via plana aliqs iret in
ſeptẽ milib⁹. dcc. annis ſi tm̃ viueret ita q q̃libet ãn⁹
cõponat ex. ccclxv. dieb⁹ ⁊ iter cuiuſlibet diei ſit. xl. mil
liarũ. ⁊ qdlibet milliare ſit duoꝝ milliũ paſſuũ ſiue cu
bitoꝝ. Hec rabi moyſes: Vtrũ aũt hoc verũ ſit de⁹ ſcit.
Hanc eñ menſurationẽ ille nouit q̃ oĩa fecit in nũero:
põdere ⁊ menſura. Iſte igit fuit magnus ſaltus quem
fecit xp̃s. ſ. de terra ĩ celũ: ⁊ de hoc ſaltu ⁊ qbuſdã alijs
ſaltib⁹ xp̃i ſic dicit Amb. Saltu quodã xp̃s venit ĩ hũc
mũdũ: apud patrẽ erat ⁊ in virginẽ venit: ⁊ ex virgine
in ꝑſepe trãſilijt deſcẽdit in iordanẽ: aſcendit in crucẽ
deſcendit in tumulũ: ſurrexit de tumulo ⁊ ſedet ad dex
teram patris. D. ¶ Circa quartũ cũ qbus ſcꝫ aſcendit.
Notãdum q aſcendit cum magna preda hoĩm ⁊ ma=
gna multitudine angeloꝝ. Quod enim cũ ꝑda hoĩm
aſcenderit patet illud qd dicit in p̃s. Aſcẽdiſti in altũ
cepiſti captiuitatem ⁊c. Quod autem aſcenderit cum
multitudine angelorum patet per illas interrogatio=
nes quas chriſto aſcendente minores angeli fecerunt
maioribus: vt habetur Eſa. lxiij. Quis eſt iſte qui ve=
nit de edon tin. ve. de boſra. vbi dicit gloſ. q quidam
angeli non plene cognoſcentes myſterium incarna=

tionis paſſionis ⁊ reſurrectionis vidētes aſcēdere ad celos dñm cū multitudine angeloꝝ ⁊ ſanctoꝝ hoīz ꝓpria vꝛtute ipm incarnationis ⁊ paſſionis myſteriū admirant̄ ⁊ angelis comitātibꝰ dñz dicūt. Quis eſt q̄ venit ⁊c. in ps. Quis eſt iſte rex glie? Dionyſius aūt in li. angelice hierarchie. c. vij. inſinuare videt̄ ꝙ dum xp̄s aſcēderet tres q̄ōnes ab angelis facte ſunt. Primā fecerūt maiores angeli adinuicē ſibipſis. Scdam fecerūt ipſi maiores xp̄o aſcēdēti. Tertiā fecerūt minores maioribꝰ. Querūt igit̄ īter ſe maiores dicētes. Quis eſt iſte q̄ venit de edō ⁊c. Edō ſanguinea iterp̄tat̄ boſra munita. Quaſi dicāt q̄s eſt iſte q̄ venit d̄ mūdo ſanguineo ꝑ pctm̄ ⁊ munito per malitiā ꝯ deū: vel q̄ venit de mūdo ſanguineo ⁊ inferno munito. Rn̄dit dñs. Ego q̄ loquor iuſtitiā ⁊c. Dionyſiꝰ ponit talē literam. Ego eñ dicit diſputo iuſtitiā ⁊ iudiciū ſalutaris. In redēptiōe humani gñeris fuit iuſtitia inquātū. ſ. factor creaturā ſuā a dño alieno reduxit: ⁊ fuit iudiciū inq̄tū diabolū inuaſorē alieni iuris ab eo quē poſſidebat hoſtem potēter eiecit? Sed ſm hoc facit dioniſiꝰ q̄ōnē hic. Cū ipſi ſuperiores āgeli ſint deo ꝓximi ⁊ immediate a dño illuminent̄ quare abinuicē q̄rūt quaſi abinuicē diſcere cupientes. Sed ſic ipē ſoluit ⁊ cōmentator exponit in eo ꝙ interrogāt ſignificāt ſe ſciam appetere in eo aūt qđ primo inter ſe cōferūt demōſtrāt ꝙ diuinā in ſe ꝓceſſionē nō audēt ꝑuenire. Apud ſe ergo primo interrogare deliberāt ne forte illuminationē q̄ ipſis a deo fit nimis feſtina īterrogationē ꝑueniāt. Hec igit̄ q̄ſtio nō eſt doctrine inq̄ſitio: ſed ignorātie ꝓfeſſio. Scda q̄ſtio eſt quā fecerūt ipi ſupmi angeli ad xp̄m dicētes. Quare ꝗ rubrū eſt idumētū tuū ⁊ veſtimētū tuū ſicut calcātiū in torculari. Dñs dicit̄ habuiſſe indumētum. i. corpus ſuū rubrū. i. ſanguine cruētatū: ex eo ꝙ dū aſcēderet in corpe ſuo cicatrices habebat. Voluit eñ cicatrices in corpore ſuo ſeruare ſm qđ dicit Beda quinq; de cauſis. Ait eñ ſic. Cicatrices dñs ſeruauit ⁊ in iudicio ſeruaturus eſt: vt fidē reſurrectionis aſtruat: vt ꝓ oibꝰ ſupplicādo eas p̄ri rep̄ſentet: vt boni ꝙ͂ miſericorditer ſint redēpti videāt vt reprobi ꝙ͂ iuſte ſint dānati recognoſcant vt ꝑpetue victorie ſue certū triūphū deferat. Huic ergo q̄ſtioni dñs ſic rn̄det. Torcular calcaui ſolꝰ ⁊ de gētibꝰ nō eſt vir mecū. Et pōt vocari torcular crux in qua tā͂ꝗ in p̄lio ſic preſſus eſt: vt etiā ſanguis effunderet̄. Vel torcular vocat diabolū q̄ humanū genꝰ ſic funibus peccatorū inuoluit ⁊ ſtrinxit: vt q̄cquid in eis ſpirituale erat exprimeret: ⁊ ſolū vinacia remanerent. Sed noſter bellator torcular calcauit vincula pctōꝝ dirupit ⁊ in celū aſcendēs poſtmodū tabernā celi aperuit: et vinū ſanctiſpūs effudit. Tertia q̄ſtio eſt quā fecerūt minores angeli maioribꝰ dicētes. Quis eſt iſte rex glie. Quibꝰ illi rn̄derūt. Dñs vꝛtutū ipſe eſt rex glorie. De hac angelorū q̄ōne ⁊ aliorū ꝯuenienti rn̄ſione ſic dixit. Aug. Sāctificat̄ diuino comitatu immēſus aer: ⁊ oīs illa volitans ꝑ aera demonū turba xp̄o aſcēdēte trāſfugit. Cui occurrētes āgeli q̄s eſſet ſciſcitant̄ dicētes. Quis eſt iſte rex glie. Quibꝰ alij rn̄dētes dixerūt. Hic eſt ille valde cādidus ⁊ roſeus: hic eſt ille q̄ nō habuit ſpēm neq; decorē. Infirmꝰ in ligno fortis in ſpolio. Vilis in corpuſculo: armatꝰ in p̄lio. Fedus in morte: pulcher in reſurrectiōe. Cādidꝰ ex virgine: rubicūdus in cruce. Fuſcus in opprobrio: clarus in celo. Circa quintū quo. ſ. merito aſcēdit. Notādū ꝙ triplici merito aſcēdit. de q̄ ſic dicit Pſe. Propter vꝛitatē: q2 illā q̄ ꝑ ꝓphetas ꝓmiſeras adipleuiſti ⁊ māſuetudinē q2 ſicut ouis ꝓ vita ppl'i īmolaris ⁊ iuſtitiā: q2 non p̄tāte ſed iuſtitia eripuiſti hominē ⁊ deducet te mirabiliter dextera tua potentia ſiue virtus deducet te hoc eſt in celū. E. ❡ Circa ſextū quo. ſ. aſcēdit notādū ꝙ ſuꝑ oēs celos aſcēdit ſcđm qđ dr̄ Ephe. iiij. Qui aſcēdit ipē eſt ⁊ q̄ aſcendit ſuꝑ oēs celos vt adimpleret oīa. Suꝑ oēs celos: dicit: q2 plures ſūt celi ſuꝑ quos ipē aſcēdit. Eſt eñ celū materiale: rōnale: ītellectuale ⁊ ſupſubſtātiale. Celū materiale multiplex eſt. ſ. celū aereū: ethereū: olimpiū: igneum: ſydereū: cryſtallinū: ⁊ empireū. Celū aūt rōnale eſt hō iuſtus q̄ dr̄ celū rōne inhabitationis diuine: q2 ſicut celū eſt ſedes ⁊ habitatio dei ſm qđ dr̄ in Eſa. lxvj. Celū mihi ſedes eſt. ſic aīa iuſti ſm qđ dicit̄ ī li. Sap. aīa iuſti ſedes ē ſapiētie. Rōne cōuerſatiōis ſctē: q2 ſcti ꝑ cōuerſationē ⁊ deſideriū ſemꝑ habitant in celo ſicut dicebat apl's. Noſtra cōuerſatio ī celis eſt. Rōne opationis cōtinue. q2 ſicut celū continue mouetur: ſic ⁊ ſcti ꝑ bona opa cōtinue mouent̄. Celum intellectuale eſt angelꝰ. Angeli eñ dicunt̄ celū: q2 inſtar celi ſunt altiſſimi rōne dignitatis ⁊ excellētie. De quorū dignitate ⁊ excellētia. Dicit dionyſius in lib. de diuinis noībus. c. iiij. Diuine mentes ſunt ſuꝑ reliqua exiſtētia ⁊ viuūt ſuꝑ reliqua viuētia ⁊ intelligūt ⁊ cognoſcūt ſuꝑ ſenſum ⁊ rationē ⁊ plus ꝙ͂ oīa exiſtentia pulchrū ⁊ bonū deſiderāt ⁊ eo participant. Scđo ſunt pulcherrimi rōne nature ⁊ glie. De quorū pulchritudine dicit Diony. in eodē li. Angelus eſt manifeſtatio occulti luminis: ſpeculū purū: clariſſimū incōtaminatū incoīq̄natū īmaculatū ſuſcipiēs ſi phas eſt dicere pulchritudinē bōiformis deiformitatis. Tertio ſūt fortiſſimi rōne virtutis ⁊ potētie. De quoꝝ fortitudine dicit Damaſce lib. ij. c. iij. Fortes ſunt ⁊ parati ad dei voluntatis expletionē ⁊ vbiq; ꝯfeſtim inueniunt̄ vbicūq; diuinus iuſſerit nutus. Celū eñ hꝫ altitudinē pulchritudinē ⁊ fortitudinē. De duobꝰ primis Eccl'i. xliij. Altitudinis firmamētū ⁊c. De tertio Job. xxxvij. Tu forſitan cū illo fabricatus es ⁊c. Celū aūt ſuperſubſtātiale eſt equalitas diuine excellētie de quo xp̄s venit ⁊ vſq; ad illđ poſtmodū aſcēdit. De quo dr̄ in ps. A ſommo celo egreſſio eiꝰ: ⁊ occurſus eius vſq; ad ſummū eius. Suꝑ oēs igit̄ hos celos vſq; ad ipm celum ſuperſubſtātiale xp̄s aſcēdit. Qđ eñ aſcenderit ſuꝑ oēs celos materiales hꝫ ꝑ illud qđ dicit̄ in ps. Eleuata eſt magnificētia tua ſuꝑ celos deꝰ. Suꝑ oēs eñ celos materiales vſq; in ipm celū empyreū aſcendit nō ſicut elias q̄ in curru igneo aſcendit vſq; ad ſublunarē regionē: nec eā tranſcēdit: ſed in paradiſum terreſtē trāſlatus q̄ adeo eminet vt ꝑtingat ad ſublunarē regionē nec eam trāſcendit. In hoc ergo celo empireo xp̄s reſidet et eſt ſpecialis ⁊ ꝓpria eiꝰ māſio ⁊ angelorū ⁊ aliorū ſctōꝝ. Et cōgrue cōuenit hec habitatio habitatoribꝰ. Illđ eñ celū ceteros celos excellit: dignitate: prioritate. ſitu ⁊ ambitu: ⁊ iđ eſt cōueniēs habitatio xp̄i q̄ oēs celos rōnales ⁊ itellectuales trāſcēdit dignitate: eternitate: ſitu īmutabilitatis ⁊ ambitu p̄tātis. Silr̄ eſt cōgrua habitatio ſanctoꝝ. Illud eñ celū eſt vniforme: īmobile luminoſitatis ꝑfecte: ⁊ capacitatis immēſe. Et recte cōgruit angelis ⁊ ſctīs q̄ fuerūt vniformes in opatione: immobiles in dilectiōe: luminoſi in fide ſiue cognitione capaces in ſpūſcti receptiōe. Qđ aūt ſuꝑ oēs celos rōnales. i. ſuꝑ oēs ſctōs aſcēderit: ptꝫ ꝑ illud qđ dr̄. Cāti. ij. Ecce iſte venit ſaliēs in mōtibꝰ trāſ. col'. Et vocātur mōtes angeli colles vero viri ſcti. Qđ vo ſuꝑ oēs celos intellectuales. i. angelos aſcēderit ptꝫ ꝑ illđ qđ dicit̄ in ps. Qui ponis nubē aſcēſum tuū: q̄ ambulas ſuꝑ pen. ven. Itē aſcēdit ſuꝑ cherubin ⁊ volauit ſuper pen. ven. Qđ aūt vſq; ad celū ſupſubſtātiale. i. dei eq̄litatē aſcēderit ptꝫ ꝑ illud qđ dr̄ Mar. vlt. Et dñs q̄dem

Jeſus

ieſus poſtq̃ locutus eſt eis aſſumpt⁹ eſt in celũ ⁊ ſedet a dextris dei. Dextera eñ dei eſt equalitas dei. Bern. dño meo ſingulr a dño ⁊ dictũ ⁊ datum eſt ſedere a dextris glie ipſius: vtpote in glia coequali: in eſſentia cõſubſtantiali: ꝑ regnatiõe ↄſili: maieſtate nõ diſpari: eternitate nõ poſteriori. Uel põt dici q̃ xp̃s ĩ aſcẽſiõe ſublimis fuit quadruplici ſublimitate: ſcȝ locali remuneratione ꝑmiꝫ cognitiõali ⁊ virtuali. De p̃mo Eph.iiij. Qui deſcẽdit ipſe ẽ ⁊ q̃ aſcẽdit ſup oẽs celos. De ſcḋo Phil.ij. Factus obediẽs ⁊c. Ubi dicit Aug. Humilitas claritatis eſt meritũ: claritas hũilitatis eſt premiũ. De tertio ps. Aſcẽdit ſup cherubin. i. ſup oẽm ſcientie plenitudinẽ. De quarto ptȝ: q2 aſcẽdit etiã ſup ſeraphin. Eph.iij. Scire etiã ſupereminẽtẽ charitate xp̃i. Circa ſeptimũ quare ſcȝ aſcendit. Notãdũ q̃ aſcẽſiõis ſue.ix. ſunt fructus ſiue vtilitates. Pria vtilitas eſt ↄſecutio amoris diuini Joã.xvj. Niſi ego abiero paracletus nõ veniet: vbi dicit Augu. Si carnaliter mihi adheſeritis: capaces ſpũ nõ eritis. Scḋa eſt maior cognitio dei. Jo.xiiij. Si diligeretis me gauderetis vtiq̃ q2 vado ad patrẽ: vñ dicit Augu. Jõ ſubtraho formã iſtã ſerui in qua pr maior me eſt: vt deũ ſpũalr videre poſſitis. Tertia eſt meritũ fidei. De hac ſic dicit Leo in ſermone de aſcẽſiõe. Tũc ad equalẽ pri filiũ eruditior fides greſſu mẽtis cepit accedere ⁊ ↄtctiõe corporee in xp̃o ſubſtãtie in qua patre minor eſt nõ egere: magnarũ eñ hic vigor ẽ mentiũ incũctanter credere q̃ corporeo nõ videntr intuitu: ⁊ ibi figere deſideriũ quo nequeas inferre ↄſpectum. Aug.li.ↄfeſſionũ. Exaltauit vt gygas ad currẽdã viã ſuã. Nõ eñ tardauit ſȝ cucurrit clamãs dictis: factis: morte: vita: deſcẽſu: aſcenſu. Clamãs vt redeamus ad eũ ⁊ diſceſſit ab oculis vt redeamus ad cor et inueniam⁹ eũ. Quarta eſt nr̃a ſecuritas. Jõ eñ aſcẽdit vt nr̃ aduocat⁹ ſit apud patrẽ: valde eñ ſecuri eſſe poſſumus qñ talẽ aduocatũ apud patrẽ nos hr̃e cõſideramus. j. Jo.ij. Aduocatũ habem⁹ apud patrẽ ieſum xp̃ȝ iuſtũ ⁊ ipſe eſt ꝓpiciatio ꝓ pctis nr̃is. De hac ſecuritate dicit Bern. Securũ acceſſum habes o hõ apud deũ vbi mr ante filiũ: ⁊ fili⁹ añ prem: mr oñdit filio pect⁹ ⁊ vbera: fili⁹ oñdit pri lat⁹ ⁊ vulnera. Nulla ergo poterit eſſe repulſa vbi tot ſunt charitatis inſignia. Quinta eſt nr̃a dignitas. Maxĩa q̃dẽ nr̃a dignitas eſt qñ natura nr̃a vſq̃ ad dexterã dei exaltata eſt. Uñ ⁊ ãgeli hãc dignitatẽ in hoib⁹ cõſiderãtes deinceps ꝓhibuerũt ſe adorari ab hoib⁹ ſicut dr Apo.xix. Cecidi inq̃t añ pedes ei⁹ vt adorarẽ eũ ⁊ dixit mihi. Uide ne feceris. Cõſeruus tu⁹ ſuȝ ⁊ fratrũ tuoꝝ. Ubi dicit gloſ. in veteri lege nõ ꝓhibuit ſe adorari: ſȝ poſt aſcẽſionẽ vidẽs ſup ſe exaltari hoiem timuit adorari. Leo papa in ſermõe de aſcẽſione. Hodie natura nr̃e hũanitatis vltra cũctarũ altitudinẽ ptãtũ ad dei pr̃is eſt ꝓuecta ↄceſſum: vt mirabilior fieret gr̃a dei cũ remotis a cõſpectu hoim qui merito reuerẽtiã ſui ſentiebantr indicere fides non diffideret: ſpes nõ fluctuaret charitas nõ reperet. Sexta eſt ſpei nr̃e ſoliditas. Heb.iiij. habẽtes g̃ põtificeȝ magnũ q̃ penetrauit celos ieſuȝ filiũ dei teneam⁹ ſpei nr̃e ↄfeſſionẽ. Jtẽ Heb.vj. Qui ↄfugim⁹ ad tenẽdã ꝓpoſitã ſpẽ quẽ ſicut anchorã habem⁹ aĩe tutã ac firmã ⁊ incẽdẽtẽ vſq̃ ad iteriora velaminis: vbi p̃curſor ꝓ nobis introiuit ieſus. De hac iterũ Leo. Xp̃i aſcẽſio nr̃a ẽ ꝓuectio ⁊ q̃ p̃ceſſit glia capitis: eo ſpes tẽdit ⁊ corporis. Septĩa eſt vie oſteſio. Michee.ij. Aſcẽdit pãdens iter ante eos. Augu. Uia tibi fact⁹ eſt ipſe ſaluator: ſurge ⁊ ãbula habes q̃ noli pigreſcere. Octaua ianue celeſtis apertio. Sicut eñ prim⁹ adã aperuit ianuas inferni: ſic ſcḋs paradiſi. Uñ eccl'ia cantat. Tu deuicto mortis aculeo ⁊c. Nona loci preparatio. Jo.xiiij. Uado parare vobis locum. Aug. Domine para quod paras: nos enim tibi paras ⁊ tu te nobis paras quando locũ paras et tibi in nobis et in te nobis.

Ⲥ De ſancto Spiritu. lxviij. A.

SPiritusſanctus hodierna die vt ſacra actuum teſtatur hiſtoria in apl'os in linguis igneis miſſus eſt. Circa cuius miſſionẽ ſiue aduẽtum octo ↄſideranda ſunt. Primo a quo miſſus eſt. Scḋo quod modis mittitr ſiue miſſus eſt. Tertio q̃ tpe miſſus eſt. Quarto q̃ties miſſus eſt. Quinto qualiter miſſus eſt. Sexto ĩ quos miſſus eſt. Septĩo ꝓpter q̃d miſſus eſt. Octauo per q̃d miſſus eſt. Circa primũ. ſ. a quo miſſus eſt. Notãdũ q̃ ipſum ſpm̃ pater miſit: ⁊ filius miſit: ⁊ ipſe ſpũſſctũs ſeipȝ dedit ⁊ miſit. De primo Jo.xiiij. Paracletus aũt ſpũſſctũs quẽ mittet pater in noĩe meo ⁊c. De ſcḋo Jo.xvj. Si aũt abiero mittã eũ ad vos. Miſſio eñ in iſtis inferiorib⁹ hȝ cõparationẽ ad ſuũ mittẽtem ſub triplici habitudine. ſ. vt ad dantẽ eſſe: ⁊ ſic mittitr radius a ſole vt ad dãtem ꝟtutẽ: ⁊ ſic mittitr iaculũ a ꝓiectore vt ad dãtẽ iuriſditionẽ ſiue autoritatẽ: ⁊ ſic mittitr nuncius a p̃ceptore. Scḋm hũc triplicẽ modũ miſſio põt cõuenire ſpũſctõ. Mittitr eñ a pr̃e ⁊ filio tanq̃ ab eis habens eſſe ⁊ ꝟtutem ⁊ autoritatẽ in operãdo. Nihilominus ⁊ ipſe ſpũſſctũs ſeipm̃ dedit ⁊ miſit qḋ videtr inſinuari Jo.xvj. cũ dr. Cũ aũt venerit ille ſpũs ꝟitatis ⁊c. Naȝ ſicut dicit Leo papa in ſermone de pẽthe. Btã trinitas incõmutabilis deitas vna eſt in ſubſtantia: indiuiſa in opere: cõſors in volũtate: par in oĩpotentia: equalis in glia. Diuiſit aũt ſibi op⁹ nr̃e redẽptionis nĩa trinitatis: vt pater ꝓpitiaretr: fili⁹ ꝓpitiaret: ſpũſſctũs igniret. Q2 eñ ſpũſſctũs de⁹ eſt: iõ recte dr ſeipm̃ dare. Hoc aũt q̃ ſpũſſctũs deus ſit oñdit Ambr. in lib. de ſpũſctõ ſic dicens. Ex quatuor iſtis manifeſta diuinitatis ei⁹ glia cõprobatr. De⁹ eñ eſſe cognoſcitr: aut q2 ſine pctõ eſt: aut q2 pctã cõdonat: aut q2 creatura nõ eſt: ſed creator eſt: aut q2 nõ adorat ſȝ adoratr. Et in hoc oſtẽditr qualr btã trinitas ſe totalr nobis exhibuit. Pater eñ oĩa q̃ habuit nobis exhibuit: q2 ſicut dicit Aug. miſit nobis filiũ ſuũ in p̃ciũ noſtre redẽptiõis: ſpm̃ ſanctũ in priuilegiũ noſtre adoptiõis ⁊ ſeipm̃ totũ reſeruat in hereditatem adoptiõis. Silr filius totalr ſe nobis exhibuit: q2 ſicut dt Ber. Jpſe paſtor: ipſe paſcua: ipſe redemptio. Dedit eñ nobis animã in pretiũ: ſanguinẽ in potũ: et carnẽ in cibũ: ⁊ deitatẽ in premiũ. Silr ⁊ ſpũſſanctus totalr oĩa ſua dona nobis exhibuit ⁊ exhibet: q2 ſicut dr. j. Cor.xij. Alij per ſpm̃ſctm̃ datur ſermo ſciẽtie: alij ſermo ſapientie ſm eũdẽ ſpm̃: alteri fides in eodẽ ſpũ. Leo papa. Spũſſctũs ĩſpirator eſt fidei: doctor ſciẽtie: fons dilectionis: ſignaculuȝ caſtitatis: ⁊ totius cauſa ſalutis. B. Ⲥ Circa ſm quot ſcȝ modis mittitur ſiue miſſus eſt: notãdũ q̃ ſpũſſctũs duobus modis mittitr. ſ. viſibiliter ⁊ inuiſibilr. Jnuiſibiliter cũ mẽtibus ſanctis illabitr. Uiſibiliter cũȝ in aliquo ſigno viſibili demõſtratur. De miſſione inuiſibili dr Jo.iij. Spũs vbi vult ſpirat ⁊ vocẽ ei⁹ audis: ſed neſcis vnde veniat aut quo vadat. Nec mirũ: q2 ſicut dicit Bern. de ꝟbo inuiſibili. Per oculos nõ intrauit: q2 nõ eſt coloratum: ſed neq̃ per aures q2 nõ ſonuit: ſed neq̃ per nares q2 aeri non miſcetur: ſed menti: nec inficit aerem: ſed fecit: ne ꝫ vero per fauces: q2 non eſt manſum vel hauſtum neq̃ per tactum corporis: quia illud palpabile nõ eſt.

Queris igitur cū ita ſint inueſtigabiles vie ei⁹ vnde
adeſſe nouerim: nēpe ex metu cordis intellexi phtiam
eius: ⁊ ex fuga vicioꝝ aduerti potentiā virtutis eius: ⁊
ex diſcuſſiōe ſiue redargutione oculoꝝ meoꝝ admira=
tus ſum ꝓfūditatē ſapientie eius: ⁊ ex quātulacunq̧
emendatiōe moꝝ meoꝝ expertus ſum bonitatē māſue=
tudinis eius ⁊ ex reformatiōe ⁊ renouatiōe ſpūs men=
tis mee percepi: vtcunq̧ ſpeciē decoris ei⁹ ⁊ ex cōtuitu
hoꝝ oīm ſimul expaui multitudinem magnitudinis
eius. Hec Bern. Miſſio autē viſibilis eſt cū in aliquo
ſigno viſibili oſdit̄. Et notandū q̄ in quintuplici ſpe=
cie viſibili ſpūſſctūs mōſtratus eſt. Primo in ſpecie co=
lūbe ſup xp̄m baptizatū. Lu. iij. deſcēdit ſpūſſctūs cor=
porali ſpecie ſicut colūba in ip̄m. Scdo ī ſpecie nubis
lucide ſup xp̄m transfiguratū. Mat. xvij. Adhuc eo lo=
quēte ecce nubes lucida obūbrauit eos. Ubi dicit glo.
Sicut baptizato dn̄o ſic ⁊ glorificato myſteriū ſancte
trinitatis oſtēdit̄ ſpūſſctūs ibi in colūba. Hic in nube
lucida. Tertio in ſpē flatus Joā. xx. Inſufflauit ⁊ dixit
eis. Accipite ſpm̄ſanctum ⁊c. Quarto in ſpecie ignis.
Quinto in ſpecie lingue ⁊ in hac duplici ſpecie appa=
ruit hodierna die. Ideo autē in hac q̄ntuplici ſpē reꝝ
mōſtrat⁹ eſt: vt detur intelligi q̄ harū reꝝ ꝓprietates
operat̄ in cordib⁹ q̄b⁹ illabit̄. Primo mōſtrat⁹ eſt in ſpe
cie colūbe. Colūba gemitū ꝓ cātu h̄z felle caret: in fo=
raminibus petre manet. Sic ſpūſſctūs illos q̄s replet
facit ꝓ ſuis pctīs gemere. Eſa. lix. Rugiem⁹ quaſi vrſi
oēs ⁊ q̄ſi colūbe meditātes gememꝰ Ro. viij. Ip̄e ſpūs
poſtulat ꝓ nobis gemitibus inenarrabilib⁹. i. nos po=
ſtulantes ⁊ gemētes facit. Scdo ſine felle amaritudi=
nis eſſe. Sap. xij. O q̄ bonus ⁊ ſuauis eſt dn̄e ſpūs tu⁹
in nobis. Itē codē. vij. vocat̄ ſuauis benignus huma=
nus ex eo q̄ ſuaues benignos ⁊ humanos faciat. Sua
ues in ſermone: benignos in corde: ⁊ humanos ī ope.
Tertio in petre foraminib⁹. i. in xp̄i vulnerib⁹ habita=
re. Cāti. ij. Surge amica mea ſpōſa mea ⁊ veni colūba
mea. Glo. fouēs mihi pullos meos infuſiōe ſpūſſcti in
foraminib⁹ petre. gl. i. in xp̄i vulneribus Threno. vlti.
Spūs oris nr̄i xp̄s dn̄s capt⁹ eſt in pctīs nr̄is: cui dixi=
mus ī vmbra tua viuem⁹ in gentib⁹. q. d. Spūſſctūs q̄
eſt oris nr̄i qd̄ os nr̄m eſt xp̄s dn̄s: q2 eſt os nr̄m: ⁊ caro
nr̄a facit nos dicere xp̄o. In vmbra tua. i. ī paſſiōe tua
in qua xp̄s fuit tenebroſus ⁊ deſpect⁹ viuemus ꝑ iugē
memoriā. Scdo monſtratus eſt in ſpē nubis. Nubes a
terra eleuat̄: refrigeriū preſtat: ⁊ pluuiā generat. Sic
ſpūſſctūs quos replet a terra eleuat ꝑ ꝯtēptū terrenoꝝ
Eze. viij. Eleuauit me ſpūs inter celū ⁊ terrā ⁊c. Item
Ezec. j. quocūq̧ ibat ſpūs illud euntē ſpū ⁊ rote pari
ter eleuabāt̄ ſequētes eū. Spūs eñ vite erat in rotis.
Itē Greg. Guſtato ſpū deſipit oīs caro. Scdo refrige=
riū preſtat cōtra incētiua vicioꝝ. Unde ⁊ marie dictū eſt.
Spūſſctūs ſupueniet in te: ⁊ virtus altiſſimi obūbra=
bit tibi. i. te ab oī eſtu vicioꝝ refrigerabit. Unde ⁊ ſpūſ=
ſanctus vocat̄ aqua q̄ h̄z vim regeneratiuā. Joan. vij.
Flumina de vētre ei⁹ fluēt aque viue. Hoc aūt dixit de
ſpūſctō quē erat accepturi credentes in eū. Tertio ge=
nerat pluuiā lachrymarū p̄s. Flabit ſpūs ei⁹ ⁊ fluent
aque. ſ. lachrymarū. Tertio mōſtratus eſt in ſpē flat⁹.
Flat⁹ eſt mobilis: calid⁹: lenis ⁊ ad reſpirādū neceſſa=
rius. Sic ſpūſſctūs mobilis. i. velox eſt ad ſe diffundē=
dū. Oīb⁹ eñ mobilib⁹ mobilior eſt gl. ſup illud. Fact⁹
eſt repēte de celo ſonus aduenientis ſpūs vehementis
⁊c. dicit. Neſcit tarda molimina ſcti ſpūs gr̄a. Scdo ca
lidus eſt ad inflāmandū. Luc. xij. Ignem veni mittere
in terrā ⁊ quid volo niſi vt ardeat. Unde ⁊ auſtro vēto
calido cōparat̄. Cāti. iiij. Surge aquilo ⁊ veni auſter:
perfla ortū meū ⁊ fluēt aromata illi⁹. Tertio lenis eſt
ad demulcēdū. Un̄ ⁊ ad ei⁹ lenitatē inſinuādā vocatur
noīe vnctionis: vt p̄z in canonica. Jo. j. cap. ij. Unctio
eius docet vos de oībus. Noīe roris vnde cātat eccle=
ſia: ⁊ ſui roris intima aſperſiōe fecūdet ⁊c. Noīe aure=
tenuis. iij. Regū. xix. Et poſt ignē ſibilus aure ten⁹. Et
ibi dn̄s. Quarto neceſſarius eſt ad reſpirēdum. Adeo
q̄ppe flatus neceſſari⁹ eſt q̄ ſi ad horā ſubtraheret̄ hō
cōtinuo moreret̄. Sic ⁊ de ſpūſancto intelligendū eſt.
Unde p̄s. Auferes ſpiritū eoꝝ ⁊ deficiēt ⁊ in puluerē ſuū
reuertent̄. Emitte ſpm̄ tuum ⁊ creabunt̄ ⁊ re. ⁊c. Item
Jo. vj. Spūs eſt q̄ viuificat ⁊c. Quarto ſpūſſctūs mō=
ſtratus eſt in ſpecie ignis. Quinto in ſpecie lingue ſm̄
illud apparuerūt illi diſpertite lingue tanq̄ ignis ſe=
ditq̧ ſupra ſingulos eoꝝ ⁊c. Quare aūt in hac die du=
plici ſpecie apparuit dicet̄ infra. ⁊. ¶ Circa tertium. ſ.
quo tp̄e miſſus eſt. Notādū q̄ miſſus eſt in q̄nquageſi
mo die a paſca. Ideo autē in die q̄nquageſimo miſſus
eſt vt det̄ intelligi: q2 a ſpūſctō eſt legis ꝑfectio: eter=
na remuneratio ⁊ pctōꝝ remiſſio. Legis perfectio q2
ſm̄ gloſ. a die agni immolati quinquageſimo die data
eſt lex in igne. In nouo etiā teſtamento q̄nquageſimo
die a paſcha xp̄i deſcēdit ſpūſſctūs in igne. Lex ī mōte
ſynai ſpūs in mōte ſyon. Lex in ſublimis montis loco
ſpūs datus in cenaculo. Unde per hoc inſinuat̄ q̄ ipſe
ſpūſſctūs eſt ꝑfectio toti⁹ legis: q2 plenitudo legis eſt
dilectio. Scdo eterna remuneratio. Un̄ glo. Sicut. xl.
dies q̄bus poſt reſurrectionē xp̄s cū diſcipulis ꝯuerſa
tus eſt p̄ſtē eccleſiā deſignauit ita q̄nquageſim⁹ dies
quo ſpūſſctūs dat̄ denariū eterne remunerationis ex=
primit. Tertio pctōꝝ remiſſio. Unde gl. ibidē. Ideo in
quinquageſimo q2 indulgentia fiebat in iubileo ⁊ per
ſpm̄ſanctū peccata remittūtur. Et ſequitur in gloſ. In
ſpirituali iubileo rei mortis ſoluūtur debita dimittū=
tur exules in patriā reuocantur: hereditas amiſſa red
ditur ſerui: id eſt hoīes peccato venūdati a iugo ſerui=
tutis liberātur. Huc uſq̧ glo. rei mortis ſoluuntur ⁊ li=
berantur. vnde Ro. viij. Lex ſpūs vite in xp̄o liberauit
me a lege pctī ⁊ mortis. Debita pctōꝝ dimittunt̄: quia
charitas operit multitudinem pctōꝝ. Exules in pa=
triam reuocātur. p̄s. Spūs tuus bonus deducet me in
terram rectā. Hereditas amiſſa reddit̄. Ro. viij. Ipſe
ſpūs teſtimonium reddit ſpiritui noſtro q̄ ſumus filij
dei. Si autem filij ⁊ heredes. Serui a pctō liberantur
ij. Corin. iij. Ubi ſpiritus dn̄i ibi libertas. D. ¶ Circa
quartum. ſ. quotiēs aplīs miſſus eſt. Sciendum eſt q̄
ſm̄ gloſ. tribus vicibus eis datus eſt: ſcʒ ante paſſionē
poſt reſurrectionē: ⁊ poſt aſcenſionem. Primo ad fa=
ciendum miracula. Secūdo ad relaxandum peccata.
Tertio ad cōfirmandum corda. Primo quādo eos ad
predicandum miſit ⁊ ſuper oīa demonia ⁊ vt oēs lan=
guores curarent eis poteſtatē dedit. Hec enim mira=
cula per ſpm̄ſanctū fiunt ſm̄ qd̄ dicit̄ Mat. xij. Si aūt
in ſpū dei eijcio demonia ⁊c. Non tñ conſequens eſt vt
quicunq̧ habet ſpm̄ſanctū faciat miracula. Quū ſicut
Grego. ait miracula hominem ſanctū non faciunt ſed
oſtendūt nec quicunq̧ facit miracula habet ſpiritum=
ſanctum ⁊ q2 mali aſſerunt ſe feciſſe miracula dicen=
tes. Domine domine: nonne in nomine tuo propheta=
uimus ⁊c. Deus enim facit miracula per autoritatem
angeli per materie habitationem: demones per virtu
tes naturales rebus inſitas magis ꝑ occultos ꝯtractus
cū demonibus. boni xp̄iani per publicā iuſtitiā: mali
xp̄iani ꝑ ſigna publice iuſtitie. Secūdo dedit eis ſpiri=
tumſanctū q̄n in eos inſufflauit dī. Accipite ſpm̄ſctm̄
quorum remiſeritis peccata ⁊c. Non tñ pōt quis pctm̄

remittere ꝗtū ad maculā q̄ eſt in aīa: aut ꝗtū ad rea
tū.ſ.obligationē ad penā eternā aut ꝗtū ad dei offen=
ſam q̄ ſolū ex īfuſiōe gr̄e ꝛ ꝟtute ꝯtritiōis remittit̄. dr̄
tū ſacerdos abſoluere: tū q: a culpa abſolutū eē īſinu=
at: tū qr penā purgatorij ī tp̄alē ꝯmutat: tū q: de ipſa
tp̄ali parte relaxat. Tertio dedit eis hodierna dīe: q̄ꝫ
eoꝝ corda ſic ſolidata ſunt vt nil tormēta timerēt. ps.
Spū oris ei⁹ oīs ꝟt⁹ eoꝝ. Aug. talis eſt gr̄a ſpūſſcti
ꝙ triſticiā inuenit diſſoluit: ſi deſideriū pnicioſuꝫ ꝯſu=
mit ſi trepidationē abijcit. Leo pap̄. Sꝑabat̄ ab aplīs
ſpūſſctūs nō vt tūc primū ſctōꝝ hītator eſſe inciperet:
ſed vt ſacrata ſibi pectora ꝛ feruēti⁹ accederet ꝛ copio
ſius mūdaret cumulās ſua dona nō inchoās: nec ideo
nou⁹ ope q: ditior largitate. E. ¶ Circa q̄ntū qualr.ſ.
miſſus ē. Notādū ꝙ miſſus ē cū ſono ī linguis igneis
ꝛ ipſe lingue apparuerūt ſedēdo. Son⁹ aūt fuit repētin⁹
celeſtis vehemēs ꝛ replēs. Repētin⁹ q: ſpūſſctūs tar=
da molimina neſcit. Celeſtis: q: celeſtes efficit. Vehe=
mēs: q: timorē filialē īducit: vel qr eternū ve adimit.
vñ vehemēs q̄ſi ve adimēs: vel q: mētē ab oī carnali
amore vehit vñ vehemēs q̄ſi vehēs mētem. Fuit ꝛ re
plēs q: ſpūſſctūs oēs aplos repleuit. vñ repleti ſūt oēs
ꝛc. Triplex eſt aūt ſignū plenitudinis qd̄ fuit in aplīs
Primū eſt nō reſonare vt p3 in dolio qd̄ dū plenū eſt
nō reſonat. Job. vj. nūqd mugiet bos cū an̄ ꝑſepe ple=
nū ſteterit. q.d. cū ꝑſepe cordis plenitudinē h3 gr̄e locū
nō h3 mugit⁹ impatiētie. Hoc ſignū habuerūt apl̄i: q: ī
tribulatiōib⁹ ꝑ īpatiētiā nō reſonabāt: imo ibāt gaudē
tes a ꝯſpectu ꝯcilij ꝛc. Scdm̄ ſignū ē nō pl⁹ recipe ſiue
ſatietatē h̄re. Qñ eīn vas aliq̄ liquore plenū ē aliud re
cipere nō pōt. Silr̄ hō ſatur nō appetit āplius: ſic ſan=
cti q̄ h̄nt plenitudinē gr̄e nō pn̄t recipe aliū liquorē di=
lectionis terrene. Eſa. j. plen⁹ ſu3 iō holocauſta ꝛc. Si=
milr̄ q: guſtauerūt celeſtē ſuauitatē: iō nō ſitiūt terre=
nā voluptatē. Aug. Qui biberit de fluuio ꝑadiſi cuius
vna gutta maior eſt oceano reſtat vt in eo ſitis huius
mūdi extincta ſit. Hoc ſignū habebāt apl̄i q̄ nihil pro=
priū voluerūt h̄re: ſ3 ī cōi oīa diuidere. Tertiū ſignuꝫ ē
ſuꝑfluere vt p3 ī fluuio inūdāte eccl̄i. xxiiij. Qui im=
plet q̄ſi phiſon ſapiam. Ad literā illi⁹ fluuij ꝓpriū eſt
fluere ꝛ circūadiacētia irrigare. Sic apl̄i ceperūt effluе=
re: q: ceperūt loq̄ varijs linguis. vñ dicit glo. Ecce ſi=
gnū plenitudinis plenū vas erūpit. ignis ī ſinu nō pōt
occultari. Ceperūt itē circūadiacentia irrigare. Vnd̄
ſtatim petr⁹ ꝑdicare cepit ꝛ tria milia cōuertit. Scdo
miſſus eſt in linguis igneis. Circa qd̄ tria vidēda ſūt.
Primo quare coniunctim in linguis igneis. Scdo q̄=
re in igne pri⁹ q̄ in alio elemēto. Tertio quare in lin=
gua potius q̄ in alio mēbro. De primo ſciēdū ꝙ triplici
rōne apparuit in linguis igneis. Primo vt ꝟba ignea ꝓ
ferrēt. Scdo vt legē igneā predicarēt. ſ. legem amoris.
De his duob⁹ Ber. Venit ſpūſſctūs in linguis igneis:
vt linguis oīm gētiū: ꝟba ignea loq̄rent̄: ꝛ legē igneā
lingue ignee predicarēt. Tertio vt ſpm̄ſctm̄ q̄ ignis ē
ꝑ eos loq̄ cognoſcerēt ꝛ hoc ne diffiderent ꝛ ne alioꝛ3
ꝯuerſionē ſibi attribuerēt ꝛ vt oēs eoꝝ ꝟba tāq̄ dei au
dirēt. F. ¶ De ſcdō ſciēdū ꝙ miſſus eſt in ſpecie ignis
multiplici rōne. Prima ſumit̄ penes ei⁹ ſeptēplicem
gr̄am. Spūs eīn ad modū ignis alta humiliat ꝑ donū
timoris: emollit dura ꝑ donū pietatis: illumīat obſcu
ra ꝑ ſciētiā: reſtringit fluida: ꝑ cōſiliū cōſolidat mollia
per fortitudinē clarificat metalla tollendo rubiginem
per donū intellectus ſurſum tendit per donū ſapientie
Scda ſumit̄ penes eius dignitatē ꝛ excellētiā. Ignis
eīn excellit oīa elemēta ſpē ordine ꝛ virtute. Spē ra=
tione pulchritudinis in luce. ordine ratione ſublimita

tis in ſituatione: ꝟtute rōne vigoroſitatis in actiōe. ſic
ꝛ ſpūſſctūs in oīa excedit. Propter primū dr̄ ſpūſſāct⁹
incoinq̄nat⁹: ꝓpter ſcdm̄ q: capiat oēs ſpūs intelligi=
biles: ꝓpter tertiū h̄ns oēm virtutē. Sap̄. vij. Tertia
ſumit̄ penes ei⁹ multiplicē efficaciā. Hāc rōnē aſſignat
Rabanus ſic dī. Ignis quatuor h3 naturas: vrit: pur=
gat: calefacit ꝛ illuminat. Sic ſpūſſanct⁹ exurit pctā:
purgat corda tꝑe excutit. ignorātiā illuſtrat. hec Raba
nus. Exurit pctā. vñ zach. xiiij. per ignē viam eos ſicut
vrit̄ argentū. Hoc ēt igne vri petebat ꝓpheta dic. Vre
renes meos ꝛc. Purgat corda ꝛc. Eſa. iiij. Si ſangui=
nē hierlm̄ lauerit de medio eius in ſpū iudicij ꝛ ſpiri=
tu ardoris. Tꝑe excutit. vñ dicit̄ de illis q̄s replet ſpūſ
ſanctus. Ro. xij. Spū feruētes ꝛc. Greg. in igne apparuit
ſpūſſctūs: q: ab oī corde qd̄ replet torporē frigoris ex=
cutit: ꝛ hoc in deſiderio ſue eternitatis accendit. Igno
rantes illuſtra. Sap̄. ix. Senſum aūt tuū q̄s ſciet: niſi
tu dederis ſapiam ꝛ miſeris ſpm̄ſctm̄ tuum de altiſſi=
mis. Et. j. coꝝ. ij. Nobis aūt reuelauit de⁹ ꝑ ſpm̄ſanctū
Quarta ſumit̄ penes ipſius amoris naturā. Amor eī
per ignē h3 ſignificari triplici ratione. primo q: ignis
ſemp eſt in motu: ſic ꝛ amor ſpūſſancti quos replet ſem
per facit eſſe in motu bone operationis. Vñ Greg. Nun=
q̄ꝫ eſt amor dei otioſus operat̄ eīn magna ſi eſt: ſi au
tē opari negligit amor nō eſt. Scdo q: ignis inter cete
ra elmēta eſt maxime formale ꝛ modicū h3 de mate=
ria ꝛ multū de forma: ſic amor ſpūſſancti quos replet
facit modicū habere de amore terrenoꝝ ꝛ plurimū de
amore celeſtiū ꝛ ſpiritualium vt iam nō carnalia car=
nalr̄: ſed ſpūalia ſpūaliter potius diligāt. Diſtiguit eīn
Ber. quatuor modos diligendi: ſ. diligere carnē carna
liter: ſpm̄ carnaliter carnem ſpūaliter ꝛ ſpm̄ ſpiritua=
liter. Tertio q: ignis habet alta inclinare: ſurſum ten
dere fluida adunare ꝛ congregare. Per hec tria intelli
gitur triplex vis amoris. Amor eīn ſicut habet̄ ex ver
bis dionyſij in libro de diuinis nominibus h3 triplicē
vim. ſ. inclinatiuam: leuatiuā: ꝛ coordinatiuam. In cli
natiuā: q: inclinat ſuperiora inferioribus: electiuaꝫ q:
eleuat inferiora ſuperioribus: coordinatiuam: q: coor=
dinat equalia coequalibus. Hec Diony. Hanc eīn tri=
plicem vim amoris ſpūſſanctus efficit in his quos re=
plet: q: inclinat eos per humilitatem ꝛ fugit contem=
ptū: eleuat in deſideriū supernoꝝ: ꝛ coordinat inuicem
per vniformitatem motuum. De tertio ſciendū ꝙ appa
ruit potius in lingua q̄ in alio membro triplici rōne.
Lingua eīn eſt mēbrū igne gehēne inflāmatum diffici
le ad regendū ꝛ vtile bñ rectū. Q: ergo lingua igne in
fernali inflāmata erat: ideo igne ſpūſſancti indigebat
Jaco. iij. Lingua nr̄a ignis eſt ꝛc. Q: difficile regitur:
iō p̄ ceteris mēbris gr̄a ſpūſſancti indiget. Jacob. iij.
Oīs natura beſtiaꝝ ꝛc. Q: vtilis valde ſi bñ regit̄: iō
neceſſe fuit vt ſpm̄ſctm̄ rectorē haberet. In lingua etiā
apparuit ad ſignificandū qd̄ predicātibus valde neceſ
ſarius fuit. Predicātibus eīn neceſſarius eſt: q: facit
eos loqui feruenter abſq̄ trepidatione: ꝛ iō miſſus eſt
in ſpecie ignis. Ber. Venit ſpūſſanct⁹ ſuper diſcipulos
in linguis igneis vt ꝟba ignea loquerent̄: ꝛ legē igneā
lingue ignee predicarēt ꝯfidenter abſq̄ puſillanimita
te. Ac. iiij. Repleti ſunt oēs ſpūſctō: ꝛ ceperūt loq̄ cū fi
ducia ꝟbū dei ꝛc. Multipliciter ꝓpter capacitatis au=
ditoꝝ diuerſitatē: ꝛ iō dr̄ Act. ij. ꝙ ceperūt loqui varijs
linguis. Vtiliter ad edificationē ꝛ vtilitatem. Eſa. lxj.
Spūs dn̄i ſuper me eo ꝙ vnxerit me ꝛc. Tertio ipſe li
gue apparuerunt ſedendo ad ſignificandum ꝙ preſi=
dentibus neceſſarius erat. Preſidentibus q̄ꝫ in iudi=
cio neceſſari⁹ eſt: q: cōfert autoritatē ad peccatum re=

mittēdū Jo.xx. Accipite ſpm̄ſctm̄ q̄rū remiſeritis pctā
rc. Sapiaz ad iudicādū Eſa.xlij. Ponā ſpm̄ meū ſup
eū iudiciū gētib⁹ pferet. Māſuetudinē ad ſupportādū
Nu᷑m.xj. Dabo eis de ſpū q̄ in te eſt vt ſupportēt onus
ppl̄i tecū. Spūs moyſi erat ſpūs māſuetudīs vt pꝫ nu
me.xij. Erat moyſes māſuetiſſim⁹ rc. Ornatū ſctitatꝭ
ad informādūꝫ Joan.xvj. Spūs dn̄i ornauit celos. B.
¶ Circa ſextū in quos.ſ.miſſus eſt. notādū ꝙ miſſus ē
in diſcipulos q̄ fuerūt receptacula mūda ſm̄ qđ de eis
cātaꝭ: Fuerūt em̄ receptacula mūda ꝛ habilia ad ſu=
ſceptionē ſpūſſancti ꝑpter ſeptē q̄ fuerūt in eis. Ipi eī
p̄ͥo fuerūt aīo q̄eti qđ notaꝭ in hoc qđ dꝛ. Dū cōpleret
tur dies pentheco.i. dies requietionis. Illud em̄ feſtuꝫ
erat ad requiē deputatū Eſa.lxj. Sup quē requieſcet
ſpūs me⁹: niſi ſup humilē ꝛ quietū rc. Scđo dilectiōe
vniti qđ notaꝭ in hoc qđ dꝛ. Erāt oēs piter. Erat ī eis
cor vnū ꝛ aīa vna. Sicut em̄ ſpūs hoīs nō viuificat mē
bra corpis niſi ſint vnita ſic nec ſpūſſctūs mēbra ſpūa
lia. Et ſicut ignis lignoꝝ diuiſione extinguiꝭ ſic ſpūſſā
ctus p diſcordiā in hoībus. Et iđ cantaꝭ de apl̄is. Jn=
uenit eos cōcordes charitate illuſtrauit eos inundās:
ꝛ diuinitas deitatis. Tertio loco ſecreti qđ notatur in
hoc qđ dꝛ in eodē loco.ſ. in cenaculo. Oſee.ij. Ducā eaꝫ
in ſolitudinē: ꝛ ibi loquar ad cor eius. Quarto oꝛone:
aſſidui: vñ premittiꝭ. Erant pſeuerātes vnanimiter in
oꝛone: vñ cantamus de eis. Orātibus apl̄is deū veniſ
ſe nuntiāt. Qđ em̄ oꝛo neceſſaria ſit ad ſuſceptionem
ſpūſſancti oſtendiꝭ Sap.vij. Jnuocaui ꝛ venit ī me ſpi
ritus ſapie. Jtē Jo.xiiij. Rogabo patrem meū ꝛ alium
paracletū dabit vobis. Quinto humilitate prediti qđ
notaꝭ in hoc qđ dꝛ. Sedētes. ps. Qui emittis fontes
in cōuallibus.i. grām ſpūſſancti in hūilibus. Et ſuper
quē requieſcet ſpūs meus rc. Sexto pace cōiuncti: qđ
notaꝭ in hoc qđ erāt in hierl̄m q̄ interpretaꝭ viſio pa=
cis. Qđ aūt ad recipiendū ſpm̄ſctm̄ pax neceſſaria ſit:
oſtendit dn̄s Jo.xx. vbi primo pacē obtulit dicēs. pax
vobis. Deinde iſufflauit ꝛ dixit. Accipite ſpm̄ſctm̄. Se
ptimo in cōtēplatione erecti qđ notaꝭ in hoc qđ ſpm̄ſā
ctū receperunt in ſuperiori cenaculo: vñ dicit glo. ibiđ.
Qui ſpm̄ſctm̄ deſiderat carnis domicilium mētis cō=
tēplatione tranſcēdens calcat. Þ. ¶ Circa ſeptimū ꝑ
pter quid.ſ. miſſus eſt. Notandū ꝙ miſſus eſt propter
ſex cauſas q̄ notanꭓ in hac auctoritate. Paraclet⁹ aūt
ſpūs rc. Primo ad cōſolandū meſtos: qđ notaꝭ cuꝫ dꝛ
Paracletus: qđ idē eſt qđ cōſolator Eſa.lxj. Spūs do
mini ſup me rc. ꝛ ſequiꝭ vt ponerē cōſolationē lugēti=
bus ſiō. Greg. Cōſolator ſpūſſanct⁹ dꝛ: qꝛ de pctī ppe=
tratione merētib⁹ dū ſpē venie ꝑparat ab afflictiōe tri
ſtitie mētē leuat. Scđo ad viuificādū mortuos: qđ no=
taꝭ cū dꝛ: ſpūs eſt q̄ viuificat: Ezec.xxxvij. Oſſa arida
audite vbū dn̄i rc. Ecce ego immittā in vos ſpm̄ ꝛ vi=
uetis. Tertio ad ſctificandū immūdos: qđ notaꝭ cum
dꝛ ſctūs. ſicut em̄ dꝛ ſpūs q̄ viuificaꝭ: ita ſctūs qui ſctifi
cat ꝛ mūdat. Vñ ſctūs idē eſt qđ mundus. ps. Fluminis
impetus.i. inundās ꝛ abūdans grā ſpūſſcti letificat ci
uitatē dei.i. eccl̄iam dei. Et per illud flumē ſanctifica=
uit tabernaculū ſuum altiſſimus. Quarto ad cōfortā=
dū amorem inter diſcordes ꝛ odioſos qđ notaꝭ cum dꝛ
pater. Pater em̄ dꝛ eo ꝙ naturalr̄ diligit nos Jo.xvj.
Ipſe em̄ pater amat vos. Si pater ꝛ nos filij eius fra=
tres adinuicē ꝛ inter fratres perfecta amicitia perſeue
rat. Quinto ad ſaluandū iuſtos: qđ notaꝭ in eo qđ dꝛ:
in nomine meo qđ eſt Jeſus ꝛ ſalus interp̄taꝭ. Jn noīe
igiꝭ Jeſu.i. ſalutis pr̄ miſit ſpm̄ vt oſñdat qđ ad ſaluan
das gētes venit. Sexto ad docendū ignaros: qđ notaꝭ
in eo qđ dꝛ. Jlle vos docebit oīa. Circa octauum notā

dum ꝙ datus ſiue miſſus eſt in primitiua eccl̄ia. p̄ͥo
per oꝛonem. Vnde orantibus apl̄is rc. Luce.iij. Oran
te Jeſu deſcēdit ſpūſſanct⁹ rc. Scđa p verbi dei deuo=
tam ꝛ attentā auditionē. Actu.x. Adhuc loquente pe=
tro cecidit ſpūſſctūs rc. Tertio per aſſiduam operatio
nem qđ notatur in manuum impoſitione. Actu.viij.
Tunc imponebāt ma. ſu. il. rc. Vel impoſitio manuuꝫ
ſignificat abſolutionem que fit in confeſſione.

¶ De ſanctis Gordiano ꝛ Epimacho. lxix.

Gordianus a geos quod eſt dogma ſiue domus: ꝛ
dyan qđ eſt clarū quaſi clara domus in qua ha=
bitabat de⁹. ſicut aūt dicit Aug. in lib. de ciui. dei. Bo=
na domus eſt parib⁹ mēbris diſpoſita ampla ꝛ lucida
Sic ille ſctūs fuit pariter diſpoſitus p cōcordie imita=
tionē: amplus p charitatē: lucidus p veritatē. Epima
chus ab epy qđ eſt ſupra: ꝛ machim quod eſt rex: quaſi
ſupernus rex: vel ab epi qđ eſt ſupra ꝛ machos qđ eſt
pugna quaſi pro ſupernis pugnans. A

Gordian⁹ vicarius iuliani īpato
ris cū quēdā xp̄ianū noīe ianua
riū ad ſacrificandū cōpelleret: ad pre=
dicationē th̄ ipſius ianuarij ad fidem
cū vxore ſua. luij. viris cōuerſus ē. Qđ
audiēs iulian⁹ iuſſit ianuariū in exi=
liū mitti: gordianum xo ſi ſacrificare
nollet capite trūcari. Decollat⁹ ē igiꝭ
btūs gordian⁹ ꝛ corp⁹ ei⁹ ad canes p
octo dies ꝑiectū ē. Sꝫ cū oīno remā=
ſiſſet intactū tandē a familia ſua rapiꝭ: ꝛ cū btō epima
cho quē dudū ꝑdict⁹ iulian⁹ occidi fecerat: nō lōge ab
vrbe miliario fere vno: circa annū dn̄i. cclx. ſepelitur.

¶ De ſanctis Nereo ꝛ Achilleo. lxx.

Nereus interp̄taꝭ lucis ꝯſiliū. Vel nera a nereth
quod eſt lucerna ꝛ us feſtinās. Vel nereus quaſi
ne.i. nequaꝙ reus. Fuit ergo ꝯſiliū lucis in virginita=
tis predicatione lucerna in honeſta cōuerſatione: feſti
nās in zeli feruore. Nereus.i. nequaꝙ reus in ꝯſciētie
puritate. Achileus ab achi quod eſt frater meus ꝛ le=
ſa qđ eſt ſalus q̄ſi fratrū ſalus. Horū paſſionē eutices
victorinus ꝛ macro al's maro ſerui xp̄i ſcripſerūt. A

Nereus ꝛ achile⁹ eunuchi ꝛ cu=
biculariꝫ domicelle neptis do=
mitiani īperatoꝛꝭ fuerꭓ. Quos btūs
petr⁹ apl̄s baptizauit. Cū ḡ predicta
domicella aureliano filio ꝯſulis nu=
pta eſſet ꝛ gēmis purpureis veſtibus
tegereꭓ: nere⁹ ꝛ achile⁹ eidē fidē ꝑdi=
cauerūt ꝛ vginitatē multipliciter cō
mēdauerūt oſñdētes vginitatē deo cē
ꝑximā angelis germanā: hoībus in=
natā vxore viro ſubijci pugnis ꝛ cal=
cibus cedi: deformes partus ſepius ꝑcreari: rurſus q̄
vis matris pia monita ſuſtinere potrat oportere grā=
dia cōuitia pati mariti. Jlla aūt inter cetera dixit. ſcio
patrē meū fuiſſe zelotipū ꝛ matrē meā ab eo conuitia
plurima paſſam eſſe nūquid vir meus talis futurus ē.
Cui illi. Qm̄ q̄diu ſunt ſpōſi videnꭓ cē benigni: ſꝫ ma
riti effecti crudelr̄ dn̄anꭓ: ꝛ aliq̄n ancillas p̄ferūt dn̄a=
bus. Oīs aūt ſctitas amiſſa p pn̄iam reuocari pōt: ſo=
la aūt vginitas ad ſuū ſtatū reuocari nō pōt. Reatus
em̄ per pn̄iam expelli pōt: vginitas reuocari non pōt:
vt ad ſtatū priſtine ſctitatis attigat. Tūc flauia domi=
cella credidit ꝛ vginitatē vouit: ꝛ a ſancto clemēte ve
lata eſt. Qđ ſpōſus eius audiēs licentia a domiciano
impetrata virginē cum ſctīs nereo ꝛ achileo in pōtia=
nā inſulā relegauit putās ſe per hoc poſſe virginis pro

poſitũ immutare. Poſt aliqđ tẽpus cuꝫ ipſe ad inſulã perrexiſſet ꝛ multis muneribus ſctõs vt ṽgini ſuaderent iduceret ipſi hec penit⁹ reſpuẽtes magis eã ĩ dño ↄfortabãt. Quapropter cũ ad ſacrificia cõpellerent̃ et dicerent ſe a btõ petro aplõ baptizatos nulla rõne poſſe idolis ĩmolare: capite ceſi ſunt circa annũ dñi. lxx. Quoꝝ corpora iuxta ſepulchrũ petronelle poſita ſunt. Alios etiã. ſ. victorinũ: euthicẽ ꝛ maronem: qbus domicella adherebat tanq̃ ſeruos tota die in ſuis pđijs laborare faciebat: ꝛ veſpere cantabrũ ad mãducãdum eis dabat: tandẽ euthicẽ cedi iuſſit quouſq; ſpm̃ exalaret victorinũ vero in aquis fetẽtibus ſuffocari: maronẽ vero ſaxo ingẽti opprimi iuſſit. Cũ aũt ĩmaniſſimã petrã quã vix. lxx. viri mouere poterãt ſup eũ iactaſſent ipſe pđictũ lapidẽ ĩ humeros ſuos accepit: ꝛ quaſi leues paleas ad duo miliaria portauit. Et cum plurimi credidiſſent ↄſularis eũ occidi fecit. Poſt hoc aurelianus domicellã de exilio reduxit: et duas virgines cufroſinã ꝛ theodoram collataneas eius vt ei ſuaderent miſit. Quas tñ domicella ad fidẽ ↄuertit. Tunc aurelian⁹ cũ ſpõſis pđictarũ puellarũ et trib⁹ iaculatorib⁹ ad domicellam venit vt ei⁹ nuptias celebraret et ipſã ſaltẽ violẽter opprimeret̃. Sꝫ cũ domicella predictos duos iuuenes ↄuertiſſet: aurelian⁹ domicellã in thalamũ introduxit: ꝛ ibidẽ mimos canere fecit et ceteros ſecũ ſaltare iuſſit volens eã poſtmodũ violare. Sed cũ deficerẽt mimi in canẽdo ꝛ ceteri ĩ ſaltãdo: ipſe tñ per duos dies nõ ceſſauit q̃uſq; in ſaltãdo deficiẽs expirauit. Luxuri⁹ ṽo frater ei⁹ ĩpetrata licentia oẽs q̃ crediderãt interfecit: ꝛ cubiculo vbi pđicte ṽgines morabãtur ignẽ ſuppoſuit. Que orãtes ſpm̃ emiſerũt. Quarũ corpora ſctũs ceſari⁹ mane illeſa reperiens ſepeliuit.

De ſancto Pancratio. lxx.

PAncratius a pan quod eſt totum ꝛ gratus ꝛ citus quaſi totus cito gratus: qꝛ in ſua pueritia gratus. Uel vt dicitur in gloſ. pãcras dicitur rapina pãcranarius flagellis ſubiectus pãcrus lapis varie coloratus. Ipſe enim rapuit predam captiuorum: fuit ſubiectus flagellis tormẽtorum: colorat⁹ varietate virtutũ. A.

PAncratius nobiliſſimus ortus parentibus fouit apud frigiam a patre ꝛ matre orbat⁹ eſſet ſub cura Dionyſij patrui ſui relict⁹ eſt. Ambo ergo romam vbi largũ habebant patrimoniũ redierũt. In quorum vico cornelius papa cuꝫ fidelibus latitabat. A quo quidem cornelio cũ pđictus Dionyſius ꝛ pancratius fidem xp̃i recepiſſent: tandeꝫ Dionyſius in pace moritur ꝛ pancratius capitur ꝛ ceſari pſentatur. Erat autẽ Pancratius quaſi annoꝝ quatuordecim. Cui dixit diocletianus ceſar. Infantule ſuadeo tibi ne mala morte moriaris: qꝛ cũ puer ſis facile deciperis: ꝛ qꝛ nobilis cõprobaris ꝛ chariſſimi mei filius extitiſti. Rogo te vt recedas ab hac veſania vt velut filiũ meum te habeam. Cui pancratius. Et ſi puer ſum corpore: cor tamen gero ſenile. Et virtute domini noſtri Jeſu chriſti terroꝛ veſter tãtum apud nos eſt quantũ hec pictura quam cernimus. Dij autem tui quos me hortaris colere deceptores ꝛ germanarũ ſtupratores fuerunt: qui etiã nec parentibus pepercerũt: q̃ ſi hodie ſeruos tuos talia cognoſceres facere: protinus occidi iuberes. Tales deos miroꝛ quõ colere non erubeſcis. Auguſtus igitur putans ſe a puero victum iuſſit eum in via aureliana decollari circa annos dñi. cclxxxvij. Cuius corpus cõcauilla ſenatrix diligenter ſepeliuit. Ad eius ſepulchrum: vt ait Grego. turoñ. ſi quis falſum iurare voluerit anteq̃ ad cãcellum chori perueniat aut ſtatim demone capt⁹ inſanit: aut cadẽs in pauimẽtum protinus vitã perdit. Lis non modica inter duos erat ꝛ iudex reum minime ignorabat: zelo igitur iuſtitie iudex ductus ambos ad altare ſancti petri deduxit ꝛ ibidem reum innocentiam ſuã quam pretendebat iuramẽto expiare coegit: rogans apoſtolũ vt aliquo iudicio oſtẽderet ṽitatem. Cũ aũt ille iuraſſet ꝛ nihil mali paſſus fuiſſet: iudex eius malitie cõſcius zelo accẽſus iuſtitie exclamauit. Senioꝛ iſte petr⁹ aut nimis miſericors eſt aut minori defert. Eamus ad pãcratiũ iuuenem ꝛ ab eo reqͥramus. Cũ ergo veniſſent ꝛ ſuper tumulũ reus iurare falſum preſumpſiſſet: manum inde trahere nõ potuit: ꝛ ibidẽ poſtmodũ expirauit. Unde vſq; hodie a pleriſq; obſeruatur vt ꝛ ſup reliquia beati Pancratij pro arduis iuramentum fiat.

De feſtiuitatibus que occurrunt intra tempus peregrinationis.

SIcto de feſtiuitatib⁹ q̃ occurrũt ĩtra tẽpus recõciliatiõis qđ tẽp⁹ repſentat eccleſia a paſcha vſq; ad octauam pẽthe. Sequit̃ videre de feſtiuitatib⁹ q̃ eueniũt intra tẽp⁹ pegrinatiõis. qđ tp̃s repſentat eccia ab octaua pẽthe. vſq; ad aduẽtũ. Principiũ aũt hui⁹ tẽporis nõ ſemꝑ hic incipit: ſed iuxta paſchalem terminum variatur.

De ſancto Urbano. lxxi. A.

VRbanus ab vrbanitate dict⁹. Uel vrbanus ab vr qđ eſt lumẽ vel ignis ꝛ banal reſponſio. Fuit eñ lumẽ per cõuerſatione honeſtã: ignis ꝑ caritatẽ ſuccẽſam reſpõſio ꝑ doctrinã: fuit lumẽ ſiue lux: qꝛ lux eſt in aſpectu amabilis: in eſſentia immaterialis: in ſitu celeſtis: in actu ꝓutilis: ſic ille ſanctus fuit amabilis in cõuerſatiõe: ĩmaterialis in mũdi deſpectione: celeſtis in cõtẽplatione: vtilis in pđicatione. B.

VRbanus calixto pape ſucceſſit. Cuius tp̃e cũ fuiſſet maxima pſecutio in xp̃ianos tãdẽ alexãder cuius mr̃ hamea xp̃iana erat quã Origenes ↄuerterat ĩperiũ ſumpſit. Ipſa igit̃ filiũ precib⁹ mr̃nis induxit: vt a perſecutiõe xp̃ianorum ceſſaret. Uerũm almachius vrbis prefectus qui beatã cecilia decollauerat ĩ xp̃ianos crudeliter ſeuiebat. Sanctũ ergo vrbanũ diligẽter inquiri fecit ꝛ in quodam antro ꝓcurante carpaſio quodã miniſtro cuꝫ tribus preſbyteris ꝛ tribus diaconibus repertũ in carcerem mitti iuſſit. Poſt hoc corã ſe ipſuꝫ adduci pcepit: ꝛ q̃ quinq; milia hoim̃ cũ ſacrilega cecilia ꝛ illuſtrib⁹ viris tyburtio ꝛ valeriano ſeduxerat eidem obiecit et theſauros cecilie requiſiuit. Cui Urbanus. Ut video plus te ad ſeuiendũ in ſanctos ducit cupiditas q̃ cultus deoꝝ. Theſaurus cecilie ꝑ manus pauperuꝫ celos conſcẽdit. Cum ergo ſanctũ vrbanũ cũ ſocijs plũbatis cederẽt: ꝛ ipſe nomen dñi elyon inuocaret: ſubridens prefectus ait. Sapiẽs vult iſte ſenex videri: ꝛ ideo nũc ignota loquitur. Cũ aũt ſuperari nõ poſſent iterum in carcerẽ recludunt̃. Ubi tres tribunos ad ſe venientes cum cuſtode carceris anolino ſanctus vrbanus baptizauit audito igitur q̃ anolinus xp̃ian⁹ factus eſſet pfecto ſiſtit̃ ꝛ ſacrificare renuens decollatur. Sctũs autem vrban⁹ cũ ſocijs ad ſimulachrũ ducit̃ ꝛ thura imponere vrget̃. Et ſic orante vrbano ſimulachrũ cecidit ꝛ. xxij. ſacerdotes qui ignem miniſtrabãt occidit: tunc

grauiſſime laniant̃ ⁊ poſt hoc ad ſacrificãdũ ducunt̃ q̃ ip̃ꝫ idolũ expuẽtes frõtes cruce munierũt: ⁊ inuicẽ dato pacis oſculo capitalẽ ſniãꝫ acceperũt ſub alexãdro q̃ cepit circa an. dñi. ccxx. Sꝫ ſtatĩ carpaſiꝰ a demõe arripit̃ ⁊ deos ſuos blaſphemãs ⁊ xp̃ianos iuſtꝰ magnificãs a demõe ſuffocat̃. Quo eiꝰ vxor armenia vidẽs cũ filia ſua lucina ⁊ tota familia a ſctõ Fortunato pbr̃o baptiſma ſuſcepit: ⁊ poſt hoc ſctõꝝ corpora honorifice ſepeliuit.

¶ De ſancta Petronilla. lxxiij. B.

PEtronilla cuiꝰ vitã ſctũs marcellus ſcripſit fuit filia ſancti petri apl̃i q̃ cũ nimis ſpecioſa eẽt ⁊ ex volũtate pr̃is febribꝰ laboraret diſcũbẽtibus apud eũ diſcipulis: dixit ad eum titus cum oẽs a te ſanantur infirmi: cur petronillã iacere pmittis. Cui petrꝰ q̃ ſic ei expedit. Verũtñ ne putet̃ impoſſibilitas ſanitatis eiꝰ meis ſermonibus excuſari: ait ad illã. Surge petronilla velociꝰ ⁊ miniſtra nobis. Que ſtatĩ ſanata ſurrexit ⁊ eis miniſtrauit. Cõpleto aũt miniſterio dixit ei petrꝰ. Petronilla redi ad lectũ tuũ. Que ſtatĩ redijt ⁊ vt prius febribus laborare cepit. At cũ in dei amore cepit eẽ pfecta: eã pfecte ſanauit. Comes igit̃ flaccꝰ ad eã venit vt ipſam ꝓpter eiꝰ pulchritudinẽ acciperet in vxorẽ. Cui illa rñdit. Si me ĩ vxorẽ deſideras iube ad me virgines venire q̃ me vſq; ad domũ tuã debeãt ſociare. Quas cũ ille pararet petronilla ieiunijs ⁊ oratõibꝰ inſiſtere cepit ⁊ corpꝰ dñi ſuſcipiẽs: ac ĩ lecto ſe reclinãs poſt triduũ ad dñꝫ migrauit. Flaccꝰ deluſũ ſe vidẽs ad felicolã ſociã petronille ſe ↄuertit ⁊ vt aut ſibi nuberet aut idolis imolaret p̃cepit. Sꝫ cũ illa vtrũq; renueret: prefectꝰ ſeptẽ diebꝰ ſine cibo ⁊ potu in carcere eã eſſe fecit: ac poſtmodũ in eculeo tortã occidit ac eiꝰ corpꝰ in cloacã ꝓiecit. Quã tñ ſctũs nicodemus eleuãs ſepeliuit. Vñ a flacco comite nicodemꝰ accerſit̃: ⁊ ſacrificare renuẽs pl̃ũbatis cedit̃: ⁊ in tyberim eiꝰ corpꝰ ꝓijcit̃: ſꝫ a iuſto eius clerico leuatur ⁊ honorifice ſepelitur.

¶ De ſctis Petro exorciſta ⁊ Marcellino. lxxiiij. B.

PEtrus exorciſta dũ ab arthemio in carcere detineretur: ⁊ predicti arthemij filia a demone vexaret̃: ⁊ ob hoc a pr̃e ſepiꝰ plãgeret̃: dixit ei petrꝰ q̃ ſi in xp̃ꝫ crederet ſtatim ſanitatẽ filia eiꝰ reciperet. Cui arthemiꝰ. Miror qua rõne dñs tuus filiã meã liberare poterit: q̃ te tãta patiẽtẽ ꝓ eo liberare nõ valet: cui petrꝰ. Potẽs q̃dẽ eſt deꝰ meꝰ eripere me: ſꝫ vult vt ꝑ paſſionẽ trãſitoriã pueniamꝰ ad gl̃iaꝫ ſempiternã: cui arthemiꝰ. Si me cathenas ſup te duplicãte deꝰ tuꝰ te liberauerit ⁊ filiã meã ſanauerit ꝓtinꝰ ĩ eũ credã. Quo cũ ſctũ fuiſſet ſctũs petrꝰ cãdidis veſtibꝰ indutꝰ ⁊ tenẽs ſignũ crucis eidẽ apparuit et ille ſe eiꝰ pedibus ꝓſtrauit: ⁊ filia eiꝰ ſanata ipe cũ tota domo ſua baptiſmũ ſuſcepit: pmiſitq; alijs incarceratis q̃ exirẽt liberi q̃cũq; vellẽt fieri xp̃iani. Quibꝰ mittis alijs credẽtibꝰ a btõ marcellino pbr̃o baptizãt̃. Quo audiẽs p̃fectꝰ oẽs incarceratos: ad ſe adduci p̃cepit: q̃s arthemiꝰ ↄuocãs ⁊ manꝰ eoꝝ deoſculãs dixit: vt ſi q̃s vellet vẽire ad martyriũ vẽiret intrepidꝰ: q̃ ſi q̃s nollet abiret illeſꝰ. Cõperto aũt iudex q̃ marcellinꝰ ⁊ petrꝰ eos baptizaſſet ipſos accerſiuit ⁊ eos ſeparatĩ ĩ carcere recluſit ⁊ marcellinus q̃dẽ nudꝰ ſup vitrũ fractũ ↄſternit̃: ⁊ ei lumẽ ⁊ aq̃ negat̃. Petrꝰ vo ĩ alio carcere altiſſimo ⁊ arctiſſimo cippo ↄſtrigit̃. Angelꝰ aũt dñi marcellinũ iduẽs ⁊ ſoluẽs ipſm cũ petro in domo arthemij reſtituit: ⁊ vt ſeptẽ diebus pplm ↄfortarẽt ⁊ poſtea ſe iudici pñtarent p̃cepit: cũ ergo p̃dictꝰ iudex eos ĩ carcere nõ inueniſſet accerſitũ arthemiũ ⁊ ſacrificare nolẽtẽ in terra cũ vxore ſua obrui iuſſit. Quo ſctĩ marcellinꝰ ⁊ petrꝰ audiẽtes illuc venerũt ⁊ in illa ſcripta ſeptẽ diebꝰ ſctũs marcellinus xp̃ianis ſe ꝓtegẽtibꝰ miſſam celebrauit. Dixerũtq; ſctĩ ad incredulos. Ecce arthemiũ potuiſſemꝰ liberare et nos abſcõdere ſꝫ neutrũ volumus facere. Tunc irati gẽtiles arthemiũ gladio necauerũt matrẽ vo cũ filia lapidibꝰ obruerũt: marcellinũ autẽ ⁊ petrũ ad ſiluam nigrã q̃ nũc cãdida ꝓpter eoꝝ martyriũ vocat̃ decollarũt tpe diocletiani q̃ cepit anno dñi. cclxxvij. Quoꝝ aĩas veſtibꝰ ſplẽdidis ⁊ gẽmis indutas ab angelis in celũ deferri ſpiculator noĩe Dorotheus vidit. Unde et xp̃ianus effectus poſtmodum in pace quieuit.

¶ De ſanctis Primo ⁊ Feliciano. lxxv. B.

PRimus quaſi ſũmꝰ ⁊ magnꝰ. Felicianus quaſi felix annos. ⁊ felix ſenex. Iſte eñ dr̃ ſummꝰ ſiue magnus dignitate ꝓpter martyrij paſſionẽ, poteſtate ꝓpter miraculoꝝ oꝑationẽ, ſanctitate ꝓpter vite perfectionem, felicitate ꝓpter glorioſam fruitionem. Iſte autem dr̃ ſenex nõ tantũ ꝓpter tẽporis antiquitatem: ſed etiã ꝓpter reuerentie dignitatẽ, propter ſapientie maturitatem, ⁊ propter morum grauitatem.

PRimus ⁊ felicianus apud diocletianum ⁊ maximianũ a tẽploꝝ potificibus accuſant̃: q̃ niſi eos ſacrificare fecerint nulla a dijs bñficia obtinere valebũt. Iuſſu igitur impatoꝝ in carcere recluduntur: ſꝫ ab angelo viſitantur ⁊ a vinculis q̃bus erãt ligati abſoluunt̃: ⁊ liberi ĩ carcere deambulantes dñm clara voce collaudabant. Poſtmodũ iterũ impatoribꝰ p̃ſentãtur. Qui cũ in fide firmi pſiſterẽt crudeliter laniati ab inuicẽ ſeparãtur. Dixitq; p̃ſes feliciano vt ſue ſenectuti cõſuleret: ⁊ dijs immolaret. Cui felicianꝰ. Ecce iam octingẽta annos habeo ⁊ xxx. anni ſunt ex quo veritatem agnoui ⁊ elegi deo viuere q̃ me põt de tuis manibus liberare. Tũc iuſſit p̃ſes eũ ligari ⁊ clauos in manibus ⁊ pedibꝰ affigi: eiq; dixit. Tandiu ſic eris donec nobis cõſenſeris. Qui dũ leto vultu pſiſteret eũ ibidẽ torq̃ri iuſſit ⁊ nihil penitus miniſtrare. Poſt hoc ſanctum Primũ adduci fecit eiq; dixit. Ecce frater tuus imperatoꝝ decretis cõſenſit ⁊ ob hoc magnus in palatio veneratur. Tu ergo ſimilr̃ age. Cui ille. Licet diaboli filius ſis. Verũtamẽ in parte dixiſti: q̃ frater meꝰ imperatoris celeſtis decreto cõſenſit. Tũc iratus p̃ſes iuſſis facibus latera eius incendi: ⁊ plumbũ bulliens in os eius infundi cernente feliciano vt ſic terreri poſſet. Ip̃e aũt plumbũ tanq̃ frigidã aquã ſuauiter bibit. Tunc p̃ſes iratus duos leones ad eos mitti precepit. Qui ſtatim ad pedes eoꝝ ſe proiecerunt: ⁊ tanq̃ agni manſueti corã eis ſteterũt. Rurſus vrſos crudeles dimittit ⁊ cũ leonibus mãſueſcũt. Aderãt ad hoc ſpectaculum pluſq̃. xij. milia viroꝝ: de quibus. ccccc. viri in dño crediderunt. Preſes autem ſanctos fecit decollari ⁊ eorum corpora canibus ⁊ auibus proijci. Sꝫ tamẽ ab his illeſa a chriſtianis honorifice ſũt ſepulta. Paſſi ſunt autem circa annos domini. cclxxvij.

¶ De ſancto Barnaba apl̃o. lxxvj. B.

BArnabas interpretatur filiꝰ venientis vel filiꝰ cõſolationis: aut filiꝰ ꝓphete: aut filiꝰ cõcludẽs. Quatuor vicibꝰ ponit̃ filius ꝓpter quatuor modos filiationis ipſiꝰ. Dicit̃

eſt filiꝰ in ſcriptura rõn: gſ̃ationis: eruditiõis imita-
tionis ꝛ adoptiõis. Fuit eñ a xp̃o regñatꝰ per baptiſ-
mũ eruditus ꝑ euãgeliũ ipm̃ imitatꝰ ꝑ martyriũ: ꝛ ab
ipſo adoptatus ꝑ celeſte p̃miũ. Et hoc q̃tũ ad ſe. quan
tũ vo ad alios fuit adueniẽs: cõſolãs: ꝓphetans ꝛ con
cludẽs. Adueniẽs diſcurrẽdo ꝛ predicãdo vbiq3: q̃ pꝫ
q2 fuit ſociꝰ pauli. Cõſolãs paupes ꝛ deſolatos: paupe
res q̃bus eleemoſynã detulit: deſolatos q̃bus ex parte
aplõꝝ ep̃las deſtinauit. Propheçãs q2 ꝓphetie ſpũ cla
ruit. Cõcludẽs q2 magnã multitudinẽ in fide cõcluſit
ꝛ adunauit: ſicut pꝫ cũ miſſus fuit in antiochiam. De
his quatuor Act. xj. Erat vir. ſ. virilis q̃tũ ad primũ.
bonꝰ q̃tũ ad ſc̃dm: plenus ſpũſctõ q̃tũ ad tertium: et
fidelis quantũ ad quartũ. Eius paſſionẽ cõpilauit ioã
nes qui ꝛ marcus eius cõſobrinus: ꝛ maxime a viſiõe
ipſiꝰ ioannis vſq3 fere in finẽ. Quã Beda de greco in
latinum creditur tranſtuliſſe. B.

BArnabas leuites cyprius genere
vnus de. lxxij. diſcipulis dñi ab hi
ſtoria actuũ i multis extollit̃ ꝛ lauda
tur. Fuit nãq3 optime informatus et
ordinatꝰ: ꝛ hoc q̃tũ ad ſe ꝛ q̃tum ad
deũ: ꝛ quantũ ad ꝓximum. Quãtum
ad ſe ordinatus extitit ſm̃ tres vires
ſ. rõnalẽ: cõcupiſcibilẽ: ꝛ iraſcibilem.
Habuit nãq3 rõnalẽ illuſtram lumĩe
cognitionis. Vñ dr̃ actuũ. xiij. Erant
aũt in eccleſia q̃ eſt antiochie ꝓphe-
te ꝛ doctores in quibus barnabas ꝛ ſimon ꝛc. Secũdo
habuit cõcupiſcibilẽ purgatã a puluere mũdane affe-
ctionis. Vñ dr̃ Actuũ. iiij. q̃ Joſeph qui cognominatꝰ
eſt Barnabas cũ haberet agrũ vẽdidit illũ ꝛ p̃ctiũ at
tulit ꝛ poſuit ad pedes apoſtolorum. Ubi dicit glo. De
ſtruẽdũ ꝓbat qđ tãgere deuitat: ꝛ docet calcandũ eſſe
aurũ qđ ſubdit greſſibus aplõꝝ. Tertio habuit iraſci-
bilẽ roboratã magnitudine ꝓbitatis: et hoc vel virilr̃
aggrediẽdo ardua vel perſeuerãter agendo fortia: vel
cõſtanter ſuſtinẽdo aduerſa. Virilr̃ aggrediẽdo ardua
ſicut pꝫ in hoc q̃ illam magnã ciuitatẽ antiochiaꝫ ad
conuertendũ accepit ſicut pꝫ etiam act. ix. q2 cuꝫ poſt
conuerſionẽ paulus hieroſolymã veniſſet ꝛ diſcipulis
ſe iungere vellet: ꝛ oẽs eũ tanq̃ lupũ agni fugerẽt bar
nabas ipſum audacter apprehendit: ꝛ aplõs duxit per
ſeuerãter operãdo fortia: q2 corpus ſuũ macerauit ꝛ ie
iunijs afflixit. Vñ dr̃ Act. xiij. de barnaba ꝛ de quibuſ-
dã alijs. Miniſtrãtibꝰ aũt illis dño ꝛ ieiunãtibꝰ ꝛc. cõ-
ſtanter ſufferenda aduerſa ſicut apl̃i perhibẽt ei teſti-
monium dicẽtes. Cũ chariſſimis noſtris barnaba et
paulo hoĩbus q̃ tradiderũt aĩas ſuas ꝓ noĩe dñi nr̃i ie
ſu xp̃i. Sc̃do fuit ordinatus quantum ad deũ referẽdo
dei autoritati maieſtati ꝛ bonitati. Autoritati qđ pꝫ
ex hoc qđ offiñ predicationis ſibi non vſurpauit: ſꝫ hoc
ex autoritate dei accipere voluit: ſicut habet̃ Act. xiij.
Dixit ſpũſſctũs. Segregate mihi barnabam ꝛ paulum
in opus ad quod aſſumpſi eos. Secũdo dei maieſtati.
Cum eñ ſicut hr̃ Act. xiiij. Maieſtatem diuinam ſibi
q̃dam vellent attribuere: ꝛ ei tanq̃ deo hoſtias immo
lare: vocantes eum iouẽ tanq̃ priorem: ꝛ paulũ mer-
curium tanq̃ prudentẽ ꝛ eloquẽtẽ: cõtinuo barnabas
ꝛ paulus conſciſſis tunicis clamauerũt. Viri quid faci
tis. Et nos mortales ſumus ſimiles vobis hoĩes an-
nunciantes vobis ab his vanis dijs conuerti ad deuꝫ
viuum. Tertio dei bonitati. Nam ſicut habet̃ Act. xv.
Cum bonitatem gratie dei de qua gratis ꝛ nõ ex lege
ſumus ſaluati: quidam conuerſi de iudeis artare ꝛ di-
minuere vellent: aſſerentes hoc ſine circunciſione ne-
quaq̃ ſufficere: paulus ꝛ Barnabas contra eos virili-
ter reſiſterunt: ꝛ ſolam bonitatem gr̃e dei ſine lege ſuf
ficere oſtenderũt. Inſuꝑ ꝛ queſtionẽ ad aplõs detulerũt.
ꝛ cõtra illorum errorem apoſtoloꝝ ep̃las ĩpetrauerũt
C. ¶ Tertio fuit optime ordinatus q̃tũ ad ꝓximũ: q2
gregem ſuum pauit verbo: exemplo: ꝛ beneficio. Ver-
bo q2 verbũ dei ſolicite euangelizauit. vñ dr̃ Actu. xv.
Paulus ꝛ Barnabas demorabant̃ antiochie: docen-
tes ꝛ euangelizantes cum alijs pluribus verbum dñi.
Hoc etiã pꝫ ꝑ illã maximã multitudinem quam An-
tiochie conuertit adeo vt ibi vocarentur primo diſci-
puli xp̃iani. Secũdo exẽplo: q2 vita ſua fuit omnibus
ſpeculũ ſanctitatis ꝛ exemplar religionis. Fuit eñ in
oĩ ſuo opere virilis ꝛ ſtrennuus oĩm moꝝ bonitate cõ-
ſpicuus: oĩ gr̃a ſpũſſancti plenus. ꝛ oĩ virtute ꝛ fide p̃-
clarus. De his quatuor hr̃ Actu. xv. Miſerunt Barna
bam Antiochiã. Et ſequit̃. Hortabat̃ oẽs ꝓpoſito cor-
dis ꝑmanere in dño: q2 erat vir bonus plenus ſpũſctõ
ꝛ fide. Tertio bñficio ꝛ hoc dupliciter. Eſt eñ duplex
bñficium ſiue eleemoſyna. ſ. temporalis que conſiſtit ĩ
neceſſariorum ſubminiſtratione: ꝛ ſpũalis que conſi-
ſtit in offenſe dimiſſione. Primam habuit Barnabas
qñ eleemoſynam fratribus qui etiam in hierlm̃ detu-
lit. Nam ſicut dr̃ Actu. xj. Cum facta eſſet fames ma-
xima ſub Claudio ſm̃ qđ prophetauerat agabus: diſci
puli prout quiſq3 habebat propoſuerunt in miniſteriũ
mittere habitantibus in iudea fratribꝰ. Qđ et fecerũt:
mittẽtes ad ſeniores per manꝰ Barnabe ꝛ pauli. Se-
cundam habuit q2 Joanni qui cognominabat̃ marcꝰ
offenſam dimiſit. Cum eñ predictus diſcipulus Bar-
nabam ꝛ paulum reliquiſſet: redeũti tñ ꝛ penitẽti bar
nabas indulſit ꝛ iterũ in diſcipulum aſſumpſit. Pau-
lus aũt ipm̃ iterũ aſſumere in diſcipulũ renuit: ꝛ ideo
inter eos ſeparatio facta fuit. Vterq3 eñ ex pia cauſa ꝛ
ĩtentiõe fecit. Nã qđ Barnabas ipꝫ aſſumſit hoc fecit
ex dulcedine miĩe: qđ aũt paulus ipm̃ aſſumere noluit,
hoc fecit ex feruoris rectitudine. Nam ſicut ibidẽ dicit
glo. act. xv. Qui in fronte aciei ſe cõſtituẽs nimis tre-
pidus ſteterat merito ipm̃ paulus abiecit ne illius q̃ſi
cõtagione vires alioꝝ corrumperẽtur. Iſta aũt ſepara
tio nõ eſt facta ex cõmotione vitij: ſed ex inſtinctu ſpũs
ſancti: vt. ſ. ab inuicem ſepararent̃ ꝛ pluribus predica-
rent ſicut ꝛ poſtmodũ factum eſt. D. ¶ Nam cum eſſet
Barnabas in yconio ciuitate: predicto ioanni eius cõ-
ſobrino vir q̃dã ſplẽdidus in viſu apparuit dicẽs. Joã
nes conſtãs eſto: q2 a mõ non ioannes ſed excelſus vo
caberis. Qđ cũ ille Barnabe retuliſſet r̃ndit ei. Caue
diligẽter ne cuiq̃ qđ vidiſti reueles. Nã ꝛ mihi ſilr̃ do
minus hac nocte apparuit dicẽs. Conſtãs eſto barna-
ba: q2 eterna premia percipies: eo q̃ gentẽ tuã reliq̃ſti
ꝛ aĩam tuã ꝓ noĩe meo tradidiſti. Cũ ergo paulus et
Barnabas diu in ãtiochia p̃dicaſſent: angelus quoq3
dñi paulo apparuit dĩ. Feſtina venire hierlm̃: q2 q̃daꝫ
fratres aduentũ tuũ preſtolantur ibideꝫ. Cũ ergo bar
nabas cyprũ vellet pergere: ꝛ parentes ſuos inuiſere,
Paulus aũt hierlm̃ properare vellet: ſc̃õ ſic inſtigan
te ſpũ ab inuicẽ diſceſſerunt. Verũ cũ paulus barnabe
qđ ſibi angelus dixerat indicaſſet. r̃ndit Barnabas.
Fiat voluntas dñi. Nũc aũt cyprũ vado: ꝛ ibidẽ vitaꝫ
finiẽs te amplius nõ videbo. Et cũ flens eius pedibꝰ
ſe humilr̃ volutaret cõpatiẽs ei paulus dixit. Noli fle-
re q2 ſic dñi eſt volũtas. Nam ꝛ mihi dñs in hac nocte
apparuit dicens. Ne prohibeas barnabã ire cypruꝫ: q2
multos ibidem illuminabit ꝛ martyrium cõſumma-
bit. Pergens igit̃ barnabas cyprũ cũ ioanne ꝛ euãge-
liũ ſc̃i matthei ſecũ detulit: ꝛ ſuꝑ ĩfirmos ponẽs mul-

tos dei virtute ſanauit. Cū aūt de cypro exiſſent inuene rūt elimā magū quē paul⁹ lumine oculoꝝ ad tp̄s priuauerat. Qui eis reſtitit ⁊ paulū intrare ꝓhibuit. Die igiꝉ quadā vidit barnabas hoīes ⁊ mulieres nudas currētes ⁊ ſua feſta agentes. Uñ idignat⁹ tēplo maledixit ⁊ ſubito ps ei⁹ corruēs multos oppſſit. Tādē ſalaminā deuenit ⁊ ibidē ꝯ eū ꝑdict⁹ magus ſeditionē non modicā excitauit. Cōprehēdētes igiꝉ iudei barnabam multis affectū iniurijs trahebāt ⁊ iudici ciuitatis puniēdū tradere feſtinabāt. Cōperto aūt ꝙ euſebi⁹ vir magnus ⁊ potēs de gn̄e neronis illuc aduenisset timuerūt iudei ne ipſm de manib⁹ eoꝝ eriperet ⁊ ſic liberū abire ꝑmitteret. Ligātes igiꝉ funē in collo ei⁹ extra portā eū traxerūt ⁊ ibidem ꝓtinus ꝯbuſſerunt. Deniqꝫ nec ſic impij iudei ſatiati oſſa eius in quodā vaſe plūbeo recluſerunt in mare eadē ꝑcipitare volētes. Joānes aūt diſcipul⁹ ei⁹ cū duob⁹ alijs de nocte ꝯſurgēs ea rapuit ⁊ i q̄dā cripta occulte ſepeliuit. Que ibidē vt ait ſigibertus vſqꝫ ad tp̄a zenonis īꝑatoris ⁊ gelaſij pape ⁊ vſqꝫ ad annū dn̄i. cccc. latuerunt. Sꝫ tunc ipſo reuelāte reperta fuerūt. Beat⁹ autē dorothe⁹ ſic ait barnabas i roma xp̄m primum predicauit ep̄s mediolanēſ. factus.

De ſanctis Vito ⁊ Modeſto. lxxvij. B.

V Itus dr̄ a vita: diſtinguit autē Aug. in lib. de ciuita. dei triplex genus vite. ſ. actuoſum qḋ pertinet ad vitam actiuā: ocioſum quod pertinet ad ocium ſpirituale vite contemplatiue ⁊ ex vtroqꝫ compoſitū. Et iſtud triplex genus vite fuit in eo. Uel vitus quaſi virtuoſus. i. virtuoſus. Modeſtus quaſi ſtans in medio hoc eſt in medio virtutis: quālibet enim virtutē tanq̄ medium circūſtant duo vitia tanq̄ extrema. Nam extrema prudētie ſunt doloſitas ⁊ fatuitas. Extrema tēperantie deſiderioꝝ carnaliū adimpletio ⁊ omnimoda ſui afflictio. Extrema fortitudinis puſillanimitas ⁊ temeritas. Extrema iuſtitie crudelitas ⁊ remiſſio. B.

V Itus puer egregius ⁊ fidelis annorum duodecim in ſicilia martyriū paſſus ē. Hic a pr̄e crebro verberabaꝉ: ex eo qḋ idola ꝯtēnebat: nec adorare volebat. Qḋ audiēs valerianus ꝑfectus puerū accerſiuit ⁊ ſacrificare nolentē fuſtibus cedi iuſſit. Brachia autē verberantiū ⁊ man⁹ ꝑfecti aruerūt. Clamauitqꝫ prefectus. Ue mihi: qꝛ manū amiſi. Cui vitus. Accedant dij tui ⁊ te ſanēt ſi pn̄t. Cui ille. Nunquid ⁊ tu facere vales hoc? Cui vitus. In noīe dei mei valeo. Statimqꝫ ꝓ eo orauit ⁊ ſanitatē ſibi obtinuit. Dixitqꝫ ꝑfect⁹ pr̄i. Corrige filiū tuū ne male pereat. Tūc eū in domū ducēs diuerſis muſicoꝝ generib⁹ ⁊ puellaꝝ luſib⁹ aliarūqꝫ delitiaꝝ gn̄ibus īmutare aīm pueri ſatagebat. Cū aūt eū in thalamū incluſiſſet: mirabilis odoris fragātia īde exijt q̄ pr̄em ⁊ totā familiā nimio odore ꝑfudit: aſpiciēſqꝫ pr̄ per oſtiū vidit ſeptem angelos circa infantē ſtātes: dixitqꝫ. Dij venerūt in domum meā. Statimqꝫ cecat⁹ eſt. Ad cuius clamorē tota ciuitas lucana cōmota eſt: ita vt valerianus accurreret: ⁊ q̄d ſibi accidiſſet īterrogauit. Cui ille. Deos vidi igneos ⁊ vultū eoꝝ ferre nō potui. Ad tēplū igiꝉ iouis deduciꝉ ⁊ ꝓ recuperatione luminis taurū cū cornibus laureis policeꝉ. Sꝫ cū nihil ꝓficeret filiū ꝓ ſanatione ſua rogauit: ⁊ lumē ſuis ꝓcib⁹ recuperauit. Cū aūt nec ſic crederet: ſed poti⁹ filiū occidere cogitaret: angelus domini modeſto pedagogo eius apparuit ⁊ vt nauē cōſcendens puerū ad aliam terrā deduceret imperauit. Qḋ cū feciſſet aquila eis ibidem cibum afferebat. Et multa ibi mirabilia faciebāt. Interea fili⁹ diocletiani īperatoris a demone arripiꝉ ⁊ niſi vitus lucanus veniat ſe nūq̄ exire faꝉ. Uit⁹ q̄riꝉ ⁊ inuētus ad imperatorem duciꝉ. Cui Diocletian⁹. Puer puerū meū ſanare vales? Cui ille. Nō ego ſꝫ dn̄s. Statimqꝫ ſup eū manus impoſuit: ⁊ ꝓtinus ab eo demō aufugit. Et ait diocletianus Puer ꝯſule tibi ⁊ dijs ſacrifica ne mala morteītereas. Qḋ cū ille recuſaret ⁊ in carcerē cū Modeſto miſſus fuiſſet ſubito ferri moles q̄ eis erat impoſita cecidit ⁊ carcer immēſo lumine coruſcauit. Qḋ cum imperatori nūciatū fuiſſet eductus in clibanū ardētē mittiꝉ: ſed tn̄ illeſus egrediꝉ. Tūc leo terribilis ad eū deuorandū mittiꝉ: ſed tn̄ ab eo fidei virtute placaꝉ. Tandē ipſe cū modeſto ⁊ creſcētia nutrice ſua q̄ ſemꝑ eū ſecuta fuerat in eculeū ſuſpēdi iubeꝉ: ſꝫ ſubito aer ꝯturbaꝉ: terra cōcutiꝉ: tonitrua mugiūt: idoloꝝ tēpla corruunt: multos occidūt. Imperator aūt territus fugiens pugnis ſe ꝑcutiebat, dicēs. Ue mihi qꝛ ab vno puero victus ſum. Illi aūt ab angelo cōtinuo ſoluti iuxta quoddā flumē ſe inuenerūt: ⁊ ibidē pauſantes ⁊ orātes aīas dn̄o reddiderunt. Quoꝝ corpora ab aquilis cuſtodita florentia illuſtris matrona ſctō viro reuelante reperit: et ea accipiens honorifice ſepeliuit. Paſſi ſunt aūt ſub diocletiano qui cepit circa annos dn̄i. cclxxxvij.

De ſanctis Quirico ⁊ Julita. lxxviij.

Q Uiric⁹ querēs arcū. Uel achiſil. qḋ eſt fortitudo ⁊ cus niger: vel a quiris qḋ eſt haſta vel a quirites qḋ dr̄ ſedile. Ipſe em̄ fuit arcus. i. curuus i ſui humiliatione: fortis in tormētorū paſſione: niger i ſui deſpectione: haſta in inimici debellatione: dei ſedile: ex dei habitatione. Hec em̄ in eo gratia ſuppleuit que etas negauit. Julita iuuās vita: qꝛ vita ſpirituali vixit et ꝑ hanc multis profuit. B.

Q Uiricus fuit fili⁹ iulite illuſtriſſime matrone yconij q̄ ꝑſecutionē declinare volēs in tarſum Cicilie cū puero ſuo q̄rico q̄ erat triū annoꝝ venit. Sꝫ tn̄ alexādro ꝑſidi preſentaꝉ in vlnis ſuis puerū geſtans. Qḋ due famule ſue vidētes fugerūt ⁊ eam ꝓtinus reliquerunt. Preſes igiꝉ puerū in vlnis ſuis ſuſcepit ⁊ matrem ſacrificare nolentē crudis neruis flagellari precepit. Puer aūt matrē flagellare conſpiciens amare flebat ⁊ lamētabiles voces dabat. At ꝑſes puerū Quiricū in vlnas ⁊ ſup genua ponēs cū oſculis et alijs blandicijs demulcebat. Infans aūt ad matrem reſpiciēs ꝑſidis oſcula abhorrebat ⁊ caput cū indignatione auertēs vultū eius vngulis laniabat ⁊ mſi cōſonas voces dabat quaſi diceret. Et ego xp̄ian⁹ ſum. Tādē diu reluctās ꝑſidē in ſcapulis momordit. Tūc preſes indignatus dolore cruciatus puerū ab alto ꝑ gradus precipitauit: ita vt tribunali tenellū cerebrū adhereret. Julita xp̄o filiū ad regnū ꝑceſſe vidēs leta gr̄as deo reddidit. Tūc Julita iuſſa eſt excoriari ⁊ bulienti pice perfundi ⁊ demum capite truncari. In quadā aūt legenda inueniꝉ ꝙ quiricus tyrannū blandientē eque vt minantē paruipendēs xp̄ianū ſe eſſe confitebaꝉ ſm quidē tp̄s e linguis infantulus ſed in eo loquebaꝉ ſpiritusſctūs: quē cū preſes interrogaret q̄s eū docuiſſet ait. Tuam o preſes miror inſipientiam qui meam tantillam cernens etatem: nec dum tēporis circulo triēnē percunctaris quis me docuerit diuinā ſapientiā. Qui cū crederet clamabat. Xp̄ian⁹ ſum. Et quoties hoc clamabat toties vires inter tormēta recipiebat. Preſes aūt matrē cum puero membratim ſcindi fecit: ⁊ corū

mẽbra ne a xp̄ianis ſepelirent̄ diſpergi mandauit: ſed tñ ab angelo ſunt collecta, ⁊ nocte a xp̄ianis ſepulta. Horũ corpa tpe cõſtãtini magni cũ pax eẽſſet reddita eccleſie ab vna de ancillis q̄ adhuc ſuperat reuelant̄: ⁊ ī deuotione magna ab omi pplo hñtur. Paſſi aũt ſunt circa annos dñi.cccxx. ſub Alexandro imperatore.

De ſancta Marina. lxxix. A.

Marina v̄go vnica erat pr̄i ſuo cũ aũt pr̄ quoddã monaſteriũ intraſſet mutauit habitũ filie ſue vt nõ femina: ſed maſcul⁹ videretur: rogauitq3 abbatẽ ⁊ fratres vt filiũ ſuũ vnicũ reciperẽt. Quibus ei⁹ p̄cib⁹ annuẽtib⁹ in monachũ eſt receptus ⁊ frater marinus ab oīb⁹ eſt appellatus. Cepit aũt valde religioſe viuere: ⁊ valde obediẽs eẽ. Cũ aũt eſſet.xxvij.annorũ: ⁊ pater eius ſe morti appropinquare ſentiret filiã ſuam vocauit: ⁊ ipſam in bono ꝓpoſito cõfirmãs p̄cepit ne aliq̄n alicui reuelaret q̄ mulier eẽt. Ibat igit̄ frequẽter cũ plauſtro ⁊ bobus ⁊ ligna monaſterij deferebat. Cõſueuerat aũt hoſpitari in domo cuiuſdam viri cuius filia cũ de quodam milite ↄcepiſſet interrogata marinũ monachũ ſe violaſſe aſſerint. Interrogat⁹ aũt marinus cur tm̄ flagitium ꝑpetraſſet: ſe peccaſſe fatet̄ ⁊ veniã precat̄. Statim de monaſterio eiectus ad oſtiũ monaſterij mãſit tribus annis ibidem ꝑmanẽs buccella panis ſuſtẽtabat̄. Poſtmodũ filius ablactat̄: abbati mittit̄: ⁊ marino educãdus tradit̄: et ibidẽ cũ eo per duos annos cõmorat̄. Oĩa aũt cũ maxima patiẽtia recipiebat: ⁊ in oīb⁹ deo grãs referebat. Tãdẽ eius humilitatis ⁊ patientie fratres miſerti eũ in monaſteriũ recipiũt: ⁊ queq3 officia viliora ſibi iniũgũt. Ipſa aũt oĩa hilariter ſuſcipiebat: ⁊ cũcta patiẽter ⁊ deuote agebat. Tãdẽ in bonis opib⁹ vitã ducens migrauit ad dñm. Cũ aũt corp⁹ eius lauarẽt ⁊ in vili loco ſepelire diſponerẽt: reſpiciẽtes ipm mulierẽ eẽ viderũt. Stupefacti ſunt oẽs ⁊ perterriti ſe in dei famulam plurimũ deliq̄ſſe fatent̄. Cur oẽs ad tã grande ſpectaculũ ⁊ veniã poſtulant ignorãtie ⁊ delicti. Corp⁹ igit̄ eius in eccl'ia honorifice poſuerunt. Illa aũt q̄ famulã dei infamauerat a demone arripit̄: ⁊ ſcelus ſuum cõfitens ⁊ ad ſepulchrũ virginitatis veniens liberat̄. Ad cuius tumulũ ppl'i vndiq3 confluunt ⁊ multa miracula ibi fiunt. Obijt aũt.xiiij. kalen.iulij.

De natiuitate ſancti ioannis baptiſte. lxxx.

Ioannes baptiſta multipliciter nolat̄. Dicitur eñ ꝓpheta: amic⁹ ſponſi lucerna: angelus: vox: Helias baptiſta ſaluatoris: preco iudicis: ⁊ precurſor regis: In ꝓpheta deſignat̄ prerogatiua cognitionis. In amico ſponſi: prerogatiua dilectionis. In lucerna ardenti: p̄rogatiua ſanctitatis. In angelo prerogatiua virginitatis. In voce prerogatiua humilitatis. In helia prerogatiua feruoris. In baptiſta p̄rogatiua mirabilis honoris. In precone prerogatiua predicationis. In p̄curſore prerogatiua preparationis. A.

Ioannis baptiſte natiuitas ab archangelo gabriele hoc mõ annunciata fuit. Dauid eñ rex ſicut habet̄ ī hiſtoria ſcolaſtica volens cultum dei ampliare viginti quatuor ſummos ſacerdotes inſtituit quorum tñ vn⁹ maior erat qui princeps ſacerdotũ dicebatur. Statuit aũt.xvj.viros de eleaſar.⁊.viij.de itamar ⁊ ſm ſortes dedit vnicuiq3 hebdomadam vicis ſue. Abias aũt octauã hebdomadã habuit de cuius gñe zacharias fuit. Erant aũt zacharias ⁊ vxor eius ſenes et abſq3 liberis. Cũ ergo zacharias tẽpl'ũ dñi vt incẽſum poneret ingreſſus fuiſſet: ⁊ multitudo ppl'i de foris expectare apparuit ei gabriel archangelus. Cũ aũt zacharias in eius viſione timeret ait angel⁹. Ne timeas zacharia qm̄ exaudita eſt oro tua. Proprium eſt enim bonorũ angelorũ ſm q̄d dicit glo. ex ſua viſione territos benigna exhortatione ꝓtinus ↄſolari. Cõtra mali angeli ſe in lucis angelos transfigurãtes. ſi q̄s ex ſuis p̄ſentia ⁊ territos ſenſerint ampliori eos horrore concutiunt. Annũtiat igit̄ gabriel zacharie ſe filiũ habiturum cuius nomẽ ioãnes eſſet q̄ vinũ ⁊ ſicerã nõ biberet: et añ dñm in ſpũ ⁊ v̄tute helie p̄cederet. Ioãnes vocatur helias rõne ſitus: q2 ambo in deſerto rõne vict⁹: quia ambo victu parci: rõne cultus q2 ambo veſtitu inculti rõne officij: q2 ambo p̄curſores: ſed ille p̄curſor iudicis iſte ſaluatoris: rõne zeli: q2 vtriuſq3 verbũ quaſi facula ardebat. zacharias aũt cõſiderãs ſui ſenectutem ⁊ vxoris ſterilitatẽ dubitare cepit. ⁊ more iudeorũ ſignu3 ab angelo req̄ſiuit. Angelus aũt ꝓ eo q̄d verbis ſuis non credidit tpm taciturnitatis plaga ꝑcuſſit. B. Notãdũ q̄ dubitatio cõſueuit fieri ⁊ excuſari aliq̄n propter ꝓmiſſorum magnitudinem ſicut legit̄ de abraam. Cũ eñ dñs ſibi ꝓmiſiſſet q̄ ſemẽ ſuum terrã chanaã poſſideret: dixit ad eũ abraã. Dñe deus vñ ſcire poſſum q̄ poſſeſſurus ſum eã. Et rñdẽs dñs. Sume inq̄t tibi vaccam triennẽ ⁊c. Aliq̄n ꝓpter fragilitatis ꝓprie ↄſiderationẽ ſicut p3 in Gedeone q̄ ait. Obſecro mi dñe, in quo liberabo iſrael. Ecce familia mea infima eſt ī manaſſe ⁊ ego minimus in domo patris mei. Et ex hoc ſignũ petijt ⁊ accepit. Aliq̄n ꝓpter nature impoſſibilitatẽ ſicut p3 in ſara. Dũ dixiſſet dñs reuertẽs veniam ad te ⁊ habebit ſara filiũ: riſit ſara poſt oſtiũ dic. Poſt q̄ cõſenui ⁊ dñs meus vetulus eſt ⁊c. Quid eſt ergo q̄ ſolus zacharias ex eo q̄d dubitauit plaga3 incurrit cũ ibi eſſet ⁊ magnitudo promiſſionis ⁊ ↄſideratio ꝓprie fragilitatis: q2 talem filiũ ſe habiturum indignum reputabat ⁊ impoſſibilitas naturalis. Hoc multiplici d̄ cauſa factum fuiſſe putat̄. Primo ſm Bedam: qm̄ diſcredẽdo locutus eſt. ⁊ ideo ſilentio plectitur: vt tacẽdo credere diſcat. Secũdo qm̄ ideo mutus effectus eſt vt maius miraculũ in natiuitate filij appareret. Cu3 eñ in natiuitate ioannis patri loquela reddit̄ miraculu3 miraculo cumulatur. Tertio q2 cõgruum fuit vt vocẽ amitteret qñ vox naſcebat̄ ⁊ legi ſilentium imponebatur. Quarto qm̄ ipſe a dño ſignũ petijt: ⁊ ipſa3 taciturnitatem in ſignũ accepit. Cũ autẽ zacharias foras ad pplm exijſſet ⁊ eũ factũ mutũ viderẽt cognouerũt ipo innuente q̄ viſionẽ vidiſſet in tẽplo. Cõpleta autẽ ſeptimana officij ſui abijt in domũ ſuam ⁊ concepit elizabeth: ⁊ mẽſibus quinq3 ſe occultauit: q2 ſicut ibi dicit Ambr. partus ſui erubeſcebat etatem ne in ſenectute vacaſſe libidinis videret̄: ⁊ tñ gaudebat ſterilitatis carere opprobrio: q2 opprobrium eſt mulieribus nõ hr̄e premiũ nuptiarũ: ꝓpter q̄d nuptie celebrant̄ ⁊ carnalis coitus excuſat̄. Menſe aũt ſexto btã maria que ia3 dñm cõceperat cõgratulans v̄go fecunda ablate ſterilitati ⁊ cõpatiens ſenectuti venit ad elizabeth. Et cu3 eam ſalutaſſet beatus ioannes iã ſpũſctõ replet⁹ ſenſit filium dei venire ad ſe ⁊ pre gaudio in matris vtero exultauit ⁊ tripudiauit ⁊ motu ſalutauit quẽ voce nõ potuit. Exultauit eñ quaſi geſtiens ſalutare: ⁊ domino ſuo aſſurgere. Manſit ergo virgo beata cum cognata ſua tribus menſibus miniſtrans ei. Natumq3 puerum ſuis ſanctis manibus de terra leuauit vt habet̄ in hi-

ſtoria ſcholaſtica:⁊ quaſi more gerule officioſiſſime p̄-
egit.C.¶hic dn̄i p̄curſor beatus noue ſpāli ⁊ ſingu
lariter p̄uilegijs claruit.Nā idē angelus q̄ dn̄z annū-
tiauit ip̄m annuntiauit.In vtero matris exultat.Mr̄
dn̄i ip̄m a terra leuat.Linguam p̄ris reſerat. Baptiſ-
mū primus ordinat.Chriſtū indice demonſtrat.Xp̄m
manibus ſuis baptizat.Ip̄m pre oībus laudat chriſt⁹
In limbo poſitis xp̄m venturū p̄nūtiat.Propter hec
noue p̄uilegia vocat̄ ab ip̄o dn̄o p̄pheta ⁊ pluſq̄ pro
pheta.Chryſ.etiā quare dicat̄ pluſq̄ propheta ſic ait.
Prophete eſt b̄n̄ficiū p̄phetie a deo accipe:nūquid p̄
phete eſt b̄n̄ficiū baptiſmatis deo dare.Prophe eſt vt
ipſe de deo p̄pheter.Nūq̄d p̄phe eſt vt de⁹ de illo pro
pheret.Oēs p̄phete p̄phetauerūt de chriſto: de illis
aūt p̄phetatū nō eſt.Ipſe aūt nō ſolū p̄phetauit d̄ xp̄o
ſed ēt alij p̄phete.p̄phetauerūt de illo.Oēs portitores
verbi fuerūt:iſte aūt ipſa vox.Quantū aūt vox proxi-
mior v̄bo non tñ v̄bū:tm̄ Ioānes p̄pinquior xp̄o:non
tñ xp̄s ſm̄ Ambr.Laus Ioannis ex quinq̄ colligitur
vel cōprehendit̄.ſ.ex parētib⁹:ex miraculis:ex morib⁹
ex munere:⁊ ex predicatione.Laus aūt parētū ſ3 Am
bro.ex quinq̄ manifeſtat̄.Ait eñ ſic.Plena laudatio
eſt q̄ genus in morib⁹:mores in eq̄tate:offiñ i ſacerdo
tio:factū in mandatis:⁊ iudiciū in iuſtificationib⁹ cō-
prehendit.Scd̄o ex miraculis quor̄ quedā fuerūt ante
eius cōceptionē in vtero.ſ.angelica annūtiatio:noīs i
poſitio:⁊ loq̄le patris amiſſio.Quedā quātū ad eius
conceptionē in vtero.ſ.ſupnaturalis:cōceptio eius in
vtero ſanctificatio:⁊ p̄phetalis doni repletio.Quedā
quātū ad eius natiuitatē ex vtero.ſ. ētrinſecꝫ parentis
ſpūs p̄phetalis adeptio:qꝛ ⁊ mater nomē ſciuit ⁊ pa-
ter canticū edidit.Loquele patris reſeratio:⁊ ſpūſſan
cti repletio.Unde ⁊ zacharias pr̄ eius repletus eſt ſpū
ſancto ⁊c.Ambr.Reſpicite Ioānē quāta vis ſit in ei⁹
vocabulo cuius nūcupatio reddidit muto vocē: patri
p̄lē:⁊ p̄p̄lo ſacerdotē.Prius eñ erat tacēs lingua:ſte
rilis filio priuatus officio.At vbi Ioānes naſcit̄ fit re-
pente pr̄ p̄pheta loquele vſum recipit:p̄lem a ſpūſan
cto ſuſcepit:ſacerdotum functio recognoſcit.Tertio ex
morib⁹:qꝛ ſctiſſime vite fuit.De cuius ſanctitate vite
dicit Chryſ.Cōuerſatio Ioānis oīm vitā culpabilē fa
ciebat apparere.Queadmodū eñ ſi videres albā ve-
ſtē dicit ſatis cādida veſtis:ſi xo poſueris eā iuxta ni-
uē incipit tibi ſordida apparere:⁊ ſi xo ſordida nō eſt.
Sic q̄rū ad cōparationē Ioānis oīs hō videbat̄ imū-
dus.D.¶Cuius q̄dē ſctitas triplex habuit teſtimo-
niū.Primo a ſupcceleſtib⁹.i.ab ip̄a trinitate.Et primo
a p̄re q̄ vocat eū angelū.Malach.iij.Ecce mitto ange-
lum meū ⁊c.Angel⁹ aūt nomē eſt officij non nature:⁊
id̄ d̄r angel⁹ rōne officij ex eo q̄ oīm angelor̄ offiñ exer
cuiſſe videt̄.Habuit eñ offiñ ſeraphim.Interp̄tat̄ eñ
ſeraphin ardēs:qꝛ illi nos ardētes faciūt:⁊ in dei amo
re plus ardent.Et de Ioanne d̄r in eccl̄ia.Surrexit he
lias quaſi ignis ⁊c.Ipſe eñ venit in ſpū ⁊ v̄tute helie.
Secūdo habuit offiñ cherubin.Cherubin eñ interp̄-
tatur plenitudo ſciētie:⁊ Ioannes d̄r lucifer.Iob.xxx-
viij.ex eo q̄d fuit terminus noctis ignorantie ⁊ initiū
lucis gr̄e.Tertio habuit offiñ thronor̄ quor̄ offiñ eſt
iudicare.Et de ioanne d̄r q̄ arguebat herodem dicēs.
Nō l3 tibi h̄re vxorem fratris tui.Quarto habuit offiñ
dn̄ationū que docēt nos erga ſubditos dn̄ium gerere:
⁊ ioannes erga ſubditos habebat̄ i amore:erga reges
in timore.Quinto offiñ principatuū qui docēs nos ſu
periores reuereri.Et ioānes de ſe dicebat.Qui de ter-
ra eſt de terra loquitur.De xp̄o aūt qui de celo venit ſu
per oēs eſt.Item.Cuius non ſum dignus ſoluere cor-

rigiam calciamenti eius. Sexto offiñ poteſtatū:p̄ q̄s
poteſtates aeree vel contrarie arcent̄:q̄ nō potuerunt
nocere ſibi iam ſanctificato.A nobis etiā arcebat eaꝫ
ad baptiſmum p̄nie nos diſponebat.Septimo officiū
virtutum p̄ quas fiunt miracula:⁊ bt̄us ioānes multa
miracula in ſeipſo oſtendit.Magna eñ miracl̄a mel
ſilueſtre ⁊ locuſtas edere:pillos camelor̄ induere:⁊ hu
iuſmodi.Octauo offiñ archangelor̄ q̄n reuelabat ma-
iora ſicut ea que ſpectant ad noſtrā redēptionem cum
dicebat.Ecce agnus dei ⁊c.Nono offiñ angelor̄ quan-
do annūtiabat minora:ſicut ea que ſpectant ad mores
vt illud.Pniam agite ⁊c.Item:neminem cōcutiatis
⁊c.Secundo habuit teſtimoniū a filio ſicut p̄3 Matt.
xj.vbi eū xp̄s multipliciter ⁊ mirabilr̄ cōmēdat dicēs
inter cetera.Inter natos mulierū non ſurrexit maior
Ioanne baptiſta.Petr⁹ damiani.Ab illo verbo ioan
nis ſunt deprompta preconia per quod fundata eſt ari
da ⁊ mouentur ſidera:⁊ ſunt condita elemēta.Tertio
a ſpiritu ſancto cum per patrem ſuum dixit.Tu puer
p̄pheta altiſſimi vocaberis ⁊c.Secūdo a celeſtibus.i.
ab angelis:ſicut p̄3 Luc.j.vbi cū angelus multiplici
ter cōmendabat oſtendēs quante ſit dignitatis quoad
eū cum dicit.Erit eñ magnus coram dn̄o.Quāte ſan
ctitatis quo ad ſeipſum cum ſubdit.Uinum ⁊ ſiceram
nō bibet:⁊ ſpiritu ſancto replebitur ex vtero matris.
Quante vtilitatis quo ad p̄ximum:cū dicit.Et mul-
tos filior̄ iſrael cōuertet ⁊c.Tertio a ſubceleſtib⁹.i.ab
hominibus:ſicut a patre ſuo ⁊ vicinis eū dicebāt.quiſ
putas puer iſte erit ⁊c.E.¶Quarto comprehenditur
laus Ioannis ex munere.habuit eñ munus in ſtatu:
in vtero:in egreſſu ex vtero:in mundi progreſſu:et in
mundi egreſſu.In vtero habuit triplex mirabile mu-
nus gratie.Primo gratiam qua in vtero ſanctificat⁹
fuit.Unde fuit ante ſanctus q̄ natus.Hiere.j.Priuſ-
q̄ te formarem in vtero noui te:⁊ anteq̄ exires de ven
tre ſanctificaui te.Secundo gr̄am qua prophetare me
ruit ſicut q̄n in vtero matris exultans deū adeſſe co-
gnouit:vnde Chryſo.volens oſtendere qualiter fuerit
pluſq̄ propheta dixit.Prophete eſt pro merito cōuer-
ſationis ⁊ fidei prophetiam accipere.Nunq̄d prophe-
te fuit vt prius fieret p̄pheta q̄ homo.Et qꝛ conſuetu
do erat vt p̄phete inungerent̄:tūc q̄n beata v̄go eliza
beth ſalutauit xp̄s ioannē in vtero in p̄phetā inunxit
ſm̄ quod dicit Chryſo.in hec verba.Ideo xp̄s fecit ma
riam ſalutare elizabeth vt ſermo procedens de vtero
matris vbi habitat dn̄s:⁊ per aures elizabeth ingreſ-
ſus deſcenderet ad ioannē vt illic eum vngeret in pro
phetam.Tertio gratiam qua ſuis meritis matri pro-
phetie ſpiñ tradidit.Unde Chryſoſt.volens oſtendere
qualr̄ fuit pluſq̄ p̄pheta ait.Quis prophetarū cū eēt
propheta p̄phetam facere potuit.Helias quidē vnxit
heliſeū in p̄phetā:non tñ p̄phetandi gr̄am contulit.
Iſte aūt in vtero mr̄is exiſtēs diuini introitus ſciētiaꝫ
matri donauit:⁊ os illius in verbo ꝯfeſſionis aperuit:
vt cuius nō videbat p̄ſonā cognoſceret dignitatē dicēs
vn̄ hoc mihi vt mater dn̄i mei veniat ad me.In egreſ-
ſu ex vtero habuit triplex munus gr̄e:qm̄ ort⁹ ei⁹ fuit
miraculoſus:ſanctus ⁊ iucūdus.Qꝛ miraculoſus ex-
cludit̄ defectus impotentie:qꝛ ſanctus : reatus culpe:
qꝛ iucundus lamentum miſerie. Celebrat̄ autē ortus
eius ſiue natiuitas ſm̄ magr̄3 Guilhelmū altiſſidorē.
triplici rōne.Primo rōne ſanctificationis in vtero.ſe
cūdo rōne dignitatis in officio.Ipſe eñ tāq̄ lucifer ve
nit:⁊ eternum gaudiū nobis primus nūtiauit. Tertio
ratione iucunditatis in ortu ſuo. Dixerat enim ange-
lus.Et multi in natiuitate eius gaudebūt:⁊ id̄ dignū

eſt vt ⁊ nos ĩ natiuitate ei⁹ gaudeam⁹. In ꝓgreſſu ha
buit ſiĺr multiplex mun⁹. In hoc aũt patẽt ei⁹ excellẽ
tiſſima munera grẽ: qm̃ habuit ꝑfectionẽ oĩm ſctõꝝ.
Nã ꝓpheta fuit qñ dixit. Qui poſt me venturus eſt ⁊c.
Pluſq̃ ꝓpheta qñ xp̃m digito demõſtrauit. Apls q: a
deo miſſ⁹. fuit apls eñ idẽ eſt q miſſ⁹: vñ Fuit hõ miſ
ſus a deo ⁊c. Martyr q: ꝓ iuſtitia mortẽ ſuſtinuit. Cõ
feſſor q: ꝯfeſſus eſt ⁊ nõ negauit. Vgo. Uñ ⁊ ꝓpter ipſi⁹
virginitatẽ angel⁹ eſt appellat⁹. Malach. iij. Ecce ego
mitto angelũ meũ ⁊c. In egreſſu de mũdo habuit tri
plex mun⁹ q: efficiꝉ martyr inuictus. Tunc eñ palmã
martyrij adept⁹ eſt. Dirigiꝉ nũci⁹ ꝓcioſus. Ipſe eñ tũc
illis q̃ erãt in limbo ꝓcioſiꝫ nũciũ attulit. ſ. de aduẽtu
xp̃i ⁊ redẽptione ipſoꝝ. Et coliꝉ exit⁹ glioſus. Ei⁹ eniꝫ
exit⁹ de oĩb⁹ q̃ ad limbũ deſcẽderũt ſpeciaĺr ab eccła
ſolẽnizaꝉ ⁊ glioſe coliꝉ. F. ¶ Quito ex ꝑdicatiõe. Cir
ca cui⁹ ꝑdicationẽ angelus q̃tuor ponit cũ dr. Et mul
tos filioꝝ iſrael ꝯuertet ad dñm deũ ipſoꝝ ⁊ ipẽ ꝓcedet
⁊c. ſ. fructũ: ordinẽ: ꝟtutẽ: ⁊ finẽ ſicut patꝫ ĩ lr̃a. Et notã
dũ q ꝑdicatio Io. nis tripĺr fuit cõmẽdabilis. Ipẽ nã
q ꝑdicauit feruẽter efficaciter ⁊ prudẽter. Feruẽter cũ
dicebat. Genimina viperarũ ⁊c. Cui q̃dẽ feruor fuit ĩ
flãmatus charitate q: erat lucerna ardẽs: vñ dicit in
ꝑſona ipſi⁹ Hiere. Poſuit os meũ quaſi gladiũ acutũ.
Informat⁹ ꝟitate: q: erat lucerna lucẽs. vñ Io. v. Uos
miſiſtis ad ioãnẽ ⁊ ille ꝑhibuit teſtimoniũ veritati. Di
rectus diſcretione ſiue ſcientia. vñ turbis ⁊ publicanis
⁊ militib⁹ ſm vniuſcuiuſq; exigentiã ꝓpriã legẽ dedit.
Firmus cõſtãtia. vñ ⁊ tã cõſtãter ꝑdicauit q ex hoc vi
tã amiſit. Hec eñ q̃tuor dꝫ hr̃e zelus ſm qđ dicit Ber.
zelũ tuũ inflãmet charitas: informet ꝟitas: regat ſciẽ
tia: ⁊ firmet cõſtãtia. Scđo efficaciter qm̃ ad ꝑdicatio
nẽ ei⁹ multi ꝯuerſi ſunt. Predicauit eñ ꝟbo ꝑ aſſidui
tatẽ doctrine ⁊ exẽplo ſctitatẽ vite ꝑdicauit ⁊ cõuertit
meritis ⁊ oꝛonibus deuotis. Tertio prudẽter. Cuius
prudẽtia ꝑdicatiõis in trib⁹ fuit. Primo in eo q vſus
fuit cõminationib⁹ vt malos terreret dicẽs. Iã eñ ſe
curis ad radicẽ arboris poſita eſt. Scđo ꝓmiſſionib⁹
vt bonos alliceret di. Penitẽ agite appropinquabit eñ
regnũ celoꝝ. Tertio moderationib⁹ vt mediocres pau
latiꝫ ad ꝑfectionẽ attraheret. Uñ turbis ⁊ publicanis
⁊ militib⁹ leuia ĩponebat: vt poſtmodũ ad maioꝛa ꝑ
uenirent: turbis vt opibus miſe inſiſterẽt: publicanis
vt ſe ab alienoꝝ appetitu abſtinerẽt: militib⁹ vt nemi
nẽ cõcuterẽt: nulli calũniã facerẽt: ⁊ ſuis ſtipẽdijs con
tenti eſſent. G. ¶ Notãdũ q ſanct⁹ ioãnes euãgeliſta
hac die migrauit ad dñm ſed eccła ipſius feſtũ in ter
tium diẽ poſt xp̃i natiuitatẽ celebrãdũ inſtituit: q: tũc
eius eccła dedicata fuit. Et ſolẽnitas natiuitatis bea
ti ioãnis baptiſte ĩ ſuo die remãſit nimirũ: q: hec dies
ab angelo gaudio natiuitatis precurſoris antenũciat⁹
fuit. Nõ aũt dogmatizandũ eſt q euangeliſta baptiſte
ceſſerit tanq̃ minoꝛ maioꝛi. Nõ eñ decẽs eſt de coꝛuꝫ
maioꝛ ſit diſputare. Qđ etiã quodã exẽplo diuinit⁹ eſt
oſtẽſum. Erãt eñ vt legiꝉ duo doctores theologi quoꝝ
vnus ioãnẽ baptiſtã: alter vero ioãnẽ euãgeliſtã ꝑfere
bat. Tãdẽ ſup hoc ſolẽni diſputatione indicta quilibet
valde ſolicitus erat autoꝛitates et efficaces rationes
inuenire q̃bus ſuũ ioãnẽ poſſet ꝑferre. Aduenientẽ aũt
diſputationis die q̃lbet ſctõꝝ emulatoꝛi ſuo apparuit
eiq; dixit. Nõ cõcordes ſumus in celis: de nobis nõ di
ſputetis in terris. Tunc illi ſibi adinuicẽ ⁊ oĩ ꝓplo vi
ſionẽ publicauerũt ⁊ dñm bñdixerũt. Paul⁹ hiſtorio
graphus lõgobardoꝝ romane eccłe diaconus ⁊ caſſi
nenſis monachus cũ deberet quadã vice cereum cõſe
crare fauces eius rauce facte ſunt cũ pri⁹ vocalis eſſet.

Ut ergo vox ſibi reſtitueretꝉ hymnũ. ſ. Ut queant laxis
⁊c. ad honoꝛẽ btĩ ioãnis cõpoſuit. Ubi in principio pe
tit ſibi vocem reſtitui ſicut ⁊ Zacharie reſtituta fuit.
Oſſa moꝛtuoꝝ aĩaliũ vndecũq; collecta in hac die ab
aliq̃bus cõburunꝉ. Cui⁹ duplex eſt cauſa vt ait ioãnes
beleth. Una eſt ex antiq̃ inſtitutiõis obſeruãtia. Sunt
eñ quedã aĩalia q̃ dracones vocanꝉ q̃ in aere volant:
in aq̃s natant: in terra ambulant. Aliq; añt dũ ꝑ aera
ambularẽt ad libidinẽ cõcitabanꝉ: ⁊ in puteis ⁊ aquis
fluuialib⁹ ſperma iactabãt: ⁊ inde ſequebaꝉ letalis an
nus. Cõtra hoc ergo iſtud inuentũ fuit remediũ: vt de
oſſib⁹ aĩaliũ rogus fieret: ⁊ ſic talia aĩalia fumus fuga
ret. Et q: iſtđ maxime hoc tp̃e fiebat: ideo iſtud adhuc
ab aliq̃bus obſeruaꝉ. Alia cã eſt ad repreſentandũ q:
oſſa ſciĺ ioãnis in ſebaſte ciuitate ab ĩfidelib⁹ cõbuſta
fuerũt. Ferunꝉ etiã facule ardẽtes: q: ioãnes fuit lucer
na ardẽs ⁊ lucẽs. Et rota vertiꝉ: q: ſol tũc ĩ circulo de
ſcẽdit ad ſignificãdũ q fama ioãnis q̃ xp̃s putabaꝉ de
ſcẽdit ſm q ipẽ teſtimoniũ ꝑhibuit dicẽs. Me oportet
minui: illũ aũt creſcere. Hoc ſignificatũ eſt ſm qđ dicit
Aug. in coꝝ oꝛtibus ⁊ in coꝝ moꝛtib⁹. In coꝝ oꝛtib⁹
q: circa natiuitatẽ ioãnis dies incipiũt decreſcere: cir
ca natiuitatẽ xp̃i creſcere iuxta illđ. Solſtitiũ decimo
xp̃m pꝛeit atq; ioãnẽ. Itẽ in coꝝ moꝛtib⁹: q: coꝛp⁹ xp̃i
in cruce fuit exaltatũ: coꝛpus ioãnis capite minoratũ.
Refert paul⁹ in hiſtoria lõgobardoꝝ q rocharith rex
lõgobardoꝝ iuxta eccłiam ioãnis baptiſte cũ multo
oꝛnatu ſepultus fuit. Quidam vero cupiditate illect⁹
nocte ſepulchrũ aperiẽs abſtulit vniuerſa. Cui beatus
ioannes apparẽs dixit. Cur auſus fuiſti tangere mihi
cõmiſſum: eccleſiã meã decetero ingredi non valebis.
Quod vtiq; ſic euenit. Nã q̃cunq; predictã eccleſiam
intrare volebat: quaſi a validiſſimo pugille guttur ei⁹
feriebatur: ⁊ ſic ſubito retro ruebat.

¶ De ſanctis Geruaſio ⁊ Prothaſio. lxxxi.

Geruaſius a gerar qđ eſt ſacrum ⁊ vas: vel a gena
qđ eſt incolat⁹ ⁊ ſioꝛ paruulus quaſi ſacer ꝑ vite
meritum: vas vt per virtutũ receptaculũ: peregrinus
per mũdi cõtemptũ: paruulus per ſui deſpectũ. Pro
thaſius a prothos qđ eſt primũ: ⁊ ſios deus ſiue diui
nus. vel a procul ⁊ ſtaſis qđ eſt poſitio quaſi primus ꝑ
dignitatẽ. diuinus per dilectionẽ procul poſit⁹ a mũdi
affectione. Hoꝝ paſſionem Ambꝛ. in libello ad caput
eoꝛum poſito ſcriptam inuenit. A.

Geruaſius ⁊ ꝓthaſi⁹ gemini fra
tres filij fuerũt ſciĺ vitalis ⁊ btẽ
valerie. Qui oĩa ſua pauperib⁹ erogã
tes manebãt cũ ſctõ Nazario: q̃ apud
ebꝛũdanum oꝛatoꝛiũ cõſtruebat et ei
celſus puer lapides porrigebat: quod
vero nazarius iã celſuꝫ habuiſſe nar
ratur foꝛte ꝑ anticipationẽ accipitur:
cũ lõge poſt eũ ſibi fuiſſe oblatũ ex hi
ſtoria nazarij colligaꝉ. Cũ aũt oẽs ad
neronẽ impatorẽ ducerenꝉ ſequebaꝉ
eos eiulãs puer celſus. Quẽ cũ vn⁹ militũ alapis cede
ret: ⁊ cedẽtẽ nazari⁹ increparet: irati milites nazariuꝫ
calcib⁹ ceciderũt ⁊ ipm̃ cũ alijs in carcere recluſerũt ⁊
poſtmodũ ĩ mare ꝑcipitauerũt. Geruaſiũ ꝟo ⁊ ꝓthaſiũ
mediolanũ duxerũt. Nazari⁹ ꝟo miraculoſe liberatus
mediolanũ venit. Eo tp̃e ſuperueniẽte comite aſtaſio q̃
ꝯ marchomãnos ꝓficiſcebaꝉ ad bellũ deoꝝ cultores
eidẽ occurrerũt aſſerẽtes q dij ſibi rñdere ꝯtẽnerẽt niſi
pꝛius geruaſi⁹ ⁊ ꝓthaſi⁹ immolarenꝉ. Cõtinuo igiꝉ te
nenꝉ ⁊ vt ſacrificet inuitanꝉ. Cum cũ geruaſi⁹ oĩa idola
ſurda ⁊ muta diceret ⁊ ipſum ab omnipotẽti deo victo

eū redꝗrere debere doceret: irat⁹ tādiu eū plūbatis ce-
di iuſſit ꝙdiu ſpm̄ exaltaret. deinde ꝓthaſiū acceſſiri
fecit ei ꝫ dixit. Miſer vel tu viuere ſtude: et noli cū fra
tre tuo mala morte perire. Cui ꝓthaſi⁹. Quis eſt mi-
ſer? Ego q̄ te nō timeo: aut tu q̄ me timere nō ꝓbaris?
cui aſtaſi⁹. Ego te miſer homo qūo timeo? Cui ꝓtha-
ſius. In hoc timere me ꝛ te ledi ꝓbaris ſi nō ſacrifica-
uero dijs tuis. ſi eīn te ledi a me nequaꝙ̄ timeres nūꝙ̄
ad ſacrificiū idolorū me ipē cōpelleres. Tūc eū comes
in eculeū ſuſpēdi iuſſit. Cui ꝓthaſius. Non tibi comes
iraſcor: qm̄ cecos oculos tui cordis attēdo quin pot⁹
tui miſereor: q2 neſcis quid facias. Age igitur qd̄ cepi-
ſti vt mihi cū fratre meo occurrere poſſit benignitas
ſaluatoris. Tūc comes iuſſit eū decollari. Philippus
aūt fu⁹ xp̄i cū filio ſuo corpa eoꝝ rapuit ꝛ occulte i do-
mo ſua i archa ſaxea ſepelliuit: ꝛ libellū eoꝝ ortū finē:
ꝛ vitam cōtinētē ad eoꝝ caput poſuit. Paſſi ſunt autē
ſub nerone q̄ cepit circa annū dn̄i. lvij. Hoꝝ corpa mul
to tpe latuerunt: ſꝫ tpe beati Ambroſij hoc modo rep-
ta fuerunt. Ambroſio nāꝗ in eccleſia ſctōꝝ naboris et
felicis in oratiōe poſito: ita nec vigilaret apte: nec dor-
miret itegre: apparuerūt ei duo pulcherrimi iuuenes
veſtibus candidis. i. collobio ꝛ pallio induti: caligulis
calciati ſecū manib⁹ extēſis orātes. Orauit igiꝉ Am-
broſi⁹ vt ſi eſt illuſio nō vltra appareat: ſi aūt veritas
de nouo reueleꝉ. Silr igiꝉ in ō canēte gallo orātes ſecū
iuuenes apparuerunt. Tertia vō nocte defecto iā cor-
pore ieiunijs nō dormiēti: ſꝫ ſtupenti cū tertia ſibi ap-
paruere pſōa q̄ ſilis paulo apl̄o videbaꝉ ꝫ ꝙ i pictura
ꝓſpexerat. Illiſꝗ tacētib⁹ apl̄s ſibi dixit. Iſti ſunt q̄ ni
hil terrenū deſiderātes monita mea ſecuti ſūt. Quoꝝ
corpa in eo loco repies in quo ſtas. Duodecim pedū al
titudine terra coopṫā arcā inuenies: ꝛ ad caput eoꝝ li-
bellū in quo ort⁹ eoꝝ cōtineꝉ ꝛ finis. Cōuocatis igitur
vicinis ep̄is ipē prior terre foſſor acceſſit: ꝛ oīa ꝓut di
xerat ſibi paul⁹ apl̄s inuenit. Et lꝫ iā. ccc. anni ꝛ vltra
fluxiſſent: ita tn̄ corpa eoꝝ ſunt reperta ac ſi ipſa hora
ibidē fuiſſent poſita: inſup vō odor ſuauiſſimus ꝛ mira
bilis inde fragrabat. B. ¶ Cec⁹ aūt qdā tāgēs feretrū
illuminat⁹ eſt ꝛ multi alij meritis eoꝝ curati ſunt. In
hoꝝ ſolēnitate pax inter lōgobardos ꝛ romanū imꝑiū
reformata fuit: ꝛ iō Greg. papa. Loqueꝉ dn̄s pacem in
plebē ſuā ꝛc. in introitu miſſe cātari inſtituit. Vn̄ ꝛ of-
ficia partim ſctīs cōueniūt partim euētib⁹ q̄ ipſis cōti
gere dieb⁹. Refert Aug. in lib. xx. de ciui. dei ꝙ ipō pre-
ſente ꝛ imperatore ꝛ multa turba quidā cec⁹ apud me-
diolanū ad corpa martyrū geruaſij ꝛ ꝓthaſij lumē re-
cepit. Utrū aūt ſit p̄dictus cecus: an alius ignoratur.
Idem quoꝗ refert ibideꝫ ꝙ quidā iuuenis in villa vi-
ctoriana que ab yporegio. xxx. milliaribus diſtat cū in
quodā flumine equum lauaret: cōtinuo diabolus eum
vexauit: ꝛ in flumine tanꝙ̄ mortuū ꝓiecit. Cū aūt ve-
ſpere in eccleſia btōꝝ geruaſi ꝛ ꝓthaſij q̄ ꝓpe erat cā-
tareꝉ: ille vocib⁹ illis quaſi ꝑcuſſus cum grādi fremi-
tu eccliam intrās altare tenebat: inde amoueri nō va-
lens tanꝙ̄ ſi ibidē alligat⁹ fuiſſet. Et cū demō vt inde
exiret adiurareꝉ: ille ſe eius mēbra amputare cuꝫ exi-
ret minabaꝉ. Cū ergo adiuratus exiret oculus eius in
maxillā fuſus tenui venula depēdebat: ſꝫ in locū ſuum
ſicut potuerūt oculū reuocauerūt. Et ecce īfra paucos
dies meritis ſctōꝝ geruaſij ꝛ ꝓthaſij plene ſanat⁹ eſt.
Ambr. qꝫ i p̄fatiōe ſic ait. Hi ſūt q̄ vexillo celeſti ſigna
ti: victricia apl̄i arma ſumpſerūt: ꝛ a mūdanis nexib⁹
abſoluti neqſſimi hoſtis vitioꝝ aciē ꝓſternētes liberi
ꝛ expediti xp̄m dn̄ꝫ ſunt ſecuti. O ꝙ̄ felix germanitas
que ſacris inherendo eloquijs nullo potuit interpola-
ri cōtagio. O ꝙ̄ glorioſa certaminis eīi vbi pariter co-
ronantur quos vnus vterus maternus effudit.

¶ De ſanctis Joanne ꝛ Paulo. lxxxj. B.

IOānes ꝛ Paul⁹ primicerij ꝛ p̄po-
ſiti cōſtātie filie cōſtantini auguſti
fuerūt. Eo aūt tpe cū gēs ſcithica da
tiā ꝛ traciā occuparet: ꝛ gallican⁹ dux
romani exercit⁹ ꝯ p̄dictā gētē mitti
deberet: cōſtātiā filiā ꝯſtātini ꝓ mer-
cede laboris ſibi in vxorē dari pete-
bat. Qd̄ etiā romani principes inſtā
tius fieri poſtulabāt. Pꝛ autē pluri-
mū triſtabaꝉ ſciens filiā ſuā poſtꝙ̄ a
btā agnete ſanata fuerat in v̄ginita-
tis ꝓpoſito poſitā: facili⁹ occidi poſſe ꝙ̄ ad ꝯſenſuꝫ in-
clinari. Uirgo tn̄ de deo ꝯfidēs patri ꝯſuluit vt eā ſibi
ſpondeat cū victor rediret. Uerūtn̄ duas filias ſuas q̄s
ex vxore defuncta ſuſceperat. idē gallican⁹ ſecū mane-
re ꝑmitteret: vt ꝑ eas mores ꝛ votū patris ſcire poſſet:
ꝛ ipſa duos p̄poſitos ſuos ioānē ꝛ paulū ſibi ꝯcederet
in ſpe quaſi maioris firmitatis rogās deū vt ipm̄ ꝛ fi-
lias cōuerteret. Qd̄ vbi oīb⁹ placuit: gallican⁹ aſſum
ptis ioāne ꝛ paulo ꝛ copioſo exercitu ꝓficiſcitur: ſed tn̄
a ſcithicarum gente eius exercitus frangitur ꝛ in vrbe
traciarū ab hoſtib⁹ obſideꝉ. Tūc accedētes Joannes ꝛ
paulus eidē dixerūt fac votū deo celi ꝛ eris victor me-
lior ꝙ̄ fuiſti. Qd̄ cū feciſſet iuuenis in humero ferens
crucē ſtatim ſibi apparuit eiꝗ dixit. Sume gladiū tuū
ꝛ ſequere me. Quē ille accipiēs per media caſtra iuit:
ꝛ ad regē vſꝗ deueniēs: illūꝗ occidēs ſolo timore vni
uerſum populum ſubiugauit: ꝛ romanis tributarios
fecit. Duo quoꝗ milites armati eidē apparentes hinc
inde cōfirmabāt. Fact⁹ igiꝉ xp̄ianus romā rediit ꝛ cū
multo honore ſuſcept⁹ rogauit Auguſtū vt ſibi indul-
geret ſi filiā minie deſpōſaret: eo ꝙ decetero xp̄o cōti-
nēter viuere proponeret. Qd̄ cū auguſto plurimū pla
cuiſſet: ꝛ due filie gallicani a ꝯſtātia virgine ad xp̄ꝫ cō
uerſe eſſent ipſe gallicanus ducatui ceſſit ꝛ oīa paupe-
ribus tribuēs xp̄o cū alijs ſeruis dei i paupertate ſer-
uiuit. multa aūt miracula faciebat: ita vt ſolo viſu de-
mones de obſeſſis corporibus effugaret. Huius ſacre
opinionis fama in toto orbe terrarū intīn excreuit: vt
ab oriēte ꝛ occidente veniētes viderunt virū ex patri-
cio cōſule lauantē pedes pauperum ponentē mēſam:
aquā manibus effundentē: languentib⁹ ſolicite mini-
ſtrantem ꝛ cetera ſancte ſeruitutis officia exhibenteꝫ.
Cōſtātino igiꝉ defuncto: cōſtantius cōſtantini magni
filius arriana hereſi deprauatus imperiū tenuit. Ue-
rū cū conſtantius frater cōſtantini duos filios. ſ. gallū
ꝛ iulianū reliquiſſet conſtantius imperator dictū gal-
lū ceſarem fecit ꝛ cōtra iudeā rebellantē miſit. Quem
tn̄ poſtmodum interfecit. Julianus vō timēs ne exem
plo fratris a conſtantio perimereꝉ: monaſteriū ingreſ
ſus eſt. Ubi magnam religione ſimulans lector ordi-
natus eſt. Qui per malchū demonē cōſuluit: reſpon-
ſum accipiēs ꝙ ad imperium ſublimādus eſſet. Poſt
aliqd̄ tpe vrgētib⁹ aliqbus negotijs cōſtanti⁹ iuliānū
ceſarē fecit ꝛ ipꝫ in galliā deſtinauit: qui oia ſtrennue
agebat. Mortuo autem conſtantio ꝛ iuliano apoſtata
in imperium a cōſtantio ſublimato iuſſit iulianus vt
gallicanus aut dijs immolaret aut abſcederet. Tāto
eīn viro non audebat necem inferre. Ille igitur alexā-
driam perrexit: ꝛ ab infidelibus per cor tranſfixus mar-
tyrij coronā ꝑcepit. At iulianus captus ſcꝫ cupiditate
ſacrilega auaritiam ſuam euangelij teſtimonio colora
bat. Nā facultates a chriſtianis auferens dicebat xp̄s
videtur

vt dicit in euāgelio. Qui nō renūciauerit oīb⁹ q̄ poſſi-
det nō pōt me⁹ eē diſcipulus. Audiēs igit̄ q̄ Joānes ⁊
Paulus ex opib⁹ q̄s virgo ↄſtātia reliq̄rat xp̄ianos pau
peres ſuſtētabāt. mādauit eiſdē q̄ ſicut ↄſtātino ita q̄z
⁊ ſibi adherere deberēt. At illi dixerūt. Dū glioſi īpa-
tores cōſtātinus ⁊ fili⁹ eius cōſtāti⁹ ſe eē ſeruos xp̄i glo
riabant̄ nos famulabamur eiſdē. Tu vō q̄r religionez
plenā vtutib⁹ reliq̄ſti a te oīno receſſimus ⁊ tibi obedi
re ↄtēnim⁹. Quib⁹ iulianus mādauit. Ego in eccleſia
clericatū obtinui: ⁊ ſi voluiſſem ad primū eccľie ſtatuz
puenīſſem. Sz ↄſiderās vanū eē inertiā ſectari ⁊ auxi
liū militie animū dedi diiſq̧ ſacrificans eoꝝ ſuffragiis
imperiū obtinui. Vn̄ vos in aula regia nutriri nō dbe
tis lateri meo deeſſe vt prius vos ī palatio meo habeā.
Qd̄ ſi a vobis ↄtēpt⁹ fuero: agā vt neceſſe eſt vt cōtē
ni nō poſſim. Qui rn̄dētes dixerūt. Deū tibi p̄ponētes
minas tuas nequaq̄ timem⁹ ne regis eterni inimici-
tias incurram⁹. Ad hoc iulianus. Si īfra decē dies vl
tro ad me venire cōtēpſeritis coacti poſtmodū facietiſ
qd̄ ſpōte facere nō curatis. Cui ſcti rn̄derūt. Jā decem
dies preteriſſe exiſtimat ⁊ hodie facito qd̄ tūc te factu
rū eē minariſ. Quib⁹ iulian⁹ putatis q̄ martyres vos
faciāt xp̄iani. Niſi mihi cōſenſeritis puniā vos nō vt
martyres: ſz vt publicos hoſtes. Tūc ioħes ⁊ paul⁹ p
totos decē dies eleemoſynis inſiſtētes oīa ſua paupi-
bus erogabāt. Decima aūt die miſſus ē ad eos terētia
nus q̄ dixit eis. Dñs nr̄ iulian⁹ ſtatiūculū aureū iouis
ad vos miſit vt eidē thura incendatis alioquin ambo
ſimul pibitis. Cui ſancti dixerūt. Si tu⁹ dñs eſt iulia-
nus habeto pacē cū illo: nobis ali⁹ dñs nō eſt niſi dñs
ieſus xp̄s. Tūc iuſſit eos occulte decollari ⁊ in foueas
intra domū ſepeliri famā faciēs q̄ in exiliū eſſent miſ-
ſi. B. ¶ Poſt hoc fili⁹ therētiani a demone arripit̄: ⁊
intra domū clamare cepit: q̄ a demone vreret̄. Qd̄ vi
dēs therētian⁹ ſcelus cōfitet̄ ⁊ xp̄ian⁹ efficit̄. Paſſio
ſanctoꝝ ab eo cōſcribit̄ ⁊ ei⁹ fili⁹ liberat̄. Paſſi ſūt aūt
circa annū dñi. ccclxiiij. Refert Greg. ī homilia euāge-
lij. Si q̄s vult poſt me venire q̄ q̄dā matrona dū eccle
ſiā iſtoꝝ martyꝝ frequēti⁹ viſitaret: ⁊ die q̄dā inde re-
diret duos fr̄ātes monachos ſub pegrino habitu inue
nit: q̄s pegrinos credēs eleemoſynā ſibi dari p̄cepit: ſz
poſtq̄ diſpēſator eis ad largiēdū eleemoſynā appropi-
quaſſet: aſtiterūt ei vicini ⁊ dixerunt. Tu nos mō viſi-
tas: nos te in die iudicij reqrem⁹ ⁊ q̄cq̄d poterim⁹ tibi
p̄ſtabim⁹. Quo dicto ab oculis ei⁹ ſunt ablati. Amb.
de his martyrib⁹ ī p̄fatiōe ſic dicit. Bti martyres Jo.
⁊ paul⁹ veraciter īpleuerūt qd̄ dauitica voce dr̄. Ecce
q̄ bonū ⁊ q̄ iocundū habitare fratres in vnū. Naſcēdi
lege cōſortes fidei ſocietate coniuncti paſſionis equa-
litate conſimiles in vno ſemper domino glorioſi.

¶ De ſancto Leone papa. lxxxiij. A.

LEo papa vt in miraculis btē ma-
rie virginis legit̄ in eccľia ſancte
marie maioris in die reſurrectionis
miſſam celebrabat ⁊ dū fideles p ordi
nē cōicaret ⁊ q̄dā matrona manū ei⁹
oſculata fuiſſet ex hoc in eū vehemēs
carnis tētatio inſurrexit. At vir dei ī
ſemetipz ſeuiſſim⁹ vltor īſurgit ⁊ ea-
dē die manū ſe ſcādalizātē occulte pe
nit⁹ āputauit ⁊ a ſe reiecit īterea mur
mur oriebat̄ ī pplo: cur ſumm⁹ pōti-
fex diuina more ſolito nō celebraret. Tūc leo ad beatā
virginē ſe ↄuertit: ⁊ ei⁹ ꝓuidētie totalr̄ ſe ↄmiſit. Tūc
illa ↄtinuo ſibi aſtitit ⁊ manū ſuā ſuis ſctiſſimis mani
bus illi rſtituit ⁊ reformauit: iubēs vt ꝓcederet ⁊ filio
ſuo ſacrificiū imolaret. Leo igit̄ oī pplo q̄d ſibi cōtige-
rit p̄dicauit ⁊ manū reſtitutā oīb⁹ euidēter oſtendit.
Hic calcedon. ↄſiliū celebrauit ſolas virgines ibidē ve-
lari īſtituit. Jbi ēt ſtatutū fuit vt virgo maria mr̄ dei ap-
pellaret̄. Eo quoq̧ tp̄e attila italiā deuaſtabat. Jgit̄
ſctūs leo ī eccľia apľoꝝ trib⁹ dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctib⁹ ora-
tiōi vacās poſt hec dicit ad ſuos. Qui vult me ſeq̄ ſeq̄t̄.
Cū igit̄ ad attilā appropinquaſſet ille vt btm̄ leonē vi
dit de equo deſcēdit eiuſq̧ genib⁹ ꝓuolut⁹ rogauit vt
peteret: q̄cq̄d vellet. Qui petijt vt ab italia diſcederet
⁊ captiuos relaxaret. Et dū argueret̄ a ſuis q̄ triūpha
tor orbis a ſacerdote vict⁹ eēt rn̄dit. Prouidi mihi et
vobis: vidi ei a dextris ei⁹ fortiſſimū militē euaginato
gladio ſtātē mihiq̧ dicētē. Niſi huic parueris cū oīb⁹
tuis īteribis. Cū btūs leo epľam ad fabianū ep̄m ↄſtā
tinopolitanū aduerſ⁹ euthiciū ⁊ neſtoriū ſcripſiſſet: ſu
per ſepulchrū bti petri īpā poſuit ⁊ ieiunijs ⁊ oſonib⁹
inſiſtēs dixit. Quicq̄d in hac epľa: vt hō erraui: tu cui
eccľie cura ↄmiſſa eſt corrige ⁊ emēda. Et poſt dies. xl.
orāte illi petr⁹ appuit di. Legi ⁊ emendaui. Accipiēſq̧
leo epľam īuenit eā manib⁹ apľi correctā ⁊ emēdatā.
Alīs ēt ſepulchro bti pe. xl. dieb⁹ ieiunijs ⁊ oſonib⁹ vo
cās leo aſtitit: obſecrās vt ſuoꝝ ſibi pctōꝝ veniā impe-
traret. Cui petr⁹ apparēs dixit. Deprecat⁹ ſum pro te
dñm ⁊ oīa pctā tua dimiſit. Solūmodo de manū impo
ſitione debes inq̄ri. i. ſi bn̄ ſiue aliter alicui man⁹ im-
poſueris exigeris. Obijt aūt circa annos dñi. cccclx.

¶ De ſancto Petro apoſtolo. lxxxiiij. A.

PEtrus trinomi⁹ extitit. Vocat⁹ eſt eīm ſimō bario-
na. Simō interp̄tat̄ obediēs vel ponēs triſtitiā ba
riona fili⁹ colūbe Bar. lingua ſira filius iona hebraice
colūba. Fuit eīm obediēs qn̄ xp̄s eū vocauit: q̄r ad vni⁹
iuſſiōis vocē dño obediuit ponēs triſtitiā qn̄ xp̄m ne-
gauit: q̄r egreſſus foras fleuit amare: fili⁹ colūbe. quia
deo ſimplici intētione ſeruiuit. Scdo vocat⁹ eſt cephas
qd̄ interp̄tat̄ caput / vel petra / vel increpās ore. Caput
rōne pricipat⁹ in p̄latiōe: petra rōne firmitatis in paſ-
ſione: increpās ore: rōne cōſtātie in p̄dicatiōe. Tertio
vocat⁹ eſt petr⁹: qd̄ interp̄tat̄ agnoſcēs ſiue diſcalciās
vel diſſoluens: q̄r xp̄i diuinitatē agnouit: cū dixit. Tu
es xp̄s fili⁹ dei viui. Et pedes affectuū ſuoꝝ in oīni tpe
mortuo ⁊ terreno diſcalciauit cū dixit. Ecce nos reliq̄-
mus oīa ⁊ vincula pctōꝝ a nobis diſſoluit: ⁊ hoc p cla-
ues q̄s a dño accepit. Habuit aūt triplex cognomē. Di
ct⁹ eſt eīm ſimō ioāna qd̄ interpretat̄ dñi pulchritudo.
Scdo ſimō ioānis qd̄ iterp̄tat̄ cui donatū eſt. Tertio
ſimō bariona qd̄ iterp̄tat̄ fili⁹ colūbe. Per qd̄ dat̄ in-
telligi q̄ īpe habuit pulchritudinē moꝝ: dona vtutū:
abūdātiā lachrymaꝝ: q̄r colūba hz gemitū pro cantu.
Jſtud autē nomen petrus Jeſus primo ſibi imponen-
dum promiſit: cū dixit Jo. j. Tu vocaberis cephas qd̄
interpretat̄ petr⁹. Scdo promiſſum impoſuit ſicut dr̄
Mar. iij. Et impoſuit ſimoni nomē petrus. Tertio im
poſitum cōfirmauit: cū dicit Mat. xvj. Et ego dico ti-
bi: q̄r tu es petr⁹ ⁊c. Ei⁹ martyriū marcell⁹ lin⁹ papa:
egiſippus: ⁊ leo papa conſcripſerunt.

PEtrus apľs inter ceteros et ſupra
ceteros apoſtolos maioris feruo-
ris extitit. Nā ⁊ ſcire dñi proditorē vo-
luit: q̄r vt dicit Augu. ſi eum ſciuiſſet
dētib⁹ diſcerpiſſet. Et ob hoc dñs pro-
ditorem ſuum noīare nolebat: quia vt
ait Chryſo. ſi īpm noīaſſet petrus cō-
tinuo ſurrexiſſet ⁊ īpm ↄtinuo truci-
daſſet. Hic ſuper mare ad dñm ambu-
lauit in dñi transfiguratione et puel-

le ſuſcitatiõe a dño elect⁹ fuit: ſtaterã in oꝛe piſcis īue-
nit claues regni celoꝝ a dño accepit: ⁊ paſcẽdas oues a
xp̃o ſuſcepit tria milia hoīꝫ in pẽthecoſtẽ ſua p̃dicatiõe
ꝯuertit: ananie ⁊ ſaphire moꝛtẽ p̃dixit: eneã paralyti-
cũ curauit: cornelium baptizauit: tabitam ſuſcitauit vm
bꝛa ſui coꝛpis infirmos ſanauit: ab herode incarcerat᷑:
ſꝫ ab āgelo liberat᷑. Qualis aũt ei⁹ cibus vel indumẽ-
tũ fuerit ipſe hoc in libꝛo clemẽtis teſtat᷑. Panis inq̃t
ſolus eſt mihi cũ oliuis: ⁊ raro cũ olerib⁹ in vſu eſt. in-
dumẽtũ aũt hoc eſt mihi qd̓ vides tunicã cũ pallio: et
hoc habẽs nihil aliud requiro. Fert᷑ ꝙ in ſinu ſemper
ſudariũ poꝛtabat quo crebꝛo fluẽtes lachꝛymas terge
bat: qꝛ qñ dulcis allocutiõis ⁊ p̃ſentie dñi memoꝛ erat
pꝛe nimia amoꝛis dulcedine lachꝛymas cõtinere non
poterat. Qñ etiã culpã negationis ad memoriã redu-
cebat: vberrimas lachꝛymas emittebat: vñ adeo in cõ
ſuetudine habuit flere vt ei⁹ facies tota adusta lachꝛy
mis videret᷑: ſicut dicit clemẽs. Idẽ ẽt dicit ꝙ audito ĩ
nocte gallicantu ad oratiõẽ ſurgere cõſueuerat: ⁊ tũc
flẽ vt d᷑: ad fletũ ꝓrumpere cõſueuit. Refert quoqꝫ cle
mẽs ſm̃ quod in eccleſiaſtica hiſto. inuenit᷑ ꝙ cũ vxoꝛ pe
tri ad paſſionẽ duceret᷑ petr⁹ ingẽti gaudio exultauit:
ac eã ꝓpꝛio vocãs noĩe poſt eã clamauit. O coniũx me
mento dñi. Quadã vice dñs petrus ap̃ls duos de diſci-
pulis ſuis miſiſſet ad predicandũ dñ. xx. dietas iuiſſẽt
vnus illoꝝ defunctus eſt alter vero ad petrum redijt:
⁊ qd̓ acciderat nũtiauit. Hic d᷑ fuiſſe btũs martialis:
vel ſm̃ qſdã mẽrnus. alibi legit᷑ ꝙ prim⁹ fuit btũs frõto
ſocius qui defunctus eſt: ſcd̓s fuit pb̃r Georgius. Tunc
petrus ſuũ baculũ ſibi tradidit p̃cipiẽs vt ad ſociũ per
geret ⁊ eũ ſuper illũ poneret. Qd̓ cũ feciſſet ille qui iã
per quadraginta dies iacebat moꝛtu⁹ ꝓtinus ſurrexit
viuus. B. ¶ Eo tp̃e erat in hierl̃m qdã magus noĩe
ſimõ qui ſe primã v̓itatẽ dicebat: ⁊ ſibi credentes ꝑpe-
tuos effici aſſerebat ⁊ nulla ſibi impoſſibilia dicebat:
legit᷑ etiã in libꝛo clementis ipſm̃ dixiſſe. Adorabor vt
deus publice: diuinis donaboꝛ honoꝛibus: ⁊ quicquid
voluero facere potero. Aliqñ cũ mater mea rachel iu-
beret me exire ad cãpũ vt meterẽ: ego falcẽ vidẽs po-
ſitã p̃cepi falci vt ꝑ ſe meteret ⁊ meſſuit decuplo ãpli⁹
ceteris. Addidit quoqꝫ ⁊ hoc ſm̃ qd̓ dicit Hiero. ego ſũ
ſermo dei: ego ſpecioſus: ego paracletus: ego oĩps: ego
aĩa dei. Serpẽteſqꝫ eneos faciebat ſe mouere: ſtatuas
eneas ⁊ lapides ridere ⁊ canes cantare. Hic vt Linus
ait volẽs diſputare cũ petro ⁊ oſtẽdere ꝙ deus eẽt ſta-
tuta die venit Petrus ad locum certaminis ⁊ aſtãti
bus petrus dixit. Pax vobis fratres q̄ veritatẽ amatꝭ
Cui Simõ. Nos tua pace opus nõ habemus. Si eniꝫ
pax ſit ⁊ cõcoꝛdia ad inueniẽdã veritatẽ nihil ꝓficere po
terim⁹. Hñt eñ ĩtra ſe pacẽ latrones: ꝓpter qd̓ noli in
uocare pacẽ ſꝫ pugnã. Duob⁹ eñ inter ſe dimicantib⁹:
tũc erit pax cũ alter fuerit ſupat⁹. Et petr⁹. Cur times
audire pacẽ. Ex petĩs eñ bella naſcunt᷑: vbi aũt pctm̃
nõ fit: eſt pax. In diſputationibus v̓itas: in opib⁹ iuſti
tia inuenit᷑: ⁊ ſimõ. nihil dicis: ſed ego oſtẽdã tibi dei-
tatis mee potẽtiã: vt repẽte adoꝛes me. Ego ſum pꝛĩa
virtus ⁊ poſſum volare ꝑ aera: nouas arboꝛes facere:
lapides in panẽ mutare: in igne ſine leſione durare: et
oĩa q̄ volo poſſum facere. Cõtra hũc igit᷑ ſimonẽ petr⁹
diſputabat ⁊ oĩa ei⁹ maleficia detegebat. Tũc ſimõ vi
dens qꝛ petro non poſſet reſiſtere oĩs libꝛos ſuos ma
gice artis ne foꝛte magus prodeteret᷑ in mare pꝛoiecit: ⁊
romã vt ibi de⁹ habeat᷑ perrexit. Qd̓ vbi petr⁹ cõperit
ipſm̃ inſequit᷑ ⁊ romã vſqꝫ ꝓficiſcit᷑. C. ¶ Quarto igit᷑
anno claudij impatoꝛis petr⁹ romã applicuit: ⁊ ibi an
nis. xxv. ſedit: ⁊ duos ep̃os linũ ⁊ cletũ ſibi coadiuto-
res vt ait Ioan. beleth: vnũ extra muros vrbis aliũ in
tra oꝛdinauit. Predicatiõe aũt inſiſtẽs multos ad fidẽ
cõuertebat: ⁊ infirmos q̄ plures curabat. Sꝫ ⁊ in p̃di-
catiõe ſua ſemꝑ laudãs ⁊ p̃ferẽs caſtitatẽ q̃tuoꝛ ꝯcubi-
nas agrippe p̃fecti adeo ꝯuertit ꝙ ad p̃fectũ redire vl-
teri⁹ recuſarẽt: vñ irat⁹ p̃fect⁹ aduerſus petrũ occaſio-
nẽ q̃rebat. Poſt hoc apparuit dñs petro dĩ. Simon ⁊
nero ꝯ te cogitant: ſꝫ ne timeas: qꝛ tecũ ſum vt eruã te
⁊ dabo tibi ſerui mei pauli ſolatiũ q̄ cras romã ingre-
diet᷑. Sciẽs igit᷑ petr⁹ vt ait linus qꝛ velox eẽt diſpoſi
tio tabernaculi ſui in cõuẽtu fratrũ poſitus manũ cle-
mẽtis appꝛehendit ⁊ eũ in ep̃m oꝛdinauit: ⁊ in cathe-
dra loco ſui ſedere coegit. Poſt hoc paul⁹ ſicut dñs p̃
dixerat romã venit ⁊ cũ petro xp̃m p̃dicare cepit. ſimõ
aũt magus in tm̃ a nerone amabat᷑ ꝙ vite eius ⁊ ſalu-
tis ⁊ totius ciuitatis cuſtos ſine dubio putabat᷑. Qua
dam aũt die ſicut dicit leo papa dũ añ neronẽ aſtaret:
eius effigies ſubito mutabat᷑: ⁊ modo ſenioꝛ ⁊ mõ adu
leſcẽtioꝛ videbat᷑. Qd̓ cũ videret nero verũ hunc eſſe
dei filium eſtimabat. Dixit itaqꝫ ſimon magus neroni
ſicut idẽ leo refert. Ut ſcias optime imperatoꝛ me dei
filium eſſe iube me decollari ⁊ tertia die reſurgã. Pre
cepit igit᷑ nero carnifici vt eũ decollare deberet. Qui
cũ putaret ſe decollare ſimonẽ decollauit arietẽ. ſimõ
aũt arte magica illeſus euaſit: ⁊ arietis membꝛa colli
gens ea abſcõdit ⁊ tribus diebus ſe occultauit. San-
guis aũt arietis ibidẽ cõgelat⁹ remãſit. Die aũt tertio
oſtendit ſe neroni dicens. Fac ſanguinem meũ q̄ effu-
ſus eſt extergi: qꝛ ecce ego qui decollatus fuerã ſicut
ꝓmiſi die tertia reſurrexi. Quẽ nero vidẽs obſtupuit:
⁊ ipſum verũ dei filiũ eẽ putauit: hec leo. Aliqñ etiam
cũ in cõclaui cũ nerone eſſet: demon in eius ſpecie fo-
ris ꝓpl̃o loquebat᷑. Denuꝫ romani in tãta veneratione
eũ habuerũt ꝙ eidẽ imaginẽ fecerũt: ⁊ hunc titulũ ſu-
perſcripſerũt. Simoni deo ſctõ. D. ¶ Petr⁹ autem et
paulus vt leo teſtat᷑ ad neronẽ introierũt. ⁊ oĩa ei⁹ ma
leficia detegebãt. Addidit quoqꝫ petr⁹ ꝙ ſicut in xp̃o
ſunt due ſubſtãtie. ſ. dei ⁊ hoĩs: ſic ⁊ in iſto mago ſunt
due ſubſtãtie. ſ. hoĩs ⁊ diaboli. Dixitqꝫ ſimõ vt teſtãtur
ſanctus marcellus ⁊ leo. Ne diutius hũc patiar inimi
cũ: p̃cipiã angelis meis vt vindicent me de iſto. Cui
Petrus. Angelos tuos nõ timeo: ſed ipſi me timent.
Nero dixit. Non times ſimonẽ q̄ diuinitatẽ ſuã rebus
affirmat. Cui petr⁹. Si diuinitas eſt in ipſo: dicat nũc
mihi quid cogito vel quid facio: quã cogitationẽ meã
pꝛius auribus tuis inſinuo: vt nõ audeat mentiri. Ne
ro dixit. Accede huc ⁊ dic mihi quid cogitas. Petrus
aũt accedẽs ſecreto dixit. Iube mihi panẽ oꝛdeaceũ af
ferri ⁊ occulte dari. Qui cum allatus fuiſſet ⁊ petr⁹ eũ
benedixiſſet ⁊ ſub manica abſcondiſſet dixit. Dicat Si
mon q̄ ſe deum fecit quid ſit cogitatũ. quid dictuꝫ ⁊ q̄d
factum. Rñdit ſimon. Petrus magis dicat quid cogi
tem ego. Dixitqꝫ petrus. Quid cogitet ſimon me ſcire
docebo: dum qd̓ cogitauerit fecero. Tunc ſimon indi-
gnatus clamauit. Procedant canes magni ⁊ deuoꝛẽt
eũ. Et ſubito canes maximi apparuerunt ⁊ in petrum
impetum fecerunt. Ille vero panem benedictum obtu
lit: ⁊ ſubito ipſos in fugam conuertit. Tũc dixit ad ne-
ronẽ petrus. Ecce oſtendi tibi me noſſe quid cõtra me
cogitauerat Simon. Non verbis ſed factis. Nam qui
pꝛomiſerat contra me angelos venturos exhibuit ca-
nes vt oſtendat ſe diuinos angelos non habere: ſed ca
ninos. Dixitqꝫ ſimõ. Audite petre ⁊ paule: ſi ħ vobis
nihil poſſunt facere: veniem⁹ vbi opꝫ me vos iudicare
ego autem vobis modo parco. Hec leo. E. ¶ Tunc ſi-
mon vt ait egiſippus ⁊ linus in ſuperbia elatus auſus

eſt ſe iactare ꝙ poſſet mortuos ſuſcitare. Et accidit vt
quidã iuuenis moreret᷑. Uocatis ergo petro et ſimone
hanc oẽs de volũtate ſimonis ſniã firmauerũt vt ille
occideret᷑ q̃ mortuũ ſuſcitare non poſſet. Simõ igit᷑ dũ
ſup mortuũ ſuas incantationes faceret: viſus eſt a cir-
cũſtantib⁹ caput agitare defuncti. Tunc oẽs exclamã-
tes petrũ lapidare volebãt. Petr⁹ aũt vix ĩpetrato ſi-
lẽtio dixit. Si viuit defunct⁹ ſurgat: ambulet: ⁊ loqua-
tur: alioquin ſciatis fantaſma eſſe ꝙ caput mortui cõ-
moueť. Separet᷑ ſimon a lectulo vt plene figmẽta dia-
boli denudent᷑ Separet᷑ igit᷑ ſimõ a lectulo ⁊ puer im-
mobilis remãſit. Petr⁹ aũt a lõge ſtãs ⁊ õrone fctã ex-
clamauit dicẽs. Adoleſcens in noĩe ieſu xp̃i nazareni
crucifixi ſurge ⁊ ambula: ⁊ ſtatĩ viu⁹ ſurrexit ⁊ ambu-
lauit. Cũ aũt ppl's vellet ſimonẽ lapidare ait petrus.
Satis eſt illi ad penã ꝙ ſe in ſuis artib⁹ agnoſcit ſu-
peratũ. Magiſter aũt noſter nos docuit vt ꝓ malis bo-
na reddam⁹. Dixit aũt ſimõ. Scitote vos petre ⁊ pau-
le nõ vobis ↄtiget qđ cupitis vt martyrio vos digner
coronare. Qui dixerũt: adueniat nobis qđ cupim⁹: ti-
bi aũt nũq̃ bñ ſit: q2 q̃cũq3 loq̃ris mẽtiris. Tũc ſimon
vt ait ſctũs Marcell⁹ iuit ad domũ marcelli diſcipuli
ei⁹ ligauitq3 maximũ canẽ ad oſtiũ dom⁹ eius dicens.
Nũc videbo ſi petr⁹ q̃ ad te venire cõſueuit ĩgredi pote-
rit. Poſt paululũ venit petr⁹ ⁊ facto ſigno crucis canẽ
ſoluit. Canis aũt oĩb⁹ alijs blãd⁹ ſolũ ſimonẽ pſeque-
bat᷑: q̃ apprehẽdẽs eũ ad terrã ſubit⁹ ſe deiecit et eum
ſtrangulare volebat. Accurrẽs aũt petr⁹ cani clama-
uit ne ei noceret. Et canis quidẽ corp⁹ ei⁹ nõ leſit: ſed
veſtes adeo lacerauit: vt ille nudus poſt⁹ remaneret.
Ppl's aũt ⁊ maxĩe pueri cũ cane tãdiu poſt eũ cucur-
rerũt donec illũ quaſi lupũ de ciuitate fugarẽt. Cuius
opprobrij pudorẽ non ferens p annũ nnſq̃ cõparauit.
Marcell⁹ aũt hec miracula vidẽs deinceps petro ad-
heſit. Poſtea aũt ſimõ rediens iterũ in neronis ami-
citiã eſt recept⁹. Simõ igit᷑ vt refert leo ppl'm cõuoca-
uit ⁊ ſe a galileis grauiter offenſum ꝓhibuit: ⁊ iõ vrbẽ
quã tueri ſolebat ſe deſerere velle dixit: ⁊ diẽ ſtatuere
q̃ in celũ deberet aſcẽdere: q2 nõ dignabat᷑ ĩ terris am-
plius habitare. Statuto igit᷑ die turrĩ excelſã: vel ſm
liniũ capitoliũ cõſcẽdit ⁊ inde deijciẽs coronat⁹ lauro
volare cepit. Dixit aũt paul⁹ ad petrũ. Meũ ẽ orare et
tuũ ẽ iparare. Dixitq3 nero. Uerax ẽ hic hõ vos aũt ſedu-
ctores eſtis. Petr⁹ aũt dixit ad paulũ. Paule erige ca-
put ⁊ vide. Cũq3 eleuaſſet caput ⁊ vidiſſet ſimonẽ vo-
lãtẽ dixit ad petrũ. Petre q̃d ceſſas: pfice qđ cepiſti: iã
eñi vocat nos dñs. Tunc petr⁹ ait. Adiuro vos angeli
ſathane q̃ eũ in aera fertis p dñm noſtrũ ieſum xp̃m vt
ip̃m ampli⁹ nõ feratis: ſ3 corruere dimittatis. Et cõti-
nuo dimiſſ⁹ corruit: ⁊ fractis ceruicib⁹ expirauit. Au-
diẽs hec nero talẽ virũ ſe ꝑdidiſſe doluit dixitq3 apl'is.
Suſpecto aĩo me feciſtis ꝓpterea malo exẽplo vos ꝑ-
dam. hec Leo. deditq3 eos in man⁹ paulini viri clariſ-
ſimi: ⁊ paulin⁹ tradidit eos ĩ cuſtodia mamertini ſub
cura miniũ pceſſi ⁊ martiniani: q̃s milites petr⁹ ad fi-
dẽ cõuertit. Qui carcerẽ aperuerũt: ⁊ eos liberos dimi-
ſerũt. Quapropter paulin⁹ poſt paſſionẽ apl'orũ pceſ-
ſum ⁊ martinianũ accerſiuit ⁊ ↄpto ꝙ xp̃iani eẽnt iuſ-
ſu neronis capite ceſi ſunt. Rogabãt ergo fratres pe-
trũ vt inde diſcederet: ⁊ cũ diſcedere nollet tãdẽ vict⁹
ꝑcib⁹ abſceſſit. Et cũ veniſſet ad portã: vt leo ⁊ lin⁹ te-
ſtant᷑ ad locũ vbi nũc dr̃ ſancta maria ad paſſus: vidit
xp̃m ſibi occurrentẽ ⁊ ait. Dñe quo vadis? Qui rñdit.
Uenio romã iterũ crucifigi. cui petrus: Dñe iterũ cru-
cifigeris? Cui dñs. Etiã. Petrus xo ait. ego dñe reuer-
tar vt tecũ crucifigar. His dictis dñs videte petro ⁊ la-
chrymãte in celũ aſcẽdit. Qđ cũ de paſſione ſua dictũ
intelligeret rediit. Cũq3 hoc fratrib⁹ retuliſſet a mini-
ſtris neronis capit᷑: ⁊ pfecto agrippe pñtat᷑: factaq3 eſt
ei⁹ facies ſicut ſol vt ait Linus. Cui dixit. Tu ne es il-
le qui in plebibus ⁊ mulierculis quas a thoro virorũ
ſeparas gloriaris? Quem apoſtolus increpãs dicebat
ſe in cruce domini gloriari. Tũc petrus tanq̃ alienige-
na iuſſus eſt crucifigi. Paulus vero quia ciuis erat ro-
manus iuſſus eſt capite truncari. F. ¶ De hac ſnĩa in
ipſos prolata dicit Diony. in epiſtola ad timotheũ de
morte pauli in hec verba. O frater mi timothee ſi vi-
diſſes agones cõſummationis ipſorum defeciſſes qui-
dem pre triſtitia ⁊ dolore. Quis nõ fleret illa hora qñ
ꝑceptũ ſententie egreſſum in eos eſt vt petr⁹. ſ. crucifi-
geret᷑: ⁊ paul⁹ decollaret᷑. Vidiſſes tũc turbas gentiliũ
⁊ iudeorũ ꝑcutientes eos ⁊ expuentes in facies eorum
adueniẽte aũt terribili tp̃e cõſummationis ipſorũ cũ
ſepararent᷑ ab inuicẽ ligauerũt colũnas mũdi nõ tñq3
abſq3 fratrũ gemitu ⁊ plãctu. Tũc inquit paul⁹ petro.
Pax tecũ fundamẽtũ ecclĩarũ ⁊ paſtor ouiũ ⁊ agnorũ
xp̃i. Petr⁹ aũt ad paulũ ait. Uade in pace ꝑdicator bo-
norũ morũ: mediator ⁊ dux ſalutis iuſtorũ. Cũ aũt elõ-
gaſſent eos ab inuicẽ: ſecutus ſum magiſtrũ meũ. Nõ
eñi ĩ eodẽ vico occiderũt eos. Hec diony. Petr⁹ aũt vt
leo ⁊ marcell⁹ teſtat᷑ cũ veniſſet ad crucẽ ait. Quũ de⁹
meus de celo ad terrã deſcẽdit recte cruce ſublimatus
eſt. Me aũt quẽ de terra ad celũ vocare dignatur: crux
mea caput meũ in terra debet oſtẽdere ⁊ pedes ad celũ
dirigere. Ego q̃ nõ ſum dignus ita in cruce eſſe: vt dñs
me⁹: crucẽ meã girate ⁊ capite dimiſſo me crucifigite.
Tunc illi crucẽ verterũt ⁊ pedes ſurſum manus autẽ
deorſum fixerũt. Tũc ppl's furore repletus volebat ne-
ronẽ ⁊ pfectũ occidere ⁊ apl'm liberare. Qui eos roga-
uit ne paſſionẽ ſuam impedire deberẽt. Dñs aũt vt ait
egeſippus ⁊ linus aperuit oculos eorũ q̃ ibi flebant: et
viderũt angelos ſtãtes cũ coronis de floribus roſar ⁊
liliorũ ⁊ petrũ in cruce ſtãtẽ cũ eis ⁊ librũ a xp̃o accipiẽ-
tẽ ⁊ ea verba q̃ loquebat᷑ ibi legentẽ. Tũc petrus vt te-
ſtat᷑ idẽ egeſipp⁹ de cruce dicere cepit. Tũc dñe imita-
ri optaui: ſed rectus crucifigi nõ vſurpaui. Tunc ſemꝑ
rectus excelſus: ⁊ altus: nos primi hoĩs filij qui caput
ſuũ dimerſit in terra: cui⁹ lapſum ſeruat ſpẽs gñatiõis
humane: ſic eñi naſcimur vt ꝓni in terram videamur
effundi. Mutata q̃3 cõditio eſt vt hic putet mũdus dex-
terũ qđ ↄtrã eſſe ſiniſtrũ. Tu dñe mihi oĩa es: totũ qđ
es tu mihi totũ ⁊ nihil aliđ niſi tu ſolus. Gratias tibi
ago ſpũ toto quo viuo: quo intelligo: quo interpello:
vbi due alie rationes tãgunt᷑: quare rectus noluit cru-
cifigi. Uidẽſq3 petrus ꝙ fideles gl'iant ſuam vidiſſent
grãs agẽs ⁊ deo fideles cõmẽdãs ſpm̃ emiſit. Tũc mar-
cellus ⁊ apule⁹ fratres diſcipuli ei⁹ de cruce eũ depo-
ſuerũt. ⁊ diuerſis ↄdiẽtes aromatib⁹ ſepelierũt. Iſido.
in li. de ortu ⁊ obitu ſctõrũ ſic ait. Petr⁹ poſtq̃ antio-
chenã fundauit eccliam ſub claudio ceſare ↄ̃ ſimonem
magũ romã ꝑgit ibiq3 ꝑdicans euãgeliũ. vigintiquin-
q3 annis euſdẽ vrbis pontificatum tenuit. Triceſimo
ſexto autem anno a paſſione dñi. a nerone deorſum vt
ipſe voluit crucifixus eſt: hec Iſido. In ipſa autem die
petrus ⁊ paulus Dyoniſio apparuerunt ſecundum ꝙ
ipſe ait in predicta epiſtola in hec verba. Attende mi-
raculũ: vide prodigium frater mi timothee diei victi-
mationis ipſorum. Nam preſto fui in tempore ſepara-
tionis ipſorũ. Poſt morte autẽ illorũ vidi eos inuicem
manu ad manum intrãtes portas vrbis. ⁊ indutos ve-
ſtes luminoſitatis vł veſte luminis ⁊ corõis claritatis
⁊ lucis ornatos. hec diony. G. ¶ Nero aũt ipunit⁹ nõ

extitit:ſed ꝑ hoc ſcelere ⁊ aliis q̄ cōmiſit manu ꝓpria
ſe peremit:quoꝝ ſcelerū hic aliqua breuiter inſeramꝰ.
¶ Cū ſeneca magiſter ſuꝰ vt in quadā hiſtoria lꝫ apocri=
pha legit̃ cū dignā mercedē laboris ſui ſpectaret:iuſſit
nero ipm eligere in cuiꝰ arboris ramo ſuſpendiū affe=
ctaret:dicēs ꝙ hoc p̄miū laboris ſui ab eo recepturus
eſſet. Cū aūt ſeneca requireret vñ hoc mortis ſuppliciū
meruiſſet acutū gladiū ſup eiꝰ v̄ticē cerebro vibrari fe
cit. Seneca autē nutu capitis minādi gladio cedebat
vehemēter timēs periclitari mortis ꝑiculo. Cui nero
ait. Magiſter vt qd nutu capitis minātē gladio cedis.
Cui ſeneca r̄n. Hō ſū ⁊ iō mortē v̄eor ⁊ inuitꝰ morior.
Cui nero ait. Sic ego adhuc te metuo vt puer metue=
re cōſueui:q̄re te viuēte q̄ete nō potero viuere. Dixitq́
ſeneca ſi me mori neceſſe eſt ſaltē mihi ꝯcede:vt qd vo
luero eligā genus mortis. Cui nero feſtinꝰ eligas tñ
mori ne differas. Tunc ſeneca balneo in aqua facto in
vtroq́ brachio ſibi minui fecit:⁊ ſic nimio ſanguīs flu
xu ibidē vitā finiuit. ⁊ ſic qdā p̄ſagio ſeneca nomē ha=
buit quaſi ſe necās:q2 quodāmō lꝫ coactꝰ manu ꝓpria
ſe necauit. Hic ſeneca duos frēs habuiſſe legit̃. Unus
fuit iulius galio declamator egregiꝰ q̄ manu ꝓpria ſe
ꝑemit. Alius mela p̄r lucani poete. Qui lucanꝰ iuſſu
neronis inciſiōe venarū obiiſſe legit̃. Rurſus nero ne=
pharia mētis veſania ductus vt i eadē hiſtoria apocri
pha reꝑit̃:matrē occidi ⁊ ſcindi iuſſit vt videret qualr̃
in eius vtero fouebat̃. Phiſici v̄o eū de mřis ꝑditiōe
arguētes dicebāt. Iura negāt ⁊ fas ꝓhibet vt filiꝰ ma
trē necet q̄ ipm cū tāto dolore ꝑepit:⁊ cū tāto labore ⁊
ſolicitudine enutriuit. Quibꝰ nero. Faciatis me pue=
ro impregnari ⁊ poſtea parere:vt q̄ntꝰ dolor matri mee
fuerit poſſim ſcire. Hāc inſuꝑ voluntatē pariēdi ꝯceꝑat
eo ꝙ ꝑ vrbē trāſiens quādā mulierē parientē vociferā=
tē audierat. Dicūt ei. Nō eſt poſſibile ꝙ nature ꝯtrariū eſt
nec eſt ſcibile ꝙ rōni nō eſt cōſentaneū. Dixit ergo eis
nero. Niſi me feceritis īpregnari ⁊ parere oēs vos fa=
ciā crudeli morte interire. tūc illi eū impotionātes:ra=
nā ſibi occulte ad bibēdū dederūt ⁊ eā artificio ſuo in
eiꝰ vētre excreſcere fecerūt. Et ſubito vētre eiꝰ nature
ꝯtraria nō ſuſtinēs intumuit:ita vt nero ſe puero graui
dū eſtimaret. Faciebātq́ ſibi ſeruare dietā qualē nu=
triēde rane nouerāt ꝯuenire dicētes ꝙ ꝓpter cōceptū
talia eū obſeruare oporteret. Tādē nimio dolore vexa
tus medicis ait. Accelerate tp̄s partꝰ ⁊ q2 lāguore pa=
riēdi vix anhelitū habeo reſpirādi. Tūc ipm ad vomi=
tū ipotionauerūt:⁊ ranā viſu terribilē humoribꝰ infe=
ctā ⁊ ſanguine edidit cruētatā. Reſpiciēſq́ nero partū
ſuū ipm abhorruit ⁊ mirabat̃ adeo mōſtruoſum. Dixe=
rūt aūt ꝙ tā mōſtruoſū ⁊ deformē fetū ꝓtulerit ex eo
ꝙ tēpus ꝯtus noluerit expectare ⁊ ait. Fui ne talis de
matris ingreſſꝰ latibulis. Et illi. Etiā. Precepit ergo
vt fetꝰ ſuꝰ aleret̃:⁊ teſtudini lapidū ſeruādꝰ includere
tur. Hec aūt in chronicis nō legunt̃:ſꝫ apocripha ſunt.
Deinde mirat̃ꝰ qualis ⁊ quāta fuerit ſucceſſio troie:ro=
mā ꝑ ſeptē dies ⁊ noctes succēdi fecit. Quā ex altiſſima
turri ꝓſpectās letatuſq́ flāme pulchritudine turgido
habitu heliadā decātabat. Hic ſicut hr̃ in chronicis re
tibꝰ aureis piſcabat̃:cātibꝰ intēdebat ita vt oēs cytha
riſtas ⁊ tragedos ſuparet. Uirū i vxorē duxit:ipſe a vi=
ro ⁊ vxor acceptꝰ eſt vt ait Oroſiꝰ. Romani v̄o eiꝰ ve=
ſaniā vlteriꝰ nō ferētes:in eū impetū fecerūt ⁊ vſq́ ex=
tra ciuitatē ꝑſecuti ſūt. Qui videns ꝙ euadere nō poſſet
fuſtē dētibꝰ morſibꝰ exacuit:⁊ ſe ꝑ mediū palo trāſfixit.
⁊ tali morte vitā finiuit. Alibi tñ legit̃ ꝙ a lupis deuo
ratus ſit. Redeūtes igit̃ romani ranā i teſtudine lati=
tātē inuenerūt ⁊ ipſā extra ciuitatē ꝓiciētes ꝯbuſſerūt.

Unꝰ ⁊ ps illa ciuitatꝭ vt aliq̄ dīt vbi latuit rana latera
nis a latēte rana nomē accepit. H. ¶ Tp̄e ſcti cornelii
papa greci fideles apl'oꝝ corpa furati eadē aſportabāt
Sꝫ demōes i idolis habitātes diuina coacti v̄tute cla
mabāt. Uiri romani ſuccurrite:q2 dii veſtri auferūtur.
Quapropter fidelibꝰ itelligētibꝰ de apl'is gētilibꝰ v̄o
de ſuis diis multitudo adunata fideliū ⁊ īfideliū illos
ꝑſequit̃. Unde greci timētes apud cathacūbas apl'orum
corpa in puteū ꝓiecerūt:ſed a fidelibꝰ inde poſtmodū
ſunt extracta. Greg. tñ in regiſtro dr̃ ꝙ ita eos vis toni
trui atq́ fulguris terruit atq́ diſꝑſit vt ea apud catha
cūbas dimitterēt:ſed cū dubitaret q̄ oſſa eſſent bt̄i pe=
tri ⁊ q̄ bt̄i pauli orātibꝰ fidelibꝰ ⁊ ieiuniis inſiſtētibus
de celo eis r̄nſum eſt. Maiora oſſa ſunt p̄dicatoris mi
nora v̄o piſcatoris. Et ſic oſſa ab īuicē ſeparauerūt ⁊ ī
ſuis eccl'iis quas cuilibet edificauerāt poſuerunt. Alii
vero dicūt ꝙ ſilueſter papa volēs eccl'ias cōſecrare tā
magna q̄ parua oſſa in lāce ſumma reuerētia pōdera=
uit ⁊ medietatē i vna eccl'ia ⁊ medietatē i alia colloca
uit. Refert Greg. i dialogo ꝙ i eccl'ia ſcti petri vbi cor=
pus eiꝰ requieſcit qdā vir erat agontius noīe magne hu
militatis ⁊ ſctitatis exn̄s. Cū v̄o q̄dā puella palitica
in eiꝰ eccl'ia ꝑmanēs manibꝰ reperet ⁊ deſſolutis reni
bus ⁊ pedibꝰ corpus ꝑ terrā traheret:diuq́ a btō petro
ſanitatē peteret ei ꝑ viſionē aſtitit dī. Uade ad agonti=
tiū māſionariū:⁊ ipē te ſaluti reſtituet. Cepit igit̃ illa
ꝑ eccl'ie loca ſe huc atq́ illuc trahere ⁊ quis eſſet agō=
tius inueſtigare. Cui repēte obuiā ipſe factꝰ eſt quē q̄=
rebat eiq́ dixit. Paſtor ⁊ nutritor noſter beatꝰ petrus
apl's ad te me miſit vt ab īfirmitate mea me liberes.
Cui ille r̄ndit. Si ab ipo miſſa es ſurge. Apphēſaq́ eiꝰ
manu ipſam leuauit illaq́ nullo lāguoris veſtigio re=
manente plene ſanata fuit. In eodē qꝫ libro ait. Greg.
ꝙ galla vrbis rōe nobiliſſima puella ſimachi cōſulis
ac patricii filia marito tradita in vniꝰ anni ſpacio eiꝰ
eſt morte viduata. Quā dū ad itrādū thalamū etas et
opes vocarent elegit magis ſpūalibꝰ nuptiis copulari
deo in q̄bus a luctu incipit̃:ſed ad eterna gaudia ꝑue=
nit̃ q̄ carnalibꝰ nuptiis ſubiici q̄ a letitia ſemꝑ icipiūt
⁊ ad finē cū luctu tēdūt. Huic aūt cū valde ignea cōſꝑ=
ſio corporis ineſſet:ceꝑūt medici dicere q2 niſi adam=
plexus viri rediret calore nimio ꝯ naturā barbā habi=
tura eſſet. Qd ita poſt factū eſt. Sed illa nihil exteriꝰ
deformitatis timuit q̄ interiorē ſpeciē amauit:nec ve=
rita eſt ſi hoc in ea ſedaret̃ qd a celeſti ſpōſo nō amare
tur. Abiecto igit̃ ſeculari habitu apud eccl'iam ſcti pe=
tri monaſterio ſe dedit ibiq́ multis annis in ſimplici=
tate orōnibꝰ ⁊ elemoſynis deo ſeruiuit. Tādē cancri
vlcere i māmilla ꝑcuſſa dū ān eiꝰ lectū duo cādelabra
ſemꝑ lucerēt:q2 velut amica lucis nō ſolū ſpūales ſed
etiā corꝑales tenebras odio habebat vidit btm̄ petrū
aplm inter duo luminaria ān eiꝰ lectū conſtitiſſe. Que
ex amore ſumēs audaciā exultauit ⁊ dr̃. Quid eſt dn̄e
meꝰ dimiſſa ſūt mihi pctā mea. Cui ille benigniſſimo
vultu iclinato capite annuit dicēs. Dimiſſa. Ueni. Et
illa. Rogo vt ſoror bn̄dicta mecū veniat. Et ille. Nō. ſꝫ
talis veniat tecū. Qd illa abbatiſſe indicās die tertia
cū illa defuncta eſt. In eodē inſuꝑ li. Greg. ait ꝙ dum
p̄sbyter qdā magne ſctitatis ad extrema deductꝰ eſſet
cū magna letitia clamare cepit dī. Bn̄uenīt dn̄i mei.
bn̄uenīāt dn̄i mei:qd ad tātulū ſeruū vr̃ꝫ dignati eſtis
venire. Uenio venio:gr̃as ago gr̃as ago. Cumq́ q̄ aſta=
bāt q̄bꝰ hec diceret interrogaret ille admirādo r̄ndit:
nūqd cōueniſſe hic ſctōs apl'os petrū ⁊ paulū nō vide=
tis. Cū v̄o iterū vt priꝰ repeteret ſctā illa aīa e carne ſo
luta eſt. Dubitat̃ aūt ab aliq̄bus vtrū eadē die petrꝰ ⁊
Paulus

paul⁹ paſſi ſint. Dixerit aūt q̄dā q̄ eadē die reuoluto anno. Sȝ Hiero. Et oēs fere ſcti q̄ de hoc tractāt: i hoc cōcordāt q̄ eodē die ꝛ āno paſſi ſunt ſicut manifeſte ē ꝑ hī et epl'a dionyſii: ꝛ ſicut dt Leo vel maxim⁹ ſm̄ q̄ſdā in q̄dā ſmōe vbi ſic ait. Nō eī ſine cā factū putam⁹ q̄ vna die i vno loco vni⁹ tyrāni tolerauere ſniāȝ. In vno die paſſi ſūt vt ad xp̄m pariter ꝑuenirēt: vno loco ne alteri roma deeſſet ſub vno ꝑſecutore vt equalis crudelitas vtrūq̄ ꝯſtringeret. Dies ḡ ꝓ merito loc⁹ aūt ꝓ gl'ia: ꝑſecutor aūt idē decret⁹ ē ꝓ v̄tute hec Leo. Licet aūt eadē die ꝛ hora paſſi ſint: nō tn̄ eodē loco ſȝ i diuerſis. Et q̄d dicit Leo q̄ eodē loco paſſi ſunt: hoc dt ex eo q̄ ābo rome paſſi fueāt. De hoc q̄dā ſic v̄ſib⁹ dixit. Enſe coronat paul⁹: cruce petrus: eodē ſub duce: luce: loco: dux nero: rōa loc⁹. Itē ali⁹ Enſe ſacrat paulū: par: lux: dux: vrbs cruce petrū. Licet aūt eadē die paſſi fuerint: ordinauit tn̄ Greg. vt ipſa die ſpāli⁹ fieret q̄ ad officiū ſolēnitas petri: ꝛ in ſequenti die cōmemoratio pauli. Tū q̄r ea die fuit dedicata eccl'ia ſcti Petri: tū q̄ maior eſt dignitate: tum q̄ prior cōuerſiōe: tū q̄r primatū tenuit rome.

¶ De ſancto Paulo apoſtolo. lxxxv. A.

PAulus interp̄taꝛ os tube vel os coꝛ ſeu electū mirabile vel electiōis miraculū. Uel paulus a pauſa q̄d eſt reques hebraice ꝛ modic⁹ latine. Per hec intelligunꝛ ſex ꝓrogatiue q̄s habuit paulus pre ceteris. Primū eſt lingua fructuoſa: q̄ ab illirico vſq̄ ad hieruſalem p̄dicauit euāgelium ꝛ ideo dt os tube. Scd̄m charitas viſceroſa: q̄ q̄s infirmaꝛ ꝛ ego nō infirmor ꝛc. ꝛ inde dr os coꝛ: os. ſ. cordis de quo ipe dicit. Os nr̄m ꝑtȝ ad vos o corinthi. Cor nr̄m datū eſt. Tertiū eſt cōuerſio miraculoſa ꝛ inde dr electū mirabile q̄r mirabiliter elect⁹ ꝛ cōuerſus fuit. Quartū eſt manus oṗoſa ꝛ inde dr electiōis miraculū. Magnū eīm miraculū fuit q̄n elegit ſibi ꝓprijs manibus ſumptus acq̄rere ꝛ īceſſanter p̄dicare. Quintū fuit cōtēplatio delicioſa: q̄r raptus eſt vſq̄ in tertiū celū: ꝛ īde fuit dn̄i reqes: q̄ in cōtēplatiōe exigiꝛ reqes mētis. Sextū eſt hūilitas virtuoſa: ꝛ īde dr modic⁹. De hoc aūt noīe paul⁹ tres ſūt opiniones Origenes vult q̄ ſemꝑ fuerit binomi⁹ ꝛ vocat⁹ ſit ſemꝑ ſaul⁹ ꝛ paul⁹. Raban⁹ v̄o vult q̄ an̄ dict⁹ eſt ſaul⁹ a ſaule rege ſuꝑbo: ſȝ poſt cōuerſionē vocatus eſt paulus quaſi paruulus a modico ꝛ humili ſpiritu. Un̄ ꝛ nomē ſuū interp̄tādo dicebat. Ego ſum minim⁹ apoſtoloꝝ ꝛc. Beda aūt vult q̄ dictus eſt paulus a ſergio paulo proconſule quē ad fidem cōuertit. Paſſionem ſancti pauli Linus papa conſcripſit. B.

PAulus apl's poſt ſui cōuerſionē multas perſecutiōes paſſus eſt: quas btūs hilari⁹ breuiter enumerat dicēs. Paulus apl's in philippis virgis cediꝛ: in carcere poniꝛ: ꝛ ligno pedib⁹ affligiꝛ: i liſtris lapidaꝛ: i iconio et theſſalonica ab iniq̄s ꝑſequitur: in epheſo feris daꝛ i damaſco ꝑ ſportā e muro deponiꝛ: i hieru'lm ſiſtiꝛ cediꝛ: ligaꝛ inſidiaꝛ: in ceſarea clauditꝛ: criminaꝛ. Nauigās i italiā ꝑiculo dirigiꝛ. Romā veniens ſub nerone iudicat⁹ ꝛ occiſus finiꝛ hec Hilari⁹. Apoſtolatū inter gētes accepit. Quēdā ꝯtrā i liſtris erexit. Iuuenē q̄ de feneſtra ceciderat ꝛ expirauerat ſuſcitauit ꝛ multa alia miracula fecit. Apud militenā inſulā vipera manū ei⁹ inuaſit ſed nihil eū leſit q̄n pot⁹ in ignē ipſam excuſſit. Dr q̄ȝ q̄ oēs q̄ de ꝓgenie illi⁹ hoīs q̄ paulū hoſpitio ſuſcepit naſcūtur a venenoſis nullatenus ledūtur. Un̄ cū pueri nati ſunt in cunis coꝝ patres ſerpētes ponunt vt ꝓbēt ſi veri coꝝ filij ſint. Inueniꝛ aūt aliq̄n q̄ paulus eſt minor petro: q̄n q̄ maior: q̄n q̄ equalis. Sȝ reuera minor dignitate: maior predicatione: equalis ſanctitate. Refert haymo q̄ paulus a pulloꝝ cantu vſq̄ ad q̄ntā horā labori manuū inſiſtebat: deinde p̄dicatiōi vacabat: ita q̄ pleriq̄ vſq̄ ad noctē ſermonē ꝓtrahebat. Reſiduū v̄o tp̄is comeſtioni ſomno ꝛ oꝛoni ſatis neceſſariū erat. Dū vero veniſſet romā cū nero nōdū eſſet in imꝑio cōfirmatus ꝛ etiā audiens q̄ de lege iudeoꝝ ꝛ fide xp̄ianoꝝ inter paulū ꝛ iudeos q̄ſtio v̄tebaꝛ: nō multū inde curauit ꝛ ſic paulus quo volebat libere ibat ꝛ libere predicabat Hiero. q̄ȝ in li. de viris illuſtrib⁹ ait q̄. xxv. anno a paſſione dn̄i: hoc eſt neronis ſcd̄o paulus romam vinctus mittiꝛ: ꝛ ꝑ biēniū in libera manēs cuſtodia aduerſus iudeos diſputauit. Deinde a nerone dimiſſus euangeliū in occidētis partib⁹ p̄dicauit. Quartodecimo vero neronis anno eodē anno ꝛ die quo crucifixus eſt petr⁹ capite trūcatur. Hec Hiero. Eius autē ſapiētia et religio vbiq̄ diuulgabaꝛ ꝛ ab oib⁹ admirabilis habebaꝛ. Multos etiā de domo ceſaris ſibi in amicitiā copulauit: ꝛ eos ad fidē xp̄i cōuertit. Quedā etiā ſcripta eius corā ceſare recitata ſunt ꝛ ab oibus mirabilr̄ cōmēdata. Senatus etiā de illo alta nō mediocriter ſentiebat Quadā vero die dum paulus circa veſperas in quodā ſolario predicaret: quidā iuuenis noīe patroclus pincerna neronis ꝛ ſibi admodū dilect⁹ vt paulū propter multitudinē cōmodioſius audiret feneſtrā aſcendit: ꝛ paululū ibi dormitādo decidēs expirauit. Q̄d audiēs nero plurimū de eius morte doluit: ꝛ ſtatim alium in eius officiū ordinauit. Paulus vero in ſp̄ū hoc cognoſcens dixit aſtantibus vt illuc irent ꝛ patroclū ceſaris chariſſimū ad ſe defunctuȝ afferrēt. Quē allatū paul⁹ ſuſcitauit ꝛ ad ceſarē cuȝ ſocijs ſuis miſit. Qui cum de morte eius lamentareꝛ: ecce patroclus viu⁹ adeſſe pre forib⁹ nūciaꝛ. Audiēs nero patroclum viuū quē paulo ante nouerat mortuū plurimū e uidē expauit: ꝛ eum ad ſe ingredi recuſauit. Sȝ tandē perſuaſu amicoꝝ introire permiſit. Cui nero ait. Patrocle viuis? Et ille. Ceſar viuo. Et nero. Quis te fecit viuere? Cui ille. Dominus Jeſus xp̄s rex oīm ſeculoꝝ. Irat⁹ nero dixit. Ergo ille regnabit in ſecula ꝛ reſoluet oīa regna mūdi. Cui patroclus. Etiā ceſar. Tūc nero dedit illi alapā dicēs: ergo militas illi regi. Et ille vtiq̄ milito: q̄ me a mortuis ſuſcitauit. Tūc q̄nq̄ miniſtri imꝑatoris q̄ ei iugiter aſſiſtebāt dixerūt ei. Cur imꝑator percutis iuuenem prudentē ꝛ veraciter rn̄dentē. Nā ꝛ nos illi regi inuictiſſimo militam⁹. Q̄d audiens nero: eos recluſit in carcerē vt eos nimiū torq̄ret quos an̄ nimis dilexerat. Tūc oēs xp̄ianos fecit inq̄ri: ꝛ oēs ſine interrogatione puniri. B. ¶ Tūc paulus vinct⁹ inter ceteros ante nerone duct⁹ eſt: cui nero. O hō magni regis ſeruus mihi aūt vinctus: cur milites meos mihi ſubtrahis ꝛ tibi recolligis. Cui paulus. Nō ſolū de tuo angulo milites collegi ſȝ etiā de orbe vniuerſo: q̄bus rex nr̄ dona talia q̄ nunq̄ deficiēt: ꝛ oēm excludēt indigētiā largieꝛ. Huic ſi ſubiect⁹ eſſe volueris ſaluus eris: qui tante extat potētie vt iudex oīm veniat ꝛ mūdi huius figurā ꝑ ignē reſoluat. Hoc audiēs nero ꝛ ira ſuccēſus: q̄ figurā mūdi ꝑ ignē paul⁹ dixerat diſſoluēdā oēs milites xp̄i igne iuſſit cremari: paulū v̄o tāq̄ maieſtatis reū capite trūcari. Tāta aūt xp̄ianoꝝ tūc occiſa eſt turba vt ppl's roman⁹ palatiū virtute irrūperet ꝛ ſeditionē ꝯ eū excitare moliens ꝓclamaret. Pone modū ceſar: tēpera occiſionē vel iuſſionē: nr̄ates ſunt q̄s ꝑdis romanū tuētur imperiū. Timēs imꝑator mutauit edictū: vt nullus xp̄ianos tangeret donec imꝑator de eis

plenius iudicaret. Quapropter paulus iterū eſt redu=
ctus ⁊ aſpectui neronis oblatus. Quē vt nero vidit ve
hementiſſime exclamauit. Tollite maleficū: decollate
impoſtorē: nec ſinite viuere criminatorē: pdite ſenſuū
alienatorē: auferte de ſupficie terre mētiū immutato=
rē: ad quē paulus ait. Nero tpe modico patiar ſ3 viuā
eternalr dño ieſu xp̄o. Nero dixit. Auferte ab eo caput
vt me rege ſuo fortiorē intelligat q̄ eū deuici: ⁊ videa=
mus ſi ſemp viuere valeat. Cui paul⁹. Ut ſcias me poſt
mortē corporis eternalr viuere cū mihi caput abſciſſū
fuerit viuus tibi apparebo: ⁊ tūc cognoſcere poteris q̄
xp̄s eſt deus vite ⁊ nō mortis. Et his dictis ad locum
ſupplicij ducitur. Qui cū duceret dixerūt ei tres mili=
tes q̄ eū ducebāt. Dic nobis paule q̄s eſt ille rex vr̄ quē
tm̄ diligitis q̄ p eo magis mori q̄ viuere eligitis: et
qualē inde mercedē hēbitis. Tūc paul⁹ de regno dei ⁊
pena inferni adeo eis p̄dicauit q̄ eos ad fidē cōuertit.
Qui cū rogarent eū vt libere abiret q̄ vellet ait. Abſit
fratres vt fugiā: nō em̄ ſum pfugus ſed miles xp̄i legi
timus. Scio em̄ q̄ p hāc vitā trāſitoriā ad vitā trāſibo
eternā: mox aūt vt fuero decollat⁹ viri fideles rapient
corpus meū. Uos aūt locū notate ⁊ illuc cras maneve
nite. Inuenietis em̄ iuxta ſepulchrū meū duos viros
orātes. ſ. titū ⁊ lucā. Quibus cum dixeritis qua de cā
vos ad eos miſi: ipſi vos baptizabūt ⁊ regni celeſtis fa
cient cōſortes ⁊ coheredes. Qd̄ cū loqueret̄ miſit nero
duos milites vt viderent ſi adhuc eſſet occiſus. Et cū
eos vellet cōuertere: illi dixerunt cū mortuus fueris ⁊
reſurrexeris: tūc credem⁹ tibi de his q̄ dicis. Nūc autē
cito veni ⁊ qd̄ meruiſti accipe. Cū ḡ ad locū paſſionis
duceret̄ in porta hoſtieſi cuidā matrone noīe plātille
diſcipule pauli que ſm̄ dionyſium alio noīe dicebatur
lemobia: q̄ forte binomia fuit obuiā dedit. Que fleno
ſuis oronib⁹ ſe recōmēdare cepit. Cui paulus. vale plā
tilla eterne ſalutis filia cōmoda mihi velū quo caput
tuū tegis ⁊ inde oculos meos ligabo et poſtmodū tibi
reſtituā illud qd̄ cū ſibi daret irridebant ei carnifices
dicētes. Quid impoſtori iſti ⁊ mago tā p̄cioſum pānū
tribuis vt ip̄m amittas. Cū ergo ad locū paſſiōis pau
lus veniſſet ad oriētē v̄ſus et manibus in celū extēſis
diutiſſime cū lachrymis p̄ria voce orauit ⁊ gr̄as egit.
Poſt hoc valle dicēs frib⁹ oculos ſibi de velo plātille
ligauit: ⁊ vtrūq̄ genu in terrā figēs collū extēdit ⁊ de=
collat⁹ ē. Mox ei⁹ caput de corpe exiliēs: ieſus xp̄s qd̄
ſibi in vita tā dulce extiterat: ⁊ tā crebro noīauerat he
braice clara voce ītonuit. Dr̄ em̄ eū in ſuis epl'is xp̄m
vel ieſum vel vtrūq̄ q̄ngētis vicib⁹ noīaſſe. De ei⁹ aūt
vulnere vnda lactis vſq̄ in veſtimēta militis exiliuit:
⁊ poſtea ſanguis effluxit: in aere lux īmēſa emicuit de
corpore odor ſuauiſſim⁹ emanauit. C. Dionyſi⁹ aūt
in ep'la ad timotheū de morte pauli ſic dicit. In hora
aūt illa triſtitie plena frater mi dicente dilecte carnifi
ce paulo collū para: tūc btūs ap'ls ſuſpexit in celū mu=
niēs frōtē ⁊ pect⁹ ſuū ſigno crucis: ⁊ dixit. Dn̄e ieſu xp̄e
in man⁹ tuas cōmēdo ſp̄m meū. Et tūc abſq̄ triſtitia
⁊ cōpulſiōe extēdit collū ſuū ⁊ ſuſcepit corouā. Percu=
tiente aūt carnifice ⁊ amputāte Pauli caput: tūc bea=
tiſſim⁹ in ip'o ictu explicuit velū ⁊ collegit ſanguinem
p̄priū in velo ⁊ ligauit eum ⁊ obuoluit et tradidit illi
femine. Et reuerſo militi carnifex dixit lemobia: vbi
dimiſiſti magiſtrū meū paulū. Reſpondit miles. Cum
ſocio iacet ibi extra vrbē in valle pugillū ⁊ velo tuo ve
lata eſt facies eius. Ipſa aūt r̄ndēs ait. Ecce intrauerūt
nunc petrus ⁊ paulus induti veſte preclara ⁊ coronas
fulgētes luce radiātes habebāt in capitibus ſuis ⁊ p=
tulit velū ſanguine cruētatū ⁊ mōſtrauit eis. Propter

qd̄ opus multi crediderūt dño ⁊ xp̄iani facti ſunt. Hec
Diony. Audiēs nero q̄ ɔtigerat vehemēter extimuit:
⁊ de his oīb⁹ cū p̄hīs ⁊ amicis loq̄ cepit. Dū hec inui=
cē loq̄rent̄ venit paul⁹ ianuis clauſis ⁊ añ ceſarē ſtās
ait. Ceſar ecce paul⁹ regis eterni ⁊ inuicti miles. Uel
nūc crede q̄ nō ſum mortuus ſ3 viu⁹. S3 tu miſer eter
na morte morieris eo q̄ ſctōs dei iniuſte interficis. Et
his dictis diſparuit. Nero autē ex nimio timore velut
amēs effect⁹ q̄d ageret ignorabat ⁊ ſuaſu ⁊ ɔſilio ami
cor patrocliū ⁊ barnabā cū alijs ſoluit: ⁊ q̄ vellēt libere
abire pmiſit. Illi vō milites. ſ. lōginus magr̄ militū ⁊
acceſtus ad ſepulchꝛū pauli mane venerūt: ⁊ duos vi=
ros. ſ. titū ⁊ lucā orātes: ⁊ in eor medio paulū ſtātē vi=
derūt. Quos tit⁹ ⁊ lucas vidētes vehemēter territi fu
gere ceperūt ⁊ paul⁹ diſparuit. Illi aūt poſt eos clamā=
tes dicebāt. Nō vt putatis vos pſeq̄mur: ſ3 a vobis ba
ptizari volum⁹ ſicut paulus nobis dt quē mō vobiſcū
orātē vidim⁹. Hoc illi audiētes reuerſi ſūt ⁊ cū magno
gaudio eos baptiſauerūt. Caput aūt pauli in quādam
vallē p̄iectū eſt: ⁊ pre multitudīe aliorum q̄ interfecti fue=
rūt ⁊ illuc p̄iecti inueniri nō potuit. Legit̄ aūt in eadē
ep'la diony. q̄ cū q̄dā vice fouea mūdaret̄: ⁊ caput illō
pauli cū alijs purgamētis p̄iectū fuiſſet q̄dā paſtor il=
lud in v̄ga ſua leuauit ⁊ iuxta caulas ouiū fixit. Uidit
aūt p tres noctes cōtinuas ipſe cū dño ſuo ſup p̄dictū
caput lucē ineffabilē refulgere: qd̄ cū ep̄o et fidelibus
nūciatū fuiſſet dixerūt. Uere hoc ē caput pauli. Egreſ=
ſus igit̄ ep̄s et vniuerſa fideliū multitudo caput illud
ſecū detulerūt: ⁊ in q̄dā mēſa aurea illō ponētes corpi
ɔiūgere attētabāt. Quib⁹ p̄r archa r̄ndit. Nos ſcimus
q̄ multi fideles occiſi ſunt ⁊ eor capita ſunt diſpſa. vñ
dubito caput illud corpi pauli cōiūgere. S3 caput hoc
ad pedes corpis ponamus ⁊ oīpotētē dñm exoremus:
vt ſi caput ſuū eſt ɔuertat̄ corp⁹ ⁊ capiti cōiūgat̄. Qd̄
cū oībus placuiſſet caput ip̄3 ad pedes corpis bti pau=
li poſuerūt: ⁊ ecce cūctis orātib⁹ ⁊ ſtupētib⁹ corpus ſe
v̄tit: ⁊ in loco ſuo capiti ſe iūxit. Et ſic oēs deū bñdixe=
rūt ⁊ hoc eſſe caput pauli veraciter cognouerunt. Hec
diony. D. Refert Greg. turoñ. q̄ tpe Iuſtini iunioris
claruit q̄ q̄dā deſperās laqueū ſibi parabat nomen tñ
pauli inuocās ſepe dicebat. Adiuua me ſctē paule. Tūc
affuit q̄dā vmbra ſqualida hortās eū ⁊ dicēs. Eya bōe
vir age qd̄ agis morā ne feceris. Et ille ſemp parās la
queū dicebat. Btiſſime paule adiuua me. Expedito iā
laqueo affuit alia vmbra tanq̄ hoīs dicēs illi q̄ hoiē3
hortabat̄. Fuge miſerrime q̄ paulus aduocatus adue
nit. Tūc ſqualida vmbra euanuit: ⁊ hō ad ſe rediēs et
laqueū p̄iciēs pnīa3 cōdignā accepit. Greg. ī regiſtro.
Ex cathenis btī pauli multa miracula demōſtrātur et
dū multi parū q̄d et limatura petunt: aſſiſtit ſacerdos
cū lima ⁊ aliq̄b⁹ petētib⁹ ita cōcite aliq̄d de cathenis
ipſis excutit̄: vt nulla mora ſit. Quibuſdā vō petētib⁹
diu p cathenas ipſas lima ducit̄ et tñ vt aliquid inde
exeat nō obtinet̄. In eadē quoq̄ ep'la q̄ ſupradicta eſt:
btūs Dionyſius mortē btī pauli magiſtri ſui pijs ver=
bis deplorabat di. Quis dabit oculis nr̄is aq̄s: et pu=
pillis nr̄is fontē lachrymarū: vt ploremus die ac no=
cte lumē eccleſiar qd̄ extinctū eſt. Quis nō induet fle
tum ⁊ gemitū: aut nō veſtiet̄ lugubribus ⁊ mēte atto=
nitus nō obſtupeſcet. Ecce et em̄ petr⁹ fūdamētū eccle
ſiarū gloria ſctōr ap'lor a nobis receſſit ⁊ nos orpha=
nos dereliquit. Paulus q̄3 gentiū familiaris ⁊ cōſola
tor pauperū defecit nobis et vltra non inuenitur. Qui
fuit pater patrū: doctor doctor: paſtor paſtorū: abyſſū
ſapiētie: fiſtulā altiſſonā: p̄dicatorē veritatis: infatiga
bilē: paulū dico nobiliſſimū ap'lm. Hic angelus terre=

ſtris ⁊ hō celeſtis imago ⁊ ſiſitudo deitatis ⁊ ſpūs dei
formis oēs nos dereliqt nos inq̄ inopes ⁊ idignos in
hoc mūdo contēptibili ⁊ maligno ⁊ igreſſus eſt ad deū
ſuū dñm ⁊ amicū. Heu frater mi timothee dilecte aīe
mee: vbi eſt pr̄ tu⁹ magr̄ ⁊ amator. Iā te vlterius ſalu
tabit. Ecce eñ orphan⁹ fact⁹ es ⁊ remāſiſti ſolus. Iā nec
quāq̄ ſcribet tibi ſua ſctiſſima manu dicēs tibi fili ca-
riſſime. Ue mihi fraī mi timothee. Quid hic accidit
triſtitie ⁊ tenebrar̄ ⁊ dāni qꝛ orphani facti ſum⁹. Iam
nō veniēt ad te eple ei⁹ i qb⁹ ſcriptū ſit. Paul⁹ modi-
cus ſeru⁹ ieſu xp̄i. Iā nō ſcribet de te vlterius ciuitati-
bus di. Suſcipite filiū meū dilectū. Cōplica frater li-
bros pphar̄ ⁊ ſigna ſup eos: qꝛ nemine habem⁹ inter
ptē pabolar̄ ⁊ padigmatū ⁊ eloquior̄ ipſor̄. Dauid p-
pheta plāgebat filiū ſuū ⁊ dicebat. Ue mihi pphete fi
li mi. ve mihi. Ego aūt. Ue mihi magr̄ mi: ve ve mihi
A mō defecit ⁊ ceſſauit cōcurſus diſcipulor̄ tuor̄ Ro-
mā venientiū ⁊ q̄rētiū nos. Iā nemo dictur⁹ eſt: eam⁹ ⁊
videam⁹ doctores nr̄os ⁊ iterrogem⁹ eos q̄liter nos re
gere oporteat eccl̄ias nobis cōmiſſas ⁊ interp̄tabūt no
bis eloq̄a dñi nr̄i ieſu xp̄i ⁊ eloquia pphar̄. Uere ve
his filys frater mi q̄ puati ſūt pr̄ib⁹ ſpūalib⁹: qb⁹ pri
uatus eſt grex. Et nos ēt frater ve qui puati ſum⁹ ma
giſtris nr̄is ſpūalibus qui collegerāt intellectū ac ſciaꝫ
veteris ac noue legis: ⁊ colligauerāt i ſuis eplis. Ubi
eſt curſus pauli ⁊ labor ſctōr̄ pedum ei⁹. Ubi eſt os lo-
quēs ⁊ lingua ꝯſulēs ⁊ ſpūs bñ placēs deo ſuo. Quis
nō ploret ⁊ vlulet: Nā q̄ meruerūt gl̄iaꝫ ⁊ honorē apd̄
deū tāq̄ malefactores tradunt in mortē. Ue mihi qm̄
i illa hora intuit⁹ ſum corp⁹ ſctū ſanguie inocēti cruē
tatū. Heu mihi pr̄ mi magr̄ ⁊ doctor nō q̄dē reus tali
morte exiſtiſti. Nūc ḡ q̄ ibo te quererē gl̄a xp̄ianor̄ ⁊
laus fideliū. Quis cōticeſcere fecit vocem tuā fiſtula
altiſſona plectrū pſalteriū decachordi. Ecce itroiſti ad
dñm deū tuū quem deſideraſti ⁊ toto affectu ꝯcupiſti.
Hierl̄m ⁊ roma praua amicitia eq̄les facte ſunt i ma-
lo. Hierl̄m crucifixit dñm nr̄m ieſum xp̄m: roma vero
apl̄os eius interemit. Hierl̄m aūt ſeruit ei quē crucifi-
xit: roma aūt ſolemnizādo gl̄ificat q̄s iteremit. Et nūc
fraī mi timothee q̄s dilexiſti ⁊ toto corde deſiderabas
Saul dico regem ⁊ ionathā in vita ſua nō ſunt ſepati
nec in morte. Et ego nō ſum ſeparatus a dño magiſtro
meo niſi cū ſeparauerint nos hoies peſſimi ⁊ iniq̄. Et
ſeparatio huius hore non erit ſemp. Aīa ei⁹ cognoſcit
dilectos etiā ſine hoc q̄ eis loquaī qui nūc ab eo elon-
gati ſunt. In die aūt reſurrectiōis magna iactura eſſet
ſeparari ab eis. Hec Diony. Io. chryſ. in lib. de laudi-
bus pauli hūc gl̄oſum apl̄m multipliciter ſic cōmen-
dat di. Nihil prius errauit q̄ patrū inſigne xtutum ac
paradiſum ſpūalem pauli aīam nūcupauit. Que autē
lingua laudibus eius inueniaī eq̄lis cum oia q̄ in oī-
bus ſunt bona aīa ista vna poſſideat: ⁊ ea cūcta plena
accumulet: nec ſolum hoīm: ſed etiā qđ eſt amplius an
gelor̄. Nec tñ id. irco reticebim⁹ quin potius pauca
dicemus. Eſt eñ hoc maximū laudis genus eū oronis
copiā virtus ſuperat ⁊ magnitudo laudati. Sicq̄ vin-
ci multo eſt nobis gl̄oſius q̄ ſepe viciſſe. Uñ igitur op
portunius laudum eius ſumemus exordium: niſi ab
hoc ipo primū vt oſtendamus eū bona oīm poſſidentē
E. ¶ Abel obtulit ſacrificiū ⁊ inde laudatur: ſꝫ ſi pau-
li hoſtiā adducamus in mediū q̄tum celū a terra ſupe
rior apparebit. Siquidem ſemetipm̄ p dies ſingulos
immolabat quā tñ hoſtiā dupliciter offerebat: tum in
corde: tū in corpore: mortificationem circūferens. Nō
eñ oues offerebat aut boues ſꝫ ſeipm̄ duplr̄ immola-
bat. Neq̄ his cōtentus fuit: ſꝫ etiā orbeꝫ vniuerſum ſtu
duit offerre qui terrā ad mare grecia atq̄ barbariam:
oēmq̄ ſub ſole regionem q̄ſi volitās circuiuit ex hoib⁹
angelos faciens quinimo ipos hoies q̄ſi ex demoni-
bus in āgelos ꝑducēs. Quid huic hoſtie reperiretur
eq̄le quā paulus gladio ſpūſſcti immolauit. ⁊ i illo al-
tari qđ ſup celū locatū eſt obtulit: Sꝫ abel dolo germa
ni pcuſſus occubuit: paul⁹ xo ab eis interfect⁹ eſt q̄s
ab innumeris malis cupiebat eruere. Uis aūt eius in
numeras tibi oſtēdā mortes: tot vtiq̄ quot ēt dies vixit
Noe ſe tm̄ in arca legiī ſeruaſſe cū liberis. hic aūt mul
to ſeuiore iūundāte diluuio nō arcā coaptādo ꝯpagini
bus tabular̄: ſꝫ eplas cōponēdo p tabulis vniuerſum
orbē periclitātē ex medys fluctib⁹ liberauit. Hec aūt
arca nō vno loco circūferī ſꝫ ſpū orbis terminos cōp̄
hendit: nec bitumine ac pice: ſꝫ ſpūſſctō eius tabule ſūt
puncte. Hec ſuſcipēs pene irrōnabilib⁹ aīalib⁹ ſtultio
res imitatores efficit angelor̄. Hec q̄ꝫ illā vicit arcam
qꝛ illa coruū recipiens coruū rurſuꝫ emiſit ⁊ includēs
lupū feritatē ei⁹ mutare nō potuit. Hec xo accipitres
miluoſq̄ ſuſcipiens fecit columbas ⁊ excludens omnē
feritatem māſuetudinē ſpūs introduxit. Abraā mirā-
tur oēs q̄ ad dei p̄ceptū patriā atq̄ cognatos reliquit.
Sꝫ q̄ñ paulo poſſit eq̄ri qui nō tm̄mō patriā vel co-
gnatos: ſꝫ ipm̄ q̄ꝫ mundū reliquit imo ēt celū ⁊ celū ce
li. Et hec oīm xp̄m ſuſcipiendo deſpexit. vñ p cunctis
iſtud. i. in xp̄i charitateꝫ requirēs: neq̄ p̄ntia iqnit ne-
q̄ futura: neq̄ altitudo ⁊c. Sꝫ ⁊ abraā i pcīuluꝫ ſe tra-
dens hoſtib⁹ filium fratris eripuit. At paul⁹ vt vniuer
ſum orbem de ipa diaboli extraheret manu innumera-
bilia picla ſuſtinuit ppriiſq̄ mortib⁹ maximā ſecurita
tem alys ꝯquit. Filiū q̄ꝫ abraā voluit imolare: paulus
xo ſemetipm̄ millies immolauit. In iſaac patientiam
aliqui ad miraī qm̄ puteos a ſe factos obſtrui patieba
tur. At paul⁹ nō puteos cernēs lapidib⁹ obruptos: ſꝫ
ppriū corp⁹ nō ſolū ſicat ille ſedebat: ſꝫ eos ēt a qb⁹ pa
tiebaī i celū ſtudebat euehere. q̄to eñ āpli⁹ obruebaī
iſte fōs tāto. magi erūpebat ac plures a ſe fluuios effun
dendo inūdabat. De lōganimitate atq̄ patientia Ia-
cob ſcriptura miraī. Et q̄ñ illa eſt tā adamantina aīa:
q̄ pauli patientiā poſſit imitari. Neq̄ eñ ſepteꝫ ānor̄
ſꝫ toti⁹ vite ſuitutē p ſpōſa ptulit xp̄i nō adurit⁹ ſolum
eſtu dici ⁊ noctis gelu: ſꝫ terādēs mille pcuſſ⁹: ⁊ nūc
quidē xberib⁹ nunc vo lapidib⁹ ſciſſus atq̄ colliſus ⁊
iter certamina vbiq̄ pſiliens: captas oues ex diaboli
faucib⁹ abſtrahebat. Sꝫ ⁊ ioſeph pudicitie xtute deco
rat⁹ eſt: ⁊ ego vereor ne iā ridiculuꝫ ſit: hūc etiaꝫ paulū
laudare qui ſemetipſꝫ crucifigēs nō ſoluꝫ humanor̄ cor
por̄ pulchritudies. ſꝫ oia etiā q̄ videnī reb⁹ clara ac de
cora cernebat queadmodū nos fauillā cinerēq̄ ꝯſpici
mus qui q̄ſi mortu⁹ prſus mortuuꝫ imobilis pmane-
bat. Stupēt iob oēs hoies: eſt ei athleta mirabilis. At
paul⁹ nō mēſib⁹ tm̄ ſꝫ ānis plurib⁹ in agone pdurans
tā clar⁹ emicuit nō teſte gleba ſaniē carnis radens ſꝫ
ipſi⁹ itelligibile os leōis frequenter incurrēs ⁊ pugnā
aduerſus tentatiōes innumeras oī erat lapide tolerā
tior. Qui nō a trib⁹ ⁊ a q̄tuor amicis: ſꝫ a cūctis ifide-
lib⁹: a fratribus etiā opprobria ſuſtinebat ꝯſputus ab
oībus atq̄ maledict⁹: ⁊ illi erat magna hoſpitalitas ⁊
cura pauper̄. Sꝫ quā curā ille impendebat carne debi
libus. Hāc iſte animus morbidis exhibebat. Illius oīm
aduenienti apiebaī domus: huius xo aīa vniuerſo pe-
tebat orbi. Et ille quidem cuꝫ oues ⁊ boues hr̄et innu
meros erat in paupes liberalis hic vo nihil āplius cor
pore ſuo poſſidens: de hoc ſufficienter idigentibus mi
niſtrabat: qđ alicubi cōmemorās neceſſitatibus iquit
meis ⁊ his qui mecum erāt miſtrauerunt manus iſte.

Sȝ ēt ꝟmes atq̃ vulnera ſeuos ſctō Job inferebāt do=
lores:ſȝ ſi pauli ꝟbera famē cathenas pictaq̃ ꝯſideres
q̄ a domeſticis:ab extraneis ꝛ a cetero patiebaƚ orbe/
ſolicitudinē quā ipſe ꝓ eccleſijs veſtionē:quā ꝓ ſcāda
lizatis ſingulis pferebat videbitis ꝙ oīm erat ſaxo du
rior. Ila illa ꝛ ferrū atq̃ adamātē firmitate ſupabat.
Que eīm ille corpe hec mēte paulꝰ ſuſtinuit. Quem oī
merore moleſtior de ſingulis qbuſcūq̃ labētibꝰ meſti
tia ꝯſumebat. Vn̄ ꝛ iuges ex eo fontes lachrymaꝝ: nō
diebꝰ ſolū ſȝ ēt noctibꝰ effluebāt. Vlq̃ muliere pturiē
te vehemētius affligebaƚ in ſingulis. Propƚ qꝺ ēt di=
cebat filioli mei qs iteꝝ pturio. Moyſes ꝓ iudeoꝝ ſalu
te deleri elegit de libro:moyſes itaq̃ ſe cū ceteris obtu
lit pire:paulꝰ ꝓ ceteris. Nō eīm cū parētibꝰ pire voluit
ſȝ vt alij ſaluareƚ ipē de glīe eternitate decidere. Et q̄=
dē hoc ille pharaoni diabolo q̄tidie repugnabat. Ille
ꝓ vna gēte:iſte ꝓ vniuerſo orbe certauit:nō ſudore:ſed
ſanguīe. Joānes ī cibū locuſtas ꝛ mel ſilueſtre ſumebat
ſȝ paulꝰ ita ī medio mūdi ſtrepitu quēadmodū ille in
eremo q̄ete ꝟſatꝰ eſt nō q̄dē paſtꝰ locuſtis aut melle ſil
ueſtri:mlto aūt his victu viliore ꝯtētꝰ ē:ac neceſſario
q̄dē īdulgēs cibo feruēti ſtudio ꝑdicādi. Veꝝ illiꝰ ad=
uerſus herodiadē appuit magna ꝯſtātia:ꝛ ille nō vnū
aut duos aut tres ſȝ innūeros ꝛ ſīli poſitos ptāte corri
puit:imo longe illo ſeuiores tyrānos. F. ❡ Reſtat vt
paulū iā āgelis cōpemꝰ:ī qbꝰ magnificū ꝑdicamꝰ: qꝛ
cū oī cura deo obediuit. Qꝺ dauid admirādo dicebat.
Potētes ꝟtute faciētes ꝟbū eiꝰ. Quid ꝟo aliud ꝓpha
in āgelis miraƚ. Qui facit inq̄t āgelos ſuos ſpūs ꝛ mi
niſtros ſuos ignē vrētē. Sȝ hoc in paulo poſſumꝰ īuēi=
re q̄ velut ignis ac ſpūs totū terraꝝ pcurrit orbē ꝛ per
currendo purgauit:ſed necdū celū iſte ſortitꝰ eſt: ꝛ hoc
eſt oīno mirabile ꝙ talis verſaƚ in terris etiā mortali
adhuc carne circūdatꝰ. Quāta ergo nos ꝯdēnatiōe di
gni ſumus cū vno hoīe bona in ſe oīa ꝯgregāte:nec mi
nimā q̄dē partē eoꝝ ſtudemꝰ imitari. Nō eīm aliā eſt il
le ſortitꝰ naturā:nec diſſimilē nactꝰ aīam:nec alteꝝ ha
bitās mūdū:ſȝ in eadē terra eadēq̃ regiōe:ſub eiſdē ēt
legibꝰ nutritꝰ ꝛ moribꝰ cūctos q̄ nūc ſunt hoīes vel fue=
rūt animi ꝟtute trāſcēdit:nec vero in illo hoc ſolū mi=
rabile eſt ꝙ pre abūdātia deuotionis q̄dāmō nō ſenſit
dolores ꝓ ꝟtute ſuſceptos:ſȝ ēt ꝙ ꝟtutē ipſam ꝓ mer=
cede pēſauit. Nā ꝛ nos q̄dē ꝓpter eā ꝓpoſita mercede
certamꝰ quā ille cōplectēs ēt ſine ꝑmio diligebat. Cū=
cta illa q̄ aſperitate ſui videnƚ īpedire ꝟtutē cū oī mā=
ſuetudine perpetiēs q̄tidie celſior q̄tidie aſſurgebat ar
dentior. Et intētatis ſibi pīculis noua ſemp alacritate
pugnabat:q̄ cū ſibi mortē iā īminētē videret ad cōio=
nē delectationēq̃ gaudij alios ꝓuocabat dicēs. Gau=
dete ꝛ ꝯgratulamini mihi. Itaq̃ ad ꝯfuſionē ī iurias:
q̄s ob ꝑdicādi ſtudiū ſuſtinebat magis ꝙ ad honoꝝ ob
lectamēta properabat mortis potius ꝙ vite deſideriū
appetēs paupertatis ꝙ opulētie ꝛ multo amplꝰ laborē
ꝙ alij requiē poſt laborē ac merorē magis diligens ꝙ
alij voluptatē ſtudioſꝰ ꝓ inimicis ꝛ fructuoſꝰ orās ꝙ
alij aduerſus inimicos. Vnū illi formidandū erat atq̃
metuēdū offenſa nimirū dei:nec deſiderabile illi aliud
erat niſi placere deo ſemper. Non dico aūt ꝙ nihil pre
ſentiū deſiderabat:ſed nec aliq̄d futuroꝝ. Non eīm mi=
hi dicas merces ingētes exercitꝰ pecunias: ꝓuincias:
poteſtates. Hec enim quaſi araneaꝝ fila reputauit:ſed
ea q̄ ꝓmittunƚ in celis:ꝛ tunc eius ardentē in Chriſto
amorē videbis. Hic ſiquidē ꝓ illius dilectione nō an=
geloꝝ:nō archangeloꝝ dignitatē:nec quicq̄ horū ſimi
le cōcupiuit. Qꝺ eīm erat maius oībus xp̄i amore frue
batur:cū hoc eīm beatiorē cunctis ſe putabat:ſine hoc
autē non dominantiū neq̃ principatuū ſocius eſſe cu=
piebat:ſed cū hac dilectione magis eē vel extremus
imo etiā ex nūero pniroꝝ ꝙ ſine hac īter ſummos ho
nores ꝛ ſublimes. Hoc eīm erat illi maximū ac ſingula
re tormētū ab hac charitate diſcedere. Hoc illi erat ge
hēna:hoc ſola pena:hoc īfinita ꝛ intolerāda ſupplicia:
ſed pfrui charitate xp̄i hoc illi vita:hoc mūdus: hoc re
gnū:hoc promiſſio:hec bona videbanƚ innumera. Sic
deſpiciebat vniuerſa q̄ timemus: vt ſolet iā herba pu=
trefacta cōtēni. Tyrānos ꝟo ac pplos ſpirātes furorē
velut quoſdā cē culiſſes eſtimabat. Mortē ꝟo atq̃ cru
ciatus ꝛ mille ſupplicia quaſi ludū putabat eſſe pue=
roꝝ dūmmō ꝓ xp̄o aliq̄d ſuſtineret. Decorabaƚ eīm ma
gis vinctus cathena ꝙ diademate coronatꝰ. Eteīm co
artatus carcere habitabat ī celo:ac libētiꝰ verbera re
cipiebat ꝛ vulnera ꝙ alij brauia diripiāt ꝛ dolores nō
minus ꝑmia ꝙ diligebat:cuȝ ipſos vtiq̃ dolores loco
duceret ꝑmioꝝ ꝓpterea ipſos ēt grām noiabat:qm̄ q̄
nobis ſunt cā triſtitie:hec illi maximā pariebāt volu/
ptatē. Merore q̄ȝ maximo vrebaƚ ꝓpter qꝺ ꝛ dicebat
q̄s ſcādalizaƚ ꝛ ego nō vror. Etiā ſi in merore dicat q̄s
ineſſe aliquā voluptatē. Multi eīm q̄ filioꝝ mortibus
vulneranƚ aliq̄d cōſolationis accipiūt cuȝ ſuis fletibꝰ
relinquunƚ magiſq̃ dolēt cū dolore ꝓhibentur. Sic ꝛ
paulꝰ nocte ac die cōſolationē accipiebat ex lachrimī.
Nullꝰ quippe tāto affectu mala ꝓpria q̄to ille defle=
bat aliena:quēadmodū eīm illū opinaris afflictū cuȝ
ꝑditionē defleret pctōꝝ q̄ vt illi ſalui fierēt a celorum
glīa cupiebat excludi. Nā nō ſaluari illos multo acer
bius eſtimabat ꝙ ſemetipm̄ perire. Huic ꝙ cuinā rerum
poterit quis cōparare:cui ferro:cui adamāti quidnaȝ
illā aliquis appellet aīam aureā vel magis adamātī=
nā. Nā ꝛ oī erat adamāte fortior auro:gēmiſq̃ precio=
ſior:ꝛ alterā quidē materiā firmitate alterā ſuperabat
ꝑcioſitate. Cui igiƚ rei huiꝰ ab aliq̄ aīa cōpareƚ. Earū
q̄dē q̄ ſūt oīno nulli:qꝺ ſi vel auro adamātī fortitudo:
vel adamāti honor dareƚ auri:tūc forte aliq̄ mō cōpa=
ratio eiꝰ pauli poſſet aīe ꝯuenire. Sȝ quid ego adamā
tē ꝛ aurū ad ſīlitudinē adduco pauli. Mundū ſi ex ad
uerſo appēdas oēm ēt tūc videbis apte pauli ingē pō
dus examinis. Mundo igiƚ ꝛ oībus q̄ in mundo ſunt
paulū dicimus digniorē. Si igiƚ mūdus eo dignior nō
eſt:ſed vel forte celū:ſȝ iſtud q̄ȝ inueniƚ inferiꝰ. Si enīȝ
nō ſolū celū:ſȝ ēt q̄ habenƚ in celis dei poſtpoſuit cha
ritati quō nō magis dñs qui tāto eſt benignior paulo:
q̄to malitiā bonitas antecellit in numeris celis eum
iudicat digniorē. Nō eīm nos tm̄ diligit deus q̄tū a no
bis ipſe diligiƚ:ſed tante effuſius q̄to nec ſermo ſuffi=
cit explicare:in paradiſum q̄ȝ hūc deus rapuit ꝛ in celuȝ
tertiū ſubleuauit. Nec immerito. Siquidē paulꝰ in ter
ra gradiēs ſic ſe gerebat in cūctis q̄ſi angeloꝝ ſocieta=
te frueretƚ. Nā viſibili adhuc corpi colligatus illoꝝ per
fectione gaudebat. Tātis fragilitatibꝰ corporis ſubditꝰ
in nullo īferior ſupnis ꝟtutibꝰ apparere certabat. Nā et
tāq̄ pēnatus totū docēdo puolauit orbē ꝛ velut incor=
poreus labores periculaq̃ cōtēpſit:ꝛ q̄ſi iā celū poſſi=
dēs cūcta ꝓ pſus terrena deſpexit:ꝛ tāq̃ cū ipſis iā in=
corporeis ꝟtutibꝰ degēs iugi mētis intētiōe vigilauit
ꝛ angelis quidē ſepe diuerſaꝝ gētiū cura cōmiſſa ē:ſed
nullꝰ illoꝝ ita creditū ſibi pplum gubernauit vt paulꝰ
vniuerſum orbē. Sicut aūt aliquis indulgētiſſimus pƚ
afficiƚ erga filiū freneſi cōprehēſum:cuius q̄to magis
cōuitijs ictibuſq̃ pulſaƚ tāto eius potꝰ miſereƚ ꝛ de=
fleƚ:ita paulꝰ iſtis a qbꝰ affligebaƚ maiora adhibebat
fomēta pietatis. Nāq̃ ſepe ꝓ illis q̄ eum quinq̄es ver
berauerāt:ꝛ eiꝰ ſanguinē ſitiebant lachrymabaƚ ꝛ ve

hemēter dolebat ꝛ ꝓ eis orabat. Fratres inq̄t voluntas
quidē cordis mei ꝛc. Uehemēter q̄ꝫ mordebat͂ ac peni
tus diſſecabat͂ cū eos ꝑeūtes videret. Ut eñ miſſuꝫ in
ignē ferrū totū ꝓfecto ignis efficit͂: ſic paul⁹ charitate
ſuccēſus effect⁹ eſt tot⁹ charitas. Qui quaſi cōis toti⁹
mūdi eſſet pr̄ ita in amore hoim ꝛ ipſos eoꝝ imitabat͂
parētes: īmo cūctos nō carnales verū ēt ſpūales pr̄es
ſollicitudie ac pietate ſupabat: oēm eñ ꝓſus hominē
deo exhibere cupiebat: q̄ſi eñ vniuerſum mūdū ipſe ge
nuiſſet: ſic oēs in dei regnū cupiebat īducere corpus ꝛ
alaꝫ ꝓhis quos diligebat impēdēs. Nō ille ignobilis
et circūferan⁹ q̄ artē exercebat in pellib⁹ tāta v̓tute ꝓ
greſſus eſt: vt vix. xxx. ānoꝝ ſpacio ꝛ romanos ꝛ ꝑſas ꝛ
ꝑthos ꝛ medos: īdos ꝛ ſcithas: ethiopes ꝛ ſamaritas
atq̄ ſaracenos ꝛ oē ꝓrſus hoiꝫ gen⁹ ſub iugo mitteret
veritatis. Et ſicut in ſtipulas aut fenuꝫ ignis īmiſſus
ſic oīa demonū opa ꝯſumpſit. Paulo eñ inſonāte lin
gua ꝛ oī igne vehemēti⁹ irruēte cedebāt oīa atq̄ fugie
bant ꝛ demonū cultus tyrānoꝝ mine ꝛ domeſticoꝝ īſi
die magis aut ſicut radiis ſolis orientib⁹ ꝛ tenebre fu
gant͂ ꝛ adulteri ac fures foueis ꝯdunt͂ ꝛ latrones rece
dunt homicide ad ātra fugiūt oīaq̄ lucida efficiunt͂ et
clara deſuꝑ illuſtrātib⁹ radiis. Sic vbiq̄ euāgeliū diſ
ſeminātē paulo fugabat͂ error ꝛ v̓itas remeabat: adul
teria ꝛ alia dicta feda deſecerūt atq̄ ꝯſumpta ſunt iſto
ignis vapore palearū vice pereūtes. Clara v̓o īter hoc
veritatis flāma ſurgebat reſplēdēs: ꝛ vſq̄ ad celi ſubli
mitatē ꝯſcēdēs ab his potiſſimū ſubleuata q̄ eā oppri
mere videbant͂. Nec ꝑicula aut īper⁹ ꝓceſſum ei⁹ im
pedire potuerūt. Erroris v̓o eſt ꝯditio ꝙ nullo ſibi ob
ſiſtēte ꝯteneſcit ac defluit vel deſinit. Talis autē ē di
uerſo v̓itatis ſtatus ꝙ multis īpugnātib⁹ ſuſcitatur ꝛ
creſcit: q̄m igit͂ ita genus nr̄m nobilitauit de⁹: ei ſiles
ſtudeam⁹ īueniri neq̄ īpoſſibile iſtud putem⁹ q̄m tale
illi q̄ale nobis corp⁹ fuit talis aīa: tales cibi idē illū
teq̄ formauit ꝛ quēadmodū illi ita eſt de⁹ tu⁹. Uis dei
dona ī paulo cognoſcere. Ueſtimēta ei⁹ terror demoni
bus erāt. Nec v̓o ampli⁹ admirāda: q̄ paul⁹ nec cū in
ꝑicula irrueret temeritatis argui poterat: nec cū ꝑicu
la fugeret timiditatis. Amabat eñ pn̄tē vitā ob lucrū
docēdi. Et rurſ⁹ eā valde deſpiciebat pbiaꝫ ad quā illū
mūdi ꝯtēptus euexerat. Denicq̄ cū videris paulū ꝑicula
fugiētē nō minus illū admireris q̄ cū ſe ꝑiculis gau
det opponere. Ut eñ hoc fortitudinis ita illō ē ſapie.
Et cū videris illū de ſeip̄o aliq̄ ſonantē ſūr admireris
ac ſi videris illū ſemetipm deſpicere: vt illō hūilitatis
eſt: ita iſtud magnanimitatis. Magis eñ merebat͂ lo
quēdo de ſe q̄ tacēdo laudari. Qm̄ niſi feciſſet iſtō cul
pabilior illis eēt q̄ ſeipſos īportune laudare dixerunt.
Niſi eñ gl̄iat⁹ fuiſſet credētes ſibi oēs ꝑdidiſſet: q̄ dū
ſe hūiliaſſet eos extuliſſet. Ampli⁹ ſūc paulus placuit
gl̄iando: q̄ alter laudes proprias occultando. Nec eñ
q̄ſq̄ ꝓfuit cū ſua merita celaret quātū iſte cū ꝓderet.
Eſt ēt grāde malū de ſeipſo grāde aliq̄d dicere atq̄ mi
rabile extremeq̄ demētie eſt nulla imminēte neceſſita
te rerū violentis ꝓſus laudibus velle decorari. Non
hoc ſm̄ deū loqui iudiciū eſt: ſꝫ potius inſanie eſt. Hoc
eñ oēm mercedē euacuat laboribus ſudoribuſq̄ que
ſitā. Et eñ altius de ſe efferre ſermonē gl̄oſi eſt ꝛ inſo
lētis ſeſeq̄ iactātis. Dicere aūt illa q̄ pn̄ti cauſe tm̄mō
neceſſaria ſunt fructū amātis ꝛ multoꝝ remedia cogi
tantis eſt. Sicut ꝛ fecit paulus qui dum a pſeudo cape
ret͂ in laudes ſuas ire cōpulſus eſt maxie q̄ dignitateꝫ
ſuā oñderet. Plura aūt ꝛ maiora celauit. Ueniā inq̄t
ad viſiones ꝛ reue. d. p co. ꝛc. Tāta paulus tā q̄ crebra
cū deo habēs colloquia quāta nec ꝓphetaꝝ nec aplo

rū vllus habuit ꝑ ea ipſe humilior reddebat͂. Uiſus eſt
plagas metuere vt diſceres q̄ ſm̄ naturam vnus erat
ex pluribus ꝑ voluntatē: nō ſolū ſupra multos hoies ve
rūetiā vnus ex angelis erat. Neq̄ v̓o metuere plagas
repꝑhēſiōe dignū: ſꝫ plagarū metu aliq̄d indignū pie
tate cōmittere. Hoc ipſo eñ q̄ plagas timet q̄ in certa
mine nō vincit͂ ac mirabilior oñdit͂ q̄ ille q̄ nō timet.
Sicut nec merere culpabile eſt: ſꝫ ꝑ merorē dicere aut
facere aliq̄d eoꝝ q̄ deo diſplicēt. Hinc q̄lis fuerit pau
lus oſtēdit͂; qui ī tali natura viuēs potuit quodāmō ſu
pra naturā. Nō ſi mortē timuit nec ipaꝫ quidē recuſa
bat. Nō enim naturam habere infirmitatibus ſubdi
tam: ſed ſeruire infirmitatibus criminoſum eſt vt me
rito ille admirabilis habeatur qui imbecillitateꝫ na
ture voluntatis virtute ſuperauit. Quod ſi ioānem qui
dicebat͂ marcus a ꝯſortio ſeꝑauit: hoc itaq̄ rectiſſime
ꝓ p̄dicationis officio effecit. Eū ſi q̄dē q̄ iſtud ſuſcipit
officiū nō opꝫ eſſe mollē aut reſolutū: ſꝫ fortē ꝛ per cū
cta robuſtū. Neq̄ eñ aliq̄s dꝫ attingere p̄clari huius
muneris functionē niſi paratus ſit aīaꝫ milies trade
re in mortē ac diſcrimina. Qui eñ nō tali aīo eſt mul
tos alios ſuo ꝑdet exēplo. Magiſq̄ vtile eſt ſi quieſcat
ſibi tm̄ vacet. Nō ita gubernatorē nō ad beſtias dimi
cantē: nō ludo gladiatorio deſtinatū. non quēpiā oīno
ſic ad diſcrimina atq̄ mortē paratū atq̄ diſpoſitū aīaꝫ
opꝫ hr̄e vt eū q̄ officiū ſuſcepit p̄dicandi. Nā ꝛ pericula
ꝓfecto maiora ꝛ aduerſarij ſeniores: nec vſq̄ ꝓſus ſi
mili cōditione certat͂. Celū nāq̄ in p̄mio in ſupplicio
gehēna preponit͂. Si vero inter eos aliqua commotio
facta eſt noli in hoc delictū putare. Non eñ cōmoueri
malū eſt: ſed irrationabiliter nulloq̄ iuſto flagitante
negotio cōmoueri malū eſt. Hunc eniꝫ effectū ꝓuidus
nobis creator inſeruit: vt dormiētes aīas atq̄ reſolu
tas ab inertia ac deſidia ſuſcitaret. Quaſi eñ gladio
aciem: ita menti nr̄e ire acumē impoſuit vt cū oportet
vtamur. Benignitas aūt ſemper bona eſt: ſed cū illaꝫ
tp̄s effugitat. Uñ v̓o id non adeſt etiā illa vitioſa eſt.
Ita ꝛ paulus ſepe hoc vſus eſt affectu ꝛ immodeſte lo
quentibus melior erat iratus. Hoc autē in eo erat mi
rabile: q̄ vinculis verberib⁹ atq̄ vulnerib⁹ lōge ſplen
didior erat dyademate purpuraq̄ fulgentibus. Cūq̄
vinctus per tam vaſtum pelagus ducebat͂: ita gaude
bat tāq̄ in maximū imperiū duceret͂. Poſtq̄ v̓o ro
mā ingreſſus eſt: nec ibi ſtare cōtentus eſt: ſꝫ in hiſpa
niam percurrit. Nec vnā quideꝫ diē in ocio paſſus eſt
ꝛ quiete tranſire: ſed in predicandi ardore ipſo igne ar
dentior: nec ꝑicula timuit: nec irriſiones erubuit. Hoc
vero maiori admiratiōe dignū eſt: ꝙ cū tā audax eſſet
ac velut ad pugnā ſemꝑ accinctus ꝛ ignē quendā belli
aſpirans rurſus placabilē atq̄ flexibilem ſe prebebat.
Nam ſementi vel potius ferventi preceperunt: vt iret
tarſum non recuſauit. Dixerūt per murum eū oportere
deponi ꝛ paſſus eſt. Huius rei gr̄a iſta faciebat: vt pre
dicationi diutius inſiſteret: ꝛ cū multis hinc credenti
bus iret ad xp̄m. Metuebat ꝓfecto ne forte pauꝑ hinc
atq̄ inops ſalutis mltoꝝ abſcederet. Ceteꝝ cūq̄ hi q̄
ſub vno pugnāt magiſtro viderint in eo infixa vulne
ra fluētē ſanguinē: ꝛ nec ſic ip̄m hoſtib⁹ aliq̄ñ cedentē
ſed ſtātē fortiter haſtāq̄ vibrātē ꝛ crebris ictib⁹ aduer
ſarios corruere faciētē: nec oīno doloꝝ parcētē maio
ri abſq̄ dubio tāto duci alacritate ſubdunt͂. Hoc ita fa
ctū eſt in paulo. Uidētes eñ illū ligatū cathenis: ꝛ ni
hilominus in carcere p̄dicantē vidētes etiā vulnera
tum: ꝛ tn̄ v̓berātes ipos ſermone capientē: maiorē ꝓ
fecto fiduciā colligebāt: lōq̄ ſignificās ait. Ita vt plu
res e fratribus cōfidētes in vinculis meis abūdanter

audérent ſine timore vbū dei loqui. Tūc certiorē ala-
critatē ꝛ ipſe capiebat ac vehemētius in aduerſarios
ferebatur. Sicut enim ignis in diuerſas plerisꝗ mate
rias incidens augetur magis incremēta ſortit: ſic etiā
lingua pauli ꝗbuſcūꝗ fuiſſet amota ad ſe eos cōtinuo
transferebat. Impugnatores quoꝗ eius pabulū ſpiri-
tuale huic efficiebantur igni: qꝛ per ipſos euangelij flā
ma magis creſcebat. Hec chryſoſtomus.

¶ De ſeptē frīb⁹ q̄ fuerūt filij btē Felicitatis. lxxxvi. B.

SEptē fratres fuerūt filij btē felici-
tatis: quorū nōia ſunt ianuarius/
felix/ philippus/ ſiluanus/ alexāder/
vitalis/ ꝛ martialis. Hos oēs cū ma-
tre iuſſu impatoris antonij publi⁹ ꝑfe-
ctus ad ſe vocari fecit. Suaſitꝗ mri
vt ſui ꝛ filioꝝ ſuoꝝ miſereri deberet q̄
ait. Neꝗ blādicijs tuis potero allici:
nec terroribus frāgi. Secura em̄ ſum
de ſpūſctō quē habeo ꝙ te ſupabo vi-
uos ꝛ melius vincā occiſa. Et conuerſa
ad filios ait. Uidete filij in celū ꝛ ſurſum aſpicite cha-
riſſimi: qꝛ ibidē xp̄s nos expectat. Fortiter ꝓ xp̄o pu-
gnate ꝛ fideles vos in xp̄i amore exhibere. Qd̄ ꝑfect⁹
audiēs eā alapis cedi iuſſit. Cū ergo mr̄ ꝛ filij ī fide cō
ſtātiſſimi apparerēt: oēs matre vidēte ꝛ ꝯfortāte diuer
ſis ſūt ſupplicijs interēpti. Hāc btām felicitatē vocat
Greg. pluſꝗ martyrē: qꝛ ſepties paſſa eſt in ſeptē filijs
et octaue in corpore ſuo. Greg. in homelijs. Beata feli-
citas q̄ credendo extitit ancilla xp̄i ꝑdicādo etiā facta
eſt martyr xp̄i. Septē quippe filios ſic poſt ſe relinq̄re
timuit viuos in carne: ſicut carnales parentes ſolent
metuere ne mortuos premittēt. Parturiuit ſpū quos
carne peperat vt ꝑdicādo pareret deo quos carne pe-
pererat mūdo. Filios ſuos quos carnē ſuā eē nouerat
ſine dolore nō poterat morientes videre: ſꝫ erat vis amo
ris īterior q̄ dolorē vinceret carnis. Recte ergo hāc fe
minā pluſꝗ martyrē dixeri q̄ toties ī filijs eſt ꝛ tā deſi
derāter extincta. Quē em̄ multiplex martyriū obtinuit:
ipa qꝫ martyrij palmā vicit. Qꝛ ꝓ amore xp̄i ſola mors
ſua ei minime ſuffecit. Paſſi ſunt circa annos dn̄i. cx.

¶ De ſancta Theodora. lxxxvij. B.

THeodora nobilis mulier et ſpe-
cioſa apd̄ alexādriā tpe zenonis
impatoris virū habebat diuitē ac ti-
mentē deū. Diabol⁹ aūt theodore in-
uidēs ſctitati: virū quendā diuitē ad
illius ꝯcupiſcētiā ſcitauit. Qui eam
crebris nūcijs ꝛ mūerib⁹ moleſtabat
vt aſſenſum ſibi ꝑberet. Sꝫ illa nun-
cios reſpuebat ꝛ munera cōtēnebat.
Intm̄ aūt eā moleſtabat ꝙ ipāꝫ q̄etē
hr̄e nō ꝑmitteret ꝛ pene deficere videret. Tādē quādā
magā ad eā miſit q̄ eā vt viri illi⁹ miſereret: ſibiꝗ cōſē
tiret plurimū hortabat. Que cū diceret ſe corā oculis
dei cūcta cernētis grāde pctm̄ nūꝗ cōmittere malefi-
ca adiūxit. Quicꝗd in die fit hoc vtiꝗ de⁹ ſcit ꝛ videt.
Quicꝗd aūt aduesperaſcēte ꝛ occidēte ſole cōmittit:
deus minime intuet. Dixitꝗ puella malefice. Nunqd
veritatē dicis? Et illa. Etiā dico vitatē. Decepta puel-
la vbis malefice dixit vt adueſpaſcēte die virū ad ſe fa
ceret venire: ꝛ volūtatē ſuā adipleret. Qd̄ cū viro retu
liſſet ille vehemēter exultās hora qua ꝯdixerat ad eā
venit: ſecū ꝯcubuit ꝛ abſceſſit. Theodora aūt ad ſeipāꝫ
rediēs amariſſime flebat ꝛ faciē ſuā ꝑcutiebat dicens.
Heu heu me ꝑdidi aīam meā: deſtruxi aſpectū decoris
mei. Uir aūt ei⁹ domū rediens ꝛ vxorē ſuā ſic deſolatā
et merentē vidēs cām tn̄ neſciens eā cōſolari nitebat.
Sꝫ illa nullā ꝯſolationē ꝑcipere volebat. Mane autē
facto quoddā monaſteriū monialiū adijt: ꝛ abbatiſſā
interrogauit an de⁹ quoddā graue delictū qd̄ die ad-
ueſperaſcēte cōmiſerat ſcire poſſet cui illa. Nil deo ab
ſcōdi pōt ꝛ de⁹ ſcit ꝛ videt oē qd̄ fit quacūꝗ hora illud
cōmittat. Que flēs amare dixit. Da mihi librū ſcti euā
gelij vt ſortiar memetipſā. Aperiēs repit. Qd̄ ſcripſi
ſcripſi: rediēs ergo domū dū quadā die vir ſuus abeſſet
comā ſuā ꝑſcidit: veſtimēta viri ſui accipiens ad q̄ddā
monaſteriū monachoꝝ qd̄ ꝑ decēocto miliaria diſta-
bat feſtinauit: ꝛ vt ibidē cū monachis reciperet petijt
ꝛ qd̄ petijt īpetrauit. Interrogata de nōie dixit ſe theo
doꝝ nūcupari. Illa aūt oīa officia oīa humilr̄ faciebat: ꝛ ei⁹
ſeruitiū oīb⁹ gratū fuit. Poſt aliquot ꝗ annos abbas
fratrē theodoꝝ vocauit: ꝛ vt boues cōiūgeret ꝛ oleū de
ciuitate deferret ꝑcepit. Uir aūt ei⁹ plurimū flebat ti-
mēs ne cū viro altero receſſiſſet. Et ecce āgelus dn̄i ſi-
bi dixit. Surge mane ꝛ ſta ī via martyrij petri aplī ꝛ q̄
tibi obuiauerit ipſa tua vxor eſt. Quo facto Theodora
cū camelis venit ꝛ virū ſuū vidēs ꝛ recognoſcēs intra
ſe dixit. Heu me vir bone meus q̄tū laboro vt eripiar
a pctō qd̄ feci in te. Cū aūt appropinquaſſet ſalutauit
eū dicēs. Gaudeas dn̄e meus. Ille aūt penitus eā non
cognouit. Sꝫ cū diutiſſime expectaret ꝛ ſe deceptū cla-
maret: facta eſt vox ad eū dicēs. Ille q̄ te heri mane ſa
lutauit vxor tua erat. B. ¶ Tāte aūt ſctitatis fuit btā
theodora vt multa miracula faceret. Nā ꝛ hoīem a be
ſtia laceratū eripuit ꝛ ſuis ꝑcib⁹ ſuſcitauit. Ipāꝫ quoꝗ
beſtiā īſecuta maledixit: q̄ ſubito mortua corruit. Dia-
bol⁹ aūt ſctitatē ſuā ferre nō valēs eidē apparuit dicēs.
Meretrix ꝑ oīb⁹ ꝛ adultera reliq̄ſti virū tuū vt huc ve
nires ꝛ me ꝯtēneres. Per vtutes meas tremēdas ī te
ſuſcitabo ꝑliū: ꝛ ſi te nō fecero crucifixū negare ſi dicas
qꝛ ego ſum. Ipſa ſignū crucis ſibi edidit: ꝛ ꝓtin⁹ demō
euanuit. Quadā aūt vice dū de ciuitate cū camelis re-
diret: ꝛ in quodā loco hoſpitata fuiſſet puella q̄dā no-
cte ad eā venit dicēs. Dormi mecū. Que cū reſpueret
iuit ad alterū q̄ ī eodē loco iacebat. Cū aūt ei⁹ vēter in
tumuiſſet: ꝛ de quo concepiſſet interrogata fuiſſet ait.
Monach⁹ ille theodor⁹ dormiuit mecū. Natū igit pue
rū ad abbatē monaſterij trāſmiſerūt. Qui cū theodoꝝ
increparet: ꝛ ille ſibi indulgere peteret: ſcapulis ſuis
puerū ī poſuit ꝛ de monaſterio ꝓiecit: illa aūt abiecta
ꝑ ſeptē ānos extra monaſteriū māſit: ꝛ de lacte pecoꝝ
infantē nutriuit. Diabolus aūt tāte patientie inuidēs
in ſpecie viri ſui ſe trāſfigurauit eiꝗ dixit. Quid hic a-
gis dn̄a ecce lāgueo ꝓpte ꝛ nec aliquā ꝯſolatiōē recipio
veni ꝗ lux mea: qꝛ ſi cū viro alio iacuiſti hoc tibi indul
geo: at illa credēs virū ſuū eſſe dixit ad illū. Nūꝗ am-
plius tecū manebo qꝛ fili⁹ ioānis militis iacuit mecū
ꝛ volo agere penitētiā ꝺ eo qd̄ ī te peccaui ꝛ cū oraſſet
ſtatim euanuit: ꝛ demonē fuiſſe agnouit. Altera itez
vice diabol⁹ voluit eā terrere. Nā in ſilitudine ferarū
terribiliū demōes ad eā venerūt: ꝛ vir q̄dā inſtigās eos
dicebat. Comedite meretricē hāc. illa aūt orauit ꝛ eua
nuerūt. Altera vice multitudo militū veniebat quam
princeps ꝑcedebat ꝛ eū ceteri adorabāt. Dixerūtꝗ mi-
lites theodore. Surge ꝛ adora pricipē nrm̄. Que r̄ndit
dn̄m deū adoro qd̄ cū principi nūciatū fuiſſet iuſſit eā
adduci: ꝛ tot tormētis affici vt mortua putaret ꝛ poſt
modū oīs turba euanuit. Alia iterū vice vidit ibidem
aurū multū: q̄ ſignās ſe illud refugit: ꝛ deo ſe recōmen
dauit. Altera etiā vice vidit quēdā ferentē caniſtrum
plenum oī gn̄e ciboꝝ ꝛ dicentē ſibi. Dixit princeps qui
te cecidit. Tolle comede: qꝛ neſciēs fecit hoc. Illa au-

te ſe ſignauit ⁊ ꝓtinus euanuit. Cõpletis aũt ſeptẽ annis abbas patientiã ei⁹ ꝯſiderãs eã recõciliauit ⁊ cũ puero ſuo ĩ mõaſteriũ ĩtroduxit. Ubi cũ duos poſtmodum annos laudabil͛r peregiſſet: puerũ accepit: ⁊ ſecũ illũ in cella ſua clauſit. qđ cũ abbati reuelatũ fuiſſet miſit quoſdã monachos ꝙ diligẽti⁹ auſcultarẽt q̄dnã cũ eo loq̄retur. Illa aũt puerũ amplexãs ⁊ deoſculãs dixit. Fili mi dulciſſime tẽps vite mee venit. Relinq̄ te deo ipſm patrẽ ⁊ adiutorẽ habeas. Fili dulciſſime ieiunijs ⁊ orõnib⁹ inſiſtas: ⁊ fratrib⁹ tuis deuote ſeruias. Et hec dicẽs ſpiritũ tradidit ⁊ in dñõ feliciter obdormiuit. Circa ann. dñi. cccclxx. Quod puer cernẽs plurimũ flere cepit. In ipſa aũt nocte viſio abbati mõaſterij mõſtrata eſt in hunc modũ. Nuptie magne parabant͛: ⁊ inde veniebãt ordines angelorũ ⁊ ꝓphetarũ ⁊ martyrũ ⁊ oĩm ſctõrũ. Et ecce in mediũ eorũ mulier ſola gl͞ia ineffabili circũdata: ⁊ venit vſq; ad nuptias ⁊ ſedit ſup lectũ ⁊ oẽs aſtãtes adorabãt eã. Et ecce vox dicẽs. Hic eſt abbas theodor⁹ q̄ falſo de puero accuſat⁹ eſt. Septẽ tp̄a ſup eam mutata ſunt caſtigata eſt eĩ: q: cubile viri ſui coinq̄nauit. Excitat⁹ aũt abbas cõcit⁹ cũ fratrib⁹ ad cellã ei⁹ iuit: et eã iã defunctã inuenit. Et intrãtes ⁊ diſcoopiẽtes ipſaz eſſe feminã inuenerũt. Miſitq; abbas ꝓ pr̃e puelle q̄ eaz infamauerat ⁊ dixit illi. Uir filie tue mortuus eſt. Et auferens veſtimẽtũ mulierẽ eſſe cognouit. Factus eſt igit͛ timor magn⁹ ſup oẽs q̄ hoc audierunt. Angel⁹ aũt dñi abbati locutus eſt. Surge velociter: equũ conſcẽde ⁊ vade in ciuitatẽ ⁊ ſi quis tibi obuiauerit aſſume ⁊ tecũ adduc. Qui dũ pgeret q̄dã vir currẽs ſibi obuiauit. Quẽ cũ abbas interrogaret quo pergeret ille ait. mulier mea mortua eſt: vado videre eã. Et aſſumpſit abbas virũ theodore in equũ: ⁊ veniẽtes plurimũ fleuerũt: ⁊ ipſam cũ multis laudib⁹ ſepelierũt. Uir aũt eius cellã vxoris ſue theodore accepit ⁊ ibidẽ pmanẽs tãdẽ ĩ dño obdormiuit: puer aũt theodore nutricem ſequẽs oĩz morũ honeſtate pollebat: ita q̄ mortuo abbate monaſterij in abbatem ipſe vnanimiter eſt electus.

¶ De ſancta Margareta. lxxxviij. A

Margareta dr̃ a q̄dã p̃cioſa gẽma q̄ margarita vocat͛: q̄ gẽma eſt cãdida parua ⁊ virtuoſa. Sic btã margare. fuit cãdida ꝑ virginitatẽ: parua ꝑ humilitatẽ: v͛tuoſa ꝑ miraculorũ opatiõnẽ. Uirtus aũt hui⁹ lapidis dr̃ eſſe ꝯ̃ ſanguinis effuſionẽ: ꝯ̃ cordis paſſionem ⁊ ad ſpũs ꝯfortationẽ. Sic btã marga. habuit v͛tutẽ ꝯ̃ effuſionẽ ſui ſanguis ꝑ ꝯſtãtiã: q: in ſuo martyrio conſtãtiſſima extitit. Cõtra cordis paſſionẽ. i. demonis tẽtationẽ per victoriã: q: ipſa diabolũ ſuperauit. Ad ſpiritus cõfortationẽ per doctrinã: q: per ſuã doctrinam multorũ alos ꝯfortauit ⁊ ad fidem xp̄i cõuertit. Cuius legendam theotinus vir eruditus ſcripſit. A.

Margareta de ciuitate Antiochie filia fuit Theodoſij gẽtiliũ p̃riarche. Hec nutrici tradit͛: ⁊ ad adultam etatẽ veniẽs baptizat͛: ⁊ ꝓpt͛ hoc exoſa p̃ri plurimũ habebat͛. Quadã igit͛ die dũ iã annũ. xv. attigiſſet: ⁊ cũ alijs virginibus oues nutricis cuſtodiret: p̃fectus olibrius inde trãſitũ faciẽs ⁊ puellã tã ſpecioſam conſiderans mox ĩ ei⁹ amore exarſit: ⁊ pueros ad eã cõcitus miſit dicẽs. Ite ⁊ eam cõprehẽdite vt ſi libera eſt eã mihi in vxorẽ accipiam: ſi ancilla eſt eã mihi in cõcubinã habeã. Cũ ergo ei⁹ fuiſſet ꝯſpectui p̃ſitata eã de gñe ſuo ac noĩe ⁊ religione req̄ſiuit. Illa aũt rñdit ſe gñe nobilem noĩe margaretã ac religiõe xp̄ianã. cui p̃fectus. Duo prima tibi recte ꝯueniunt: q: nobilis haberis ⁊ pulcherrima margareta cõprobaris: ſꝫ tertium tibi nõ ꝯuenit: vt puella tã pulchra ⁊ nobilis deũ habeat crucifixũ. Cui illa. Unũ ſcis xp̄m crucifixũ fuiſſe Et ille. Ex libris xp̄ianorũ: cui marga. Cũ igit͛ legatur pena xp̄i ⁊ gl͞ia q̄ verecũdia eſt vr̃a: vt vnũ credatis et alterũ denegetis. Cũ aũt marga. eũ ſponte crucifixum fuiſſe ꝓ redẽptione nr̃a aſſereret. ſꝫ nũc eũ ineternũ viuere affirmaret: iratus prefectus eã in carcerem mitti iuſſit. Sequẽti aũt die eã ad ſe vocari fecit eiq; dr̃. Uana puella miſerere pulchritudinis tue ⁊ deos nr̃os adora vt tibi bñ ſit. Cui illa. Illũ adoro quẽ terra cõtremiſcit: mare formidat: ⁊ oẽs creature timent. Cui p̃fect⁹. Niſi mihi conſentias corp⁹ tuũ faciã laniari. cui margareta. Xp̄s in mortẽ ſeipm pro me tradidit: ⁊ ideo ꝓ xp̄o mori deſidero. Tunc p̃fectus iuſſit eã in eculeum ſuſpẽdi: ⁊ eã tã crudel͛r primo virgis deinde pectinib⁹ ferreis vſq; ad denudationẽ oſſium laniari: q̄ ſanguis de eius corpe tanq̄ de fonte puriſſimo emanauit. Flebant aũt q̄ ibi aderant ⁊ dicebant. O margareta vere de te dolem⁹ q: corp⁹ tuũ tã crudel͛r laniari cõſpicim⁹ O q̄lẽ amiſiſti pulchritudinẽ ꝓpter tuã incredulitatẽ Tñ nũc ſaltẽ crede vt viuas. Quib⁹ illa. O mali cõſiliarij recedite ⁊ abite. Hec carnis cruciatio eſt aĩe ſaluatio. Dixitq; ad p̃fectũ. Impudẽs canis: inſatiabilis leo in carnẽ ptãtem habes: ſed aĩam xp̄s reſeruat. prefectus aũt faciẽ clamide cooperiebat. nec tãtã ſanguinis effuſionẽ videre poterat: deĩde eã deponi fecit ⁊ eã in carcerẽ recludi iuſſit: ⁊ mira ibi claritas fulſit. Ubi dũ eſſet orauit dñm vt inimicũ q̄ ſecũ pugnat ſibi viſibiliter demõſtraret. ⁊ ecce draco immaniſſim⁹ ibidẽ apparuit. Qui dũ eã deuoratur⁹ impeteret ſignũ crucis edidit ⁊ ille euanuit. Ul͛ vt alibi legit͛ os ſup caput ei⁹ ponẽs ⁊ linguã ſup calcaneũ porrigẽs eã ꝓtinus deglutiuit ſꝫ dũ eã abſorbere vellet ſigno crucis ſe muniuit: ⁊ iđ draco v͛tute crucis crepuit ⁊ v͛go illeſa exiuit. Illud aũt qđ dr̃ de draconis deuoratiõe apocriphũ ⁊ friuolũ reputat͛. E. ¶ Diabol⁹ iterũ vt eã decipere poſſet in ſpeciẽ hoĩs ſe mutauit. Quẽ vidẽs in orõne ſe dedit: ⁊ dũ ſurrexiſſet diabolus ad eã acceſſit ⁊ manũ tenẽs dixit. Sufficiãt tibi q̄ feciſti: iã nũc ceſſa de mea perſona. Illa aũt eũ ꝑ caput apprehendit ⁊ ſub ſe ad terrã deiecit: et ſuper ceruicẽ eius dextrã pedẽ poſuit ⁊ dixit. Sternere ſuperbe demon ſub pedibus femine: demon autem clamabat. O btã margareta ſuperatus ſum. Si iuuenis me vinceret non curaſſem: ecce a tenera puella ſuperatus ſum ⁊ inde plus doleo q: pater tuus ⁊ mr̃ tua amici mei fuerũt. Illa v͛o eũ coegit vt diceret cur veniſſet. Qui ſe veniſſe ait vt ſibi cõſuleret q̄ monitis preſidis obediret. Coegit q̄ꝫ vt diceret cur xp̄ianos tã multipliciter tẽtaret. Qui rñdit naturale odiũ ſibi eẽ cõtra viros virtuoſos: ⁊ q̄uis ab eis ſepe repellat͛. tñ deſiderio seducẽdi ipſe inſeſtus exiſtit: ⁊ q: inuidet hoĩ de felicitate quã ipſe amiſit q̄uis eã recuperare nõ poſſit ipſaz tñ alijs auferre cõtẽdit. Addiditq; q̄ ſalomõ infinitaz demonũ multitudinẽ in quodã vaſe iclũſit. Poſt mortẽ ſuã cũ de illo vaſe demones ignẽ mitterent: ⁊ hoĩes ibidẽ magnũ eſſe theſaurũ putarent vas fregerũt: ⁊ demones exeũtes aerẽ impleuerũt. His dictis v͛go pedẽ ſubleuauit ⁊ dixit. Fuge miſer: ⁊ demõ ſtatim euanuit. Secura igit͛ efficitur: q: que principem vicerat: miniſtrũ procuidubio ſuperaret. Sequenti igit͛ die cõuenientibus populis iudici preſentatur ⁊ ſacrificare contemnẽs exuitur corpuſq; facibus ardentibus comburitur ita vt cũcti mirarent͛: q̄o tam tenera puella tot poſſet tormenta ſuſtinere: deinde in vaſe magno pleno aqua ipſam ligari ⁊ poni fecit vt ex penarum cõmutatione creſceret vis doloris. Sed ſubito terra cõcutit͛ et cun

ctis videtibꝰ ꝟgo illeſa egredit̃. Et ſic quinq̃ milia vi-
roꝝ crediderũt: ⁊ ꝓ noīe xp̄i capitalē ſniam acceperũt
Prefectꝰ aũt timēs ne alij ↄuerterent̃ cōcitꝰ beatam
margaretã decollari precepit. Illa aũt ip̄etrato orãdi
ſpacio ꝓ ſe ⁊ ſuis ꝑſecutoribꝰ necnõ ⁊ ꝓ eius memoriã
agētibus ⁊ ſe inuocãtibꝰ deuote orauit addēs vt q̃cũq̃
partu periclitãs ſeſe inuocaret illeſam ꝓlē emitteret.
Factaq̃ eſt vox de celo q̄ in ſuis ſe nouerit petitiōibꝰ
exauditã. Surgēſq̃ ab oratione dixit ſpiculatori frater
tolle gladiũ tuũ ⁊ ꝑcute me. Qui ꝑcutiēs caput eius
vno ictu abſtulit: ⁊ ſic martyrij coronã ſuſcepit. Paſſa
eſt aũt. xiij. kal̃. auguſti: vt in eius hiſtoria inuenit̃. Ali
bi legit̃ q̄. iij. idus iulij. De hac ſancta virgine ſic dicit
quidã ſanctus. Beata margareta fuit timoris dei ple-
na iuſtitia predita: religione compta: cōpunctione per
fuſa: honeſtate laudabilis: patientia ſingularis: nihil
q̃ in ea contrarium religioni xp̄iane inueniebat̃: odio
ſa patri ſuo: dilecta domino ieſu xp̄o.

¶ De ſancto Alexio. lxxxix. A.

Alexꝰ dr̄ ab a qđ ē valde: ⁊ lexis qđ eſt ſermo. in-
de Alexius quaſi valde in verbo dei robuſtus.

Alexius fuit filiꝰ euphemiani vi-
ri nobiliſſimi romanoꝝ: ⁊ ī aula
imꝑatoris primi. Cui tria milia pue-
roꝝ aſſtebãt: q̄ zonis aureis cīgebãt̃:
⁊ veſtimētis ſericis induebant̃. Erat
aũt ꝑfectꝰ euphemianꝰ valde miſeri-
cors ⁊ ſingulis diebꝰ ī domo ſua tres
mēſe paupibꝰ orphanis/viduis ⁊ pe-
grinis parabãt̃: quibꝰ ſtrēnue ſeruie-
bat: ⁊ hora nona ipſeq̃ cū viris religioſis
cibũ in timore dñi capiebat. Cui vxor
noīe aglaes eiuſdē religiōis ac ꝓpoſiti erat. Cũ aũt fi
liũ nō haberēt: ad ꝑces tñ ſuas dñs eis ↄtulit filium.
Poſtq̃ ipſi deīceps ī caſtitate viuere firmauerũt. Tra
ditꝰ aũt puer liberalibꝰ diſciplīs: cũ oībꝰ ꝑhie artibus
ipſe floreret: ⁊ iã ad puberē etatē veniſſet puella ſibi d̄
domo imꝑiali eligit̃ ⁊ ſibi in ↄiugē copulat̃. Uenit nox
in q̄ cũ ſpōſa ſua ſuſcepit ſecreta ſilētia. Tũc ſctūs iuue
nis cepit ſpōſam ſuã ī dei timore inſtruere: ac ipſaȝ ad
virginitatis ꝓuocare pudorē. Deīde anulũ ſuũ aureuȝ
⁊ caput balthei q̄ cingebat̃ ſibi ſeruãda tradidit dicēs
Suſcipe hoc ⁊ ſerua donec deo placuerit ⁊ dñs ſit īter
nos. Poſt hoc de ſubſtãtia ſua accipiēs ad mare diſceſ
ſit. Aſcēdēſq̃ occulte nauē laodiciã vſq̃ deuenit: ideq̃
ꝑgēs in ediſſam ciuitatē ſyrie ꝑfectꝰ eſt: vbi imago dñi
nr̄i ieſu xp̄i ſine hūano ope facta in ſindone habebat̃.
Quo ꝑueniēs oīa q̄ ſecũ detulerat paupibꝰ diſtribuit:
⁊ veſtimēta vilia iduēs cũ ceteris paupibꝰ in atrio dei
genitricis marie ſedere cepit. De eleemoſinis vero q̄tũ
ſibi ſufficere poterat retinebat: cetera vero alijs pauperi
bus erogabat. At vero pr̄ de receſſu filij plurimũ īgemi
ſcēs ꝑ vniuerſas mūdi partes pueros ſuos miſit q̄ euȝ
inq̄rerēt diligēter: q̄rũ cũ aliq̄ ad ciuitatē ediſſam ve-
niſſent ab eo cogniti: ſed ipſi eũ minime cognoſcentes
eidē cũ paupibus eleemoſinas tribuerũt. Quas acci-
piēs deo gr̄as agēs dixit. Gr̄as tibi ago dñe: q2 a ſeruis
meis eleemoſinã recipe me feciſti. Reuerſi autē pueri
nũtiauerũt patri q̄ nuſq̃ valeat reperiri. Mr̄ igit̃ ſua
a die ſui receſſus ſaccũ in pauimēto cubiculi ſui ſtrauit
vbi eiulãs lamētabiles voces dabat dicēs. Hic ſemꝑ ī
luctu manebo donec filiũ meũ recuꝑauero. Spōſa vero
ad ſocrum dixit. Donec audiã de ſpōſo meo dulciſſimo
inſtar turturis ſolitaria tecũ manebo. Cũ igit̃ Alexiꝰ
in ꝑdicto atrio. xvij. ãnis maneret in dei ſeruitio ima
go tandē beate ꝟginis q̄ ibidē erat cuſtodi eccl̃ie dixit

Fac introire hoīem dei q2 dignꝰ eſt regno celoꝝ ⁊ ſpūs
dñi requieſcit ſuꝑ eũ. Nã oro eius ſicut incēſum in cōſpe-
ctu dei aſcēdit. Cũ aũt cuſtos de quonã diceret ignora
ret. iterum ei dixit. Ille q̄ foris ſedet in atrio ipſe eſt. Tũc
cuſtos feſtinus exijt ⁊ ipm̄ in eccl̃iam introduxit: qđ ſa
ctũ dũ cūctis īnoteſceret: ⁊ ab oībꝰ venerari cepiſſet hu
manã gl̃iaȝ fugiēs īde receſſit ⁊ laodiciã venit. Ibiq̃ na
uē aſcēdēs cũ in tharſum cilicie vellet ꝑgere diſpēſan-
te deo nauis a vētis pulſa in romanũ portum deuenit.
Qđ cernēs Alexiꝰ ait intra ſe. In domo pr̄is mei igno
tus manebo: nec alteri onероſus ero. Patrē igit̃ a pa-
latio redeūtē multitudine obſequētiũ circũdatum ob
uiũ habuit ac poſt eũ clamare cepit. Serue dei me pe-
regrinũ in domo tua ſuſcipi iubeas: ⁊ de micis menſe
tue me facias nutriri vt tui q̄ȝ ꝑegrini dignet̃ deꝰ miſe
reri. Qđ audiēs pr̄ ob amorē filij ſui eũ ſuſcipi iuſſit et
locũ ꝓpriũ in domo ſua ſibi cōſtituit: ⁊ cibũ de menſa
ſua ſibi tribuit ⁊ miniſtrũ ꝓpriũ delegauit. Ipſe autē
in orōnibus ꝑſeuerabat: ⁊ corpꝰ ſuũ ieiunijs ⁊ vigilijs
macerabat. Famuli aũt domus ipm̄ multipl̃r deride-
bãt: ⁊ aquã vtēſiliũ ſuꝑ caput eiꝰ frequēter fundebant
⁊ multas iniurias ei irrogabãt. Sȝ ipſe ad oīa patiēs
valde erat. Decē ſeptē igit̃ annos in domo patris per-
mãſit ſic ignotus. B. ¶ Uidens igit̃ ꝑ ſpm̄ q̄ appropī
quaret terminus vite ſue: chartã cũ attramēto petijt:
⁊ totũ ordinē vite ſue ibidem cōſcripſit. Dñica igit̃ die
poſt miſſaꝝ ſolēnia in ſanctuario vox de celo inſonuit
dicēs. Uenite ad me oēs q̄ laboratis ⁊ onerati eſtis: et
ego reficiã vos. Qđ audiētes oēs in facies ſuas territi
ceciderũt. Et ecce vox ſcđo dicens. Querite hoīem
dei vt oret ꝓ roma. Querētibꝰ illis ⁊ neminē inuenie
tibus iterum dictũ eſt. In domo Euphemiani q̄rite. Req̄
ſitus ille ſe nihil ſcire de hoc dicebat tũc imꝑatores ar
chadius ⁊ honorius vna cum pōtifice innocētio ad do
mũ ꝑdicti viri venerũt. Et ecce miniſter Alexij ad dñm
ſuũ venit dicēs. Uide dñe ne ille nr̄ ꝑegrinꝰ ſit: q2 ma-
gne vite ⁊ patiētie hō eſt. Currēs igit̃ euphemianꝰ eũ
defunctũ reꝑit ⁊ vultũ eiꝰ tãq̃ angeli rutilãtem vidit.
Uoluitq̃ chartã quã ī manu habebat accipe ſȝ nequit
Exiens igit̃ eo cũ hoc imꝑatoribꝰ ⁊ pōtificibꝰ retuliſ-
ſet ⁊ illi ad eũ intraſſent dixerũt. Quãuis peccātores ſimꝰ
regni tñ gubernacula gerimus ⁊ hic curã vniuerſalem
regimus paſtoralis. Da igit̃ nobis chartã vt ſciamꝰ q̄
in ea ſcripta ſunt. Et accedēs pōtifex chartã de manu
ſua accipiebat ⁊ ille eã ſtatim ſibi dimiſit. Fecitq̃ eaȝ
legi corã oī ꝑplo ⁊ multitudine ⁊ patre ipſius. At Eu-
phemianus hoc audiēs nimio dolore cōturbatus ob-
ſtupuit ⁊ factus exanimis reſolutiſq̃ viribus in terraȝ
decidit. Cũ vero aliquãtulũ ad ſe rediſſet veſtimēta ſua
ſcidit. Cepitq̃ canos capitis ſui euellere: barbã trahe-
re atq̃ ſemetipm̄ diſcerpere: ac ſuꝑ filij ſui corpus cor-
ruēs exclamabat. Heu me fili mi quare me ſic cōtriſta
ſti ⁊ ꝑ tot annos mihi dolores ⁊ gemitus īcuſſiſti. Heu
me miſeꝝ q2 te video baculũ ſenectutis mee in graba
to iacentē ⁊ nō loquētē mihi. Heu me qualē cōſolatio-
nē decetero habere potero. Mater vero eiꝰ hoc audiēs
quaſi leena rũpēs rethe ita ſciſſis veſtimētis ruens co
mis diſſolutis ad celũ oculos leuabat ⁊ cũ pre nimia mt̃
titudine ſctm̄ ad corpus redire nō poſſet clamauit di-
cens. Date mihi viri aditũ vt videã filiũ meum: vt vi-
deã cōſolationē aīe mee ⁊ qui ſuxit vbera mea. Et cuȝ
perueniſſet ad corpꝰ incũbēs ſuꝑ illud clamabat. Heu
me fili mi lumē oculoꝝ meoꝝ quare ſic nobis feciſti: ⁊
tam crudel̃r nobiſcũ egiſti: Uidebas patrem tuũ ⁊ me
miſerã lachrymãtes ⁊ nō oſtēdebas teipm̄ nobis. Ser
ui tui iniuriabant̃ tibi ⁊ ſuſtinebas. ⁊ iterũ atq̃ iteruȝ

proſternebat ſe ſup corpus: ⁊ nūc brachia ſup illud ex
pādebat nūc manib⁹ angelicū vultū ↄtrectabat oſcu-
lāſq; clamabat. Plorate mecū q̄ adeſtis: qꝛ p.xvij. an-
nos eū i domo mea habui ⁊ nō cognoui: qꝛ vnic⁹ filius
me⁹ eēt. Serui ei⁹ ēt eū ↄuinciabāt ⁊ alapis ꝑcutiebāt.
Heu me q̄s dabit oculis meis fōtē lachrymarum vt plan
gā die ac nocte dolore aīe mee. Spōſa xp̄o ei⁹ induta ve
ſte adriatica cucurrit plorās ⁊ dī. Heu me qꝛ hodie de-
ſolata ſum ⁊ apparui vidua: iā nō habeo in quē ↄſpiciaʒ
nec in quē oculos leuē nūc ruptū eſt ſpeculū meū ⁊ pe-
rijt ſpes mea: a mō cepit dolor q̄ finē nō hʒ. Pplſs aūt
audiēs hoc lachrymabilr flebat. Tūc pōtifex cū impa-
toribus poſuerūt corpus in honorato feretro ⁊ duxeſt
in mediā ciuitatē ⁊ nūtiatū eſt ppl̄o inuētū eē hominē
dei: quē ciuitas tota q̄rebat: ⁊ oēs obuiā currebāt ſctō.
Si quis aūt infirmus corp⁹ illd̄ ſctiſſimū tangebat ꝓ
tinus curabat̄. Ceci viſum recipiebāt: demoniaci libe
rabant̄: ⁊ oēs infirmi q̄cūq; infirmitate tēti tacto cor-
pore ſctō curabant̄. Impatores aūt tāta mirabilia vi-
dētes fecerūt ꝑ ſe cū pōtifice lectū portare vt ipſi ſctiſi
carent̄ ab eodē corꝑe ſctō. Tūc impatores iuſſerūt co-
piā auri ⁊ argēti in plateis ſpargi vt turbe occuparēt̄
amore pecuniar̄ ⁊ ſinerēt corpus ſctiſ ꝑduci ad eccliā.
Sʒ plebs amore pecuniar̄ ſuppoſito magis ac magis
ad tactū ſacratiſſimi corporis irruebat. Et ſic cuʒ ma-
gno labore ad tēplū ſcti bonifacij martyris illud tādē
ꝑduxerūt: ⁊ illic ꝑ.vij. dies in dei laudib⁹ ꝑſiſtēs ꝑpati
ſunt monumētū ex auro ⁊ gēmis ⁊ lapidib⁹ ꝑcioſis in
quo ſctiſſimū corp⁹ cū magna veneratione collocaue-
rūt. De ipſo quoq; monumēto ita ſuauiſſimus odor fra
grauit vt oīb⁹ videret̄ aromatibus eſſe plenuʒ. Obijt
aūt.xvj. kal. Aug. circa annos dñi.cccxcviij.

¶ De ſancta maria Magdalena. xc. B.

MAria interꝑtat̄ amarū mare: vel illuminatrix
aut illuminata: ꝑ hec tria intelligunt̄ tres par
tes optime q̄s elegit. ſ. pars pnīe: ꝑs ↄtēplatio
nis interne: ⁊ pars celeſtis glīe. De qua triplici parte
intelligit̄ qd̄ dicit dñs. Maria optimā partē elegit: q̄
nō auferet̄ ab ea. Prima eū pars non auferet̄ ratione
finis q̄ eſt ↄſecutio beatitudinis. Scd̄a rōne ↄtinuita-
tis: qꝛ cōtēplatio vie cōtēplat̄ cum ↄtēplatione patrie
Tertia rōne ſue eternitatis. Inq̄tum igit̄ elegit opti
mā partē pnīe dr̄ amarū mare: qꝛ ibi multā amaritu-
dinē habuit: qd̄ pʒ ex eo q̄ tot lachrymas fudit q̄ ide
pedes dñi lauit. Inquātū elegit optimā partē contem
plationis interne dr̄ illuminatrix qꝛ ibi hauſit auide
qd̄ poſtmodū effudit abūde ibi lumē accepit: qd̄ poſt-
modū ceteros illuſtrauit. Inq̄tū elegit optimā partē
celeſtis glīe dr̄ illuminata qꝛ tunc illuminata eſt lumi
ne ꝑfecte cognitiōis in mēte: ⁊ illuminabit̄ lumine cla
ritatis in corꝑe. Magdalena dr̄ q̄ſi manēs rea: vl̄ ma
gdalena interꝑtat̄ munita vel inuicta vel magnifica:
ꝑ q̄ inſinuat̄ qualis fuit aū ↄuerſionē q̄lis in ↄuerſiōe
⁊ qualis poſt ↄuerſionē. Nā aū ↄuerſionē fuit manens
rea ꝑ obligationē ad penā eternā. In ↄuerſione muni
ta vel inuicta ꝑ pnīe armaturā. Optime eū oībus ar-
mis pnīe ſe muniuit: qꝛ quot in ſe habuit oblectamen-
ta tot de ſe reperit holocauſta. Poſt couerſionem ma-
gnifica per gratie ſuperabundantiam: qꝛ vbi abunda-

uit delictum ſuperabūdauit ⁊ gratia.

MAria Magdalena a magdalo
caſtro cognominata clariſſimis
eſt orta natalib⁹ vt pote ex regia ſtir-
pe deſcēdentibus: cuius pr̄ ſyrus ma
ter xp̄o eucharia nūcupata eſt. Hec cū
fratre ſuo lazaro ⁊ ſorore ſua martha
magdalū caſtrū qd̄ eſt ſcd̄o milliario a geneʒareth ⁊ et
bethaniā q̄ eſt iuxta hierlm̄ ⁊ magnā hieroſolymorū ʒ
partē poſſidebat. Que tū oīa inter ſe totalr̄ diuiſerūt.
q̄ maria magdalū a q̄ ⁊ magdalena nūcupata eſt: la-
ʒar⁹ partē vrbis hierlm̄ ⁊ martha bethaniā poſſideret.
Cū aūt magdalena delitijs corꝑis ſe totā exponeret: et
lazarus plus militie vacaret martha prudens partes
ſororis ⁊ fratris ⁊ ſuā ſtrēnue gubernabat ⁊ militibus
⁊ famulis ſuis ac pauperibus neceſſaria miniſtrabat.
Oīa tū hec poſt aſcēſionē dñi vēdiderūt ⁊ ad pedes apo
ſtolor̄ ꝑciū poſuerūt. Cū igit̄ magdalena diuitijs abū-
daret: qꝛ rerū affluētiā voluptas comes ſequit̄. Quan
to diuitijs ⁊ pulchritudine ſplēduit: tāto corpus ſuū vo
luptati ſubſtrauit. Unde iā ꝓprio noīe ꝑdito peccatrix
ↄſueuerat appellari. Sed cū xp̄s illic ⁊ alibi ꝑdicaret
illa nutu inſpirata diuino ad domū ſimōis lepꝛoſi vbi
audiuit eū diſcūbere ꝓperauit ⁊ nō audēs vt peccatrix
inter iuſtos cōparere retro ſecus pedes dñi manſit vbi
pedes eius lachrymis lauit: capillis terſit: ⁊ vn
guento ꝑcioſo perunxit. Nā incole regionis illi⁹ propter
vehemētiſſimum ſolis ardorē vnguētis ⁊ balneis vte
bant̄. Cūq; ſimō phariſe⁹ intra ſe cogitaret: q̄m ſi hic
eſſet ꝓpheta a peccatrice tangi ſe nequaq̄ ꝑmitteret:
dñs illū de ſuperba iuſtitia redarguit: ⁊ mulieri oīa
ꝑcā dimiſit. Hec eſt igit̄ illa maria magdalena cui do
min⁹ tā magna bñficia cōtulit ⁊ tāta ſigna dilectiōis
oſdit. Nā ab ea.vij. demonia expulit i ſuo amore eāq;
totalr̄ accēdit: familiariſſimā ſibi eā ↄſtituit: hoſpitaʒ
ſuā fecit ⁊ ꝓcuratricē ſuā eā in itinere hr̄e voluit: ⁊ eaʒ
ſemꝑ dulciter excuſauit. Nā excuſauit eā apud phari-
ſeū q̄ dicebat ipſam imūdā: ⁊ apd̄ ſororē ſuaʒ q̄ dicebat
ipſaʒ ocioſam: ⁊ apd̄ iudā q̄ dicebat ipſaʒ ꝓdigā. lachri
mātē vidēs lachrimas ↄtinere nō potuit: cui⁹ dilectio
ne quatriduanū fratrē ſuum reſuſcitauit. Cui⁹ amore
marthā ſororē ſuā a fluxu ſanguinis quē.xij. annis ꝑpeſ-
ſa fuera liberauit. Cui⁹ meritis martillā ſororis ſue fa-
mulā vt illd̄ tā btm̄ ⁊ tā dulce xb̄ū btūs vēter q̄ te ⁊c.
exclamās diceret. dignā fecit. Nā ſm̄ ābꝛ. illa fuit mar
tha: ⁊ hec ei⁹ famula. Hec ē illa q̄ pedes dñi lachrimis
lauit: capillis terſit ⁊ vnguēto perunxit: q̄ i tpe grē ſolen
nē pnīam primo fecit. q̄ optimā partē elegit: q̄ ſedens
ad pedes dñi xb̄ū eius audiuit: ⁊ dñi caput perunxit: q̄
iuxta crucē in dñi paſſione fuit: q̄ vnguēta parans cor-
pus eius vngere voluit: q̄ a monumēto diſcipulis rece
dentib⁹ nō receſſit. Cui xp̄s reſurgēs primo apparuit et
aplor̄ aplam fecit. B. ¶ Poſt aſcēſionē igit̄ dñi. ſ. āno
xiiij. a paſſione cū iudei ſtephanū iā diu occidiſſent: et
ceteros diſcipulos a iudee finib⁹ eieciſſent diuerſaruʒ
gētium diſcipuli ſubeūt regiones xb̄ū dñi ibidē ſemi-
nātes. Erat aūt tūc tpis cū aplis btūs maximus vnus
de.lxxij. dñi diſciplis. cui a btō petro maria magdalēa
fuerat cōmēdata. In hac igit̄ diſꝑſiōe btūs maximin⁹:
maria Magdalena: lazar⁹ frater eius Martha ſoror
ipſi⁹: ⁊ martilla pediſſequa marthe necnō ⁊ beatus ce-
doni⁹ q̄ cecus a natiuitate extiterat: ſed a dño fuerat li
beratus oēs hi inſimul ⁊ plures alij xp̄iani naui ab in
fidelibus ipoſiti ⁊ pelago ſine aliq̄ gubernatore expoſi
ti vt oēs. ſ. ſimul ſubmergerent̄: diuino tādē nutu mar
ſiliā aduenerūt. Ubi cū nllos q̄ eos hoſpitio recipe vel-
lēt inueniſſent ſub q̄dā porticu q̄ ſanogētis illi⁹ terre
preerat morabant̄. Cū aūt btā maria magdale. vide-
ret pplm̄ ad fanū cōfluere vt idolis immolaret aſſur-
gens vultu placido: facie ſerena: ligua diſcreta eos ab
idolor̄ cultura reuocabat ⁊ xp̄m cōſtātiſſime predica-
bat: ⁊ admirati ſunt vniuerſi pre ſpecie · pre facundia:
pre dulcedine eloquētie illius. Nec mir̄ ſi os qd̄ tā pia

⁊ tã pulchꝛa pedibus ſaluatoris infixerat oſcula: cete-
ris ãpli⁹ vbi dei ſpiraret odoꝛ.ē. C. ¶ Poſtq̃ hoc autē
aduenit princeps ꝓuincie illi⁹ cū vxoꝛe ſua vt ꝓ habē
da ꝓle idolis immolaret: cui magdalena xp̄m ꝑdicās
ſacrificia diſſuaſit. Interea euolutis aliq̄t dierū curricu-
lis apparuit in viſu magdalena illi matrone di. Quare
cū tot diuitias abūderis ſanctos dei fame ⁊ frigoꝛe mo
ri ꝑmittitis: addiditq̧ minas niſi marito ſuo ꝑſuade-
ret: vt ſctōꝝ inopiā ſubleuaret irā dei oīpotētis īcurre
ret. Ipſa aūt viro ſuo viſionē indicare timuit. Sequēti
igit̄ nocte eidē ſilia dicēs apparuit: ſꝫ adhuc viro ſuo hoc
īdicare neglexit. Tertio vo ſub īrēpeſte noctis ſilentio
apparuit vtriq̧ fremēs ⁊ irata vultu igneo acſi tota dom⁹
arderet: ⁊ ait. Dormis ne tyranne mēbꝛū pr̄is tui ſathā-
ne cū vipa ꝯiuge tua q̄ tibi indicare noluit vba mea.
Quieſcis ne crucis inimice: diuerſis cibōꝝ generibus
vētris tui refecta ingluuie ⁊ ſctōs dei fame ⁊ siti ꝑmit
tis ꝑire. Iaces ne ī palatio pānis inuolut⁹ ſericis ⁊ il-
los deſolatos ſine hoſpitio vides ⁊ ꝑteris. Nō ſic inīq̄
nō ſic: euades nec impune feres q̄ tm̄ eis bn̄facere di-
ſtuliſti: ſic locuta eſt ⁊ abſceſſit. Cūq̧ mꝛona euigilās
ſuſpiraret ⁊ tremeret: viro ſuo eadē de cā ſuſpirāti ait.
Dn̄e mi vidiſti ne ſomniū qð vidi? Uidi inquit ⁊ admi
rari ⁊ pauere nō deſino. Quid īde faciemus? Cui mu-
lier. Utilius eſt ei obtēpare q̄ irā dei ſui quē ꝑdicat in
currere. Quapropter ipſos hoſpicio receperūt: ⁊ eis ne
ceſſaria miniſtrauerūt. D. ¶ Cū aūt quadā die Maria
magdalena ꝑdicaret ꝑdict⁹ princeps dixit ei. Putas
poſſe defēdere fidē quā ꝑdicas? Cui illa. Et q̄dē illam
defendere ꝑſto ſuꝫ: vt pote q̄tidianis miraculis ⁊ predi
catiōe magrī mei q̄ rome ꝑſidet roboratā: cui pꝛīceps
cū ꝯiuge dixit. Ecce dictis tuis ꝑ oīa obtēpare pati ſu-
mus: ſi a deo quē ꝑdicas nobis filiū impetrabis. Pro
pter hoc inq̄t magdalena nō remāebit. Tūc. b. maria
magd. ꝓ ipſis dn̄m exorauit vt ſibi filiū ꝯcedere digna
ret̄. Cui⁹ ꝑces dn̄s exaudiuit: ⁊ matrona illa cōcepit.
Tūc vir ei⁹ cepit velle ꝓficiſci ad Petrū vt ꝓbaret ſi
vt maria magdalena de xp̄o ꝑdicauerat ſic veritas ſe
hꝛet. Cui vxoꝛ dt̄. Quid ē dn̄e. Putaſne ſine me ꝓfici-
ſci? Abſit. te eīm recedēte recedā: te veniēte veniā: te q̄e
ſcēte q̄eſcā. Cui vir ait. Nō ſic fiet dn̄a: etenī cū ſis gra
uida ⁊ in mari ſint infinita ꝑicula de facili periclitari
poſſes: domi igit̄ q̄eſces ⁊ poſſeſſiōib⁹ nr̄is curā impē-
des. Ecōtra illa inſtabat. Femineū nec mutās femina
moꝛē. Et cū lachꝛymis pedib⁹ eius obuoluta qð pete-
bat tādē obtinuit. Maria ḡ hūeris eoꝝ ſignū crucis ī-
poſuit ne eos antiqu⁹ hoſtis in aliq̄ itinere impediret.
Nauē igit̄ oīb⁹ neceſſariūs copioſe onerātes: cetera q̄
habebāt in marie magd. cuſtodia relinquētes ꝓficiſci
ceperūt. Iāq̧ vni⁹ diei ⁊ noctis curſu ꝯſummato cepit
nimiū mare intumeſcere: vētus flare: ita vt oēs ⁊ ma-
xime mꝛona grauida ⁊ debilis tā ſeua inūdatione flu-
ctuū quaſi grauiſſimis anguſtiis vrgerent̄: intm̄ q̄ in
eā ſubito doloꝛ part⁹ irruit ⁊ inter anguſtias vētris et
preſſuras tpīs filiū parturiēs expirauit. Nat⁹ igit̄ pue
rulus palpitabat ⁊ mām̄illaꝝ mr̄naꝝ q̄rēs ſolatia la-
mētabiles dabat vagit⁹. Pꝛoh dolor ⁊ nat⁹ eſt infans
viu⁹ ⁊ mr̄icida effect⁹ moꝛi eū ꝯuenit cū nō ſit q̄ vite
tribuat alimētū. Quid faciet pegrin⁹ cū ⁊ vxoꝛē moꝛ-
tuā videat ⁊ puerū vagiētē q̄rulis vocib⁹ mr̄is mam-
mas appetētē. Lamētabat̄ plimū ⁊ dicebat. Heu heu
miſer q̄d facies. Filiū hr̄e deſideraſti ⁊ mr̄em cū filio
ꝑdidiſti. Naute aūt acclamabāt dicētes. Pꝛoiciat̄ in ma-
re hoc coꝛpus anteq̄ inſimul peream⁹. Quādiu eī no-
biſcū fuerit hec caſſatio nō ceſſabit: ⁊ cū coꝛp⁹ apphen
diſſent vt illud in mare iactarēt. parcite inq̄t pegrin⁹

parcite: ⁊ ſi nec mihi nec mr̄i ꝑcere volueritis miſerea
mini ſaltē paruuli vagiētis. Sinite modicū ⁊ ſuſtine-
te ſi forte mulier ꝓ doloꝛe in extaſi poſita adhuc valeat
reſpirare. Et ecce nō ꝓcul a naui q̄dā collis apparuit. q̄
viſo vtili⁹ eē credidit coꝛp⁹ ⁊ puerulū illuc deferri q̄
marinis beluis ad deuorādū dari: ⁊ vix a nautis ꝑce ⁊
precio extoꝛſit: vt illic applicarēt. Cūq̧ illic ꝓ duritia
foueā nō potuiſſet effodere in ſecretiori parte collis cla
mide ſuppoſita coꝛp⁹ collocauit ⁊ puerulū mamis ei⁹
apponēs cū lachꝛymis ait. O maria magd. cur ad per
ditiōis ⁊ miſerie mee cumulū marſilie ꝑtib⁹ applicui-
ſti: cur infelix ammonitiōe tua hoc iter arripui: petiſti
ne deū vt mulier mea hac de cā cōcipet vt ꝑiret. Ecce
ei ꝯcepit ⁊ piēdo moꝛtē ſubijt. Cōceptuſq̧ ē nat⁹ vt pe
reat cū nō ſit q̄ enutriat. Ecce qð ꝑce tua obtinui. tibi
cui oīa mea cōmēdaui deoq̧ tuo cōmēdo. Si potēs eſt
memoꝛ ſit aīe mr̄is ⁊ ꝑce tua miſeat̄ ne pereat natus
mr̄e clamide ſua coꝛp⁹ cū puero circūq̧ opuit ⁊ p⁹mo
dū nauē ꝯſcēdit. E. ¶ Cūq̧ ad petrū veniſſet petr⁹ ei ob
ui⁹ fuit: q̄ viſo ſigno cruc: hūeris ei⁹ affixo q̄s eēt et vn̄
veniſſet ſciſcitat⁹ ē q̄ oīa ſibi ꝑ oꝛdinē narrauit: cui pe-
tr⁹. Pax tibi fiat bn̄ veniſti ⁊ vtili ꝯſilio credidiſti. Nec
moleſte feras ſi mulier tua doꝛmit: ſi puul⁹ cū ea q̄eſcit
potēs eī eſt dn̄s cui vult dona donare: data auferre: ab
lata reſtituere: ⁊ meroꝛē tuū in gaudiū cōmutare. Pe
trus aūt ipſū hieroſolymā duxit ⁊ oīa loca in q̄b⁹ xp̄s
ꝑdicauit miracla fecit: locū ēt ī q̄ paſſus ē ⁊ in q̄ celos
aſcēdit eidē oſtēdit. Cū de fide a petro diligēter fuiſſet i-
ſtructus biēnij ſpatio iā elapſo nauē aſcēdit repatriare
curās. Cū igit̄ nauigarēt dn̄o diſponēte iuxta collē in
quo coꝛp⁹ vxoꝛis cū puero poſitū fuerat ꝑuenerūt. q̄ ꝑ-
ce ⁊ ꝑcio eos ad ibi applicādū induxit. Puerul⁹ autē
ibidē a. b. maria mag. incolumis ꝯſeruat⁹ frequenter
ad litt⁹ maris ꝑcedebat: ⁊ ibidē vt pueroꝝ moꝛis ē cuꝫ
lapillis ⁊ glareis ludere ſolit⁹ erat. Et cū applicuiſſet
vidit puerulū moꝛe ſolito in littoꝛe maris cuꝫ lapillis
ludētē: ⁊ q̄dnā eēt admirari nō deſinēs de ſcapha exi-
lijt. Quē vidēs puerul⁹ cū nūq̄ tale q̄d vidiſſet expa-
uit: ⁊ ad ſolita mr̄is recurrēs vbera occulte ſub clamī-
de latitabat. Peregrin⁹ vo vt manifeſti⁹ videret illuc
acceſſit ⁊ puerulū pulcherrimū mr̄is vbera ſuggētem
inuenit. Et accipiēs puer ait. O. b. maria mag. q̄ felix
eſſem q̄ mihi cūcta ꝓſpera aduenniſſent ſi mulier reſpi
raret ⁊ mecū repatriare valeret. Scio q̄dē ſcio ⁊ ꝓcul
dubio credo q̄ tu q̄ puerū dediſti ⁊ in hac rupe ꝑ biēniū
pauiſti: poteris matrē ſuā prece tua priſtine reſtituere
ſanitati. Ad hec vba mulier reſpirauit ⁊ q̄ſi a ſōno eui
gilās ait. Magni meriti es btā maria ma. ⁊ glioſa q̄ ī
part⁹ mei ꝑſſuris obſtetricis īpleſti offm̄ ⁊ in oīb⁹ ne-
ceſſitatib⁹ ācille fulſiū expleſti: q̄ audito pegrin⁹ admi
rās ait. Uiuis ne vxoꝛ mea dilecta. cui illa. Uiuo q̄dē
⁊ nūc pꝛīo de pegrinatiōe de q̄ ⁊ tu veniſti venio: ⁊ ſicut
btūs petr⁹ te hieroſolymā duxit: ⁊ oīa loca i q̄bus xp̄s
paſſus ē moꝛtu⁹ ⁊ ſepult⁹ ⁊ plura alia loca oſtēdit: ⁊ ſic
ego vna cū btā ma. mag. duce ⁊ comite tecuꝫ fui: ⁊ ſin-
gula loca cōſpexi ⁊ cōſpecta memorie cōmēdaui. Et in
cipiēs oīa loca ⁊ miracula q̄ vir viderat adeo plene ex
plicauit. vt nec ī vno articlo deuiaret. Tūc pegrin⁹ rece-
pta ꝯiuge ⁊ puero naui let⁹ ꝯſcēdit. Et paulopoſt mar
ſilie poꝛtibus applicuerūt ⁊ naui egreſſi īuenerūt bea
tā ma. mag. cū diſcipulis ſuis ꝑdicantē. Et eius pedi-
b⁹ cū lachꝛymis ꝓuoluti oīa q̄ eis acciderāt narraue-
rūt ⁊ a btō maximio ſacrū baptiſma ſuſceperūt: tūc in
ciuitate marſilie oīa idoloꝝ tēpla deſtruētes xp̄i eccle-
ſias cōſtruxerūt ⁊ btm̄ lazarū in eiuſdē ciuitatis epm̄
vnanimiter elegerūt. Tādē diuino nutu ad aq̄ſcēꝫ ci-

uitatē venerūt ꝛ ppłm illū ad fidē xp̄i p multa miracu
la adduxert. Ubi ēt.b.maximin⁹ ī ep̄z ordinat⁹ eſt. F.
¶ Interea.b.m.ma.ſupne ꝯtēplatiōis auida aſpimā
eremū petijt ꝛ ī loco angelicis manib⁹ pparato p.xxx.
annos incognita māſit. In q̄ qdē loco nec aquarū fluē
ta nec arboꝝ nec herbaꝝ erāt ſolatia vt ex hoc manife
ſtaret q̄ redēptor nr̄ ipſam nō terrenis refectionib⁹ ſed
tm̄ celeſtib⁹ epulis diſpoſuerat ſatiare. Qualibet aūt
die in ſeptē horis canonicis ab angelis ī ethera eleua
bat ꝛ celeſtiū agminū glioſos cōcētus ēt corpalib⁹ au
rib⁹ audiebat. Uñ dieb⁹ ſingulis his ſuauiſſimis dapi
bus ſatiata ꝛ īde p eoſdē āgelos ad locū ppriū reuoca
ta corpalibus alimētis nullaten⁹ īdigebat. Sacerdos
aūt qdā ſolitariā vitā agere deſiderās ad.xij.ſtadia lo
co eidē vicinā ſibi cellā locauit. Die igit̄ qdā dn̄s pdicti
ſacerdotis oculos apparuit ꝛ corporis oculis euidēter aſpe
xit qualr̄ āgeli ad pdictū locū ī quo.b.ma.morabat̄ de
ſcēdebāt: ꝛ eā in ethera ſubleuabāt: ꝛ poſt hore ſpaciū
ad eūdē locū cū diuinis laudib⁹ reuocabāt. Uolēs aūt
ſacerdos tā admirabilis viſiōis veritatē cognoſcere:
creatori ſuo pcib⁹ ſe ꝯmēdās ad pdictū locū audaci de
uotiōe pperabat cūqꝫ ad vni⁹ iactū lapidis appropin
quaret ceperūt ei⁹ crura reſolui ꝛ timore valido ipſius
pcordia medullit⁹ anhelare: cūqꝫ retro rediret ambu=
lādi vſuꝫ crura cū pedib⁹ ſilr̄ pbebāt. Sꝫ ſi xſo tramite
ad pdictū locū accedere conaret̄ toti⁹ cū lāguor corpis
ꝛ hebetudo mētis mōis oīb⁹ ꝓhibebāt. Intellexit igr̄
vir dei illō ꝓculdubio celeſte eſſe ſacrū ad qđ accedere
hūanū nō poterat experimentū. Inuocato igit̄ ſaluato=
ris noīe exclamauit. Adiuro te p dn̄z vt ſi hō es vl̄ ali=
qua rōnalis creatura q̄ in illa ſpelūca hītas mihi rn̄=
deas ꝛ cui ediſſeras xitatē. Cūqꝫ hoc tertio repetiſſet.
b.ma.ſibi rn̄dit. Accede ꝓpi⁹ ꝛ oīꝫ q̄ deſiderat aīa tua
ſcire poteris xitatē: cūqꝫ ille tremēs vſqꝫ ad mediū ſpa
ciū terminū appropinqſſet ait ad eū. Meminiſti ex euā
gelio ō maria illa famoſa peccatrice q̄ pedes ſaluato
ris lachrimis lauit ꝛ capil. terſit: ꝛ ſuoꝝ delictoꝝ ve=
niam ꝓmeruit cui ſacerdos. Memini ꝛ pluſq̄.xxx.an.
euolata ſūt curricula q̄ hoc factū eſſe ſctā credit ꝛ cōfi
tet̄ eccl̄ia. Ego inqt ſuꝫ illa q̄ p.xxx.an.ſpaciū hoībus
ignota pmāſi. ꝛ ſicut heri cernere tibi pmiſſum eſt: ſic
ſingl̄is dieb⁹ āgelicis manib⁹ ī ethera ſubleuata: cele
ſtiū agminū dulciſſimā iubilationē ſeptenis vicibus p
ſingulos dies corporeis aurib⁹ audire ꝓmerui. Qꝛ igr̄
a dn̄o mihi reuelatū ē q̄ ex hoc migratura ſū ſcīo btm̄
maximinū adeas ꝛ ei hoc ſtudeas itimare ꝓximo die
reſurrectiōis dn̄ice ep̄e q̄ ad matutinū ſurgere ꝯſueuit
oratoriū ſol⁹ ingrediat̄: ꝛ me illic p angeloꝝ miniſte=
riū inueniet cōſiſtētē. Sacerdos vocē ei⁹ velut vocē an=
geli audiebat neminē aūt videbat. Concitus igit̄ btm̄
maximinū adijt ꝛ ei oīa p ordinē enarrauit. ſctūs autē
maximin⁹: nimio replet⁹ gaudio ſaluatoris gr̄as imē
ſas retulit. Et illo die ac hora vt ſibi iuſſū fuerat orato
riū ſol⁹ igreſſus vidit btām mariā mag. in choꝛa ſtātē
in medio coꝝ q̄ eā adduxerāt angeloꝝ. Erat aūt ſpacio
duoꝝ cubitoꝝ eleuata a terra ſtans in medio angeloꝝ
ꝛ extēſis manib⁹ deū exorās. Cū aūt.b.maximinus ad
eā accedere trepidaret ꝯuerſa ē ad eū. Accede huc ꝓ
pius nc fugias filiā tuā pr̄. Appropinquāte aūt illo ſi=
cut in ipſi⁹ btī maximini legit̄ libris: ita vultus dn̄e ex
ꝯtinua ꝛ diuturna viſione angeloꝝ radiabat vt facili⁹
ſolis radios q̄ ipſi⁹ faciē intueri qs poſſet. Cōuocato
igit̄ vniuerſo clero ꝛ ſacerdote pdicto corpus ꝛ ſangui=
nē dn̄i ab ep̄o btā maria magda. cū multa lachrymaꝝ
inūdatiōe ſuſcepit. Deīde toto corpuſculo añ altaris ꝓ=
ſtrato crepidinē ſctiſſima illa aīa migrauit ad dn̄z. poſt

cui⁹ exitū tāt⁹ odor ſuauitatis ibidē remāſit vt p ſeptē
dies fere ab īgredientib⁹ oratoriū ſentiret̄. Cui⁹ ſctiſſi=
mū corp⁹ btūs maximin⁹ diuerſis cōditū aromatibus
honorifice ſepeliuit: ꝛ poſt mortē ſuā iuxta ipſaꝫ ſe ſepe
liri pcepit. G. ¶ Egiſipp⁹ aūt vl̄ ſꝫ qſdā libros ioſephi
ſatis cū pdicta hiſtoria cōcordat. Ait em̄ ī qdā ſuo tra=
ctatu q̄ maria magda. poſt dn̄i aſcēſionē p ardore cha
ritatis xp̄i ꝛ tedio q̄ hēbat nūq̄ hoīeꝫ videre volebat.
Sꝫ poſtq̄ ad aquēſe territoriū venit in deſertū abijt et
ibi.xxx.annis incognita māſit. Ubi vt ait q̄libet die in
vij.horis canonicis ab angelis ī aera eleuabat̄. Addi=
dit tn̄ ſacerdos qđ ad eā veniſſet repit eā ī cella clauſā.
Qui ad ei⁹ petitionē veſtē ſi porrexit quā īduēs eccl̄iā
ſecū iuit. Et ibi cōione pcepta eleuatis ī ōone manib⁹
iuxta altare ī pace qeuit. Tpib⁹ aūt karoli magni.ſ.an
no dn̄i.dcclxix. Girard⁹ dux burgūdie cū de vxore filiū
hr̄e nō poſſet: larga manu res ſuas paupib⁹ erogabat
ꝛ eccl̄ias mltas ꝛ monaſteria ꝯſtruebat. Cū ergo vice
liacēſe mōaſteriū cōſtruxiſſet miſit ipſe ꝛ abbas ipſius
monaſterij mōachū quēdā cū decēti comitatu ad aquē
ſeꝫ ciuitatē vt inde ſi poſſet btē marie ma. reliqas trā=
ſportaret. Ueniēs igitur predictus monachus ad pre=
dictā ciuitatē. cū ipſam fundit⁹ a paganis deſtructā re=
periſſet caſu īuenit quoddā ſeplcrū cui⁹ ſepultura mar
inorea demōſtrabat q̄ corp⁹ btē marie ma. repoſitū ī⁹
erat. In ipō aūt ſepulchro hiſtoria eius miro ope ſcul=
pta erat. Nocte igit̄ illō effringēs aſſūptas reliqas ad
hoſpitiū deportauit. In ipa aūt nocte btā maria ma. ei
dē mōacho apparuit di. ne timeret ſꝫ ceptū op⁹ pficeret.
Rediēs igit̄ cū ad mediā leucam a mōaſterio veniſſet
nullo mō inde reliqas mouere potuerūt: donec veniē=
te abbate cū mōachis cū ꝓceſſiōe honorifice ſunt rece
pte. Miles qdā q̄ ſingulis annis ad corpus btē marie
ma. venire ꝯſueuerat ī plio occiſus eſt. Qui dū in fere=
tro a parētibus ploraret̄ magdalene pus q̄relis oppo
nebāt cur deuotū ſuū mori ſine ꝯfeſſione ꝛ pnīa pmiſiſ
ſet. Tūc ſubito q̄ defunct⁹ fuerat ſtupentib⁹ cūctis ſur
rexit ꝛ ſacerdotē ad ſe vocare pcepit. Cū ꝰ deuote ꝯfeſ
ſus fuiſſet ꝛ viaticū recepiſſet ꝓtin⁹ in pace qeuit. Na
uis quedā viris ꝛ feminis onerata naufragiuꝫ ptulit.
Una aūt femina cū eſſet pgnās ꝛ ſe ī mari pclitari cō=
ſpiceret magdalenā ī q̄tū poterat acclamabat: vouēs
q̄ ſi ſuis meritis a naufragio euaderet ꝛ filiū pareret
ipꝫ ei⁹ mōaſterio ꝯdonaret. Statiqꝫ femina qdā ſpē et
habitu venerāda ei apparuit q̄ eā p mētū arripiēs pcli=
tātib⁹ alijs incolumē ad ripā pduxit. Illa aūt poſt mo
dū filiū pepit ꝛ votū ſuū fidelr̄ adimpleuit. Aiūt qdaꝫ
mariā ma. ſpōſaꝫ fuiſſe ioānis euā. quā duxerat tūc qñ
de nuptijs xp̄s eū vocauit. Ex hoc ipſa indignata q̄.ſ.
ſpōſuꝫ ſuū ſibi abſtulerat abijt ꝛ oī voluptati ſe dedit.
Sed qꝛ cōgruū nō erat ioānis vocatio dānationis ſibi
occaſio fieret dn̄s ad pnīaꝫ ipſam miſericorditer cōuer=
tit. Et qꝛ a ſumma delectatione carnali eā remouit: iō
ipſam ſumma delectatiōe ſpūali q̄ eſt in dei amore p ce
teris eā īpleuit. Qđ ꝛ de ioāne qdā fatēt̄ q̄ iō dulcedi
ne ſue familiaritatis eū p ceteris decorauit: qꝛ a pdicta
delectiōe eū remouit. Hec āt falſa ꝛ friuola reputant̄.
Qꝛ frater albert⁹ ī ꝓemio ſup euāgeliū ioānis pōit q̄
hec ſpōſa de cui⁹ nuptijs vocat⁹ fuit idē ioānes ī xginī
tate pmāſit: ꝛ in ſocietate btē marie xgī. mrīs xp̄i poſt
modū viſa fuit ꝛ tādē fine bono qeuit. Uir qdā oculoꝝ
lumīe priuat⁹ cū ad monaſteriū vicelliacēſe cā viſitādi
corp⁹ beate marie mag. veniret: ꝛ ſuus ei ductor dice=
ret ſe eccl̄iaꝫ iā videre ille magna voce exclamauit. O
ſancta maria magdale. vtinā aliquādo videre merear
eccl̄iam tuā. Statimqꝫ oculi ei⁹ ſunt aperti. Quidā dū

petã ĩ ſua q̃dã cedula ſcripſiſſet eã ſub palla altaris btē mag. poſuit rogãs eã vt ſibi ĩdulgẽtiã ĩpetraret. Qui poſtmodũ cedulã accipiẽs petã ſua de ipã cedula oĩno deleta inuenit. Quidã dũ ob pecunie exactiões ĩ cõpedibus teneret: mariã mag. ĩ ſui adiutoriũ inuocabat. Et ecce q̃dã nocte mulier q̃dã ſpecioſa ſibi appuit q̃ vĩcla frãgens ⁊ oſtiũ reſcrãs ſibi vt fugeret impauit. Qui ſe abſolutũ vidẽs ptin⁹ inde aufugit. Cleric⁹ q̃dã de flãdria ſtephan⁹ noĩe in tãtã ſcelerũ imanitate ceciderat q̃ oĩa exercẽs flagitia q̃ ſalutis erãt nõ ſolũ nõ facere: ſʒ nec audire volebat. In beatã tñ mag. deuotionẽ magnã hñs ei⁹ vigiliã ieiunabat ⁊ feſtuʒ colebat. Dũ igĩt ei⁹ tumulũ viſitaſſet ma. mag. nec ex toto dormiẽti nec ex toto vigilãti tanq̃ mulier formoſa lugubres gerẽs oclos ⁊ duoꝝ angeloꝝ dextera leuaq̃ſ ſuſtẽtata pſidio appuit: eiq̃ꝫ dixit. Cur o ſtephane ĩdigna meis meritis facta repẽdis: cur labioꝝ meoꝝ ĩſtãtia nulla ↄpũctiõe mouẽris. Ex quo eñ deuotionez in me hr̃e cepiſti pro te dñm ſemp exoraui. Surge igĩt ⁊ penitere neq̃ꝫ eñ ego te deſerã donec deo fueris recõciliat⁹. Ille igĩt mox in ſe infundi tantã grãm ſenſit q̃ ſclo abrenũciãs religionẽ ĩtroiuit ⁊ pfectiſſime vite fuit. In cuius morte viſa eſt maria mag. iuxta feretrũ cũ angelis aſtitiſſe: ⁊ eius aĩam quaſi columbã cum laudibus in celũ ſuſtuliſſe.

De ſancta Praxede. xcj. A.

PRaxedis dr̃ quaſi viridis inde a praxin qđ eſt viride praxedis q̃ſi praxin virẽs: q̃ viruit et floruit flore ṽginitatis. Praxedis ṽgo fuit btẽ potẽtiane ſoror q̃ fuerũt ſorores ſctĩ donati ⁊ thimothei q̃ ab aplis ĩ fide eruditi ſunt. Que cum pſecutione ſeuiente multoꝝ xpianoꝝ corpora ſepeliſſent ⁊ facultates ſuas pauperibus erogaſſent: tãdem in pace quieuerunt: circa annos dñi. clxv. ſub Marco Antonio. ij.

De ſancto Appollinari. xcij. A.

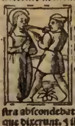
APollinaris dr̃ a pollens ⁊ ares qđ eſt ṽt⁹ quaſi pollẽs ṽtutib⁹: vel dr̃ a polis qđ interpretat̃ mirabilis vel naris p quã ĩtelligĩt diſcretio quaſi mirabilis diſcretiõis vir. Vel ab a qđ ẽ ſine ⁊ polluo ⁊ ares virtus quaſi virtuoſus ſine pollutione vitiorum.

APollinaris petri apli diſcipulus fuit: ⁊ ab eo rauennã de roma miſſ⁹ eſt vbi vxore tribuni ab eo ſanata ipam cũ viro ⁊ ei⁹ familia baptizauit. Qđ q̃dẽ iudici nũciat̃: ⁊ ab eo appollinaris ptin⁹ accerſit̃. Ductuſq̃ꝫ ad tẽpliũ iouis vt ibi ĩmolaret cuʒ diceret ⁊ ſacerdotib⁹ idoloꝝ aurũ ⁊ argẽtũ idolis appẽſum meli⁹ paupib⁹ dari q̃ añ demones ſic appẽdi: ptin⁹ capit̃ ⁊ fuſtib⁹ ceſ⁹ ſemiuiu⁹ relinq̃t̃. Sʒ a diſcipulis collect⁹ ĩ domo cuiuſdã vidue ſeptẽ mẽſib⁹ refouet̃. Inde aũt venit ad ciuitatẽ claſſenſem vt quẽdã nobilẽ mutũ ibidẽ curaret. Cũ aũt domũ ĩgrederet̃ puella q̃dã ĩmũdũ ſpm̃ habẽs exclamauit dicẽs. Recede hĩc ſue dei: nã faciã te ligatis manib⁹ ⁊ pedib⁹ de ciuitate extrahi. Quã apollinaris ĩcrepãs ptin⁹ demonẽ exire coegit. Cũ igĩt ſup mutũ noĩe dñi inuocaſſet ⁊ curat⁹ fuiſſet pluſq̃ q̃ngenti hoĩes crediderũt. Pagani aũt eũ fuſtib⁹ ceſum phibebãt ne ieſum noĩaret. Ille ṽo in terra iacẽs clamabat. Qm̃ ipſe ver⁹ eſt de⁹. Et ſic nudis pedib⁹ ſup prunas eũ ſtare fecerunt. Sʒ cũ adhuc xp̃ʒ ↄſtãtiſſime pdicaret extra vrbẽ eũ pieceruñt. B. C. Eo tpe dũ rufus patrici⁹ rauenã filiã ĩfirmã hret ⁊ ad eã ſanãdã apollinarẽ vocaſſet: mox vt domũ ĩgreſſus ẽ defũcta ẽ. Cui rufus. Vtinã domũ meã nõ ĩtroiſſes: dij eñ magni irati ſũt ⁊ filiã meã ſanare noluerũt. Tu ṽo q̃d ei facere poteris? cui apollinaris. Noli timere: tñ mihi iura q̃ ſi puella ſurrexit eã creatorẽ ſuum ſeq̃ neq̃ꝫ phibeas. Qđ cũ feciſſet facta orõne puella ſurrexit ⁊ nomẽ xp̃i ↄfitẽs cũ matre ⁊ magna multitudine baptiſma ſuſcepit ⁊ ṽgo pmãſit. Qđ audiẽs ceſar ſcripſit ad pfectũ ptorij vt apollinarẽ aut ſacrificare faceret: aut ĩ exiliũ mitteret. Prefect⁹ igĩt eũ ſacrificare nolẽtẽ fuſtib⁹ cedi fecit ⁊ ĩ eculeo extẽſũ torq̃ri mãdauit. Vbi dũ dñm ↄſtãtiſſime pdicaret aquã feruentẽ in ei⁹ vulnerib⁹ recẽtib⁹ iactari iuſſit: ⁊ ſic graui põdere ferri victũ ĩ exiliũ mittere voluit. Videntes aũt xp̃iani tãtã ĩpietatẽ: acceſſ aſo ĩ paganos irruũt ⁊ pluſq̃ ducẽtos viros ex ipis occiderũt. Qđ vidẽs pfect⁹ abſcõdit ſe apollinarẽ ĩ artiſſimũ carcerẽ ĩtroduxit: deide cathenatũ ĩ nauim poſuit ⁊ cũ trib⁹ clericis eũ ſequẽtib⁹ ĩ exiliũ deſtinauit: vbi ſolũmõ cũ duob⁹ clericis ⁊ duobus militib⁹ piculũ tẽpeſtatis euadẽs ipos milites baptizauit. Deinde rauẽnã rediẽs a paganis capit̃ et ad tẽpliũ apollinis ducit̃. Cui⁹ ſimulacrũ vidẽs maledixit ⁊ ſubito corruit. Qđ vidẽtes põtifices ipʒ tauro iudici pñtauerũt. Qui iudex cũ filiũ ſuũ cecũ illũinaſſet credidit ⁊ ipm̃ ãnis q̃tuor in ſuo pdio manere fecit. Poſt hoc cũ põtifices apud veſpaſianũ eũ accuſaſſent iuſſit veſpaſian⁹ vt q̃cũq̃ꝫ dijs irrogaret iniuriã: aut ſacrificet: aut vrbe pellat̃. Nõ eñ iuſtũ eſt vt deos vĩdicem⁹ ſed ipſi de inimicis ſuis ſe vĩciſci poterũt ſi iraſcãtur. Tũc demoſtenes patrici⁹ eũ nolentẽ ſacrificare cuidã cẽturioni iã xp̃iano tradidit. Cui⁹ rogatu pgẽs in vicũ leproſoꝝ: vt ibidẽ pṗter furorẽ gẽtiliũ latitaret a paganis inſecut⁹ ẽ ⁊ vſq̃ꝫ ad mortẽ crudeliſſime ceſus. Vbi vij. dies ſupuiuẽs ⁊ diſciplos admonẽs ſpm̃ tradidit: ⁊ ibidẽ a xp̃ianis honorifice ſepult⁹ ẽ ſub veſpaſiano q̃ cepit circa ãnos dñi. lxx. De hoc martyre ſic dr̃ Ambr. in pfatiõe. Apollinaris digniſſim⁹ pſul a pricipe aploꝝ petro rauenã mittit̃ ieſu nomẽ incredulis nũciare. Qui dũ illic mira ṽtutũ ſigna ↄferret: ĩ xp̃o credẽtib⁹ ſuis ṽberũ flagellis ſepe ↄterit̃ ⁊ ſenile iã corp⁹ ab impijs horrẽdis cruciatib⁹ laniat̃: ſʒ ne de ſuis vexatiõibus fideles trepidẽt ĩ ṽtute dñi nr̃i ieſu xp̃i ſigna aplica pfecit. Poſt tormẽta puellã reſuſcitat mortuã viſũ ↄſpicuũ cecis reddit ⁊ muto reſtaurat loq̃lã: obſeſſam a demonio liberat: cõtagionẽ mũdat leproſi diſſoluta morbo peſtifero ſanat mẽbra portentũ ſimulacri ſil' cũ tẽplo deiecit. O digniſſim⁹ admiratiõe pconij põtifex q̃ cũ põtificio dignitate aplicã pmeruit accipe ptãtẽ. O fortiſſim⁹ athleta xp̃i q̃ etatis iam frigeſcẽte calore cõſtãter in penis ieſum xp̃m mũdi pdicat redẽptorẽ.

De ſancta Chriſtina. xciij. A.

CHriſtina quaſi chriſmate vncta. Habuit eniʒ balſamum boni odoris in conuerſatione ⁊ oleum deuotionis in mente: ⁊ benedictionis in ore.

CHriſtina nobiliſſimis parentib⁹ orta in tiro italie a patre ſuo in quadã turri cũ. xij. pediſſeq̃s collocata eſt deos argẽteos ⁊ aureos ſecũ habẽs: ⁊ cũ pulcherrima eẽt: ⁊ a multis in cõiugiũ peteret̃: parentes ei⁹ nulli eã volebãt ↄcedere volẽtes vt in deorum cultura maneret. Ipa autẽ a ſpũ ſctõ tacta idoloꝝ ſacrificia abhorrebat ⁊ incẽſa dijs immolanda in feneſtra abſcondebat. Venienti autem patri eius pediſſeque dixerunt. Filia tua domina noſtra dijs immolare

cõtẽnit:ſz xp̃anã ſe eſſe aſſerit. Pr̃ aũt ei blãdiens ad deoꝝ culturã eã ꝓuocabat. Cui illa. Noli me vocare fi-
liã tuã:ſz ei⁹ quẽ ſacrificium laudis decet. Nõ eñi diis mortalib⁹:ſed deo celi ſacrificiũ offero. Cui pr̃. filia mea
ne vni deo tñ ſacrificiũ offeras ne tibi alij iraſcãt. cui illa. Bñ locut⁹ es neſciẽs veritatẽ. Offero eñi ſacrifi-
ciũ pr̃i ⁊ filio ⁊ ſpũi ſancto. Cui pr̃. Si tres deos ado-
ras cur ẽt alios nõ adoras? cui illa. Tres illi vna dei-
tas ſunt. Poſt hec xp̃iana pr̃is ſui deos ↄfregit ⁊ aurũ
⁊ argẽtũ paupib⁹ erogauit. Rediẽs pr̃ vt deos adora-
ret:ſz ipſos nõ inueniẽs:⁊ ab ancillis q̃d de illis xp̃ia-
na fecerit:audiẽs irat⁹ eã iuſſit expoliari ⁊ a.xij. viris
cedi adeo vt ipſi miniſtri deficerẽt. Tũc xp̃iana pr̃i di-
xit. Sine honore ⁊ pudore ⁊ abominabilis deo qui me
cedẽt defecerũt:pete illis a diis tuis virtutẽ ſi vales. tũc
cathenatã eã in carcerẽ mitti iuſſit. Audiẽs hoc mr̃ ve-
ſtimẽta ſua ſcidit:⁊ ad carcerẽ pgẽs filie pedibus ſe ꝓ-
ſtrauit dicẽs. Filia mea xp̃iana lumẽ oculoꝝ meoꝝ mi-
ſerere mei. Cui illa. Quid me dicis filiã tuã neſcis q̃
nomẽ dei mei habeo? Cũq illa nil ſibi perſuadere poſ-
ſet ad viꝝ rediit:⁊ quid ſibi r̃ſiderit indicauit. Tunc pr̃
iuſſit eã ad tribunal ſuũ duci:cui dixit. Sacrifica diis:
ſin aũt multis afficieris ſuppliciis ⁊ mea filia nõ diceris
cui illa. Magnã mihi grãm p̃ſtitiſti:q̃ iã me nõ vocas
filiã diaboli. Qđ aũt de diabolo naſcit̃ demon eſt. Tu
es pr̃ ipſi⁹ ſathane. Tũc ille iuſſit carnes ei⁹ vngulis
radi ⁊ mẽbra eius tenera diripi. Xp̃iana aũt de carni-
bus ſuis accipiẽs in vultũ pr̃is ꝓiecit di. Accipe tyrã-
ne ⁊ carnẽ a te genitã comede. Tũc pr̃ ſup rotã eam po-
ſuit:⁊ ignẽ cũ eo ſuppoſuit. Sz flãma exiliẽs mille q̃n-
gẽtos viros occidit. Pr̃ aũt ei⁹ oĩa hec magicis arti-
bus aſcribẽs ip̃am iteꝝ ĩ carcerẽ mitti fecit ⁊ facta no-
cte iuſſit pueris ſuis vt lapidẽ grãdẽ ad collũ ei⁹ liga-
rẽt:⁊ ĩ mare ꝓiicerẽt. Qđ cũ feciſſent ꝓtinus ãgeli eã
aſſumpſit. Xp̃s aũt ad eã deſcẽdit:⁊ eã ĩ mari baptizauit
di. Baptizo te ĩ deo pr̃e meo ⁊ ĩ me ieſu xp̃o filio eius ⁊
ĩ ſpũſctõ. Et cõmiſit eã michaeli archãgelo q̃ eã ad ter-
rã adducit. Qđ audiẽs pr̃ frõtẽ ſuã pcutiẽs dixit. Qui-
bus maleficiis hec facis vt ĩ mari maleficia tua exer-
ceas? cui illa. Stulte ⁊ infelix a xp̃o hanc accepi grãs.
Tũc ĩ carcerẽ eã miſit iubẽs vt ĩ craſtino debeat decol-
lari. B. Ip̃a aũt nocte pr̃ ſuus mortu⁹ eſt inuentus.
Huic quidã iudex iniqu⁹ ſucceſſit noĩe Elius qui cunã
ferreã ſuccẽſam cũ oleo reſina ⁊ pice parari fecit xp̃inã
ibidẽ iactari:cunãq a viris q̃tuor agitari vt citius cõ-
ſumeret̃. Tũc xp̃ina deũ laudabat q̃ eã nup renatã de-
nuo volebat vt infantulã in cunabulis agitari. Tunc
iudex iratus fecit radi caput ei⁹ ⁊ nudã per ciuitatem
vſq ad apollinẽ duci. Ubi idolo impauit:⁊ corruẽs in
puluerẽ eſt redactũ. Qđ audiens iudex expauit ⁊ ſpm̃
tradidit. Huic ſucceſſit iulian⁹ q̃ fornacẽ ſuccẽdi fecit:
⁊ xp̃inã ĩ eã iactari. Ubi p quinq dies cũ angelis can-
tans ⁊ deãbulãs illeſa permãſit. Qđ audiẽs iulianus
⁊ magicis artibus hoc aſcribẽs duas aſpides:duas vi-
peras:duoſq colubros ad eã dimitti fecit:ſed ſerpẽtes
eius pedes lingunt:aſpides nil nocentes ad vbera ei⁹
pendent:colubri collo ſe voluẽtes ſudorem lingũt. Iu-
lian⁹ aũt incantatori dixit. Nunq̃d ⁊ tu magus es irri-
ta beſtias. Qđ cũ faceret ſerpẽtes in eum impetũ fece-
rũt ⁊ eũ ꝓtinus occiderũt. Tũc ſerpẽtib⁹ impauit xp̃i-
na ⁊ ad deſertũ locũ ire fecit:⁊ mortuũ hoĩem ſuſcita-
uit. Tũc iulianus mãmillas eius preſcindi mãdauit:
de quibus lac ꝓ ſanguine fluxit. Deinde linguã eius p̃-
cidi fecit. Xp̃ina vo nequaq̃ loquelã amittẽs preciſſu-
rã lingue accipiẽs in faciẽ iuliani ꝓiecit ⁊ oculũ eius
inde pcutiẽs eũ excecauit. Iratuſq iulian⁹ duas ſagit-
tas circa cor ei⁹ ⁊ vnã in latus eius dimiſit. Et illa p-
cuſſa ſpm̃ deo tradidit circa ãnos dñi.cclxxxvij. ſub dio-
cletiano. Requieſcit aũt corpus eius in q̃dã caſtro qđ
bulſenũ vocat̃ inter vrbẽ veterẽ ⁊ viterbiũ ſito. Tirus
eñi que iuxta caſtrum illud erat penitus eſt euerſa.

De ſancto Iacobo ap̃lo maiore. xciiij. B

Iacobus iſte ap̃ſ dictus eſt iacob⁹ zebedei iacobus frater Ioãnis boanerges. i. filius tonitrui ⁊ iacobus
maior. Dicit̃ eñi iacobus zebedei. ſ. filius:nõ tñ carne:
ſz ẽt noĩs interp̃tatione:zebedeus interpretat̃ donans
ſiue donat⁹:⁊ beatus iacobus ſeip̃z xp̃o donauit p mor-
tis martyriũ:⁊ a deo nobis donatus eſt in ſpũalem pa-
tronũ. Dicit̃ aũt iacobus frater ioannis. q̃ fuit ei⁹ fra-
ter:nõ tñ carne:ſed ẽt moꝝ ſimilitudine. Ambo eñi fue-
rũt eiuſdẽ zeli:eiuſdẽ ſtudij eiuſdẽ voti. Eiuſdẽ zeli ad
dñm vlciſcẽdũ:cũ eñi ſamaritani xp̃m nõ receperãt ia-
cobus ⁊ ioannes dixerũt. Uis dicimus:deſcẽdat ignis
de celo ⁊ cõſumet illos. Eiuſdẽ ſtudij ad diſcendũ. Uñ
iſti precipue fuerũt q̃ xp̃m de die iudicij ⁊ aliis vẽturis
interrogauerũt. Eiuſdẽ voti ad obtinendũ:q̃ ſeſſionẽ
ad dexteram ⁊ ſiniſtrã xp̃i ambo hr̃e voluerũt. Dicit̃ fi-
lius tonitrui rõne ſonore predicationis:q̃ malos ter-
rebat:pigros excitabat oẽs ſua altitudine in admira-
tione conuertebat:vnde dicit Beda de ioanne q̃ tam
alte intonuit vt ſi aliquãtulũ altius intonuiſſet totus
mũdus eũ cape nõ potuiſſet. Dicit̃ iacob⁹ maior ſicut
alter minor. Primo rõne vocationis:q̃m prius vocat⁹
eſt a xp̃o. Scdo rõne familiaritatis:q̃m maiorẽ fami-
liaritatẽ vr̃ xp̃s habuiſſe cũ iſto q̃ cuz illo:ſicut ptz:q̃
ip̃m ad ſecreta ſua admittebat:ſicut fuit ad puelle re-
ſuſcitationẽ ⁊ ad gl̃oſam transfigurationẽ. Tertio ra-
tione paſſionis:q̃ primus inter ceteros ap̃los paſſus
eſt. Sicut ergo dr̃ maior alio ex eo qđ prius vocat⁹ eſt
ad apoſtolatus gratiam:ita poteſt dici maior ex eo qđ
prius vocatus eſt ad eternitatis gloriam.

Iacobus ap̃ſ fili⁹ zebedei poſt aſcẽ-
ſionẽ dñi dũ p iudeã ⁊ ſamariã p̃di-
caret:in hiſpaniã tãdẽ iuit:vt ibi v̄bũ
dñi ſeminaret:ſz dũ ibi ſe proficere nil
videret ⁊ ſolũmõ ibidẽ. ix. diſcipulos
acq̃ſiuiſſet:duos ex illis cã p̃dicãdi
reliquit:⁊ alios. vij. ſecũ aſſumẽs ite-
rũ in iudeã rediit. Magiſter aũt ioan.
beleth dicit q̃ tñ ibi vnũ cõuertit. cũ
ergo in iudea v̄bũ dñi p̃dicaret:mag⁹
quidã noĩe hermogenes cũ phariſeis
diſcipulum ſuum noĩe philetũ ad Iacobũ miſit vt ip̃z
philetus coram iudeis ↄuinceret qđ ſua predicatio fal-
ſa eſſet:ſed cũ ap̃ſ eũ corã oĩbus rõnabiliter eũ ↄuiciſſet
⁊ multa corã eo miracula feciſſet:rediit philet⁹ ad her-
mogenem doctrinam iacobi approbans ⁊ miracla re-
citans:ac eius diſcipulũ ſe velle fieri ↄteſtans:⁊ vt ip̃e
ſimilr efficeret̃ diſcipulus perſuadens. Tũc hermogenes
iratus arte ſua magica ita eũ immobilẽ fecit vt ſe nul-
latenus mouere poſſet dicens. Uidebimus ſi Iacob⁹
tuus te ſoluat. Qđ cũ philetus iacobo p puerũ ſuũ nũ-
tiaſſet miſit ad eũ ſudariũ ſuũ dicẽs. Accipiat ſudariũ
⁊ dicat. Dñs erigit eliſos:ip̃e ſoluit cõpeditos. Statim-
q vt de ſudario tactus eſt ſolutus a vinculis magicis
artibus hermogenis inſoltauit ⁊ ad iacobũ properauit
Iratus hermogenes demones aduocauit precipiens:
vt ip̃m iacobũ vinctum cũ phileto adducãt. vt de ip̃is
ſe vindicet ne diſcipuli eius decetero ſibi audeãt tal̃r
inſultare. Ueniẽtes aũt demones ad iacobum in aere
vlulare ceperunt dicentes. Iacobe apoſtole dei miſere-
re nobis:q̃ anteq̃ tp̃s noſtrũ adueniat iaz ardemus.

Quibus iacobus ait. Ut qd veniſtis ad me. Qui dixe-
rũt: hermogenes miſit nos vt te ⁊ philetũ ad ipſũ duce-
remus. Sʒ mox vt ad te venimꝰ: angelus dei nos cate
nis igneis religauit ⁊ plurimũ cruciauit. Quibus ia-
cobus. Exoluat vos ãgelꝰ dñi ⁊ ad ipm redite ⁊ euʒ ad
me vinctũ adducite: ſʒ illeſum. Qui cũ abiſſet apphẽ-
dentes hermogenẽ manus ei a tergo ligauerũt ⁊ ipm
ſic vinctũ ad iacobũ adduxerũt di. Miſiſti nos vbi icẽ-
ſi ſumus ⁊ grauiter cruciati. Dixerũtq; demones ad ia
cobũ. Da nobis in eũ ptãtem vt poſſimus tuas iniurias
⁊ nr̃a incẽdia vindicare. Quibus ait iacobꝰ. Ecce phi
letus añ vos eſt cur eũ nõ tenetis? cui illi. Nos nõ poſ-
ſumus nec formicã q̃ in cubiculo tuo eſt manu ꝯtinge
re. Dixitq; iacobꝰ ad philetũ. Ut bona ꝓ malis ſm qḋ
xp̃s nos docuit reddamꝰ: hermogenes te ligauit: tu eũ
ſolue. Solutꝰ hermogenes ꝯfuſus ſtetit: ⁊ iacobꝰ apl's
ei dicit. Uade liber q̃cũq; volueris. Non eñ diſcipline
nr̃e eſt vt inuitꝰ aliq̃s ꝯuertat. Dixitq; ei hermogenes.
Ego noui iras demonũ niſi mihi aliq̃d dederis qḋ me
cũ habeã occidẽt me: cui iacobus baculũ ſuũ dedit. Il
le aũt perrexit ⁊ oẽs libros artis ſue magice ad apl'ʒ cre-
mãdos attulit. Jacobus aũt ne forte odor incẽdij vexa
ret incautos eos in mari ꝓijci fecit: ꝓiectis ḡ libris ad
apl'm rediit: ⁊ plãtas eius tenẽs dixit. Aiar liberator
accipe penitentẽ quẽ inuidẽtẽ ⁊ detrahentẽ hactenus
ſuſtinuiſti. Cepit igit in dei timore pfectꝰ eẽ adeo vt v̄
tutes plurime ꝑ eũ fierẽt. Uidẽtes ḡ iudei hermogenẽ
ꝯuerſum zelo cõmoti iacobũ adierũt: ⁊ cur ieſum cru-
cifixum predicaret increpauerũt. Ille v̄o cũ eis ꝑ ſcri-
pturas aduẽtũ xp̄i ⁊ paſſionẽ euidenter ꝓbaſſet pluri
mi crediderũt. B. ¶ Abiathar v̄o põtifex anni illiꝰ ſe-
ditionẽ in ppl'o excitauit: ⁊ miſſo fune in collo apl'i ipſũ
ad herodẽ aggripã adduci fecit. Cũq; iuſſu eius ad de-
collãdũ ducerek: quidã paraliticus in via iacẽs ad euʒ
clamauit vt ſibi ſanitatẽ ꝯferret. Cui Jacobus ait. In
noĩe ieſu xp̄i ꝓ cuius fide ducor ad decollandũ exurge
ſanus ⁊ bñdic creatorẽ tuum. Et ſtatim ſanatus ſur-
rexit ⁊ dñm bñdixit. Scriba aũt q̃ funẽ in collo ſuo mi
ſerat ⁊ trahebat noĩe ioſias: hoc videns ad pedes eius
ſe ꝓiecit: ⁊ veniã petẽs ſe xp̃ianũ fieri poſtulauit. Qḋ
videns abiathar eũ teneri fecit: ſibiq; dixit. Niſi nomẽ
aut xp̄i maledixeris cũ ipſo iacobo decollaberis: cui io
ſias. Maledictꝰ tu ⁊ maledicti oẽs dies tui. Nomẽ au
tẽ dñi ieſu xp̄i ſit bñdictũ in ſcl'a. Tũc abiathar os eius
pugnis cedi iuſſit: ⁊ miſſa de eo legatiõe ad herodẽ im
petrauit vt cũ iacobo decollarek. Cũ aũt ambo decol-
lari deberẽt iacobus a ſpiculatore lagenã aq̃ petijt: et
ibidẽ ioſiã ꝓtinꝰ baptizauit: ⁊ ſtatim capitis obtrũca
tiõe vterq; martyriũ cõſummauit. C. ¶ Decollatꝰ eſt
aũt btũs iaco. viij. kal'. april. i annũtiatiõe dñica. ⁊ viij
kal'. aug. cõpoſtellã trãſlatꝰ ẽ. ⁊ iij. kl'. ianua. ſepultꝰ: q̃r
ſepulchri eiꝰ fabrica fuit ab aug. vſq; ad ianuariũ ꝓte
lata. Statuit igit eccl'ia vt feſtũ eius. viij. kl'. aug. i tpe
ſ. magis ꝯgruo dʒ vl'r celebrari. Decollato aũt iacobo
vt ioan. beleth ait q̃ hãc traſlatiõnẽ diligenter exeq̃k
diſcipuli eius corpus nocte timore iudeoꝝ rapiẽtes na
ui illud impoſuerũt ⁊ ſepulturã diuine ꝓuidẽtie con-
mittẽtes: nauim ſine regimine cõſcẽderũt ⁊ angelo do
mini duce in galliciã in regno lupe applicuerũt. Erat
eñ in hiſpania regina q̃dã ſic dicta noĩe ⁊ merito vite
Deponẽtes igit corpus de naui ſup quẽdã magnũ lapi
dẽ illud depoſuerũt. Qui lapis mox vt cera corpi ceſ-
ſit ⁊ in ſarcophagũ corpori ſe mirabilr̃ coaptauit. In-
gredientes igit diſcipli ad lupã dixerũt. Dñs ieſus xp̃s
mittit ad te corpus diſcipli ſui vt quẽ noluiſti recipe-
re viuũ: ſuſcipias defunctũ. Et narrãtes ei miraculum

qualr̃ illud ſine regimine illuc aduenifſet locũ ad eius
ſepulturã ꝯgruũ petierũt. Qḋ dũ regina audiſſet vt di
cit io. beleth eos i dolo ad quẽdã viruʒ crudeliſſimũ ⁊
vel ſm alios ad regẽ hiſpanie deſtiauit vt eiꝰ ſup hoc
ꝯſenſũ haberẽt. q̃ eos cepit ⁊ i carcerẽ recluſit. Cũ ãt il
le diſcũberet ãgelꝰ dñi carcerẽ apuit ⁊ eos libere abire
ꝑmiſit. Qḋ cũ ille cognoiſſet velocik poſt eos milites q̃
eos caperẽt deſtiauit. Cũ aũt milites illi põtẽ trãſirẽt
fracto põte oẽs i flumĩe ſũt ſubmerſi. Qḋ ille audiẽs
pnĩa ductꝰ ſibi ⁊ ſuis metuẽs miſit poſt illos rogãs vt
ad ſe redirẽt ⁊ q̃cq̃d vellẽt ad libitũ ĩpetrarẽt. Illi aũt
redierũt ⁊ ppl'ʒ ciuitatis ad fidẽ dñi ꝯuerterũt: qḋ lupa
audiẽs vehemẽter doluit: ⁊ redeũtibꝰ ad ſe diſciplis ⁊
aſſenſuʒ regis apientibꝰ illa rñdit. Accipite boues q̃s
habeo i tali loco vl' mõte ⁊ plauſtrũ iũgite ac corpꝰ dñi
vr̃i offerte ⁊ locũ ſicut volueritis edificate. Hec ãt lupia
cogitatiõe dicebat. Sciebat eñ boues tauros eẽ idomi-
tos ⁊ ſilueſtres: ⁊ iõ putauit q̃ nõ poſſent iũgi nec ap-
plicari: vel ſi iũgerenk huc illucq; diſcurrerẽt ⁊ ſic cur-
rũ diſſiparẽt ⁊ corpꝰ deijcerẽt ⁊ ipſos necarẽt. Sed nõ
eſt ſapĩa ꝯ deũ. Illi aũt dolũ eiꝰ nõ cogitãtes mõtẽ aſcẽ
dũt ⁊ draconẽ quẽdã ſpirãtẽ ⁊ i eos irruẽtẽ cruce appo
ſita ꝑ mediũ vẽtrẽ ſcidũt. Factõ ẽt ſigno crucꝭ ſup tau-
ros velut agni ſubito mãſueſcũt ⁊ illos iũgẽtes corpꝰ
ſcti iacobi cũ lapide ſup quẽ poſitũ fuerat in curru po-
ſuerũt. Boues aũt ſine alicuiꝰ regimĩe corpꝰ i mediuʒ
palatiũ lupe detulerũt. Qḋ illa audiẽs ⁊ ſtupẽs credi
dit ⁊ xp̃iana effecta oĩa q̃ petierũt tribuit ⁊ palatiũ in
eccl'iaʒ. ſ. iaco. dedicãs magnifice ipſaʒ dotauit ⁊ i bõis
opibus vitã finiuit. Uir q̃dã noĩe bernar. de epatu mu
tiñ. vt ait caliſtꝰ pa. cũ captꝰ ⁊ cathenatꝰ i ꝓfundo tur
ris poſitꝰ eẽt ⁊ ſp btũ iaco. ĩuocaret apparuit ei ſanctꝰ
iacobꝰ di. Ueni ſeq̃re me i galliciã. Et ꝯfractꝭ cathenis
cũ diſparuiſſet: ille vinculis ad collũ ſuſpẽſis ad ſũmitatẽ
turris cõſcẽdit ⁊ inde ſine aliq̃ leſione vnicũ ſaltũ fecit
cũ tñ turris. lx. cubitoꝝ altitudinẽ poſſideret q̃dã vt ait
Beda cũ enorme pctm̃ plimũ ꝯmiſiſſet ⁊ ep̃s ꝯtritẽ eũ
abſoluere timuiſſet hoĩem illũ cũ ſcedula i q̃ illḋ pctm̃
ſcriptũ erat ad ſctm̃ ia. miſit. Cã ḡ i feſto eiuſdẽ cedulã
ſup altare poſuiſſet ⁊ ſctm̃ iacob. vt illud pctm̃ deleret
ſuis meritis exoraret cedulã poſtmodũ apuit: ⁊ penitꝰ
deletũ inueniẽs deo ⁊ ſctõ iaco. gr̃as reddidit ⁊ factuʒ
oĩbꝰ publicauit. Trigĩta viri de lothoringia: vt ait vber
tus biſuntiñꝰ circa annũ dñi. M. lxx. ad ſctm̃ iacobum
ꝓperãtes oẽs vno excepto fidẽ ſibi mutuũ ſeruitij ꝓmi
ſerũt. Unꝰ igik illoꝝ infirmatus. xv. diebꝰ a ſocijs expe
ctak: ſʒ tãdẽ a cũctis relinquik: ⁊ a ſolo illo q̃ fidẽ nõ ꝓ
miſerat ad pedẽ mõtis ſcti michaelis cuſtoditur: ſed
adueſpaſcẽte die morik. Uiuꝰ aũt ꝓpt illiꝰ loci ſolitu-
dinẽ ⁊ defũcti pñtiã ⁊ iminẽtẽ noctꝭ caliginẽ ⁊ barbari
ce gẽtis feritatẽ valde timuit. Sʒ ſtatĩ btũs Jacobus
i ſpẽ eqͤtis ſibi apparẽs ⁊ eũ conſolãs ait. Trade mihi
hũc mortuũ ⁊ tu aſcende poſt me ſup equũ: ſicq; illa no
cte añ ſolis ortũ dietas. xv. peragẽtes ad mõtẽ gaudij
qui eſt dimidia leuca circa ſctm̃ iacobũ ꝑuenerũt ibi ſã
ctus Jacobus vtrũq; depoſuit: ꝑcipiens vt canonicos
ſancti Jacobi ad ſepeliendũ peregrinũ mortuũ cõuoca
ret: ⁊ ſuis ſocijs diceret q̃ ꝓpter fidẽ fractã coꝝ pere-
grinatio nil valeret. Qui iuſſa cõpleuit ⁊ ſtupẽtibꝰ ſo
cijs de eiꝰ itinere ea q̃ ſanctꝰ iacobus dixerat intima-
uit. E. ¶ Theutonicus quidã vt ait caliſtus papa cuʒ
filio ſuo circa annũ dñi. M. xx. ad ſctm̃ Jacobũ pergẽs
⁊ in vrbe tholoſa gr̃a hoſpitãdi diuertens ab hoſpite
inebriak ⁊ ab eo in mala argẽteus cyphus abſcondi
tur: mane igik exeuntes quaſi latrones inſequẽs iẽta
cauit ⁊ q̃ cyphũ argenteũ furati ſuiſſent eiſdeʒ obiecit

cui cū diceret ꝙ punire eos faceret ſi apud eos cyphū inuenire poſſet. Et cū apta malha inuēt⁹ fuiſſet ꝓtin⁹ ad iudicē rapiunt. Data ergo ſniā oīa q̄ habebāt hoſpiti traduntꝰ ⁊ vn⁹ eorū ad ſuſpēdiū iudicat. Sʒ cū pr ꝓ filio ⁊ fili⁹ ꝑ patre mori vellet. Tādē fili⁹ ſuſpēdit: ⁊ pr ad ſanctū iacobū merēs ꝓgredit. Igit poſt .xxxvj. dies rediēs ⁊ ad corp⁹ filij diuertēs ſup eum lamentabiles voces ꝓmebat. Et ecce fili⁹ ſuſpēſus cōſolari cepit ipʒ di. Dulciſſime pr ne fleueris qꝛ nunq̄ mihi ſic bn̄ fuit qm̄ hucuſqꝫ ſctūs iacobus me ſubſtētat ⁊ celeſti dulcedine refocillat. Quo pater audiēs ad vrbē cucurrit: ⁊ venientes ppl̄i filiū ꝑegrini incolumē depoſuerūt et hoſpitē ſuſpēderūt. Refert Hugo de ſctō victore ꝙ cuidā ꝑegrino ad ſctm̄ iacobū ꝑgēti diabol⁹ in ſpecie ſcti Jacobi apparuit et de miſera pñtis vite plura cōmemorans felicē ſe eſſe ſi ob honorē ſuū ſe necaret aſſeruit. Qui mox gladiū arripuit ⁊ ꝓtin⁹ ſeipm̄ occidit. Et cū ille in domo cui⁹ hoſpitatus fuerat: ſuſpectus haberet ⁊ mori plurimū formidaret cōtinuo q̄ mortuus fuerat reuixit aſſerēs ꝙ dū demō q̄ mortē ſuaſerat ad ſupplicia ipm̄ duxiſſet btūs iacob⁹ mox occurrit: ⁊ erectū ad thronū iudicis deduxit: ⁊ accuſantib⁹ demonib⁹ vt vite reſtitueret obtinuit. Quidā iuuenis de territorio lugdunē. et narrat Hugo abbas cluniacēſis. q̄ ad ſctm̄ iacobū frequēter cū deuotiōe magna ire ſolebat quadā vice dū illuc tēdere vellet nocte illa in fornicationē lapſ⁹ eſt. Pergēti igit nocte quadā diabol⁹ in ſpē ſcti iacobi apparuit dicens. Noſti q̄ ſum. Negāti illi dixit diabol⁹. Ego ſum iacobus apl̄s quē ſingulis annis viſitare cōſueuiſti. Scias ꝙ multū de deuotiōe tua gaudebā: ſʒ nuꝑ de domo tua egrediēs in fornicatione incidiſti ⁊ nō cōfeſſus ad me accedere pſumpſiſti: quaſi tua peregrinatio deo ⁊ mihi placere poſſet. Nō ſic expedit: ſʒ quicūqꝫ ad me peregrinando venire deſiderat prius pctā ſua ꝑ cōfeſſionē debet pandere: ⁊ poſt peregrinādo eadē cōmiſſa punire. Et his dictis demō euanuit. Tūc iuuenis anxiat⁹ domū ſuā redire ⁊ pctā ſua cōfiteri: deinde iter reincipere diſponebat. Ecce diabolus apparens iterū in ſpecie apoſtoli hoc oīno diſſuaſit: aſſerēs ꝙ pctm̄ illud nullo mō ſibi remitteret: niſi penitus genitalia ſibi mēbra ſecaret. beatior aūt foret ſi ſe vellet occidere ⁊ ꝓeius noīe martyr eſſe. Juuenis igit nocte ſocijs dormiētibus gladiū accipiēs genitalia ſibi p̄cepit deinde eodē cultro ſe ꝑ ventrē tranſfigit. Expergefacti ſociȷ hoc vidētes ⁊ plurimū formidātes: ꝓtinus auffugerūt ne ſuſpecti de homicidio haberent. Verūtn̄ dum fouea ei pararet q̄ fuerat defunctus reuixit ⁊ ceteris fugiētib⁹ ⁊ ſtupentib⁹ q̄ ſibi acciderāt enarrauit dicēs. Cū me ad ſuggeſtionem demonis occidiſſem: demones me accipiētes verſus romā deducebāt. Et ecce poſt nos btūs iacob⁹ ꝓpinus cucurrit ⁊ demones de fallacia plurimū increpauit. Cūqꝫ ad inuicē diutius diſceptarēt cogente beato iacobo ad quoddā pratum venim⁹ vbi virgo btā cū multis ſctis colloquens reſidebat. Cui cū beat⁹ iacobus ꝓ me cōqueſtus fuiſſet illa plurimū demones increpauit: et me vite reſtitui p̄cepit. Btūs igit iacobus me ſuſcipiēs vite reddidit vt videtis. Poſt triduū ergo ſolis in illo cicatricibus remanentib⁹ iter arripuit: ⁊ inuētis ſocijs oīa per ordinē enarrauit. F. Francus quidā vt ait caliptus papa circa ānū dn̄i. M.c. cū vxore ⁊ filijs ad ſctm̄ iacobum ibat. Tūc volēs mortalitatē q̄ erat in francia fugere: tn̄ ſctm̄ iacobū cupiēs viſitare. Qui cū ad vrbem papilonē veniſſet vxor ei⁹ ibidē obijt ⁊ hoſpes totam illius pecuniā ſibi cum iumēto quo vehebantur pueri vſurpauit. Ille aūt deſolat⁹ incedēs pueros quoſdā in humeris portauit quoſdā ad manū trahebat. Cui vir cū aſino cōpaſſiōe cōmotus occurrēs ſibi aſinū cōmodauit vt ſuꝑ illū pueri veherent. Qui cū ad ſctm̄ iacobū ꝑueniſſet: eidē vigilāti ⁊ orāti ſctūs iacobus apparuit: ⁊ an ſe cognoſceret requiſiuit. Cui neganti ait. Ego ſum iacobus apl̄s q̄ tibi meū aſinū accōmodaui ⁊ iterum accōmodo reuertēti. Sʒ ſcito p̄ noſcens ꝙ hoſpes tuus de ſolario corruēs moriet: ⁊ oīa q̄ tibi abſtulerat rehabebis. Que cū oīa ꝯtigiſſent ille domū let⁹ rediit ⁊ pueris de aſino depoſitis aſin⁹ ſtatim diſparuit. Quidā mercator a quodā tyrāno iniuſte ſpoliat⁹ in cuſtodia tenebat: q̄ deuote ſctm̄ iacobū in ſui auxiliū inuocabat. Cui ſctūs iacob⁹ vigilātib⁹ cuſtodib⁹ apparuit et vſqꝫ ad turris ſūmitatē ipm̄ ꝑduxit. Statimqꝫ turris adeo ſe inclinauit ꝙ ipſi⁹ ſummitas terre equalis fuit de qua ſine ſaltu deſcēdēs ſolutus receſſit. Quē cuſtodes inſequētes licet iuxta cū ꝑgerēt tn̄ ipm̄ videre nō poterāt. Dū tres milites vt ait hubert⁹ biſontin⁹ lugdunenſis dioceſis ad ſctm̄ iacobū ꝑgerēt vn⁹ eox a quadā muliercula rogat⁹ ſacculū ipſi⁹ amore ſancti iacobi ſuꝑ equū ſuū portabat: deinde quēdā infirmum in via deficientē inueniēs ipm̄ ſuꝑ equū poſuit ⁊ infirmi burdonē cū ſacculo mulieris accipiēs equū pariter ſeq̄batur: ſʒ feruore ſolis ⁊ labore itineris fract⁹ cū galliciā adueniſſet infirmitate grauiſſima laborauit. Cumqꝫ a ſocijs de ſalute aīe rogaret: ille trib⁹ dieb⁹ extitit mutus ſʒ quarto die ſocijs ei⁹ mortē expectātib⁹ grauiter ſuſpirās ait. Gratias deo ⁊ ſctō iacobo qꝛ ei⁹ ſum meritis liberatus. Cum em̄ qd̄ monebatis facere vellē: demones ad me venerūt me tā grauiter cōſtringētes vt nihil qd̄ ad ſalutē aīe pertineret aliquatenus loq̄ poſſem. Vos quippe audiebā: ſed prorſus r̄ndere non poterā. Nunc autē ſanct⁹ iacobus huc intrauit ferens in ſiniſtra manu ſacculū mulieris: i dextera baculū pauperis quos in via adiuuerā: ita vt burdonē ꝓ lancea ⁊ ſacculū ꝓ ſcuto haberet: ⁊ demones quaſi irat⁹ aggrediens eleuato baculo terruit ⁊ in fugā cōuertit. Nunc ergo ecce beati iacobi gr̄a me liberauit ⁊ loquelā reſtituit. Vocate ergo ſacerdotē ad me: qꝛ diu in hac vita eē nō poſſum. Et cōuerſus vnū eorū dixit: amice noli amodo dn̄o tuo militare qꝛ veraciter eſt damnatus ⁊ mala morte in ꝓximo moriturus: ſepulto aūt ſocio cum ille dn̄o ſuo hoc dixiſſet ille ꝓ nihilo hoc ducēs ⁊ ſe emendare cōtēnēs poſtmodicū lancea in bello cōfoſſus interijt. H. Cū cuidā viro de vizilaco vt ait calixt⁹ papa ad ſctm̄ iacobū properanti pecunia defeciſſet ⁊ ille mendicare erubeſceret: ſub quadā arbore requieſcens ſomniabat ꝙ ſanctus iacobus eum paſcebat: euigilās igit ſubcinericiū panē ad caput reperit de quo .xv. diebus vixit quouſqꝫ ad ꝓpria remeauit. Singulis enim diebus ſufficienter bis de eo comedēs: ſequēti die ipm̄ in ſacculo integrum inueniebat. Refert calixtus papa ꝙ ciuis q̄dā barchinone vrbis circa annum dn̄i. M.c. ad ſctm̄ iaco. veniēs hoc ſolū poſtulaſſe dicit: ne deinceps ab aliquib⁹ hoſtibus caperet. Rediēs igit ꝑ ſiciliā in mari a ſaracenis capit ⁊ pluries ab eis ꝑ nundinas vendit: ſed tn̄ ſemꝑ cathene quib⁹ ligatus fuerat ſoluebant. Cū aūt iā .xij. vicibus vendit⁹ fuiſſet ⁊ duplicib⁹ cathenis aſtrictus eſſet ⁊ ille beatū iaco. inuocaret: ſctūs iaco. eidē apparuit dicēs. Qm̄ in eccl̄ia mea cōſiſtens poſtpoſita ſalute aīe: liberationē tm̄ corporis poſtulaſti: ideo in hec pericula incidiſti: ſed qꝛ dn̄s miſericors eſt: miſit me vt te redimam. Statimqꝫ ruptis cathenis per terras ⁊ caſtella ſaracenorū partem quādā cathene in teſtimoniū hui⁹ miraculi ferens ad terrā ſuā cūctis vidētib⁹ ⁊ ſtupētib⁹ rediȷt. Cū em̄ ali-

ꝗs eū capere volebat viſa cathena territꝰ ꝓtinꝰ fugie-
bat. Sed cū leonco aliq̄s ferre in eū ꝑ deſerta gradien
tē vellēt inſurgere: mox viſa cathena cōcutiebant ter-
rore nimio ⁊ ī fugā ꝓtinꝰ ꝯtebāt. Anno dñi. cccxxviij.
in vigilia ſctī iaco. ī quodā caſtro qḋ dr̄ pratū iter flo-
rētiā ⁊ piſtoriū ſito: iuuenis q̄dā ruſtica quadā ſimpli-
citate deceptꝰ in ſegetes tutoris ſui ignez appoſuit: eo
ꝙ hereditatē ſuā ſibi vſurpare volebat. Cētꝰ igit̄ ⁊ cō
feſſus ad caudā equi trahēdus incēdio adiudicatꝰ eſt
q̄ ꝑtīn cōfitēs ⁊ ſctō iacobo ſe deuouēs cū ſup terram
petroſam in ſola camiſia diutiꝰ tractꝰ fuiſſet nec in cor
pore nec in camiſia ſenſit aliquā leſionē. Tādē ad pa-
lum ligat̄: ligna vndecūq̄ cōgerunt̄ igne ſuppoſito li-
gna ⁊ vincula cōburunt̄: ſʒ ipſo ſemꝑ beatū iacobū in-
uocāte: nec ī camiſia nec in corꝑe aliqua leſio reperit̄.
Quē dū in ignē vellent iterato mittere: a populo eri-
pitur ⁊ deꝰ in apoſtolo ſuo magnifice collaudatur.

De ſancto Chriſtoforo. xcv. A.

Chriſtoforus añ baptiſmū dicebat̄ reprobꝰ ſʒ poſt-
modū chriſtoferus dictꝰ eſt quaſi xp̄m ferēs: co. ſ.
ꝙ quatuor modis portauit. ſ. in humeris ꝑ traductio-
nem: in corpore per macerationē: in mente ꝑ deuotio-
nem: in ore per confeſſionem ſiue p̄dicationem. B.

Chriſtoforus; gn̄e chananeꝰ ꝓceriſſi
me ſtature vultuq̄ terribili erat: ⁊
xij. cubitos ī lōgitudīe poſſidebat. Qui
vt in quibuſdā geſtis ſuis legit̄ cū ſtaret
cū quodā rege chananeoꝝ venit ſibi in
mentē vt maiorē principē qui in mūdo
eſſet quereret ⁊ ad eundē ſecū moratu-
rus accederet: venit igit̄ ad quēdā ma-
ximū regē de quo gn̄alis fama habebat̄ ꝙ maiorē mū
dus principē nō haberet. Quē rex vidēs libēter rece-
pit ⁊ in ſua curia manere fecit: quadā aūt die ioculator
q̄dā cātionē corā rege cātabat in qua frequēter diabo-
lū nominabat. Rex aūt cū fidē xp̄i hēret q̄ncūq̄ diabolū
nominari audiebat ꝓtinus in faciē ſuā crucis ſignaculū
imprimebat: qḋ vidēs xp̄oforus plurimū admirabat̄
cur hoc rex ageret: ⁊ q̄d nā hmōi ſignū ſibi vellet. Cum
aūt de hac re regē interrogaret ⁊ ille hoc ſibi manife-
ſtare nollet: r̄ndit xp̄oforus: niſi hoc mihi dixeris tecū
vlterius nō manebo. Quapropter coactꝰ rex dicit ei:
q̄ncūq̄ diabolū nominari audio: hoc ſigno me munio
timēs ne me ī ꝑtātē accipiat mihiq̄ noceat. Cui xp̄ofo
rus dixit: ſi diabolū ne tibi noceat metuis ergo ille ma
ior ⁊ potētior te eē ꝯuincit̄ quē tm̄ formidare ꝓba
ris. Fruſtratus igit̄ ſuꝫ ſpe mea putās ꝙ maiorē ⁊ po
tentiorē mūdi dñm inueniſſem: ſʒ iā nūc valeas qr ipʒ
diabolū q̄rere volo vt ipm̄ mihi in dñm aſſumā ⁊ eius
ſeruꝰ efficiar: diſceſſit igit̄ ab illo rege ⁊ diabolū q̄rere
ꝓperabat. Cū aūt per quandā ſolitudinē ꝑgeret vidit
magnā multitudinē militū quoꝝ q̄dā miles ferꝰ et ter
ribilis veniebat ad eū ⁊ quonā pergeret req̄ſiuit. Cui
xp̄oforus r̄ndit. Uado q̄rere dñm diabolū vt ipm̄ in do
minū mihi aſſumā. Cui ille. ego ſum ille quē q̄ris. Ga-
uiſus xp̄oforus ſe ſibi in ſeruū ꝑpetuū obligauit ⁊ ipm̄
ꝓ dño accepit. Cū ergo ambo ꝑgerēt ⁊ ī quadā via cōi
crucē erectā inueniſſent: mox vt diabolus ipam crucē
vidit territus fugit: ⁊ viā deſerēs ꝑ aſperā ſolitudinē
xp̄oforū duxit ⁊ poſtmodū ipm̄ ad viā reduxit. Qḋ vi-
dēs xp̄oforus ⁊ admirās interrogauit illū cur intātū ti-
mens viā planā reliq̄rit ⁊ tā deuiās ꝑ tā aſperā ſolitu
dinē iuerit: qḋ cū ille nullatenus ſibi īdicare vellet: di-
xit xp̄oforus. Niſi mihi hoc īdicaris ſtatī a te diſcedā:
quapropter cōpulſus diabolus dixit ei: q̄dā hō qui dr̄
xp̄s in cruce fixus fuit: cuius crucis ſignū cū video plu

rimū pertimeſco ⁊ territus fugio. Cui xp̄ofo. Ergo ille
xp̄s maior ⁊ potētior te eſt cuius crucis ſignū ītm̄ for
midas. In vacuū igit̄ laboraui nec adhuc maiorē mū-
di principē inueni. Iā nūc valeas: qr te volo deſerere ⁊
ipm̄ xp̄ꝫ inq̄rere. C. Cū igit̄ diu q̄ſiſſet q̄ ſibi xp̄i no
titiam indicaret tādē ad quēdā eremitā deuenit q̄ ſibi
xp̄m p̄dicauit: ⁊ in eiꝰ fidē ipꝫ diligēter īſtruxit. Dixitq̄
eremita xp̄oforo. Rex iſte cui ſuire deſideras iſtud re-
q̄rit obſequiū qr te frequenter ieiunare oportebit. Cui
xp̄oforꝰ. Aliḋ a me req̄rat obſequiū: qr iſtā rē nequaq̄
agere valeo. Rurſus eremita: multas q̄ꝫ orones te ſi-
bi facere oportebit. Cui xp̄oforus. Neſcio quid ſit hoc:
nec hmōi obſequiū ꝑficere poſſum. Cui eremita. No-
ſti talē fluuiū in quo multi trāſeuntes periclitantur ⁊
pereūt. Cui xp̄oforus. Noui. Et ille. Cū ꝓcere ſtature
ſis ⁊ fortis viribus ſi iuxta fluuiū illū reſideres ⁊ cun-
ctos traduceres regi xp̄o cui ſuire deſideras plurimū
gratū eſſet: ⁊ ſpero ꝙ ibidem ſe tibi manifeſtaret. Cui
xp̄oforus. Utiq̄ iſtud obſequiū agere valeo: et me ſibi
in hoc ſeruiturū ꝓmitto. Ad p̄dictuꝫ igit̄ fluuiū acceſ-
ſit: ibidē ſibi habitaculū fabricauit: portāſq̄ loco bacu
li quādā perticā in manibus qua ſe ī aqua ſuſtētabat:
⁊ oēs ſine ceſſatione trāſferebat. Euolutis multis die
bus cū in domūcula ſua q̄ſceret: audiuit vocē cuiuſdā
pueri ſe vocātis ⁊ dicētis. Xp̄ofore veni foras ⁊ me ipꝫ
traducas: cōcitus xp̄oforus exijt ſed neminem reperit.
Rediēſq̄ in domūculā ſuā predictā iterū vocē ſe accla
mātis audiuit: Qui rurſus foras cucurrit ſed neminē
inuenit. Tertia vice ab eodē vt prius vocatus exijt: et
puerū quēdā iuxta ripā fluminis inuenit: q̄ xp̄oforū vt
ſe traduceret obnixe rogauit: xp̄oforus igit̄ puerū ſibi
in humeris eleuās ⁊ baculū ſuū accipiēs flumē trāſi-
turus intrauit. Et ecce aqua fluminis paulatim intu-
meſcebat ⁊ puer inſtar plumbi grauiſſime pōderabat
quātoq̄ magis ꝓcedebat tanto amplius vnda creſce-
bat ⁊ puer magis ac magis xp̄ofori hūeros pōdere in-
tolerabili deprimebat adeo vt xp̄oforꝰ ī anguſtia mul-
ta poſitus eēt ⁊ ſe ꝑiclitari formidaret. Sʒ cū vix eua-
ſiſſet ⁊ fluuiū trāſfretaſſet puerū in ripa depoſuit eiq̄
dixit. In magno periculo puer me poſuiſti: ⁊ adeo pō-
deraſti ꝙ ſi totū mūdū ſup me habuiſſem vix maiora
pōdera ꝑſenſiſſeꝫ. Ad quē puer r̄ndit. Ne mireris xp̄o-
fore: qr nō ſolū ſup te totū mūdū habuiſti: ſʒ etiā illum
q̄ creauit mūdū tuis humeris baiulaſti. Ego eñ ſum
xp̄s rex tuus cui in hoc opere ipſe deſeruis: ⁊ vt me veri-
dicere cōprobes cū ꝑtranſieris baculū tuū iuxta domū
culā tuā in terra fige ⁊ mane ipſum floruiſſe ⁊ fructifi-
caſſe videbis: ſtatim ab oculis eius euanuit. Ueniens
igit̄ xp̄oforus cū baculū ſuū in terrā fixiſſet mane ſur-
gens inuenit ipm̄ ad modū palme frondes ⁊ dactilos
ꝓtuliſſe. Poſt hoc aūt ſamū ciuitatem licie venit vbi
dū eoꝝ linguā nō intelligeret orauit dñm vt illius lin
gue ſibi cōcederet intellectū. Dū aūt in p̄ce conſiſteret
iudices eū inſanū putātes reliq̄rūt. Aſſecutus xp̄ofo-
rus qḋ petebat vultū operiens ad loca certaminis ve
nit ⁊ xp̄ianos q̄ torq̄bant̄ in dño ꝯfortabat. Tūc vnus
ex iudicibus in facie eū ꝑcuſſit. Cui xp̄oforus vultū di-
ſcooperiēs dicit. Niſi xp̄ianus eſſem meā ꝓtinus iniu
riā vindicaſſem. Tūc xp̄oforus virgā ſuā in terrā fixit:
⁊ vt ꝓpter ꝯuerſionē ꝑpli frōderet dñm exorauit. Qḋ
dū ꝓtinus factū fuiſſet octo milia hoīm crediderunt.
Rex aūt. cc. milites q̄ eū ad ſe adducerent miſit. Et cū
eū orātē inueniſſent ⁊ ſibi hoc intimare timerēt: iterū
totidē miſit. Qui ⁊ ipſi cū eo orātes ꝓtinus orauerunt.
Surgēs xp̄oforus dixit eis. Quid q̄ritis. Qui cꝰ vul-
tum videtes dixerūt. Rex miſit nos vt te ad ipm̄ vin-
ctum

ctū ducam⁹. Quib⁹ xpofor⁹. Si ego voluero nec ſolut⁹ nec ligatus a vobis duci potero. Dicūt ei. Si ḡ nō vis vade liber quo volueris: ⁊ nos regi dicem⁹ q̄ te neq̄q̄ inuenim⁹. Nō ita inq̄t ſʒ ego vobiſcū vadā. Ipſe autē eos ad fidē ↄuertit ⁊ ab eis man⁹ ſibi tergo ligare fecit et ſe regi vinctū pſētari. Quē rex vidēs territ⁹ eſt: ⁊ de ſede ſua ꝓtin⁹ corruit. Deinde a ſeruis ſuis leuatus de noīe ſuo ⁊ patria eū interrogauit. Cui xpoforus. Ante baptiſmū reprob⁹ dicebar: nūc aūt xpofor⁹ vocor. Cui rex. Stultū tibi nomen tuū impoſuiſti. ſ. xpi crucifixi q̄ nec ſibi ꝓfuit nec tibi ꝓdeſſe poterit. Nūc ergo chana nee malefice quare nō ſacrificas diis nr̄is. Cui xpoforus. Recte vocaris dagn⁹ q̄ tu es mors mundi ſocius diaboli. Dii aūt tui ſunt opa manuū hoīm: cui rex iter feras nutrit⁹ es ⁊ tu nō potes niſi opa ferialia ⁊ hoīb⁹ incognita loq̄. Nūc ergo ſi ſacrificaueris magnos honores a me ↄſeq̄ris: ſin aūt ſupplicis ↄſumeris. Nolētē ergo ſacrificare ī carcerē mitti iuſſit: ac illos milites qui ad xpoforū miſſi fuerāt p xpi noīe decollari fecit. Deinde duas formoſas puellas quarū vna dicebaꝛ nicea ⁊ altera aqlina ſecū in carcere recludi fecit ꝓmittēs eis multa munera ſi eū ad peccādū ſecū allicerēt: qđ vidēs xpofor⁹ ꝓtin⁹ in oꝛonē ſe dedit. Sʒ cū a puellis plauſu manuū ⁊ amplexibus vrgereꝛ ſurrexit ⁊ ait illis qd q̄ritis ⁊ ob quā cām huc introducte eſtis? At ille: claritate vult⁹ ei⁹ perterrite dixerūt. Miſerere nr̄i ſancte dei: vt in deū quē ꝑdicas credere valeam⁹. Quod audiēs rex eas ad ſe duci fecit dicēs. Ergo ⁊ vos ſeducte eſtis p deos iuro q2 niſi diis ſacrificaueritis mala morte perībitis. Que rn̄derūt. Si vis vt ſacrificem⁹ iube plateas mūdari ⁊ oēs ad tēplum cōgregari. Quo facto cū ille introiſſent tēplū ſoluētes cingulū ſuū poſuerūt in colla deoꝝ ⁊ ad terrā trahētes ī puluerē ↄfregerūt: dixerūtqꝫ aſtātib⁹. Ite ⁊ vocate medicos vt curēt deos veſtros: tūc iuſſu regis aqlina ſuſpēdiꝛ ⁊ ligato ad ei⁹ pedes ingēti ſaxo mēbra ei⁹ oīa diſrūpunꝛ: que cū migraſſet ad dn̄m ſoror ei⁹ nicea in igne proijciꝛ: ſed inde illeſa exiēs ꝓtin⁹ decollaꝛ. Poſt hoc xpofor⁹ regi preſentaꝛ: q̄ iuſſit eū virgis ferreis cedi ⁊ caſſidē ferream ⁊ igneā in caput ei⁹ poni. Deinde ſcānū ferreū fieri fecit ⁊ xpoforū ibidē ligari ⁊ ignē iniecta pice ſuccēdi. Sed inſtar cere ſcannū cōfringiꝛ ⁊ xpofor⁹ illeſus egrediꝛ. Deinde iuſſit eū ad ſtipitē ligari ⁊ a .cccc. militibus ſagittari. Sagitte aūt oēs in aere ſuſpēdebanꝛ: nec ipm aliqua ↄtingere potuit. Rex aūt putans ipm a militibus ſagittatū cū eidē inſultaret ſubito vna de ſagittis ab aere veniens ⁊ retro ſe vertēs regē in oculo pcuſſit ⁊ ipm ꝓtinus excecauit. Cui xpoforus. Craſtina die cōſumēdus ſum: tu igiꝛ tyrāne lutū de ſanguine meo facies: ⁊ oculū inungens ⁊ ſanitatē recipies. Et ſic iuſſu regis ad decollādū duciꝛ: ⁊ ibi fuſa oꝛone decollaꝛ. Rex aūt modicū de ſanguine eius accipiēs ⁊ ſup oculū ſuū ponēs ait in noīe dei ⁊ ſcī xpofori ⁊ cōtinuo ſan⁹ effectus eſt. Et ſic rex credidit dans p̄ceptū vt ſi quis deū et ſanctū xpoforū blaſphemaret cōtinuo gladio ferireꝛ. Ambꝛ. aūt in p̄fa. ſic ait de hoc martyre. Xpoforo tāte virtutis cumul' ſic ⁊ doctrine grām dn̄e cōtuliſti vt .xlviij. milia hoīm de gentilitatis errore ad xpiani dogmatis cultum coruſcātibus miraculis reuocauit. Quiqꝫ niceam ⁊ aqlinā publico lupanari longo tpe ſub meretricia ſorde famulātes ad caſtitatis habitū ꝓuocauit: eaſdēqꝫ coronā ꝑcipere edocuit: ꝓpterea inter igneum rogū ferreo ſcāno conſtrict⁹ nimiū calorē non timuit: atqꝫ per diē integrum omniū militū ſagittis trāſfigi nō potuit. Ceterū vna ex his carnificis oculū colliſit: cui tamen beati martyris cruoꝛ mixtus cum terra lumen reſtituit ⁊ corporis cecitatem tollendo illuminauit ⁊ mentē. Nam ⁊ apud te veniā impetrauit atqꝫ vt morbos ⁊ infirmitates repellat ſuppliciter obtinuit.

De ſeptem dormientibus. xcvj. A.

Septē dormiētes ī ciuitate Epheſi orti ſunt. Decius autē impatoꝛ ꝑſequēs xpianos cum veniſſet epheſum iuſſit edificari tēpla in medio ciuitatis vt cū eis miſcerenꝛ ſacrificiis idoloꝝ. Cū ergo oēs xpianos inquiri iuſſiſſet ⁊ vinctos aut ſacrificare aut mori cōpelleret tantus penarum terroꝛ cūctis inerat q̄ amicus amicū ⁊ filiū pater: ⁊ patrē fili⁹ abnegabat. Hec in illa vrbe inuēti ſunt xpiani ſeptē maximianus. malchus. martinianus. dionyſius. ioānes. ſerapion ⁊ ↄſtātinus. Qui hoc vidētes nimis dolebāt. Et cū eſſent primi palatij ſacrificia idoloꝝ ſpernētes ī domo ſua ſe celabant ⁊ ieiuniis ⁊ oꝛonibus vacabant. Accuſati igiꝛ ante Deciū ſtatuunꝛ ⁊ cōprobati veraciter xpiani dato eis reſipiſcendi ſpatio vſqꝫ ad reditum decij dimittuntur. At illi patrimoniū ſuū interim inter pauperes expendētes inito cōſilio in montē celion ſeceſſerūt: ⁊ ibi eſſe ſecreti⁹ decreuerunt. Diu ergo ſic latentes vnus eoꝝ ſemꝑ miniſtrabat: ⁊ quoties intrabat vrbē figura ſe mēdici ⁊ habitu veſtiebat. Cū ergo Decius in vrbē rediſſet: ⁊ eos ad ſacrificādū perquiri iuſſiſſet: malchus miniſter eoꝝ territ⁹ ad ſocios redijt et eis furorē impatoris īdicauit. Qui cū grauiter terrerētur: malchus allatos panes eis appoſuit: vt cibo ↄfortati fortiores ad pluā redderenꝛ. Poſtq̄ a cenabāt ſedētes ⁊ colloquētes ī luctu ⁊ lachrymis ſubito ſicut de⁹ voluit dormierūt. Mane facto cū q̄ſiti fuiſſēt ⁊ inueniri nō poſſent ⁊ deci⁹ doleret q̄ tales iuuenes ꝑdidiſſet: accuſati ſunt q̄ hucuſqꝫ in mōte celion latuiſſent ⁊ ſua xpianis pauꝑib⁹ erogātes in ſuo ꝓpoſito ꝑmanerēt. Iuſſit ergo deci⁹ vt parentes eoꝝ adeſſent: ⁊ cōminatus eſt eis mortē niſi de eis dicerēt q̄cq̄d ſcirent. Illi aūt eos illis accuſauerūt ⁊ diuitias ſuas paupibus expēdiſſe cōqueſti ſunt. Tūc cogitās qd de eis faceret nutu dei iuſſit os ſpelūce lapidibus obſtrui vt ibi morerenꝛ fame ⁊ inopia circūcluſi. Quod miniſtri q̄dē fecerunt. Et duo xpiani theodor⁹ ⁊ rufin⁹ eoꝝ martyrium deſcribētes caute inter lapides poſuerūt. Mortuo igiꝛ Decio et tota illa generatiōe poſt annos .ccclxxij. anno .xxx. imperij theodoſij pullulauit hereſis eoꝝ q̄ negabat reſurrectionē moꝛtuoꝝ. Tūc contriſtat⁹ Theodoſius xpianiſſim⁹ impatoꝛ q2 fidē tā impie agitari videbat indut⁹ cilicio ſedens in interiori loco ꝑ ſingulos dies flebat. Quod vidēs miſericors deus cōſolari lugentes ⁊ cōfirmare ſpē de reſurrectiōe volens moꝛtuorum ⁊ theſaurū ſue pietatis aperiēs ita ꝑdictos martyres ſuſcitauit. Miſit ſiqdē in coꝛ cuiuſdā ciuis epheſi vt in illo monte edificaret ſtabula paſtorib⁹ ſuis. Cementariis ſpeluncā apiētib⁹ ſurrexerunt ſcī ⁊ ſe inuicē ſalutātes putabāt ſe tm̄ vna nocte dormiuiſſe ⁊ ꝑdianā triſtitiā recordātes īterrogauerūt malchū q̄ eis miniſtrauerat: qđ de eis decius decreuiſſet. At ille rn̄dit: ſicut dixi in ſero q̄ſiti fuim⁹ vt idolis imolarem⁹. Ecce qđ d̄ nobis cogitat impatoꝛ. Rn̄dit maximian⁹. Et de⁹ ſcit q̄ nō ſacrificabimus. Cūqꝫ ſocios confortaſſet iuſſit malchū vt empturus panes ad vrbē deſcenderet ⁊ plures q̄ heri afferēs panes qđ iuſſit impatoꝛ rediēs nūciaret. Tollens ergo malchus q̄nqꝫ ſolidos de ſpelūca exijt: ⁊ videns lapides miratus eſt. Sed aliud cogitans parū de lapidib⁹ cogitauit veniēs igiꝛ timidus ad portā vrbis

valde miratus eſt vidēs ſuppoſitū ſignū crucis. Unde
pergēs ad alterā portā vīdit idē ſignū inuenit vltra mo-
dum miratꝰ eſt. Uidēs oēs portas ſigno crucis appoſi-
to ꝛ mutatā ciuitatē ſignāſq; ſe ad primā portā redijt
exiſtimās ſe ſomniare. Uñ ſe ↄfirmās ꝛ vultū operiens
vrbē ingredit: ꝛ veniēs ad venditores panum audiuit
hoīes loquētes de xp̄o: ꝛ ampliꝰ ſtupefactꝰ ait. Quid
eſt hoc q̄ heri nemo xp̄m audebat noīare: ꝛ nunc oēs
xp̄m ↄfitent. Puto q̄ hic nō eſt epheſoꝝ ciuitas: q̄ȝ ali-
ter edificata eſt: ſȝ aliā ciuitatē neſcio talē. Et cū inter-
rogās audiſſet hāc eſſe epheſū errare veraciter ſe puta-
uit ꝛ redire ad ſocios cogitauit: acceſſit tñ ad eos q̄ pa
nes vēdebāt. Et cū argēteos ꝓtuliſſet mirātes vēditores
dicebāt adinuicē q̄ iſte iuuenis ātiquū theſauꝝ inueniſ-
ſet. Malchꝰ xo eos adinuicē loquētes vidēs putabat
q̄ vellēt eū trahere ad imperatorē: ꝛ territꝰ rogauit
eos vt ſe dimitterent ꝛ panes ꝛ argenteos retinerent.
At illi tenētes eū dixerunt ei. Unde es tu: q̄ȝ theſauros
antiquoꝝ imperatoꝝ inueniſti indica nobis ꝛ erimus
ſocij tecū: ꝛ celabimꝰ te: q̄ȝ aliter celari nō potes. Mal
chus xo nō inueniebat q̄d diceret illis pre timore. Illi
vero vidētes eū tacentē miſſo fune in collo eiꝰ trahe-
bāt ꝑ vicos vſq; in mediū ciuitatis. Et exijt rumor ad
oēs q̄ quidā iuuenis theſauros inueniſſet. Cōgrega-
tis ergo ad eū vniuerſis ꝛ eū mirātibꝰ volebat eis ſatiſ-
facere q̄ nihil inuenerat. Et circūſpiciēs oēs a nemine
cognoſci poterat: ꝛ ꝓſpiciēs in ppl̄m volebat cognoſce-
re aliquē de cōſanguineis ſuis quos veraciter viuere
putabat: ꝛ nullū inueniēs ſtabat quaſi inſanus in me-
dio populi ciuitatis. Quod cum audiſſet ſctūs Martinꝰ
ep̄s ꝛ antipater proc̄ſul qui nuper in vrbē aduenerat
mādauerūt ciuibus vt eū caute adducerēt ꝛ argēteos
eius. Cumq; a miniſtris traherek ad eccl̄iaȝ putabat q̄
ducerek ad imꝑatorē. Ep̄s igit ꝛ ꝓc̄ſul mirātes argē-
teos interrogauerunt eū vbi theſaurū incognitū inue-
niſſet. At ille rñdit ſe nihil penitꝰ inueniſſe: ſed de ſac-
culo parētū ſuoꝝ eoſdē denarios habuiſſe. Et interro-
gatus cuiꝰ ciuitatis eēt. rñdit. Bñ ſcio q̄ huiꝰ ciuitatis
ſum: ſi tñ hec eſt ciuitas epheſoꝝ. Proc̄ſul dr. Fac ve-
nire parētes tuos vt teſtenk ꝓte. Quos cū noīaſſet et
nullus eos cognoſceret dicebāt eū ſe fingere vt aliquo
mō euaderet. Et ait ꝓc̄ſul. Quō credimꝰ tibi q̄ hoc
argentū parentū tuoꝝ fuerit cū ſcriptura eius habeat
pluſq̄ trecētos ſeptuagintaſeptē annos: ꝛ ſit primorū
dierū Decij imꝑatoris ꝛ in nullo ſiles ſint argēteis no-
ſtris. Et q̄ō parētes tui añ tm̄ tp̄s fuerūt: tu xo iuue-
nis vis decipere ſapiētes ꝛ ſenes epheſi. Idcirco iube-
bo te legibꝰ tradi donec ↄfitearis q̄d inueniſti. Tūc ꝓ-
cidens malchus āte eos dixit. Pro deo dñi dicite mi-
hi q̄d vos interrogo ꝛ ego dicam vobis q̄d eſt in corde
meo. Decīꝰ imꝑator q̄ fuit in hac ciuitate vbi nunc eſt.
Ep̄s dixit. Fili nō eſt hodie in terra q̄ deciꝰ noīek: im-
perator añt fuit añ lōgū tp̄s. Malchꝰ añt dixit. In hoc
dñe ita ſtupeo ꝛ nemo credit mihi: ſȝ ſeqmini me ꝛ oſtē-
dā vobis ſocios meos q̄ ſunt in mōte celion ꝛ ipſis cre-
dite. Hoc enim ſcio q̄ a facie Decij imꝑatoris nos fugi-
mus: ꝛ ego ſero vidi q̄ īgreſſus ē deciꝰ ī hāc vrbē: ſi tñ
hec eſt ciuitas epheſi. Tūc ep̄s cogitās ī ſemetipſo di-
xit ꝓc̄ſuli. Q̄ȝ viſio eſt quā deꝰ vult oſtēdere in iuuene
iſto. Perrexerūt ergo cū eo ꝛ ciuitatis plurima multi-
tudo. Et ingreſſus eſt primo malchꝰ ad ſocios ſuos: et
poſt eū ep̄s ingrediēs inuenit inter lapides l̄ras ſigil-
latas duobus ſigillis argenteis: ꝛ cōuocato ꝑplo legit
eas ꝛ audiētibꝰ ꝛ admirātibꝰ cunctis. Et vidētes ſan-
ctos dei ſedentes in ſpelunca: ꝛ facies eoꝝ tanq̄ roſas
florentes: procidētes glorificauerunt deum. Statimq;
ep̄s ꝛ ꝓc̄ſul miſerūt ad theodoſiū imꝑatorē rogātes
vt cito veniret: ꝛ miracula dei nuꝑ oſtēſa videret. Qui
ꝓtinꝰ ſurgēs de humo ꝛ de ſacco ī q̄ lugebat glorificās
deū venit a ↄſtātinopoli epheſum. Et obuiātibꝰ ei cū-
ctis aſcenderūt ſil' oēs ad ſpeluncā. Et mox vt ſcti vide-
rūt imꝑatorē reſplēduerunt: ꝛ facies eorū ſicut ſol. Et
ingreſſus īꝑator ꝓcedit añ eos glorificans deū. Et ſur-
gēs amplexatꝰ eſt eos ꝛ ſuꝑ ſingulos fleuit dicēs. Sic
video vos tanq̄ ſi viderē dñm reſuſcitātē lazarū. Tūc
dixit ſctūs maximianus ad eū crede nobis q̄ ꝓpter te
reſuſcitauit nos deꝰ ante diē magne reſurrectionis vt
credas indubitanter q̄ reſurrectio mortuoꝝ eſt. Uere
eīm reſurreximꝰ et viuemus. Et ſicut infans eſt in vte-
ro mr̄is nō ſentiēs leſionē ꝛ viuit: ſic fuimus viuentes
iacētes ꝛ dormiētes ꝛ nō ſentiētes. Et his dictis vidē-
tibꝰ cūctis inclināntes capita ſua in terrā obdormierūt
et tradiderūt ſpūs ſuos ſm̄ dei imperiū. Surgēs autē
imꝑator cecidit ſuꝑ eos flens ꝛ deoſculās eos. Et cum
iuſſiſſet fieri loculos aureos in q̄bꝰ mitterenk ī ip̄a no-
cte apparuerūt imꝑatori dicētes vt ſicut hactenꝰ ī ter-
ra iacuerūt et ex terra reſurrexerūt: ita eos dimitteret
donec dñs iterū eos reſuſcitaret. Iuſſit ḡ imꝑator locū
illū inauratis lapidibus adornari: ꝛ oēs ep̄os reſurre-
ctionē ↄfidētes abſolui. Quod. ccclxxij. ānis dormiſſe di-
cunk: dubiū eſſe pōt: q̄ȝ anno dñi. cccclviij. ſurrexerūt
Decius añt regnauit vno tm̄ anno ꝛ tribꝰ mēſibꝰ. ſ. an-
no dñi. cclij. ꝛ ita non dormierunt niſi. cxcvj. annis.

De ſanctis Nazario ꝛ Celſo. xcvij. A.

NAzarius dr̄ quaſi nazareꝰ q̄d interp̄tak cōſecra-
tus vel mūdus vel ſeparꝰ vel floridus aut cuſto-
diēs. In hoīe reperiunk hic q̄nq;. ſ. cogitatio / affectio
intētio / actio ꝛ locutio. Cogitatio autē dȝ eſſe ſctā: affe-
ctio munda: intētio recta: actio iuſta: ꝛ locutio modera-
ta. Hec oīa fuerunt in btō nazario. Habuit eīm cogita-
tionē ſanctā: ꝛ inde dr̄ cōſecratus. Affectionē mundā:
ꝛ inde dr̄ mūdus. Intentionē rectā: ꝛ inde dr̄ ſeparatꝰ.
Intentio eīm eſt q̄ ſeparat oꝑa q̄ȝ ex oculo ſimplici cor-
pus lucidum: ex oculo neq̄ corpꝰ tenebroſum creatur.
Actionē iuſtā ꝛ inde dr̄ floridꝰ: q̄ȝ iuſtus florebit ſicut
lilium. Locutionē moderatā: ꝛ inde dr̄ cuſtodiēs quia
cuſtodiuit vias ſuas vt nō delinq̄ret ī lingua ſua. Cel-
ſus quaſi excelſus q̄ȝ ſe ſupra ſe extulit dū etatē puerilē
virtute animi ſuperauit. Horū vitā ꝛ paſſionē Ambro-
ſius in libro geruaſij ꝛ prothaſij reperiſſe dr̄ in quibuſ-
dam añt libris legitur q̄ quidā pbr̄ nazario deuotus
eius paſſionē cōſcripſit quā ceratius qui ſanctoꝝ cor-
pora ſepelierat ad caput ipſorum poſuit.

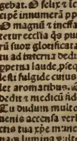

NAzarius filius illuſtriſſimi viri
noīe Aphricani ſȝ iudei beate
perpetue xp̄ianiſſime ꝛ romanoꝝ no-
biliſſime ꝛ a btō petro aplo baptizate
cū haberet nouē annos plurimū mi-
rabak vidēs patrē ſuū ꝛ matrē in ob-
ſeruatione religionis tā diſſimilr̄ va-
riari ꝛ q̄ mater ſua legē baptiſmi: pa-
ter xo ſuus legē ſabbati ſeq̄retur. Uñ
cui magis adherere deberet plurimū
dubitabat cū vterq; ad fidē ſuā eum
attrahere niteretur. Tandē nutu dei veſtigijs matris
adheſit ꝛ a btō lino papa ſacrū baptiſma ſuſcepit. Q̄d
pater intelligēs cepit ip̄m a ſctō propoſito auertere et
tormentoꝝ genera q̄ xp̄ianis inferunk per ordinē ex-
plicare. Q̄d añt dr̄ eū a lino papa baptizatum forte in-
telligik: non qui tunc papa erat ſed qui futurus erat.
Nazarius eīm poſt baptiſmū ſicut infra pz: ānis mul-
tis ſuperuixit: qui tñ a Nerone martyriū pertulit quī

petri anno vltimo ſui imperij crucifixit. Linus autez poſt mortẽ petri papa fuit. Cũ aũt pſi nullaten⁹ aſſentiret ſed potius xp̃m cõſtantiſſime predicaret ad preces parẽtũ qui ne occideretur timebãt de vrbe roma exiit: ⁊ ſeptẽ ſamarios de parẽtũ diuitijs oneratos accipiẽs per ciuitates italie venit ⁊ oĩa paupibus erogauit. De cimo aũt anno diſcretionis ſue a roma placentiam: et inde mediolanũ adueniẽs ſanctos geruaſiũ ⁊ ꝓthaſiũ ibidẽ in carcere detineri reperit. Audito aũt ꝙ nazarius predictos martyres animaret cito ad prefectũ ꝑtrahit: ⁊ in cõfeſſione xp̃i pdurans fuſtib⁹ verberatur: ⁊ ſic et vrbe illa piectus dũ de loco ad locũ pgeret mr̃ eius q̃ obierat ſibi appauit ⁊ filiũ ſuum ꝯfortans vt ad gallias ꝓperaret admonuit. Cũq; ad vrbẽ gallie que gemellus dicitur aduenisſet ⁊ ibidẽ plurimos conuertiſſet quedã mr̃ona filiũ ſuũ noĩe celſum elegãtẽ puez ſibi obtulit rogans vt ipm̃ baptizaret ⁊ ſecum duceret. Qḋ prefectus galliarum audiẽs iꝑm cum puero celſo retromanibus vinctũ ⁊ collo cathena cõſtrictũ in carcere recluſit vt eũ in craſtino tormẽtis afficeret. Tunc vxor ſua miſit ad eũ aſſerẽs iniuſtũ eẽ iudiciũ vt innocẽtes occideret: ⁊ deos ol potẽtes vĩdicare preſumeret Quib⁹ verbis preſes correct⁹ ſanctos abſoluit: ſed ne ibi pdicare preſumeret admonuit ⁊ interdixit. Uenit aũt ad vrbẽ treuerim ⁊ ibi xp̃m prim⁹ pdicãs: ⁊ multos ibi ad fidẽ xp̃i conuertẽs ibidẽ ſibi eccliam edificauit. Qḋ audiẽs Cornelius vicari⁹ neroni imperatori mãdauit. Qui centũ milites ad eũ capiendũ miſit: quem cũ illi iuxta oratoriũ qḋ ſibi cõſtruxerat inueniſſent manus eius ligauerũt dicentes. Magnus Nero te vocat. Quib⁹ nazarius. Incõpoſitus rex incõpoſitos milites hȝ. Quare eũ venientes honeſte nõ dixiſtis: Nero te vocat ⁊ veniſſem. Uectũ igit ad neronẽ ducebãt ⁊ puerũ celſum plorantẽ alapis cedẽtes vt ſequeretur vrgebant. Quos cũ nero vidiſſet iuſſit eos in carcerẽ recludi donec ipſos ſupplicijs excogitatis perimeret. Inter ea cũ nero quadam vice ad capiẽdas feras miſiſſet venatores ſubito ferarum multitudo erumpẽs viridariũ neronis intrauit vbi multos lacerauit ⁊ pleroſ; ꝑ occidit: inter q̃s et nero turbatus deſfugeret ⁊ vulnerato pede vix ad palatium puenirer. Multi; aũt dieb⁹ illi⁹ vulneris dolore decũbẽs: tandẽ nazarij ⁊ celſi meminit ⁊ putauit deos ſibi iratos fuiſſe eo ꝙ tãdiu ipſos viuere pmiſit. Juſſu igit imperatoris milites nazarium calcibus tundẽtes ⁊ puerũ verberãtes de carcere eduxerũt ⁊ coram impatore ſtatuerũt. Videns aũt nero facieȝ ei⁹ inſtar ſolis ſe fantaſtice deludi putauit ⁊ vt magicas artes deponeret ſibi dixit: ac vt dijs immolaret precepit. Ductus ergo nazarius ad templum rogauit vt oẽs exirent: ⁊ ſic eo orante oĩa idola ſunt cõfracta. Qḋ audiens nero iuſſit eum in mare precipitari: precipiẽs vt ſi forte euaderet ipm̃ inſequẽtes igni cõburerent: ⁊ puluerem ei⁹ in mare proiicerent. Nazari⁹ igit ⁊ puer celſus naui imponunt ⁊ in mediũ pelag⁹ pducti ibi precipitanĩ. Sȝ ſtatim circa nauẽ tẽpeſtas maxima cõcitat ⁊ circa ſanctos trãquillitas magna cernit. Dũ ĩtiq; periclitari timerẽt ⁊ malorũ q̃ in ſctõs cõmiſerant penitenrent: ecce nazari⁹ cũ puero celſo ſuper aquas ambulãs hilari vultu eiſdẽ apparuit: ac ſup nauẽ cõſcẽdẽs ipſis iã credẽtibus oroñe ſua mare placauit: ac inde cuȝ eis ad locũ per paſſus fere .cccccc. ĩuxta vrbẽ ianueſem puenit. Ubi cũ diutius pdicaſſet mediolanũ tãdẽ vbi ſanctos geruaſiũ ⁊ ꝓthaſiũ reliquerat venit. Qḋ cũ anolin⁹ pfectus audiuiſſet eũ remanẽte celſo in domo cuiuſdã matrone in exiliũ direxit. Nazari⁹ vo romã veniẽs: et patrẽ ſuũ iã ſenẽ ⁊ xp̃ianũ inueniẽs qũo ꝯuerſus fuerit

inqſiuit. Cui dixit a pl̃m petrũ ſibi appariuiſſe: vt ꝑcedentes ſe ad xp̃ꝫ vxorẽ ⁊ filiũ ſequeret admonuiſſe. De inde a tẽplor pontificibus ad vrbẽ mediolanũ. vnde romã in exilium miſſus fuerat redire cũ multa iniuria cõpellit. vbi cũ puero celſo pſidi pſtitit. Qui eductis extra portã romanaȝ in loco q̃ dr̃ tres muri cũ puero celſo decollatus eſt: quor corpa cũ xp̃iani rapuiſſent ⁊ in hortis ſuis collocaſſent: ĩ ipſa nocte ſctõ cuidã noĩe ceratio apparẽtes dixerũt vt eor corpa in domo ſua propter neronẽ pꝯfundius ſepeliret. Quibus ille. Queſo pꝯſanare pri⁹ filiã meã palyticã. Que cũ ꝯtinuo ſana fuiſſet corpa eor tulit ⁊ vt iuſſerãt ſepeliuit. Poſt lõgũ vo tpe dñs copa eor btõ ambroſio reuelauit. Celſum vo in loco ſuo relinquẽs: nazariũ eũȝ ſanguine recenti quaſi eadẽ hora ſepultum miro odore fragrãtem integrũ ⁊ incorruptũ cũ capillis ⁊ barba reperiẽs ipm̃ ad eccleſiã apl̃or tranſtulit: ⁊ ibi honorifice ſepeliuit. Celſum quoq; ꝑ inde poſtmodum ſuſtulit: ⁊ in eadem eccleſia collocauit. Paſſi ſunt autẽ ſub nerone qui cepit circa annos dñi .lvij. De hoc martyre ſic dicit Ambr. ĩ prefatione. Martyr ſanctus roſeo luſtratus cruore nazarius celeſte meruit cõſcẽdere regnũ. Qui dũ per innumera tormẽtorum ſupplicia crudeli⁹ vexaret: tyrãnicã rabiẽ fidei cõſtãtiã ſuperabat. Nec potuit pſecutorũ illatis cedere minis qñ ꝑ ſe certãte ipſe actor victorie xp̃s dñs dimicabat. Ducitur interea ad tẽpliũ idolis prelibare ꝓphanis quorũ potẽtã diuino fulti⁹ preſſidio mor vt ingreſſus eſt redegit in puluerẽ. Ob hoc iniquidas maris in vndas lõgius a terra piectus angelici muneris famulatu ſolida inter fluctus veſtigia pꝯgebat. O felix ⁊ inclit⁹ dñi pliator q̃ mũdi aggreſſus pñcipẽ innumerã pplĩ multitudineȝ vite ſociauit eterne. O magnũ ⁊ ineffabile ſacr̃m vt de illor poti⁹ ſalute letetur eccl̃ia q̃s puniſſe mũdus exultat: o btã mr̃ natorũ ſuor glorificata tormẽtis quos nõ plãctu: nõ gemitu ad internã deducit: ſȝ ad celeſtia eterna migrantes ppetua laude pſequit. O te tis fragrãtiſſime nitore celeſti fulgide cuius ineſtimabilis odor ſabellicis ꝑpollet aromatibus. Quẽ ambr. reperiẽs perhẽnẽ ꝓnuȝ dedit ⁊ medicũ fidei ꝓpugnatorẽ ſacri preli; bellatorẽ Tu dudum multo latitantem puluere draginam. Inuenis accenſa verbi virtute ſuperna. Ut pateant cunctis tua xp̃e munera ſedis. Angelicos cernans humanaq; lumina vultus. Hec Ambro.

De ſancto Felice papa. xcviij. B

Felix loco liberij in papã eligit et ordinatur. Cũ eñ liberius papa nollet arriãe hereſi aſſentire miſſus eſt in exiliũ a cõſtãtio filio cõſtãtini: et ibi per triẽniũ morat⁹ eſt. Quapropter vniuerſali cler⁹ romanus loco eius felicẽ ordinauerũt ipſo liberio volente ⁊ cõſentiẽte. Qui quidẽ felix concilio conuocato cor .xlviij. ep̃is cõſtãtiũ impatorẽ ⁊ arrianũ hereticũ: ⁊ duos pſbyteros ſibi fauẽtes condemnauit. Quapropter cõſtantius idignat⁹ felicem de ep̃atu ſuo deiecit ⁊ liberiũ eo pacto reuocauit: vt. ſ. ſolũmõ cõſtantio ⁊ alijs quos felix dãnauerat cõicaret. Liberius igit tedio affectus exiliũ in heretica prauitate ſubſcripſit: ⁊ ſic intn̄ pſecutio excreuit vt ꝙ plurimi ſacerdotes et clerici liberio nõ prohibente intra eccl̃iam ſunt necati Felix vo de ep̃atu deiectus cũ in predio ſuo habitaret inde eductus martyrium capitis obtruncatione ꝓmeruit circa annos domini .ccclxi.

De ſanctis ſimplicio ⁊ Fauſtino. xcix. B

SImplici⁹ ⁊ fauſtin⁹ frēs cū ſacrificare cōtēnerēt ſub diocletiāo rome multa ſupplicia ꝑtulerūt. Tādē data ſup eos ſnīa decollati ſunt ⁊ in tyberī corpa eoꝝ ꝓiecta. Soror aūt eoꝝ noīe beatrix eoꝝ corpa de flumine leuauit ⁊ honorifice ſepeliuit. Lucreti⁹ aūt ꝑfectus ⁊ ei⁹ vicarius dū ꝑdiū ipſoruꝫ ambiret eā teneri fecit ⁊ vt idolis immolaret ꝑcepit. Quā renuētē Lucreti⁹ nocte a ſeruis ſuis ſffocari ꝑcepit. Cuius corpus lucina ỽgo rapiēs iuxta frēs ſuos ſepeliuit. Poſt hoc ꝑfect⁹ lucretius ꝑdiū ipꝫ intrauit vbi ſcō amicis ſuis cōuiuio cū martyrib⁹ inſultaret: īfātulus qdā lactēs pānis inuolut⁹ de gremio mrīs q̄ ibi aderat cūctis audiētib⁹ exclamauit. Audi lucreti. Occidiſti ⁊ inuaſiſti: ecce dat⁹ es in poſſeſſionē inimici. Statimq̄ lucretius timēs ac tremens a demone arripit ⁊ ꝑ tres horas adeo eſt vexat⁹ vt in ipſo cōuiuio moreret. Qd videntes q̄ aderāt ad fidē cōuerſi ſunt: ⁊ narrabāt oīb⁹ paſſionē ſancte beatricis virginis in cōuiuio vindicatam. Paſſi ſunt aūt circa annos dñi.cclxxvij.

ℭ De ſancta Martha. c. A.

MArtha hoſpita xp̄i ſyro pr̄e Eucharia mr̄e regali ex ꝓgenie deſcēdit. Pr̄ ei⁹ ſyrie ⁊ maritime multarūq̄ oraꝝ dux extitit. Tria aūt opida .ſ. magdalū ⁊ bethaniā vtrāq̄ ⁊ hieroſolymitane vrbis ꝑtē martha cū ſorore iure mr̄ne hr̄ditatis poſſidebat. Nūq̄ aūt legit vir̄ habuiſſe aut hoīꝫ cōtuberniū ſubyſſe. Miſtrabat autē dño nobilis hoſpita ⁊ ſororē ꝑiter miniſtrare volebat: q2 videbat ſibi q̄ ad ſeruiēdū tāto hoſpiti nō ſufficeret ēt tot⁹ mūd⁹. Poſt aſcēſionē dñi cū facta eēt diſpſio diſcipuloꝝ ipa cū fratre ſuo lazaro ⁊ ſorore ſua magda. necnō btō maximino q̄ eas baptizauerat: ⁊ cui a ſpū ſcō fuerāt ɔmēdate: multiſq̄ aliis ablatis remis velis ⁊ gubernaculis oīb⁹ alimētiſq̄ ratib⁹ ab īudeib⁹ includūt. Qui dño duce marſiliā ꝑueneſt. Tādē territoriū aquēſeꝫ adeūt ⁊ ibidē ppl'ꝫ ad fidē ɔuertūt. Erat aūt .b. martha valde facūda ⁊ oīb⁹ gr̄oſa. Erat āt tūc tp̄is ſup rhodanū ī nemore q̄dā īter arelatē ⁊ auinionē draco q̄dā medi⁹ aīal medi⁹ piſcis groſſior boue lōgior eq̄ hn̄s dētes ſpata acutiores binis ꝑnis ex vtraq̄ ꝑte muīit⁹ q̄ latēs in flumie oēs trāſeūtes ꝑimebat ⁊ naues ſubmergebat. Venerat āt ꝑ mare de gallicia aſie gn̄at⁹ a leuiathā q̄ ſerpēs aq̄ſus ⁊ ferociſſim⁹ ⁊ bōacho aīali qd̄ gallicie regio gignit: ⁊ qd̄ īſectatores ſuos ꝑ ſpaciū iugeris ſtercus ſuū velut ſpiculuꝫ dirigit: ⁊ q̄cquid tetigerit velut ignis exurit. Ad quē martha a ppl'o rogata accedens ipmq̄ ī nemore quēdā hoīeꝫ māducātē repetiēs aquā bn̄dictā ſup eū ꝓiecit: ⁊ crucē quādā ſibi oſtdit. Qui ꝓtin⁹ vict⁹ vt ouis ſtās a .ſ. martha ꝓprio cīgulo alligat ⁊ ilico a ppl'o lāceis ⁊ lapidib⁹ ꝑimit. Vocabat āt draco ab incolis taraſcon⁹: vn̄ ī hui⁹ memoriā loc⁹ ille adhuc vocat taraſcona q̄ aū vocabat nerluc .i. niger loc⁹: eo q̄ ibi erāt nemora nigra ⁊ vmbroſa. Ibi igit beata martha de lnīa magrī ſui maximini ⁊ ſororis ſue deīn ceps remāſit ⁊ orōnib⁹ ⁊ ieiuniis indeſinēter vacabat: deīde ɔgregato ibidē magno ſororꝫ ɔuētu ⁊ ad honorē btē marie ſemꝑ ỽgis magna edificata baſilica fat ibi aſperā duxit vitā: carnē ⁊ oēm pinguedinē oua caſeū ⁊ vinū vitans ſemel tm̄ in die edebat. Cēties in die: tot' ⁊ ſoq̄ ī nocte genua flectebat. B. ℭ Quadā vice dū apd̄ Auinionē inter vrbē ⁊ fluuiū rhodani ꝑdicaret: iuuenis q̄dā vltra fluuiū ɔſiſtēs ei⁹ ỽba audire deſiderans cū nauigio careret nudat⁹ natare cepit: ſꝫ ſubito vi fluminis rapit ⁊ ꝓtin⁹ ſuffocat. Cui⁹ corp⁹ vix ſcdā die īuētū aū pedes ſancte marthe reſuſcitādū ꝑſētat. Illa vero ī modū crucis ſolo ꝓſtrata ſic orauit. Adonay dñe ieſu xp̄e q̄ fratrē meū lazarū dilectū tuū olim reſuſcitaſti: reſpice mi hoſpes chare ad fidē circūſtantium ⁊ reſuſcita puerꝫ iſtum. Et apprehenſa eius manu dextera mox iuuenis ſurrexit ⁊ ſacrū baptiſma ſuſcepit. Refert Euſebius in lib. v. hiſto. eccl'iaſtice q̄ mulier emoroiſſa poſtq̄ ſanata fuit in curia ſiue viridario ſuo ſtatuam fecit ad imaginē xp̄i cū veſte ⁊ fimbria ſicut ipm̄ viderat: ⁊ eam plurimum reuerebat. Herbe ỽo ſub iſta ſtatua creſcētes q̄ ante nullius erant virtutis cū fimbriā attingerent tāte virtutis erant vt multi īfirmi inde ſanarent. Illā aūt emoroiſſam quā dñs ſanauit Amb. dr̄ fuiſſe marthā. Refert aūt Hiero. ⁊ hr̄ in hiſt. triparti. q̄ iulian⁹ apoſtata imaginē quā emoroiſſa fecerat ide ſuſtulit: ⁊ ſuā ibidē collocauit: q̄ ictu fluminis cōfracta eſt. C. ℭ Obitū aūt ſuū ſibi dñs aū ꝑ annuꝫ reuelauit. In quo toto anno febrib⁹ elaborās ante octauū diem ſui exitus angelicos choros ſororis ſue in celū aīaꝫ deferētes audiuit q̄ mox fratrū ⁊ ſoroꝝ cōuentu ɔgregato ait. Mei comites ⁊ dulciſſimi alūni mihi q̄ſo cōgratulamini q2 angelicos choros ſororis mee aīaꝫ ad ſedes politicas ferētes ouāter cerno. O pulcherrima et mi dilecta ſoror viuas cū magro tuo ⁊ hoſpite meo in ſede btā. Statimq̄ btā martha finē ſuū ꝑſentiēs ſuos admonuit vt luminarib⁹ accenſis circa ſe vſq̄ ad obitū vigilarent. Nocte ỽo media aū tranſitus ſui diē cuſtodib⁹ ſomno grauitatis ventus vehemēs irruit ⁊ luminaria cūcta extinxit. Illa ỽo malignoꝝ ſpirituū turbā cernēs orare cepit. Mi pater hely mi hoſpes chare congregati ſunt ad deuorandū me ſeductores mei ſcripta tenētes mala que geſſi. Hely ne elongeris a me: ſꝫ in adiutoriū meū intēde. Et ecce ſororē ad ſe venientē vidit que manu facē tenens cereos ⁊ lāpades inde accendit. Dūq̄ altera alterā ꝓprio noīe vocaret: ecce xp̄s aduenit dicens. Veni dilecta hoſpita: ⁊ vbi ego ſum illuc mecū eris. Tu me ſuſcepiſti in hoſpicio tuo: ego te recipiam in celo meo. Et inuocantes te exaudiā amore tuo. Appropinquāte ỽo hora ſui tranſitus foras deferri ſe fecit: vt celū poſſet videre. Iuſſitq̄ ſe in terrā ſuper cinerē poni: ⁊ ſignū crucis corā ſe teneri ⁊ in hec ỽba orauit. Hoſpes mi chare hāc paupercula tuā cuſtodi: ⁊ ſicut mecū dignatus es hoſpitari ſic me ſuſcipe in hoſpicio tuo celeſti. Iuſſitq̄ vt paſſio ſcd̄m lucā corā ſe legeret. Et cū diceret pr̄ in manus tuas cōmēdo ſpm̄ meū. illa emiſit ſpm̄. Sequēti ỽo die .ſ. dn̄ica dū circa corp⁹ ei⁹ laudes exoluerēt circa horā tertiā apd̄ petragoricas btō frōtoni miſſam celebrāti ⁊ poſt epl'am ī cathedra dormitāti dñs apparuit dicēs ei. Dilecte mi frōto ſi vis adimplere qd̄ olim hoſpite nr̄e pollicit⁹ es ſurge velociter ⁊ ſeq̄re me: q̄ iuſſa cōplēte ſubito ambo taraſconū venerūt: ⁊ circa corp⁹ ei⁹ pſallentes totū offm̄ ābo ceteris r̄ndētib⁹ ꝑegerūt ⁊ corp⁹ eius in ſepulcro ſuis manib⁹ collocauerūt. Verū dum apud petragoricas finitis cātib⁹ diacon⁹ euāgeliū lectur⁹ bn̄dictionē petēs epm̄ excitaret: ille vix excitat⁹ r̄ndit. Frēs mei cur me excitaſtis. Dñs ieſ⁹ xp̄s ad corp⁹ marthe hoſpite ſue me duxit ⁊ ipam tradidim⁹ ſepl'ture. Dirige igit illuc velocit nūtios q̄ nobis anulū nr̄ꝫ aureū ⁊ chirotecas griſeas deferāt: q̄ dū ad corp⁹ ſepeliēdū me apparārē ſacriſte cōmēdaui ⁊ ex obliuiōe dimiſi: q2 me tā cito excitaſtis mihi nūq̄ ⁊ hoc vt ei⁹ dixerat iuenientes anu-

lā ſolāq₃ chirotecā attuleriſt: alia vo ī ei⁹ rei teſtioniū ſacriſta retinuit addiditq₃ brūs frōto di. cū poſt ſepulturā ab eccl'ia exirem⁹: frat̄ qdā illi⁹ loci lr̄is ẜit⁹ nos inſecut⁹ dn̄z īterrogauit q̄ noie vocaret̄. Cui ille nihil rn̄dēs oſdit ei codicē quē ī manu tenebat aptū: in q̄ nihil aliō erat ſcriptū niſi v̄ſicul⁹ iſte. In mēoria eterna erit iuſta: hoſpita mea ab auditiōe mala nō timebit in die nouiſſimo. Cū vo codicē reuolueret cunctis folijs hoc repit ſcriptū. Cū āt ad ei⁹ ſepl'chrū crebra miracl'a fierēt. Clodone⁹ rex frācoꝝ xp̄ian⁹ effect⁹ eſt: ⁊ a ſctō remigio baptizat⁹: cū graue renū pateret̄ dolore ad eius tumulū veniēs ſanitatē ītegrā reportauit. Quapropt̄ illū locū ditauit ⁊ triū miliarioꝝ ſpacio ī giro ex vtraq₃ pte rhodani terrā villas ⁊ caſtra dedit locūq₃ illū liberū fecit. Martilla vo ei⁹ famula vitā ipſi⁹ ꝯſcripſit que poſtmodū ī ſclauonia pgēs ⁊ ibi euāgeliū xp̄i p̄dicās: poſt decimū annū a dormitiōe marthe in pace q̄euit.

De ſanctis Abdō ⁊ Sennē. cj. A.

Abdō ⁊ Sennē ſub decio imperatore martyriū paſſi ſunt. Cū enim decius imperator babyloniā cū alijs p̄uincijs ſupaſſet quoſdaz xp̄ianos ibi inuenit quos ſecū ad vrbē cordubam deducēs diuerſis ſupplicijs ꝯſummauit. Et eos duo ſubreguli rapiētes. ſ. abdō ⁊ ſennē ſepelierūt. Qui accuſati ⁊ decio p̄ſētati romā poſt eum vincti cathenis ducunt̄ ⁊ in cōſpectu decij ⁊ ſenatus introducti: aut ſacrificare ⁊ rerū ſuarū recipē libertatē aut morſib⁹ beſtiarū deuorari iubent̄. Cōtēnentes itaq₃ ⁊ ꝯſpuētes in ſimulacra ad theatrū ptrahunt̄ ⁊ ad eos duos leones ⁊ vrſi quatuor dimittunt̄. Qui cū ſctōs nō tāgerēt: ſ₃ etiā cuſtodirēt: iniectis in eos gladijs occidunt̄: ⁊ legatis pedib⁹ tracti ſunt ⁊ iactati añ ſimulacrū ſolis. Qui cū ibi triduo iacuiſſent: quirinus ſubdiacon⁹ eos collegit et in domo ſua ſepeliuit. Paſſi ſunt autē circa annos dn̄i. cclīij. Tempore autē ꝯſtātini ipſi quatuor martyres corpora eorū reuelauerūt ⁊ a xp̄ianis tranſlata ſunt in ciuitatē pontiani vbi dn̄s per eos multa preſtat beneficia populo.

De ſancto Germano. cīj. A.

Germanus d̄r a germine ⁊ ana q̄ eſt ſurſum quaſi ſupnū germē. Tria eñ reperiuntur in ſegete germinante. ſ. calor naturalis: humor nutrimētalis: et rō ſeminalis. Brūs igitur germanus d̄r quaſi ſemen germinans: q₂ in ipſo fuit calor per feruorem dilectionis humor per pinguedinē deuotionis ⁊ rō ſeminalis per virtutem predicatiōis per quam multos in fide ⁊ moribus generabat. Cuius vitam cōſtantinus preſbyter ad ſanctum ſenſurium ep̄m altiſiodoreñ. ſcripſit.

Germanus nobiliſſim⁹ gn̄e ī vrbe altiſiodoro nat⁹ et liberalib⁹ ſtudijs plurimū erudit⁹. Tādē romā ad diſcendū iuris ſciētiā eſt pfectus. Ubi tm̄ dignitatis accepit vt eū ſenatus ad gallias trāſmitteret vt apicē ducat⁹ toti⁹ burgūdie obtineret. Cū ergo altiſiodorēſem ciuitatē ceteris diligēti⁹ gubernaret: arborē quandā pinū ī media ciuitate h̄ebat: ad cui⁹ ramos p admiratione venationis ferarū capita ſuſpēdebat. S₃ cū ſctūs amator eiuſdē ciuitatis ep̄s de tali eū vanitate ſepe redargueret: monēs vt ēt illā arborē incidi mādaret ne aliqua mala occaſio ex hoc xp̄ianis eueniret ille nullatenus acq̄euit. Quadā aūt vice abſente germano arborē incidit ⁊ īcēdio totā dedit. Qd̄ audiens germanus xp̄iane religionis oblit⁹ vallatis militib⁹ illuc aduenit ⁊ mortē ep̄o itētauit. Ep̄s aūt diuina reuelatiōe germanū ſibi ſucceſſuruz agnoſcēs furēti ceſſit ⁊ auguſtudunū perexit. Poſtmodū altiſiodorū reuerſus germanū in eccleſia caute ꝯcluſit: ⁊ ibidē eū tōſurās ipm̄ ſibi ſucceſſorē eē p̄dixit. Qd̄ factū eſt. Nā paulopoſt ep̄s feliciter obijt ⁊ germanū plebs oīs ī antiſtitē poſtulauit. Qui ſubſtātia paupibus erogata: et vxore in ſororē cōmutata corp⁹ ſuū p. xxx. annos ſic afflixit vt nūq̄ panē frumēti nō vinū nō oleū nō fagimē nunq̄ vel ſalē p ſapore comederit. Bis tm̄ in anno. ſ. in paſcha ⁊ natali vinū ſumebat: ſ₃ tm̄ ipm̄ vini ſaporē aq̄s nimijs extinguebat. In refectiōe prius cinerē₃ p̄luſbebat: deīde panē ordeaceū ſumebat. Semp aūt ieiunās nunq̄ niſi veſpe comedebat. In eſtate vel hyeme nullā veſtē habuit p̄ter ciliciū ⁊ tunicā vl' cucullā. Que veſtis niſi forte alicui donaret̄ tādiu ferebat̄ donec attritione nimia ſolueret̄. Lect⁹ ſu⁹ cinere cilicio ⁊ ſacculo ornabat̄. Nullū puluinar caput ab hūeris eius leuabat ſ₃ ſemp gemēs ⁊ ſctōꝝ reliq̄as collo gerēs: nūq̄ veſtimētū raro calciamēta ⁊ raro ſingulum detrahebat. Sup hoīe₃ ſiq̄dē fuit oē qd̄ geſſit. Talis eñ ei⁹ extitit vita vt ſi miraculis caruiſſet incredibilis videret̄. Et tanta fuerūt miracula vt niſi merita p̄ceſſiſſent fantaſtica putarent̄. B. Hoſpitatus in quodā loco cū poſt cenā menſa iterū pararet̄ admiratus īterrogat cui denuo p̄pararēt. Cui cū dicerēt q̄ bōis illis mulierib⁹ q̄ de nocte incēdūt p̄pararēt: illa nocte ſctūs germanus ſtatuit vigilare. Et ecce vidit multitudinē demonū ad mēſam in forma hoīm ⁊ mulierū venientē. Qui eis precipiēs ne abirēt cūctos de familia excitauit inquirens ſi pſonas agnoſcerēt. Qui cū oēs vicinos ſuos ⁊ vicinas eſſe dicerēt: miſit ad domos ſingulorū demonib⁹ precipiēs ne abirent. Et ecce oēs in ſuis lectulis ſunt inuēti. Adiurati igit̄ ſe demōes eſſe dixerunt q̄ ſic hoībus illudebāt. Eo tp̄e brūs lup⁹ ep̄s tracaſine florebat cui⁹ vrbē cū athila rex obſideret: ſup portā brūs lupus acclamās q̄s eſſet qui eos ſic impugnaret inq̄ſiuit. Cui ille. Ego ſu₃ atthila flagellū dei. Quo ꝯ humilis p̄ſul dei ait gemens. Et ego ſum lupus heu vaſtator gregis dei ⁊ indigens flagello dei moxq₃ portas reſerari iuſſit. Illi aūtē diuinitus excecati p portā ad portā tranſierūt: neminē aūt vidētes aut ledentes. Beatus igit̄ germanus aſſumpto p̄dicto ep̄o lupo in britānias vbi h̄tici pullulauerūt pfect⁹ eſt: ſ₃ dū in mari eſſent ⁊ tēpeſtas maxia oriret̄: ad orōnē ſcti germāi ptin⁹ trāq̄llitas magna efficitur. Honorifice igit̄ a pplis ſuſcipiūtur: quoꝝ aduētū demones iā p̄dixerāt: quos ſanctus german⁹ de obſeſſis expulerat. Uerū cū hereticos ꝯuiciſſent ad ppria redierūt. C. Cū in quodā loco infirmus decūberet ꝯtigit vt tot⁹ ille vic⁹ repētino incendio ꝯflagraret. Qui cū rogaret̄ vt inde aſportat⁹ ignē euaderet ille incēdio ſe opponit ⁊ vltra citraq₃ oīa cōſumāte flāma hoſpitiū ei⁹ nō tetigit. Dū ad britānias iterato rediret vt hereticos ꝯfutaret: q̄dā ex diſcipulis ei⁹ gradu ꝯcito ei⁹ veſtigia ſequebat̄: q tm̄ apud cordomanū infirmat⁹ occubuit. Rediēs inde brūs german⁹ ſepulchrū ei⁹ aperiri fecit: ipm̄q₃ vocās ex noie q̄d ageret: an adhuc ſecum militare caperet requiſiuit. Mox ille reſidēs cuncta ſibi ꝯſtare ſuauia ac ſe nolle ecōtra vlterius reuocari rn̄dit. Tūc ſctō annuēte vt requieſceret ille depoſito capite rurſu₃ in domino obdormiuit. Dū in britānia p̄dicaret ⁊ ſibi ⁊ ſocijs rex britānie hoſpitiū denegaſſet: ſubulcus regis regreſſus ad paſcua receptā prebēdā in palatio ad tegurium ppriu₃ referēs vidit beatū germanū cum ſocijs fame ⁊ frigore labo-

rantem quos in domo ſua benigne recepit ⁊ vnicū vitulum quē habebat hoſpitibus occidi precepit. Poſt cenā ſcūs germanꝰ oīa oſſa vituli ſup pellē cōponi fecit: ⁊ ad eius orōnē vitulus ſine mora ſurrexit. Sequēti die Germanus regi feſtinus occurrit: ⁊ cur ei hoſpitium denegauit poteter inquirit. Tunc rex vehementer attonitus ſibi rñdere nō potuit. Et ille. Egredere inquit ⁊ regnum meliori dimitte. Germanus igit dei mādato ſubulcū cū vxore venire fecit: ⁊ vniuerſis ſtupentibus regē ꝯſtituit. Et extunc reges de ſubulci genere ꝓdeuntes dñant genti britonū. Cū ſaxones contra britones dimicarent ⁊ ſe paucos viderent ſanctos inde tranſeuntes vocauerūt: ⁊ ab eis ꝑdicati certatim oēs in baptiſmi gratiā cōuolabant. Die igit paſche ex feruore fidei ꝓiectis armis ꝓponunt fortiter preliari. Qd̄ illi audientes audacter ꝯ̄ inermes ꝓperant. Sed germanus latens cū ſuis oēs ammonuit: vt cum ipſe alleluia clamaret omnes ſibi vno clamore reſpōdeant. Qd̄ cū factū eſſet tātus hoſtes ſuper ſe iam irruentes terror inuaſit vt ꝓiectis armis nō ſolū mōtes ſed celū ſuper ſe ruere putarent cunctiqꝫ diffugerēt. Quadam vice dū ꝑ auguſtudunū trāſiēs ad tumulū ſcī caſſiani epī deueniſſet quō ſe haberet inquiſiuit. Ille ſtatim ex tumulo cūctis audiētibus ſic rñdit. Dulci q̄ete ꝑfruor et aduentū redēptoris expecto. Et ille. Quieſce ꝑ longum in xp̄o tp̄s ⁊ ꝓnobis attentius intercede vt obtinere ſacre reſurrectionis gaudia mereamur. Dū apud rauēnam deueniſſet a regina placida ⁊ filio ſuo valentiniano honorifice ſuſceptus eſt. Hora vero cene regina miſit ei vas argēti ampliſſimū de delicatoribus cibis plenum qꝫ ille ſic ſuſcepit vt cibos famulis traderet ſibi pro pauperibꝰ ipm vas argenteū retineret. Loco vō mulieris miſit regine ſcutellā ligneā panem ordeaceū ꝯtinentē: qd̄ illa libēter recepit et vas illud poſtmodū argēto texit. D. Quadā autē vice dū ꝑdicta regina eū ad ꝯuiuiū īuitaſſet: ille benigne annuēs ab hoſpitio ſuo vſqꝫ ad palatiū eo qꝫ ieiunijs ⁊ orationibus ac laboribus eſſet ꝯfectus aſino deferēte portatus eſt. Sꝫ dū comederet aſinus ſcī germani mortuꝰ eſt. Qd̄ regina audiēs equū mire manſuetudinis epo preſentari fecit. Quem intuēs ait. Meus mihi aſinus ꝑāteſ: qꝛ qui me huc attulit reportabit. Pergenſqꝫ ad cadauer: ſurge inq̄t muſcio reuertamur hoſpitio. Statimqꝫ ſubſiliens ſeipm cōcuſſit ⁊ quaſi nihil mali paſſus eſſet germanū ad hoſpitiū deportauit. Sed anteqꝫ de rauēna exiret ꝑdixit qꝫ nequaq̄ in hoc ſclo diutius moraret. Poſt modicū febre corripit: ⁊ die ſeptimo in dn̄o morit: et corpꝰ eiꝰ ad gallias ſicut a regina petierat trāſportat. Obijt circa annos. cccc.xxx. E. Verū cū. ſ. germanꝰ beato Euſebio vercellēſi epo promiſiſſet qꝫ in ſui reuerſiōe eccleſiā quā fundauerat ſibi dedicaret cum intellexiſſet. ſ. Euſebius. b. Germanū exiſſe de corpe eccleſiā ſuā dedicaturꝰ cereos accēdi iuſſit. Sed quāto plus accendebantur tanto plus extinguebātur. Quod vidēs Euſebiꝰ intellexit dedicatione aut alio tpe fieri oportere aut altari epo reſeruari. Cuꝫ igit. b. germani corpus vercellas delatū fuiſſet: mox in ꝑdictā eccleſiā inducit ⁊ ſtatim cerei oēs diuinitꝰ inflāmant. Tūc. ſ. Euſebiꝰ ꝓmiſſiōis btī germani meminit: ⁊ qd̄ viuens ſe facturū promiſerat mortuū feciſſe cognouit. Hoc ita oporteat accipi vt nō īteligat de magno euſebio vercellēſi qꝫ tpe ipſiꝰ factū ſit hoc. Nā ipſe ſub Valētiniano impatore mortuꝰ fuit: ⁊ a morte ipſiꝰ vſqꝫ ad mortē ſcī Germani vltra annos. l. effluxerāt. Fuit ergo aliꝰ Euſebius ſub quo illud quod enarratur euenit.

Euſebius dr̄ ab eu qꝫ eſt bonū ⁊ ſebe qꝫ eſt eloquētia vel ſtatio: vel euſebiꝰ ſonat bonꝰ cultꝰ. Ipſe habuit bonitatē in ſcīficatiōe ſui eloquētiā in defenſiōe fidei ⁊ ſtationē in ꝯſtātiā martyrij bonū cultū ī reuerētia dei.

Euſebiꝰ ſemꝑ virgo exiſtēs dū adhuc cathecuminꝰ eēt ab Euſebio papa baptiſma ⁊ nomē ſuſcepit. In q̄ baptiſmo manꝰ āgelice viſe ſūt q̄ ipm de ſacro fonte leuauerunt. Matrona q̄dā eiꝰ pulchritudine capta cū ipſius cubiculū vellet adire cuſtodiētibꝰ angelis ꝑuenire nō potuit. Mā facto mane ad eiꝰ pedes ꝓcidit ⁊ ab eo veniā petijt. Ordinatꝰ pbr̄ tāta ſcītate enituit vt in miſſarū ſolēnijs īter manꝰ eiꝰ miniſteriū āgelicū appareret. Poſt hoc cū arriana hereſis totā italiā īficeret īpatore ꝯſtātino eidē heresi fauēte: iulianꝰ papa euſebiū in vercellēſem epm ꝯſecrauit: q̄ tūc obtinebat īter alias vrbes italie pricipatū. Qd̄ heretici audiētes oēs fores eccle claudi fecerūt. At euſebiꝰ vrbē ingreſſus añ oſtiū maioris eccle q̄ eſt beate marie genua flexit et oīa oſtia ſua mox ad orōne aperiunt. Maxētiū mediolanēſeꝫ epm heretica prauitate corruptū de epatu eiecit: ⁊ ꝓ eo virū catholicū dionyſiū ordinauit. Sicqꝫ euſebiꝰ totā ecclīā occidētis ⁊ athanaſius totā eccleſiā oriētis ab arrianoꝝ peſte purgabant. Arriꝰ nāqꝫ pbr̄ alexādrinꝰ fuit q̄ xp̄ꝫ purā creaturā eſſe dicebat: aſſerēs qꝫ erat qū nō erat: ⁊ qꝫ ꝓpt nos factꝰ ē vt nos ꝑ eū tāq̄ ꝑ inſtrm deꝰ crearet: ⁊ iō magnꝰ cōſtātinꝰ celebrari fecit nicenū ꝯciliū vbi error ꝯdenatꝰ eſt. Ipſe aūt poſtmodū miſerabili morte interijt: qꝛ oīa viſcera ⁊ īteſtina ꝑ ſeceſſuꝫ emiſit. Cōſtantiꝰ aūt ꝯſtātini filiꝰ ipſa heresi corruptꝰ fuit. Quo circa ꝯſtātiꝰ īpator ꝯ̄ euſebiū plurimū indignatꝰ multoꝝ epoꝝ ꝯciliū ꝯuocauit ⁊ dionyſiū accerſiuit: multaſqꝫ epl̄as ad euſebiū deſtinauit q̄ ſciēs maliciā in multitudine ꝑualere venire cōtēpſit ⁊ ſuā ſenectutē oppoſuit. Vn̄ impator ſtatuit ꝯ̄ eiꝰ excuſationē in mediolanēſi vrbe q̄ ꝓpe erat cōciliū celebrari. Ubi cū euſebiū deeſſe vidiſſet: iuſſit arrianos fidē ſuā ꝯſcribere ⁊ dionyſiū epꝫ mediolanēſem ac. xxxiij. epos eidē fidei ſubſcribere: qꝫ audiēs euſebiꝰ de vrbe ſua mediolanū ꝓfecturꝰ exijt ⁊ multa ſe paſſurū ꝑdixit. B. Dū igit ad quēdā fluuiū veniſſet vt mediolanū ꝑgeret: nauis ꝓcul ex alia pte fluminis exiſtēs eo iubēte ad eū venit ⁊ ipm cū ſocijs ſine gubernatore alio trāſportauit. Tūc ei ꝑdictꝰ dionyſiꝰ obuiauit ⁊ ad pedes eiꝰ ꝓcidēs veniā poſtulauit. Cū igit euſebiꝰ ab īpatore nec minis nec blādicijs flecti poſſet corā oībꝰ dixit. Vos dicitis filiū minoreꝫ eſſe pre. Cur ergo mihi filiū meū ⁊ diſcipulū ꝑtuliſtis. Nō eſt enī diſcipulꝰ ſup magrm: nec ſeruꝰ ſup dn̄ꝫ ſuū: nec filiꝰ ſup patrē. Qua illi rōne cōmoti ſtati chirographū quē ſcripſerāt ⁊ cui dionyſiꝰ ſubſcripſerat ei obtulerūt. At ille. Neq̄q̄ poſt filiū ſcribā cui autoritate ꝑſumi: ſꝫ iſtū ſuccēdite nouiſqꝫ cui ſubſcribā ſi vultis cōſcribite. Sicqꝫ nutu dei ſucceſſus eſt chirographꝰ cui dionyſius ⁊ alij. xxxij. epi ſubſcripſerant. Rurſumqꝫ arriani aliū chirographum cōſcripſerunt ⁊ euſebio ⁊ alijs epis vt ſubſcriberent tradiderunt. Sed cum ab eo euſebio aiali nullatenus cōſentirēt: ceperūt plurimū gratulari qꝫ chirographū cui coacti ſubſcripſerāt penitus cōbuſtum videbāt. Tunc iratus cōſtātius euſebiū voluntati arrianoꝝ tradidit. Qui ꝓtinus ipm de medio alioꝝ epoꝝ rapiētes ⁊ diutius flagellātes eū ꝑ gradus palatij a ſummo vſqꝫ ad imū: ⁊ rurſus ab imo vſqꝫ ad ſummum traxerūt. Cum ergo capite cōcuſſo multū ſanguinem fudiſſet ⁊ adhuc

nõ aſſentiret: vinctis poſt tergũ mãib⁹ p collũ cũ fune ipſm trahebãt. Ipſe aũt grãs agẽs dicebat ſe p cõfeſſio ne fidei catholice mori eẽ paratũ. Tũc cõſtãti⁹ liberiũ pa pã/dionyſiũ: paulinũ ⁊ oẽs alios epõs q ei⁹ exẽplo fue rãt alati i exiliũ mitti fecit. Euſebiũ ꝟo apd ſcitopoli vrbẽ paleſtine arriãi duxerũt ⁊ ipm i q̃dã loco ſic artiſ ſimo recluſerũt vt eẽt illo longitudine breuior: latitu dine anguſtior: ita vt curuat⁹ nec pedes extẽdere: nec ſe in lat⁹ alterũ ꝟtere poſſet: capiteq̃ depꝰſſo hũeros tm̃ ⁊ cubitos mouere valebat. Verũtñ cõſtãtio defuncto iu lianus eidẽ ſuccedẽs ⁊ oib⁹ placere volẽs iubet exula tos epõs reuocari: ⁊ deoꝝ tẽpla apiri: ⁊ pace frui ſub le ge q̃ q̃ſq; vellet. Et ſic euſebi⁹ inde exiẽs ad athanaſiũ venit: ⁊ quãta paſſus fuerat eidẽ expoſuit. Defuncto au tẽ iuliano ⁊ iouiniano regnãte ſopitis arrianis: Euſe bius vercellas redijt: ⁊ eũ pplus cũ magna exultatiõ ne ſuſcepit. Sꝫ iterũ valẽte regnãte arriãi repululãt et euſebij domũ valãtes ⁊ extra domũ ſuppinũ ipꝫ trahẽ tes lapidib⁹ eũ obruerũt: ⁊ ſic ad dñm feliciter migrãs in eccl'ia quã ipſe cõſtruxerat ſepult⁹ eſt. Ferẽ qꝫ hãc grãm ſue ciuitati euſebi⁹ a deo ſuis pcib⁹ ĩpetraſſe vt nullus arrian⁹ ibidẽ viuere poſſit. Vixit aũt ſm̃ chronicã ad mun⁹.lxxxviij. annis. Floruit circa annos dñi.cccl.

De ſanctis machabeis. ciiij. B.

MAchabei fuerũt.vij. fratres cũ mře reuerẽda ⁊ Eleazaro ſa cerdote: q p obſeruatiõe legis cum carnẽ porcinã nollẽt comedere lau ita ſuppliciorꝫ gña ptulerũt ſꝫ qꝺ in.ij. Macha. cõtinet. Et notãdũ q eccl'ia orientalis facit feſta de ſanctis vtriuſq; teſtamẽti: occidẽtalis aũt e nõ facit feſta de ſanctis veteris te ſtamẽti: eo q ad inferos deſcẽderũt: pter q̃ de innocẽtib⁹ ex eo q i ipſis ſingulis occiſus eſt xp̃s: ⁊ de machabeis. Sũt aũt qua tuor rõnes q̃re eccl'ia de iſtis machabeis lꝫ ad inferos deſcẽderint ſolẽnizat. Pria eſt ppt prrogatiuã marty rij. Q2 ei i audita ſupplicia iter ſctõs veterꝫ teſtamẽti paſſi ſunt: iõ priuilegiati ſunt vt eoꝝ paſſio merito cele bret. Hec rõ ponit i hiſto. ſchola. Scõa ẽ ppter repre ſentationẽ myſterij. Septenari⁹ eñ numer⁹ eſt nume rus vniuerſitatis. Significant q̃ in iſtis oẽs pres vete ris teſtamẽti celebritate digni. Nã lꝫ de ipſis nõ ſolẽni zat eccl'ia: tñ q2 ad limbũ deſcẽderũt: tñ q2 multitudo multoꝝ nouoꝝ ſubintrauit in his tñ ſepiẽ impẽdit oĩ b⁹ reuerẽtiã q2 p ſeptẽ vt dictũ ẽ vniuerſitas dſignat. Tertia ẽ ppt exẽplũ patiẽdi pponũt eñ i exẽplũ fide lib⁹ vt ſm̃ hoꝝ cõſtãtia ad zelũ fidei aſcent ⁊ ad patiẽdũ p lege euãgelij ſicut illi p lege moyſi forti⁹ accingant. Quarta eſt ppter cãm ſupplicij. Nã p defenſiõe legis ſue talia ſupplicia paſſi ſunt ſicut ⁊ xp̃iani p defenſio ne legis euãgelice patiunt. Has tres vltimas rõnes aſ ſignat magiſter Io. beleth in ſumma de officijs.

De ſancto Petro ad vincula. cv. B.

FEſtũ ſcti petri apli qꝺ ad vincla dr̃ q̃dru plici de cã inſtitutũ fuiſſe putat. s. i memo riã liberatiõis petri in memoriã libera tiõis alexãdri p deſtruẽdo ritu gẽtiliũ: et p impetranda abſolutiõe ſpũaliũ vincu loꝝ. Pria q̃ cã eſt in memoriã liberatiõis petri. Nã ſicut dr̃ in hiſtoria ſcho. herodes agrippa ro mã adijt: ⁊ ibi gaio nepoti tyberij ceſaris familiariſſi mus extitit. Quadã aũt die cũ eẽt herodes i curru cũ gaio: leuatis in celũ manib⁹ ait. Vtinã viderẽ mortẽ ſenis ⁊ te dñm toti⁹ orbis. Sꝫ hoc auriga herodis au diuit ⁊ tiberio continuo intimauit. Quapropter indi gnatus tiberi⁹ ceſar herodẽ recluſit in carcerẽ vbi dũ quadã die iuxta arborẽ innixus eſſet cui⁹ frondib⁹ inſi debat bubo: vnus de cõcaptiuis peritus in augurijs di xit ei. Noli timere q2 cito liberaberis ⁊ intm̃ ſublima beris q amicos tuos in tui inuidiã concitabis ⁊ i hac pſperitate morieris. Quãcito aũt huius generis auẽ ſuper te videris vltra quintũ diem viuere nõ valebis. Poſt aliquot tp̃s tyberius morit ⁊ gaius in imperiũ ſublimatur q quidẽ herodẽ de vinculis liberauit ⁊ ma gnifice ſublimatũ regem in iudeam miſit. Cũq; veniſ ſet miſit manus vt affligeret quoſdã de eccleſia. Occi ſo aũt iacobo fratre ioannis gladio ob eodem añ dies azimoꝝ vidẽs q2 hoc gratũ eſſet iudeis in diebus azi moꝝ petrũ apphẽdit ⁊ in carcerẽ miſit volẽs poſt pa ſcha pducere eũ pplo. Angelus aũt noctu eidẽ aſſiſtẽs mirabilr̃ eũ a vinculoꝝ nexib⁹ liberauit ⁊ ad miniſte riũ pdicationis liberũ ire iuſſit. Facinus aũt regis dila tionẽ non patit vltiõis. Sequẽti vero die cuſtodes ad ſe venire fecit vt pro fuga petri diris eos penis affice ret. Hoc tñ impeditus eſt facere ne ſolutio petri alicui noceret. Nã concitus in ceſareã deſcendit: ⁊ ibi percuſ ſus ab angelo expirauit. Etenĩ ſicut refert Ioſeph⁹ in xix. antiq̃tatum lib. cũ ceſaream aduenuiſſet ⁊ ad eũ to tius prouincie viri vnanimiter conueniſſent: ille fulgẽ ti veſte ex auro argentoq; mirabilr̃ contexta indutus: incipiẽte die pcedit ad theatrũ. Vbi cum primũ ſolis radios veſtis argẽtea ſuſcepit repercuſſo ſplendore du plicatam ſpectãtibus lucẽ fulgur metalli vibrantis ef fudit vt intuentibus ꝯſtringeret aciẽ terror aſpect⁹: et per hoc plus aliqd de eo q̃ hũane nature eſt artifex ar rogantia mẽtiret. Ilico adulantis vulgi cõcrepãt vo ces dicentis. Hucuſq; vt hoiem te tenuimus: ſꝫ ex hoc iã ſupra humanã naturã te eſſe fatemur. Et dũ adula torijs demulceret honorib⁹ ⁊ oblatos ſibi diuinos ho nores nõ reſpueret: reſpiciẽs vidit inſidẽtẽ ſup funicu lũ capiti ſuo angelũ. i. bubonẽ mortis eius pxime nun ciũ: reſpiciẽſq; ad pplm dixit. En ego deus veſter mo rior. Sciebat eñ iuxta predicationẽ auguris ſe iſta. v. dies moriturũ. Et cõtinuo percuſſus per. v. dies vermi bus eũ corrodẽtibus expirauit. Hec Ioſephus. In me moriã igitur tã mire liberationis principis aploꝝ a vinculis ⁊ tã dire vindicte in tyrannũ pcrũ⁹ ſubſecu te eccl'ia feſtũ. ſ. petri ad vincula ſolẽnizat. Vñ ⁊ epla i miſſa canit in qua hec liberatio facta fuiſſe ꝑhibetur: ⁊ ſm̃ hoc videt q hoc feſtũ deberet vocari petri a vincu lis. B. Scõa cã inſtitutionis extitit: qm̃ alexãder pa pa qui ſextus poſt btm̃ petrũ rexit eccleſiã. ⁊ hermes p fectus vrbis rome q p alexãdrũ ad fidẽ conuerſus fue rat a quirino tribũno in diuerſis locis in cuſtodiã tene bantur. Dixitq; tribunus ad hermen prefectum. Mi ror te virum prudentem honorem dimittere prefectu re ⁊ vitam aliam ſomniare. Cui hermes dixit. Et ego ante hos annos hec omnia deridebam ⁊ hanc vitam ſolam eſſe putabam. Reſpondit quirinus. Fac ergo p bare me q aliam vitam noueris eſſe: ⁊ continuo fidei tue diſcipulũ me habebis. Cui hermes dixit. Sãctus alexander quem tenes in vinculis: ipſe hoc melius te docebit. Tunc quirinus maledicens hermem ait. ego dixi tibi vt me probare faceres hoc: ⁊ nunc me mittis ad alexandrũ quẽ pro ſuis ſceleribus teneo vinculatũ Verumtamẽ ſuper te ⁊ alexandrum cuſtodiam dupli cabo: ⁊ ſi ipſum tecũ vel te cũ ipſo inuenire potero ve ram fidem tuis ⁊ eius dictis vel ſermonibus adhibe bo. Fecit quod dixit: ⁊ alexandro hoc hermes protin⁹ indicauit. Orante igit ſctõ Alexãdro angelus ad eum

venit: ⁊ ipſꝫ ad hermē in carcerē duxit. Et īueniēs eos
quirinus inſimul. plurimū admiratus eſt. Et cū hermes
q̄rino narraret quō alexāder filiū ſuū mortuū ſuſcitaſ-
ſet dixit Alexādro q̄rinus. Habeo filiā gutturoſam no-
mie balbinā. Promitto igit̄ me tuā recipe fidē ſi filie
mee īpetrare poteris ſalutē. Cui alexāder. Uade citi⁹
⁊ ipſam ad carcerē meū adducito: cui dixit q̄rin⁹. Cuꝫ
hic ſis quō in carcere tuo potero te inuenire? Ad queꝫ
alexāder. Uade cito: q꞉ q̄ me huc adduxit ille me illuc
cito reducet. Pergēs igit̄ q̄rin⁹ filiaꝫ ſuam ad carce-
rem alexādri adduxit ⁊ ibidē ipm̄ inueniēs ad pedes
ſuos ſe pſtrauit. Tūc filia ei⁹ cepit vincula ſcti̇ alexan
dri deuote oſculari vt ſanitatē reciperet. Cui alexāder di
xit. Noli filia mea has meas oſculari cathenas: ſꝫ boi-
as ſcti̇ petri diligēter inq̄re: q̄s deuote oſculās recipies
ſanitatē. q̄rinus igit̄ in carcere vbi petr⁹ detēt⁹ fuerat
diligēter boias inq̄ri fecit: eaſq꞉ cū inueniſſet filie ſue
oſculandas dedit. Illa mox vt oſculata eſt vincula ſa-
nitatis eſt integre bñficiū aſſecuta. Tūc quirin⁹ veniā
petēs alexandrū de carcere extraxit: ⁊ ipſe cum fami-
lia ⁊ aliis q̄pluribus baptiſma ſuſcepit. Tunc ſanctus
alexāder hoc feſtū in kl̄. augu. celebrādū inſtituit: ⁊ in
honorē apl̄i petri eccliam fabricauit: vbi vincula repo
ſuit ⁊ ad vincl̄a noīauit. In hac ſolēnitate ad predictā
eccliam magn⁹ fit cōcurſus ppl̄i: ⁊ ibidē ppl̄s vincula
oſculat̄. C. ¶ Tertia cā inſtitutionis ſm̄ Bedā hec eſt
Octauian⁹ impator ⁊ Antonius ſibi inuicē affinitate
cōiuncti ſic inter ſe mūdi totius imperiū diuiſerūt: vt
octauian⁹ in occidēte italiā galliā ⁊ hiſpaniā. antoni⁹
xo in oriēte aſiam: pōthū ⁊ affricā poſſiderēt. Antoni⁹
aūt laſciuus ⁊ lubric⁹ cū ſororē octauiani in vxorē ha-
beret ipſam repudiauit: ⁊ cleopatrā reginā Egypti in
vxorē accepit. Ob hoc indignat⁹ octauianus manu ar
mata in aſiā cōtra antoniū pcedit ⁊ ipm̄ in oīb⁹ ſupa-
uit. Tūc antoni⁹ ⁊ cleopatra victi fugeſt ac ſemetipos
pre nimio dolore occiderūt. Egypti igit̄ regnū octauia
nus deſtruxit: ⁊ romanā puinciā fecit. Inde in alexan
driā perrexit: ⁊ oīb⁹ eā diuitiis ſpoliās romā ipſas trāſ
uexit. Uñ rēpubl. auxit: ita q̄ꝺ p vno denario dareſ q̄ꝺ
prius p quattuor vēdebat̄. Et q꞉ ciuilia bella valde vr-
bē vaſtauerāt: ita eā renouauit vt dixerit. Inueni late
riciā relinq̄ marmoreā. Q꞉ igit̄ intm̄ rempubli. auxit:
auguſt⁹ primo oīm vocat⁹ eſt. Uñ ⁊ ab eo auguſti dicti
ſunt q̄ ſibi in impio ſucceſſerūt: ſicut a Julio ceſare ei⁹
auunculo ceſares appellant̄. Uñ ⁊ hūc mēſem auguſtuꝫ
q̄ prius ſextilis dicebat̄: q꞉ a martio ſext⁹ erat ppl̄s ſuo
noīe intitulauit eū auguſtū vocans. In memoriā ita-
q꞉ ⁊ honorē victorie illius quā prima die auguſti octa
uianus habuit: oēs romāi hāc diē ſolēnizabāt vſq꞉ ad
tp̄s theodoſij impatoris q̄ cepit regnare āno dñi. cccc-
xxvj. Eudoxia igit̄ filia predicti Theodoſij impatoris
vxor valentiniani hieroſolymā ex voto perrexit. Ubi
quidā iude⁹ p magno munere duas ei cathenas obtu
lit q̄b⁹ ſub herode petr⁹ apl̄s vinct⁹ fuit. Cū igitur ro-
mā rediſſet ī kal. auguſti ⁊ in honorē imperatoris gē-
tiles romanos ſolēnizare videret: dolēs q̄ dānato ho-
tāt⁹ honor exhiberet̄: cogitāſq꞉ q̄ nō eos de facili a ta-
li cultura ⁊ cōſuetudine reuocare poſſet: cogitādo tra-
ctauit vt obſeruātia q̄dā ſic ſtaret: ſꝫ in honoreꝫ ſancti
petri fieret: ⁊ illū diē vniuerſus ppl̄s ad vincula noīa-
ret: habita igit̄ collatione cū btō pelagio papa populū
blandis exhortationibus induxerūt vt obliuioni trade
retur memoria principis paganoꝝ ⁊ celebris fieret me
moria pricipis apl̄oꝝ. Q̄ꝺ dū cunctis placuiſſet illas
cathenas quas de hierl̄m attulerat protulit ⁊ populo
oſtendit. Papa vero ⁊ illam cathenā ptulit quā ſub

nerone idē apl̄s vinctus fuit. Hac q̄ illis ſociata ita mi
raculoſe vna cathena facta eſt: ac ſi ſemper vna ⁊ eadē
extitiſſet. vñ papa ⁊ regina pariter ſtatuerūt vt q̄ꝺ hoīm
indiſcreta religio faciebat gētili dānato ī meli⁹ muta-
ta faceret apl̄oꝝ pricipi petro. Ipſa igit̄ vincula papa
cū regina ī ecclia ſancti petri ad vincula poſuit: ⁊ ipſaꝫ
munerib⁹ multis ⁊ priuilegiis magnis dotauit: ac p̄di
ctā diē vſq꞉ celebrē fore inſtituit. Hec Beda. Idē dicit
ſigiſbert⁹. Quāte aūt v̄tutis hec cathena fuit āno dñi
dccclxiiij. apparuit quēdā eū comitē impatoris Otto-
nis ppinquū diabol⁹ añ oculos oīm tam crudelr̄ arri-
puit vt ſeipm̄ dētibus laceraret. Tūc iuſſu īpatoris ad
Joā. pa. ducit̄ vt cathena ſcti̇ petri ei⁹ collo circunda-
ret̄. Sꝫ cū q̄dā alia cathena furētis collo fuiſſet impo-
ſita: ⁊ nihil ex hac pueniſſet ſalutis nimirū vbi nil la-
tebat v̄tutiſ tādē v̄a petri cathena pducit̄ ⁊ furētis col
lo īponit̄. Tāte aūt v̄tutis pōdus diabol⁹ ferre nō po
tuit: ſed mox corā oībus exclamās abſceſſit. Tūc theo
doric⁹ metēſis ep̄s ipſam cathenā arripuit ⁊ eā ſe nul-
laten⁹ dimiſſuꝝ niſi manus ſibi pſcideret̄ aſſeruit. Cū
igit̄ ſup hoc inter ep̄m ⁊ papā alioſq꞉ clericos grauis
oriret̄ cōtentio impator tandē ipſum litigiū ſedauit ⁊
ep̄o ex ipſa cathena a papa annulū īpetrauit. Narrat
miler⁹ in chronica ⁊ idē habet̄ in hiſtoria tripartita q̄
his dieb⁹ apud epirū draco ingens apparuit in cuius
oīe donatus ep̄s v̄tute inſignis expuens mox eū occi-
dit: pri⁹ tñ añ eius faciē digitis crucē deſignās ⁊ eideꝫ
oſtēdēs. Q̄uē vix. viij. iuga boū ne ei⁹ putredine aer in
ficeret̄ ad locū īcēdij trahere potuerūt. Itē q̄ꝫ ait ibidē
⁊ in eadē tripartita hiſtoria hr̄ ⁊ in creta diabol⁹ ī ſpe
cie moyſi ſe poſuit. Qui iudeos vndecūq꞉ cōgregās ſu
p magnū mōtis p̄cipitiū iuxta mare eos duxit. Quos
dū ad terrā pmiſſionis ſicco pede ſe p̄eūte ducere pol-
liceret̄ innumeros necauit. Uñ credit̄ q̄ diabol⁹ indi-
gnat⁹: q꞉ occaſiōe iudei q̄ regine cathenā dēderat plau
ſus octauiani ceſſauit de his ſe taliter vidicauit. Mul
ti aūt ex his q̄ euaſerūt ad baptiſmi grāꝫ cōuolarūt. Cū
eū mōs ip̄e declinis īcūberet ⁊ illi ſeſe euoluerēt prio
res tā acuti ⁊ rupib⁹ lacerati q̄ ī mare p̄focati mortui
ſunt. Cūq꞉ reliq̄ idē facere vellēt ⁊ de priorib⁹ q̄d eis ac
cideri ignorarēt q̄dā piſcatores ibidē trāſeūtes malū
q̄ꝺ acciderat narrauerūt eiſdē ⁊ ſic alij cōuerſi ſūt. Hec
in hiſtoria tripartita. D. ¶ Quarta cā inſtitutiōis hic
aſſignari pōt. Dñs eū a vinculis petrū miraculoſe ab
ſoluit: ⁊ eidē ligādi ⁊ abſoluēdi ptātē dedit. Nos autē
vinculis petōꝝ obligati tenemur ⁊ abſolui indigem⁹.
Iō igit̄ ipſꝫ in ſolēnitate q̄ dr̄ ad vincula honoram⁹: vt
ſicut ip̄e a vīculis abſolui pmeruit ⁊ ſicut abſoluēdi a
dño ptātē accepit: ⁊ ſic ip̄e a petōꝝ vinculis nos abſol-
uat. Hāc vltimā inſtitutiōis cāꝫ nōnullā extitiſſe q̄ꝺ de
facili ppēdere pōt ſi videat q̄ abſolutionē a vīculis in
apl̄m factā epl̄a cōmemorat: abſoluēdi ptātē ſibi con-
ceſſam euāgeliſta recitat abſolutionē ab ip̄o nobis fiē
dā hodierna oro poſtulat. Q̄ꝺ aūt p claues q̄s accepit
interdū etiā dānādos abſoluat in quodā miraculo q̄ꝺ
legit̄ in libro miraculoꝝ btē virginis ſatis claret. Apō
nāq꞉ coloniā vrbē in monaſterio ſancti petri erat q̄daꝫ
monach⁹ leuis lubric⁹ ⁊ laſciuus: hic dū ſubita morte
fuiſſet p̄uēt⁹: demōes ipm̄ accuſabāt: ⁊ q̄libet petōꝝ ge
nera ꝯ ipſꝫ clamabāt. Un⁹ dicebat. Ego ſuꝫ cupiditas
q̄ tu ꝯ dei p̄cepta tā frequēter cupiſti. Ali⁹ clamabat.
Ego ſum vana gl̄ia qua te apud hoīes iactāter exalta
ſti. Alius ait. Ego ſum mēdaciū in q̄ mētiēdo peccaſti
Et cetera ſlr̄. E cōtrā q̄dā bona opa q̄ fecerat ipſꝫ excu
ſabāt dicētia. Ego ſum obediētia quē ſenioribus ſpūa
libus exhibuiſti. Ego ſum pſalmoꝝ cātus quē frequē-

ter deo cōcluſiſti. Sctūs aūt petr⁹ cui⁹ erat monachus
ꝓ ipſo depcaturus deū adiuit. Cui rñdit dñs. Nūqd non
ꝓpheta me inſpirāte dixit. Dñe qs habitabit in taber-
naculo tuo aut qs re. in mōte ⁊c. Qui ingredit ſine ma
cula ⁊c. Quō hic pt ſalu⁹ eſſe cū nec ſine macula ſit in
greſſus nec ſit iuſtitiā opatus. rogante igit ꝓ eo petro
cū virgine matre dei hanc dñs ſnīam ꝓtulit vt ad cor-
pus rediret ⁊ ibidē penitentiā ageret. Tūc cōfeſtim pe
trus clauē quā manu tenebat diabolū terruit ⁊ in fugā
cōuertit. Illam vō ei⁹ i manu cuiuſdā q in pdicto mo-
naſterio monach⁹ fuerat tradidit: ⁊ vt ad corp⁹ ipſam
reduceret pcepit. Qui ab eo ꝓ mercede reductiōis po-
poſcit vt ſingulis dieb⁹ pſalmū Miſerere mei de⁹: dice-
ret: ⁊ ſepulturā eius ſcobis mundaret. Ipſeq; de morte
rediens que ſibi cōtigerant omnibus enarrauit.

De ſancto Stephano papa. cvj. A.

STephanus papa cū multos gēti-
lium verbo ⁊ exēplo conuertiſſet: et
multa corpa ſctōꝝ martyrū ſepeliſſet
a valeriano ⁊ galieno anno dñi. cclx.
ſummo ſtudio ꝗquirit vt eum ⁊ cleri
cos aut ſacrificare cogerēt aut ſuppli
ciis diuerſis punirēt. Dederūtq; edi-
ctū vt quicunq; eos ꝓderet totā corū
ſubſtantiam poſſideret. Quapropter
decē de ei⁹ clericis ſtatiꝫ cōphēſi ſunt
⁊ ſine audiētia decollati. Sequēti die
ſtephan⁹ papa cōprehēdit ⁊ ad tēplū martis ducit: vt
ibi aut idolū adoraret aut capitalē ſnīam ſubiret. Sed
cū tēplū igreſſ⁹ fuiſſet ⁊ deū vt ipꝫ tēplū deſtrueret exo
raſſet ſtatim magna pars tēpli corruit ⁊ oīs multitu-
do pre nimio timore aufugit. Ipſe vō ad cimiteriū ſctē
lucie perrexit. Qd audiēs valerianus milites plures
priorib⁹ ad eū miſit. Qui venientes eū miſſam celebrā
tem inuenerūt: ⁊ ſtantē intrepidum ac incepta deuote
perficientem in ſua ſede decollauerunt.

De inuentione ſancti Stephani prothomar-tyris. cvij. A.

INuentio corporis protomartyris
Stephani anno dñi. cccc xvij. Ho-
norij principis anno. vij. facta fuiſſe
narrat. Reperit aūt ei⁹ inuētio tran
ſlatio ⁊ cōiūctio. Inuētio ipſi⁹ hoc or
dine facta fuit. Nā cū quidā pſbyter
noīe lucian⁹ in territorio hieroſoly-
mitano quē genadius inter illuſtres
viros cōmemorat ⁊ hec ſcripſit. feria
ſexta i ſtratu ſuo qeſceret ⁊ plene cui
gilaret: qdā vir ſenex ſtatura ꝓcerus
vultu decor⁹ barba ꝓlixa pallio cādido amict⁹ cui gē
mule auree ⁊ cruces ierāt ꝯtexte: calciat⁹ caligis i ſup-
ficie deauratis eidē appuit. Qui manu aureā vgā te-
nēs tetigit eū di. Sūma cū diligentia nros patefacito
tumulos: qꝛ indecēter deſpecto loco recōditi ſum⁹. Va
de igit ⁊ dic ioāni epō hieroſolymitano vt nos i hono
rabili loco reponat: qꝛ cū ſiccitas ⁊ tribulatio mūdū cō
cuſſerit nroꝝ ſuffragiis de⁹ mūdo ꝓpitiari decreuit.
Cui lucian⁹ pbr dixit. Dñe qs es. Ego ſum inqt gama
liel q paulū aplm enutriuit: ⁊ ad pedes meos legē ꝺdo
cui. Qui āt mecū iacet eſt ſctūs ſtephan⁹ q a iudeis la
pidat⁹ extra ciuitatē ꝓiect⁹ eſt vt a feris ⁊ auib⁹ deuo
raret. Sꝫ hoc oīno ille ꝓhibuit cui idē marty: illeſam
fidē ſeruauit. Ego aūt ipꝫ cū reuerētia multa collegi ⁊
in meo nouo tumulo ſepeliui. Ali⁹ aūt q mecū iacet eſt
nicodem⁹ nepos me⁹ q nocte ieſuꝫ adiuit ⁊ a petro ⁊ ioā
ne ſacrū baptiſma ſuſcepit. Quapropter idignati i eū
pricipes ſacerdotū occidiſſent niſi ob nri reuerētiā de-
ſtitiſſent. Uerūtñ oēm ſubſtātiā ei⁹ diripuerūt ⁊ a prin
cipatu depoſuerūt multiſq; eū afficiētes vberib⁹ ſemi
uiuū reliqrūt. Hūc cū ego in domo mea duxiſſeꝫ dieb⁹
aliqb⁹ ſuꝑuixit: ⁊ defunctū iuxta pedes bti ſtephani ſe
peliri feci. Terti⁹ vō q mecū eſt ipſe eſt abibas fili⁹ me⁹
q anno etatis ſue. xx. mecū baptiſma ſuſcepit: ⁊ vgo ꝑ-
manēs cū paulo diſcipulo meo legē didicit. Uxor vero
mea ethea ⁊ celemias fili⁹ me⁹ qꝛ fidē xpi noluerūt re
cipe nra nequaq̄ digni ſepultura fuere: ſꝫ eos alibi ſe-
pultos inuenies ⁊ eoꝝ tumulos vacuos ⁊ inanes. Hoc
dicto ſctūs gamaliel diſparuit. Lucian⁹ vō euigilās dñꝫ
exorauit vt ſi hec viſio i vitate fieret eidē ſcdō ac tertio
appareret. In ſequēti igit feria ſexta eidē ſicut prius ap-
paruit ⁊ cur ea q ſibi dixerat neglexerit reqſiuit. Nō in
quit dñe neglexi: ſꝫ rogaui dñm vt ſi hec viſio ex deo eſ
ſet mihi tertio appareret. Dixitq; ei gamaliel: qm i mēte
tua cogitaſti ſi nos inuenires qūo reliqas ſingulorꝫ di
ſcernere poſſes ex hiis q tibi ſub ſiltitudine offero ſingu
loꝝ loculos ⁊ reliqas edocebo. Oſtēditq; ei tres cala-
thos aureos ⁊ qrtū argēteū qꝝ vn⁹ erat plen⁹ roſis ru
bētib⁹ ⁊ alij duo roſis albis. Quartū ēt oſdit calathū
argēteū plenū croco. Dixitq; gamaliel. Hi calathi nri
ſūt loculi ⁊ he roſe nre ſūt reliqe. Calath⁹ plen⁹ roſis ru
beis ē locul⁹ ſcti ſtephani q ſol⁹ ex nobis martyrio me
ruit coronari. Alij duo roſis albis pleni mei ⁊ nicode-
mi ſunt loculi q ſincero corde in ꝯfeſſione xpi pſeuera-
uimus. Quart⁹ vō argente⁹ croco plen⁹ eſt abibe filij
mei q cādore vginitatis pollebat ⁊ mūd⁹ de mūdo exi
uit. His dictis iterū diſparuit. Feria āt ſexta ſequētis he
bdomade eidē irat⁹ appuit: ⁊ de dilatiōe ⁊ negligētia
ſua eū grauiter icrepauit. Cōtinuo igit lucian⁹ hiero
ſolymā adiuit: ⁊ ioāni epō cūcta p ordinē enarrauit. per
gūt igit cū alijs epis acceritis ad locū pdictū luciano
oñſum. Cūq; cepiſſent fodere terra ꝯcutit ⁊ ſuauiſſim⁹
odor ſentit. Ad cui⁹ odoris mirā fragrātiā meritiſ ſctō
rū. lxx. hoies a diuerſis īfirmitatib⁹ liberant. Sicq; in
eccliam ſyō q eſt in hierlm vbi ſctūs ſtephanus archi-
diaconatus offō functus eſt cū magno gaudio ſci ōrum
reliqas trāſtulerūt ⁊ eas ibidē honorifice ꝯdiderunt.
Ea aūt hora pluuia magna deſcēdit. Huius viſionis ⁊
inuētiōis mētionē facit Beda i chronica ſua. B. Hec
inuētio ſcti ſtephani facta eſt ea die qua ei⁹ paſſio cele
brat ⁊ ei⁹ paſſio in hac die fuiſſe dr. Feſta aūt ab eccliā
mutata ſūt duplici rōne. Prīa ē qm xps iō nat⁹ ē i ter
ris vt hō naſceret i celis. Decuit igit vt natiuitati xpi
ꝯtinuaret natale ſcti ſtephani q prim⁹ ꝓ xpo martyriū
ſuſtinuit qd ē naſci i celo: vt p hoc notaret vnū ex alio
ſequi. Unde ēt cātat de ipo. Heri xps natus eſt in terris:
vt hodie ſtephan⁹ naſceret in celis. Scda rō eſt qm fe-
ſtū de inuētione ſolēnius agebat q̄ feſtū de paſſione.
⁊ hoc tū ꝓpter reuerētiā natiuitatis dñi tū ꝓpter mul
ta miracula q i ipſius inuētione dñs oſdit. Qꝛ ḡ paſ-
ſio ipſius dignior ē q̄ inuētio ⁊ ob hoc ſolēnior dꝫ eſſe:
iō ecclia feſtū de paſſione ad illud tps trāſtulit in q am
pliori reuerētia habeat. Trāſlatio āt eius vt ait Aug.
hoc mō fuit. Nā alexāder ſenator cōſtātinopolitanus
hierlm cū vxore ſua adiuit ⁊ ꝓthomartyri ſtephano pul
cherrimū oratoriū cōſtruxit: ac poſt eius obitum iuxta
eius corpus ſe ſepeliri fecit. Euolutis ḡ. vij. annis iu-
liana vxor ei⁹ in patriā ſuā volēs redire vtpote q a pri
cipibus iniuriā patiebat: corp⁹ viri voluit deferre. Qd
cū ab epō multis pcibus poſtulaſſet: epo duos loculos
argēteos ꝓtulit dicēs nō noui qs ſit ex his loculis viri
tui. Et illa: Ego noui ⁊ impetu faciēs amplexata ē cor
pus ſcti ſtephani. Sic ergo dū corpus viri putat acci-

pere caſu corp⁹ ꝓthomartyris accepit. Cū aūt naui cū corpe aſcēdiſſet: hymni audiebāt angelici: odor effragrat clamabāt demones: ſeuā ſuſcitāt tēpeſtatē dicentes. Ue nobis q: ꝓthomartyr ſtephan⁹ tranſit diro nos verberans igne. Cū ergo naute naufragiū formidarent ſtephanus inuocat: ⁊ cōtinuo apparuit eis dicēs. Ego ſum nolite timere. Statimq̧ trāquillitas magna ſubſecuta ē. Tūc audite ſunt voces demonū clamantiū. Impie prīceps nauē aſcēde: q: aduerſarius nr̄ ſtephanus eſt ī ea. Tūc princeps demonū quinq̧ demones ꝗ nauē incenderēt miſit. Sed angelus dn̄i in ꝓfundū eos dimerſit. Et cū calcedonē veniſſent demones clamabāt. Seru⁹ dei venit ꝗ ab iniq̄s lapidatus eſt iudeis. Cōſtantinopolim igit̄ incolumes puenerūt: ⁊ in quadā eccl'ia corpus ſcti ſtephani cū magna reuerentia cōdiderūt. hec Aug. Cōiunctio aūt corpis ſancti ſtephani cū corpore ſancti Laurentii hoc ordine facta fuit. Cōtigit em̄ Eudoxiam filiā Theodoſii imperatoris a demone grauiter cruciari: qd̄ cum patre ſuo in cōſtantinopolim conſtituto intimatū fuiſſet iubet filiam conſtantinopolim adduci vt ſacroſanctis prothomartyris ſtephani reliquiis tangeret. Demō aūt in ea clamabat: niſi ſtephanus romā veniat non exibo: qm̄ ſic eſt apoſtolorū voluntas. Quod cum imperator audiuiſſet a clero ⁊ pp'lo cōſtantinopolitano obtinuit vt corpus ſancti ſtephani romanis darent ⁊ ipſi bti laurentii corpus acciperent. Tunc impator pelagio pape ſuper hoc ſcripſit. Papa vero de cōſilio cardinalium imperatoris petitioni cōſenſit. Miſit igit̄ conſtantinopolim cardinales corp⁹ ſancti ſtephani romā deferrēt: ⁊ greci ꝓ accipiēdo corpore ſancti laurētii ꝓſequūt̄. Caput igit̄ ⁊ corp⁹ ſancti ſtephani recipit̄ ⁊ brachiū eius dextrū a capuanis deuotis precibus obtinet̄ ⁊ metropolitana eccl'ia in eius honore fabricabat̄. Cū aūt romā veniſſent ⁊ in eccl'ia ſancti petri ad vincula corp⁹ deferre vellent vectores ſubſtitērūt: nec vltra ꝓcedere pōt. Demō aūt ī puella clamabat. Fruſtra laboratis: q: nō hic: ſꝫ apud fratrē ſuū laurentiū ſedem elegit. Illuc igit̄ corp⁹ defert̄ ⁊ ad ei⁹ tactū puella a demone liberat̄. At laurenti⁹ aduentui fratris ſui quaſi cōgratulans ⁊ arridēs in alterā ptem ſepulcri ſeceſſit ⁊ medietatē illius vacuā fratri reliqt. Greci vero dū man⁹ apponūt vt laurētiū ferāt ad terrā velut exanimes corruerūt. Sꝫ orōib⁹ procis papa clero ⁊ pp'lo vix ad ſe ad veſperam redierūt. Oēs tn̄ intra .x. dies mortui ſunt. Latini etiā ꝗ ſibi conſenſerant in freneſim v'ſi ſanari nō potuerunt: quoaduſq̧ ſctōꝵ corpa inſimul tumulata fuerūt. Tūc vox de celo audita eſt. O felix roma q̄ corp⁹ laurētii hiſpani ⁊ ſtephani hieroſolymitani tā gl'ioſa pignora vno claudis mauſoleo. Facta eſt aūt iſta ↄiunctio .ix. kl'. maii circa annos dn̄i .cccc.xxv. C. ¶ Refert Augu. in lib. xxii. de ciuit. dei ſex mortuos ad inuocationē .ſ. ſtephani ſuſcitatos vidē lꝫ quēdā ꝗ cū mortuus ſic iaceret vt ei iā pollices ligarent̄: inuocato ſup eū noīe .b. ſtephani ↄtinuo ſuſcitat⁹ eſt. Itē quēdā puer a plauſtro cōtritū quē mr̄ ad eccleſiam .ſ. ſtephani deferēs viuū ⁊ ſanū recepit. Itē quandā ſctimonialē q̄ cū in extremo ſpū ↄſtituta ad eccl'iā .ſ. ſtephani delata fuiſſet ⁊ ibidē expiraſſet videntibus oīb⁹ ⁊ ſtupentibus ſanata ſurrexit. Item quādā puellam apud iponē cuius tunicā cū pr̄ ad eccl'iā .ſ. ſtephani depoꝛtaſſet eā poſtmodū ſup corp⁹ defuncte ꝓiecit ⁊ illa ſtatim ſurrexit. Itē quēdā iuuenē apd̄ iponē cuius corpus cū inunctū fuiſſet oleo .ſ. ſtephani ſtatim ſurrexit. Itē quēdā puerū ꝗ cū ad eccl'iā .ſ. ſtephani mortuus fuiſſet delat⁹ ad inuocationē .ſ. ſtephani viuꝰ eſt ꝓtinus reſtitutus. De hoc martyre ſic dicit Augu. Martyrem iſtū Gamaliel ſtolatus reuelauit. ſaul⁹ ſpoliat⁹ laudauit: xp̄s pannis inuolut⁹ ditauit ⁊ ꝓcioſo lapide coronauit. Idē. Itē in ſtephano emicuit pulchritudo corpis: flos etatis: eloquētia ſmocinātis ſapiā ſctiſſime mētis: ⁊ opatio diuinitatis. Idem. fortis columna dei eū inter lapidiferas manus captatorio forcipe teneret̄ fidei fundibulis ignitebat̄: feriebat̄: ⁊ ꝓducebat̄: cōſtringebat̄ ⁊ angebat̄ cedebat̄ ⁊ nō vincebat̄. Idem ſuper illud. Dura ceruice ⁊c. Hic nō blandit̄ ſed inuehit̄: nō palpat ſꝫ ꝓuocat: nō trepidat ſꝫ inſtigat. Idem. Attende ſtephanū conſeruū tuum hō erat ſicut ⁊ tu. et maſſa peccati erat ſicut ⁊ tu: eo pretio redemptus quo ⁊ tu. Et cū diaconus erat euangeliū legebat qd̄ legis vel audis ⁊ tu: Ibi inuenit ſcriptū. Diligite inimicos veſtros. Didicit legendo: ⁊ perfecit obediendo.

¶ De ſancto Dominico. cviii. A

Dominicus dr̄ quaſi dn̄i cuſtos vel a dn̄o cuſtodit⁹ vel dr̄ dn̄icus quātū ad ethymologiam huius nominis qd̄ eſt dn̄s: dr̄ aūt cuſtos dn̄i tribus modis. ſ. cuſtos honoris dn̄i quo ad deum cuſtos vinee dn̄i vel gregis dn̄i quo ad ꝓximum. Cuſtos voluntatis dn̄i ſiue ꝓceptoꝵ dn̄i quo ad ſeipſum. Secūdo dr̄ dn̄icus quaſi a dn̄o cuſtoditus. Dn̄s em̄ cuſtodiuit ipſū q̄tū ad triplicem ſtatum ſuum in quoꝵ primo fuit laicus. in ſecūdo regularis canonic⁹. in tertio vir ap'licus. Nā in primo cuſtodiuit eum faciendo eū laudabiliter incipere: i ſecundo feruēter ꝓficere: in tertio perfectionē apprehendere. Tertio pōt dici dn̄icus per ethymologiam hui⁹ noīs dn̄s. Dn̄s nanq̧ dr̄ quaſi donans minas: vel donans minus: vel donans munus. Sic dn̄icus fuit donatus. i. cōdonās minas per iniuriaꝵ dimiſſionem donans minus per corpis macerationē: q: corpi ſuo ſemper minus dabat q̄ appetebat: donās mun⁹ per libertatis largitionē: qui non ſolum ſua pauperibus tribuit ſed etiam ſeipſum pluries vendere voluit.

Dominicus ordinis predicatoꝵ dux ⁊ pater inclytus ex hiſpanie partibus villa q̄ dr̄ calaregia oxonien̄ſis dioceſ. pr̄e felice: mr̄e xp̄o ioanna noīe ſꝫ carnē originē duxit. Cui⁹ mr̄ an̄ ipſi⁹ ortū vidit in ſomnis ſe catulū geſtātē in vtero ardētē in ore facula baiulantē. Qui egreſſus ex vtero totā mūdi machinā īcēdebat. cuidā etiā mr̄one q̄ ipm̄ in ſacro fonte leuauerat videbat̄ q̄ puer dn̄icus ſtellā prefulgidā hr̄et in frōte q̄ totū orbē illuſtrabat: dū adhuc eſſet puerulus ⁊ ſub nutricis cuſtodia conſtitutus deprehēſus eſt ſepe lectū dimittere ⁊ ſup nudū humū iacere. Miſſus tandē valētiā ad ſtudiū amore ſapiētie addiſcēde vinū ꝑ decēniū nō guſtauit. Ubi cum fames valida eſſet libros cū oī ſupellectili vendidit ⁊ pretium coꝵ pauperib⁹ erogauit. Creſcēte iā eius fama ab ep̄o oxonien̄. in ſua eccl'ia canonic⁹ regularis efficit̄: ⁊ poſtmodū factus oīb⁹ vite ſpeculū a canonicis ſuppꝛior ordinatur. Ipſe aūt die ac nocte lectioni ⁊ orōni vacabat, aſſidue deū exorās vt ſibi hāc grām infūdere dignaret̄, qua ſe totum aliqñ ſaluti poſſet impendere ꝓximoꝵ. In lib. q̄ de collationibus patrū ſtudioſiſſime legens magnū perfectionis cumulū apprehēdit. Pergēs autē cū predicto ep̄o tholoſam deprehendit hoſpitem ſuū heretica prauitate corruptū. Quē ad fidē ↄuertit: ⁊ q̄ſi quēdā primitiaꝵ manipulū future meſſis dn̄o p̄ſentauit. Legitur in geſtis comitis mōtiſfortis q̄ cum beat⁹ dominicus quadam vice aduerſus hereticos predicaſſet auctoritates quas in medium produxerat: redegit in

ſcriptis: τ cuidã heretico cedulã illã tradidit vt ſup obiectis deliberare deberet. Illa aũt nocte ad ignẽ hereticis ꝯgregatis: cedulã quã receperat ꝓduxit ĩ mediũ. Cui ſocij dixerũt vt ĩ ignẽ illã ꝓiceret: τ ſi cõburi ꝯtingeret eorũ fides imo perfidia vera eſſet. Si vero cõburi nõ poſſet verã fidẽ romane eccl'ie ꝑdicarẽt: quapropt cedula in ignẽ ꝓiciť. Que cũ aliquãtulũ morã in igne feciſſet: incõbuſta ab igne ꝓtinus ꝓſiliit. Stupẽtibus cũctis vn⁹ ceteris durior ait. Proiciať iterũ: τ ſic experientia plenius reperieť et pleni⁹ experiemur veritatẽ. Proiciť iterũ τ iterũ ꝓſiliit incõbuſta. Iterũ ille dixit. Tertio ꝓiciať τ tũc ſine dubio rei exitũ cognoſcem⁹. Proiciť tertio: τ iterũ incõbuſta ꝓſiliit τ illeſa. Heretici aũt ĩ ſua duricia ꝑmanẽtes diſtrictiſſima inter ſe iuratione firmauerũt ne hoc aliq̃s publicaret. Quidã tñ miles q̃ ibi aderat τ nr̃e fidei aliquantulũ adherebat. iſtud miraculũ poſtmodũ publicauit. Factum eſt autẽ hoc apud mõtẽ victorialẽ. Silẽ q̃dẽ dr̃ accidiſſe apud fanũ iouis indicta ibidẽ ĩ dieb⁹ illis ꝯ hereticos quãdã diſputatione ſolẽni. B. ¶ Ceteris igiť ad ꝓpria redeũtibus τ ep̃o oxonieñ. defuncto ſolus ibidẽ. ſ. dñicus cũ paucis remãſit ꝯ hereticos cõſtãter verbũ dei annũciãs. Irridebãt aũt eũ aduerſarij veritatis: ſputa lutũ et hmõi vilia ꝓiicientes in eũ τ a tergo ꝓ deriſu ſibi paleas alligãtes. Cũ aũt ſibi interitũ minarenť: impterritus rñdebat. martyrij indign⁹ ſum glĩa: nõdũ merui iſtã mortẽ. Quapropter locũ trãſiẽs ĩ quo ſibi parare ferebanť inſidias nõ ſolũ intrepid⁹ verũ etiã cãtãs τ alacer ꝓcedebat. Q̃d illi admirãtes dixerũt illi. Nũquid nõ tu mortis horrore cohuteris? Quid acturus eras ſi cõprehẽdiſſem⁹ te? At ille. Rogaſſem vos ne repẽtinis me ſubito ꝑimeretis vulnerib⁹: ſed paulatim τ ſucceſſiue mẽbra ſingula mutilãtes: deinde oſtẽſis corã oculis meis detrũcatis mẽbrorũ ꝑticulis ipſos etiã oculos eruẽtes ad vltimũ ſemiviuũ laceratũq; corp⁹ ſic ꝑmittẽtes in ſuo ſanguine volutari: ſed prorſus ad libitum me necaretis. Cũ quẽdã repiſſet ꝓpter nimiã quã patiebať inopiã hereticorũ cõſortijs adheſiſſe decreuit ſe ip̃m venũdare quatenus et accepto precio de ſeipſo et egeſtatis illi⁹ occaſionẽ ꝑcideret: τ ſub errore venundatũ liberaret. Q̃d τ feciſſet niſi inopie ei⁹ diuina mĩa aliter ꝓuidiſſet. Alſo etiã cũ q̃dã mulier fratrẽ ſuũ in ſarracenorũ captiuitate detẽtũ lamẽtabili ſibi cõqueſtione exponeret nullũq; ſibi ad ei⁹ liberationẽ fatereť cõſiliũ ſupeſſe ille intima cõpaſſiõe cõmotus ſeip̃m ꝓ redẽptiõe captiui vẽdẽdũ obtulit. Sed de⁹ q̃ ip̃m neceſſariorẽ ad redẽptionẽ ſpũalẽ multorũ captiuorũ ꝓuiderat nõ ꝑmiſit. Hoſpitat⁹ in ꝑtib⁹ tholoſanis apd̃ quaſdã matronas ab hereticis ꝑ oſtẽtationẽ religiõis deceptas: ꝑ totã quadrageſimã vt ſic clauo clauũ retũderet in pane ſolũ τ aqua frigida cũ adiuncto ſibi ſocio ieiunauit. Nocte vo vigilijs cũ neceſſitas cogebat laſſa mẽbra ſup nudã tabulã reclinabat. Sicq; factũ ẽ vt illas matrõas ad agnitionẽ veritatis ꝑduceret. Poſt hoc aũt cepit d̃ inſtitutiõe ordinis cogitare cui⁹ officiũ eẽt ꝑ mũdũ ꝑdicãdo diſcurrere: τ ꝯ hereticos fidẽ catholicã cõmunire. Cũ igiť ĩ ꝑtib⁹ tholoſanis mãſiſſet ꝑ. x. ãnos a trãſitu oxonieñ. ep̃i vſq; ad tp̃s q̃ lateranẽſe ꝯciliũ debuit celebrari cũ fulcone tholoſano ep̃o romã ad cõciliũ ꝑnale aduit ac a ſummo põtifice innocẽtio ordinẽ q̃ ꝑdicatorũ diceret τ eſſet confirmari ſibi ſuiſq; ſucceſſorib⁹ poſtulauit. Qui cũ aliq̃tulũ ſe difficilẽ exhiberet. nocte q̃dã idẽ põtifex videbat in ſõnijs q̃ lateranẽſis eccl'ia grauẽ ſubito ruinã minareť. Q̃d cũ tremẽs aſpiceret ex aduerſo vir dei dñicus occurrebat humeriſq; ſuis ſuppoſitis totã illã caſurã fabricã ſuſtẽtabat. Euigilãs aũt τ viſionẽ intelligẽs petitionẽ viri dei hilariter acceptauit hortãs vt ad fratres ſuos rediẽs regulã aliquã approbatã ſibi eligeret τ ſic ad ip̃m rediẽs confirmationẽ ad libitũ impetraret. Regreſſus igiť verbũ ſummi põtificis fratrib⁹ patefecit. Erãt aũt ffres numero circiter. xvj. Qui inuocato ſpũ ſctõ regulã btĩ auguſtini doctoris τ ꝑdicatoris eximij ipſi pariter τ re et nõie ꝑdicatores futuri vnanimiter elegerũt quaſdam artioris quidẽ vite cõſuetudines quas ſibi ꝑ formã cõſtitutionũ obſeruãdas ſtatuerũt inſup aſſumẽtes. Verũ τ interea innocentio defuncto τ honorio in ſummũ põtificẽ ſublimato ꝯfirmationẽ ordinis anno dñi. M. cc. xvj. a predicto honorio impetrauit. Dũ igiť rome in eccl'ia ſctĩ petri ꝓ dilatiõe ſui ordinis exoraret glorioſos principes aplõrũ petrũ τ paulũ ad ſe veniẽtes aſpexit. Quorũ prim⁹ petr⁹ videlicet baculũ paul⁹ vero ſibi librũ tradere videbanť: addebãtq; dicentes. Vade ꝑdica: q2 a deo ad hoc miniſteriũ es elect⁹. Moxq; ĩ momẽto tp̃is videbať ei q̃ filios ſuos ꝑ totũ mũdũ diſperſos aſpiceret ĩcedẽtes binos τ binos. Quapropter tholoſam rediẽs fratres ſuos diſpſit: τ quoſdã q̃dẽ in Hiſpaniã: quoſdã vero Pariſi⁹: alios tandẽ Bononiã deſtinauit ip̃e vero romã reuerſus eſt. C. ¶ Monach⁹ quidã añ ordinis ꝑdicatorũ inſtitutionẽ in extaſi fact⁹: vidit beatã virginẽ flexis genib⁹ τ iunctis manib⁹ ꝓ humano genere filiũ deprecãtẽ. Qui dũ ſepe pie matri repulſam tandẽ inſtãte ea ſic ait. Mater mea q̃d poſſum vel debeo amplius eis facere: miſi patriarchas et prophetas a parũ ſe emẽdauerũt. Veni ego ad eos: deinde miſi aplõs τ me τ illos occiderũt. Miſi martyres τ confeſſores τ doctores: nec illis acquieuerunt. Sed q2 nõ eſt fas vt tibi aliq̃d denegem dabo eis meos ꝑdicatores ꝑ q̃s valeãt illuminari τ mũdari: ſin autẽ veniã cõtra illos. Similẽ viſionẽ ali⁹ vidit eodẽ tp̃e quo. xij. abbates ciſtercieñ. ordinis tholoſani cõtra hereticos ſunt trãſmiſſi. Nã cũ filius matri oranti rñdiſſet vt ſupra dixit mater. Bone fili nõ ſm eorum malitiã: ſ3 ſm tuã miam agere debes. Tunc filius victus precib⁹ ait. Ad votum tuum adhuc cũ eis hanc miam faciã q̃ ꝑdicatores meos eis mittã qui eos moneant τ informẽt: τ ſi ſe nõ correxerint amplius eis nõ parcã. Quidã frater minor qui multo tp̃e ſocius ſctĩ franciſci extiterat pluribus fratrib⁹ de ordine ꝑdicatorũ narrauit. Cum beatus dñicus rome ꝓ cõfirmatione ſui ordinis apud papã inſtaret nocte orans vidit in ſpiritu xp̃m in aere exiſtentem τ tres lanceas in manu tenentẽ τ ꝯtra mũdum eas vibrantẽ. Cui velociter mater occurrẽs quidnam vellet facere inquiſiuit. Et ille. Ecce totus mundus tribus vitijs plenus eſt. ſ. ſupbia: cõcupiſcentia et auaritia: τ ideo his tribus lanceis ipſum volo perimere. Tũc virgo ad eius genua procidens ait: fili chariſſime miſerere τ tuam iuſtitiã miã tẽperato. Cui chriſtus. Nonne vides quante mihi iniurie irrogãtur. Cui illa. Tempera fili furorẽ τ paulisper expecta. Habeo enim fidelem ſeruum τ pugilem ſtrennuum qui vbiq; diſcurrẽs mundũ expugnabit et tuo dñio ſubiugabit. Aliũ quoq; ſeruũ ſibi in adiutoriũ dabo qui ſecũ fideliter decertabit. cui filius. Ecce placatus faciem tuaʒ ſuſcepi ſed vellem ego videre quos vis ad tantum officium deſtinare: tũc illa xp̃o ſanctum dñicum pñtauit. cui chriſtus vere bonus τ ſtrennu⁹ pugil iſte τ ſtudioſe faciet que dixiſti. Obtulit etiam ſanctũ franciſcum: τ hũc chriſtus ſicut τ primum pariter commendauit. Sanctus autem dñicus ſocium ſuum in viſione ſua diligenter cõſiderans quẽ ante nõ nouerat in craſtino in eccl'ia inuentũ ex his que nocte viderat ſine indice re-

cognouit: ⁊ in ei⁹ amplex⁹ ⁊ oſcula pia ruẽs ait. Tu es
ſoci⁹ me⁹: tu pariter curres mecũ: ſtem⁹ ſimul ⁊ null⁹
aduerſarius ꝓualebit. Uiſionẽ q₃ ꝑdictã ſibi p ordinez
enarrauit. Et extunc factũ eſt eis cor vnũ ⁊ aĩa vna in
dño qđ ⁊ in poſteris mãdauerit ꝑpetuo obſeruari. D.
¶ Cũ quẽdã nouitiũ apulũ ad ordinez recepiſſet q̃dã q
predicti nouitiũ ſocij fuerat eũ adeo puerterũt ꝙ ad ſe-
culũ iã redire deliberãs veſtes ſuas modis oĩb⁹ expe-
ctabat. Qđ.b. dñic⁹ audiẽs ꝯtinuo oꝛoni ſe dedit. Igit
cũ dictũ iuuenẽ iã religioſis veſtib⁹ expoliaſſent ⁊ iam
ſua camiſia īduiſſent ille magis vocib⁹ clamare cepit
ac dicere. En eſtuo: en ardeo: en totus exuror. Extrahi-
te extrahite hanc camiſiã maledictã q̃ me totũ exurit.
Nullo ergo modo q̃ſcere potuit: quouſq₃ exut⁹ cami-
ſia religioſis veſtib⁹ denuo eſt indut⁹ ⁊ ad clauſtrũ re-
ductus. Exiſtẽte.b. dñico bononie cũ fratres iã ad dor
miẽdũ iuiſſent q̃dã frater cõuerſus a diabolo vexari ce
pit. Qđ cũ frat raynerī⁹ lauſanẽ. magr ei⁹ audiſſet.b.
dñico hoc ſtuduit indicare. Scĩus aũt do. ad eccliã añ
altare eũ portari fecit. Qui cũ vix a frĩbus decẽ fuiſſet
deportat⁹: dixit btũs dñicus. Adiuro te miſer vt dicas
mihi quare vexas creaturã dei: ⁊ quare ⁊ q̃ño huc itra
ſti. Qui rñdit. Uexo eũ q₂ meruit. Bibit eĩ heri ī ciui
tate ſine licẽtia prioris non adhibito ſigno crucis. Añ
tũc intraui in eũ in ſpẽ bibionis. An poti⁹ ipſe bibit me
ſimul cũ vino. Hoc aũt tũc eũ bibiſſe verũ ꝯptũ eſt. In-
ter hec factũ eſt primũ ſignuʒ ad matutinas: q̃ audito
diabol⁹ q̃ ī eo loq̄bat̃ dixit. Amõ hic pl⁹ ſtare nõ poſſũ
ex q̃ caputiati ſurgũt. Et ſic ad oꝛonẽ btĩ dñici exire cõ
pulſus eſt. Cũ ī ptib⁹ tholoſanis quoddã flumẽ trãſiſ-
ſet libri ei⁹ nullũ habẽtes cõſeruatoriũ ī fluuiũ cecide-
rũt. Die aũt tertia quidã piſcator ibi hamũ ꝓiciẽs cũ
magnũ piſcẽ ſe prẽdidiſſe putaret: libros ipſos extra-
xit penit⁹ ſic illeſos acſi in aliq̃ armario fuiſſent cũ oĩ
diligẽtia cuſtoditi cũ ad q̃ddã mõaſteriũ veniſſet ⁊ fres
q̃ſcerẽt nolẽs eos inq̃etare oꝛone fuſa clauſis ianuis
monaſteriũ cũ ſocio introiuit. Idẽ etiã cõptũ eſt cũ in
cõflictu hereticoꝝ cũ quodã cõuerſo ciſtercieñ. fuiſſet.
Nã cũ ſero ad quandã eccliaʒ deueniſſent ⁊ clauſaʒ in
ueniſſent oꝛonẽ fuſa a btõ dñico intra eccliã ſe ſubito
inuenerũt ⁊ noctẽ illã totã ī oꝛone duxerũt. Poſt labo
rẽ itineris ãteq₃ ad hoſpitiũ deueniſſet: ſitim ad fontẽ
aliquẽ extinguere cõſueuit ne in domo hoſpitis pl⁹ bi
bendo aliquã notã incurreret. E. ¶ Scholaris quidaʒ
lubricũ carnis patiens venit in quodã feſto ad domuʒ
fratrũ de bononia vt ibi miſſam audiret. Cõtigit autẽ
tũc miſſam btm̃ dñicũ celebrare. Cũ aũt ad oblationẽ
vẽtũ fuiſſet dict⁹ ſcholaris acceſſit ⁊ manũ ei⁹ cũ mul-
ta deuotione oſculat⁹ eſt. Quã cũ oſculat⁹ fuiſſet tantũ
ex illa ꝓdire ſenſit odoris fragãtiã quantã in vita ſua
nunq̃ aliqñ expertus eſt. Et extũc eſtus libidinis in eo
mirabiliter refriguit adeo vt q̃ ante erat van⁹ ⁊ lubric⁹
efficeret̃ poſtmodũ ꝯtinẽs atq₃ caſtus. O quãta mũdi
tie puritate eius caro pollebat cuius odoꝛ tã mirabilr
ſordes mentis purgabat. Sacerdos q̃dã videns aliqñ
btm̃ do. cũ ſuis fratrib⁹ ꝑdicationi tã feruẽter īſiſtere
deliberauit eis adherere dũmõ nouũ teſtamẽtũ ſibi ad
predicandũ neceſſariũ habere poſſet. Hec eo cogitãte
q̃dã iuuenis venale teſtm̃ ſub veſte baiulãs affuit. Qđ
ſtatim ſacerdos cũ magno gaudio emit. S₃ dũ adhuc
aliq̃tulũ dubitaret: fuſa ad deũ ꝑce impoſitaq₃ ſup librũ
exterius cruce librũ apuit ⁊ oculos ad capitulũ ꝙ p̃ſo
ſe obtulit mox cõiecit: ⁊ illud qđ in actib⁹ petro dictuʒ
eſt eidẽ occurrit. Surge deſcẽde ⁊ vade cũ eis nihil du-
bitans: q₂ ego miſi illos. Statimq₃ ſurgẽs eidem ad-
heſit. Cũ apud tholoſaʒ ī theologia legeret magr quĩ-
dã ſciã ⁊ fama ꝑclar⁹: quodã mane añ diẽ dũ ſuas pre-
uideret lectiões oppreſſus ſomno caput ſuũ in cathe-
dra paululũ reclinauit viſumq₃ eſt ſibi ꝙ ſeptẽ ſtelle ei
ꝑſtarẽt. Qui cũ de nouitate talis xẽnij pꝛimũ mira-
ret̃ ſubito in lumine ⁊ quantitate ꝑdicte ſtelle intantũ
creuerũt ꝙ totũ mũdũ illuminauerũt: q̃ euigilãs q̃dnã
ſibi hoc vellet plurimũ mirabatur. Et ecce dũ ſcholas
intraſſet ⁊ legaret.b. dñicus ⁊ cũ eo. vj. fres eiuſdẽ ha-
bitus ad ꝑdictũ magrm humiliter acceſſerũt ⁊ ſuũ ſibi
ꝓpoſitũ intimantes dixerunt ꝙ ſcholas ſuas cuperẽt
freq̃ntare. Qui recolliens viſionẽ ipſos eſſe. vij. ſtellas
quas viderat nõ dubitauit. Rome viro dei dñico poſi-
to vir q̃dã magr Reginaldus ſancti Aniani aurelian̄.
Decanus q̃ etiã pariſius in iure canonico rexerat anni
v. romã cũ aurelianẽſi ep̃o mare trãſiturus aduenerat
Dudũ autẽ in ꝓpoſito habebat relictis oĩbus predica-
tioni inſiſtere: ſ₃ quonãmõ id cõplere poſſet necdũ ad-
uerteret. Cũ aũt a quodã cardinali cui hmõi votũ exp̃ſ
ſerat de inſtitutione ꝑdicatoꝝ didiciſſet ⁊.b. dñico ac-
cerſito eidẽ ſuũ ꝓpoſitũ reuelaſſet extunc ipſius ordi-
nis deliberauit ingreſſum. nec mora graui febriũ infir
mitate corripit̃ ⁊ de ei⁹ ſalute penitus deſperat̃. Per-
ſeuerante aũt in oratiõe beato dñico ac btãm virginez
cui tãq̃ ſpãli patrone curã ordinis totã cõmiſerat exo-
rante vt vel ſaltem modico tp̃e eũ ſibi cõcedere digna-
retur. ecce ſubito reginã mĩe duab⁹ admodũ ſpecioſis
comitatã puellis reginald⁹ vigilãs ⁊ mortẽ expectãs
ad ſe viſibiliter venientẽ aſpexit blãdaq₃ facie ſibi dicẽ
tem. Pete a me qđ vis ⁊ dabo tibi. Deliberãti q̃d pete
ret vna ex ꝑdictis puellis ſuggeſſit ne q̃d peteret: ſ₃ ſe
totũ regine mĩe volũtati cõmitteret. Qđ cũ feciſſet il-
la manũ extẽdẽs virgineã aures eius ⁊ nares ⁊ man⁹
ei⁹ ⁊ pedes ſalutari quã tulerat vnctione perunxit for-
mulas ỽboꝝ proprias ad ſingulas vnctiones ſubinfe-
rens ad renes ait. Stringãt̃ renes tui cingulo caſtita-
tis. Ad pedes autẽ ait. Ungo pedes tuos in prepara-
tionẽ euãgelij pacis. Addiditq₃. Die tertia mittaʒ tibi
ampulam reſtitutiõis plenarie ſanitatis. Tũc ei habi
tum ordinis oſtẽdẽs en inquit iſte eſt habitus ordinis
tui. Hanc aũt viſionẽ ſimiliter btũs dominicus in ora
tione poſitus vidit. Mane aũt facto ad eũ veniẽs ſan-
ctus dominicus eũ ſanum reperit ⁊ ab eodẽ totius vi-
ſionis ſeriẽ audiuit: ⁊ habitũ quẽ virgo monſtrauerat
aſſumpſit. Nam antea fratres ſuppellicijs vtebantur.
Die autem tertia dei mater affuit: ⁊ corpus reginaldi
adeo perunxit ꝙ nõ ſolũ eſtum febriũ: ſed etiã ardoreʒ
cõcupiſcẽtie ſic extinxit vt ſicut ipſe poſtmodũ eſt ꝯfeſ-
ſus nec prim⁹ in eo mot⁹ libidis de cetero pullulauit.
Hãc viſionẽ iterato exhibitã q̃dã religioſus de ordine
hoſpitalioꝝ ꝑñte quoq₃ btõ dñico ꝓprijs oclis vidit et
ſtupuit hãc viſionẽ multis frĩb⁹ maxime poſt illi⁹ obi-
tũ.b. dñicus publicauit. Miſſus igit̃ reginaldus bono
niã ꝑdicatiõi ardẽter īſtabat ⁊ frm̃ nũer⁹ excreſcebat.
Poſt hoc aũt miſſus pariſi⁹ nõ poſt multos dies ī dño
obdormiuit. F. ¶ Iuuenis quidã nepos dñi ſtephani
cardinalis de foſſa noua cũ equo in foueã ꝑcipitio la-
pſus inde mortuus eſt educt⁹. q̃.b. dñico oblat⁹ oꝛone
fuſa vite priſtie eſt reſtitut⁹. In ecclia ſcĩ ſixti archite-
ctum quandã cõductũ a fratribus ſub cripta q̃dã rui-
na deſup reſoluta cõtriuit deniq₃ ſub cumulo cadentis
macerie iacentem extinxit: ſed vir dei dñicus corp⁹ de
cauerna ſubductũ ad ſe deferri iuſſit orationumq₃ ſua
rum ſuffragio ſtatim vite ſimul ⁊ ſanitati reſtituit. In
eadẽ ecclia apud romã dũ fres circiter. xl. manerent et
quadã vice panis valde modicũ inueniſſent.b. dñic⁹ id
modicũ qđ habebat̃ panis in ptes diuidit ſup mẽſam
mandauit

mādauit. ¶ Cūq₃ vnuſquiſq₃ buccellā panis cū gaudio frā geret: ecce duo iuuenes eiuſdē habit⁹ formeq₃ ↄſilis re fectoriū intrauerūt: palliorū ſin⁹ q̄ a collo pēdebāt ple nos panib⁹ deferētes. Quib⁹ i capite mēſe ſm dei dñi cū ſilēter oblatis ita ſubito receſſerūt vt null⁹ decetero vl vñ venerit vl q̄ abierit ſcire poſſet. ¶ Tūc ſctūs dñic⁹ ma nu ad fres circūq₃ ꝓtēſa mō inq̄t fres mei comedite. ¶ Cūq₃ .b. dñic⁹ aliqñ in itinere poſit⁹ eēt: ⁊ grauis plu uie inundatio fcā eēt ille ſignū crucis edidit ⁊ a ſe et a ſocio oēm pluuiā adeo ꝓpulſauit vt q̄ſi facto papilliōe de cruce cū tota terra deſa ſbīū inūdatiōe madeſceret nec vna gutta ad ſpaciū triū cubitorū eos contingeret. Quadā vice cū ptib⁹ tholoſanis trāſiſſet nauigio quā dā aquā nauta ab eo denariū ꝓ mercede trāſitus exi gebat. Cui cū vir dei ꝓ ſeruitio ſibi impēſo celorum re gnū ꝓmitteret addēs q₃ diſcipulus xpi eēt: nec aurū vl pecuniā deportaret: ille cū ꝑ cappā detrahens: mihi ſcit aut cappā aut denariū dimittes. ¶ Tūc vir dei erect ad celū oculis paululū īfra ſe orās moxq₃ in terrā re ſpiciēs ⁊ diuino nec dubiū ꝓcuratū nuīu denariū iacē tē vidēs: ecce inq̄t fr qd̄ poſtulas: tolle ⁊ me liberū i pa ce dimitte. Cōtigit aliqñ viro dei iter agēte aſſociari ſi bi religioſum quēdā ↄuerſatiōis ꝗdē ſctitate domeſti cū: ſ₃ loq̄la ⁊ lingua penit⁹ alienū: dolēs itaq₃ q₃ diuis eloquiis vna cū illo mutua ſe collatiōe refouere nō poſ ſet: tādē a dñico vt vn⁹ lingua loq̄ret alteri⁹ vbiſq₃ ſic alterutrū variatis ſeſe ꝑ triduū q̄ vel ſimul ituri erāt intelligere impetrauit. Quadā vice cū qdā multi ob ſeſſus demoniis ſibi fuiſſet oblatus iſte ſtolā accipiēs pri⁹ ſup colliū ꝓpriū poſuit: deinde demoniaci collū cin xit: mādās illis vt decetero illū hoīem nō vexarēt. ipi vo in eiuſdē obſeſſi corpe torq̄ri ſtatim fortiter accepe runt ⁊ clamare. Permitte nos exire: q̄re nos cruciari hic cōpellis. At ille. Nō dimittā vos inq̄t niſi mihi fi deiuſſorē dederitis q₃ vltra nequaq₃ decetero redeatis Quos inquiūt illi fideiuſſores poterim⁹ tibi dare. Et ille. Scōs martyres quorū corpa i eccīa hac requieſcunt Et illi nō poſſumus qr nr̄a corpa ↄtradicūt. Quib⁹ ille dixit. Opʒ vos dare: aliodn a cruciatu hoc neq̄q₃ libe ros vos dimittā. Tūc rñderūt ad hoc operā ſe daturos ⁊ poſtmodū dixerunt. Ecce impetrauim⁹ ꝗs lʒ immeri ti q₃ ſcti martyres fideiuſſerūt ꝓ nobis. requirēte autē eo huius rei ſignū dixerūt. Eatis ad capſam in q̄ ſunt recōdita capita martyrū ⁊ eā inueniētis inuerſam: q̄ſi tā eſt ⁊ ita iuētā eſt ſicut illi fuerāt ꝓteſtati. G. ¶ Pre dicāte aūt eo aliqñ q̄dā matrone ab hereticis deprauā te eius pedib⁹ ꝓuolute dixerūt. Serue dei adiuua nos ſi vera ſunt q̄ hodie ꝑdicaſti: iā diu mētes nr̄as erroris ſpūs excecauit. Quib⁹ ille. Cōſtātes eſtote: ⁊ expectate paulifper vt videatis quali dño adheſiſtis. Statimq₃ viderūt de medio ſui catū teterrimū ꝓſilire: q̄ magni canis q̄ſi litatē ꝑferēs habebat groſſos oculos ⁊ flam mātes: linguā longā latāq₃ atq₃ ſanguinolētā ⁊ ꝓtra ctam vſq₃ ad vmbiculū. Caudā vo hñs curtā ſurſum q₃ ꝓtēſam: poſterioꝝ turpitudinē quocūq₃ ſe vteret oſtē debat de quibus fetor intolerabilis exhalabat. Cunq₃ circa illas matronas ſe aliquādiu huc illucq₃ vertiſſet tandē per cordā campane in cāpanille ↄſcēdens diſpa ruit: feda poſt ſe veſtigia derelinquēs. Ille g̃ matrone deo gr̄as agētes ad catholicā fidem ſunt ↄuerſe. Cum in partib⁹ tholoſanis q̄ſdā hr̄ticos ↄuicaſſet ⁊ illi eſ ſent incēdio deputati aſpiciēs inter eos quēdā raymū dū noīe ait miniſtris. Iſtū ſeruate ne aliquo mō cū ce teris cōburat. Cōuerſuſq₃ ad eū blādeq₃ alloquēs: ſcio inq̄t fili mi ſcio q₃ adhuc lʒ tarde bon⁹ hō eris ⁊ ſctūs. Dimiſſus itaq₃ ꝑ annos .xx. in heretica prauitate ꝑman ſit. ¶ Tādem ↄuerſus ⁊ frater ꝑdicatorꝝ effect⁹ in eodem ordine vitā ſuā laudabilr duxit ⁊ feliciter cōſummauit ¶ Cū eēt in hiſpania quibuſdā ſibi fratrib⁹ aſſociatis ap paruit ei ꝑ viſum imaniſſim⁹ draco q̄ fratres illos q̄ ſe cū erāt abſorbere aptis faucib⁹ nitebat: qd̄ vir dei īteli gēs fratres fortiter reſiſtere hortabat. Et poſt modi cū oēs illi excepto fratre adā ⁊ duob⁹ cōuerſis ab eo re ceſſerūt. Interrogat⁹ aūt q̄dā ex illis ab eo an ſilr vel let abire ait. Abſit pr̄ vt relicto capite ſequar pedes ⁊ ↄtinuo orōni ſe dedit ⁊ fere oēs poſtmodum ſua orōne cōuertit. Apd̄ ſctm̄ ſixtū in vrbe romana cū fratribus exiſtēs ſubito facto ſup eū ſpū dñi ad capitulū fratrib⁹ cōuocatis palā oīb⁹ nūciauit quatuor fratres ex ipſis in breui: duos vcʒ in corpe: duos vo in aīa morituros. Poſt modicū duo fratres ad dñm migrauerūt: duo vo de ordine receſſerūt. Exiſtēte eo bononie erat ibi q̄dā magr̄ Cōradus theutonicus: cuius ingreſſum ad ordi nē fratres mirabilr affectabāt. Cū aūt beat⁹ dñic⁹ cum priore monaſterii caſa marie de ordine ciſtercieñ. in vi gilia aſſumptiōis .b. Marie ſermocinaret familiari q̄ dā cōfidētia exigēte materia inter alia dixit ei: Fateor tibi prior q₃ tn̄ adhuc nulli expoſui vnq̄₃: nec tu alteri q₃ diu vixero reuelabis q₃ nūq₃ a deo in hac vita aliquid petii qd̄ nō aſſeq̄rer iuxta votū. Cui cū predictus prior diceret q₃ forſitan aū eū vitā finiret dictus dñicus ſpū ꝓ phetico qd̄ ipſe prior poſt ſe diu viueret: ſicut ⁊ factum fuiſſe cōſtat predixit. Tūc ille prior adiecit. Pete g̃ pr̄ vt det tibi magiſtrū Cōradū ad ordinē, cuius fratres introitū tm̄ flagitare vident. At ipſe rem inq̄t bone fr̄ difficilē poſtulaſti. Finito cōpletorio ceteris fratribus ad quieſcēdū pergētib⁹ ipſe in eccīa remanſit ⁊ i orō ne more ꝑnoctauit. Cōuenientibus igit fratrib⁹ ad pri mam cū cātor incepiſſet Iā lucis orto ſidere: ecce luci noue ſidus nouū futur⁹ magr̄ Cōradus ſubito veniēs ad pedes .b. dñici ſe ꝓſternēs habitū ordinis inſtanter petiit ⁊ perſeueranter accepit. Hic fuit in ordine valde religioſus: ⁊ lector in ordine plurimum glorioſus. Qui tandē moriēs cum iam oculos clauſiſſet: ⁊ fratres eū migraſſe crederent. ille apertis oculis fratres circūſpi ciens ait: dñs vobiſcū. Quibus rñdentibus. Et cū ſpū tuo: adiunxit. Fideliū aīe ꝑ miſam dei requieſcāt i pa ce. Et ſic ↄtinuo ille in pace quieuit. H. ¶ Inerat au tem ſeruo dei dñico firma valde mētis equalitas: niſi cū ad cōpaſſionē ⁊ miſam turbaret. Et qr cor gaudens exhilar et faciē placidā interioris hoīs ↄpoſitionē mā i feſta deforis benignitate ꝓcedebat. Tpe diurno cū fra tribus ſuis ſociis ſaluo quidē honeſtatis tenore nemo cōīor nocturnis horis vigiliis ⁊ orōnibus nemo inſiſ tior. Diē impartiebat ꝓximis noctē deo. De oculis ſuis quaſi quēdā fontem effecerat lachrymas. Frequenter qñ corp⁹ dñi eleuabat in miſſa intm̄ mēte rapiebatur exceſſum: ac ſi ibidē xp̄m incarnatū pñtē videret: pro pter qd̄ miſſam multo tpe cū ceteris nō audiuit. Erat aūt ſibi in eccīa ꝑnoctandi ↄſuetudo creberrima vt vix aut raro certū ad deſcēdū locū videret hr̄e. Et cū laſſi tudīe ſuccedēte ſomni interpellaret neceſſitas ſiue añ altare: aut ſup lapidē capite reclinato paululū deſce bat. Tres ſingulis noctibus accipiebat manu propria de quadā cathena ferrea diſciplinas: vnā vcʒ ꝓ ſe: alte rā ꝓ pctōribus q̄ verſant in mūdo. tertiā vo ꝓ his qui in purgatorio cruciant. Electus aliqñ in coteronenſi: al's citanieñ. epm̄ oīno renuit cōteſtās ſe pri⁹ terrā de ſerere q₃ electioni alicui de ſe facte aliquaten⁹ ↄſentire Interrogatus aliqñ cur nō libētius tholoſe in tholoſa naq₃ dioceſi in eius vcʒ dioceſi q₃ in carboneñ. dioceſi moraretur: rñdit. Quia in tholoſana dioceſi multos q̄

tergio mūdo inuoluit ⁊ ī quodā vaſe repoſuit. Aliquā
tulū aūt diuertēs ⁊ poſtea rediēs cādelas flāmis parē
tibꝰ ardere vidit. Currētes oēs ad tā grāde ſpectaculū
tādiu ibidē tremētes ⁊ orātes ſteterūt donec ſine leſio
ne manutergū penitꝰ exercerūt. R. ¶ Apud Bononiā
ſcholaris qdā noīe nicolaꝰ graui regnū ac genuū dolo
re adeo eſt vexatꝰ ꝙ de lecto ſurgere nō valebat. Cuiꝰ
⁊ femur leuū emercuit intātū ꝙ oīs ab eo ſpes curatio
nis abſceſſit. Deo igit̄ ⁊ btō dn̄ico ſe deuouens cū ſe filo
de quo fienda erat cādela totū mēſus eſſet in lōgū: ce=
pit etiā corpꝰ collū ⁊ pectus cingere cū tandē genu filo
ābiente cinxiſſet inuocato ad quelibet mēſurationē no=
mine ieſu btī dn̄ici cōtinuo ſe alleuiatū ſentiens excla=
mauit. Ego ſum liberatꝰ. Exurgēs ⁊ ꝓ gaudio lachry=
mās ſine aliquo fulcimēto venit ad eccliāz in qua cor
pus ſctī dn̄ici q̄ſcebat. In eadē qꝫ ciuitate multa ⁊ fe=
re innumerabilia miracula deꝰ ꝑ ſuū ſeruū dn̄icū opa=
tus eſt. In Sicilia apud auguſtā cū puella q̄dā q̄ vitio
lapidis laborabat incidi deberet mater eiꝰ ꝓ inſtanti
periculo filiā ſuā deo ⁊ btō dn̄ico cōmēdauit. Sequēti
igit̄ nocte dormiēti puelle. b. dn̄icus aſtitit: ⁊ in manu
eius lapidē quo torq̄bat̄ poſuit ⁊ abſceſſit: quē puella
euigilās ⁊ ſe liberatā inueniēs matri dedit ⁊ viſionē ꝑ
ordinē explicauit. Mater vo lapidē ad domū fratrum
attulit: ⁊ ipꝫ ī memoriā tāti miraculi corā imagine. b.
dn̄ici ſuſpēdit. In auguſta ciuitate cū ī feſto trāſlatio=
nis btī dn̄ici matrone q̄dā q̄ in eccl̄ia fratrū miſſaꝝ ſo=
lēnijs interfuere domū redirent ⁊ quādā mulierē pre
foribus domꝰ ſue filātē viderent: ipſam charitatiue re=
darguere ceperūt cur in feſto tanti patris a ſeruili ope
non ceſſaret. Illa vero indignata r̄ndit. Vos qui eſtis
bizote fratrū feſtū colite veſtri ſctī. Statimqꝫ oculis ī
tumorē cū pruritu cōuerſis ex ipſa ceperūt vermes ꝓti=
nus ſcaturire: ita ꝙ vicina q̄dā decē ⁊ octo vmes edu=
xit ex eiꝰ oculis numeratim. Cōpūcta igit̄ ad eccl̄iam
fratrū venit: ibiqꝫ peccā ſua ꝯfitēs ⁊ votū emittēs: ꝙ de
cetero ſctō dei dn̄ico nūq̄ detraheret: ⁊ eiꝰ feſtū deuo
te ageret ꝓtinꝰ reſtituta ē priſtine ſanitati. M. ¶ Sctī
monialis q̄dā noīe maria apud tripulim ī monaſterio
qđ dr̄ magdalena validiſſimis infirmitatibꝰ elaborās
ac in tibia grauiter ꝑcuſſa quinqꝫ mēſibꝰ cruciatu mi=
rabili vrgebat̄: ita vt ſinglis horis exitꝰ timeret̄. Que
intra ſe recolligēs ſemetipſam ſic exorauit. Mi dn̄e nō
ſum ego digna orare te: nec a te exaudiri: ſꝫ rogo dn̄m
meū btm̄ dn̄icū vt ſit mediator īter te ⁊ me: ⁊ mihi im
petret bn̄ficiū ſanitatis. Cūꝫ ergo diu cum lachrymis
exoraret: in extaſi facta vidit beatum dn̄icū cū duobus
fratribus aperta cortina que ante lectū eius pendebat
intrantem ſibiqꝫ dicentē. Quare tm̄ ſanari deſideras.
Et illa. Dn̄e vt deo meo deuotius ſeruire poſſim. Tūc
ille de ſub cappa vnctionem mire fragrantie proferēs
tibiā eius vnxit et ſtatīꝫ ſanata fuit. Et ait. Hec vnctio
eſt valde precioſa dulcis ⁊ difficilis. Cuius verbi cum
mulier requireret rationē dixit. Hec vnctio dilectiōis
eſt ſignū: q̄ vꝫ precioſa eſt: q: nullo pretio emi poteſt: ⁊
quia in donis dei nullū eſt melius. Dulcis: quia nihil
dulciꝰ charitate. Difficilis: q: cito perditur niſi caute
cuſtodiatur: ipſa etiam nocte ſorori ſue in dormitorio
quieſcenti apparuit dicens. Ego ſanaui ſororem tuam.
Que currens ipſam ſanatā inuenit. Que cū ſe etiā ſen
ſibili vnctione inunctā ſentiret ipſam cū bōbice ⁊ reue
rentia multa extersit. Que cum abbatiſſe confeſſori ⁊
ſorori oīa retuliſſet: ⁊ vnctionē in bōbice preſentaſſet
tanta ⁊ tā noua odoris fragrantia ſunt ꝑcuſſi vt nulla
eis poſſent aromata cōparari ipſaꝫ aūt vnctionē cum
multa reuerentia ſeruauerunt. Quam gratus aūt deo
extitat locus ī quo ſacroſanctū corpꝰ btī dn̄ici reqͥeſcit:
licet ex miraculis multis claruerit vnū tamen hic po=
ſuiſſe ſufficiat. Refert magiſter alexāder ep̄s Vindoci
nēſ. in poſtillis ſuis ſup illud vbū: Miſericordia ⁊ ve=
ritas obuiauerūt ſibi ⁊c. ꝙ quidā ſcholaris degens bo
nonie vanitatibꝰ ſeculi deditus viſionē talē conſpexit.
Videbat̄ ſiquidē ſibi ꝙ in quodaꝫ cāpo magno cōſiſte
ret: ⁊ ibidē tēpeſtas ingens ſup ipm̄ deſcēderet: qui dū
fugeret a facie tempeſtatis ad quādam domū ꝑuenit.
Quā cū clauſam inueniſſet ⁊ pulſans ad oſtiū ſe ibidē
recipi poſtulaſſet: que deintus erat hoſpita r̄ndit. Ego
ſum iuſtitia q̄ hic habito ⁊ hec domus mea eſt. Q: aūt
tu iuſtus nō es in ea habitare non vales. Ad cuiꝰ vba
ille plurimū merēs abſceſſit: ⁊ aliā domū vltra illam
cōſpiciēs ad eā venit ⁊ pulſans ad oſtiū ſe ibidē recipi
poſtulabat. Sed que deintus erat hoſpita r̄ndit. Ego
ſum vitas q̄ hic habito: ⁊ hec domꝰ mea eſt. Te aūt ho
ſpitio nō recipiā: q: veritas eū nō liberat q̄ eā nō amat
indeqꝫ abſcedēs tertiā domū vltra illā ꝓſpicit ad quā
veniēs ſe ſimiliter ꝯ impetū tēpeſtatis recipi flagita=
uit. Cui q̄ deintꝰ erat dn̄a r̄ndit. Ego ſum pax que hic
habito: nō eſt aūt pax impijs ſed hoībus bone volūta=
tis. Verū q: ego cogito cogitationes pacis ⁊ non afflic=
tionis vtile cōſiliū tibi do. Ultra me ſoror: mea habi=
tat q̄ miſeris ſemꝑ auxiliū preſtat ad hanc accede ⁊ eiꝰ
monita cōple. Cū ergo acceſſiſſet: q̄ deintꝰ erat r̄ndit.
Ego ſum mīa q̄ hic habito. Si igit̄ ab iminente tēpe=
ſtate ſaluari deſideras vade ad domuꝫ in qua fratres
ꝑdicatores de bononia habitant ibiqꝫ inuenies ſtabu=
lum penitētie: ⁊ preſepe cōtinentie ⁊ pabulū doctrine:
aſinū ſimplicitatis cum boue diſcretionis mariā illu=
minantem: ⁊ ioſeph ꝓficientē: ⁊ puerū ieſum te ſaluan=
tem. Cum igitur predictus ſcholaris euigilaſſet ad do
mum fratrum venit et viſionem per ordinem recitās
habitum ordinis petijt ⁊ accepit.

¶ De ſancto Sixto papa. cix. A.

Sixtus dicitur a ſios qđ eſt deus ⁊ ſtatus quaſi diui=
nus ſtatus. Uel ſixtus a ſiſto ſiſtis quaſi firmus et
fixus in fide: paſſione ⁊ bona operatione.

Sixtus papa Athenieſ. natiōe pri
mo quidē philoſophus ſed poſtea
diſcipulus xp̄i ⁊ pōtifex ſummus ele=
ctus decio ⁊ valeriano cū duobus dia
conibus ſuis feliciſſimo ⁊ agapito ꝑ=
ſentatus eſt. Quē cū deciꝰ nullis poſ=
ſet perſuaſionibus inclinare fecit euꝫ
duci ad tēpliū martis vt aut ſacrifica=
ret aut vt in cuſtodia mamertini reci
peret̄. Sed cū ſacrificare renuens in
cuſtodiā duceret̄: btūs laurētius poſt
eum clamās ibat ⁊ dicebat. Quo progrederis ſine fi=
lio pater: quo ſacerdos ſctē ſine miniſtro ꝓperas. Cui
ſixtus. Nō ego te deſero fili neqꝫ derelinquo: ſed maio=
ra tibi debētur ꝓ fide xp̄i certamina. Poſt triduū me
ſequeris ſacerdotē leuita. Interim ergo theſauros ec=
cleſie accipe ⁊ quibus tibi videtur diuide. Quos cum
ille xp̄ianis pauperibus diſtribuiſſet: valerianus pre=
fectus decreuit vt ſixtus ad tēplum martis ſacrificatu=
rus duceret̄. Qđ ſi renueret ibidem capite truncaret̄.
Qui cū duceret̄ beatus laurentius poſt eum clamare
cepit ac dicere. Noli me derelinq̄re pater ſancte q: the
ſauros tuos iam expendi. Tunc milites audiētes the=
ſauros nominare: laurentium tenuerunt: ſixtū vero cū
feliciſſimo ⁊ agapito ibidem decollauerunt.
In hac die eſt feſtum trāſfigurationis dn̄i ⁊ ſanguis
xp̄i. de nouo vino ſi fieri poteſt ⁊ inuenitur in aliquo=

bus ecclijs conficit vel ſaltē de matura vua aliquātulū in calice eliquat. In hac etiam die racemi bñdicunt ꝛ pplo inde cōicat. Ratio aūt hui⁹ eſt ex eo ꝙ dñs diſcipulis ſuis dixit in die cene. Nō bibā amodo de hoc genimine vitis donec bibā illud nouū in regno pr̄is mei: Illa vō trāſfiguratio dñi ꝛ ꝙ dixit nouū vinū repreſentat glorioſā innouationē quā xp̄s poſt reſurrectionē habuit: ꝛ idō in hac die trāſfigurationis q̄ reſurrectionē dñi repſentat vinū nouum inquirit: nō ꝙ in hac die vt qdā aiūt trāſfiguratio ſit facta: ſed in hac die ab apl'is manifeſtata. Trāſfiguratio eñi facta dr̄ fuiſſe circa pricipiū veris. Diſcipuli aūt ꝓpter ꝓhibitionē eis factā ipſam tandiu celauerunt ꝛ in hac die manifeſtauerūt. Sic legitur in libro qui dicitur mitrale.

De ſancto Donato. cx. A.

Donatus dr̄ quaſi a deo nat⁹ ꝛ hoc ꝑ regenerationem ꝛ gratie infuſionē ꝛ glificationē q̄ eſt triplex gnatio ſpūalis a deo. Nā cū ſcti moriūtur tūc naſci dicunt. Vn̄ obitus ſctōꝝ non mors ſed natale vocatur. Puer eñi appetit naſci vt recipiat ampliorē locum ad manendū: vberiorē cibū ad veſcēdū: liberiorē aerē ad reſpirandū ꝛ lucē ad videndū. Et qꝛ ſancti cū de vtero matris eccleſie per mortē exeunt illa quatuor ſm modum ſuū recipiunt: ideo naſci dicuntur. Vel dicitur donatus quaſi dono dei datus. B.

Donatus cū Juliano imperatore erudit⁹ ꝛ nutrit⁹ eſt ita ꝙ preſ'ict⁹ iulian⁹ fuit tūc in ſubdiaconū ordinatus. Sed cū in imperiū ſublimatus fuiſſet patrē ꝛ matrē bti Donati occidit: donat⁹ vero in aretinā ciuitatē aufugit: ꝛ apud hylarinum monachū manens multa ibidē miracula fecit. Nā cū pfect⁹ ciuitatis habēs filiū demoniacū cū ad donatū adduxiſſet: ſpūs imūdus clamare cepit ac dicere. In noīe dñi Jeſu xp̄i mihi eſſe moleſtus: vt de domo mea egrediar. O donate q̄re me exire coartas cū tormētis. Sed orante donato fuit ꝓtin⁹ liberat⁹. Vir quidā euſtaſi⁹ noīe exactor fiſci in tuicia publicā pecuniā in cuſtodia vxoris noīe eufroſine dereliquit. Sed cū ꝓuincia ab hoſtib⁹ vrgeret pecuniā abſcōdit ꝛ dolore preuēta vitā finiuit. Vir autē eius rediēs cū pecuniā inuenire nō poſſet ꝛ iā cū filijs ſuis ad ſuppliciū tradi deberet ad ſctm̄ donatū cōfugit. Donatus aūt ad ſepulchrū vxoris cū eo ꝑgēs oratione facta clara voce dixit. Eufroſina ꝑ ſpm̄ ſctm̄ te adiuro vt dicas nobis vbi talē pecuniā poſuiſti. Et facta eſt vox de ſepulchro dicēs. In ingreſſu dom⁹ mee ibi eā ſubfodi. Et euntes eā ibi vt dixerat inuenerūt. Poſt aliquot aūt dies Satyr⁹ epūs in dño obdormiuit: ꝛ oīs clerus donatum in epm̄ elegit. Cū aūt vt refert Grego. in dialogo quadā die miſſa celebrata pplo cōicaret ꝛ diacon⁹ coīcans xp̄i ſanguinē ꝓpinaret ſubito paganoꝝ impulſu diacon⁹ cecidit ꝛ calicē ſcm̄ fregit. De quo cū ipſe ꝛ ois pplus plurimū meſtus eſſet: donat⁹ fragmēta colligens calicis orōne facta ipm̄ in priſtinā formā reſtaurauit. Vna aūt particula a diabolo aſcōſa fuit q̄ in calice predicto defecit: q̄ tñ eſt ad teſtimoniū miraculi hui⁹. Pagani aūt hoc viſo miraculo ſunt cōuerſi: ꝛ .lxxx. baptiſma ſuſceperūt. Fons qdā adeo erat infectus vt qcūq3 de illo biberet ꝓtin⁹ moreret. Dū igit ſctūs donatus ſup aſinū ſuū illuc iret vt oratione ſua aquam ſanaret draco terribilis inde erupit: ꝛ pedes aſini cauda inuoluens ꝯ donatū ſe ꝓtin⁹ erexit. Quē donatus flagello quodā ꝑcutiēs vel ſm qd̄ ꝛ ibi legit in os ei⁹ expuens continuo interfecit: oravitq3 ad dñm ꝛ omne venenū a fonte fugauit. Alias qz fontē dū ipſe cū ſocijs ſuis valde ſitiret qdā vice ſua orōne ibidē ꝓduxit. C. Cū filia theodoſij imperatoris a demone vexaretur ꝛ ad ſctm̄ donatū adducta fuiſſet dixit donat⁹. Exi immūde ſpūs ꝛ noli in plaſmate dei habitare. Cui demō. Da mihi tranſitū quo exeā aut quo vadā. Cui donat⁹. Vn̄ huc veniſti. Cui demō. De eremo. Et ſctūs illō reuertere. Et demō. Video ſignū crucis in te de quo ignis exit ꝯ me: ꝛ pre timore ignoro quo vadā: ſz da mihi locū exeūdi ꝛ exeo. Cui donat⁹. Ecce habes trāſitū redi ad locum tuū. Et vniuerſam domū cōcutiēs exiuit. Cū qdā mortu⁹ afferretur aduenit qdā cū chirographo aſſerēs debere ſibi ab ipſo .cc. ſolidos. Vn̄ nullatenus ipſum ſepeliri ſinebat. Qd̄ cū vxor ei⁹ vidua bto donato cū lachrymis indicaſſet adiūgēs ꝙ hō ille pecuniā totaliter recepiſſet aſſurgēs ad loculū iuit ꝛ manu defunctū tangens ait. Audi me. Qui rñdit. Ego ſum. Et ſctūs donat⁹ ad eū ait. Surge ꝛ vide qd̄ agas cū hoīe iſto q̄ te ſepeliri non ſinit. Qui reſidēs eū de ſolutione debiti corā oīb⁹ conuicit ꝛ chirographū accipiēs manu ſcidit. Deinde dixit ſctō donato. Jube me iterū pater dormire. Et ille. Vade ammodo filiū q̄ſce. Eo tpe cū fere annis tribus nō pluiſſet ꝛ ſterilitas magna eſſet: infideles ad imperatorē theodoſiū cōuenīūt petētes vt ſibi donatū traderet q̄ ꝑ artē magicā hoc feciſſet. Ad imperatoris igit inſtātiā donat⁹ egreſſus dñm exorauit ꝛ pluuiā copioſiſſimā dedit ſiccis ſuis veſtib⁹ ceteris pluuia infuſis domū rediit. Cū aūt gothi eo tpe Italiā deuaſtarēt ꝛ multi ad fidē xp̄i recederēt euadratianus pfectus a ſctō donato ꝛ hylarino de apoſtaſia reprehēſus: ſanctos ipſos cepit compellens eos vt ioui immolarēt. Qd̄ cū renuerent hylarinū expoliatū tandiu cedi fecit quouſq3 ſpm̄ exalaret. Donatum vero in carcerē reclūſit ꝛ poſtmodū ipſum decollari fecit circa annos domini .ccclxxx.

De ſancto Ciriaco. cxj. A.

Ciriacus a Marcello papa diaconus ordinat⁹ comprehēſus et ad maximianū deduct⁹ iuſſus eſt cū ſocijs ſuis vt terrā foderet ꝛ ad locū ſ. termas q̄ ibidē ꝯſtruebat ſuis humeris eā deportaret: vbi erat ſctūs ſaturninus ſenex quē ciriac⁹ et ſiſinni⁹ ad portādū iuuabant. Tandē in carcerē recluſum pfect⁹ iuſſit ciriacū pſentari. Et cū eū apronianus educeret ſubito vox cū luce de celo veniēs dixit. Venite benedicti pr̄is mei ꝛc. Et tunc apronianus credidit ꝛ baptizari ſe fecit: ꝛ ad pfectū cōfidēs xp̄m venit. Cui pfect⁹. Nūqd̄ tu xp̄ianus factus es? Qui rñdit. Ve mihi qꝛ ꝑdidi dies meos. Rñdit pfectus. Vere mō ꝑdes dies tuos: ꝛ iuſſit eū decollari. Saturnin⁹ vō ꝛ ſiſinni⁹ cū ſacrificare nollēt: diuerſis ſupplicijs affecti tādem decollati ſunt. Filia aūt diocletiani noīe arthemia cū a demōe vexaret clamabat in ea demō dicēs. Nō exeā niſi ciriacus diacon⁹ veniat. Vn̄ ad eā adduct⁹ ciriac⁹ cū demoni imperaret rñdit. Si vis vt exeā da mihi vas aliqd̄ in quod itrē. Rñditq3 ciriac⁹. Ecce corp⁹ meū ſi potes ingredere. Cui demon. In vas tuū itrare nō poſſū: qꝛ vndiq3 eſt ſignatum ꝛ clauſum. Sed ſi eijcis me in babylonīā faciā te venire. Et cū coact⁹ exiſſet arthemia clamauit dicēs: ꝙ deū quē ciriac⁹ pdicat videret. Cū igit illā ciriac⁹ baptizaſſet ꝛ ex gratia diocletiani ꝛ ſerene vxoris ei⁹ ī domo quā dederant ei ſecur⁹ viueret venit nūcius a rege pſarū ad diocletianū rogans vt ad ſe ciriacū mitteret: qꝛ filia ſua a demōe vexabat. Ad precꝭ igitur

cus igitur diocletiani ciriac⁹ cū largo ⁊ ſmaragdo na-
ui impoſitis neceſſarijs i babylonia let⁹ iuit. Cūq; ad
puellā puenitſet demō p os ei⁹ clamauit dicēs fatiga-
tus es ciriace. Cui ciriacus rñdit nō ſum fatigatus: ſʒ
vbiq; dei auxilio gubernatus: ait demō. Et ego ad q̄
volui te perduxi. Tunc ciriac⁹ dixit demoni. Imperet
tibi ieſus vt exeas. Et ſtatim exiēs demō dixit. O no-
mē terribile qđ me cogit exire: ſic ſanatā puellam
cū patre ⁊ matre ⁊ multis alijs baptizauit. Et cū mul
ta ſibi munera offerrent̄ recipe noluit: ſʒ quadraginta
quinq; dieb⁹ in pane ⁊ aqua ieiunijs tādē romā rediit.
Poſt duos aūt mēſes diocletianus defunctus eſt. Cui
maximianus ſuccedens iratus de ſorore ſua arthemia
ciriacū cōprehēdit ⁊ nudū ⁊ cathenis ligatū añ currū
ſuū trahi iuſſit. Iſte maximian⁹ ꝓ tanto pōt dici filius
diocletiani q̄ ſibi ſucceſſit ⁊ eius filiā habuit in vxorē
que valeriana nūcupata eſt. Deinde iuſſit carpaſio vi-
cario vt ipm cū ſocijs ſacrificare cōpelleret aut diuer-
ſis ſupplicijs occideret. Et cū ipſe picē ſup caput eius
liquaſſet ⁊ in eculeo ſuſpēdiſſet: fecit ciriacū cū oībus
ſocijs decollari. Carpaſius aūt cū domū ſancti ciriaci
impetraſſet ⁊ ad deriſionē xp̄ianoꝝ in loco vbi ciriac⁹
baptizabat ſe lauaret: epulaſq; cū decēnouē ſocijs cele
braret ſubito oēs mortui ſunt. Et ex tūc clauſo balneo
gentiles xp̄ianos timere et venerari ceperunt.

De ſancto Laurentio. cxij. B.

Laurentius dicitur quaſi laureā tenēs q̄ eſt corona
de lauro facta: q: olim de hmōi ramis victores co-
ronabantur. Hec autē arbor eſt victorie oſtenſiua cōti-
nua viriditate amena: odore grata ⁊ efficatia virtuoſa.
Btūs igitur lau. dr a lauro q: victoriā obtinuit in ſua
paſſiōe. Unde ⁊ cōfuſus decius dixit. Puto q: iā victi
ſumus. Uiriditatem habuit in cordis mūdicia ⁊ puri-
tate. Unñ ⁊ dixit. Mea nox obſcurū nō habet. Odorem
habuit per memorie perpetuitatē. Unñ diſperſit dedit
pauperibus: ⁊ ideo iuſtitia ei⁹ manet in ſeculū ſeculi.
Btūs maximus. Quō nō in eternū huius manebit iu-
ſtitia quā ⁊ ſctō impleuit opere ⁊ glorioſiſſimo marty-
rio cōſecrauit: efficaciā habuit per virtuoſam predica-
tionem per quā luciliū: hipolitū ⁊ romanū conuertit.
Hmōi aūt arboris efficacia eſt: q: calculū frangit: ſur-
ditati ſubuenit: fulmen non metuit. Sic Laurentius
frangit cor durū: ſpiritualem reddit auditū: protegit a
fulmine ſententie reproborum. S.

Laurentius martyr leuita gñe hi-
ſpanus a btō Sixto romā deductus
eſt. Nā ſicut dicit magr Joānes beleth
cū idē. b. ſixtus in hiſpaniā ꝓfect⁹ eſſet
duos iuuenes ibidē reperiēs ſcʒ laurē-
tium vincentiū ei⁹ cognatū moꝝ hone
ſtate cōpoſitos ⁊ in oī actiōe preclaros
ipſos ſecū romā adduxit quoꝝ alter. ſ.
laurētius ſecū rome māſit: vincentius
vo i hiſpaniā rediit: ⁊ ibi glorioſo mar-
tyrio vitā finiuit. Huic aūt opinioni magri ioānis be-
leth repugnat tp̄s martyrij vtriuſq;. Nā Laurēti⁹ ſub
decio: vincētius aūt in iuuenili etate ſub diocletiano ⁊
daciano paſſus eſt. Sʒ inter deciū ⁊ diocletianū fuere-
runt: vt anni circiter. xl. Et imꝑatores ſeptē medij fue
runt: tunc. b. Uincentius non potuit iuuenis extitiſſe.
Btūs aūt ſixt⁹ laurentiū ſuū archidiaconū ordinauit.
Eodē tp̄e Philippus imperator ⁊ filius ſuus nomine
Philippus fidē xp̄i receperāt ⁊ xp̄iani effecti eccleſiā
ſublimare plurimū nitebant̄. Iſte Philippus primus
imperator fuit qui fidē xp̄i recepit: quem origenes vt
dicit̄ ad fidē xp̄i conuertit: lʒ alibi legit̄ q̄. b. Pontius
cū cōuertit. Regnauit aūt anno milleſimo ab vrbe cō-
dita: vt milleſim⁹ ann⁹ rome xp̄o potius q̄ idolis de-
dicaret. Siqui dē ann⁹ milleſim⁹ fuit a romanis cū ingē-
ti ludoꝝ ⁊ ſpectaculoꝝ apparatu celebratus. Erat aūt
philippo imꝑatori miles qdā noīe deci⁹ in armis bel-
licis plurimū ſtrēnu⁹ ⁊ famoſus. Cū autē ijſdē tp̄ibus
gallia rebellaret illuc imꝑator deciū miſit vt rebellā-
tē galliā romano imꝑio ſubiugaret. Miſſus deci⁹ pro-
ſpere cūcta geſſit ⁊ ad libitū poti⁹ victoria romā rediit:
Audiēs imperator ei⁹ aduētū eū altius honorificare
voluit ⁊ eidē a roma vſq; ad veronā obuius iuit. Sed
quia maloꝝ mētes quo magis ſe honorari ſentiunt: eo
amplius per ſupbiā intumeſcūt: deci⁹ in ſupbiā elatus
imperiū cepit ambire ⁊ de morte ſui dñi pertractare.
Cum igit̄ imꝑator in ſtratu ſuo ſub papilione quieſce-
ret: decius papilionē latēter introiuit ⁊ dormiētē dñm
iugulauit. Exercitū aūt qui cū imꝑatore venerat ad ſe
prece ⁊ precio muneribꝰ ⁊ ꝓmiſſis attraxit ⁊ ad vrbem
regiā gradu cōcito ꝓperauit. Audiens hoc philippus
minor vehemēter extimuit: ⁊ totū theſaurū pr̄is ⁊ ſuū
vt ait ſicardus in chronica ſua. b. ſixto ⁊. ſ. laurētio cō-
mendauit: vt ſi ipm a decio interfici ɔtingeret: theſau
rū ipm eccleſijs ⁊ pauperib⁹ erogaret. Nec te moueat
q̄ theſauri qs. b. laurenti⁹ diſpēſauit nō dicunt̄ theſau
ri imꝑatoris ſʒ eccleſie: q: potuit eē q̄ cū ipſis theſau-
ris philippi imꝑatoris aliquē etiā theſaurū eccle diſ-
penſauit. Uel forte iō dicuntur theſauri eccle: q: phi-
lippus eos reliq̄rat eccle pauperibus diſpenſandos.
Licet habeat dubitationē vehemētē vtrū ſixt⁹ tūc tē-
poris fuerit ſicut infra dicet̄. Poſtea philipp⁹ aufugit
⁊ ſe a facie deciꝫ occultauit. Senat⁹ igit̄ obuiā decio ꝓ-
ceſſit: ⁊ ipm in imperiū cōfirmauit. Ne vo ꝓditorie: ſʒ
zelo idolatrie dñm ſuū occidiſſe videretur xp̄ianos ce-
pit crudeliſſime perſequi: ɔcepitq; illos ſine vlla mi-
ſericordia trucidari. In hac perſecutione multa milia martyrꝫ
corruerunt. Inter quos etiā philipp⁹ iunior martyrio
eſt coronatus. Poſt hoc decius de theſauro dñi ſui inq̄-
ſitionē faciēs oblatus eſt ei. b. ſixtus tanq̄ qui xp̄m co
leret ⁊ imperatoris theſauros haberet. Tūc deci⁹ iuſſit
eū in carcerem recipi: vt ꝑ illata tormēta xp̄m negaret
⁊ theſauros ꝓderet. Btūs aūt Lorētius ipm ſequens
poſt eum clamabat. Quo progrederis ſine filio pater
quo ſacerdos ſctē ſine diacono ꝓperas. Tu nunq̄ ſine
miniſtro ſacrificiū offerre conſueueras. Quid ergo in
me diſplicuit paternitati tue. Nūqd degenerē me pro-
baſti. Experire certe virum idoneū miniſtrū elegeris:
cui cōmiſiſti dñici ſanguinis diſpenſationē. Cui btūs
ſixtus dixit. Non ego te deſero fili neq; derelinquo: ſed
maiora tibi debent̄ pro fide xp̄i certamina. Nos quaſi
ſenes leuioris pugne curſum recepimus. Te aūt quaſi
iuuenē manet de tyranno glorioſior triūphus. Poſt tri
duū me ſeq̄ris ſacerdotē leuita. Deditq; ei oēs theſau-
ros precipiēs vt eccleſijs ⁊ pauperibus erogaret. Bea
tus igitur Laurentius xp̄ianos die ac nocte diligenter
queſiuit ⁊ vnicuiq; prout opus fuerat miniſtrauit. Ue
nitq; ad domū cuiuſdā vidue que multos xp̄ianos in
domo ſua abſconderat quā lōgus dolor capitis detine
bat. Sctūs aūt Laurentius per impoſitionē man⁹ eam
a dolore capitis liberauit ⁊ pauperū pedes lauās oīb⁹
eleemoſynā dedit. Eadē nocte in domo cuiuſdam chri
ſtiani veniēs quendā cecum ibidem reperit ⁊ facto ſi-
gno crucis eum illuminauit. C. Cū aūtē. b. Sixtus
decio nollet cōſentire: nec idolis immolare: ipſum ad
decollandum duci precepit. Accurrēs aūt. b. Lauren-
tius poſt ipſum clamauit. Noli me derelinquere pater
ſancte: quia theſauros tuos iā expendi quos tradidiſti

mihi. Tunc milites audiētes theſauros Laurētiū te-
nuerūt ⁊ parthemio tribuno tradiderūt. Ipſe aūt eum
decio p̄ſentauit. Cui deciꝰ ceſar ait. Ubi ſunt theſauri
eccīe quos apd̄ te cognouimꝰ eſſe recōditos. Qui cū
ſibi nō rn̄deret tradidit valeriano p̄fecto: vt aut theſau
ros ꝓdat ⁊ idolis ſacrificet: aut diuerſis eū interire fa-
ciat ſupplicijs ⁊ tormētis. Ualerianꝰ aūt cuidā p̄fecto
noīe ipolito in cuſtodiā eū tradidit. Quē ille cū mul-
tis alijs in carcere recluſit. Erat aūt ī cuſtodia ibi qdā
gentilis noīe lucillꝰ q̄ plorādo lumē oculoꝝ amiſerat.
Cui cū laurētius lumen ſe reſtaurare ꝓmitteret ſi in
xp̄m crederet et baptiſma ſuſciperet: ille ſe inſtātiꝰ ba-
ptizari poſtulauit. Accipiēs ergo aquā laurentiꝰ dixit
ei. Oīa in ↄfeſſiōe lauant. Cūqꝫ ipm̄ de articulis fidei
diligenter interrogaſſet: ⁊ ille oīa ſe credere confeſſus
fuiſſet aquā ſup caput eiꝰ effudit ⁊ ipm̄ in xp̄i noīe ba-
ptizauit. Quapropter multi ad eū ceci veniebant ⁊ ab
eo illuminati redibāt. Hoc vidēs ipolitꝰ dixit ei. Oſtēde
mihi theſauros. cui laurētiꝰ. O ypolite ſi in dn̄m ieſuꝫ
xp̄m credideris ⁊ theſauros tibi oſtēdo ⁊ vitaꝫ eternam
ꝓmitto. Cui ipolitꝰ. Si dictis facta cōpenſes faciā qđ
hortaris. Eadē hora ipolitꝰ credidit ⁊ ſacrū baptiſma
cū familia ſua ſuſcepit. Baptizatus aūt ait. Uidi aīas
īnocētiū letas gaudere. Poſt hoc mādauit valerianꝰ
ad ipolitū vt laurētiū p̄ſētaret. cui laurētiꝰ ait. Ambu-
lemꝰ ambo pariter: qꝛ mihi ⁊ tibi gl̄ia p̄parat. Ad tri-
bunal ergo ambo veniunt ⁊ fit iterū inquiſitio de the-
ſauro. Laurētius aūt triduo inducias petijt: quas va-
lerianꝰ eidē ſub ipoliti cuſtodia ↄceſſit. In hoc triduo
laurētius pauperes cecos ⁊ claudos collegit: ⁊ eos in
palatio ſaluſtiano corā decio p̄ſētauit dicens. Ecce iſti
ſunt theſauri eterni qui nunq̄ minuunt ſꝫ creſcūt q̄ in
ſingulis diſpergunt ⁊ in oībꝰ inueniunt. Hoꝝ eīm ma-
nus theſauros in celū deportauerunt. Ualerianꝰ p̄ſēte
decio dixit. Quid variaris ꝑ multa iā nunc ſacrifica ⁊
magicā artē depone. Cui laurētiꝰ. Quis dꝫ adorari q̄
factꝰ eſt: an q̄ fecit: Iratus deciꝰ iuſſit eū ſcorpionibus
cedi ⁊ oē genꝰ tormētoꝝ ante ipꝫ deferri. Quē cū ſacri
ficare iuberet vt hec tormēta euaderet: rn̄dit. Infelix
has epulas ſemꝑ optaui. Cui deciꝰ. Si epule iſte ſunt
tibi ſiſtes pāde ꝓphanos: vt tecū pariter epulent. Cui
laurētius. Iā celis noīa ſua dederūt ⁊ eoꝝ aſpectibus
nō es dignꝰ. Tūc iubēte decio nudꝰ fuſtibꝰ cedit ⁊ ar-
dētes lamine ad latera apponunt. Dixitqꝫ Laurētius.
Dn̄e ieſu xp̄e deus de deo miſerere ſerui tui. Qꝛ accuſa
tus nō negaui nomē ſcīm tuū: interrogatꝰ te dn̄m con
feſſus ſum. Dixit ei deciꝰ. Scio qꝛ per artē magicā tor
mēta deludis: me tñ deludere diu non valebis. Teſtor
deos deaſqꝫ niſi quia ſacrificaueris diuerſis ſupplicijs
punieris. Tūc iuſſit eū plūbatis diutiſſime cedi. Lau-
rētiꝰ aūt orauit dicēs. Dn̄e ieſu xp̄e accipe ſpm̄ meum.
Tunc audiente decio vox de celo inſonuit. Adhuc tibi
multa certamina debent. Tūc deciꝰ furore repletꝰ di-
xit. Uiri romani audiſtis demones iſtū ſacrilegū cōſo
lātes q̄ nec deos colit: nec tormēta metuit: nec iratos
principes expaueſcit. Iuſſitqꝫ eū iterū ſcorpionibꝰ ce-
di. Subridens autē laurentiꝰ genuas egit: ⁊ p̄ſtātibus exorauit. Eadē hora miles quidā noīe romanꝰ cre-
didit: ⁊ btō laurētio dixit: video añ te iuuenē pulcher-
rimū ſtātē ⁊ mēbra tua cū linthea extergētē. Adiuro ꝗ
te per deū ne me derelinquas: ſed feſtina me baptiza-
re. Dixitqꝫ deciꝰ valeriano. Puto: qꝛ iam ꝑ artē magi-
cam victi ſumus. Iuſſit ergo eū de catharta ſolui: ⁊ in
cuſtodia ipoliti recludi. Romanus autem afferēs vr-
ceum cū aqua ad pedes laurētij ꝓcidit ⁊ ab eo ſacrum
baptiſma ſuſcepit. Quod vbi decius comperit roma-
num fuſtibus cedi iuſſit: q̄ cū libere ſe xp̄ianiſſimū ꝓ-
teret iuſſu decij decollatꝰ eſt. Eadē nocte laurētius ad
decium adducit. Cū aūt Ipolitꝰ fleret ⁊ ſe xp̄ianū eſſe
velle clamaret: dixit ad eū laurētius. in interiori hoīe
magis xp̄m abſcōde ⁊ dū clamauero audi ⁊ veni. Oīa
igit tormētoꝝ gn̄a afferūt. Dixit ergo deciꝰ laurē. Aut
dijs ſacrificabis: aut nox iſta ī te cū ſupplicijs expēdet.
cui Laurētius. Mea nox obſcurū nō hꝫ: ſed oīa in luce
clareſcūt. Dixitqꝫ decius. Afferat lectulus ferreꝰ: vt re-
quieſcat in eo cōtumax laurētius. Miniſtri ergo eū exue
runt: ⁊ ſup cratē ferreā extēderūt ⁊ prunis ſuppoſitis
eū cū furcis ferreis ↄpreſſerūt: dixitqꝫ laurētiꝰ valeria
no. Diſce miſer qꝛ carbones tui ſūt mihi refrigeriū: ti-
bi aūt eternū ſuppliciū p̄ſtant. Qꝛ ipſe dn̄s nouit q̄ ac-
cuſatus nō negaui eū: interrogatus xp̄m cōfeſſus ſum
aſſatꝰ gr̄as ago dixitqꝫ hilari vultu ad deciū. Ecce mi-
ſer aſſaſti vnā partē: gyra ad aliaꝫ ⁊ mānduca. Et gr̄as
agēs dixit. Gr̄as tibi ago dn̄e qꝛ ianuas tuas ingredi
merui: ⁊ ſic ſpm̄ emiſit. Cōfuſus decius cum valeriano
abijt in palatiū tyberij relicto corꝑe ſup ignē. Q̄ uͦ ipo-
litus mane rapuit ⁊ cū iuſtino p̄ſbytero ī agro verano
cōditū aromatibꝰ ſepeliunt. Xp̄iani igit ieiunātes tri-
duo vigilias celebrarūt: mugitus dātes ⁊ lachrymas
effundentes. D. Utrū aūt hoc verū ſit q̄ laurē. ſub iſto
decio imꝑatore martyriuꝫ ſit paſſus a multis dubitat
cū in chronicis ſitꝰ lōge fuiſſe poſt deciū legat. Eutro-
piꝰ aūt hoc aſſerit dicēs. Deciꝰ ꝑſecutionē mouēs inter
ceteros btiſſimū leuitā ⁊ martyrē laurētiū extīxit. In
quadam aūt chronica ſatis autētica dr̄ q̄ nō ſub decio
imꝑatore: q̄ philippo ſucceſſit: ſꝫ ſub qdā decio minore
q̄ ceſar nō iꝑator extitit martyriū paſſus fuit. Nā inter
deciū imꝑatorē ⁊ hūc deciū minorē ſub quo laurētiꝰ dr̄
paſſus plurimi imꝑatores ⁊ ſūmi pōtifices intermedij
extiterūt. Etenī vt ibidē dr̄ cū decio imꝑatori gallus ⁊
voluſianꝰ eiꝰ filiꝰ in imꝑio ſucceſſiſſent: ⁊ valeſianus
cū galieno poſt eoſdē imperiū tenuiſſent: dicti valeria
nus ⁊ galienus minorē deciū ceſarē: nō tñ imꝑatorē fe
cerūt. Nā antiqtꝰ q̄ſqꝫ aliq̄ ab imꝑatoribꝰ hebāt ceſa-
res: nō tñ auguſti vel imꝑatores ſicut legit in chroni-
cis q̄ dioclecianꝰ maximianū ceſarē fecit poſtmodū ex
ceſare auguſtū creauit. Tpe aūt hoꝝ imꝑatorū. ſ. vale-
riani ⁊ galieni ſixtꝰ romanā ſedē tenebat. Hic igit de-
ciꝰ ceſar appellatꝰ nō imꝑator effectꝰ btm̄ lau. martyrē
fecit. Ubi nuſq̄ in legēda. b. laurētij vocat deciꝰ imꝑa-
tor: ſed tñ deciꝰ ceſar. Deciꝰ eīm imꝑtor duobus tñ an-
nis regnauit: ⁊ btm̄ fabianū papā martyreꝫ fecit. Fa-
biano ſucceſſit corneliꝰ q̄ ſub voluſiano ⁊ gallo paſſus
eſt. Cornelio ſucceſſit luciꝰ: lucio ſtephanꝰ: q̄ ſub vale-
riano ⁊ galieno q̄ ānis. xv. iꝑauerūt paſſꝰ eſt: ſtepha-
no ſucceſſit ſixtꝰ. Hec ī chronica illa legunt. Oēs chro
nice tā euſebij q̄ȝ bede ⁊ iſidori in hoc cōcordāt q̄ ſixtꝰ
papa nō fuit tpe decij imꝑatoris ſꝫ galieni. Legit tñ in
alia quadā chronica q̄ p̄dictus galienꝰ fuit binomius
dictꝰ eſt eīm galienus ⁊ deciꝰ: ⁊ ſub illo paſſi ſunt ſixtꝰ
⁊ laurētius circa ānū dn̄i. cclvij. Godofridꝰ qꝫ in libro
ſuo qui dr̄ pātheō idē aſſerit q̄. ſ. galienus vocatus eſt
alio noīe decius: ⁊ q̄ ſub eo paſſi ſunt ſixtꝰ ⁊ laurētiꝰ.
Et ſi hec vba ſunt tūc poſtilis ioannis beleth vera poſ-
ſet eſſe. Refert Greg. in libro dialogoꝝ: q̄ in Sabina q̄-
dam ſanctimonialis fuit: que carnis quidē continen-
tiam habuit: ſed lingue ꝓcacitatē non declinauit. Hec
dū in eccleſia ſancti laurētij fuiſſet ſepulta ante altare
martyris a demonibꝰ ſecata pars illeſa permanet: al-
tera cōcremat: ita vt mane viſibiliter aduſtio appare-
ret. Greg. qꝫ turoñ. ait q̄ dum qdā ſacerdos quādā ec-
cleſiā ſcti Laurētij repareret: et trabs q̄dā nimiū bre-

nis eſſet rogauit.b.laurētiū vt q̄ pauperes fouerat ſue inopie ſubueniret. Que ſubito ſic exercuit vt pars non modica abūdaret. Quā partē ſacerdos minutatim incidit: et multas inde infirmitates ſanabat. Idez teſtat̄ btūs fortunatus. Factū eſt aūt hoc apd̄ briotas caſtrū Italie q̄ cū q̄dā dolore dētiū p̄meret̄ de illo ligno tangit̄ et ꝓtinus dolor fugat̄. Quidā inſuper pb̄r noīe ſanctulus vt refert Greg. in dialogo.ſ.laurentij eccl'iam a longobardis incēſam repare volens artifices multos cōduxit. Quadā aūt die dū quid eis apponeret nō haberet p̄miſſa oſone in clibanū reſpexit: et ibidē cādidiſſimū panē inuenit. Sz cū vix ad vni' prandij eſum tribus ꝑſonis ſufficere videret̄ laurēti' artifices ſuos nolens deficere: ſic predictū panē multiplicari fecit q̄ in alimētū decē dies operarijs cūctis ſuffecit. In eccleſia ſctī laurētij apd̄ mediolanū vt refert Uincē. i ſua chronica: calix q̄dā criſtallinus mire pulchritudinis habebat̄: q̄ cū in q̄dā ſolēnitate ad altare a diacono portaretur: elapſus e manib' in terrā cecidit et ſtatim cōminutus fuit. Et diacon' merens fragmēta collegit: et ſuper altare ponēs btm̄ Laurētiū exorauit: et fractū calicē integrū et ſolidatum recepit. E. ¶ Legit̄ q̄z in lib. de miraculis btē marie v̄gi. q̄ quidam iudex ſtephan' noīe Rome erat qui munera libenter accipiēs multoꝝ iudicia peruertebat. Hic tres domos eccl'ie ſancti laurētij et vnū hortū ſancte agnetis violenter abſtulit et ablata iniuſte poſſedit. Accidit aūt vt moreret̄: et ante dei iudicium duceret̄. Quem ſctūs laurentius cernēs ad eū cū nimia indignatione acceſſit: et tribus vicib' brachiū eius duriſſime ſtrinxit et dolore nimio cruciauit. Sctā v̄go agnes cū ceteris virginibus eū videre noluit. ſed faciē ſuam ab eo auertit. Tunc iudex ſup eū ſnīam ferens dixit. Q̄ñ aliena ſubtraxit et munera accipiēs veritatē vendidit: in loco iude proditoris tradat̄. Sāct' autē ꝓiectus quē idē ſtephan' in vita ſua valde dilexerat ad btm̄ laurentiū et ad beatam agnetē accedens ꝓ eo veniā poſtulabat. Illis v̄o et btā virgine ꝓ eo orantibus cōceſſum eſt vt eius aīa ad corp' rediret et ibidez xxx. diebus pn̄iam ageret. Accipit inſup a btā virgine in mandatis vt pſalmū Beati immaculati ſingulis diebus vite ſue diceret. Cūq̄ ad corp' rediſſet brachium eius ita erat liuidū et aduſtū: ac ſi hoc in corpe paſſus eſſet. Q̄d ſignū in eo extitit quoad vixit. Male igr̄ ablata reſtituens et pn̄iam agēs die. xxx. migrauit ad dn̄ȝ Legitur in vita ſancti henrici imperatoris q̄ dū ipſe et Kunegūdis vxor eius v̄gines inſimul ꝑmanerent diabolo inſtigante de quodā milite vxorem ſuſpectaȝ hn̄s ipſam ſuper candentes vomeres. xv. pedū nudis pedibus incedere fecit. Qua aſcēdente dixit. Sicut me ab henrico et cūctis intactam noſti xp̄e: ita adiuua me xp̄e. Henricus v̄o verecūdia ductus eam in maxillā ꝑcuſſit. Cui vox dixit. Uirgo maria te v̄ginē liberauit. Totā igr̄ candētē maſſam illeſa ꝑcurrit. Cū ḡ ceſar obijſſet multitudo maxima demonū aūt cellā cuiuſdam heremite trāſibat q̄ apertā feneſtra interrogauit vltimum quinā eſſent: et ille. Legio demonū ſumus q̄ ad mortez ceſaris ꝓperam' ſi forte aliq̄d ꝓpriū in eo reꝑire poſſimus. Adiurat̄ igitur vt ad ſe redeat. Qui redīēs dixit Nihil ꝓfecimus: q: dū falſa vxoris ſuſpicio et aīa mala et etiā bona in ſtatera fuiſſent poſita aduſt' ille laurēti' ollam aureā immēſi pōderis attulit: et dū ſupaſſe videbamur illa iactata pars alia ſtatere plurimum ponderauit. Tunc ergo iratus vnam partē auree olle prerupi. Ollam calicē vocabat quē dictus ceſar in honore ſancti laurentij eccl'ie ayſtēſi fieri fecerat queȝ in ſpāli deuotione habuerat. Cui propter magnitudineȝ duas aureas inerāt. Reꝑtus ē et iperatorē ſic obijſſe et vnā aurē calicis fractā fuiſſe. Refert greg. in regſo q̄ dum predeceſſor ſu' q̄dā ad corp' ſctī laurētij aperiret meliorare: et vbinā corp' eēt neſciret: et ſubito corp' ei' ignoranter aperit̄: oēs q̄ aderāt tā monachi q̄ māſionarij q̄ corp' eius viderāt intra decē dies mortui ſunt. F. ¶ Notandū q̄ paſſio ſctī laurētij inter ceteras ſctōꝝ martyꝝ paſſiones excellētiſſima vr̄ eſſe in quatuor ſicut ex dictis ſancti maximi ep̄i et btī auguſtini colligitur. Primo in paſſionis acerbitate. Scd̄o in effectu ſiue vtilitate. Tertio in cōſtantia ſiue fortitudīe. Quarto in mirabili pugna et mō victorie. Primo igit̄ excellentiſſima fuit in pene acerbitate. De cuius pene acerbitate ſic dicit btūs maxim' ep̄s: vel ſm̄ quoſdā libros Ambr. Nō eīn fratres btūs laurēti' breui vel ſimplici paſſione patit̄. Nā q̄ gladio ꝑcutit̄ ſemel morit̄: qui in flāmaꝝ camino mergit̄ vno impetu liberat̄. Hic autez longa et multiplici pena cruciatur vt mors ei non deſit ad ſuppliciū et deſit ad finē. Legimus btōs pueros in penaꝝ ſuaꝝ deambulaſſe flāmis et igneos globos pedibus cōculcaſſe. Aūt et btūs laurentius non minori glīa preferendus eſt. Siq̄dem illi in penaꝝ flāmis ambulabant: hic in ipſo ſupplicij ſui igne diſcubuit. Illi veſtigijs pedum cōculcauerunt incēdia: iſte laterū ſuoꝝ diffuſione reſtrinxit. Iſti ſtātes in pena eleuatis manib' orabāt ad dn̄m: iſte ꝓſtratus in ſua pena toto corpore dn̄m deprecabat̄. Et notādū q̄ b. laurēti' poſt b. Stephanū inter ceteros martyres p̄latū tenere dr̄: non q: maiorē penā ſuſtinuerit q̄ ceteri martyres cū multi tātā penā: et aliq̄ etiā maiorē ſuſtinuiſſe legant̄: ſz hoc dr̄ ꝓpter ſex cauſas inſimul occurrētes. Primo ꝓpter paſſionis locū: q: rome q̄ eſt caput mundi et vbi eſt ſedes ap̄lica paſſus eſt. Scd̄o ꝓpter p̄dicatiōis officiū: q: officiū predicationis diligenter impleuit. Tertio ꝓpter laudabilem diſtributionē theſauroꝝ quos oēs pauperib' ſapiēter diſtribuit. Has tres rōnes ponit magr̄ guilielmus altiſiodorēſis. Quarto ꝓpter autēticatū approbatū ei' martyriū: q: et ſi de aliq̄b' maiora tormēta legant̄: tn̄ hoc autēticū nō hr̄ et aliq̄n i dubiū v̄tit̄. Hui' aūt paſſio i eccl'ia valde eſt ſolēnis et approbata. Aūt et multi ſctī in ſuis ſermonib' eius paſſionē approbāt et cōfirmant. Quinto propter dignitat is gradū q: fuit archidiaconus ſedis ap̄lice. Poſtq̄ vt aiunt in romana ſede archidiaconus nō ſurrexit. Sexto ꝓpter ſeuitiā tormētoꝝ q: grauiſſima ſupplicia pertulit vtpote q̄ ſuper cratē ferreā aſſat' fuit. Aūt de eo dicit. b. Augu. Laceratos artus et multa verberū ſectione cōciſos ſubiecto p̄cepit igne torreri: et per cratem ferreā que iā dr̄ feruore cōtinuo vim in ſe haberet vrēdi ꝯuerſorum alterna mutatione mēbroꝝ fieret cruciat' vehemētior et pena ꝓductior. G. ¶ Scd̄o fuit excellētiſſima in effectu ſiue vtilitate. Ipſa eīn pene acerbitas ſm̄ Aug. et maximū fecit eū glīficatione ſublimē: opinione et fama celebrē: deuotione laudabilem: et imitatione inſignē. Primo igr̄ glīficatione ſublimē. Aūt Aug. dicit. Seuiſti perſecutor in martyrē: cōſeruiſti et auxiſti palmā dū aggeras penam. Itē maximus vel ſm̄ q̄dā Amb. Quāuis in famulū mēbra ſoluāt̄ fidei tn̄ fortitudo nō ſoluit̄. Corporis detrimētū ſuſtinet: ſed lucrū ſalutis acquirit. Itē Aug. vere btm̄ corp' qd̄ non a fide xp̄i tormentum immutauit ſed ad requiē ſancta religio coronauit. Scd̄o opinione et fama celebrē. Maximus vel ſm̄ quoſdam libr. amb. Btūm martyrem Laurētiū grano ſinapis poſſumus compare: q: diuerſis attritus paſſionibus per totum orbeȝ gratia ſui meruit fragrare myſterij. Qui antea conſtitutus in corpore humilis ignotus et vilis

poſtea ꝙ vepribus laceratus: extitit ſuis vniuerſis per totū mūdū eccleſijs odorē ſue nobilitatis infudit. Idē. ſcdm ē ac deo placitū vt natale .ſ. laurētij precipua deuotione veneremur: cui⁹ radiātib⁹ flāmis victricib⁹ in hūc dz diē toto orbe xp̄i coruſcat eccleſia. Idē. tāta em̄ glīa martyr preclar⁹ extitit ī paſſione ſua ꝙ mundū illuminauerit vniuerſum. Tertio deuotione laudabilē. Quare autē ſit laudand⁹ ⁊ cū deuotione ſuſcipiendus oñdit Aug. trib⁹ rōnib⁹ ſic dicēs. Btm̄ virū laurētiū tota debem⁹ deuotione ſuſcipe. Primo qꝛ precioſum ſanguinē ꝓpt deū tradidit. Deīde qꝛ ei ꝓrogatiuā apd̄ deū nr̄ȝ nō mi nimā ꝯtulit oñdēs qualis dz eē xp̄iana fides: de cuius ꝯſortio extiterit martyres meruerūt. Tertio ꝙ idē tāte ⁊ tā ſctē ꝯuerſationis fuit vt coronā martyrij tpe pacis inueniret. Quarto fecit cū imitatiōe inſignē. Vñ Augu. hec toti⁹ cā paſſiōis ꝓpter quā morti adiect⁹ ē vir ſctūs vt ſui ſiles ceteros eſſe hortaret. In trib⁹ autē ſe nobis imitabilē exhibet. Prīo in aduerſoꝝ forti perpeſſiōe. Vñ Aug. Ad erudiēdū dei pplm̄ nulloꝝ eſt vtilior forma ꝙ martyꝝ. Eloquētia facilis ad exhortādū ſit rō efficax ad ſuadendū. Validiora tn̄ ſunt exēpla ꝙ ꝟba: ⁊ plus eſt ope docere ꝙ voce. In excellentiſſimo genere doctrine btūs martyr laurenti⁹ ꝙ glīoſa polleat dignitate etiā perſecutores ipſi⁹ ſentire potuerūt quo illa mirabilis fortitudo animi non ſolum nō ſederet: ſed etiam alios exemplo ſue tolerātie roboraret. Secundo in fidei magnitudine ⁊ feruore. Maximus vel Ambroſius dum in fide ſua perſecutoris flāmas vicit oñdit nobis p ignē fidei gehenne incendia ſuperare et amore xp̄i diem iudicij non timere. Tertio in ardenti deuotione. Idem vel Ambroſius. Illuminauit mūdū plane laurentius eo lumine quo ipſe ſuccēſus eſt: ⁊ flāmis quas ipſe pertulit oīȝ xp̄ianoꝝ corda calefecit. De his tribus etiam ſic dicit maximus vel ambroſi⁹ ſm̄ quoſdam libros. b. laurentij exemplo prouocamur ad martyrium accendimur ad fidē incaleſcim⁹ ad deuotionē. b. Tertio fuit excellentiſſima in cōſtantia ſeu fortitudine: de cuius cōſtantia ⁊ fortitudīe ſic dicit. b. Aug. Beatus laurentius māſit in xp̄o vſqȝ ad tētationē: vſqȝ ad tyrannicam interrogationē vſqȝ ad acerrimam cōminationē: vſqȝ ad peremptionem. In qua lōga morte: qꝛ bñ manducauerat ⁊ bñ biberat tanꝙ illa eſca ſaginat⁹ ⁊ illo calice ebrius fact⁹ tormēta nō ſenſit: nō ceſſit: ſed in regnū ſucceſſit. Adeo aūt fuit ꝯſtās ⁊ firmus ꝙ nō ſolū tormētis nō ſuccubuit: ſed etiaȝ ex ipſis tormētis vt hȝ ex dictis btī maximi factus eſt ꝑfectior in timore: feruētior in amore: ⁊ iucundior ī ardore. De primo ſic dicit. Extendit̄ ſup flāmaꝝ ignitos globos ⁊ ſepius verſat̄ in latera: ſed quāto pl⁹ penarū patit̄ tanto amplius xp̄m dn̄m ptimeſcit. Quantuȝ ad ſcdm̄ ſic ait maximus: vel ſm̄ quoſdam lib. ambroſius. Granū ſinapis cū atterit̄ accendit̄: laurētius cuȝ patit̄ inflāmat̄. Idē. nouo admirationis gñe ali⁹ illuȝ torquet: ⁊ alij ſeuiētes tormēta pficiunt: ſed deuotiorē laurentiū ſaluatori ſupplicia atrociora fecerūt. Quātū ad tertiū ſic dicit. Cor ei⁹ tanta fide in xp̄i magnanimitate cōcaluit vt deſpectis ꝓprij corporis cruciatibus inſaniſſimo tortori ſuo ⁊ triūphās eius ignib⁹ letus irrideret. I. Quarto fuit excellentiſſima in mirabili pugna ⁊ modo victorie. Btūs nāqȝ lauren. ſicut ex verbis beati maximi ⁊ Auguſtini colligitur quinqȝ ignes exteriores quodāmodo habuit: quos tn̄ omnes ſuperauit fortiter ⁊ extinxit. Prim⁹ fuit ignis gehēne Secundus ignis materialis flamme. Tertius carnalis concupiſcētie. Quartus ardentis auaritie. Quintus furentis inſanie. De extinctione primi ignis: ſcȝ gehenne ſic dixit maximus. Nūqd cedere poterat momentanee corporis vſtioni cuius fides eternum gehēne extinguebat ardorē. Item tranſit per ignem momentaneū atqȝ terrenū: ſȝ flāma gehēne ꝑpetuo exurentis euaſit. De extinctiōe ſecūdi ignis .ſ. materialis flāme ſic ait maximus vel Amb. ſm̄ qſdā libros. Corpali laborabat incēdio. Sȝ diuinus ardor materialē reſtrinxit ardorē. Itē ꝙuis rex impꝛobus ligna ſubijceret incendia maiora ſupponeret tn̄ ſctūs Laurētius has flāmas fidei calore accēſus nō ſenſit. Itē Aug. Superari charitas xp̄i flāma nō potuit ⁊ ſeuior fuit ignis q̄ foris vſſit ꝙ q̄ intus accēdit. De extinctione tertij .ſ. carnalis cōcupiſcētie ſic dici maximus. Ecce btūs laurēti⁹ trāſijt per ignē nō coaduſtus inhorruit ſed illuminat⁹ effulſit: arſit ne arderet ⁊ ne vrer̄ vſtus eſt. De extinctione quarti ignis .ſ. auaritie qualr̄ euanuit auaritia illoꝝ q̄ theſauros cupiebāt ⁊ fruſtrata eſt ſic dicit Augu. Armat̄ gemina face hō cupidus pecunie atqȝ veritatis inimicus auaritia vt rapiat aurū ipietate: vt auferat xp̄m. Nihil obtines: nihil ꝓficis hūana crudelitas: ſubtrahit̄ tormētis tuis materia mortalis ⁊ laurētio in celū abeūte tu deficis flāmis tuis. De extīctione q̄nti ignis .ſ. furētis inſanie qualr̄ vcȝ inſania perſequētiū fruſtrata eſt ⁊ annihilata: ſic dicit maxim⁹. Superatis flāmaꝝ miniſtris oē mūdane inſanie reſtrīxit incēdiū. Ad hoc vſqȝ diabolica ꝓfecit intētio vt vir fidelis ad dn̄m ſuū glīoſus aſcēdat. ⁊ crudelitas pſequētiū cū ſuis ignibus ꝯfuſa torpeat: qd̄ eīm perſequētiuȝ inſania ignis fuerit oſtēdit cū ait. Furor gentiliū accēſus craticulā preparat ignitā: vt indignationis ſue flāmas ignib⁹ vindicaret. Nec mirū ſi hos quinqȝ ignes exteriores ſupauit: qm̄ ex ꝟbis ꝓdicti maximi habet̄ tria refrigeria q̄ intus habuit: ⁊ tres ignes ī corde portauit p q̄ oēm ignē exteriorē ⁊ refrigerio mitigauit et maiori incēdio ſuperauit. Primū nāqȝ refrigeriū fuit deſideriū regni celeſtis. Scdm̄ meditatio diuine leg̃. Tertiū puritas cōſciētie. Per hoc triplex refrigerium oēm ignē exteriorē extinctū fecit ⁊ frigidum reddidit. De primo refrigerio qd̄ ē deſideriū celeſtis glīe dixit maximus vel ambr. ſm̄ quoſdā libros. Nec em̄ btūs Laurentius ignib⁹ ſentire tormēta poterat q̄ in ſenſibus refrigeriū paradiſi poſſidebat. Itē iacet añ pedes tyrāni exuſta caro: corp⁹ exanimi: nihil detrimēti tn̄ patitur ī terris cuius animus demorat̄ in celis. De ſcdo refrigerio qd̄ eſt meditatio legis diuine ſic dicit maximus vl Ambroſius. Dum xp̄i cogitat ꝑcepta: frigidum eſt illi oē qd̄ patitur. De tertio refrigerio qd̄ eſt puritas conſcientie ſic dicit. Ardet ꝓfecto totis viſceribus fortiſſimus martyr ⁊ vrit̄: ſed regnū dei pertractans refrigerio cōſciētie victor exultat. Habuit nihilomin⁹ vt idem maximus oñdit tres ignes interiores p q̄s oēs exteriores maiori incēdio ſuperauit. Primus fuit fidei magnitudo: ſcdꝰ ardēs dilectio: terti⁹ ꝟa di cognitio q̄ ipm irradiauit tāꝙ ignis. De primo igne ſic dicit idē vel ābr. In quātū in illo fidei ardor feruet: intm̄ ſupplicij flamma frigeſcit. Itē eſſe ſaluatoris ignē feruorē fidei legimus in euangelio. Ignē veni mittere in terrā. Hoc igit̄ igne btūs laurētius accēſus flāmaꝝ nō ſenſit incēdiū. De ſcdo igne ſic ait idē vel ambr. Ardebat extrinſecus martyr laurētius tyranni ſeuiētis incēdijs: ſed maior illū intrinſecus xp̄i amoris flamma torrebat. De tertio igne ſic dicit. Fortiſſimū martyrē ſeuiſſima perſecutoris flāma ſuperare nō potuit: qꝛ longe ardētius veritatis radijs mēs ei⁹ accēſa feruebat. Item. Odio perfidie ⁊ amore veritatis accēſus appoſitā ſibi extrinſec⁹ flammam aut non ſenſit aut vicit. Habet au. em inter

ceteros martyres.b. Laurētius tria priuilegia quantū ad officiū. Primū eſt in vigilia. Sol⁹ eni inter martyres vigiliā hȝ. Sed vigilie ſctōꝝ ꝓpter multas deordinationes hodie in ieiunia mutate ſunt. Mos eniȝ fuit olī vt refert ioānes beleth vt i feſtiuitatib⁹ ſctōꝝ hoies cū vxorib⁹ ꝛ filiab⁹ ad eccleſiā venirēt ꝛ ibi cū luminarib⁹ pnoctarēt. Sȝ qꝛ multa adulteria in his vigilijs fiebāt ſtatutū fuit vt vigilie in ieiunia ꝯuerterent. Nomē tñ antiquū eſt retētū: qꝛ nō ieiunia ſȝ vigilie adhuc appellant. Scdm eſt in octaua. Ipſe nāqȝ ſolus cū ſtephano hȝ octauā inter martyres: ſicut martin⁹ īter cōfeſſores. Tertiū eſt in regreſſiōib⁹ antiphonaꝝ qđ ſol⁹ ipſe ꝛ paulus hȝ. Sed paulus propter excellētiam predicationis: iſte propter excellentiam paſſionis.

De ſancto Ipolito. cxiij. A.

Ipolitus dr̄ ab iper qđ eſt ſupra ꝛ litos qđ eſt lapis quaſi ſupra lapidē.i.xp̄m fundat⁹. Uel ab in ꝛ polis qđ eſt ciuitas. Uel ipolitus quaſi valde politus. Fuit eni ſuꝑ lapidē xp̄m bn̄ fundatus ꝑ cōſtantiā ꝛ firmitatem. Fuit in ciuitate ſuperna ꝑ deſideriū ꝛ auiditatē. Fuit bene politus per tormentorum acerbitatem.

Ipolitus poſtq̄ corp⁹ beati Laurētij ſepeliuit venit ī domū ſuā ꝛ dās pacē ſuis ſeruis ꝛ ancillis oēs de ſacramēto altaris qđ iuſtin⁹ pſbyter attulerat cōicauerūt. Et appoſita mēſa priuſq̄ cibū ſumeret venientes milites eū rapuerūt ꝛ ad ceſarem deduxerūt. Quē vidēs deci⁹ ceſar ſubridēs dixit ei. Nunqđ ꝛ tu magn⁹ effectus es qui corp⁹ Laurētij abſtuliſti? Cui ipolitus. Hoc feci nō quaſi magnus ſed quaſi xp̄ian⁹. Tūc deci⁹ furore replet⁹ ꝑcepit vt habitu quo vt xp̄ianus vtebat expoliaret: ꝛ os ei⁹ lapidib⁹ tunderet. Cui Ipolitus. Nō me expoliaſti: ſed magis veſtiſti. Cui decius. Quō inſipiēs effect⁹ es vt nuditatē tuā non erubeſcas. Nūc ẽ ſacrifica ꝛ viues: ne cū laurētio pereas. Cui ipolitus. Exēplū merear fieri bti laurentij quē tu ore polluto auſus es noiare. Tūc decius fecit eū fuſtibus cedi ꝛ pectinib⁹ ferreis laniari. Ille aūt ſe xp̄ianū eſſe voce clara cōfitebat. Et cū tormēta hmōi derideret veſte militari qua antea vtebat eū veſtiri fecit: hortans vt amicitiā ꝛ militiā priſtinā retineret. Cui ipolitus cū diceret ſe xp̄o militare: decius ira replet⁹ valeriano pfecto eū tradidit: vt oēs facultates ei⁹ acciperet ꝛ diris tormētis eū interficeret. Inuēto quoqȝ qđ eius familia xp̄iana eſſet adducti ſunt oēs ante cōſpectum eius. Qui cū ad ſacrificia cogerent ꝯcordia iuuiſ ipo liti ꝑ oīb⁹ rñdit. Nos cū dño nr̄o volumus mori poti⁹ pudice q̄ impudice viuere. Cui valerian⁹. Gen⁹ ſeruorum nō niſi cū ſupplicijs emēdat. Tūc preſente ipolito ꝛ gaudente iuſſit eam tandiu pluūbatis cedi quouſqȝ emiſit ſpm. Dixitqȝ ipolit⁹. Gratias tibi ago dñe: qꝛ nutricem meā ante cōſpectū ſanctoꝝ tuoꝝ premiſiſti. Deinde extra portā tiburtinā valerianus ipolitū cū familia ſua duci fecit. Ipolit⁹ aūt oēs cōfortans dixit. Fratres nolite metuere: qꝛ ego ꝛ vos vnū deū habemus. Iuſſitqȝ Ualerianus vt in cōſpectu ipoliti oībus capita amputarentur. Ipoliti vero pedes ad colla indomitorum equoꝝ fecit ligari ꝛ per carduos ꝛ tribulos trahi tandiu donec ipm exhalaret: circa annos dni.cclvj. Eorum corpora Iuſtinus preſbyter rapuit ꝛ iuxta corpus ſancti Laurētij ſepeliuit. Corpus vero ſancte concordie inuenire non potuit: qꝛ fuerat in cloacam proiectum. Miles aūt quidā noie porphirius credens beatam concordiam aurū ꝛ gēmas in veſtimentis habere: ad quendā cloacariū noie ireneum qui erat occulte xp̄ianus acceſſit ꝛ dixit. Secretū cuſtodi ꝛ extrahe cōcordiā: qꝛ ſpero qđ aurū aut gēmas in veſtibus ſuis habet. Cui ille. Oſtēde mihi locū ꝛ ſecretū habeo: ꝛ qcqđ inuenero nūciabo. Cū ergo corp⁹ extractū fuiſſet ꝛ nihil inueniſſent: miles ille ꝯtin⁹ fugit. Et Ireneus vocato quodā xp̄iano noie Abundo: corpus ad ſctm̄ Iuſtinum detulit. Qđ ille deuote ſuſcipiēs iuxta corp⁹.ſ. ipoliti ꝛ alioꝝ ſepeliuit. Qđ valerian⁹ audiēs Ireneū ꝛ Abundū tenuit ꝛ ambos in cloacā viuos miſit quoꝝ corpora Iuſtin⁹ rapuit ꝛ cū alijs ſepeliuit. B. Poſt hoc decius cū Ualeriano in currū aſcēdit aureū ꝛ ꝑgūt ad amphiteatrū vt cruciēt xp̄ianos: areptus igit Decius a demonio clamabat. O ipolite cathenis aſperis vinctū me tenes. Ualerianus ſilr clamabat. O laurēti igneis cathenis me ligatū trahis. Et eadē hora valerianus expirauit. Decius aūt domū reuerſus triduo a demonio vexatus clamabat. Adiuro te Laurēti modicum ceſſa a tormētis. Et ſic miſerabilr mortuus eſt. Qđ vxor ei⁹ triphonia crudelis vidēs dimiſſis oībus ad ſctm̄ Iuſtinū cū filia ſua Cirilla acceſſit: ꝛ ab eo cū multis alijs baptizari ſe fecit. Alia vo die cū oraret triphonia emiſit ſpm̄. Cui⁹ corp⁹ Iuſtinus pſbyter iuxta corp⁹.ſ. Ipoliti ſepeliuit. Audiētes vo.xlvij. milites qđ regina ꝛ ei⁹ filia xp̄iane effecte eſſent venerūt cū vxoribus ſuis ad Iuſtinū pſbyterū vt baptiſma ſuſciperēt. Quos oēs Dionyſius q ſctō Sixto ſucceſſerat baptizauit. Claudi⁹ aūt impator Cirillā cū ſacrificare nollet: iugulari fecit ꝛ ceteros milites decollari quorū corpa in agro verano cū ceteris ſepeliunt. Et aduertendū qđ expreſſe habet hic qđ illi Decio q Laurētiū ꝛ Ipolitum martyrizauit ſucceſſit Claudi⁹. Claudi⁹ aūt nō ſucceſſit Decio impatori imo Decio ſucceſſit ſm chronicas voluſian⁹: Uoluſiano galien⁹: Galieno Claudi⁹. Opȝ ergo dicere vt videt qđ aut Galien⁹ fuerit binominis ꝛ qđ dict⁹ ſit Galienus ꝛ Deci⁹: ſicut dicit Uincentius in chronica ſua ꝛ Godofridus in lib. ſuo. Aut qđ Galien⁹ in ſui adiutoriū quendā noie Deciū fecerit ceſarē nō tñ impatorē ſicut dicit Richard⁹ in chronica ſua: de hoc martyre ſic dicit Amb. in pfatiō. Btūs martyr Ipolitus xp̄m verū ducē ꝯſiderās miles ei⁹ eē maluit q̄ dux militū cōprobari. Beatūqȝ Laurētiū ſue cuſtodie mācipatū nō ꝑſecut⁹ eſt: ſȝ ſubſecut⁹. Qui cū theſauros eccleſie diſcuteret: inuenit theſaurū quē nō tyrān⁹ eriperet: ſȝ quē pietas poſſideret: inuenit theſaurū vñ vere diuitie peterent ſpreuit fauorē tyrāni: vt cū regis ꝑpetui grā cōprobaret: mēbris diuidi nō refugit: ne nexib⁹ diuelleret eternis. Bubulc⁹ qdā noie petr⁹ cum in feſto marie Magdalene plauſtrum iunxiſſet ꝛ boues ſequens ipſos maledictis vrgeret: ꝯtinus boues ꝛ aratrum a flumine aſſumunt: ꝛ ipſe petr⁹ qui hoc imprecatus fuerat ſupplicio atrociori torquebat. Naȝ ignis eū arripuit adeo qđ carnib⁹ ꝛ neruis tibie ꝛ cruris cōſumptis oſſa parerēt: ꝛ ipſa tādem tibia a ſua cōpage penit⁹ ſolueret. Tunc ille ad quādā eccleſiā btē marie vginis accedēs: tibiā ipſā in quodā foramine ipſi⁹ eccleſie abſcōdit: ꝛ beatā vginē lachrymis ꝛ ꝑcib⁹ ꝑ ſua liberatiōe rogauit. Et ecce nocte quadā.b. vgo cū btō Ipolito ei in viſiōe affuit ꝛ eidē ipolito vt petrū priſtine ſanitati reſtitueret imperauit. Statimqȝ ſctūs ipolitus tibiā de foramine accipiēs: loco ſuo q̄ſi ſurculū arbori in momēto inſeruit. In qua inciſione tātos dolores ſenſit vt ſuis clamorib⁹ totā familiā excitaret. Qui ſurgentes ꝛ lumē accēdentes petrū duo crura ꝛ duas tibias habere conſpiciūt. Sed ſe deludi putantes ipm iterum atqȝ iterū contrectabāt ꝛ mēbra vera ipm ha-

dere cóſpiciebāt. Qui vix cū excitātes vñ hoc ſibi acci-
derit ſciſcitant. Sȝ ille eos ludere exiſtimās tandē vi-
ctus rē vidit ⁊ exrupuit. Sȝ tñ coxa noua mollior ꝙ ve
tuſta ad ſuſtinētiā corpis nō poterat exeq̄ri. Vñ ad pu-
blicatiōeȝ miracli p annū claudicauit. Et tūc iterū btā
vgo eidē apparēs ſcrō ipoſito dixit vt q̄cq̄d curationi
deeſſet ſupplere deberet. Euigilās igit̄ ⁊ ſe plene ſana
tū inueniēs: reclūſorīū introiuit. Cui diabol⁹ in ſpecie
nude mulieris frequētiſſime apparebat ⁊ nudā ei ſe i-
gerēs quāto ille forti⁹ reſiſtebat: tāto illa ipudēti⁹ ici-
debat. Cū ḡ illa eū plurimū vexaret: tādē ille ſtolā ſa-
cerdotalē accipiēs collū ei⁹ cinxit: ⁊ mox diabolo rece
dēte cadauer putridū ibidē remāſit. Tātuſq̄ fetor īde
exhalauit vt nulli⁹ q̄ hoc vidit ambigeret: q̄n corp⁹ ali-
cui⁹ mulieris mortue fuiſſet: ⁊ q̄ diabol⁹ aſſumpſiſſet.

¶ De aſſumptione btē Marie vginis. capitu. B.

ASſumptio btē Marie virginis qualiter facta ſit ex quodam li-
bello apocripho qui ioāni euāgeliſte
aſcribit̄ edocet̄. Aplis nāq̄ ob pdica-
tionis gratiā diuerſas mūdi ſubeūti
bus regiones vgo btā in domo iuxta
mōtē ſion poſita dr̄ remāſiſſe. Et iaq̄
loca filij ſui. ſ. locū baptiſmi: ieiunij:
orōnis: paſſionis: ſepulture: reſurre-
ctionis: ⁊ aſcēſionis q̄diu vixit deuo
tiōe ſedula viſitauit. Et ſm quod ait
epiphanius. xxiiij. annis poſt aſcenſionē filij ſui ſuper-
uixit. Refert ergo ꝙ beata virgo quādo xpm concepit
erat annoꝝ. xiiij. ⁊ in. xv. ipſum peperit: ⁊ vixit cum eo
annis. xxxiij. ⁊ poſt mortē xpi ſuperuixit. xxiiij. annis.
Et ſm hoc qñ obijt erat annoꝝ. lxxij. Probabilius tñ
videtur qđ alibi legit̄. vt. xij. annis filio ſuperuixerit:
⁊ ſic ſexagenaria ſit aſſumpta cū apli totidē annis pre
dicauerint in iudea ⁊ circa partes illas ſicut eccleſia-
ſtica tradit hiſtoria. Die igit̄ quadā dum in filij deſide
riū cor virginis vehemēter accendit̄: eſtuans animus
cōmouet̄ ⁊ in exteriorē lachrymaꝝ abūdantiā excitat̄.
Cumq̄ ad tēpus ſubtracti filij equanimiter non ferret
ſubtracta ſolatia ecce angelus cū multo lumine eidem
aſtitit: ⁊ reuerenter: vtpote ſui dñi matrem ſalutauit.
Aue inquit benedicta maria ſuſcipiens benedictionē
illius q̄ mandauit ſalutē Iacob. Ecce aūt ramū palme
de paradiſo ad te dominā attulit quē ante feretrū por-
tare iubeas cū die tertia de corpore aſſumeris. Naȝ fi-
lius tu⁹ te matrē reuerēdā expectat. Cui maria rñdit.
Si inueni gratiā in oculis tuis obſecro vt nomē tuum
mihi reuelare digneris. Sȝ hoc petiis inſtāti⁹ vt filij et
fratres mei apli ad me pariter cōgregent̄ vt eos āteq̄
moriar corporalib⁹ oculis videaȝ ⁊ ab eis ſepeliri va-
leā: ⁊ ipſis pñtibus ſpiritū deo reddā. Hoc iterū peto
⁊ obſecro vt aīa mea de corpore exiens nullū ſpiritum
teterrimum videat: nullaq̄ mihi ſathane poteſtas oc-
currat. Cui angelus. Cur ſcire deſideras dña mea no-
men meum qđ admirabile eſt et magnum. Ecce autē
omnes ad te hodie cōgregabūtur apoſtoli qui nobiles
tibi exhibebunt exequias funeris ⁊ in eoꝝ conſpectu
ſpiritum exhalabis. Nam qui olim prophetā de iudea
in babylonem in crine attulit ſubito ipſe procuidubio
ad te apoſtolos adducere poterit i momēto. Malignū
autē ſpiritū videre: cur metuis cū caput eius oīno con
triueris: ⁊ ſpoliaueris ipm ſue poteſtatis imperio: fiat
tamē volūtas tua vt ipſos nō videas: his dictis ange-
lus cū multo lumine celos aſcēdit. Palma aūt illa ni
mia claritate ſplendebat ⁊ erat quidē virge viriditate
conſimilis: ſȝ folia ipſius vt ſtella matutina fulgebāt.
Factum eſt aūt dū Ioannes in epheſo pdicaret celum
repente intonuit: ⁊ nubes candida ipm ſuſtulit ac ra-
ptum ante marie ianuā collocauit. Percutiēſq̄ oſtiū
interius introiuit ⁊ reuerēter virgo virginē ſalutauit.
Quē felix maria cōſpiciēs vehemēter obſtupuit ⁊ pre
gaudio lachrymas cōtinere nequit: dixitq̄. Fili Ioan-
nes memor eſto verboꝝ magiſtri tui q̄bus me tibi ma
trem: ⁊ te mihi in filiū cōmēdauit. Ecce a dño euocata
debitū humane ꝯditionis exſoluo: ac corpus meū tibi
cura ſolicita recōmēdo. Audiui eñ iudeos iniſſe cōci-
lium dicētes. Expectemus viri fratres quouſq̄ illa
q̄ Ieſum portauit ſubeat mortē: ⁊ corpus ei⁹ continuo
rapiemus: ac iniectum ignib⁹ cōburem⁹. Tu igit̄ hanc
palmam deferri facies ante feretrū: cū corpus meum
duxeritis ad ſepulchrū: dixitq̄ Ioānes. O vtinam hic
eſſent oēs apli fratres mei: vt decēter tibi parare poſſe
mus exeq̄as: ac exſoluere laudes dignas. Hec illo dicē
te oēs apli de locis in q̄b⁹ pdicabāt a nubib⁹ rapiūtur
⁊ ante marie oſtiū collocātur. Qui vidētes ſe ibidem
inſimul cōgregatos mirabant̄ dicētes. Quenā cauſa
eſt ppter quā nos hic dñs inſimul cōgregauit. Ioānes
igit̄ ad eos exijt ⁊ dominā de corpore receſſuram predi-
xit. Et addidit dicēs. Videte fratres ne cū obierit ali-
quis eā defleat ne hoc vidēs populus cōturbetur ⁊ di-
cat. Ecce qño iſti timēt mortē qui tñ alijs predicāt re-
ſurrectionē. B. ¶ Dionyſius pauli apli diſcipulus in
libro de diuinis nominibus: hoc idem aſſerit: aplos ſcȝ in
dormitione virginis conueniſſe ⁊ ſe ſimr̄ interfuiſſe: ac
vnūquēq̄ i laudē xpi ⁊ vginis ſermonē feciſſe. Ait eñ
ſic loquēs ad Timotheū. Nos vt noſti ⁊ ipſe et multi
ſanctoꝝ noſtroꝝ fratrū ꝯuenimus ad viſionē corporis
vite principio ⁊ qđ deum ſuſcepit. Aderat aūt ⁊ frater
dñi iacobus ⁊ petr⁹ ⁊ ſumma ꝓuectiſſima theologorū
ſummitas paulus. Poſtea viſum eſt poſt viſionem vt
vniuerſe hierarchie laudarēt ſicut vnuſq̄ſq̄ erat ſuffi-
ciens infinite virtutis bonitatē teatrice infirmitatis.
Hec Dionyſius. Cū autē beata Maria oēs aplos con-
gregatos vidiſſet dñm benedixit ⁊ in medio eoꝝ lam-
padibus ardētibus ⁊ lucernis cōſedit. Circa vo horaȝ
noctis tertiā Ieſus aduenit cū angeloꝝ ordinib⁹ pa-
triarcharū cetibus martyrū agminib⁹: cōfeſſoꝝ acies
vginūq̄ choris: ⁊ ante thronū vginis acies ordinātur:
et dulcia cantica frequētantur. Quales autē exequie
ibidē celebrate ſint ex predicto libello qui ioāni aſcri-
bitur edocet̄. Nam prior ipſe Ieſus inchoauit et dixit.
Veni electa mea ⁊ ponā in te thronū meū qr cōcupiui
ſpeciem tuā. Et illa. Paratū cor meū dñe paratuȝ cor
meum. Tūc oēs qui cū ieſu venerāt dulciter intonaue
rūt dicētes. Hec eſt q̄ neſciuit thoꝝ i dilectis: habebit
fructū in refectione animarū ſanctarū. Ipſa aūt de ſe-
metipſa cecinit dicēs. Beatam me dicent oēs genera-
tiones. Qr fecit mihi magna qui potēs eſt ⁊ ſanctū no
men eius. Tūc cantor cantoꝝ oībus intonauit excellē
tius. Veni de libano ſponſa veni coronaberis. Et illa.
Ecce venio qr in capite libri ſcriptū eſt de me vt facerē
voluntatē tuā deus: qr exultauit ſpūs meus in te ſalu
tari meo. Sicq̄ marie aīa de corpore egredit̄: et in vl-
nas filij aduolauit. Fuitq̄ tā a dolore carnis extranea
ꝙ a corruptiōe extiterat aliena. Dixitq̄ apoſtolis dñs
corpus virginis matris in vallē Ioſaphat deferte ⁊ in
monumēto nouo qđ ibidē inueniētis illud recondite:
⁊ me ibidē triduo donec ad vos redeā expectate. Sta-
timq̄ circumdederant eam flores roſarū. ſ. cetus mar-
tyrum ⁊ lilia conuallium agmina. ſ. angeloꝝ cōfeſſorū
et virginum. Poſt eā apoſtoli clamitant dicētes. Vir
go prudētiſſima quo progrederis. Eſto noſtri memor

o dña. Tunc ad cōcētū aſcēdentiū certis q̄ remanſerāt admirati cōcite obuiā ꝓceſſerūt: Videnteſq; regē ſuū ſemine aīam in vlnis ꝓpriis baiulātē illāq; innixam ſup illū obſtupeſacti clamare ceperūt dicētes. Que eſt iſta q̄ aſcēdit de deſerto delitijs affluēs innixa ſup dilectū ſuum: qbus cōcomitantes dixerūt. Iſta eſt ſpecioſa inter filias hierlm ſicut vidiſtis eā plenā charitate ⁊ dilectione. Sicq; in celū gaudēs ſuſcipit̄ ⁊ a dextris filij in throno glie collocat̄. Apli aūt viderūt eius aīam tā tā ee cādoris vt nulla mortaliū lingua poſſit effari. T. ¶ Tres aūt virgines q̄ ibidē erāt cū corpꝰ eiꝰ lauandi grā expoliaſſent tāta ſtatim corpꝰ eiꝰ claritate reſplēduit vt tāgi quidē ad lauādū poſſet: videri aūt nō poſſet. Tādiu aūt lux illa ibidē reſplēduit donec corpꝰ a virginibus lotū fuit. Apli aūt corpꝰ eius reuerēter ceperunt: ⁊ ſup feretrū poſuerūt. Dixitq; Iohannes petro. Hanc palmā añ feretrū petre portabis: qꝛ dñs nobis te ꝓtulit ⁊ ſuarū ouiū paſtorē ⁊ principē ordinauit. Cui Petrꝰ. Hanc potius portare te cōuenit: qꝛ virgo a dño es electus ⁊ dignū eſt vt palmam virginis virgo ferat Tu ſup pectus dñi recūbere meruiſti: ⁊ exinde ſapiētie ac grē plus ceteris fluenta potaſti. Et iuſtum vr vt q̄ a filio recepiſti plus muneris impendas virgini plꝰ honoris tu igit̄ portare debes hanc palmā luminis ad exequias ſanctitatis q̄ potatus es poculo lucis de fonte ꝑpetue claritatis. Ego autem portabo cum feretro ſanctum corpꝰ. Ceteri aūt apli fratres noſtri circundantes feretrum referant laudes deo. Paulus autē dixit ei. Et ego q̄ minimus oīm veſtrum ſum portabo tecū. Eleuantes itaq; petrꝰ ⁊ paulus feretrum petrus incepit cantare ac dicere. Exijt iſrael de egypto all'. Ceteri aūt apli cantū dupliciter proſequunt̄. Dñs aūt feretrū ⁊ apoſtolos nube protexit: ita q̄ ipſi non videbantur ſꝫ tm̄ eoꝝ vox audiebatur. Affuerūt angeli cū apoſtolis concinentes ⁊ totā terrā ſonitu mire ſuauitatis replētes. Excitati oēs ad tam dulcem ſonum ⁊ melodiā de ciuitate velocius exeūt: ⁊ quidnam hoc ſit diligenter ſciſcitantur. Tunc extitit qui diceret. Mariam illā diſcipuli ieſu efferunt mortuam: circa iſtam hāc quā auditis concinunt melodiam. Tunc ad arma oēs cucurrerūt: ⁊ ſe mutuo hortabant̄ dicentes. Venite oēs diſcipulos occidamus ac corpus illud qđ ſeductorem illū portauit: ignibus cōburamus. Princeps aūt ſacerdotum hoc videns obſtupuit: ⁊ ira repletꝰ ait. Ecce tabernaculū illius q̄ nos ⁊ genus noſtrum ꝯturbauit qualē gliam nūc accepit. Et hoc dicēs manus ad feretrū miſit volēs illud euertere ac ad terrā deducere. Tūc manus eius ſubito ambo aruerūt ⁊ loculo adheſerūt: ita vt ad loculum manus pēderet ⁊ nimio cruciatu vexatus lamētabiliter eiularet. Reliquus aūt pplꝰ ab angelis qui erant in nubibꝰ cecitate percuſſus eſt. Princeps aūt ſacerdotū clamabat di. Scē petre in hac tribulatiōe me nō deſpicias ſꝫ ꝓ me obſecro ad dñm preces fundas. Memor eī debes eē qualr aliqñ tibi aſtiti: ⁊ qualr te accuſante ancilla oſtiarie excuſaui. cui petrus. In obſequijs dñe nre nūc impediti ſumus ⁊ ꝯ ſoni tue intēdere nō valemꝰ. Verūtñ ſi in dñm nrm ieſū xp̄m ⁊ in hāc q̄ ip̄m genuit ⁊ portauit credideris ſpero q̄ cōtinuo ſanitatis bñficio potieris. Qui rn̄dit. Credo dñm ieſum xp̄m verū eē filiū dei ⁊ hāc ſacratiſſimā mrem eiꝰ. Statimq; a feretro manꝰ eiꝰ ſolute ſunt ſed tñ in brachijs adhuc ariditas remāſit ⁊ dolor vehemēs nō receſſerat. Dixitq; ei petrꝰ. Oſculare feretrū ⁊ dic. Credo i deū ieſum xp̄m quem iſta in vtero portauit et poſt partū virgo ꝑmāſit. Qđ cū feciſſet cōtinuo priſtine eſt redditus ſanitati. Dixitq; ei petrꝰ. Accipe hanc palmā de manu fratris nři iohānis ⁊ pones eā ſup pplꝫ excecatū: ⁊ quiſq; credere voluerit recipiet viſum: q̄ aūt credere noluerit videre nō poterit ineternū. Mariā autē portātes apli i monumēto poſuerūt: ⁊ iuxta illō vt dñs iuſſerat ꝯſederūt. Tertia aūt die veniēs ieſus cū multitudine āgeloꝝ ipſos ſalutauit di. Pax vobis. Qui rn̄derūt. Glia tibi deꝰ q̄ facis mirabilia magna ſolus. Et dixit ipſis dñs. Quid grē ⁊ honoris vr vobis vt mea nūc ꝯferā genitrici. Et illi iuſtū vr dñe ſeruis tuis vt ſicut tu deuicta morte regnas in ſcla: ſic tue reſuſcites mrīs corpuſculū ⁊ a dextris tuis colloces ineternū: q̄ annuēte michael angelus ꝯtinuo affuit ⁊ marie aīam corā dño pńtauit. Tūc ſaluator locutꝰ eſt di. Surge ꝓxima mea: colūba mea tabernaculū glie: vaſculū vite: tēplū celeſte: ⁊ ſicut per coitū labē nō ſenſiſti criminis ſic in ſepulchro ſolutionē corpis minime patiaris. Statimq; aīa ad marie acceſſit corpuſculum ⁊ de tumulo ꝓdijt glioſum. Sicq; ad ethereū aſſumit̄ thalamū comitāte ſecū multitudine angeloꝝ. Thomas autē cum abeſſet ⁊ rediēs credere recuſaret ſubito zonā q̄ corpꝰ eiꝰ ꝯcinctū fuerat ab aere recepit illeſam vt vel ſic intelligeret q̄ totalr fuiſſet aſſumpta. D. ¶ Hoc aūt totū qđ ꝓdictū eſt vr eē illud apocriphū. de q̄ hiero. in epła ſiue ſermone ad paulā ⁊ euſtochiū ſic ait. Ille ſane libellus vt apocriphꝰ eſt cēſendus niſi q̄ ad aliqua fide digna q̄ vident̄ a ſcīs approbata q̄ ſunt nouē. ſ. q̄ promiſſa ſit ⁊ exhibita virgini oīmoda cōſolatio: apl'oꝝ oīm ꝯgregatio: ſine dolore ꝯſummatio: ſepulture i valle ioſaphat preparatio: exequialis deuotio xp̄i ⁊ totiꝰ curie celeſtis obuiatio: iudeoꝝ ꝑſecutio: miraculoꝝ in oī cā decēte coruſcatio: in aīa ſimul ⁊ corpe aſſumptio. Porro alia multa ſunt ibi poſita potiꝰ ad ſimulationē q̄ ad veritatē vt q̄ thomas nō affuerit ⁊ veniēs dubitauerit ⁊ his ſilia q̄ per ſe patēt q̄ ſunt relinquēda potius q̄ aſſerēda. Veſtimēta aūt ipſiꝰ ad cōſolationem fideliū dicūr in tumulo remāſiſſe. Vn̄ ⁊ de quadā pte ipſarum veſtiū tale miraculū cōtigiſſe narrat̄. Cū dux normanoꝝ vrbē carnotēſiū obſediſſet ep̄s illius vrbis tunicā. b. marie q̄ ibidē ſeruabat̄ more vexilli haſte impoſuit: ⁊ ſubſequēte pplo ſecurꝰ ad hoſtes exiuit. Statimq; oīs hoſtilis exercitus amentia ⁊ cecitate ꝑcuſſus eſt: ſtabatq; totꝰ corde tremulus ⁊ totus aīo ſtupefactꝰ. Qđ illi de ciuitate vidētes diuino iudicio ſuperaddūt ⁊ atrociter hoſtes cedūt. Qđ btē marie plurimum diſplicuiſſe ꝓbat̄: ex eo qđ ꝓtinus tunica illa diſparuit ⁊ viſum continuo hoſtis recepit. In reuelationibus ſancte elizabeth legit̄ q̄ dū ipſa elizabet quadā vice in ſpū rapta eſſet vidit in loco valde remoto quoddā ſepulcrū multo lumine circūfuſum ⁊ q̄ſi ſpēm mulieris in eo ⁊ circūſtabat multitudo angeloꝝ ⁊ poſt puſillū de ſepulcro erepta eſt: ⁊ in ſublime cū illa aſtantiū multitudine eleuata. Et ecce in eius occurſum vir q̄dā de celis admirabilis ⁊ glioſus aduenit portans in dextra crucis vexillū cū eo infinita milia angeloꝝ. Sicq; eā alacriter ſuſcipiētes cū magno cōcētu eā in celos deduxerunt. Poſt modicū vo tpis elizabeth angelū cū q̄ ſepe loquebat̄ de predicta viſione interrogauit. Qui rn̄dens ait. Oſtēſum eſt tibi in hac viſione quō tā in carne q̄ in ſpū dña nřa in celū aſſumpta eſt. Dixit aūt in eiſdē reuelationibus ſibi reuelatū eē q̄ poſt. xl. dies ſui tranſitus in corpe ſit aſſumpta: Nā. b. maria ſecū colloquēs ait. Poſt aſcenſionē dñi anno integro ⁊ tot diebus q̄t ſunt a die aſcenſionis vſq; ad diem mee aſſumptionis ſuperuixi. Omnes aūt apli dormitioni mee interfuerunt ⁊ corpꝰ meū reuerenter ſepulture dederunt. Sed quadrageſima die poſtmodū reſurrexi. Cū autē eliza-

beth cū interrogaſſet virū hoc manifeſtare vel celare
deberet dixit.nec carnalib⁹ ⁊ īcredulis reuerāda.nec
deuotꝭ ⁊ fidelib⁹ abſcōdēda: E. ¶ Notādū ē ꝗ ꝙ glīoſa
v̄go maria aſſumpta ⁊ exaltata eſt integralr̄ honora=
bilr̄ letāter ⁊ excellēter. Aſſumpta eſt eīn integre ī aīa
⁊ corpe ſicut pie credit eccl̄ia. Qḋ qdē multi ſctōꝝ nō
ſolū aſſerūt ſꝫ ēt hoc ꝓbare aptis rōnib⁹ moliunt̄.ber=
nar.eīn rō eſt. Qm̄ ſanctoꝝ corpa de⁹ precioſe ſublima
uit vt puta petri ⁊ iacobi tā glīoſe venerabilia reddi=
dit ⁊ honore tā mirifico ſublimauit vt ⁊ ipſis deputet̄
loc⁹ eoꝝ venerationi cōgru⁹ ⁊ ad ipſa mundus ꝑperet
vniuerſus. Si igit̄ marie corp⁹ ſup terrā eē dicat̄ ⁊ nec
tn̄ deuota frequēteꝛ viſitatione fideliū nec eidē loc⁹ de
putet̄ honoris nimis videbit̄ xp̄s honorē m̄ſni corpis
cōtēpſiſſe cū tn̄ ſup terrā alioꝝ ſctōꝝ corpa ſic honorāt
Hiero.etiā dicit q̄.xvij.kl̄.ſeptēbris maria ad celos
aſcēdit. Qḋ v̄o dicit de marie corpali aſſumptione ec=
cleſia potius elegit pie dubitare ꝙ aliqd temere diffi=
nire in ſequentibus credēdū eē ſic ꝓbat. Si nō deſunt
q̄ dicunt in his qui cum xp̄o reſurrexerūt perpetuā re=
ſurrectionē iam eſſe cōpletam: ⁊ nonnulli credant cu=
ſtodem virginis ioannem etiā glorificata carne gaude
re cū xp̄o cur id nō magis eſt credendū de matre ſalua
toris. Qui eīn dixit. Honora patrē ⁊ matrē: ⁊ non veni
ſoluere legē ſed adimplere: profecto matrē ſuā ſup oēs
honorauit. Nec nos de beata maria modo factū ambi
gimus. Augu.aūt nō ſolū hoc affirmat: ſꝫ etiē trib⁹ ra=
tionibus hoc probat. Et prima quidē eſt carnis xp̄i et
virginis vnitas. Ait eīn ſic. Putredo nanqꝫ ⁊ vermis
humane eſt opprobriū cōditionis: a quo opprobrio cū
ieſus alienus ſit marie natura excipit̄ quā ieſus de ea
aſſumpſiſſe probat̄. Scḋa ratio eſt corpis eius digni=
tas. Vn̄ ait. Thronū dei: thalamū dn̄i: tabernaculum
xp̄i. dignū eſt ibi eſſe vbi eſt ipſe. Tā ꝑcioſum theſaurū
dignius eſt celo ſeruari ꝙ terra: tertia eſt v̄ginitas car
nis ꝑfecta integritas. Ait eīn ſic. Letare maria letitia
inenarrabili corpe ⁊ aīa in ꝓprio filio cū ꝓprio filio ꝑ
ꝓpriū filiū. Nec ſeq̄ꝫ corruptionis erūna quā nulla ſe
cuta eſt tn̄ filiū pariēdo integritatis corruptio vt ſit ſē
per incorrupta quā tāta pfudit gr̄a ſit integre viuēs q̄
olim integrū ꝑfectūqꝫ genuit vit.i: ſit cū illo quā in ſuo
geſſit vtero: ſit apud illū illa q̄ genuit fouit ⁊ aluit il=
lū maria dei genitrix: dei miniſtrix ⁊ ſeruitrix. De qua
qꝛ aliꝛ ſentire non audeo: aliud dicere nō preſumo. Ad
hoc facit ꝙ ille egregius v̄ſificator ait. Scādit ad ethe
rea virgo puerpera v̄gula ieſſe. Nō ſine corpe ſꝫ ſine tē
pore tēdit ad eſſa. Scḋo letāter. De hoc dicit gerardus
ep̄s ⁊ martyꝛ in ſuis homelijs. Hodie v̄ginē beatā ce=
li ſuſceperūt letāter angeli gaudēdo: archāgeli iubilā
do: throni exultādo: dn̄ationes pſallēdo: principat⁹ ar
monizando: ptātes citharizando: cherubin ⁊ ſeraphin
hymnizādo: atqꝫ ad ſupnū diuine maieſtatis tribunal
ducēdo. F. ¶ Tertio honorabilr̄: qꝛ ipſe ieſus ⁊ totius
militie celeſtis exercit⁹ eidē obuiā vēit: vn̄ hiero. quis
illud cogitare ſufficiat quā glīoſa hodie regīa mūdi ꝓ=
ceſſit quāto deuotionis affectu tota in ei⁹ occurſum ce
leſtiū legionū ꝓdierit multitudo quātis ad thronū cā
ticis ſit deducta: ꝙ placido vultu ꝙ ſerena facie ꝙ di=
uinis amplexib⁹ a filio ſit ſuſcepta: ⁊ ſup oēꝫ creaturā
exaltata. Idem. Hodierna die credendū eſt militiā ce
loꝝ feſtiue genitrici dei obuiā aduenisse eāqꝫ ingenti
lumine circūfulſiſſe ⁊ vſqꝫ ad dei thronū cū laudibus ⁊
canticis ſpūalibus perduxiſſe: celeſtē quoqꝫ militiam
hierl̄m: tunc ineffabili letitia exultaſſe ⁊ iucūdari taꝫ
ineffabili charitate ⁊ oī gratulatione iubilaſſe: qm̄ fe=
ſtiuitas hec q̄ nobis hodie reuoluitur annua illis om=
nibus facta eſt ꝯtinua. Credit̄ qꝫ qḋ ipſe ſaluator ꝑ ſe
totus feſtiuus occurrerit: ⁊ cū gaudio eā ſecū in throno
collocauerit: aſs qꝫ nō impleſſet qḋ in lege ipſe māda
uit: honora patrē tuū ⁊ matrē tuā. hec Hiero. Quarto
excellēter. Hier. Hec eſt dies in qua vſqꝫ ad throni cel=
ſitudinē intemerata mr̄ ⁊ v̄go ꝓceſſit atqꝫ in regni ſo=
lio ſublimata poſt xp̄m glīoſa reſedit. Qualr̄ aūt in ce
leſti glīa ſublimata ⁊ honorificata ſit oñdit btūs gerar
dus ī ſuis homilijs di. Sol⁹ dn̄s ieſus xp̄s pōt hāc ma
gnificare quēadmodū fecit: vt ab ipſa maieſtate lau=
dem cōtinue accipias: ⁊ angelicis ſtipata choris arcā=
gelicis vallata turmis: thronoꝝ hincinde poſſeſſa iu=
bilationibus. dn̄ationū circumcincta tripudijs: princi=
patuū circūcepta obſequijs: ptātū āplexata plauſibus
v̄tutū girata honoribus: cherubī circūſtātiata hymni
ficationibus: ſeraphī vndiqꝫ poſſeſſa ineffabilib⁹ cā
tationibus ipſa qꝫ ineffabiliſſima trinitas perēni tripu
dio ſibi applaudit atqꝫ ſua gr̄a ī ea tota redūdāte oēs
eiſdē attēdere facit. aploꝝ ſplēdidiſſimus ordo inceſſa
bili laude eā extollit. Martyꝛ multitudo oīmode ſup=
plicat tāꝫ dn̄e. Cōfeſſoꝝ exercit⁹ innumerabilis cōti=
nuū ſibi pſonat cātū. Virginū cādidiſſima cōcio ingeꝫ
choreā ad ſuā celebrat glīam. Inuitꝰ ēt īfern⁹ ſibi vlu
lat ⁊ ꝓcaciſſimi demones ꝯclamāt. Quidā cleric⁹ vir
gini marie deuot⁹ ꝫ dolorē qnqꝫ vulneꝝ xp̄i eā quoti=
die ꝑ hec v̄ba q̄ſi ꝯſolari ſtudebat di. Gaude dei geni=
trix v̄go īmaculata: gaude q̄ ab angelo gaudiū ſuſce=
piſti: gaude q̄ genuiſti eterni luminis claritatem: gau
de ſancta dei genitrix v̄go. tu ſola mr̄ īnupta te laudat
oīs creatura ⁊ factura genitrix lucis: ſis ꝓ nobis q̄ſu=
mus ꝑpetua īteruētrix. Hic cū nimio lāguore corrept⁹
ad extrema veniſſet pauore ꝑturbari cepit: cui v̄go ap
parēs dixit. Cur fili tāto timore trepidas q̄ toties mi=
hi gaudiū nūtiaſti: gaude ēt tu ⁊ vt eternalr̄ gaudeas
veni mecū. G. ¶ Miles qdā potēs valde: diues dum
oīa bōa ſua in diſcreta liberalitate diſꝑgeret ⁊ ad tātā
deuenit inopiā vt q̄ ꝯſueuerat magna tribuere: iā inci
peret minimis indigere. Habebat aūt quādā vxorē pu
diciſſimā ⁊. b. marie valde deuotā. Appropīquāte aūt
quādā ſolēnitate in qua ꝑdict⁹ miles multa donaria
cōſueuerat elargiri cū iā q̄ tribueret nō hꝫet nimia cō=
fuſione ⁊ verecūdia duct⁹ quouſqꝫ ꝑdicta trāſiſſet ſolen
nitas deſertū locū merorís amicū expetijt vt fortune
ſue incōmoda plāgeret: ⁊ verecūdiā euitaret. Et ecce
ſubito qdā equ⁹ valde terribilis terribiliorē hñs ſeſſo
rē ad eū acceſſit. Cui⁹ ſeſſor eū alloquit̄ ⁊ cām tāte tri=
ſtitie ſciſcitat̄. Cui cū oīa q̄ ſibi cōtingerāt ꝑ ordinem
enarraſſet: ille ait. Si mihi in modico obtēperare vo=
lueris magis ꝙ antea glīa ⁊ diuitijs abūdabis. Spon
det ille principi tenebraꝝ ſe qcqd iuſſerit libēter factu
rū dūmō ipſe ſibi īpleat q̄ ꝓmittit. Et ille. Ecce ꝑgēs
in domū tuā in tali loco requiras ⁊ ibidē tot auri ⁊ ar=
gēti pōdera tot lapides ꝑcioſos inuenies. Mihi auteꝫ
hoc facias vt tali die vxorē tuā huc adducas. Sub ta=
li ꝓmiſſione miles ad domū reuertit̄ ⁊ ī loco de q̄ ſibi
dixerāt q̄rēs oīa reperit q̄ ꝑdixit. Que inueniēs mox
palatia emit: largitur dona redimit fundos comparat
ſeruos. Appropinquāte v̄o die ſtatuta vxorē ſuā voca=
uit ⁊ dixit. Equū ꝯſcendite qꝛ aliquo lōgius mecū per
gere vos opꝫ. At illa tremēs ac pauēs ⁊ viri iuſſio cō=
tradicere nō preſumēs. b. marie ſe deuote cōmēdauit:
⁊ poſt virū abire cepit. Cū aūt lōgius ꝓceſſiſſent: et in
via quādā eccl̄iam inueniſſent illa de equo deſcēdens
eccl̄iam intrauit: viro exterius expectāte. Dū v̄o beate
marie ſe deuote cōmendaret illa ſubito obdormiuit ⁊
virgo glorioſa predicte matrone in habitu ⁊ qualitate

p oīa filiis de altari ꝓceſſit ⁊ foras exiēs equū cōſcēdit matrona illa in eccliã dormiēte ⁊ remanēte. Uir autē ſuā eſſe vxorē arbitrās ꝓſecutꝰ eſt. Cū aūt ad locū ſtatutū veniſſet ecce princeps tenebrarū cū3 nimio impetu veniebat ⁊ ad locū feſtinabat. Et cū appropinquaſſet ſtatim ille infremuit ⁊ tremēs ac pauens accedere non ꝓſumpſit. dixitq; militi. Infideliſſime hoīm cur me totalr illuſiſti ⁊ ꝓ tātis bñficiis mihi talia cōtuliſti? Ego eñi tibi dixerā vt ad me deduceres tuā cōiugē ⁊ tu adduxiſti dñi genitricē. Uolebā vxorē tuā: ⁊ tu adduxiſti mihi mariā. Nō cū vxor tua mihi multas inferat iniurias de ea volebā expetere vltionē: ⁊ tu ad me iſtā adduxiſti vt me torqueat ⁊ ad infernu3 mittat. Audiens hoc vir vehemēter ſtupebat ⁊ ꝓ timore ⁊ admiratione nimia loqui nō poterat. Beata aūt maria dixit. Qua temeritate neq̄ ſpūs deuote mee nocere preſumpſiſti. Nō hoc tibi impune cedet. Et nūc te hac plector ſnīa: vt in infernū deſcēdas ⁊ alicui me cū deuotiōe inuocāti nocere decetero nō preſumas. Ille aūt cū multo eiulatu receſſit. Et vir de equo exiliēs ſe ad eiꝰ pedes ꝓſtrauit. Quē virgo increpās ad ſuā vxorē q̄ adhuc ī eccliã dormiuit iubet redire ⁊ oēs diuitias demonis abiicere. Rediēs igit cū adhuc vxorē ſuā dormiētē inueniret eā excitauit: ⁊ ſibi q̄ acciderāt enarrauit. Cū āt domu3 rediſſent ⁊ oēs demonis diuitias abieciſſent: in laude virginis deuotiſſime ꝑmāſerūt: ⁊ multas poſtmodum diuitias ipſa largiēte virgine receperūt. H. ¶ Ad iudiciū dei q̄dā ī viſiōe rapit q̄ peccōꝝ ſarcina grauabat. Et ecce ſathā affuit ⁊ dixit. Nihil in huius aīa habetis ꝓprii: ſed mei potiꝰ extat dñii. Habeo eñ inde publicum inſtrm. Cui dixit dñs. Ubi eſt tuū inſtrumētū? Et ille. Inſtrm habeo qđ ore ꝓprio ipſe dictaſti: ⁊ ꝑpetuo duraturum ſanxiſti. Dixiſti eñ. Quacunq; hora comederitis morte morie mini. Cū igit iſte ſit de ꝓgenie illorum q̄ cibū vetitū comederūt iure inſtri publici mecu3 in iudicio d3 mori. Dicit aūt dñs. Permittit tibi o homo ꝓ te loq̄. Ille aūt obmutuit. Dixit itez demō. mea eſt itez ꝑſcriptiōe: qꝛ eū iā. xxx. annis poſſedi ⁊ mihi tāq̄ ſeruus ꝓprius obediuit. Et ille adhuc obmutuit. Demon itez dixit. Mea eſt: qꝛ ⁊ ſi aliqua bona fecerit: eiꝰ tñ mala incōparabiliter vincunt bona. Dñs aūt nolēs cōtra eum cito proferre ſnīam eidem terminū cōceſſit octo dierū: vt octaua die coram ſe compareret ⁊ de his omnibus rationē3 redderet. Cū igit a facie dñi timēs ac merens abiret: q̄dā ei obuiauit: ⁊ cām tante triſtitie requiſiuit. Cui cum ille oīa per ordinē retuliſſet ait ille. Ne timeas nec formides: qꝛ de primo viriliter te iuuabo. Cū aūt ab eo īterrogaret quo noīe vocaret ait. Ueritas eſt nomē meū. Inuenit quoq; ſcđm q̄ promiſit eu3 iuuare efficaciter de ſecundo. Interrogatus aūt q̄ noīe vocaret reſpondit. Iuſtitia vocor. Die aūt octauo ante iudicē venit: ⁊ demon ei primum obiecit. Ad qđ reſpōdens veritas ait. Duplicē mortē eē nouimus. corporis.ſ. ⁊ gehenne. Illud ergo inſtrm qđ pro te demon allegat non loquit de morte gehenne: ſed corpis. Qđ quidē ex hoc manifeſtū eſt: qꝛ cū oēs in illa ſnīa includant.ſ. qđ corpore moriant: nō aūt oēs gehenne ignibus moriuntur: quātū eñ ad mortē corpis eſt ſemper duraturum: q̄tum vero ad mortem aīe eſt per xp̄i ſanguinē reuocatum. Tūc demon videns qꝛ in primo ſuccubuit: ſcđm ſibi obiicere cepit. Sed iuſtitia affuit ⁊ ꝓ eo talr reſpōdit. Lz eñ multis annis ſeruum poſſederis tñ rō ſemper cōtradixit. Semp eñ rō murmurabat q̄ tā crudeli dñō ſeruiebat. Ad tertiū obiectū neminē habuit adiutorē. Dixitq; dñs. Afferat ſtatera: ⁊ bona ⁊ mala oīa ponderentur. Ueritas nunc ⁊ iuſtitia peccatori dixerūt. Ad miſem mīe que iuxta dñm ſedet tota mēte recurre ⁊ eam in tui adiutorium inuocare ſtude. Qđ cū ille feciſſet. b. maria in eius adiutorium venit: ⁊ ſuper ſtateram ex illa parte vbi erant pauca bona manum apoſuit. Diabolus aūt ex alia parte trahere conabatur: ſed mr mīe preualuit ⁊ peccatorem liberauit. Ille igit ad ſe rediens in melius vitam mutauit. I. ¶ In ciuitate Bituricēſi circa annos dñi. cccccxxvij. cū xp̄iani in die paſche cōicarēt cū pueris xp̄ianoꝝ quidā puer iudeoꝝ ad altare accedens corpꝰ dñicū eiſdē percepit. Reuerſus domū cū a pr̄e vnde veniſſet interrogaret rñdit ſe cū pueris xp̄ianis cū quibꝰ ad ſcholas ibat ad ecclīam iuiſſe. ⁊ cū eis cōicaſſe. Tunc pr̄ eius furore repletꝰ puerum apprehendit: ⁊ continuo in fornacē ardentem que ibidem erat proiecit. Statim aūt dei genitrix in ſpecie imaginis quā puer ſuper altare viderat eidem affuit: eum illeſum ab igne ſeruauit. Mater vo pueri multos iudeoꝝ ⁊ xp̄ianoꝝ ſuis clamoribus congregauit. Qui videntes puerum in fornace nil leſionis habentē ipm inde extraxerūt. ⁊ quō potuiſſet euadere interrogauerunt. Qui rñdit. Quia illa reuerēda dña que ſup altare ſtabat mihi auxilium prebuit: ⁊ oē a me incēdiū ꝓpulſauit. Tūc xp̄iani intelligētes eē imaginē btē Marie patrē pueri acceperūt ⁊ ipm in fornacē ꝓiecerūt: q̄ continuo cōbuſtus ⁊ penitus cōſumptꝰ eſt. Quidam monachi ante diē iuxta fluuium ſtabant: ⁊ ibidē ſe fabulis ⁊ ocioſis ſermonibus reſoluebāt. Et ecce audiūt remiges per flumē impetu nimio nauigātes. Quibꝰ monachi dixerunt. Qui eſtis vos? Et illi. Demones ſumꝰ q̄ aīam ebroini ꝑpoſiti domꝰ regis frācoꝝ q̄ a monaſterio ſancti galli apoſtatauit in infernū deferimus. Qđ audientes monachi vehemētiſſime timuerunt ⁊ fortiter exclamauerunt. Sancta maria ora pro nobis. Quibus demones dixerūt. Bene mariā inuocaſtis: vos eñ diſcerpere ⁊ ſubmergere volebamus: qꝛ vos diſſolute ⁊ extra horam cōfabulantes inuenimus. Tūc mōachi redeunt ad cenobium ⁊ demones ꝓperant ad infernū. Erat quidam monachus valde lubricus: ſed in beatā mariam valde deuotus. Quadā nocte ad ſcelꝰ aſſuetum pergēs ⁊ corā altari tranſiēs beatā virginē ſalutauit: ⁊ ſic de eccleſia exiēs dū quēdam fluuiū vellet trāſire in aquā decidēs expirauit: cuius aīa3 cū demones rapuiſſent affuerunt angeli vt eam liberarent. Quibꝰ demones dixerūt. Ut quid huc aduēniſtis: nihil in hac aīa habetis. Statimq; beata maria affuit: ⁊ cur eius aīam rapere preſumpſerant increpauit. Illi autem dixerunt qꝛ cū finiſſe vitam in malis operibꝰ inuenerūt. At illa. Falſa ſunt q̄ profertis. Scio eñ q̄ aliq̄ pergēs me primo ſalutabat ⁊ rediēs ſimiliter faciebat. Qđ ſi dicitis vobis vim fieri ponamus in iudicio ſummi regis. Cū de hoc coram dñō diſceptarēt: placuit ei vt aīa ad corpus rediret ⁊ de ſuis actibus peniteret. Interea fratres videntes matutinas differri ſacriſtam queſiſt ⁊ vſq; ad fluuiū pergētes ſubmerſum in aqua repererūt. Cūq; extracto corpe ſecū q̄d factū fuerat mirarent: ille repente ad vitā redijt ⁊ rē geſtā referens vitā in bonis operibus cōſummauit. Quedā mulier a demone ſibi viſibilr in forma hoīs apparēte multas moleſtias ſuſtinebat multaq; remedia nūc aque benedicte aſperſionē nūc huc: nūc illuc adhibebat. ſ3 nec ſic ille ceſſabat. Quidā aūt vir ſctūs ſibi ꝯſuluit: vt cū ad eā accederet illa eleuatis manibus ſctā maria adiuua me ꝑmiꝰ exclamaret. Qđ cū illa feciſſet diabolus quaſi lapide ꝑcuſſus territꝰ ſtetit: ⁊ poſtmodum dixit. Malus diabolus intret in buccam illius qui te iſtud docuit. Et ſtatim euanuit nec ad eam poſtmodum acceſſit.

M Odus ſacratiſſime aſſumptionis Marie traditꝰ in quodã ſermone ex diuerſis dictis ſctõꝝ cõpilato q in pluribus eccleſijs ſolẽniter legitꝰ: vbi ſic hꝫ. Que in ſctõꝝ patrũ narrationibus in toto orbe de veneranda migratione dei genitricis inuenire potui ad ipſius laudẽ cõmemorare curaui: ſanctus thomas cognomento veſtitor ea que ab eorum poſteris qui interfuerũt ſe didiciſſe certa relatione cõmemorat omittendũ non eſt. Ait enĩ. Qm̃ enĩ xp̃s ad ſe vite genitricem diſpoſuit adducere p angelũ conſuetũ ei prenunciat dormitionis exitum ne mors inopinate veniẽs turbationem ipſi afferret. Obſecrauerat illa facie ad faciẽ dñ̃ adhuc in terra conuerſaretꝰ filiũ ne videret quẽꝙ ſpũm malignoꝝ. Premittit igitꝰ angelũ ad eam cum hmõi verbis. Tpꝰ eſt te aſſumendi ad me mrẽꝫ meã. Sicut enĩ terram gaudio repleſti: ita fac celeſtia gratulari patris mei manſiones iucundas redde: ſanctorũ meoꝝ ſpũs cõſolare. Ne turberis deſerẽs corrumpendũ cũ ſuis concupiſcentijs mundum adeptura celeſte palatiũ: Nec o mater terreat te carnis ſequeſtratio: que ad vitam vocaris perpetuam: ad gaudium indeficiens: ad pacis requiem: ad cõuerſationẽ ſecuram ad refectionem interminabilem: ad lucẽ inacceſſibilẽ ad diẽ nõ aduesperaſcẽtem: ad gl̃iam inenarrabilem: ad meipm̃ tuum filium vniuerſitatis factorẽ. Ego enĩ ſum vita eterna: dilectio incõparabilis: habitatio ineffabilis: lumẽ neſciẽs tenebras: ineſtimabilis bonitas. Da ſine trepidatione terre qd̾ ſuum eſt. Nõ te qſꝙ de manu mea rapiet: qm̃ in manu mea ſunt oẽs fines terre. Depone mihi corpꝰ tuum: qꝛ in vtero tuo poſui diuinitatẽ meã. Nõ gl̃iabitꝰ ſup te mors: qꝛ vitã genuiſti. Non obfuſcabit te caliginis vmbra: qꝛ lumẽ pepeꝛiſti. Nõ cõtritionis contritio te attinget: qꝛ meũ vas fieri meruiſti. Veni iã ad eum q ex te natus eſt recepturã mrñi vteri pignora educationis mercedẽ lactis ⁊ eſce viciſſitudinẽ. Habita cũ vnigenito. feſtina adherere filio. Noui enĩ q alteriꝰ affectu filij nõ anguſtieris. Qui te ꝟginẽ mrẽm exhibui totiꝰ mundi exhibeo te murũ arcã ſaluandoꝝ: pontẽ fluctuantiũ: baculũ imbecilliũ: ſcalã ad celos aſcẽdẽtiũ: ꝓpiciatricẽ peccantiũ. Adducam aũt apl̃os ad te quoꝝ ac ſi meis ſepelieris manibus. Decernã ꝫ vt ſpũales mee lucis filij quibꝰ ſanctũ tradidi ſpũm tuum corpus ſepeliant ⁊ ipſi in tuo admirabili funere meã pſonam impleant. Poſt hoꝝ narrationẽ dat angelus virgini brauiũ palme miſſum ex paradiſi ꝓpagine ad certitudinem aduerſus corruptionem mortis victorie ⁊ veſtimẽta funebria ac celũ quo venerat repetit. L. ¶ Beata maria cõuocans amicos ⁊ cognatos dixit. Notũ vobis facio me a tempali vita fore trãſiturã opꝫ ergo vigilare: qꝛ vnoquoꝙ tranſeunte diuina virtus angeloꝝ ⁊ maligni ſpũs ad morientis lectũ veniunt. His dictis oẽs flere ceperunt ac dicere. Tu timeᵒ faciẽs ſpũum q auctoris oĩꝫ mrẽ effici meruiſti: q pdonẽ inferni genuiſti: q ſup cherubin ⁊ ſeraphin preparatũ hrẽ ſoliũ meruiſti. Quid igr̃ nos faciemꝰ: aut qualiter fugiemus. Aderat multitudo mulierũ flẽtiũ: ⁊ dicẽtium ne ſe orphanas derelinq̃ret. Btã autẽ ꝟgo eas conſolans ait. Si vos corruptibiliũ natoꝝ matres nõ toleratis ab eis modicum ſeparari: quõ ego mrẽ et virgo deſiderare nõ debeo ad meũ pergere filiũ dei patris vnigenitũ. Si quelibet veſtrarum aliquo orbabitꝰ filio conſolabitur ſuperſtite vel naſcituro. Ego autẽ q vnicum poſſideo ⁊ incorrupta maneo quõ ad eum nõ properem anxia qui omniũꝫ eſt vita. Dum autem hec agerentur beatus Joannes adueniens quõ res ſe habeat perſcrutatꝰ. Cui cũ virgo ſuã celeſtẽ migrationẽ annunciaſſet ille in terra ꝓſtratꝰ cũ lachrymis clamabat quid ſumꝰ nos dñe: qm̃ ſuper nos tãtas tribulationes inducis. At q̃ poticꝰ de corꝑe meo me non eduxiſti: vt magis ſepultus fuiſſem a dñi mei mrẽ q eius funeri intereſſem. Quẽ ꝟgo flẽtẽ in thalamũ introducẽs palmã ⁊ veſtimẽta oſtendit: ⁊ poſt hoc in lecto ſibi ad ſepulturã ſtrato requieuit. Et ecce validiſſimꝰ tonitrui ſonus auditꝰ turbo quaſi nubes candida generatur: et apl̃i añ ianuã domus virginis inſtar imbriũ collocantur. Qui cũ de hoc plurimũ mirarentꝰ: Joãnes ad eos progrediẽs reuelat q beate virgini per angelũ nũtiata erant. Qui cũ oẽs flerent ioannes eos conſolatꝰ eſt. Deterſis igitꝰ lachrymis introierũt ⁊ beatã virginẽ reuerenter ſalutãtes eam adorauerũt. Et illa. Auete filij vnigeniti mei. Et dũ modũ aduentus eoꝝ ab eis audiſſet: illa eis oĩa manifeſtat. Cui apl̃i. In te celeberrima virgo quaſi ipm̃ dñm ⁊ magiſtrũꝫ noſtrũ aſpiciẽtes conſolabamur. Hoc ſolũ refrigerium habemus qd̾ te mediatricẽ apud deum nos habere ſperamus. Quem cũ paulũ nominatim ſalutaſſet ille ait. Aue impetratrix mei ſolaminis: licꝫ enĩ in carne xp̃m non viderim cũ tñ te in carne video ac ſi ipm̃ videã conſolor. Vſꝙ ad hũc diẽ deum te genuiſſe gentibus predicabã amodo te ad ipm̃ tranſlatam eſſe docebo. Poſt hoc ea q̃ angelꝰ attulit ei virgo oſtendit: ⁊ de lucernis vſꝙ ad obitũ non extinguendis admonuit. Aderant centumuiginti virgines in eius obſequium occupate. Deinde veſtimenta funebria induens ⁊ omnibus vale dicens corpꝰ ad exitum in lecto cõponit: petro ad caput poſito: ioanne ad pedes locato: ceteris apl̃is lectum ambientibus: ⁊ dei genitricem laudantibus. Petrus igitꝰ inchoãs dixit. Gaude celeſtium thalamoꝝ ſponſa ⁊ trifidum ardui luminis candelabrum: per quam eſt eterna claritas manifeſtata. Hoc aũt. ſ. apoſtolos ad dormitionẽꝫ ſacratiſſime virginis cõueniſſe teſtatꝰ beatus germanus cõſtantinopolitanus archiep̃s dicens. Licꝫ ineuitabilem mortẽ o dei genitrix humane nature ſuſceperis non tamẽ dormitabit neꝙ dormiet q nos cuſtodit oculus tuus. Non enĩ ſine teſtimonio tranſmigratio tua nec mẽdax dormitio celũ enarrat gl̃iam meoꝝ q ſup te cecinerunt: terra de illis exhibet veritatẽ: nubes vociferant honorem qui ex eis tibi adminiſtratus eſt: angeli factum in te obſequium predicãt quo vꝫ apl̃i ad te in hierl̃m conuenerũt. Magnus quoꝙ dionyſius ariopagita hoc idem teſtatꝰ dĩ. Nos vt noſti etiã ipſe ⁊ multi ex fratribus noſtris ad viſionẽ corꝑis qd̾ deum ſuſcepit cõuenimus. Preſto aũt erat Jacobꝰ frͣ dñi ⁊ petrꝰ eximia ⁊ maxĩa theologoꝝ ſummitas. Deinde placuit qd̾ poſt viſionem vniuerſi ſummi ſacerdotes hymnizarent ꝓut vnuſquiſꝙ eſſet ſufficiens immenſe virtutis bonitatis viuifice ⁊ infinitatis. M. ¶ Subſecutus autem ſanctus Coſmas ſuam narrationẽꝫ ait. Poſt hoc autẽ tonitruum magnum totam domum concuſſit et ſpũs fragrans omnes tanta ſuauitate repleuit vt cũctos qui aderant exceptis apoſtolis ⁊ tribus virginibus lucernas geſtãtibꝰ ingens ſopor opprimeret. Dñs enĩ cũ multitudine angeloꝝ deſcendens aĩam matris ſue aſſumpſit. Tanta aũt eius aĩa claritate reſplẽduit vt nullus apl̃oꝝ in eam reſpicere poſſet. Dixitꝙ dominus petro. Corpus mrĩs mee cũ oĩ reuerentia ſepelite ⁊ tribꝰ diebꝰ illud cũ diligentia cuſtodite. Ego quippe tunc veniam ⁊ illud ad incorruptionẽ trãſferam ⁊ ſili mecum claritate induam vt id qd̾ acceptũ eſt ⁊ id qd̾ accepit pariter cõueniant ⁊ cõcordent. Refert quoꝙ ⁊ idẽ ſctũs coſmas terribile ⁊ mirabile myſteriũꝫ quod

non indiget naturali diſcuſſione nec curioſa inueſtigatiõe cũ oĩa q̃ de dei genitrice dicunt ſint ſupnaturalia ꝛ admirãda ꝛ tremẽda potius q̃ inueſtigãda. Egreſſa vt ait de corpe ei⁹ aĩa hec v̾ba ꝓtulit corpus. Grãs tibi ago dñe q̃ tua ſum digna gl'ia. Memẽto mei qm̃ tuũ ſum figmẽtũ ꝛ tuũ ſeruaui depoſitũ. Expergefacti igit vt ait ceteri videntes v̾ginis corp⁹ exaĩe cõtriſtari plurimũ ac gemere ceperũt. Tollẽtes igit apli corpus ad monumentũ ferebãt incipiẽte petro pſalmũ. In exitu iſrael de egypto. Chori qꝫ angeloꝝ virginẽ laudãt ita ꝗ hierl'm ad tãtã gloriã eſt cõcuſſa. Tũc ſummi ſacerdotes cũ gladijs ꝛ fuſtib⁹ multitudinez mittũt. Unus aũt impetũ faciẽs ad grabatũ acceſſit cupiẽs ad terrã trahere corp⁹ genitricis dei marie. Qui qꝛ indigne tãgere nitit: eius tactu manibus merito priuat. Utraqꝫ nãqꝫ manus a cubitis euulſa abſcidit. Illiſqꝫ ad grabatũ pẽdẽtib⁹ dolore horribili cruciat. Implorat autẽ veniã ꝛ ꝓmittit emẽdã. Cui petrus. Nullatenus veniã cõſequi poteris niſi corp⁹ ꝑpetue virginis oſculeris et xp̄m et eã ꝓpagarũ dei filiũ eſſe ↄfitearis. Quod cũ feciſſet man⁹ vñ auulſe fuerãt cubitis ſunt adiuncte. Accipiẽſqꝫ petr⁹ vnũ dactylũ ex palma dedit illi dicẽs. Uade ingredere ciuitatẽ ꝛ pone ſup īfirmos ꝛ oẽs q̃ crediderit recipiẽt ſanitatẽ. Peruenientes igit apli ad p̄dictũ gethſemani inuenerũt ibi ſepulchrũ ſiẽ xp̄i ſepulchro mirifico vbi corp⁹ cũ multa reuerentia poſuerũt illud ſublimiſſimũ dei vas tãgere nõ audẽtes: ſꝫ hincinde apprehenſa ſindone deponẽtes. Quo munito vñ apli ꝛ diſcipuli dñi iuxta mãdatũ dñi circa ſepulchrũ ſtarẽt. Tertio die nubes ſplẽdidiſſima ſepulchrũ circũdedit voces ãgelice reſonãt: ineffabilis odor ſentit. Fit oĩb⁹ ſtupor immẽſus dũ dñm illuc cernerẽt deſcẽdiſſe ꝛ corpus v̾ginis cũ gloria tã immẽſa transferre. Oſculãtes igit apli ſepulchrũ in domũ euangeliſte ꝛ theologi ſctĩ Ioãnis reuerſi ſunt tãte v̾ginis cuſtodẽ laudãtes. Un⁹ aũt ex aplis tãtis ſolẽnus defuit. Qui tãta mirabilia audiẽs ꝛ admirãs ſepulchrũ ſibi apiri inſtãti⁹ poſtulabat: vt hoꝝ oĩm cognoſceret v̾itatẽ. Quod cũ apli renuerẽt ſufficere ſibi ſctõꝝ teſtimonia aſſerẽtes ne forte ſi hoc infideles intelligerẽt corp⁹ furto ſublatũ eſſe p̄dicarẽt ille cõtriſtat⁹ dicebat. Cur me ſimilẽ vobis cõis noſtri theſauri portiõe fraudatis. Tãdẽ ſepulchrũ aperiẽtes corp⁹ minime inuenerũt ſꝫ tñ veſtimẽta et ſindonẽ repierũt. M. ¶ In euthimiata qꝫ hiſtoria lib. iij. c. xl. ſctũs german⁹ ↄſtãtinopolitan⁹ archiep̄s ſe repiſſe dicit: qđ ꝛ magn⁹ damaſcenus ſiſr atteſtat ꝙ ſancte memorie pulcherrima auguſta cũ apđ ↄſtãtinopolim multas eccl'ias erexiſſet inter ceteras apđ balthernas admirabilẽ eccl'iaz tp̄e martiniani imparoris ad honorẽ ſacre v̾ginis edificauit. Et cõuocãs iuuenalẽ archiep̄m hieroſolymitanũ ꝛ alios palaſtine ep̄os q̃ tũc in vrbe regia morabant ꝓpter ſynodũ q̃ fctã eſt calcedonie dixit eis. Audiuim⁹ corp⁹ ſctiſſime v̾gĩs ĩ p̄dto gethſemani eẽ tumlatũ. Uolum⁹ igit ad cuſtodiã hui⁹ vrbis corp⁹ illđ cũ debita reuerẽtia huc trãſferre. Cui cũ iuuenalis rñdiſſet corp⁹ illud ſicut ex antiq̃s hiſtorijs cõperit ĩ gl'iaz eſſe trãſlatũ ꝛ ſola veſtimẽta in monumẽto cũ ſyndone remãſiſſe ip̄a veſtimẽta dict⁹ iuuenalis cõſtãtinopolim miſit ꝛ in dicta eccl'ia honorifice collocant. Nec me q̃ſqꝫ ꝓprio hoc arbitret ſenſu finxiſſe: ſꝫ ea poſui q̃ ꝑ doctrinã ꝛ ſtudiũ lectionis eoꝝ didici qui veriſſima traditiõe a priorib⁹ acceperũt. Huc uſqꝫ ſunt v̾ba q̃ in p̄dicto ſermone habent. Uerũ Ioannes damaſcen⁹ q̃ ꝛ ipſe grec⁹ extitit plura miranda de hac ſacratiſſima v̾ginis aſſumptiõe ꝓſecut⁹ eſt. Ait eñi in ſermonib⁹ ſuis. Hodie ſacratiſſima v̾go celeſti thalamo inuehit hodie ſacra ꝛ aĩata arca q̃ ĩtra ſe ſuũ tulit artificẽ in tẽplo non manufacto reponit. Hodie ſacratiſſima colũba innocens ꝛ ſimplex euolãs ex arca. i. ex corpe ꝙ deũ ſuſcepit pedib⁹ ſuis requiẽ adinuenit. Hodie immaculata v̾go terrenarũ paſſionum neſcia imo celeſtib⁹ itellectib⁹ erudita nõ in terrã abijt: ſꝫ v̾e celũ aĩatũ appellata ĩ celeſtib⁹ tabernacul' habitat. Lꝫ eñi naturalr ſctiſſima btãqꝫ aĩa tua a gl'ioſo tuo corpe ſeparat ꝛ ſepulture corp⁹ tradit. verũtñ nõ manet ĩ morte nec diſſoluit in corruptiõe. Cui⁹ eñi parientis v̾ginitas inuiolata pmãſit hui⁹ ꝛ migrãtis corp⁹ irreſolutũ ꝑ oĩa ꝑſeuerat: ꝛ ad meliorez ſanctioremqꝫ vitã reducit nõ morte diſſolutũ ſꝫ etiã ĩ eterna ſcl'a pmãſurũ. Sicut eñi ſol iſte ſplẽdid⁹ ac luciflu⁹ ſub lunari corpe latens ad breuẽ horã videt quodãmõ deficere tñ ip̄e ſuo non priuabit lumine ꝓprio ĩ ſe ꝑennẽ fontẽ luminis. Sic tu ꝛ fons veri luminis ĩcõſumpt⁹ vite theſaur⁹: lꝫ quodã breui interuallo tp̄is corporalr morti ſis addita: tñ copioſe nobis īfundis indeficiẽtis lumĩs claritatẽ. Hinc ſacra tua obdormitio nõ eſt mors appellãda: ſꝫ trãſmigratio ſiue receſſus ſeu magis ꝓprie aduẽt⁹. Diſcedẽs eñi a corpe aduenis celo. Tibi obuiã angeli ꝛ archãgeli aſcẽſum tuũ horrẽt ſp̄us immũdi. Nõ ſiuiſti v̾go btã in celũ vt helias neqꝫ vt paul⁹ vſqꝫ ad tertiũ celũ aſcẽdiſti: ſed vſqꝫ ad regalẽ thronũ filij tui attigiſti. Mors alioꝝ ſctõꝝ bñdicit eo ꝙ ipſos btõs exhibet. In te autẽ hoc locũ nõ hꝫ. Mors eñi tua nec btitudo tua: nec trãſmigratio tua: nec ꝑfectio tua. Sꝫ nec receſſ⁹ largit tibi btitudinis ſecuritatẽ. Qꝫ eñi bonoꝝ q̃ hũanã mẽtẽ excedit: tu p̄cipiũ mediũ ꝛ finis. Tua ſecuritas ꝛ v̾a ꝑfectio ꝛ ſine ſemine ↄceptio diuina īhabitatio. Un̄ vere dixiſti nõ a morte ſꝫ ab ipſa ↄceptiõe ab oĩb⁹ gñatiõib⁹ te btificari. Hinc te mors nõ btificauit: ſꝫ tu mortẽ clarificaſti ſoluẽs ei⁹ meſticiã mortẽqꝫ cõuertẽs ĩ gaudiũ. Si eñi de⁹ dixit: ne forte ꝓtoplauſt⁹ extẽdat manũ ſuã ꝛ arripiat de ligno ꝛ viuat ĩeternũ: quõ q̃ ipaz vitã portauit: vitã ſine principio: vitã ſine fine nõ viuet ĩ ſclm ſempiternũ. Olim de⁹ parẽtes hũani gñeris in morte pcti dormiẽtes ĩobediẽtie p̄cipitio iã ſepltos pcti crapulo iã fetẽtes exules de ꝑadiſo expulit. Nũc aũt hanc q̃ toto hũano gñi vitã attulit: dei ac p̄ris obediẽtiã exhibuit toti⁹ paſſiõis īmiſſionẽ excuſſit qñ ꝑadiſus nõ ſuſcipiet celũ gaudẽs ianuas nõ patefaciet. Eua ſerpẽti aurẽ exhibuit: peſtiferũ vir⁹ hauſit: voluptatib⁹ allicit: part⁹ dolori ſubijcit ꝛ cũ adã cõdẽnat. Hãc aũt v̾e beatã q̃ aurẽ ĩclinauit deo: quã ſp̄ſſctũs repleuit: q̃ paternã miaꝫ ĩ vtero baiulauit: q̃ ſine viri ↄtactu ↄcepit: ſine dolore peperit: qñ mors abſorbet: qñ corruptio audet aliq̃d in corp⁹ qđ ip̄am vitã portauit. P. ¶ Addidit qꝫ idẽ damaſcenus in eiſdẽ ſermonib⁹ di. Ueruꝫ aplos q̃ vbiqꝫ terraruꝫ diſperſi hoim̃ piſcationi vacabãt ſagena verbi hoĩes de ꝓfundis tenebris ad celeſtẽ mẽſam curie ſeu ſolẽnes p̄ris nuptias educẽtes: diuinũ p̄ceptũ quaſi ſagena q̃dã vel nubes e finibus terre hieruſalẽ cõtulit vltra quaſdã aquas cõgregãs ꝛ colligẽs. Tũc q̃dã Adã ꝛ Eua primi parẽtes exclamauerũt. Ueni ad nos o ſacrũ ꝛ ſalutifer cellariũ tu nr̃m impleſti deſideriũ. E cõtra ſanctoꝝ caterua q̃ corporalr aderat dicebat. Mane nobiſcũ ↄſolatio noſtra: ne dereliquas nos orphanos quã habemus laboꝝ ſolatiũ: ſudorũ refrigeriũ tibi viuẽti conuiuere: tibi morienti cõmori glorioſum. Nobis eñi hec vita quõ vita tua deſtitutis p̄ritis. Hec ꝛ his ſimilia vt arbitror apli cum aliqua multitudine eccl'ie crebris ſingultibus q̃relas interrũpentibus ꝓponebãt illa ad filiũ cõuerſa ait. Tu dilectis filijs quos fratres appellare placuit de meo

diſceſſu dolẽtibus ſiue ꝯſolator ⁊ īpoſitiõi manuū mea-
rū appone bñdictionẽ ſup bñdictionẽ eoꝝ. Deinde ex-
tẽdẽs man⁹ fideliū collegiū bñdixit ⁊ addidit. In ma-
n⁹ tuas dñe ꝯmẽdo ſpm̃ meū. Fili ſuſcipe aiaȝ meã ti-
bi dilectã quã ĩlacuipatã ſeruaſti. Tibi ⁊ nõ terre ꝯmẽ-
do corp⁹ meũ: cuſtodi illud ĩtegrũ qđ tibi ĩhabitare cõ-
placuit. Traſfer me ad te vt vbi tu es viſceꝝ meoꝝ par-
tus ſim ⁊ ego tibi cohabitãs. Illic itaqȝ talia ſũt audi-
ta. Surge ita ꝓ veni dilecta mea. o pulchra in mulieri-
bus: pulchra es amica mea ⁊ macula nõ eſt in te. Hec
btiſſima ṽgo audiẽs cõmẽdat in manus filij ſpm̃ ſuũ.
ꝯfuſis aũt lachrymis apli figũt oſcula tabernaclo dñi
bñdictiõe ac ſctitate ex cõtactu ſacri corpis adimpleti.
Tũc morbi ⁊ demões fugant̃: aer ⁊ celũ ſctificant̃: ſpi-
ritus aſceſione terra corpis depoſitiõe: aqua vero corpo-
ris ablutiõe. Abluit̃ eñi ſacrũ corp⁹ aq̃ mũdiſſima: nõ
ab ipſa mũdatũ: ſȝ ab ipſo ſctificata. Deĩde ſacrũ corp⁹
mũda ſindone inuolutũ lecto ſupponit̃: lãpãdes corru-
ſcant: vnguẽta redolẽt: hymni ãgelici reſonãt. Aplis
aũt aliiſqȝ ſctis q̃ aderãt diuinas odas modulãtib⁹ ar-
cha dñi e mõte ſyon ſacris aploꝝ ceruicib⁹ ĩpoſita ad
ſacratiſſimã villã gethſemani adducit̃: angelis añcedẽ-
tibus ⁊ ſubſequẽtib⁹ aliiſqȝ ſacrũ corp⁹ velãtibus tota
eccli̾e plenitudine comitãte. Affuerũt ⁊ q̃dã iudeorum
fermẽto veteris ꝯſuetudinis obſtinati. Referũt etiam
cũ iã e mõte ſyõ deſcẽderẽt ſacrũ corp⁹ dei genitricis fe-
rẽtes hebreũ quẽdã organũ diaboli temerario actũ ĩ-
petu: diaboliqȝ impulſu incurſum ad ſacrũ corp⁹ acceſ-
ſiſſe ad qđ angeli trepidabãt accedere ac vtraqȝ manu
furibũde lectũ arripiẽs ad terrã trapiſſe. Fert̃ iñ man⁹
illi tãq̃ ligna arida decidiſſe. Erat qȝ videre tanq̃ trũ-
cum inutilẽ donec fides mentẽ alterauit: ſuiqȝ ſceleris
penituit ĩgemẽtẽ. Hi aũt q̃ portabãt feretrũ ſtetere do-
nec miſer ĩponẽs manũ ſacratiſſimo corpori ad tactũ
ei⁹ in ſtatũ priſtinũ reuocat̃. Inde igit̃ adit̃ gethſema-
ni vbi oſcula cõplexus hymni ſacri lachryme ſudoris
gutte fluẽtes ⁊ ſic ſacrũ corp⁹ venerabili in ſepulchro
ponit̃. Sȝ nõ eſt derelicta aia tua ĩ iferno: nec corp⁹ tuũ
vidit corruptionẽ. Decebat aũt dei ſacrariũ fontẽ inde-
foſſum: agrũ inaratũ: vineã nõ irrigatã oliuã fructife-
rã terre gremio nõ teneri. Decuit mrẽȝ a filio ſublimã-
ri: vt ad ipm̃ aſcẽdat: ſicut ad ipam deſcẽderat: vt q̃ in
partu ſeruauit ṽginitatẽ poſt mortẽ corp⁹ non videat
corruptionẽ: ⁊ q̃ creatorẽ portauit in ſinu in diuinis ta-
bernaculis cõmoret̃: ⁊ quã pr̃ deſpõſauit in ſpõſam in
celeſtib⁹ thalamis ꝯſeruet̃ ⁊ a mr̃e q̃ ſunt filij poſſideã-
tur. Hec damaſcen⁹. P. ¶ Sctũs qȝ Aug. ĩ quodã ſer-
mone ei⁹ ſacratiſſimã aſſumptionẽ multipli̾r oſtendit
dicẽs. De ſctiſſimo corpe ꝑpetue virginis eiuſqȝ ſacre
aie aſſumptiõe loq̃ ſuſcipiẽtes hoc primũ dicim⁹ q̃ in
ſcripturis poſtq̃ eã dñs in cruce diſciplo cõmẽdauit ni-
hil de ea reperit̃: pterq̃ q̃ lucas cõmemorat in actib⁹
dicẽs. Hi oẽs erãt pſeuerãtes vnanimiter in oõne cuȝ
maria mr̃e ieſu. Quid ergo de morte q̃d de ei⁹ aſſũptio-
ne dicẽdũ eſt. Qñ ſcriptura nil cõmemorat niſi q̃reduȝ
rõne qđ ꝯſentiat ṽitati. Fiat ergo ipa ṽitas autoritas
ſine qua nec valet autoritas. Memores igit̃ cõditiõis
hũane mortẽ illi ſubiiſſe tpalẽ dicere nõ metuim⁹. Sȝ
ſi dicim⁹ eã reſolutã ĩ cõem putredinẽ vermẽ ac cinerẽ
deliberãdũ eſt ſi tãte ꝯueniat ſctitati tãte aule dei ꝓro-
gatiue. Scim⁹ eñi dictũ prio parẽti: q2 puluis es ⁊ in
puluerẽ ibis. Hãc ꝯditionẽ caro xp̃i euaſit q̃ corruptio-
nẽ nõ ſuſtinuit. Excipit̃ ergo ab illa gn̄ali ſnīa de ṽgi-
ne ſumpta natura. Mulieri qȝ dñs dixit. Multiplica-
bo erũnas tuas. In dolore paries. Erũnã maria ſuſti-
nuit: cui⁹ aiam gladi⁹ ptrãſiuit: ſȝ ſine dolore genuit.

Maria ergo ⁊ ſi cõicat erũnis eue: nõ tñ cõicat parturiẽ-
do cũ dolore. Excipit̃ ergo a q̃buſdã gn̄alib⁹ quã tanta
attulit dignitatis ꝓrogatiua. Si ergo dicim⁹ mortẽ eã
ſubiiſſe: nec tñ vinculis ei⁹ retineri nunq̃d ĩpoſſȝ erit ſi
voluit dñs ĩtegrũ mr̃is ṽginitatis ſeruare pudorẽ: cur
nõ velit incorruptã a putredinis ſeruare fetore. Nũq̃d
nõ ptinet ad benignitatẽ dñi mr̃is ſeruare honorẽ: qui
legẽ ſoluere nõ venerat: ſȝ adĩplere. Qui eñi ĩ vita pre
ceteris illã gr̃a ſui cõceptus honorauit piũ eſt credere
eã in morte ſingulari ſaluatione ⁊ ſpãli gr̃a honoraſſe.
Putredo ⁊ vermis humane eſt opprobriũ ꝯditionis.
Ad hoc opprobrio cũ ieſus ſit alien⁹: natura marie exci-
pit̃ quã ieſus de ea aſſumpſiſſe ꝓbat̃. Caro eñi ieſu ca-
ro eſt marie quẽ ſup aſtra trãſtulit: honorãs oẽm hu-
manã naturã ⁊ multo magis maternã. Si natura ma-
tris eſt filij: cõueniẽs eſt vt ſit ⁊ filij mr̃ nõ quãtum ad
vnitatẽ pſone: ſȝ quãtũ ad vnitatẽ corpalis nature. Si
eñi vnitatẽ facere põt gr̃a ſine ꝓprietate ſpãlis nature
quanto magis gr̃e vnitas ⁊ corpalis ſpãlis natiuitas.
Unitas gr̃e eſt vt diſcipuloꝝ in xp̃o de quib⁹ dicit. Ut
ſint vnũ ſicut ⁊ nos. Et poſtea pr̃ volo vt vbi ſum ego:
⁊ illi ſint mecũ. Si igit̃ ſecũ habere vult eos q̃ hic ſua
fide vniti vnũ cũ eo eſſe iudicant̃: q̃d exiſtimãdũ eſt de
mr̃e vbi digna ſit haberi niſi in pn̄ſentia filij: quãtũ igit̃
intelligo quãtũ credo marie aia excellẽtiori quãdã ꝓro-
gatiua a filio honorat̃ poſſidẽs in xp̃o corp⁹ ſuũ qđ ge-
nuit glorificatũ ⁊ quare nõ ſuũ per qđ genuit. Si non
obuiauerit necdũ pſpecta autoritas vere credo ⁊ p qđ
genuit. Qr tãta ſanctificatio dignior eſt celo q̃ terra.
Thronũ dei: thalamũ ſpõſi: domũ dñi atqȝ tabernacu-
lũ xp̃i dignũ eſt ibi eſſe vbi ipſe eſt. Tã pcioſum theſau-
rũ digni⁹ eſt celũ q̃ terra ſeruare. Tãtã ĩtegritatẽ me-
rito ĩcorruptibilitas nõ putredinis vlla reſolutio ſeq̃-
tur. Illud ſacratiſſimũ corp⁹ in eſcã vermib⁹ traditũ: q2
ſentire nõ valeo: dicere primeſco. Quã exiſtimationeȝ
ꝓcul pellit ĩcõparabilis gr̃e munus. Qđ me dicere mul-
tarũ ſcripturarũ ꝯſideratio inuitat. Suis aliq̃n mini-
ſtris ṽitas ait. Ubi ego ſum illic ⁊ miniſter meus erit.
Si hec eſt gn̄alis ſnīa oĩm p fidẽ ⁊ opationẽ xp̃o mini-
ſtrãtiũ quãto magis q̃dãmõ ſpãliter marie q̃ abſqȝ du-
bio oĩ tpe miniſtratrix extitit q̃ hũc ĩ vtero geſſit ptuqȝ
pfuſum aluit ⁊ fouit: ⁊ in pſepio reclinauit ⁊ fugiẽs in
egyptũ abſcõdit ⁊ oẽȝ infantiã ei⁹ ꝓſecuta vſqȝ ad cru-
cem ab ei⁹ nõ receſſit ſecratu. Nõ potuit aũt ei⁹ diuini-
tatis nõ eſſe credula q̃ ſe nouerat hũc nõ viri ſemine:
ſed diuino ſpiramine ꝯcepiſſe. Un̄ de filij ptãte tãq̃ de
dei ṽtute nõ hẽſitãs deficiẽte vino dixit. Uinũ non
hñt: ſciẽs eũ hoc potuiſſe qđ eũ mox contigit miraculo
cõpleuiſſe. Ecce igit̃ maria fide ⁊ ope xp̃i miniſtratrix
ſi ibi nõ fuerit vbi xp̃s miſtros ſuos vult eſſe vbi ergo
erit: ⁊ ſi ibi fuerit nunq̃d equali gr̃a ⁊ ſi equali gr̃a vbi
equa dei cẽſura q̃ reddit vnicuiqȝ ſȝ merita. Si merito
ꝓ oĩb⁹ marie viuẽti tãta eſt gr̃a donata ⁊ gr̃a mortue
erit minuẽda: Abſit eñi oĩm ſctõꝝ mors eſt pcioſa ma-
rie ſane eſt pcioſiſſima. Cõtẽdũ igit̃ cenſeo mariã ad
eternitatis gaudiũ aſſumptã benignitate xp̃i ⁊ hono-
rabili⁹ ſuſceptã ceteris quã gr̃a honorauit pre ceteris.
Utqȝ ad cõem humanitatẽ nõ eſſe adductã poſt mortẽ
putredinis. ĩ. vermis ⁊ pulueris q̃ ſuũ ⁊ oĩm genuit ſal-
uatorẽ. Si elegit diuina volũtas inter ignũ flammas
puerorum veſtimẽta ſeruare illeſa: cur abnuat in ma-
tre ꝓpria qđ elegit in veſte aliena. Ionã ſeruare in vẽ-
tre ceti incorruptuȝ voluit ſola mia mariã incorruptã
nõ ſeruabit gratia. Seruatus eſt Daniel in deſperatiſ-
ſima fame leonum: nõ ſeruãda eſt maria tãtis donata
etiã meritis dignitatum. Hec ergo cuncta q̃ dicimus:
per omnia

q2 naturā nō ſeruaſſe cognoſcim⁹ i integritate q3 ma. plus grām q̄ naturā potuiſſe nō dubitamus. Xp̄s ergo letari facit me. aīa ⁊ corpe in ſe ꝓprio filio: nec vllā ſed corruptionis crīmē quā nulla ſecuta eſt i pariendo filiū integritatis corruptio vt ſit ſemꝑ incorrupta quā tanta perfudit grā ſit integralr viuēs que oīm integrā genuit vitam. Si ergo dixi vt debui approba xp̄e tu et tui. Si vero nō vt debui ignoſce obſecro tu ⁊ tui.

¶ De ſancto Bernardo. cxx. A.

Bernardus đi a ber qđ eſt puteus vel fons: ⁊ nard⁹ que vt dicit glo. ſuper cantica herba eſt humilis ⁊ calide nature ⁊ odorifera. Fuit eñ calidus in feruenti amore: humilis in cōuerſatione: fons in doctrine emanatione: puteus in ſcientie ꝓfunditate: ⁊ odorifer⁹ in fame ſuauitate. Eius vitam Guilhelmus abbas ſancti Theodorici ſocius Ber. ⁊ Bernaldus abbas bone vallis ſcripſerunt. B.

Bernardus in burgūdia caſtro ſontanis ex nobilib⁹ valde ac religioſis parentibus ortus eſt. Cuius pr̄ de celinus miles ſeculo ſtrēnu⁹: nec minus deo religioſus: mr̄ vo aaleth nūcupata eſt. Hec ſeptē filios genuit ſex mares ⁊ feminā vnā. Mares aūt oēs monachos futuros: feminā aūt ſanctimonialē ꝓmiſerat. Mox aūt vt filiū3 partu ediderat manibus ꝓpriis ipm̄ deo offerebat. Alienis vberibus ipos nutriri refugebat: quaſi cū lacte mr̄no materni q̄dammodo boni infundēs eis naturā. Cū aūt creuiſſent q̄diu ſub manu eius erant eremo magis q̄ curie nutriebat cibis groſſiorib⁹ ⁊ cōibus paſcēs eos quaſi continuo ad eremū tranſmittēdos. Cū igr̄ tertiū filiū. ſ. bernardū adhuc geſtaret i vtero vidit ſomniū p̄ſagiū futurorū catellū. ſ. totū cādidū in dorſo ſubrufum ⁊ latrantē in vtero ſe hr̄e. Qđ cū cuidā viro dei expoſuiſſet illa ꝓphetica voce r̄ndit. Optimi catelli mr̄ eris qui domus dei cuſtos futurus magnos ꝯtra inimicos dabit latratus. Erit eñ predicator egregi⁹ ⁊ multos medicinalis lingue grā curaturus. Cū aūt. b. bernardus adhuc puerulus eſſet ⁊ graui dolore capitis egrotaret veniētē ad ſe mulierculā vt dolorē ſuis carminib⁹ mitigaret cū indignatiōe nimia exclamās repulit ⁊ abiecit. Puerulī aūt bono zelo mīa dei nō defuit: ſ3 tūc continuo ſurgēs liberatū ſe eē cognouit. In ſacratiſſima dominice natiuitatis nocte cū puer Ber. matutinale officiū in eccl̄ia expectaret: ⁊ q̄ hora noctis xp̄s nat⁹ fuiſſet ſcire cuperet: apparuit ei puerulus Jeſus quaſi iterū añ oculos ſuos naſcēs ex vtero mr̄is. Vñ q̄diu vixit hāc fuiſſe horā natiuitatis dñice ſemꝑ putauit. Ab illa q̄ hora in his q̄ ad illud pertinēt ſacrū ⁊ ſenſus ei ꝓfundior ⁊ ſermo copioſior datus eſt. Vñ ⁊ poſtmodū i laudē genitricis ⁊ geniti īter ſua ſuoꝝ tractatuū initia inſigne. opuſculū edidit in quo illā lectionē euangelica3 Miſſus eſt gabriel angel⁹ explanauit. Videns antiqu⁹ hoſtis ꝓpoſitū pueri tā ſalubre ei⁹ caſtitatis ꝓpoſito inuidit: multoſq3 ſibi laq̄os tētatiōis appoſuit. Cū eñ aliqñ in quādā feminam oculos defixos aliquādiu tenuiſſet ꝯtinuo de ſeipſo erubeſcēs in ſemetip̄3 ſeueriſſimus vltor inſurgit: ac in ſtagnū gelidaꝝ aquaꝝ īſiliēs tādiu ibidē ꝑmāſit donec pene exāimis effect⁹ p grā3 dei: ac calore carnalis ꝯcupiſcentie totus refriguit. C.

¶ Circa idē tēpus inſtinctu demonis puella q̄dā i lectū dormiētis ſe nudā iniecit. Quē ille ſentiēs cū oīni pace ⁊ ſilētio ptē lectuli quā occupauerat derelinquēs ei ceſſit: ⁊ i lat⁹ alteꝝ ſe ꝯuertēs dormiuit. Miſera vo illa aliquādiu ſuſtinēs ⁊ expectās deinde palpās et ſtimulās nouiſſime cū īmobilis ipe ꝑſiſteret: illa l3 impudētiſſima eēt erubuit ⁊ horrore ingēti atq3 admiratione ꝑfuſa ſurgēs aufugit. Cū iteꝝ i domo cuiuſdā mr̄one hoſpitaret̄ illa adoleſcētē aſpectu decoꝝ ꝯſiderans vehemēter i ꝯcupiſcētiā ei⁹ exarſit. Cū aūt ſeorſum lectū ſibi ſterni feciſſet ipa ipudēter ⁊ ſilēter de nocte ſurgēs ad eū acceſſit. Quā ille ſentiēs ꝓtin⁹ exclamauit Latrones latrōes. ad quā vocē mlr̄ fugit familia ſurgit: lucerna accēdit̄: latro q̄rit̄ ſ3 minime inuenit̄. Ad lectulos ſinguli redeūt. Quieſcūt ceteri ſ3 nō illa miſerrima redeſcit: nā denuo exurgit benardi lectulū petit: ſ3 ille latrones latrones denuo exclamauit. Latro iteꝝ q̄rit̄: ſ3 nequaq̄ ab eo q̄ ſol⁹ nouerat publicat̄. Atq3 tertio improba mulier ſic repulſa vix tādē metu vel deſperatiōe victa ceſſauit. Cū aūt ſequēti die iter agerent arguētes eū ſocij q̄ toties latrones ſomniauerit ꝗrebāt. Quib⁹ ille ait. Veraciter hac nocte inſidias ꝑpeſſus ſum latronis: q2 hoſpita mihi nitebat̄ auferre theſaurū irrecupabile caſtitatis. Perpēdēs igr̄ nō eē tutū cohabitare ſpēti fugā meditari cepit ⁊ ordinē ciſterciētiū extūc īgredi deliberauit. Qđ cū fr̄es ei⁹ cognoſcerēt ⁊ eū ab hoc ꝓpoſito modis oib⁹ ꝓhiberēt tātam ei grām dñs ꝯtulit vt nō ſolū ipe a ꝯuerſiōe nō ꝓhiberet̄ ſ3 oēs fr̄es ſuos ⁊ mltos alios ad religionē dño lucraretur. Gerard⁹ tñ frater ei⁹ miles ſtrēnu⁹ hec fratris verba vana putabat: ⁊ ei⁹ oīno monita repellebat. Tunc Ber. fide iā igne⁹ ⁊ fraterno charitatis zelo mirū immodū exaſpat⁹: ſcio inq̄t frater mi ſcio ſola vexatio intellectū dabit auditui. Digitūq3 lateri ei⁹ iponēs: veniet inq̄t dies ⁊ cito veniet qñ lācea lat⁹ hoc ꝑforabit: ⁊ ad cor cōſilio qđ abiicis viā dabit. Poſt paucos dies gerardus ab inimicis capit̄: ⁊ i loco cui frater digitū impoſuerat: infixā lāceā geſtās trahit̄ ⁊ in cuſtodia vinculatur. Ad quē Ber. veniēs cū ſibi loq̄ nō ꝑmitteret̄ ad eum exclamauit. Scito frater gerarde: q2 i ꝓxīo ituri ſum⁹ ⁊ monaſteriū intraturi. Eadē nocte cōpedes de ei⁹ pedibus eeciderūt: ⁊ oſtio ꝑ ſe apto ler⁹ aufugit. Indicauitq3 fratri ſe mutaſſe ꝓpoſitū ⁊ fieri velle monachū. D. ¶ Anno ab incarnatione dñi. M. cxij. a cōſtitutiōe dom⁹ ciſterciēſ. xv. ſeru⁹ dei bernar. annos nat⁹ circiter. xxij. cū ſocijs ampli⁹ q̄. xxx. ordinē ciſterciēſ. ingreſſus ē. Cū3 āt Bern. cū fratrib⁹ ſuis domū ꝑrnā egrederet̄ Guido pimogenit⁹ vidēs niuardū fratrē ſuū minimū puerū ludēte i platea cū pueris: eya īq̄t frater niuarde ad te ſolū reſpicit oīs terra poſſeſſiōis nr̄e. Cui nō pueriliter puer r̄ndit. Vos ḡ celū habebitis ⁊ mihi ſolū terrā relinq̄tis. Nō ex eq̄ diuiſio facta eſt hec. Modico igr̄ tp̄e cū pr̄e remāſit: ſ3 fr̄es poſtmodū ſecut⁹ ē. Ingreſſus igr̄ ordinē ſeruus dei bernū. ita totus in ſpū abſorpt⁹ eſt: et deo totalr̄ occupat⁹ vt iā nullis ſenſibus corporis vteret̄. Jā q̄ppe annū in cella nouitioꝝ exegerat ⁊ adhuc an domus hr̄et teſtudinē ignorabat. Multo tp̄e eccl̄iam intrās ⁊ exiēs i capite vbi tres erāt vnā tm̄ putabat eē feneſtrā. Abbas aūt ciſterciēſ. fratres ad edificandū3 domū clareuallenſem miſit: ⁊ eis ſanctū Bernū. in abbatē prefecit. Qui multo ibidē tp̄e ex nimia paupertate degebāt: ⁊ pulmēta ſepius ex foliis fagi cōficiebāt. Vigilabat aūt ſeruus dei vltra poſſibilitatē humanam. Nullū eñ tp̄s in ſe magis ꝑdere ꝯqueri ſolebat. q̄ quo dormiuit idoneā ſatis reputās cōparationē ſomni et mortis: vt ſic dormiētes videant̄ mortui apđ hoies q̄mō apud deū mortui dormiētes. Vñ ēt ſi quē forte durius ſtertētē audiret ſeu minus cōpoſite videret iacentē patiēter ferre vix poterat ⁊ carnalr̄ ſeu ſeculariter eū dormire cauſabat̄. Ad comedēdū vix aliq̄ voluptate

tr ahebať appetitus:ſed ſolo timore defect⁹:ſic accede
bat ad ſumēdū cibū q̄ſi ad tormētū. Poſt cibū ſēꝑ q̄ſi co
mederit ſemp cogitare ſolitus erat. Si q̄n vel ad mo-
dicū mēſurā ſolitā exceſſiſſe ſe dep̄hēdit impune abire
nō patiebať. Sic gule illecebras edomuerat:vt ipſam
q̄ſi ſapoꝝ diſcretionē ex magna parte ꝑdiderit. Nam ⁊
oleū ſibi ꝑ errorē aliq̄n ꝓplatū bibit ⁊ pēit⁹ ignorauit.
Nec pri⁹.id eſt cognitū donec q̄dā labia ei⁹ mirarenť in
uncta. Sagimē inſup crudū ꝑ errorē ſibi oblatū ꝓ bu-
tyro multis dieb⁹ noſciť comediſſe. Solā aūt aquā ſi-
bi ſapere dicebat:eo q̄ dū ſumeret fauces ⁊ guttur ei re-
frigeraret. Quicq̄d in ſcripturis didicerat maxime in
ſiluis ⁊ in agris meditādo ⁊ orādo ſe cōfitebať accepiſ
ſe:⁊ nullos ſe aliq̄n magſos habuiſſe niſi querc⁹ ⁊ fa-
gos inter amicos dicere ſolebat. Deniq̄ ꝯfeſſus ē ali-
q̄n meditāti vľ orāti ſacrā oēm velut ſuppoſitā vel ex-
poſitā ſibi appruiſſe ſcripturā quodā tp̄e ſicut ipſe ī can
ticis refert cū interloquēdū ex his q̄ ſuggerebat ſpūs
⁊ ſi nō infidelis min⁹:tū fidēti aīo reſuaret vt hēret q̄d
diceret denuo tractatur⁹:ecce vox ad eū venit di. Do-
nec iſtud tenueris aliud nō accipies. E. ¶ In veſtibus
et ſemp paupertas placuit ſordes nūq̄ nimirū animi ſo
re indices aiebat:aut negligētis:aut apud ſe inaniter
gloriātis:aut foris humanā gl̄iam affectātis. Prouer
biū illud in ore ei⁹ frequēter ſemp in corde erat. Qui
hoc facit qd̄ nemo:miranť oēs. Añ ⁊ ciliciū pluribꝰ an
nis portauit q̄diu occultū eē potuit. Sꝫ vbi hoc cogni
tū eſſe ſenſit:ꝯtinuo illud abijciēs ad cōia ſe cōuertit.
Nūq̄ ſic riſit vt nō poti⁹ ad ridēdū q̄ ad reprimēdum
vim ſibi facere oporteret ⁊ riſui ſuo magis ſtimulum
adhibere q̄ frenū. Cū aūt patiētie gen⁹ ſolitus erat di
cere tripartitū:ꝫ ad vboꝝ iniurias:ad dāna rerum:
ad corporis leſionē hāc ipſe his exēplis ſe hēre ꝓbauit.
Cū enī cuidā epō amicabilr̄ eū admonēs quādaꝫ ſcri-
pſiſſet ep̄ſam ille vehemēter exacerbať amariſſimam
ei ſcripſit ep̄ſam in principio ita di. Salutē ⁊ non ſpm̄
blaſphemie:tāq̄ et ſpū blaſphemie illa ſcripſiſſet:ad
qd̄ ille. Ego ſpm̄ blaſphemie me hēre nō credo:nec ma
ledixiſſe cuiq̄:aut maledicere me velle ſcio preſertim
principi ppl̄i mei. Quidam abbas ꝓ vno cenobio con
ſtruēdo ſexcētas marchas eidē miſit argenti. Sꝫ tota
pecunia dū deferreť a predonibꝰ ſublata eſt. Quo au-
dito nihil aliud dixit niſi benedictus de⁹ q̄ nobis pepcit
ab onere. Sed ⁊ illis inq̄t q̄ tuerūt leui⁹ eſt ferendum
tū q̄ hoc humana cupiditas ſuſtulit:tū q̄ magna pe
cunia magnā eis tētatiōis occaſionē ingreſſit. Quidā
inſuper canonicus regularis ad eū venit:⁊ vt in mōa-
chū reciperet inſtāter rogauit. Cui cū ille nō acq̄eſceret:
ſꝫ ad ſuā eccl̄iam redire pſuaderet:ait ille. Vt q̄d ergo
in libris tuis ꝑfectionē tantopere cōmēdaſti:ſi eaꝫ nō
exhibes cupiēti:vtinā illos tuos haberē libros vt eos
penitus lacerarē. Cui ille. In nullo eoꝝ legiſti nō poſ-
ſe te in tuo clauſtro eſſe ꝑfectū. Moꝝ correctionem nō
locoꝝ mutationē in libris oībus cōmendaui. Ille vo
inſanus in eū impetū faciēs tā grauiter maxillā ei⁹ ꝑ-
cuſſit vt ſuccederet rubor ictui ⁊ tumor rubori. Jam q̄
aderāt in ſacrilegum inſurgebant. Sed preuenit eos
ſeruus dei clamās ⁊ adiurās ꝑ nomē xp̄i vt nullaten⁹
tangereť:nec ſibi quicq̄ iniurie inferreť. Nouitijs aūt
intrare volentibꝰ dicere conſueuerat. Si ad ea q̄ intus
ſunt feſtinatis hic foris dimittite corpa que de ſeculo
attuliſtis. Soli ſpūs ingrediunť:caro aūt nō ꝓdeſt q̄c-
q̄. Pr̄ eius q̄ ſolus domi remanſerat ad monaſterium
fuit ⁊ ibidē poſt aliq̄d tp̄s in ſenectute bona deceſſit. F
¶ Soror aūt eius ſeculo nupta cum in diuitijs ⁊ deli-
tijs ſeculi periclitareť quadā vice fratres ſuos ad mo-
naſterium viſitatura acceſſit. Cū q̄ veniſſet cū comitā
tu ⁊ apparatu ſuperbo:ille eam tāq̄ rete diaboli ad ani
mas capiēdas abhorruit:nec ad vidēdū eā exire aliq̄-
tenus acq̄euit. Vidēs illa q̄ null⁹ fratrū ſuoꝝ occurre-
ret:ſꝫ ab vno eoꝝ q̄ tunc portari⁹ erat:ſtercus inuolutū
diceret:tota in lachrymis reſoluta:⁊ ſi peccatrix ſum
inq̄t ꝓ talibus xp̄s mortuus eſt. Et eni peccatricē me
ſentio:idcirco cōſiliū ⁊ colloquiū bonoꝝ requiro. Et ſi de
ſpicit frater me⁹ carnē meā:ne deſpiciat ſeru⁹ dei aiaꝫ
meā. Veniat ⁊ precipiat:⁊ quicq̄d preceperit adimple
bo. Hāc ḡ ꝓmiſſionē tenens exiit ad eā cū fratribus:⁊
q̄ eā a viro ſepare nō poterat pr̄io ei oēm mūdi gloriā
interdicit ⁊ formā ī mr̄is ſuiuādi ī eidē indicēs illā di
miſit. Illa vo rediēs ita repēte mutata eſt vt ī medio
ſeculi vitam duceret eremiticā ⁊ omni ſcl̄o ꝓſus ſe fa
ceret alienā. Tandē ꝓcibꝰ multis viꝝ ſuum vicit ⁊ ab
ipſo abſoluta monaſteriū intrauit. Infirmat⁹ aliquan
do vir dei cū extremū iā ſpm̄ trahere videreť:ī exceſſu
mētis ſ:te aū tribunal dei viſus eſt pñtari. Affuit aūt ⁊
ſathā ex aduerſo improbis cū accuſationibꝰ pulſans.
Vbi vo ille oīa fuerat ꝓfecit⁹:⁊ viro dei ꝓ ſua fuit ꝑ-
te dicēdum nihil territus aut turbatus ait. Fateor nō
ſum dignus ego:nec ꝓpriis poſſum meritis regnū ob-
tinere celoꝝ. Ceterū duplici iure illud obtinēs dñs me⁹
hereditate.ſ.pr̄is ⁊ merito paſſionis altero ipſe cōten-
tus alteꝝ mihi donat. Ex cui⁹ dono iure illud mihi vē
dicans nō cōfundor. Cōfuſus in hoc vbo inimicus cō-
uentus ille ſolutus eſt ⁊ vir dei in ſe reuerſus eſt. Tan
ta aūt abſtinētia labore ⁊ vigilijs corp⁹ ſuū attriuit q̄
⁊ grauiſſima ⁊ vere ꝯtinua egritudine lāguēs cōuerti
vix ſeq̄ poſſet. Quadā vice dū grauiſſime infirmareť
fratribꝰ ꝓ eo inſtāter orantibꝰ aliquātulū cōualuiſſe ſe
ſenſit. Cōgregatis aūt fratribꝰ dixit. Quid tenetis mi
ſeꝝ hoīem fortiores eſtis ⁊ ſualuiſtis. Parcite q̄ſo ꝑci
te ⁊ ſinite me abire. A multis aūt ciuitatibꝰ vir dei in
ep̄m elect⁹ ꝓcipue a ciuitate ianueñ ⁊ ciuitate medio-
lanēſi petētibꝰ ſe:nec annuēs nec improbe renuēs di-
cebat ſe nō eſſe ſuū ſed alioꝝ ſeruitio deputatū:fratres
aūt ex ꝯſilio viri dei ſibi ꝓuiderāt ⁊ ſummi pōtifici au-
toritate muniti erant:ne q̄s gaudiū ſuū ab eis tollere
poſſet. Quodā tp̄e dū fratres cartuſiēſes viſitaſſet : et
ipſi ab eo in oībꝰ plurimū edificati fuiſſent vnū fuit q̄
predicti loci priorē aliquātulū mouit.ſ. q̄ ſella cui eq̄-
tādo inſidebat min⁹ neglecta erat paꝝ referēs paupꝗ
tatē. Qd̄ cū dict⁹ prior vni ex frībꝰ ⁊ ille viro dei retu-
liſſet nō min⁹ ipſe mirat⁹ q̄lis eēt ſella q̄rebat. Nā a cla
ra valle vſq̄ cartuſiā venerat ⁊ tñ qualis eſſet ſella pe-
nitus ignorabat. Juxta lacū lauſanēſem toti⁹ diei iti-
nere pgēs penit⁹ eū nō vidit:aut ſe videre nō vidit. Cū
eni ſero facto de eodē lacu ſocij loq̄rentur interrogauit
eos vbinā lac⁹ ille eſſet. Qd̄ illi audiētes plurimū ad-
mirati ſunt. B. ¶ Vincebat ſane in eo ſublimitatē no-
minis humilitas cordis. Nec tā poterat vniuerſus eū
erigere mūdus q̄ ſeipſe deijcere ſolus. Summus reputa
bať ab oībus:infimū ipſe ſe reputās ⁊ quē ſibi oēs ipſe
ſe nemini ꝑferebat. Deniq̄ ſicut ſepius fatebať iter ſūe
mos q̄ꝫ honores ⁊ fautores pplōꝝ alterū ſibi mutuat⁹
hoīem videbať:ſeq̄ potius reputabat abſentē velut
quoddam ſomniū ſuſpicatus. Vbi vo inter ſimplicio-
res frēs erat ⁊ amica ſemꝑ licebat hūilitate frui:ibi ſe
inueniſſe gaudebat ⁊ in ꝓpriā redijſſe pſonā. Semper
aūt inueniebať aut orans aut legēs aut ſcribens aut
meditās aut fratres vbo edificans. Quadam vice cū
populo predicaret:⁊ oēs verba eius attēte ac deuote ſu
ſciperēt reīus aīo quedā talis irrepſit tētatio. Vere nūc
optime predicās ab oībus libenter audiris:⁊ ſapiens

ab oībus reputaris. At vir dei tali tentatione pulſari
ſe ſentiens paruper ſubſtitit ⁊ an pcederet vel finē fa-
ceret cogitare cepit. Statimqꝫ diuino ꝯfortat⁹ auxilio
tētatori ſilēter rñdit. Nec p te incepi nec p te dimittā.
Sicqꝫ ſecurus pdicationē vſqꝫ ad finē ꝓſecut⁹ eſt. Mo
nachus qdā qui in ſclo ribaldus fuerat atqꝫ luſor ma-
ligno ſtimulatus ſpū ad ſclm redire voluit. Cum autē
btūs Bernar. eū retinere nō poſſet interrogauit eū vñ
victur⁹ eſſet. Qui rñdit. Ad taxillos ludere ſcio ⁊ inde
viuere potero. Et ille. Si tibi capitale cōmiſero vis ſin
gulis annis ad me redire ⁊ lucrū mecū diuidere. Qd
ille audiēs gauiſus eſt ⁊ ſe libenter ſic acturū ꝓmiſit.
Uiginti igr̄ ſolidos ei dare pcepit: ⁊ ille cū illis abijt.
Hoc autē faciebat vir ſctūs vt eū iterū reuocare poſſet
ſicut ⁊ poſtmodū factū eſt. Ille igr̄ abiēs totū pdidit ⁊
ad portā ꝯfuſus redijt. Quo audito vir dei ad eū letus
exijt: extenditqꝫ gremiū vt ſibi diuideret lucrū. Cui ille
nihil pr̄ lucratus ſuz: ſꝫ ēt capitali nr̄o nudat⁹ ſum. Si
vultis ꝓ nr̄o capitali recipite me. Cui bernard⁹ beni-
gne rñdit. Si ita inqt eſt: meli⁹ eſt vt hoc recipiā ꝙ ſic
vtrū ꝫ pdā. Quadā vice dn̄s .b. bernar. iumēto inſidēs
aliquo pgeret cuidā ruſtico materia ſic ſe offerente de
cordis inſtabilitate in oꝛone eſt cōqueſt⁹. Qd ille au-
diens mox eū deſpexit ⁊ in oꝛonib⁹ ſuis cor firmū ⁊ ſta
bile hr̄e ſe dixit. Uolēs aūt Bern. eū cōuincere ⁊ a ſua
temeritate coercere dixit. Seqſtrare paulıſp a nobis ⁊
tota qua poteris intētiōe oꝛonē dn̄icā inchoato. Quā
ſi abſqꝫ aliqua cordis digreſſiōne ⁊ vagatiōe finire po-
teris: iumentū cui inſideo tuū procuidubio mox habe-
bis. Tu aūt mihi in fide tua ſpōdeas ꝙ ſi aliud ibidēꝫ
cogitaueris: hoc mihi aliqten⁹ nō celabis. Letat̄ ille ⁊
tanꝙ iumētū iā lucratū ſe reputās audacter ſecedit et
ſeipm̄ recolligēs oꝛonē dn̄icam dicere inchoauit. Uix
oꝛonis expleuit dimidiuꝫ ⁊ ecce īportuna cogitatio de
ſella cordi ſuo ſe ingerit vtrū eā hr̄e debeat cū iumēto:
qd ille aduertēs ꝯcitus ad bernardū redijt ⁊ qd ipſe in
oꝛone ſolicite cogitauerit indicauit: et de ſe poſtea te-
mere nō pſumpſit. H. ¶ Frater robert⁹ ei⁹ monach⁹ ⁊
ſcdm̄ ſeculū ꝓpinquus in adoleſcentia ſua quorūdā ꝑ-
ſuaſiōe decept⁹ cluniacū ſe ꝯtulerat. Uenerabilis autē
pr̄ poſtꝙ aliquādiu diſſimulauit eūdē ſtatuit p epl̄am
reuocare: quā cū ſub diuo dictaret ⁊ ali⁹ monachus eā
ex ore ſuo ꝯſcriberet: ſubito inopinatus imber erupit ⁊
hic q ſcribebat chartā cōplicare voluit: cui Bernard⁹.
Op⁹ dei eſt ſcribere ne formides. Scripſit ergo epl̄am
in medio imbre ſine imbre. Cū ei vndiqꝫ plueret ibidē
tū moleſtiā ībris virt⁹ expulit charitatis. Cū quoddā
monaſteriū qd vir dei ꝯſtruxerat occupaſſet muſcarū
incredibilis multitudo ita vt oīb⁹ grauē moleſtiā ge-
neraret: ille dixit. Ego excōico eas. Mane aūt oēs pa-
riter mortuas inuenerūt. Cū a ſūmo pōtifice Medio-
lanū miſſus fuiſſet vt ipſos cū eccleſia recōciliaret ⁊ iā
papiā rediſſet: qdā vxorē ſuā demoniacā ad eū addu-
xit. Moxqꝫ p os miſere mulieris diabol᷑ in ꝯtumelias
eius ꝓrupit dicēs. Nō me de agnicula mea hic porru-
los edens ⁊ braſſicas deuorās pellet. At vir dei ipſam
ad eccleſiā bti Syri remiſit. Uolēs aūt ſyr⁹ hoſpiti ſuo
deferre voluit nec eidē aliqd curatiōis impēdit. Sicqꝫ
iterū ad beatū Bernardū adducta eſt. Tunc diabolus
per os ei⁹ garrire cepit ac dicere. Nō me expellet ſyril-
lus nec eijciet bernardus. Ad hec ſeruus dei reſpōdit.
Nec ſyrillus ne bernardus te eijciet: ſꝫ dn̄s ieſus xp̄s.
Mox vt ille oꝛonem ꝯcludit ipſi ꝫ nequā dixit. Quā li-
bēter egrederer ab hac agnicula grauiter moleſtatus
in eā quā libenter egrederer ſꝫ nō poſſum: qꝛ non vult
magnus dn̄s: cui ſctūs. Et quis eſt magnus dn̄s? Cui
ille. Ieſus nazarenus. Ad quē vir dei. Uidiſti ne vnꝙ
eū. Quo rñdente: etiā ait. Ubi eum vidiſti? Et ille. In
gloria. ⁊ ſctūs ⁊ tu in gloria fuiſti? Quo rñdente: vtiqꝫ
ait. Quō inde exiſti? ⁊ ille. Cū lucifero multi cecidim⁹.
Hec oīa voce lugubri p os vetule oībus audientib⁹ lo-
quebat̄. Dixitqꝫ ei vir dei. Nunqd in illā glorīaꝫ redire
velles? At ille miro mō cachinās ait. Nō tarda. ū eſt.
Tūc orāte viro dei demō de muliere exiuit. Sed cū vir
dei receſſiſſet diabolus iterū ipſaꝫ inuaſit. Uir aūt ei⁹
poſt eū accurrēs ꝙ acciderat indicauit. Ille aūt collo
eius alligari chartulā ꝯtinētē hec ꝟba pcepit. In noīe
dn̄i nr̄i ieſu xp̄i pcipio tibi demō ne hāc mulierē ā mo-
do cōtingere pſumas ꝙ cū factū fuiſſet ad eā poſtea nō
eſt auſus accedere. Apud aqtaniā qdā mulier miſera-
bilis erat q a quodā demone petulante ⁊ incubo vexa-
batur. Sex eīn annis abuſus eſt eā ⁊ incredibili vexa-
uit libidine: adueniēte aūt illuc viro dei demō mulierı̄
ne ad eū accederet vehementer minat̄: qꝛ nihil ei pro-
deſſe poſſet: ⁊ recedēte eo ipſe q ei⁹ fuerat amator cru-
deliſſim⁹ fieret pſecutor. At illa ſecure ad virū dei ac-
ceſſit ⁊ q pateret̄ cū multo gemitu enarrauit. Cui ille.
Tolle hūc meū baculū ⁊ in lecto tuo pone: ⁊ ſi qd age-
re pōt agat. Qd cū feciſſet ⁊ in lectulo ſuo recumberet
adeſt ille ꝯtinuo. Sꝫ nec ad ꝯſuetū opus nec ad ipſū cu-
bile pſumpſit accedere. Sed acerrime minat̄ ꝙ illo rece
dente ſe de ea atrociter vindicabit. Qd cū illa bernar-
do retuliſſet ille ppl̄m cōuocauit: ⁊ oēs cādelas in ma
nu accēſas hr̄e pcepit demonēqꝫ cū vniuerſo q aderat
cetu excōicauit: ac ne ad illā vel aliā deinceps acceſſuꝫ
habeat interdixit. Sicqꝫ illa a tali illuſiōe penitus li-
berata eſt. I. ¶ Cū in eadē ꝓuincia vir ſctūs legatiōe
fungeret̄ vt ducē aquitanie eccleſie recōciliaret: ⁊ ille
modis oībus recōciliari renueret: vir dei ad altare ce-
lebraturus acceſſit ipſo duce tanꝙ excōicato pre forib⁹
expectāte. Cū aūt pax dn̄i dixit: corpus dn̄icū ſup pate-
nā ponit ⁊ ſecū tollit atqꝫ ignea facie ⁊ flāmeis oculis
foras egredit̄: ⁊ ꝟbis terribilib⁹ comitē aggredit̄. Ro-
gauimus te inqt ⁊ ſpreuiſti nos. Ecce ad te ꝓceſſit vir
ginis filius q eſt dn̄s eccleſie quā tu pſequeris. Adeſt
iudex tu⁹ in cui⁹ noīe oē genu curuat̄. Adeſt iudex tu⁹
in cuius manibus illa aīa tua deueniet. Nunqd ⁊ ipm̄
ſicut ⁊ ſeruos ei⁹ ꝯtēnis. Reſiſte ei ſi vales. Statimqꝫ
dux totus irriguit: et mēbris oīb⁹ diſſolutis ad pedes
eius ꝓtinus ꝓſiluit. Quē vir ſctūs calce pulſans ſur-
gere iubet ⁊ dei audire ſnīaꝫ. Ille aūt tremebūdus ſur
rexit: ⁊ quicqd vir ſctūs pcipiebat ꝓtinus adimpleuit.
Cum regnū germanie ꝓ quadā magna ſedādē diſcor-
dia ſeruus dei intraſſet: archiepūs maguntinenſis ve-
nerabilē quendā clericū obuiā ei miſit: cui clericus ſe
ſibi obuiā a ſuo dn̄o miſſum fuiſſe diceret vir dei rñdit.
Alius dn̄s miſit te. Mirat⁹ ille ſe nō niſi a dn̄o ſuo ar-
chiepō miſſum fuiſſe affirmabat. E cōtra ſeruus xp̄i di
cebat. Falleris fili falleris. Maioꝛ dn̄s eſt qui miſit te
xp̄s. Qd clericus intelligēs ait. Putas ꝙ monachus
velim fieri. Abſit hoc a me. Non cogitaui nec aſcendit
ſup coꝛ meū. Quid plura. In eodem itinere ſeculo va-
lefecit: ⁊ a viro dei habitū ſuſcepit. Cū quendā militē
valde nobilē ad oꝛdinē recepiſſet ⁊ virū dei quodā tpe
ſequeret̄ grauiſſima cepit tētatione pulſari. Cū aūt eū
quidā de fratrib⁹ tam triſtē videret cām tante triſtitie
requiſiuit: cui ille rñdit. Scio inquit ſcio ꝙ nunꝙ am-
plius letus ero. Qd verbū cū dictus frater ad ſeruum
dei retuliſſet: ille ꝓ eo attentius oꝛauit. Statimqꝫ ille
frater q tam grauiter tētat⁹ ⁊ tam triſtis erat tūc cete-
ris apparuit iocūdioꝛ ⁊ hylarioꝛ quantū prius ceteris
triſtioꝛ. Cū aūt ei dictus frater verbum meſtitie quod

locutus fuerat amicabiliter improperaret: ille reſpondit. Etſi tūc dixi nunq̄ amplius letus ero. ſed nunc dico nunq̄ amplius triſtis ero. R. ¶ Cū ſeruus malachias epūs hibernie cuiꝰ vitā plenā virtutibus ipſe deſcripſit ad xp̄m feliciter in monaſterio ſuo migraſſet τ vir dei ꝓ eo hoſtiā ſalutarē offerret: gloriā eius dn̄o reuelāte cognouit τ eodē inſpirāte poſt cōionē formā orationis mutauit leta voce ſic dicēs. Deus q̄ btm̄ Malachiam ſanctorū tuoꝝ meritis coequaſti: tribue queſumꝰ vt q̄ ꝑcioſe mortis eiꝰ feſta agimꝰ: vite q̄ꝫ imitemur exēpla. Cui dū cantor innueret q̄ erraret: ait. Nō erro ſed noui qđ dico. Deinde accedēs ſacra eiꝰ veſtigia oſculaꝛ. Cū inſtante quadrageſima a multis fuiſſet tyronibus viſitatus: rogauit eos vt in illis ſaltē ſacris diebus a ſuis vanitatibꝰ τ laſciuijs abſtinerēt. Quibꝰ nullo mō acquieſcētibꝰ iuſſit eis ꝓpinari vinū dicēs. Bibite poculū ſtarū. Quo hauſto ſubito mutati recedūt. Et qui modicum tempus denegauerāt totum tēpus vite ſue deo dederūt. Tandē beatus bernardus morti feliciter appropinquās ait fratribus ſuis. Tria vobis obſeruāda relinquo que in ſtadio p̄ſentis vite quo cucurri meminime ꝓ viribꝰ obſeruaſſe. Nemini ſcandalū facere volui: τ ſi aliq̄ñ accidit: ſedaui vt potui. Minus ſemp ſenſui meo q̄ alteriꝰ credidi. Leſus de ledēte nūq̄ vindictā expetij. Ecce charitatē humilitatē τ patiētiā vobis relinquo: deniq̄ poſtq̄ multa miracula ꝑpetraſſet τ .clx. monaſteria cōſtruxiſſet: multoſq̄ libros τ tractatus cōpilaſſet cōſummatis vite ſue diebus circiter annos .lxiij. anno dn̄i. M.cliij. inter filiorū manus obdormiuit in dn̄o poſt obitū ſuū multis gloriā ſuā manifeſtauit. Cuidā cū abbati ī quodā mōaſterio apparuit: vt ſe ſeq̄retur admonuit. Qui cū ſequereꝛ dixit ei vir dei. Ecce ad montē libani venimus: τ tu hic manebis: ego aūt illuc aſcēdā. Interrogatus ab eo ad qđ vellet aſcendere: diſcere inq̄t volo. Miratus ille qđ inq̄t vis diſcere pater: cui nullū hodie in ſcientia credimus eſſe ſcđm. Et ille. Nulla ſcientia nulla veri cognitio. Surſum ſcientie plenitudo: ſurſum vera notitia veritatis: et in hoc verbo diſparuit. Ille autem diem notauit et tunc virum dei Bernardum de corpore migraſſe inuenit: multa autem alia τ pene innumerabilia miracula per ſeruum ſuum deus operatus eſt.

¶ De ſancto Timotheo. cxvj. A.

Timotheus quaſi timorem tenens: vel a timore et theos qđ eſt deus quaſi timor dei. Cauſaꝛ aūt iſte timor in quolibet viro ſancto: ſicut ait Greg. cōſiderādo vbi fuit: vbi erit: vbi eſt: vbi non eſt. Ubi fuit: quoniam in peccato: vbi erit in iudicio: vbi eſt in miſeria: vbi non eſt in gloria. B.

Timotheus ſub Nerone a p̄fecto vrbis rome dū grauiter torqueretur τ calce viua eius plage aſpergerētur: τ ipſe in his gratias agere duo angeli ſibi aſtiterunt dicentes. Erige caput in celū τ vide. Aſpiciēſq̄ vidit celos apertos τ ieſum xp̄m coronam gemmatam tenentem τ dicentē ſibi. Hanc de manu mea accipies. Quod quidā vir nomine Apolinaris vidēs ſe baptizari fecit. Quapropter p̄ſes iuſſit ambos in confeſſione domini perſeuerantes decollari circa annos domini .lvij.

¶ De ſancto Simphoriano. cxvij. A.

Simphorianus dicit a ſimphonia. Fuit enim tanq̄ vas muſicū emittēs armoniā virtutū. In quo tāq̄ in vaſe muſico tria fuerūt. Nam vt dicit Auerrois ſonatiuū debet eſſe durū ad reſiſtēdū: lene ad ꝯtinuādū: latū ad implēdū. Et Simphorianus tāq̄ vas muſicū fuit: durꝰ ſibi ꝑ auſteritatē: lenis alijs ꝑ māſuetudinē: latus omnibus per charitatis amplitudinem. B.

Simphorianus in auguſtidunenſi vrbe ortus: dū adhuc adoleſcens eſſet tāta in mōꝝ grauitate pollebat q̄ ſeniorū vitā anticipare videreꝛ. Cum igiꝛ pagani feſtū veneris celebrarent τ ſtatuā ante eius p̄ſectū deferrēt ſimphorianus aſſuit: τ nollēs eā adorare diu cediꝛ τ carceri mancipaꝛ. Et cū eductus de carcerē ad ſacrificiū cogereꝛ τ multa ei donaria ꝓmitterenꝛ dixit. Deꝰ noſter vt nouit remunerare merita: ita nouit punire pctā. Uitā quā xp̄o ſoluturi ſumus ex debito: ſoluamꝰ ex voto. Sera penitudo eſt ſub iudicis timuiſſe ꝯſpectu. Munera vr̄a fucata mellis ꝑmixta dulcedine male credulis mētibus venena parturiūt. Cupiditas vr̄a oīa habendo nil poſſidet q̄ diabolicis artibꝰ obligata miſeri lucri detineꝛ cōpedibus τ gaudia vr̄a in ſimilitudinē vitri cū ceperint ſplēdere frāgunꝛ. Tunc iudex ira replerꝰ data ſnīa p̄cepit vt ſimphorianus occidereꝛ. Qui cū ad locū ducereꝛ: mater eiꝰ de muro exclamās ait. Nate nate memento eterne vite. Surſum reſpice τ regnantē in celo intuere. Tibi vita nō tolliꝛ: ſꝫ in melius cōmutaꝛ. Mox igitur decollatus eſt: τ a xp̄ianis corpꝰ eiꝰ ſublatū honorifice eſt ſepultū. Ad cuiꝰ ſepulchrū tāta fiebāt miracula: vt etiā a paganis in honore maximo habereꝛ. Refert Grego. turoneſi. q̄ de loco vbi ſanguis eius effuſus eſt qdā xp̄ianꝰ tres lapillos ſanguine reſperſos ſuſtulit: et in capſa argētea tabulis ligneis circūſepta locauit. Quā cū in quodā caſtro locaſſet τ totū caſtrū incēdiū cōſumpſiſſet: de medio ignis predicta capſa ſana τ integra eſt educta. Paſſus eſt circa annos dn̄i .cclxx.

¶ De ſancto Bartholomeo. cxviij. A.

Bartholomeꝰ interpretaꝛ filius ſuſpēdentis me: vel filius ſuſpēdētis aquas: dicitꝛ enim a bar qđ eſt filiꝰ τ tholos qđ eſt ſummitas τ moys qđ eſt aqua inde Bartholomeꝰ .i. filiꝰ ſuſpēdentis aquas .i. dei qui mentes doctorū ſurſum eleuat τ aquas doctrinarum inferius fundāt: et eſt nomē ſyrū τ non hebreum. Per primū vero notatur triplex ſuſpendiū qđ ipſe habuit. Fuit enī ſuſpēſus .i. eleuatus ab amore mundi: vel ſuſpēſus .i. intentus amore celeſti: vel ſuſpenſus .i. innixus gratie τ auxilio dei. vt non a ſuis meritis: ſed a dei adiutorio tota vita ſua dependeat. Per ſcđm vero ꝓfunditas ſue ſapientie. De cuius ſapientie profunditate dicit Dionyſius in miſtica theologia. Diuus Bartholomeus dicit et multam theologiam eſſe et minimam: τ euangelium latum τ magnum τ rurſus conciſum: τ vult oſtendere Bartholomeus ſm̄ intentionē Dionyſij q̄ vna cōſideratione poſſunt oīa affirmari de deo alia conſideratione magis ꝓprie negari. B.

Bartholomeꝰ apl's veniēs ad indiā q̄ eſt in fine orbis tēplū ī quo erat idolū noīe aſtaroth intrauit: τ q̄ſi ꝑegrinꝰ ibidē mācre cepit. In hoc idolo qdā demō habitabat q̄ ſe languētes curare dicebat: ſꝫ nō ſanādo ſubueniebat: ſꝫ a leſione ceſſando. Sꝫ cū tēplū languētibꝰ plenū eſſet: τ quotidie ſacrificātibus ꝓ illis etiā a lōginq̄s regionibꝰ adductis nullum ab idolo reſponſum habere poſſent ad aliā ciuitatem.

tem peruenerũt vbi aliud idolũ noĩe berith colebat ⁊ in-
terrogãtibꝰ cur ſibi aſtaroth rñſum nõ daret: rñdit be-
rith. Deus veſter cathenis igneis cõſtrictus eſt nec re-
ſpirare nec loq̃ audet: ex illa hora q̃ aplꝰs dei bartholo-
meꝰ igreſſus eſt. Dicũt illi. Et q̃s eſt iſte bartholomeꝰ
⁊ demon. Amicus dei oĩpotẽtis ⁊ ideo venit in iſtã ꝓ-
uinciã vt oẽs deos inde euacuet. ⁊ illi. Dic nobis ſigna
eius vt eũ inuenire poſſimꝰ. Quibꝰ demõ ait: capilli
eius ſcripi ⁊ nigri: caro cãdida: oculi grãdes: nares eq̃-
les ⁊ directe: barba ꝓlixa habẽs paucos canos: ſtatu-
ra equalis: colobio a albo: clauato purpura veſtit. In-
duitur pallio albo qḋ per ſingulos angulos gẽmas hꝫ
purpureas. Uigintiſex anni ſunt ex quo veſtes et ſan-
dalia eiꝰ nec veteraſcũt nec ſordidant. Cẽties flexis ge
nibus ꝑ diẽ orat ⁊ centies per noctẽ. Angeli cũ eo am-
bulãt q̃ nunq̃ eũ fatigari nec eſurire permittũt. Sem-
per eodẽ vultu ⁊ aĩo letus ⁊ hilaris ꝑſeuerat. Oĩa pre
uidet oĩa nouit. Oĩm gentiũ linguas nouit ⁊ itelligit.
Et qḋ vobiſcũ loquor ipſe iã nouit. Et qñ q̃retis eũ ſi
vult oñdet ſe vobis: ſi aũt non vult eũ nõ poteritis in-
uenire. Rogo aũt vos vt cũ eũ inueneritis rogetis eũ
ne huc veniat ne angeli ſui hoc mihi faciãt qḋ meo ſo-
cio iã fecerunt. Cũ igit̃ per duos dies ſolicite q̃rentes
eũ minime iueniſſent. Quadã die q̃dã demoniacꝰ ex-
clamabat dicens. Aplꝰe dei bartholomee incedunt me
oꝛones tue: cui aplꝰs. Obmuteſce et exi foras ab eo. Et
ſtatim eſt liberatus. Qḋ audiẽs rex regionis illiꝰ po-
lemiꝰ noĩe cũ haberet filiã lunaticã miſit ad aplm̃ ro-
gãs vt ad ſe veniret ⁊ filiã ſuã ſanaret. Ad quẽ cũ aplꝰs
veniſſet et eam cathenis ligatã videret: q2 accedẽtes
morſibꝰ lacerabat iuſſit eã ſolui ⁊ cũ miniſtri ad eã ac-
cedere nõ auderẽt dixit. Ego demoniũ qḋ in ea erat iã
ligatũ teneo ⁊ vos timetis. Et ſoluta ſtatiꝫ liberata ẽ.
Tũc rex camelos auro ⁊ argẽto ⁊ lapidibꝰ ꝓcioſis one
rauit ⁊ aplm̃ inquiri faciẽs nullatenꝰ inuenire potuit.
Mane aũt ſequẽti apparẽs aplꝰs cũ ſolo rege in cubi-
culo dixit ei. Ut q̃d me q̃ris auro ⁊ argẽto ⁊ lapidibus ꝓ-
cioſis tota die q̃ſiſti. Iſta munera ſunt neceſſaria his q̃
terrena requirũt. Ego nihil terrenũ nihil carnale de-
ſidero. Tunc ſctũs barholomeus cepit eum multa de
modo redẽptiõis nr̃e docere oſtẽdẽs inter cetera xp̃m
viciſſe diabolũ ꝑ mirabilẽ cõgruentiã: potentiã: iuſti-
tiã ⁊ ſapiẽtiã. Cõgruũ eñ fuit vt q̃ filiũ virginis .i. adã
factũ de terra dũ adhuc eſſet ꝟgo vicerat a filio ꝟginis
vinceret. Potẽter q2 ip̃m vicit cũ de ſua dñatione po-
tenter eũ eiecit: quã diabolus ꝑ deiectione primi hoĩs
vſurpauit. Et ſicut alicuiꝰ victor tyrãni comites ſuos
mittit vt eiꝰ titulos vbiq̃ erigãt ⁊ tyrãni titulos deij-
ciant. Sic xp̃s victor nuncios vbiq̃ mittit vt diaboli
cultũ euacuent: ⁊ xp̃i cultũ ſtatuãt. Iuſte vero q2 iuſtũ
eſt vt q̃ comedẽte hoĩe vincẽs hominẽ detinebat: a ie-
iunante homine victus hominẽ amplius nõ teneret.
Sapienter aũt dũ ars diaboli deluditur arte xp̃i. Ars
diaboli fuit vt ſicut accipiter rapit auẽ: ita in deſertuꝫ
raperet xp̃ꝫ vt ſi ibi ieiunãs nõ fameſceret abſq̃ dubio
deus eſſet. Si aũt eſuriret ip̃m vt primũ hoĩem ꝑ cibũ
deuinceret. Sed cognoſci deus non potuit q2 eſuriuit
nec vincit: q2 exitus tẽtatiõi nõ ceſſit. Cũ ergo eidẽ fi-
dei ſacramẽta ꝑdicaſſet: dixit regi ꝙ ſi baptizari vellet
deum ſuũ cathenis ligatũ ſibi oſtẽderet. C. ¶ Sequẽ-
ti igitur die iuxta regis palatiuꝫ dum pontifices idolo
ſacrificarẽt cepit clamare demõ ac dicere. Ceſſate mi-
ſeri ſacrificare mihi ne peiora me patiamini: q̃ cathe-
nis igneis ab angelis ieſu xp̃i quẽ iudei crucifixerunt
religatus ſum putantes eũ a morte detineri. Ille autẽ
ipſam mortẽ que regina noſtra eſt captiuauit ⁊ ipſum
noſtrũ principẽ autorẽ mortis vinculis igneis vinxit.
Statimq̃ oẽs miſerũt funes vt ſimulacrũ euerterent:
ſed non potuerunt. Aplꝰs aũt demoni precepit: vt inde
exiens idolũ cõminueret. Qui ſtatim exiens oĩa idola
templi per ſe ip̃m cõfregit. Deinde fuſa oꝛone ab aplꝰo
oẽs infirmi ꝓtinus curati ſunt. Aplꝰs autẽ templum
deo dedicauit: ⁊ demonẽ in deſertuꝫ abire ꝑcepit. Tũc
angelus dñi ibidem apparuit: ⁊ tẽplum circũuolãs in
quatuor ãgulos ſignũ crucis digito ſuo ſculpſit dicẽs.
Hec dicit dñs. Sicut vos omnes ab infirmitate veſtra
mundaui ita ⁊ templũ hoc ab omni ſorde mũdabitur:
et habitatore eius quem apoſtolus in deſertũ locũ ire
precepit: prius tñ vobis eum oſtendã quem videntes
ne timeatis: ſed quale ſignum in lapidibus his ſculpſi
tale in frontibus veſtris imprimatis. Tũc oſtẽdit eis
ethiopẽ nigriorẽ fuligine: facie acuta: barba ꝓlixa:
crinibus vſq̃ ad pedes protenſis: oculis igneis vt fer-
rum ignitũ ſcintillas emittẽtibus flãmas ſulphureas
ex ore ⁊ oculis ſpirantẽ: cathenis igneis vinctũ retro
manibus: ⁊ dixit ei angelus. Qm̃ iuſſionẽ aplĩ audiſti
et de tẽplo exiens oĩa idola confregiſti ſoluã te vt va-
das in talem locũ vbi nullus homo moꝛat̃: ⁊ ſis ibidẽ
vſq̃ ad diem iudicij. Ille aũt ſolutus cũ magno ſtrepi-
tu ⁊ vlulatu diſparuit. Angelus aũt dñi in celũ cũctis
vidẽtibus euolauit. Tunc rex cũ vxore ⁊ filijs omniq̃
populo baptizatus eſt: ⁊ relicto regno aplĩ diſcipulus
eſt effectus. D. ¶ Tũc oẽs tẽploꝝ pontifices cõgregati
ad aſtragem regẽ fratrẽ eius cõuenerunt: ⁊ de deorum
ſuorũ amiſſiõe ⁊ tẽpli ſubuerſiõe ⁊ regis per artẽ ma-
gicam deceptione cõtra apoſtolũ ſunt cõqueſti. Aſtra-
ges igitur rex indignatus mille viros armatos ad ca-
piendũ aplm̃ deſtinauit. Qui cũ adductus fuiſſet corã
eo dixit ei rex. Tu ne es ille q̃ euertiſti fratrẽ meũ: cui
apoſtolus. Ego illũ nõ euerti ſꝫ cõuerti: cui rex. Sicut
tu feciſti fratrem meũ deum ſuũ relinquere ⁊ tuo cre-
dere: ſic ⁊ ego te faciã deũ tuũ relinq̃re ⁊ deo meo ſacri
ficare. Cui aplꝰs. Ego deũ quem colebat frater tuus li-
gaui ⁊ ligatũ oſtẽdi: ⁊ vt frãgeret ſimulacrũ coegi. Si
ſic poteris facere deo meo poteris me ad ſimulacrum
ꝓuocare. Sin autẽ ego deos tuos cõminuã et tu crede
deo meo. Hec illo dicente nunciatur regi ꝙ deus ſuus
baldach cecidiſſet ⁊ cõminutus fuiſſet. Qḋ rex audiẽs
purpurã ſcidit qua indutus erat ⁊ aplm̃ fuſtibus cedi
iuſſit: ⁊ ceſum viuũ excoriari mãdauit. Xp̃iani aũt cor
pus eiꝰ tulerũt ⁊ honorifice ſepelierunt. Rex aũt aſtra
ges ⁊ temploꝝ pontifices a demonibꝰ arrepti mortui
ſunt. Rex aũt polemius in ep̃m ordinatur. ⁊ .xx. annis
officiũ ep̃atus laudabiliter implens: plenus ꝟtutibus
in pace quieuit. De genere ſue paſſiõis diuerſa eſt opi-
nio: nã beatus dorotheus dicit ꝙ crucifixus eſt: ait eñ
ſic Bartholomeꝰ indis predicauit: qui ⁊ euãgeliũ ſm̃
mattheũ i ꝓpria eoꝝ lingua eis tradidit. Dormiuit in
albana ciuitate magne armenie: crucifixus deorſuꝫ ca-
put hñs. Btũs aũt theodorus dicit ꝙ fuit excoriatus.
In multis aũt libris legitur ꝙ tñ fuit decollatꝰ. Hec
autẽ ꝯtrarietas taliter ſolui põt vt dicatur ꝙ pꝛĩo cru-
cifixus fuit: deinde anteq̃ ibidẽ moreret̃ de cruce fuit
depoſitus ⁊ ob maiorẽ cruciatũ fuit excoriatꝰ ⁊ poſtre-
mo capite trũcatus. E. ¶ Anno dñi. cccxxxj. ſarraceni
ſiciliam inuadentes liparitanã inſulã vbi corpus ſctĩ
Bartholomei quieſcebat vaſtauerũt: ac eiꝰ ſepulchrũ
ꝯfringentes oſſa eius diſperſerunt. Nã ad hanc inſulã
corpus eius taliter adueniſſe de india ꝑhibet̃. Cũ eñ
pagani ꝓpter ſignoꝝ frequẽtiam viderẽt corpus eius
plurimũ venerari indignati in loco plũbeo poſituꝫ in
mare precipitauerũt qḋ diuino nutu ad inſulã ꝑdictã

deuenit. Cū igiť ſarraceni eius oſſa diſparſiſſent: illis recedētib⁹ apparuit apl's cuidā monacho dicēs. Surge ⁊ collige oſſa mea q̄ diſpſa ſunt. Cui ille. Qua rōne oſſa tua colligere aut aliquē tibi honorē exhibere debemus: cū nos deleri pmiſeris nec auxiliū nobis īpēderis. Cui ille. Per multū tp̄is meis meritis dn̄s populo hic pepercit: ſ; eorū peccatis nimis inualeſcentibus ⁊ vſq; ad celū clamātibus iā ꝑ eis nō potui veniā obtinere. S; cū monach⁹ ſibi diceret qm̄o inter tot aliorū oſſa ſua qn̄q; inuenire poſſet ait. Nocte ad ea colligēda ibis: ⁊ ea q̄ vt ignē ſplēdētia videris ꝓtinus hec leuabis. Qui oīa vt dixerat inueniēs apl'i oſſa leuauit ⁊ ſup quādā nauē ꝯſcēdēs beneuētū q̄ eſt metropolis apulie ea trāſtulit. Nūc aūt dr̄ q̄ ſint rome: ſ; bn̄uētani ſe adhuc corp⁹ illud habere affirment. Cū q̄dā mulier vas plenū oleo attuliſſet vt ī lāpadē bti bartholomei poneret quātūcūq; vas ſup lāpadē inclinarēt nil ex eo exire volebat cū tn̄ digitos in vas mitterent ⁊ oleū liq̄dū oīno palparēt: tūc q̄dā exclamauit. Puto q̄ apl'o acceptū nō eſt: vt hoc oleū ī ſuā lapadē īfundaľ. Quapropter in aliā lāpadē infuderūt ⁊ ꝓtinus oleū emanauit. F. ¶ Cū imperator fredericus bn̄uētū deſtrueret ⁊ oēs eccl'ias q̄ ibidē erāt dirui mādaſſet: ciuitatē totā ad aliū locū trāſferre intēdēs vir q̄dā quoſdā viros albatos ⁊ fulgētes inuenit q̄ adinuicē loq̄ ⁊ inter ſe aliqua tractare videbanť. Qui cū vehemēter admirans q̄nā eēnt interrogaſſet vn⁹ eoꝝ rn̄dit. Iſte eſt bartholomeus apl's cū ceteris ſctīs: quoꝝ in hac vrbe eccl'ie habebanť. Qui inſimul ꝯuenerūt: vt inter ſe inq̄rerēt ⁊ tractarēt quali pena eſſet ille plectēdus q̄ eos de habitaculis ſuis eiecit. Et iam inter eos inuiolabili ſn̄ia eſt firmatū vt ille ſine mora ad iudiciū dei accedat de his oībus in ei⁹ iudicio rn̄ſurus. Poſt modicū ꝟo tp̄s dict⁹ imperator miſerabilr̄ vitā finiuit. Legiľ in quodā libro de miraculis ſctōꝝ q̄ q̄dā magr̄ feſtū ſctī bartholomei oī anno ſolēniter celebrabat. Cui p̄dicāti diabolus in ſpē cuiuſdā puelle admodū ſpecioſe apparuit: quā intectis in eā oculis ad p̄ādiū inuitauit. Qui dū in mēſa ꝯſiſterēt illa in amorem ſuū multū eū allicere nitebaľ. btūs bartholome⁹ in ſpecie pegrini pre forib⁹ aſſtit ⁊ vt amore ſctī bartholomei itroduceret obnoxi⁹ flagitauit. Qua diſſuadēte panis ei mittiľ: ſ; ille hūc accipere recuſauit. Rogauit tn̄ magiſtrū per nūciū vt ſibi diceret q̄d magis in hoīe ꝓpriū eē putaret. Cui cū ille diceret riſibile: puella rn̄dit. Imo peccatū cū quo hō ꝯcipiľ: naſciľ atq; viuit. Cui Bartho. rn̄dit q̄ ille bene intulit: ſ; mulier ꝓfundi⁹ īdagauit. Sc̄do dict⁹ pegrinus magr̄o miſit vt ſibi diceret q̄s locus vnius pedis eſſet vbi de⁹ in terra maiora miracula oſtēdiſſet. Cui cū ille diceret locus crucis in quo de⁹ mirabilia opat⁹ eſt: illa ait. Imo caput hoīs in quo quaſi minor mūd⁹ exiſtit. Utrorūq; ſn̄iam apl's approbauit. Tertio inq̄ſiuit quāta diſtātia eēt a ſūmo celi vſq; ad ꝓfundū iferni: cui cū magr̄ ſe neſcire diceret: illa ait. Modo video q̄ p̄cipitor. S; ego hoc noui: q: de altero ad alterū decidi: ⁊ op; q̄ hoc tibi oſtendā. Tūc diabolus cū magno eiulatu ſe in abyſſum p̄cipitauit. Et dū q̄rerēt pegrinū minime inuenerūt. Simile fere legiľ de btō Andrea.

G. ¶ Beatus aūt Ambr. in prefatiōe quā fecit de illo apl'o eius legēdam abbreuiās: ita dicit. Diſcipulis xp̄e tuis vnica diuinitate p̄dicātibus trinitatē tuā mundo mirabiliter dignat⁹ es oſtēdere maieſtatē. Inter quos beatiſſimū bartholomeū magna virtute prerogatiua colendū benigna tui proſpectio ad populū direxit longinquū quē l; penit⁹ humana ꝯuerſatione remotum: ubi tamē predicatiōis augmēto meruit ꝯſignare vicinū. O q̄tis p̄conijs apoſtolū mirabiľ celebrandum cui dū ad ſeminādū fidē ꝓximoꝝ corda nō ſufficerent populoꝝ alatis q̄ſi veſtigijs extremos terraꝝ fines penetrauit indoꝝ: cū languētiū innumera caterua tēpliū ingreſſus demoniacū effecit illico vt nulli ſui cultoribus demon p̄beret rn̄ſum. O q̄ mira ꝟtutū ipſi⁹ īſignia dū humana voce ꝟboſantē ꝯ ſe aduerſariū ſolo iuſſu lacerātis diutiſſime viris reddidit mutū. Reginā diabolica cōtagiōe lunaticā liberauit: puellāq; ſolutis nexib⁹ pr̄i repñtauit ſaniſſimā. O q̄ ſublime ſctītatis ei⁹ miraculū dum antiquū humani gn̄is inimicū ſuū fecit in nihilū redigere ſimulacrū. O q̄ digne exercitui numerādus celeſti: cui⁹ vt miraculis fidē cōmodaret certiſſimā angel⁹ apparuit ſupna delapſus ab aula. Is igiť cathenatū demonē cūctis oſtendēs deformē ſaluiferā ſaxo dn̄icā impreſſerat crucē. Rex reginaq; ſimul baptizanť cū gēte vrbibuſq; .xii. accolē te deū patrē corpore ſequūľ ⁊ mēte. Ad extremū ꝟo tēploꝝ delatu pōtificū neophici polemii frater tyrānus. b. apl'ū oīmode ī fide cōſtantē ceſum atq; excoriatū acerrimā fecit ſuſcipere mortē. Qui tāte mortis viriliter ꝑferēdo diſcrimē glorioſi certaminis ad celeſtē gaudiū reportauit triūphū. Hucuſq; Ambro. Btūs aūt theodorus abbas ⁊ doctor p̄cipuus de hoc apl'o inter cetera ſic ait. Apl's dei bartholome⁹ primū in licaonia p̄dicauit poſtmodū in India ad vltimū in albana vrbe. ſ. maioris armenie: vbi primo excoriat⁹ tandē capite plex⁹ ibidē ſepultus eſt. Qui dum ad p̄dicandū mitteret a dn̄o vt opinor audiuit. Uade diſcipule mi⁹ ad p̄dicādū exi ad pugnādum capax eſto periculoꝝ: ego paternū op⁹ ꝯſummaui primus teſtis fact⁹. Tu as qd̄ neceſſariū eſt īple. Imitare magiſtrū tuū emulare dn̄m tuū. Sanguinē ſanguinibus pone: carnē carnib⁹ trade: q̄ pro te paſſus ſuſtinui patere: arma tibi ſint benignitas in ſudorib⁹: māſuetudo inter maleficos: patiētia in his q̄ perimunt. Nō refutauit apl's ſ; vt famulus fidelis dn̄ico acq̄eſcēs p̄cepto ꝓgit: gaudēs tanq̄ lux mūdi vt tenebroſos illuminaret tanq̄ ſal terre vt gētes inſipidas ſaliret: tanq̄ agricola: vt ſpūalē agriculturā pficeret. Petr⁹ q; apl's docet nationes: ſ; bartholome⁹ ꝯtr̄ parta inueſtigat. Petrus opaľ ꝓdigia magna: ſed bartholomeus faciť mirabilia valida. Petrus capite deorſum crucifigiť: bartholome⁹ poſtq̄ viu⁹ excoriatus eſt capite plectiť. Ad quod vellet petrus capeſcēda myſteria ad tot bartholomeus ſufficit penetrāda equalr̄ fecūdat eccleſiā: equa lāce habuit ⁊ cetera diuina chariſmata. Hic ex diuino duodenario nūero medi⁹ ex vtraq; parte ſonū diuine ſermocinatiōis dat ſicut in cythara armoniam. Cēs apl'i vniuerſitatē ſibi diſptiētes p̄tores regis regū ꝯſtituti ſunt. Huic aūt eſt ſors ⁊ portio armenie locus q̄ eſt ab eiulath vſq; ad gabaoth diſtributa. Igitur vide cū lingue aratro rōnabilia rura ſulcātē fidei verbum in ꝓfundo cordis recondentē paradiſos ⁊ vineas dn̄i plantantē; ſinguli paſſionū remedia medicinalr̄ inſerentē: ſpinas inutiles euellentē: ſiluas impietatis ſeccare: ſepes dogmaticas circumponere. Sed quales mercedes creatori obtulerūt. Atq; ꝓ honore inhonorantiā: ⁊ ꝓ benedictione maledictionē; ꝓ muneribus penas: pro requieſcibili vita amariſſimā mortē. Nam poſtq̄ intolerabilia tormēta ſubijt ab eis decoriat⁹ in more follis fuit: nec poſtq̄ migrauit ab hoc mūdo neglexit occiſores ſed inuitabat miraculis ꝑditos ⁊ ꝓdigus admittebat aduerſos: ſed beſtialē mentē nil erat qd̄ cōpeſceret: nil q̄ a malo retraheret. Quid decetero facitū. Inſaniūt cōtra illud ſacrum corpus. Reſpuunt egroti medentē orbati manuducētē cecī ductorē: nau-

fragi gubernatorē: mortui viuificatorez. Et hoc quo ꝓciſſit nā ꝓ in pelag⁹ corp⁹ ſctī. ſ. b. ¶ Nota eſt igit cū ſpetu de regionib⁹ armenie arca cū quatuor aliorū martyꝝ arcis q̄ ſic dn̄ ſigna operent cū ea fuerant in mare ꝓiecte ꝑ tm̄ ſpaciū maris q̄tuor his precedētib⁹ ⁊ tanq̄ miniſtris obſequiū aplo quodāmō facientibus venerūt in partes ſicilie in inſulā que liparis nuncupat: ſicut ep̄o hoſtienſi q̄ tunc preſens erat reuelatum fuit. Venit ad paupculā theſaur⁹ ditiſſim⁹. Venit ad ignobilē precioſiſſima margarita. Venit ad meſtā ſplendidiſſimū luminare. Alijs igit quatuor ad diuerſas terras euntib⁹ ſctm̄ aplm̄ in dicta inſula reliquerūt. Eterū predictos quatuor martyres apl's relinquēs retroꝛſuz vnū. ſ. papinū in ciuitatē ſicilie milas: aliū vo lucianū noīe meſſinā trāſmiſit: reliquos vo duos i calabutidē terrā direxit: gregoriū q̄dē in ciuitatē caliniā achaciū aūt in ciuitatē q̄ chale vocat qui vſq̄ hodie ſuffragijs ſuis ſplendēt. Suſceptus eſt igit cum multis hymnis: laudib⁹ ⁊ canticis: ⁊ tēpluz ſibi magnifice fabricatur. Mōs aūt vulcanus inſule cōtiguus cū habitatoribus eſſet nociuus eo q̄ ignē emittebat quaſi ꝑ ſtadia ſeptē ſe inuiſibilr elongauit circa mare ſuſpenſus ita vt vſq̄ hodie appareat vidētibus q̄ſi figuratio fugiētis ignis. Hic igit aue o btē btōꝝ ter btē bartholomee q̄ es diuine lucis ſplēdoꝛ eccl'ie piſcatoꝛ rōnabiliū piſciū peritus re captura dulcis fructus viuide palmitis vulneratore diaboli mundū ſuo latrocinio vulnerantis. Gaudeas ſolo bis terre cūcta illuminans os dei: lingua ignita ſapiam promēs: fons iugiter ſanitates emanans: qui mare meabilibus greſſibus ſanctificaſti: qui terrā purpureā tuo cruore feciſti: qui ad celos cōmeaſti vbi i medio diuine aciei refulgēs in ſplendore immarceſſibilis glorie ſplēdens in exultatione iucunditatis inſatiabilis gaudes. Hec theodorus.

¶ De ſancto Auguſtino. cxix. B

Auguſtinus hoc nomē ſoꝛtitus eſt vel propter excellentiam dignitatis vel ꝓpter feruorē dilectionis: vel propter ethimologiā nominis. Propter excellentiam dignitatis: q2 ſicut imperatoꝛ auguſt⁹ precellebat omnes reges: ſic ⁊ iſte excellit omnes doctores ſm̄ quod dicit remigius. Unde alij doctores comparantur ſtellis. Dan̄. xij. Qui ad iuſtitiam erudiūt multos quaſi ſtelle ⁊c. Hic aūt comparatur ſoli ſicut pz i epl'a que de eo cantat. Quaſi ſol refulgens ſic ipſe refulſit i templo dei. Scdo ꝓpter feruorē dilectionis q2 ſicut mēſis auguſtus valde feruet eſtu caloris: ſic ⁊ ipſe valde incaluit igne diuini amoris. Unde ipſe in lib. cōfeſſionū de ſe ſic dicit. Sagittaueras tu coꝛ meū charitate tua ⁊c. itē ibidē. aliq̄n intromittis me i affectū multū inuſitatū introꝛſus neſcio ad quā dulcedinē q̄ ſi ꝑficiat in me neſcio quid erit ſi vita eterna non erit. Tertio propter ethymologiā noīs dr̄ eīm auguſtinus ab augeo ⁊ aſtim qd̓ eſt ciuitas ⁊ ana qd̓ eſt ſurſum. Inde auguſtinus quaſi augens ſupernā ciuitatē. Un̄ de eo cantat. Qui preualuit amplificare ciuitatez ⁊c. De qua ciuitate ipſe dicit in lib. xj. de ciuitate dei. Ineſt ciuitati dei ⁊ oꝛigo ⁊ infoꝛmatio ⁊ beatitudo: q2 ſi q̄rat vn̄ ſit deus eā cōdidit. Si vn̄ ſapiens a deo illuminat. Si vn̄ felix deo fruit. Subſiſtens modificat: cōtēplans illuſtrat: inherens iucundat. Videt ⁊ amat in eternitate dei viget: in veritate dei lucet: in bonitate dei gaudet: vel vt dicitur in gloſſario: auguſtinus dr̄ magnificus felix preclarus. Fuit eīm magnificus in vita: preclarus in doctrina: felix in gloria. Eius vitam cōpilauit poſſidonius calamenſis ep̄s vt dicit Caſſiodorus in libro de viris illuſtribus. B

Auguſtin⁹ doctoꝛ egregi⁹ in ꝓuincia aphricana i ciuitate carthaginēſi oꝛt⁹ ex honeſtis valde parētib⁹ ꝑrē patricio mr̄e monica genitus in liberalibus artib⁹ ſufficiēter edoctus fuit ab eo vt ſumm⁹ phs ⁊ rhetoꝛ lucu lentiſſimus haberet. Nā libros ariſtotelis ⁊ oēs libros liberaliū artiū quoſcūq̄ legere potuit ꝑ ſe didicit ⁊ itellexit ſicut ipſe in lib. cōfeſſionū teſtat dicēs. Oēs libros artiū q̄s liberales vocāt: tūc nequiſſim⁹ malaꝝ cupiditatū ſu⁹ ꝑ meipz legi ⁊ itellexi q̄ſcūq̄ legere potui. Idē i eodē. Quicq̄d eſt de arte loquēdi ⁊ diſſerēdi: q̄cq̄d de dimēſionib⁹ figuraꝝ ⁊ de muſicis ⁊ de nūeris ſine magna difficultate nullo hoīm tradēte intellexi. Scis tu dn̄e de⁹ me⁹ q2 celeritas itelligēdi ⁊ diſcēdi acumē donū tuū ē. Sz nō indē ſacrificabā tibi. Uez q2 ſcia ſine charitate nō edificat ſz inflat i errorē manicheoꝝ q̄ xp̄m fantaſticū fuiſſe affirmāt ⁊ carnis reſurrectionē negāt: incidit ⁊ i eo ꝑ annos. ix. dū adhuc adoleſcēs eēt ꝑmāſit. Ad has ēt nugas adduct⁹ eſt vt arboꝛē fici ploꝛare diceret cū ab ea foliū vel fic⁹ tolleret. Cū igit eēt ānoꝝ. xix. ⁊ quēdam librū cuiuſdā ph'i. ſ. ciceronis in q̄ vanitas mūdi ꝯtēnenda ⁊ ph'ia apperēda docebat: ꝑlegeret: ex hoc quidē liber plurimū placuit: ſz q2 nomē ieſu xp̄i qd̓ a mr̄e imbiberat ibi nō erat dolere cepit. Mr̄ vero ei⁹ ꝓ eo plurimū flebat: ⁊ ip̄m ad vnitatē fidei reducere ſatagebat. quadā igit vice vt legit in lib. iij. cōfeſſionū vidit ſe ſtare in quadā linea ignea ſz triſtē: ⁊ q̄daz ei iuuenis aſtitit: et cām tante triſtitie req̄ſiuit: q̄ cū diceret ꝑditionem filij mei deploꝛo. Ille rn̄dit. Eſto ſecura: q2 vbi tu ibi ille. Et ecce ꝯtinuo filiū ſuū iuxta ſe ſtare vidit. Hoc cū auguſtino retuliſſet ille ait. Falleris mr̄ falleris: nec ſic tibi dictū eſt. Sed vbi ego ibi tu. E cōtra illa dicebat. Nō fili mihi dictū eſt: vbi ille ibi tu: ſed vbi tu ibi ille. Rogabat igit ſedula mr̄ q̄ſi importuna quēdā ep̄z ſicut in eodē lib. cōfeſſionū Aug. teſtat: vt ꝓ ſuo filio intercedere dignaret. Qui tanta quodāmō importunitate deuict⁹ ꝓphetica voce rn̄dit. Uade ſecura q2 impoſſibile eſt vt fili⁹ tātaꝝ lachrymaꝝ pereat. Cū aūt apd̓ carthaginē multis annis rethoricā docuiſſet occulte mr̄e neſciente romā venit ⁊ ibidē multos diſcipulos cōgregauit. Cū eīm mr̄ vſq̄ ad portū eū ſecuta fuiſſet: vt aut eum retraheret: aut ſecum iret: ipſe eam decipiēs nocte latēter receſſit. Quod illa mane conſiderās aures dei clamoꝛibus implebat. Quolibet aūt die mane ⁊ veſpere ad eccleſiam ibat ⁊ pro filio oꝛabat. His tpibus mediolanenſes a ſimacho prefecto romanoꝝ petierunt ſibi doctoꝛem in rethoꝛica deſtinari. Preſulabat tunc ibi vir dei Ambroſi⁹ ⁊ ad preces mediolanēſiū illuc mittit auguſtinus. Mater autē eius quieſcere nō valens cū multa difficultate ad eū venit ⁊ ip̄m iā nec vere manicheū nec vere catholicuz reperit. Cepit autē Aug. btō Ambroſio adherere ⁊ eius predicationes frequenter audire. Erat aūt valde in predicatione ſuſpenſus. nec q̄d cōtra ipſam manicheoꝝ hereſim vel ꝓ ipſa diceret. Quadā eīm vice cōtra illū errorē Ambroſius diutius diſputauit: ⁊ ip̄m apertis rōnibus et auctoritatibus confutauit: ita vt erroꝛ ille a coꝛde auguſtini penitus pelleret. B. ¶ Quid aūt poſt hoc ſibi contigerit ipſe in lib. ꝯfeſſionū narrat dicēs. Cū te primum cognoui reuerberaſti infirmitatē aſpect⁹ mei radians in me vehementer. Et contremui amoꝛe ⁊ hoꝛroꝛe: et inueni me longe eſſe a te in regiōe diſſimilitudinis tāq̄ audirem vocem tuā de excelſo. Cibus ſum grādiuz

crefce ꝛ mãducabis me. Nec tu me mutabis in te ſicut
cibũ carnis tue:ſꝫ tu mutaberis ĩ me. Cũ aũt ſicut ibi
dẽ refert via xp̃i ſibi placeret:ſꝫ ꝑ iſtã anguſtã adhuc tre
pigeret:immiſit dñs in mẽtẽ eius vt ad ſimplicianuꝫ
in quo lucebat lux diuina.ſ.gr̃a ꝑgeret vt ſibi act⁹ ſuos
ſecũ cõferenti ꝓferret:q̃s eſſet apt⁹ mod⁹ viuẽdi ad am
bulandũ in via dei in qua alius ſic ali⁹ ſic ibat. Diſpli
cebat aũt ei quicq̃d agebat in ſc̃lo p̃e dulcedine dei et
decore dom⁹ eius quã dilexit. Simplicianus aũt cepit
eũ hortari:ipſe q̃ꝫ cepit ſeipm̃ hortari ꝛ dicere. Quot
pueri ꝛ puelle intra eccliam deo ſeruiunt:ꝛ tu nõ pote
ris qd̃ iſti ꝛ iſte. An vero iſte ꝛ iſti in ſeipſis ſunt ꝛ non
in deo ſuo? Quid in te ſtas ꝛ non ſtas ꝓiice te in eum:
ꝛ excipiet te ꝛ ſaluabit te. Inter hoꝝ colloquia memo-
ria victorini in mediũ venit. Nã exhilarat⁹ ſimplicia-
nus narrat q̃lr idẽ adhuc gẽtilis ob ſui ſapiam ro-
me qd̃ maximũ tũc erat ſtatuã in foro meruiſſet ꝛ q̃lr
ſe ſepi⁹ xp̃ianũ dicebat. Cui cũ ſimplician⁹ diceret nõ
credo niſi te in eccl̃ia videro ille iocando dicebat. Er-
go parietes faciunt hoīem xp̃ianũ? Tandẽ dũ ad ec
cleſiã veniſſet ꝛ ei tanq̃ verecũdo occulte liber vbi erat
ſimbolũ fidei ad legendũ ꝛ ꝓnũtiandũ vt tunc moris
erat datus fuiſſet:ille in altũ aſcẽdit ꝛ alta voce ꝓnũ-
tiauit mirante roma gaudẽte eccl̃ia. Oẽs autẽ ſubito
ꝯſtrepuerũt victorin⁹/victorin⁹ cito ſonuerũt:ꝛ cito ſi
luerũt. Tũc etiã ab aphrica q̃dã amic⁹ auguſtini nõie
põtianus ſuꝑuenit ꝛ vitã ꝛ miracula illi⁹ magni An-
tonij q̃ nuꝑ in egypto ſub cõſtãtino imꝑatore defunct⁹
fuerat recitauit. Hoꝝ exẽplis Augu. vehemẽter exar-
ſit ita ꝙ ſociũ ſuum alippiũ tã vultu q̃ mẽte turbatus
inuaſit ꝛ fortiter exclamauit. Quid patimur/q̃d audi
mus ſurgũt indocti ꝛ celum rapiũt:ꝛ nos cũ doctrinis
noſtris in infernũ demergimur. An q̄z precеſſerũt pu-
det ſequi:ꝛ nõ pudet nec ſaltẽ ſequi. Et accurrẽs ĩ quẽ
dã hortũ ſub quadã ficu ſe ꝓiecit vt ĩ eodẽ lib. cõfeſſio-
nũ cõmemorat:ꝛ amariſſime flẽs lamẽtabiles voces
dabat di. Quandiu q̃ diu:cras ꝛ cras:ſine mõ et ſine
paululũ. Modo nõ habebat modũ ꝛ ſine paululũ pro
dibat in longinquũ. De hac ſui tarditate plurimũ cõq̄-
rebat ſicut poſtmodũ in eodẽ lib. ſcripſit. Heu mihi q̃
excelſus es in excelſis:ꝛ q̃ ꝓfundus in ꝓfundis:ꝛ nuſ
q̃ recedis:ꝛ vix redimus ad te. Age dñe ꝛ fac ꝛ excita ꝛ
reuoca nos accede ꝛ rape ꝛ fragra ꝛ dulceſce:impedi-
mẽtis oĩb⁹ ſic timebãt expiri quẽadmodũ impediri ti
mẽdũ eſt. Sero te amaui pulchritudo tã antiq̃ ꝛ tã no-
ua:ſero te amaui intus eras ꝛ ego foris:ꝛ ibi te q̃rebã
ꝛ ĩ iſta formoſa q̃ feciſti deformis irruebã. Mecũ eras/
ꝛ tecũ nõ erã. Vocaſti ꝛ clamaſti/ꝛ rupiſti ſurditatem
meã. Coruſcaſti ꝛ ſplenduiſti ꝛ fugaſti cecitatẽ meam.
Fragraſti ꝛ duxiſti ſpm̃ meũ ꝛ anhelo tibi. Guſtaui et
eſurio ꝛ ſitio te. Tetigiſti me ꝛ exarſi in pacẽ tuã. Cuꝫ
aũt amariſſime fleret audiuit vocẽ dicẽtẽ ſibi. Tolle
lege tolle lege. Aperuitq̄ſ ſtatĩ codicẽ apl̃icũ:ꝛ ꝯiectis
oculis ad primũ capl̃m legit. Induimini dñm Jeſum
xp̃m. Et ſtatim omnes ab eo dubietatis tenebre diffu-
gerũt. C. ¶ Interim aũt tã vehemẽtiſſimo dẽtiũ dolo
re torq̃ri cepit vt fere ſicut ipſe ait ad credẽdũ opinio-
nẽ cornelij p̃ẽt duceret̃ q̃ ſummũ bonũ aĩe ĩ ſapia:ſum
mũ vo bonũ corpis in nullũ ſentiẽdo dolorẽ poſuerat.
Tã vehemẽs aũt ille dolor fuit ꝙ ẽt loq̄lã amiſit. quo
circa vt in lib. ꝯfeſſionũ refert ĩ tabulis cereis ſcripſit
vt oẽs ꝓ eo orarẽt vt dñs dolorẽ illũ mitigaret:ip̃e igi
tur cũ alijs genua flexit ꝛ ſubito ſe ſanũ ſenſit. Inſinua
uit ergo per l̃ras ſc̃tõ viro Ambroſio ſuũ votũ vt mõe-
ret q̃d ſibi de libris ſc̃is legẽdũ eſſet quo aptior fieret
fidei xp̃iane. At ipſe iuſſit Eſaiã ꝓphetã eo ꝙ euange

lij ꝛ vocationis gẽtiũ p̄nũtiator aptior videat̃. Cuius
principiũ cũ aug. nõ itelligeret totũ aliud tale eẽ arbi-
trãs diſtulit vt illud relegeret cũ in ſcripturis ſc̃is ma
gis exercitat⁹ eſſet. Adueniẽte xo paſchali tp̃e augu.
cũ eẽt anno. xxx. cũ filio ſuo adeodato puero valde igẽ
nioſo quẽ Aug. in ſua adoleſcẽtia dũ adhuc gentilis et
pħs eẽt genuerat necnõ ꝛ cũ alippio amico ſuo meritꝭ
mr̃is ꝛ p̄dicatiõe ambr. ſacrũ baptiſma ſuſcepit. Tunc
ſicut fert̃ ãbroſi⁹:te deũ laudam⁹ incip̃t. ꝛ aug. te dñꝫ cõ
fitemur r̃ndit:ꝛ ſic tũc ipſi deo hũc hym̃. alternati̇̃ cõ-
poſuerũt:ꝛ vſq̄ſ in finẽ decãtauerũt:ſicut ẽt teſtat̃ hono
ri⁹ in lib. ſuo q̃ dr̃ ſpeculũ eccl̃ie. In aliq̄b⁹ aũt libr. an-
tiq̄s titul⁹ talis p̄ponit̃. Cãticũ ab Amb. ꝛ aug. cõpila
tũ. Protin⁹ aũt ĩ fide catholica mirabilr̃ ꝯfirmat̃ ſpẽꝫ
oẽm quã habebat in ſc̃lo dereliq̄t ꝛ ſcholis q̃s regebat
abrenũtiauit. Quãta aũt dulcedine diuini amoris ex-
tũc frueret̃ ipſe hoc in libro ꝯfeſſionũ aperit dicẽs. Sa
gittaueras tu cor meũ charitate tua ꝛ geſtabã vba tua
trãſfixa in viſcerib⁹ meis ꝛ exẽpla ſeruoꝝ tuoꝝ q̃s de
nigris lucidos ꝛ de mortuis viuos feceras cõgeſta in
ſinũ cogitationis mee vrebãt ꝛ ꝯſumebãt grauẽ torpo
rẽ ꝛ aſcẽdenti a conualle plorationis ꝛ cãtanti cãticũ
graduũ dederas ſagittas acutas ꝛ carbones vaſtato-
res:nec ſatiabar in illis dieb⁹ dulcedine mirabili cõſi
derare altitudinẽ diuini ꝯſilij ſuꝑ ſalutẽ generis hũa-
ni. Quãtũ fleui in hymnis ꝛ cãticis tuis ſuaue ſonan-
tis eccl̃ie vocib⁹ cõmotus:acriter voces ille influebãt
aurib⁹ meis ꝛ eliquabat̃ veritas tua ĩ cor meũ:ꝛ cur-
rebãt lachryme ꝛ bñ mihi erat cũ eis. Tũc eñ in eccle
ſia mediolanẽſi hec cãtica inſtituta ſunt ꝛ clamabant
clamore alto cordis mei. O in pace. O in idipm̃. O q̃
dixit dormiã ꝛ requieſcã ꝛ ſomnũ capiã. Tu es eñ in id-
ipm̃ q̃ nõ mutaris ꝛ in te requies obliuiſcẽs laboꝝ oĩm
Legebã totũ pſalmũ illũ ꝛ ardebã q̃ fuerã latrator a-
marus ꝛ cecus aduerſus literas de melle celi melleas
ꝛ de lumĩe tuo luminoſas ꝛ ſuꝑ ſcripturas hm̃õi tabe-
ſcebã. Xp̃e ieſu adiutor me⁹ q̃ ſuaue mihi ſubito eſt fa-
ctũ carere ſuauitatib⁹ nugaruꝫ meaꝝ ꝛ quas amittere
met⁹ fuerat:illas dimittere gaudiũ erat. Eijciebas eñ
eas a me vera tu ꝛ ſumma ſuauitas. Eijciebas ꝛ intra
bas ꝓ eis oĩ voluptate dulcior:ſꝫ nõ carni ꝛ ſanguini
oĩ luce clarior:ſꝫ oĩ ſecreto interior:omni honore ſubli
mior ſꝫ nõ ſublimib⁹ ĩ ſe. D. ¶ Poſt hoc aſſumptis ne
brodio ꝛ enodio ꝛ mr̃e ad aphricã remeabat:ſꝫ cũ eẽnt
apud oſtia tiberina:pia mr̃ eius defuncta eſt. Poſt cu
ius mortẽ reuerſus eſt augu. ad agros ꝓprios vbi cuꝫ
his q̃ ſibi adherebãt ieiunijs ꝛ orõib⁹ deo vacabat li
bros ſcribebat ꝛ indoctos docebat. Fama aũt ei⁹ vbiq̄ſ
diffundebat̃ ꝛ in oĩb⁹ libris ſuis ꝛ actib⁹ admirabilis
habebat̃. Refugiebat aũt ad aliquã ciuitatẽ accedere
q̃ ep̃o careret ne ipm̃ in p̄dicto officio impediri cõtige
ret. Eodẽ tp̃e apud yponã erat quidaꝫ vir magnarum
opũ q̃ ad aug. miſit ꝙ ſi ad eũ accederet ꝛ verbũ ex ore
ſuo audiret ſc̃lo renũtiare poſſet. Qd̃ aug. vbi cõperit
illuc cõcitus iuit. Audiẽs aũt valerius yponẽſis ep̃s
famã eius ipm̃ plurimũ renitẽtẽ in eccl̃ia ſua preſbyte
rũ ordinauit. nõnullis quidem lachrymas ſuas ſuꝑbe
interpretãtibus ꝛ tanq̃ eũ cõſolantibus:ꝛ dicẽtib⁹ q̄z ꝛ
locus preſbyterij lꝫ ipſe maiori dignus eſſet appropin-
quaret ſibi ep̃atui. Qui ſtatim monaſteriũ clericoꝝ in-
ſtituit ꝛ cepit viuere ſcḋm regulã a ſc̃is apl̃is ꝯſtitutam
De cuius monaſterio fere decẽ ep̃i ſunt electi. Et q̄z pre
dictus ep̃s erat grec⁹ ꝛ min⁹ in latina lingua ꝛ literis
doct⁹ Auguſtino p̄tãtẽ tribuit vt cõtra morẽ oĩẽt alie
eccl̃ie corã ſe in eccl̃ia predicaret. Nã cũ multi ep̃o de-
rogarẽt ille de hoc nõ curabat dummodo ꝑ eum fieret

quod per ſe fieri nō valebat. Eo tpe Fortunatū preſby-
terū manicheū et alios hereticos ꝑcipue rebaptizato-
res donatiſtas ⁊ manicheos ꝯuicit abſtulit ⁊ ꝯfutauit.
Cepit aūt valeriꝰ formidare ne ſibi auguſtinꝰ tolleret
⁊ ab alia ciuitate in ep̄m peteret. Nā ſibi aliqñ ablatꝰ
fuiſſet niſi eū ad locū ſecretū tranſmittere curaſſet: ita
vt inueniri minime potuiſſet. Impetrauit igit ab ar-
chiep̄o carthaginēſi vt ipſe cederet ⁊ auguſtinū yppo-
nēſi eccleſie in ep̄m ꝓmoueret. Sz cū hoc auguſtinus
oīmode recuſaret cōpulſus tñ et coactus ſuccubuit: et
ep̄atus curā ſuſcepit. Qđ in ſe fieri non debuiſſe vt ſuo
viuēte ep̄o ordinaret poſtea ⁊ dicit ⁊ ſcripſit ꝓpter cō-
ciliū vniuerſalis ꝓhibitionē quā poſtmodū ordinatus
didicit. Nec qđ ſibi factum eſſe doluit alijs fieri voluit.
Unde etiā ſategit vt in cōcilijs ep̄oꝝ cōſtitueret vt oīa
ſtatuta patrū ordinādis deberēt ab ordinatoribꝰ inti-
mari. Ipſe aūt de ſe dixiſſe poſtmodum legit. In nulla
re mihi dñm ſentio ſic iratū ſicut in hoc ꝙ cū nō eſſem
dignus poni ad remū poſuit me ad ampluſtre in apice
regiminis eccleſie veſtimēta eius ⁊ calciamēta ⁊ orna
menta alia nec nitida nimiū: nec abiecta plurimū: ſed
ex moderato ⁊ cōpetenti habitu erāt. Ipſe eñ de ſe di-
xiſſe legit. Fateor de pretioſa veſte erubeſco: ⁊ ideo cū
datur mihi vendo eā ⁊ qꝛ veſtis nō pōt eſſe cōis ꝑtiuz
ſit cōmune. Mēſa frugali ⁊ parca ſemꝑ vſus eſt: ⁊ iter
olera ⁊ legumina propter infirmos ⁊ hoſpites plerūqꝫ
carnes habebat. In ipſa autē menſa magis lectionem
vel diſputationē ꝙ epulationē diligebat ⁊ cōtra peſtē
detractiōis in ea ſic ſcriptū habebat. Quiſquis amat
dictis abſentum rodere vitā. Hanc mēſam indignam
nouerit eſſe ſibi. Nā ⁊ aliqñ cū qdā ſibi familiariſſimi
coepiſſent ad detractionē linguā laxaſſent: adeo dure eos
redarguit vt diceret ꝙ niſi deſiſterent: aut verſus ipſos
deleret: aut a menſa recederet. Quadā vice cū quoſdā
ſuos familiares ad prādiū inuitaſſet: vnꝰ illoꝝ curio-
ſior ceteris coquinā ingreſſus eſt. Cūqꝫ oīa frigida repe-
riſſet reuerſus ad Aug. īterrogauit qđ ciboꝝ ipe prāſurꝰ
ꝑ familias ꝑparaſſet. Cui aug. nequaꝗ̄ talium epularū
curioſus rñdit. Et ego vobiſcū neſcio. E. Tria a. b.
ambroſio ſe didiciſſe ait. Primum eſt ꝙ vxorē cuiuſꝗ̄
nunꝗ̄ peteret. Scđz ꝙ militare volentē ad hoc nō cō-
mēdaret. Tertiū ꝙ ad cōuiuia inuitatꝰ nō iret. Cauſa
primi eſt ne illi īter ſe ꝯueniāt ⁊ ſibi maledicāt. Cauſa
ſcđi eſt ne militātes calūniā exerceāt ⁊ in eū aliꝗ culpā
refūdāt. Cauſa tertij eſt ne forte tēperātie modū ꝑdat.
Tante autē puritatis ⁊ hūilitatis fuit vt ipſa etiā mi-
nima petā q̄ apud nos nulla vel minima reputant in
libro ꝯfeſſionū cōfiteat ⁊ de his corā deo humilr ſe ac-
cuſet. Nā ibidē accuſat ſe de eo qđ cū puer eēt ludebat
ad pilā cū ad ſcholas ire deberet. Itē de eo ꝙ nolebat
legere vel addiſcere niſi a parētibus vel mgr̄o vrge-
ret. Itē de eo ꝙ fabulas poetarum ſicut fabulā enee cū
adhuc eēt puer libēter legebat: ⁊ didonē mortuā ꝓpē
amorē plorabat. Itē de hoc ꝙ de cellario parētum vel
mēſa aliqđ furabat vt pueris ludētibꝰ daret. Itē de eo
ꝙ ī ludo pueroꝝ fraudulētas victorias exercebat. Itē
de eo ꝙ pira de qdā arbore vicina vinee ſue cū adhuc
eſſet annoꝝ. xvj. furatꝰ fuit. In eodē qꝫ libro accuſat ſe
de ipſa modica delectatiōe quā aliqñ ī comedēdo ſen-
tiebat dicens. Sic me docuiſti vt quēadmodū medicamēta
ſic alimēta ſumpturꝰ accedā. Sz dū ad quietē ſatieta-
tis ex indigētie moleſtia trāſeo in ipſo trāſitu inſidiat
mihi laqueꝰ ꝯcupiſcētie: ipſe eñ trāſitꝰ voluptas eſt ⁊
nō eſt aliꝰ q̄ trāſeat quo traſire cogit neceſſitas. Et cū
ſalus ſit cā edēdi ⁊ bibēdi adiūgit ſe tāꝗ̄ pediſſequa pe-
riculoſa iocūditas: ⁊ plerūqꝫ ꝑire conat: vt eiꝰ cā fiat: qđ
cauſa ſalutis me facere vel dico vel volo. Ebrietas lō-
ge eſt a me miſereberis ne appropinquet mihi. Crapu-
la autē nōnunꝗ̄ ſubrepit ſeruo tuo miſereberis vt lon-
ge fiat a me. Et quis eſt dñe q̄ nō aliqñ rapiat aliquātu-
lum extra metas neceſſitatis. Quiſꝗ̄s ille eſt magnus
ꝑfecto eſt. Magnificet nomen tuū. Ego nō ſum qꝛ hō
peccator ſum. Hebebat ēt ſe ſuſpectū de olfatu dicēs.
De illecebra odoꝝ nō ſatago nimis: cū abſunt nō reqꝛ-
ro cū adſunt nō reſpuo. Paratus etiā eis ſemꝑ carere:
ita mihi videor ⁊ forſitā fallor. Nemo eñ ſecurꝰ eſſe dꝫ
in iſta vita q̄ tota tentatio nominat. Unđ fieri potuit
ex deteriori melior nō fiat ex meliori deterior. Iterum
de auditu cōfitet dicēs. Uoluptates auriū tenaciꝰ me
implicauerāt ⁊ ſubiugauerant: ſz reſoluiſti ⁊ liberaſti
me. Cū mihi accidit vt me amplꝰ cātus ꝙ res q̄ canit
moueat penalr me peccare ꝯfiteor: ⁊ tunc mallē nō au-
dire cantātē. Accuſat etiā ſe de viſu ſicut de eo ꝙ ali-
qñ nimis libēter vidit canē currentē ⁊ de eo ꝙ ꝑ agrū
caſu trāſiēs venationē libēter ꝓſpexit: ⁊ de eo ꝙ domi
exiſtēs araneas muſcas ſuis retibus capientes nimis
attente cōſpexit. Iđ autē de his corā dño confitetur vt
ibidē dicit: qꝛ aliqñ hec a bonis meditatiōibꝰ auertūt
⁊ orationes interrūpunt. Accuſat etiaz ſe de appetitu
laudis ⁊ motu inanis glorie dicēs q̄ laudari ab hoībꝰ
vult vituperāte te nō defendet ab hoībus: iudicāte te
nec eripiet dānante te. Laudat hō ꝓpter aliqđ donuz
qđ dediſti ei: ⁊ tñ plꝰ gaudet ſe laudari ꝙ donū. Tēta-
mur his tētationibus quotidie ſine ceſſatione quoti-
diana fornax nr̄a eſt humana lingua. Uerūtñ nollē: vt
vel augeret mihi gaudiū cuiuſlibet boni mei ſuffraga-
tio auris alienꝫ. Sz auget fateor nō ſolū ſz vituperatio
minuit. Cōtriſtor autē aliqñ laudibꝰ meis cū ea laudā-
tur in me in qbus mihi ipſe diſpliceo vel etiā bona mi-
nora vel leuia pluris extimant ꝙ extimāda ſunt. F.
Hereticos vir iſte ſeruus validiſſime cōfutabat ita vt
ipſi inter ſe publice ꝑdicarent petīn nō eſſe interficere
Aug. quē tanꝗ̄ lupū occidendū dicebāt ⁊ occiſoribus
oīa ſua petā a deo dimittēda aſſerebāt multas ab eis
inſidias ptulit: ita vt ſibi aliquo ꝑgenti in via īſidias
ponerent ſz dei ꝓuidentia itineris errore ſeducūtur vt
inuenire eū nō poſſent. Cū pauperū ſemꝑ memor erat
eiſqꝫ ex his que hēre poterat liberaliter exhibebat. Nā
et de vaſis dnicis ꝓpter pauperes ⁊ captiuos aliqñ iu-
bebat frāgi ⁊ ꝯflari ⁊ indigētibus diſpēſari. Domū vel
agrū ſiue villā nunꝗ̄ emere voluit. Multas etiā here-
ditates ſibi dimiſſas reſpuit: eo ꝙ mortuoꝝ filijs vel
ꝓpinquis potiꝰ ipſa deberi dicebat in his qꝫ q̄ in eccle
ſia poſſidebat intētus amore vel implicatꝰ nō erat ſed
die ac nocte de ſcripturis ⁊ rebꝰ diuinis cogitabat. Fa-
bricarum qꝫ nouarū nūꝗ̄ ſtudiū habuit deuitās in eis
implicationē ſui animi quē ſemꝑ liberum hēre volebat
ab oī moleſtia corporali vt libere vacare poſſet conti-
nue meditatiōi aſſidue lectiōi. Nō tñ illa edificare vo-
lentes ꝓhibebat niſi forte īmoderate fieri cōſpexiſſet.
Laudabat qꝫ plurimū illos qbus moriendi deſideriū
inerat: ⁊ ſuꝑ hoc triū ep̄oꝝ exēpla ſepiꝰ recitabat. Am-
broſius eñ cū in extremis eēt ⁊ rogaret vt ꝓlōgationē
vite ſibi precibꝰ obtineret rñdit. Nō ſic vixi vt me pu-
deat inter vos viuere nec mori timeo: qꝛ bonū habē-
mus dñm. Qđ rñſum auguſtinꝰ mirabilr extollebat.
Addebat qꝫ de alio ep̄o cui dum diceret eum eccleſie
multum neceſſariū fore ⁊ ꝙ ideo adhuc eū dñs liberaret
ait. Si nunꝗ̄ bene: ſi aliqñ quare nō modo. De alio qꝫ
ep̄o aiebat cyprianum referre ꝙ cū infirmitate graui
laboraret adhuc ſibi ſanitatē reſtitui exorabat. Cui iu-
uenis ſpecioſus apparens cū indignatione infremuit

et ait. Pati timetis exire nõ vultis: quid faciã vobis. Feminarũ nullã vnq̃ nec etiã germanã ſororẽ aut fratris ſui filias que deo pariter ſeruiebant ſecũ habitare permiſit. Dicebat eñ ꝙ ⁊ ſi de ſorore vel nepotibꝰ nulla mali poſſet oriri ſuſpitio: tñ qꝛ tales pſone ſine aliĩs ſibi neceſſariis eſſe nõ poſſent ⁊ ad eas etiã alie aduẽtarẽt ex illis poſſent infirmiores aut humanis tentationibus cõmoueri. Aut certe malis hoim ſuſpitionibus infamari. Nunq̃ cũ muliere ſolus loqui volebat niſi ſecretum aliqđ intereſſet. Cõſanguineis ſic bene fecit nõ vt diuitias haberent: ſꝫ vt aut non aut minus egerent. Raro ꝓ aliquo aut litteris aut verbis intercedere volebat recolẽs quendã philoſophũ cõtẽplatiõe fame amicis nõ multa preſtitiſſe. Et ſepe dicebat plerunq̃ poteſtas q̃ petit premit. Cũ autẽ id faciebat ſic ſtilũ tẽperabat vt oneroſus nõ eſſet ſed mereret vrbanitate dictaminis exaudiri. B. ¶ Volebat potiꝰ inter ignotos q̃ inter amicos cauſas audire dicẽs: qꝛ inter illos poterat libere iniquũ cognoſcere et vnum ex his amicũ eſſe facturꝰ ꝓ quo. ſ. iuſtitia mediãte ſniam daret. Ex amicis vero eſſet vnũ pditurus. ſ. ꝯ quẽ ꝓferret ſniam. A multis eccleſijs inuitabat ⁊ ibi vbũ dni pdicabat ⁊ multos ab errore cõuertebat. Aliqñ a ꝓpoſito digreſſionẽ facere cõſueuerat in pdicatiõe: ⁊ tũc dicebat deũ hoc ad ꝓfectũ ſalutis alicuiꝰ ordinaſſe: ſicut in quodã manicheorũ negotiatore patuit q̃ in predicatiõe quadã auguſtini vbi ipſe digreſſionẽ faciẽs ꝯ hũc errorem pdicauerat cõuerſus fuit. Eo tpe dũ Gothi romã cepiſſent idolatre ⁊ infideles xp̄ianis plurimũ inſultabãt. Propter qđ auguſtinꝰ librũ de ciuitate dei cõpoſuit: in quo iuſtos in hac vita debere pmi: impios autẽ florere oñdit: vbi de duplici ciuitate. ſ. hierlm ⁊ babylone ⁊ earũ regibꝰ agit: qꝛ rex hierlm xp̄s: rex babylonis diabolus. Quas duas ciuitates vt ibidẽ dicit duo amores ſibi fabricãt: qꝛ ciuitatẽ diaboli cõſtruit amor ſui creſcẽs vſq̃ ad ꝯtẽptũ dei ciuitatẽ dei amor dei creſcens vſq̃ ad cõtẽptũ ſui. In diebꝰ autẽ eiꝰ anno. ſ. dñi. ccccxl. vuãdali totã aphrice ꝓuinciã occupauerũt vaſtãtes oĩa: nec parcẽtes ſexui ordini vel etati. Poſt hoc aũt ad ipponẽſem ciuitatẽ peruenerũt ⁊ ipſam manu valida obſederũt. Sub hac tribulatiõe auguſtinꝰ pre ceteris ſue ſenectutis amariſſimã ⁊ lugubrẽ duxit vitã. Fueruntq̃ ſibi lachryme eiꝰ panes die ac nocte cũ alios videret occiſos alios effugatos eccleſias ſacerdotibꝰ viduatas: ciuitates cum accolis diſſipatas. Inter tot tñ mala cuiuſdã ſapiẽtis ſnia ſe cõſolabatur dicẽtis. Nõ erit magnꝰ magnũ putãs ꝙ cadũt ligna vel lapides ⁊ moriũt mortales. Cõuocatis aũt fratribus dixit eis. Ecce rogaui dñm vt aut nos ab his piculis eruat aut patiẽtiã tribuat aut me de hac vita ſuſcipiat ne tot calamitates videre compellar. Et ecce tertiũ qđ petiuit obtinuit. Et tertiodecimo obſidionis mẽſe febribꝰ laborãs lecto decubuit. Intelligẽs autẽ diſſolutionẽ ſui corporis iminere ſeptẽ pſalmos penitẽtiales ſibi ſcribi fecit: ipſoſq̃ in loco ꝯ parietẽ poſitos lecto decubãs legebat ⁊ vbertim ac iugiter lachrymas fundebat. Et vt deo vacaret liberiꝰ ⁊ eiꝰ intẽtio a nullo impediri poſſet ante. x. dies ſui exitus nullũ ad ſe ingredi precepit niſi cũ medicꝰ ingrederet vel cũ ſibi refectio portaret. A.

¶ Quidã aũt eger ad eũ venit ⁊ vt ſibi manũ iponeret ⁊ ab infirmitate curaret ipm inſtãter rogauit. Cui aug. rñdit. Quid eſt hoc fili qđ loq̃ris. Putas ꝙ ſi tale qđ facere poſſem mihi hoc ipm nõ cõferrẽ. Ille aũt inſtabat aſſerẽs ſibi in viſione pceptũ eſſe vt ad eũ accederet ⁊ ſanitatẽ reciperet. Videns aũt fidem eius p eo ipſo orauit ⁊ ſanitatẽ recepit. Energuminos multos curauit et plura alia miracula fecit. In lib. xxij. de ciuitate duo miracula de ſe tanq̃ de quodam alio refert dicẽs ipponẽſem quãdã vginẽ ſcio q̃ cũ ſe oleo perunxiſſet ⁊ ꝓ illa orãs pſbyter lachrymas ſuas inſtillauerat mox a demone fuiſſe ſanatã. In eodẽ etiã li. ſic ait. Scio etiã epm ſemel ꝓ adoleſcẽte quez nõ vidit oraſſe illũq̃ ilico demonio caruiſſe. Nulli aũt dubiũ videt q̃n de ſe loquatur: ſed humilitatis cã ſeipm noluit noiare. In eodẽ qꝫ libro de ciui. dei ſic ait: ꝙ cũ qdã infirmꝰ incidi deberet ⁊ de eiꝰ morte ob inciſionẽ plurimũ timeret: ⁊ infirmus multis lachrymis deũ exoraret: cũ eo ⁊ ꝓ eo auguſtinus orauit ⁊ ſine inciſiõe aliq̃ integrã ſanitatẽ recepit. Deniq̃ diſſolutiõe corporis appropinquãte hoc memoriale docuit nullũ vꝫ hoĩem q̃ticunq̃ excellẽtis meriti ſine cõfeſſione ⁊ euchariſtia debere trãſire. Ad extremã aũt horã veniẽs mẽbris oĩbꝰ ſui corporis incolumis integro aſpectu atq̃ auditu ãno etatis ſue lxxvij. epatꝰ vo ſui. xl. corã poſitis fratribꝰ ⁊ orãtibꝰ migrauit ad dñm. Teſtm̃ nullũ fecit: qꝛ vñ faceret paup xp̄i nõ habuit. Floruit circa annos dñi. cccc. J.

¶ Itaq̃ auguſtinꝰ ſapiẽtie lumẽ pfulgidũ ꝓpugnaculũ ꝓ veritatis ⁊ fidei munimẽtũ oẽs eccleſie doctores tã ingenio q̃ ſcia vicit icõpabilr florẽs tã exẽplis vtutũ q̃ affluẽtia doctrinarũ. Vñ ⁊ btũs remigiꝰ hieronymũ ⁊ q̃ſdã alios doctores cõmemorãs ſic ꝯcludit. Hos oẽs doctores auguſtinus ingenio ⁊ ſciẽtia ſua vicit. Nã lꝫ hier. ſex milia volumina origenis ſe legiſſe fateat: iſte tñ tãta ſcripſit vt nõ ſolũ diebꝰ ac noctibꝰ ſcribere libros eiꝰ q̃s nõ poſſit: ſed nec legere qdẽ occurrat. Voluſianus aũt cui Aug. eplãs ſcripſit ſic de eo dicit. Legi dei deeſt qcqd auguſtinũ contigerit ignorare. Hier. qꝫ in quadã epla ſcribẽs auguſtino ait. Duobꝰ libellis tuis erudiriſſimis: ⁊ oĩ eloquẽtie ſplẽdore fulgẽtibꝰ rñdere nõ potui: et certe qcqd dici potuit ⁊ aſſumi igenio ⁊ de ſcripturarũ hauriri fontibꝰ a te poſitũ atq̃ diſſertũ ẽ. Sꝫ q̃ſo reuerẽtiã tuã parũper patiaris me tuũ laudare igeniũ. Hiero. etiã in li. de. xij. doctoribꝰ ſic de eo ſcribit. Aug. epꝰ volãs p mõtiũ cacumina q̃ſi aquila: ⁊ ea q̃ ſunt in mõtiũ radicibꝰ nõ cõſiderãs multa celorũ ſpacia terrarũq̃ ſitꝰ ⁊ aquarũ circulũ claro ſmõe ꝓnũciat. Deniq̃ in quãta eũ reuerẽtia ⁊ dilectiõe hieronymꝰ habuit pꝫ in epſis quas eidem miſit. In quarũ vna ſic dicit. Dño ſctõ ac btiſſimo pape auguſtino hiero. Oĩ qdẽ tpe btitudinẽ tuã eo q̃ decet honore veneratꝰ ſum: ⁊ habitãtẽ in te dilexi dñm ſaluatorẽ. Sed nũc ſi fieri põt cumulo aliqd addimꝰ ⁊ plena ꝯplemꝰ vt abſq̃ nois tui mẽtiõe ne vnã horã qdẽ pterire patiamur. Itẽ in alia epſa ad eũdẽ. Abſit aũt vt q̃cq̃ de libris btitudinis tue attigere audeã. Sufficit eñ mea ꝓbare ⁊ aliena nõ rapere. Greg. qꝫ in epla ad Innocẽtiũ aphrice pfectũ de eiꝰ libris ſic ait ꝙ expoſitionẽ ſcti Job vobis trãſmitti voluiſtis vro ſtudio cõgaudeamꝰ. Sꝫ ſi delitioſo cupitis pabulo ſaginari btĩ Aug. cõparatione vri opuſcula legite ⁊ ad cõparationẽ illiꝰ ſimulaginis noſtrũ furfurẽ nõ queritis. Idẽ quoq̃ in regiſtro ſic ait. Legit ꝙ beatus Aug. nec cum ſorore ſua habitare cõſenſit dicẽs. Que cum ſorore mea ſunt ſorores mee non ſunt. Docti ergo viri cautela magna nobis dꝫ eſſe inſtructio. In pfatione quoq̃ ambroſiana ſic legitur. Magnificẽtiã tuã in mortificatiõe auguſtini adoramus tua in omnibus operante vtute vt nullus ꝓmiſſis blãdimentorũ fallaciũ vir tuo ignitus ſpũ vinceret: qꝛ eñ ita oĩ gñe pietatis ībuerat vt ipſe tibi ara ⁊ ſacrificiũ ⁊ ſacerdos eſſet ⁊ tẽplũ. Vñs igit ꝓſper in. iij. lib. de vita cõtẽplatiua ſic de eo dixit. Sãctus Augu. epꝰ acer ingenio ſuauis eloquio: ſecularis litterature peritus: in eccleſia la-

cis laborib⁹ oppoſuis:in quotidianis diſputationib⁹ cla
rus:i oī ſua actiōe cōpoſit⁹:in qōnib⁹ ſoluēdis acutus
in ɔuincēdis hereticis circūſpect⁹:in expōne fidei nr̄e ca
tholic⁹:i explanādis ſcripturis canonicis caut⁹. Ber-
nar.dꝫ ſic de eo ſcribit. Auguſtin⁹ hic eſt validiſſimus
malle⁹ hereticoꝝ. R. ¶ Poſt hoc aūt cū barbara gēs
terrā illā occupaſſet ⁊ ſctā loca ꝓphanaret:fideles cor
pus aug.ceperūt ⁊ ipm̄ in ſardiniā trāſtulerūt:tranſa-
ctis aūt ab eius obitu annis.ccLxxx. Circa annos dn̄i
dccxviij.liprādus lōgobardoꝝ rex audiēs ſardiniam a
ſarracenis depopulatā ſolēnes illuc nūtios miſit: vt
doctoris ſctī reliq̄as papiā deferrēt q̄ magno pretio da
to corp⁹ ſancti aug.tulerūt:⁊ ipm̄ vſqꝫ ianuā deporta-
uerūt. Qḋ deuot⁹ rex audiēs vſqꝫ ad predictā ciuitatē
cū magno gaudio eidē obuiauit ⁊ reuerenter excepit.
Cū aūt mane vellēt corpus deducere:nullo mō de lo-
co moueri potuit donec rex votū emiſit ꝙ ſi ſe inde du
ci permitteret ibidē in ſuo noīe eccl̄iam fabricaret. cū
aūt votū feciſſet ſtatim ſine difficultate inde deductuꝫ
eſt. Rex aūt qḋ vouerat adimpleuit ⁊ ibidē in honorē
ſctī augu.eccl̄iam cōſtruxit. Idē miraculū die ſequenti
in quadā villa epatus tardoū.q̄ dr̄ caſſelle cōtigit: ⁊ eo
dēmodo ibidē in honore ſctī augu.eccl̄iaꝫ fabricauit.
Inſup villā ipam cū in oīb⁹ ſuis appēditiis ꝯceſſit ſer
uiētib⁹ eccl̄e.ſ.aug.perpetuo poſſidēdā. Qr̄ 𝔵o rex vi-
derat ſctō cōplacere vt in ſuo noīe eccl̄ia fieret vbicūqꝫ
manſiſſet ⁊ timēs ne i alio loco q̄ vbi deſideraret locū
ſibi eligeret i oī loco vbi de nocte cū corꝑe hoſpitabat̄
in honore ipſi⁹ eccl̄iam cōſtruebat. Sicqꝫ cum magno
gaudio papiā deducit̄:⁊ in eccl̄ia.ſ.petri q̄ celū aureuꝫ
dr̄ honorifice collocat̄. Molēdinari⁹ quidā in.b.augu.
ſpālē deuotionē hn̄s:cū quādā infirmitatē q̄ dr̄ phleg
ma ſalſum in tibia pateret̄.b.aug.deuote in ſui adiuto
riū inuocabat. Cui per viſum .ſ.aug.apparuit ⁊ tibiaꝫ
manu palpās integre reſtituit ſanitati. Qui excitatus
ſe liberatum inuenit ⁊ deo ⁊.b.auguſti.gr̄as reddidit.
Quidā puer cū vitio lapidis premeret̄ ⁊ de cōſilio me
dicoꝝ incidi deberet mr̄ pueri morti ſibi timēs pueꝝ
b.aug.deuote i ſui filij ſubſidiū inuocauit. Statiqꝫ fuſa
orōne puer lapidē cū vrina emiſit ⁊ plenā ſanitatē re-
cepit. L. ¶ In mōaſterio qḋ elemoſina dr̄ mōach⁹ q̄-
dā in vigilia.ſ.aug.rapt⁹ in ſpū vidit nubē ſplēdidam
celitus elapſam ⁊ ſup nubē aug.ſedētē pontificalib⁹ in
ſignitū:cuius oculi quaſi duo ſolis radij totā illā eccle
ſiā illuminabant:⁊ odor inde nimi⁹ exhalabat. Sāct⁹
dꝫ Bernar.dū quadā vice in matutinis exiſtēs aliquā
tulū obdormiſſet:⁊ de quodā tractatu augu.lectiones
legerent̄:vidit quēdā pulcherrimū iuuenē ibi ſtantem
de cuius ore tātus inundantium aquarū impetus exi-
bat ꝙ totā illā eccl̄iaꝫ videret̄ replere. Qui auguſtinū
adeſſe nō dubitauit q̄ fonte doctrine totam eccl̄iam ir
rigauit. Quidā ſctm̄ Aug.valde diligēs monacho cu-
ſtodi corꝑis.ſ.aug.pecuniā magnā dedit vt ſibi ſancti
augu.digitū vnū daret. Sꝫ ille accepta pecunia digitū
cuiuſdā mortui ſericis inuolutum ſibi tribuit ſimulās
eē digitū ſctī auguſtini. Quē ille reuerēter accipiens
ſemper deuotiſſime adorabat ⁊ ori oculiſqꝫ apponens
crebro pectori aſtringebat. Cuius fidē de⁹ intuens di-
gito illo ꝓiecto vnū digitū ſancti augu.tā mirabilr̄ q̄
miſericorditer ſibi dedit. Qui cum repatriaſſet ⁊ mul
ta ibi miracula fierent fama vſqꝫ papiā delata eſt. Sed
cū p̄dictus mōach⁹ aſſereret ꝙ cuiuſdā mortui digit⁹
ille eſſet:ſepulcrū aperuerunt ⁊ vnū deeſſe de eius di-
gitis inuenerūt:vnde abbas re cognita monachuꝫ ab
officio depoſuit:⁊ dure afflixit. Apḋ burgūdiam in mo
naſterio qḋ dr̄ fontanetū erat quidā monachus hugo
noīe ſancto aug.valde deuotus:q̄ in eius ſcriptis miro
deſiderio paſcebat̄ quē etiam crebra ſupplicatione ro
gauerat.vt ipm̄ ex hac luce migrare nō ſineret niſi in
die ſue ſacratiſſime ſolennitatis. Ipſe igit̄.xv.die ante
feſtū eiuſdē ſuſcepit duris febribus eſtuare vt in vigilia
ipſius ſuper humum tanꝙ moriens poneret̄. Et ecce
plures decori ac fulgentes viri amicti albis:eccl̄iaꝫ di
cti monaſterij proceſſionalr̄ intrauerūt. Quos ſeque-
bat̄ quidam reuerendus pontificalib⁹ inſignit⁹. Qui-
dam aūt monachus in eccl̄ia conſiſtens hoc vidēs ob-
ſtupuit:⁊ quinam eſſent vel quo pergerent inquiſiuit.
Cui vnus eoꝝ dixit ꝙ ſanctus aug.eſſet cū ſuis canoni
cis qui ad deuotū ſuum morientē pergeret vt eius ani
mā ad regnū glie deportaret. Poſt hoc illa reuerenda
ꝓceſſio ad infirmariā ingreditur: vbi cum aliquādiu
manſiſſet ſctā illa aīa a carne ſoluta eſt quā dulcis ami
cus ⁊ ab hoſtium inſidijs ſecurā reddidit ⁊ ad celi gau
dia introduxit. Legit̄ dꝫ ꝙ dū adhuc aug.in carne vi-
ueret ⁊ quedā relegeret an̄ ſe trāſire vidit demonem li
brū humeris baiulātē. Quē cū ab eo ꝓtin⁹ adiurat̄ vt
q̄ ibi ſcripta lateāt ſibi pādat. Qui pctā hoīm ibidē eē
aſſeruit ſcripta:que vndecūqꝫ collegit ⁊ in eo repoſuit.
Mox ꝫ ei p̄cepit vt ſi aliqḋ ſuoꝝ peccatoꝝ ibi ſcriptuꝫ
retineret ſibi legendū ɔtinuo manifeſtaret. Viſo aūt
loco nihil auguſtinus ibi ſcriptū reperit niſi ꝙ quadā
vice cōpletoriū ex obliuione dimiſit precipiēſqꝫ diabo-
lo vt ſuū preſtolaret̄ aduētū eccl̄iam eſt ingreſſus:⁊ cō
pletorium deuote dixit:⁊ ſolitas orōnes cōplere pere-
git. Reuerſuſqꝫ dixit ei vt predictū locū ſibi oſtēderet
iterꝫ relegendū. Qui dū crebro reuolueret ⁊ tandē lo-
cū vacuū reperiſſet:iratus dixit. Turpiter me decepi-
ſti:peniteret me ꝙ librū meū tibi oſtendi:qꝛ pctm̄ tuum
orōnum tuaꝝ virtute deleſti. Et his dictis ɔfuſus eua
nuit. M. ¶ Cū quedā mulier a quibuſdā malitioſis in
iuriā pateret̄:illa ad btm̄ auguſtinū acceſſit vt ſup hoc
ei⁹ cōſiliū imploraret. Que cū ipm̄ ſtudētē inueniſſet
⁊ eū reuerēter ſalutaſſet:ille nec ad eā reſpexit nec q̄c-
q̄ ſibi rn̄dit. Cogitās illa ne forte ob nimiā ſanctitatē
in faciē mulieris nollet intendere ꝓpius acceſſit ⁊ di-
ligenter negotium expoſuit. Sed ille nec ſe ad eā con-
uertit nec reſponſum aliqḋ ſibi dedit. Ideoqꝫ illa cum
triſtitia magna receſſit. Altera aūt die cum auguſtin⁹
miſſam celebraret ⁊ dicta mulier intereſſet:poſt eleua
tionem corporis rapta in ſpū:vidit ſe poſitam an̄ tri-
bunal ſanctiſſime trinitatis.vbi vidit auguſtinū facie
inclinata de trinitatis gloria attentiſſime ⁊ ſublimiſſi
me diſputantem. Factaqꝫ eſt vox ad eam dicens. Cuꝫ
ad auguſtinum iuiſti ille ſic de trinitatis gloria atten-
tiſſime diſputabat:⁊ ideo ꝙ ibi fueris penitus nō ad-
uertit. Sed ad eū ſecure redeas:qꝛ ⁊ cum clementem
inuenies ⁊ cōſiliū ſalubre reperies. Qḋ cū feciſſet au-
gu.benigne eā audiuit:⁊ cōſiliū ſalubre donauit. Fert̄
dꝫ ꝙ dū quidā vir ſctūs in ſpū raptus ſctōs in glia con
ſpexiſſet ⁊.b.aug.minime vidiſſet:quendā de ſctīs vbi
nā aug.eſſet p̄cūctatus eſt. Qui rn̄dit augu. reſidet in
excelſis:vbi diſputat de glia excellentiſſime trinitatis
Cū quidā papiēſes a marchione malaſpine in carcere
detinerent̄ ab eis oīs pot⁹ penitus eſt interdict⁹ vt poſ
ſet ab eis magna pecunia extorqueri. Iā plerīqꝫ iam
ſpm̄ exhalabāt q̄dā vero vrinā bibebāt. At q̄dem iuue
nis īter eos q̄ in btm̄ Aug.magnā deuotionē habebat
ipm̄ in ſui adiutoriū inuocauit. Tunc circa noctis me
dium ſctūs aug.p̄dicto adoleſcēti appuit ⁊ quaſi ma-
nū eius dexterā apprehēdēs vſqꝫ ad flumē grauelonē
ipm̄ deduxit:ibiqꝫ cū folio vitis in aqua madefacto ſic
eius linguam refrigerauit vt q̄ iam vrinā bibere cupie

rat de potu nectario nō curaret. Prepoſit⁹ cuiuſdā eccleſie in btīn aug. magnā deuotionē hñs cū p tres annos graue infirmitatē incurriſſet: ita vt de lecto ſurgere nō valeret adueniēte ſolēnitate ſcti aug. cū iā i vigilia ad veſpas pulſaret ad rogādū ſctm̄ aug. tota deuotione ſe ɔtulit. Cui in albis aug. apparēs eidē ter citato ꝓprio noīe dixit. Ecce aſſum totiēs a te innocatus. Surge cito ⁊ celebra mihi offm̄ veſptinū: q̄ ſan⁹ ſurgēs cūctis ſtupētib⁹ eccliam intrauit ⁊ offm̄ deuote pegit. Cū cuidā paſtori ſeuū vlcus inter ſcapulas ortū eſſet adeo in orbus inualuit vt iā totis eſſet viribus deſtitutus. Qui dū ad ſctm̄ aug. preces emitteret eidē augu. in viſu apparuit ⁊ ſup locū infirmū manū apponēs ꝑfecte eū ſanauit. Idē q̄ʒ vir ꝓcedēte tpe oculoꝝ lumine eſt priuat⁹. qui cū ſctm̄ aug. ſedule innocaret quadā die circa meridiē eidē apparuit: ⁊ oculos manib⁹ ſuis tergens priſtinā ſibi ſanitatē reſtituit. M. ¶ Circa annuʒ dñi. dcccccij. viri q̄dā grauiter infirmi nūero pluſq̄. xl. de germānia ⁊ gallia romā ibāt ad limina aploꝝ viſitāda quoꝝ quidā ſcānis in terra curui ſe vehemēter: alij cū baculis ſe ſuſtētātes: alij priuati oculis poſt alios ſe trahētes: alij ɔtractas man⁹ ⁊ pedes hntes ꝑgebant. Qui mōtes trāſceſites ad locū q̄ dr̄ carbonaria ꝑuenerūt. Cū aūt pene ad locū q̄ cana dr̄ aduenīſſent q̄ trib⁹ milib⁹ a Papia diſtat ſctūs Aug. pōtificalib⁹ indut⁹ de quadā ecclia i honore ſctōꝝ coſme ⁊ damiani ɔſtructa exiēs eiſdē appruit: eoſq̄ ſalutās quo tēderēt reqſiuit. Qui cū eis quo tēderēt rñdiſſent adiecit. Ite Papiā ⁊ de cenobio ſancti petri qd̄ dr̄ celi aureū interrogate ⁊ ibi miām habebitis quā optatis. Qui cū eū de noīe ſuo interrogaſſent ait. Ego ſum auguſtin⁹ quōdā yponeñ. ciuitatis ep̄s. Statiq̄ ab oculis coꝝ euanuit. Illi aūt papiā pergētes cū ad dictū monaſterium peruenīſſent: ⁊ ibi corp⁹. ſ. Aug. requieſcere didiciſſent ceperunt omnes voces leuare ac vnanimiter cōclamare. Sancte aug. adiuua nos. Ad quoꝝ clamores ciues ⁊ monachi excitati ad tā grande ſpectaculū cōfluebāt Et ecce ex neruoꝝ diſtenſione ſanguis multus cepit effluere ita vt ab introitu cenobij vſq̄ ad tōbam ſancti Augu. tota terra ſanguine videreť aſperſa. Cū aūt ad ſepulchꝝ. ſ. Augu. veniſſent oēs ſanitati ſunt integre reſtituti ac ſi nulla in coꝝ corꝑib⁹ leſio extitiſſet. Ex tunc fama ſancti Aug. crebeſcere ⁊ multitudo lāguētiū ad eius tumulū aductāre. Qui oēs ſanitat bñficia reportāntes ſue ſalutis pignora relinquebāt. Factūq̄ eſt vt tanta predictoꝝ pignoꝝ fuerit multitudo vt inde totum oratoriū ſancti Auguſt. vt porticus plena eſſent: ita vt eundi ⁊ redeundi impedimētū nō modicū generarēt. Quapropter mōachi neceſſitate ɔpulſi ea inde remoueri fecerūt. Notādū q̄ cū tria ſint q̄ a mūdanis hoīb⁹ appetunť. ſ. diuitie: delitie ⁊ honores vir iſte ſctūs tante pfectionis extitit q̄ ipſe diuitias cōtēpſit: honores reſpuit: voluptates abhorruit: qd̄ eniʒ diuitias cōtēpſerit ipſe teſtať in lib. ſoliloquioꝝ vbi rō interrogat eū dī. Diuitias nullas cupis? Et rñdet aug. hoc quidē nec nunc primū. Nā cū. xxx. annos agā. qtuō fere anni ſunt ex quo iſta cupere deſtiti: nec aliud i his preter neceſſarium victū cogitaui. Prorſus vnus ciceronis liber mihi facile perſuaſit nullo mō appetēdas eſſe diuitias: qd̄ aūt honores reſpuerit in eodē libr. teſtať: vbi rō interrogat eū dicens. Quid honores? Et reſpondit Aug. Fateor eos modo ad pene his diebus cupere deſtiti. Voluptates quoq̄ ⁊ delitias cōtempſit: et quātum ad cōcubitū: ⁊ quantū ad guſtum. Quantum ad primum interrogat eū rō dicens in eodem lib. quid vxor. Nōne te delectat pulchra pudica: morigerata diues preſertim ſi certus ſis nihil ex ea te moleſtie eē paſſurū. Et rñdet Aug. Quātūlibet velis eā depingere atq̄ cumulare bonis oīb⁹: nihil mihi tā fugiendū eē q̄ cōcubitū decreui. Cui rō. Nō ergo q̄ro qd̄ decreueris ſʒ vtrū ad hoc aliceris. Et rñdet aug. Prorſus nihil i huiuſmodi quero: nihil deſidero ei ī cū onere: horrore: ⁊ aſpernatione talia recordor. Quātū ad ſcdm̄ interrogat eum rō dicens. Quid de cibis. Et rñdet Auguſt. Siue de cibo ⁊ potu ſiue de balneis ceteraq̄ corporis voluptate nihil interroges: tm̄ ab ea peto quantum in valitudinis opem conferri poteſt.

¶ De decollatione. ſ. Joannis baptiſte. ccx. B.

Decollatio ſcti Joānis baptiſte q̄tuordec cauſis inſtituta fuiſſe vr̄ ſicut in libro mitrali de officio inuenit. Primo ꝓpter eius decollationē Scdo ꝓpter oſſium ipſius cōcremationē ⁊ collectionē. Tertio ꝓpter capitis ipſius inuētionē. Quarto propter digiti ipſius tranſlationē ⁊ eccleſie dedicationē: ⁊ ſm̄ hoc feſtuʒ iſtud a q̄buſdā diuerſimode noīatur. ſ. decollatio: collectio: inuentio ⁊ dedicatio. Primo igiť celebrať hoc feſtū ꝓpter ipſi⁹ decollationē: quequidē hoc modo facta eſt. Nā vt habeť in hiſtoria ſchola. herodes antipas filius magni herodis romā proficiſcēs ⁊ per fratrem ſuū philippū trāſitum faciens cū herodiade vxore philippi: ⁊ ſm̄ Joſephū ſororem herodis agrippe ſecreto pepigit qd̄ in reditu ſuo vxorē repudiaret ⁊ ipſam i ɔiugē duceret. Qd̄ vxorem ſuā. ſ. filiā arethe regis damaſcenoꝝ minime latuit: et tō nō expectato viri reditu ad patrē q̄ toti⁹ feſtinauit. Rediēs aūt herodes herodiadē philippo abſtulit: ⁊ arethā regē ⁊ herodē agrippā cū philippo i ſui inimicitiā ɔcitauit. Joānes aūt eū de hoc arguebat: q̄m ſm̄ leges quā receperat frīs ſui vxorē ſ͡uo viuēte ſibi minime hre licebat. Vidēs herodes q̄ ioānes tā dire eū ſup hoc redargueret: ⁊ q̄ ob predicationē ⁊ baptiſmū ſʒ ioſephū magnū pplm̄ ɔgregaret ipm̄ in carcere vinculauit vxori placere cupiēs ⁊ ppli ſubſequētis ioannē diſpendiū primeſcēs: ipm̄ aūt occidere voluit: ſed pplm̄ timuit: deſiderātes aūt herodias pariter ⁊ herodes occaſionē aliquā inuenire vt ioannē occidere poſſent videnť inter ſe ſecreto cōdixiſſe vt herodes natalis ſui diē corā primis galilee ſuiſq̄ pricipib⁹ celebraret: ⁊ puelle ſaltāti filie herodiadis q̄cq̄d petierit ſe ſibi daturū iuramēto firmaret: ⁊ ipſa caput ioānis petēte illud ſibi ꝓpter iuramētum factū eum tribuere oporteret: ſed de iuramento facto ſe cōtriſtari ſimularet: qd̄ eñ hāc verſutiā ⁊ ſimulationē habuerit vr̄ inniti in hiſto. ſcholaſti. vbi ſic dr̄. Credibile eſt q̄ herodes cū vxore de nece Joannis ſub tali occaſione facienda prius ſecreto tractauerit. Itē Hiero. in gloſ. Ideo forte iurauit vt occaſionē inueniret occidendi. Nā ſi illa patris aut matris interitū poſtulaſſet herodes nō vtiq̄ cōſenſiſſet. Ordinato igiť cōuiuio puella adeſt corā oībus ſaltat: placet cūctis. Se ſibi quicq̄d petierit daturū rex iurat. A matre premonita caput ioannis expoſtulat. Sed verſipellis herodes ꝓpter iuſiurandū ſe ɔtriſtarī ſimulauit eo q̄ vt dicit Rabanus temere iuraſſet qd̄ eū facere oporteret. Sʒ triſtitiā preferebat in facie cū letitiam haberet in mēte. Excuſat ſcelus iuramēto vt ſub occaſione pietatis impius fieret. Igiť ſpiculator mittiť: caput ioannis preciditur: puelle datur: ⁊ a puella matri adultere preſentatur. Aug. occaſione huius iurationis narrat i ſermone quodā quem fecit in decollatione ſcti ioā. bap

ptiſte tale exēplū.B.❡ Fuit qdā hō inocēs ⁊ fidelis a
quo audiui qđ narro.Cū eīn qdā ſibi negaſſet qđ ei ac
cōmodauerat vł qđ ſibi debebat:cōmotus ille ꝓuoca
uit eū ad iuſiurādū.Ille igr iurauit iſte perdidit.Uide
bat ꝙ in ipſa nocte ſe ad iudicē raptū fuiſſe ⁊ ab eo iter
rogatū fuiſſe his v̄bis.Quare ꝓuocaſti hoīem ad iu-
rationē quē ſciebas falſum eē iuraturū.Rñdit ille.Ne-
gauit mihi rē meā.Et iudex.Meli⁹ erat vt rē tuā pde
res ꝙ vt aīam illi⁹ falſa iuratiōe pimeres.Proſtrat⁹
igr tā graniter cedi iuſſus eſt vt ī dorſo euigilāns pla-
garū veſtigia apparerēt.Sʒ indultū eſt ei poſtꝙ emē-
dat⁹ eſt.Hec aug.In hac aūt die ioānes decollat⁹ non
eſt ſʒ circa dies azimoꝝ anno ꝑcedēte paſſionē xp̄i.O-
portuit ꝙ vt ꝓpter dñica ſacſa minoꝛ cederet maiori.
Hic exclamat Jo.chꝛyſ.dicēs.Joānes ſchola v̄tutum
magiſteriū vite:ſctītatis foꝛma:noꝛma iuſtitie v̄gini-
tatis ſpeculū:pudicitie titul⁹:caſtitatis exēpluʒ : pnīe
via:pctōꝝ venia:fidei diſciplina.Joānes maioꝛ hoīe:
par angelis:leg̃ ſumma:euāgelij ſāctio:aplōꝝ vox ſilē
tiū ꝓphāꝝ:lucerna mūdi:ꝑcurſoꝛ iudicis:toti⁹ medi⁹
trinitatis.Et hic tāt⁹ daꝛ inceſtuoſe:traditꝛ adultere:
addicitꝛ ſaltatrici.Herodes aūt ipunit⁹ nō abijt:ſʒ exi-
lio dānat⁹ fuit.Nā ſicut hꝛ in hiſto.ſcho.alter herodes
ſ.agrippa cū eſſet ſtrēnu⁹ vir ſed paup pre nimia paup
tate deſperās quandam turrim intrauit:vt ibidem ſe
fame afficiēs moreretꝛ.Qđ cum herodias ſoroꝛ ſua au
diſſet:viro ſuo.ſ.herodi āthipe tetrarche ſupplicauit vt
eū īde educeret:⁊ ſibi neceſſaria miniſtraret.Qđ cū fe-
ciſſet ⁊ ābo ſimul epularētꝛ herodes tetrarcha vino īca
luit ⁊ herodi agrippe bñficia q̄ ſibi cōtulerat īpꝛoꝑare
cepit.Ex hoc ille vehemēter doluit ⁊ romā ꝓficiſcens
intm̄ a gaio ceſare ī grām ē recept⁹ vt ei duas tetrar-
chias.ſ.liſanie ⁊ abiline tribueret ⁊ regē ī in iudeā im
poſito diademate deſtīaret.Uidēs herodias ꝙ frater
ei⁹ hrēt nomē reg̃ viro ſuo moleſtis ꝑcib⁹ inſiſtebat vt
romā ꝑgeret ⁊ ſibi nomē regni cōpararet.Ille v̄o cū mul
tis diuitijs abūdaret acceſcere nolebat magis diligēs
ociū ꝙ honorē laborioſum.Tādē deuict⁹ vxoꝛis ꝑcib⁹
romā cū ipſa ꝑrexit.Qđ agrippa intelligēs ceſari līas
deſtīauit ꝙ herodes cū rege parthoꝝ amicitias firma
uerit ⁊ romano impio voluerit rebellare.Et ī argumē
tū hui⁹ rei ſignificauit ei ꝙ in ciuitatib⁹ ſuis habebat
arma q̄ ſufficerēt.lxx.milib⁹ armatoꝝ.Lecta aūt epla
gaius qūſi alluſide incipiēs herodē de ſtatu ſuo interro-
gauit:⁊ inter cetera vtrū tāta copia armatoꝝ eēt in v̄
bib⁹ q̄tū ipſe audierat requiſiuit.Qđ ille minime nega
uit.Tūc gai⁹ verū eſſe credēs qđ herodes agrippa ſcri
pſit ipm̄ in exiliū relegauit vxoꝛi aūt ei⁹ q̄ erat ſoroꝛ
herodis agrippe quē maxime diligebat p̄miſit tribuit
vt in terrā ſuā rediret.Ipſa aūt viꝝ ſuū voluit comita
ri dicēs ꝙ illū cui cōiugauerat in ꝓſperis nō dereliq̄-
ret in aduerſis.Lugdunū igitꝛ deportati fuerūt ⁊ ibi vi
tā miſerabilr̄ finierūt:Hec in hiſto.ſchola.E.❡ Scđo
ꝓpter oſſiū ipſius ꝯcremationem ⁊ collectionē q̄ ipſa
die ſm̄ qſdā fuerūt cōcremata ⁊ a fidelib⁹ ex parte col-
lecta.Ūn quaſi ſm̄ martyriū patitꝛ qñ ipſe ī ſuis oſſib⁹
cōcrematꝛ:⁊ iō eccl̃ia tāq̄ ſm̄ ei⁹ martyriū hoc feſtū ce
lebrat.Sic eīn legitꝛ in li.xi.hiſto.ſcholaſt.vel eccl̃iaſ.
Dū diſcipuli ioānis corp⁹ ei⁹ apud ſebaſtē vꝛbē paleſti-
ne inter heliſeū ⁊ abdiā ſepeliſſent ⁊ ad eius tumulum
multa miracula fierēt iubēte iuliano apoſtata gētiles
eius oſſa ſparſerūt ⁊ cū miracula nō ceſſarent poſt col-
lecta ⁊ igne ꝯcremata in puluerē redegerūt:⁊ ꝑ agros
ventilauerūt ſicut dꝛ in hiſto.ſchola.⁊ eccleſiaſti.Be-
da v̄o dicit ꝙ ipſa oſſa collecta lati⁹ ſparſerūt:⁊ ſic ſe-
cūdū martyriū quodāmodo paſſus videtꝛ.Hoc quidaʒ

repꝛeſentāt neſcientes dū in eius natiuitate oſſa vnde-
cūq̄ collecta cōcremant.Dū aūt ad cōcremādū collige
rentꝛ vt hꝛ in hiſto.ſchola.⁊ Beda teſtatꝛ.Quidā mōa-
chi a hieroſolymis venientes latēter colligentib⁹ ſe mi
ſcuerūt:⁊ magnā eoꝝ partē tulerūt.Ipa qʒ oſſa ad phi
lippū hieroſolymitanū epm̄ detulerūt:qui ea poſtmo
dū athanaſio alexandrino epo miſit.Poſtmodū vero
theophilus eiuſdē vꝛbis eps ea in tēplo ſerapis a ſoꝛ-
dibus purgato repoſuit ⁊ in honorē ſcti ioannis baſili
cā cōſecrauit.Hec Beda ⁊ hiſtoꝛia ſcholaſti.Nūc autē
apud ianuā deuote colūtꝛ ſicut Alexander terti⁹ ⁊ in-
nocētius quartus rei veritate cognita ſuis priuilegijs
appꝛobauerūt.Sicut aūt herodes qui ei⁹ caput ampu
tari fecit ſuoꝝ ſceleꝝ penā pertulit:ſic ⁊ iulianū apoſta
tam q̄ eius oſſa cōburi iuſſit vltio diuina ꝑcuſſit.De cu
ius perſecutione hꝛ in hiſtoꝛia ſancti iuliani q̄ eſt poſt
cōuerſionē.ſ.Pauli.D.❡ De hui⁹ aūt iuliani apoſta-
te origine imperio credulitate ⁊ moꝛte in hiſtoꝛia tri-
partita plenius edocetꝛ.Cōſtātinus nāq̄ frater magni
cōſtantini ex eodē patre duos habuit filios.ſ.gallum ⁊
iulianū.Moꝛtuo aūt cōſtantino cōſtantius eius filius
gallū ceſarē fecit:quē tñ poſtmodū interfecit.At iulia
nus metuēs monach⁹ effectus eſt:cepitq̄ magos con
ſulere ſi poſſet adhuc ad imperiū peruenire.Poſt hoc
cōſtanti⁹ iulianū ceſarē fecit ⁊ ad gallias miſit vbi vi-
ctoꝛias multas exercuit.Coꝛona aūt laurea īter duas
colūnas depēdēs rupto funiculo ſuper caput eius īde
tranſeūtis decidit eumq̄ aptiſſime coꝛonauit cunctis
clamātib⁹ q̄ imperij ſignū eſſet.Cūq̄ a militibus ap-
pellaretꝛ auguſtus ⁊ coꝛona cū qua coꝛonaretꝛ ibidem
deeſſet vn⁹ toꝛquē quē habebat in collo iuliani capiti
impoſuit:⁊ ſic ab eis imperatoꝛ eſt effect⁹.Tūc figmē-
tū xp̄ianitatis qđ habebat adiecit ⁊ tēpla idoloꝝ ape-
riēs ⁊ eis ſacrificās ſe paganoꝝ pōtificē nolabat:et ſi-
gnū crucis vndiq̄ deſtruebat.Quadā vice ros ſup ei⁹
veſtimēta ceteroſq̄ q̄ cū eo erāt cecidit ⁊ gutta queli-
bet ſe in crucis ſignaculū trāſfoꝛmauit.Volēs aūt cō-
placere oīb⁹ moꝛtuo ꝯſtātio voluit vt vnuſq̄ſq̄ cui vel
let ritui deſeruiret:ac de curia ſua eunuchos:tōſoꝛes ⁊
coquos fugauit.Eunuchos qdē q̄ vxoꝛ eius obierat:
poſtquā aliā nō duxerat.Coquos q̄ cibis ſimplicioꝛi-
bus vteretꝛ.Tōſoꝛes aūt:q̄ vn⁹ inquit ſufficit multis.
Multos libꝛos dictitauit ī qb⁹ oēs añ ſe pꝛincipes la-
cerauit.Ut ꝙ coquos atq̄ tōſoꝛes expelleret:opus pħi
nō tñ imꝑatoꝛis egit.Ut aūt detraheret atq̄ laudaret
neq̄ pħi neq̄ imꝑatoꝛis fuit.Dū aliqñ iulianus idolis
ſacrificaret in viſceribꝰ pecudis immolati ſignaculuʒ
crucis coꝛona circūdatū eidē oſtenſum eſt.Qđ miniſtri
vidētes timuerūt interꝑtātes crucis futurā vnitatem
victoꝛiā ⁊ interminabilitatē.Quos iulian⁹ ꝯfoꝛtans
ait hoc eē ſignū xp̄iani dogmatis coercēdi nec vltra cir
culū dilatādi.Dū cōſtātinopolim foꝛtune iulian⁹ ſacri
ficaret maris eps calcedōie q̄ pre ſenectute lumē ami-
ſerat ad eū accedēs ipm̄ impiū ⁊ apoſtatā appellauit.
cui iulian⁹ ait.Neq̄ galile⁹ tu⁹ potuit te curare.Et il-
le.De hoc grās ago deo meo:q̄ ideo lumine me priua
uit ne te videam pietate nudatū.Julian⁹ aūt nil aliud
rñdēs abſceſſit:Apud antiochiā vaſa ſancta ⁊ pallia
colligens ⁊ in terra pꝛoijciēs ſuper ea ſedit ⁊ ignomi-
niam addidit.Moxq̄ in locis illis a deo eſt percuſſus
vt inde vermes ſcaturirēt ⁊ carnes coꝛroderent a qua
paſſione quouſq̄ vixit liberari nō potuit.E.❡ Julia-
nus quoq̄ ꝑfect⁹ dū ad ꝑceptū imꝑatoꝛis eccliaꝝ vaſa
abſtuliſſet ſuper ea mingens ait.Ecce in quibus vaſis
marie filio miniſtratꝛ.Cui repente os verſuʒ eſt in anū
⁊ egeſtionis oꝛganū eſt factū.Dū apoſtata Juliane foꝛ

tunc tēplum intraret ⁊ miniſtri tēpli aqua vt mundaꝫ
rent̃ ingredientes aſpergerēt: valētinian⁹ aſꝑſiōis gut
tā vidit in clamide ⁊ indignat⁹ pugno ꝑcuſſit miſtruꝫ
dicēs ſe maculatū poti⁹ ꝙ̄ purgatū. Qđ vidēs impa-
tor iuſſit eū in cuſtodiā redigi ⁊ ad eremū deſtiari. erat
eñ xp̄ian⁹ ꝗ ꝓ mercede meruit poſtmodū ad imꝑium
ſublimari. In odiū ꝗꝫ xp̄ianoꝝ iulian⁹ tēplū iudeoꝝ
iuſſit reꝑari ipſis iudeis ſumpt⁹ largiſſime ſubmini-
ſtrās: ſed dū maximā cemēti copiā subminiſtraſſent ſu
bito vētus maxim⁹ veniēs totā diſꝑſit. Deīde terremo
tus maxim⁹ eſt effect⁹. Poſt modū ignis a fundamen
tis egrediēs plurimos cōcremauit. Alia ṽo die ſignū
crucis in celo apparuit: ⁊ iudeoꝝ veſtes nigro colore
crucis ſignaculo ſunt implete. Cū ad pſas vadens teſi
fontē veniſſet: ⁊ regē obſideret: rex ſue patrie partē ob
tulit ſi ab eo diſcederet. Ille aūt nullaten⁹ acquieuit: pu
tabat eñ ſm̄ pitagoꝛe platoniſꝗ ſniam ex mutatione
coꝛpoꝝ alexādri aīam poſſidere: aut potius eſſe in alio
coꝛꝑe: ali⁹ alexāder: ſꝫ iaculū repēte diſcurrēs eius la-
teri eſt infixū: quo vulnere terminū vite ſuſcepit. Qui
ṽo intulit hacten⁹ ignoꝛat̃: ſꝫ alij quedā inviſibilē hoc
intuliſſe ferūt: alij ṽo vnū paſtoꝛē iſmaelitaꝝ: alij mi-
litē fame ⁊ itinere fatigatū. Sꝫ ſiue hō ſiue angel⁹ fue-
rit palā eſt: ꝗ diuinis iuſſiōib⁹ miſtrauit. Calixt⁹ autē
eius familiaris dicit eū a demone fuiſſe ꝑcuſſum. Hec
in hiſto. tripartita. ¶ Tertio ꝓpter ipſi⁹ capitis in-
uētionē. Nā hac die vt aiūt caput ei⁹ reꝑtū eſt. Sicut
eñ đr in lib. x⁹. hiſtoꝛie eccliaſtice ioānes ī caſtello ara
bie dicto macherōta fuit vinct⁹ ⁊ capite trūcat⁹. Hero
dias aūt caput ioānis hierlm̄ fecit deferre: ⁊ iuxta he-
rodis habitaculū caute ſepeliri timēs ne ꝓpheta reſur
geret ſi cū coꝛꝑe caput ſepultū fuiſſet. Tꝑe ṽo Martia
ni principis: vt hr̃ in hiſto. ſchol. qui cepit anno dñi. ccc
liiij. ioannes caput ſuū duobus monachis ꝗ hieroſoly-
mā venerāt reuelauit: ꝗ ad palatiū qđ herodis fuerat
ꝓperātes caput ei⁹ inuenerūt ſaccis ſilicinis inuolu-
tū veſtibus eſtimo ꝗb⁹ in deſerto fuerat obuolut⁹. Qui
dū cū predicto capite ad ꝓpꝛia remearent. Quidam
emiſſene ciuitatis figulus paupertatē fugiens comitē ſe
eiſdem exhibuit. Hic dū perā ſibi creditā cū ſacro capi
te poꝛtaret admonitus nocte a. ſ. ioāne ipſos fugiens
emiſſenā vrbē cū ipſo capite eſt ingreſſus: ibiꝗ ꝙ̄diu
vixit in ꝗdā ſpecu ſanctū caput venerans ꝓſperitateꝫ
nō modicā aſſecut⁹ eſt. Moꝛiēs aūt illud ſoꝛori ſue ſub
fide reuelauit: ⁊ ſm̄ eundē modū ſibijnuicē ſucceſſoꝛes.
Poſt multū ṽo tꝑis ſctō marcello monacho ī eodem
ſpecu degenti. b. ioannes caput ſuū hoc mō reuelauit.
Videbat̃ eñ ſibi doꝛmiēti ꝙ multe turbe pſallātes in
cederēt ac dicerent. Ecce. ſ. ioānes baptiſta venit. Deī-
de vidit. b. ioānē quē vn⁹ a dextris ali⁹ a ſiniſtris duce
bat. Oēſꝗ ad eū accedētes ab eo bñdicebant̃. Ad quē
cū marcellus acceſſiſſet: ⁊ ei⁹ pedib⁹ ſe ꝓſtrauiſſet ele
uās eū ⁊ ꝑ mētū appꝛehendens dedit ei oſculū pacis.
Tūc marcell⁹ interrogauit eū dicēs. Dñe mi vnde ad
nos veniſti. Et ille. De ſebaſte veni. Cū igit̃ excitatus
fuiſſet: ⁊ de hac viſione plurimū miraret̃: quadaꝫ alia
nocte cū doꝛmiret quidā ad eū veniēs ipm̄ excitauit: ⁊
ecce dū excitatus fuiſſet vidit ſtellā fulgētē in oſtio cel
lule reſidere. Quā ſurgens cū palpare vellet ſubito in
aliā ꝑtē trāſtulit. Ille aūt cepit abire poſt ſtellā ꝙ̄uſꝗ
ſtella ſtetit in loco vbi erat caput ioānis baptiſte: vbi fo
diēs reperit vrnā ⁊ in ea ſcrīn theſauꝝ. Quidā autem
cū nō crederet manū ad idriā miſit: ſed ſtatim manus
exaruit ⁊ idrie adheſit. Oꝛātib⁹ aūt ſociis manū extra
xit: ſꝫ inualida remāſit. Appꝛuit aūt eidē ioānes dicēs.
Cū caput meū in eccliā deponet̃ idriā ꝯtinge ⁊ ſanita

tē recipies. Qđ ⁊ fecit ⁊ ſanitatē integrā recepit. Hec
aūt cū marcell⁹ iuliano eiuſdē vrbis ep̄o indicaſſet ab
eis eſt eleuatū ⁊ ī vrbē delatū. Ex quo tꝑe cepit in ea-
dē vrbe decollatio. ſ. ioannis celebꝛari ipā die vt arbi-
tramur ſicut đr in hiſto. ſchola. quo caput eſt inuētū ſi-
ue eleuatū. Qđ poſtmodū cōſtantinopolim eſt tranſla
tū. B. ¶ Nā ſicut đr in hiſto. tripartita cū valēs impa-
toꝛ iuſſiſſet ſacrū caput in vehiculo poni ⁊ cōſtātinopo
lim trāſferri cū circa calcedoniā veniſſet vehiculū nul
latenus trahi poterat ꝙ̄tumcūꝗ boues ſtimulis vrge
rent̃. Iōꝗ ipm̄ ibidē deponere ſunt coacti. Sꝫ cū poſt-
ea theodoſius ipm̄ inde auferre vellet ⁊ quādā matro-
nā virginē cuſtodie capitis deputatā reperiſſet ibideꝫ
rogauit eā vt ſibi auferre dimitteret ſacrū caput. Illa
aūt ꝯſenſit credēs ꝙ ſicut tꝑe valētis ita ēt ⁊ nūc nō ꝑ
mitteret ſe auferri. Tūc deuotus impatoꝛ purpura ca-
put amplectēs ꝯſtātinopolim trāſtulit ⁊ ibi pulcherri
mā eccliam edificauit. Hec in hiſto. tripartita. Et inde
gallias apud pictauiā regnāte pipino poſtmodū ē trāſ
latū vbi eius meritis multi moꝛtui ſunt reſuſcitati. Et
ſicut punitus eſt herodes ꝗ ioannē decollauit ⁊ Julia-
nus apoſtata ꝗ eius oſſa ꝯbuſſit: ſic ⁊ herodias punita
eſt ꝗ puelle vt caput peteret ſuggeſſit ⁊ ipſa puella que
hoc petijt. Quidā eñ dicūt ꝙ herodias in exilium dā-
nata nō eſt: nec ibi defuncta: ſed cū caput ioannis ī ma
nibus teneret ⁊ eidē gaudēs plurimū inſultaret. diuīo
nutu caput ipm̄ in ei⁹ faciē inſufflauit. ⁊ illa ꝓtin⁹ ex-
pirauit. Hoc ꝗdē vulgariter đr. Sꝫ qđ ſuperius dictuꝫ
eſt ꝙ ī exilio cū herode miſerabilr̃ ꝯſumpta fuerit. ſan
cti tradūt ī chꝛonicis: ⁊ ſic tenēdū vr̃. Filia ṽo eius cū
ſuper glaciē deābularet ſub ea glacies reſoluit̃. ⁊ ipſa
in aqs ꝯtinuo ſfocat̃. In chꝛonica ṽo quadā đr ꝙ ter-
ra ipſam viuā deglutiuit: qđ pōt intelligi ſicut de egy-
ptijs in mari rubꝛo ſfocatis đr. Deuoꝛauit eos terra. D
¶ Quarto ꝓpter digiti ipſi⁹ trāſlationē ⁊ eccle dedi-
cationē. Digit⁹ eñ ſuus quo dñm oñdit vt fert̃ cōburi
nō potuit. Aūt ipſe digit⁹ a pꝛedictis monachis eſt reꝑ
tus: quēadmodū vt hr̃ in hiſto. ſchola. ſancta tecla īter
alpes attulit ⁊ in ecclia. ſ. maximi collocauit. Hoc etiā
teſtat̃ ioannes beleth dicēs ꝙ predicta ſctā tecla ipm̄
digitū qui cōburi nō potuit de vltra marinis partib⁹ ī
noꝛmandiā attulit. ⁊ ibi in honoꝛe ſancti ioānis eccle-
ſiam fabꝛicauit. quam eccliam (vt ibidē dixit) ꝗdā hac
die dedicatā fuiſſe aſſerunt. Vnde a dño papa ſtatutuꝫ
fuit vt hec dies per totum mundum celebꝛis haberet̃.
Apud mauriennā vrbem gallie matrona quedam ioā
nis baptiſte valde deuota deum inſtanti⁹ exoꝛabat: vt
ſibi de reliquijs ſancti ioannis aliꝗ aliꝗd donaretur
Cū autē oꝛando nihil ꝓficere ſe videret ſumpta de deo
fiducia iuramēto ſe aſtrinxit ꝙ hactenus nō comede-
ret donec qđ petebat acciperet. Cū aūt diebus aliꝗb⁹
ieiunaſſet. pollicē ſuꝑ altare miri candoꝛis vidit ⁊ do-
num dei leta ſuſcepit. Tres autem ep̄i illuc accurren-
tes cū quilibet de illo pollice partē vellet accipe tres
ſanguinis guttas ſtillare in lintheo ſuppoſito ſtupue-
runt: ⁊ ſinguli ſingulas ſe meruiſſe letati ſunt. Theo-
dolina regina longobardoꝛum medoene iuxta medio-
lanum nobilem eccleſiam in honoꝛe ſancti Joannis
baptiſte conſtruxit ⁊ ditauit. Procedente tempoꝛe vt
teſtatur Paulus in hiſtoꝛia longobardoꝛum conſtan-
tinus qui ⁊ conſtans imperatoꝛ volens Italiam a lon
gobardis eripere a quodam viro ſancto qui ſpiritū ꝓ
phetie habuit de exitu belli queſiuit. Qui nocte oꝛa-
tioni vacans mane reſpondit. Joannis eccleſiaꝫ regina
conſtruxit: ⁊ ipſe pro longobardis continue intercedit
⁊ ideo ſuꝑari nō poſſunt. Veniet tamē tempus quo ip

eus ille deſpicief: ⁊ tūc ſupabunt. Qđ tpe Karoli fuit impletū. Vir quidā magne virtutis: vt ait Greg. i dialogo noīe ſanctul⁹ cū quendā diaconū a longobardis captū in ſua cuſtodia tali cōditione recepiſſet vt ſi fugeret ipſe ꝓ eo capitalē ſnīam ſubire cogit̄ ꝑdict⁹ ſanctulus ipꝫ diaconē vt fugeret ⁊ ſe liberaret. Quapropt̄ ꝑdict⁹ ſanctul⁹ ad decollandū adducit̄: ⁊ ad hoc fortiſſimus ſpiculator eligit̄ de quo dubiū nō erat quin vno ictu caput ei⁹ abſcideret. Extēſoq; collo cum carnifex forti annisu brachiū cuꝫ enſe in altū leuaſſet ille ꝓtin⁹ ait. Scte ioānes ſuſcipe illū. Statimq; brachiū ꝑcuſſoris irriguit ⁊ erecto in celo gladio inflexibile remāſit. Preſtitoq; iuramēto ꝙ decetero nullū xpianū feriret vir dei pro eo orauit ⁊ brachium ſtatim depoſuit.

¶ De ſanctis Felice ⁊ Adaucto. cxxj. A.

FElix pſbyter ⁊ frater ſuus ſimiliter noīe Felix ⁊ pſbyter diocletiano ⁊ maximiano oblati ſunt. Quorū ſenior cū ad tēplum ſerapis vt ibidēꝫ ſacrificaret adduct⁹ eſſet inſufflauit in faciē ſtatue ⁊ ꝓtinus cecidit. Duct⁹ ſilr ad ſtatuā mercurij pariter inſufflauit ⁊ ꝓtinus ſtatua cecidit. Duct⁹ tertio ad ſimulacruꝫ Diane ſilr fecit. Tortus igit̄ in eculeo. Duct⁹ eſt quarto ad arborē ſacrilegam vt ibidē immolaret. Qui flexis genibus orauit ⁊ in arborē inſufflans eā a radice ſubuertit ⁊ ſimulacrū cū ara ⁊ tēplo arbore corruente cōtriuit. Qđ cū ꝑfectus audiſſet: eū ibidē decollari ꝑcepit ⁊ corp⁹ eius lupis ⁊ canibus dereliquit. Tūc qdā in mediū repente ꝓſiliēs xpianum ſe libere cōfeſſus eſt. Ambo igitur ſe inuicē oſculātes ibidē inſimul decollati ſunt. Xpiani xo ei⁹ nomē ignorātes eū adauctū vocauerunt: eo ꝙ ſctō felici auct⁹ ſit ad coronā martyrij. Quos cū xpiani in foueam quam arbor effecerat ſepeliſſent: pagani eos effodere volentes protinus a diabolo ſunt arrepti. Paſſi ſunt circa annos domini. cclxxxvij.

¶ De ſanctis Sauiniano ⁊ Sauina. cxxij. A.

SAuinianus ⁊ Sauina fuerunt filij ſauini viri nobiliſſimi ſꝫ pagani ꝗ de priauxore ſauinianū genuit de ſcđa ſauinam filiā gn̄auit ⁊ ex noīe ſuo ambos vocauit. Legēs autēꝫ ſauinianus verſum illuꝫ. Aſperges me dn̄e ⁊c. qđ hoc eſſet ꝗrebat ſꝫ intelligere nō valebat. Vn̄ intrans in cubiculū in cinere ⁊ cilicio ꝓſtrat⁹ iacebat dicēs ſe malle mori ꝙ non intelligere ſenſum verbi. Cui apparēs angelus dixit. Nolite vſq; ad mortē affligere: qꝛ inueniſti grām apud deū: ⁊ cū baptizatus fueris niue cādidior eris: ⁊ tūc intelliges qđ nūc queris. Recedēte angelo let⁹ efficit̄: ⁊ idola decetero venerari cōtēnēs a patre plurimū obiurgat̄. Cuꝫ ergo pater ſepius ſibi diceret: melius eſt vt qꝛ deos nō adoras tu ſolus moriaris ꝙ nos oēs i morte tua inſimul inuoluamur latēter aufugit: ⁊ ad vrbē trecaſinā deuenit. Cūqꝫ ſup fluuiū ſecane veniſſet: ⁊ vt ibi ex eo baptizaret̄ dn̄ꝫ exoraſſet ibidē baptizat⁹ eſt. Dixitq; ei dn̄s. Nūc inueniſti qđ tā diu ꝗrēdo laboraſti. Statimq; i terra baculū fixit. Et facta ofone bacul⁹ ille corā multis aſtātib⁹ frōdes ⁊ flores ꝓduxit: ita ꝙ. M. c. viij. viri dn̄o crediderunt. Imꝑator aūt Aurelian⁹ hoc audiens milites ad eū capiēdū plures direxit. Qui eū orātē inuenientes ad eū accedere timuerūt. Imꝑator aūt plures miſit: ibi⁹ nil ſꝫ. Qui venientes cū eo orāte parit̄ orauerūt. Surgēteſq; dixerūt. Imꝑator deſiderat te videre. Qui cū veniſſet ⁊ nollet ſacrificare man⁹ ei⁹ ⁊ pedes fecit ligari ⁊ vectibus ferreis cedi cui ſauinian⁹ dixit. Adauge tormēta ſi potes. Tunc iuſſit eū in media ciuitate ligari ſup ſcānū ⁊ ſuppoſitis lignis oleo ⁊ igne incēdio cōcremari. Rex aūt ītuēs vidit eū in media flāma ſtātē pariter et orantē. Stupefact⁹ in faciē ſuā cecidit: ⁊ ſurgēs ei dixit. Fera mala nō tibi ſufficit āīe quas decepiſti: niſi ⁊ nos ꝑ magicā arteꝫ decipe moliaris. Cui ſauinian⁹. Adhuc multe āīe ⁊ tu ipſe ꝑ me ſunt dn̄o credituri. Cū aūt imꝑator ex hoc nomē dn̄i blaſphemaſſet i craſtinū iuſſit eū ad ſtipitē ligari ⁊ ſagittari. Sagitte aūt a dextris ⁊ ſiniſtris in aere ſuſpēdebant̄: nec aliqua eū leſit. Altera die imꝑator ad eū veniēs dixit ei. Et vbi ē de⁹ tu⁹ veniet nunc ⁊ de ſagittis iſtis te liberet. Statimq; vna de iſtis ſagittis exiliens regē in oculo ꝑcuſſit ⁊ penitus excecauit. Vn̄ iratus iuſſit eū i carcere recipi et in craſtino decollari. Sauinianus aūt orās vt ad locū vbi baptizat⁹ fuerat trāſferret̄ cōfractis cathenis ⁊ apertis oſtijs ꝑ medios milites trāſiēs illuc venit. Qđ audiens imꝑator iuſſit eū illuc inſeqͥ ⁊ capite trūcari. Videns aūt ſauinian⁹ milites iſeqͥntes ſup aquā velut ſup petrā ambulauit: quouſq; ad locū ſui baptiſmi peruenit. Cū igit̄ milites: trāſuadaſſent ⁊ eū ꝑcutere formidarēt ait illis. Securi me ꝑcutite ⁊ de ſanguie meo ad imꝑatorē veſtrū deferte vt lumē recipiat ⁊ dei virtutē agnoſcat. Percuſſus igit̄ caput ſuū leuauit ⁊ paſſibus xxix. illud portauit. At imꝑator cū de ei⁹ ſanguine oculū tetigiſſet cōtinuo ſanatus eſt dicēs vere bon⁹ ⁊ magnus eſt de⁹ xpianoꝝ. Qđ audiens qdā ꝗ annis. xl. lumen amiſerat ad locū portari ſe fecit: ⁊ facta ofone ꝓtinus lumen accepit. Paſſus eſt aūt circa annos dn̄i. cclxx. ix. kalen. februarij. Sed hoc iō inſerit̄ vt hiſtorie ſororis ſue cui⁹ feſtuꝫ hic ꝑcipue recolit̄: hec qꝫ hiſtoria cōiungat̄. B. ¶ Cū aūt igit̄ ſoror ei⁹ ſauina fratreꝫ ſuū quotidie fleret: ⁊ ꝓ eo idolis ſupplicaret tādē ſibi dormienti apparuit angelus dicēs. Sauina noli flere ſed quecūq; habes derelinque: ⁊ inuenies fratrē tuum in honore maximo cōſtitutū. Que euigilās collactanee ſue dixit. Amica mea aliqđ ne ſenſiſti. Et illa etiā dn̄a. Nā video hoīem tecū loquentē: ſed neſcio quidē quid dicētē. Nō me inqͥt accuſabis. Et illa. Abſit domina. Quecūq; vis facias: tn̄ nō te occidas. Sicq; in craſtino ambe receſſerunt. Cum ergo pater diu feciſſet eam inquiri ⁊ non inueniſſet eleuatis ad celum manibus ait. Si tu es deus potens in celo idola mea comminue ꝗ natos meos ſaluare nō potuerunt. Tūc dn̄s intonans oīa cōminuit ⁊ cōfregit. Qđ multi videntes crediderunt. Verū beata ſauina romā veniens ab euſebio papa baptizat̄: ⁊ duos cecos duoſq; ꝯtractos ſanus qnq; annis ibidē permāſit. Cui dormiēti apparēs angelus dixit. Sauina qđ eſt qđ facta vt tuas diuitias deſerēs nūc in delitijs hic epuleris. Surge ⁊ vade in trecas ciuitatem ⁊ fratrem tuum ibidem inuenies. Dixit ergo famule ſue. Non oportet nos hic amplius habitare. Et illa domina quo vis ire ecce oēs valde te diligunt ⁊ tu peregre mori cupis. Et illa. Deus nobis ꝓuidebit. Et accipiens panem ordeaceum in vrbem rauennam deuenit. Veniēſq; ad domum cuiuſdam diuitis cuius filia quaſi mortua plangebatur: ſe ibidem a famula hoſpitio recipi poſtulabat. Que ait. Domina mea quo modo hic hoſpitare vales cum filia domine mee moriatur: ⁊ omnes ſe grauiter affligant. Non propter me inquit morietur. Intrans igitur domum manū puelle apprehendit: ⁊ ſanam ipſam erexit. Et cum vellent eam retinere nullatenus acquieuit. Cum ergo iuxta

cretas ad miliare veniſſet: dixit famule ſue vt parũ re-
pauſarent. Et ecce vir quidã nobilis noĩe Riceri⁹ de ci
uitate veniẽs dixit eis. Vñ eſtis? Cui ſauina. Hic ſum
de iſta ciuitate. Et ille cur mẽtiris cũ loquela tua indi
cat te eſſe peregrinã. Et illa. Dñe vere peregrina ſum:
⁊ fratrẽ meũ ſauinianũ diu perditũ q̃ro. Qui ait. Vir
ille quẽ queris ante paululũ pro xp̃o decollatus eſt: et
in tali loco ſepult⁹. Tũc ſe ꝓſternens in oꝛõne ait. Dñe
qui me ſemꝑ in caſtitate ſeruaſti non pmittas me am-
plius duris itineribus fatigari / aut corp⁹ meũ vlteri⁹
de loco iſto moueri. Cõmendo tibi famulam eã q̃ pro-
pter me tãta ſuſtinuit: fratrẽq₃ meũ quẽ hic videre nõ
potui fac vt in regno tuo videre merear. Finita oꝛõne
migrauit ad dñm. Qḋ videns ei⁹ famula cepit flere: q2
ad ſepeliendũ neceſſaria nõ habebat. Predictus aũt
vir preconẽ per ciuitatẽ miſit vt hoĩes ad ſepeliendũ
mulierẽ peregrinã venirent. Qui veniẽtes honoꝛifice
eã ſepelierunt. Hac quoq₃ die fit feſtũ ſancte Sabine q̃
fuit vxoꝛ Valentini militis que cum nollet ſacrificare
ſub Adriano imperatoꝛe decollata eſt.

¶ De ſancto Lupo. cxxiij. B.

Lupus apud Aurelianũ ex gñe re-
gali oꝛtus dũ cũctis v̄tutibus eni
teret Senoñ. Archiepꝯ eſt electus.
Qui cũ oĩa fere paupib⁹ erogaret: et
quadã die plurimos ad cõuiuia inui-
taſſet: cũ vinũ ad mediũ nõ haberet
ſic rñdit miniſtro. Credo ꝙ deus qui
volatilia paſcit nr̃am pficiet charita
tẽ. Et ſtatim nũcius aſſuit q̃ cẽtũ vi-
ni modios adeſſe: pre foꝛib⁹ nũciauit.
Cũ oẽs de curia ſibi vehementer de-
traherẽt ꝙ v̄ginẽ dei famulã ⁊ filiã pdeceſſoꝛis ſui ni-
mis imoderate amaret corã detrahẽtib⁹ ipſam v̄ginẽ
appꝛehẽdẽs oſculat⁹ eſt eã dicẽs. Nihil nocẽt hoĩ v̄ba
aliena quẽ ꝓpꝛia nõ maculat ↄſciẽtia. Qz em̃ ipaz deũ
amare ardẽter cognouerat eã mente puriſſima dilige-
bat. Cũ rex frãcoꝝ clotari⁹ burgũdiã intrans ſeneſcal-
lũ ſuũ ↄ̃ ſenones direxiſſet ⁊ ciuitatẽ obſideret ſctũs lu
pus eccliaz ſcti ſtephani ingreſſus cãpanã pulſare ce-
pit. Quã hoſtes audiẽtes tantus eos terroꝛ inuaſit vt
niſi fugerent moꝛtẽ ſe euadere nõ putarẽt. Tãdẽ obtẽ-
to regno burgũdie cũ rex aliũ ſeneſcallũ ſenonẽ miſiſ-
ſet: ⁊ btũs lupus ei cũ munerib⁹ nõ occurriſſet idigna
tus nimis adeo eũ apud regẽ infamauit vt rex btũ lu
pũ in exiliũ deſtinaret. Qui ibi ĩ doctrina ⁊ miraculis
valde emicuit. Interea ſenonici quẽdã epũ q̃ locũ ſcti
lupi inuaſerat: occidẽtes vt ſctũs lupus de exilio redi-
ret a rege impetrauerũt. Quẽ rex vidẽs exilio tabefa-
ctũ ita diuinitus eſt mutatus vt corã illo ꝓſtratus ve
niã peteret: multiſq₃ auctũ munerib⁹ ſue reſtituit ciui
tati. Qui dũ ꝑ pariſi⁹ remearet ei multa incarceratoꝝ
turba aptis oſtiis ſolutiſq₃ vinculis obuiauit. Quadã
die dñica dũ miſſam celebraret lapſa eſt celitus gẽma
in ei⁹ ſctõ calice quã rex inter ſuas reliq̃as collocauit.
Rex clotari⁹ audiẽs ꝙ cãpana ſcti ſtephani in ſonitu
mirã haberet dulcedinẽ miſit vt pariſi⁹ deferret̃ vt ab
ip̃o ſepi⁹ audiret̃. Sz cũ hoc ſctõ lupo diſplicuiſſet mox
vt de vrbe ſenonica delata eſt ſoni ſui dulcedinẽ perdi-
dit. Qḋ rex audiẽs ſtatim reſtitui eã iuſſit: ſtatimq₃ ſo-
no reddito inſonuit ſeptio ab vrbe miliario. Itaq₃ ſan
ctus lupus obuiã pcexit ⁊ ꝙ dolẽs pdiderat cũ honoꝛe
recepit. Nocte quadã cũ oꝛaret inſtinctu diaboli vehe-
mẽter ſitiẽs iuſſit ſibi aquã frigidaz depoꝛtari. Dolos
aũt itelligẽs inimici puluinar ſuũ ſuꝑ vas poſuit ⁊ ibi
diabolũ ipſi⁹ incluſit: q̃ tota nocte vociferando vlulare

cepit. Facto aũt mane q̃ vt eũ tentare venerat in die
cõfuſus abſceſſit. Quadã aũt vice dũ moꝛe ſolito ciui-
tatis eccleſias circuiiſſet rediens domũ audit clericos
ſuos rixãtes: eo ꝙ cũ mulieribus foꝛnicari vellẽt. Qui
eccleſiã intrãs ꝓ eis oꝛauit: ⁊ mox ab eis oĩs ſtimulus
tentationis abſceſſit: venienteſq₃ ante illũ veniã poſtu
lauerunt. Tandẽ multis clarus virtutib⁹ in pace quie
uit. Claruit circa annos domini. dcx. tẽpoꝛe Eraclij.

¶ De ſancto Mamertino. cxxiiij. B.

Mamertin⁹ prius paganus cũ
idola quadã vice coleret vnũ
oculũ pdidit ⁊ vnt⁹ man⁹ ariditatem
icurrit. Qui dũ ſe deos offendiſſe pu-
taret: ⁊ ad templũ ad adoꝛãdũ idola
pgeret: obuiabat ei vir quidã religio
ſus noĩe Sauin⁹ q̃ eũ vn̄ tãta ſibi ac-
ciderit infirmitas reqſiuit. Qui ait.
Deos meos offendi: ⁊ ideo eos oꝛare
vado: vt q̃ mihi abſtulerũt irati: red-
dãt ꝓpitij. Qui ait. Erras fr̃ erras ſi
demones deos putes: ſz vade ad ſctũ germanũ altiſio
doꝛcẽ. epm: ⁊ ſi ei⁹ ↄſilio acq̃eueris ↄtinuo ſanus eris.
Qui ſtatĩ iter arripiẽs venit ad ſepulchꝛũ ſcti amato-
ris epĩ ⁊ pluriũ epoꝝ ſctoꝝ. Seceſſitq₃ ꝓpter pluuiaz
nocte illa ad quãdã cellula ſuꝑ tũbã ſcti ↄcoꝛdiani col
locatã. Cũ aũt obdoꝛmiſſet apparuit ei viſio q̃dã mira
bilis ꝙ q̃dã ſctũs vir venit ad oſtiũ cellule: vocauitq₃
ſctũ cõcoꝛdianũ vt veniret ad feſtũ ꝙ ſctũs peregrin⁹
⁊ ſctũs amatoꝛ cũ aliis epĩs faciebãt. Cui ille de tumu
lo rñdit. Nõ poſſũ mõ venire / qꝛ hoſpitẽ quẽdã me cu
ſtodire opz: ne a ſerpẽtib⁹ q̃ hic habitãt occidat̃. Abiẽs
ille q̃ audierat nũciauit: reuerſuſq₃ ait. Scte cõcoꝛdia-
ne veni: ⁊ aduc tecũ viuianũ ſubdiaconẽ ⁊ iuuianũ aco
litũ vt offiñ ſuũ faciãt. Alexãder aũt hoſpitẽ tuũ cuſto-
diat. Viſumq₃ eſt igit̃ mamertino ꝙ ſctũs cõcoꝛdian⁹
appꝛhẽſa manu duceret eũ ſecũ. Cũq₃ ad eos veniſſet di
xit ei ſctũs amatoꝛ. Quis ẽ iſte q̃ tecũ igreſſ⁹ eſt. Qui
ait hoſpes me⁹ eſt. Et ille. Expelle eũ / qꝛ pollut⁹ eſt: ⁊
nobiſcũ nõ põt eſſe. Qui cũ expelleret̃ ꝓſtrat⁹ corã eis
ſcti amatoꝛis grãz ĩpetrauit. Qui iuſſit eũ vt ad ſctũ
germanũ pgere feſtinaret. Euigilãs igit̃ ad ſctũ Ger-
manũ venit: ⁊ corã eo ꝓſtrat⁹ veniã poſtulabat. Qui cũ
ea q̃ ſibi ↄtigerãt enarraret pꝛexerunt ãbo ad tũbã ſcti
ↄcoꝛdiani: ⁊ remoto lapide viderũt plures ſerpẽtes q̃
x. pedũ lõgitudinẽ excedebãt. Cũq₃ oẽs diffugerẽt bea
tus german⁹ eis ĩpauit vt ad talẽ locũ pgẽt vbi deceteꝛ
ro nemini pſumãt nocere. Sicq₃ mamertin⁹ baptiza-
tus eſt ⁊ ſanat⁹: factuſq₃ monachus in mõaſterij ſcti ger-
mani vbi poſt ſctũ allodiũ fact⁹ fuit abbas. B. ¶ Hui⁹
tp̃e in ei⁹ mõaſterio abbas ſctũs mariani⁹ extitit cuius
obediẽtiã ſctũs mamertinus ꝓbare volẽs vili⁹ officiũ
in mõaſterij ei cõmiſit paſtoꝛẽ / ſcz cũ faciẽs bubaloꝝ. Cũ
igit̃ in ſilua quadã boues ⁊ vacas libenter cuſtodiret
tãta ſctitate polleuat vt ẽt aues ſilueſtres ad ſe veniẽ
tes manu ꝓpꝛia nutriebat. Nã ⁊ apꝛũ q̃ ad cellã ei⁹ ↄfu
gerat a canib⁹ eripuit ⁊ abire fecit. Latrones q̃dã cum
eũ expoliaſſent ⁊ veſtẽ ei⁹ ſecũ ferẽtes abirẽt ſolum ei
palliolũ dimiſerũt. Qui ſtatiz poſt eos clamauit dicẽs: re
uertimini dñi mei: ecce denariũ colligatũ ĩ medio pal-
lio inueni q̃ vobis foꝛſitã neceſſari⁹ erit. Qui ꝓtin⁹ re
uertẽtes palliolũ cũ denario abſtulerũt: ⁊ nudũ penit⁹
dimiſerũt. Sz cũ feſtinãter ad ſuas latebꝛas ꝓperarẽt
tota nocte currẽtes in ipſo crepuſculo ad ei⁹ cellulaz ſunt
reperti. Quos ille ſaluans in cellã ſuã benigne recepit:
pedeſq₃ eoꝝ lauans neceſſaria quãtũ potuit miniſtra-
uit. Qui ſtupefacti de eo qḋ fecerãt doluerunt ⁊ vniuſ-
quiſq₃

diſcꝫ eoꝝ ad fidē ꝯuerſus eſt. Quadā vice cū q̄dā iunio-
res monachi ſecū manētes vrſe cuidā q̄ ouib⁹ inſidia-
bat laq̄os tetēdiſſent illa in laq̄os nocte irruēs capta
tenebat. Qđ ſctūs mamert⁹ ꝑſciēs de lecto ſurrexit et
eā inueniēs dixit illi: q̄d facis o miſera. Fuge cito ne ca
piaris. Eāqꝫ diſſoluēs dimiſit. Ueꝝ cū mortu⁹ fuiſſet ꝛ
corp⁹ ei⁹ antiſiodoꝝ deportarēt ꝛ cū fuiſſent in quadā
villa nullo mō illud inde mouere potuerūt q̄duſqꝫ q̄-
dā incarcerat⁹ ſubito fractis vinculis liber exiliēs ve-
nit ad corp⁹: ꝛ cum aliis vſqꝫ ad vrbē portauit. Ubi in
eccleſia ſancti germani honorifice eſt ſepultus.

¶ De ſancto Egidio cxxv. A

Egidi⁹ dr̄ ab e q̄đ ē ſine ꝛ geos q̄đ eſt terra ꝛ dyā q̄đ
eſt clarū ſiue diuinū: ipſe nāqꝫ fuit ſine terra p ter-
renoꝝ deſpectionē clar⁹ p ſciētie illuſtrationē: diuinus
per amorem qui aſſimilat amantem amato.

Egidius athenis ex regia ſtirpe ꝓ
genit⁹ ꝛ ſacris lr̄is ab infantia
erudit⁹: dū quadā die ad eccliā3 pge-
ret cuidā egro i platea iacēti ac elee-
moſynā petēti tunicā ſuā tribuit qua
indutus ſanitatēītegrā mox recepit
poſt hoc parētib⁹ ſuis in dn̄o defūcti-
bus p̄rimoniū ſui xp̄m fecit heredem
Quadā vice dū ab eccl̄ia rediret qui
dā vir a ſerpēte ꝑcuſſus eidē obuius
extitit. Sꝫ orōne fuſa egidi⁹ ꝑtinus vir⁹ fugauit. Quē-
dā demoniacū in eccl̄ia cum ceteris exiſtēte: ꝛ fideles
clamorib⁹ ſuis turbantē egidius demone fugato ſana
uit. Ueꝝ humani fauoris formidās periculū clā litt⁹
maris petiit ꝛ nautas q̄ſdā in mari periclitātes circū-
ſpexit: ꝛ facta orōne tēpeſtatē oēm ſedauit. Applicātī-
bus aūt nautis audito q̄ romā tenderet grās eius me
ritis egerūt: ꝛ q̄ eū ſecū gratis veherēt ꝓmiſerūt. Cū3
igr̄ Arelatē veniſſet ꝛ biennio cū ſancto Ceſareo eiuſ-
dē ciuitatis ep̄o mānſiſſet ꝛ ibidē quēdā triēnio febrici
tantem curaſſet eremū cupiēs clam diſceſſit ꝛ cum ve
redonio eremita ſcītate cōſpicuo diu mānſit vbi ſterili
tatē terre meritis ſuis fugauit. Sꝫ dū vbiqꝫ miraclis
coruſcaret humane laudis timē periculū relicto eo in-
teriorē eremū penetrauit vbi quoddā antrū ꝛ quēdā3
fonticulū repeitēs: quādā nihilominus diuinitus cer-
uā ꝑparatā ibidē habuit ī nutricē q̄ certis horis lactis
alimoniā ſibi ꝑbebat. Sꝫ cū ibidē regis pueri venarē-
tur predictā vidētes ceruā ceteris feris ꝯtēptis hanc
canibus inſequunt̄. A quib⁹ dū vehemēter vrgeretur
ad pedes ſui cōfugit alūni. Ille vō admirās cur preter
ſolitū ſic mugiret exiēs ꝛ venatores audiēs dn̄m exora
uit vt quā ſibi tribuerat nutricē ſeruaret. Canū aute3
nullus intra lapidis iactū appropinquare auſus eſt: ſꝫ
cū nimio vlulatu ad venatores reuertebāt̄. Nocte igit̄
ſuperueniēte domum redeunt ꝛ ſequēti die illuc reuer
tētes caſſo labore domū iteꝝ redierūt. Qđ cu3 rex au-
diſſet rē vt erat ſuſpicat⁹ cū ep̄o ꝛ multitudine venato
rum illuc ꝑpauit. Sed cum canes vt pri⁹ accedere nō
ꝑſumerēt: ſꝫ oēs vlulando redirēt locū vepriū dēſitate
inacceſſibilē in girū circūdederūt. Unus aūt īcaute ſa
gittā dirigēs: vt inde ceruā expelleret viro dei ꝓ ceruā
oranti graue vulnus inflixit. Sed milites ſemitā fer-
ro aperiētes ad ipſi⁹ deuenerūt ſpeluncā. Et vidētes
ſenē habitu monachali veſtitū canicie aūt ꝛ etate ve-
nerabilē: ceruā quoqꝫ ad eius genua ꝓuolutā ſol⁹ ep̄s
ꝛ rex cū pedites adierūt: ceteris retro ſtare iuſſis: ꝛ in-
terrogauerūt eū quis eſſet vel vnde veniſſet: aut cur tā
dēſam eremi vaſtitatē petiſſet: ſeu q̄s cu3 vulnerari tā
grauiter preſumpſiſſet. Quibus cū ad ſingula reſpon-
diſſet: ꝛ illi ab eo veniā humiliter poſtulaſſent medi-
cos ſanādo vulneri ſpopōderūt: ꝛ multa donaria obtu
lerūt. Sed ipſe nec medicinā adhibere voluit ꝛ mune
ra cōtēnēs ad ipſa ēt nō reſpexit. Imo poti⁹ ſciēs virtutē
in infirmitate ꝑfici: dn̄3 exorauit ne q̄diu viueret ſani-
tati priſtine redderet̄: ſꝫ cū rex eū freq̄ēter viſitaret et
pabulū ſalutis ab eo reciperet: immēſas diuitias obtu
lit: ſꝫ eas ille recipe recuſauit: admonēs vt inde mona
ſteriū ꝯſtrueret vbi monaſtici ordinis diſciplina vige-
ret. Qđ cū rex feciſſet vict⁹ egidi⁹ lachrymis ꝛ precib⁹
regis poſtq̄ plurimū renuiſſet illius monaſterii cura3
ſuſcepit. B. ¶ Hui⁹ ſcti fama rex karol⁹ vt audiuit ei⁹
impetrato aduentu reuerēter eū ſuſcepit. Inter cetera
ſalutꝭ colloq̄a rex eū rogauit vt ꝓ eo dignaret̄ orare q2
quoddā facin⁹ enorme cōmiſerat q̄đ nulli vnq̄ nec ipi
ſctō ꝯfiteri auderet. Sequēti igr̄ dn̄ica dū egidi⁹ cele-
brans ꝓ rege oraret: angel⁹ dn̄i eidē apparē ſcedulam
ſup altare poſuit: ī q̄ ſcriptū erat p ordinē regis pctm̄
egidii ꝑcib⁹ dimiſſum: ſi tn̄ penitēs ꝛ ꝯfitēs ab illo dei
ceps abſtineret. Adiunctūqꝫ erat in fine vt q̄cūqꝫ ſctm̄
egidiū ꝓ quocūqꝫ cōmiſſo inuocaret: ſi tn̄ ab illo deſi-
ſteret vt eius meritis ſibi remiſſum nō dubitaret. Ob
lata igit̄ regi ſcedula pctō ſuo rex agnito veniā humilr̄
poſtulauit. Egidi⁹ aūt cū honore rediēs apud neuma
ſenſem vrbē filium principis q̄ tūc obierat ſuſcitauit.
Poſt aliquātulū vō tp̄s ꝑnūtiās mōaſteriū ſuū nō lō
ge ab hoſtib⁹ euertēdū romā adiit ꝛ priuilegium eccle
ſie ſue duoſqꝫ oſtia cipreſſina i q̄b⁹ ſculpte erāt imagīes
aploꝝ a papa impetrās dimittēſqꝫ ea in tyberim diui-
no regimini cōmēdauit ꝛ ad monaſterium rediēs cui-
dā ꝯtracto apud tyberonē greſſum reſtituit. Cūqꝫ ad
monaſterium rediiſſet ꝑdicta oſtia in portu inuenit: et
grās agēs deo q̄ īter tot maris ꝑicula illeſa ſeruaſſet:
ea i liminib⁹ eccl̄ie ſue ad dec⁹ eccl̄ie ꝛ munimētū pa-
cti romāe ſedis erexit. Tādē dn̄s diē ſui obit⁹ iminere
ſibi p ſpm̄ reuelauit. Qđ ille fratrib⁹ indicās ꝛ pro ſe
orare ſuadēs in dn̄o feliciter obdormiuit: vbi chor⁹ an
geloꝝ ei⁹ aīam in celum ferētiū plurimi ſe audiuiſſe te
ſtati ſunt. Claruit circa annum dn̄i. lxx.

¶ De natiuitate.b.Marie virginis. cxxvi. A

Natiuitas glīoſe vginis marie
ex tribu iuda ꝛ regia ſtirpe Da
uid duxit originē. Mat. aūt ꝛ Lu. nō
ḡnationē marie ſꝫ ioſeph deſcripſerūt:
q̄ tn̄ a cōceptiōe xp̄i penit⁹ alien⁹ fuit
q2 cōſuetudo ſcripture dr̄ fuiſſe vt nō
mulieꝝ ſed viroꝝ ḡnationis ſeries te
xeret̄. Veriſſime tn̄ vgo btā ex proge-
nie dauid deſcēdit. Qđ ꝑcipue patet
ex hoc: qm̄ vt ſepe ſcriptura teſtatur:
xp̄s de ſemine Dauid duxit originem
Cū igr̄ xp̄s de ſola vgine nat⁹ ſit manifeſtū eſt ꝛ ipſam
vginē ex Dauid natā eē: ꝛ hoc ex cathena nathā dauid
eīn inter ceteros habuit duos filios. ſ. nathā ꝛ ſalomo
nē. Ex cathena igit̄ nathā filii dauid vt teſtat̄ Joan. da
maſ. leui genuit melchi ꝛ pāthar. pāthar genuit Bar-
pāthar. barpāthar gēuit ioachī: ioachī gēuit vginē ma
riā. Ex cathena igr̄ ſalomōis mathā habuit vxore3 ex
q̄ gēuit iacob. Defuncto aūt mathā melchi ex tribu na
thā q̄ fili⁹ q̄dē leui frater āt pātheris nupſit vxori ma-
thā mr̄i aūt iacob: ꝛ genuit ex ea hely. Facti ſunt autē
frēs vterini iacob ꝛ hely: iacob q̄dē ex tribu ſalomonis
hely de tribu nathā. Defunct⁹ eſt aūt hely ex tribu na
thā ſine liberis: ꝛ accepit iacob frater ei⁹ q̄ ex tribu ſa-
lomonis vxorē ei⁹ ꝛ ſuſcitauit ſemē fratris ſui ꝛ genuit
ioſeph: ioſeph igr̄ natura eſt fili⁹ iacob ex deſcenſione

ſalomonis: ſm legē aũt hely q̄ ex nathã. Nã filius q̄ naſcebaẗ ſm naturã erat q̄dã generãtis: ſm aũt legē defuncti. Hec damaſce. Sicut autē in eccleſiaſtica hiſt. dr̃: et Beda ĩ ſua chronica teſtaẗ: cũ oēs gñatiões hebreorũ ⁊ alienigenarũ in archiuis tēpli diſcretioribus ſeruarenẗ: herodes oēs iuſſit incēdi: exiſtimãs ſe nobilē poſſe videri ſi deficiētibus documētis pꝫgenies ſua ad iſrl̃ ptinere crederet. Fuerũt tñ q̄dã dicti dñici ſic dicti ob ꝓpinquitatē xp̄i q̄ in nazaret fuerũt q̄ ordinē gñationis xp̄i partim vt a prauis didicerãt vt partim a q̄buſdam libris habuerũt quos domi habebãt q̃tũ poterãt ꝑdocebãt. B. ¶ Joachĩ aũt accepit vxorē noīe annã que habuit ſororē noīe hiſmeriã. Hec aũt hiſmeria genuit eliſabeth ⁊ eliud: eliſabeth ioãnē baptiſtã. De eliud natus eſt eminē: de emine natus eſt. ſ. ſeruatius: cuius corpus eſt in oppido traiecti ſup fluuiũ moſam in epatu leodieñ. Anna aũt tres viros habuiſſe dr̃. ſ. Joachim cleophã ⁊ ſalome. De primo aũt viro. ſ. ioachim genuit vnã filiã: ſ. mariã matrē dñi: quã ioſeph nuptui dedit: q̄ xp̄m dñm genuit ⁊ peperit. Mortuo ioachim accepit cleopham fratrem ioſeph: ⁊ genuit ex eo filiã quã ſilr mariã vocauit ⁊ alpheo poſtmodũ in cõiugē ſociauit. Hec aũt maria ex alpheo viro ſuo quatuor filios genuit. ſ. iacobũ minorē: ioſeph iuſtũ q̄ ⁊ barſabas: ſimonē ⁊ iudã. Mortuo ſecũdo viro anne tertiũ cepit noīe ſalome ex quo aliã filiã genuit quã rurſus mariã vocauit: ⁊ zebedeo in cõiugē tradidit. Hec aũt maria ex zebedeo viro ſuo duos filios genuit. ſ. iacobũ maiorē ⁊ ioannē euãgeliſtã. Aũt ⁊ de hoc extãt versus. Anna ſolet dici tres cõcepiſſe marias. Quas genuere viri ioachim cleophas ſalomeq̄. Has duxere viri ioſeph alpheus zebedeus. Prima parit xp̄m iacobũ ſcd̃a minorē. Et ioſeph iuſtũ peperit cũ ſimone iudã. Tertia maiorē iacobũ volucrēq̄ ioannē. Sed mirũ vr̃ q̃ſo btã maria potuit eē cognata eliſabeth vt ſuperius dictũ eſt. Cõſtat eñ elizabeth vxorē fuiſſe zacharie q̄ erat de tribu leui: ⁊ ſm legē quilibet de ſua tribu ⁊ familia ducere debebat vxorē ⁊ ipaꝫ de filiabus aaron lucas fuiſſe teſtaẗ. Anna aũt fuit ſꝫ hiero. de bethleē q̄ erat de tribu iuda. Sꝫ ſciendũ q̄ ipſe aaron ⁊ ioiada ſummus ſacerdos ambo de tribu iuda duxerũt vxores. Aũt tribus ſacerdotalis ⁊ regalis cognatione ſemper adinuicē ꝓbanẗ fuiſſe cõiũcte: potuit aũt vt dicit Beda hmõi cõiunctio recētiori tpe fieri datione nuptui feminis de tribu in tribũ vt manifeſte btãm mariã q̄ ex tribu regia deſcēdit cũ tribu ſacerdotali cognationē gñis habuiſſe cõſtaret: ⁊ ita btã maria de vtraq̄ tribu erat. Voluit eñ dñs vt he tribus priuilegiate ꝓpter miſteriũ adinuicem miſcerenẗ: q2 de eis dñs naſciturus erat q̄ vere rex ⁊ ſacerdos ꝓ nobis ſeipm offerret: ⁊ fideles ſuos in militia huius vite pugnãtes regeret: ⁊ poſt victoriã coronaret: qđ ⁊ ex noīe xp̄i. i. in vncti innuimur: q2 ſoli ſacerdotes ⁊ reges ⁊ ꝓphete ĩ lege veteri vngebanẗ. Aũt ⁊ nos a xp̄o xp̄iani dicimur: ⁊ genus electũ ⁊ regale ſacerdotiũ appellamur. Sed ⁊ qđ dicebaẗ q̄ mulieres tñ ſue tribus hoībus iungerentur dictũ fuiſſe cõſtat: ne diſtributio ſortiũ cõfunderetur q2 vo leuitica tribus ſortē inter ceteras nõ habebat mulieres de illa tribu nubere poterant cui volebant. C.

¶ Hiſtoriã aũt natiuitatis. b. vgĩs btũs Hier. vt in ꝓlogo refert adoleſcētulus in quodã libello legit. Sed poſt multũ tpis vt ſe ibidē legiſſe recoluit primo rogatus trãſcripſit. Joachim nãq̄ ex galilea ⁊ ciuitate nazareth ſerãm annã ex bethleē duxit vxorē. Ambo autē iuſti erãt ⁊ ambo ſine reprehēſione in oībus mãdatis domini incedebãt: oēmq̄ ſuã ſubſtãtiã triphariẽ diuidebãt vnã ꝑtē tēplo ⁊ tēpli ſeruitoribus impēdebãt. Aliã peregrinis ⁊ pauperibus erogabãt. Tertiã ſibi ⁊ familie ſue vſibus reſeruabãt. ⁊ ita p annos. xx. ꝓlē ex cõiugio nõ hñtes vouerũt dño q̄ ſi eis ſobolē cõcederet eã ſeruitio dñi mãciparēt. Cuius rei gr̃a cũ ſingulis annis in tribus feſtis ꝑcipuis hierlm frequētarēt ĩ feſto encenior̃ ioachĩ cũ cõtribulibus ſuis hierlm aſcēdit: ⁊ cũ ceteris ad altare accedēs oblationē ſuã offerre voluit. quē vidēs ſacerdos cũ indignatiõe nimia repulit: ⁊ cur ad altare dei accedere preſumeret increpauit: aſſerens nõ eē ꝯueniēs maledicto legis obſequiũ oblationē domino legis offerre nec inter fecũdos infecũdũ ⁊ q̄ ꝓlē dei nõ auxit aſtare. Joachim igiẗ ſic cõfuſum ſe videns p pudore domũ redire noluit ne ſilr a cõtribulibus ſuis q̄ hoc audierãt tñ opprobriũ ſuſtineret. Secedēs igiẗ ad paſtores ſuos cũ ibi aliquãdiu fuiſſet quadã die ei ſoli angelus cũ magna claritate apparuit: ⁊ de eius viſione turbato ne timeret admonuit dic. Ego ſum ãgelus dñi miſſus ad te vt annũtiē tibi preces tuas exauditas eē ⁊ elemoſinas tuas in cõſpectu dñi aſcēdiſſe Vidi eñ pudorē tuũ ⁊ audiui ſterilitatis opprobrium nõ recte tibi obiectũ pctĩ q̄ppe nõ nature vltor ē deus. Et iõ cũ alicuius vterũ claudit ad hoc facit vt mirabilius denuo aperiat ⁊ nõ libidĩs eē qđ naſciẗ: ſed diuinis fore muneris cognoſcaẗ. Prima gētis veſtre mr̃ ſarra nonne vſq̄ ad nonageſimũ ãnũ ſterilitatis opprobriũ ptulit: ⁊ tñ iſaac cui repromiſſa erat oīm gentiũ bñdictio generauit. Rachel etiã nõne diu ſterilis fuit: et tñ Joſeph genuit q̄ totius egypti dñiũ habuit. Quis fortior ſanſone vel ſanctior ſamuele ⁊ tñ hi ambo matres ſteriles habuere. Rõne igiẗ ⁊ exēplis crede dilatos diu conceptus ⁊ ſteriles partus mirabiliores eē ſolere. pro de anna vxor tua pariet tibi filiã ⁊ vocabis nomē eius mariam. Hec vt vouiſtis erit ab infantia dño cõſecrata: ⁊ adhuc ex vtero matris ſue ſpũſctõ plena: nec foriſſecus inter ppl̃ares: ſed ĩ tēplo dñi ſemp morabitur ne quid ſiniſtrũ de ea aliqs ſuſpiceẗ: ⁊ ſicut ipſa ex ſterili matre naſceẗ: ita mirabilr̃ ex ea altiſſimi filius gñabiẗ: cuius nomē erit ieſus: ⁊ per cũ oībus gētibus erit ſalus. Et hoc tibi ſignũ. Cũ perueneris hieroſolymis ad aureã portã annam vxorē tuã obuiã habebis: q̄ de tua tardatione mõ ſollicita: tũc in cõſpectu tuo gaudebit. His dictis angelus ab eo diſceſſit. Anna aũt cũ amare fleret ⁊ quonam vir ſuus iuiſſet ignoraret. idē angelus eidem apparuit ⁊ ſibi eadē que viro annũtiauerat patefecit: addens vt ꝓ ſigno hierlm ad aureã portã pergeret: et ibidē viro ſuo redeunti obuiaret. Igiẗ iuxta angeli preceptũ ambo ſibiinuicē obuiantes de mutua viſiõe leti ⁊ de prole promiſſa ſecuri adorato domino domũ redierunt diuinum promiſſum hilariter expectãtes. Anna igiẗ concepit ⁊ filiam peperit ⁊ nomen eius mariã vocauit. Cõpleto igiẗ per trienniũ ablectatiõis tpe ad tēplũ dñi virginē cum oblationibus adduxerũt. Erant autem circa tēplum iuxta. xv. graduum pſalmos. xv. aſcenſionis gradus. Nã q2 tēplum in monte erat cõſtitutum altare holocauſti: quod forinſecus erat adiri niſi per gradus nõ poterat. In hox itaq̄ nouiſſimo virgo conſtituta cunctos ſine alicuius adiutorio: ita conſcendit acſi iam etatis perfecte eſſet. Perfecta igitur oblatione filiam cum alijs virginibus in templo dimittētes ad propria redierunt. Virgo aũt quotidie in omni ſanctitate proficiens et ab angelis quotidie viſitabatur: ⁊ viſione diuina quotidie fruebatur. Ait enim Hieronymus in quadam epiſtola ad chromatium ⁊ heliodorum q̄ beata virgo hanc regulam ſibi ſtatuerat vt a mane vſq̄ ad tertiam orationibus inſiſteret: a tertia vſq̄ ad nonã textrino operi vacaret. a nona ab orationibus non

recedebat quouſqꝫ angelus apparẽs ſibi eſcã daret. D.
¶ Quarto aũt decimo etatis ſue anno põtifex publice
denūciauit vt virgines q̃ in tẽplo inſtruebant̃ ⁊ etatis
tp̄s impleſſent demũ reuerterent̃ ⁊ viris legitime iũ-
gerent̃. Cuiꝰ mãdato cũ cetere paruiſſent: ſola btã ma
ria virgo hoc ſe facere nõ poſſe rñdit tum qꝛ parentes
ſui eã dñi ſeruitio mancipaſſent: tũ qꝛ virginitatẽ ſuã
dño ipſa vouiſſet. Tũc anxiatus põtifex eo ꝙ neqꝫ ſm
ſcripturã q̃ dicit vouete ⁊ reddite votũ infringẽdũ pu-
taret: nec morẽ genti inſuetũ introducere auderet ad
imminentẽ feſtiuitatẽ iudeorũ ſenioribus cõuocatis:
oĩm hec vna fuit ſnĩa vt in re tam dubia conſiliũ dñi q̃-
reret̃. Cũ aũt orationi inſiſterẽt ⁊ põtifex ad cõſulẽdũ
dñm acceſſiſſet: mox de loco oratorij cũctis audiẽtibꝰ
vox inſonuit dicẽs: vt q̃cunqꝫ de domo Dauid nuptijs
habiles cõiugati nõ eſſent ſinguli virgas ſingulas ad
altare deferrẽt: ⁊ cuiuſcunqꝫ virgula germinaſſet: et in
cacumine eiꝰ: ſm Eſa. vaticiniũ ſpũſſanctus in colũbe
ſpecie cõcediſſet ipſe ꝓculdubio eſſet cui virgo deſpon
ſari deberet. Erat eñi inter ceteros ioſeph de domo da
uid cui cum incõgruum videret̃ ſi vir iam ꝓuecte eta-
tis iam tenerã virginem duceret in vxorẽ: ceteris vir-
gas ſuas afferentibꝰ ſolus ipſe virgã ſuã ſubtraxit. Vñ
cum nil diuine voci cõſonũ appareret pontifex iterato
dñm cõſulẽdum putauit. Qui rñdit ꝙ ſolus ille virgã
ſuã nõ attulit cui virgo deſponſari deberet. Proditus
itaqꝫ ioſeph cum virgã ſuã attuliſſet ⁊ ipſa ilico florem
germinaſſent: ⁊ in eiꝰ cacumine colũba de celo veniẽs
cõſediſſet: liquido oĩbus patuit ipſi virginem deſpon-
ſandã fore. Deſpõſata igit̃ virgine ioſeph ipſe q̃dem in
ciuitatẽ bethleẽ recedit domum ſuã diſpoſiturus ⁊ nu-
ptijs neceſſaria prouiſurus. Virgo aũt maria cũ ſeptẽ
virginibus coeuis ⁊ collactaneis ſuis quas ob oſtẽſio-
nem miraculi a ſacerdote acceperat: ad domũ parẽtũ in
nazareth reuerſa eſt. In diebus aũt illis angelus Ga-
briel ei oranti apparuit: ⁊ de ea naſciturum dei filium
nũciauit. E. ¶ Dies aũt natiuitatis ṽginis aliquo tp̄e
fideles latuit. Cõtigit igit̃ ſicut refert ioannes beleth
vt q̃dã vir ſanctus ſedule cõtẽplationi inſiſtens ſingu
lis annis. vi. idus ſeptẽbris in oratiõe poſitꝰ iucũdiſ-
ſimã angelorũ ſocietatẽ ſolẽnizantẽ audiret. Cumqꝫ de-
uotiſſime ſibi reuelari peteret cur quolibet anno illo
tñ die ⁊ non alio hoc audiret diuinũ accepit rñſum: ꝙ
virgo glorioſa maria tali die fuerit modo nata: ⁊ ideo
hoc manifeſtaret filijs ſancte eccl̃ie: vt cõcordes fierẽt
in hac celebritate celeſti curie. Cum autẽ hoc ſummo
põtifici ⁊ alijs intimaſſet ⁊ illi orõnibꝰ ⁊ ieiunijs: ſcri-
pturis ⁊ antiq̃tatũ teſtimonijs veritatem cõperiſſent:
hũc diẽ in honorẽ natiuitatis ṽginis celebrãdum vni
uerſaliter ſtatuerũt. Octaua aũt natiuitatis btẽ Ma-
rie olim nõ celebrat̃: ſ; dñs innocẽtius quartus natio-
ne Januẽſis ipſam inſtituit celebrãdã. Cuiꝰ hec cauſa
fuit. Gregorio eñ. ix. ꝑ mortẽ ſublato de medio roma-
ni oẽs cardinales in quodã cõclaui incluſerũt vt citiꝰ
eccl̃ie ꝓuiderent: ſed cũ ꝑ plures dies cõcordare nõ po-
tuiſſent: ⁊ ipſi a romanis multas moleſtias ſuſtinuiſ-
ſent: vouerũt regine celi ꝙ ſi eius meritis cõcordarẽt
et liberi abire poſſent octauas ſue natiuitatis diu ne-
glectas de cetero ſtatuerẽt celebrãdas. Sicqꝫ in dñm
celeſtinũ cõuenerũt ⁊ liberati ꝑ dñm innocentiũ votũ
adimpleuerũt. Celeſtinꝰ eñ modico tp̄e ſuꝑuixit ⁊ iõ
ꝑ eũ impleri nõ potuit. Et nota ꝙ tres natiuitates ec-
cleſia ſolẽnizat. ſ. natiuitatẽ xp̄i marie ⁊ ioãnis bapti-
ſte. Que tres deſignãt tres ſpũales natiuitates. Cum
ioãne nãqꝫ ĩ aqua cũ maria in pñia cũ xp̄o renaſcimur
in gloria. Cũ igit̃ natiuitatẽ baptiſmi ĩ adultis opor-
teat ꝓcedere contritionẽ ⁊ gr̃e ſũt. iõ ille due merito
vigilias hñt. S; cũ pñia tota ſit ꝓ vigilia nõ oportuit
vt vigiliam haberet. Octauas vero oẽs hñt: qꝛ oẽs ad
octauã reſurrectionis anhelãt. F. ¶ Miles q̃dã valde
ſtrẽnuus ⁊ btẽ marie valde deuotꝰ ad torneamẽtũ va
dẽs prio q̃ddã monaſteriũ ad honorẽ btẽ marie cõſtru
ctũ in itinere reptũ miſſam auditurꝰ intrauit. Cũ autẽ
miſſa miſſe ſuccederet ⁊ ille ob honorẽ ṽginis nullam
pretermittere vellet: tãdẽ monaſteriũ exiẽs ad locũ cõ
citꝰ ꝓperabat. Et ecce redeũtes eidẽ occurrerũt ⁊ ipm
ſtrẽnuiſſime militaſſe referũt. Qđ cũ oẽs q̃ aderãt aſſe
rerẽt ⁊ vniuerſi eũ ſtrẽnuiſſime militaſſe vnanimiter
acclamarẽt necnõ ⁊ q̃dã q̃ ſe ab eo captos dicebãt ſe ei-
dẽ offerrẽt: ꝑpẽdẽs vir diſcretꝰ: vrbanã reginã vrbano
mõ ſe honoraſſe q̃d acciderit manifeſtauit ⁊ ad mõaſte
riũ rediẽs filios ṽginis de cetero militauit. Epõs q̃dã
q̃ btãm mariã in ſumma reuerẽtia ⁊ deuotione hebat
quãdã eccl̃iam btẽ Marie in nocte media ⁊ deuotione
adibat. Et ecce ṽgo ṽginũ comitata vniuerſo ṽginum
choro veniẽti viro occurrit ⁊ cũ ſommo honore ſuſce-
ptũ ad eccl̃iam ad quã tẽdebat ducere cepit: ꝓcinẽtibꝰ
duabꝰ de choro puellis atqꝫ dicẽtibꝰ: cãtemus dño ſo-
cie cãtemus honorẽ. Dulcis amor xp̄i reſonet ore pio.
Quos ṽſus totꝰ aliꝰ chorꝰ ṽginũ reſumẽdo ꝑcantat.
Predicteqꝫ bñ cãtatrices binos q̃ ſequuntur in ordine
ṽſus ſubſecute ſunt. Primꝰ ad ima ruit magna de lu-
ce ſuꝑbus. Sic homo cũ timuit primꝰ ad ima ruit. Sic
qꝫ virũ dei cũ tali ꝓceſſione vſqꝫ ad eccl̃iam ꝑduxerũt
duabꝰ ſemꝑ incipiẽtibꝰ ⁊ ceteris rñdentibꝰ. Quedam
mulier ſolatio viri ſui deſtituta vnicũ filium habebat
quẽ tenerrime diligebat. Quadã aũt vice filiꝰ eius ab
inimicis capit̃ ⁊ in cuſtodia vinculatur. Quod illa au-
diens incõſolabiliter flebat: ⁊ beatã ṽginẽ cui multum
deuota erat ꝓ liberatione filij importunis ꝓcibꝰ exora
bat. Tãdẽ vidẽs ꝙ ſic nihil ꝓficeret: eccl̃iã in qua erat
ſculpta imago btẽ marie ſola intrauit: ⁊ corã imagine
ſtãs ipſam ſic alloquit̃ dicẽs. Virgo btã ꝓ liberatione
filij mei te ſepe rogaui: ⁊ adhuc nequaq̃ matri miſere
ſubueniſti. Patrociniũ tuũ ꝓ filio meo imploro: ⁊ nul
lũ adhuc ſentio fructũ. Igit̃ ſicut filiꝰ meꝰ mihi ablatꝰ
eſt: ſic ⁊ ego filiũ tuũ tibi auferã ⁊ obſidẽ ꝓ filio meo in
cuſtodiã ponã ⁊ hec dicẽs ꝓpius acceſſit. ⁊ imaginem
pueri quã ṽgo ĩ gremio baiulabat auferẽs domũ abijt
acceptẽſqꝫ imaginẽ pueri ipſam in lintheo mũdiſſimo
inuoluit: ⁊ in archa recõdens ipſam cũ claui diligẽtiꝰ
obfirmauit bonũ obſidẽ pro filio ſuo habere gaudens
ipm diligẽter cuſtodiens. Et ecce ſequenti nocte beata
virgo iuueni apparuit: ⁊ ianuã carceris aperiẽs inde vt
exeat ꝓcepit eiqꝫ dixit. Matri tue fili dices vt meũ mi-
hi reddat filiũ ex quo reddidi ſibi ſuũ. Qui exiens ad
matrẽ venit ⁊ qualr̃ beata virgo eũ liberauerit enarra
uit. Illa aũt plurimũ exultãs imaginẽ pueri accepit: ⁊
ad eccl̃iam vadẽs btẽ marie reddidit dicẽs. Gfas vo-
bis dña refero: qꝛ mihi meũ vnicũ filium reddidiſtis: ⁊
nunc vobis filiũ veſtrũ reddo: qꝛ meũ me recepiſſe ꝓfi
teor. G. ¶ Erat quidam fur qui ſepe latrocinia exerce-
bat ſed beatam Mariã plurimum in deuotione habe-
bat ⁊ eam crebrius ſalutabat. Quadã igitur vice fur-
tum quedã rapiens capit̃ ⁊ ſuſpendio adiudicat̃. Cum
aũt ſuſpenderet̃ cõtinuo beata virgo ei affuit ⁊ ſuſpen-
ſum tribus diebꝰ vt ſibi videbatur ſuis manibus ſuſtẽ
tauit: ita ꝙ nullam leſionem perſenſit. Illi ṽo qui eũ
ſuſpenderunt caſu inde tranſeuntes eum viuentem et
vultu hilari repererunt: ⁊ arbitrantes ꝙ nõ bene fuiſ-
ſet laqueo aſtrictus gladio ipm iugulare volebant: ſed
beata maria ferientium gladio manũ opponebat: ⁊ illi

ſibi nil nocere poterāt. Cognoſcētes ergo illo referente ꝙ beata maria ſic eū iuuabat mirātes cum depoſuerūt et amore ꝟginis abire liberū dimiſerūt: ꝗ abiens monaſteriuꝫ intrauit ⁊ quoad vixit in ſeruitio dei genitricis ꝑmanſit. Fuit ꝗdā cleric⁹ ꝗ beatā Mariā valde diligēs horas eiuꝫ ſedule decātabat. Cū aūt parētes eius morerent᷑ aliū nō habētes heredē eidē hereditatē dimiſerūt. Cōpulſus eſt igit᷑ ab amicis vt vxorē acciperet ⁊ hereditatē ꝓpriā gubernaret. Quadam aūt die cū ad celebrādas nuptias tēderet in itinere quandā eccl'iaꝫ reperit: ⁊ recordatus ſeruitij beate marie in ipſam ingrediens horas eius dicere cepit. Et ecce btā maria eidē apparuit ⁊ quaſi ſeuerꝰ ei dixit. O ſtulte ⁊ infidelis cur me amicā ⁊ ſpōſam tuā relinquis ⁊ mihi aliā feminā anteponis? Ad hoc ille cōpūct⁹ ad ſocios rediit ⁊ totū diſſimulās celebratis nuptijs media nocte oīb⁹ relictis de domo aufugit ⁊ monaſteriū intrās btē marie deuote ſeruiuit. Sacerdos cuiuſdā parochie ⁊ honeſte vite nullā miſſam niſi miſſaꝫ btē marie ſciebat quā in ei⁹ honorē ſedule decātabat. Apud epū igit᷑ accuſat᷑ ⁊ ab eo citius accerſit᷑. Cū ꝟo corā epō ſe aliaꝫ miſſam neſcire diceret: epūs ipm̄ quaſi ſeductoreꝫ dure redarguit: ⁊ ab officio eū ſuſpēdens ne de cetero eam miſſam cantare audeat interdixit. Sequenti autē nocte btā Maria epō apparēs eū plurimū increpauit et cur ſuū male ſic tractaſſet famulū requiſiuit. Addidit quoqꝫ ꝙ die .xxx. morerent᷑ niſi ille ad ꝯſuetū officiū reſtitueret᷑. Tremefact⁹ epūs preſbyterū accerſiuit: ⁊ veniā poſtulans vt nullā miſſam ꝑter illā quā ſciebat de beata maria celebrare debeat imperauit. Quidā clericus van⁹ ⁊ lubric⁹ erat: ſed tn̄ dei genetricē plurimum diligebat ⁊ ei⁹ horas ſanctas deuote ⁊ alacriter decātabat. Quadā igit᷑ nocte in viſione vidit ſe ante tribunal dei aſtare ⁊ dn̄m circūſtātib⁹ dicere. De illo ꝗ vos aſpicit quo iudicio dignus ſit vos ipſi decernatis quē tandiu toleraui: et nullū adhuc in eo emēdationis ſignum inueni. Tūc dn̄s oībus approbātibus ſuꝑ eū dānationis tulit ſn̄iaꝫ: ⁊ ecce virgo beata ſurrexit ⁊ filio ſuo dixit pro iſto pie fili clemētiā tuā rogo vt ſuꝑ eum dānationis ſn̄iam mitiges. Uiuat ergo hic ob gratiaꝫ mei ꝗ ob merita ꝓpria adiicitur morti. Cui dn̄s. Tuis eni petitionibus eū tribuo ſi vel saltē nūc ei⁹ correctionē inſpexero. Et cōuerſa ꝟgo ad hoīem dixit. Uade et noli ampli⁹ peccare ne deteri⁹ tibi contingat. Ille igit᷑ excitatus vitā mutauit ⁊ religionē petijt: ⁊ ibi in bōis opibus vitā finiuit. M. ¶ Apud ſiciliā ãno .dxxxvij. fuit quidā vir noīe teophilus cuiuſdam epi vicedn̄s: vt ait Fulbertus Carnoteū. epūs ꝗ tam prudēter ſub epō res eccl'iaſticas diſpēſabat ꝙ mortuo epō cū dignū epātu oīs ppl's acclamabat. At ille vicedominatu contētus aliū in epm̄ maluit ordinari. Tādē ab ipo officio inito ab epō depoſitus in tātā inſipientiā eſt delapſus vt ad ſuā recuperādā dignitatē cuiuſdā iudei malefici cōſiliū expectaret. Ille igit᷑ diabolū aduocauit: ⁊ aduocat⁹ cōcitus venit: theophil⁹ ꝗ̄ iuſſu demonis xp̄m ⁊ matrē eius abnegauit xp̄iane ꝓfeſſiōi abrenūciauit: ⁊ ipſius abrenūciatiōis ⁊ abnegatiōis chirographū ſuo ꝓprio ſanguine ſcripſit: ⁊ ſcriptū ãnulo ſigillauit: ⁊ ſigillatū demoni tradidit: ⁊ ſic ei⁹ ſeruitio ſe addixit. In craſtinū igit᷑ ꝓcuratione demonis theophilus in grām epi recipit᷑ ⁊ in ſui dignitatē officij reſtituit᷑. Tādem ad ſe reuerſus de eo qḋ fecerat valde ingemuit: ⁊ ad virginē glorioſaꝫ vt ſibi in adiutoriū fieret tota mentis deuotiōe cōfugit. Quadā igit᷑ vice beata maria in viſiōe illi apparens de impietate ipſum redarguit ⁊ diabolo abrenunciare ꝑcepit ac xp̄m dei filiū et oē xp̄ianitatis ꝓpoſitū cōfiteri fecit: ⁊ ſic ipm̄ in ſui ⁊ filij grām recuperauit ⁊ ad iudiciū īdulte venie iterum ſibi apparēs chirographū qḋ diabolo dederat ſibi reddidit: ⁊ ſuper pectus poſuit vt iā nō ſe diaboli ſeruū timeret: ſed per ꝟginē ſe liberū factū gaudere. ꝗ theophil⁹ recepto vehementer exultās corā epō oīqꝫ pplo qḋ ſibi acciderat retulit ⁊ cūctis admirātib⁹ ⁊ ꝟginē glioſam laudātib⁹ ipſe poſt triduū in pace qͥeuit. J. ¶ Quidam vir ⁊ vxor ſua ꝓpe lugdunū circa annū dn̄i. M. c. filiaꝫ vnicā habentes eā cuidā iuueni nuptui tradiderūt. Ob amorē aūt filie generū ſuū ſecū in domo tenebāt. Mater autē puelle iuuenē amore filie ſue tam diligēter colebat vt nō maior eēt amor puelle ad pueꝝ ꝙ ſocr⁹ ad generū. Inter hec malicioſi dicere ceperūt ꝙ hoc nō filie cauſa faceret: ſꝫ vt eidē ꝓ filia ſeſe īgereret. Cū igit᷑ mulieris aīm tāta falſitas cōcuſſiſſet timēs ne in vulgi fabulā verteret᷑: duos ruſticos alloqͥtur vt ſi occulte generū ſtrāgulare vellēt cuilibet .xx. ſolidos pollicet᷑. Quadā igit᷑ die eos in cellario recludens maritū ſuū ex induſtria aliquo ire conſuluit ⁊ filiā alio tranſmiſit. Tūc adoleſcens iuſſu dn̄e ſue cellariū vt vinum afferret ingredit᷑ ⁊ mox a latronib⁹ ſtrangulat᷑. Mox ſocr⁹ in lectū filie ſue detulit ⁊ quaſi dormiētē veſtib⁹ circūtexit. Redeūtib⁹ ergo marito ⁊ filia: ⁊ ad mēſam poſitis iubet mater filie vt maritū debeat excitare ⁊ ad mēſam vocare: quē cū defunctū reperiſſet ⁊ hoc cōcita nūciaſſet tota familia in lamētū vertit᷑: ⁊ illa mulier homicida quaſi dolēs cū ceteris lamētat᷑. Tādē mulier de ꝑpetrato ſcelere valde ingemuit ⁊ ſacerdoti oīa ꝑ ordinē confeſſa fuit. Poſt aliqḋ tp̄s inter mulierē ſacerdotē litigiū orit᷑ ⁊ a ſacerdote ſibi generi homicidiū irrogat᷑. Qḋ cū ad parentū iuuenis notitiā deueniſſet adducit᷑ ad iudicē ⁊ ab eo ignib⁹ cōcremāda dānat᷑. Finē ergo ſuū imminere cōſiderās ⁊ ad btām virginē ſe cōuertit et ei⁹ intrās eccl'iā in orōne cū lachrymis ſe proſtrauit. Poſt modicū exire cōpellit᷑ ⁊ i magnū ꝓiecta ignē oēs ibidē ſtare illeſaꝫ ⁊ incolumē cōtuent᷑. At parētes pueri ignē paruū eſſe putātes ad ſarmēta cōcurrūt ⁊ in igneꝫ ꝓiciūt. Uidētes aūt ꝙ nec ſic in aliquo lederet᷑: lāceis ⁊ haſtis eā impugnare ceperūt. Tūc iudex qui aderat vehemēter obſtupuit ⁊ eos ab ipſi⁹ impugnatione cōpeſcuit. Eam autē diligēter cōſiderans nullum in ea ſignū incēdij preter ſola vulnera lācearū inuenit. Cū autē parētes eius domum eā reduxiſſent ⁊ eam fomentis ⁊ balneis recrearēt: nolēs eā deus vlterius humana ſuſpitione fedari poſt triduuꝫ in laudem virginis perſeuerantem ex hac vita vocauit.

¶ De ſancto Adriano. cxxvij. A.

Adrian⁹ a maximiano imperatore regnāte martyriū paſſ eſt. Cū enī ꝑdict⁹ maximian⁹ i nichomedia vrbe idolis īmolaret iuſſu eius cūcti xp̄ianos ꝑquirētes: alij timore penę alij amore ꝓmiſſe pecūie vicini vicinos: ꝓpinqͥ domeſticos ad ſuppliciū trahebāt. Inter quos .xxxiij. a ꝑſequentib⁹ cōprehēſi an̄ regē adducti ſunt. Quib⁹ rex. Nō audiſtis qualis pena aduerſus xp̄ianos poſita ſit. Cui illi. Audiuim⁹ ⁊ ſtultitie tue iuſſionē irriſim⁹. Tūc rex iratus neruis crudis eos cedi iuſſit ⁊ lapidib⁹ ora eorū cōtūdi mādauit ac annotata vniuſcuiuſqꝫ cōfeſſione ferro vinctos i carcere recludi ꝑcepit. Quoꝝ adrian⁹ cōſtantiā prior officij militaris cōſiderās dixit eis. Adiuro vos ꝑ deū veſtrū vt mihi dicatis ꝗ eſt remuneratio quā expectatis ꝑ iſta tormēta. Ad hoc dixerunt ſancti.

Sculos

Ocul⁹ nõ vidit nec auris audiuit nec in cor hoĩs aſcẽ
dit q̃ ꝑparauit dñs diligẽtib⁹ ſe ꝑfecte. Tũc adrianus
in mediũ ꝓſiliens ait. Annotate me cũ iſtis: qꜫ et ego
xp̃ian⁹ ſuz. Qḋ cũ impator audiſſet nolẽtẽ ſacrificare
vinctũ ferro in carcere poſuit. Natalia vͦo vxor ei⁹ au-
diẽs virũ ſuũ incarceratũ ſcidit veſtimẽta ſua flẽs plu
rimũ ꝛ eiulãs. Sꝫ cũ audiſſet ꝙ ꝓpter fidẽ xp̃i icarce-
rat⁹ fuiſſet: gaudio repleta ad carcerẽ cucurrit ꝛ vicula
viri ſui ꝛ alioꝝ oſculari cepit. Erat eñ xp̃iana: ſꝫ ꝓpter
ꝑſecutionẽ ſe nõ publicauerat: ꝛ dixit ad viꝝ ſuũ. Btũs
es dñe mi adriane: qꝛ īueniſti diuitias q̃s nõ dimiſerũt
parẽtes tui q̄b⁹ egebũt hi q̃ multa poſſidẽt qñ nõ erit
fenerãdi tp̃s: nec mutuo accipiendi qñ nullus de pena
aliũ liberabit: nec pr̃ filiũ nec mr̃ filiã nec ſeruus dñm
nec amic⁹ amicũ: nec diuitie poſſeſſorẽ. Cũqꜫ ei admo
nuiſſet vt oẽm gloriã terrenã ꝯtẽneret: ꝛ amicos ꝛ pa-
rẽtes ſperneret ꝛ ſemꝑ ad celeſtia cor haberet: dixit ad
eã adrian⁹. Uade ſoror mea: tp̃e paſſionis nr̃e accerſã
te vt videas finẽ nr̃ꝫ. Sicqꜫ virũ ſuũ aliis ſctis recõmẽ
dãs vt eũ .ſ. recõfortarẽt: rediit ī domũ ſuã. B. ¶ Poſt
modũ adrian⁹ ſciẽs diẽ paſſiõis ſue adeſſe dãs mune-
ra cuſtodib⁹ ꝛ ſctõs q̃ ſecũ erãt in fideiuſſores abiit do-
mũ vocare nataliã ſicut ei iuramẽto ꝓmiſerat: vt coꝝ
paſſiõis pñs eſſe. Quidã aũt eũ vidẽs ꝑcucurrit ꝛ nũ-
ciauit natalie dicẽs. Abſolut⁹ eſt adrian⁹ ꝛ ecce venit.
Qḋ illa audiẽs nõ credebat dicẽs: ꝛ q̄s potuit eũ ab-
ſoluere a viculis. Nõ mihi ꝯtingat vt abſoluat̃ a vicu-
lis ꝛ ſeparet̃ a ſctis. Dũ hec loqueret̃ puer domeſticus
venit dicẽs. En dñs me⁹ dimiſſus eſt. Illa aũt putans
ꝙ martyriũ refugiſſet amariſſime flebat. Et cũ vidiſ-
ſet eũ ſurgẽs veloci⁹ oſtiũ dom⁹ ꝯtra eũ clauſit ꝛ dixit.
Longe a me efficiat̃ q̃ a deo corruit. Nõ mihi cõtingat
loqui ori illius ꝑ qḋ dñm ſuũ abnegauit. Et ꝯuerſa ad
eũ dixit. O tu miſer ſine deo q̄s te coegit apprehẽdere
qḋ nõ potuiſti ꝑficere: q̄s te ſeparauit a ſctis aut q̄s te
ſeduxit: vt recederes a cõuẽtu pacis. Dic mihi cur fugi
ſti anteq̃ pugna ficret: ãteq̃ repugnãtẽ videres. Quo
vulneratus es nondũ emiſſa ſagitta: ꝛ ego mirabar ſi
ex gẽte ſine deo ꝛ de gñe impioꝝ aliq̄s afferretur deo.
Heu me infelicẽ ꝛ miſerã q̄d faciã q̃ ꝯiuncta ſunt huic
ex gñe impioꝝ. Nõ eſt cõceſſum mihi vt vni⁹ hore ſpa-
cio vocarer vxor martyris: ſꝫ vt dicerer vxor tranſgreſ-
ſoris. Ad modicũ q̄dẽ exultatio mea fuit ꝛ ecce ꝑ ſecu-
la opprobriũ meũ erit. Hec aũt btũs adrianus audiẽs
vehemẽter gaudebat: admirãs de femina iuuẽne pul-
cherrima ꝛ nobili ꝛ ante .xiiii. menſes nupta quõ talia
loqui poſſet. Unñ ex hoc ꝙ ad martyriũ ardẽtior effect⁹
vba eius libẽtiſſime audiebat. Sꝫ cũ eaꝫ nimis affligi
videret dicit ei. Aperi mihi dña mea natalia. Non em̃
vt putas martyriũ fugi: ſed te vt ꝓmiſi vocare veni ꝛ q̃
nõ credens ait. Uide quõ me ſeducit tranſgreſſor: quõ
mẽtit̃ alter iudas. Fuge a me miſer meipſam iam in-
terficiã vt ſatieris: ꝛ dum moraret̃ ad aperiendũ ei di-
xit. Aperi citi⁹. Nã vadã ꝛ vltra nõ videbis me: ꝛ poſt
hoc lugebis ꝙ me ante exitum meũ nõ videris. Fide-
iuſſores dedi ſctõs martyres: ꝛ ſi miniſtri me requiren-
tes nõ inuenerint: ſuſtinebũt ſcti ſimul tormẽta ſua et
mea. Hec audiens natalia aperuit ꝛ ſibiĩuicẽ ꝓſtrati
ad carcerem ſimul abierunt. Ubi natalia per .vii. dies
ſctõꝝ viscera cũ linteis ꝑcioſis extergebat. C. ¶ Sta-
tuta autẽ die impator eos pñtari iuſſit: q̃ reſolutis pe-
nis: qꜫ ambulare nõ poterãt velut aĩalia portabãtur.
Adrianus vͦo retro vinctis manib⁹ ſeq̄batur. Deinde
adrianus portãs ſibi eculeũ ceſari preſentat̃. Natalia
vero adiungẽs ſe ei dicebat. Uide domine mi ne forte
trepidꝰs cũ tormẽta videbis. Modicũ quidẽ nunc pa-
tieris: ſed cõtinuo cũ angelis exultabis. Adrian⁹ igit̃
ſacrificare nolẽs grauiſſime ceſus ẽ. Currẽſqꜫ natalia
cũ gaudio ad ſctõs q̃ erãt in carcere ait. Ecce dñs me⁹
inchoauit martyriũ. Cũ aũt rex ne deos ſuos blaſphe-
maret moneret: ille ait. Si ego torqueor qꜫ eos q̃ non
ſunt dii blaſphemo: qualr̃ ipſe torq̄beris q̃ verũ deum
blaſphemas: cui rex. Hec vba te illi ſeductores docue-
runt. Ad queꝫ adrian⁹. Quõ ſeductores eos dicis qui
ſunt doctores vite eterne. Currẽs natalia hec rñſa vi-
ri ſui aliis cũ gaudio referebat. Tũc rex a quatuor va-
lidiſſimis viris fecit eũ grauiter cedi. Oẽs aũt penas
et interrogationes ꝛ rñſiones natalia aliis martyrib⁹
qui erãt in carcere cõtinuo referebat. Intm̃ autẽ ceſus
eſt vt ei⁹ viſcera effunderent̃. Tũc ferro vinct⁹ cũ aliis
martyrib⁹ in carcerẽ recludit̃. Erat aũt adrian⁹ iuue-
nis delicat⁹ valde ꝛ decorus annoꝝ .xxviii. Natalia vͦo
virũ ſuum ſupinũ iacentẽ ꝛ totũ laceratũ conſiderans
mittens manũ ſub vtice ei⁹ dicebat. Btũs es dñe mi
qꝛ dignus effect⁹ es de numero eſſe ſctõꝝ. Btũs es lu-
men meũ: vt patiaris pro eo q̃ ꝓ te paſſus eſt. Perge
nũc dulcis me⁹ vt videas gloriã ei⁹. Audiẽs aũt impa
tor ꝙ multe mr̃one ſctis in carcere miniſtrarẽt ꝑcepit
ne vlterius ad eos īgredi ꝑmittant̃. Qḋ audiẽs nata-
lia ſeipſam tonſurauit ꝛ habitũ virilẽ aſſumens ſctis
in carcere miniſtrabat: alias qꜫ exẽplo ſuo ad hoc in-
duxit. Rogauitqꜫ virũ vt cũ eſſet in gloria hãc precẽ ꝓ
ſe faceret vt ſe intactã cuſtodiens de⁹ ab hoc ſeculo ci-
tius euocaret. Audiens aũt rex que matrone feciſſent
iuſſit incudẽ afferri vt fractis ſuꝑ eã crurib⁹ ſctĩ marty
res interirẽt. Timẽs aũt natalia ne vir ſuus ex alioꝝ
ſuppliciis terreret̃ rogauit miniſtros vt ab eo incipe-
rẽt. Abſciſſis igit̃ pedib⁹ cruribuſqꜫ fractis rogauit eũ
natalia: vt manũ ſibi abſcidi ꝑmitteret: quaten⁹ aliis
ſctis qui plura paſſi fuerant compar eſſet. Quo facto
adrianus ſpm̃ reddidit. Ceteriqꜫ vltro pedes ꝓtendẽ-
tes ad dñm migrauerũt. Rex aũt eoꝝ corpora cremari
mãdauit: natalia vͦo manũ adriani in ſinu ſuo abſcon
dit. Cũ autẽ corpora ſctõꝝ in ignẽ ꝑcipitarent̃ voluit
ꝛ natalia ſe cũ eis ī ignẽ precipitare: ſꝫ ſubito vehemẽ
tiſſim⁹ imber erupit ꝛ ignẽ extinguẽs corpora ſctõꝛuꝫ
illeſa ſeruauit. Xp̃iani vͦo cõcilio inito corpa eoꝝ cõſtã
tinopolim trãſferri fecerũt quouſqꜫ pace eccl'e reddi-
ta cũ honore referrent̃: Paſſi ſunt aũt circa annuꝫ dñi
cclxxx. natalia vͦo domi remanẽs manum ſctĩ adriani
ſibi retinuit quã ī ſolatiũ vite ſue ſemꝑ ad caput lectu-
li ſui tenebat. D. ¶ Poſt hoc autẽ tribunus vidẽs na-
taliã tam pulchrã tamqꜫ diuitẽ ꝛ nobilem de volũtate
imperatoris honeſtas matronas ad eã miſit vt in ſuũ
cõiugiũ cõſentiret. Quibus natalia rñdit. Quis mihi
preſtare poterit vt cõiugar tali viro? Sed peto trium
dierum mihi dent̃ inducie vt me valeã preparare. Hoc
autẽ dicebat vt inde fugere poſſet. Cũ aũt dñm exora-
ret vt ſe intactã cõſeruaret ſubito obdormiuit. Et ecce
vnus martyrũ ei apparuit ꝛ eã dulciter cõſolãs vt ad
locũ in quo ſunt corpora martyrũ veniat impetrauit.
Euigilãs igit̃ ꝛ manũ adriani ſolã accipiẽs cum mul-
tis xp̃ianis nauẽ cõſcendit: qḋ tribunus audiens cum
multis militib⁹ eã ꝑ nauigiũ inſecut⁹ eſt. Exurgẽs aũt
ventus ꝯtrius multis eoꝝ ſubmerſis: eos redire cõpu-
lit. Media aũt nocte diabol⁹ in ſpecie naucleri cũ naui
fantaſtica his q̃ erãt cũ natalia apparuit ꝛ quaſi voce
naucleri ait eis. Unde venitis et quo pergitis? Et illi
ex nicomedia venim⁹ ꝛ ꝯſtãtinopolim ꝑgimus: quibus
ille ait. Erratis: ad ſiniſtrã pergite vt rectius nauige-
tis. Hoc aũt dicebat vt eos in pelagus mitteret ꝛ peri-
rent. Cũ aũt vela mutarent ſubito Adrianus in naui-

ula ſedens eiſdē apparuit ⁊ eos nauigare ſicut prius ceperant admonuit: aſſerēs ſpm̄ malignū fuiſſe q̄ ſibi locut⁹ fuerat: ponēſq; ſe ante eos p̄cedebat illos ⁊ viā eis oſtēdebat. Natalia v̄o adrianū p̄cedere vidēs immēſo gaudio repleta eſt. Sicq; anteq̄ illuceſceret ↄſtātinopolim aduenerūt. Cū aūt natalia in domū vbi erāt corpora martyꝝ introiſſet ⁊ manū adriani ad corpus poſuiſſet ⁊ poſt orōnē dormitaret: adrian⁹ ei apparuit ⁊ ſalutās eā vt in eternā pacem ſecū venire precepit. Que cū euigilaſſet ⁊ ſomniū aſtātib⁹ retuliſſet vale faciens oībus emiſit ſpm̄. Fideles autē corpus ei⁹ accipientes iuxta corpora martyrum illud poſuerunt.

¶ De ſctis Gorgonio ⁊ Dorotheo. cxxviij. B.

Gorgonius ⁊ dorothe⁹ apud nicomediaꝫ primi in palatio diocletiani antique militie renūciāt vt liberius regē ſuū ſequant̄ ⁊ xp̄ianos ſevoce libera ↄfitent̄: q̄d ceſar audiēs plurimū anxiebat̄ egre ferens ꝑdere tales viros quos īfra palatiū nutritos morum et gr̄e nobilitas decorauit. Cū igit̄ nec minis nec blandiciis mouerent̄ in eculeo diſtēdunt̄ ⁊ flagellis ⁊ vngulis toto corpe lacerati aceto et ſale nudatis pene eoꝝ viſceribus ꝑfundunt̄: ⁊ cū hec alacriter tolerarēt in craticula aſſantur vbi quaſi in lecto florū videbātur iacere nihilq; leſionis ſentire. Deinde iuſſu ceſaris laqueo ſuſpēdunt̄ ⁊ corpora lupis et canibus exponūtur: ſ; tñ intacta a fidelib⁹ colligunt̄. Paſſi ſunt circa annū dñi. cclxxx. Poſt multos ānos corp⁹ ſcti Gorgonij romā trāſlatū eſt. āno dñi. dcclxiiij. ep̄s Metēſ. nepos pipini regis ip̄m ad gallias trāſtulit ⁊ in Gorgocienſi monaſterio collocauit.

¶ De ſanctis Protho ⁊ Iacincto. cxxix. B.

Prothus ⁊ Iacinctus fuerunt domicelli ⁊ in ſtudio ph̄ie ſocij Eugenie filie philippi nobiliſſimi romanoꝝ gn̄e. Qui q̄dē Philipp⁹ a ſenatu prefecturā alexandrie accepat ⁊ illuc claudiā vxorē ſuā ⁊ filios ſuos ⁊ ſerguū filiā q̄; eugeniā ſecū duxit. Porro eugenia oībus liberalib⁹ artib⁹ ⁊ literis erat ꝑfecta. Prothus q̄; ⁊ Iacinctus ſecū ſtuduerāt ⁊ ad ꝑfectionē oīm ſciaꝝ deuenerant. Eugenia igit̄ q̄ndecimo etatis ſue anno ab aquilini cōſulis filio petit̄ vxor. Cui illa. Et marit⁹ nō natalibus: ſ; moribus eſt eligēdus. Peruenit igit̄ ad man⁹ eius doctrina pauli ⁊ cepit aīo fieri xp̄iana. Permiſſum erat tunc xp̄ianis iuxta alexādriā habitare. Dū illa quaſi ſolatiādo ꝑgēs ad villā trāſiēs audiuit xp̄ianos cātātes. Oēs dij gentiū demonia: dñs aūt celos fecit. Tūc dixit ad pueros prothū ⁊ iacinctū q̄ ſecū ſtuduerant phoꝝ ſyllogiſmos ſcrupuloſo ſtudio trāſegim⁹ ariſtotelica argumenta ⁊ platonis ideas ⁊ ſocratis monita ⁊ breuiter et q̄cquid cātat poeta q̄cq̄d orator ⁊ q̄cquid ph̄s cogitat hac ſnia excludunt̄. Dñam me vobis vſurpata ptās ſororē v̄o ſapia fecit. Sim⁹ ḡ fratres ⁊ xp̄m ſeq̄mur. Placet ↄſiliū ⁊ aſſumpto habitu viri ad monaſteriū cui elen⁹ vir dei p̄erat venit: q̄ nullā ad ſe feminā venire ſinebat q̄ etiā q̄dā vice cū heretico diſputās cū vim argumētoꝝ ferre nō poſſet magnū ignē accēdi fecit vt ille q̄ nō cōbureret̄ verā fidē ꝓbaret̄ h̄re: q̄d cū factū eēt prior intrauit ⁊ illeſus exiuit. Hereticꝰ aūt cū intrare nollet ab oībus expulſus eſt. Ad hūc igit̄ cū acceſſiſſet: ⁊ ſe virū diceret: Ille aīt. Recte vir dixeris: q̄ cū ſis femina viriliagis. Nam ſibi eius cōditio a deo fuit reuelata. Ab eo igit̄ cū ꝓtho ⁊ iacincto monaſticū habitū ſuſcepit ⁊ ſe fratrē eugeniū ab oībus appellari fecit. Pr̄ autē ei⁹ et mater vidētes currū eugenie domū vacuū reduſſe merentes vndiq; filiā inq̄ri fecerunt: ſ; minime inuenire potuerūt. Interrogāt vates q̄d de filia factū ſit: q̄ rn̄dēt eā a dijs inter aſtra trāſlatā. Quocirca pr̄ imaginē filie fecit ⁊ ipſam ab oīb⁹ adorari mādauit. Ipſa v̄o cū ſocijs in dei timore ꝑmanſit ⁊ mortuo p̄poſito ipſa p̄ficitur. B. ¶ Erat tūc alexandrie mr̄ona q̄dā diues et valde nobilis melācia noīe quā ſctā Eugenia oleo ꝑungens a quartana liberauit in noīe ieſu xp̄i. Ubi multa ei miſit munera: ſ; nō recepit. Predicta igit̄ mr̄ona fratrē Eugeniū virū eſſe arbitrans ſepi⁹ eū viſitabat. Vidēſq; elegātiā iuuētutis ⁊ pulchritudineꝫ corporis in eius amorē vehemēter exarſit ⁊ qualr̄ cū eo cōmiſceri poſſet anxie cogitare cepit. Simulās igit̄ lāguorem miſit vt ad eā veniret ⁊ ſe inuiſere dignaret̄ q̄ cū veniſſet aperuit ſibi qualr̄ ei⁹ amore capta eēt ⁊ qualr̄ in eius cōcupiſcētia eſtuaret rogās vt ſecū carnalr̄ cōmiſceret̄ ſtatimq; eū apprehēdēs amplectit̄ ⁊ oſculat̄ ⁊ ad crimen hortat̄: q̄d factū frater eugeni⁹ abhorruit dicēs ei. Recte melācia nomē habere cognoſceris: nigredinis eīm repleta ꝑfidia nigra diceris ⁊ obſcura filia tenebrarū amica diaboli: dux pollutionis: fomētū libidinis: ſoror anxietatis ꝑpetue ⁊ mortis filia ſempiterne. Illa v̄o ſe deceptā vidēs ne forte ſcelus publicaret voluit ipſa prior detegere: clamareq; cepit q̄ Eugeni⁹ ſe voluit violare. Abijt igit̄ ad phillippū ꝑfectū ⁊ conq̄ſta eſt di. Iuuenis q̄dam ꝑfidus xp̄ianus ad me medendi cā ingreſſus in me irruēs impudēter voluit me violare ⁊ niſi vnius ancille q̄ intra cubiculū erat fuiſſeꝫ liberata ſuffragio ſue me libidini ſociaſſet. Audiens hoc ꝑfectus ira accēdit̄ ⁊ miſſa apparitoꝝ multitudine eugeniam ceteroſq; ſeruos xp̄i ferro vinctos adduci fecit diēq; ſtatuit in quo oēs tradi deberēt morſibus beſtiarū. Accerſitis aūt eis corā ſe dixit ad eugeniā. Dic ei nobis ſceleratiſſime hoc vos xp̄s veſter quē colitis docuit vt operā corruptionib⁹ deris ⁊ mr̄onas impudēti veſania violetis. Cui eugenia demiſſa facie ne agnoſceret̄ rn̄dit. Dñs nr̄ caſtitatē docuit ⁊ integritatem ſeruātib⁹ eternā vitā ꝓmiſit. Hāc autē melāciā falſam teſtē mōſtrare poſſumus: ſed melius eſt vt nos patiamur q̄ q̄ illa cū cōuicta fuerit puniat̄: ⁊ fructus patientie nr̄e depereat. Verūtñ adducat ancillā quā dicit noſtri ſceleris eſſe teſtē: vt ex ore ei⁹ poſſint refutari mēdacia. Que cū adducta eēt illa a dñā ſua docta cōſtanter ſibi opponebat q̄ dominā ſuā opprimere voluit. Cūq; oēs de familia ſimiliter depiauant ſic eē teſtarent̄ ait Eugenia. Tp̄s tacēdi tranſijt ⁊ tp̄s loquendi aduenit. Nolo vt impudica in ſeruos xp̄i crimē imponat nec fallacia glorieť. Ut autē mendaciū veritas ſuperet ⁊ ſapientia maliciā vincat veritatē oſtēdā nō propter iactantiā ſed ꝓpter dei gloriā. Et hec dicens tunicā a capite vſq; deorſum ſiue ad cingulum ſcidit ⁊ femina aparuit. Dixitq; prefecto. Tu mihi pr̄ claudia mater fratres hi duo qui tecū ſedēt Auitus ⁊ Sergi⁹ ego Eugenia filia tua. Hi duo Proth⁹ ⁊ Iacinct⁹. Quod pater audiens et filiā cognoſcere incipiens in amplexus cū matre irruit: ⁊ lachrymas multas effudit. Eugenia autē veſtibus aureis induitur ⁊ in ſublime tollitur. Ignis autem de celo venit ⁊ Melāciam cū ſuis conſumpſit. Sicq; Eugenia patrem et matem fratres ⁊ totam familiam ad fidem Chriſti cōuertit: ita q̄ pater a ꝑfectura depoſitus a chriſtianis ep̄s ordinatur ⁊ in oratione perſiſtens ab infidelibus occidit̄. Claudia

aſſe cū filijs ſuis ⁊ eugenia romā reuertiſ ⁊ ibi multi ab eis ad xp̄m ſunt ↄuerſi. Eugenia aūt iuſſu imperatoris ligata grādi ſaxo ī tyberiȝ p̄cipitaſ. Sȝ rupto ſaxo ſup vndas incolumis gradiebaſ. Tūc in fornacē ardētē ꝓiciſ: ſȝ extincta fornace refrigerio vtebaſ. Recluditur deīde in tenebroſum carcerē: ſed lumē ſplēdidiſſimuȝ radiabat eidē. Cūqȝ p.x. dies ſine cibo fuiſſet: ſaluator eidē appuit ⁊ panē cādidiſſimū ſibi porrigēs dixit. Accipe cibum de manu mea ego ſum ſaluator tuus queȝ totā mētis intētione amaſti. Eodeȝ die quo ad terras deſcendi ipſe te eripiā. In die igiſ natalis dn̄i ſpiculator mittiſ ⁊ caput eius abſcidiſ. Qui poſtmodū matri apparuit ⁊ ꝙ die dn̄ica ſe ſequereſ predixit. Veniente igiſ die claudia in oratione poſita emiſit ſpm̄. Prothꝰ aūt ⁊ Iacinthus cū ad tēplum idolorum traherentur oratione ſimulachrū cōminuerunt. Et cum ſacrificare nollent capitis obtruncatione martyrium poſtmoduȝ compleuerunt. Paſſi ſunt ſub Valeriano ⁊ Gallo circa annos domini.cclvj.

¶ De exaltatione ſancte crucis. cxxx. A

Exaltatio ſancte crucis dr̄ eo ꝙ tali die fides ⁊ ſancta crux plurimū exaltata fuit. Notādū aūt ꝙ ante xp̄i paſſionē lignum crucis fuit lignū villitatis. ꝙ huiuſmodi cruces de lignis vilibꝰ parabanſ. Infructuoſitatis: q̄r quātuncūqȝ in mōte caluarie plantabaſ fructuȝ minime faciebat. Ignobilitatis q̄ȝ q̄r erat ſupplicium latronū. Tenebroſitatis q̄r tenebroſum ⁊ ſine omni decore erat. Mortis q̄r ibi hoīes morti tradebanſ. Fetoris q̄r in medio cadauer planctabaſ. Poſt paſſionē vero fuit multipliciter exaltata: q̄r vilitas tranſijt in p̄cioſitatē: vnde dicit andreas. Salue crux precioſa ⁊c. Infructuoſitas in fertilitatē. Canti.vij. Aſcēdā in palmā ⁊ appre.fru.eius. Ignobilitas in ſublimitatē. Augu. Crux que erat ſupplicium latronū tranſijt ad frontes imperatorū. Tenebroſitas in claritatē. Chryſ. crux ⁊ cicatrices xp̄i radijs ſolis in iudicio erūt lucidiores. Mors in vite perpetuitatem. Unde cantatur. Vt vnde mors oriebaſ ⁊c. Fetor in odoris ſuauitatem. Canti.j. Cū eſſet rex in accubitu ſuo nardus.i. crux ſancta dedit odorem ſuum. B.

Exaltatio ſctē crucis ſolēniter ab eccl̄ia celebraſ: q̄r in ea fides quā plurimū exaltata fuit. Anno enī dn̄i dcxv. ꝑmittēte dn̄o flagellari ppl̄ȝ ſuum ꝑ ſeuitiā paganorum coſdroe rex perſarū oīa regna terrarum ſuo impio ſubiugauit. Hierl̄m aūt veniēs a ſepulcro dn̄i territꝰ rediit: ſȝ tn̄ ꝑtē ſctē crucis quā.ſ. helena ibidē reliq̄rat aſportauit. Volēs aūt ab oībꝰ coli vt deus turrim ex auro ⁊ argēto ⁊ īterlucētibus gēmis fecit ⁊ ibidē ſolis ⁊ lune ⁊ ſtellarum imagīes collocauit ꝑ ſubtiles ēt ⁊ ductꝰ occultos q̄ſi deꝰ aquā deſup īfūdebat: ⁊ ī ſubterraneo ſpecu eq̄ q̄drigas trahētes ī circuitu ibāt vt q̄ſi turrī mouerēt ⁊ tonitruū ſimularent. Filio igiſ ſuo regno tradito in tali phano ꝓphanꝰ reſidet ⁊ iuxta ſe crucē dn̄i collocās appellari ab oībus ſe deū iubet. Et ſicut legiſ in lib. mitrali de offō ipſe coſdroe ī throno reſidēs tāq̄ pr̄ lignū crucis ſibi a dextris poſuit loco filij ⁊ gallū a ſiniſtris loco ſpūſſctī: ſe vo iuſſit pr̄eȝ noīari. Tūc eraclꝰ īpator exercitū copioſū colligit ⁊ ↄ̄ filiū coſdroe iuxta danubiū fluuiū dimicaturꝰ aduenit. Tādē vtriſqȝ principibꝰ placuit vt ſup pontē ſoli confligerēt: ⁊ q̄ victor exiſteret ſine dāno vtriuſqȝ exercitꝰ impiū vſurparet. Decretū ēt exijt vt quicunqȝ p̄ incipē ſuū iuuare p̄ſumeret: cruribus abſciſis ⁊ brachijs ob hoc ↄtinuo in flumē ſe mergereſ. At eraclꝰ totū ſe deo obtulit ⁊ ſctē cruci deuotiōe q̄ potuit cōmēdauit. Ambobꝰ itaqȝ in ↄflictu durātibꝰ eraclio victoriaȝ dn̄s ↄtulit ⁊ ↄ̄trariū exercitū ſuo īpio ſubiugauit adeo q̄d vniuerſus ppl̄s coſdroe fidei xp̄iane ſe ſubdidit: ⁊ ſacrū baptiſma ſuſcepit. Coſdroe aūt ignorabat exitū belli: q̄r cū ab oībꝰ odireſ ſibi a nemine intimatur. Eraclꝰ aūt ad eū ꝑuenit ⁊ in throno aureo eū ſedere reperiēs eidē dixit: q̄r lignū ſctē crucis ſm̄ tuū modulū honoraſti: ſi baptiſmū ⁊ fidē xp̄i ſuſuſcepis adhuc vitā ⁊ regnū paucis a te acceptis obſidibꝰ obtinebis. Si auteȝ hoc implere ↄtēpſeris gladio meo te ferīā ⁊ caput tuū precidā. Cū igiſ ille acq̄eſcere nolet: extracto gladio eū ꝓtinus decollauit. Et q̄r rex fuerat ſepeliri precepit. Filiū vo ſuū.x. annorum quē cū eo reperit baptizari fecit: et de ſacro fonte eū ſuſcipiēs regnū p̄rnū ei dimiſit. Turrim vo illā deſtruēs argentū in predā ſui exercitus tribuit. aurū vero ⁊ gemmas ad reparandū eccleſias q̄s tyrannus deſtruxerat reſeruauit. Sacrā igiſ crucem ſuſcipiēs hieroſolymam reportauit. C. ¶ Cūqȝ auteȝ de monte oliueti deſcēdens per portā qua dn̄s paſſurꝰ intrauerat in equo regio ⁊ ornamēto impiali ingredi vellet: repēte lapides porte deſcēderūt ⁊ inuicē quaſi murus vel vnus paries ſe clauſerūt. Sup quo, cunctis ſtupentibus angelus dn̄i ſignū crucis in manibus tenēs ſuper portā apparuit dicēs. Cū rex celorum ad paſſionē ꝑ hāc portā intraret: nec cultu regio ſȝ humili aſello ingrediēs humilitatis exemplū ſuis cultoribꝰ dereliquit. Et his dictis āgelus abſceſſit. Tūc imperator lachrymis infuſus ſeipm̄ diſcalciauit ⁊ veſtimēta vſqȝ ad camiſiā exuit: crucēqȝ dn̄i accipiēs vſqȝ ad portā humiliter baiulauit. Moxqȝ duritia lapidū celeſte ↄ̄ſenſit imperiū: ſtatimqȝ porta ſe ſuberigēs liberū intrantibꝰ patefecit ingreſſum. Odor aūt ſuauiſſimus q̄ eodē die eodēqȝ momēto quo de turri coſdroe ſacra crux fuit ablata hieroſolymis de perſarum ꝓuincia per tā longa terrarum ſpacia fuerāt illapſus: tūc redijt. Oēſqȝ mirabili ſuauitate refecit. Rex aūt deuotiſſimꝰ ī has crucis laudes ꝓrupit. O crux ſplēdidior cunctis aſtris mūdo celebris: hoībus multū amabilis: ſanctior vniuerſis q̄ ſola fuiſti digna portare talētū mūdi. Dulce lignum: dulces claui. dulcis mucro: dulcis haſta dulcia ferens pondera: ſalua preſentē cateruā in tuis hodie laudibꝰ congregatam tuo vexillo ſignatā. Sicqȝ p̄cioſa crux ī ſuo loco reſtituiſ ⁊ antiqua miracula renouanſ. Mortui q̄dā vite reſtituunſ. paralitici quatuor curanſ: leproſi x. mūdanſ. ceci.xv. illuminanſ. demones effuganſ: ⁊ a varijs lāguoribꝰ plurimi liberanſ. Et ſic imperator eccleſias reparās ⁊ regnū muneribꝰ cumulās ad propria remeauit. In chronicis aūt hoc geſtū aliter narraſ. Diciſ enī ꝙ dū coſdroe occupās vniuerſam terrā hierl̄m cuȝ zacharia patriarcha ⁊ ligno crucis cepiſſet ⁊ eraclius cū eo pacē facere vellet iurauit ſe cū romanis pacē nō facturū donec crucifixū abnegarēt ⁊ ſolem adorarent. Tunc eraclꝰ zelo armatꝰ ↄ̄ eū exercitū mouit ⁊ perſas multis prelijs deuaſtauit ⁊ coſdroe vſqȝ teſifontem fugere cōpulit. Tādē coſdroe diſſinteriam incurrēs Medaſan filiū ſuuȝ in regē coronare voluit. Q̄d ſiroīs primogenitꝰ eius audiēs cum eraclio fedꝰ init: patrēqȝ cū nobilibꝰ perſequēs in vinculis iecit. Quē pane tribulationis ⁊ aqua anguſtie ſuſtētās tandem ſagittari ⁊ occidi fecit. Poſtmodū aūt oēs incarceratos cuȝ patriarcha ⁊ ligno crucis eraclio deſtinauit. Ille autem pretioſum lignum crucis hierl̄m detulit: ⁊ poſtmoduȝ Conſtantinopolim deportauit. Hec in multis chronicis leguntur. De hoc autem ligno crucis ſic dicit ſibyl

IOannes cognomīe Chryſoſtomus
antiochenus fili⁹ ſecūdi ⁊ anthuſe
nobiliū fuit. Cui⁹ vita genus: cōuer=
ſio: ⁊ perſecutio in hiſtoria tripartita
pleni⁹ declarat. Qui cū ꝓhie ſtudiuꝫ
impēdiſſet: tādē hāc deſerēs diuinis
lectiōib⁹ incūbebat. Qui pͤſbyter or=
dinat⁹ ꝓpter caſtitatis zelū ſeuerior
habebat ⁊ feruori magis q̄ māſuetu
dini ſuiebat. Et ꝓpter vite rectitudi
nē incaut⁹ ad futura ꝓſpicere neſcie=
bat. In cōfabulatiōe arrogās a neſciētib⁹ putabat. In
docendo erat ꝑcipuus: in exponēdo egregi⁹: ad mores
coercēdos optim⁹. Regnātib⁹ igit archadio ⁊ honorio
auguſtis: ⁊ damaſo in romana ſede preſidente fact⁹ eſt
eṗs. Qui dū vitā clericoꝝ repēte corrigere voluit oēs
in ſui odiū cōcitauit: ⁊ eū velut furioſum declinabāt ⁊
apud oēs ei detrahebāt. Et qꝛ nūq̄ aliquē ad prādiū
inuitabat: nec ab aliquo inuitari volebat: dicebāt eum
hoc iō facere qꝛ turpiter mādūcaret. Alij ꝓpter excel=
lentē ⁊ exq̄ſitū vſum ciboꝝ hoc eū facere predicabant.
Reuera aūt ꝓpt abſtinētiā ſtomachū ⁊ caput ſepe do=
lebat: ⁊ iō prādioꝝ ꝯuiuia euitabat. Pplˢ autē ꝓpter
ſermones quos in eccleſia faciebat eū plurimū dilige=
bat: ⁊ paruipendēs q̄ cōtra eū emuli loquerētur. Ap=
poſuit q̄ꝫ ioānes et quoſdā ꝓcerū obiurgare: ⁊ iō cōtra
eum maior inuidia eſt accēſa. Aliud q̄ꝫ fecit qđ cūctos
valde cōmouit. Eutropi⁹ nāq̄ ꝓpoſit⁹ impatoris ⁊ ha
bens cōſulis dignitatē volēs in q̄buſdā ad eccleſiā cō=
fugientib⁹ ſe vindicare: ſtuduit vt lex ab impatore po=
neret vt nullus ad eccliā cōfugeret: imo q̄ dudū refu=
gerēt extraherent. Poſt paucos aūt dies cū eutropi⁹
regem offendiſſet ad eccleſiā mox ꝯfugit. Eṗs aūt hoc
audiens ad eū ſub altari latitātē acceſſit: ⁊ homiliam
increpatoriā contra eū faciēs ipm duriſſime obiurga=
uit. Ex qua re multos offendit eo q̄ hmōi infelici non
ſolū noluit miam impendere: ſed inſup nō deſtitit ob=
iurgare. Imperator ergo eutropiū rapiēs eius caput
abſcidit. Pro diuerſis igit cauſis multos hoies fidu=
cialius obiurgabat: ⁊ iō erat plurimis odioſus. Theo=
philus aūt alexādrinus eṗs ioānē deponere volebat
⁊ pͤſbyterū quēdā noīe Iſidoꝝ intrudere affectabat: et
ideo cauſas depoſitiōis diligēter querebat. Populus
autē defendebat ioānem ⁊ eius doctrina mirabili aui=
ditate paſcebat. Sacerdotes quoq̄ ioannes ſm eccle
ſiaſticas ſanctiones viuere cogebat dicens nō debere
frui honore ſacerdotij qui coꝝ vitā cōtēnerēt imitari.
Non ſolum aūt ciuitatē cōſtantinopolitanam ſtrēnue
gubernabat: ſed ⁊ plures circūadiacētes ꝓuincias im
periali autoritate ꝓuidis legibus ordinabat. Cūq̄ co
gnouiſſet in fenice adhuc demonibus ſacrificia mini=
ſtrari: clericos illuc et monachos deſtinauit: oiaq̄ tem=
pla idoloꝝ deſtrui fecit. Eodem tpe gaimas q̄dā erat
gēte celticus cōſilio barbarus ſtudio tyrānico vehemē
ter elatus: arriana hereſi deprauatus magr̄ m̄ militū
fact⁹. Hic impatorē rogauit vt intra ciuitatē ſibi ſuiſq̄
eccleſiā vnā daret. Qđ cum ꝓmiſiſſet rogauit ioannē
vt eccleſiā vnā illi cōcederet vt ſic eius tyrānidē refre=
naret. At ioānes virtute fortiſſim⁹ ac totus zelo igni=
tus: noli inq̄t o impator hoc ꝓmittere: nec ſanctū cani
bus dare: nec hūc barbarum metuas: ſed ambos nos
iube vocari: ⁊ ſub ſilētio inter nos que dicuntur audi.
Ego nāq̄ huius linguā ſic refrenabo: vt hmōi petere
non pͤſumat. Qđ audiēs impator gauiſus eſt: ⁊ vtrūq̄
altera die vocauit. B. ¶ Cūq̄ gaimas vnū ꝓ ſe orato=
rium peteret: ait ioānes. Vbiq̄ tibi diuina dom⁹ apta
eſt vt nullus te vetet orare. At ille. Ego alterius ſecte
ſum ⁊ vnū tēplum cū meis hr̄e depoſco. Multos q̄dē
pro romana repu. labores aſſumpſi ⁊ ideo nō debeo in
mea petitione cōtēni. Cui ioānes. Plurima premia ⁊
que trāſcendūt tua certamina recepiſti. Magr̄ militū
factus es: ⁊ conſulari toga inſuper exornatus: ⁊ oportet
te cōſiderare q̄d dudū fueris: ⁊ qualis mō cōſpiciaris.
Que priſca paupertas: ⁊ q̄ mō ſubſtātia: q̄b⁹ veſtimētis
ante vtebaris ⁊ q̄bus ornaris mō. Igit qꝛ pauci labo=
res maxima tibi p̄mia cōtulerunt cōtra honorantē te
nō ſis igratus. His ſermōib⁹ eius os obſtruxit: ipm q̄
cōpulit vt taceret. Dū igit cōſtātinopolitanā vrbē ſtrē=
nue gubernaret gaimas iperiū ambiēs cū in die nihil
agere poſſet: nocte barbaros miſit q̄ palatiū cōcrema
rent. Tūc apte mōſtratum eſt quō ſctūs ioānes cuſto=
diebat ciuitatē. Barbaris eīn angeloꝝ armatoꝝ īgēs
corpus habentiū copioſa turba apparuit q̄ ipſos ꝓti=
nus effugauit. Qđ cū dn̄o ſuo nūciaſſet: ille valde mi=
ratus eſt ſciens exercitū militū ꝑ ciuitates alias cōſti=
tutum. Cū igit ſequēti nocte eos iterū deſtinaſſet a vi=
ſione angeloꝝ ſunt ſilr̄ effugati nouiſſime ille egreſſus
miraculū vidit ⁊ fugit eſtimās milites in die latere et
nocte ciuitatē cuſtodire. Egreſſus inde ad traciā iuit:
⁊ magno cōgregato exercitu cūcta vaſtabat: timētib⁹
cunctis barbaricā feritatē. Impator ergo ioanni ſan=
ctiſſimo onus legatiōis impoſuit. Ille aūt inimicitia=
rum immemor alacriter eſt ꝓfect⁹. Gaimas xo agno
ſcens ei⁹ fiduciā pietate aſſumpta lōgo itinere eidem
occurrit ſuiſq̄ oculis dexterā eius circūpoſuit: ⁊ filios
ſuos ſacra eius genua oſculari p̄cepit. Hui⁹ nāq̄ virtu
tis ioānes fuit vt etiā valde terribiles humiliari coge
ret ⁊ timere. C. ¶ Eodē q̄ꝫ tpe q̄ſtio mota eſt vtrū de⁹
corpus haberet ex qua q̄ōne cōtentiones ⁊ certamina
ſurrexerūt: alijs hoc alijs aliud affirmantib⁹ maxime:
m̄ monachoꝝ turba ſimpliciū eſt decepta: dicētiū deū
corporea forma eſſe diſtinctū. Theophilus autem eṗs
alexandrinus ꝯtrium ſapiebat: ita vt in eccleſia contra
eos q̄ humane forme deū aſſeruerāt cōtēderet ⁊ deum
incorporeū predicaret. Qđ egyptiorū monachi agno=
ſcentes habitacula ſua reliquerūt ⁊ alexādriā venien=
tes ſeditionē cōtra theophilū excitauerūt: ita vt eum
occidere niterent. Qđ ille cognoſcēs ⁊ timēs ait illis.
Sic vos inq̄t video ſicut dei vultuꝫ. Et illi. Si vere in=
quiunt dicis: qꝛ vultus dei ſic eſt vt nr̄ anathematiza
libros origenis q̄ nr̄e opiniōi aduerſant. Qđ ſi nō fece
ris q̄ impatorib⁹ et deo rebellis es a nobis opprobriū
ſuſtinebis. Et ille. Nolite in me ſeuire. Ego q̄dē q̄ vo=
bis placent facio ⁊ ſic monachos a ſuo impetu reuoca
uit. Exercitati vero ⁊ ꝑfecti monachi i hoc ſeducti nō
ſunt: ſꝫ ſimplices ardore fidei ꝯ frātes ꝯtrium ſapiētes
inſurrexerūt ⁊ multos occidi fecerūt. Dū hec in egypto
fierēt ioānes apud ꝯſtātinopolim doctrina florebat ⁊
apđ oēs admirabilis habebat. Verū cū arriani pluri=
mū pullularēt: ⁊ extra ciuitatē eccleſiā haberēt: ſabba
to tn̄ et dn̄ica intra portas ⁊ portic⁹ ꝯgregati hymnos
⁊ antiphonas nocte cātabāt. Diluculo aūt cū ipſis an=
tiphonis ꝑ mediū ciuitatē portas egreſſi ad ſuā eccle=
ſiam ꝯcurrebāt. Hec aūt ad vituperationē ortodoxoꝝ
facere non ceſſabant frequenter hoc decantentes. Vbi
ſunt q̄ dicunt tria xtute vnū? Ioānes aūt metuens ne
ſimplices his cantibus traherent: inſtituit vt fideliuꝫ
turba nocturnis hymnis inſiſteret vt ⁊ illoꝝ opus ob=
fuſcaret: ⁊ fideliū ꝓfeſſio firmaret. Fecitq̄ cruces argē
teas que cū argēteis cereis portabantur. Tūc arriani
zelo accenſi inuidie vſq̄ ad necē inſurgūt. Vna igitur
nocte petra ꝑcuſſus eſt briſon eunuchus auguſte q̄ ad

dere ꝛ vba doctoris audire. Jnualuit igr ppl's coactuſq́ eſt ſermonē facere ad ppl'm ad in ſua cathedra reſide- ret. Theophil' igr aufugit. Qui cū Jeropolim adue- niſſet mortuꝰ eſt eiuſdē ciuitatis epō ꝛ ibi lamū ſctiſſi mus mōachꝰ e electꝰ. At ille cū crebro refugeret ei teo phil' ſuadebat vt ſue electiōi ꝯſenſū p̄beret. Tūc ille ꝑmiſit dicēs. Cras qđ dño placet ipſe ſaciat. Craſtina ḡ die venientes ad cellā ſuā eū vt ep̄m ſuſciperēt inſtāter rogabāt. Qui ait. Orēmꝰ p̄rio ad dñz. Qui dū oraret mortē ī ipā oroñe terminū vite ſuſcepit. Jo. itaq́ do- ctrine ſedule inſiſtebat. Eo aūt tpe ſtatua argētea cla- mide circūamicta ī platea iuxta eccl'am ſctē ſophie ad honorē eudoxie auguſte ꝯſtituta erat. vbi milites ꝛ p- ceres luſus publicos exercebāt. Qđ q̄dē Joāni pluri- mū diſplicebat cū videret hoc ad eccl'ie ſpectare iniu- riam. Cōſueta igr fiducia rurſus linguā ſuam ar mauit. Et cū oporteret principes ſupplicatiōis verbo deflectere vt a tali luſu recederēt hoc nō fecit ſꝫ ipetu ſui vſus eloquij iubētes fieri talia maledicebat. Augu ſta vo rurſus ad ſuā hoc trahebat iniuriā: ꝛ denuo labo labat vt aduerſus eū ſynodus iterū celebraret. Hoc ſē tiēs ioānes illā famoſiſſimā ī eccl'ia ꝓtulit homeliā: cuius initiū eſt. Rurſus herodias inſanit: rurſus tur- bat: denuo ſaltat: denuo caput ioānis in meſſorio con- cupiſcit accipe. Qđ ſciñ ad iracūdiā pl' incitauit augu ſtā. Vñ aūt q̄dā ioānē vellet occidere a ppl'o e ꝯpreben ſus ꝛ ad iudicādū traditꝰ. Sꝫ a ꝑfecto ne occideret ere ptus ē. Quidā etiā ſeruꝰ cuiuſdā p̄ſbyteri ī eū impetū faciēs ipm occidere molitꝰ eſt. Qui dū a q̄dā teneret ip̄ſ q̄ tenebat ꝛ aliū aſtātē ꝛ tertiū pcuſſit. Tūc clamo re facto multis ꝯcurrētibꝰ plrimos iterfecit. Ex illo tpe ppl's ioānē cuſtodiebat: ꝛ domū diebꝰ ac noctibꝰ mu- niēs. Suadēte igr auguſta ep̄i ꝯſtantinopolim ꝯuene- runt ꝛ accuſatores ioānis fortiter inſiſtere ceperūt. Cuꝫ aūt feſtiuitas natalis dñi ſupueniſſet mādauit impa- tor ioāni qđ niſi priꝰ criminibꝰ ꝑ̄ caruerit nō cōicaret ei- dē. Ep̄i aūt nihil ſꝫ eū regierūt niſi qꝫ poſt depoſitionē reſidere ī ſede ep̄ali ſine decreto ꝯcilij p̄ſūpſiſſet. Et ſic dānauerūt eū. Appropinquāte tandē ſolēnitate paſcha li mādauit ei impator nō poſſe ſecū ī eccl'ia manere cū eū duo cōcilia ꝯdēnaſſent. Vacabat igr̄ ioannes ꝛ ne- quaq̄ ī eccl'iam deſcēdebat. Jlli q̄ ioāni fauebāt ioan- nite dicebant. Poſt hoc aūt impator ioānē de ciuitate expelli fecit ac duci in exiliū in quādā ciuitatē paruā: vbi fines ſunt pōti impij rōmani q̄ loca crudeliſſimis barbaris ſunt vicina. Sꝫ clemēs dñs nō ꝑmiſit diu in locis talibꝰ athletā ſuū fideliſſimū cōmorari. Hoc ino cētius papa audiēs moleſte ferebat: voleſq́ ꝯciliū ce lebrare ſcripſit clero cōſtantinopolitano ne ioāni ſuc- ceſſorē aliquē ordinarēt. Cū igr lōgo fuiſſet itinere fa- tigatus ꝛ dolore capitis vehemētiſſime cruciatꝰ: nec- nō ardorē ſolis intolerabilē pateret: ſctā illa aīa ī cal mania. xiiij. die mēſis ſeptēbris e carne ſoluta ē. Quo defuncto grando vehemēs in cōſtantinopolim ꝛ oīa ſuburbana deſcendit dicentibus cūctis hoc dei iracun- dia geſtum eſſe eo qꝫ iniuſte ioannes fuerit condemna tus. Quibꝰ verbis fidē fecit mors auguſte ꝑrimus ſub ſecuta. Quarta nāq́ die poſt grandinem eſt defuncta. Mortuo quoq́ ollm doctore terrarꝫ occidētales ep̄i cū orientalibꝰ nullatenus cōicare voluerunt donec illꝰ ſacratiſſimi viri nomē inter predeceſſores ep̄os pone- rent. Uerū theodoſiꝰ xp̄ianiſſimus filiꝰ predicti archa- dij qui aui ſui nomē ꝛ pietatem tenebat ſacras huiꝰ do ctoris reliquias in mēſe ianuario in regiam ciuitatē tranſferri fecit. Cui fideliſſimus ppl's cū lāpadibus et cereis obuiauit. Theodoſius aūt ſuppliciter eius ado rans reliquias ꝛ pro archadio ꝛ Eudoxia genitoribus ſupplicauit vt ignoranter delinquētibꝰ veniam ꝯdona ret. Dudū eīn parentes eius mortui fuerāt. Hic Theo doſius clemētiſſimus fuit adeo vt nullū ſe ledentium morti adiudicaret dicēs. Utinam eſſet mihi poſſibile ad vitam etiam mortuos reuocare. Eius curia mona ſterium videbatur matutinas laudes agebat: codices diuinos legebat. Huic erat vxor noīe eudoxia q̄ heroi- co metro poemata multa ꝯfecit. Habuitq́ filiam noīe eudoxiā quā valētiniāo quē ipatorē fecerat dedit vxo- rem. Hec oīa de hiſt. tripartita extracta ſunt. Mortuꝰ eſt aūt circa annos domini. cccc.

De ſanctis Cornelio ꝛ Cypriano. cxxxij. A

Cornelīꝰ interp̄tatr intelligēs circūciſionē. Jpſe eīn intellexit: ꝛ intelligēdo ſeruauit circūciſionem a ſuperfluis: licitis ꝛ ēt neceſſarijs. Uel corneliꝰ dicit a cornu ꝛ leos qđ eſt ppl's: quaſi cornu. i. fortitudo popli. Cyprianꝰ dr̄ a cypro qđ eſt mixtura ꝛ ana qđ eſt ſurſū: vel dr̄ a cypro qđ eſt meſtitia vel hereditas. Jpſe enim habuit ſupernā mixturam grē ꝛ virtutum: meſtitiam peccatorum: ꝛ hereditatem celeſtium gaudiorum.

Cornelius papa ſucceſſor ſcti Fa biani a decio ceſare cū ſuis cleri- cis in exiliū relegat: ibiq́ a ſancto cy- priano carthaginēſi ep̄o līas cōforta- tionis accepit. Tādē de exilio reductꝰ decio p̄ntatr: ꝛ dū immobilis ꝑmane- ret: iuſſit eū decius plūbatis cedi: pre cepitq́ vt ad tēplū martis duceretur vt ibi aut ſacrificaret aut ſnīaꝫ capita lem ſubiret. Cū ergo illuc duceret mi les quidā rogauit eū vt ad domū ſuā diuerteret: ꝛ pro vxore ſua ſaluſtia que p. v. annos para lytica iacebat oraret. Que dū ad orationē eius ſanata eēt. xx. milites cū ipſa ꝛ viro ſuo dño crediderunt. Qui oēs iubente decio ad tēplū martis deducti ꝛ in illō ex puētes cum ſancto cornelio martyrizati ſunt. Paſſus eſt aūt circa annos dñi. cclij. Cyprianus aūt carthagi nenſis ep̄s in eadem ciuitate patrono ꝓconſuli p̄ntatr. Qui cum a fide nullatenus mutari poſſet in exilium mittit. Jndeq́ reuocatus ab a nglirico ꝓconſule q̄ p̄fo no ſucceſſerat ſnīam capitalem accepit. Qua ſnīa la ta dicit cyprianus. Deo gratias. Cum aūt ad locuꝫ cū ſpiculatore veniſſet precepit ſuis vt eidem ſpiculatori pro mercede. xv. aureos darent. Accipienſq́ linteum manu ſua oculos texit. ꝛ ſic coronam ſuſcepit circa an nos domini. cclvj.

De ſancta Euſemia. cxxxiij. A

Euſemia dicit ab eu qđ eſt bonū ꝛ femina q̄ſi bona femina. i. vtilis honeſta ꝛ delectabilis: qꝛ hoc tri plici mō dr̄ bonū. Fuit eīn vtilis aliis ꝑ cōuerſationē honeſta ſibi per morū ꝯpoſitionē: delectabilis deo ꝑ ce leſtem cōtēplationē. Uel euſemia dr̄ quaſi euſonia qđ eſt ſuauis ſonoritas. Suauis aūt ſonus fit tribus mo dis. ſ. voce vt in cantu: pulſu vt in cithara: flatu vt ī or

gano ſic beata euſemia fecit deo dul cē ſonū cū voce predicationis: cū pul ſu bone operationis: ꝛ cū flatu inter ne deuotionis. B

Euſemia filia Senatoris videns xp̄ianos tpe diocletiani tam di- uerſis penis laniari ad priſcū iudicē properauit: ꝛ chriſtū publice cōfitēs exemplo ſue cōſtantie etiā viros ani mos cōfortabat. Cū igr iudex chri- ſtianos ſucceſſiue occideret alios ꝑ

ſentes eſſe iubebat vt ſaltē territi imolarēt dū cōſtan-
tes tā crudelr laniari viderēt. Cū ḡ corā euſemia ſan-
ctos crudelr detrūcaret ipſa coꝝ cōſtantia amplı⁹ pro
uocata iniuriā a iudice ſe pati clamabat. Tūc iudex ga
uiſus eſt putās eā ſacrificiis velle cōſentire. Vn̄ cū ab
ea quā ſibi iniuriā faceret requiſiſſet: Illa ait. Cū ſim ge
nere nobilis cur mihi ignotos ⁊ aduenas antepōis ⁊
priores facis ad xp̄m pertingere ⁊ ad ꝓmiſſam glām p
uenire. Cui iudex. Putabā te ad mētē rediſſe ⁊ gaude
bā te tue nobilitatis vel ſexus meminiſſe. Recluſa igr̄
in carcere ſequēti die cū vinctis ſine vinculis adducta
iterū grauiſſime eſt cōq̄ſta cur ꝯ legē imꝑatoꝝ ſibi ſoli
a vinculis ꝑcereṫ. Tūc alapis duriſſime ceditꝰ ⁊ in car
cere recluditꝰ. Quā iudex ſecut⁹ ex libidine opprimere
voluit. Sed illa viriliter reluctāte manū eius virt⁹ diui-
na ꝯtraxit. Tūc putans ſe incantatum ꝑpoſitū dom⁹
ſue ad eā direxit: multa ꝓmittēs ſi eā faceret cōſentire
Sed ille carcerē clauſum nec clauibus aperire potuit
nec ſecuribus frāgere donec a demone arrept clamās
⁊ ſeipm̄ dilanians vix euaſit. Deinde educta poſita ē ſu-
per rotam cuius vectes carbonibus pleni erant arti-
fex intra rotam tale ſignū trahētib⁹ dedit vt qn̄ ſonū
faceret ſimul traherēt ⁊ ſic exeūte igne vectes corpus
eius diſſiparent. Sed nutu dei ferramētū quo rota tē-
perabatꝰ de manu eius decidēs ſonū fecit: ⁊ cōtinuo il-
lis trahētibus rota artificē cōminuit ⁊ euſemiā ſtātē
ſuper eā illeſam ſeruauit. Tūc parētes artificis lamen
tātes ſuppoſito igne ipſam cū rota cōburere voluerūt.
Sed rota cōbuſta euſemia ab angelo ſoluta in quodā
loco excelſo incolumis ſtare cōſpicitꝰ. Appellian⁹ iudi
ci ait. Virt⁹ xp̄ianoꝝ nō niſi in ferro vincitꝰ: vn̄ conſulo
vt eā facias decollari. Erectis igr̄ ſcalis cū q̄dā ad eā
capiendā manū mittere vellet mox tot⁹ paralyſi ſolu
tus vix inde ſemiuiu⁹ eductus eſt. C. ¶ Ali⁹ aūt noīe
ſoſtenes aſcendēs cōtinuo mutatus ab ea veniā petijt:
⁊ euaginato gladio ad iudicē clamauit ꝙ ſeipm̄ liben-
tius occideret q̄ eā quā angeli defendebāt ꝯtingeret.
Deniq̄ inde educta: iudex cācellario ſuo dixit vt ad eā
oēs petulantes iuuenes ꝯuocaret: q̄ tādiu illā illude-
rent donec fatigata deficeret. Sꝫ ille ad eā ingrediēs:
⁊ multas v̄gines ſplēdidiſſimas circa eā orātes vidēs
monitis ei⁹ ꝓtinus xp̄ian⁹ effectus eſt. Preſes vero p
capillos v̄ginē ſuſpēdit. Sed immobilē ꝑmanentē ne
gato cibo in carcerē recludi fecit: vt .vij. die inter qua-
tuor magnos lapides ſicut oliua ꝯſtringeretꝰ. Illa v̄o
quotidie ab angelo ſatiata dū ſeptīo die intra lapides
duriſſimos poſita eēt ad eius orōnem illi lapides in ci
nerē tenuiſſimū ſunt redacti. Vn̄ preſes ſe victū a puel
la erubeſcēs eā in foueā ꝓijci iuſſit vbi tres tante im-
manitatis beſtie erāt ꝙ oēm hoīem deglutirent. Que
ſtatim blandiendo ad virginē ꝯcurrētes ⁊ iunctis ad-
inuicē caudis ei quaſi cathedrā ad ſedendū ꝑbentes:
iudicē hoc vidētē vehemētius ꝯfuderūt. Vn̄ cū preſes
fere pre anguſtia moreretꝰ: igreſſus carnifex vt dn̄i ſui
iniuriā vindicaret gladiū in latus ſuū fixit ⁊ xp̄i mar-
tyrem fecit. Quē iudex ꝓ mercede ⁊ veſte ſerica induit:
⁊ torque aureo circūdedit. Sed egrediēs a leone arri-
pitꝰ ⁊ ab eo penitus deuoratꝰ. Vn̄ ſui cū diutius ꝑquirē
tes vix pauca eius oſſa cū veſte ſerica et torque aureo
reppererūt. Priſcus quoq̄ iudex ſeipm̄ comedēs mor-
tuus eſt inuētus. Sācta aūt euſemia in calcedonia cū
honore ſepulta eſt. Meritis cuius oēs iudei ⁊ gentiles
calcedonie in xp̄m crediderūt. Paſſa eſt aūt circa an-
nos dn̄i .cclxx. Ambro. de hac virgine in p̄fatione ſic
ait. Virgo alma triūphatrix euſemia virginitatis reti
nēs mitram paſſionis meruit veſtiri corona. Cui⁹ pre
cibus hoſtis inimic⁹ euincitꝰ priſcus aduerſarius ſupe
ratur a fornacis igne v̄go ſoſpes eripitꝰ: duri lapides in
puluerem ꝯuertuntꝰ. Fere māſueſcūt: colla ſubmittūt:
atq̄ omnia penarum ſupplicia eius oratione ſuperan
tur. Nouiſſime gladij mucrone confoſſa carnea relin-
quens clauſtra celeſti choro iūgitur leta. hec ſacra vir-
go tibi dn̄e eccleſiam tuam cōmendet: hec ꝓ nobis pec
catoribus interpellet: hec etiam vota noſtra vt virgo
vernula illibata tibi preſtet.

¶ De ſancto Lamberto. cxxxiiij. A.

LAmbert⁹ nobilis gn̄e ſꝫ nobilior
ſctītate vite ⁊ a primeuo etatiſ ſue
lrīs eruditus adeo ꝓ ſuā ſctītate ab
oībus amabatꝰ vt poſt theodardum
magr̄m ſuū in receſſis eccīe i epm̄ me
ruit ꝓmoueri. quē childeric⁹ rex plu
rimū diligebat ⁊ ꝑ oīb⁹ ep̄is charū
ſemper habebat. Sꝫ creſcēte inuido-
rū malitia cū ſine cā impij expellen-
tes honore debito priuauerūt: ⁊ fera
mundum in eius cathedrā ſtatuerunt. At Lambert⁹
monaſteriū ingreſſus per .vij. annos ibidē optime con
uerſatus eſt. Quadā vero nocte ad orationē ſurgēs in
pauimēto per ignorātiam ſonū fecit. Quod audiēs ab
bas dixit. Quiſq̄s hūc fecit ſonū ſtatim vadat ad cru-
cē. Tūc Lābertus ilico nudis pedib⁹ in cilicio ad cru-
cē cucurrit. ibiq̄ tādiu ⁊ in niue ⁊ gelu ac glacie fixus
ſtetit donec fratrib⁹ poſt matutinas ſe calefaciētibus
abbas eū deeſſe cognouit: ⁊ audiēs a quodā fratre ꝙ
ille eſſet q̄ ad crucē iuiſſet eū introduci fecit ⁊ ab ea cū
monachis veniā poſtulauit. Ille v̄o nō ſolū clemēter
indulſit: ſed ⁊ de bono patiētie eis ſublimiter predica
uit. Poſt .vij. annos feramūdus expulſus eſt ⁊ ſanct⁹
Lābertus iubēte pipino ad ſedem propriā eſt reduct⁹.
Cum aūt ſicut prius v̄bo ⁊ exēplo polleret: inſurgētes
in eum duo maligni eū grauiter inſectare ceperunt.
Quos amici pontificis eos ſicut meruerāt occiderunt
Eo tp̄e lābertus pipinum de quadam meretrice quā
tenebat plurimū increpauit. Dodo autē ꝯſanguineus
eoꝝ qui occiſi fuerant ⁊ frater ipſius meretricis dome
ſticus aule regie cōgregato exercitu domū ep̄i circum
quaq̄ obſedit: volens occiſorum necē in ſanctū vindi-
care lambertū. At cū puer lāberto in orone poſito nū
tiaſſet ille ꝯfiſus in dn̄o vt eos expugnaret mucronē
arripuit. Sed ad ſe rediēs gladium de manu proiecit:
melius iudicās vt ꝑſiſtēdo ⁊ moriendo vinceret q̄ vt
ſacratas man⁹ de impioꝝ ſanguine macularet. Tunc
vir dei ſuos admonuit vt peccā ſua ꝯfiterentꝰ ⁊ mortem
patiēter ſuſtinerēt. Statimq̄ impij irruētes ſctm̄ i orō
ne lābertū ꝓſtratū ꝑemerūt circa annos dn̄i .dcxx. qui
bus diſcedētib⁹ q̄dā ex ei⁹ famulis euadētes corp⁹ ei⁹
occulte ad cathedralem eccliam nauigio ꝑduxerūt: et
cum multa ciuitatis meſtitia ſepulture dederunt.

¶ De ſancto Mattheo apoſtolo. cxxxv. A.

MAttheus binoīus extitit. ſ. mattheus ⁊ Leui:
Mattheus aūt interpretatꝰ donū feſtinationis:
vel donator conſilij. Vł dr̄ mattheus a magn⁹ ⁊ theos
quod eſt deus quaſi magnus deo. vł a manus ⁊ theos
quaſi manus dei. Fuit eīm donum feſtinationis per fe
ſtinam conuerſionem: donator conſilij per ſalubrē pre
dicationem: magnus deo per vite perfectionem: ma-
nus dei per euangelij deſcriptionem. Leui interpretatꝰ
aſſumptus vel applicatus ſiue additus aut appoſitus
Fuit eīm aſſumptus ab exactione vectigalium: appli-
catus numero aplorum: additus conſortio euāgeliſta-
rum: ⁊ appoſitus cathalogo martyrum.

B

Mattheus apl's i ethiopia predicans i ciuitate que dr̄ nadabar duos magos noīe zaroē ⁊ arphaxat reperit q̄ ita hoīes ſuis artibꝰ demētabāt vt q̄ſcūq; vellēt mēbroꝝ officio ⁊ ſanitate priuare viderent̄. Qui i tātam ſupbiā erupꝑūt: vt ſe q̄ſi deos ab hoībꝰ facerēt adorari. Mattheꝰ aūt apls ꝑdictā ciuitatē ingreſſus: ⁊ apud eunuchū cādacis regine quē philippus baptizauerat hoſpitatus: illa magoꝝ ꝑſtigia detegebat: ⁊ q̄cq̄d ipſi faciebāt hoībꝰ in pernitiē hoc iſte ꝯuerteret in ſalutē. Eunucho aūt .ſ. mattheum interrogāte q̄lr tot linguas loq̄ret̄ ⁊ intelligeret: expoſuit ei mattheꝰ q' ſpū ſctō deſcēdēte oīm linguarū ſciam recepiſſet: vt ſicut illi q̄ ꝑ ſupbiā turrim vſq; i celū edificare volebāt pre ꝯfuſiōe linguaꝝ ab edificatiōne ceſſauerūt ſic apli ꝑ oīm linguaꝝ ſciam turrim nō de lapidibꝰ ſed de xtutibꝰ cōſtruāt per quā oēs qui crediderint in celū aſcēdāt. Et ſic venit q̄ diceret magos illos cū duobꝰ aduenisse draconibꝰ q̄ ignē ſulphureū ex ore ⁊ naribꝰ euomētes cūctos hoīes occideret. Apls aūt ſigno crucis ſe muniēs ad eos ſecure exiuit. Quez mox vt dracones viderūt ante eiꝰ pedes ꝓtinꝰ dormierūt. Dixitq; magis. Ubi eſt ars veſtra? Excitate eos ſi poteſtis. Ego aūt niſi dn̄m rogaſſem q' in me cogitaueratis inferre in vos ꝓtinꝰ retorſiſſem. Cū aūt apls ꝯueniſſet i noīe Jeſu draconibꝰ vt abirēt ꝑcepit ⁊ nullum ledētes ꝓtinꝰ abierūt. Cepit q; pplo de glīa paradiſi terreſtris magnū ſermonē ꝯtexere aſſerēs ipm oībꝰ montibus eminere ⁊ ꝓximū celo eſſe ſpinas vel tribulos ibi nō eſſe: lilia vel roſas ibi nō marceſcere: ſenectutem ibi nō euenire: ſed hoīem ibi iuuenē ſemꝑ manere angeloꝝ organa ibidē ſonare: aues vocatas continuo obedire. De hoc aūt paradiſo terreſtri dicit hoīem eiectū eē: ſed per xp̄i natiuitatē in paradiſum celeſtem reuocatū fuiſſe. Et cū hec pplo loq̄ret̄ ecce ſubito tumultus exortus eſt in quo regis filius mortuus plāgebat̄. Quē cū magi ſuſcitare nō poſſent: ſuadebāt regi q' in deoꝝ ꝯſortium raptꝰ fuiſſet: ⁊ ideo ſimulacrū ⁊ tēplū ſibi cōſtrui oporteret. Predictꝰ autē eunuchꝰ magos cuſtodire faciēs aplm aduocauit. Qui oꝛōne fuſa eū ꝓtinus ſuſcitauit. Quapropter rex noīe egyptꝰ hoc viſo ꝑ vniuerſas ſuas ꝓuincias miſit dicēs. Uenite ⁊ videte deū in effigie hoīs latentē. Uenerunt igit̄ cū coronis aureis ⁊ diuerſis ſacrificioꝝ generibus volētes ſacrificare ei. Quos mattheus cōpeſcuit dicēs. Uiri q̄d facitis. Ego deꝰ nō ſum: ſ; ſeruꝰ dn̄i ieſu xp̄i. Illi igitur de auro ⁊ argēto qḋ ſibi attulerāt ipſo iubēte eccliam magnā fabricauerūt quā intra .xxx. dieꝝ ſpaciū ꝯſūmauerunt. In qua apls .xxxiij. annis ſedit ⁊ totā egyptū ad fidē cōuertit: rex aūt egyptꝰ cū vxore ſua ⁊ oī pplo baptizatꝰ eſt. Ephigeniā q; filiā regis apls deo dicatā pluſq̄ .cc. xginibꝰ ꝑfecit. ¶ Poſt hoc hirtacus regi ſucceſſit ⁊ xginē predictā ꝯcupiſcēs dimidiū regni ſui aplo ꝓmiſit ſi eā in ꝯiugiū ſuū ſibi faceret conſentire. Cui apls ait vt iuxta morē ꝑdeceſſoris die dn̄ica ad eccleſiā ꝯueniret: ⁊ p̄ſente ephigenia cū ceteris xginibꝰ q̄ bona ſint iuſta coniugia audiret. Quo rex cū gaudio feſtinauit putās q' ephigenie vellet cōiugiū ſuadere. Mattheꝰ igit̄ xginibꝰ ⁊ oī pplo ꝯgregatis de bono matrimonij diu locutꝰ a rege plurimū eſt laudatꝰ: credēs q' hoc iō diceret vt xginis aīm ad matrimoniū prouocaret. Deīde impato ſilētio ſermonē repetit dicēs. Cū ergo bonū ſit matrimoniū ſi ſaluo federe teneat̄ bene ſcitis aſtantes q' ſi regis ſponſam aliq̄s ſeruoꝝ vſurpare p̄ſumeret: nō ſolū regis offenſam ſ; mortē inſuꝑ mereret̄: nō q2 vxorē duxiſſe ꝓbat̄: ſ; q2 ſpōſam dn̄i ſui accipiēs eiꝰ matrimoniū violaſſe conuincit̄. Itaq; ⁊ tu rex ſciēs ephigeniā regis eterni ſpōſam effectā ⁊ ſacro velamine ꝯſecratā: quō poteris ſpōſam potētioris te tollere ⁊ tuo matrimonio copulare? Quo audito rex ꝑ ira inſaniēs furibūdꝰ abſceſſit. Apls aūt intrepidꝰ ⁊ conſtās oēs ad patiētiā ⁊ cōſtantiā confortauit ⁊ ephigeniā corā ſe ex timore proſtratā cū ceteris virginibꝰ bndixit. Poſt miſſaꝝ aūt ſolēnia rex ſpiculatorē miſit q̄ iuxta altare mattheū ſtātē ⁊ expāſis manibus in celum orātē miſſo a tergo gladio īterfecit ⁊ martyrē fecit. Qḋ ppl's audiēs ad palatiū regis oīa incēſurꝰ ꝓperabat. Sꝫ a p̄ſbyteris ⁊ diaconibꝰ vix detēti apli martyrium cū gaudio celebrauerūt. Rex xo cū nec ꝑ matronas ad eā directas nec ꝑ magos ephigeniā poſſet aliquatenꝰ immutare totā eiꝰ domū igne copioſo vallauit: vt ipſaz cū ceteris virginibꝰ ꝯcremaret. Apls aūt eiſdē apparens oēm ignē ab earū domo excuſſit. Qui erūpēs regis palatiū inuaſit: ⁊ ſolo rege euadēte vix cū vnico filio cūcta ꝯſumpſit. Statimq; filiꝰ arreptꝰ a demonio patris crimina ꝯfitēs ſepulchꝛū apli ꝓperauit. Pater xo turpiſſimus leproſus effectꝰ cū curari nō poſſet manu ꝓpria gladio ſe peremit. Ppl's aūt fratrē ephigenie ab aplo baptizatū regē ꝯſtituit. Qui ꝑ ānos .lxx. regnauit ⁊ filiū ſuū ſibi ſubſtituēs xp̄ianū cultū magnifice ampliauit: ⁊ totā ethiopie ꝓuinciā eccliis xp̄i repleuit: zaroes aūt ⁊ arphaxat ab ea die qua regis filiū apls ſuſcitauit in ꝑſidē fugerūt. Sꝫ ſimō ⁊ iudas ibidē eos vicerūt. C. ¶ Notādū q' in .b. mattheo q̄tuor principalr̄ ꝯſiderant̄. Primū eſt obediētie velocitatis: q2 mox vt xp̄s eū vocauit: ꝯtinuo teloneū reliq̄t nec dn̄os ſuos timēs rōnes vectigaliū impfectas reliq̄t et xp̄o pfecte adheſit. Pro hac velocitate obediētie quidā occaſione erroris ſibi aſſumpſerūt ſicut recitat hiero. in originali ſuꝑ ꝑdictū locū dicēs. Arguit in hoc loco porphyrius ⁊ iulianꝰ auguſtꝰ vel impitiā hiſtorici mētientis: vel ſtultitiā eoꝝ q̄ ſtatim ſecuti ſunt ſaluatorē q̄ſi irratiōabilr̄ quēlibet vocātē hoīez ſint ſecuti: cū tāte virtutes tātaq; ſigna p̄ceſſerīt q̄ aplos antēq̄ crederēt vidiſſe nō dubiū eſt. Certe fulgor ipſe ⁊ maieſtas diuinitatis occulta q̄ etiā in hūana facie relucebat: ⁊ primo ad ſe vidētes trahere poterat aſpectu. Si eñ in magnete lapide hec eſſe virtꝰ dr̄: vt anulos ⁊ feſtucas ſibi copulet ⁊ q̄tomagis dn̄s oīm creaturaꝝ ad ſe poterat trahere quos volebat. Hec hiero. Scd'z eſt eius largitas ſiue liberalitas: q2 ſtatim fecit ei ꝯuiuiū magnū in domo ſua. Qḋ quidē ꝯuiuiū nō tm̄ fuit magnū ex ratiōe laute ꝑparatiōis: ſed etiā fuit magnū primo rōne voti q2 cū magno affectu ⁊ deſiderio ipm recepit. Scd'o rōe myſterij: q2 illḋ fuit īdicatiuū magni myſterij. Qḋ myſteriū exponit glo. ſuꝑ lucā dicēs. Qui domicilio xp̄m recipit interno maximis exuberātiū paſcit̄ delectatiōibꝰ voluptatū. Tertio rōe documētoꝝ q2 ibi magna documēta exhibuit: ſicut miām volo ⁊ nō ſacrificiū: ⁊ nō egēt q̄ ſani ſunt medico ⁊c. Quarto rōe inuitatoꝝ: q2 magni diſcūbētes etiā inuitati fuerunt. ſ. xp̄s ⁊ diſcipuli eius. Tertiū eiꝰ humilitas q̄ apparuit in duobꝰ. Primo ī hoc qḋ ſe publicanū manifeſtauit. Ceteri euāgeliſte vt dicit glo. verecūdie eā ⁊ euāgeliſte honore nomē vulgatū nō ponūt. Ipſe xo qḋ ſcriptū eſt iuſtꝰ in p̄mis accuſator eſt ſui mattheū ſe ⁊ publicanū noīat vt oſtēdat nulliū ꝯuerſuz debere de ſalute diffidere cū apls ⁊ euangeliſta de publicano repēte ſit factꝰ. Scd'o in hoc q' ad ſuas iniurias patiēs fuit. Qn̄ eñ phariſei murmurabant q' xp̄s ad hoīem pctōrē diuertiſſet: potuiſſet eis

matthe⁹ rñdiſſet ac dixiſſet. Uos poti⁹ miſeri ac pctõ-
res eſtis q̄ vos iuſtos arbitrãtes medicũ refugitis: ego
aũt i. ĩ pctõr dici nõ valeo: q̄ ad medicũ ſalutis ꝯfugio·
⁊ eidẽ vuln⁹ meũ nõ abſcõdo. D. ¶ Quartũ ẽ euãgeliũ
ipſi⁹ in eccl'ia magna ſolẽnitas. Et⁹ eñ euãgeliũ p ce-
teris euãgelijs magis in eccl'ia frequentaꝫ ſicut ⁊ pſal
mi Dauid ⁊ ep'le pauli pre ceteris ſcripturis amplius
in eccl'ia recitanꝫ. Cui⁹ hec eſt rõ: qm̃ teſte Jacobo tria
ſunt gña pctõꝝ. ſ. peccatũ ſuperbie: luxurie ⁊ auaritie.
Pctõ ſupbie peccauit ſaulus a ſole ſuperbiſſimo rege
dictus: q̄ eccl'iam ſupra modũ ꝑſecutus eſt. Pctõ luxu
rie peccauit Dauid q̄ adulterium cõmiſit: ⁊ ꝓpter ipm
adulterium fideliſſimum militẽ vriã occidit. Pecca-
to auaritie peccauit matthe⁹ q̄ ꝑ auaritiã lucris turpi
bus inhiabat. Fuit eñ telonari⁹. Eſt aũt teloneũ vt di
cit Iſido. locus ĩ portu maris vbi merces nauiũ ⁊ nau
tarũ emolimẽta reddunꝫ. Telos aũt grece vt dicit Be
da latine dr̃ vectigal. Lꝫ igr̃ iſti pctõres extiterint eoꝝ
tñ pnĩa adeo placuit vt nõ ſolũ dñs eoꝝ culpis ignoſce
ret: ſed ẽtiã in eis dona ſua multiplicius cumularet. Nã
ſeuiſſimũ ꝑſecutorẽ fecit fideliſſimũ predicatorẽ: adul
terũ ⁊ homicidã fecit ꝓphetã ⁊ pſalmiſtã: lucris inhiã
tẽ ⁊ cupidũ fecit apl'm ⁊ euãgeliſtã. Jdõ igr̃ hoꝝ triũ di-
cta nobis tã frequẽtius recitanꝫ: vt nulli⁹ qui cõuerti
voluerit deſperet de venia: qm̃ tãtos in culpa tales cõ
ſpicit fuiſſe in gr̃a. Notandũ inſup ꝙ ſm̃. b. Amb. circa
ꝯuerſionẽ. b. matthei q̄dã ex ꝑte medici q̄dã ex ꝑte inſir
mi ſanati: quedã ex parte modi ſanandi ꝯſiderant. In
medico tria fuerũt. ſ. ſapiã qua radicẽ morbi cognouit
bonitas qua medicamẽta adhibuit: potẽtia qua ipſuꝫ
tam ſubito mutare potuit. De his trib⁹ ſicut idẽ dicit
Amb. in perſona ipſius Matthei. Hic põt auferre cor
dis mei dolorẽ ⁊ aĩe pallorẽ q̄ nouit occulta. Et hoc ꝙ-
tũ ad primũ. Inueni medicũ q̄ in celis habitat ⁊ ĩ ter-
ris ſpargit medicamẽta. Hoc quãtũ ad ſcðm. Hic põt
ſolus ſanare vulnera mea q̄ neſcit ſua. Hoc quantũ ad
tertiũ. In ipſo aũt infirmo ſanato. ſ. in. b. mattheo tria
ꝯſideranꝫ ſm̃ qð dictus Amb. oſtendit. Ipſe nãqꝫ mor
bum perfecte exuit: curanti gratus extitit⁊ in ſanita-
te recepta ſemper mundũ ſe ſeruauit. Unde ait. Seq̄-
baꝫ matthe⁹ iam letus ⁊ alacer: ⁊ exultabat dicẽs. Jã
nõ publicanũ gero: iã nõ porto leui. Exui leui poſtquã
xp̄m indui: ⁊ hoc quo ad primũ. Odio gen⁹ meũ fugio
vitã meã: ſolũ te ſequor dñe ieſu q̄ ſanas vulnera mea.
Hoc quo ad ſcðum. Quis eſt q̄ me ſeparat a charitate
dei q̄ in me eſt tribulatio: an anguſtia: an fames. Hoc
quo ad tertiũ. Modus aũt ſanandi ſm̃. b. ambr. triplex
fuit. Primo eñ xp̄s ipm vinculis ligauit. Scðo caute
riũ ipm impreſſit. Tertio oẽm putredinẽ emundauit.
Uñ ait Amb. loquẽs in perſona matthei. Ligatus ſuꝫ
fidei clauis ⁊ bonis cõpedibus charitatis. Aufer ieſu
meoꝝ putredines pctõꝝ dũ me habes vinculis chari-
tatis ligatũ. Seca quodcũqꝫ inueneris vitioſum: Hoc
ꝙtum ad primũ. Omne mãdatũ tuum ſicut cauteriũ
impreſſum tenebo: ⁊ ſi vrit cauteriũ mãdati tñ putre-
facta carnis exurit ne ad virus ſerpet ꝯtagio. Et ſi mor
det medicamẽtum, tñ vlceris tollit virũ. Quãtum ad
ſcðm. Ueni cito dñe incidẽs occultas ⁊ latẽtes varias
paſſiones. Aperi cito vulnus ne noxius ſerpat humor
emũda oẽ qð fetidũ eſt ꝑegrino lauacro. Hoc quãtum
ad tertiũ. Ei⁹ aũt euãgelium anno dñi. ccccc. qð mani
bus ſuis ſcripſerat cũ oſſibus bti barnabe repertũ eſt.
Qð q̄dẽ euãgeliũ beat⁹ barnabas ſecũ ferebat ⁊ ſuper
infirmos oẽs illud ponẽs tam fide barnabe ꝙ merito
Matthei continuo liberabat.

¶ De ſancto Mauricio. cxxxvj. B.

Mauricius dr̃ a mari ⁊ cis qð dr̃ vomẽs vel dur⁹ ⁊
⁊ us qð interꝑtaꝫ ꝯſiliator vel funeſtãs. Uel dr̃ a
maurũ qð ſm̃ Iſido. grece dr̃ nigrũ. Ipſe nãqꝫ habuit
habuit amaritudinem ꝓ incolatu miſerie ⁊ dilectiõe
patrie. Fuit vomẽs per ſuperfluoꝝ abiectionẽ: durus
⁊ firmus in tormentorum perpeſſione: conſiliator per
commilitonum exhortationẽ: feſtinãs per feruorem ⁊
bonorum operum multiplicationem: niger ꝑ ſui deſpe
ctionem. Huius paſſionem ſcripſit ⁊ compilauit bea-
tus eucharius lugdunenſis archiepiſcopus.

Mauricius in ſacratiſſima legio
ne que thebea dr̃ dux extitiſſe ꝑ
hibeꝫ. Dicti aũt ſunt thebei a ciuita-
te ſua q̄ thebea nũcupata eſt. Eſt aũt
ipſa regio in partib⁹ oriẽtis vltra fi-
nes arabie habilis opibus: fructib⁹
fertilis: arboribus delectabilis. Ha-
bitatores ꝟo illius regionis dicitur
cẽ magni corꝑib⁹: armis ſtrennui: in
bello fortiſſimi: callidi ingenio ſapiẽ
tia locupletiſſimi. Ipſa autẽ ciuitas
centũ portas habuit: ⁊ ſup nilũ fluuiũ q̄ de ꝑadiſo egre
ditur ⁊ gyon vt dr̃ ſita fuit. De qua dr̃. Ecce vetus the-
bea cẽtũ iacet obruta portis. His Jacob⁹ frater dñi ꝟ-
bũ ſalutis predicauit ⁊ fidẽ xp̄i ꝑfecte eos docuit. Dio-
cletian⁹ aũt ⁊ maximian⁹ q̄ ceperũt anno dñi. cclxxij.
volẽtes fidẽ xp̄i penit⁹ extirpare tales ep'las ꝑ oẽs ꝓui
cias in q̄b⁹ xp̄iani morabanꝫ trãſmiſerũt. Si aliq̄d de
terminari oporteret: aut ſciri: ⁊ tot⁹ mũd⁹ ex vna ꝑte
cõgregatus eſſet: ⁊ ſola roma ex alia ꝑte ꝯſiſteret: mũ
dus totus victus fugeret ⁊ ſola roma in culmine ſcien
tie remaneret. Cur ꝙ vos parua plebecula ei⁹ ꝓceptis
reſiſtitis: ⁊ ꝯ̄ ipſi⁹ ſtatuta tã ſtolide ſuperbitis. Aut igi
tur deoꝝ immortaliũ fidẽ ſuſcipite: aut ĩmutabilis de
vobis ſnĩa ꝓferet dãnatiõis. Xp̄iani aũt hmõi literas
ſuſcipiẽtes nũtios oẽs vacuos remiſerũt. Tũc diocletia
nus ⁊ maximian⁹ ĩ irã cõmoti ꝑ oẽs ꝓuincias miſerũt
vt oẽs bellicis armis apti ad romã venirẽt: ⁊ rebelles
romano imꝑio ſubiugarẽt. Re aũt auguſtoꝝ ad pplm
thebeoꝝ delate ſunt. Qui ppl's ſm̃ dei preceptũ q̄ dei
erant deo ⁊ q̄ erãt ceſaris ceſari reddebant. Cõgregan
tes igr̃ electã militũ legionẽ. ſ. ſex milia. dclxvj. eos ad
imperatorẽ miſerũt vt in bellis iuſtis imꝑatorẽ iuua
rent: nõ vt ꝯ̄ xp̄ianos arma mouerẽt: ſed eos poti⁹ de-
fenſarent. Huic aũt ſacratiſſime legiõi dux erat incly-
tus vir maurici⁹. Signifer aũt cãdid⁹: innocẽtius: exu
peri⁹: victor ⁊ ꝯſtãti⁹. Diocletian⁹ igr̃ maximianũ quẽ
ſibi ĩ collegã imꝑij aſſumpſerat ꝯ̄ gallias cũ ĩfinito ex
ercitu miſit ⁊ ei legionẽ thebeã ſociauit. Hi a ſctõ mar
cellino papa exhortati ſunt vt aũ gladijs interirẽt: ꝙ
fidẽ xp̄i quã acceperãt violarẽt. B. ¶ Cũ igr̃ vniuerſ⁹
exercit⁹ mõtes alpiũ trãſmeaſſet ⁊ ottodoꝝ aduemiſſet
iubet imꝑator vt oẽs q̄ ſecũ erant idolis immolarent:
⁊ ꝯ̄ rebelles imꝑio ⁊ maxie ꝯ̄ xp̄ianos vnanimiter con
iurarẽt. Qð ſcti milites audiẽtes octo miliaribus ab
exercitu ſeceſſerunt ⁊ in quodam loco ameno cui aga-
nũ nomẽ eſt iuxta rhodanũ ꝯſederunt. Qð audiẽs ma
ximian⁹ miſſis militib⁹ ꝓcepit vt ad deoꝝ ſacrificia cũ
alijs feſtinarẽt: q̄ ſe nõ poſſe facere rñderũt vt pote qui
fidẽ xp̄i haberẽt. Tunc imꝑator ira ſuccẽſus ait. Jũgiꝫ
deſpectui meo celeſtis iiuria ⁊ mecuꝫ religio romana
cõtẽnit. Sẽtiat ꝯtumax miles nõ ſolũ mihi ſed ẽt dijs
meis me poſſe dare vindictam: tũc ceſar miſſis mili̇ti-
bus ſuis iuſſit vt aut dijs eos ſacrificare compellerẽt:
aut decimum quẽqꝫ eoꝝ protinus decollarent. Sancti
igr̃ cũ gaudio capita extẽdentes vnus aũ alteꝝ feſtina

bat: ⁊ ad morte͂ ꝑuenire certabat. Hic ſcıſſiomau. aſſur-
ge͂s inter cetera ſic co͂cionat⁹ eſt. Co͂gratulor vobis q꞉
ꝓ fide xp̄i oe͂s mori parati eſtis. Co͂militones veſtros
necari ſuſtinuit: q꞉ vos ad paſſione͂ ꝓ xp̄o patos vidit
⁊ dn̄i ma͂datū ſeruaui: q̄ ait petro. Mitte gladiū tuū in
vagi. Q꞉ ergo ia͂ ꝯmilitonū corporib⁹ vallati ſum⁹ ⁊ ſo
ciorū ſanguib⁹ rubricatas veſtes he͂mus noſipſos ad
martyriū ſequamur. Hec ergo ſi placet ceſari ma͂dem⁹
rn̄ſa. Milites tui imparor ſum⁹ ⁊ ad defenſione͂ reipu
blice arma ſuſcepim⁹. Nō eſt i nobis ꝓditio nō formi-
do ſꝫ xp̄i fide͂ nullaten⁹ deſerem⁹ cū hoc iparor audiſ-
ſet iuſſit iter vt decimū trucidare͂t. Quo ſcr͂ō exuperi⁹
ſignifer vexillū arripie͂s ⁊ iter co͂militones ſta͂s dixit.
Glīoſus dux nr̄ mauricı⁹ de nr̄orū co͂militonū glīa eſt
locut⁹: nec exuperi⁹ ſignifer nr̄: io͂ hec arma arripui vt
talib⁹ reſiſtam⁹. Prouocia͂t dextre nr̄e arma hec carna
lia ⁊ arme͂t ꝟtutib⁹ ⁊ talia ſi placet ceſari rema͂dem⁹:
Milites ſum⁹ iparor tui ſerui aūt que͂ libere ꝓfitemur
xp̄i. Tibi debem⁹ militiā: illi inoce͂tiā. A te laboris ſti
pe͂diū: ab eo exordiū ſumpſim⁹ vite. Oīa ꝓ xp̄o torme͂
ta ſuſcipe pati ſum⁹ ⁊ ab ei⁹ fide nūq̄ diſcedem⁹. Tūc
ipſ⁹ ceſar iuſſit ſuū exercitū totaꝫ legione͂ circundare:
ita q͛ vn⁹ euadere nō poſſet. Vallant igit milites xp̄i a
militib⁹ diaboli: ⁊ nephādis manib⁹ trucidant ⁊ pedi
bus equor ꝯculcant: ⁊ xp̄o ꝑcioſi martyres co͂ſecrant.
Paſſi ſunt aūt circa annos dn̄i. cclxx. Dei aūt nutu co͂
plures euaſerūt vt i regio͂es alīs venie͂tes xp̄i nome͂ ꝑ-
dicare͂t ⁊ glīoſiſſime i locis alīs triūpharet. Ex q̄bus
fuiſſe dicunt ſolutor: aductor: ⁊ octaui⁹ apd̄ thaurinū:
alexa͂der apd̄ ꝑgamū: ſcd̄s apud vintiniū: necnō ⁊ b. co͂
ſta͂ti⁹ ⁊ victor ⁊ vrſus: ⁊ co͂plures alij. Cū igit carnifices
ꝑdā diuidere͂t ⁊ inſimul epularent: quēdā ſene͂ nolē vi
ctorē inde caſu tra͂ſeūte͂ ad ſecū ꝯuiuāndū inuitarūt. Il-
le aūt reqrere cepit quō inter tot milia occiſor poſſent
cū gaudio epulari. Cū aute͂ a quodā audiſſet q͛ ꝓ fide
xp̄i mortui ee͂nt ſuſpira͂s ille vehemēter īgemuit. beatū
oīno ſe clamita͂s ſi cū illis fuiſſet occiſus. Dū aūt co͂pe
riſſent q͛m xp̄ian⁹ eſſet: in eū impetū fecerūt ⁊ ipm ꝑti
nus trucidauerūt. C. ❡ Poſt hec maximian⁹ apd̄ me
diolanū: dioclecian⁹ ꝟo apud nichomediā vna die pur
purā depoſuerūt vt priuatā vitā agere͂t: ⁊ adoleſce͂tio-
res .ſ. co͂ſta͂ti⁹ ⁊ maxim⁹ ⁊ galeri⁹ quos ceſares fecera͂t
impare͂t. Sꝫ cū maximian⁹ iter tyra͂nice imperare vel
let a co͂ſta͂tio genero ſuo ꝑſecut⁹ ſuſpe͂dio vitā finiuit.
Tāde͂ corp⁹ ſcti innoce͂tij de eade͂ legione in vndā rho
dani immerſuꝫ a domiciano genaneſi ⁊ grato auguſta
no ⁊ ꝓthaſio eiuſde͂ loci ep̄is cū alijs i eccl̄ia eſt ſepul-
tū. In cui⁹ co͂ſtructione q̄dā ge͂tilis artifex erat q̄ alijs
die dn̄ico ſolenniza͂tib⁹ ſol⁹ opus ſuū exercebat. Adeſt
ſctōrū exercit⁹ rapit: cedit ⁊ arguit q͛ opus ſuū ꝓpha-
nus aſſumpſerit: ⁊ die dn̄ica cū alij diuinis inte͂derent
ipſe opib⁹ mechanicis inhiaret. Correpť ad eccl̄iā cu-
currit ⁊ ſe fieri xp̄ianū poſtulauit. Ambro. i ꝑfatiōe de
his martyrib⁹ ſic ait. Caterua fideliū diuino luſtrata
lumine ab extremis terre finib⁹ veniens tibi fideliter
ſupplicauit. Et tā corporeis bellator legio mucrōib⁹
circūſepta q̄ꝫ ſpūalib⁹ e͂t armis vallata ad martyriū
vigili ꝯſta͂tia ꝓperauit. Quos peſtifer tyra͂nus vt eos
metu ꝑterreret ad intere͂ptione͂ ſupplicij gladio deci-
mauit: atq꞉ poſtmodū ꝯſta͂ter eos ꝑdura͂tes in fide vni
uerſos pariter capite plecti ꝑcepit. Sed hi ta͂to charita-
tis ardore feruebāt: vt reiectis armis flexo poplite paſ
ſim genicula͂tes ſpiculatorū tela hilari corde ſuſcipe-
rent. Inter quos. b. Mauritı⁹ ita fidei amore ſucce͂ſus
decerta͂do ſui martyrij eſt corona͂ adept⁹. Hec Ambr.
Mulier quedā filiū ſuū abbati monaſterij in quo ſan-
ctorū martyrū corpora requieſcūt erudie͂dū tradidit que͂
in breui defunctū irremediabili luctu plangebat. Cui
appare͂s maurici⁹ cur filiū ſuū ſic fleret q̄ſiuit. Que ſi-
bi rn̄dit: q͛ q̄diu viueret a lachrymis nō ceſſaret. Cui
ille. Noli eū flere vt mortuū: ſꝫ ſcias eū habitare nobi
ſcū q͛ ſi ꝓbare deſideras cras: ⁊ i oīb⁹ dieb⁹ vite tue ſi
ad matutinas ſurrexeris: voce͂ ei⁹ iter monachor pſal-
le͂tiū voces audire valebis. Qd̄ illa ſemꝑ fecit: ⁊ voce͂
filij cū monachis ca͂tante͂ ſemꝑ diſcerne͂s audiuit. Rex
gaturanic⁹ cū theſauros ſuos relictis ſeculi po͂pis pau
perib⁹ ⁊ eccl̄ijs erogaret quēdā ꝑſbyterū miſit: vt ſibi
de ſacroſctis ipſor reliquijs aſportaret. Qui cum reli-
quijs impetratis redie͂s dū nauis orta te͂peſtate i lacu
lauſaneſi periret capſaꝫ cū reliquijs fluctib⁹ oppoſuit
⁊ mox ſecuta fuit tranquillitas magna. Anno domini
dcccclxiij. cū q̄dā monachi obte͂tu caroli a Nicolao pa
pa corpa ſcti vrbani pape ⁊ ſcti tyburcij martyris im-
petraſſent ⁊ redeūtes ſctōr martyrū eccl̄iaꝫ viſitaſſent
ab abbate ⁊ monachis impetrarūt vt corp⁹ ſcti mauri
cij ⁊ caput ſcti innoce͂tij apd̄ antiſiodoreſ. i eccl̄ia quā
ſctūs german⁹ eiſde͂ martyrib⁹ dudū dedicauerat tra͂-
ſportare͂t. Refert Petr⁹ damiani q͛ in burgūdia erat
q̄dā cleric⁹ ſuꝑbus ⁊ ambitioſus q̄ quandā eccl̄iaꝫ ſcti
Mauricij ſibi vſurpauerat quodam pote͂te milite ſibi
plurimū obſiſte͂te. Dū aūt quadā die miſſa cantaret et
in fine euāgelij diceret: oīs q̄ ſe exaltat humiliabitur:
deriſit miſer ⁊ ait falſum eſt. Nā ſi ego meis hoſtibus
me humiliaſſem tot hodie diuitias eccl̄ie nō habere͂: ⁊
ecce fulme͂ inſtar gladij in os ei⁹ ꝑ qd̄ blaſphemie ver-
ba euomuit introiuit ⁊ ſubito eum extinxit.

❡ De ſancta Iuſtina. cxxxvij A.

Iuſtina a iuſtitia dicta eſt. Ipſa eīm ꝑ iuſtitiā vnicuiq꞉
qd̄ ſuū eſt reddidit. ſ. deo obedie͂tiam: ſuperiori ꝑlato
reuere͂tiam: pari concordiam: inferiori diſciplinā: ini-
micis patientiā: miſeris ⁊ afflictis co͂paſſioneꝫ operoſ-
ſam: ſibi ſanctimoniam: ⁊ proximis charitatem.

Iuſtina ꝟgo de ciuitate Antiochie
filia ſacerdotis idolorum quotidie
ad feneſtrā ſede͂s ꝓliū diacone euāge
liū legente͂ audiebat a quo tande͂ co͂-
uerſa eſt. Qd̄ cū mr̄ patri in lecto re-
tuliſſet ⁊ ambo dormiſſent xp̄s cum
angelis appuit eis dice͂s. Venite ad
me ⁊ dabo vobis regnū celorū. Qui
euigila͂tes ſtatim cū filia ſua ſe bapti
zari fecerūt. Hec ergo iuſtina virgo a
Cypriano plurimū moleſtata ipm tande͂ ad fide͂ ꝯuer
tit. Cyprianus eīm a ſua pueritia magus extiterat. Nā
cum. vij. annor eſſent a pare͂tib⁹ diabolo co͂ſecrat⁹ eſt.
Hic igit magice arti inſeruiebat ⁊ matronas in iume͂-
ta co͂uertere vide͂batur ⁊ multa alia ꝑſtigia exercebat.
Arde͂s igit in amore Iuſtine virginis ad magicas ar-
tes ſe co͂tulit: vt ipſam ꝓ ſe vel ꝓ viro quodā acladio q̄
ſimilr in ei⁹ amore͂ exarſerat poſſet habere. Aduocat
igitur demone͂ vt ad ſe veniat: ⁊ iuſtinā ꝑ eū valeat ha
bere. Adueniēs demō dixit ei. Quid me vocaſti? Cui
Cyprian⁹. Amo virgine͂ de galileis: potes ne facere vt
ipſam habeā ⁊ volūtate͂ meā ſecū ꝑficiam. Cui demō.
Ego q̄ hoīem de paradiſo eijcere potui: Cayn fratrem
ſuū occidere ꝓcuraui: Iudeos X p̄m occidere feci: ho-
mines perturbaui ⁊ nō potero facere vt vnā puellā ha
beas ⁊ ea iuxta tuum placitum fruaris. Vnguentum
hoc accipe ⁊ circa domum eius deforis ſparge: et ego
ſuperueniens cor eius in tuum amorem incendā ⁊ ti-
bi eam aſſentire co͂pellam. Sequenti nocte demon ad
eā ingreditur ⁊ cor eius ad amore͂ illicitū incitare co-

nat: qð illa ſentiẽs deuote ſe dño cõmẽdauit ⁊ totũ cor
pus ſuũ ſigno crucis muniuit. Ad ſignũ autẽ ſctẽ cru=
cis diabolꝰ territꝰ fugit ⁊ ad Cyprianũ veniẽs ante eũ
ſtetit: cui cyprianꝰ dixit. Quare nõ adduxiſti ad me vir
ginẽ illã. Cui demon. Vidi in ea quoddã ſignũ ⁊ cõta=
buit ⁊ oĩs vĩtus in me defecit. Cyprianꝰ aũt eũ dimiſit
⁊ aliũ fortiorẽ vocauit. Cui demon. Audiui tuã iuſſio=
nẽ ⁊ vidi illiꝰ ĩpoſſibilitatẽ: ſʒ ego emẽdabo ⁊ tuã ꝯple
bo volũtatẽ. Aggrediar eã ⁊ cor eiꝰ vulnerabo in amo
rẽ libidinis ⁊ ea iuxta deſideriũ tuũ perfrueris. Ingre=
diens igiꝛ diabolꝰ nitebaꝛ ei ꝑſuadere ⁊ animũ eiꝰ ad
amorẽ illicitũ inflãmare. Illa aũt ſe deo deuote recõ=
mẽdãs ſigno crucis oẽm tẽtationẽ repulit ⁊ inſufflãs
in demone ꝓtinꝰ eũ abiecit. Demõ aũt cõfuſus abijt et
aufugit ⁊ añ cyprianũ ſtetit: ad quẽ cyprianus. Et vbi
eſt vĩgo ad quã te trãſmiſi. Et demon. Victũ me fateor
⁊ quaſi dicere ꝯtimeſco: quoddã eñ ſignũ terribile in
ea vidi ⁊ cõtinuo robur oẽ amiſi. Tũc cyprianꝰ eũ deri
dẽs dimiſit: ⁊ ipʒ pricipẽ demonũ aduocauit. Cũqʒ ve
niſſet ad eũ dixit. Que eſt vĩtꝰ vr̃a tã modica: vt vincaꝛ
ab vna puella? Dixit demõ. Ecce egrediẽs varijs febri=
bus eã vexabo ⁊ animũ eiꝰ ardẽtius inflãmabo ⁊ totũ
corpꝰ eius vehemẽti ardore reſꝑgã ⁊ freneticã illã fa=
ciã ⁊ varia ſibi fantaſmata offerã ⁊ media nocte eã ad=
ducã tibi. Tũc diabolꝰ ĩ ſpeciẽ viniꝰ vĩginis ſe trãſfigu=
rauit ⁊ ad vĩginẽ veniẽs dixit. Ecce ad te venio: qꝛ tecũ
in caſtitate viuere cõcupiſco. Verũtñ dic q̃ſo te quenã
certaminis nr̃i merces erit. Cui ſctã vĩgo rñdit. Mer=
ces quidẽ multa labor modicus. Dixit ei demõ. Quid
eſt ergo qð deꝰ p̃cepit. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ re=
plete terrã? Timeo ego bona ſocia ꝙ ſi ĩ vĩginitate mã
ſerimꝰ verbũ dei irritũ faciemus ⁊ velut contẽnẽtes ⁊
inobedientes in graue iudiciũ decidemꝰ: ⁊ vñ videba=
mur ſperare premiũ: graue incurremꝰ tormẽtũ. Cepit
aũt cor vĩginis grauibus cogitationibus ꝑ imiſſioneʒ
demonis cõcuti ⁊ ardore cõcupiſcẽtie fortiꝰ inflãmari:
adeo vt iam ſurgẽs abire vellet. Tunc ſctã virgo ad ſe
reuerſa ⁊ quis eſſet q̃ ſecũ loq̃reꝛ intelligẽs cõtinuo ſe
cruce muniuit ⁊ in diabolũ ſufflãs ipſum inſtar cere ꝓ
tinus liq̃fecit ⁊ ab oĩ tẽtatiõe ſtatim liberatã ſe ſenſit.
E. ¶ Poſtmodũ diabolus in ſpeciẽ iuuenis pulcher=
rimi ſe transfigurauit ⁊ thalamũ eiꝰ ingrediẽs cũ ipſa
in lectulo iaceret ĩpudẽter in eiꝰ lectulũ ꝓſiliuit: ⁊ in
eiꝰ amplexꝰ ruere voluit. Qð vidẽs iuſtina ⁊ malignũ
ſpũm adeſſe cognoſcẽs: mox ſignũ crucis edidit ⁊ inſtar
cere diabolũ liq̃fecit. Tũc diabolꝰ ꝑmittẽte deo febri=
bus eã fatigãs ⁊ plures cũ gregibꝰ ⁊ armẽtis occidẽs:
maximã mortalitatẽ in tota antiochia futurã ꝑ demo=
niacos ꝑdicebat: niſi iuſtina cõiugio cõſentiret. Qua=
propter tota ciuitas morbo languẽs ad ianuã parẽtũ
iuſtine cõuenit clamãs vt iuſtina ꝯiugio traderẽt: ⁊ ſic
ciuitatẽ a tãto periculo liberarẽt. Sed cũ iuſtina nul=
latenus ꝯſentiret: ⁊ ex hoc mortẽ eidẽ oẽs minarẽtur
vij. anno mortalitatis ipſa ꝓ eis orauit: ⁊ oẽm peſtilẽ=
tiã ꝓpulſauit. Videns aũt diabolꝰ ꝙ nihil ꝓficeret in
formã iuſtine ſe trãſmutauit vt famã iuſtie pollueret ⁊
cyprianũ deludẽs ſe Iuſtinã ad ſe adduxiſſe iactabat.
Pergẽs igiꝛ diabolꝰ ad cyprianũ in ſpecie Iuſtine ad
ipm cucurrit: ⁊ eũ quaſi q̃ eius amore lãgueret oſcula=
ri voluit. Quã cyprianꝰ vidẽs ⁊ iuſtinã eẽ credẽs gau
dio repletꝰ ait. Bñ veniſti iuſtina oĩm feminarũ deco=
ra. Mox vt cyprianꝰ nomẽ iuſtine noĩauit: diabolꝰ no=
mẽ illud ferre nõ potuit: ſʒ ad eiꝰ ꝓlationẽ inſtar fumi
ſtatĩ euanuit. Qua propter cyprianꝰ deluſum ſe vidẽs
triſtis remãſit. Vñ ⁊ ampliꝰ ĩ amorẽ iuſtine eſtuãs ad
oſtium virginis diu vigilauit: ⁊ q̃nqʒ in feminã/ ⁊ q̃nqʒ
in auẽ vt videbaꝛ arte magica ſe cõmutãs cũ veniſſet
ad oſtiũ vĩginis/ neqʒ femina/ neqʒ auis: ſed cyprianus
ꝓtinus apparebat. Acladiꝰ q̃ʒ arte diabolica mutatꝰ
in paſſerẽ cũ ad feneſtrã iuſtine volaſſet: mox vt virgo
eũ aſpexit nõ paſſer: ſʒ acladiꝰ apparuit. Anguſtiari ꝑ
nimis cepit ac tremere: qꝛ nec fugere poterat/ nec ſali=
re. Timẽs võ iuſtina ne cadẽs creparet: eũ ꝑ ſcalã de=
poni fecit admonẽs vt a ſua veſania ceſſaret ne iuxta
leges tanq̃ maleficꝰ puniretꝛ. Iſta oĩa ſm̃ figmẽta dia
bolica ad quãdã apparẽtiã hebant. D. ¶ Victus igiꝛ ꝑ
oĩa diabolꝰ ad cyprianũ redijt ⁊ ante eũ cõfuſus ſtetit.
Cui dixit cyprianꝰ. Nunq̃d ⁊ tu victus es? Que eſt mi=
ſer vĩtus veſtra vt vnã puellã non poſſitis vincere/ nec
in eã poteſtatẽ hẽre: ſed econuerſo ipſa vos vincat ⁊ tam
miſerabiliter vos ꝓſternat: Dic tñ mihi obſecro ĩ quo
eſt eius tã magna fortitudo. Cui demon ait. Si mihi
iuraueris vt a me nequaq̃ recedas virtutẽ eius victo
rie tibi pãdã. Cui cyprianus. Per q̃d tibi iurabo. Cui
demõ. Iura mihi per virtutes meas magnas ꝙ a me
nũq̃ diſcedas. Dixit ei cyprianꝰ. Per vĩtutes tuas ma
gnas tibi iuro ꝙ a te nũq̃ diſcedã. Tũc diabolꝰ quaſi
ſecurꝰ ei dixit. Puella illa ſignũ crucifixi edidit: ⁊ ſta=
tim cõtabui ⁊ omnẽ virtutẽ amiſi: ⁊ quaſi cera a facie
ignis effluxi. Dixit ei cyprianus. Ergo crucifixꝰ maior
te eſt. Et demõ. Vtiqʒ maior oĩbus eſt: ⁊ nos ⁊ omnes
q̃s hic decipimꝰ tradet igni inextinguibili cruciãdos.
Cui Cyprianꝰ. Ergo ⁊ ego amicꝰ debeo fieri crucifixi:
ne tãtã aliq̃ñ penã incurrã. Cui diabolus. Iuraſti mi=
hi per vĩtutes mei exercitus ꝑ quas nemo ꝑiurare va=
let ꝙ a me nũq̃ diſcederes. Ad quẽ cyprianꝰ. Te ⁊ oẽs
fumigantes tuas vĩtutes cõtẽno ⁊ tibi ⁊ oĩbus diabo=
lis tuis abrenũcio ⁊ crucifixi ſalutari ſigno me munio.
Statimqʒ ab eo diabolus ꝯfuſus diſceſſit. Tũc cypria
nus ad ep̃m iuit. Quẽ vidẽs ep̃s ⁊ credens eũ veniſſe
vt xp̃ianos in errorẽ mitteret ait ei. Sufficiãt tibi Cy=
priane hi q̃ foris ſunt. Nihil ei poteris aduerſus eccle=
ſiã dei. Inuicta eſt eñ vĩtus xp̃i. Cui cyprianꝰ. Certus
ſum ꝙ inuicta eſt virtꝰ xp̃i. Narrãſqʒ q̃ ſibi acciderat:
ab eo ſe baptizari fecit. Qui poſtmodũ tã in ſcĩa q̃ in
vita valde ꝓficiẽs mortuo ep̃o ipſe in ep̃m ordinatus
eſt. Beatã võ virginẽ Iuſtinã in monaſterio poſuit et
multis ſacris virginibꝰ eã ibidẽ in abbatiſſam p̃fecit.
Sctũs aũt cyprianꝰ martyribꝰ ep̃las ſepe mittebat et
eos in certamine roborabat. Comes aũt regiõis illiꝰ
audiẽs famã cypriani ⁊ iuſtine eos ad ſe p̃ſẽtari fecit: ⁊
an ſacrificare vellẽt reqſiuit. Qui dũ in fide xp̃i ꝑſiſte=
rẽt firmi: iuſſit eos ĩ ſartaginẽ plenã cera pice ⁊ adipe
poni q̃ tñ eis mirũ refrigeriũ p̃ſtitit: nec aliqð ſuppli=
ciũ irrogauit. Sacerdos aũt idolorum prefecto dixit.
Iubeas me ante ſartaginẽ ſtare ⁊ ꝯfeſtim vincaʒ oẽm
virtutem eorũ. Cũ ergo iuxta ſartaginẽ veniſſet dixit.
Magnus eſt deus Hercules ⁊ pater deorum Iupiter.
Et ecce cõtinuo de ſartagine ignis exiuit ⁊ penitꝰ eum
cõſumpſit. Tunc cyprianus ⁊ iuſtina de ſartagine ex=
trahũtur: ⁊ data ſuper eos ſnĩa pariter decollanꝛ. Hoꝝ
corpora cum ſeptem diebꝰ ad canes ꝓiecta mãſiſſent:
poſtmodũ romam tranſlata ſunt. Nũc aũt vt diciꝛ pla
cẽtie requieſcunt. Paſſi ſunt autem. vj. kal. octobris
circa annos dñi. cclxxx. ſub Diocletiano.

¶ De ſanctis Coſma ⁊ Damiano. cxxxviij. A.

Coſmas dr̃ a coſmos ꝙ eſt forma vel ornatus. Vel
ſm̃ Iſido. coſmos grece diciꝛ mũdus latine. Fuit
enim forma in alijs exẽplis ornatus virtutibus bonis
mũdus ab omnibus vitijs. Damianus dictus eſt a dã=
ma quadam beſtia que humilis eſt et manſueta. Vel
damianus a dogma qð eſt doctrina ⁊ ana quod eſt ſur
ſum

ſum vel a damū qđ eſt ſacrificiū. Uel damianꝰ quaſi dñi manꝰ. Ipſe em̄ mā̄ſuetudinē habuit in ꝯuerſatiōe. doctrinā ſupnā habuit ī pdicatiōe: ſacrificiū fuit ī carnis maceratiōe: dñi manꝰ fuit ī medicinali curatione.

Coſmas ⁊ Damianꝰ germani fratres in ciuitate egea ex religioſa matre nomine theodora nati ſunt. Hi arte medicine edocti tantā a ſpūſctō gfaz acceperūt: vt oēs languores non ſolū ab hoībus: ſed etiā a iumētis curarēt gratis oīa tribuētes. Matrona aūt quedā noīe palladia cum omnia ſua in medicis cōſumpſiſſet ad ſctōs acceſſit: ⁊ ab eis ſanitatē integram reportauit. Tūc illa quoddā munuſculū ſancto damiano obtulit. Et cū nollet recipe illa euz ſacramētis terribilibꝰ adiurauit. Qđ ille acquieuit recipere nō qdē ductus cupiditate muneris: ſed ⁊ deuotioni ſatiſfaciēs offerētis ⁊ ne nomē dñi videret̄ ſpernere per quod videbat ſic ſe adiuratū eſſe hoc vbi ſanctus coſmas comperit precepit ne corpus eius vna cū ipſiꝰ corpe poneret̄. Sȝ ſequēti nocte dñs coſme apparuit ⁊ fratrē de ſuſcepto munere excuſauit. Audiēs coruȝ famā proconſul liſias eos ad ſe accerſiri fecit: ⁊ que eorū ſint noīa que patria: ꝗ fortuna inquirere cepit. Sancti martyres dixert̄. Noīa noſtra ſunt coſmas ⁊ damianꝰ ⁊ alios tres frēs habemꝰ quoꝝ noīa ſunt antinꝰ: leoncius: ⁊ euprepiꝰ. Patria aūt nr̄a arabia eſt. Porro fortunā xp̄iani neſciūt. Juſſit ģ imperator vt fratres ſuos adducerēt ⁊ ſimul idolis immolarēt. Sȝ cū oīno: immolare cōtēnerēt precepit eos in manibꝰ ⁊ pedibus dire torqueri. Cū aūt eius tormēta deriderēt: iuſſit eos cathenis ligari ⁊ in mare precipitari. Sȝ ſtatim ab angelo de mari liberant̄: ⁊ añ pſidē ſtatuunt̄. Qđ pſes cōſiderās ait. Per deos magnos maleficijs vīcitis: qꝛ tormēta cōtēnitis ⁊ mare ſopitis. Docete ģ me hec veſtra maleficia ⁊ in noīe dei adriani ſequar vos. Et hoc dictō ſtatim duo demones affuerūt ⁊ eū grauiſſime in faciez ceciderūt. Et ille clamans dixit. Deprecor vos o boni viri vt ꝑ me ad dñȝ vr̄m oretis. Quibꝰ orātibꝰ ꝯtinuo demones diſceſſerūt. Preſes aūt dixit. Uidetis qualiter aduerſum me dīj indignati ſunt: qꝛ eos relinquere cogitabam. Jam ergo deos meos vos non patiar blaſphemare. Tūc eos in ignē copioſum iactari pcepit: ſȝ tñ eos nil leſit qn potius flāma ꝓſiliēs longe ⁊ multos de aſtantibus interemit. Jubent̄ ģ in eculeo ſuſpēdi: ſȝ ab angelo ipſos cuſtodiēte fatigatis admodū incedendo miniſtris añ preſidē deponunt̄ illeſi. Tres igit̄ fratres in carcere fecit recludi ⁊ coſmā ⁊ damianū crucifigi ⁊ a pplo lapidari. Sȝ in ſuos lapides redibāt auctores ⁊ ꝗplurimos vulnerabāt. Tūc preſes furore repletus eductis tribus fratribus ⁊ ſtātibꝰ iuxta crucē iuſſit coſmā ⁊ damianū ſupra crucē a quatuor militibꝰ ſagittari. Sagitte xᵒ ꝯuerſe plurimos vulnerabāt ſȝ ſanctos martyres nō ledebāt. Uidēs aūt pſes in oībꝰ ſe ꝯfuſuȝ vſqȝ ad mortē anguſtiatꝰ oēs quinqȝ frēs fecit ſimul decollari: memores aūt xp̄iani xbi qđ dixerat ſctūs coſmas ne in vnū ſepelirent̄ cogitabāt qūo vellēt martyres ſepeliri. Et ecce ſubito camelus aduenit ⁊ humana voce ꝓclamās ſctōs in vno loco ſepeliri precepit: paſſi ſunt ſub diocletiano q cepit circa annos dñi.cclxxxvij. B. ¶ Ruſticꝰ qdā cū poſt laborē meſſis in cāpo apto ore dormiret ſerpēs ī eiꝰ vētrē igreſſus eſt. Euigilans aūt cū nihil ſentiret domū rediꝭt: ⁊ ſero facto grauiſſime torqri ſe ſenſit. Uoces igr̄ miſerabiles emittebat: ⁊ ſctōs dñi coſmā ⁊ damianū ī ſui auxiliū inuocabat: ſȝ cū dolor ſemp īcreſceret ad ecc̄iam ſctōꝝ martyꝝ ꝯfugit: ⁊ ibidē eo ſubito dormiēte ſerpēs ſicut p os eiꝰ intrauerat ſic exiuit. Uir qdā lōge ꝓfecturꝰ ſctis martyribꝰ coſme ⁊ damiano vxorē ſuā cōmēdauit: dans ei ſignū cui ꝯtinuo deberet ei annuere ſi aliqñ eā vocaret. Poſt hoc aūt ſciēs ſignū diabolꝰ qđ ei marit̄ dederat ſe in hoīeȝ trāſfigurauit ⁊ ſignū viri offerēs dixit. Uir tuꝰ ab illa ciuitate me miſit ad te vt ducā te ad eū. At illa adhuc ire formidās ait. Signū qdē agnoſco: ſȝ qꝛ de ſctis martyribꝰ coſme ⁊ damiano ꝯmēdata ſuȝ ſup eoꝝ altare mihi iura ꝙ ſecurā me duces ⁊ tūc ꝯtinꝰ ꝓficiſcar. Ille aūt ꝯtinuo vt dixerat ſibi iurauit: ſecuta ģ eū cū ad quēdā locū ſecretū veniſſent voluit eam de iumēto diabolꝰ pcipitare vt eā occideret. Qđ illa ſētiēs exclamauit. Deꝰ ſctōꝝ coſme ⁊ damiani adiuua me. vobis aūt credidi ⁊ ſecuta ſum eū. Cōfeſtim aūt ſcti cum multitudine dealbatoꝝ ibidē affuert̄ ⁊ eā liberauerūt. Diabolꝰ vᵒ ſtatī euanuit. Et dixert̄ ei. nos ſumꝰ coſmas ⁊ damia. quē iuſto credidiſti: idcirco feſtiauimꝰ venire in auxiliū tibi. Felix pa. viū. ſcti greg. in honore ſctōꝝ coſme ⁊ damia. nobilē eccl̄iaȝ rome ꝯſtruxit. in hac eccl̄ia qdā vir ſctis martyribꝰ ſeruiebat: cui cācer vnū crus totū ꝯſūpſerat. Et ecce dormiēte illo ſcti coſ. ⁊ dami. deuoto ſuo appuert̄ vnguēta ⁊ ferramēta ſecū portātes: quoꝝ vnꝰ alteri dixit vbi carnes accipiemꝰ vt abſciſſa carne putrida locū vacuū repleamꝰ. Tūc ait alteri in cimiterio. ſ. petri ad vincula hodie ethiops recēs ſepultꝰ eſt: de illo ģ affer vt huic ſuppleamꝰ. Et ecce ad cimiteriū ꝓperauit ⁊ coxā mauri attulit: pcidētesqȝ coxā infirmi loco eiꝰ coxā mauri inſeruerūt. ⁊ plagā diligēter vngētes coxā infirmi ad corpꝰ mauri mortui detulerūt. Euigilās aūt cū ſe ſine dolore ſenſiſſet: manū coxam appoſuit ⁊ nil leſionis inuenit: apponēſqȝ cādelā cū in cruce nihil mali videret cogitabat an nō ipſe qd erat ſȝ aliꝰ aliter eſſet. Rediēs aūt ad ſe p gaudio de lectulo proſiliit: ⁊ qđ ī ſomnis viderat ⁊ qualr̄ ſanatꝰ fuerat oībus enarrauit. Qui cōciti ad tumulū mauri miſert̄ ⁊ coxā mauri pciſaȝ: ⁊ coxā pdicti viri loco illiꝰ tumlo poſitā iuenert̄. Paſſi ſūt āt circa ānos dñi.cclxxx. ſub diocle.

¶ De ſancto Forſeo.   cxxxix.   A

Forſeus epūs cuiꝰ hiſtoriā Beda ſcripſiſſe credit̄. dū oī virtute ⁊ bonitate polleret ad extremū veniens ſpm̄ emiſit vidit qȝ duos angelos ad ſe venientes: ⁊ eius aīam deferentes: tertiū xᵒ armatū ſcuto cādido ⁊ gladio fulgureo ſe pcedētē cōſpexit. Deinde demones clamātes audiuit. Precedamꝰ ⁊ añ faciē eiꝰ bella cōmoueamus. Cū ģ pceſſiſſent vniuerſi iactabāt ī eū ignita iacula. Sȝ angelꝰ pcedēs ſcuto ea ſuſcipiebat: ⁊ ꝯtinꝰ extinguebat. Tūc demones angelis opponētes dixerūt. Otioſos ſmones ſepe dixit: ⁊ iō illeſus nō dȝ ꝓfrui vita btā. Quibꝰ angeli. Niſi principalia vitia ꝯ eū ꝓtuleritis propter minima nō pibit. Tūc dixit eis demō. Si iuſtꝰ eſt deus hō hic nō ſaluabit̄. Scriptū eſt em̄. Niſi cōuerſi fueritis et efficiamini ſicut paruuli nō intrabitis in regnū celoꝝ. Cui angelꝰ excuſans ait. intelligētiā ī corde habuit: ſȝ ꝯſuetudo hoim̄ ꝯcitauit. Cui demō. Sicut accepit malū ex ꝯſuetudine ita accipiat vindictaȝ a ſupno iudice. Sctūs āgelꝰ dixit. Judicemur añ deū. Preliāte angelo aduerſarij territi ſunt. Tūc demō dixit. Seruꝰ q ſcit voluntatē dñi ſui ⁊ nō facit: plagis vapulabit̄ multis. cui angelꝰ. Quid em̄ iſte de dñi ſui volūtate nō impleuit. Et demō. Dona iniquoꝝ recepit. Cui angelus. Credi=

dit q vnuſqſqȝ eoꝝ pniaȝ egiſſet. Demō dixit. Unde debuit pbare pnīe pſeuerātiā ⁊ ſic fruct⁹ ſuſcipe. Angelus rñdit. Judicemur añ deū. Sȝ demō ſuccubuit. Iterū ad bellū dīi ſurrexit dicēs. Uſqȝ nūc deū exiſtimabam⁹ veracē q oē delictū qđ in terris nō purgat: ſe in eternū puniturū pmiſit. Hic ģ hō quādā veſtē a qdaȝ vſurario recepit: nec de hoc punit⁹ fuit. Ubi: ē ģ iuſtitia dei. Cui āgel⁹. Silete: qꝛ occulta dei iudicia ignoratis Quādiu eīn ſperat pnīa comitat hoīem diuina mīa. Demō rñdit. Sed null⁹ hic locus eſt pnīe. Cui angel⁹. Profunditatē iudicioꝝ dei ignoratis. Erit etenī. Tūc diabol⁹ tā grauiter eū pcuſſit: vt poſtmodū vite reſtitutus ſemp pcuſſionis veſtigiū retineret. Arripiētes enī demones vnū de his quos in ignib⁹ torqbāt ipm ī eum iactauerūt q eius humerū maxillāqȝ incēdit. Cognouitqȝ hoīem qꝛ ille erat cuius veſtē acceperat. Dixitqȝ angel⁹. Qđ incēdiſti arſit te. Si enī hui⁹ viri in pctīs mortui donū nō accepiſſes: nec pena ī te arderet. Et hāc pcuſſionē pmittēte deo p receptiōe veſtimenti illi⁹ percepit. Alter aūt demō dixit. Adhuc reſtat illi anguſta porta vbi illū ſupare poterim⁹. Dilige proximū tuū ſicut teipm. Rñdit angel⁹. Uir iſte ī pximos ſuos opat⁹ ē bona. Aduerſarius rñdit. Nō ſufficit hoc niſi ēt ſicut ſeipm dilexerit. Cui angel⁹. Fructus dilectiōis eſt bñ opari: qꝛ de⁹ reddet vnicuiqȝ ſȝ opera ſua Dixitqȝ demō. Sed qꝛ verbū de diligendo nō impleuit dānat⁹ erit. Pugnāte turba nefanda ſctī angeli victores fuerūt. Dixit ꝑ iterum demō. Si deus iniquus nō eſt ⁊ verbi illius tranſgreſſio ei diſplicet iſte penaꝝ expers nō erit. Promiſit enī ſeculo abrenuntiare ⁊ ecōtrario ſeculū dilexit ꝯ id qđ dictū ē. Nolite diligere mūdū neqȝ ea que in mundo ſunt. Sctūs angel⁹ rñdit. nō ſibi ea q ſunt ſctī: ſȝ hoīb⁹ indigētib⁹ diſpēſanda dilexit. Diabol⁹ rñdit. Qualicūqȝ modo diligat ꝯ pceptuȝ diuinū eſt. Victis aduerſarijs rurſus diabolus ad callidas ꝯuertit accuſatiōes dicēs. Scriptū ē enī. Si non annūtiaueris iniq iniqtatē ſuā ſanguinē ei⁹ de manu tua requirā. Hic nō annūtiauit digne pctōrib⁹ pnīam Sātus angel⁹ rñdit. Qñ auditores deſpiciunt verbuȝ linguā doctoris loq ꝓpedit: vñ videt q predicatio audita deſpicit: vñ prudētis eſt vbi nō eſt loquēdi tps noſce tacere. In oī vero ꝯtradictione demonū preualida nimis extitit pugna donec iudice dño triūphātibus angelis deuictiſqȝ aduerſarijs immēſa claritate vir ſanctus circūfuſus eſt. Unus autē vt Beda teſtat ex angelis dixit ei: reſpice mundū. Reſpiciēſqȝ vidit vallem tenebroſam ⁊ quatuor ignes in aere aliqub⁹ ſpatijs a ſe diſtātes. Dixit ei angel⁹. Ibi ſunt quatuor ignes qui mundū ſuccēdūt. Un⁹ eſt ignis mēdacij: cū hoc q abrenūtiare diabolo ⁊ oīb⁹ pōpis ei⁹ in baptiſmo hoīes pmiſerūt minime implent. Secundus cupiditatis cum mūdi diuitias amori celeſtiū ꝓponunt. Tertius ē diſſentiōis cū aīos pximoꝝ in ſupuacuis reb⁹ offendere nō formidāt. Quart⁹ īpietatis cū infirmiores expoliare ⁊ eis fraudē facere p nihilo ducūt. Deinde illi ignes appropinquātes in vnū redacti ſunt: ⁊ illi appropinqbant. Tīmenſqȝ angelo dixit. Dñe ignis mihi appropinquat. Cui angelus. Quod non accendiſti nō ardebit in te. Ignis enī iſte ſm merita operum hominum ſingulos examinat. Nam ſicut corpus ardet per voluntatem illicitam: ita etiam ardebit per debitam penā. Tandem ad proprium reductuȝ eſt corpus plangentibus propinquis qui eum mortuum eſtimabāt. Ille autem aliquanto tempore ſuperuixit: ⁊ in bonis operib⁹ laudabiliter vitam finiuit.

¶De ſancto michaele archangelo. cxl. B.

Michael interptat qs vt de⁹. Et quotiens ſicut ait Grego. mire virtutis aliquid agit michael mitti perhibet vt ex ipſo actu ⁊ noīe det intelligi q null⁹ pōt facere qđ facere ꝓualet de⁹. Et idcirco eidē mich. multa q ſunt mire virtutis attribuunt. Ipſe enī vt daniel atteſtat tpe antixpi ꝯſurget ⁊ p electis tanq̄ defenſor ⁊ ptector aſtabit. Ipſe cū dracone ⁊ angelis ei⁹ pugnauit ⁊ ipm de celo eiciēs victoriā fecit magnam. Ipſe cū diabolo de moyſi corpe altercat⁹ eſt eo q diabol⁹ eius corp⁹ pdere voluit: vt ipm p deo iudeorum ppls adoraret. Ipſe ſctōꝝ aīas recipit ⁊ in padiſuȝ exultationis pducit. Ipſe oliȝ princeps fuit ſynagoge: ſȝ nunc cōſtitutus eſt a dño in principē eccle. Ipſe vt dr plagas egyptijs intulit: mare rubrū diuiſit: pplm p deſertum duxit: ⁊ in terram pmiſſionis introduxit. Ipſe inter ſctōꝝ acies angeloꝝ ſignifer xpi hr̄. Ipſe ad dñi imperium antixpm exiſtētē in monte oliueti preporenter occidet. In voce ipſi⁹ archangeli michelis mortui reſurgent. Ipſe crucem: clauos: lanceam ⁊ coronā ſpineam in die iudicij repreſentabit. B.

Michaelis archāgeli ſacraſolennitas dr appitio: dedicatio victoria ⁊ memoria. Appitio aūt ipſi⁹ angeli multiplex eſt. Prima q ī mōte gargano apparuit. In apulia nāqȝ eſt qdā mōs nomine gargan⁹ iuxta ciuitatē q dr ſipontus. Anno aūt dñi. cccxc. in predicta vrbe ſipōto erat qdā vir noīe garganus q ſecundum quoſdam libros a mōte illo nomen acceperat: vel a quo mons ille nomen acceperat. Qui ouiū ⁊ boum infinita multitudine pollebat. Cū autē circa pdicti mōtis latera paſcerent ꝯtigit quēdā tauꝝ alios relinq̄re ⁊ verticē mōtis ꝯſcēdere. Cū domū alijs redeūtib⁹ nō rediſſet collecta dom⁹ multitudine famuloꝝ p deuia q̄qȝ reqrēs ipȝ tādem in vtice mōtis iuxta oſtiū cuiuſdā ſpelūce īuenit. Permot⁹ itaqȝ cur ſoliuag⁹ īcederet mox in ipȝ ſagittā toxicatā direxit. Sȝ ſtatim velut a vēto retorta ipm q iecerat repcuſſit. Turbati ſup hoc ciues: epm adeūt ⁊ ſup re tā ſtupēda ipm reqrūt. Qui triduanū ieiuniū eis indixit: ⁊ a deo q̄rēdū eē admonuit. Quo peracto ſctūs michael epo appuit dicēs: ſciatis hoīem illū voluntate mea ſuo telo eē pcuſſum. Ego enī ſuȝ michael archāgel⁹ q locū hūc ī terris incolere tutūqȝ ſuare ſtatuēs hoc volui pbare īdicio ipſi⁹ me loci inſpectatorē eē atqȝ cuſtodē. Statimqȝ epſ atqȝ ciues cū pceſſione locū adeūt: ⁊ ingredi nō pſumētes orōni p forib⁹ inſiſtūt Scđa appitio eſt q circa annū dñi. dccx. accidiſſe deſcribit. Nā ī loco q tōba dr iuxta mare ſex milib⁹ ab vrbe abrīacēſi: michael epo pdicte ciuitatis appuit iubens vt in pdicto loco eccliam ꝯſtrueret ⁊ ſicut fit in monte gargāo ita ⁊ ibi ē mēoriā. ſ. michaelis archāg. celebraret. Cū āt eps de loco ī q eccliaȝ ꝯſtrueret dubitaret ab epo edocet vt ibi eā ꝯſtrui faceret vbi tauꝝ a latronibus abſcōditū īueniret. Iterūqȝ de loci amplitudīe dubitās iubet mediū ī āplitudīe ſtatuere q̄tū videret taurū ī circuitu pedib⁹ ptriuiſſe. Due aūt rupes ibidē erāt qs nullaten⁹ vit⁹ hūana mouere poterat. Tūc michael cuidā viro appuit pcipiēs vt ad pdictū locuȝ accedat ⁊ ipſas rupes remoueat. Quo accedēte tā facile rupes mouit vt nihil hre pōderis viderēt. Edificata igr ibidē eccla de mōte gargano ptē pallij qđ. ſ. michael ſup altare poſuit ⁊ partē marmoris ſup q ſtetit ad ſuaȝ eccliā detuleſt. Cū vo ibidē aq̄ penuriā paterēt monitu āgeli qddā foramē ī qdā ſaxo duriſſio fecerūt: ⁊ tāta aq̄rū copia ptin⁹ emanauit: ⁊ vſqȝ nūc ei⁹ bñficio copioſi⁹

faſtentenſ. Hec aūt ē apparitio in p̄dicto loco. xvij. kal.
nouēbris ſolēniter celebraꝶ. In eodē aūt loco quoddā
memoria dignū ↄtigiſſe referꝶ miraculū. Ille eīn mōs
vndiqȝ oceano cingiꝶ. Sed bis in die ſācti Michaelis
iter p̄bēs ppl̄o aperiꝶ. Cū ergo copioſa turba ad ecclīā
ꝑgeret cōtigit ꝛ quādā mulierē grauidā vicināqȝ par-
tui ſecū ire. Et ecce magno īpetu vnda redūt ꝛ oīs tur-
ba timore cōcuſſa ad litꝰ fugit: ſola aūt mulier p̄gnās
fugere nō valuit. Sȝ a marinis fluctibꝰ capta fuit. At
michael archāgelꝰ mulierē ſeruauit illeſam: ita etiaȝ
ꝙ in medio pelagi filiū parturiuit queȝ in vlnis ſuſci-
piēs lactauit ꝛ mari iterū ſibi iter p̄bēte cū puero leta
exiuit. C. ¶ Tertia apparitio eſt q̄ rōne tpe Gregorij
pape legiꝶ accidiſſe. Nā cū idē gregoriꝰ papa propter
peſtē inguinariā letanias maiores inſtituiſſet ꝛ deuo-
te ꝓ ſalute ppl̄i exoraret vidit ſupra caſtrū qđ olim me
moria adriani dicebaꝶ angelū dn̄i q̄ gladiū cruētatuȝ
tergebat ꝛ in vaginā mittebat. Aū ſcīūs Gregoriꝰ in-
telligens p̄ces a dn̄o exauditas eccl̄iam in honorē an-
gelorū ibidē ↄſtruxit. Ūn̄ ꝛ caſtrū illud vſqȝ nūc caſtrū
ſctī angeli vocaꝶ. Hec aūt apparitio cū illa q̄ ī mōte gar-
gano apparuit cū ſipōtanis victoriā dedit. viij. idus maij
celebraꝶ. Quarta apparitio eſt q̄ conſiſtit in hierarchijs
ipſoꝝ angeloꝝ. Naȝ prima hierarchia dr̄ epiphania. i.
ſuperior apparitio: media dr̄ yphania. i. media appari-
tio vltima dr̄ ypophania. i. inferior apparitio. Et diciꝶ
hierarchia a hierar qđ eſt ſacrū ꝛ archos princeps q̄ſi
ſacer principatꝰ. Quelibet aūt hierarchia cōtinet tres
ordines. Nā ſuperior ↄtinet ſeraphin cherubin ꝛ thro-
nos. Media aūt ↄtinet ſm̄ aſſignationē dionyſij dn̄a-
tiones: virtutes ꝛ poteſtates. Ultima cōtinet ſm̄ aſſi-
gnationē eiuſdē pricipatꝰ angelos ꝛ archangelos. Et
horū ordinatio ꝛ diſpoſitio pōt videri ꝑ ſimile in terre
nis ptātibꝰ. Nam miniſtri q̄ ſunt ſub vno rege q̄dam
operanꝶ immediate circa pſonā regis ſicut cubicula-
rij: ↄſiliarij: ꝛ aſſeſſores. Similes his ſunt ordines pri
me hierarchie. Quidā xō̄ habēt officia ad regimē re-
gni in cōi non deputati huic vel illi ꝓuincie vt princi-
pes militie ꝛ iudices curie. Similes his ſunt ordines
ſcd̄e hierarchie. Quidā xō̄ p̄ponunꝶ ad regimē alicu-
ius partis regni: vt p̄poſiti ꝛ balliui: ꝛ hmōi minores
officiales. Et his ſiles ſunt ordines tertie hierarchie:
tres igiꝶ prime hierarchie accipiunꝶ inquātū deo aſſi-
ſtunt ꝛ ad ipm̄ couertuntur. Ad hec tn̄ tria neceſſaria
ſūt. ſ. ſumma dilectio: ꝛ hoc quātū ad ordinē ſeraphin
ꝙ interpretaꝶ ardētes. Perfecta cognitio: ꝛ hoc q̄tū
ad cherubin qđ interp̄taꝶ plenitudo ſciētie. Perpetua
cōprehēſio ſiue fruitio: ꝛ hoc q̄tū ad thronos ꝙ inter-
pretanꝶ ſedes: qꝛ in eis ſedet deꝰ ꝛ q̄ieſcit dum eos in ſe
q̄ſcere facit. Tres aūt ordines medie hierarchie acci
piunꝶ inq̄tū hn̄t p̄eſſe ꝛ regere vniuerſitateȝ hoīm in
cōi. Hoc aūt regimē ↄſiſtit in tribꝰ. Primo in p̄ſidēdo ſi-
ue īperādo: ꝛ hoc ꝑtīet ad ordinē dn̄ationū ad quē ſpe-
ctat aliūs inferioribꝰ p̄eſſe ꝛ eos in oībꝰ miniſterijs di-
uinis dirigere ac eis oīa impare. Qđ innuiꝶ zacha. v.
vbi vnꝰ angelꝰ alteri dixit. Curre ꝛ loquere ad puerū
iſtū dicens ꝛc. Scd̄o in operando ꝛ hoc ꝑtinet ad ordi-
nē x̄tutū q̄bus nihil eſt īpoſſibile exeq̄ri qđ impaꝶ: qꝛ
eis datū ē poſſe ſup oīa difficilia ad diuinū miniſteriū
ꝑtinētia ꝛ iđ attribuiꝶ ei miracula facere. Tertio in ar
cēdo vt. ſ. impediētia ꝛ infeſtātia arceanꝶ: ꝛ hoc ꝑtinet
ad ordinē ptātū q̄ hn̄t coercere ↄtrias ptātes: qđ ſigna
tū ē thobie. viij. vbi dr̄ qđ raphael religauit demoniū
in deſerto ſuperioris egypti. Tres xō̄ ordines vltime hie
rarchie accipiunꝶ ſm̄ ꝙ hn̄t regimē determinatū ꝛ li-
mitatū. Quidā eīn eorū p̄ſunt vni ꝓuincie. Ut ſunt de

ordine principatꝰ ſicut erat princeps Perſarū q̄ p̄erat
ꝑſis de quo habeꝶ Dan. x. Quidā xō̄ deputati ſunt ad
regimē multitudinis: vtputa vniꝰ ciuitatis ꝛ hi dicun
tur archāgeli. Quidā xō̄ ad regimē ꝑſone ſingularis:
ꝛ hi dicunꝶ angeli. Ūn̄ ꝛ dicunꝶ minima. i. nūciare ex eo
ꝙ eoꝝ miniſteriū ad vnū hoīeȝ limitaꝶ. Archāgeli xō̄
dicunꝶ maiora nūciare: qꝛ bonū vniꝰ multitudinis di-
gnius eſt q̄ bonū vniꝰ hoīs. In aſſignatione aūt ordi-
nū prime hierarchie Gre. ꝛ Ber. cū Diony. cōcordāt: qꝛ
accipiꝶ penes eoꝝ fruitionē q̄ ↄſiſtit in feruēti dilectio
ne quo ad ſeraphin: ꝓfunda cognitione quo ad cheru-
bin: ꝑpetua retētiōe quo ad thronos. Sȝ in aſſignatio
ne medie ꝛ vltīe in duobꝰ ordinibꝰ. ſ. principatu ꝛ x̄tu-
te diſſentire videnꝶ. Gre. eīn ꝛ Ber. aliā cōſiderationē
habuerūt ꝓut. ſ. media hierarchia accipiꝶ penes p̄la-
tionē: vltima penes miniſtrationē. Prelatio aūt ī an-
gelis triplex eſt. Preſunt eīn angeli angelicis ſpiriti-
bus ꝛ hi dn̄ationes dicunꝶ. Preſunt etiā angeli bonis
hoībꝰ: ꝛ hi dicunꝶ principatꝰ. Preſunt demonibꝰ: ꝛ hi
dicunꝶ ptātes. Et ordo ꝛ gradꝰ dignitatis in his patȝ.
Miniſteriū aūt triplex eſt: q̄dā qđ cōſiſtit in operan-
do quoddā ī docēdo: aut maiora: aut minora. Primū
eſt x̄tutū: ſm̄ archāgeloꝝ: tertiū angeloꝝ. D. ¶ Quin
ta apparitio eſt de qua legiꝶ in hiſtoria tripartita. Nā
iuxta cōſtātinepolim eſt locus q̄dā vbi olim dea veſta
colebaꝶ: ſed nūc eccl̄ia in honorē. ſ. michaelis fabrica-
ta eſt q̄ etiā locꝰ michaeliū nūcupaꝶ. Cū igiꝶ quendaȝ
noīe aq̄linuȝ ardētiſſima febris rubeis coloribꝰ mota
cōprehēdiſſet eſtuāti poculū medici dederunt qđ euo-
muit adeo vt poſtmodum q̄cq̄d comederet vel biberet
euomeret: dū autē tā morti vicinꝰ eſſet ad locuȝ hunc
ſe duci fecit credēs ſe illuc aut mori aut lāguore priua
ri. Cui michael apparēs dixit vt cōfectionē ſibi ex mel
le ꝛ vino pipere faceret ꝛ oīa q̄ comederet ibi intinge-
ret: ꝛ ſic plenā ſanitatē reciperet. Qđ cū feciſſet plene
liberatus eſt. Cū tn̄ ſm̄ medicine ratione ↄtriū eſſe vi-
deaꝶ calida pocula colericis exhibere. Hec in hiſtoria
tripartita. Secūdo dr̄ victoria. Multiplex aūt victoria
ipſius archāgeli michaelis ꝛ angeloꝝ inuenitur. Pri
ma eſt quā archāgelus michael p̄dictis ſipōtanis hoc
modo preſtitit. Poſt aliqđ eīn tp̄s ab inuēto loco ne-
apolite adhuc gentiles ↄ̄ ſipontanos et bn̄uentanos q̄
quinquaginta milibus a ſiponto diſtant ordinato ex-
ercitu bellare ceperunt. Qui de ep̄i conſilio triduo in-
ducias petierūt vt ieiunio triduano vacarēt: ꝛ patro-
nū ſuū michaelē in ſui auxiliū implorarēt. Tertia aūt
nocte michael epiſcopo apparet: preces dixit exaudi-
tas victoriā ꝓmittit affuturā: ꝛ quarta diei hora iubet
hoſtibꝰ occurrēdū. Quibꝰ occurrētibꝰ mons garganꝰ
immenſo tremore cōcutitur: fulgura q̄ȝ crebra volant
ꝛ caligo tenebroſa totum montis cacumē obduxit ita
vt. dc. viri de aduerſarijs tam ex ferro hoſtiuȝ q̄ ex ſa-
gittis igneis interirent. Reliqui vero virtute archan-
geli comperta idolatrie reliquerunt errorem et conti-
nuo colla chriſtiane fidei ſubmiſerunt. Secunda victo
ria eſt quam michael archangelus obtinuit qn̄ draco-
nem. i. luciferū cū oibus ſuis ſequacibus de celo expu-
lit. De quo exponiꝶ illud qđ hꝫ in Apoc. factū eſt p̄liū
magnum in celo. Michael pugnabat. Cum enim lu-
cifer dei equalitateȝ appetiſſet: archangelus michael
celeſtis exercitus ſignifer aduueniens ipſum luciferum
cum ſuis ſequacibus de celo expulit: ꝛ in hūc aerē cali-
ginoſum vſqȝ in diem iudicij retruſit. Nō eīn ꝑmiſſum
eſt eis in celo habitare ſiue in ſuperiori parte aeris: qꝛ
locus clarus ꝛ amenꝰ eſt: nec in terra nobiſcum ne ni-
mis nos infeſtarent: ſed in aere inter celum ꝛ terrā: vt

dū ſupius reſpicit: ⁊ videt gloꝛiā quā amiſerunt inde doloꝛē habeāt: ⁊ dū īferiꝰ reſpiciūt ⁊ vidēt hoīes illuc aſcēdere vñ ipſi ceciderūt: inde inuidia frequēter toꝛquent. Frequēter tñ ex diuina diſpēſatiōe ad nr̄m exercitū ad nos deſcēdūt. Vñ ſicut aliqbꝰ viris mōſtratū eſt: frequēter circa nos volitāt ſicut muſce. Innumerabiles eñ ſunt ⁊ velut muſce totū aerē repleuerūt. Vñ dicit haimo vt philoſophi dixerūt ⁊ doctoꝛes nr̄i opināt. Aer iſte ita plenꝰ eſt demonibꝰ ⁊ malignis ſpiritibus: ſicut radiꝰ ſolis minutiſſimis puluiſculis. Licet aūt tot ſint: tñ iuxta ſnīaʒ oꝛigenis eoꝝ exercitꝰ minuitur cū eos vincimꝰ: ita vt ꝙ ab aliquo ſctō viro victus fuerit deinceps ille de vitio de quo victꝰ eſt ipm̄ nō valeat tētare. Tertia victoꝛia eſt quā angeli quotidie de demōibꝰ obtinēt: dū ꝓ nobis ꝯ eos pugnātes ab eoꝝ tētatione nos liberāt. Tribꝰ aūt modis ab ipoꝝ tētatiōe nos liberāt. Pꝛio ꝑtātē demonis refrenādo. Apoc. xx. de angelo ꝙ demonē ligauit ⁊ in abyſſuʒ miſit. ⁊ Thobie. viij. de diabolo in deſerto ſupioꝛi religato. Huiꝰ eñ religatio nihil aliud eſt ꝙ ꝑtātis eiꝰ refrenatio. Scḋo ꝯcupiſcētiā refrigerādo. Qḋ ſignificatū eſt Gen. xxxij. vbi dr̄ ꝙ angelꝰ tetigit neruū iacob ⁊ ſtatiʒ emarcuit. Tertio memoꝛiā dn̄ice paſſiōis nr̄is mētibꝰ imprimēdo: hoc ſignatū eſt Apo. vij. vbi dr̄. Nolite nocere terre ⁊ mari nec arboꝛibꝰ quouſqʒ ⁊c. Iteʒ Ezech. ix. Signa Thau in frōtibꝰ viroꝝ gemētiū. Thau eñ lr̄a ad modū crucis eſt facta. Et ꝙ hoc ſignati ſūt nō timēt āgelū ꝑcuſſoꝛē. Vñ ibidē dr̄ ſup quē videritis thau nō occides. Quarta victoꝛia eſt quā archāgelꝰ Michael de antichriſto habiturꝰ eſt qn̄ ipm̄ occidet. Tūc eñ Michael pꝛīceps magnꝰ vt dr̄ Dan. xij. cōſurget ⁊ ꝓ electis tāꝙ adiutoꝛ ⁊ ꝓtectoꝛ ꝯ antichriſtū foꝛtiter ſtabit. Deide antichriſtꝰ vt dicit gloſſa Apoc. xiij. ſup illḋ. Vidi vnū de capitibꝰ eiꝰ occiſum ⁊c. moꝛtuū ſe finget ⁊ ꝑ triduū latens poſtea apparebit dicēs ſe ſuſcitatū arteqʒ magica ferētibꝰ eū demonibꝰ in aera aſcēdet ⁊ vniuerſis mirātibꝰ adoꝛabūt eū. Tandē in montē oliueti aſcēdēs vt dicit gloſſa ſup illud. ij. Theſ. ij. quē dn̄s Jeſus interficiet ⁊c. dū ſtabit in papiliōe ⁊ in ſolio ſuo in illo loco ꝯ quē dn̄s aſcēdit michael adueniēs ipm̄ interficiet. De quo ꝓlio ⁊ victoꝛia itelligit̄ ſm̄ Greg. illḋ qḋ dr̄ Apoc. xij. Factū eſt ꝓliū magnū celo michael ⁊c. Illud enim vbū de triplici ꝓlio. Michaelis itelligit̄. ſ. de ꝓlio qḋ habuit cū lucifero cū ipʒ de celo repulit: ⁊ de ꝓlio qḋ cū demonibꝰ hʒ nos īfeſtātibꝰ: ⁊ de iſto de quo hic agit̄. ſ. cū antixꝑo in fine mūdi habiturꝰ eſt. E. ¶ Tertio hec ſolēnitas dr̄ dedicatio ex eo ꝙ hac die ꝓdictū locum in mōte gargano a ſe dedicatū fuiſſe michael archāgelꝰ reuelauit. Reuerſi eñ ſipōtani a cede aduerſarioꝝ ⁊ tā magnifica potiti victoꝛia adhuc dubitare ceperūt: vtrū ꝓdictū locū īgredi vel dedicare deberēt. Tūc eps̄ ſup his duxit papā pelagiū ꝯſulēdū. Qui rn̄dit ei. Si hō illā eccl̄iam dedicare deberet hoc maxime die quo victoꝛia data eſt fieri opoꝛteret. Si vo aīr ſctō michaeli placuit ab ipo eſt ſup hoc eiꝰ reqrenda volūtas inſtātibus igit̄ papa ⁊ epo cū ciuibus triduano ieiunio michael in hac die appuit epo dicēs. Non eſt opus vobis quā ego edificaui dedicare eccleſiā. Ipſe eñ ꝙ cōdidit dedicauit. Pꝛecepitqʒ vt die ſequēti locū cū ꝑplo īgrediēs ipm̄ ꝓcibꝰ frequētarēt ⁊ ſe ſpecialē ſuū patronum ſentirēt. Deditqʒ ei ꝓdicte cōſecratiōis ſignum: vt. ſ. ab oꝛiēte ꝑ poſterulā aſcēderēt ⁊ ibideʒ veſtigia hoīs impreſſa marmoꝛi inuenirēt. Mane igit̄ eps̄ ⁊ vniuerſus pp̄ls ad locū veniūt ⁊ introgrediētes criptā magnā et tria altaria inuenerūt: quoꝝ duo in auſtrali parte poſita erāt. Tertiū vero ī oꝛiētali venerādū ꝗdē ⁊ rubeo

paleo circūtectū. Celebratis igit̄ ibidē miſſarū ſolēnijs cū ſacraʒ cōiōnē ſinguli accepiſſent oēs ad ꝓpꝛia cū imēſo gaudio redierūt. Eps̄ aūt ibidē ſacerdotes ⁊ clericos delegauit ꝙ iugiter diuinū offm̄ celebrarēt. In eadē ſpelūca aqua lucida ⁊ nimiū dulcis emanat qua poſt cōiōnē pp̄ls potat̄ ⁊ diuerſe egritudines ſanant̄. Tūc ſummꝰ pōtifex his auditis hūc diē in honoꝛe ſctī michaelis ⁊ oīm btōꝝ ſpirituū ꝑ totū oꝛbē vniuerſalr̄ ſtatuit celebrādūʒ. Quarto hec ſolēnitas dr̄ memoꝛia ſctī michaelis. In qua tñ ſolēnitate oīm angeloꝝ memoꝛiā agimꝰ ⁊ oēs gn̄aliter honoꝛamꝰ. decet nāqʒ nos eiſdē laudē ⁊ honoꝛē impendere multiplici rōne. Ipſi eñ ſunt cuſtodes nr̄i: miniſtratoꝛes nr̄i: fratres ⁊ cōciues nr̄i: aīarū noſtrarū in celū poꝛtitoꝛes/ oꝛonū nr̄aꝝ apḋ deū reꝑſētatoꝛes: regis eterni nobiliſſimi milites/ ⁊ tribulatoꝝ ꝯſolatoꝛes. Pꝛio igit̄ debemꝰ eos honoꝛare: qꝛ ſunt cuſtodes nr̄i. Cuilibet eñ hoī dant̄ duo angeli. Vnꝰ malꝰ ad exercitiū: aliꝰ bonꝰ ad cuſtodiendū. Cuſtodia eñ boni angeli deputat̄ hoī: ⁊ ī natiuitate ⁊ in vtero ⁊ ſtatiʒ poſt natiuitatē ex vtero: ⁊ ſemꝑ eſt cuʒ ipo iā adulto. In hoc ei triplici ſtatu neceſſaria eſt hoī cuſtodia angelica. Nā dū paruulꝰ adhuc eſt ī vtero pōt interimi ⁊ dānari. Dū eſt extra vterū ante adultā etatē pōt a baptiſmate īpediri. Dū eſt in adulta etate pōt ad diuerſa pctā ꝯtrahi. Diabolꝰ eñ in hoīe adulto rōnem ſeducit ꝑ aſtutias: volūtatē allicit ꝑ blāditias: vtuteʒ oppꝛimit ꝑ volētiā: idō neceſſe fuit vt bonꝰ angelꝰ eidē ad cuſtodiā deputet̄ vt hoīeʒ erudiat ⁊ dirigat ꝯ fallaciam exhoꝛtet̄ ⁊ incitet ad bonū cōtra blāditias: ⁊ defendat ab oppꝛeſſione cōtra violentiā. Effectꝰ aūt angelice cuſtodie ī hoīe quadruplr̄ aſſignari pōt. Pꝛimꝰ eſt vt ꝓficiat aīa in bonū gr̄e. Et hoc facit angelꝰ ī aīa tribꝰ modis. Pꝛio omne impedimētū ad bonū remouēdū. Hoc ſignatū eſt Exo. xij. vbi angelꝰ ꝑcuſſit pꝛimogenita egypti. Scḋo pigritiā excitādo. Qḋ ſignatū eſt Zacha. iiij. vbi d̄. angelꝰ dn̄i excitauit me quaſi hoīeʒ qui excitat̄ a ſomno. Tertio in viā pn̄ie ducēdo ⁊ reducēdo. Qḋ ſignatū eſt Thobie. v. in angelo ꝙ eū duxit ⁊ reduxit. Scḋs eſt vt nō cadat in malū culpe ⁊ hoc facit angelꝰ tribꝰ modis. Pꝛio impediēdo pctm̄ futurū ne fiat. Hoc ſignatū eſt Num. xxij. in Balaam ꝙ ad maledicēdū iſrael: ꝑgēs ab angelo impeditꝰ eſt. Scḋo increpādo ꝓteritū vt ab eo ꝗs recedat. Hoc ſignatū eſt Judi. ij. vbi cū angelꝰ filios iſrael de ꝓuaricatione increpaſſet: ipſi eleuauerūt vocē ⁊ fleuerūt. Tertio violētiā ꝗſi inferendo vt a pn̄ti pctō eripiat. Hoc ſignatū eſt in violēta eductione Loth ⁊ vxoꝛis eius de ſodomis. i. de pctī ꝯſuetudine. Tertiꝰ effectꝰ eſt ſi cadat ⁊ poſtmodū reſurgat. Et hoc āgelus facit tribꝰ modis. Pꝛio mouēdo ad ꝯtritionē. Hoc ſignatū eſt. Thobie. xj. vbi ad documētū angeli de felle ꝑ qḋ intelligit̄ cōtritio liniuit patri oculos. ſ. coꝛdis. Scḋo purgādo labia ad ꝯfeſſionē. Quod ſignatū eſt Eſa. vj. vbi ꝑ angelū labia Eſaie purgant̄. Tertio gaudēdo ad ſatiſfactionē. Luce. xv. dicit̄ ꝙ maiꝰ gaudiū eſt in celo ſup vno peccatoꝛe pn̄iaʒ agēte ꝙ ſup nonagintanouē iuſtis qui nō egent pn̄ia. Quartꝰ effectꝰ eſt ne toties vel in tot mala cadat quoties vel ad quod diabolꝰ incitat. Et hoc facit tribꝰ modis. ſ. poteſtatē demonis refrenādo: cōcupiſcētiā debilitando: ⁊ memoꝛiā dn̄ice paſſiōis noſtris mētibꝰ imprimēdo de ꝗbus ſupꝛa dictū eſt. F. ¶ Scḋo debemus eos honoꝛare qꝛ ſunt miniſtratoꝛes noſtri. Oēs eñ ſicut dr̄ Hebre. j. ſunt adminiſtratoꝛij ſpūs. Oēs eñ ꝓpter nos mittūtur: qꝛ ſuperioꝛes ad medios medij ad infimos īfimi mittunt̄ ad nos. Hec aūt miſſio cōpetit bonitati diuine. In hoc eñ manifeſtat̄ diuina bonitas

quantum

quātū noſtrā ſalutē diligāt dū nobiliſſimos ſpūs qui ei intima charitate iungunt̄ dirigit ⁊ trāſmittit ad ꝓcurandū ſalutē noſtrā. Scdo charitati angelice. Cum eīn charitatis ardēus ſit maxime deſiderare aliorum ſalutē ob quā etiā dixit Eſaias. Ecce ego dñe mitte me ⁊ angeli poſſunt nos iuuare ꝓ eo ꝙ vidēt nos ſuo auxilio idigere ⁊ malos āgelos nos īpugnare: idō ꝙ ad nos mittunt̄ ie exigit angelice charitatis. Tertio hūane indigentie. Mittunt̄ eīn boni angeli ad iſlāmādū cor nr̄ū ad amorē. Vn̄ in figurā hui⁹ legunt̄ miſſi fuiſſe in curru igneo. Scdo ad illuminādū intellectū ad cognitionē. Hoc ſignatū eſt Apocal. x. in angelo q̄ habebat librū apertū in manu ſua. Tertio ad corroborandū in nobis oē īpfectū vſqȝ ad finē. Hoc ſignatū eſt. iij. Reg. xix. vbi angelus portauit Helie panē ſubcinericium ⁊ vas aque: ⁊ comedit ⁊ ābulauit in fortitudine cibi illi⁹ vſqȝ ad montē dei oreb. Tertio honorandi ſunt qꝛ ipſi ſunt fratres ⁊ cōciues nr̄i. Oēs eīn electi aſſumuntur ad ordines angelorū: qdā ad ſuꝑiores qdā ad īferiores quidā ad medios ꝓ diuerſitate ſuorū meritorū lȝ beata ꝟgo ſuꝑ oēs ſit. Quod b. Greg. in homelia inſinuare vr̄. Nā vt ait. Sunt nōnulli q̄ parua capiūt ſȝ tñ hec annūciare fratrib⁹ nō deſiſtūt. Iſti in angelorū numero currūt. Et ſunt q̄ ſecretorū celeſtiū ſūmma ⁊ capere ꝓualent ⁊ nūciare. Hi cū archāgelis. Et ſūt q̄ mira faciūt ſigna ⁊ valēter oꝑant̄. Et hi cū ꝟtutib⁹. Et ſunt q̄ malignos ſpūs ꝟtute orōnis ⁊ vi accepte ꝑtātis fugant. Et hi cū ꝑtātib⁹. Et ſunt q̄ acceptis ꝟtutib⁹ electorū merita trāſcēdūt. Et electis fratrib⁹ principant̄. Et hi cū principatib⁹ meritū ſortiunt̄. Et ſunt q̄ ſic in ſemetipſis oib⁹ vitiis dñant̄ vt ipſo iure mūdicie dii inter hoies vocēt̄r. Vn̄ ad Moyſen dr̄. Ecce cōſtitui te deū pharaonis. Et hi cū dñationib⁹. Et ſunt in qb⁹ velut ī throno ſuo dñs p̄ſidēs aliorū facta examinat ꝑ quos dū ſctā eccleſia regit̄ plerūqȝ de ſuis qbuſdā infirmis actibus alij electi iudicant̄. Et hi cū thronis. Et ſunt q̄ dei ꝓximi charitate ampli⁹ ceteri pleni ſunt. Et hi meritorū ſuorū ſortē inter cherubin numerū acceperunt: qꝛ cherubin plenitudo ſcientie dr̄: iuxta paulū. Plenitudo legis eſt charitas. Et ſunt q̄ ſuꝑne cōtemplatiōis amore accenſi in ſolo cōditoris ſui deſiderio anhelant: nihil iā in hoc mūdo cupiūt: ſolo eternitatis amore paſcuntur terrena queqȝ abiciunt: cūcta tēpalia mēte trāſcēdunt: amant ⁊ ardēt atqȝ ipſo ſuo ardore requieſcūt amādo ardent loquēdo accendūt: et quoſcūqȝ ꝟbo tāgūt ardere ꝓtin⁹ in dei amore faciūt. Quoꝝ nūſi inter ſeraphin numerū ſortē ſue vocatiōis acceperūt: hec greg. Quarto honorādi ſunt: qꝛ ipſi ſunt aīarū nr̄arū in celū portitores. Et hoc faciunt triplici mō. Pꝛio viā ꝑparando. Malach. iij. Ecce ego mitto angelū meū q̄ preparabit viā ante faciē meā. Scdo ꝑ viā ꝑparatā in celū baiulādo. Exo. xxiij. Ecce ego mitto āgelū meū q̄ te cuſtodiet in via ⁊ inducat te in terrā quā ꝓmiſi pr̄ib⁹ tuis. Tertio in celo collocādo. Lu. xvj. Factū eſt vt moreret̄ mēdicus ⁊ portaret̄ ab angelis ī ſinū abrae. B. ¶ Quīto honorādi ſunt qꝛ ipſi ſunt orōnū nr̄arū apud deū repreſentatores. Ipi nāqȝ pꝛio orōnes nr̄as deo repñtāt. Thobie. xij. Qn̄ orabas cum lachrymis et ſepeliebas mortuos ego obtuli orōnem tuam dño. Scdo ꝓ nobis ibidē allegāt Iob. xxxiij. Si fuerit ꝓ eo angel⁹ loquēs vnus de milib⁹ vt annunciet hois eq̄tate miſerebit̄ eius ⁊c. Itē zach. j. Et rn̄dit angel⁹ dñi ⁊ dixit. Dñe exercituū vſqȝ quo nō miſereberis hierlm̄ ⁊ vrbium iuda quib⁹ irat⁹ es? Iſte iā ſeptuageſim⁹ annus eſt. Tertio dei ſniam nobis renunciant. Daniel. ix. vbi dr̄ qꝺ Gabriel ad eū volās dixit. Ab exordio p̄cū tuarū egreſſus eſt ſermo. Gloſ. i. ſnīa a deo tua ſequitur. Ego autem veni vt indicarē tibi qꝛ vir deſideriorū es. De his trib⁹ dicit Bernar. ſuꝑ canti. Diſcurrit angelus medi⁹ inter dilectū ⁊ dilectā vota offerēs: referēs dona: excitat iſtā placat illum. Sexto honorandi ſunt qꝛ ipſi ſunt regis eterni nobiliſſimi milites: ſm̄ qꝺ dr̄ Iob. xxv. Nunqd eſt numer⁹ militū eius. Sicut aūt videm⁹ in militib⁹ alicuius regis ꝙ qdā eorū ſemꝑ in aula regia cōmorant̄ ⁊ regē aſſociāt ⁊ ad ei⁹ honorē ⁊ ſolatiū cantāt quidā aūt ciuitates ⁊ caſtella regni cuſtodiūt quidā vero regis inimicōs expugnāt. Ita ⁊ horū militū xp̄i qdā in aula regia. ſ. in celo empireo ſemꝑ regē regū aſſociant et ad eius honorē cantica leticie ⁊ glorie ſemꝑ cantāt dicentes. Sanctus ſctūs ſctūs ⁊c. Itē bn̄dictio ⁊ claritas ⁊ ſapientia ⁊c. Apoc. vij. Alij autē cuſtodiunt ciuitates: ſuburbana: villas ⁊ caſtra illi. ſ. q̄ nobis ſunt ad cuſtodiā deputati cuſtodiētes ſtatū ꝟginū: cōtinentiū cōiugatorū: ⁊ caſtra religioſorū. Eſa. lxij. Suꝑ muros tuos hierlm̄ cōſtitui cuſtodes. Alij ꝟo dei inimicos. i. demones expugnant. Apoca. xij. Factū eſt preliū magnum in celo. i. ſm̄ vnā expoſitionē in eccleſia militāti. Michael ⁊ angeli ei⁹ p̄liabantur cū dracone. Septimo et vltimo honorādi ſunt qꝛ ipſi ſunt tribulatorū cōſolatores. Zacha. j. Angelus q̄ loqbat̄ in me ꝟba bona ⁊ cōſolatoria. Item Thobie. v. Forti aīo eſto ⁊c. Et hoc faciūt trib⁹ modis. Pꝛio cōfortādo ⁊ roborādo Daniel. x. vbi cū daniel corruiſſet tetigit eū angelus dicēs. Noli timere pax tibi cōfortare ⁊ eſto robuſt⁹. Scdo ab ipa tētatione ꝓtegēdo. ps. Angelis ſuis mādauit de te ⁊c. in manib⁹ portabūt te ⁊c. Tertio ipſam tribulationē reſtringērado ⁊ minuēdo. Et hoc ſignatur Daniel. iij. vbi angelus dñi cū tribus pueris in fornacē deſcēdit et fecit medium fornacis quaſi ventum roris flantem.

¶ De ſancto Hieronymo. cxlj. A.

Hieronymus dr̄ a hiera qꝺ eſt ſctūm ⁊ nemus quaſi ſctūm nem⁹. Uel a norma qꝺ eſt lex. vn̄ dr̄ in legenda ſua ꝙ Hieronymus interpret̄ ſacra lex. Fuit enim ſctūs. i. firmus vel mūdus vel ſanguine tinct⁹ vel vſui ſacro deputatus ſicut vaſa tēpli dicebant̄ ſctā: qꝛ ſacro vſui deputata. Fuit enim ſctūs. i. firm⁹ in bono tpe ꝓpter ꝑſeuerātie lōganimitatē ⁊ mūdus in mēte ꝑ puritatem: ⁊ ſanguine tinctus ꝑ dñice paſſionis meditationem ſacro vſui deputat⁹ per ſcripture ſacre expoſitionem ⁊ interpretationē. Dicitur ⁊ nem⁹ a nem ore vbi aliqñ cōuerſat⁹ fuit: ⁊ lex ꝓpter regularē diſciplinam quā monachos ſuos docuit: vel qꝛ ſacrā legē expoſuit ⁊ interꝑtat⁹ fuit. Hieronym⁹ etiā interꝑtat̄ viſio pulchritudinis vel diiudicans locutiones. Eſt autē q̄ntuplex pulchritudo. Pꝛia eſt ſpūalis q̄ eſt in aīa. Scda moralis q̄ cōſiſtit in honeſtate morum. Tertia intellectualis q̄ eſt in pulchritudine āgelica. Quarta ſuꝑſubſtātialis q̄ eſt diuina. Quīta celeſtis q̄ eſt ſctōꝝ ī p̄ria. Hāc q̄ntuplicē pl̄chritudinē hieronym⁹ ī ſe vidit ⁊ habuit. Nā habuit ſpūalē ī ꝟtutū varietate: moralē ī vite honeſtate: intellectualē in excellenti puritate. Suꝑ

ſubſtātialēm ardēti charitate: celeſte in eterna vel excellēti claritate. Diiudicauit etiā locutiones ſiue ꝟba tam ſua ꝙ aliorū: ſua examinato ꝓferēdo: aliorū vera cōfirmando falſa cōfutādo: dubia vero expouendo. B.

Hieronymus euſebij viri nobilis filius ab oppido ſtridonis qꝺ dalmacie ⁊ pānonie cōfinia tenet extitit oriūd⁹ hic adhuc iuuenis romā adiit ⁊ lr̄is grecis: ⁊ latinis ⁊ hebraicis ple

ne eruditꝰ eſt. In arte grāmatica donatū habuit pceptorē: i rethorica aūt victorinū oratorē. In ſcripturis aūt diuinis exercitabaꝛ die ac nocte ⁊ inde hauſit auide qđ poſtmodū effudit abūde. Quod ĩp̄o tpe ſicut ipſe in ep̄la ad euſtochiū pſ̄ibet: cū de die tulliū ⁊ de nocte platonē auide legeret eo ꝙ ſmo īcultꝰ ſibi in libris pphetīcis nō placeret circa mediā q̄dragesimā tā ſubita ⁊ ardēti febre corripit vt toto frigeſcēte iā corpe vitalis calor in ſolo pectore palpitaret. Dū ġ exeq̄e funeris pararent: ſubito ad tribunal iudicis trahiꝛ: ⁊ īterrogatꝰ cuiꝰ cōditionis eſſet xp̄ianū ſe eē libere pſiteꝛ. Ad quē iudex. Mētiris inqt: ciceronianꝰ es nō xp̄ianꝰ Ubi eñ eſt theſaurꝰ tuus: ibi eſt ⁊ cor tuū. At hieronymus obmutuit ⁊ ꝯtinuo ipm iudex duriſſime cedi iuſſit. Tūc exclamauit ⁊ dixit. Miſerere mei dñe miſerere mei. Tūc q̄ aſtabāt pcabanꝛ iudicē vt veniā tribueret adoleſcenti. Ipſe eñ iurare cepit ac dicere. Dñe ſi vnq̄ habuero codices ſeculares ſi legero te negabo. In hec igꝛ iuramēti v̄ba dimiſſꝰ ſubito reuiuiſcit. Tūc lachrymis totū ſe īuenit pfuſum: ⁊ ex v̄berib' q̄ an̄ tribunal ſuſcepat ſcapulas terribilr̄ reperit liuētes. Tāto autē ſtudio libros diuinos legis extūc quāto libros gētiliū vnq̄ legerat. Dū aūt eēt ānoꝝ. xxix. in romana eccleſia cardinalis pſbyter ordinatus eſt. Mortuo aūt liberio papa Hie. dignꝰ ſummo ſacerdotio ab oīb' acclamaꝛ. Sȝ dū quorūdā clericoꝝ ⁊ monachoꝝ laſciuiā īcreparet: illi nimiū īdignati ei inſidias pauerūt. Sȝ ⁊ p̄ veſtē muliebrē vt ait Jo. beleth. ab eis turpiter eſt deriſus. Nā cū Hie. ad matutinas ſolito more ſurgeret veſtem mulieris quā emuli iuxta lectū poſuerāt reperit: ſuāq; eſſe credēs iduit ⁊ in eccleſiā ſic pceſſit. Hoc aūt emuli faciebāt vt mulierē hr̄e in thalamo crederetur. Qđ ille vidēs tāte coꝝ veſanie locū dedit ⁊ ad gregorium nazāzenū ꝯſtantinopolitane vrbis ep̄m pueniꝛ. Poſtq̄ aūt ab ip̄o ſacras līas didicit in eremū ꝑperauit: vbi pxp̄o quāta ſuſtinuerit ipſe ad Euſtochiū narrat dī. Quoties in eremo cōſtitutꝰ ⁊ ī illa vaſta ſolitudine: q̄ exuſta ſolis ardorib' horridū mōachis p̄ſtat habitaculū: putaui me romāis dilitiis īterelle. Horrebāt ſacco mēbra deformia ſqualida cutis ſitū ethiopice carnis adduxerat. Quotidie lachryme q̄tidie gemitꝰ: ⁊ ſi qñ repugnantē ſōnꝰ iminēs oppſiſſet nuda humo vix oſſa herētia collidebant. De cibis ⁊ potu taceo cū ēt lāguētes aq̄ frigida vtanꝛ ⁊ coctū aliqđ accepiſſe luxuria ſit ⁊ dū ſcorpionū tm̄ eſſem ſociꝰ: ⁊ ferarū ſepe choreis intererā puellarū ⁊ ī frigido corpe ⁊ carne pmortua libidinū īcēdia pullulabā. Itaq; cōtinuo flebā: ⁊ repugnātē carnē hebdomadaꝝ īedia ſubigebā. Diē crebro cōiunxi cū nocte, nec priꝰ a pectoris ceſſabā v̄beribus q̄ a dño tranq̄llitas redderet. Ip̄aȝ q̄ȝ cellulā meā q̄ cogitationū ꝯſciaȝ ptimeſcebā ⁊ mihi iratꝰ ⁊ rigidꝰ ſolꝰ deſerta penetrabā. Et vt mihi teſtis ē dñs poſt multas lachrymas nōnūq̄ videbar mihi īnterelle agminib' āgeloꝝ. Per q̄driēniū igiꝛ ibidē pn̄ia ſic pacta ad bethlēē oppidū remeauit. Ubi quaſi domeſticū aīal apđ p̄ſepe dñi ſeſe obtulit pmāſurū bibliotecā aūt ſuā quā ſūmo ſtudio ſibi cōdiderat clauſam: alioſq; libros iterū relegēs diē ieiunꝰ ducebat ad veſperū. Multos aūt ibidē diſcipulos coadunās ī ſctō ꝓpoſito ⁊ trāſlatiōe ſcripturarū. lv. ānis ⁊. vj. mēſib' deſudauit: ⁊ vſq; ad finē vite v̄go pmāſit. Lȝ aūt ī hac legēda dicaꝛ ꝙ ſemp̄ v̄go fuerit: ipſe tn̄ de ſe ita ſcribit ad pāmachiū. Uirginitatē in celo p̄fero: nō q2 habeo. Tāta deniq; laſſitudie fatigatus eſt vt in ſtratu ſuo iacēs funiculo ad trabē ſuſpēſo ſupinꝰ manib' ſe leuaret: vt. ſ. offm̄ monaſterij pút poterat exhiberet. L. ¶ Quadā vero die adueſperaſcēte cū hiero. cū fratrib' ad ſacrā lectionē audiēdū ſederet ſubito leo q̄dā claudicās monaſteriū īgreſſus ē. Quo viſo cū ceteri fratres fugerēt: hier. ei quaſi hoſpiti obuiauit. Leo igiꝛ dū pedē ſibi leſuȝ oſtēderet: vocatis fratrib' pedes ſibi p̄cepit ablui: ⁊ diligēter eiꝰ plagā inq̄ri. Qđ cū factū fuiſſet inuenerūt leonis plantā a ſentibus vulneratā. Adhibita igꝛ diligēti cura leo ꝯualuit ⁊ oī feritate depoſita īter eos quaſi domeſticū aīal habitauit. Tūc hiero. vidēs ꝙ nō tā p ſanitate ſui pedis q̄ p eoꝝ vtilitate dñs leonē miſiſſet: de fratrū cōſilio eidē hoc iniūxit offm̄ vt aſinū quē habebāt q̄ ligna de nemore deferebat: ipſe leo ad paſcua duceret ⁊ ductuȝ ibidē cuſtodiret. Qđ factū eſt. Nā iniuncta leoni aſini cura more paſtoris induſtrij eundo ad paſtū ſocius inceſſanter itineris rure paſcēdo vndecunq; defenſor tutiſſimus erat. Uerūtñ vt ſe cibaret ⁊ aſinus ſolitū pficeret opꝰ conſuetis ſemp̄ horis cum eo domū redibat. Quadā igiꝛ vice paſcēte aſino ⁊ leone grauiter ſoporato mercatores cū camelis inde trāſeūtes aſinū ſolū viderūt ⁊ eū q̄ citiꝰ rapuerūt. Expergefactꝰ itaq; leo cum ſociū nō īueniret rugiēdo huc illucq; ibat. Quē tandē nō inueniēs ad portas monaſterij triſtis adijt ⁊ intus vt ſolitus erat pre verecūdia ingredi nō preſumpſit et vidētes fratres ꝙ tardius more ſolito ⁊ ſine aſino veniſſet putauerūt ꝙ fame cōpulſus aſinū comediſſet: et nolentes ei annonā tribuere cōſuetā dicebāt. Uade et reliquā partē aſini q̄ tibi remāſit māde ⁊ tuā ingluuiē reple: heſitātes tñ vtrū hoc malū perpetraſſet exierūt ad paſcua ſi forte aliqđ mortis indiciū īuenirēt. Et nihil iuenētes hoc hieronymo retulerūt. Tūc monitis eiꝰ offm̄ aſini leoni iniūgunt ⁊ ligna cedētes leoni imponunt. Qđ cū leo patienter ferret: quadā die expleto ope ī agrū exijt hac illacq; diſcurrit: ſcire deſiderās q̄d de ſuo fuiſſet ſocio factū. Et ecce vidit a lōge negociatores cū onuſtis camelis p̄cedēte aſino venietes. Mos eñ illi regiōi eſt vt qñ cū camelis lōgiꝰ gradiunꝛ: cameli vt directius vadāt p̄cedentē ⁊ collo funiculū geſtātē aſinū ſubſequunꝛ. Recognito igiꝛ leo aſino cū ingenti rugitu ſup̄ eos irruit ⁊ oēs hoīes in fugā conuertit. Et leo terribilr̄ rugiēs pcutiebat cauda fortiter terrā perterritoſq; camelos ſicut erant onuſti an̄ ſe ad cellā ire cogit. Qđ cū frēs vidiſſent ⁊ hieronymo nūciaſſent ille ait. Hoſpitib' nr̄is frēs chariſſimi pedes abluite eſcas p̄bete: ⁊ ſup̄ hoc volūtatē dñi expectate. Tūc leo p̄ monaſteriuȝ cepit vt ſolebat letus diſcurrere ſingulorum fratrū veſtigijs ſe pſternēs ⁊ quaſi de ꝑpetrata quā nō fecerat culpa cauda alludēs veniā poſtulabat. Hiero. autē futuroꝝ p̄ſcius ait fratrib'. Ite fratres ⁊ veniētibus hoſpitib' neceſſaria p̄parate. Adhuc eo loquente nūcius ad eum venit annuncians ante fores hoſpites adeſſe q̄ abbatē vellēt videre. Ad q̄s cū ille iuiſſet: ꝓtinus illi eiꝰ pedib' ꝓuoluunꝛ pculpa veniā poſtulātes. Quos ille benigne eleuās precepit vt ſua reciperēt ⁊ aliena nō vſurparēt. Rogabāt igiꝛ illi btm̄ hier. vt medietatē olei p bñdictiōe acciperet. Quib' vix aſſentiēs tandē coactꝰ ſuſcipi iubet. Promiſerūt autē ſe annuatim eādē olei mēſuram fratrib' ipſis daturos ⁊ a ſuis dare heredib' p̄cepturos. D. ¶ Cū aūt olim in eccleſia vnuſq̄ſq; caneret qđ volebat theodoſiꝰ impator vt ait Joā. beleth. Damaſum papā rogauit vt alicui viro docto officiū eccleſiaſticū cōmitteret ordinādū. Ipſe igiꝛ ſciēs Hier. in lingua latina greca ⁊ hebraica pfectū ⁊ in oī ſapiētia ſummū eidē offm̄ p̄dictū cōmiſit. Hier. igiꝛ pſalterium per ferias diſtinxit: et vnicuiq; ferie nocturnum proprium aſſignauit ac gloria patris in fine cuiuſlibet pſalmi dicendum inſtituit vt ait Sigibertus.

Deinde epl'as ⁊ euāgelia per anni circulū decātādas: ceteraqꝫ ad offiū ptinētia ōter cātū rōnabilr ordiauit: miſitqꝫ illō de bethleē ad ſūmū pōtificē ⁊ ab eo ⁊ cardinalib⁹ ſuis fuit valde approbatū ⁊ ꝑpetuo autēticatū. Poſt hoc aūt ī ore ſpelūce ī q̄ dñs iacuit monumētū ſibi ꝯſtruxit: vbi expletis .xcviij. annis ⁊ .vj. mēſib⁹ ſepult⁹ fuit. In quāta reuerētia eū Aug. habuerit ptꝫ p epl'as q̄s ſibi miſit. In quaꝝ vnā ei tali modo ſcripſit. Dño dilectiſſimo ⁊ cētu ſinceriſſimo charitatꝭ obſuādo atqꝫ āplectādo hiero. aug. ⁊c. Alibi qꝫ de eo ſic ſcribit. Sctūs hier. pbr̄ greco latino ⁊ hebreo eloq̄o erudit⁹ in locis ſctis atqꝫ ī l'ris ſacris vſqꝫ ad decrepitā vitꝫ etatē. Cui⁹ nobilitas eloquij ab oriēte ī occidētē inſtar ſolis lāpas reſplēduit. Beda aūt ꝓſper ī ſuis chronicis de eo ſic ait. Hier. pbr̄ ī bethleē toto iā mūdo clar⁹ hitabat. Egregio īgenio ⁊ ſtudio vniuerſe eccl'ie fulcīēs. Ipſe qꝫ de ſe ſic ait ad albigēſes. Nil a pueritia ita vitare conat⁹ ſum vt aīm tumētē ⁊ erectā ceruicē dei ꝯ ſe odiū ꝓuocātē. Idē. Ego ēt tuta oīa timeo. Idē ī mōaſterio hoſpitalitati ex corde īṫēdim⁹ ⁊ oēs ad nos venientes leta frōte ꝑter hereticos ſuſcipim⁹ ac venientiū pedes ablnim⁹. Iſid. vo in li. ethymo. ait. Hier. triū linguaꝝ peritꝰ perit⁹. Cuius interꝑtatio ceteris āfferꝶ: qm̄ ⁊ vbo rū tenacior ē ⁊ perſpicuitate ſnīe clarior atqꝫ vtpote a xp̄iano interꝑte verior. In dialogo qꝫ ſeueri diſcipuli ſctī martini q̄ ei⁹ tpe fuit ſic de hier. ſcriptū hꝫ. Hiero. ꝑter fidei meritū dotēqꝫ virtutū nō ſolū latinis atqꝫ grecis: ſed ēt hebreis ita l'ris īſtruct⁹ eſt vt ſe illi in oī ſcīa nemo audeat ꝯpare. Cui iugis aduerſ⁹ malos pugna ꝑpetuūqꝫ certamē. Oderūt eū heretici q̄ eos īpugnare nō deſijt. Oderūt eū clerici q̄ vitā eoꝝ inſectaꝶ ⁊ crimina: ſed plane boni oēs ⁊ miranꝶ ⁊ diligūt. Nā q̄ eū hereticū eē arbitrāꝶ inſaniūt. Tot⁹ ſemꝑ in lectiōe totus in libris eſt: nō die nō nocte requieſcit: aut legit aliquid aut ſcribit. Hec ſeuer⁹. Et ſicut ex his vbis ptꝫ ⁊ ſicut ēt ipſe ſepe teſtaꝶ multos ꝑſecutores ⁊ m'tos detractores perpeſſus eſt. Quas tn̄ ꝑſecutiōes q̄ libēter ſuſtinuerit ptꝫ ex eo q̄ ſic dicit in epl'a ad aſellā. Grās ago deo q̄ dign⁹ ſum habit⁹ quē oderit mūd⁹ ⁊ maleficuꝫ me garriūt: ſꝫ ſcio ad regnū peruenire ꝑ infamiā ⁊ bonā famā. Itē vtinā ob dñi mei nomē atqꝫ iuſticiā vniuerſa me infideliū turba ꝑſequaꝶ: vtinā in opprobriuꝫ meū ſollicit⁹ exurgat hic mūd⁹ tn̄ vt merear a xp̄o laudari ⁊ ſue pollicitationis ſperare mercedē. Grata vtiqꝫ ⁊ deſiderata tentatio eſt cuius p̄miū a xp̄o ſperatur in celo. Nec maledictio grauis eſt q̄ diuina laude mutatur. Obijt circa annos dñi. cccxcviij.

¶ De ſancto Remigio. cxliij. B.

Remigius dr̄ a remige q̄ eſt nauis ductor: vel rector vel dr̄ a remis q̄ ſunt inſtrumēta qb⁹ nauis duciꝶ ⁊ gion qđ eſt luctatio. Ipſe eñ eccl'iam gubernauit: a periculo naufragij eā duxit ad portum paradiſi: pro ea luctatus eſt contra inſidias diaboli.

Remigi⁹ regē ⁊ gētē frācorum ad xp̄m ꝯuertiſſe dr̄. Habebat enim rex vxorē noīe clotildim xp̄ianiſſimā q̄ viꝝ ſuū nitebaꝶ ad fidē ꝯuertere: ſꝫ nequibat. Que cū filiū genuiſſet ipꝫ baptizare voluit ſꝫ rex oīno ꝓhibuit. Illa aūt q̄eſcere nō valēs tādē vix hoc a rege obtinuit ⁊ filiū baptizauit. qui dū baptizat⁹ eēt ſubito eſt defunct⁹. Cui rex ait. Nūc appꝫ q̄ xp̄s vilis ē de⁹ q̄ eū per quem fides eius poterat ſublimari in vita ꝯſeruare nō potuit. Cui illa. Imo in hoc a deo meo valde me diligi ſentio q̄ primū fructuꝫ vētris mei ſꝫm recepiſſe cognoſco q̄ regnū in infinitū tuo melī⁹ filio meo largitus eſt. Cōcepit igꝶ iterꝫ ⁊ aliū filiū pepit: quē ſicut primū cū multa inſtātia baptizari fecit. Sꝫ ecce ſubito infirmaꝶ ita q̄ de ei⁹ vita deſpaꝶ. Dixit rex vxori. Uere debilis eſt de⁹ tu⁹ q̄ nullum ī ſuo noīe baptizatū ī vita ꝯſeruare pt. Nā ſi mille gēneris ⁊ cūctos baptizaueris oēs ſilꝛ pibūt. Sꝫ tn̄ puer conualuit ⁊ ſanitatē recepit ita q̄ poſt prēm regnauit. At fidelis mulier virū ſuū ad fidē reducere conabaꝶ: ſed ille modis oīb⁹ reſiſtebat. Quaꝛ aūt ad fidē ꝯuerſus eſt ī alio feſto qđ eſt poſt epiphaniā dictū eſt. Uolēs aūt predictus rex clodoue⁹ factus xp̄ian⁹ remēſem eccl'iaꝫ dotare btō remigio dixit vt q̄ntū circuiret dū ipſe ī meridie dormiret ſibi daret. Qđ ⁊ fctm̄ eſt. Sꝫ cū q̄dā molendinū ſuū haberet itra fines .b. remigij: molēdinari⁹ ipm̄ dū circuiret cū indignatiōe repulit. Cui dixit remigi⁹. Amice nō ſit tibi durū vt hoc molēdinū ſimul hēam⁹. At ille vt eū reiecit ſtatim rota molēdini in ꝯriū verti cepit: clamauitqꝫ poſt ſctm̄ remigiū dicēs. Serue dei veni ⁊ habeam⁹ pit̄er molēdinū. cui ille. Nec mihi nec tibi. Statimqꝫ terra ſe aperuit ⁊ molendinū penit⁹ deglutiuit. Preuidēs remigi⁹ famē futurā cū in villa q̄dā bladi cumlos ꝯgregaſſet: inebriati ruſtici ſenis prudētiā deridētes ignē ſuppoſuerūt. Qđ ille audiens illuc venit ⁊ ꝓ frigore eſtatis ⁊ veſptini tpis ſe calefacere cepit ⁊ trāquillo corde dixit. Semꝑ foc⁹ bonus ē: verūtn̄ q̄ hoc fecerūt ⁊ poſteriori eoꝝ viri ingenitalib⁹ rupti femine gutturoſe erunt. Qđ ſic in illis euenit q̄uſqꝫ ꝑ carolū ſunt diſpſi. Notādū aūt q̄ illud feſtū ſctī remigij qđ agiꝶ in mēſe ianuario eſt feſtū de felici obitu illius. illud aūt dr̄ eſſe de eius ſacri corꝑis trāſlatione. Cū eñ corp⁹ eius poſt ipſi⁹ obitū ad eccl'iam ſanctorū timothei ⁊ apollinaris cū feretro deferreꝶ ſecus eccl'iaꝫ ſancti xp̄ofori cepit adeo ponderare q̄ nullatenus moueri potuit. Tandē coacti rogauerūt dñm vt eis oſtendere dignareꝶ ſi forte in eccl'ia illa ſctī xp̄ofori vbi nulle reliquie ſctōꝝ q̄ieſcebāt ſepeliri vellet. Statimqꝫ corpus leuiſſime ſuſtulerūt ⁊ ipm̄ ibi honorifice poſuerūt. Ubi cū multa miracula fierēt eccl'iam ampliauerūt. Et facta cripta retro altare cū effoſſum corp⁹ ibi reponere vellent mouere nullatenus potuerūt. Cū aūt ī oꝛonib⁹ ꝑnoctarēt ⁊ media nocte oēs pariter obdormiuiſſent ī craſtinū .ſ. kal'. octobris inuenerūt ſepulcrū cum corꝑe ſctī remigij in illā criptā ab āgelis deportatum. Tn̄ poſt lōgū tps ī pulchriorē criptā eodē die cū capſa argētea trāſlatū eſt. Floruit circa annū dñi. cccclxx.

¶ De ſancto Leodegario. cxliiij. A.

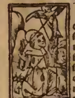

Leodegarius dū oī v̄tute polleret eduenſi eccl'ie meruit in pōtificeꝫ ꝓmoueri: qui dū clotario rege decedēte cura regni graui⁹ premereꝶ voluntate dei ⁊ pricipū ꝯſilio childericū fratrē clotarij adoleſcētē valde idoneū prefecit in regē. Sed Ebroinus theodoricū ipſi⁹ childerici germanū ꝑficere nitebaꝶ nō ꝓpter regni ꝯmodū: ſꝫ q̄ ꝺ poteſtate elect⁹ ⁊ oīb⁹ odio ſuis iram regis ⁊ principum verebatur. Timēs igitur ebroinus licentiam a rege petijt: ⁊ monaſteriuꝫ introiuit quo concedente ⁊ fratrem ſuum theodoricuꝫ ne cōtra regnum aliquid molireturin cuſtodia detinēnte: ſanctitate ⁊ prudentia ep̄i pace mirabili omnes gaudebant. Sed poſt aliquod tempus rex malignoꝝ cōſilio deprauatus intantum viri dei odiū incitatur q̄ opportunitatem ⁊ modū mortis ei⁹ attēti⁹ inquirebat. Sed ep̄s blāde ferens ⁊ oēs inimicos ſuos vt amicos

amplectēs egit cū rege vt diem paſche in vrbe cui pre‐erat celebraret. Et ecce illa die nūciatū eſt ei ꝙ rex ī illā nocte qd̄ de morte eiꝰ tractauerat perficere decreuiſſet. At ille nihil trepidās ſed illa die cū rege ī mēſa cōicās ꝑſecutorē ſic fugit ꝙ in luxumēſi monaſterio domino ſeruiēs ēt ebroinōq̄ ī mōaſtico habitu latitabat ſedula claritate fuimt. Poſt modicū rex morit̄ ⁊ theodoricꝰ in regnū ſublimat̄. Quapropter leodegariꝰ populi ſui lachrymis ⁊ precibꝰ motꝰ ⁊ abbatis impio cōpulſus ad ſedē ſuā redijt ac ebroinus ꝓtinꝰ apoſtatauit ⁊ regi ſeneſcallꝰ ordinatꝰ eſt. Qui ſʒ malꝰ fuerit tū poſtea fuit peior: totoq̄ʒ ſtudio leodegariū occidere nitebat̄. Miſſis igit̄ militibꝰ q̄ eū caperent cū hoc Leodegarius cōperiſſet: eoꝝ furori cedēs dū in habitu pōtificali de vrbe egrederet̄ a militibus capit̄ q̄ ei ſtatiʒ oculos eruerunt. Poſt bienniū ſanctus leodegariꝰ cū fratre ſuo garino quē ebroinus exulauerat in palatiū regis eſt adductus. Cū ad irriſionē ebroini ſapienter ⁊ paciēnce rn̄deret: neq̄ʒ ille iuſſit garinum lapidibꝰ obrui ſanctūq̄ʒ epm̄ tota die nudis pedibus per quēdam fluuiū ſuper acutiſſimos lapides decurrenteʒ deduci. Et audiēs ꝙ in his tormētis deū laudaret linguā eiꝰ precindi fecit ⁊ poſtmodū cū cuidā cuſtodi tradidit vt ipm̄ nouis ſupplicijs reſeruaret. Ille aūt vſum loquēdi nō perdidit: ſʒ predicationi ⁊ exhortationi ꝓut poterat vacabat: predixitq̄ʒ qn̄ ⁊ qualiter ipſe ⁊ ebroinꝰ ex hac vita migrarent. Lux autem immenſa in moduʒ corone caput eius circumdedit. Quem cū multi vidiſſent quid hoc eſſet ab ipo epo queſierunt. At ipſe ſe in oratione proſternens gratias deo retulit: ⁊ oēs aſtantes vt in melius vitam mutarēt admonuit. Qꝺ ebroinus audiens ⁊ inuidens miſſis quatuor ſpiculatoribꝰ ipm̄ decollari precepit. Cum ergo ipm̄ ducerēt: ait eis Non eſt inquit opus fratres vos diutius fatigari. Sed hic implete deſiderium eius q̄ vos miſit. Ad hoc tres illorum adeo ſunt compuncti qꝺ ad pedes eius ꝓcidētes veniam precabantur. Quartus vero cū eum decollaſſet ꝓtinꝰ a demone arreptꝰ eſt ⁊ in ignē ꝓiectꝰ vitā miſerabilr̄ terminauit. Biēnio expleto audiēs ebroinus corpꝰ ſcti viri multis miraclis illuſtratū: miſerabilr̄ cruciatꝰ inuidia militē illuc miſit vt an ſic ſe hr̄et veritas intimaret. Miles aūt ſupbꝰ ⁊ arrogās cū illuc veniſſet calce tūbā ſcti percutiēs exclamauit. Moriat̄ q̄ mortuū miracula facere poſſe credit. Mox ille arreptus a demonio ⁊ ſubito moriens morte ſua ſctūm amplꝰ cōmēdauit. His auditis ebroinꝰ āplꝰ inuidia torq̄bat̄ ⁊ famā ſcti extinguere moliebat̄. Sʒ iuxta ꝑdicationē ſcti gladio necatꝰ neq̄ʒ ipſe occidit̄. Paſſus ē aūtē circa annū dn̄i. dclxxx. tp̄e conſtantini quarti.

¶ De ſancto Franciſco. cxliiij.

FRanciſcus prius dictꝰ eſt Joānes: ſed poſtmodum mutato noīe frāciſcus vocatus eſt. Cuius mutatio nis noīs multiplex cā fuiſſe vr̄. Primo ratione miraculi connotandi. Linguā eni gallicā miraculoſe a deo recepiſſe cognoſcit̄: vnde dicitur in legenda ſua ꝙ ſemper cū ardore ſpūſſancti repleretur ardentia foris verba eructans gallice loquebatur. Secūdo rōne officij diuulgandi. Unde dr̄ in legenda ꝙ diuina prouidentia ſibi hoc vocabulum indidit vt ex ſingulari ⁊ inſueto nomine opinio miniſterij eius toti citius innoteſceret orbi. Tertio rōne effectus cōſequendi: vt. ſ. ꝑ hoc daretur intelligi ꝙ ipſe ꝑ ſe ⁊ ꝑ filios ſuos multos ſeruos peccati ⁊ diaboli debeat francos ⁊ liberos facere. Quarto rōne magnanimitatis in corde. Nā franci a ferocitate ſunt dicti: qꝛ eis ineſt naturalis feritas ⁊ magnanimitas animoꝝ. Quinto rōne virtuoſitatis in ſermōe qꝛ eius ſermo inſtar ſecuris vitia incidebat. Sexto rōne terroris in demonū fugatione. Septimo rōne ſecuritatis ex xp̄ute ⁊ operū perfectione ⁊ honeſtatis in cōuerſatione. Aiunt eni franciſcas dici ſigna quedā inſtar ſecurium q̄ rome ante cōſules ferebant̄ que erant in terrorem in ſecuritatem ⁊ in honorem. B.

FRanciſcꝰ ſeruꝰ ⁊ amicꝰ altiſſimi in ciuitate aſſiſij ortꝰ ⁊ negotiator effectꝰ fere vſq̄ʒ ad. xx. etatis ſue annū tp̄s ſuum vane viuēdo cōſumpſit. Quē dominꝰ infirmitatis flagello corripuit ac in viꝝ alteꝝ ſubito trāſformauit ita qꝺ iam ſpū ꝓphetico pollere cepit. Nā cuʒ quadā vice ipſe cū plurimis a Peruſinis captus diro fuiſſet carceri mācipatus: dolētibꝰ alijs hic ſolꝰ exultat ⁊ redargutꝰ ſuper hoc a cōcaptiuis rn̄dit. Jō me exultare noueritis: qꝛ adhuc ſctūs ꝑ totū ſclm̄ adorabor. Quadā vice romā cā deuotionis ꝓficiſcēs veſtimenta ſua depoſuit ⁊ paupis cuiuſdā veſtimēta induēs añ eccliaʒ ſancti petri inter paupes ſedit ⁊ cū eis velut vnꝰ ex illis auide mādicauit. Et cū ſepius ſic feciſſet: niſi notorum verecūdia impediſſet. Antiquꝰ hoſtis eū a ſalubri ꝓpoſito conabat̄ auertere ⁊ feminā quādā ſue ciuitatis mōſtruoſe giboſaʒ cordi eiꝰ immitti ⁊ niſi reſipiſcat a ceptis ſimilem ſe factuꝝ minat̄. Sʒ a dn̄o ꝯfortatus audiuit. Frāciſce amara ꝓ dulcibꝰ ſume ⁊ teipſuʒ ꝯtēne ſi me cupis agnoſcere. Quēdā igit̄ leproſum obuiū hr̄ns: cū hmōi hoīes naturalr̄ multū abhorrēt: diuini tū memor oraculi occurrēs ī oſcula eius ruit: ⁊ poſt hoc ille ſtatī diſparuit. Quapropter ad leproſoꝝ habitacula ꝓperat: ⁊ coꝝ manꝰ deuote oſculās pecuniam donat. Et eccliam ſcti damiani orōnis cā īgredit̄: et imago xp̄i eū miracloſe alloq̄t̄. Frāciſce inq̄t vade repa domū meā q̄ vt cernis tota deſtruit̄. Ab ea igit̄ hora aīa eiꝰ liq̄facta eſt ⁊ crucifixi ꝯpaſſio eiꝰ cordi mirabilr̄ eſt īfixa. Inſiſtit ſolicite ecclie reparāde: ⁊ vēditis q̄ habebat cū pecuniā cuidā preſbytero daret: ⁊ ille timore parētū recipe recuſaret corā ipo eā ꝓiciēs tanq̄ pulucrē vilipēdit. Quaꝓpt̄ a pr̄e ligatꝰ ⁊ captꝰ pecuniā eidē reſtituit ac veſtē pariter reſignauit: ⁊ ſic nudꝰ ad dn̄m euolauit ⁊ cilicio ſe induit. Aduocat inſuꝑ ſeruus dei quēdā ſimplicē virū quē loco patris ſuſcipiēs rogat: vt cū pr̄ eiꝰ maledicta ꝯgeminet ipſe ſibi econuerſo bn̄dicat. Frat̄ eiꝰ carnalis hyemali tp̄e frāciſcuʒ vilibꝰ pānicullis tectū orōni vacātē ⁊ tremebūdū vidēs ait cuidā. Dic frāciſco vt de ſudore ſuo vnā tibi nūmatā vēdat. Qꝺ ille audiēs alacriter rn̄dit. Reuera ꝑ hāc dn̄o meo vēdā. Quadā die dū audiret ea q̄ dn̄s diſcipulis ſuis ad p̄dicādū miſſis locutꝰ eſt: ſtatim ad vniuerſa ſeruāda tota virtute cōſurgit. Soluit calciamēta de pedibꝰ tunica vna: ſʒ vili induit̄: ⁊ ꝓ corigia mutauit funiculū. Tp̄e niuis ꝑ ſiluā ābulās a latronibꝰ capit̄ ⁊ ab eis qs ſit requiſitꝰ ꝑconē dei ſe eē aſſeruit. queʒ illi arripiētes in niuē ꝓiciūt dicētes. Jace ruſtice ꝑco dei. B. ¶ Multi nobiles ⁊ ignobiles, clerici ⁊ laici ſpreta ſcli pōpa eiꝰ veſtigijs adheſerūt qs pr̄ ſctūs docuit euāgelicā ꝑfectionē implere: paupītatē appꝛehēdere: ⁊ per viā ſancte ſimplicitatis incedere. Scripſit p̄terea euāgelicā regulā ſibi ⁊ ſuis fratribus habitis ⁊ habendis quā dn̄s papa innocētiꝰ ꝯfirmauit. Cepit exīc frequētius xp̄i dei ſemina ſpargere ⁊ ciuitates ⁊ caſtella feruore mirabili circuīre. Frater quidā erat quātum ad foris videbat̄ eximie ſcītatis: ſed tū admodū ſingularis qui tāta diſtrictione ſilētiū obſeruabat vt non verbis ſed nutibus cōfiteret̄. Cūq̄ʒ ſanctus ab oībus lau‐

daret vir dei illuc adueniens dixit. Sinite fratres: nec
mihi in eo diabolica figmēta laudate. Moneat ſemel
vel bis ī hebdomada ↄfiteri. Qḋ ſi nō fecerit diaboli-
ca tētatio eſt ⁊ deceptio fraudulēta. Monētibuſq; illū
fratrib⁹ digitū ori ſuo īpoſuit ⁊ caput ↄcutiēs ſe nulla-
ten⁹ cōfeſſurū innuit. Nō poſt multos dies ad vomitū
rediit ⁊ in facinoroſis actib⁹ vitā finiuit. Fatigatus in
itinere ſeru⁹ dei dū aſinū equitaret ſoci⁹ ei⁹ frater. Leo-
nardus de aſiſio ſiſr fatigat⁹ intra ſe cepit cogitare ac
dicere. Nō de pari gaudebāt hui⁹ parētes ⁊ mei. Et ↄti-
nuo vir dei deſcēdēs de aſino dixit fratri ſuo: nō ↄuenit
me equitare ⁊ te peditē venire qꝛ nobilior me fuiſti. Stu-
pefact⁹ frater ad pedes fris ↄcidit ⁊ veniā poſtulauit.
Trāſeunti ſibi aliqñ mulier qdā nobilis cōcito gradu
occurrit: cui⁹ laſſitudinē ⁊ intercluſos anhelitus miſe-
ratus qdnā requireret inqſiuit. Et illa. Ora ꝓ me pr̄: qꝛ
ſalubre ꝓpoſitū qḋ cōcepi viro impediēte nō exequor
ſꝫ in ſeruitio xp̄i mihi plurimū aduerſat. Cui ille. Va-
de filia qꝛ cito de eo ↄſolationē recipies ⁊ ex parte dei
oīpotētis ⁊ mea ſibi denuncies q̄ nunc eſt tp̄s ſalutis
poſt modū equitatis. Qua denūciāte vir ſubito īmutat ⁊
cōtinētiā pollicet. Cuidā ruſtico in quadā ſolitudine
ſiti deficiēti fontē aque ibidē ſuis orōnib⁹ impetrauit.
Cuidā fratri ſibi admodū familiari ſecretū hoc ſancto
inſtigāte ſpū retulit dicēs. Hodie eſt aliqs ſeruus dei
ſup terrā ꝓpter quē qdiu vixerit nō ꝑmittet dñs famē
ſup hoīes deſeuire. Sed ſic ↄculdubio iuiſſe narratur.
Sed illo ſublato tota in ↄtriū cōditio ꝑmutat. Nā poſt
eius felicē trāſitū ꝑdicto fratri apparuit dicens. Ecce
iā venit fames quā donec viuerē ego venire ſup terras
dñs nō ꝑmiſit. In feſto paſche cū fratres ī eremo greci
mēſam accuratius ſolito albis ⁊ vitreis ꝑparaſſent et
vir dei hoc cōſpexiſſet ↄtin⁹ greſſum retrahēs capellū
cuiuſdā pauꝑis q̄ tūc aderat capiti ſuo īpoſuit ⁊ bacu-
lū manu geſtās foras egredit ⁊ ad oſtiū ꝑſtolat. Man-
ducātib⁹ igit fratrib⁹ clamabat ad oſtiū vt amore dei
ꝑegrino pauꝑi ⁊ infirmo eleemoſynā largiant. Vocat⁹
pauꝑ ingredit et in terra ſolus reſidēs diſcū ponit in
cinere. Qḋ videtes frēs ſtupore nimio ſūt repleti. Qui-
bus ille ait. Mēſam vidi paratā ⁊ ornatā ⁊ pauperum
oſtiatim eūtiū vnicū nō eſſe cognoui. L. ¶ Paupertatē
in ſe ⁊ in aliis adeo diligebat vt paupertatē dñam ſuam
ſemꝑ vocaret. Sꝫ qñ pauperiorē ſeipſo videret protinus
inuidebat ⁊ ſe ab ipſo vinci timebat. Nā cū die quadā
pauperculū quēdā obuiū habuiſſet ait ſocio ſuo. Magnā
verecūdiā intulit nobis hui⁹ inopia ⁊ noſtrā paupertatē
plurimū reꝑhēdit. Nā ꝑ meis diuitijs meā dominā
paupertatē elegi: ⁊ ecce ampli⁹ relucet in iſto. Dū qdaꝫ
pauꝑ corā eo triſtaret ei vir dei in ſua ſuſſici cōpaſſio-
ne cōmot⁹ dixit ei ſocius. Et ſi hic ſit pauꝑ ſed fortitan
in tota ꝓuincia nō eſt eo ditior voluntate. Cui vir dei
dixit. Cito tunicā tuā exue ⁊ pauꝑi tribue: ⁊ ad ei⁹ pe-
des ꝓſtratus culpabilē te clama. Cui ille ↄtin⁹ obedi-
uit. Quadā vice tres mulieres facie ⁊ habitu ↄformes
ſibi obuias habuit q̄ eū taliter ſalutauerūt. Bene ve-
niat dña pauꝑtas. Et cōtinuo diſparuerūt ⁊ vltra viſe
nō ſunt. Cū ad ciuitatē areti deueniſſet ⁊ ibi bellū in-
teſtinū cōmotū fuiſſet vidit vir dei de burgo ſup terras
illam demones exultantes. Vocanſq; ſocium ſuū noīe
ſiluestrū dixit ei. Vade ad portā ciuitatis ⁊ demonib⁹
vt ciuitatē exeāt ex pte dei oīpotētis ꝑcipe. Qui feſti-
nās ante portā valēter clamauit. Ex parte dei et iuſſu
patris nr̄i Franciſci diſcedite demones vniuerſi. Sicq;
oēs ciues poſt modicum ad cōcordiā redierūt. Predi-
ctus aūt ſiluester dū adhuc ſacerdos ſecularis eſſet vi-
dit in ſomnis crucē aureā de ore Franciſci procedentē
cuius ſummitas celos tāgebat cui⁹ brachia protēſa in
latū vtrāq; mūdi partē amplexādo cingebant. Cōpun-
ctus ſacerdos ↄtin⁹ mūdū deſerit ⁊ viri dei ꝑfect⁹ imi-
tator efficit. D. ¶ Exiſtente viro dei in orōne diabolus
ter eū ꝓprio noīe vocauit. Cui cū ſetiſo rūdiſſet adie-
cit. Nullus eſt adeo in hoc mūdo pctōr cui ſi cōuerſus
fuerit nō indulgeat dñs. Sꝫ qcūq; ſemetipſm ꝑnia du-
ra necauerit miām imꝑpetuū nō inueniet. Continuo
ſeruus dei ꝑ reuelationē cognouit hoſtis fallaciā quō
niſus fuerit ad tepozem eū reducere. Cernēs autē ho-
ſtis antiqu⁹: qꝛ ſic nō ꝑualuit grauē carnis tētationē
eidē immiſit: qḋ vir dei ſentiēs veſte depoſita cordula
duriſſima ſe verberat dicēs. Eya frater aſine ſic te mane-
re decet ſic ſubire flagellū: ſꝫ cū tētatio nequaq̄ diſce-
deret foras exiēs ī magnā niuē ſe nudū demerſit. Ac-
cipiēſq; niuē in modū pile ſeptē glebas cōpingit quas
ſibi ꝓponens cepit alloq corpus. Ecce ꝗſt hec maior
vxor tua iſte q̄tuor duo filij ſūt ⁊ due filie tue reliq̄ due
ſūt ſu⁹ ⁊ ācilla ſeruia ꝙ oēs īduere qꝛ frigore moriunt.
Si autē eoꝝ multiplex ſolicitudo te moleſtat vni dño
ſolicit⁹ ſerui. Ilico diabolus cōfuſus receſſit et vir dei
deū glorificās in cellā rediit. Cū apud dñm leonē car-
dinalē ſctē crucis ab eo rogat⁹ aliquādiu moraret no-
cte quadā demōes ad ipſm venientes eū grauiſſime ver-
berauerūt. Vocāſq; ſociū ⁊ rē ſibi aperiēs ait. Demōes
ſunt caſtaldi dñi nr̄i quos deſtinat ipſe ad puniendos
exceſſus. Ego vō offenſam nō recolo quā ꝑ miām dei
ſatiſfactiōe nō lauerim. Sꝫ forte idō caſtaldos ſuos in
me ꝑmiſit irruere: qꝛ maneo in curijs magnatū qḋ for-
ſitā fratrib⁹ meis pauꝑculis bonā ſuſpitionē nō gñat:
qꝛ forte me eſtimāt delicijs abūdare. Et ſurgens ſūmo
mane inde receſſit. Exiſtēte aliqñ eo in orōne audiuit
ſup tectū dom⁹ cateruas demonū diſcurrentes cū ſtre-
pitu: q ↄcit⁹ foris exiēs ⁊ ſignū crucis ſibi imprimēs di-
xit. Ex parte oīpotētis dei vobis dico demones vt qc-
quid volus ꝑmiſſum eſt in meo corpore faciatis. Libē-
ter eñ oīa ſuſtinebo: qꝛ cū maiorē inimicū nō habeā cor-
pore me vīdicabitis de aduerſario meo dū in ipſo vice
mea exercebitis vltionē. Cōfuſi igitur demones eua-
neſcunt. Frater qdā ſoci⁹ viri dei in extaſi factus inter
ceteras celi ſedes vidit vnā digniſſimā et nobili glīa
prefulgetē. Qui cū miraret cuinā tam preclara ſedes
ſeruaret audiuit. Sedes iſta vni⁹ de ruentib⁹ principi-
bus fuit: ⁊ nunc humili franciſco parat. Et exiens ab
orōne virū dei interrogauit dicens. Quid de te opina-
ris pr̄. Et ille. Videor mihi maxim⁹ pctōꝝ. Statimq;
in corde fratri ſpūs dixit. Cognoſce q̄ vera fuerit viſio
quā vidiſti: qm̄ ad ſedē ꝑ ſuperbiā perditaꝫ humilitas
leuabit humillimū. E. ¶ In viſiōe ſeru⁹ dei ſupra ſe ſera-
phin crucifixū aſpexit q̄ crucifixiōis ſue ſigna ſic euidē-
ter ei impreſſit: vt crucifix⁹ videret ⁊ ipſe. Cōſignātur
manus ⁊ pedes ⁊ lat⁹ crucis charactere. Sꝫ diligenti
ſtudio ab oīm oculis ipſa ſtigmata abſcōdebat. Quidā
tñ hec in vita viderūt: ſꝫ in morte plurimi cōſpexerūt:
q̄ autē hec ſtigmata ꝑ oīa vera extiterint multis mira-
culis oſtēſum eſt. Quoꝝ duo q̄ poſt ei⁹ obitū cōtigerunt
hic interſerere ſufficiat. In apulia vir qdaꝫ noīe roge-
rius ante imaginē ſcti Franciſci ſtās cepit cogitare di-
cēs. Eſſet ne hoc veꝝ vt tali claruiſſet miraculo an pia
fuiſſet illuſio ſiue ſuorū fratrū ſimulata inuentio. Qḋ
dū mēte reuolueret ſubito audiuit ſonū quaſi ſpiculū
ꝓpulſū de baliſta ſenſitq; ſe in ſiniſtra manu grauiter
vulneratū. Sꝫ cū in chirotheca nihil leſionis appare-
ret chirothecā de manu extraxit ⁊ graue vulnus quaſi
ſagitte in palma cōſpexit. Ex quo tanta vis ↄcedebat
ardoris: vt totus ex dolore et ardore deficere videret.

Cūq; peniteret ꝛ ſe btī frāciſci ſtigmata credere veraci
ter teſtaret̄ poſt duos dies dñi ſerm̄ dei per ſua ſtigma-
ta exoraſſet: fuit cōtinuo liberat⁹. In regno ꝗ̄ʒ caſtelle
cū ꝗdā vir ſctō franciſco deuot⁹ ad cōpletoriuʒ pgeret:
ab inſidijs ad morte alteri⁹ ibi paratis ex errore impe
dit̄: ꝛ letaliter vulneratus ſemiuiu⁹ relinquit̄. Deinde
gladiū in gutture crudelis lictor infixit ꝛ extrahere nō
valēs receſſit. Fit vndiq; cōcurſus ꝛ clamor ꝛ ab oīb⁹
plangit̄ mortu⁹. Cū aūt nocte media cāpana fratrum
ad matutinas pulſaretur vxor clamare cepit. Mi dñe
ſurge ꝛ vade ad matutinas: qꝛ cāpana te vocat. Sta-
tim ille manū eleuās videbat̄ alicui innuere vt gladiū
extraheret. Et ecce vidētib⁹ oīb⁹ gladiū quaſi validiſſi
mi iactat⁹ manu pugilis emin⁹ ꝓſiliuit. Statimq; ille
pfecte ſanatus ſe erexit dicēs. Beat⁹ franciſcus ad me
veniēs ſuaq; ſtigmata meis vulneribus apponēs cor
ſuauitate cūcta vulnera deliniuit: ꝛ contactu mirifice
ſolidauit. Qui cū vellet diſcedere ſibi innuebā vt gla
diū extraheret: qꝛ loq̄ aliter nō valebat. Quē ſtatiʒ ap
prehēdēs valide ꝓiecit: ꝛ ſtigmatib⁹ ſctis vulneratus
guttur demulcēs pfecte ſanauit. In vrbe roma clara il
la luminaria orbis ſcʒ beat⁹ frāciſcus ꝛ btūs dñic⁹ co-
rā dño hoſtienſe qui poſtea fuit ſumm⁹ pontifex aderāt.
Dixitq; ei ep̄s. Cur nō facim⁹ de vr̄is fratribus ep̄os ꝛ
prelatos q̄ documēto ꝛ exēplo ceteris ꝑualēt. Fit inter
ſanctos de rñdēdo lōga cōtētio. Vicit tādē humilitas
frāciſcū ne ſe ꝑponeret. Vicit ꝛ dñicū vt prio rñdendo
humiliter obediret. Dixit ergo. b. dñic⁹. Dñe gradu bo-
no ſi cognoſcit̄ ſublimati ſunt fratres mei: nec ꝓ meo
poſſe permittam vt aliud aſſequātur ſpeciē dignita-
tis. Poſt hoc rñdēs ſctūs frāciſcus dixit. Dñe minores
ideo vocati ſunt frēs mei vt maiores fieri nō ꝑſumāt.
Igitur beatus franciſcus colūbina ſimplicitate plen⁹
oēs creaturas ad creatoris hortat̄ amorē predicat aui
bus: audit̄ ab eis: tāgunt̄ ab ip̄o: nec niſi licētiate rece
dūt. Irūdines dū eo ꝑdicāte garrirent ipſo imperāte
ꝓtin⁹ cōticeſcūt. F. ¶ Apō portiūculā iuxta ei⁹ cellā ci
cada in ficu reſidēs frequēter canebat: quā vir dei ma
nū extēdēs vocauit dicēs. Soror mea cicada veni ad
me. Que ſtatiʒ obediēs ſup ei⁹ manū aſcēdit. Cui ille.
Cāta ſoror mea cicada ꝛ dñm tuū lauda. Que ꝓtinus
canēs nō niſi licētiata receſſit. Parcit lucernis lāpadi
bus ꝛ cādelis nolens ſua manu deturpare fulgorem.
Sup petras reuerēter ābulabat intuitu ei⁹ q̄ dr̄ petra.
Legit de via vermiculos ne trāſeūtiū pedib⁹ cōculcent̄.
Et apib⁹ ne in edia pereāt glacie hyemali: mel ꝛ optia
vina iubet apponi. Fr̄is noīe alalia cuncta vocabat.
Miro ꝛ ineffabili gaudio replebat̄ ob creatoris amo-
rē cū ſolē: lunam ꝛ ſtellas intuebat̄: ꝛ eas ad creatoris
amorē inuitabat. Coronā ſibi magnā fieri ꝓhibebat di.
Volo ꝙ frēs mei ſimplices ptē habeāt in capite meo.
Vir ꝗdā ad modū ſecularis cū ſuū dei franciſci apud
ſ. ſeuerinū ꝑdicātē inueniſſet vidit deo ſibi reuelāte. ſ.
frāciſcū duob⁹ trāſuerſis enſib⁹ valdꝫ fulgētib⁹ i modū
crucis ſignatū quor vn⁹ a capite vſq; ad pedes: ali⁹ a
manu in manū per pect⁹ trāſuerſaliter tēdebat̄. Quē
cum nunꝙ̄ vidiſſet tali indicio recognoſcēs cōpūctus
ordinē introiuit: ꝛ vitā feliciter cōſummauit. Cū infir-
mitatē oculorū ex fletu continuo incurriſſet ſuadenti-
bus ꝙ abſtineret a lachrymis ſic reſpōdit. Non eſt ob
amorē luminis qꝺ habem⁹ cōmune cū muſcis eterne
lucis viſitatio repellēda. Cū aūt a fratrib⁹ vrgeret̄ vt
pateret̄ infirmitati viſus remediuʒ adhiberi ꝛ chirur-
gicus inſtrumētū ferreum igne candēs in manu tene-
ret vir dei ait. Mi frater ignis eſto mihi i hac hora ꝓ-
piti⁹ ꝛ curialis: precor dñm q̄ te creauit vt tuum mihi
calorē tēperet. Et hoc dicēs ſignum crucis ꝯ illud edi-
dit. Profundatoq; illo in tenera carne ab ore vſq; ad
ſupciliū nullū vt retulit dolorē ſenſit. Apō eremū ſctī
vrbani ſeruo dei egritudine validiſſima laborāte cum
ipſe defectū nature ſentiēs vini poculū poſtulaſſet ni-
hilq; adeſſet: allatā ſibi aquā ſigno crucis edito bñdi-
xit: mox i optimū vinū ꝯuerſa eſt. Qꝺ deſerti loci pau-
pertas impetrare nō potuit: viri ſctī puritas impetra
uit. Ad cuius guſtū ſubito conualuit: malebat de ſe vi-
tuperiū audire ꝙ̄ laudē. Et ideo cū ppl̄i merita in ſctī
tate extollerēt: ꝑcipiebat alicui fratri vt verba ip̄m vili-
ficātia ſuis aurib⁹ cōculcādo ꝓferret. Cūq; frater ille:
lʒ inuitus eū ruſticū ꝛ mercenariū impitū ꝛ inutilē di
ceret exhilaratus dicebat. Bñdicat tibi dñs: qꝛ tu veriſſi
ma loq̄ris ꝛ talia me decet audire. Nō tam ſeruus dei
ꝑeſſe voluit ꝙ̄ ſubeſſe nec tā ꝑcipere ꝙ̄ parere. Idcir-
co gnāli cedēs offō gardianū petijt cuius voluntati per
oīa ſubiaceret. Fratri ꝗ̄ʒ cum quo ſolit⁹ erat ire ſemꝑ
ꝓmittebat obediētiā ꝛ ſeruabat. G. ¶ Cū frater ꝗdaʒ
contra legē obediētie aliq̄d feciſſet ꝛ pnie ſigna habe-
ret vir tñ dei ad aliorū terrorē ei⁹ caputiū i ignē ꝓijci
iuſſit. Cūq; p morā caputiū fuiſſet in medio ignis ꝑce-
pit ip̄m extrahi ꝛ fratri reſtitui. Extrahit̄ igit̄ caputiuʒ
de medio flāmarū nullū hñs aduſtiōis veſtigiū. Quo-
dā tpe p paludes venetiarū ambulās inuenit maximā
auiū multitudinē cātantiū in palude. Dixitq; ad ſociū.
Sorores aues laudāt creatorē ſuū. Eamus ꝛ in earuʒ
medio horas canonicas dño decātem⁹. Quib⁹ intrāti
bus aues mote nō ſūt. Sed qꝛ ob nimiū garritū ſe inui-
cē audire nō potuerūt ait. Sorores aues a cātu ceſſa-
te donec laudes debitas dño pſoluam⁹. Quib⁹ ſtatim
tacētibus finitis laudib⁹ licētiā cantādi dedit: ꝛ ſtatiʒ
cantū ſuū more ſolito reſumpſerūt. Inuitatus deuote
a ꝗdā milite dixit ei. Frater hoſpes meus monitis ac-
quieſce: ꝛ peccātā tua cōfitere: qꝛ cito alibi manducabis.
Qui ſtatim acq̄eſcēs domui ſue diſpoſuit ꝛ pnīam ſa-
lutarē accepit. Cū ꝗ̄ ad mēſam intraſſent: hoſpes ſubi
to expirauit. Cū quādā auiū multitudinē reperiſſet et
eas velut rōnis participes ſalutaſſet dixit. Fr̄es mei
volucres multū debetis laudare creatorē vr̄m qui plu
mis vos induit: pēnas ad volādū tribuit: aeris purita
tem ꝯceſſit ꝛ ſine vr̄a ſolicitudīe vos gubernat. Aues
aūt ceperūt verſus eū extēdere colla: ꝓtēdere alas: ape-
re roſtra: ꝛ illū attente reſpicere. Ille aūt vero p mediuʒ
earū trāſiens tunica ptingebat eaſdē: nec tñ aliqua de
loco eſt mota donec licētia data oēs inſimul auolaue-
rūt. Cū apō caſtrū almariū ꝑdicaret ꝓpē garrit⁹ irun-
dinū ibidē nidificātiū audiri non poterat. Quib⁹ ille.
Sorores mee irūdines iā tp̄s eſt vt loquar ego: qꝛ vos
ſatis dixiſtis tenete ſilētiū donec verbū dñi cōpleat̄. Cui
cōtinuo obediētes ꝓtinus cōticuerūt. H. ¶ Trāſeūte
aliqñ viro dei p apuliā vnā burſaʒ magnā repit in via
denarijs tumuſcētē. Quā ſoci⁹ vidēs accipe voluit vt
pauperib⁹ erogaret: ſʒ nullaten⁹ ille pmiſit dicēs. Nō
lʒ fili alienū auferre: ſed cum ille vehementer inſtaret
Frāciſcus paululū orās iubet vt burſā tollat: q̄ tollēs
eā colubrū ꝓ pecunia cōtiebat. Qꝺ vidēs frater time
re cepit. Sed obedire ꝛ volēs implere mandatū burſā
manib⁹ cepit: ꝛ inde magnus ſerpēs ꝓtin⁹ exiliuit. Et
ait ſctūs. Pecunia ſeruis dei nihil aliud eſt ꝙ̄ diabol⁹ ꝛ
coluber venenoſus. Cū frat̄ ꝗdā grauit̄ tētaret̄ cogita
re cepit ꝙ ſi aliq̄d ſcriptū d manu pr̄is haberet ipſa ꝓ
tinus temtatio fugaret̄. Sʒ cū rē ſibi nullatenus apire
auderet ꝗdam vice vir dei vocauit eū dicēs. Porta mi-
hi fili chartā ꝛ attramētū: qꝛ laudes ꝗ̄ſdā dei ſcribere
volo: quas cū ſcripſiſſet ait. Accipe chartā hanc ꝛ vſq;

p ꝗ dixit moꝛtuo me cuſtodias diligenter. Statimq; oīs tētatio ab eo receſſit. Idē ꝗ frater dū ſctūs infirmꝰ iacerer cogitare cepit. Ecce moꝛti appꝛopiquat pr̄ ꝗ̄ pluꝛimū deſiderē ſi poſt moꝛtē hēre tunicā pr̄is mei. poſt modū .ſ. franci. vocat eū dicēs. Tibi trado tunicā iā meā: et poſt moꝛtē meā ipſam habebis pleno iure. Cū apd̄ alexādriā lōbardie cū ꝗdā honeſto viro hoſpitatꝰ fuiſſet: ab eo rogat̄ vt ꝓpter euāgelij obſeruantiā de oībꝰ appoſito manducaret. Qui cū eiꝰ deuotiōi aſſenſiret ille accurrēs caponē ſeptēnē p̄parat māducandū. Mādicātibꝰ illis infidelis quidam amoꝛe dei elemoſynam petiuit. Moꝛ vir dei nomē audiēs bn̄dictū mēbꝛū ſibi trāſmittit caponis. Reſeruat infidelis datū i craſtinū: dū ſanctus ꝑdicaret oñdit dicēs. Ecce ꝗles carnes comedit iſte frater quē vt ſctm̄ honoꝛatꝪ. Nā mihi hoc i ſero tribuit. Sꝫ cū mēbꝛū caponis ab oībꝰ piſcis videret̄ velut iſanꝰ ab oī ꝑplo icrepat̄. Qd̄ cū ille didiciſſet erubuit ⁊ veniā poſtulauit. Redierūt carnes ad ſui ſpēm poſtq̄ rediit ꝑuaricatoꝛ ad mētē. Dū ꝗdā vice ad menſam ſederet ⁊ de paupertate btē virginis ⁊ filij eiꝰ collatio fieret: ꝓtinꝰ vir dei a mēſa ſurgēs ſingultꝰ ingeminat doloꝛoſos: ⁊ pfuſis lachꝛymis ſup nudam humū reliquū panē mādūcat: ſacerdotalibꝰ manibꝰ ꝗbꝰ ꝯficiēdi dñici coꝛpis ſacrm̄ ē collata pl'ꝰ magnā volebat reuerentiā exhiberi: vñ ⁊ ſepe dicebat. Si ſctō cuiq; de celo venienti ⁊ pauperculo alicui ſacerdoti me ꝯtigeret obuiare ad ſacerdotis manꝰ deoſculādas citiꝰ me ꝯferrem ⁊ ſctō dicerē. Expecta me ſctē laurēti. q2 manꝰ huius verbū vite cōtrectant ⁊ vltra humanū aliquid poſſidēt.

¶ Miraculis mltis i vita claruit. Nā panes ei ad bñdicēdū oblati multis ifirmis attulere ſalutē. Aquā in vinū ꝯuertit: ⁊ ide eger ꝗdā guſtās ꝓtinꝰ ſanitatē recepit ⁊ mlta alia miracla fecit. Cū vō ad dies iā appꝛopinq̄ret extremos: lōga infirmitate ꝯfectꝰ ſup nudam humū poni ſe fecit: fecit ꝗ oēs frēs ibidē aſſiſtētes ad ſe vocari ⁊ manꝰ ſingulis ipōnēs oībꝰ ibi pn̄tibꝰ bñdixit: ⁊ inſtar cene dñice ſingulis buccellā panis diuiſit. Inuitabat vt moꝛis ſui erat oēs creaturas ad laudem dei. Nā ⁊ moꝛtē ipam cūctis terribilē ⁊ exoſam hoꝛtabat̄ ad laudē cuiq; letꝰ occurrit: ⁊ ad ſuū inuitabat hoſpitiū dicēs. Bn̄ veniat ſoroꝛ mea moꝛs. Ad extremā igr̄ hoꝛā veniēs doꝛmiuit in dñō. Cuiꝰ aīam ꝗdā frat̄ vidit in modū ſtelle ſilis lune in ꝗtitate: ſoli i ſplendoꝛe. Miniſter fratrū i terra laboris noīe aug. in hoꝛa ſā vltima poſitꝰ cū dīu iā amiſiſſet lo. iā ſubito clamās dixit. Expecta me pr̄ expecta: ecce iā venio tecū. Querētibꝰ fratribꝰ ꝗd diceret ait. Nō videtis pr̄em noſtrū franci. ꝗ vadit in celū. Et ſtatim in pace obdoꝛmiuit: ⁊ patrē ſecutꝰ eſt. Cū ꝗdā dña ꝗ btō franci. deuota extiterat viā vniuerſe carnis fuiſſet ingreſſa. ⁊ clerici ⁊ pꝛeſbyteri feretro exeq̄as celebrātes aſtarēt ſubito ſe mulier erigit ſuper lectū ⁊ vnū de aſtātibꝰ ſacerdotibꝰ vocat dicēs: volo pr̄ ꝯfiteri: ego cū moꝛtua fueram ⁊ diro erā carceri mancipāda: qꝛ nō petiuit qd̄ tibi pādā3 necdū ꝯfeſſa fuerā ſed oꝛāte ꝓ me ſctō franci. ad coꝛpus mihi redire indultū eſt: vt illo reuelato pctō veniā merear. Statimq; vt illud manifeſtauero in pace cernētibꝰ vobis deſcam. Cōfeſſa igr̄ ⁊ abſolutiōe recepta mox i dño obdoꝛmiuit. Cū fratres de viſcera plauſtrū ꝗddā a ꝗdā viro mutuo peterēt: ille indignatꝰ rñdit. Ego potius duos ex vobis cū ſctō frācifco excoꝛiarem ꝗ̄ plauſtrū meū vobis accōmodarē. Sꝫ in ſe reuerſus ſemetipm̄ redarguit ⁊ blaſphemie penituit iram dei foꝛmidās. Moxq; filius eius infirmat̄ ⁊ ad extrema deducit̄. Qui filiū defunctū vidēs in terra volutabatur: et flens ſctm̄ franci. inuocans dicebat. Ego ſum ꝗ peccaui: me flagellare debuiſti. Redde ſctē iam deuote ꝑcāti quē abſtuliſti impie blaſphemāti. Mox filius eius ſurrexit ⁊ planctū ꝓhibens ait. Cū moꝛtuꝰ eſſem ſanctus Franci. ꝑ quandā viā lōgā ⁊ obſcurā me ducēs: in quodam tandē me viridario pulcherrimo collocauit: ac deinde dixit mihi. Reuertere ad pr̄em tuum nolo te amplius detinere. Paup ꝗdā cuidā diuiti debēs quādam pecunie ꝗ̄titatē rogauit vt ſctī franciſci amoꝛe ſibi terminū ꝓlōgaret: cui ille ſupbe rñdēs tali indē locorecludā i vbi nec franciſcꝰ nec aliꝰ poterit te iuuare. Moxq; illū vinculatū in carcere obſcuro incluſit. Paulopoſt ſctūs franciſcus affuit ⁊ fracto carcere ruptiſq; vinculis hoīem incolumē reduxit ad ꝓpria. ⁊c.

¶ Quidā miles ſctī franciſci opibꝰ ⁊ miraculis detrahēs cū quadā vice luderet ad taxillos: veſania ⁊ incredulitate plenus circūſtantibꝰ ait. Si franciſcus eſt ſctūs. xviij. veniāt taxillis. Mox in eis ſenariꝰ triplicatus appꝑuit: ⁊ vſq; ad nouē vices ꝗlibet ſuo iactu terſenos accepit. Sed inſaniā addēs inſanie ait. Si verū eſt ꝙ franciſcus iſte ſit ſanctus cadat hodie coꝛpꝰ meum gladio. Si vō ſctūs nō eſt euadam incolumis. Ludo finito vt eiꝰ oꝛō fieret i pctm̄ cū nepoti ſuo inferret iniuriam ille gladiū accipiēs in viſcera patrui tranſfixit ⁊ ꝓtinus interfecit. Vir ꝗdam crure ſic ꝑdito vt nullatenus ſe mouere poſſet ſctm̄ franciſcū talibꝰ vocibꝰ inclamabat. Adiuua me ſctē franciſce memoꝛ deuotiōis et ſeruitij qd̄ tibi impendi. Nā in aſino meo te poꝛtaui ſanctos pedes tuos ⁊ manꝰ oſculatꝰ fui: ⁊ ecce moꝛioꝛ doloꝛis huius diriſſimo cruciatu. Moxq; ille ſibi apparens cū paruulo baculo ꝗ thau i ſe figurā habebat locū doloꝛis tetigit ⁊ fracto apoſtemate ſanitatē ꝓtinus recepit: ſꝫ thau ſignū ſup locū remāſit. Hoc ſigno ſāctꝰ franc. lrās ſuas ꝯſueuerat ꝯſignare. Cū in caſtro pomereto in mōtanis apulie puella ꝗdam ⁊ pr̄i ⁊ mr̄i vnica fuiſſet defuncta: ⁊ mr̄ ſancto fran. deuota nimia triſticia fuiſſet abſoꝛpta appꝑuit ei ſctūs dicēs. Noli flere qꝛ lucerne tue lumē qd̄ deploꝛas extinctū mea eſt tibi interceſſiōe reddēdū. Mr̄ igr̄ ſumpta fiducia coꝛpꝰ extinctū nō pmiſit efferri ſed ſctī franciſci nomē inuocans ⁊ moꝛtuā filiā apphendēs eā incolumē alleuauit. In vrbe roma cū puer paruulus de feneſtra palatij cecidiſſet ⁊ penitus expiraſſet btūs franciſcus inuocat̄ ⁊ vite ꝓtinus reſtituit̄. In ciuitate sueſſa cū ꝗdam domus coꝛruēs: quē dā iuuenē extinxiſſet ⁊ cadauer iā in lecto ad ſepeliēdū poſuiſſent mr̄ btm̄ franci. tota deuotiōe qua poterat inuocabat. Et ecce circa mediam noctem puer oſcitauit ⁊ ſanus ſurrexit ⁊ in laudis verba ꝓrupit. Frater iacobus reatinus cū in nauicula parua fluuiū quēdam cū fratribꝰ ptranſiſſet ⁊ ſocijs iā ſuper ripā poſitis poſtremo ſe ad nauis exitū p̄pararet: reuoluta naue ipſe in ꝓfundum fluminis eſt dimerſus. Fratribꝰ igr̄ ꝓ liberatione ſubmerſi beati franciſcū inuocantibꝰ: ipſo etiam coꝛde vt poterat btī franciſci auxiliū imploꝛante: ecce p̄dictus frater ꝑ ꝓfundum ſicut ꝑ aridam ambulabat ⁊ demerſam nauiculā capiēs cū ea ꝑuenit ad littus. Veſtimēta autē eius madida facta nō ſunt: nec aque gutta ꝓtinauit ad tunicam.

¶ De ſancta pelagia. cclv. B.

PElagia pꝛima feminaꝝ Antiochie ciuitatis rebꝰ ⁊ diuitijs plena coꝛpe plcherrima: habitu ambitioſa ⁊ vana aīo ⁊ coꝛpe īpudica. Quadā vice ꝑ ciuitatē cū ābitiōe maxīa trāſibat ita vt nihil ſup eā niſi aurū ⁊ argētū ⁊ p̄cioſi lapides viderent̄: ita vt

quocūq; iret aerem diuerſoꝝ aromatū odore repleret: quā pcedebat ⁊ ſequebat multitudo maxima puellaꝝ ⁊ pueroꝝ: q ⁊ ipſi pclaris erāt induti veſtimētis. Quā q̄dā ſctūs pf noīe veron⁹ epūs elyopoleos q̄ nūc damiata vocat vidēs amariſſime flere cepit: ex eo q maiorē curā hēbat placere mūdo q̄ ipe hēret placere deo. Procidēſq; ſup pauimētū faciē ſuā cū terra pcutiebat ⁊ ipaȝ terrā lachrymis rigās dicebat. Altiſſime de⁹ ignoſce mihi petōri: qꝛ vni⁹ dei meretricis ornat⁹ totius vite mee induſtriā ſupauit. Ne me dn̄e ↄfundat vni⁹ meretricis ornat⁹ añ cōſpectū tremende maieſtatis tue. Illa p terrenis ſummo ſe ſtudio decorauit: ego tibi imortali dn̄o placere ꝓpoſui ⁊ p meā negligētiā nō impleui. Dixitq; his q ſecū erāt. In vitate dico vobis qꝛ de⁹ hāc ↄ nos i iudicio ꝑducturꝰ eſt qm̄ hec tā ſolicite ſe depingit: vt terrenis amatorib⁹ placeat: ⁊ nos celeſti ſponſo placere negligim⁹: dū hec ⁊ ſiſa diceret ſubito obdormiuit viſumq; eſt ſibi q q̄dā colūba nigra ⁊ fetida nimis circa eū celebrātē miſſaȝ volaret: q cū cathecuminos abſcedere pcepiſſet colūba diſpuit ⁊ poſt miſſaȝ rediēs: ⁊ ab ipo epō in vaſe q̄dā aqua merſa munda ⁊ cādida exiēs tā alte volauit q videri nō potuit. Euigilās igf dū quadā vice ad eccliam ꝓcedēs pdicaret ⁊ pelagia pn̄s eſſet adeo ↄpūcta eſt: q ei lrās p nūtiū miſit dicens. Sctō epō diſciplo xp̄i pelagia diſcipla diaboli. ſi vere xp̄i diſcipul⁹ ↄprobaris q vt audiui p petōrib⁹ de celo deſcēdit: me peccatricē ſȝ penitētē ſuſcipe digneris. Cui ille remiſit. Rogo vt humilitatē meā nō tētes: qꝛ hō petōr ſum. Sȝ ſi vere ſaluari deſideras: ſolū me videre nō poteris: ſȝ inter alios me videbis. Cūq; ad eū corā plurib⁹ aduenīſſet pedes eius apprehēdit: ⁊ amariſſime flēs dicere cepit. Ego ſum pelagia pelag⁹ iniq̄tatis exūdās fluctibus peccatoꝝ. Ego ſum perditionis abyſſus: ego vorago ⁊ laque⁹ aīaꝝ multos deceptos decepi: q nūc cūcta phorrui. Tūc epūs interrogauit eaȝ dicēs. Quō tibi nomē eſt. Cui illa: a natiuitate pelagia vocor: ſed ꝓpter veſtimētoꝝ pōpā oēs me margaritā appellāt. Tūc epūs clemēter eā ſuſcipiēs pn̄iaȝ ei ſalutarē iniūxit ⁊ in dei timore diligēter inſtruxit: et a ſacro baptiſmate regenerauit. Diabol⁹ aūt ibidē clamabat dicēs. O violētia quā patior ab hoc ſene decrepito. O violētia. O ſenect⁹ mala. Maledict⁹ dies in q̄ ↄtius nat⁹ es mihi: qꝛ ſpē meaȝ maximā abſtuliſti. B.

Quadā inſup nocte cū pelagia dormiret diabolus ad eā venit: ⁊ eā excitās dixit ſibi. Dn̄a margarita / qd vnq̄ tibi mali feci. Nūqd nō oīb⁹ diuitijs ⁊ gl'ia te ornaui. Queſo dic mihi in quo te cōtriſtaui ⁊ ꝓtin⁹ tibi ſatiſfaciā. Tūc obſecro ne me deſeras: ne opprobrium xp̄ianis efficiar. Ipſa aūt ſe ſignauit ⁊ in diabolū inſufflauit ⁊ ſtatim euanuit. Die tertia oīa q̄ habebat ↄgregauit ⁊ pauperib⁹ tribuit. Poſt aliquot aūt dies cunctis ignorātib⁹ pelagia inde noctu aufugit: ⁊ in mōteȝ oliueti deuenit vbi habitū eremitelaccipiēs in parua cella ibidē ſe collocauit: ⁊ deo in multa abſtinētia ſeruiuit. Maxime aūt fame ab oīb⁹ habebat ⁊ frater pelagi⁹ dicebat. Poſt hoc q̄dā diacon⁹ ſupradicti epī hieroſolymā cā viſitādi loca ſctā aduēit. Cui dixit epūs vt p⁹ ſctōꝝ locoꝝ viſitationē quēdā monachū noīe pelagiū quereret ⁊ ipm̄ viſitaret cū ver⁹ dei ſeru⁹ eſſet. Quō cū ille fecīſſet mox ab illa cognit⁹ nequaq̄ ipam ꝓpter nimiam maciē cognouit. Cui dixit pelagia. Habes epm̄. Et ille. Imo dn̄e. Et illa. oret p me ad dn̄ȝ: qꝛ vere apoſtolus xp̄i eſt. Recedēs aūt inde die tertia ad cellā ei⁹ redijt. Sed cum ad oſtium percuſſiſſet ⁊ null⁹ ei aperuiſſet feneſtrā aperuit: ⁊ mortuū eū inuenit / ac vidit: currenſq; cū hoc epō nūtiaſſet epūs ⁊ clerus oēſq; monachi cōuenerunt vt tam ſancto viro exeqas celebrarēt. Cūq; de cella corpus ei⁹ extraxiſſent reperierūt q mulier eſſet: ⁊ plurimū admirantes deo gratias reddiderunt ⁊ ſctm̄ corp⁹ honorifice ſepelierūt. Obijt aūt. viij. die intrante octobri circa annos dn̄i. cccxc.

Cde ſancta margarita. · cxlvj. B.

M Argarita dicta pelagius virgo pulcherrima diues ⁊ nobilis tāta fuit parētū ſolicitudine cuſtodita ⁊ optimis morib⁹ inſtructa tātaq; pudicitie honeſtate vigebat: q ab oīb⁹ videri modis oībus renuebat. Deniq; a quodam adoleſcēte nobili in cōiugiū querit: ⁊ vtriuſq; parētis aſſenſu cūcta nuptijs neceſſaria cū immēſa diuitiaꝝ gloria preparant. Cū ȝ ḡ nuptiarū dies aduenīſſet ⁊ iuuenes ⁊ puelle ⁊ cūcta ſimꝉ nobilitas añ thalamū iā paratū nuptiaꝝ feſta cū gaudio celebrarent: virgo deo inſpirāte cōſiderās dānū virginitatis tam dāuoſis plauſibus cōparari ꝓſtrata in terrā cū lachrymis gloriam virginitatis ⁊ nuptiaruȝ moleſtias tanta in corde ſuo cōpēſatione librauit / q oīa huius vite gaudia quaſi ſtercora reſpuebat. Illa nocte illa a viri cōſortio abſtinens media nocte deo ſe recōmēdans tonſis crinibus viri habitu clā aufugit. Longe aūt ad quoddā monaſteriū veniēs ⁊ fratrem Pelagiū ſe appellans ab abbate recept⁹ eſt / ⁊ diligēter inſtructus. Qui tā ſctē ⁊ glīoſe ſe habuit q defuncto ſctī monialiū ꝓuiſore de ſenioꝝ cōſilio ⁊ abbatis imperio lȝ inuitus monaſterio virginū eſt prelatus. Dum ergo eis nō ſolū corporum: ſed etiā animaꝝ pabula cōtinue ⁊ inculpabilꝛ miniſtraret diabolus ei inuidēs ſtuduit qualiter ꝓſperum eius curſum obiectu criminis īpediret. Nā vnā virginē que pre foribus erat ī adulteriū traxit: ⁊ intumeſcente vtero cum iam celari nō poſſet: tantus pudor ⁊ dolor oēs virgines ⁊ monachos vtriuſq; monaſterij conſternauit q ſolus pelagius vtpote earū familiaris atq; prepoſitus ſine iudicio ⁊ examinatione ab oībus cōdēnaret. Qui foras cum ignominia pellit ac in quodā rupis ſpecu recluditꝛ ſibiq; monachorū ſeueriſſimus deputatꝛ q ſibi panē ordeaceuȝ ⁊ aquā tenuiſſime miniſtraret: qbus geſtis monachi receſſerūt ⁊ ſolū ibi pelagiū relinquerūt. At ille oīa patiēter ſuſtinens in nullo turbat⁹ fuit. Sȝ ſemper gr̄as deo referēs p ſctōꝝ exēpla ſe ↄtinue cōfortabat. Tandē q finē ſuū adeſſe cognouiſſet abbati ⁊ monachis p lrās ſic mandauit. Nobili orta gn̄e margarita in ſclō dicta fui: q̄ vt pelagus tētationū tranſirem pelagius mihi nomē impoſui virū nō p deceptione mētita qd̄ factis oſtendi. De crimine virtutē obtinui: pn̄iam egi innocens: ⁊ iaȝ queſo vt quā viri feminā neſcirēt ſctē ſorores ſepeliāt: ⁊ ſic expiatio viuētis oſtenſio moriētis: ⁊ femine virginem recognoſcāt quā calūniatores adulterum iudicabāt. His auditis monachis ſanctimonialib⁹ ad ſpelūcam currentibus: pelagius a feminis femina ⁊ virgo intacta cognoſcitur: ⁊ cunctis pn̄iam agētibus in monaſterio virginum honorifice ſepelitur.

C Finit legēda de prima feminaꝝ antiochie ciuitatis abundantiſſima tandem Pelagius appellata.

C De ſctā Thaide quōdā meretrice. cxlvij. A.

T Hais quōdā meretrix vt i vitiſpatrū legiꝛ tante pulchritudinis extitit vt multi ꝓpter eā venditis ſubſtātijs ſuis ad vltimā paupratē deuenirēt: ſed amatores ſui pre zelo litib⁹ inter ſe cōſertis frequēter puelle limina ſanguine replebāt. Quō cū audiſſet

abbas paſuntius ſumpto hītu ſeculari ꝛ vno ſolido ꝓfect⁹ eſt ad eā in quadā egypti ciuitate. Deditq́ꝫ ei ſolidū quaſi ꝓ mercede peccādi. Illa accepto ꝑcio ait illi. Ingrediamur in camerā. Cūq́ꝫ ingreſſus eēt ꝛ lectū ꝑcioſis veſtib⁹ ſtratū aſcēdere inuitaret dixit ad eā. Si ē interi⁹ cubiculū in iſtꝫ eam⁹. Et cū duxiſſet eū ꝑ plura loca ille ſemꝑ dicebat q̄ videri timebat. Illa aūt dixit Eſt q̄dā cubiculū vbi null⁹ īgredit̄. Si ꝟo deū times nō eſt loc⁹ q̄ deitati ei⁹ abſcōdat̄. Quod cū ſenex audiſſet dixit ei. Et ſcis eē deū? Cūq́ꝫ illa rn̄diſſet ſe ſcire deū et regnū futuri ſcl̄i. necnō ꝛ tormēta pctōꝝ dixit ei. Si ḡ noſti cur tātas aīas ꝑdidiſti: ꝛ nō solū ꝓ aīa tua ſed ꝓ illoꝝ reddituꝛa rōnē dāṅaberis. Illa ꝟo hoc audiēs ꝓuoluta ad pedes abbatis paſuncii cū lachꝛymis exorabat dicens. Scio eſſe pn̄iam pr̄ ꝛ confido remiſſionem te orāte ſortiri. Trib⁹ tm̄ peto tribus horis inducias: ꝛ poſt hoc quo iuſſeris ibo: ꝛ quecūq́ꝫ preceperis faciā. Cūq́ꝫ locū illi abbas cōſtituiſſet vbi venire deberet: illa collectis oībus q̄cūq́ꝫ ex pctō lucrata fuerat: plateiſq́ꝫ ī mediam ciuitatē ppl̄o ſpectāte igne cōbuſſit clamās. Venite oēs q̄ peccaſtis mecū ꝛ videte q̄liꝫ ea q̄ mihi cōtuliſtis exurā. Erat aūt ꝑciū auri librar. xl. Que cū oīa incēdiſſet ad locū quē abbas paſuncius cōſtituerat ꝑrexit. Quā ille reperto ꝟginū monaſterio ī cellulā ꝑuā recludēs oſtiū cellule plūbo ſignauit ꝛ paruā reliq̄t feneſtrā ꝑ quā ei victus modic⁹ inferret̄. Juſſitq́ꝫ ei oīb⁹ diebus parū panis ꝛ paululū aq̄ a ceteris miniſtrari. Cū aūt ſenex diſcederet thais ad eū ait. Quo iubes pr̄ vt ex naturali meatu aquā meā effundā? Et ille. In cellam ſicut digna es. Cūq́ꝫ itex q̄liꝫ deū deberet adorare inq̄reret rn̄dit. Nō es digna noīare deū neq́ꝫ ī labiis tuis nomē trinitatis adducere: ſꝫ nec ad celū man⁹ expādere q̄m labia tua iniq̄tate plena ſunt: ꝛ man⁹ tue ſordibus iniq̄tate. Sꝫ tm̄ modo incūbēs ꝯ oriētē reſpice hūc ſermonē frequenter iterans. Qui plaſmaſti me miſerere mei. Cum ḡ tribus annis fuiſſet incluſa: condoluit abbas paſunci⁹: ꝛ ꝓfectus eſt ad abbatē antoniū vt ab eo reqreret ſi remiſiſſet illi de⁹ pctā ſua: et narrata cā ſanct⁹ antoni⁹ cōuocatis diſcipulis ſuis ꝑcepit vt illa nocte vigilantes in oſone ꝑſiſterent ſingulatim quatenus alicui ex his reuelaret de⁹ cāꝫ ꝓ qua abbas paſuncius venerat. Cū igr̄ inceſſanter oraſſent abbas paulus maior diſcipulus antonii vidit ſubito ī celo lectū ꝑcioſis veſtibus ornatū quē tres virgines clara facie cuſtodiebāt. Tres igr̄ ꝟgines fuerūt timor pene future q̄ ipſam a malo retraxit: pudor culpe ꝯmiſſe q̄ ei veniā ꝓmeruit: amor iuſtitie q̄ eā ad ſupna trāſuexit. Cūq́ꝫ paul⁹ illis diceret grām illā tm̄ eſſe antonii vox diuina rn̄dit. Nō eſt pr̄is tui anthonii: ſꝫ Thaidis meretricis: qꝫ cū abbas paulus mane retuliſſet cognita dei volūtate abbas paſuncius cū gaudio diſceſſit: ꝛ mox ꝓfect⁹ ad monaſteriū oſtium celle diſſipauit. Illa ꝟo rogabat vt adhuc inclꝫeret īcluſa. Dixit aūt ei. Egredere q̄m remiſit tibi deus pctā tua. ꝛ illa rn̄dit. Teſtoꝛ deū qꝫ ex q̄ huc ingreſſa ſum ex oīb⁹ pctīs feci velut farcinā ꝛ ſtatui an̄ oculos meos. Et ſicut nō diſcedit anhelit⁹ de narib⁹ meis: ſic nō diſceſſerūt pctā mea ab oculis meis: ſꝫ flebā ſemꝑ illa ꝯſiderās. Cui abbas paſuncius dixit. Nō ꝓpter pn̄iam tuā remiſit tibi de⁹ peccata tua: ſed qꝫ timorē ſemꝑ habuiſti in aīo. Et cū inde illam eduxiſſet. xv. dies ſupuixit ꝛ pauſauit in pace. Abbas q̄ꝫ effrem aliā meretricē ſimili fere mō cōuertere voluit. Nam cū illa meretrix ſanctū effrem ad peccandū alliceret impudenter dixit ei effrem. Sequere me. Qua ſequente cū ad quēdā locū vbi erat mltitudo hominū veniſſet. dixit ei: ſede hic vt cōmiſceat tecum. Et illa. Quō poſſum hoc facere tanta multitudine hic ſtāte. Et ille: ſi hoīes erubeſcis: nōne magis tuum debes erubeſcere creatorem: qui reuelat occulta tenebrarꝫ. Illa aūt confuſa receſſit.

Ⅽ De ſancto Dionyſio. cxlviii. B.

Dionyſius interꝑtat̄ vehemēter fugiēs vel dr̄ dionyſius a dia qd̄ eſt duo: ꝛ niſus qd̄ eſt eleuatio q̄ſi ſm̄ duo eleuatus. ſ. ſm̄ corpus ꝛ ſm̄ aīam: vel dr̄ a diana qd̄ eſt ven⁹. ſ. dea pulchꝛytudinis ꝛ ſyos qd̄ eſt deus quaſi pulcher deo: vel vt q̄dā aiūt dr̄ a dionyſia que vt dicit Iſid. eſt quedā gēma nigra valēs ꝯ ebꝛietatē. Fuit ergo vehemēter fugiēs de mūdo ꝓpter ꝑfectā abrenūtiationē: eleuatus per internoꝝ cōtēplationē: pulcher deo ꝑ decorē virtutū valēs pctōrib⁹ ꝯ ebꝛietatē vitioꝝ. Hic an̄ ꝯuerſionē multa prenoīa habuit. vocat⁹ eſt eīn ariopagita a vico in quo habitabat. Itē dict⁹ eſt theoſophus. i. deū ſapiens. Itē a grecoꝝ ſapiētibus vſq́ꝫ hodie dr̄ pterigiū touourānou: qd̄ la: ſe dr̄ ala celi: qꝫ in celū ala ſpūalisītelligētie mirabilr̄ volauit. Itē dict⁹ eſt Macarius. i. beatus. Itē a patria dictus eſt ionicus. Ionica aūt vt ait papias vna eſt ex linguis grecorum vel ionici ſunt gn̄a rotūdaꝝ colūnaꝝ: vel ionicū vt idem dicit eſt pes qui hꝫ duas correptas ꝛ duas lōgas. Per qd̄ oſdit̄ q̄ ipſe fuit ſapiēs deū ꝑ occultoꝝ inueſtigationem: ala celi per celeſtiū cōtēplationē: btūs ꝑ eternoꝝ poſſeſſionē. Per alaꝫ oſdit̄ q̄ ipſe fuit mirabilis rhetor: ꝑ eloquētiā eccl̄ie ſuſtentatoꝛ: ꝑ doctrinā breuis ſibi: ꝑ humilitatē lōgus aliis ꝑ charitatē. Aug. aūt in li. viii. de ciuitate dei dicit q̄ ionicū eſt gen⁹ philoſophoꝝ Diſtinguit eīn ibidē duo gn̄a philoſophoꝝ. i. italicū qd̄ eſt ex parte italie ꝛ ionicū qd̄ eſt ex parte grecie. Quia ergo dionyſius ſummus erat philoſoph⁹: ideo antonomaſice dicebatur ionicus. Eius paſſionem ꝛ vitam grece dictauit methodius conſtantinopolitanus latine vero anaſtaſius aplīce ſedis bibliothecari⁹: vt dicit Igmarus rhemorum epiſcopus.

Dionyſius ariopagita a btō paulo aplō ad fidē xp̄i ꝯuerſus fuit qui ariopagita a vico ciuitatis ī quo habitabat dict⁹ fuiſſe dr̄. Ariopagus eīn erat vicus martis ī quo. ſ. erat tēplū martis. Athenienſes eīn ſingulos vicos denoīabant a diis q̄s colebant vt vicum in quo colebat̄ mars vocabant ariopagū qꝫ ares dr̄ mars Alcū in quo colebant panopagum. Et ita ſingulis diis ſinglos vicos denoīabant. Ariopag⁹ aūt erat vicus excellentioꝛ: qꝫ ibi erat curia nobiliū ꝛ ſchole liberaliū artiū. In hoc ergo vico moꝛabat̄ dionyſius maximus philoſophus q̄ ob plenitudinem diuinoꝝ numinū ꝛ ſapientie theoſoph⁹ i. deū ſapiēs dicebat̄. Erat ſecū apollophanus eius cōphiloſoph⁹. Ibi etiā erāt epicuri q̄ ponebant felicitatem hoīs in ſola corporis voluptate ꝛ ſtoici qui in ſola animi virtute. In die igit̄ dn̄ice paſſiōis cū tenebꝛe facte fuiſſent ſuper vniuerſam terrā pēi q̄ erant athenis nō potuerūt hui⁹ cām in cauſis naturalib⁹ inuenire. Nō fuit eīn naturalis eclypſis ſolis. Tum qꝫ luna fere erat e regione ad ſolē: eclypſis aūt fieri ſolet in ſynodo ſolis ꝛ lune. Luna aūt tūc erat quintadecima ꝛ ita imperfecta diſtātia a ſole. Tū qꝫ eclypſis nō aufert lumē vniuerſis partibus terre. Tū qꝫ ꝑ tres horas durare nō pōt. Qd̄ aūt illa eclypſis in vniuerſis partib⁹ terre lumē abſtulerit ptꝫ ex eo q̄ lucas euāgeliſta hoc dr̄: et ex eo q̄ vniuerſitatis dn̄s patiebat̄: ꝛ ex eo qd̄ fuit apd̄ eliopoli egypti: ꝛ ex eo qd̄ fuit rome ꝛ ī grecia ſiue aſia

min xl. Quod aūt fuit rome teſtat̃ Oroſi⁹ di. Cū dñs ꝑ in tibulo affix⁹ eſt maximo terremotu ꝑ orbē facto ſaxa ī mōtibus ſciſſa: maxime ꝑ vrbiū plurime partes plꝰ ſolita ꝯcuſſiōe ceciderūt. Eodēqꝫ die ab hora diei ſexta ſol intiū obſcurat⁹ eſt ꝙ tetra nox ſubito obducta terris: eſt adeo vt ſtelle tūc diurnis horis: vel potiꝰ ī illa horrēda nocte toto celo viſas fuiſſe referat̃. Hec Oro. Fuit etiā apud egyptū ⁊ huius meminit diony. ī epla ad apollophanū dicēs obfuſſi nēqꝫ orbes vniformiter tenebraꝝ caligine tabeſcente vt purgatuꝫ redūt ſolis diametrū regulā phi aridei aſſumpſimus. Quāqꝫ repe rimus ꝙ ⁊ erat nouiſſimū ſolē pati moleſtias non debere aio ad te vaſte peritie ſacrariū adhuc neſcim⁹ tāte rei myſteriū. Quid inquē ſpeculū doctrine apollophane his ſecretis aſcribis atqꝫ tu mihi ore diuino: ⁊ non humani ſenſus ſermone. O bone dionyſi diuinaꝝ permutationes ſunt reꝝ. Deniqꝫ notatū ferie diē ⁊ annuꝫ annūtiationis quā paulus nris auribꝰ ſuſpenſis intonuit ſignis accl mutibꝰ recordari exptus dedi veritati manus ⁊ falſitati ſum nexibꝰ abſolutꝰ. Hec dio. B. ¶ Huius etiam meminit idē in epla ad policarpū loquēs de ſe ⁊ apollophano di. Ambo apud elyopolim: tunc pñtes ⁊ cōſtantes inopinabilr ſoli lunā icēdētem videbamus. Nō ēnī erat ꝯueniēs tps. Et rurſus ipām a nona hora vſqꝫ ad veſperā ad ſolis diametrū ſupnaturalr reſtitutā. Eclypſim aūt illā vidimꝰ in oriēte inchoatā: ⁊ vſqꝫ ad ſolarē terminū veniētē poſtea regrediētē. Et rurſus nō ex eodē ⁊ defectū ⁊ purgationē: ſed econuerſo ſcḋm diametrū factā. Tūc ēnī diony. cū apollophano voto aſtrologie diſcipline apud eliopolim egypti pieterat: ⁊ poſtea ide reuerſꝰ eſt. Quod āt fuerit ī aſia teſtat̃ euſebiꝰ ī chronica aſſerēs ſe ī dictis ethnicoꝝ in legiſſe ꝙ tūc in bithinia q̄ eſt ꝓuincia aſie minoris fuit terremotꝰ magnꝰ ⁊ maior ſolis obſcuratio q̄ vnq̄ fuerit: ⁊ ꝙ die ꝫ hora ſexta ita ī tenebroſam noctē vſus ſit vt ſtelle ī celo viſe ſint ⁊ ꝙ ī nicena q̄ vrbs ē Bithinie multas edes terremotꝰ ſubuertit. Tādē vt in hiſtoria ſcho. legit̃ phi ad hoc adducti ſunt vt dicerēt ꝙ deꝰ nature patit̃. Alibi tñ legit̃ ꝙ dixerūt aut ordo nature puertit̃: aut elementa mētiunt̃: aut deꝰ nature patitur: aut elemēta ī ſibi cōpatiunt̃. Alibi qꝫ dr̄ ꝙ diony. dixit. Hec nox q̄ nos nō ī miramur: totiꝰ mūdi verā lucē aduēturā ſignat. Tūc athenienſes illi deo arā cōſtruxerūt ⁊ ſuppoſitꝰ eſt titulꝰ ignoto deo. Singulis ēnī aris ſuperponebat̃ titulus indicās cui eſſent dedicate: ⁊ cum vellent illi offerre holocauſta ⁊ victimas dixerūt phi. bonoꝝ nroꝝ nō eget: ſed facietis genuflectiōes añ arā eiꝰ ⁊ ſupplicabitis ei: q: nō q̄rit oblatiōes pecoꝝ: ſꝫ deuotione aīoꝝ. Cū ḡ paulꝰ veniſſet athenas epicurei ⁊ ſtoici phi cū eo diſputabāt. Quidā aūt dicebant. Quid ſeminator vboꝝ hic vult dicere. Alii dicebāt. Nouoꝝ demonioꝝ annūtiator vr̄ eē. Adducētes ḡ eū ad vicū phoꝝ vt noua doctrina ibidē examinē reciperet dixerūt. Noua q̄dam infers auribꝰ nr̄is. Volumꝰ ḡ ſcire quidnā velit eſſe. Athenienſes aūt ad nihil aliud vacabant: niſi aut dicere: aut audire aliq̄d noui. Cū ergo Paulꝰ ſingula deoꝝ altaria ꝑluſtraſſet: ⁊ inter cetera ignoti dei altare vidiſſet dixit illis philoſophis. Quē ignorātes colitis hūc ego annūtio vobis veꝝ deū q̄ fecit celū ⁊ terrā. Deinde dixit dionyſio quē pre ceteris magis doctū in diuinis videbat. Quis eſt diony. ille deꝰ ignotꝰ. Cui dionyſius. Ipſe eſt deus verus, qui inter ceteros deos nō eſt demōſtratus. Sꝫ nobis eſt ignotꝰ ⁊ ſeculo venturo futurꝰ ⁊ imꝑpetuū regnaturꝰ. Et paulꝰ. Homo, an tm̄ ſpūs eſt: ⁊ diony. Deus ⁊ homo eſt: ſed ideo ignotꝰ eſt: q: tm̄ vtꝫ in celis cōuerſatio eſt. Cui paulus. Ille eſt quē ego predico q̄ ſꝫ de celis deſcēdit: carnem ſuſcepit: mortē ſuſtinuit: ⁊ die tertia reſurrexit. Cū aūt diony. adhuc cū paulo diſputaret fortuito tranſijt per viā cecꝰ corā eis. Statiqꝫ dixit dionyſiꝰ paulo. Si dixeris huic ceco in noīe dei tui vide ⁊ viderit ſtatim credā. Sꝫ vitatis verbis magicis: q: forte noſti vba q̄ habēt huiꝰ efficaciā. Ego formā vboꝝ tibi preſcribā. In hac igit̃ forma vboꝝ dices ei. In noīe Jeſu xp̄i nati de virgine crucifixi mortui q̄ reſurrexit ⁊ ad celū aſcēdit vide. Sꝫ vt oīs ſuſpicio tolleret̃ dixit paulꝰ dionyſio vt hec ipſe verba ꝓferret. Cū ergo in eadē forma dionyſiꝰ ceco vt videret dixiſſet ꝓtinus viſum recepit. Statimqꝫ dionyſius cū damari vxore ſua ⁊ tota familia baptizatus eſt ⁊ fidelis effectus. Sicqꝫ a paulo per triēnium inſtructꝰ athenis epūs ordinatꝰ eſt: vbi ille predicationi inſiſtēs ipſam ciuitatē ⁊ maximā ī partē regionis illiꝰ ad fideꝫ xp̄i adduxit. E. ¶ Huic paulus ea q̄ in tertiū celum raptus vidit reuelaſſe dicitur ſicut ⁊ ipſe dionyſiꝰ in pleriſqꝫ locis inſinuare videtur. Unde ⁊ de hierarchus ipſoꝝ angeloꝝ ordinibꝰ diſpōnibꝰ ⁊ officijs tā luculenter ⁊ clare diſſeruit vt nō putares ipm̄ hoc ab alio didiciſſe: ſꝫ ipm̄ potius etiā vſqꝫ in tertiū celū raptū eē ⁊ ibi hec oīa cōſpexiſſe. Prophetie ſpū claruit ſicut patet in epla quam miſit ad Joannem euangeliſtam in pathmos inſulam in exilio relegatum vbi prophetauit quod inde rediturus eſſet ſic dicens. Gaude vere dilecte, vere amabilis ⁊ deſiderabilis, ⁊ diligibilis valde dilecte ⁊ infra. Ex cuſtodia que eſt in pathmos dimitteris ⁊ ad terrā aſie reuerteris ⁊ facies ibi boni dei imitationes ⁊ his q̄ erunt poſt te trades. Dormitiōi btē. Marie interfuit ſicut ipſe in libro de diuinis nominibus inſinuare videt̃. Cum ergo audiſſet Petrū ⁊ paulum rome a nerone in carceribꝰ detineri epm̄ ſibi ſubſtituit: ⁊ ad eos viſitandos acceſſit. Verum cū illi ad domum feliciter migraſſent: ⁊ poſtmodum clemēs pſideret ab ipſo. b. clemente poſt aliquod ſpaciū tēporis in franciam deſtinatur ⁊ ſibi ruſticus ⁊ eleutheriꝰ ſociantur. Miſſus igitur Pariſius venit ⁊ multos ibidem ad fidem conuertit. ⁊ eccleſias plurimas fabricauit: ⁊ clericos diuerſi ordinis collocauit. Tanta autēꝫ in eo gratia celitus emicuit qꝺ cum ſepius pontifices idoloꝝ cōtra eum ſeditionē populi cōcitarent: ⁊ populus ad eum perdendū ſepe cum armis concurreret: nox illo viſo aut omni feritate depoſita ſe eius pedibꝰ ꝓuoluebāt: aut nimio timore ſoluti ab eius preſentia fugiebant. Sed diabolus videns ⁊ inuidens ꝙ quotidie ſui cultura decreſceret ⁊ multiplicatis fidelibus eccleſia triūpharet domicianū impatorē in tātam cōmouit ſeuitiā vt preceptum daret ꝙ quicūqꝫ xp̄ianum aliquē reperiret: aut ipm̄ ſacrificare cogeret aut diuerſis ſupplicijs cruciaret. Prefectus igit̃ feſcennius cōtra xp̄ianos ꝑ miſſus a roma directus btm̄ dionyſium populo predicātē inuenit: ſtatimqꝫ captum: colaphizatū cōſputatū: deriſum. ⁊ loris duriſſimis alligatū: cū ſctō ruſtico ⁊ eleutherio ſibi pñtari precepit. Cū ergo ſancti coram illo in cōfeſſione dei conſtanter aſtarēt: ecce quedam matrona nobilis aduenit: ⁊ virū ſuū lubrium turpiter ab his magis deceptū aſſeruit. Protinus vtiqꝫ viro citiꝰ miſſo ⁊ in dei ꝯfeſſione perſeuerans iniuſte necat̃. Sancti vero a. xij. milibꝰ flagellant̃. Deīde magno pōdere cathenarum cōſtricti carceri mancipant̃. Sequēti die dionyſius ſuꝑ cratē ferreā ſuppoſitis flāmis nudus extenditur: vbi domino ꝓclamabat dicens. Ignitū eloquiū tuū vehementer ⁊ ſeruus tuus dilexit illud. Inde autem extrahitur, ⁊ ad beſtias ferociſſimas multo ieiunio excitatas proijcit̃. Sed cum in eum ſe

petuoſe currerēt ſignū crucis oppoſuit ⁊ manſuetiſſi-
mas eas fecit deīde ī clibanū iactat᷑: ſed extincto igne
nil ledit᷑. Cruci affigit᷑ ⁊ diuti⁹ ibidē torquet᷑. Jnde de-
poſit⁹ cū ſuis ſocijs ⁊ multis alijs fidelib⁹ carceri māci-
pat᷑. Ubi cū miſſaꝫ celebraret ⁊ ppl'o cōicaret dñs ieſus
eidē cū imēſo lumine appāuit ⁊ panē accipiēs ei dixit.
Accipe hoc chare mi: q: mecū eſt maxia merces tua.
Poſt hoc iudici pſētati: iterū nouis ſupplicijs mactat᷑.
⁊ iuxta idolū mercurij cū ſecurib⁹ triū capita ī ꝯfeſſio-
ne trinitatis pcidunt᷑. Statimq; corp⁹ ſcti Dionyſij ſe
erexit ⁊ caput ſuū īter brachia angelo duce ⁊ celeſti lu-
mine pcedēte p duo miliaria deportauit a loco q̄ dicit᷑
mōs martyꝝ vſq; ad locū vbi nūc ſua electiōe ⁊ dei ꝓui
dētia requieſcit. Tāta aūt ibidē angelorū melodia inſo-
nuit vt iter multos q̄ audierūt ⁊ crediderūt etiā larcia
vxor pfati lubrij xpianā ſe eſſe clamauit. Et mox ab im
pijs decollata: ei in ſuo ſanguine baptizata occubuit.
Fili⁹ aūt ei⁹ noīe virbi⁹ rome ſub trib⁹ imperatorib⁹
militauit: deinde pariſius rediēs baptizat᷑ ⁊ religioſo-
rū numero ſociat᷑. Dū aūt infideles meruerēt ne ſctōꝝ
ruſtici ⁊ eleutherij corpa xpiani ſepelirēt iuſſerūt vt ī
ſecana mergerent᷑. D. ¶ Matrona aūt q̄dā nobilis ve
ctores ad prādiū inuitauit: ⁊ illis epulātib⁹ ſanctoruꝫ
corpora furtiue ſubripuit: ⁊ in agro ſuo occulte ſepeliri
fecit: q̄ poſtea pſecutiōe ceſſante inde ſuſtulit ⁊ corpo-
ri btī Dionyſij honorifice ſociauit. Paſſi ſunt ſub do-
mitiano āno dñi. xcvj. etatis xo btī Dionyſij. xc. Circa
ānos dñi. dcccxv. tpe ludouici legati michaelis impa-
toris cōſtātinopolitani inter cetera munera detulerūt
ludouico filio Karoli magni libros dionyſij de hierar-
chia de greco in latinū trāſlatos: q̄ cū gaudio ſunt rece
pti. xix. infirmi in ipſa nocte ī eccleſia ei⁹ curati cū epō
arelatēſi ſctūs Regulus epō miſſarū ſolēnia celebraret
apl'oꝝ noīb⁹ in canone recitatis adiūxit: ⁊ btis marty-
rib⁹ tuis dionyſio ruſtico ⁊ eleuterio. Quo dicto cum
adhuc dei famulos viuere crederet plurimū mirari ce-
pit: cur eoꝝ noīa ſic neſciēs in canone ꝓtuliſſet: ⁊ ecce
eidē mirāti: tres colūbe apparuerūt ſup crucē altaris
reſidētes q̄ ſanctoꝝ martyꝝ noīa habebāt ſuis pecto-
ribus ſanguine īſignita. Quas diligēter intuēs ſctōs
migraſſe a corpe intellexit. Circa annū dñi. dcxliiij. da
gobertus rex frācoꝝ vt ī q̄dā habet᷑ chronica q̄ lōge āte
pipinū regnauerat a ſua pueritia ſctm̄ dionyſiū in ma
gna veneratiōe habere cepit. Nā ⁊ qn̄ clotarij pris ſui
irā metuebat ad eccleſiā ſcti dionyſij ꝯtinuo fugiebat.
Cū ergo fact⁹ iā rex mortu⁹ fuiſſet cuidā viro in viſiōe
mōſtratū eſt q aīa ei⁹ ad iudiciū rapta fuit: ⁊ multi ſcti
ſuarū eccleſiarū expoliationē obijciebāt eidē. Cū ergo
mali angeli iā ad penas rapere eā vellēt affuit beatus
dionyſi⁹ ⁊ ei⁹ interuētu liberata eſt ⁊ penā euaſit. For
te eni ei⁹ aīa ad corp⁹ rediit ⁊ ibi pniaꝫ egit. Clodoue⁹
rex corp⁹ ſcti dionyſij min⁹ religioſe diſcooperiens os
brachij ei⁹ fregit ⁊ cupide rapuit qui mox in amētiam
verſus eſt. Et nota q ignmarus epūs remēſis dicit in epl'a
quā miſit ad karolū: q iſte dionyſius miſſus in galliā
fuit dionyſius ariopagita vt ſupra dictū eſt. Jdē teſtat᷑
ioānes ſcotus in epiſtola ad Karolū. Nec forte ratio ex
computo tēporis contradixit ſicut
aliqui obijcere voluerunt.

¶ De ſctō Calixto. cxlix. B.

Calixtus papa āno dñi. ccxxj.
ſub Alexādro imꝑatore mar-
tyrium paſſus eſt. Cuius tēporib⁹
pars eminentior vrbis rome diui
no eſt incēdio ꝯcremata: ⁊ ſiniſtra
man⁹ iouis aurea liq̄facta. Tunc
omnes ſacerdotes ad alexandrū imperatorē venerūt
petētes vt dij irati ſacrificijs placarētur. Dū ergo offer
rent ſubito in celo ſereno mane diei iouis diuino fulmi
ne quatuor ſacerdotes idoloꝝ mortui ſunt: ⁊ ara iouis
cōcremata eſt: ⁊ ſol obſcuratus eſt: ita vt ppl's roman⁹
fugeret extra muros. Audiēs aūt palmaci⁹ ꝯſul q ca-
lixtus cū ſuis clericis trās tyberim latitaret rogauit
vt xpiani p quos hoc malū cōtigerat ad purgationem
ciuitatis penit⁹ delerent᷑. Palmacius poteſtate acce-
pta cū illuc cū militib⁹ ꝓperaſſet: ſꝫ illi ꝓtin⁹ excecati
fuiſſent territ⁹ alexādro hoc ꝓtinus nunciauit. Tunc
imꝑator iuſſit: vt die mercurij omnis ppl's cōueniret ⁊
mercurio īmolaret vt ab eo ſup his rñſa acciperet. Qd
dū fieret vgo q̄dā tēpli noīe iuliana arrepta a demone
exclamauit. De⁹ Calixti eſt ver⁹ ⁊ viu⁹ deus: q̄ nris eſt
pollutiōib⁹ indignat⁹. Qd audiēs Palmacius trans
tyberim ad vrbē Rauēnenſiū ad ſctm̄ Calixtū acceſſit
⁊ cū vxore ſua ⁊ familia ſe ab eo baptizari fecit. Qd au
diēs imꝑator eū acceſſitū ſimplicio ſenatori tradidit:
vt xbis blādis eū moneret ex eo q reipublice plurimū
neceſſari⁹ eſſet. Palmacio xo ieiunijs ⁊ orōnib⁹ perſe
uerāte venit ad eū q̄dā miles ꝓmittēs q ſi vxorē ſuaꝫ
paraliticā ſanaret cōtinuo crederet: cū ergo palmaci⁹
oraret illa ſanata ad palmaciū cucurrit dicēs. Bapti-
za me in nomine xpi q̄ tenuit manuꝫ meā ⁊ alleuauit
me. Tunc calixtus veniēs ipaꝫ cū viro ſuo ⁊ ſimplicio
⁊ multis alijs baptizauit. Qd audiēs imperator iuſſit
oēs baptizatos decollari. Calixtū vero quinq; diebus
ſine cibo ⁊ potu manere fecit. Jlle aūt vidēs eū ampli⁹
cōfortari: iuſſit eū dieb⁹ ſingulis fuſtigari. Deinde per
feneſtrā precipitatū alligatoq; ſaxo in puteum pcipi-
tari. Aſterius autē presbyter corpus eius de puteo ele
uauit: ⁊ ipſum in cemiterio calipodij ſepeliuit.

¶ De ſancto Leonardo. cl. B.

Leonardus dr̄ odor ppl'i a leos qd eſt ppl's ⁊ nardus
q̄ eſt herba redolēs: q: odore bone fame ppl'm ad
ſe trahebat. Uel leonardus dr̄ quaſi legēs ardua. Uel
Leonardus dr̄ a leone. Leo eni quatuor hꝫ in ſe. Pmo
habet fortitudinē quā fortitudinē vt dicit Jſid. habet
in pectore ⁊ ī capite. Sic btūs Leonardus habuit for-
titudinē in pectore per malarū cogitationū refrenatio
nem: ⁊ in capite per infatigabilē ſupernorū cōtempla
tionē. Scdo hꝫ ſagacitatē: ⁊ hoc in duobus. ſ. in aper-
tione oculoꝝ cū dormit ⁊ in deletione veſtigiorū cū fu-
git. Sic Leonardus vigilauit per laborem actionis: ⁊
vigilādo dormiuit p q̄etē cōtēplationis ⁊ in ſe deleuit
veſtigia totius mūdane affectionis. Tertio hꝫ virtuo-
ſitatem in voce: q: eius vox tertia die ſuſcitat leūculū
natū mortuū: ⁊ oēm beſtiam figere facit gradum. Sic
Leonard⁹ multos mortuos in pctis ſuſcitauit: ⁊ mul-
tos beſtialiter viuētes in opibus bonis fixit. Quarto
habet timorē in corde: q: ſm Jſido. duo timet. ſ. ſtrepi-
tum rotarū ⁊ ignem accenſum. Sic leonardus timuit
et timendo vitauit ſtrepitum mundane ſolicitudinis:
et ideo in deſertum fugit ⁊ ignem terrene cupiditatis:
⁊ ideo oēs thesauros ſibi oblatos
contempſit. B.

Leonardus fuiſſe dr̄ circa annuꝫ
dñi. cccc. hic a ſctō Remigio re-
mēſi archiepō de ſacro fōte leuat⁹ et
ab ipſo ſalutarib⁹ diſciplinis inſtru
ctus eſt. Cui⁹ parētes primi in pala
tio regis frācie habebātur. Hic tan-
tā grām a rege obtinuit q oēs incar
cerati qs ipe viſitabat ꝓtinus abſol
uebātur. Cū igit᷑ fama ſctitatis eius

excreſceret: rex multo tpe cū ſecū manere coegit donec
oppoꝛtuno tpe ei epatū donaret. Qḋ ille renuit ⁊ ſoli-
tudinē deſiderās: relictis oīb⁹ Aurelianū pdicādo cū
fratre ſuo liſardo deuenit. Ubi poſtq̄ in quodam ceno
bio aliquādiu vixerāt dū liſardus ſup ripā ligeris ſoli
tarius manere vellet: ⁊ leonardus p ſcrīſpūs admoni
tionē i aq̄tania diſponeret pdicare oſculantes ſe abin-
uicem diſceſſerūt. Leonardus igiť vbiq̄ pdicās multa
miracula exercēs in quadā ſylua ciuitati lemouice vi-
cina habitauit vbi erat aula regia cā venationis con-
ſtructa. Accidit aūt vt quadā die rex ibi venareť: ⁊ re-
gina illuc cauſa delectatiōis egreſſa ptu periclitareť.
Cū ergo rex ⁊ familia ꝓpter regine periclitationē lu-
gerēt: et leonardus per nemus trāſiret ⁊ gementiū vo
ces audiret pietate cōmot⁹ illuc ꝓperauit: ⁊ a rege vo-
catus ꝓtin⁹ introiuit. Cū igiť a rege interrogat⁹ qs eēt
ſe ſancti remigij fuiſſe diſcipulum narraret: rex ſpē bo-
nam cōcipiēs: ⁊ a bono magiſtro ipm bene inſtructum
exiſtimās ipm ad reginā induxit rogās vt ſuis pcibus
de recuperata cōiuge ⁊ edita ꝓle duplex gaudiū obti-
neret. Tūc ille oꝛone fuſa qḋ petebat ꝓtinus impetra
uit. Cū aūt rex multa in auro ⁊ argēto ſibi offerret: ille
ꝓtinus recuſauit admonēs vt hec pauperib⁹ daret di-
cens. Ego nullis horū indigeo: ſȝ tm̄ in aliqua ſiluarū
cōtēptis huī⁹ mūdi diuitijs ſoli xp̄o famulari deſide-
ro. Cū aūt rex totū illud nemus ſibi tradere vellet: ille
ait. Nō totū illud accipio: ſȝ quātū nocte cū meo aſello
circuire potero tm̄ mihi cōcedi exopto. Qḋ rex liben-
tiſſime adimpleuit. Cōſtructo itaq̄ ibidē monaſterio
ibi diu cū adiunctis ſibi duobus monachis in abſtinē-
tia multa degebat. Cū autē aqua vno ab eis miliario
diſtaret: puteū ibidē ſiccū paruū fodi iuſſit quē aqua
ſuis oꝛonib⁹ impleuit. Locū aūt illū nobiliacū appel-
lauit: eo q̄ a rege nobili traditus ſibi fuiſſet. Ibi tātis
miraculis coꝛuſcauit q̄ quicūq̄ ei⁹ nomen in carcere
inuocaſſet mox ruptis vīculis nullo ꝓhibēte liber abi-
ret ⁊ ſuas eidē cathenas vel cōpedes offerret. Horum
plures ſecū manebāt: ⁊ ibidē dn̄o ſeruiebāt. Septē q̄ȝ
familie de ei⁹ nobili ſtirpe vēditis oībus ad eū vene-
rūt: ⁊ diſtributo ſingulis nemore ibi cū ipſo manentes
exēplo ſuo plurimos abſtraxerūt. Deniq̄ ſcūs vir leo
nard⁹ multis clar⁹ virtutib⁹. viij. idus nouēbris ad dn̄z
migrauit: vbi poſtq̄ multa feciſſet miracula clericis il-
lius eccleſie eſt reuelatū: vt qꝛ loc⁹ ille ꝓpter multitu
dinis frequētiā arct⁹ erat alibi ecclīā fabricarēt ⁊ illuc
coꝛp⁹ ſcī Leonardi honoꝛifice trāſpoꝛtarēt. At illi cuȝ
ꝓpſo triduano ieiunio ⁊ oꝛoni inſiſtentes reſpicientes
viderūt totā ꝓuinciā niue coopertā: locū aūt illū in quo
ſcūs leonardus q̄ſcere volebat oīno vacuū cōſpexe-
rūt. Ibi itaq̄ trāſlat⁹ quāta miracula ꝓcipue circa in-
carceratos dn̄s p eū faciat: imēſi ferri varietas añ eius
tumulū oppēſa teſtis exiſtit. Uicecomes lemouicē
ſium ad terroꝛē maioꝛ quādā grauiſſimā cathenā fece
rat quā in cippo ſue turris affigi mādauerat. Qua ca-
thena q̄cunq̄ collo cingebať cuilibet aeris intēperiei
expoſit⁹: nō vnā: ſȝ quaſi mille moꝛtib⁹ angebat. Acci
dit aūt vt q̄dā fidelis ſcī leonardi illa cathena ſine culpa
ligareť. Qui cū fere vltimū ſpm̄ efflaret intra ſe q̄ potuit
toti⁹ ſcm̄ Leonardū affectu rogauit vt q̄ alios libera-
ret ſibi q̄ȝ ſuo ſuo ſubueniret. Statimq̄ ſcūs Leonar
dus in veſte cādida ſibi apparēs dixit. Noli timere: qꝛ
nō moꝛieris. Surge ⁊ hāc cathenā tecū ad ecclīā meā
deferas. Sequere me: qꝛ ego pcedā te. Qui ſurgēs ⁊ ca
thenā accipiēs ſcm̄ leonardū pcedētē vſq̄ ad eccliam
ſuā ſecut⁹ eſt. Statimq̄ vt añ foꝛes fuit btūs leonardus
ipm dimiſit ⁊ ecclīā ſuā intrās q̄ ſcūs leonard⁹ ſibi fe

cerat oībus enarrauit ⁊ cathenā illā tā maximā añ tu
mulū ei⁹ ſuſpendit. Uir q̄dā in loco ſcī leonardi nobi
liaco habitās ⁊ eidē ſctō valde fidelis exiſtēs a q̄dā ty-
ranno captus eſt. Qui tyrann⁹ intra ſe cogitās dicebat.
Leonar. iſte oēs cōpeditos abſoluit ⁊ oīs vis ferri an-
te eū velut cera ante ignē liqueſcit. Si hūc igiť vincu-
lis ligauero ꝓtinus leonard⁹ aderit ⁊ ipm liberabit.
Si aūt ipm cuſtodire poſſem mille ſolidis ipm redimi
facerē. Scio igiť q̄d faciā. In turri mea ꝓfundā foueā
faciā ⁊ hoiēȝ hūc cōpedib⁹ aggrauatū ibidem ſubmer
gā. Deīde ſuper os fouee ligneā arcā conſtruā in qua
armatos milites accubare faciā. Licet eñ leonardus
ferrū ꝯfrigat: tñ nōdū ſub terra intrauit. Qḋ cū totū vt
cogitauerat cōpleuiſſet: ⁊ ille hō ſcm̄ Leonardū ſepi⁹
inclamaret: leonardus nocte veniēs arcā in qua iace-
bāt milites reuoluit ⁊ tanq̄ moꝛtuos in ſepulchꝛo: ita
eos ſub ipſa ꝯcluſit. Deinde cū multa luce foueam in-
greſſus manū fidelis ſui tenuit ac dixit. Doꝛmis an vi-
gilas ecce Leonardus quē tu deſideras. At ille admi-
rās ait. Dn̄e adiuua me. Cōfeſtim confractis cathenis
apphenſum ꝓprijs ulnis extra turrim poꝛtauit. Dein-
de ſecū ſicut amicus cū amico cōfabulās vſq̄ ad locuȝ
ſuū ⁊ domū ipꝫ deduxit. D. ¶ Peregrin⁹ q̄dā cū a viſi
tatiōe. ſ. leonardi rediſſet ⁊ i aruernia capt⁹ ⁊ in cauea
incluſus eēt eos plurimū dep̄cabať: vt amoꝛe. ſ. leo
nardi cū nihil vnq̄ eos offendiſſet eum relaxare debe-
rēt. Qui rñderūt q̄ niſi ſe coploſe redimeret nō exiret.
Et ille. Sit inter vos ⁊. ſ. leonarduȝ cui me ſcitis recō-
mēdatū. Sequēti igitur nocte. ſ. leonard⁹ dn̄o illi ca-
ſtri apparuit ⁊ vt peregrinū ſuum dimitteret imperauit.
Ille vo mane euigilās ⁊ viſionē quaſi ſomniū ꝑuipen
dēs nullaten⁹ dimittere voluit. Altera nocte eadē im-
perās ſibi apparuit. Sȝ ille iterū obedire cōtēpſit. Tertia
vo nocte. ſ. leonard⁹ peregrinū accipiēs extra oppidū
deduxit. Statimq̄ turris cū media pte caſtri coꝛruēs
oppꝛeſſis plurib⁹ ſolū pꝛīcipē ad ſui confuſionē fractis
crurib⁹ reſeruauit. Miles q̄dā in britānia incarcerat⁹
ſcm̄ leonar. inuocabat. Qui ſtatim cūctis vidētib⁹ et
cognoſcētib⁹ ⁊ ſtupentib⁹ in media domo appuit et in
carcerē intrans ⁊ vincula frāgēs hoi cathenas i mani
bus poſuit ⁊ p mediū illoꝝ deducens oēs ſtupoꝛe repleuit.
Fuit ⁊ ali⁹ leonard⁹ eiuſdē ꝓfeſſionis ⁊ virtutis:
cui⁹ coꝛp⁹ apud coꝛbiacū requieſcit. Hic cuȝ in mona-
ſterio eēt ꝓlat⁹ tanta ſe humilitate deijciebat vt oīb⁹
inferioꝛ videreť. Sed cū oēs pene ꝑpłs ad eum cōfluce-
ret quidā inuidi regi clotario ſuaſerūt q̄ niſi ꝓuideret
p leonardū q̄ multos ſub obtētu religiōis colligebat:
regnū frācie detrimētū nō medicū ſuſtineret. Quibus
rex nimis credulus eum expelli iuſſit. Uenientes aūt
milites adeo eius verbis compūcti ſunt q̄ ſe ſuos futu-
ros diſcipulos ſpopōderūt. Rex quoq̄ penitens veniā
petijt ⁊ detractoꝛes rebus et honoꝛibus priuauit ⁊ ſan
ctum leonardū valde dilexit: ⁊ vix ad preces ſancti de-
tractores dignitati priſtine reſtituit. Qui a deo ſimili-
ter impetrauit vt quicūq̄ in carcere tenerenť mox in-
uocato ſuo noīe ſoluerenť. Dū autē quadā die oꝛationi
incumberet: ſerpēs quidā maximus a ꝑte pedum vſq̄
in eius ſinum aſcendit. Qui ꝓpter hoc nullatenus ab
oꝛatione ſurrexit. Cōpleta vero oꝛatiōe dixit ei. Scio
quia ab initio creatiōis tue hoīes quantum preualeſ
inquietas: ſed nūc ſi in me tibi tradita eſt poteſtas fac
in me quicquid meruī. Quo dicto ſerpens per caputiū
exiliens ad pedes eius moꝛtuus coꝛruit. Poſt hoc aūt
cum duos epōs diſcoꝛdātes ſedaſſet i craſtinū ſe interē-
dum p̄dixit circa annos dn̄i. cccccl xx.

¶ De decem millibus martyrum. clj. A.

Paſſio

PAſſio ⁊ memoria decẽ miliū martyꝝ veneratᷣ ⁊ colitᷣ. x.kal. iulij q̄ oẽs vna die ꝓ xp̄i noīe paſſi ſunt ſub adriano imperatore: aliiſq̇ ſex regibꝰ q̄ ei venerūt ī adiutoriū. ſancti martyres cū ab imperatore ad ſacrificandū idolis cōpellerentᷣ dixerūt. Sacrificiū viuum ⁊ immolatū offerimꝰ noſmetipſos dn̄o nr̄o ieſu xp̄o: q̄ ꝓ humano gn̄e naſci dignatus eſt deſcẽdere ⁊ de celis multis malis affligi ⁊ ad vltimū voluit etiā ꝓ nobis crucifigi quem tu miſer ignoras. Tūc iratꝰ imꝑator iuſſit eos diu torq̄ri ⁊ ad vltimū crucifigi. Et oīa tormēta q̄ paſſus eſt dn̄s nr̄ ieſus xp̄s forti aīo ⁊ fide firmiſſima ꝓ dn̄o ſuſtinuerūt. Locus igᷣ vbi paſſi ſunt b̄ti martyres mōs eſt magnꝰ ⁊ vocatᷣ ararat: ⁊ diſtat ab alexādria ciuitate quingētis q̄ſi ſtadiis. A q̇bꝰ aūt paſſi ſunt fuerūt exercitus regū q̄ illic venerāt in adiutoriū. xxx. milia. Hora vero ſexta illius diei terremotꝰ factus eſt magnus petre ſciſſe ſunt: ſol obſcuratus eſt: ⁊ oīa ſigna q̄ ī paſſione dn̄i viſa fuerūt etiā ibi viſa. Tūc ſancti martyres fundentes orōnē ad dn̄m dixerūt. Dn̄e deꝰ memēto nr̄i in hoc patibulo crucis ⁊ ſuſcipe petitionē noſtrā: et ea q̄ a te expoſcimus nobis ꝯcedere digneris: vt quicūq̇ memoriā noſtri corde ⁊ ore cū ieiunio ⁊ deuotione celebrauerint mereantᷣ a te aſſeq̄ fructuoſam mercedē tribuēdo eis ſanitatē corporum medicamē anime: et in domibus eoꝝ intus ⁊ foris bonoꝝ oīm vbertatē concede. Et ſi in prelio fuerint nō eis nocere preualeāt inimici viſibiles ⁊ inuiſibiles te ꝓ eis pugnāte: ſed ſicut placet tibi armis tuis eos ꝓtege. Dieſq̇ vnius ieiunij nr̄e paſſionis vnū penitētiale annū cōpleat obſeruantibus ſe deuoto corde ⁊ hoc dn̄ator dn̄e a te poſcimꝰ diſſipa oēm occupationem ⁊ immūdū ſpm̄: oēmq̇ infirmitatē eoꝝ expelle: q2 glīoſum ⁊ laudabile eſt nomen tuū per oīa ſc̄la ſeculoꝝ. Et r̄ndentibus oībus amē: facta eſt vox de celo dicēs. Que petiſtis dilectiſſimi mei ſcitote vos impetraſſe. Gaudete quoq̇ ⁊ letamini: q2 orones veſtre corā xp̄o ⁊ immortali rege veraciter ſunt exaudite. Et his dictis in cōfeſſione emiſerūt ſpm̄ veraciter percepturi premia regni celorum. Amen.

De ſancto Luca. cliij. A.

LUcas interp̄tatᷣ ipſe ꝯſurgēs vel eleuans: vel dr̄ lucas a luce. Ipſe enī fuit ꝯſurgens ab amore mundi eleuans ſe in amorem dei. Fuit enī lux mūdi eo q̄ mūdum illuminauit vniuerſum. Matth. v. Uos eſtis lux mundi. Lux aūt mūdi eſt ipſe ſol: q̄ quidē lux h3 in ſitu ſublimitatem. Eccli. xxvj. Sol oriens mūdo in altiſſimis dei. In aſpectu delectabilitatē. Eccli. xj. Dulce lumen ⁊ delectabile eſt oculis videre ſolem. In motu velocitatē. ij. Eſdre. iiij. Magna eſt terra ⁊ excelſum eſt celū ⁊ velox curſus ſolis. In effectu vtilitatē q2 ſ3 pħm hō generat hoīem ⁊ ſol. Sic lucas habuit ſublimitatē per celeſtiū contēplationē: delectabilitatem ꝑ dulcem conuerſationē. velocitatē per feruentē predicationem. vtilitatem per doctrine ſue conſcriptionem. B

LUcas ſyrus natiōe antiochenus arte medicus fuit ſ̄m quoſdā vnus de lxxij. dn̄i diſcipl'is. Sane cū Hiero. dicat eū fuiſſe diſcipulū apl'oꝝ nō dn̄i: ⁊ glo. ſuper. xx. exodi notet q̄ dn̄o p̄dicāti nō adheſit: ſ3 poſt reſurrectionē eiꝰ ad fidē venit: magis tenēdū eſt q̄ nō fuerit vnꝰ de lxxij. l3 aliq̄ ſic fuerint opiati. Qui tante fuit perfectionis ⁊ vite vt optime ordinatus fuerit q̄tum ad deū ⁊ q̄tum ad ꝓximū ⁊ q̄tū ad ſeipſm ⁊ q̄tum ad ſuum offim̄ ⁊ in ſignū huius quadruplicis ordinationis quatuor facies h̄re deſcribitᷣ. ſ. faciē hoīs ⁊ leonis: bouis ⁊ aq̇le. Quolibet enī de aīalibus habebat q̄tuor facies ⁊ quatuor pēnas vt dr̄. Ezec. j. Et vt hoc melius videatᷣ imaginemur aliq̇d aīal q̇d habeat caput q̄dratum vt lignū quadratū ⁊ in q̄libet ſuꝑficie imaginemur vnā faciē: a p̄te anteriori faciē hoīs: a dextris faciē leonis: a ſiniſtris faciē vituli: a parte poſteriori faciē aq̇le. Q2 vero facies aq̇le ſuper alias eminebat ꝓpter colli ꝓductionē q̇d in ea longū eſt: dr̄ q̇d erat deſuꝑ. Quelibet ēt hoꝝ quatuor pēnas habebat: q2 cū q̇lībet aīal quaſi quadratū imaginemur: ⁊ in q̄drato ſint quatuor anguli: in quolibet angulo erat vna pēna. Per iſta q̄tuor aīalia ſ̄m ſctōs q̄tuor euāgeliſte ſignificantᷣ quoꝝ l3 q̄libet habuerit quatuor facies ſcribēdo. ſ. de hūanitate: paſſione: reſurrectiōe ⁊ diuinitate. Singule tn̄ ſingulis ꝑ quādā appropriationē attribuuntᷣ ſ̄m Hieron. Matthēꝰ in hoīe figuratᷣ: q2 principaliꝰ circa xp̄i hūanitatē īmoratᷣ. Lucas in vitulo agēs de xp̄i ſacerdotio. Marcꝰ in leone euidētius ſcribēs de reſurrectiōe. Catuli enī leonū vt dicūt vſq̇ ī diē tertiū quaſi mortui iacent: ſ3 rugitu leonis in die tertio excitantᷣ. Itē q2 incepit a rugitu predicatiōis. Joānes in aq̇la ceteris altiꝰ volās ſcribēs de xp̄i diuinitate. Xp̄s ēt de q̄ ſcribūt oīa iſta q̄tuor fuit. ſ. hō natꝰ de v̄gine: vitulꝰ ī paſſiōe: leo ī reſurrectione: aq̇la ī aſcēſiōe. Per has igᷣ q̄tuor facies in q̇bus deſignatꝰ eſt lucas ſicut q̄libet aliꝰ euangeliſta oſ̄ditᷣ qualiꝰ illis quatuor modis fuerit ordinatus. Nā ꝑ faciē hoīs oſ̄ditᷣ q̄ recte fuerit ordinatꝰ q̄tuꝫ ad ꝓximū quē d3 rōne inſtruere: māſuetudine attrahere: ⁊ liberalitate fouere. Hō enī eſt aīal rōnale: māſuetū ⁊ liberale. Per faciē aq̇le oſ̄ditᷣ q̄ recte fuerit ordinatus q̄tū ad deū: q2 in eo oculꝰ intellectus ꝯtuetᷣ deū ꝑ ꝯtēplationē. Roſtrū affectus ad ip̄m exacuitᷣ ꝑ meditationē ſenectutē effectꝰ abiicitᷣ ꝑ nouā ꝯuerſatiōnē. Aq̇la enī acuti luminis eſt: vt radiū ſolis irreuerberatis oculis aſpiciat ⁊ in altū mirabiliꝰ eleuata piſciculos in medio maris videat. Roſtrū ēt nimis aduncatū ne īpediatᷣ in cibo capiēdo petre allidit: ⁊ ſic vſui cibādi habile efficitᷣ. Exuſta inſuꝑ a calore ſolis ⁊ in fontē magno īpetu ſe ꝓiiciēs ſenectutē abiicit: calore ſolis oculoꝝ caliginē ꝯſummante ⁊ pennas alleuiante. Per faciē leonis oſ̄ditᷣ q̄ recte fuerit ordinatꝰ q̄tū ad ſe: q2 habuit gn̄oſitatē per honeſtā moꝝ conuerſatione: ſagacitatē ꝑ inſidiarū hoſtilium vitationem: ⁊ paſſibilitatē ꝑ afflictorū compaſſionē. Leo enī eſt aīal generoſum: q2 rex aīaliū. Eſt ſagax q2 veſtigia cauda delet cū fugit ne īueniatur. Paſſibile q2 quartanā patitᷣ. Per faciē vituli ſiue bouis oſ̄ditᷣ q̄ recte fuerit ordinatꝰ q̄tū ad ſuum offim̄ q̇d fuit ſcribere euāgeliū. Ibi enī morose ꝓceſſit: q2 incepit a natiuitate p̄curſoris ⁊ natiuitate ⁊ infantia xp̄i ⁊ ſic paulatim ꝓceſſit vſq̇ ad vltimā ꝯſummationē. Diſcrete incepit: q2 poſt duos euāgeliſtas: vt quod illi omiſiſſent iſte ſuppleret: ⁊ quod ſufficienter dixiſſent omitteret. Circa tēplū ⁊ ſacrificiū īmoratꝰ fuit: q̇d patꝫ in p̄ncipio ⁊ in medio ⁊ ī fine. Bos enī ē aīal moroſum ⁊ in vngulis fiſſum: per q̇d intelligitᷣ diſcretio īmolātiū. C. Uerū qualiꝰ b̄tūs lucas in predictis q̄tuor modis ordinatꝰ fuerit melius oſ̄ditᷣ ſi vite eius ſeries meliꝰ indagetᷣ. Primo igᷣ ordinatꝰ fuit q̄tū ad deū tripliꝰ aūt ordinatᷣ hō q̄tū ad deū ſ̄m b̄tm̄ Ber. ſ. affectione: cogitatione: ⁊ intentione. Affectio d3 eſſe ſancta: cogitatio munda: ⁊ intētio recta. Affectionē igᷣ ſanctā habuit: q2 ſpū ſctō plenꝰ fuit. Hiero. in ꝓlogo ſuꝑ lucam. Obijt inquit in bithinia plenus ſpū ſancto. Scd̄o habuit co=

gitationē;mūdā:q2 fuit ꝟgo corpe ꝛ mēte in q̄ notatur mūdicia cogitatiōis ipſi⁹. Tertio habuit intētionē rectā:q2 i oīb⁹ q̄ faciebat honorē dñi q̄rebat. De his duobus vltimis dr in ꝓlogo ſuprad̄ct⁹ apſoꝝ. Sine crimie i ꝟginitate ꝑmanēs. Hoc q̄tū ad mūdiciā cogitatiōis dñs in aliuit ſeruire.i.ad honorē dñi. Hoc q̄tū ad rectitudinē intētionis. Scd̄o fuit ordinat⁹ q̄tū ad ꝓximū Ad ꝓximū aūt ordīamur cū ei īpēdim⁹ q̄ꝺ debemus. Tria aūt ſm Richar.de.ſ.vict.ſunt q̄ ꝓxio debem⁹ ſcʒ nr̄m poſſe:nr̄m noſſe:ꝛ nr̄m velle:ꝛ vt q̄rtū addaꝭ nr̄ʒ agere. Nr̄m poſſe in ſubſidijs:nr̄m noſſe in ꝯſilijs:nr̄ʒ velle in deſiderijs:nr̄m agere in obſequijs. Quātū ad hec q̄tuor ordinat⁹ fuit.b.lucas. Dedit eñi primo ꝓximo poſſe ſuū i ſubſidijs:q̄ꝺ ptʒ ex hoc q̄ꝺ paulo i oīb⁹ tribulatiōib⁹ ſemꝑ adheſit:ꝛ ab eo nūq̄ diſcedēs eidē in ꝑdicatiōis ſubſidiū fuit.ij.Timo.iiij. lucas eſt mecum ſol⁹. In hoc q̄ꝺ dicit mecū.ſ.tāq̄ adiutor ꝛ defenſor notaꝭ qualr̄ ſibi ſubſidia ꝓſtitit. In hoc q̄ꝺ dr̄ ſol⁹: notaꝭ q̄ ꝯſtāter eidē adheſit. Itē.ij.cor.viij. dicit de luca. Nō ſolū aūt:ſed ꝛ ordinat⁹ eſt ab eccl̄ijs ſocius peregrinationis nr̄e ꝛc. Scd̄o ſuū noſſe in ꝯſilijs. Tūc eñi ſuum noſſe ꝓximo tribuit cū doctrinam apl̄icā ꝛ euāgelicā quā ipſe nouerat ad vtilitatem ꝓximoꝝ ꝯſcripſit. De hoc ipſe teſtimoniū ſibi perhibet in ꝓlogo ſuo dicens Viſum eſt ꝛ mihi aſſecuto oīa a principio diligēter ex ordine tibi ſcribere optime theophile vt agnoſcas eoꝝ ꝟboꝝ de q̄b⁹ es erudit⁹ veritatē. Quālr̄ etiā ꝓbuit ſuum noſſe in ꝯſilijs ptʒ ex illo ꝟbo q̄ꝺ dicit Hiero.in ꝓlogo q2 eius ꝟba aīe languētis ſunt medicina. Tertio ei⁹ velle in deſiderijs:q̄ꝺ ptʒ ex hoc q̄ꝺ eis ſalutem eternā deſiderauit. Coſ.iiij. Salutat vos lucas medic⁹ i.ſalutē eternā exoptat. Quarto ei⁹ agere in obſequijs q̄ꝺ ptʒ ex hoc q̄ꝺ dñm quē aliquē peregrinū eſtimabat hoſpitio recepit:ꝛ ei oē obſequiuʒ charitatis exhibuit Fuit eñi ſocius cleophe dū ibat in emaus ſicut aliqui dixerūt:ꝓut refert Grego.in moralib⁹:lʒ Ambr.dicat aliū fuiſſe:cuius etiam nomen ponit.D. ¶ Tertio fuit bñ ordinatus quantū ad ſeipſum. Tria aūt ſunt ſʒ bernar.que optime ordinant hoīem ad ſeipſm ꝛ ſanctū faciunt.ſ.victus ſobrius:actus iuſt⁹:ſenſus pius. Et q̄ꝺ libet hoꝝ ſm ipm Ber.in tria diuidiꝭ. Victus inq̄t ſobrius erit ſi cōtinēter:ſi ſocialr̄:ſi humiliter vixerim⁹. Act⁹ iuſt⁹ erit ſi fuerit rectus:diſcret⁹ fructuoſus. Rectus ꝑ bonā intētionē diſcretus per moderationē:fructuoſus ꝑ edificatiōnē. Sēſus pius erit ſi fides nr̄a ſentit deū ſumme potētē:ſumme ſapiētem:ſumme bonuʒ vt ꝑ ei⁹ potētiā nr̄am credam⁹ iuuari īfirmitatē:ꝑ ei⁹ ſapiām nr̄am credam⁹ corrigi ignorantiā:ꝑ ei⁹ bonitatē nr̄am credam⁹ diluí iniq̄tatē. hec Ber. In his oībus.b.lucas fuit optime ordīat⁹. Primo eñi habuit victū ſobriū ꝛ hoc tripl̄r:q2 vixit ꝯtinēter. Nā vt teſtaꝭ hiero.de eo in ꝓlogo ſuꝑ lucā:ipſe nec vxorē vnq̄ habuit nec filios. Scd̄o ſocialr̄:hoc notaꝭ i hoc q̄ꝺ dr̄ de ipſo ꝛ de cleopha:ſuppoſita opiniōe predicta. Luc.vlt. Duo ex diſcipulis ieſu ibant ipſa die ꝛc. Socialitas eñi notatur in hoc q̄ꝺ dr̄ duo ꝛ in hoc q̄ꝺ dr̄ diſcipuli quaſi diſciplinati.i.bene moriginati. Tertio humiliter cui⁹ humilitas inſinuaꝭ in hoc q̄ꝺ nomen ſocij ſui.ſ.cleophe expreſſit ꝛ ſuum tacuit. Nā ſm opinionē q̄rūdā lucas ex hūilitate nomē ſuū ſiluit. Scd̄o habuit actū iuſtuʒ q̄d̄dē actus fuit rect⁹ ꝑ intētionē:q̄ꝺ notaꝭ in oꝛōne cū dr̄ q̄ crucis mortificatiōnē iugiter in ſuo corpe pro tui noīs amore portauit. Diſcretus ꝑ moderationē. Unde in forma bouis mōſtrat⁹ eſt qui vngulam findit ꝑ q̄ꝺ ꝟtus diſcretionis exprimiꝭ. Fructuoſus per edificationē adeo quippe fuit proximis fructuoſus q̄ꝺ ab oībus charīſſimus habebaꝭ. vñ coſ.iiij. Vocaꝭ ab apl̄o chariſſimus. Salutat vos inquit lucas medicus chariſſim⁹. Tertio habuit ſenſum pium:q2 credidit ꝛ in ſuo euangelio ꝓfeſſus eſt deū eſſe ſumme potentem: ſumme ſapientem:ſumme bonum. De duobus primis dicit .iiij. ca. Stupebāt in doctrina eius:q2 in poteſtate erat ſermo ipſi⁹. De tertio patet.xviij.ca. Nemo bonus niſi ſolus deus. Quarto ꝛ vltimo fuit optime ordinatus q̄tum ad ſuuʒ offm̄ q̄ꝺ fuit ſcribere euāgeliū. In hoc autem ptʒ qualr̄ ibi fuerit ordinatus:qm̄ ꝑ ipm ſuum euāgelium fulcitur multa veritate:repletur multa vtilitate:decoratur multa venuſtate:ꝛ autēticaꝭ multoꝝ auctoritate. Primo namq̄ꝫ fulcitur multa veritate. Eſt aūt triplex veritas.ſ.vite:iuſtitie:ꝛ doctrine. Veritas vite eſt adequatio manus ad linguam. Veritas iuſtitie eſt adequatio ſententie ad cauſam. Veritas doctrine eſt adequatio rei ad intellectum. Hac triplici veritate ipʒ euangelium fulcitur:quia in ipſo euāgelio hec triplex veritas edocetur. Oſtendit eñi lucas ꝛ ꝑpm hanc triplicem veritatem in ſe habuiſſe ꝛ alios docuiſſe. Oſtēdit autē ꝑpm hāc triplicem veritatem in ſe habuiſſe ꝑ teſtimonium aduerſariorum ſicut ptʒ luce.xx. Magiſter ſcimus q2 recte dicis ꝛ doces. Ecce veritas doctrine:ꝛ non accipis perſonā. Ecce veritas iuſtitie:ſed in veritate viam dei doces. Ecce veritas vite. Bona eñi vita dr̄ via dei. Scd̄o oſtendit in ipſo ſuo euāgelio ꝑpm hanc triplicē veritatē docuiſſe. Primo eñi ibidē docetur veritas vite que conſiſtit in obſeruatione mādatoꝝ dei. Unde dr̄.x.ca. Diliges dominum deū tuū ꝛc. Hoc fac ꝛ viues. Itē.xviij. Interrogauit eū quidā. Magiſter quid faciendo vitam eternā poſſidebo:ꝛ ſequiꝭ mandata noſti. Non occides ꝛc. Secundo veritas doctrine. Unde quibuſdam hanc doctrinā peruertentib⁹ dicebat.xj.cap. Ve vobis phariſeis qui decimatis:id eſt decimanda predicatis mentam rutam ꝛ omne ol⁹ ꝛ preteritis iudicium ꝛ charitatem dei ꝛc. Item ibidē Ve vobis legiſperitis qui tuliſtis clauē ſciētie ꝛc. Tertio veritas iuſtitie. Vñ dr̄.xx.cap. Reddite ergo q̄ ceſaris ſunt ceſari:ꝛ que ſunt dei deo. Item.xix. Veruntamen inimicos meos illos qui noluerunt me regnare ſuper ſe:adducite huc ꝛ interficite ante me. Item.xiij. vbi agitur de iudicio vbi reprobis dicturus eſt. Diſcedite a me omnes operarij iniquitatis. E. ¶ Secundo ei⁹ euangelium repletur multa vtilitate. Unde ꝛ ille qui ſcripſit medicus fuit ad deſignandū q̄ nobis medicinam vtiliſſimam propinauit. Eſt autem triplex medicina:curatiua:preſeruatiua:ꝛ melioratiua:hāc triplicem medicinam nobis lucas in ſuo euangelio celeſtē medicum oſtendit propinaſſe. Medicina autem curatiua eſt q̄ curat a morbo:ꝛ hec eſt penitentia que oēs morbos ſpirituales curat. Hanc medicinam dicit medicum celeſtem nobis exhibuiſſe cum ait.iiij.cap. Sanare cōtritos corde:predicare captiuis remiſſionē ꝛc. Item.v.ca. Non veni vocare iuſtos ꝛc. Medicina melioratiua eſt que ſanitatem auget:ꝛ hoc eſt obſeruatio conſilioꝝ. Conſilia eñi hominem meliorem ꝛ ꝑfectiorē faciunt. Hanc medicinā oſtēdit nobis medicū ꝓpinaſſe.xviij.cum ait. Oīa quecūq̄ꝫ habes vēde ꝛ da pauperibus ꝛc. Itē.vj.ca. Ab eo qui aufert tibi veſtimentū ꝛc. Medicina aūt preſeruatiua eſt q̄ ꝓſeruat a caſu:ꝛ hec eſt vitatio occaſionum peccandi ꝛ malaruʒ ſocietatum. hanc medicinā oſtendit medicuʒ tradidiſſe cū ait.xij. Attēdite a fermēto phariſeoꝝ ꝛc. vbi edocet maloꝝ conſortia euitare. Vel poteſt dici quod ipſum euāgelium multa vtilitate repletur:qm̄ in ipſo virtus oīs ſapiētie cōtinetur. De hoc ſic dicit Ambro. Lucas oēs

ſapiētie ſtuteo euangeliū ſui cōplectiꝫ hiſtoria docuit eñ naturalia cū de ſpūſctō diuicā incarnationē extitiſ ſe reſerauit. Vñ ⁊ Dauid naturalē docēs ſapiētiā ait. Emitte ſpm̄ tuū ⁊ creabunꝫ. Itē cū docuit tenebras in paſſione xp̄i factas terrā tremuiſſe: ſolē radios extra xiſſe. Docuit moralia cū in ipſis beatitudinibꝰ mores docuit. Rationalia docuit cū ait. Qui fidelis eſt in mi nimo ⁊ in magno fidelis eſt. Sine hac triplici ſapiētia ipſa fides ipm̄ myſteriuꝫ trinitatis eſſe nō pōt. hoc eſt naturali: rōnali ⁊ morali: hec Ambro. Tertio eiꝰ euā gelium decoraꝫ multa venuſtate. Eius eñ ſtilus ⁊ modꝰ loquēdi valde venuſtus ⁊ decorꝰ eſt. Ad hoc aūt ꝙ ali qs in dictis ſuis venuſtatē ⁊ decorem teneat: tria ſunt neceſſaria que tradit Aug. ſ. vt placeat: vt pateat: ⁊ vt moueat. Ut placeat: debet loq̄ ornate vt pateat debet loq̄ aperte vt moueat dꝫ loqui cū feruore. Hūc triplicē modū habuit lucas ⁊ in ſcribēdo ⁊ in p̄dicādo. De duo bus primis. ij. Cor. viij. Miſimus aūt cū illo fratrem gloſ. barnabā vel lucā: cuiꝰ laus eſt in euangelio ꝑ oēs eccl'ias. In hoc ꝙ dr̄ cuius laus eſt ⁊c. notaꝫ ꝙ locutꝰ eſt ornate. In hoc dr̄ ꝑ oēs eccl'ias notaꝫ ꝙ locutus eſt apte. ꝙ aūt cū feruore locutꝰ ſit ptꝫ ex hoc ꝙ cor ardēs habuit dicēs. Nōne cor noſtrū ardēs erat in nobis ⁊c. F. ¶ Quarto eius euāgelium autēticaꝫ multoꝝ auto ritate. Multoꝝ q̄ppe autoritate autēticatū fuit: qm̄ a patre fuit p̄ordinatū. Hier. xxxj. Ecce dies veniūt dicit dñs ⁊ feriā domui iſrael ⁊ domui iuda fedus nouū: non ſm̄ pactū qđ pepigi cū patribꝰ eoꝝ ⁊c. Sed hoc erit pa ctum qđ feriā cuꝫ domo iſrael poſt dies illos dicit dñs dabo legē meā in viſceribꝰ eoꝝ ⁊c. Ad literā loquiꝫ de doctrina euāgelij: ſcđo a filio corroboratū. vñ dr̄ in eo dem euāgelio. xxj. c. Celū ⁊ terra trāſibūt verba autē mea nō trāſibūt. Tertio a ſpūſctō inſpiratū. vnde dicit Hier. in ꝓlogo ſup Lucā. Sctō inſtigāte ſpū in achaie partibꝰ hoc ſcripſit euāgeliū. Quarto ab angelis p̄fi guratū. Fuit eñ p̄figuratum ab illo angelo de quo dr̄ Apoc. xiiij. Uidi angelū dei volātē ꝑ mediū celi habē tem euāgeliū eternū. Iſtud aūt euāgeliū dr̄ eternū: qꝛ ab eterno efficiēter. i. a xp̄o q̄ eſt eternus de eternis ma terialiter ad eterna finaliter in eternū perpetualiter. Quinto a ꝓphetis p̄nūciatū. Nā Ezechiel ꝓpheta iſtđ euāgeliū p̄nunciauit cū vnū de aīalibꝰ faciē vituli ha bere dixit ꝑ qđ euāgeliū Luce ſignatū eſt vt ſupra di ctum eſt. Itē qñ dixit Ezech. ij. ſe vidiſſe librū qui erat ſcriptus intus ⁊ foris ⁊ in quo erāt ſcripta lamētū car men ⁊ ve. Per hūc eñ librūītelligiꝫ euāgeliū luce qđ eſt ſcriptū intus ꝑ ꝓfundi myſterij occultationē ⁊ foris ꝑ hiſtorie apertionē. In quo etiā cōtineꝫ lamentū paſ ſionis: ⁊ carmē reſurrectionis: ⁊ ve eterne dānationis: ſicut ptꝫ. xj. vbi multa ve ponunꝫ. Sexto a virgine reſe ratū. Uirgo eñ btā oīa in corde ſuo conſeruabat ⁊ dili genter cōferebat vt dr̄ Luc. ij. vt hec poſtmodū ſcripto ribus reſeraret vt dicit gloſ. ibideꝫ. Oīa q̄ de dño vel a dño facta vel dicta cognouit in memoria recōdebat vt cū tēps p̄dicāde vel ſcribende incarnationis adueniret ſufficiēter vniuerſa ꝓut eſſent geſte poſſet explicare q̄ rentibꝰ. Vñ etiā Ber. aſſignās rōnē quare angelꝰ bea te virgini nunciauit cōceptū Elizabeth ait. Ideo con ceptus Elizabeth nūciaꝫ Marie vt dū nūc ſaluatoris nunc p̄curſoris edocetur aduentꝰ rerū tēps ⁊ ordinē te nens tēpa poſtmodū melius ſcriptoribus ac p̄dicatori bus euāgelij reſeraret veritatē q̄ plene de oībus a prin cipio celitus fuit inſtructa myſterijs. Crediꝫ igitur ꝙ euangeliſte eā de multis inquirebāt ⁊ ipſa eos certifi cabat: ⁊ ſpecialiter crediꝫ de beato luca ꝙ ad eā tanꝗ arcā teſtamenti recurrit ⁊ ab ea de multis certificatus fuit p̄cipue de his q̄ ſibi ſoli cōſtabāt ſicut de angelica annūciatione ⁊ xp̄i natiuitate. Septimo ab apl'is inti matum. Cū vero Lucas nō fuerit cū xp̄o in oībꝰ acti bus ⁊ miraculis xp̄i: nō ſuum euangeliū ſcripſit ſm̄ ꝙ apl'i q̄ p̄ſētes fuerant ſic ſibi intimauerūt ⁊ retulerunt: ſicut ipſe in ꝓlogo ſuo iſinuat dicēs. Sicut tradiderūt nobis qui ab initio ipſi viderūt ⁊ miniſtri fuerunt ſer monis ⁊c. Cū eñ dupliciter ꝯſueuerit ferri teſtimoniū ſcꝫ de viſis ⁊ de auditis: iđ dñs vt ait Aug. duos teſtes voluit habere de viſis. ſ. Mattheū ⁊ Ioānē ⁊ duos de auditis. ſ. Marcū ⁊ Lucā. Et qm̄ teſtimoniū qđ eſt de viſis firmiꝰ ⁊ certius eſt ꝗ illud qđ eſt de auditis: iđ vt dicit Aug. duo euāgelia q̄ ſunt de viſis ponunꝫ extre ma ⁊ alia duo q̄ ſunt de auditis ponunꝫ media: vt hec media tanꝗ infirmiora ab illis extremis que ſunt cer tiora hinc inde fulcianꝫ ⁊ roborenꝫ. Octauo a Paulo mirabiliter approbatū. Nā eius euāgeliū mirabiliter approbabat qñ ad cōfirmationē dictoꝝ ſuoꝝ Luce euā gelium adducebat. vñ dicit Hierony. in lib. de viris il luſtribus. Quidā ſuſpicātur quotieſcunq; Paulus in ep'lis ſuis dicit ſm̄ euāgelium meū de Luce ſignifica re volumine. Eius etiā euāgeliū mirabiliter approba uit cum de eo ſcribit. ij. Cor. viij. cuius laus eſt in euā gelio per oēs eccl'ias. Legiꝫ in hiſtoria antiochena ꝙ dū xp̄iani q̄ erāt in antiochia multis flagitijs ſe dediſ ſent: obſeſſi a multitudine thurcorum fame ac miſeria multiplici affligebātur. Sed cū plene ad dñm ꝑ peni tentiā fuiſſent cōuerſi apparuit cuidā in eccl'ia ſancte Marie de tripoli vigilanti vir q̄dam lucidus cādidis veſtimentis indutus ⁊ cū quereret quiſnā eſſet dixit ſe eſſe Lucam qui de antiochia venerat vbi dñs militiaꝫ celi ⁊ apl'os ⁊ martyres cōuocauerat vt pro ſuis pere grinis pugnarent. Chriſtiani igitur animati omnem thurcorum exercitum confregerunt.

¶ De ſancto Criſanto. cliij. A.

Criſantus filius Polimij viri illu ſtriſſimi dū fidē xp̄i edoctus eſſet ⁊ a patre ab idola reuocari non poſſ: et iuſſit eū pater ī cōclaui recludi ⁊ q̄nq; puellas eidē vt eū ſeducāt blādicijs ſociari. Qui cuꝫ oraſſet deū ne a fera peſſima carnali. ſ. cōcupiſcentia ſupe raretꝫ: ꝯtinuo p̄dicte puelle ſomno op preſſe: nec potū nec cibū ſumere pote rant ſed educte exterius cōtinuo hec ſumebāt. Tūc daria virgo prudētiſſima dee veſte dica ta rogaꝫ vt ad Criſantū introeat ⁊ cū dijs ⁊ patri reſti tuat. Qua ingreſſa ⁊ a criſanto de pōpa veſtiū rep̄hen ſa rn̄dit ſe nō ꝓpter pōpam: ſꝫ vt dijs ⁊ patri eū lucri ficaret ſic indutā. Cū criſantus iterū eam rep̄hēderet cur pro dijs illos coleret quos autores ipſorū flagitio ſos ſemꝑ viros ⁊ impudicas feminas affirmarēt. Rn̄ dit daria philoſophos ꝑ noīa hoīm elementa ſanxiſſe. Cui criſantꝰ. Si vnꝰ terrā vt deū venereꝫ ⁊ alter vt ru ſticus aret. plus ruſtico ꝗ venerāti exhibere ꝓbatur: ⁊ de mari ⁊ alijs ſimiliter. Tunc criſantus ⁊ daria ab eo conuerſa ſancti ſpiritus copula vniti ⁊ carnale matri monium ſimulantes ad xp̄m plurimos cōuertebant. Nam ⁊ claudiū tribunum qui prius eius tortor fuerat cum vxore ⁊ eius filijs ⁊ pluribꝰ alijs militibus ad fi dem cōuerterūt. Criſantus igitur iuſſu numeriani in fetidiſſimum carcerē recluditur. Sed fetor in odorem ſuauiſſimum cōmutaꝫ. Daria aūt lupanari tradiꝫ: ſed leo ab amphitheatro fugiēs oſtiarius lupanaris effici tur. Mittiꝫ igiꝫ q̄dā vt virginē corrumpat ſed a leone capiꝫ: ⁊ quaſi innuēs a ſctā q̄d de captiuo fieri iubeat

ſciſcitaꝶ: q̄ ꝑcepit ne eū lederet ſed ad ſe venire ꝑmitteret. Qui mox cōuerſus ꝑ vrbē cucurrit ⁊ dariā deā eſſe clamare cepit. Mittunꝶ igiꝶ venatores vt leonem capiāt ſed oēs a leone capiunꝶ ⁊ ante pedes virginis ponunꝶ ⁊ ab ea cōuertunꝶ. Tūc ꝑfect⁹ copioſuʒ ignē iuſſit in introitu celle mitti vt leo cū daria cōburaꝶ. Qd̄ leo cōſiderans timuit ⁊ rugiens virgine licentiā accepit vt nullū ledēs quo vellet abiret. Cū ergo Criſanto ꝑfectus ⁊ darie diuerſa penaruʒ ſupplicia irrogaret et nequaq̄ ledi valerēt tandē inuiolati cōiuges in foueā deponunꝶ: ⁊ terra ⁊ lapidibus obruti xp̄o martyres cōſecranꝶ. Tpe Cari Narbonēſis epi qui cepit anno dñi cclxx. Horum ſolēnitas hic celebrius recolitur.

¶ De.xj.milibus virginum. cliiij. B.

VNdecim miliū v̄ginū paſſio hoc ordine celebrata fuit. In Brittānia nāq̄ rex xp̄ianiſſim⁹ q̄dā fuit nomine noth⁹ vl' maurus: q̄ q̄ndā filiā noīe vrſulā gn̄auit. Hec mirabili honeſtate morū ſapiētia ⁊ pulchritudīe pollebat itaq̄ ei⁹ fama vbiq̄ volabat. Rex aūt anglie cū nimis ꝑpotēs eēt ⁊ multas nationes ſuo imꝑio ſubiugaſſet audita hui⁹ v̄ginis fama beatum ſe per omnia fatebaꝶ ſi ꝑdicta virgo ſuo vnigenito copularetꝶ. Iuuenis etiā ad hoc plurimuʒ eſtimabat. Mittūt igiꝶ ſolēnes nūcios ad patreʒ v̄ginis magnis promiſſionib⁹ ⁊ blāditiis magnas adyciētes minas ſi ad dñm ſuū vacui reuertanꝶ. Rex aūt cepit plurimum anxiari: tū q2 xp̄i fide inſignitam cultori idolorū tradere īdignū duceret: tū q2 ipāʒ nullaten⁹ ꝯſentire cognoſceret: tū q2 ipāʒ regis ferocitatē plurimū formidaret. Ipſa aūt diuinit⁹ inſpirata patri ſuaſit vt ꝑdicto regi aſſenſum ꝑberet: ea tñ cōditione ꝑpoſita vt ipē rex cū patre decē virgines electiſſimas ſibi ad ſolatiū traderet: ⁊ tā ſibi q̄ aliis mille v̄gines aſſignaret: ⁊ cōparatis triremib⁹ inducias trienij ſibi daret ad dedicationē ſue v̄ginitatis ⁊ ipē iuuenis baptizat⁹ in his trib⁹ annis ī fide īſtrueretꝶ. Sapiēti ſiqdē vſa ꝯſilio: vt aut difficultate ꝑpoſite conditionis aīm ei⁹ ab hoc auerteret: aut hac opportunitate ꝑdictas v̄gies ſecū deo dedicaret. At iuuenis libēter hac ꝯditiōe accepta apd̄ patreʒ inſtitit ⁊ ꝑrin⁹ baptizat⁹ accelerari cūcta q̄ btā v̄go ꝑceperat ipauit. Pater aūt puelle ordinauit q̄ filia ſua quā valde diligebat viros quorū ſolatio tā ipſa q̄ eius exercit⁹ īdigebat ī comitatu ſuo haberet. Vndiq̄ igiꝶ v̄gines cōfluunt vndiq̄ viri ad tam grādē ſpectaculuʒ currūt. Nā multi epi ad eas ꝯfluxerūt vt ſecuʒ ꝑgerēt: inter quos fuit pātul⁹ baſilienſis epē q̄ eas vſq̄ romā ꝑduxit: ⁊ inde reuerſus cum eis martyriuʒ ſuſcepit. B.

¶ Sancta q̄ʒ gerarſina regina ſicilie q̄ virū ſuū regeʒ crudeliſſimū quaſi de lupo fecerat agnū ſoror matryli epi ⁊ darie matris ſctē vrſule: cū eidē pater ſctē vrſule ſecretū ꝑ litteras intimaſſet: cōtinuo inſpirāte deo cuʒ quatuor filiab⁹ ſuis babila: iuliana: victoria: ⁊ aurea: ⁊ paruulo ſuo adriano q̄ amore ſoror ſuarū vltro ſe peregrinatiōi inieſſit: relicto regno ī manu vnius filij ſui vſq̄ in Britaniā nauigauit. Cui⁹ cōſilio v̄gines de diuerſis regnis colligebanꝶ ⁊ earū ſemꝑ ductrix exiſtēs cū eis tādē martyriū paſſa eſt. Iuxta cōdictū igiꝶ v̄ginib⁹ triremib⁹ ⁊ ſumptib⁹ ꝑparatis cōmilitonibus ſuis regina ſecreta reuelat ⁊ in nouā militiā oēs cōiurant. Nā mō belli ꝑludia inchoāt: mō currūt: mō diſcurrūt. Interdū belli cauſa pleruq̄ fugā ſimulāt oīq̄ genere ludorū exercitate nihil q̄ aīo occurrebat relinquebāt intactum. Aliqñ meridie aliqñ vix veſpere redibant. Cōfluebant ꝓceres ⁊ primates ad tā grāde ſpectaculū ⁊ oēs admiratiōe ⁊ gaudio replebanꝶ. Tandē cum vrſula oēs ad fidē v̄gines cōuertiſſet: ſub vni⁹ diei ſpacio flāte ꝓſpero vēto ad portum gallie q̄ tiela dr̄: ⁊ īde coloniā deuenerūt: vbi vrſule angel⁹ dñi apparuit ⁊ ꝑdixit eas illuc integro numero reuerſuras et coronas ibideʒ martyrij ꝑcepturas. Inde igiꝶ ad angeli monitionē romā tendētes ad vrbē baſileā applicuerūt: ⁊ ibidē relictis nauib⁹ romā pedeſtres venerunt ad quarū aduentū papa Cyriacus valde gauiſus cū ipſe de Britania oriūdus eſſet ⁊ multas ibidē inter eas cōſanguineas haberet cū oī clero ipſas ſummo cū honore ſuſcepit. In ipā aūt nocte pape diuinitus reuelaꝶ eū cū ipſis virginibus palmā martyrij ꝑcepturū. Qd̄ apud ſe celans multas ex ipſis q̄ adhuc baptizate nō fuerāt baptizauit. Verū cū opportunū tp̄s videret ⁊ anno vno ⁊ xj. hebdomadis poſt petrū eccliam .xix. rexiſſet in conuentu oīm ꝑpoſitū ſuū indicauit ⁊ corā oībus ⁊ dignitati ⁊ officio reſignauit. Sʒ cū oēs reclamarēt ⁊ maxime cardinales q̄ eū delirare putabāt eo q̄ relicta pōtificatus gl'ia poſt quaſdā mulierculas fatuas ire vellet. Ille nullaten⁹ acq̄eſcēs quēdā virū ſanctuʒ q̄ ameros dict⁹ eſt loco ſui ī pōtificē ordinauit. Et q2 ſedē aplicā inuito clero reliquit nomē eius de catalogo pontificū idē clerus abraſit: oēmq̄ gratiam quā ſacer ille virginū chorus in curia romana habuerat a tp̄e illo amiſit. Duo aūt iniq̄ principes romane militie .ſ. maximus et Aphricanus vidētes magnā v̄ginū multitudinē ⁊ q̄ multi multeq̄ ad eas cōfluerēt: timuerūt ne per eas nimis creſceret religio xp̄iana. Quapropter iter earum diligēti⁹ explorātes nūcios miſerūt ad Iuliū cognatū ſuū principē gētis hūnoꝝ vt educto cōtra eas exercitu ipſas cum xp̄iane eſſent dū venirēt coloniā trucidarēt. Btūs igiꝶ Ciriacus cū illa nobili v̄ginū multitudine de vrbe egreſſus eſt. Secutus eſt aūt ipm̄ Vincēti⁹ ꝑbyter cardinalis ⁊ iacobus q̄ de brittānia patria ſua in antiochiā ꝓfectus archiepātus dignitatem .vij. annis ibidē tenuit. Qui cū papā tūc temꝑis viſitaſſet ⁊ iā vrbē egreſſus de virginum aduentu audiſſet cōtinuo rediit ⁊ itineris ac paſſionis ſe eis ſociū fecit. Mauriti⁹ q̄ʒ leuicane vrbis epē auūculus babile ⁊ iuliane necnō ⁊ ſollarius Lucenſis epē ⁊ Sulpicius rauēnēſis epē qui tunc romā aduenerāt ꝑdictis virginibus adheſerunt. Ethereus q̄ʒ ſpōſus btē vrſule manēs in brittania ꝑ viſionem angelicā a dño admoneꝶ vt matrē ſuā hortaretur fieri xp̄ianam. Nā pater primo anno quo xp̄ianus factus fuerat mortu⁹ eſt ⁊ filius eius ethereus eidē in regno ſucceſſit. Cū aūt ſacre virgines cuʒ ꝑdictis epis a roma redirent ethereus a dño admoneꝶ vt protinus ſurgens ſponſe ſue occurrat vt cum ea in colonia martyrij palmā accipiat. Qui diuinis monitis acquieſcēs matrē ſuā baptizari fecit: ⁊ cū ipſa ⁊ ſorore ſua paruula Florentina iam xp̄iana necnō ⁊ Clemente epō tpīs virginibus obuians ſe ad martyrium ſociauit eiſdem. Marcellus q̄ʒ epē grecie ⁊ neptis ſua conſtantia filia Dorothei regis conſtantinopolitani: q̄ nuptā cuidam adoleſcenti filio cuiuſdā regis: ſed ante nuptias morte preuento virginitatem ſuaʒ dño vouit per viſionem admoniti romam venerunt ⁊ predictis virginibus ad martyrium ſe iunxerūt. Oēs igiꝶ v̄gines cum ꝑdictis epis coloniā redierūt ⁊ ipſaʒ iam ab hūnis obſeſſam inuenerunt. Quas barbari videntes ſup eas cum clamore nimio irruerunt: ⁊ quaſi lupi ſeuientes in oues totā illā multitudinē occiderūt. Cū aūt ad beatā vrſulā ceteris iugulatis veniſſent: vidēs princeps ei⁹ miraʒ pulchritudinē obſtupuit: ⁊ ꝯſolās eā ſuꝑ necē v̄ginum

protinus

ꝓmiſit q eam ſibi in ꝯiugē copularet. Sed cū hoc illa penit⁹ reſpuiſſet: ille cōtēptū ſe videns: directa ſagitta eā trāſfixit ⁊ ſic illa martyriū cōſummauit. C. ¶ Que dā aūt ṽgo noīe cordula timore ꝑterrita in naui nocte illa ſe abſcōdit. Sꝫ in craſtinū ſponte morti ſe offerens martyrij coronā ſuſcepit. Sꝫ cū ei⁹ feſtū nō fieret: eo q cū alijs paſſa nō eſſet: ipa poſt longū tpˢ cuidā recluſe apparuit: ꝑcipiens vt ſequēti die a feſto ṽginū eius ꝗꝫ ſolēnitas recolatur. Paſſi ſunt aūt āno dn̄i. cccxxxviij. Ratio aūt tpis vt qbuſdā placet nō ſuſtinet q hec tali tpe ſint peracta. Sicilia eī tūc nō erat regnū nec ꝯſtātinopolis: cū hic fuiſſe dicaꝛ cū virginib⁹ harū reginas. Uerius creditur q diu poſt ꝯſtātinū imparatorē cū hunni ⁊ gothi ſeuiebant tale ſit martyriū celebratū tpe ſcꝫ martiani imparatoris vt in quadā chronica legiꝛ: q̄ regnauit anno dn̄i. cccclij. Abbas qdā ab abbatiſſa colonie corp⁹ vni⁹ virginū impetrauit ꝓmittēs q ipm in capſa argētea in ſua eccleſia collocaret. Sꝫ cū ꝑ annū integrū ſuꝑ altare eā in capſa lignea tenuiſſet: quadā nocte dū abbas ipſi⁹ monaſterij cū ſuo cōuētu matutinas cantaret: ṽgo illa corporalr deſuꝑ altari deſcendit ⁊ ante altare reuerēter inclināſ: ꝑ mediū choꝝ vidētibus monachis ⁊ ſtupētib⁹ inde receſſit. Abbas igiꝛ ad capſam currēs ⁊ vacuā ipſam inueniēs coloniā ꝓperauit: ⁊ abbatiſſe rei ordinē intimauit. Pergētesq ad locum vn̄ illud corp⁹ ſumpſerant illud ibidē inuenerūt. Cū abbas veniā petens illud vel aliud peteret: certiſſime ꝓmittēs capſam ꝑtioſam citi⁹ ſe facturū nullatenus īpetrauit. Religioſus qdā cū has ṽgines in deuotione multa haberet: quadā die dū grauiter īfirmareꝛ vidit quandā ṽginē pulcherrimā ſibi apparentē: et ſi ſe cognoſceret inqrērē. Qui cū ad ei⁹ viſionē miYareꝛ ⁊ ſe nequaq̄ ipſam cognoſcere fatereꝛ: illa ait. Ego ſū vna ṽginū erga quas tm̄ habes deuotionis affectum. Et vt inde mercedē accipias ſi amore ⁊ honore noſtri vndecies mil. oſonē dn̄icā dixeris: in hora mortis in ꝓtectionē ⁊ ſolatiū nos hēbis. Qua diſparente ille q̄ citi⁹ potuit hec īpleuit. Statimq vocato abbate inungi ſe fecit. Qui cū inūgereꝛ ſubito exclamauit fugerēt: ⁊ venientib⁹ ſacris ṽginib⁹ locū darēt. Quē cū abbas qd hoc eſſet interrogaret ⁊ ille ꝓmiſſionē ṽginis ſibi ꝑ ordinē enarraſſet: recedētib⁹ cūctis ⁊ paulopoſt redeuntibus: ipſum migraſſe ad dn̄m inuenerunt.

¶ De ſanctis ſimone ⁊ Juda apoſtolis. clv.

Simon interpretatur obediēs vel ponēs triſtitiā. Hic habuit duplex cognomē. Dictus eſt em̄ Simō zelotes: ⁊ ſimō chananeus: a chana vico galilee: vbi dominus aquā in vinū mutauit: ⁊ idē eſt zelotes qd̄ chananeus. Chana em̄ zelus interpretaꝛ. Habuit igiꝛ obedientiam ꝑceptorū ꝑ executionē: triſtitiā afflictoꝝ per cōpaſſionē: zelū aīarū per cōſtātē feruorē. ¶ Judas interpꝛtaꝛ cōfitentes vel glorioſus vel Judas quaſi iubilum dans. Ipſe em̄ habuit cōfeſſionē fidei: gloriā regni ⁊ iubiliū interni gaudij. Hic multiplex habuit cognomen. Dictus eſt enim iudas iacobi ſupple frater. Fuit enim frater iacobi minoris. Scđo dict⁹ eſt thadeus qd̄ interpretaꝛ apprehēdens principē. Uel dicitur thade⁹ a thadea ⁊ deus. Thadea dr̄ eſſe veſtis regia. Ipſe em̄ fuit veſtis regia dei ꝑ ornamentū virtutū per quā apꝑhendit principē xp̄m. Uel thadeus quaſi tam deus. i. magnus deus. ſ. ꝑ adoptionē. Tertio dict⁹ eſt in hiſtoria eccle. lebeus qd̄ ſonat quaſi cor vel corculus. i. cordis cultor. Uel lebeus quaſi lebes: cor ꝑ magnanimitatē: corculus ꝑ puritate: lebes per gratiarū plenitudinē: qꝛ quaſi olla ⁊ vas virtutū ⁊ gratie eſſe ꝓmeruit. Eorum paſſionē ⁊ legendā hebraice abdias eps babylonie ab ipſis apoſtolis epiſcopus ordinatus ſcripſit. Quam tropeus abdie diſcipulus tranſtulit in grecū: aphricanus in latinum. A.

Simon chananeus ⁊ Judas qui et thadeus fratres fuerūt iacobi minoris ⁊ filij marie cleophe q̄ Alpheo nupta fuit: iudas ṽo ad abagaꝝ regē ediſſe a thoma miſſus fuit poſt aſcenſionē dn̄i. Legiꝛ em̄ in hiſtoria eccleſiaſtica q ꝑdictus eſt abagarus dn̄o nr̄o ieſu xp̄o in hūc modū epl'am deſtinauit. Abagarus rex euchanie filius ieſu ſaluatori bono q̄ apparuit in locis hieroſolymorū ſalutē. Auditū eſt mihi de te ⁊ ſanitatibus quas facis: q ſine medicamētis aut herbis fiant iſta ꝑ te: ⁊ q ṽbo facis cecos videre claudos ābulare: leproſos mūdari: et mortuos reuiuiſcere: qbus oībus auditis de te ſtatui in aīo meo vnū eſſe e duob⁹: aut qꝛ tu ſis de⁹ ⁊ deſcēderis de celo vt hec facias: aut q fili⁹ dei ſis qui hoc facis. Propterea ego ſcribēs rogauerim te vt digneris fatigari vſq ad me: ⁊ egritudinē meā qua diu laboraui curare. Nam ⁊ illd̄ cōperi q iudei murmurāt aduerſū te ⁊ volūt inſidiari tibi. Ueni ergo ad me: qꝛ eſt mihi parua ciuitas: ſed honeſta q̄ vtriſq ſufficiet. Dn̄s aūt ieſus ī hec ṽba ſibi rn̄dit. Beatus es q̄ credidiſti in me cū ipſe nō videris me. Scriptū eſt em̄ de me: qꝛ hi qui me non vident credent: ⁊ hi q̄ me vident non credent. De eo autē qd̄ ſcripſiſti ad me vt veniā ad te: oportet me hec oīa cōplere ꝓpter quod miſſus ſum: ⁊ poſtea me recipi ab eo a quo miſſus ſum. Cū ergo aſſumptus fuero aliquē de diſcipulis meis mittam ad te vt curet te ⁊ viuificet te. Hec in hiſtoria eccle. Uidēs autē abagarus q ꝑſentialiter xp̄m videre nō poſſet ſm̄ q in quadā antiqua hiſtoria inueniꝛ: ſicut Joānes damaſce. in li. iiij. teſtaꝛ: pictorē quēdā ad ieſum miſit: vt dn̄i imaginē figuraret: vt ſic ipm ſaltē per imaginem cōſpiceret quē in facie videre non poterat. Sed cū ad eum pictor veniſſet ꝓpter nimium fulgorē qui ab eius facie ꝓcedebat in ei⁹ faciem clare nequibat videre vel intendere: nec ipſam vt ſibi iuſſum fuerat figurare. Qd̄ cernens dn̄s veſtimētum lineū ipſi⁹ pictoris accipiēs ⁊ ſue faciei ſuꝑ imponēs: ſibi ipſius imaginē eidē impꝛeſſit ac deſideranti regi abagaro deſtinauit cuiuſmodi aūt imaginis dn̄s fuerit in eadē antiqua hiſtoria legitur: ſicut idem Joannes damaſcenus teſtaꝛ. Fuit em̄: vt ibidē dr̄ bene oculatus: bn̄ ſuperciliat⁹: longū vultū habuit: ⁊ fuit acclinus qd̄ ſignū maturitatis fuit. B. ¶ Illa aūt epl'a dn̄i nr̄i ieſu xp̄i tātē ṽtutis eſſe dr̄: vt in illa ciuitate edeſſa null⁹ hereticꝰ vel pagan⁹ viuere valeat: nec tyrānus aliqs eidem nocere pſumat. Naꝫ ſi aliqñ gens aliqua armata manu contra illā ciuitatē inſurrexerit infans aliquis ſuꝑ portā ſtans epl'am illā legit: ⁊ ea die hoſtes aut territi fugiūt: aut pacati cum eis cōponūt: ſicut ferꝛ olim fuiſſe adimpletum. Sꝫ poſtmodū ciuitas a ſarracenis capta fuit ⁊ ꝓphanata ſublato bn̄ficio ꝓpter abūdantiam pctōꝝ in oriente vndiq patefactam. Poſtq̄ ṽo dn̄s aſſūptus eſt: vt in hiſtoria eccleſiaſtica legiꝛ: miſit thomas aplm̄ thadeū q̄ ⁊ Judas dict⁹ eſt ad abagarū regē ſm̄ dei ꝓmiſſionē. Qui cū ad eum veniſſet ⁊ ſe diſcipulū ieſu ſibi promiſſum dixiſſet: vidit abagarus in vultu thadei quēdam mirum diuinū ⁊ ſplēdorē. Quo viſo ſtupefactus ⁊ territus dn̄m adorauit dicēs. Uere diſcipulus es Jeſu filij dei qui mihi dixerat. Mittam

aliquē ad te de diſcipulis meis q̄ te curet et tibi vitam pſtet. Cui Thadeus. Si in dei filiū crediderís oīa tui cordis deſideria obtinebis. Cui abagarus. Credo vere: ⁊ iudeos q̄ eū crucifixerūt libēter trucidarē ſi mihi poſſibilitas adeſſet: ⁊ nequaq̄ romanoꝝ autoritas impediret. Cū igit̄ abagar⁹ vt in aliq̄b⁹ libris legit̄ leproſus eſſet thade⁹ eplam ſaluatoris accepit: ⁊ de ea eius faciē cōfricauit ⁊ ſtatim plenā ſanitatē recepit. Iudas aūt poſtea ī meſopotamia ⁊ ponto pdicauit: ſimō vero in egypto. Deinde in pſidē ambo venerūt ⁊ ibidē duos magos zaroē ⁊ arphaxat quos mathe⁹ de ethiopia fugauerat inuenerūt. Tūc baradach dux regis babylonie cōtra indos ad pliū pfecturus nullum a dijs ſuis potuit hr̄e rn̄ſum. Pergētes aūt ad phanū pxime ciuitatis ibidē habuerūt rn̄ſum q̄ ppter aplos q̄ venerūt dij rn̄dere nō poſſent. Tūc dux eos inq̄ri fecit ⁊ inuentos q̄nā eēnt vel qua de re veniſſent inq̄ſiuit. Qui rn̄derūt. Si gen⁹ q̄ris hebrei ſum⁹. Si cōditionē ſeruos ieſu xp̄i nos eſſe fatemur. Si cām ſalutis veſtre cā huc venim⁹. Quib⁹ dux rn̄dit. Cū felix reuerſus fuero audiā vos. Cui apli. Modo magis cōgruū eſt te cognoſcere illū cui⁹ ope vincere poſſis vel certe rebelles pacatiſſimos inuenire. Quibus dux. Dijs nr̄is potētiores vos video: finē belli nobis rogo predicite. Cui apli vt deos tuos mēdaces eſſe cognoſcas: iubem⁹ illos ad q̄ſita dare rn̄ſa vt dū dixerint q̄ ignoiāt pbem⁹ eos per oīa eſſe mētitos. Tūc phātaſtici grāde bellū dixerunt futurū ⁊ multū pplm hincinde plio ruiturū. Tūc apli ridere ceperūt. Dixit eis dux. Me timor inuaſit: ⁊ vos ridetis. Cui apli. Noli timere q: pax huc nobiſcū intrauit ⁊ cras hora diei tertia legati indoꝝ ad te venient ⁊ tue ſe ptāti cū pace ſubijciēt. Tūc pōtifices riſum etiā leuauerūt ⁊ duci dixerūt. Ad hoc iſti ſecurū te reddere volunt vt dū incaut⁹ fueris ab aduerſarijs occuperis. Cui apli. Nō dixim⁹ tibi expecta vnū mēſem: ſed vnū diē ⁊ cras in pace victor exiſtes. Tūc dux vtroſq̄ cuſtodiri fecit vt ex rei exitu veraces honorent̄ ⁊ mendaces p crimine punirent̄. Cū ergo in craſtinuꝫ qd̄ apli pdixerant eueniſſet: ⁊ dux incedere voluiſſet pōtifices phibuerūt apli ne hoc heret cū ipſi nō viuentes occidere: ſꝫ mortuos viuificare miſſi eēnt. C. ¶ Tūc dux valde mirat⁹: q: eos occidi nō pmitterēt: ⁊ q: de bonis eorū aliq̄ recipe nollēt eos ad regē duxit di. Iſti rex ſunt dij latētes ī effigie hoim. Cūq̄ ſibi oīa pñtib⁹ pdictis magis narraſſet zelo inuidie magi cōmoti dixerūt eos malignos eſſe ⁊ cōtra regnū ſubtiliter cogitare. Dixit eis dux. Si audetis cū eis cōfligite. Cui magi. Si vis videre q: nobis pñtib⁹ loq̄ nō poterūt: veniāt huc viri eloquētiſſimi: ⁊ ſi corā nobis auſi loqui fuerint: nos p oīa impitos pbabis. Cū aūt plurimi aduocati adducti fuiſſent continuo corā magis ita muti facti ſunt: vt nec nutib⁹ qd̄ loq̄ nō poterāt indicarēt. Dixerūtq̄ magi ad regē. Ut ſcias nos deos eſſe pmittem⁹ eos loq̄: ſꝫ ambulare nō poſſe. Iterūq̄ reddem⁹ eis greſſum: ſꝫ faciemus eos aptis oculis nil videre. Qui cū hec oīa feciſſent: dux aduocatos illos turpiter ꝯfuſos ad aplos duxit: quos cū aduocati pannoſos vidiſſent eos in aīo cōtēpſerūt. Quib⁹ ſimon. Sepe euenit vt intra ſcrinia aurea ⁊ gēmata vilia queq̄ habeant̄ incluſa: ⁊ intra viliſſimas ⁊ ligneas capſas ſint gēmarū monilia pcioſa cōpoſita. Quicūq̄ ḡ alicui⁹ rei cupit eſſe poſſeſſor: nō magnopere geſtatoriū: ſed ipſuꝫ qd̄ geſtat̄ expectat. Promittite igit̄ vos ab idoloꝝ cultura diſcedere: ⁊ ſolum deū inuiſibilē adorare: ⁊ nos ſignū crucis in frontib⁹ veſtris faciem⁹: ⁊ magos cōfutare poteritis. Qd cū feciſſent ⁊ in frōtib⁹ eorū cōſignati eſſent ad regem corā magis iterū ingreſſi ſunt. ⁊ cū a magis ſupari nō poſſent imo ipſis corā oīb⁹ inſultarēt: irati magi multitudinē ſerpētū aduenire fecerūt. Statimq̄ ad iuſſum regis venientes apli pallia ſua de ſerpētibus impleuerūt ⁊ ī magos pieceerūt dicētes. In noīe dn̄i nō moriemini: ſed a ſerpētib⁹ lacerati doloꝝ vr̄oꝝ mugit⁹ dabitis. Cū ḡ ſerpētes carnes eoꝝ comederēt ⁊ ipſi tāq̄ lupi viularēt: rex ⁊ ceteri rogabāt aplos vt eos a ſerpētibus occidi pmitterent. Quib⁹ apli rn̄derūt. Nos miſſi ſumus reducere de morte ad vitā. non a vita pcipitare in mortē. Et facta oīone iuſſerūt ſerpētib⁹ vt oē venenū qd̄ infuderant reuocarent: ⁊ poſtmodū ad loca ſolitaria redirēt. Maiores aūt cruciatus magi ſenſerūt: cū venena ſerpētes retraherent q̄ cū añ carnes comederent. Quib⁹ apli dixerūt. Trib⁹ dieb⁹ dolores ſentietis: tertia v̄o die ſani eritis: vt vel ſic a vr̄a malicia recedatis. Cū ergo trib⁹ dieb⁹ ſine cibo ⁊ potu ac ſomno dolorib⁹ nimiū cruciati māſiſſet apli venientes ad eos dixerūt. Nō dignat̄ dn̄s habere coacta ſeruitia: ideoq̄ ſurgite ſani ⁊ abite habētes liberā facultatem faciēdi q̄ vultis. Illi aūt in malicia pdurātes ab eis fugerunt ⁊ pene ꝯ eos totā babyloniā cōmouerūt. Poſt hoc filia cuiuſdā ducis ex fornicatiōe cōcepit. ⁊ filiū parturiēs quēdam ſctm̄ diaconū infamauit q̄ eā violauerit ⁊ ex ipſo cōceperit. Cum aūt parentes diaconum occidere vellēt apli aduenerūt ⁊ q̄n puer nat⁹ ſit requirūt. Qui rn̄derūt. Hodie hora pma diei. Dixeruntq̄ apli. Infantem huc adducite ⁊ diaconū quē accuſatis huc etiam producite. Qd cū factū eſſet apli infanti dixerunt. Dic infans in noīe dn̄i ſi iſte diacon⁹ hec pſumpſit. Ad hoc infans. Iſte inq̄t diaconus ⁊ caſtus ⁊ ſctūs eſt nec vnq̄ carnē ſuā coinq̄nauit. Cū aūt parētes puelle inſtarent vt apli q̄rerēt q̄s autor huius ſceleris fuiſſet: rn̄derunt apli. Nos innocētes abſoluere decet: nocentes pdere nō decet. Tūc etiā tpis cōtigit: vt due tigrides ferociſſime q̄ in ſingulis caueis clauſe erāt fugerēt ⁊ oēs q̄ ſibi occurrerēt deuorarēt. Tūc apli ad eas venerūt ⁊ in noīe dn̄i eas velut oues māſuetas fecerūt. Volētibus aūt aplis ab inde diſcedere: rogati p annū ⁊ tres menſes ibidē pmāſerūt. In quo ſpacio pluſq̄. lx. milia hominū exceptis paruulis cū rege ⁊ principib⁹ baptizati ſūt. D. ¶ Predicti aūt magi ad quādā ciuitatē noīe ſannir vbi erāt. lxx. idoloꝝ pōtifices venerūt ⁊ eos cōtra aplos ꝯcitauerūt: vt cū illuc venirēt aut eos ſacrificare ꝯpellerēt: aut penit⁹ necarēt. Perluſtrata igit̄ vniuerſa pūincia cum apli ad pdictā ciuitateꝫ veniſſent: ecce pdicti pōtifices cū vniuerſo pplo eos capiūt et ad tēplū ſolis deducūt. Demōes aūt p energuminos clamare ceperūt. Quid nobis ⁊ vobis apli dei viui. Ecce in ingreſſu vr̄o flāmis exurimur. Tūc angelus dei eis apparēs dixit. Unum de duobus eligite. Aut horū pēnimū interitū: aut veſtrū martyriū. Cui apli. Adorāda ē dei mīa vt ⁊ iſtos ꝯuertat ⁊ nos ad palmā martyrij pducat. Facto aūt ſilētio apli dixerūt. Ut ſciatis q̄ hec idola demonib⁹ plena ſunt. Ecce eis imperamus vt exeāt ⁊ ſinguli ſimulacra ſua cōfringant. Statimq̄ duo ethiopes nigri ⁊ nudi cunctis ſtupētibus de ſimulacris exierūt: ⁊ ꝯfractis illis cū diris vocibus abſceſſerunt. Quod videntes pōtifices in aplos irruerunt: et eos pinus trucidauerūt. In ipſa aūt hora cum nimia eſſet celi ſerenitas tāta fulgura exierūt: vt templum ipſum trifarie ſcinderetur ⁊ illi duo magi in carbones ictu fulguris verterent̄. Rex aūt corpora aploꝝ ad vrbem ſuā tranſtulit ⁊ in honorē eoꝝ eccliaꝫ mire ma-

gnitudinis fabricauit. De hoc aũt ſimone in plurib⁹ locis inuenit̃ q̃ crucis patibulo ſit affixus. Qḋ ẽt Iſid. in lib. de obitu apl'or. ⁊ Euſebi⁹ in hiſto. eccle. ⁊ Beda ſup actus. ⁊ magr̃ Jo. beleth in ſumma ſua teſtant̃. Cũ em̃ vt aiũt in egypto p̄dicaſſet hieroſolymam rediit ⁊ poſt mortem Jacobi minoris in ep̃m hieroſolymitanũ ab apl'is vnanimiter eſt elect⁹ ⁊ ante mortẽ ſuam xxx. mortuos ſuſcitaſſe narrat̃. vñ cantat̃ de eo. Trede nos mortuo a fluctib⁹ merſos humane vite reddidit. Cũ aũt eccl'iaȝ hieroſoly. p ãnos multos rexiſſet ⁊ .cxx. annũ ageret tp̄e traiani imꝑatoris cũ atticus ↄſularis hieroſolymis haberet̃ ab eo capit̃ ⁊ iniuriis multis afficit̃. Ad vltimũ in cruce affligi iuſſit oib⁹ q̄ aderãt et ipſo iudice mirãtib⁹: vt .cxx. annoꝝ ſenex crucis ſupplicium ꝑtuliſſet. Nõnulli v̄o dicũt ſicut eſt rei v̄itas qḋ nõ fuit iſte ſimon q̄ crucis martyriũ ꝑtulit: ⁊ q̄ ep̃s hieroſolymitanus fuit: ſed fuit ali⁹ ſimõ fili⁹ cleophe fratris ioſeph: qḋ ẽt Euſebi⁹ ceſarieñ. ep̃s in ſua chronica teſtat̃. Idẽ dicunt Iſido. ⁊ Beda in ſuis chronicis. Nã Iſido. ⁊ Euſeb. qḋ prius dixerſit poſtmodũ ĩ ſuis chronicis correxerunt qḋ ptȝ ꝑ Bedã q̄ ſe hoc ſenſiſſe redarguit in retractationibus ſuis. vſuardus q̄ȝ in ſuo martyrologio idem teſtatur.

De ſancto Quintino. clvj. A.

QUintin⁹ gñe nobilis ⁊ ciuis Roman⁹ ad vrbẽ ambianũ veniẽs: ⁊ multa miracula faciẽs iuſſu Marimiãi a p̄fecto vrbis capit̃ ⁊ vſq̄ȝ ad defectũ cedẽtiũ verberat⁹ carceri mãcipat̃. Sed ſoluẽte eum angelo ĩ mediã vrbẽ iuit ⁊ ibi ꝑpl'o predicauit. Vñ iterũ capt⁹ ⁊ ĩ eculeo vſq̄ȝ ad corruptionẽ venaꝝ diſtẽt⁹ neruis q̄ȝ crudis duriſſime ceſus oleũ picẽ ⁊ adipẽ feruentiſſimũ tolerauit. Et cũ p̄ſidẽ derideret irat⁹ calcẽ acetũ ⁊ ſinapiũ in os ei⁹ ꝓiecit. Sȝ cũ adhuc ĩmobilis ꝑmaneret ⁊ apḋ veromãdũ adductus fuiſſet duos clauos a capite vſq̄ȝ ad crura ⁊ decẽ inter vngulas ⁊ carnẽ preſſos infigẽs tãdẽ eũ decollari fecit. Cui⁹ corp⁹ in flumẽ ꝓiectũ cũ ꝑ annos .lv. latuiſſet a quadã mr̃ona nobili romana tal'r repertum eſt. Nã cum aſſidue orõni vacaret nocte ab angelo monita caſtrũ veromãduȝ properare iubet̃ vt in tali loco corpus incorruptũ ſcti quintini requireret ⁊ honorifice ſepeliret. Cũ igr̃ ad p̄dictum locũ cũ multo comitatu veniſſet ⁊ orõnẽ ibidem funderet corpus ſcti quintini incorruptũ ⁊ redolẽs ſuper fluuium ꝓtinus enatauit. Qḋ ſepeliens ꝓ ſepulture beneficio lumen oculorum recepit: ⁊ ibidem edificata eccleſia ad propria remeauit.

De ſancto Euſtachio. clvij. A.

EUſtachius ante placid⁹ vocabat̃. Hic erat magr̃ militũ traiani imperatoris. Erat aũt opib⁹ mĩe valde aſſiduus: ſȝ tñ idoloꝝ cultui deditus. Habebat aũt cõiugẽ eiuſdẽ ritus et mĩe exiſtẽtẽ. Duoſq̄ȝ filios ꝓcreauit: quos iuxta ſuã magnificẽtiã magnifice educari fecit. Et q: opibus mĩe ſedulus inſiſtebat ad viã veritatis meruit illuſtrari. Quadã em̃ die cuȝ venationi inſiſteret gregẽ ceruoꝝ reperit: inter quos vnũ ceteris ſpecioſiorẽ ⁊ maiorẽ cõſpexit: q̄ ab alioꝝ ſocietate diſcedẽs in ſyluã vaſtiorẽ proſiliit. Verũ aliis milit1b⁹ circa ceruos relic̄s occupatis placidus hũc toto niſu inſequit̃ ⁊ ip̄m capere nitebat̃. Quẽ cũ totis virib⁹ inſequeret̃ ceru⁹ tãdẽ ſup quãdaȝ rupis altitudinẽ ↄſcẽdit ⁊ placid⁹ appropiãs quomõ capi poſſet aĩo ſedulus reuoluebat. Qui cũ ceruũ diligẽter ↄſideraret vidit inter cornua ei⁹ formã ſcẽ crucis ſupra ſolis claritatẽ fulgentẽ ⁊ imaginẽ ieſu xp̄i qui ꝑ os cerui ſicut olim ꝑ aſinã balãã ſic ei locut⁹ eſt dicẽs. O placide q̄d me inſeq̄ris? Ego tui gr̃a in hoc aĩali tibi apparui. Ego ſuȝ xp̄s quẽ tu ignorãs colis. Elemoſyne tue corã me aſcẽderũt ⁊ ob hoc veni: vt ꝑ hũc quẽ venabaris ceruũ ego q̄ȝ te ibi venarer. Alii tñ dicunt q̄ ipſa imago xp̄i q̄ inter cornua cerui appuit hec v̄ba ꝓtulit. Hec audiẽs placid⁹ nimio timore corrept⁹ de eq̄ in terrã ꝓcidit ⁊ poſt vnã horã ad ſe rediẽs de terra ſurrexit ⁊ ait. Reuela mihi q̄d loq̄ris: ⁊ ſic credã in te. Et ait xp̄s. Ego placide ſum xp̄s q̄ celũ ⁊ terrã creaui: q̄ lucẽ oriri feci ⁊ a tenebris diuiſi: q̄ tp̄a ⁊ dies ⁊ ãnos cõſtitui: q̄ hoiem de limo terre formaui: q̄ ꝓpter ſalutẽ humani generis in terris in carne appui: q̄ crucifix⁹ et ſepultus tertia die reſurrexi. Hec audiẽs placid⁹ iterũ in terrã decidẽs ait. Credo dñe q: tu es q̄ oĩa feciſti ⁊ q̄ errantes cõuertis: ⁊ dixit ad eũ dñs. Si credis vade ad ep̃m ciuitatis ⁊ te baptizari facias. cui placidus. Vis dñe vt hec eadẽ vxori mee ⁊ filiis meis nũtiẽ: vt ⁊ ipſi ĩ te pariter credãt. Cui dñs. Renũtia illis vt ⁊ ipſi pariter tecũ mundent̃. Tu q̄ȝ die craſtina huc venias: vt tibi rurſus apparẽ ⁊ q̄ futura ſunt tibi plenius pandã. Cũ ḡ domũ veniſſet: ⁊ hec vxori in lecto renuntiaſſet: exclamauit vxor eius dicens. Dñe mi ⁊ ego eum tranſacta nocte vidi dicentẽ mihi. Cras tu ⁊ vir tuus ⁊ filii tui ad me venietis. Et nunc cognoui qm̃ ipſe eſt Jeſus xp̄s. Perrexerũt igit̃ ad ep̃ȝ rome media nocte. q̄ eos cum magno gaudio baptizauit ⁊ placidũ euſtachiũ vocauit: eius vxorẽ theoſpitẽ ⁊ filios eius agapitũ ⁊ theoſpitum. Mane facto euſtachi⁹ ſicut pri⁹ ad venationẽ ꝓceſſit: ⁊ ꝓpe locũ veniẽs milites ſuos quaſi ſub obtẽtu inueſtigãde venatiõis diſꝑſit. Stãſq̄ȝ in loco formã prime viſionis aſpexit: cadẽſq̄ȝ in faciẽ ſuã dixit. Supplico tibi dñe vt manifeſtes q̄ ꝓmiſeras ſeruo tuo. cui dñs. Beatus es euſtachi q̄ accepiſti lauacruȝ gr̃e mee: q: mõ diabolũ ſuperaſti: mõ eũ q̄ te deceperat cõculcaſti: mõ apparebit fides tua. Diabol⁹ em̃ eo q̄ ip̄m dereliqueris cõtra te ſeue armat̃. Opȝ igit̃ te multa ſuſtinere vt accipias coronã victorie: opȝ te m̄lta pati: vt de alta ſcl'i vanitate hũilieris: ⁊ rurſus in ſp̄ualibus diuitiis exalteris. Tu ḡ ne deficias. nec ad gl'iam priſtinaȝ reſpicias: q: ꝑ tẽtatiões opȝ te alteꝝ iob demõſtrari. ſȝ cũ humiliat⁹ fueris veniã ad te ⁊ in gl'iam priſtinã reſtituã te. Dic ḡ ſi mõ tẽtatiões vis accipe aut in fine vite. dixit ei euſta. Dñe ſi fieri opȝ mõ nobis accidere tentatiões iube: ſȝ v̄tutẽ patiẽtie tribue. cui dñs. Cõſtans eſto: q: gr̃a mea cuſtodiet aĩas v̄ras. Sicq̄ȝ dñs ĩ celuȝ aſcẽdit ⁊ euſtachi⁹ domũ rediẽs hec vxori ſue nũtiauit B. Poſt paucos igr̃ dies mors peſtifera cũctos ſeruos ⁊ ancillas ipſi⁹ inuaſit ⁊ vniuerſos occidit. Deinde poſt aliqḋ tp̄s oẽs eq̄ ⁊ oĩa ei⁹ pecora ſubito interiere. Quidã aũt ſceleſti ei⁹ dep̄dationẽ vidẽtes ⁊ ꝑ noctem in domũ ei⁹ irruẽtes cuncta q̄ repererũt aſportarunt ⁊ domũ totã auro ⁊ argẽto ⁊ reb⁹ aliis ſpoliarũt. Et ipſe cum vxore ſua ⁊ filiis gr̃as agens nocte nud⁹ aufugit. Qui ruborẽ verentes egyptũ pergebant. Totaq̄ȝ eius poſſeſſio per rapinã maloꝝ ad nihilũ eſt redacta. Rex aũt totuſq̄ȝ ſenat⁹ pro magiſtro militũ tã ſtrẽnuo multum dolebant: eo quod de eo nullũ indiciũ reperire poterãt. Cum aũt iter agerẽt appropinquauerũt mari: ⁊ inueniẽtes nauẽ ſuper eam nauigare ceperũt. Videns

aūt dñs nauis vxorē euſtachij q̄ pulchra eſſet nimis:
ipſam plurimū hr̄e deſiderauit. Cū vero tranſfretaſſent nau
lū ab eo exigebat. Nō hn̄tib⁹ vero illis vn̄ ſoluerēt: iuſſit
p̄ naulo detineri vxorē volēs illā ſecū hr̄e. Qđ vt Eu-
ſtachi⁹ audiuit: nullatenus aſſentire voluit: diu vero eo
cōtradicēte innuit dñs nautis ſuis vt eū ī mari p̄cipitarēt
vt ſic vxorē ſuā hr̄e poſſent. Qđ cū euſtachi⁹ cōperiſſet
vxorē eius triſtis reliquit ⁊ duos īfantes accipiēs īgemiſ
cēs ibat ⁊ dicebat. Ue mihi ⁊ vobis: q2 mr̄ vr̄a alieni-
gene marito tradita eſt. Peruenienſq3 ad quēdā fluuiū
p̄pter aquaȝ abūdātiā nō eſt auſus cū duob⁹ filijs flu
uiū ptrāſire. Sȝ vno circa ripā fluminis relicto alteruȝ
tranſportabat. Qui cū fluuiū trāſuadaſſet illū infantē
quē baiulauerat ſup terrā poſuit ⁊ ad accipiēdū aliū ſe
feſtinauit. Cū aūt circa mediū fluminis p̄ueniſſet: ecce lu-
pus cōcitus venit ⁊ infantē quē depoſuerat rapiēs in
ſyluā aufugit. Qui de eo deſperans ad aliū feſtinauit.
Sed cū abiret leo venit ⁊ aliū filiū rapiēs abijt. Unde
eū cōſequi nō valens cū eſſet in medio fluminis cepit
plangere ⁊ capillos ſuos euellere: volēs ſe in aquā p̄ij
cere: niſi eū diuina p̄uidētia cōtinuiſſet. Paſtores aūt
vidētes leonē puerū viuum portare eū cū canib⁹ inſe-
cuti ſunt. Scōm diuinā aūt diſpēſationē leo puerū ille-
ſum abijciēs receſſit. Quidā inſuper aratores poſt lu-
pum inclamantes alium puerū de eius faucib⁹ incolu
mē liberarūt. Utriq3 vero .ſ. paſtores ⁊ aratores de vno
vico fuerūt ⁊ penes ſe pueros nutrierunt. Hoc vero eu-
ſtachius neſciebat: ſȝ merēs ac plorās ibat dicēs. Heu
mihi q2 ante vt arbor pollebā: ſȝ mō penitus ſuȝ nuda
tus. Heu me q2 multitudine militum circūdari ſolebā
ſed nunc ſolus remanēs nec filios conceſſus ſum hr̄e.
Memini dñe te mihi dixiſſe: q2 oportet te tentari ſicut
Job. Sed ecce plus aliqđ in me fieri video. Ille enim et
ſi poſſeſſionibus nudatus fuerit: tn̄ ſtercus habuit ſup
quo ſedere potuit. Mihi aūt nil horȝ remāſit. Ille ami
cos ſibi cōpatiētes habuit: ego immites feras habui q̄
meos filios rapuerūt. Illi vxor eſt relicta: a me vero ab-
lata. Da requiē dñe tribulationib⁹ meis: ⁊ pone cuſto
diam ori meo. Ne declines cor meū in verba malicie:
⁊ eijciar a facie tua: ⁊ hec dicēs cū lachrymis ad quen-
dā vicū abijt: ⁊ data ſibi mercede agros illoȝ hoīm p̄
annos .xv. cuſtodiuit. Filij aūt ei⁹ in altero vico educa
ti ſunt: nec ſe eſſe fratres ſciebāt. Dñs aūt vxorem Eu
ſtachij cōſeruauit: nec illā ille alienigena cognouit: ſed
poti⁹ eā intactā dimittens vitā finiuit. C. ¶ Imperator
aūt ⁊ p̄pl's roman⁹ plurimū ab hoſtib⁹ moleſtabātur.
Et recordat⁹ placidi q̄ ſtrennue cōtra ipſos hoſtes ſepius
dimicaſſet de ei⁹ ſubita mutatiōe plurimū triſtabat̄:
direxitq3 multos milites p̄ diuerſas mūdi partes p̄mo-
mittēs oīb⁹ q̄ eū inueniſſent multas diuitias ⁊ hono
res. Duo aūt ex militib⁹ q̄ aliqn̄ placido miniſtrauerant
ad ipſm vicū in quo degebat venerūt. Quos placidus
de agro venire cōſiderās: eos ex inceſſu p̄tin⁹ recogno-
uit. Et veniēs in memoriā dignitatis ſue p̄turbari ce-
pit ac dicere. Dñe ſicut iſtos q̄ aliqn̄ mecū fuerūt preter
ſpem vidi ſic da vt alicubi cōiugem meā videre poſſiȝ.
Nam de filijs ſcio q̄ a feris comeſti ſunt. Uenit aūt ad
eū vox dicens. Confide euſtachi q2 cito honorē tuum
recup̄abis: ⁊ filios ⁊ vxorem recipies: cum igit̄ militi
bus obuiaſſet ipſi eū minime cognouerunt. Cūq3 euȝ
ſalutaſſent queſierunt ſi aliquē peregrinū nomine pla
cidū cū vxore ⁊ duobus filijs cognoſceret. Ille autēȝ ſe
neſcire p̄feſſus eſt. Ad preces tamē eius ī hoſpitio ſuo
diuerterunt: ⁊ euſtachius eis ſeruiebat. Et recolēs p̄ri
ſtinum ſtatū ſuum lachrymas continere non poterat.

Egreſſus aūt foras ſuam faciē lauit: ⁊ iterū rediēs eis
ſeruiebat. Illi vero conſiderātes adinuicē dicebāt. q̄ ſi-
milis eſt hō hic illi quē querim⁹. Et r̄ndēs alter dixit.
Ualde q̄dē cōſimilis eſt. Cōſiderem⁹ igit̄ ⁊ ſi hȝ ſignū ci-
catricis in capite qđ ſibi in bello accidit: ⁊ ſi hoc hȝ ipſe
eſt. Et reſpiciētes ⁊ ſignū vidētes ipſm eſſe quē quere-
bāt protinus cognouerūt. Et iſilientes ⁊ oſculātes eū
de vxore ⁊ filijs eius ſciſcitati ſunt. Qui dixit eis q̄ fi-
lij mortui eſſent ⁊ vxor detenta. Uicini aūt oēs q̄ſi ad
ſpectaculū cōcurrebāt dū milites virtutē eius ⁊ p̄rimā
gl'iam p̄dicabāt. Tūc milites p̄ceptū imperatoris ei ex-
ponunt ⁊ optimis indumētis ipſm induūt. Poſt vero
iter .xv. dieȝ ad imp̄atorē deuenerūt. Qui ei⁹ aduētū
audiēs p̄tinus eidem occurrit: ⁊ ipſm vidēs in oſcula
eius ruit. Narrauitq3 oīb⁹ cūcta q̄ ſibi p̄ ordinē accide
rāt: ſtatimq3 ad magiſteriū militie trahit̄: ⁊ idē q̄ p̄ri⁹
offm̄ exercere cōpellit̄. Qui numeratis militib⁹ ⁊ pau-
cos cōtra tot hoſtes eē cognoſcēs: iuſſit tyrones colligere
p̄ oēs ciuitates ⁊ vicos. Cōtigit aūt illā terrā in qua fi
lij ei⁹ educati ſunt deſcribi: vt darēt duos tyrones. Uni
uerſi aūt eius loci incole illos duos iuuenes tanq̄ ce-
teris aptiores magiſtro militū cōſignauerūt. Uidēs vero
iuuenes elegātes ⁊ moȝ honeſtate cōpoſitos cum ſibi
plurimū placuiſſent inter primos cōuiuas ſuos ordina-
uit eoſdē. Et ſic p̄fect⁹ ad bellū ſubiectis hoſtib⁹ exer
citū ſuū trib⁹ dieb⁹ in q̄dā loco vbi vxor ſua paup̄ ho-
ſpita manebat requieſcere fecit. Illi vero adoleſcētes ī ta-
bernaculo mr̄is ſue nutu dei hoſpitati ſunt: neſciētes
tn̄ q̄ mr̄ ſua eēt. Et ſedētes circa meridiē ⁊ mutuo cō-
fabulātes exponebāt ſibinuicē de infantia ſua. Mr̄ ve
ro coȝ cōtra ſedēs q̄ ipſi referebāt attētius audiebat. Dice
bat enim maior minori. Ego dū infans eſſem nihil aliđ
recolo niſi q̄ pr̄ meus magiſter militū erat: ⁊ mr̄ mea
ſpecioſa valde. Duoſq3 filios habuerūt .ſ. me ⁊ aliū mino
rem me q̄ ⁊ ipſe ſpecioſus valde erat. Accipiētesq3 nos
egreſſi ſunt de domo nocte: īgreſſiq3 ſūt nauē neſcio q̄
euntes. Cū aūt de naui egrederemur mr̄ nr̄a neſcio qūo
in naui relicta ē. Pr̄ vero nr̄ portās nos duos flēs p̄ge-
bat. Perueniēſq3 ad quēdā fluuiū trāſiuit cū fr̄e meo
iuniore ⁊ me ſup ripā fluminis reliq̄t. Cū aūt reuerte
retur vt me acciperet lupus venit ⁊ illū īfantē rapuit:
⁊ anteq̄ ad me appropinq̄ret leo de ſylua exiēs me ra-
puit: ⁊ in ſyluā deduxit. Paſtores vero eruerūt me de
ore leonis ⁊ nutritus ſum in illa poſſeſſione in q̄ ⁊ ipſe
ſcis: ⁊ nō potui ſcire qđ factū ſit de pr̄e meo: neq3 de in
fante. Hec audiēs minor cepit flere ac dicere. Per deū
vt audio fr̄ tu⁹ ſum ego: qm̄ eni q̄ me educauerāt hoc
dicebāt: qm̄ de lupo eruim⁹ te. Et in amplexus ruentes
oſculabant̄ ſe inuicē ⁊ fleuerūt. D. ¶ Audiens hec mr̄
eoȝ ⁊ cōſiderās q̄ euētū ſuū ita ſeriatim dixiſſent: du
bitabat apud ſe tractans ſi illi filij ſui eſſent. Altera aūt die ad
magrm̄ militū adijt ⁊ īterpellauit eū dicēs. Dep̄cor te
dñe vt me ad patriā meā p̄duci iubeas: ego enī de ter-
ra romanoȝ ſuȝ ⁊ p̄egrina hic ſuȝ. Et hec dicēs vidit ī
eo ſigna mariti ſui. Et eū cognoſcēs cū ſe iā cōtinere nō
poſſet p̄cidit ad pedes ſuos ⁊ ait. Precor te dñe vt ex-
ponas mihi priſtinā vitā tuā. puto enī q̄ tu ſis placid⁹
magr̄ militū q̄ alio noīe diceris euſtachi⁹: quē placidū
ſaluator conuertit q̄ talē ⁊ talē tētationē ſuſtinuit: ⁊ cui
vxor q̄ ego ſuȝ ī mari ablata fuit: q̄ tn̄ ab oī corruptiōe
ſeruata ſum: q̄ ⁊ duos filios .ſ. agapitū ⁊ theoſpitū ha-
buit. Hec audiēs euſtachi⁹ ⁊ eā diligēter cōſiderās vxo
rē ſuā recognouit: ⁊ lachrymat⁹ p̄ gaudio ipſaȝ oſculat⁹
eſt glificās deū q̄ cōſolat̄ afflictos. Tūc dixit ei vxor ſua
Dñe vbi ſunt filij noſtri: ⁊ ait. A feris capti ſunt. Et ex-

poſuit eis q̄ño ꝑdidit illos: et illa. Grās agamus deo. Puto enī ꝙ quēadmodū de⁹ donauit nobis vt inueni rem⁹ nos inuicē: donabit etiā recognoſcere filios nr̄os. Et ille: Dixi tibi ꝙ a feris capti ſūt. Et illa: heſterna die ſedēs ī horto audiui duos iuuenes ſic et ſic ſuā infantiā exponētes et credo ꝙ filij nr̄i ſunt. Interroga igitur ab eis et dicēt tibi. Et cōuocās eos euſtachi⁹ et audiens ab eis infantiā ſuā recognouit ꝙ filij ſui eſſent. Et amplectētes eos ipſe et mr̄ ſup eoꝝ colla plurimū fleuerūt et crebrius eos oſculabant̄. Ois igit̄ exercitus plurimū gaudebat et de inuētiōe eoꝝ et de victoria barbarorum. Cū igit̄ rediret ↄtigit iā traianū obiiſſe et ſucceſſiſſe ei peiorē in ſcelerib⁹ adrianū. Qui ꝓ victoria obtēta et inuētiōe vxoris et filioꝝ magnifice eos ſuſcepit et magnū cōuiuiū ꝑparauit: altera aūt die ad tēpliū idoloꝝ ꝓceſſit vt ibi ſacrificaret ꝓ victoria barbaroꝝ. Uidēs vero impator ꝙ euſtachi⁹ nec ꝓ victoria nec ꝓ inuētiōe ſuorū ſacrificare vellet hortabat̄ vt ſacrificiū immolaret. Cui euſtachi⁹. Ego xp̄m deum colo et illi ſoli ſacrifico: Tūc impator ira repler⁹ ipm cū vxore et filijs in arena ſtatuit et leonē ferocē ad eos dimitti fecit. Accurrēs vō leo et demiſſo capite quaſi eos adorans ab eis humilr̄ receſſit. Tūc imperator bouē eneū incendi fecit: et eos ibidē viuos immitti mādauit. Orātes igr̄ ſcti et ſe dño cōmendantes bouē intrauerūt: et ibidē ſpm̄ dño reddiderunt. Tertia aūt die de boue corā impatore extracti ita penitus intacti inuēti ſunt: ꝙ nec capillos nec aliquā eorum vapores incēdij aliquatenus cōtigerunt. Xp̄iani vō eoꝝ corpora tulerunt et in loco celeberrimo recōdētes ibidē oratoriū cōſtruxerūt. Paſſi ſunt autē ſub adriano q̄ cepit regnare circa annū dñi. cxx. kalen. Nouēb. Uel ſcḋm quoſdam. xij. kal. Octobris.

¶ De omnibus ſanctis. clviij. A.

Omniū ſctōꝝ feſtiuitas q̄tuor de cauſis inſtituta fuiſſe vr̄. Primo ꝓpter cuiuſdā templi dedicationē. Scḋo ꝓpter omiſſorū ſuppletionē. Tertio ꝓpt̄ negligētiaꝝ expiatiōē. Quarto ꝓpter faciliorē orōnū nr̄aꝝ īpetrationē. Primo igit̄ iſtituta eſt ꝓpter cuiuſdā tēpli dedicationē. Romani enī cū vniuerſo orbi dñarent̄: quoddā tēplū maximū cōſtruxerunt in cui⁹ medio ſuū idolū collocantes: oīm ꝓuinciarū ſimulacra ꝑ circūitū ſtatuerūt reſpiciētia rectis vultib⁹ idolū romanoꝝ. Sȝ q̄ñ aliqua ꝓuincia rebellaret cōtinuo vt aiunt arte diabolica illi⁹ prouincie ſimulacrū idolo romanoꝝ poſteriora voluebat: tanq̄ inuēs ꝙ ab ei⁹ dñio receſſiſſent. Cōcito igitur romani ad illā ꝓuinciā copioſum exercitū deſtinabāt: et ipam dñio ſuo ſubiugabant. Uerū nō ſufficit romanis ꝙ oīm ꝓuinciaꝝ ſimulacra in vrbe ſua haberēt q̄n potius fere ſingulis dijs ſingula tēpla cōſtruxerūt tanq̄ qui eos cūctarū ꝓuinciarū victores et dños effeciſſent. Sȝ qr̄ oīa idola tēplū ibidē hr̄e nō poterāt ad maiorē ſue veſanie oſtētationē vnū tēplū ceteris mirabili⁹ et ſublimi⁹ in honorē deoꝝ oīm erexerūt et pātheon qḋ ſonat toti dij vocauerūt: a pan qḋ eſt totū: et theos deus. Pōtifices enī idolorū ad maiorem populi deceptionē finxerūt ꝙ ſibi a cibele quā oīm deoꝝ matrē vocabant fuerit impatū vt ſi de oīb⁹ gētib⁹ vellēt victoriā obtinere: filijs ſuis tēplū magnificū fabricarent. Fūdamētum aūt ipſi⁹ tēpli ſphericū iacit̄: vt ex ipa forma deoꝝ eternitas demōſtret̄. Sed qr̄ latitudo teſtudinis inſuſtentabilis videbat̄: cū ſupra terrā in edificio aliquantulū ꝓceſſiſſent: totum intus terra replebant ſimul et

dr̄ cū terra: denarios iacientes: et ſic fecerūt quouſq; p̄dictum tēplum eſt mirabiliter cōſummatum. Tūc data licētia vt quicūq; terrā aſportare vellet tota quaȝ in ipſa terra inueniſſet pecunia ſua eſſet: feſtine turba ꝓperat et ipm tēpliū cito euacuat. Denique romani pinnā eneā et deauratā fabricāt et ī ſummitate collocāt. Uiūt quoq; in hac oēs ꝓuincie mirabilr̄ ſcultpte erant. Ita vt quicūq; romam veniſſet verſus quo eſſet ſua ꝓuincia ſcire poſſet. Hec aūt procedente tp̄e inde cecidit. Unde et in predicto tēplo in ſummitate apertura remāſit. Tpe igit̄ foce imperatoris cū iādudum roma fidē dñi recepiſſet bonifacius papa quart⁹ a magno gregorio circa annos dñi. dcv. predictū tēpliū a foca ceſare impetrauit: et oīm idolorū eliminata ſpurcitia: ipm tēpluȝ. iiij. idus Maij. in honore beate Marie et omniū martyruȝ cōſecrauit: ac locū ſancte Marie ad martyres appellauit: q̄ nūc ſancta Maria rotūda a ꝓplo appellat̄. Nōdum enī cōfeſſoꝝ ſolēnia ab eccleſia agebant̄. Sȝ quia ad hoc feſtū multitudo maxima cōfluebat et ꝓpter defectū victualiū celebratiōi vacare nō poterāt: ideo q̄dā papa Gregorius hoc feſtū in kal. Nouēbris: q̄ñ maior victualiū copia videt̄ eſſe meſſib⁹ et vindemijs celebratis fieri inſtituit: ac ꝑ vniuerſum mundū hūc diem in honore oīm ſanctorū celebrari ſolēniter ordinauit. Et ſic templū qḋ fabricatū fuerat oībus idolis nunc dedicatū eſt oībus ſanctis: et vbi multitudo colebat̄ idoloꝝ ibi deuote laudat̄ multitudo ſanctorū. B. ¶ Scḋo inſtituta eſt ꝓpter omiſſoruȝ ſuppletionē. Nos enī multos ſctōs omiſimus de q̄bus nullā feſtiuitatē ſiue etiā memoriā fecimus. Non enī poſſumus oīm ſctōꝝ feſta agere: tum ꝓpter ſctōꝝ multiplicitatem: quia multi et quaſi infiniti ſunt: tum propter noſtrā infirmitateȝ: qr̄ infirmi et debiles ſumus: nec ad hec ſufficere poſſem⁹: tum propter tp̄is breuitatē qr̄ etiaȝ tp̄s non ſufficeret. Nā ſicut ait Hiero. in quadā ep̄la que ſuo kalendario preponit̄. Nullus dies eſt excepto die kal. ianuarij qui non intra q̄nq; milia martyrū numerū reperiri poſſet aſcriptus. Ideoq; eccleſia rōnabiliter ordinauit vt qr̄ oīm ſctōꝝ ſingulariter feſta facere nō poſſumus ſaltē oēs gn̄aliter et inſimul honoremus. Quare aūt inſtitutum ſit vt feſtiuitates ſctōꝝ in terris agam⁹ magiſter Guilermus altiſſiodorenſis in ſumma de of. ponit ſex rōnes. Prima eſt ꝓpter honorem diuine maieſtatis. Cum enī ſanctis honorē īpēdimus: deū in ſctis honoramus et ipm in eis mirabilē p̄dicam⁹: qr̄ qui ſctis honorē tribuit illū ſpecialiter honorat q̄ eos ſctificauit. Scḋa eſt ꝓpter auxilium noſtre infirmitatis: qr̄ enim per nos ſalutē hr̄e nō poſſumus ideo ſctōꝝ interceſſionibus indigemus a quib⁹ vt adiuuari mereamur: merito ipſos honorare debemus. Legit̄ enī tertij. Regū. j. qḋ Berſabee q̄ interp̄tat̄ puteus ſatietatis. i. eccleſia triumphās filio ſuo. i. eccleſie militanti regnū ſuis p̄cibus obtinuit. Tertia eſt ꝓpter augmētum nr̄e ſecuritatis vt ſcȝ per ſctōꝝ gloriā q̄ nobis in eorū feſtiuitate ꝓponitur noſtra ſpes et ſecuritas augmētet̄. Si enī homines mortales nobis ſimiles potuerūt ita ꝑ ſua merita ſublimari: cōſtat ꝙ nos ſilr̄ poterimus cū manus dñi abbreuiata nō ſit. Quarta eſt ꝓpter exēplū noſtre imitationis. Cū enī eoꝝ feſtiuitas recenſet̄ ad eoꝝ imitationē ꝓuocamur: vt. ſ. eoꝝ exēplo terrena cōtēnam⁹ et celeſtia deſideremus. Quinta eſt ꝓpter debitū mutue viciſſitudinis. Scti enī de nobis ī celo feſtū faciūt: gaudiū enī eſt angelis dei et aīab⁹ ſanctis ſup vno peccatore pn̄iam agēte. Ut igit̄ eis viciſſitudinē rependamus iuſtum eſt vt qr̄ ipſi de nobis feſtum agunt in celis: et nos de ipſis feſtum agamus in terris. Sexta eſt

ꝓpter ꝓcurationē nr̄i honoris. Cum em̄ ſctōs honoramus tūc noſtrā rē agim⁹ ⁊ nr̄m honōrē procuram⁹ q2 coꝝ feſtiuitas eſt nr̄a dignitas. Nā cū honoram⁹ frēs noſtros honoram⁹ noſipſos: charitas namq3 facit oīa eſſe cōīa oīa quidē nr̄a ſunt celeſtia terreſtria ⁊ eterna. C. ¶ Preter aūt has rōnes ponit al's rōnes. Joā. damaſce. in lib. iiij. c. vij. ſcʒ quare ſcti pariter coꝝ corpa ſiue coꝝ reliq̄e debeāt honorari. Quarū q̄dā ſumunt̄ q̄tū ad coꝝ dignitatē: q̄dā q̄tū ad corpoꝝ ipſoꝝ p̄cioſitatē. Dignitas aūt coꝝ vt ibidē dicit quadruplex eſt. Qm̄ ipſi ſunt amici dei: filij dei: heredes dei: et duces nr̄i. Et ponit iſtas autoritates. De p̄io Jo. xv. Jam nō dicam vos ſeruos ſʒ amicos ⁊c. De. ij. Joan. j. Dedit eis poteſtatē filios dei fieri. De tertio. Ro. viij. Si aūt filij ⁊ heredes ⁊c. De quarto ſic dicit. Quātū laborares vt ducem inuenires q̄ mortali te regi adduceret: ⁊ pro te ad ipm̄ ſermonē faceret. Duces igit̄ toti⁹ gn̄is hūani q̄ ad deū ꝓ nobis interpellatiōes faciūt: nōne honorandi ſunt. Utiq3 q̄dē honorādi ſunt tēpla erigētes deo et coꝝ memoriā venerātes. Alie ſummunt̄ quātū ad corporū ipoꝝ pretioſitatē. Et ponit idē dama. iiij. ⁊ Aug. addidit q̄ntā p quas manifeſtat̄ pretioſitas corporum ſiue reliquiarū ſctōꝝ. Ipa em̄ ſctōꝝ corpora fuerūt prōptuariū dei: tēplū xp̄i: alabaſtrū ſpūalis vnguēti fontes diuini ⁊ organū ſpūſſcti. P̄mo em̄ fuerūt prōptuariū dei. vn̄ dicit. Hi em̄ promptuaria dei pura cenacula facti ſunt. Scd̄o tēplū xp̄i vn̄ ſequit̄. Qm̄ p itellectū in corporib⁹ coꝝ habitauit de⁹ vt ait apl's. Neſcitis qm̄ corpora vr̄a tēplū inhabitantis in vobis ſpūſſcti ſunt: Deus aūt ſpūs eſt. Qualiter igit̄ nō honoranda aīata dei tēpla ⁊ aīata dei tabernacula ⁊c. De hoc etiā Chryſoſto. Homo in edificatiōe parietū delectat̄. Deus autē in cōuerſatiōe ſctōꝝ. Unde p̄s. Dn̄e dilexi decorē dom⁹ tue. Quē decorē. Nō quē diuerſitas marmorū ſplēdētiū facit: ſʒ quē p̄ſtat varietas viuentiū gratiarū. Ille decor carnē delectat: iſte viuificat animā. Ille pro tp̄e deijcit ⁊ decipit oculos: iſte aūt in ꝑpetuū edificat intellectū. Tertio alabaſtrū ſpūalis vnguēti: vn̄ ait. Unguētum boni odoris ex ſe manās ſctōꝝ reliq̄e tribuentes. Et nullus i hoc diſcrepat. Si em̄ ex rupe firma petra aqua in eremo emanauit: ⁊ ex maxilla aſini ſanſoni ſitiēti aqua venerat multo potius ex martyꝝ reliquijs vnguentū bn̄ oiēs emanare incredibile nequaq̄ eſt ſitiētib⁹ diuinā v̄tutē ad ipſoꝝ ſctōꝝ honorē. Quarto fontes diuini: vnde ait. Iſti viuētes in v̄itate cū libera p̄ntia deo aſſiſtūt. Fōtes nobis ſalutares dn̄ator xp̄s ſctōꝝ ſuoꝝ p̄buit reliquias multiformia bn̄ficia irrigātes. Quinto organū ſpūſſcti. Hāc rōnē aſſignat Aug. in lib. de ciui. dei dicēs. Nō ſunt contēnenda: ſed plurimū reuerēda ſctōꝝ corpa q̄b⁹ dū adhuc viuerent ſpūſſctus quaſi q̄buſdā organis ad oē opus bonū vſus eſt. Un̄ apl's. An experimētū q̄ritis eius q̄ in me loquit̄ xp̄s? Et de ſtephano d̄r q̄ nō poterāt reſiſtere ſapiētie ⁊ ſpūi q̄ loq̄bat̄ ⁊c. Item Amb. in examerō. Hoc eſt p̄tioſiſſimū q̄ hō diuine vocis fit organū ⁊ corporalib⁹ labijs exprimit celeſte oraculū. D. ¶ Tertio inſtituta eſt ꝓpter negligētiarū expiationē. Licet em̄ paucoꝝ ſctōꝝ feſta agam⁹ adhuc: tn̄ illa pauca negligēter ſepe agim⁹: ⁊ multa ibidē ꝑ negligētiā vel ignorātiā omittimus. Si igit̄ in alijs ſolēnitatib⁹ ſctōꝝ quas egimus aliq̄d negleximus: in hac generali feſtiuitate ſupplere poſſumus: ⁊ de negligentia nos purgare volem⁹. Hec ratio tangi videt̄ in ſermone qui hac die ꝑ eccleſias recitatur in quo ſic d̄r. Decretū eſt vt hac die ſctōꝝ omniū memoria habeatur vt quicq̄d humana fragilitas per ignorantiā vel ꝑ negligētiam ſeu per occupationē rei ſingularis in ſolēnitatibus ſanctoꝝ minus bene peregiſſet in hac ſancta obſeruatione ſoluatur. Notādum autē q̄ quadruplex eſt differētia ſctōꝝ noui teſtamēti quos per anni circulū colim⁹ ⁊ quos hodierna die inſimul recolimus vt ea q̄ negligenter fecim⁹ ſuppleam⁹: ſcʒ apli. martyres. confeſſores. ⁊ virgines. Et hic ſm̄ Rabanū ꝑ quatuor mūdi partes ſignificant̄. Per orientem apli: per meridiem martyres: per aquilonē cōfeſſores: ꝑ occidentē v̄gines. Prima igitur differētia eſt apl'oꝝ: quoꝝ dignitas ⁊ excellētia manifeſtatur ex eo q̄ oēs alios ſctōs in quatuor excedūt. P̄mo in preeminentia dignitatis. Ipſi em̄ ſunt ſapientes principes eccleſie militantis: potentes acceſſores eterni iudicij: dulces paſtores dn̄ici gregis. Bern̄. Tales decebat humani gn̄eris paſtores ⁊ doctores cōſtitui qui ⁊ dulces eſſent: ⁊ potētes ⁊ ſapiētes dulces vt me bl̄ādē ⁊ miſericorditer ſuſciperēt: potētes vt fortiter protegerēt: ſapientes vt ad vitā ⁊ per viā ducerent: que ducit ad ciuitatē ſupernā. Scd̄o in p̄eminentia p̄tātis. De quorum poteſtatis p̄eminētia ſic dicit Augu. aplis deus dedit poteſtatē ſup naturā: vt eā curarēt ⁊ ſuper demones vt eos euerterēt: ſuper elemēta vt ea mutarent: ſup aīas vt ipſas a peccatis ſoluerent: ſup mortē vt ipſam cōtēnerent: ſup angelos vt corpus dn̄icū cōſecrarent. Tertio in prerogatiua ſanctitatis. Un̄ ꝓpter coꝝ maximā ſanctitatē ⁊ gratiarum plenitudinem: vita vt cōuerſatio xp̄i in eis tanq̄ in ſpeculo relucebat: ⁊ cognoſcebatur in eis ſicut ſol in ſuo ſplēdore: ſicut roſa in ſuo odore: ſicut ignis in ſuo calore. De hoc dicit Chryſo. ſuper Mattheū. Miſit xp̄s apoſtolos quaſi ſol radios ſuos: quaſi roſa ſuauitatis ſue odorē: quaſi ignis ſcintillas ſuas diſperſit vt ſicut ſol in radijs ſuis apparet: ſicut roſa in odoribus ſuis ſentit̄: ſicut ignis i ſcintillis ſuis aſpicitur: ſic in illorum virtutibus xp̄i potentia cognoſcatur. Hec Chryſoſtomus. Quarto in efficacia vtilitatis. De quorum efficacia ſic dicit Augu. loquens de apoſtolis. Ex abiectiſſimis: ex imperitiſſimis: ex pauciſſimis nobilitantur: illuminātur: multiplicant̄ dulciſſima eloquia: perclariſſima ingenia: copioſiſſima agmina: mirabileſq3 peritias autoꝝ facundorum atq3 doctorū ſubiugant xp̄o. Scd̄a differentia eſt martyꝝ. Quorum dignitas ⁊ excellētia manifeſtatur: ex eo q̄ paſſi ſunt multipliciter vtiliter ⁊ conſtanter. Multipliciter quoniā preter martyriū ſanguinis paſſi ſunt triplex aliud martyrium ſine ſanguine. De quo triplici martyrio dicit Bernar. Triplex eſt martyriū ſine ſanguine ſcʒ parcitas in vbertate quam habuit Dauid: largitas in paupertate: quam exhibuit Thobias ⁊ vidua caſtitas in iuuentute qua vſus eſt Joſeph in egypto. Scd̄m autē Grego. triplex eſt martyrium ſine ſanguine. ſ. patientia aduerſorum. Unde dixit. Sine ferro martyres eſſe poſſumus: ſi patientiā in animo veraciter cuſtodimus. Compaſſio afflictorū. vnde dicit. Qui dolorē exhibet in aliena neceſſitate crucem portat in mēte. Dilectio inimicorū. vn̄ dicit. Ferre contumelias odientē diligere martyriū eſt in occulta cogitatione. Scd̄o vtiliter. Que vtilitas ex parte ipſoꝝ martyrum eſt oīm pctōꝝ remiſſio: meritoꝝ cumulatio: ⁊ eterne glorie ꝑceptio. Iſta pretio ſui ſanguinis ſibi emerūt: ⁊ ideo eoꝝ ſanguis dicit̄: pretioſus. i. pretio plenus. De premio ⁊ ſcd̄o dicit Aug. de ciuitate dei. Quid eſt p̄tioſius q̄ mors ꝓpter quam delicta dimittunt̄ ⁊ merita cumulant̄. Idem ſuper Jo. Pretioſus eſt ſanguis xp̄i ſine pretio fecit: tn̄ ipſo ſuorū ſanguinē pretioſum pro quib⁹ dedit ſanguinē in preciū. Nam ſi ſuorū ſanguinem nō faceret pretioſum nō diceret̄ pretioſa in cōſpe-

ſpectu dñi ⁊c. Itẽ Cypria. Martyrium eſt delictorũ fi-
nis: periculi terminus: dux ſalutis: patiẽtie magr: do-
mus vite. De tertio Bern. Tria ſunt q̄ morte ſctõrum
faciunt pretioſam: quies a labore: gaudium de nouita
te: ſecuritas de eternitate. Ex parte nr̃a duplex eſt vti-
litas qꝛ dati ſunt nobis in exemplar ad certãdũ. Chry
ſo. Tu xp̄iane delicat⁹ es miles: ſi putas te poſſe ſine
pugna vincere: ſine certamine triumphare: exerce vi-
res fortiter: dimica atrociter: in prelio iſto ↄcerta: cõſi
dera pactum: cõditionẽ attẽde: militiã noſce: pactum
qḋ ſpopondiſti: cõditionem quam accepiſti: militiam
cui nomẽ dediſti. Hoc eñi pacto cũcti pugnauerũt hac
conditione vniuerſi vicerunt: hac militia triũphauerũt
Hec Chryſoſt. Secundo dati ſunt nobis in patronos
ad auxiliandum. Adiuuant eñi nos ⁊ meritis ſuis, et
orationibus ſuis. De primo. Auguſti. O immenſa dei
pietas martyrum merita noſtra vult eſſe ſuffragia: il-
los examinat vt nos erudiat: illos conterit vt nos acq
rat: illorum cruciatꝰ nos noſtros vult eſſe profectus. De
ſcḋo. Hiero. contra vigilantium. Si apoſtoli ⁊ marty-
res adhuc in corpore poſiti poſſunt orare ꝓ ceteris qñ
de ſe adhuc deberent eſſe ſoliciti quanto magis poſt co
ronas: victorias ⁊ triumphos: Vnꝰ hõ moyſes impe-
trauit veniam a deo ſexcentis milibus armatorũ. Et
ſtephanus paulo ⁊ multis alijs veniam obtinuit. Sꝫ
poſtq̄ cũ xp̄o eſſe ceperũt multomagis poſſunt. Pau
lus apl̃s. cclxxvj. ſibi dicit in naui alas condonatas: ⁊
poſtq̄ reſolutus cepit eſſe cũ xp̄o multomagis poteſt.
Tertio conſtanter. Aug. Framea eſt aĩa martyris ſplẽ
dida charitate: acuta veritate dei pugnantis vibrata
virtute: que bella fecit: que contradicẽtiũ cateruas re-
darguendo ſuperauit: percuſſit infeſtos: proſtrauit ad-
uerſos. Item. Chryſoſto. Torti torquentibus fortiores
ſteterunt ac laniantes vngulas, laniata membra vice-
runt. E. ¶ Tertia differentia eſt cõfeſſorꝫ quorũ digni-
tas ⁊ excellentia manifeſtatur ex eo qḋ deum confeſſi
ſunt tribus modis. ſ. corde: ore: ⁊ opere. Confeſſio autẽ
cordis non ſufficit ſine ↄfeſſione oris: ſicut ꝓbat chry-
ſo. quatuor rõnibꝰ ſuper Mattheũ. Quantũ ad primã
ſic dicit. Radix cõfeſſionis fides eſt cordis: cõfeſſio aũt
fructus eſt fidei. Sicut ergo quãdiu radix eſt viua in
terra neceſſe eſt vt aut ramos producat aut folia. Si
autem non ꝓduxerit ſine dubio intellige qꝛ radix i ter
ra ſiccata eſt. Sic q̄diu fides cordis integra eſt ſemꝑ
germinat confeſſionem in ore. Si aũt confeſſio marci
da fuerit oris intellige ſine dubio qꝛ fides cordis eiꝰ iã
ante ſiccata eſt. Quantũ ad ſecundam ſic dicit. Si ti-
bi ꝓdeſt corde credere ⁊ corã hoibus nõ confiteri: ergo
⁊ infideli hypocrite confiteri xp̄m ꝓdeſt: etiã ſi corde
non credat. Si aũt ille nihil ꝓficit ſine fide confitens:
nec tu proficis credendo ſine cõfeſſione. Quantum ad
tertiã ſic dicit. Et ſi ſufficit xp̄o qꝛ cognoſcis eum etiaꝫ
ſi confeſſus eum non fueris coram hominibus: ergo ⁊
tibi ſufficiat qꝛ cognoſcit te xp̄s etiam ſi confeſſus non
fuerit te coram deo. Si autem tibi nõ ſufficit cognitio
eius: nec illi ſufficit cognitio tua. Quantuꝫ ad quartã
ſic dicit. Si eñi ſufficeret tibi fides cordis: cor tantum-
mõ tibi deꝰ creaſſet. Nũc aũt ⁊ os tibi deus creauit: vt
corde credas ⁊ ore confitearis. Tertio cõfeſſi ſunt deũ
opere. Qualiter autem quis deum opere confiteaturꝰ
aut neget oſtendit Hierony. in originali ſuper illḋ. Cõ
fitentur ſe deum noſſe dicens. Chriſtus eſt ſapiẽtia: iu-
ſtitia: veritas: ſanctitas: fortitudo. Negaṫ per inſipien
tiam ſapientia: per iniquitatem iuſtitia: per mẽdaciũ
veritas, per turpitudinem ſanctitas, per imbecillitatẽ
animi fortitudo. ⁊ q̄tieſcunq; vincimur vitijs atq; pec-
catis toties deum negamus: ⁊ ecõuerſo quoties bene
quid agimus deum confitemur. Quarta differẽtia eſt
virginum. Quarum dignitas ⁊ excellentia manifeſta
tur: primo qꝛ ipſe ſunt ſponſe eterni regis. Ambro. pul
chritudinem quis poteſt maiorem exiſtimare decore
eius que amatur a rege probaṫ: a iudice dedicaṫ: a deo
ſemper ſponſa ſemper innupta. Secundo qꝛ compara
tur angelis. Ambro. Virginitas conditionem huma-
ne nature ſupergrediṫ per quam homines angelis ſo-
ciantur. Maior tñ eſt victoria virginum q̄ angelorũ.
Angeli eñi ſine carne viuunt. Virgines vero in carne
triumphant. Tertio qꝛ illuſtriores ſunt fidelibus vni
uerſis. vnde Cypria. Virginitas eſt flos eccl̃aſtici ger
minis decus atq; ornamentum gratie ſpũalis: leta in
doles laudis ⁊ honoris: opus integrũ atq; incorruptũ
dei imago ruꝛſus ad ſanctimoniaꝫ dei illuſtrior: por-
tio gregis xp̄i. Quarto qꝛ preferunṫ coniugatis. Hec
aũt excellentia quã hꝫ virginitas reſpectu copule con
iugalis patꝫ ex multiplici comparatione ad illã: illa eñi
impregnat ventrem iſta mẽtẽ. Aug. Generoſius elegit
in carne vitã iam imitari angelorꝫ q̄ ex carne numerꝫ
augere mortaliũ. Eſt aũt vberior feliciorq; fecunditas
nõ ventre graueſcere: ſed mẽte grandeſcere. Illa partu
rit filios doloris: iſta filios gaudij ⁊ exultationis. Au-
gu. Ipſa ↄtinẽtia nequaq̄ ſterilis eſt: ſed fecunda mr
filiorꝫ gaudiorꝫ de marito te dñe. Illa filijs replet terrã
iſta celũ. Hiero. Nuptie terram implẽt: virginitas pa-
radiſum. Illa autem eſt multe ſolicitudinis: iſta quietis
Gilbertus. Virginitas eſt curarũ ſilentiuꝫ: pax carnis
redemptio vitiorꝫ: principatus virtutũ. Illa eſt bonũ:
iſta melius. Hiero. ad pãmachiũ. Tm̃ eſt iter nuptias
⁊ virginitatẽ q̄tum inter nõ peccare ⁊ benefacere imo
vt leuius dicã q̄tũ inter bonũ ⁊ melius. Illa cõparaṫ
ſpinis: iſta roſis. Hiero. ad Euſtochiuꝫ: laudo nuptias
ſed qꝛ mihi virgines generant. Lego de ſpinis roſam:
de terra aurũ: de cõcha margaritam. Quinto qꝛ mul-
tis gaudẽt priuilegijs. Ipſe nãq; virginis coronã au-
reolam habebũt: cãticũ nouũ ſole cantabũt: veſtimen
tis eiſdem cũ xp̄o gaudebũt: poſt ipm agnuꝫ ſemꝑ am-
bulabunt. F. ¶ Quarto ⁊ vltimo inſtituta eſt propter
faciliorẽ orõnũ noſtrarꝫ impetrationem: vt ſicut omnes
ſanctos vniuerſalr̃ hac die honoramus: ſic ⁊ ipſi oẽs
ꝓ nobis inſimul intercedant: vt ſic dei miãm facilius
impetremus. Si eñi impoſſibile eſt multorꝫ p̄ces non
exaudiri: conſtat: qꝛ impoſſibile valde erit oim ſancto-
rum ꝓ nobis orantium preces nõ exaudiri. Hec rõ in
orõne tangiṫ cũ dr. Deſideratam nobis tue ꝓpitiatio-
nis abundantiam multiplicatis interceſſoribꝰ largia
ris. Intercedũt eñi ſancti pro nobis merito ⁊ affectu.
Merito, dũ nobis eorꝫ merita ſuffraganṫ. Affectu dum
vota noſtra cupiũt adimpleri: qḋ tñ nõ faciunt niſi vo-
luntate dei adimplenda didicerint. Qḋ aũt in hac die
oẽs ſancti ad intercedendũ vniuerſalr̃ pro nobis con-
ueniant: oſtendiṫ in quadam viſione q̄ ſequẽti ãno ab
huius ſolennitatis inſtitutione contigiſſe narraṫ. Cuꝫ
eñi in hac die cuſtos eccleſie. ſ. petri ex deuotione oĩa
altaria circuiiſſet: ⁊ omnium ſanctorum ſuffragia im-
ploraſſet ⁊ demũ ad altare ſancti petri rediſſet ibi pau
lulũ cõquieſcẽs extra ſe rapiṫ. Et ecce vidit regem re-
gum in ſublimi ſolio conſiſtentẽ: ⁊ oẽs angelos in eiꝰ
circumitu commorantes. Tunc virgo virginum in dia-
demate prefulgenti aduenit quã innumerabilis mul-
titudo virginũ ⁊ ↄtinentiũ ſequebaṫ: huic rex ꝓtinus
aſſurrexit ⁊ poſito ſolio iuxta ſe ſedere fecit. Poſt hoc
aduenit quidã veſtitꝰ pilis camelorꝫ quẽ ſeq̄baṫ mul-
titudo venerabiliũ ſeniorꝫ. Deinde aduenit ⁊ aliꝰ pon-

tificali habitu decoratus quē aliquoꝝ cohors in habi-
tu cōſimili ſequebaꝛ. Poſtea vero ꝓceſſit innumera-
bilis multitudo militū poſt quos aduenit turba diuer
ſarū gētium infinita. Oēs igr̄ ante regis ſolium adue
nerunt ⁊ ipm̄ flexis genib⁹ adorauerunt. Is aūt q̄ i pō
tificali habitu erat matutinas ceteris ꝓſequētib⁹ in-
choauit. Angelus autem q̄ ꝑdictū cuſtodem ducebat
eidē viſionem expoſuit aſſerens virginē in prima acie
mrēm dei eſſe veſtitū de pilis cameloꝝ ioānē baptiſtā
cū pꝛiarchis ſimul ⁊ ꝓphetis: pōtificali ornatū hitu
petrū cū ceteris aplīs: milites: martyres turbā reliquā
cōfeſſoꝛes. Qui id oēs aū regē venerāt vt ꝓ honore ſi-
bi hac die a mortalib⁹ exhibito grās agerēt: ⁊ ꝓ orbe
vniuerſo orarēt. Deinde ad locū aliū ipz duxit ⁊ vtriuſ
q̄ ſex⁹ hoīes alios in ſtratis aureis alios i mēſis gau-
dentes diuerſis delitijs: alios nudos ⁊ inopes auxiliū
mēdicātes oñdit. Dixit aūt hunc locū purgatoriū eſſe:
abundātes xo aīas illas eē qb⁹ ab amicis ꝑ multa ſuf
fragia copioſe ſubueniebaꝛ: egētes xo eſſe quoꝝ cura
nullatenus habebaꝛ. Iuſſit ḡ vt oīa iſta ſummo ponti
fici intimaret vt poſt feſtum oīm ſctōꝝ diem ſtatueret
animarū vt ſaltem gn̄alia ſuffragia ꝓ illis illa die fie-
rent qui ſpecialia habere nequirent.

¶ De cōmemoratiōe oīm fideliū defunctoꝝ. clix. A.

Commemoratio oīz fideliū defū-
ctoꝝ hac die in eccleſia fieri inſti
tuta eſt vt gn̄alibus beneficijs adiu-
uētur qui ſpecialia habere nō preua-
lent: ſicut in predicta reuelatione mō
ſtratum eſt. Ait quoq̄ petr⁹ damiani
q̄ ſanct⁹ odilo abbas Cluniacēſ. cō-
periens q̄ apd vulcanū ſicilie crebro
voces ⁊ vlulat⁹ demonū audiebaꝛ:
plāgentiū q̄ aīe defunctoꝝ ꝑ eleemo
ſynas ⁊ oꝛones de eoꝝ manib⁹ eripie
baꝛ in ſuis monaſterijs ordinauit vt poſt feſtū oīum
ſctōꝝ fieret cōmemoratio defunctoꝝ qd fuit poſt ab oī
eccleſia approbatū. De duobus aūt hic ſpālr videri pōt.
Primo de ipſis purgādis. Scdo de eorum ſuffragijs.
Circa primū tria vidēda ſunt. Primo q̄ ſunt illi q̄ pur
gaꝛ. Scdo per quos purgaꝛ. Tertio vbi purgantur
Illoꝝ aūt qui purgaꝛ tria ſunt gn̄a. Primi q̄ ſatiſfa-
ctione ſibi iniuncta nōdū cōpleta decedunt. Verumtñ
ſi tātā haberēt cordis ꝯtritionē q̄ ſufficeret ad delēduz
pctm̄ liberi ad vitā trāſirent ēt ſi ſatiſfactionē minime
cōpleſſent: q2 cōtritio eſt maxima ꝓ pctō ſatiſfactio: ⁊
maxima pctī delētio. Hiero. apd deū nō tā valet men-
ſura tpis q̄ doloris: nec tā abſtinētia ciboꝝ q̄ mortifi-
catio vitioꝝ. Sed q̄ nō adeo ꝯteruꝛ ⁊ aū cōpletionem
pnīe moriuꝛ: igne purgatorij grauiſſime puniuntur:
niſi forte eoꝝ ſatiſfactio ab aliquib⁹ charis ſuis perfi-
cienda aſſumaꝛ. Ad hoc tamē q̄ predicta cōmutatio
valeat q̄tuor requiruꝛ. Primū ex parte cōmutātis. ſ.
eius autoritas: quia de ſacerdotis autoritate dꝫ fieri.
Secundum eſt ex parte illius pro quo fit commutatio
ſcꝫ eius neceſſitas: q2 in tali ſtatu dꝫ eſſe quod per ſe ſa
tiſfacere non valeat: ſed adiuuari indigeat. Tertiū eſt
ex parte illius in quem fit commutatio ſcꝫ charitas:
quia neceſſe eſt ipm̄ eſſe in charitate que faciat ipſam
ſatiſfactionem eſſe meritoriaꝫ ⁊ ſatiſfactoriā. Quartū
eſt ex parte pene. ſ. debita proportionabilitas: vt videlicꝫ
minor pena commutetur in maiorem: q2 plus ſatiſfa
cit deo pena propria quam aliena. Eſt enim triplex pe
na: vna propria ⁊ voluntaria: ⁊ hec maxime ſatiſfacit.
Scda eſt propria ⁊ nō voluntaria que eſt in purgato-
rio. Tertia eſt voluntaria: ſed non propria ſicut eſt in
ꝑdicta cōmutatione: ⁊ hec minus ſatiſfacit q̄ prima
ex eo q̄ non eſt propria: ⁊ magis q̄ ſcda ex eo qd eſt vo
luntaria. Verſitamē ſi iſte ꝓ quo ſatiſfactio eſt aſſum-
pta decedit: nihilominus tñ in purgatorio cruciaꝛ: ſed
tñ ꝑ penā quam ipſe ſuſtinet ⁊ quā alij ꝓ eo ſoluunt ci
tius liberaꝛ: qm̄ dns ⁊ penā ſuam ⁊ penā illoꝝ in ſortē
computat. Unde ſi debuit in purgatorio penā duorum
mēſium ſuſtinere talr ſic poterit iuuari q̄ liberabitur
vno mēſe. Nunq̄ tñ inde eripiꝛ quouſq̄ debitum ſit ſo
lutum. Quo ſoluto illud qd ſoluitur deinceps eſt ipſi⁹
q̄ facit ⁊ in ſinum eius conuertiꝛ: ⁊ ſi ipſe non indiget
conuertiꝛ in ſinū eccl'ie vel valet aliis q̄ in purgatorio
ſunt. ¶ Scdi q̄ in purgatoriū deſcēdunt ſunt qui ſatiſ-
factionē quidem iniunctam cōpleuerunt: ſꝫ tñ illa pe-
na ꝓpter ignorantiam vel negligentiā ſacerdotis non
fuit ſufficiēs. Hi eñ niſi magnitudo cōtritionis ſup-
pleat totū in purgatorio cōplebūt qd minus in hac vi
ta fecerunt. Deus eñ q̄ modos ⁊ mēſuras pctōꝝ ⁊ pe-
narum nouit addit penam ſufficientē ne aliqd pecca-
tū impunitū remaneat. Uñ pnīa iniūcta aut eſt maior
aut equalis aut minor. Si maior tūc illud qd pl⁹ fece
rit cedit ei ad augmētū glīe. Si equalis tūc ſufficit ad
dimiſſionē toti⁹ culpe. Si minor tunc illud qd reſtat
ſuppleꝛ ex vtute diuine iuſtitie. De his xo q̄ in fine pe-
nitet audi q̄d Aug. ſentiat. Baptizatus ad horā ſecur⁹
hinc exit: fidelis bñ viuens ſecur⁹ hinc exit: agēs peni
tentiā ⁊ recōciliat⁹ cum ſan⁹ eſt ſecur⁹ hinc exit: agēs
pnīam ad vltimū ⁊ recōciliat⁹ ſi ſecur⁹ hinc exit: ego
non ſum ſecurus: ergo tene certū ⁊ dimitte incertum.
Hec aūt ideo dicit Aug. q2 tales cōſueuerunt poti⁹ pe
nitere ex neceſſitate q̄ ex voluntate potius timore pe
ne q̄ amore glorie. ¶ Tertij qui in purgatoriū deſcen
dūt ſunt q̄ lignū/ fenū/ ⁊ ſtipulā ſecū ferunt: qui. ſ. circa
ſuas diuitias infra tñ deum carnali tenentur affectu.
Affectiones eñ carnales qb⁹ dediti ſunt domib⁹: ꝯiu-
gibus: poſſeſſiōib⁹: ita tñ aūt nil deo ꝑponāt illis trib⁹
ſignificaꝛ. Qui ſm ſuos amandi modos vel diutius
vt lignū vel minus vt fenū vel minimū vt ſtipula cre
mabuntur. Qui ignis ſicut dicit Aug. ⁊ ſi eternus nō
ſit: miro tñ modo eſt grauis: excellit eñ oēm penā quā
vnq̄ paſſus eſt aliqs in hac vita. Nunq̄ in carne inuē
ta eſt tanta pena: lꝫ mirabilia martyres paſſi ſint tor-
menta. B. ¶ Circa ſcdm ꝑ quos. ſ. purgaꝛ: ſciendum
q̄ illa purgatio ⁊ punitio fit per malos angelos ⁊ non
ꝑ bonos. Boni eñ angeli nō vexāt bonos: ſꝫ boni ma-
los ⁊ mali bonos: ⁊ mali malos. Pie tñ credēdū eſt q̄
boni angeli fratres ⁊ ꝯciues ſuos frequēter viſitant ⁊
conſolaꝛ ⁊ vt patiēter ſufferāt exhortaꝛ. Habēt etiā
aliud conſolationis remedium ex eo. ſ. q̄ certi glīam
futuram expectant. Habent eñ certitudinem de glīa:
minorē tñ q̄ illi qui ſunt in patria: ſed maiorem q̄ illi
q̄ ſunt in via. Certitudo eñ illorum q̄ ſunt in patria ē
ſine expectatione ⁊ timore: q2 nec illam futuram expe
ctant cū preſentem habeant: nec illam decetero amit-
tere formidant. Certitudo aūt illoꝝ q̄ ſunt in via ꝯcon-
trario eſt. Sed certitudo illoꝝ q̄ ſunt in purgatorio me
dio mō eſt. Eſt eñ cum expectatione: q2 ipſam futuraꝫ
expectant ſed eſt ſine timore q2 cum habeant liberu ar-
bitrium confirmatum decetero ſe peccare nō poſſe co-
gnoſcunt. Habent etiam aliā cōſolationem qm̄ pro ſe
ſuffragia fieri credūt. Forte tñ verius credendū eſt qd
illa punitio nō fit ꝑ malos angelos ſed diuina iuſtitia
iubēte ⁊ flatu eius ſuccendēte. Circa tertiū vbi ſcꝫ pur
gantur: ſciendū eſt q̄ purgantur in quodam loco iuxta
infernum poſito qui purgatoriū dr̄ ſm poſitionē pluri
moꝝ ſapientū: lꝫ alijs videaꝛ q̄ ſit in aere vel in torri-

da zona. Sʒ tñ ꝑ diuinā diſpenſationē diuerſa loca di-
uerſis aīab⁹ aliqñ deputanꝭ: ⁊ hoc multiplici de cauſa
ſ. aut ꝓpter eoꝝ leuē punitionē: aut ꝓpter eoꝝ celerio-
rē liberationē: aut ꝓpter noſtrā inſtructionē: aut ꝓpꝭ
culpe in loco perpetrationē: aut ꝓpter alicuius ſancti
orōnē. Primo ꝓpter eoꝝ leuē punitionē ſicut aliqb⁹
ſm Greg. reuelatū eſt aīas qſdā in vmbra punitas eē.
Scḋo ꝓpꝭ eoꝝ celeriorē liberationē: vt. ſ. poſſint aliis
ſuā indigentiam reuelare ⁊ ab eis ſuffragia petere: et
ſic celeri⁹ de pēa exire ſicut legiꝭ ꝙ qdā piſcatores bti
theobaldi in autūno fruſtū magnū glaciei ꝓ piſce prē-
diderunt: de quo magis ꝙ̄ de piſce gauiſi ſunt maxime
qꝛ eṗs dolore pedū laborabat ipſam glaciē ei⁹ pedib⁹
ſuppoſuerūt: ⁊ magnū ei refrigeriū preſtabat. Quadā
vero vice de glacie hoīs vocē audiuit: qꝛ ab eṗo adiu-
ratus qs eēt dixit. Sū quedā aīa q̄ hoc in gelicidio ꝓ
peccatis meis affligor: ⁊ liberari poſſem ſi. xxx. miſſas
ſine interuallo. xxx. diebus continuis diceres. Qui cuꝫ
miſſarū medietatē dixiſſet ⁊ ſe iā ad miſſam aliā ꝑpa-
raſſet diabolica ſuggeſtione cōtigit ꝙ fere oēs hoīes il-
lius ciuitatis inter ſe bella mouerēt. Vñ vocatus eṗs
ad ſedandā diſcordiā ſacras deponens veſtes miſſam
illa die ꝑtermiſit. Iterū reincipiēs ⁊ iaꝫ duas partes cō-
plens exercit⁹ magn⁹ vt videbaꝭ ciuitatē obſedit: ⁊ cō-
pulſus miſſe offīm intermiſit. Et deinde reincipiēs cuꝫ
oēs miſſas vltima excepta dixiſſet ⁊ vltimā inchoare
vellet tota villa ⁊ domus eṗi vt videbaꝭ accēſa eſt. cui
cū ſerui dicerent vt miſſam intermitteret ille dixit. Si
tota villa cremari deberet miſſam nō dimitterē. Qua
celebrata glacies ꝓtinus reſoluta eſt ⁊ ignis quē ſeui-
diſſe credebant tanq̄ fantaſma receſſit ⁊ nullū dānuꝫ
intulit. Tertio ꝓpter noſtrā inſtructionē: vt. ſ. magnaꝫ
penam poſt hanc vitā infligi peccantib⁹ cognoſcam⁹:
ſicut pariſi⁹ contigiſſe legitur. Magꝭ em̄ ſilo vt ait cā-
tor pariſienſis quedā ſcholarē ſuum ſociū egrotantem
obnixe rogauit vt poſt mortem ad ſe rediret ⁊ ſtatum
ſuum renūtiaret. Poſt aliquot igiꝭ dies ſibi apparuit
cū cappa de pergamēo tota de ſophiſmatib⁹ deſcripta
⁊ intus flamma ignis tota ꝯtecta. Qui requiſitus a ma-
giſtro quiſnā eſſet ait. Ille vtiqꝫ ſum qui ad te redire ꝓ-
miſi. Qui de ſtatu ſuo requiſitus ait. Hec cappa plus
ſuper me ponderat ⁊ plus me premit q̄ ſi vnam turriꝭ
ſuper me haberem ⁊ eſt mihi data vt eam portem pro
gloria quā in ſophiſmatib⁹ habui. Porro flāma ignis
qua cooperta eſt pelles ſunt delicate ⁊ varie quas fere
bā. q̄ flamma me cruciat ⁊ exurit. Sed cū magiſter il-
lam penam facilē iudicaret dixit ei defunctus vt ma-
nū oſtenderet: ⁊ ſic facilitatē ſue pene ſentire poſſet. cū-
qꝫ manū extendiſſet ille guttā vnā ſui ſudoris dimiſit
q̄ predicti magiſtri manū quaſi ſagitta citius ꝑforauit
ita ꝙ cruciatū mirabilē ſenſit ⁊ ait. Talis ſum totus.
Ille igꝭ magꝭ ex illius pene acerbitate perterritus ſe-
culū deliberauit deſereret religionē intrare. Vñ mane
ſcholaribus congregatis hos verſus cōpoſuit. Linquo
coax ranis: cras coruis: vanaqꝫ vanis. Ad logicā pgo:
q̄ mortis non timet ergo. ⁊ ſic ſclm deſerens ad religio-
nem confugit. Quarto ꝓpter culpe in loco perpetra-
tionem: ſic aliqñ ſm Aug. aīe puniunꝭ in locis in qb⁹
deliquerunt ſicut pꝫ per illud exēplū qḋ recitat Greg.
in quarto dialogoꝝ. Quidā nāqꝫ preſbyter dū balneū
frequētaret quedam virū incognitū ad ſuum obſequꝫ
ꝑparatum inuenit qui ſemꝑ ſibi ſedule miſtrabat. qui
dum quadam die ꝓ bñdictione ⁊ laboris mercede quē-
dam panem benedictum ſibi exhiberet: ille merēs re-
ſpondit. Mihi iſta quare das pater? Iſte panis ſanct⁹
eſt: ego autem hunc manducare non poſſum. Ego em̄

aliqñ hui⁹ loci dñs fui: ſꝫ ꝓ culpis meis hic poſt mortē
meā deputatus ſum. Sꝫ qſo vt oīpotēti deo hūc panē
ꝓ peccatis meis offeras. Tūc ſcias te exauditū cognoſce cū
huc ad lauādū veneris ⁊ me minime inueneris. Preſ-
byter aūt per vnam hebdomadā ſalutarē ꝓ eo qͦtidie
obtulit hoſtiam. Et reuerſus eum iam minime inuenit.
Quinto ꝓpter alicuius ſancti oratione. Sicut legitur
ꝙ ſanctus patricius in quodam loco in terra qbuſdaꝫ
purgatoriū impetrauit. Cui⁹ hiſtoriā poſt feſtū ſancti
benedicti reperies. C. ¶ Circa ſcḋꝫ qḋ eſt de ſuffragiis
tria ſunt videnda. Primo de ipſis ſuffragiis que fiūt.
Scḋo de his ꝓ quibus fiunt. Tertio de his per quos
fiunt. Circa ſuffragia q̄ fiunt notandū ꝙ quatuor ſunt
gña ſuffragioꝝ que maxime defunctis ꝓſunt. ſ. fideliuꝫ
⁊ amicoꝝ oratio: eleemoſynaruꝫ largitio: ſalutaris ho-
ſtie immolatio: ⁊ ieiuniorūꝫ obſeruatio. Quod primū
genus ſuffragioꝝ. ſ. amicoꝝ oratio eis proſit patet per
exemplum de paſchaſio. De quo Greg. in. iiii. lib. dialo-
gorum narrat ꝙ cum vir mire ſanctitatis ⁊ virtutis ex-
titerit: ⁊ duo tunc in ſummos pontifices electi fuiſſent
ſed tñ poſtmodū in vnū eccl'ia conueniſſet ipſe tamen
paſchaſius quaſi ex errore alium ſemꝑ pretulit: ⁊ ī hac
ſnīa vſqꝫ ad mortem permāſit. Qui cū eſſet defunct⁹ ⁊
dalmaticam feretro ſuperpoſitā demoniacus tetigiſ-
ſet ſtatim ſanatus eſt. Poſt multum vero tpis cū ger-
manus capuanus eṗs balneum ob gratiā ſanitatis pe-
tiſſet predictū paſchaſium diaconē ſtantē ⁊ obſequētē
inuenit. Quo viſo vehementer extimuit ⁊ ⁊ quid illic
tantus vir faceret inquiſiuit. Qui ꝓ nulla alia cauſa
ſe in illo loco penali deputatum aſſeruit niſi qꝛ in illa
tali cauſa plus iuſto ſenſit. Et addidit dicens. Queſo
te ꝓ me dñm deprecare. Atqꝫ in hoc cognoſces ꝙ exau-
ditus ſis: ſi huc rediens me non inueneris. Qui cuꝫ ꝓ
eo oraſſet: ⁊ illuc poſt paucos dies rediſſet: predictum
paſchaſium in eodem loco minime inuenit. Petr⁹ qꝫ
Cluniacēſ. ait ꝙ cum quidam ſacerdos quotidie pro
mortuis celebraret: ex hoc apud eṗm accuſatus ab of-
ficio eſt ſuſpenſus. Cū aūt eṗs in magna ſolennitate ꝑ
cimiterium ad matutinas pgeret: ꝯ illū mortui ſurre-
xerunt dicentes. Iſte eṗs nullas miſſas nobis dat. In-
ſuper ſacerdotem noſtrū nobis abſtulit: ſed certe niſi
emendauerit morieꝭ. Qui ⁊ ſacerdotem abſoluit ⁊ li-
benter pro mortuis deccetero celebrauit. Quam grate
etiam ſint defunctis orationes viuoꝝ pꝫ per hoc: qm̄
quidam vt refert cātor pariſienſis dū ꝑ cimiteriū trāſi-
ret: ſemper pſalmū de ꝓfundis dicebat pro defunctis.
Qui cū ab inimicis per cimiteriū fugiens inſequereꝭ
continuo mortui ſurrexerūt ⁊ vnuſquiſqꝫ inſtrumentū
ſui officiꝫ in manu habebat. ⁊ ſic ipm̄ viriliter defende-
runt ⁊ inimicos territos fugauerūt. Qḋ vo ſcḋm gen⁹
ſuffragioꝝ. ſ. eleemoſynarū largitio: eis proſit manife-
ſte haberi pōt ex eo ꝙ ī lib. machabeoꝝ legiꝭ. Qm̄ vir
fortiſſimus iudas collatione facta. xii. milia dragmas
argenti miſit hieroſolymā offerri eas ibi ꝓ peccatis mor-
tuoꝝ iuſte ⁊ religioſe de reſurrectiōe cogitans. Quātū
etiā eleemoſyne defunctis valeāt colligiꝭ ꝑ exēplū qḋ
narrat Greg. in. iiii. li. dialogoꝝ. Quidā nāqꝫ miles ex
corpe eductus exanimis iacuit: ſed citi⁹ rediēs q̄ cū eo
geſta fuerant enarrauit. Aiebat nāqꝫ ꝙ pons erat ſub
quo niger ⁊ caliginoſus fluuius ⁊ fetidus decurrebat.
Trāſacto aūt ponte amena erant prata odoriferis her-
barū floribus exornata. in quibus albatoꝝ hoīm con-
uenticula eſſe videbanꝭ: quos varia ⁊ mira floꝝ ſuaui-
tas ſatiabat. Hec vero erat in predicto ponte ꝓbatio:
vt quiſquis iniuſtorum vellet tranſire in tenebroſum
fetentēqꝫ fluuium labereꝭ: iuſti vero ſecuro greſſu ad

amena loca ꝑueniret. Ibiq; quedã petrũ noĩe deorſum
poſitũ magno ferri põdere ligatũ ſe vidiſſe aſſeruit. q̃
dũ requireret cur illic eſſet dictũ eſt ei. Hec idcirco patiꝫ
q: ſi qd ei ꝓ facienda vltiõe iubebaꝫ ad inferendas pla-
gas plus ex crudelitatis deſiderio q̃ obediẽtia ſeruie-
bat. Ibi ẽt quedã peregrinũ ſe vidiſſe fatebaꝫ q̃ ad pre
dictũ põtẽ veniẽs tãta cũ autoritate tranſiuit q̃ta hic
ſynceritate vixit. Alter vero ſtephan⁹ noĩe dũ trãſire vo
luiſſet eius pes lapſus eſt: ⁊ ex medio corpe iam extra
põtẽ deiect⁹ eſt. Tũc a quibuſdã teterrimis viris ex
flumine ſurgẽtib⁹ per coxas deorſum atq; a quibuſdã
albatis ⁊ ſpecioſiſſimis viris cepit ꝑ brachia trahi ſur
ſum. Cũq; hec lucta fieret: is q̃ videbat ad corp⁹ redi-
bat ⁊ qd in illo occulti arbitrij examine obtinuerit ſci
re nõ valuit. In q̃ daꝫ intelligi q̃ ĩ illo mala carnis cũ
eleemoſynaꝝ largitione certabãt: qd eĩ ꝑ coxas deor
ſum ⁊ per brachia trahebaꝫ ſurſum: ptꝫ nimirũ: quia ⁊
eleemoſynas amauerat ⁊ carnis vitijs ꝑfecte nõ reſti-
terat. Qd aũt tertiũ gen⁹ ſuffragioꝝ.ſ. ſacre hoſtie im-
molatio plurimũ defunctis ꝓſit ex multis exẽplis ap-
paret. Refert eĩ Greg. in .iiij. lib. dialogoꝝ q̃ cũ quidã
monach⁹ ſuus noĩe iuſtus ad extremũ veniens tres ſe
occultos aureos indicaſſet hñe: ⁊ de hoc ingemiſcens
mortuus fuiſſet: precepit Greg. fratrib⁹ vt corpus ei⁹
cũ trib⁹ aureis in ſterqlinio ſepelirẽt dicẽtes. Pecunia
tua tecũ ſit in ꝑditionẽ. Tãdẽ cuidã e fratrib⁹ Greg. ꝑ
cepit vtuſq; ad .xxx. dies oĩ die ꝓ eo hoſtiã immolaret.
Qui cũ iuſſa cõpleſſet is q̃ defunctus fuerat ĩ die .xxx.
cuidã fratri apparuit. Quẽ frater reqſiuit di. Quõ es?
Cui ille rñdit. Nunc vſq; male fui: ſed iã mõ bñ ſuꝫ: q:
hodie cõionẽ recepi. D. ¶ Hec ãt hoſtie immolatio nõ
ſolũ mortuis ſꝫ ẽt viuis plurimũ ꝓfuiſſe inuenta eſt.
Quidã nãq; cũ in quadã rupe argẽtũ foderẽt ſubito ru
pes cecidit ⁊ funditus cũctos extinxit. Un⁹ aũt eorum
ſub⁹ in quodã ſinu ipſi⁹ rupis mortẽ euaſit: īde tñ exi
re nõ valuit. Uxor aũt illius eũ defunctũ exiſtimãs oĩ
die ꝓ ipſo miſſam celebrari faciebat ⁊ panẽ vnũ et va-
ſcũ vini cũ cãdela quotidie offerebat. Cui diabol⁹ inui
dens ꝑ tres dies cõtinuos eidẽ in forma humana ap-
paruit ⁊ quo tẽderet requiſiuit. Cui cũ illa ſui itineris
cãm exponeret: ille aiebat. Noli fruſtra vexari: q: iam
miſſa celebrata eſt: ⁊ ſic illa tribus dieb⁹ miſſam ĩter-
miſit nec ipſam celebrari fecit. Quidã aũt poſt hoc in
predicta rupe argẽtũ fodiẽs quãdam vocẽ audiuit de
ſubtus dicẽtẽ plane ꝑcutias: q: capiti meo iminet ma
gnus lapis. Cũ aũt ille tremeret ⁊ ad hãc vocẽ audiẽ-
dã plurimos conuocaſſet iterũ fodit ⁊ ſimilẽ vocẽ au-
diuit. Tunc oẽs ꝓpius accedẽtes dixerunt. Quis eñ
es tu? Qui rñdens dixit plane faciatis: q: magnus la
pis quaſi ſuper me cadit. Qui a latere fodientes ⁊ ad
eũ vſq; ꝑuenientes eũ ſanũ ⁊ incolumẽ extraxerunt. Et
ſciſcitãtes quõ ibi tandiu vixiſſet dixit q̃ qualibet die
panis vn⁹ ⁊ vnce⁹ vini ⁊ cãdela accẽſa niſi tñ trib⁹ die
bus ſibi oblat⁹ fuit. Qd vxor ei⁹ audiẽs ⁊ vehemẽter
exultãs agnouit q̃ de oblatiõe ſua fuerit ſuſtentatus:
⁊ q̃ diabol⁹ eã deceperit ne illis tribus dieb⁹ miſſam
cãtare fecerit. Illud vt teſtaꝫ Petr⁹ cluniaceñ. accidit
in villa noĩe ferraria gratiopolitane dioceſis. Greg. ẽt
refert q̃ dũ quidã nauta in mari naufragiũ perpeſſus
fuiſſet: ⁊ qdã ſacerdos ꝓ eo hoſtiã immolaſſet ipſe tãdẽ
de mari ſanus exiuit. Cũ aũt quali̇r euaſiſſet interroga
reꝫ dixit q̃ dũ in medio maris exiſteret: ⁊ iam pene fa-
tigatus deficeret: qdã ad eũ venit ⁊ panẽ quedã ſibi ob
tulit. Quẽ cũ ille comediſſet ſtatim cõfortatus vires
recepit: ⁊ in quadã naui inde tranſeũte receptus fuit.
Inuentũq; eſt qd illa hora panem habuit qua ꝓ eo ſa

cerdos hoſtiã immolauit. Qd vero quartum ſuffragio
rum gen⁹.ſ. ieiunioꝝ obſeruatio defunctis ꝓſit teſtaꝫ
Greg. agẽs tã de iſto q̃ de alijs trib⁹ dicẽs. Anime defun-
ctoꝝ quatuor modis ſoluunꝫ: aut oblationib⁹ ſacerdo
tũ: aut ꝑcib⁹ ſctõꝝ: aut charoꝝ eleemoſynis: aut ieiu-
nijs cognatoꝝ. Ualet nihilomin⁹ ꝓ eis pñia facta ab
amicis. Unde retulit quidã ſolẽnis doctor qñ cũ quedaꝫ
mulier viro mortuo de paupertate deſperaret apparuit
ei diabol⁹ dicẽs qd eã ditaret ſi ſuã faceret volũtatem
Cui ꝓmittendo primo iniũxit vt viros eccliaſticos in
ſuo hoſpitio receptos faceret fornicari. Scdo q̃ paupe
res in die reciperet: ⁊ ĩ nocte vacuos expelleret. Tertio
qd oõnes ĩ ecclia garriẽdo impediret. Quarto quod
nulli hoc cõfiteri deberet. Tãdẽ cũ morti appropinq̃ſ
ſet ⁊ a filio ad cõfeſſionẽ admoneretꝫ: illa eñ apices fa-
ctũ dixit ei ſe cõfiteri nõ poſſe: nec ſibi aliqd cõfeſſio va
leret. Sed cũ ille cũ lachrymis inſtaret: ⁊ pñiam ſe ꝓ
ea facturũ promitteret illa cõpũcta ꝓ ſacerdote filiũ
deſtinauit. Sed anteq̃ ſacerdos veniret demones ad eã
irruerũt quoꝝ horrore ac timore mortua eſt. Fili⁹ ſuus
ꝓ ea pctm ſuũ cõfitẽs ⁊ pñiam ſeptẽnẽ faciẽs: ipſa cõ-
pleta vidit mrem ei de ſua liberatione grãs referẽtem
Ualẽt ẽt eis indulgẽtie eccle. Unde cũ qdã aplice ſedis
legat⁹ quedã ſtrẽnuũ militẽ rogaret vt in terra albiẽ-
ſi in ſeruitiũ eccle militaret: facta indulgẽtia pri ſuo
defuncto ꝑ vnã ibidẽ quadragenã morat⁹ eſt. Qua cõ
pleta pr luce clarior ei apparuit: ⁊ de ſua liberatione
grãs ei egit. E. ¶ Circa ſcdm hui⁹ partis.ſ. illos ꝓ q̃-
bus fiũt etiã q̃tuor vidẽda ſunt. Primo q̃ ſunt illi qb⁹
pñt ꝓdeſſe. Scdo quare debẽt eis ꝓdeſſe. Tertio ſi oĩ-
bus equali̇r proſunt. Quarto quali̇r ſuffragia q̃ ꝓ ipſis
fiunt ſcire pñt. De primo ſcꝫ q̃ ſunt illi qbus prodeſſe pñt
ſciẽdũ eſt qd ſicut dicit Augu. oẽs q̃ de hac vita dece-
dũt: aut ſunt valde boni: aut valde mali: aut mediocri
ter boni. Suffragia igr̃ facta ꝓ valde bonis ſunt grãꝝ
actiones: ꝓ valde malis ſunt viuoꝝ qualeſcũq; ꝯſola-
tiones: ꝓ mediocriter bonis ſunt expiationes. Ualde
aũt boni dicunꝫ q̃ ſtatim euolãt: ⁊ ab vtroq; igne tam
purgatorij q̃ inferni liberi ſunt. Eoꝝ aũt ſunt tria ge-
nera.ſ. baptizati: martyres: ⁊ viri perfecti: q̃.ſ. tã perfe
cte edificauerũt aurũ ⁊ argẽtũ ⁊ lapides precioſos.i.
dei dilectionẽ: ꝓximi amorẽ: ⁊ bonã opationẽ: vt nõ co
gitent placere mũdo: ſꝫ tñ deo. Qui ⁊ ſi qñq; veniali̇r
peccant: feruore tñ charitatis ita in eis pctm̃ conſumi
tur ſicut gutta aque in camino ignis penit⁹ abſorbeꝫ:
⁊ ideo ſecum cremabilia nunq̃ ferũt. Qui igiꝫ pro ali
quo iſtoꝝ trium generũ oraret: vel aliqua alia ſuffra-
gia faceret: eis iniuriam faceret. Q: ſicut dicit Augu:
Iniuriã facit martyri q̃ orat pro martyre. Si vero aliqs
ꝓ aliquo valde bono oraret de quo tñ an euolaſſet du-
bitaret: tũc ille oõnes eſſet gratiaꝝ actiones ⁊ ad me
ritũ cederẽt exorantis ſm illud. Oro mea in ſinũ meũ
conuerteꝫ. His eñ tribus generib⁹ celum ꝓtin⁹ aperi
tur cũ deſcedũt: nec aliquẽ purgatorij ignem ſentiunt.
Qd ſignificatũ eſt per illos tres qb⁹ celũ apertum eſt.
Aptũ eſt eñ xp̃o baptizato. Luce. iij. Ieſu baptizato et
orante aptũ eſt celũ. Per qd ſignificaꝫ q̃ celũ aperiꝫ
oĩb⁹ baptizatis: ſiue ſint paruuli ſiue adulti: ita qd ſi
decederẽt ꝓtin⁹ euolarẽt. Baptiſm⁹ eñ vtute paſſio-
nis xp̃i mũdat ab oĩ pctõ ⁊ originali ⁊ mortali ⁊ venia
li. Scdo aptũ eſt ſtephano lapidato. Act. vij. Ecce vi-
deo celos aptos ⁊c. Per qd ſignaꝫ qd apiꝫ oĩb⁹ marty
rib⁹: ita qd ſtatĩ euolãt cũ decedunt: ⁊ ſi aliq̃ cremabi-
lia habeãt: oĩa falce martyrij reſecãꝫ. Tertio aptũ eſt
ioãni ꝑfectiſſimo. Apo. iiij. Uidi ⁊ ecce oſtiũ apiũ in ce
lo. Per qd ſignaꝫ qd viris ꝑfectis q̃ totali̇r pñiam cõ-

pleuerāt nec venialia admiſerūt: vel ſi aliqñ admittū-
tur a feruore charitatis ꝓtin⁹ cōſumunt̄: celū ipm̄ con
tinuo aperit̄: ⁊ mox in illō ꝑpetuo regnaturi ingrediū-
tur. Ualde aūt mali ſunt q̄ cōtinuo in inferni baratrū
demergūtur. Pro q̄b⁹ ſi de eoꝝ dānatiōe cōſtaret nul-
la ſuffragia aliquaten⁹ eſſent fiēda ſm̄ qḋ dicit Aug.
Si ſcirē patrē meū eſſe in inferno: nō plus orarē ꝓ eo
q̄ ꝓ diabolo. Si aūt pro aliq̄b⁹ dānatis de quoꝝ dāna-
tione dubitat̄ aliqua ſuffragia fierēt nihil tñ eis ꝓdeſ-
ſent nec quātū ad liberationē vt.ſ. ab ipſis penis libe-
rentur: nec quantū ad mitigationē vt.ſ. pena in eis mi
nget̄ vel diminuat̄: nec q̄tū ad ſuſpēſionē vt.ſ. ad tpẽs/
vel ad horā eorū dānatio ſuſpendat̄: nec q̄tū ad fortifi-
cationē vt.ſ. ad tolerandū leuius roborent̄. Quantum
eñ ad aliqḋ horū in inferno nulla eſt redēptio. ¶ Me
diocriter aūt boni dicunt̄ q̄ cremabilia aliqua.ſ. lignū:
fenū: ſtipulā ſecū ferūt: vel q̄ pniam inіūctā ⁊ ſufficien-
tem morte ꝑoccupati cōplere nō poſſunt: qui nec adeo
boni ſunt quin ſuffragijs egeāt: nec adeo mali quin eis
prodeſſe valeāt. Suffragia igit̄ facta ꝓ his ſunt eorūz
expiationes. Uñ iſti ſunt illi q̄b⁹ ip̄a ſuffragia ſolū pro-
deſſe poſſunt. In hmōi aūt ſuffragijs faciēdis eccl'ia cō
ſueuit triplicē nūerū dierū maxime obſeruare.ſ. ſepte-
nariū: tricenariū: ⁊ āniuerſariū. Et ratio horū aſſigna-
tur in lib. mitrali de officio. Obſeruat̄ ſeptenarius vt
ꝑ eos ad eternū q̄etis ſabbatū ꝑueniāt vel vt eis oīa pec
cata remittant̄: q̄ in vita egerunt: q̄ ꝑ ſeptē dies ducit̄:
vel vt remittant̄ eis pctā q̄ egerūt cū corꝑe qḋ cōſiſtit
ex quatuor humorib⁹: ⁊ cū aīa in qua ſunt tres vires.
Obſeruat̄ tricenari⁹ q̄ cōſtat ex trib⁹ denarijs vt pur-
get̄ in eis q̄cq̄d in fide trinitatis ⁊ in trāſgreſſione de-
calogi deliquerūt. Obſeruat̄ anniuerſari⁹ vt de annis
calamitatis ꝑueniāt ad annos eternitatis. Sicut eñ
anniuerſariū ſctōꝝ celebram⁹ ad ipſoꝝ honorē ⁊ ad no
ſtram vtilitatē: ſic ⁊ anniuerſariū defunctorū ad ipſoꝝ
vtilitatē ⁊ nrāz deuotionē. De ſcḋo q̄rit̄ quare.ſ. eis de-
bent ſuffragia ꝓdeſſe. Sciendū q̄ triplici rōne debent
eis ꝓdeſſe. Prima rōne vnitatis. Sūt eñ corꝑ⁹ vnuz
cum illis de eccl'ia militāti: ⁊ iō bona debēt eis eſſe cō
munia. Scḋo rōne dignitatis: qm̄ dū adhuc viuerent
meruerunt: vt hec ſibi ꝓdeſſent. Et iterū. Dignū eſt vt
q̄ alios iuuerūt ⁊ ipſi ab alijs iuuent̄. Tertio rōne ne-
ceſſitatis q̄r.ſ. ſunt ī ſtatu in quo iuuare ſe nō poſſunt.
¶ De tertio.ſ. vtrū equaliter oībus ꝓſint. Sciendū q̄
ſi ipſa ſuffragia in ſpāli fiūt magis ꝓſunt illis ꝓ q̄bus
ſpecialiter fiūt q̄ alijs. Si aūt e in cōi fiunt magis pro-
ſunt eis q̄ plus meruerunt in hac vita vt ſibi ꝓdeſſent
ſi ī equali vel in maiori neceſſitate exiſtūt. ¶ De quar-
to qualr.ſ. ſuffragia q̄ ꝓ eis fiūt ſcire poſſunt. Sciendū
q̄ ſm̄ Augu. ſcire poſſunt trib⁹ modis. Prīo ꝑ diuinā
reuelationē qñ.ſ. deus hoc eis reuelat. Scḋo ꝑ bonoꝝ
angelorū manifeſtationē. Angeli eñ qui hic ſemꝑ no-
biſcū ſunt ⁊ oēs actus noſtros cōſiderāt: in iſtāti quaſi
ad eos poſſunt deſcēdere ⁊ eis ꝓtinus nūciare. Tertio
ꝑ aīaꝝ hinc exeūtiū intimationē. Aie eñ q̄ de hoc mū
do trāſeunt hec ⁊ alia eis nūciare poſſunt. Quarto ni-
hilominus ſcire pñt per experientiā ⁊ reuelationē. Cū
eñ a penis ſe reuelari ſentiunt ſuffragia pro ſe fieri co-
gnoſcūt. F. ¶ Circa tertiū huius ſcḋe partis.ſ. illos ꝑ
quos fiunt. Sciendū q̄ ipſa ſuffragia ſi ꝓdeſſe debent
opꝫ q̄ fiant ab his q̄ ſunt in charitate. Naꝫ ſi ꝑ malos
fiunt ꝓdeſſe nō poſſunt. Uñ legit̄ q̄ dū q̄dā miles in le
cto cum vxore eſſet et luna valde lucens per rimas in-
traret mirabatur qūo homo rōnalis creatori ſuo non
pareret cum eidem creature irrationales parerent. Et
cum cuidam militi defuncto qui ſibi fuerāt familiaris
detraheret: ſubito ille qui mortuus fuerat in thalamū
introiuit ⁊ dixit illi. Amice noli male ſuſpicari de ali-
quo ⁊ cōdona mihi ſi quid in te peccaui. Cumq̄ ſuꝑ ſta
tu ſuo interrogaretur dixit. Uarijs penis affligor preci
pue q̄r tale cemiteriū violaui et ibi quendā vulnerans
eū cappa ſua expoliaui: q̄ mihi ſuperponit̄ ⁊ vno mon-
te magis me premit. Rogauitq̄ vt ꝓ ſe orōnes fieri fa
ceret. Dū aūt ille ſibi diceret an vellet q̄ a tali ⁊ tali ſa
cerdote ipſas orōnes faceret fieri: ille ad hoc nihil re-
ſpondēs caput more renuentis concuſſit. Deinde dixit
ſi vellet q̄ talis eremita ꝓ ſe oraret: cui ille. Utinā ꝓ
me oraret. Qḋ cū facturū ſe ꝓmitteret ille ait. Et ego
dico tibi q̄r ab hac die vſq̄ ad duos ānos tu etiā morie-
ris. Sicq̄ ille diſparuit: ⁊ miles vita ſua i meli⁹ muta-
ta ī dn̄o obdormiuit qḋ aūt dictū ē ſuffragia fctā ꝑ ma-
los prodeſſe non poſſe intelligendū eſt niſi ſint opera-
ſacramentalia vt eſt celebratio miſſe que a malo mini
ſtro violari nō pōt. Uel niſi ip̄e defunctus vel aliq̄s ei⁹
amicus aliquibus etiā malis aliqua diſpenſanda reli
quiſſet q̄ tamē cōtinuo diſpenſare debēt ne ſibi contin
gat qḋ cuidā cōtigiſſe legitur. Miles eñ q̄dā in bello
karoli magni vt ait turpinus cū mauris pugnaturus
rogauit cognatū ſuū vt ſi in bello morerent̄ equū ſuum
vēderet ⁊ pauꝑib⁹ ꝑtium daret. Quo mortuo cū equ⁹
ſibi nimis placeret eum ſibi retinuit. Et poſt modicuꝫ
tēporis defunct⁹ ei tanq̄ ſol refulgēs apparuit dicēs.
Cognate bone ꝑ octo dies me fecisti pati penas in pur
gatorio ꝓpter equū cui⁹ ꝑtiū vt dixerā pauperibus nō
dediſti: ſed impune nō feres. Hodie eñ ferēt aīam tuā
in infernū diaboli ⁊ ego purgatus vado in regnum dei
et ecce ſubito in aere auditus eſt clamor velut leonum
vrſorum ⁊ luporum ⁊ ipſum de medio abſtulerunt.

¶ De quatuor coronatis. clx. A.

Quatuor coronati fuerunt ſeue-
rus: ſeuerianus: carpoforus: et
victorin⁹: q̄ iubente diocletiano vſq̄
ad mortē ictibus plūbatoꝝ ceſi ſunt.
Horū noīa cuꝫ reperiri nō poſſent que
tñ poſt multos annos dn̄o reuelante
reperta ſunt ſtatutū fuit vt eoꝝ memo
ria ſub noīb⁹ alioꝝ quinq̄ martyruꝫ
ſcꝫ claudij: caſtorij: ſimphoriani: nico
ſtrati: et ſimplicij recoleret̄: qui poſt
duos ānos a martyrio p̄dictoꝝ paſ-
ſi ſunt. Iſti eñ martyres cū oēꝫ ſculpture artē haberēt
⁊ diocletiano idolū q̄ddā ſculpere nollēt: nec ſacrifica-
re aliquaten⁹ ꝯſentirēt: iuſſu ipſi⁹ diocletiani in locu-
los plūbeos viui miſſi ſunt: ⁊ ſic ī mare p̄cipitati circa
annos dn̄i. cclxxxvij. ſub noīb⁹ igit̄ iſtoꝝ quinq̄ ſtatuit
melchiades papa p̄dictos quatuor honorari et q̄tuor
coronatos vocari ante.ſ. q̄ eorū noīa reꝑirētur: ⁊ licet
poſt modū noīa reperta fuerint vſus tamē obtinuit vt
quatuor coronati deinceps vocarentur.

¶ De ſancto Theodoro. clxi A.

Theodor⁹ in vrbe marmanitano
rum ſub diocleciano ⁊ maximia
no martyrium paſſus eſt. Cui cū pre
ſes diceret q̄ ſacrificaret ⁊ priſtinam
militiaꝫ reciꝑet rn̄dit theodor⁹. Ego
milito deo meo ⁊ filio ei⁹ ieſu xp̄o cui
p̄ſes. Ergo de⁹ tu⁹ filiū hꝫ: cui Theo-
dorus. Etiā. Ad quē preſes. Poſſe-
mus eū cognoſcere. Et Theodorus.
Utiq̄ poteſtis eum cogniſcere et ad
eum accedere. Datis igitur inducijs ſancto Theodoro
vt ſacrificaret: templuꝫ martis deorum noctu ſanctus

introiuit: ⁊ igne ſuppoſito totū illud ſuccendit. Qui a quodā qui hec vidit accuſatus: in carcerem vt fame ibi moreret̄ recluſus eſt. Cui dn̄s apparens dixit. Confide ſerue meꝰ theodore: quia ego tecum ſum. Tunc turba multa de albato: ſ virorū clauſo oſtio ad eum veniens cum eo pſallere cepit. Quod vidētes cuſtodes territi fugerūt. Cū aūt inde eductus fuiſſet ⁊ ad ſacrificia inuitaretur ait. Si carnes meas igne cremaueris: ⁊ variis conſumas ſuppliciis donec fuerit ſpiritus in naribus meis non denegabo deū meū. Tūc ad p̄ceptum preſidis in ligno ſuſpēditur ⁊ vngulis ferreis tam crudeliter latera eius radunt̄ vt etiā eius coſte nudarent̄. Ad quē preſes. Vis theodore nobiſcū eſſe aut cū xp̄o tuo? Cui ille. Cum xp̄o meo ⁊ fui ⁊ ſum ⁊ ero. Tunc iuſſus eſt igne cremari. In quo quidē igne ſpm̄ emiſit: ſed tn̄ corpus eius ab igne illeſum permanſit. Circa annos dn̄i. cclxxxvii. odore ſuo ſuauiſſimo om̄es repleti ſunt: ⁊ audita eſt vox dicēs. Veni dilecte mi intra in gaudiū dn̄i tui: celū quoq̄ apertum multi viderunt.

¶ De ſancto Martino. clxiij. A.

MArtinus quaſi martē tenēs. i. bellū contra vitia ⁊ pctā. Vel martinus quaſi martyꝛuz vnꝰ. Fuit enī martyꝛ ſaltē in voluntate ⁊ carnis mortificatione. Vel martinus interpretatur quaſi irritās vel ꝓuocās ſeu dn̄ans. Ipſe nāq̄ per meritū ſue ſanctitatis irritauit diabolum ad inuidiā ꝓuocauit dn̄m ad miam dominatus eſt carni ſue per macerationem continuam. Cui. ſ. carni ratio ſiue animus dn̄ari dꝫ: vt dicit Diony. in epl̄a ad demophilū: ſicut dn̄at̄ dn̄s ſeruo: aut pater filio: aut ſenior laſciuo iuuēculo. Eius vitā ſeuerus cognomento ſulplicius diſcipulus ſcī Martini quē Gēnadius inter illuſtres viros cōnumerat ſcripſit.

MArtinus ſabarie pānonioꝝ oppido oriundus: ſed intra italiā papie alitus cū patre ſuo tribuno militum ſub Conſtantino ⁊ Iuliano ceſaribꝰ militauit: nō tn̄ ſpōte: qꝛ ab infantia diuinitꝰ inſpiratꝰ: cuꝫ eſſet annoꝝ. xij. inuitis parentibꝰ ad ecclīam fugit ⁊ cathecuminum ſe fieri poſtulauit: ⁊ ex tunc eremū intraſſet niſi carnis infirmitas obſtetiſſet. Sꝫ cū ceſares decreuiſſent vt veteranoꝝ filii ꝓ patribus militarent: martinus cū eſſet annoꝝ. xv. ad militandū vrget̄ vno tn̄ contētus ſeruo cui tn̄ martinus ſeruiēs ſeplꝰ miniſtrabat ⁊ calciamenta detrahebat atq̄ tergebat quodā hyemali tp̄e ꝑ portā ambienēſiū trāſiens pauperē quēdā nudū obuiū habuit: q̄ cū a nullo elemoſynā accepiſſet: martinꝰ hūc ſibi ſeruatū intelligēs arrepto enſe clamidē q̄ ſibi tn̄ ſupererat diuidit: ⁊ ptē paupi tribuēs reliqua rurſus induit̄. Sequēti igit̄ nocte xp̄ꝫ clamidis ſue pte qua pauperē texerat veſtitū vidit ipm̄q̄ ad circūſtātes angelos ſic loquentē audiuit martinꝰ adhuc cathecuminꝰ hac me veſte cōtexit. Vn̄ vir ſctūs nō in gl̄iaꝫ elatꝰ: ſꝫ dei bonitatē cōgnoſcēs cū eſſet annoꝝ. xviij. baptizari ſe fecit ⁊ adhuc ad inſtātiā tribuni ſui q̄ tp̄e ſui tribunatꝰ expleto ſeculo abrenūciaturū ꝓmittebat ꝑ bienniū militauit. Interea irruētibꝰ īfra gallias barbaris iulianꝰ ceſar ꝯ eos pugnaturꝰ pecuniā militibꝰ erogauit. At martinus nolēs deinceps militare donatiū recipe noluit: ſed ceſari dixit: xp̄i ego miles ſuꝫ: pugnare mihi non lꝫ indignatꝰ iulianꝰ dixit q̄ nō religiōis grā: ſꝫ metu belli īminētis militie renūciaret. Cui martinꝰ ītrepedus rn̄dit. Si hoc ignauie nō fidei aſcribit̄ craſtina die ante aciē inermis aſtabo ⁊ ī noīe xp̄i ſigno crucis nō clipeo ꝓtectꝰ aut galea hoſtiū cuneos penetrabo ſecurꝰ. Vn̄ cuſtodiri iubet̄ vt ī ermis vt dixerat barbaris obiiceret̄. Sꝫ die ſequēti hoſtes legationē miſerūt ſua om̄ia ſeq̄ dātes. Vn̄ nō dubiū eſt meritis ſcī viri talē victoriam ſine ſanguie datā eſſe. Exīde relicta militia ad ſcm̄ hilariū pictauēſem ep̄m ꝑrexit ⁊ ab eo accolitꝰ ordinatꝰ monet̄ a dn̄o ꝑ ſopoꝛem vt parētes ſuos adhuc gētiles viſitaret. Profectꝰ igit̄ multa aduerſa paſſuruꝫ ſe eſſe p̄dixit. Nā īter alpes īcidit ī latrōes. Cumq̄ vnꝰ ſecurī ī caput eiꝰ vibraſſet ictū ferientis dextre ſuſtinuit alter. Victis tn̄ poſt tergū manibꝰ vni eoꝝ cuſtodiēdꝰ traditur. Percontāti ſuo latroni an timuiſſet rn̄dit nūq̄ ſe ita fuiſſe ſecurū: qꝛ ſciret miāꝫ dei maxime in tētatiōibus affuturā. Incipiēſq̄ latroni p̄dicauit ⁊ ipꝫ ad fidē xp̄i ꝯuertit. Qui martinū ad viā reducēs laudabilem poſtmodū vitā duxit. B. ¶ Cū aūt modiolanū p̄teriſſet diabolꝰ in hūana ſpē ſibi obuiꝰ fuit ⁊ q̄ tēderet requiſiuit. Cui cū rn̄diſſet ſe quo eū dn̄s vocaret tendere ille ait. Quocūq̄ ieris diabolꝰ tibi aduerſabit̄. Cum autē martinꝰ ſibi rn̄diſſet. Dn̄s mihi adiutoꝛ ē nō timebo q̄d faciat mihi hō: ſtatim ille euanuit. Itaq̄ mr̄ēꝫ cōuertit: pr̄ ſuo in errore māſit. Sꝫ cū hereſis arriana ꝑ totū orbē pullularet ⁊ ille pene ſolꝰ obſiſteret puplice ceſus ⁊ de ciuitate eiectus medtolanū redijt ⁊ ibi ſibi monaſteriū ſtatuit. Sꝫ īde ab arrianis eiectꝰ ad inſulā galliinariā cū vno ſolo pbr̄o ꝑrexit vbi elleboꝝ gramē venenatū īter al'a herbas ī cibū ſumpſit: ⁊ vicinā mortē ſentiēs oē ꝑiculuꝫ ⁊ dolorē ſtute ōronis fugauit. Audiēs ſuo q̄ btūs hilariꝰ de exilio rediret obuiā ei ꝓfectꝰ eſt: ⁊ iuxta pictauiū monaſteriū ordinauit. Ubi cū quēdaꝫ adhuc cathecuminū hr̄et parūper a monaſterio diſcedēs ⁊ rediēs reperit eū ſine baptiſmo defunctū. Queꝫ in cellā ducēs ⁊ ſupeiꝰ corpꝰ ſe ꝓſternēs ipm̄ ſua ōrone ad vitā priſtinā reuocauit. Idē ſuo hō referre ꝯſueuit q̄ dū ſup eū data ſniā obſcuris īocis deputatꝰ fuiſſet ꝑ duos āgelos iudici eſt ſuggeſtū hūc eē ꝓ q̄ martinꝰ oraret: iuſſū ē igit̄ vt ꝑ ipſos duos reduceret̄: ⁊ martino viuus redderet̄. Aliū inſup q̄ laqueo vitā finierat vite reſtituit. Verū cū plebs turonica ep̄o careret ipm̄ piu riſmū renitētē ſibi ordinari petijt. Quidā aūt ep̄is q̄ cōuenerāt eo q̄ deformis eſſet habitu ⁊ vultu deſpicabilis reſiſtebāt. Inter quos p̄cipuꝰ fuit quidā noīe defenſoꝛ. Sꝫ cū lectoꝛ tūc deeſſet q̄dā accepto pſalterio primū quē inuenit pſalmū legit vbi ſuſus hic erat. Ex ore īfantiū ⁊ lactātiū ꝑfeciſti laudē: vt deſtruas inimicū et defenſorē. Et ſic ille defenſoꝛ eſt ab oibꝰ cōfutatꝰ. Ordinatꝰ itaq̄ ep̄s cū ppl'i tumultū non ferret duobus fere milibus extra vrbē monaſteriū conſtituit vbi cū. lxxx. diſcipulis in multa abſtinētia vixit. Nā ibi vinū nemo bibebat niſi quē infirmitas coegiſſet. Molliōr habitꝰ ibi ꝓ crimine erat: plurime ciuitates de his ep̄os eligebāt. Cū q̄dā ſub noīe martyris coleret̄ ⁊ a martino nil de eius vita vel merito inueniri poſſet quadā die ſup ſepulchꝛū ſtans oꝛauit dn̄m vt quis eſſet vel cuiꝰ meriti indicaret. Cōuerſus ad leuā vidit vmbrā nigerrimam ſtare. Qui a martino adiuratus dicit latronem fuiſſe ⁊ ob ſcelꝰ ꝑcuſſuꝫ eſſe: cōtinuo igit̄ martinꝰ altare deſtrui p̄cepit. C. ¶ Legit̄ qꝫ ī dialogo ſeueri ⁊ galli diſcipuloꝝ ſcī martini vbi multa ſuppleta ſūt q̄ in eius vita ſeuerꝰ dimiſerat: q̄ martinꝰ quodā tēpore valētinianū imperatorē ꝓ quadā neceſſitate adijt. Sed ille ſciens eū velle petere quod ipſe nolebat dare fores palatij ſibi claudi fecit. At martinus ſemel et iterum paſſus repulſam cilicio obuolutus ⁊ cinere conſperſus per vnam hebdomadam cibi ⁊ potus abſtinentia maceraretur. Tūc monēte angelo ad palatiū venit ⁊ nullo ſibi

lo ſibi

lo ſibi ꝓhibēte ad impatorē vſ ꝑuenit. Quē cum vementē videret irat⁹: qꝛ fuiſſet admiſſus ei aſſurgere noluit donec cellā regiā ignis operiret: ⁊ ipm̄ impatorē a parte poſteriori ignis ſuccēderet. Tūc ſctō Martino irat⁹ aſſurgēs ꝟtutē diuinā ſe ſenſiſſe ꝯfeſſus eſt: multiſ ipm̄ cōplectēs ſibi oīa anteꝗ̄ rogaret ꝯceſſit multaſ munera obtulit. ſed martin⁹ nō accepit. In eodē qꝫ dialogo legit̃ qualr̃ tertiū mortuū ſuſcitauit. Cū eni quidam iuuenis defunctus fuiſſet ⁊ mr̃ ꝓ reſuſcitatione filij btm̄ martinū lachrymis exoraret: ipſe in medio cāpi vbi erat innumerabilis multitudo gētiliū genua flexit: ⁊ cūctis vidētibus puer ſurrexit. Quapropter oēs illi gētiles ad fidē xp̄i cōuerſi ſunt. Eidē qꝫ viro ſancto obediebāt ēt inſenſibilia: vegetabilia ⁊ irrōnabilia: inſenſibilia ſicut ignis ⁊ aqua. Nā cū ī quodā phano ignē miſiſſet: in domo ꝓxima adherēte agēte vēto flāma ferebat̃. Tūc Martin⁹ ſup tectū dom⁹ aſcēdēs obuium ſe aduenientibus flāmis inſeruit. Mox cōtra vim venti flāma retorquet̃ vt cōflict⁹ quidā cōpugnātiū īter ſe elemētorū videret̃. ¶ Nauis ēt qdā cū periclitaret̃ vt ī ꝑdicto dialogo legit̃: qdā negotiator necdū xp̄ian⁹ exclamauit. Deus Martini eripe nos: ⁊ ſtatim tranqllitas magna ſucceſſit. ¶ Silr̃ vegetabilia. Nā cū in quodam loco tēpliū antiqſſimū diruiſſet ⁊ arborē pini diabolo dadicatū vellet excidere obſiſtētib⁹ ruſticis ⁊ gētib⁹ vnus eorū dixit. Si de deo tuo fiduciā habes nos hanc arborē ſuccidem⁹ ⁊ tu eā ſuſcipe: ⁊ ſi tecū eſt deus tuus vt dicis euades. Quo annuēte ſucciſe arbori ⁊ iā verſus eū ibidē ligatū cadēti ſignū crucis oppoſuit: ⁊ ī altā partē rediēs ruſticos qui in tuto loco erāt fere oppreſſit. Qui viſo miraculo ad fidē cōuerſi ſunt. ¶ Irrationabilia qꝫ aīalia ſibi pluries obedierūt ſicut legit̃ ī ꝑdicto dialogo. Cū eni canes lepuſculum inſequentes vidiſſet imperauit canib⁹ vt aīal inſeqͥ deſiſterēt: mox illi cōſtiterunt ⁊ quaſi victi in ſuis veſtigijs fixi manſerunt. Serpēs etiā quidam cū flumiū quēdā natādo trāſiret Martinus ait ad ſerpentē. In noīe dn̄i iubeo te redire. Mox ſe ad verbū ſcti retorſit ⁊ in ripā aliam trāſmeauit. Et ingemiſcēs Martin⁹ ait. Serpētes me audiūt ⁊ hoīes nō audiūt. Canis ſilr̃ quidā cū in quēdā ex martini diſcipl'is latraret ille ad eū cōuerſus ait. In noīe Martini iubeo te obmuteſcere: canis ꝯtinuo obmutuit ac ſi linguam habuiſſet abſciſſam. D. ¶ Fuit aūt btūs martin⁹ multe humilitatis. Nā leproſū quendam cunctis horribilē pariſius obuium habēs ipſum oſculatus eſt atꝗ benedixit: ſtatimꝗ̄ mūdatus eſt. ī ſacrario qꝫ reſidēs nūꝗ̄ cathedra vſus eſt. Nā in eccleſia nemo vnꝗ̄ eū ſedere ꝯſpexit. Sedebat aūt ī cellula ruſticana qs tripodes vocāt: multe dignitatis: qꝛ par apoſtolis dict⁹ ē ⁊ hoc ꝓpter grãz ſpūſſcti q̄ in eū in ſpecie ignis ad robur deſcēdit ſicut fuit in apl'is. Unde ⁊ apl'i frequēter eū tāꝗ̄ cōparē viſitabāt. Legit̃ eni in ꝑdicto dialogo ꝙ quadā vice dn̄ martin⁹ in cella ſol⁹ ſederet: ⁊ ſeuer⁹ ⁊ gall⁹ ei⁹ diſcipuli pre foribus expectarēt ſubito mirabili ꝯcuſſi horrore plures in cella audiūt ſimul colloquētes. De quo cū poſtmodū Martinū reqſiſſent: ille ait: dicā vobis: ſed vos queſo nulli dicatis. Agnes, tecla, ⁊ maria ad me venerūt. Nec tn̄ illa die: ſꝫ ſepi⁹ ab eis ꝯfeſſus ē viſitari. Et petrū ⁊ paulū apl'os ad ſe ſepe videri perhibuit multe iuſtitie. Cū eni ab imperatore noīe maximo inuitatus fuiſſet: ⁊ martino poculū primo fuiſſet oblatū ſperantib⁹ cūctis: vt poſt ſe regi tribueret pbr̄o ſuo dedit nullū eſtimās digniorē q̄ poſt ſe deberet bibere ⁊ indignū iudicans: ſi aut regē aut regis ꝓximos pbr̄o pretuliſſet. Multe patientie. Tantā eni in oīb⁹ patiētiā ſuabat ꝙ cū eēt ſummus ſacerdos īpune ſepe a clericis ledebat̃: nec a ſua eos ꝓpter hoc charitate repellebat. Nemo illū vnꝗ̄ vidit iratū: nemo merētē: nemo ridētē. Nūꝗ̄ in illi⁹ ore niſi xp̄s: nūꝗ̄ in illi⁹ corde niſi pietas: niſi pax: niſi mīa inerat. Legit̃ qꝫ in ꝑdicto dialogo ꝙ dn̄ martin⁹ qdā vice in veſte hiſpida nigro ⁊ pendulo palho circūtectus ſuper aſellū ꝓcederet: eq̄s de ꝯuenientib⁹ expaucfactis milites in terrā ſaltu precipiti ſe dederūt ⁊ Martinum arripiētes grauiter ꝟberauerūt. Ille aūt q̄ſi mutus cedētib⁹ terga ꝑbebat. Sꝫ magis illi furebāt eo ꝙ ille q̄ſi nō ſentiēs ꝟbera illata ꝯtēnere videret̃. Protin⁹ autē aīalia adeo humo fixa ꝑmanebāt vt q̄tūcūꝗ̄ flagellata vel percuſſa velut ſaxa moueri non poſſent quouſꝗ̄ ad martinū redeūtes ⁊ pctm̄ ſuū ꝙ ignorāter in eū cōmiſerāt ꝯfitentes: ille eis licētiā dedit ⁊ gradu cōcito aīalia ꝓceſſerūt. Multe aſſiduitatis in orando. qꝛ vt ī legēda ſua dr̃: nūꝗ̄ vllū horarū momētū ꝑterijt q̄ nō aut oronī aut lectiōi incūberet. Inter legēdū ēnī ⁊ opandū nūꝗ̄ aīm ab orone laxabat. Nā vt fabris ferrarijs mos eſt q̄ inter operādū ꝓ quodā laboris leuamine īcudē feriūt: ita martinus dū aliqͥd ageret ſemper orabat. Multe auſteritatis in ſeipſo. Refert eni ſeuer⁹ in epl'a ad euſebiū ꝙ cū martin⁹ in quandā villā ſue dioceſis veniſſet: ⁊ clerici lectū ſibi plurimo ſtramine ꝑparaſſent ille ibidē recūbēs inſuetā molliciē ꝑhorreſcit q̄ppe q̄ nuda humo vno tn̄ cilicio ſuptecto cubare conſueuerat. Itaꝗ̄ ꝑmotus iniuria ſurgēs ſtramētū oē proiecit: ⁊ ſe ſup nudā humū collocauit: circa mediā ꝟo noctē tota illa pallea igne accēdit̃: ⁊ Martin⁹ excitatus dū exire tētaret: ſed nequiret: ab igne capit̃ ⁊ eius iā veſtimēta vrunt̃: rediēs ꝟo ad ſolitū orōnis cōfugium: ⁊ crucis emittēs ſignaculū in medio ignis intact⁹ ꝑmāſit ⁊ flāmas ſenſit rorantes q̄s male exptus erat vrentes. Monachi igit̃ excitati ꝯcurrūt ⁊ Martinū quē iā ꝯſumptū putabāt de medio flāmarū illeſum educunt. Multe cōpaſſiōis erga delinquētes: qꝛ oēs volētes penitere cōpaſſiōis ſinu recipiebat. Nā ⁊ cū diabol⁹ martinū reꝑhēderet cur ſemel lapſos ad pn̄iam reciperet eidē rn̄dit. Si tu ipſe o miſerabilis ab hoīm inſectatione deſiſteres ⁊ te factorū tuorū peniteret ego tibi confiſus in dn̄o xp̄i miām pollicerer. Multe pietatis erga pauꝑes. Legit̃ ī ꝑdicto dialogo ꝙ martinū in q̄dā ſcti uitate ad eccliam tēdētem pauꝑ qdam nud⁹ ſecut⁹ ē. Martin⁹ aūt archidiacono ꝑcepit vt egentē veſtiret. Sꝫ cū hoc ille facere diſtuliſſet īgreſſus martinus ſecretariū tunicā ſuam illi tribuit: ⁊ continuo abſcedere iuſſit. Cū ḡ archidiaconus moneret vt ad ſolēnia peragēda ꝓcederet: ille de ſe loquēs rn̄dit ſe ire nō poſſe donec pauꝑ veſtē accipiat. Archidiaconus ꝟo nō intelligens: qꝛ cū extrinſec⁹ cappa tect⁹ eēt ipm̄ nudū īteri⁹ nō videbat pauperē nō adeſſe cauſat̃. At ille inqͥt mihi veſtis deferat̃ ⁊ pauꝑ nō deerit veſtiēd⁹. Cōpulſus ille ad forū vadit ⁊ quinꝗ̄ argēteis tunicā vilē ⁊ curtā q̄ dr̃ penula q̄ſi pene nulla rapiēs ante pedes Martini irat⁹ ꝓiecit. Quā ille ſecreto induit: cuius manice vſꝗ̄ ad cubitū: ⁊ lōgitudo vſꝗ̄ ad genua ꝓcēdebant̃: ⁊ ſic miſſam celebraturus ꝓcedit. Dū aūt miſſam celebraret glob⁹ igne⁹ ſup caput ei⁹ apparuit ⁊ a multis ibidē viſus fuit: ob hoc par apl'is dr̃. Huic aūt miraclo addit magr̃ Ioan. beleth ꝙ cū ī miſſa man⁹ ad deū vt moris eſt leuaret māicis ligneis retro labētib⁹ cū nec brachia ei⁹ eſſent groſſa nec multū carnoſa: nec ꝑfata tunica protēderet̃ niſi vſꝗ̄ ad cubitū remāſerūt eadē brachia nuda. Tūc miraculoſe torques aurei ⁊ gēmati deferunt̃

ab angelis ⁊ brachia decēter oplunt. Quē etiā tōſam quadā vice ↄſpiciēs euāgelicū īdꝫ mādatū iſta ↄpleuit. Duas tunicas iſta habuit ⁊ vnā nō habēti largita eſt. Ita ⁊ vos īdꝫ facere debetis. Multe ptātis erga demōes expellēdos. Sepe em̄ ipſos demōes ex hoībꝰ expulit. Legiꝛ ēt ī ꝓdicto dialogo ꝙ q̄dā vacca a dmōe agitata cū vbiq̄ ſeuiret ⁊ m̄ltos ↄfoderet: ⁊ viſus martinū ⁊ ſocios ſuos in itinere furibunda ↄcurreret: ille manu eleuata ipā ſiſtere iubet. Qua īmobili pmanēte vidit demonē dorſo illiꝰ inſidētē. Quē increpās diſcede īdꝫ funeſte de pecude: ⁊ innoxiū aīal agitare deſiſte. Quo ꝓtinꝰ diſcedente vacca ad eiꝰ pedes ꝓſterniꝛ: ⁊ ad eiꝰ imꝑiū cū oī māſuetudine ad gregē ſuū reuertiꝛ. Multe ſubtilitatis erga eos cognoſcēdos: demones em̄ ſibi ita ↄſpicabiles reddebanꝛ vt aperte ab ipſo ſub quacūq̄ imagine viderenꝛ. Nā interdū demones in iouis perſonā plurimūq̄ mercurij aliqñ veneris vel minerue trāſfiguratos ſe eius vultibꝰ offerebant: quos ille oēs ſuis noībꝰ increpabat. Mercuriū in actie patiebaꝛ infeſtū. Iouē brutū atq̄ hebetē eſſe dicebat: quadā etiā vice diabolus ī forma regis purpura ⁊ diademate ⁊ aureis caligis ornatꝰ ſereno ore letaq̄ facie ſibi apparuit. Cūq̄ diu ambo tacuiſſent: agnoſce īdꝫ martine quē colis ⁊ xp̄ꝫ ego ſum deſcenſurus ad terras prius me māifeſtare tibi volui. Ad hoc cū adhuc martinꝰ admirās taceret rurſus ait. Martine cur dubitas credere cū me videas. Xp̄s ego ſum. Tūc ille a ſpū ſancto doctus ait. Dominus Jeſus xp̄s nō ſe purpuratum nec diademate renitētem venturū eſſe predixit. Ego xp̄ꝫ niſi in eo habitu ⁊ forma qua paſſus eſt: niſi crucis ſtigmata preferentē veniſſe non credā. Ad hāc vocē ille diſparuit ⁊ totā cellā fetore cōpleuit. E. ¶ Martinꝰ igitur obitum ſuū longe ante preſciuit: quē ēt fratribꝰ reuelauit. Interea candacēſem dioceſim cā ſedande diſcordie viſitauit. Pergens ergo vidit mergulos in flumine piſcibus inſidiātes ⁊ quoſq̄ capiētes. Forma inquit hec demonū eſt. Inſidianꝛ incautis: capiūt neſciētes: captos deuorant: ſaturari nequeunt deuorantes. Imperat igiꝛ vt relicto gurgite deſertas peterēt regiones. Statimq̄ grege facto mōtes ſyluaſq̄ petieꝛt. In illa igiꝛ dioceſi aliquādiu cōmoratus viribꝰ corporis cepit deſtitui ⁊ diſcipulis indicat ſe iā reſolui. Tunc oēs flentes cur nos inquiunt pr deſeris: aut cur nos deſolatos relinquis? Inuadent em̄ gregem tuum lupi rapaces. Et ille eoꝝ motꝰ ꝓcibꝰ fletibuſq̄: flēs q̄ꝫ ſic orauit. Domine ſi adhuc pplo tuo ſum neceſſarius nō recuſo laborē: fiat volūtas tua. Dubitauit em̄ pene qd mallet: qꝛ nec hos deſerere: nec a xp̄o volebat diutius ſeparari. Itaq̄ cū aliquādiu moleſtia febriū tenereꝛ ⁊ a diſcipulis ſuis rogareꝛ vt in lectulo ſuo vbi in cilicio ⁊ cinere diſcūbebat: ſtramētū aliqd ponereꝛ. Non decet īdꝫ filij xp̄ianū niſi in cilicio ⁊ cinere mori. Ego ſi vobis aliud exemplū relinquo: ipſe peccaui. Oculis ac manibꝰ ī celum ſemper intentus inuictū ab oꝛone ſpm̄ nō relaxabat. Et cum ſupinus ſemꝑ iaceret ⁊ a pbr̄is rogaretur vt corpuſculū mutatiōe lateris releuaret: ſinite me inquit fratres: ſinite celū potius reſpicere q̄ terrā vt ſpiritus ad dn̄m dirigaꝛ. Et hec dicēs vidit diabolū aſſiſtere. Quid hic inq̄t aſtas cruēta beſtia? Nihil ī me funeſtū reperies: abrahe me ſinus recipiet. Et in hac voce ſub archadio ⁊ honorio q̄ ceperūt circa annū dn̄i. ccccxviij. vite eius. lxxxi. ſpm̄ deo reddidit. Vultuſq̄ eius tanq̄ iā glificatꝰ reſplēduit: ac chorꝰ angeloꝝ ibidem ↄcinēs a multis auditus fuit. Ad eius tranſitum pictaui ſicut turonici cōuenerūt: ibiq̄ magna altercatio orta eſt: dicebant em̄ pictaui: Noſter eſt monachus nos redq̄rimꝰ cōmēdatū. Quibus illi. Vobis eſt ablatꝰ nobis a deo donatꝰ. Nocte igiꝛ media pictaui oēs penitus ſopiunꝛ: ⁊ ſic a turonicis ꝑ feneſtrā eiectus ꝑ ligerī nauigio ad vrbem turonicā cū magno gaudio deportaꝛ. Vtiꝫ aūt ſeuerinus colonieñ. ep̄s cū die dn̄ica loca ſctā poſt matutīas more ſolito circuiret: illa hora q̄ vir ſctūs obijt āgelos cātātes ī celo audiuit. Vocanſq̄ archidiaconē interrogat ſi aliq̄d audiret. ⁊ cū ſe nil audire diceret archiep̄s vt diligēter auſcultaret moneret cepit ſurſum collū extēdere: aures erigere: ⁊ ſuꝑ ſūmis articulis baculo ſuſtētāte ſtare. Sꝫ cū archiep̄s pro eo oraſſet: q̄ſdā in celo voces audire ſe dixit. Cui archiep̄s Dn̄s meꝰ martinꝰ eſt q̄ migrauit e mūdo: ⁊ nūc angeli eū in celū deferūt. Demōes aūt affuerunt q̄ eū retinere voluerūt: ſꝫ nihil ſuū in eo reperiētes ↄfuſi receſſerūt. Archidiaconꝰ igiꝛ diē ⁊ horā notauit: ⁊ tūc martinum migraſſe cognouit. Seuerꝰ ēt monachꝰ q̄ vitā eiꝰ ſcripſit: cū poſt matutinas leuiter obdormiſſet: ſicut ipſe in quadā ep̄la teſtaꝛ ſctūs martinus albis indutꝰ vultu igneo: ſtellantibꝰ oculis: crine purpureo tenēs librū in manu dextera quem de vita eius idē ſeuerus ſcripſerat eidē apparuit. Cūq̄ poſt bn̄dictionem in celum cōſcendere ipm̄ videret: ⁊ cū eo aſcendere cuperet euigilauit. Poſt hoc aūt nuntijs venientibꝰ eadē nocte ſanctum Martinū migraſſe audiuit. F. ¶ Eo q̄ꝫ die ſctūs Ambr. mediolaneñ. ep̄s miſſam celebrans ſuꝑ altare inter ꝓphetiā ⁊ ep̄lam obdormiuit. Et cū nullus eū excitare preſumeret ⁊ ſubdiaconus niſi ipſo innuēte epiſtolam nō auderet legere tranſactis duaꝝ vel triū horarū ſpacijs excitauerūt eū dicētes. Iā hora preterijt ⁊ pp̄ls valde laſſus expectat: iubeat dn̄s noſter vt clericus ep̄lam legat. Ad quos ille. Nolite turbari: Frater em̄ meus martinus ad deum migrauit: ⁊ ego eius funeri interfui: ⁊ obſequiū ꝓbui: ſed vltimā oꝛonē vobis excitantibꝰ explere non valui. Tunc illi diē ⁊ horā notantes inuenerunt ſanctum Martinū migraſſe ad celum. Cappam eius vt ait magiſter Ioan. beleth reges francie in prelijs portare conſueuerunt. Unde ipſiꝰ cappe cuſtodes capellani dicebantur. Poſt mortem autē eius anno. lxiiij. cum beatꝰ perpetuus eius eccliaꝫ magnifice ampliaſſet: ⁊ in eam corpus eius transferre vellet: ſemel ⁊ bis ⁊ tertio ieiunijs ⁊ vigilijs inſiſtētes ſepulchrum eius nullatenus mouere potuerūt. Cūq̄ vellent dimittere quidam ſenex pulcherrimus apparuit eis dicēs. Uſq̄quo tardatis. Non videtis ſanctū martinum paratum iuuare vos ſi manus apponitis. Tūc ille cum eis manus ſuppoſuit: ⁊ cum ſumma velocitate ſepulcrū leuauerūt ⁊ in loco vbi nūc colitꝛ poſuerūt. Senex aūt ille poſt hoc nuſq̄ comparuit. Hec tranſlatio in mēſe iulij celebraꝛ. Refert Oddo abbas cluniaceñ. ꝙ tūc oēs cāpane in oībus eccl'ijs nullo tangente pulſabanꝛ: ⁊ oēs lampades diuinitus accendebantur. Ferꝛ q̄ꝫ ꝙ tunc duo ſocij erāt quoꝝ vnꝰ erat cecus ⁊ alter contractus. Cecꝰ aūt ↄtractum ferebat ⁊ cōtractus ceco viā demōſtrabat: ſicq̄ taliter mēdicantes multam pecuniā acquirebant. Audiētes vero qd ad corpus ſancti Martini multi ſanabanꝛ infirmi cū in trāſlatione eiꝰ corpꝰ extra eccliam ꝓceſſionalr duceꝛ timere ceperūt ne ꝓdictū corpꝰ iuxta domū vbi manebāt duceretur: ⁊ ſic ipſi forſitā curarenꝛ. Nolebāt em̄ ſanitatē cōſequi ne deperiret materia queſtus ſui. Quapropter de illa ſtrata fugientes ſe ad aliam transferebant per quam corpus nequāq̄ duci putabant. Dum ergo fugerent corpori eius ex improuiſo protinꝰ obuiauit ſic. Et

qꝛ deꝰ multa bona ꝑſtat inuitis ambo ꝯ eoꝝ volūtatē
ꝯtinuo ſunt curati: licet de hoc plurimū triſtarentur.
Ambro. aūt de ſctō martino ſic ait. Btūs martinꝰ ꝓ-
phani erroris tēpla deſtruxit: vexilla pietatis erexit:
mortuos ſuſcitauit: ab obſeſſis corꝑibꝰ demōia ſeua ex-
cluſit: ac varijs laborātes languoribꝰ ſalutis remedio
ſublevauit q̄ ita pfectꝰ īuētꝰ eſt vt xp̄m texiſſet ī paupe
ꝛ veſte quā egenꝰ acceperat mūdi dn̄m īduiſſet. O felix
largitas qua diuinitas opit. O clamidis glōſa diuiſio
q̄ militē texit ꝛ regē. O ieſtiabile donū qꝺ veſtire me-
ruit diuinitatē. Digne huic dn̄e ꝯfeſſionis tue p̄mia cō
tuliſti. Digne ei arrianoꝝ ſubiacuit feritas. Digne amo
re martyrij ꝑſecutoris tormēta non timuit: qd erit pro
oblatiōe integri corꝑis receptꝰ q̄ ꝓ quātitate veſtis
exigue deū veſtire meruit ꝛ videre ſic ſperātibꝰ ꝯtulit
medicinā vt alios ſupplicatiōibꝰ alios viſu ſaluaret.

¶ De ſancto Brictio. clxiij. A.

BRictius ſancti Martini diaconꝰ
eiuſq̄ plurimū emulus multa ei-
dē ſctō cōuicia inferebat. Nā cū qdaꝫ
pauper martinū reqreret dixit ei bri-
ctiꝰ. Si illū delirū qris ꝓſpice eminꝰ
ille eſt eīn q̄ quaſi amēs celū reſpicit.
Cuꝫ igiꝉ paup a martino qꝺ petierat
accepiſſet: vir ſctūs Brictiū ad ſe vo-
cās dixit. An ego tibi delirus videor
bricti: Qꝺ cū ille ꝑ verecūdia ſe dixiſ
ſe negaret: ait martinꝰ. Nōne aures
mee ad os tuū erāt qn̄ hoc eminꝰ loqbaris: Amē dico
tibi qꝛ a dn̄o obtinui vt mihi i ep̄atu ſuccedas: ſꝫ ſcias
multa te in ep̄atu aduerſa paſſurū. Qꝺ brictiꝰ audiēs
irridebat dicēs. Nōne verū dixi illū deliruꝫ eſſe. Poſt
mortē igiꝉ ſctī martini brictiꝰ i ep̄m eſt electꝰ. Qui de
incepꝰ ꝺōni vacabat. Et licet adhuc ſuꝑbus: tn̄ corꝑe
caſtus erat. Anno aūt ep̄atus ſui. xxx. mulier quedā re
ligioſe veſtita q̄ eiꝰ veſtimēta lauabat cōcepit filium ꝛ
peperit. Tūc oīs ppl's cū lapidibꝰ i eiꝰ ianuā cōgrega-
tus ē dicēs. Diu pietate. ſ. martini luxuriā tuā diſſimu
lauimꝰ: ſꝫ iā nequaq̄ pollutas manꝰ oſculari valemꝰ.
Ilis aūt viriliter hoc negāte ait. Adducite ad me īfan
tē. Quo allato cū. xxx. eſſet dieꝝ dixit ad eū brictiꝰ. Ad
iuro te ꝑ filiū dei vt dicas corā oībꝰ ſi ego te genui ꝛ il-
le. Nō tu inqt eſ pr̄ meꝰ. Ppl's aūt vrgente vt qs eſſet
eius pater reqreret ille ait. Nō eſt hoc meū feci qꝺ ad
me ꝑtinuit. Ppl's aūt hoc totū magicis artibꝰ attribue
bat dicens. Nequaq̄ nobis falſo paſtoris noīe dn̄abe-
ris. Tūc ille ꝓ ſui purgatiōne prunas ardētes vſq̄ ad
tūbā ſctī martini cūctis videntibꝰ deportauit. Proie-
ctiſq̄ prunis veſtis eiꝰ illeſa apparuit ꝛ ait. Sicut hoc
meū veſtimētū a prunis māſit illeſum: ſic corpꝰ meū a
ꝯtactu mulieris eſt mūdū. Ppl's aūt adhuc nō credēte
ſctm̄ brictiū cōtumelijs ꝛ iniurijs afficiūt ꝛ a ſua digni-
tate eijciūt vt xbū qꝺ ſctūs martinꝰ dixerat impleret.
Tūc brictiꝰ flens papā adijt ꝛ ſeptē annis ibidē ꝑma-
nēs qcqd in ſctm̄ martinū deliquerat penitendo dele-
uit. Ppl's aūt iuſtinianū ꝓfecit ꝛ romā ꝯ brictiū miſit
vt ep̄atū ſibi ꝯ brictiū defenſaret. Quo cum tēderet in
ciuitate vercellēſi vitā finiuit ꝛ armentiū loco ei ppl's
oīs prefecit. Septimo igiꝉ anno brictius cū autoritate
pape rediēs ſexto ab vrbe miliario hoſpitiū accepit: et
armentiꝰ eadē nocte ſpm̄ exalauit. Qꝺ brictiꝰ ꝑ reue-
latiōnē cognoſcēs ait ſuis: vt ſurgerēt ꝛ ſecū ad tumu
landū turonēſeꝫ ep̄m ꝓꝑerarēt. Cū ergo brictiꝰ ꝑ vnā
portā ciuitatē ingrederetꝉ: ille aūt ꝑ aliā mortuꝰ efferre
batꝉ. Quo ſepulto ſctūs brictiꝰ ſedē ſuā accepit: ꝛ ſeptē
poſtmodū annis ꝑſidens ꝛ vitam laudabilem ducens
xvij. anno epiſcopatus ſui in pace quieuit.

¶ De ſancta Elizabeth. clxiiij. A.

ELizabeth interꝑtatur deus meꝰ cognouit: vel dei
mei ſeptima vel dei mei ſaturitas. Dicitꝉ ergo pri-
mo Elizabeth deus meꝰ cognouit qꝛ deꝰ eā cognouit. i.
ſuo bn̄placito approbauit vel cognouit. i. notitiam ſue
cognitionis ſibi infudit. Scꝺo dicitur Elizabeth. i. dei
mei ſeptima. Ipſa enim habuit ſeptimā dei: vel qꝛ ſe-
ptem operibꝰ miſericordie ſe exercuit: vel qꝛ nūc eſt in
ſeptima etate quieſcētiū ꝑuentura tandē in octauā re-
ſurgētiū: vel ꝓpter ſeptē ſtatus in qbus fuit. Ipa nāq̄
fuit in ſtatu virginali: ſcꝺo in ſtatu coniugali: tertio in
ſtatu viduali: quarto in ſtatu actiuo: quinto in ſtatu cō
tēplatiuo: ſexto in ſtatu religioſo. Et nūc ſeptimo eſt in
ſtatu glorioſo. Et iſti ſeptē ſtatꝰ manifeſte cōtinentꝉ in
legēda ſua vt poſſit dici de ea qꝺ ꝺꝛ in Daniele de Na-
buchodonoſor ſeptē tempora mutabūtur ſuꝑ eā. Ter-
tio ꝺꝛ dei mei ſaturitas. Deꝰ eīn eam modo ſatiauit et
repleuit ſplēdore veritatis: dulcedine ſuauitatis: ꝛ vi-
gore eternitatis: vnde Aug. in lib. de ciuitate dei agēs
de ciuitate celeſti dicit. In eternitate dei viget: in veri-
tate dei lucet: in bonitate dei gaudet.

ELizabeth illuſtris Vngarie regis
filia gn̄e nobilis: ſed fide ac reli-
giōe nobilior: ſtirpē tā nobilē nobili-
tauit exēplis: illuſtrauit miraculis ꝛ
decorauit gr̄a ſctitatis. Quam autor
nature ſupra naturaꝫ qdāmō extulit
dum puella regalibꝰ nutrita delitijs
oīa puerilia aut oīno cōtēneret: aut
eadē in dei obſequiū mācιparet vt li-
qdo clareat tenera eiꝰ infantia quāta
ſimplicitate viguit: quāta dulci deuo
tione īcepit. Extūc ſiqdē cepit bonis aſſueſcere ſtudijs
ludos ſpernere vanitatis ſucceſſus proſperos fugere
mūdi: ꝓficere ſemꝑ in reuerētia dei. Cū eīn adhuc eēt
quinquēnis in eccl'ia orādi gr̄a tam ſedula ꝑmanebat
vt eā eiꝰ ſodales vel ancille auellere vix valerēt. Quā
cum ancille vel coetanee eius obſeruarēt aliquam de
illis cauſa ludi verſus capellā inſequi videbatur: vt ex
hoc intrandi eccleſiā oportunitatē captaret. Quaꝫ in-
grediens genua flectebat aut pauimēto totaliter incū
bebat. Et lꝫ literarū peritiam nō haberet: tn̄ corā ſe in
eccleſijs ſepe pſalterium expādebat vt quodā modo ſe
legere fingeret ne velut occupatā quis impediret. Se
quoq̄ cum puellis ad terrā proſtratā ludi ſpecie men-
ſurabat vt tali occaſione deo reuerentiam exhiberet.
In ludo etiā anulorum ꝛ alijs ludis ſpeciē totā in deo
ponebat: ꝛ ex his q̄ puella paruula lucrabaꝉ vel alias
peculiariter poſſidebat puellis paupercults decimas
exhibebat inducens eas vt ſepe orationem dominicaꝫ
dicerent ꝛ crebro virginem ſalutarent. Creſcens vero
per etatem temporis creſcebat amplius per affectum
deuotionis. Nam beatam virginem dei genitricem in
ſui patronam ꝛ aduocatam ꝛ beatum Ioannem euan-
geliſtam in ſue caſtitatis cuſtodem elegit. Cumq̄ eniꝫ
lingule cedule ſingulorū apoſtoloruꝫ noībus inſcripte
altari imponerentur ꝛ quelibet aliarum puellarū ca-
ſu ſibi cedulam contingentem acciperet: iſta oratione
fuſa tribus vicibus cedulā vbi nomen ſancti Ioannis
erat inſcriptum vt deſiderabat accepit. Ad quem tan-
to deuotionis ferebatur affectu: vt nihil in eius nomi-
ne petentibus denegaret. Ne vero mundi ſucceſſus ſi-
bi nimiū blandiretur quotidie in rebus proſperis ſibi

aliqd detrahebat. Cum eñ in aliquo ludo ſibi ꝓſpere
ſuccederet reliquũ itermittēs dicebat. Nolo ꝓcedere
ſed ꝓpter deũ reliquũ intermitto. B. ¶ Ad choreas ꝗ3
cũ puellis ceteris aduocata cũ vnũ circuitũ ꝑegiſſet di
cebat. Sufficiat nobis vnꝰ circuitꝰ iã ꝓpter deũ alios
dimittamꝰ. Et ſic ꝑ talē modũ puellas a vanitatibꝰ rē
ꝑ abat veſtimētorũ laſciuos vſus ſemꝑ abhorruit et
oēm in his honeſtatē dilexit. Certũ ꝗ3 ſibi numeꝝ ora
tionũ induxerat quē ſi qñ aliqua occupatiõe ꝑuēta nõ
potuiſſet ꝑficere ⁊ ab ancillis lectũ ingredi cogereꝶ cũ
celeſti ſpõſo vigilias vigilãter ſoluebat. Dies ꝗ3 ſoleɱ
nes puella nobilis tāta deuotione colebat vt etiã ma-
nicas ſibi cõſui nulla rõne patereꝶ anteq̃ miſſarũ ſo-
lēnia cõplereꝶ. Chirothecaꝝ etiã vſus añ meridiē in
diebꝰ dñicis ſibi interdixit: volēs ĩ hoc ⁊ ſacre deferre
ſolēnitati ⁊ ſue ſatiſfacere deuotioni. Propter qḋ ſolli-
ta erat ad hec ⁊ ſimilia ſe ꝑ votũ aſtringere ne qs eam
poſſet aliquibus ſuaſionibus a ſuo ꝓpoſito reuocare.
Offitiũ eccliaſticũ audiebat cũ tanta reuerētia vt cũ ſa-
cra legereꝶ euãgelia vel ſacra hoſtia cõficereꝶ: mani-
cas ſi forte ꝯſute eſſent ſolueret monialia deponeret ⁊
cetera capitis ornamēta in imo locaret. At vbi gradũ
ꝟginalē ꝑrudētes rexit ⁊ innocēter ꝑcurrit cõiugalem
gradũ itrare cõpelliꝶ: vtpote q̃ ad hoc patrono imꝑio
vrgebaꝶ fructũ ꝑceptura triceſimũ q̃ fidē trinitatis ſer
uauit cũ decalogo ꝑceptorũ. Cõſenſit igiꝶ l3 inuita in
copulã cõiugalē: nõ vt libidini conſentiret ſed ne pris
ꝑceptũ cõtēneret: ⁊ vt filios educãdos ad dei ſeruitiu3
ꝓcrearet. Quãuis eñ fuerit legi thori cõiugalis aſtri-
cta nulli tñ culpãde delectatiõi fuit ſubiecta. Qḋ inde
manifeſte conſtat qm̃ in manibꝰ magiſtri cõradi votũ
emiſit: ꝙ ſi viro ſuo eã ſupuiuere cõtingeret: cõtinētiã
ꝑpetuã obſeruaret. C. ¶ Fuit igiꝶ lãtgrauio thuringie
ſociata ꝯiugio ꝓut regalis exigebat magnificētia ⁊ di
ſpoſitio ordinauit diuina vt .ſ. ibidē multos ad dei amo
rē adduceret ⁊ incultos hoīes edoceret. Licet aũt mu-
tauerit ſtatũ nõ tñ mutauit mētis affectũ. Quãte aũt
fuerit deuotionis ⁊ humiliatiõis ad deũ quãte auſteri
tatis ⁊ abſtinētie ad ſeipm̃: quãte largitatis ⁊ mīe ad
pauperes ex his q̃ ſubiecta ſunt aptius declaraꝶ. Nã ĩ
oꝛone tanti extitit feruoris vt etiã ancillas ad ecclīam
gradu cõcito ꝑueniret vt quaſi qbuſdã clãdeſtinis ora
tiõibꝰ aliquã dei grãm impetraret. In nocte ad oꝛne3
ſepe ſurgebat rogãte eã marito vt ſibi parceret ⁊ qeti
alicui corpꝰ donaret. Ordinauit aũt cũ qdã domicella
ſibi īter ceteras magis familiari vt ſi forte ſõno depſſa
nõ ſurgeret eã pede tãgēs excitaret. Quadã ꝟo vice ꝑpe
dē dñe tãgere voluit ⁊ caſu in pedē mariti īpegit. Qui
ſubito excitatꝰ rem vt erat didicit: ⁊ patiēter ſufferēs
prudēter diſſimulauit. Et vt oꝛonũ ſuaru3 deo pingue
redderet ſacrificiũ: ſepe ip3 irrigabat abũdãtia lachry
marũ: quas quidē lachrymas fundebat iocunde ⁊ ſine
aliqua indecēti vultꝰ ꝑmutatione: ita vt ſemꝑ cũ dolo
re fleret ⁊ de dolore gauderet ⁊ hoc quadã vultus leti-
tia venuſtaret tãte ſe humilitati ſubiecit vt ꝓpter dei
amorē vilia ⁊ abiecta nõ ſperneret: ſed hec cũ deuotio-
ne nimia exerceret. Nã infirmũ quēdã vultu deformē
capitis fetore horribilē in ſinu ꝓprio reclinauit: ⁊ hor
ridũ crinē tõdēs eius caput ancillis ridentibus lauit.
In rogationibꝰ ſemꝑ ꝓceſſionē nudis pedibꝰ induta
laneis ſequebaꝶ. Et in ꝑdicationũ ſtationibꝰ īter pau-
perculas tanq̃ paupꝑ ⁊ humilis reſidebat. In purifica-
tione poſt partũ nequaq̃ ſe vt cetere gemmis ornabat
vel veſtibꝰ deauratis tegebat: ſ3 exemplo intemerate
puerpere filiũ proprijs geſtans in vlnis ipm̃ ab altare
cũ agno ⁊ cãdela humiliter offerebat vt ex his ⁊ ſeculi
põpã cõtēnendã oñderet ⁊ ſe illibate puerpere confor-
maret. Deinde domũ rediēs veſtimēta ipſa cũ quibus
ad eccliã ꝓceſſerat alicui pauperi mulieri tribuebat.
Accidit ꝗ3 ad ſue humilitatis ꝑconiũ ꝙ ipſa libertate
ꝑcellēs ⁊ dignitate ſublimi cuiuſdã viri .ſ. magiſtri cõ-
radi pauperis ⁊ mēdici: ſed tñ ſciētia ⁊ religione preci
pui ſaluo iure matrimonij ⁊ cõſciētie marito obedien-
tie a deo ſe ſubiacet ⁊ qcquid ipſe ꝑciperet ipſa cum re
uerentia ⁊ multo gaudio adimpleret: vt ex hoc ⁊ obe-
diētie ꝑciperet: meritũ ⁊ dñi ſaluatoris q̃ factꝰ eſt obe
diēs vſq3 ad mortē imitareꝶ exēplũ. Quadã autē vice
ad quãdã ꝑdicatione3 ab ipſo vocata ſuꝑueniēte mar-
chioniſſa miſſenēſem impedita nõ venit. Qḋ ille egre
ferēs tantã eiꝰ inobediētiã relaxare noluit donec vſq3
ad camiſiã expoliatã cũ qbuſdã ancillis ſuis q̃ culpa-
biles fuerãt fortiter ꝟberari fecit. D. ¶ Sibi ꝗ3 tãtam
abſtinētiã ⁊ rigorē imponebat vt corpꝰ ſuũ vigilijs di-
ſciplinis ⁊ ieiunijs maceraret. Nã ſepe a viri thoro ab
ſtinēs noctes ducebat inſomnes: vt oꝛonibꝰ poſſet in-
ſiſtere ⁊ ĩ abſcõdito patrē celeſtē orare. Cũq3 ſomni in-
terpellaret neceſſitas ſuper ſtrata tapetia dormiebat:
S3 cũ maritus abeſſet cũ ſpõſo celeſti in oꝛonibꝰ per-
noctabat. Sepe etiã ꝑ manus ancillarũ faciebat ſe in
cubiculo fortiter ꝟberari vt ſaluatori flagellato vicem
rependeret ⁊ carnē ab omni laſciuia coerceret. Tantã
aũt ĩ cibo ⁊ potu tēperãtiã exhibebat vt in mēſa mari-
ti inter diuerſa ferculorũ gña iterdũ pane ſimplici eēt
contēta. Magiſter eñ cõradus ſibi interdixat ne de ci-
bis mariti quicq̃ cõtingeret de qbus ſanam cõſciētiã
nõ haberet. Qḋ ipſa tãta diligētia obſeruauit vt alijs
diuerſis delitijs abundãtibꝰ ipſa cũ ancillis ſuis cibis
groſſioribꝰ vtereꝶ. Sepe tñ ad mēſam ſedebat ⁊ cibos
manibꝰ ꝯtrectabat ⁊ diuidebat vt ex hoc comedere vi-
dereꝶ ne ſuꝑſtitiõis notã incurreret: ſ3 vrbanitate tali
cũctos cõuiuas letificaret. Quadã vice cũ longi itine-
ris fuiſſet labore depſſa: ⁊ marito ⁊ ſibi fuiſſent cibi di
uerſi oblati q̃ nõ credebanꝶ de iuſtis laboribus acqſiti
oīno abſtinuit ⁊ nigrũ panē ⁊ durũ in aqua calida ma
defactũ cũ ſuis ãcillis patiēter comedit. Ob hoc quoſ-
dã reditus iuſtos vir ſuus ſibi aſſignauerat de quibus
cũ qbuſdã ancillis ſuis q̃ ſibi ad hec oīa conſentiebãt
viuebat. Sepe aũt cibos curie reſpuit ⁊ aliquoꝝ bono-
rũ viroꝝ cibaria requiſiuit. Hec aũt oīa vir ſuus cũ pa
tiētia ſupportabat aſſerens ꝙ hec ⁊ ipſe libenter face-
ret ſi turbationē ſue familie nõ timeret. Statũ quoq3
paupertatis in ſumma gloria conſtituta ſummopere
affectabat vt et Chriſto pauperi vicem rependeret et
mundus in ea nil propriũ haberet. Quapropter inter
dum cũ ſola eſſet cũ ancillis veſtimētis vilibꝰ induēs
ſe ⁊ deſpecto velo caput ſuũ operiens dicebat. Taliter
incedã cũ ad ſtatũ venero paupertatis. Licet autē ſibi
abſtinentie frenũ impoſuerit: tanta tamē liberalitate
ſe ad paupꝑes effundebat vt nullũ aliqua ꝑrimi inedia
patereꝶ ſ3 oībꝰ adeo largiſſime ſubueniebat vt oēs eã
mꝛe3 pauperũ acclamarēt. Septē eĩ mīe opibꝰ tota vi
gilantia inſudebat vt regnũ ꝑpetuũ ꝑpetuo regnatura
ꝑciperet: ⁊ paternã bñdictionē cũ bñdictis ad dexterã
poſſideret. Ipſa nãq3 nudos veſtiebat. Siquidē veſti-
menta impendebat pauperibꝰ nudis ꝑegrinoꝝ ⁊ pau-
perum corporibus ſepeliendis ⁊ pueris baptizandis.
Quos quidē pueros ſepe de ſacro fonte leuabat ⁊ pro
prijs manibus eorũ veſtimēta ſuebat vt cõpaternitãte
cõtracta eis liberiꝰ ſubueniret. E. ¶ Accidit aũt vt cui
dã paupcule quodda ſatis bonũ tribueret veſtimentũ.

Illa

Illa aūt vidēs donū tā magnificū: tam ingēti gaudio
eſt pfuſa vt ad terrā cadens mortua crederet. Quod btā
elizabeth vidēs doluit ſe ſibi tāta dediſſe timēs ne ſibi
fieret cā mortis. Sz tñ p ea orauit ⁊ ipſa ſanata ſurre=
xit. Sepe aūt ipſa cū ancillis ſuis lanā proprijs mani=
bus filabat ⁊ inde veſtimēta fieri faciebat vt ex hoc bo
norū laborū glorioſum reciperet fructū: ⁊ exēplū vere
hūilitatis pberet ⁊ de pprijs corpis laboribus eleemo=
ſynā daret deo. Ipſa eſurientes paſcebat. Paupib⁹ eñ
alimēta pbebat adeo vt lātgrauio viro ſuo pfecto ad
curiā frederici impatoris q̄ tūc erat cremone tpa oēm
annonā de ſuis grāgijs collegit ⁊ cōgregatis vndecūqz
paupib⁹ quotidie eis neceſſaria miniſtrabat eo q̄ tūc
cariſtia ⁊ fames valida immineba. Sepe aūt cū pecu
nia ei deficeret ornamēta vēdebat vt paupib⁹ ſubueni
ret. Multa etiā ſibi ex ſuis ancillis cōſueuit ſubtrahe=
re ⁊ pauperib⁹ reſeruare. Ipſa ſitiētes potabat. Qua=
dam autē vice ceruiſiā paupib⁹ diſtribuēs cū vnicuiqz
ſufficienter dediſſet inuētū eſt q̄ vas nullā habuit di=
minutionē ſed eādē quā prius menſurā ſeruauit. Ipſa
hoſpitio peregrinos ⁊ paupes ſuſcipiebat. Domū eñ
maximā ſub altiſſimo caſtro ſuo cōſtruxit in qua infir=
morū magnā multitudinē refouebat q̄s dieb⁹ ſingulis
nō obſtāte difficultate aſcēſus vel deſcenſus viſitans ⁊
eis oīa neceſſaria miniſtrabat ⁊ verbis incitatorijs ad
patiētiā inducebat. Et lz oēm corruptionē aeris ſemp
egre portauerit infirmorū tñ corruptiones dei amore
etiā tpe eſtiuo nō abhorruit: ſz remedia adhibuit velo
pprij capitis terſit: ⁊ manib⁹ pprijs cōtrectauit: lz an=
cille talia grauiter tolerarēt. In eadē quoqz domo pue
rulos pauperū feminarū nutrire cū ſumma diligentia
faciebat qb⁹ ſe tam dulcē ⁊ hūilē exhibebat vt eā oēs
matrē vocarēt ⁊ intrātē domū cuncti tanq̄ matrē filij
ſequerent ⁊ ante eā cateruatim cū ſummo ſtudio collo
carent. Ipā vo⁹ eis olliculas ⁊ anulos vitreos ⁊ quedā
alia vitrea emi fecerat vt pueri ludos puerites in tali=
bus exercerēt. Que dum in pallio pprio equitās in ca
ſtrū deferret de rupe altiſſima ſup lapides ceciderunt:
ſed nulla in eis leſio eſt inuēta: ipā infirmos viſitabat.
Miſerorū eñ cōpaſſio adeo animū eius vēdicabat q̄
eorū hoſpitia diligenter perquirens eos ſolicite viſita=
bat: eorū camerulas familiariter ⁊ deuote ſubintrans:
nec difficultate vie pterita nec lōgitudine laceſſita: qb⁹
ſubueniebat in neceſſarijs ⁊ vba exhibebat cōſolatio=
nis. Propter qd ex quintuplici cōſideratione remune
rationē accepit. ſ. ex dignatione viſitationis: ex labore
itineris: ex affectu cōpaſſionis: ex affectu cōſolationis
et ex largitione muneris. Ipſa ſepulturas pauperū fre
quentabat. Mente nanqz deuota pauperū currebat ad
funera ⁊ veſtes quas pprijs manibus fecerat eorū cor
poribus coaptabat adeo vt ſemel velū ſuum lineū ma
gnum in partes concideret: ⁊ cuiuſdā pauperis corp⁹
inuolueret. Eorū etiā funera pprijs manib⁹ cōtrecta=
bat: ⁊ in ipſorū obſequijs deuota manebat. Inter hec
laudanda eſt deuotio viri ſui: q̄ lz negotijs eſſet multis
implicitus in dei tñ obſequio erat deuotus. Et q̄ ipſe
talibus pſonaliter intēdere nō valebat vxori ſue pote=
ſtatem cōceſſerat agēdi oīa q̄ dei honorem reſpicerent
⁊ aīe ſue ſalutē afferrent. F. ¶ Cupiēs vero btā Eliza
beth vt vir ſuus in fidei defenſionem potētie ſue arma
conuerteret ipm ſalubri exhortatiōe induxit vt ad ter=
ram ſanctā pergeret viſitādā. Ubi dū eſſet ipſe lātgra=
uius princeps fidelis deuotus ⁊ inclyt⁹ fide integra et
deuotiōe ſyncera deo reddidit ſpm ſuoꝝ operum fructū
recipiens glorioſum. Et ſic ipſa viduale ſtatū cū deuo=
tione amplectitur ne viduali cōtinentie premio frau=
daretur: ſz fructū ſexageſimū pciperet vt pote q̄ decalogū
pceptorū cū ſex opib⁹ mīe obſeruaret. Uerū cum mors
viri ſui p totā fuiſſet thuringiam diuulgata: ipſa tanq̄
diſſipatrix ⁊ pdiga a qbuſdā vaſallis viri ſui turpiter
⁊ totaliter eſt eiecta vt ex hoc ei⁹ patiētia clareſceret ⁊
paupratis diu ɔceptū deſideriū obtineret: adueniente
igit nocte in domo cuiuſdā tabernarij in loco vbi porci
iacuerāt ſe recepit. Deo grās multas agens. Hora vero
matutinali ad domū fratrū minorū pergēs rogauit vt
p ſua tribulatiōe deo grās agerēt ⁊ te deū laudamus
cantarēt. Sequēti die domū cuiuſdā ſui emuli cū ſuis
paruulis iuſſa eſt īgredi arcto ſibi loco ibidē admodū
aſſignato. Que dū ab hoſpite ⁊ hoſpita plurimū gra=
uaretur parietib⁹ valefecit dicēs. Libēter hoīb⁹ vale=
facerem ſi bñficos inuenirē. Cōpulſa igit ad locū prio
rem redijt ⁊ paruulos ſuos ad loca diuerſa alēdos trāſ
miſit. Dū vo per quādā viā ſtrictā luto pfundo plenā
ſup quoſdā lapides ibidē poſitos pgeret ⁊ vetula q̄dā
cui iā multa bñficia ɔtulerat ſup eoſdē lapides trāſiēs
eidē cedere recuſaret: ipā in lutū pfundū cecidit ⁊ ſur=
gens veſtimēta ſua gaudens ⁊ ridens abſterſit. Poſt
hoc aūt abbatiſſa ei⁹ matertera ipſi⁹ paupatī nimiū
cōpatiēs ad epm bambergēſem ipſius auunculū eam
duxit. Qui eā honeſte ſuſcipiēs caute retinuit intēdēs
ipſam ſcōis nuptijs copulare. Quod cū ancille q̄ ſecū cō=
tinentiā vouerāt didiciſſent: ⁊ ex hoc ſe multis lachry=
mis affligerēt btē elizabeth cū gemitu hoc retulerūt.
Que eas cōfortans ait. Cōfido in dño p cuius amore
cōtinentiā voui perpetuā vt meū ppoſitū firmū cuſto
diat ⁊ omnē violentiā cōterat ⁊ cōſiliū humanū diſſol
uat. Et ſi forte auunculus meus voluerit me alicui co=
pulare oīno diſſentiā ⁊ verbis pariter cōtradicā. Et ſi
nullū aliud mihi euadēdi ſupeſſet remediū naſū mihi
propriū detruncarē vt ſic me de formē q̄libet abhorre=
ret. Cum igit de mandato ipſius epi ad quoddā caſtrū
inuita fuiſſet deducta moratura ibidē donec traderet
in cōiugiū ⁊ ipſa ſuā caſtitatē dño cū lachrymis cōmē
daſſet ecce dño diſponēte oſſa viri ſui de vltra marinis
partibus deferunt. Juſſa eſt igit ab epo reduci vt oſſi=
bus viri ſui deuota occurreret. Ipā ergo oſſa ab epo cū
honorabili proceſſione ⁊ ab ipſa cū multa deuotione ⁊
lachrymarū effuſione ſuſcepta ſunt. Que conuerſa ad
dñm dixit. Gratias ago tibi dñe q̄ in ſuſceptione oſſiū
viri mei dilecti tui me miſeram cōſolari dignatus es.
Tu ſcis dñe q̄ lz ipm te amantē multū amauerim tñ
ob tui amorē eius pſentia libenter carui ⁊ in ſctē terre
tue ſubſidiū deſtinaui. Et q̄uis delectabile mihi eſſet
adhuc cum eo viuere tali conditione vt cū ipo paupe=
re per totū mūdū paupercula mēdicarē: tñ te teſte con
tra tuā volūtatē vno crine ipm nō redimerē nec ad vi=
tam mortalē iterū reuocarē: ipm aūt ⁊ me tue grē recō
mendo. G. ¶ Uerū ne fructū centeſimū perderet q̄ pfe
ctionē euāgelicā ſeruātibus datur qui de ſiniſtra miſe
rie ad dexterā glorie trāſferuntur religioſum habitum
induit veſtes. ſ. griſeas: humiles ⁊ abiectas ɔtinentiā
poſt mortē viri perpetuā ſeruās obedientiā pfectā cu=
ſtodiēs ⁊ volūtariā paupratē amplectens. Mēdicādo
quoqz ire oſtiatim voluit: ſed magiſter Cōradus nō p=
miſit. Fuit aūt eius habitus tam deſpect⁹ vt deferret
palliū griſeū panno coloris alterius plōgatū: mani=
cas etiam tunice ruptas alterius coloris pāno habuit
emēdatas. Pater vo ſuus rex vngarie audiēs filiam
ſuā ad tantā deueniſſe inopiā: comitē quēdam ad eam
miſit vt ipſam ad paterna limina reducere procuraret
q̄ vidēs eā tali habitu ornatā: cernēſqz ſedentē humi=
liter ⁊ filantem: pre confuſione et admiratione excla=

p

mans dixit. Nunq̃ filia regis tam vili habitu induta apparuit: nec lanã aliqñ filare viſa fuit. Cuz vero ꝓ ſua reductione vehemẽter inſtitiſſet nullatenus acqͤuit: cũ pauperibus mallẽs in paupertate degere q̃ diuitijs multis cũ diuitibus abundare. Ut vero eius animus in deũ totus tranſiret ⁊ intẽta eiꝰ deuotio nullũ impedimentũ haberet: rogauit dñm vt oĩm tẽpaliũ cõtemptũ ſibi infunderet: ⁊ filioꝝ dilectionẽ a ſuo corde auelleret ⁊ cõtra oẽs ꝯtumelias cõtemptũ ⁊ cõſtantiã largiret. Fuſa vero oratiõe audiuit dñz ſibi dicẽtẽ. Exaudita eſt oratio tua. Que dixit ancillis. Exaudiuit dñs vocem meam: qꝛ et oĩa tẽporalia vt ſtercora reputo ⁊ de filijs meis nõ plus q̃ de alijs ꝓximis curo ⁊ mei contẽptũ et opprobria paruipẽdo: nihilq; aliud tam diligere videor niſi deũ. Magiſter q̃z Cõradus ſepe ſibi moleſta et cõtraria imponebat et quos amplius diligere videbatur ab eius ꝯſortio ſebarabat adeo vt duas fideles ancillas ⁊ ꝑdilectas q̃ a iuuẽtute ſua ſecũ fuerãt enutrite ab ea remouerit multis effuſis lachrymis hinc ⁊ inde. Hec aũt faciebat vir ſctũs vt eius voluntatẽ frangeret ⁊ vt ipſa ſuũ affectum ad deũ totaliter erigeret: ⁊ ne aliqua de ancillis priſtinã gloriã ad eiꝰ memoriam reuocaret. In his autẽ oĩbus inueniebatur ⁊ velox ad obedientiã et cõſtans ad patientiã: vt per patientiam animã ſuã poſſideret: ⁊ ꝑ obedientiã victoria decoraret. Dicebat q̃z ſi ꝓpter deũ tm̃ timeo hoĩem mortalẽ quãtũ timere debeo iudicẽ celeſtem. Ideo autẽ magiſtro conrado pauperi ⁊ mẽdico ⁊ non alicui diuiti epõ obedientiã facere volui: vt omnẽ occaſionẽ tp̃alis cõſolationis a me penitus abdicarẽ. Quadã vice dum clauſtrũ quarũdã ſanctimonialiũ ab eis obnixe rogata intraſſet nõ habita licẽtia a ſuo magiſtro: fecit eam tam grauiter verberari vt poſt tres hebdomedas in ea veſtigia verberũ apparerent. Dicebat aũt ancillis ſuis ſe ⁊ illas ꝯſolans. Sicut gramẽ fluuio inundãte deprimitur ⁊ decreſcẽte erigit: ſic ⁊ nos aliqua afflictiõe aduenĩete debemꝰ ꝑ humilitatẽ ſubmitti: ceſſante vero ad deũ ꝑ ſpũalem letitiã eleuari. Tanta ſe humilitate deprimebat vt nullatenꝰ pateret q̃ ancille eã dñam appellarẽt: ſz ſingulari tm̃ ad eã numero loquerẽtur eo mõ. ſ. quo inferioribus loq̊ ſolemꝰ. Scutellas inſuper aliaq; coquine vtẽſilia lauabat: ⁊ ne ab ancillis prohiberet eas tũc ad loca alia trãſmittebat. Dicebat etiã. Si vitã aliã magis deſpectã inueniſſem ipſam potius elegiſſem. H. ¶ Ceterũ vt cũ maria optimã partẽ poſſideret et ſedule cõtẽplationi vacabat. In qua quidẽ cõtẽplatione ſpãlẽ gratiaz habuit lachrymas infundere celeſtes viſiões crebro videre: ⁊ ad amorẽ dei alios inflãmare. Quãdõ magis iucũda videbat: tũc iucunde deuotionis lachrymas emittebat: ita vt lachryme de vultu eiꝰ iucũdo tanq̃ de fonte ſereniſſimo effluere viderent vt ſimul flens videret ⁊ gaudẽs nunq̃ in deformitatẽ vel rugas vultũ ex fletu cõuertẽs. Dicebat eñ: de his q̊ vultũ in fletu deformãt videnť quaſi dñm deterrere. Dent eñ dño q̃ hñt cũ iucũditate ⁊ hylaritate. Viſiones celeſtes in ipa ſui orõne ⁊ cõtemplatiõe ſepe videbat. Quadã vero die ſacro quadrageſimali tp̃e in eccleſia exiſtẽs: ſic ad altare oculis defixis intẽta manebat: ac ſi ibidẽ dei ꝑſentiã miraret: vbi per magnuz ſpaciũ cõſolata diuina eſt reuelatione refecta. Deinde domũ reuerſa dũ ſe pre debilitate in ancille gremium appodiaſſet: ⁊ illa per feneſtrã oculos ad celũ defixos attolleret: tanta hilaritate vultus eiꝰ ꝑfundit vt etiaz riſus mirabilis ſeq̃ret. Que cũ diu tam iucũda viſione letificata fuiſſet: ſubito in lachrymas eſt conuerſa. Rurſus oculos aperiens priſtina iocũditate ꝑfruitur oculoſq; claudẽs priſtinis lachrymis irrigat: ⁊ ſic vſq; ad cõpletorium talibus eſt diuinis cõſolationibꝰ immorata. Cũ vero diu tacens nullũ verbũ emiſiſſet penitus tandẽ ꝓrũpẽs locuta eſt dicẽs. Ita dñe tu vis eſſe mecum ⁊ ego tecũ ⁊ nunq̃ volo a te ſeparari. Poſtmodũ cũ ab ancillis rogaret vt ad dei honorẽ ⁊ ipſarũ edificationẽ quid viderit indicaret: illa ipſarũ importunitate deuicta ait. Uidi celũ apertũ ⁊ Jeſum ſe benigniſſime ad me inclinantẽ: vultuq; ad me ſynceriſſimũ oſtẽdentẽ. Ego vero de ſua viſiõe ineffabili iucũditate perfuſa de ſuo receſſu remanebã mꝫto merore deiecta. Qui mei miſertus iterũ me ſui vultus oſtẽſione letificans ait. Si tu vis eſſe mecũ ⁊ ego ero tecuz. Cui ego rñdi: prout me loquẽtẽ audiſtis. Cũq; rogaret vt etiã viſionem quã iuxta altare vidit exponeret. Illa rñdit. Que ibi vidi non expedit enarrare. Ibi tñ in gaudio multo fui ⁊ dei mirãda cõſpexi. Sepe quoq; dũ in orõne cõſiſteret facies eius mire ſplendebat: ⁊ ex eiꝰ oculis inſtar ſolis radij ꝓdibãt. Sepe aũt eius oratio tanti feruoris inueniebat vt etiã alios inflãmaret. Iuuenẽ q̃z quendam ſeculariter indutũ ad ſe vocãs ait. Uideris nimis diſſolute viuere cuz deberes creatori tuo ſeruire. Uelles ne q̃ ꝓ te deum orarẽ. Et ille. Uolo ⁊ rõ ⁊ id vehementer expoſco. Cũ igit orõni ſe dediſſet ⁊ iuuenẽ ſilr pro ſe orõni incũbere monuiſſet: iuuenis alta voce clamauit dicẽs. Ceſſate dña ab orõne iam ceſſate. Sz cũ illa iam attẽtius oraret: iuuenis altius clamãs dixit. Ceſſate dña qꝛ totus deficio ⁊ comburor. Ipſe eñ tãto calore fuerat ſuccẽſus vt totus ſudãs ⁊ fumãs corpus ⁊ brachia velut amẽs iactaret: adeo vt plerique accurrentes ⁊ ipm tenẽtes veſtes eiꝰ pre nimio ſudore madidas inuenirẽt ⁊ eſtũ eius manibus ferre nõ poſſent ipſo clamante ⁊ dicẽte. Corꝰ ardeo ⁊ cõſumor vt vero btã Elizabeth orõnẽ compleuit: iuuenis eſtuare ceſſauit. Qui rediẽs ad ſeipm ⁊ diuina gr̃a illuſtratꝰ ordinem fratrũ minorũ ingreſſus eſt. Illa aũt inflãmatio ſic oſtẽſa feruorẽ orõnũ ſuarũ igneũ demõſtrabat: q̃ tã validus extitit q̃ etiã frigidũ inflãmauit. Sz ille carnalibus aſſuetus ⁊ ſpũalibꝰ nõdũ idoneꝰ talia capere nõ valebat. I. ¶ Ad ſummũ vero cumulũ ꝑfectiõis propter marie cõtẽplationis otiũ nõ deſeruit marthe officium laborioſuz ſicut ſupra in ſex operibꝰ mĩe eſt oſtẽſum. Nihilominꝰ tñ poſtq̃ religioſum habitũ idũit ſedule pietatis operibus deſeruiuit. Nã cũ pro dote ſua duo milia marcarũ recepiſſet partẽ in pauperes diſtribuit ⁊ de reliquo in marpurg magnũ hoſpitale cõſtruxit. Propter qḋ oẽs eã reputabant diſſipatricẽ ⁊ ꝓdigam: ⁊ cũcti appellabãt eã inſanã. Et qꝛ oẽs iniurias nouerat gaudẽter accipere: improperabãt ei q̃ nimis cito memoriã viri ſui a corde abiecerat q̃ taliter exultabat. Poſtq̃ aũt hoſpitale cõſtruxerat ſeruitijs pauperũ ſe tanq̃ ancillã humilẽ mãcipauit. Nã pauperibus ſolicita miniſtrabat vt eos etiã balnearet ⁊ in lectis collocãs operiret adeo vt ancillis gratulabũda diceret. Quã bñ nobiſcũ agit: qꝛ dñm ſic balneamꝰ ⁊ tegimus. In ipſo aũt pauperũ obſequio ſic humilr ſe habuit q̃ puerulũ quẽdã monoculũ ⁊ ſcabie ꝑfuſum vna nocte ſex vicibꝰ ꝓprijs brachijs ad locũ neceſſitatis detulit: ⁊ pãnos ipſiꝰ fedatos libẽter lauit. Quãdã etiaz mulierẽ horribilr leproſam ſepe abluẽs in lectulo collocauit vlcera tergẽs ⁊ ligãs medicamẽta adhibens: vngueſq; ꝑcidẽs: eiꝰ etiaz pedibus proſtrata corrigias calciamẽtoꝝ ſoluens. Ipſos autem infirmos ad cõfeſſionem ⁊ cõicationẽ inducẽs vetulam quãdã penitus renuentẽ verbere caſtigatã induxit. Cum vero pauperũ nõ vacabat officio: filabat lanã de quodã monaſte-

rio ſibi miſſam ⁊ ꝓciū qd̄ inde accipiebat pauperib⁹ diuidebat. Cū aūt poſt multā paupertatē q̄ngentas marcas ꝓ dote ſua receptas paup̄ib⁹ diuideret ⁊ oīb⁹ ordinate locatis ipſa ſuccincta tranſiēs miſtraret: poſita ē lex vt ſi quis in alioꝝ pauperū preiudiciū locum mutaret vt iterū acciperet: capilloꝝ ſuoꝝ detrūcationē aliquā ſuſtineret. Et ecce quedā puella noīe radegūdis que mira capillorum pulchritudine pollebat inde tranſitura aduenit non ad elemoſynam ſed vt quandam ſororem ſuam infirmam viſitaret. Que cum tāq̄ legis preuaricatrix ad beatā elizabeth adducta fuiſſet eius capillos ꝓtinus detruncari mandauit: ipſa flēte ⁊ plurimū reluctante. Cum vero quidam de aſtantibus eam innocentē aſſererent: illa ait. Saltē de cetero nō poterit cū tanta capilloꝝ ambitione ad choreas accedere: nec illis vanitates aliquas exercere. Interrogata vero puella a btā elizabeth vtrū aliqñ ſalubris vite ꝓpoſitū concepiſſet: r̄ndit q̄ iā diu habitū religionis aſſumpſiſſet: niſi tanta fuiſſet in ea dilectio in capillis. Et illa. Chari⁹ eſt mihi q̄ capillos perdideris q̄ ſi filius me⁹ fuiſſet in imperium ſublimat⁹. Cōtinuo igr̄ puella habitū religionis induit ⁊ in hoſpitali cū beata elizabeth degens laudabilē vitam duxit. Cū quedā paupercula filiā peperiſſet: btā elizabet filiā de ſacro fōte leuauit ⁊ nomē ſuū. ſ. elizabeth eidē impoſuit: ⁊ mr̄i neceſſaria miſtrauit: ita vt de pelliceo ancille ſue manicas auferēs ad inuoluēdā puellā ſibi tribueret ⁊ calceos ꝓprios eidē donaret. Poſt tres aūt ſeptimanas mulier dimiſſa puella latēter cū viro ſuo aufugit. Qd̄ cū ſctē elizabeth nūciatum fuiſſet oꝛoni ſe dedit: ⁊ vir ⁊ mulier vltra ꝓgredi nō valētes ad ipſam coacti redierūt: ⁊ ab ea veniā poſtulātes. Quos vt iuſtū erat de ingratitudine redarguēs eis puellā nutriēdā tradidit ⁊ de neceſſariis eis ꝓuidit. k. ¶ Appropinquante vero tēpe quo dñs dilectā ſuā de mundi ergaſtulo vocare diſpoſuit: vt q̄ contēpſerat regnū mortaliū regnū perciperet angeloꝝ: xp̄s ſibi apparuit dicēs. Ueni dilecta mea in preparata tibi eterna tabernacula. Dū igr̄ febre correpta decūberet ⁊ ad parietē faciē verſam teneret audita eſt a circūſtātib⁹ dulciſſimā ꝓmere melodiā. que cū ab vna ancillaꝝ q̄dnā hec eſſet ꝑcōtata fuiſſet: illa r̄ndit. Auicula quedā inter me ⁊ parietē ſe ponēs tam ſuauiter cecinit q̄ me ad canēdū ſimr̄ ꝓuocauit. In ipa aūt ſui egritudine ſemꝑ hilaris extitit. ⁊ nunq̄ ab oꝛone ceſſauit. Ultima vero die añ eius tranſitum dixit eis. Quid acturi eſſetis ſi diabol⁹ ad vos adueniret. poſt paululū vero alta voce quaſi diabolū licētiās: fuge tribus vicib⁹ exclamauit. Deinde dixit. Ecce appropinq̄t media nox in qua xp̄s naſci voluit: ⁊ in p̄ſepio reqeuit. Appropinquāte vero hora ſui tranſitus ait. Iā tēpus iſtat in quo oīpotēs de⁹ eos q̄ amici ſui ſūt ad celeſtes nuptias euocauit. Poſt paululū vero anno dñi. Mccxxxj. ad extremā horā veniēs dormiuit in pace. Licet aūt eius venerabile corpus inhumatū quattuor diebus iacuerit nullus tñ fetor ex eo prodibat. Sed q̄dā odor aromaticus cunctos reficiēs exhalabat. Tūc aūt viſe ſunt auicule multe ſup cacumē eccl'ie cōgregate quas nūq̄ aliquis prius viderat: q̄ tā ſuaui modulatione cātabāt: ⁊ tāta varietate modos cantādi formabāt vt cūctos in admirationē adducerēt: eo q̄ eius exequias q̄dāmodo agere viderent̄. Multus aūt ibi fuit clamor pauperū multa deuotio ꝑſonaꝝ: ita vt alii capillos capitis detruncarent: alii particulas pānoꝝ inciderēt: ⁊ hec ꝓ ſummis reliquiis reſeruarēt. Eius aūt corpus in monumēto eſt poſitū: qd̄ poſtmodū redundare oleo eſt repertum. Manifeſtum eſt igr̄ in eius tranſitu quante ipſa btā Elizabeth fuerit ſanctitatis ⁊ hoc ad auicule modulationes ⁊ demonis expulſionē. Illā vero auiculā q̄ inter ipſam ⁊ parietē ſe poſuit ⁊ tā dulciter cecinit q̄ ēt ipſam ad cātandū induxit: credim⁹ fuiſſe eius angelū q̄ fuerat ad eius cuſtodiam deputatus eidem eternū gaudium nūciauit. Sicut eñ reprobis interdū ante ſuū tranſitū reuelat̄ eterna ſui damnatio ad maiorem ſui confuſionē: ſic electis interdū reuelat̄ eterna ſui ſaluatio ad maiorem ſui conſolationē. Ille aūt cantus quē ipſa protulit fuit immenſam gaudium qd̄ ex tali reuelatione cōcepit qd̄ q̄dē tā immēſum extitit q̄ in corde totalr̄ capi nō potuit: ſȝ ſe ꝑ ſuauitatis voce manifeſtauit. Diabolus inſuper ſi forte aliqd̄ iuꝭ habeat ad ſctōs ēt morientes accedit. Sȝ q2 i btā elizabeth nil iuris habuit ideo turpiter licentiatus aufugit. Per hoc igr̄ intelligi dat̄ quante fuerit ſanctitatis a qua ⁊ diabol⁹ territus fugit: ⁊ cui angel⁹ eternū gaudiū nūciauit. Manifeſtum eſt ſecundo quante fuerit mundicie ⁊ puritatis ⁊ hoc quo ad odoris exhalationē. Qr̄ eñ corp⁹ eius oī mundicia ⁊ caſtitate in vita nituit: ideo in morte odoris ſuauitate fragrauit. Manifeſtū eſt tertio quāte fuerit excellentie ⁊ dignitatis ⁊ hoc quo ad auiū iubilationē. Illas eñ aues que in cacumine eccl'ie iubilātes et cantantes apparuerūt credimus fuiſſe angelos qui a deo miſſi fuerūt vt eius animā in celū deferrēt: ⁊ eius corpus celeſtibus iubilationibus honorarent. Sicut eñ ad reprobos morientes multitudo conuenit demonum vt eos terroribus crucient ⁊ eoꝝ animas ad tartara rapiant: ſic ad electos decedentes multitudo confluit angeloꝝ vt eas confortent: ⁊ eoꝝ aīas ad celeſtia regna perducant. Manifeſtū eſt quarto quante fuerit mīe ⁊ pietatis: ⁊ hoc quo ad olei emanationē. De eius eñ corpore oleū emanauit: q2 in vita mīe opib⁹ tota redundauit. O quantis pietatis viſceribus eius nunc affluit ſpūs: cuius perfundi oleo inuētū eſt in puluere iacens corpus. Manifeſtum eſt quinto quante ſit apud deū ꝑtātis ⁊ meriti: ⁊ hoc multiplici miraculoꝝ opatione. Poſtq̄ eñ de corpe trāſijt: de⁹ eā multiplici miraculoꝝ glīa illuſtrauit quoꝝ quedā inferius ſunt poſita multa vero breuitatis grā intermiſſa. R. ¶ In partib⁹ ſiquidē ſaxonie in monaſterio quodā hildeñ. dioceſis monach⁹ quidā ordinis ciſterciēñ. henric⁹ noīe tanta fuit infirmitate depreſſus: ⁊ grauibus dolorib⁹ circundatus: vt oēs ad cōpaſſionē induceret ⁊ clamorib⁹ inquietaret. Quadā igr̄ nocte apparuit ſibi q̄dā venerabilis dña veſtib⁹ albis amicta q̄ eū admonuit vt ſi ſanitatem recipe cuperet btē elizabeth ſe deuoueret. Sequēti nocte ſilr̄ ꝑſuadēs appuit. Ille aūt cū abbas et prior decſſent de ꝯſilio ſupioris votū emiſit. Tertia nocte eidē apparens ſignū crucis ſup eū edidit: ⁊ ille cōtinuo ſanitatē recepit. Cū aūt abbas ⁊ prior redeuntes hec audiſſent mirari quidē de ei⁹ ſanitate ceperūt: ſed de voti adimpletione plurimū dubitauerūt: cum nulli mōacho liceat aliqua vota emittere nec ſe ad talia obligare. Adiecit ēt prior monachos ſepe ab hmōi illicita ſpecie boni demonum apparitione deludi: ⁊ iō eſſet illi monacho cōſulendum vt mētem ſuā inſtabilē confeſſione firmaret. Sequēti igr̄ nocte eadem perſona q̄ ſibi prius apparēs dixit. Infirm⁹ ſemꝑ eris donec impleas qd̄ voluiſti. Statim ergo eadē infirmitas ipm̄ arripuit: ⁊ eiſdē dolorib⁹ torq̄ri cepit. Qd̄ cum abbas audiſſet ipm̄ ſtatim licentiauit: ⁊ cerā ꝓ imagine faciēda dari p̄cepit. Qui mox ſanitate recepta votū ſuū adimplere ſtuduit: ⁊ illius infirmitatis nihil poſtmodū paſſus fuit. Puella quedā noīe benigna magūtiñ. dioceſis cum ab ancilla potum petiſſet illa commota potuȝ

porrexit dicēs. Accipe ꝑ diabolū bibe. Aliſūq; eſt puelle
vt ardēs titio ꝑ eiꝰ guttur deſcēderet adeo vt ſe in eol-
lo pati clamaret. Cōtinuo igr̄ vēter eiꝰ inſtar vtris in-
tumuit: ⁊ q̄dā in eiꝰ vētre ꝑ ſingula mēbra diſcurrere
viſum eſt. Illa vͦ gemitꝰ miſerabiles faciēs ⁊ voces in
ſanas emittēs obſeſſa ā demone fore credebat̄. In ſta-
tu vero tali ꝑbiēniū manſit. Deducta igit̄ ad tumulū
ſ. Elizabeth ⁊ ibidē ꝓ eo voto emiſſo dū ſup tūbā poſi
ta fuiſſet: velut exanimis ibidē apparuit: ſ3 dū modi-
cū panis ad māducādū ⁊ aquā bn̄dictā ad bibēdū ſup
eādē tūbā eidē obtuliſſent: mox cūctis ſtupētibꝰ ⁊ mi
rātibꝰ ſana ta ſurrexit. Uir quidā de dioceſi tralectēſi
gedericꝰ noīe cū in vna manu ꝯctꝰ eiꝰ vſum penitus
amiſiſſet: ⁊ ſepulchꝝ̄ ū. b. elizabeth bis viſitās curatio
nē minime recepiſſet tertio illic cū vxore ſua cū multa
deuotione acceſſit. Quo dū tēderet ſenē quēdā reuerē
di aſpectus habuit obuiū. Qui ab eo ſalutatꝰ ⁊ vn̄ ve-
niſſet requiſiuit dixit ſe de marburg. vbi corpꝰ ſctē eli-
zabeth redeſcit venire vbi deꝰ multa miracula opat̄.
Cū aūt vir ſuā infirmitatē expoſuiſſet eidē ille manu
eleuata eū bn̄dixit dicēs. Securꝰ ꝑge, q2 ſanitatē reci-
pies dūmō manū infirmā ad caput ſepulchꝛi in q̄dā ſo
uea ibi facta ſub lapide miſeris: quā q̄to ꝓfundiꝰ im-
miſeris tāto citiꝰ ſanitatē obtinebis. Tūc aūt ſctm̄ ni
colaū in memoria habeas: q̄. ſ. elizabeth tāq̄ comes ⁊
ſociꝰ in ſuis miraculis coopat̄ ibidē. Adiecit ēt ſtultos
eſſe q̄ ꝓiectis oblatiōibꝰ ſtatim diſcedūt cū ſctis pla-
ceat vt cū ꝑſeuerātia eoꝝ ſuffragia poſtulent̄. Moxq;
ſenex ab eis diſparuit: nec ipm̄ vltra videre potuerūt.
Sup q̄ plurimū admirati ꝑgebāt plenā ſanitatis recu
perādē fiduciā obtinētes. Uir igr̄ iuxta ſenis ꝯſilium
manū ſub lapide monumēti poſuit ⁊ ipam ꝯtinuo re-
traxit oīno ſanatā. ❡ Quidam de dioceſi colonienſi
hermānꝰ noīe dū in carcere a iudice teneret̄ ad deū ſe
totalr̄ ꝯtulit ⁊. b. elizabeth ⁊ magr̄m Cōradū in ſui ad
iutoriū deuotione qua poterat inuocabat. Sequēti aūt
nocte ambo ſimul cū multo lumine ſibi apparuerunt
multiplr̄ eū ꝯſolātes. Tādē ſnīa in eū data ſuſpendit̄:
⁊ ad ſpaciū vniꝰ miliaris teutonici in patibulo detine
tur. Iudex aūt cōceſſit parētibꝰ vt ipm̄ deponerent ⁊ i
tumulo ſepelirēt. Preparata igr̄ fouea cū eſſet depoſi
tus pr̄ ⁊ patruꝰ ceperūt ꝓ mortuo btē elizabeth patro
cinia inuocare. Et ecce mirantibꝰ ⁊ ſtupētibꝰ vniuer-
ſis q̄ fuerat mortuus ſurrexit viuus. Scholaris quidā
de dioceſi magūtiū. ouitardꝰ noīe dū piſcatiōi minus
cautꝰ inſiſteret: in flumē lapſus cecidit. Magno autē
tp̄is ſpacio interiecto dū eiꝰ corpꝰ eſſet extractū adeo
ſine ſenſu ⁊ motu rigidū eſt reptū q̄ nullo in eo ſigno
vite innēto: vere mortuꝰ ab oībus eſt iudicatꝰ. Tunc
btē elizabeth implorant̄ merita: ⁊ cūctis videntibus
⁊ admirātibꝰ ſibi reſtituit̄ ſalꝰ ⁊ vita. M. ❡ Iuueniſq;
dā tres annos ⁊ dimidiū hn̄s de dioceſi magūtiū. Hu-
golinꝰ noīe dū ſpm̄ emiſiſſet ⁊ corpꝰ eiꝰ ꝑ ſpaciū q̄tuor
miliarioꝝ teutonicoꝝ rigidū ⁊ exanime iacuiſſet mat
ad inuocādā. ſ. elizabeth tota deuotiōe ſe cōtulit: ⁊ pue
rū viuū ⁊ ſanū recepit. ❡ Puer q̄dā q̄tuor annoꝝ dum
in puteū cecidiſſet: caſu quidā veniēs aquam haurire
eū aduertit pueꝝ ſubmerſum intus iacere. Quē poſtq̄
cū difficultate extraxit ipm̄ mortuū depꝛ̄hendit. Cuius
q̄dē mortis erāt indicia tp̄is diuturnitas: corporis rigi-
ditas: oris ⁊ oculoꝝ horribilis aptio: denigratio cutis:
vētris inflatio: ⁊ oīmoda ſenſus ⁊ motꝰ priuatio. Pro
ipſo igr̄ ſuſcitādo ad. b. elizabeth votū emittit̄ ⁊ conti
nuo vite priſtine reſtaurat̄. ❡ Quedam etiā puella in
flumīe ſubmerſa dum fuiſſet extracta beate elizabeth
meritis ꝓtinus eſt vite reſtituta. ❡ Uir quidā nomine
Fridericus de dioceſi magūtinēſi in arte natandi val
de peritus dū ſe in quadā aqua balnearet: ⁊ pauperē
quēdā ꝑ btām elizabeth illuminatū deridēs in eiꝰ fa-
ciē aquā ꝯtēptibilr̄ ſpargeret: ille ꝓuocatꝰ dixit. Dn̄a
illa ſancta q̄ mihi grāꝫ preſtitit de te me vindicet: ita
vt hinc nō exeas niſi mortuus ⁊ ſubmerſus. Ille autē
imprecationē paupis paruipēdens: ⁊ in aquā laſciue
ſe immittens viribus penitꝰ deſtitutꝰ ſe iuuare nō po-
tuit: ſed in ꝓfundū quaſi lapis deſcendit. Poſt multū
vero tp̄is requiſitus de aqua mortuus eſt delatus. Cūq;
magnꝰ planctꝰ fieret ſup eū q̄dā eius ꝓpinq̄ ceperūt ꝓ
eo ad beatā elizabeth votū facere ⁊ eius ſuffragia de-
uotiſſime implorare. Statim igr̄ in eum ſpūs rediit: ⁊
viuus ⁊ ſanus ſurrexit. ❡ Quidā noīe ioannes de dio
ceſi maguntiū. cū q̄dam fure innocēter depꝛ̄henſus: et
ſuſpendio cū ipſo adiudicatus cūctos rogauit vt btāꝫ
elizabeth orarent: vt ſm̄ ſua merita iuuaret̄. Cū eēt ſu
ſpenſus audiuit vocē ſuper ſe dicētem. Cōfide ⁊ i ſan-
ctam elizabeth fiduciam habe ⁊ liberaberis. Statimq;
alio remanēte: ipſo fune fracto de loco alto grauiſſi
me cecidit nullā tn̄ leſionē incurrit: ſ3 noua qua indu-
tus erat camiſia rūperet̄. Qui exhilaratus ait: ſancta
elizabeth tu me liberaſti: ⁊ in ſtratū molle me cadere
feciſti. Cū eū aliq̄ dicerēt ipm̄ iterū ſuſpendendum iu
dex ait. Quē deꝰ liberauit denuo ſuſpēdi nō ꝑmittoꝫ.
❡ Cōuerſus quidā fuit in quodā monaſterio dioceſis
magūtiū. volemarꝰ noīe admodū religioſus: q̄ carnē
ſuam ſic afflixit vt circa annos. xxx. circa carnem lori-
cā portaret ⁊ inter lapides ⁊ ligna iaceret. Huiꝰ manū
dū in molēdino eſſet lapis molaris caſu apprehēſam
ſic cōtriuit vt carnē ab vtraq; parte auelleret: oſſa et
neruos cōtereret: ita vt in quodā mortario cōtrita quo
dammō videret̄. Qui tāto doloris aculeo vrgebat̄: vt
rogaret q̄ manꝰ ſibi precideret̄. Cum igr̄ btām eliza-
beth crebro in ſui auxilium inuocaret: q̄ etiam in vita
ſua ſibi familiaris extiterat: quadā nocte ſibi apparuit
dicens. Uis ſanus fieri? Qui cū rn̄deret libenter: illa
manū apphendēs neruos ſanauit: oſſa integrauit: ⁊
carnē ab vtraq; parte reſtituit ⁊ priſtine ſanitati dona
uit. Mane aūt facto perfecte ſanatū ſe reperit ⁊ toti cō
uentui ipſam manū cūctis ſtupentibus ſanatā oſten-
dit. M. ❡ Quidā puer quinquēnis diſcretꝰ noīe: magū
tinē. dioceſis: cū cecꝰ natꝰ eſſet meritis btē elizabeth
lumē recepit. Pellis ſiquidē integra ſine pilis palpe
braꝝ vel aliqua pellis diuiſione oculis ſupinducta fue
rat adeo vt totaliter oculos tegeret nec ſubſtātie ocu-
loꝝ vllū indiciū appareret. Mater igit̄ eius ad ſepul
chꝛuꝫ elizabeth ipſum ducēs de terra ſepulchꝛi oculos
eius liniuit ⁊ ſuper eū btē elizabeth merita inuocauit.
Et ecce pellis integra ꝑ mediū ſcindit̄ ⁊ eius oculi par
uiſſimi turbulēti ⁊ ſanguinolenti vident̄. Sicq; puer
beate elizabeth meritis ſuffragantibus viſus bn̄ficio
eſt potitꝰ. ❡ Puella quedā eiuſdē dioceſis beatrix no-
mine cū diu magnis ⁊ diuerſis fuiſſet infirmitatibus
moleſtata tādē gibbo in dorſo ⁊ ſtruma in pectore ex-
creſcētibꝰ ſic ex toto corpore incuruata vt nulla ſe rōne
erigeret ſ3 manibꝰ ſup genua poſitis corpꝰ ſuū taliter
ſuſtētaret. Cū igr̄ mr̄ in quadā ſporta eā ad tumulū ſan
cte elizabeth deportaſſet: ⁊ ꝑ decē dies ibi cōmorantes ibi
dē nullū potuiſſent ſanitatis remediū inuenire: irata
mr̄ eiꝰ ꝯ beatā elizabeth murmurauit dicēs. Qͥbꝰ bn̄
ficia impēdis ⁊ me miſerā nō exaudis. Reuertēs igit̄
oēs quos potero a viſitatiōe tui auertere ꝓcurabo. Cū
igitur irata recederet ⁊ iam miliare ⁊ dimidiū ꝑegiſſet
⁊ eius filia doloribus cruciata lugeret: tādē ipſa puel-
la obdormiens vidit quandam pulcherrimā domināᷓ

cū facie refulgēti ꝙ corpus ei⁹ in dorſo ⁊ pectore lintēo dixit ei. Surge ⁊ ambula. Euigilās puella ⁊ ſe ab oī deformitate ⁊ curuitate penit⁹ ſanatā inueniēs viſionez matri retulit ⁊ gaudiū ⁊ letitiā generauit. Redeuntes igitur ad ſepulchrū ſctē Elizabeth deo ⁊ ſibi grās egerūt ⁊ ibidē ſportā in qua puella portata fuerat dimiſerūt. Mulier quedā gelirudis noīe eiuſdē dioceſis ꝑ multos annos vtroqꝫ crure contracta ⁊ toto corpore curua in ſōnis admonet vt ad .ſ. nicolaū ꝓficiſcens eius debeat merita implorare. Que ad quād ī eccleſiam .ſ. nicolai portari ſe fecit ⁊ in vno crure ſanitatē inuenit. Tandē ad ſepulchrū btē elizabeth ꝑducta ⁊ ſuꝑ ei⁹ tumulum poſita grauiſſimis dolorib⁹ ſtimulata ⁊ velut amens effecta ſana ⁊ incolumis exurrexit. Mulier quedā ſcintrudis noīe eiuſdē dioceſis cū ꝑ annū integrū penitus ceca māſiſſet ⁊ aliorū ſemper auxilio duceret ad rogādum ſanctā Elizabeth tota deuotiōe ſe cōtulit ⁊ amiſſum lumē recepit. Vir quidā hēricus Maguntineñ. dioceſis cū lumine oculorū penit⁹ eſſet priuat⁹ ſepulchrū ſctē Elizabeth viſitās plene curationis bñficiū reportauit. Poſtmodū vero idez vir fluxu ſanguinis adeo eſt grauatus vt moriturus a familia crederet. Accipiēs vero de terra ſepulchri ſctē elizabeth ⁊ ipſam cōiciens aqua ⁊ bibēs plenā ſanitatē recepit. Puella quedā metildis noīe treuereñ. dioceſis dū viſu ⁊ auditu priuata eſſet: ⁊ loquēdi ⁊ ambulandi potentiā amiſiſſet: pater ſuus ⁊ mater ad beatā Elizabeth eā deuouerūt: ⁊ ꝑfecte ſanatā dei ⁊ Elizabeth laudātes magnalia receperunt. Mulier quedā noīe helibingis Treuereñ. dioceſis cū per annū ceca penitus extitiſſet: ⁊ ꝓ ſua curatione btē Elizabeth merita inuocaſſet: ad tumulū ei⁹ duci ſe faciēs vnius oculi lumē recepit. Que ad ꝓpria reuerſa in alio grauiter torqueri ſe ſenſit. Cū vero iterū eius merita implorāſſet apparuit ei dicēs. Accedens altare ſacrū corporali oculos tuos ventilari: ⁊ ſic recipies ſanitatem. Que cū iuſſa cōpleuiſſet ſanitatez recepit. Vir quidā Theodoricus noīe Maguntiñ. dioceſis in genibus ⁊ cruribus diu grauiſſime infirmatus: ita vt non poſſet pergere niſi ab aliis portaret votū fecit ꝙ ſepulchrum ſctē Elizabeth cū oblatiōib⁹ viſitaret. Et cū loc⁹ ei⁹ a tumulo tm̄ per .x. miliaria diſtaret: vix in octo diebus potuit peruenire. Cū vero ibidez ꝑ quatuor ſeptimanas māſiſſet ⁊ nullū remediū impetraſſet domuz redibat. Cūqꝫ in loco quodā iuxta aliū infirmū decūbēs quieſceret: vidit in ſōnis quēdā ad ſe venientē ⁊ aqua totaliter ꝑfundentē. Qui euigilās cōtra ſociū irat⁹ ait. Quare me aqua totalr ꝑfudiſti? Qui ait. Ego te nō perfudi: ſꝫ credo ꝙ illa ꝑfuſio erit tibi cā ſalutis. Ille igitur ſurgēs ⁊ ſe ſanatum totaliter inueniens baculos ſuper humerum poſuit ⁊ ad tumulum ſancte Elizabeth rediens ⁊ gratias agens letus ad propria remeauit.

De ſancta Cecilia. clxvi B.

Cecilia quaſi celi lilia: vel cecis via: vel a celo ⁊ lia. Vel cecilia quaſi cecitate carēs: vel dr a celo ⁊ leos qđ eſt ppl's. Fuit enī celeſte liliū ꝑ virginitatis pudorē. Vel dr lilium: qꝛ habuit candorē mūdicie: virorē conſcientie: odorē bone fame. Fuit ⁊ cecis via ꝑ exēpli informationē: celū ꝑ iugē cōtemplationē: lia per aſſiduam operationē. Vel dr celū qꝛ ſicut dicit Iſid. celuz philoſophi volubile rotūdū ⁊ ardens eſſe dixerūt: ſic ⁊ ipſa fuit volubilis ꝑ operationē ſolicitā: rotūda per ꝑſeuerantiā: ardēs ꝑ charitatē ſuccenſam. Fuit etiā cecitate carens ꝑ ſapientie ſplendorē. Fuit ⁊ celū populi: quia in ipſa tanꝙ in celo ſpūali ppl's ad imitādum intuetur ſolē: lunā ⁊ ſtellas. i. ſapientie perſpicacitatem: fidei magnanimitatem: ⁊ virtutum varietatem.

Cecilia virgo preclariſſima ex nobili romanorū genere exorta et ab ipſis cunabulis in fide xp̄i nutrita. Abſcōditū ſemꝑ euāgeliū xp̄i gerebat in pectore ⁊ nō dieb⁹ nec noctibus a colloquiis diuinis ⁊ orone ceſſabat ſuāqꝫ virginitatē ꝯſeruari a dño exorabat. Cū aūt cuidā iuueni noīe valeriano deſpōſata fuiſſet ⁊ dies nuptiarū inſtituta eſſet: illa ſubtus ad carnē cilicio erat induta ⁊ deſuper deauratis veſtibus tegebatur. Et cātātibus organis illa in corde ſoli dño decantabat dicēs. Fiat dñe cor meū ⁊ corpus meū immaculatū vt non confundar. Et biduanis ⁊ triduanis ieiuniis orans cōmendabat dño quod timebat. Venit aūt nox in qua ſuſcepit vna cū ſpōſo ſuo cubiculi ſecreta ſilentia ⁊ ita eum alloquitur. O dulciſſime atqꝫ amātiſſime iuuenis eſt myſterium qđ tibi cōfitear ſi mō tu iuratus aſſeras tota te illud obſeruātia cuſtodire. Iurat valerian⁹ ſe illud nulla neceſſitate detegere nulla ꝓdere rōne. Tūc illa ait. Angelum dei habeo amatorem qui nimio zelo cuſtodit corpus meū. Hic ſi leuiter ſenſerit ꝙ tu me polluto amore cōtingas ſtatim feriet te et amittes florē tue gratiſſime iuuētutis. Si aūt cognouerit ꝙ me ſyncero amore diligas: ita ⁊ꝫ diliget te ſicut me ⁊ oſtendet tibi gloriā ſuam. Tunc valerianus nutu dei correptus ait. Si vis vt credā tibi ipm angelum mihi oſtēde: ⁊ ſi vere ꝓbauero ⁊ angelus ſit faciā qđ hortaris. Si aūt virū aliū diligis te ⁊ illum gladio feriam. Cui Cecilia dixit. Si in deū verū credideris ⁊ te baptizari ꝓmiſeris ipm videre valebis. Vade igitur in tertiū miliariuz ab vrbe via que pia nuncupatur et pauperib⁹ quos illic inuenies dices. Cecilia me miſit ad vos vt oſtēdatis mihi ſanctū ſenem vrbanū qm̄ ad ipſum habeo ſecreta mādata que perferā. Hūc dum tu videris indica ei oīa verba mea ⁊ poſtꝙ ab eo purificatus fueris ⁊ redieris angelū ipm videbis. Tūc valerianus perrexit ⁊ ſm̄ ſigna que acceperat ſanctū Vrbanū epm intra ſepulchra martyrū latitantē inuenit. Cūqꝫ ei oīa verba cecilie dixiſſet: ille manus ad celū pādens cū lachrymis ait. Dñe Ieſu chriſte ſeminator caſti conſilii: ſuſcipe ſeminū fructus quos in Cecilia ſeminaſti. Dñe Ieſu chriſte paſtor bone Cecilia famula tua quaſi apis tibi argumētoſa deſeruit. Nā ſponſum quē quaſi leonē ferocē accepit ad te quaſi agnum manſuetū deſtinauit. Et ecce ſubito apparuit ſenex quidā niueis veſtibus indut⁹ tenēs librū aureis litteris ſcriptū. Quē vidēs Valerianus pre nimio timore quaſi mortu⁹ cecidit ⁊ a ſene leuat⁹ ſic legit. Vnus de⁹ vna fides vnū baptiſma. Vnus deus ⁊ pater oīm qui ſuper oēs ⁊ per oīa et in oībus nobis. Cūqꝫ hec legiſſet dixit ei ſenior. Credis ita eſſe: an adhuc dubitas. Tunc exclamauit dicens. Non eſt aliud qđ verius credi poſſit ſub celo. Statimqꝫ illo diſparente Valerianus a ſancto Vrbano baptiſma ſuſcepit. Et rediens Ceciliam cum angelo loquentē in cubiculo inuenit. Angelus aūt duas coronas ex roſis ⁊ liliis in manu habebat ⁊ vnā Cecilie ⁊ alterā Valeriano tradidit dicēs. Iſtas coronas immaculato corde ⁊ mūdo corpore cuſtodite: qꝛ de paradiſo dei eas ad vos attuli: nec vnꝙ marceſcent nec odorē amittent: nec ab aliis niſi quibus caſtitas placuerit videri poterit. Tu aūt valeriane qꝛ vtili ꝯſilio credidiſti pete quodcūqꝫ volueris ⁊ cōſequeris. Cui Valerianus. Nihil mihi in hac vita extitit dulcius ꝙ vnicus fratris mei affectus. Peto igitur vt et veritatem ipſe mecū agnoſcat. Cui angelus. Placet dño petitis

tus ⁊ ambo cum palma martyrij ad dn̄m veniens. ❡.
❡ Poſt hoc ingreſſus tiburtius frater Valeriani cū
nimiū roſarū ſenſiſſet odorē dixit. Miror hoc tpe reſeꝰ
hic odor ⁊ liliorū vn̄ reſpiret. Nā ſi ipſas roſas vel lilia
in manibꝰ meis tenerē nec ſic poterāt odoramēta tāte
mihi ſuauitatis infundere. Cōfiteor vobis ita ſum re-
fectus vt putē me totū ſubite īmutatū. Cui valerianꝰ
coronas habemꝰ quas tui ocli videre nō ꝑualēt floreo
colore ⁊ niueo cādore vernātes: ⁊ ſicut me interpellāte
odorē ſenſiſti: ſic ⁊ ſi credideris videre valebis. Cui ti-
burtiꝰ. In ſomnis hec audio an in veritate iſta tu loq̄
ris valeriane. Cui valerianꝰ. In ſomnis vſq̄ mō fui-
mus: ſꝫ tā nūc in ꝟitate manemꝰ. Ad quē tiburtiꝰ. Vn̄
hoc noſti. Et Valerianꝰ. Angelꝰ dn̄i me docuit quē tu
videre poteris ſi purificatꝰ fueris et oībꝰ idolis abre-
nūciaueris. Huic miraculo de coronis roſarū Ambro.
teſtat in ꝑfatiōe ſic dicēs. Sctā cecilia celeſti dono re-
pleta vt martyrij palmā aſſumeret ipm mundū cū
thalamis execrata. Teſtis eſt valeriani coniugis ⁊ ti-
burtij ꝓuocata cōfeſſio: quos dn̄e angelica manu odori
feris floribꝰ coronaſti. Viros ꝟo duxiſti ad gloriā: mū-
dus agnouit q̄ntū valeat deuotio caſtitatis. Hec Amb.
Tūc cecilia euidēter oſtēdit ei oīa idola eſſe inſenſibi-
lia ⁊ muta: ita vt tiburtius rn̄deret ac diceret. Qui iſta
nō credit pecus eſt. Tūc Cecilia oſculans pectus eius
dixit. Hodie te fateor meum eſſe cognatū. Sicut enim
amor dei fratrē tuū mihi ꝯiugē fecit ita te mihi cogna
tum ꝯtēptus faciat idolorū. Vade igit cū fratre tuo vt
purificationē accipias et angelicos vultus videre va-
leas. Dixitq̄ tiburtius fratri ſuo. Obſecro te frater vt
mihi dicas ad quē me ducturꝰ es. Cui valerianꝰ. Ad
vrbanū epm: cui tiburtius. De illo vrbano dicis q̄ to-
ties dānatus eſt ⁊ adhuc in latebris cōmoratur: hic ſi
inuētꝰ fuerit cremabit: ⁊ nos in illiꝰ flāmis pariter in-
voluemur: ⁊ dū q̄rimus diuinitatē latentē in celis in
currēmꝰ furorē exurentē in terris. Cui Cecilia. Si hec
ſola eēt vita iuſta hāc perdere timeremꝰ. Eſt autē alia
melior q̄ nunq̄ amittit quā nobis filiꝰ dei enarrauit:
oīa eīm q̄ facta ſunt filiꝰ ex patre genitꝰ condidit. Uni-
uerſa aūt q̄ cōdita ſunt ex patre ꝓcedens ſpūs aīauit.
Hic igit filiꝰ dei in mūdū veniēs ꝟbis ⁊ miraculis aliā
vitā eſſe nobis mōſtrauit. Cui tiburtiꝰ. Certe vnū deū
eſſe aſſeris: ⁊ q̄uō nūc tres eſſe teſtaris. Rn̄dit cecilia.
Sicut in vna hoīs ſapīa ſunt tria. ſ. ingeniū: memoria
⁊ intellectꝰ: ⁊ ſic in vna diuinitatis eſſentia tres pſone
eſſe pn̄t. Tūc cepit ei de aduētu filij dei ⁊ paſſiōe ꝑdica
re: ⁊ multas cōgruitates ipſiꝰ paſſiōis oſtēdere. Nā iō
indūt filiꝰ dei eſt tētꝰ vt genꝰ hūanū dimittat pctō detē-
tum. Bn̄dictꝰ maledicit: vt hō maledictꝰ bn̄dictionē
ꝯſequat. Illudi ſe patiat vt hō ab illuſiōe demonū libe
ret. Spineā coronā accepit in capite vt a nobis ſnīam
auferat capitalē. Fel ſuſcepit amarū vt ſanaret hoīs
dulcē guſtū. Expoliat vt parētū nr̄orū nuditatē operiat.
In lignū ſuſpēdit vt ligni ꝑuaricationē tollat. Tunc
tiburtiꝰ fratri ſuo dixit. Miſerere mei ⁊ ꝑduc me ad ho
minē dei vt purificationē accipiā. Ductꝰ igit ⁊ purifica
tus angelos dei ſepe videbat: ⁊ oīa q̄ poſtulabat ꝓtinꝰ
obtinebat. D. ❡ Valerianus igit ⁊ tiburtiꝰ eleemoſy-
nis inſiſtebāt ⁊ ſctōrū corpa quos almachiꝰ ꝑfectꝰ occi
debat ſepulture tradebāt. Quos almachiꝰ ad ſe vocās
cur ꝓ ſuis ſceleribꝰ dānatos ſepelirēt inq̄ſiuit: cui Ti-
burtius. Utinā illorū ſerui eſſemꝰ quos tu dānatos ap
pellas. Qui cōtēpſerūt illud qḋ videt eſſe ⁊ non eſt: et
inuenerūt illud qḋ nō vr̄ eſſe ⁊ eſt: cui ꝑfectꝰ. Quidnā
eſt illud? Et tiburtius. Qḋ videt eſſe ⁊ nō eſt: eſt qḋ in
hoc mūdo eſt qḋ hoīem ad nō eſſe ꝑducit. Qḋ ꝟo non

videt eſſe et eſt: eſt vita iuſtorū ⁊ pena malorū. Cui ꝑfe
ctus. Nō puto q̄ mēte tua loquaris. Tūc iubet aſtare
Valerianū dicēs ei. Qm̄ nō eſt ſani capitis frater tuꝰ:
tu ſaltē poteris ſapienter dare rn̄ſum. Cōſtat plurimū
vos errare qui gaudia reſpuitis ⁊ oīa inimica gaudijs
Tūc valerianus ſe vidiſſe ait glaciali tpe otioſos iocā
tes ⁊ operarios agricolas deridentes. Sed eſtiuo tpe dū
aduenīſſent glorioſi fructus laborū gaudētibus illis q̄
putabantur vani ceperunt flere qui videbant vrbani.
Sic ⁊ nos nūc quidē ſuſtinemꝰ ignominiā ⁊ laborē: in
futuro aūt recipiemus gloriā ⁊ eternā mercedē. Vos
aūt nūc trāſitoriū habetis gaudiū: in futuro aūt inue-
nietis eternū luctū: cui prefectus. Ergo nos inuictiſſi-
mi principes eternū habebimus luctū: ⁊ vos perſone
viliſſime ꝑpetuū poſſidebitis gaudiū: cui valerianus.
Homūciones eſtis non principes: tpe nr̄o nati: citius
morituri ⁊ deo rōnē plus oībus reddituri. Dixit autē
ꝑfectꝰ. Quid ꝟborū circuitu immoramur: offerte diis
libamina ⁊ illeſi abſcedite. Sācti reſpōderūt. Nos deo
ꝟo quotidie ſacrificiū exhibemus. Quibꝰ ꝑfectꝰ. Qḋ
eſt nomen eius: cui valerianus. Nomen eius inuenire
nō poteris etiam ſi pēnis volaueris. Prefectus dixit.
Ergo iupiter nomē dei nō eſt: cui valerianus. Nomen
homicide ⁊ ſtupratoris eſt. Ad quē Almachius. Ergo
totus mundus errat: ⁊ tu cū fratre tuo verū deū noſti.
Valerianus rn̄dit. Nos ſoli nō ſumus: ſꝫ innumerabi
lis multitudo hāc ſctītatē recepit. Traduntur igit ſctī
in cuſtodiā maximi. Quibꝰ ille ait. O iuuentutis flos
purpureꝰ. O germanus fraternitatis affectus: q̄uō ad
mortē quaſi ad epulas feſtinatis: cui valerianꝰ ait q̄ ſi
crediturū ſe ꝓmitteret gloriā tunc ipſe aīarū eorū poſt
mortē videret. Et maximus. Fulminibus igneis con
ſumar ſi nō illum ſolū deum cōfitear quem adoratis ſi
contingat qḋ dicitis. Ipſe igit maximus ⁊ oīs eius fa-
milia ac vniuerſi carnifices crediderunt et ab vrbano
qui illuc occulte venit baptiſma ſuſceperunt. E. ❡ Igi
tur dū aurora nocti finem daret: cecilia exclamauit di-
cens. Eya milites xp̄i abijcite opa tenebrarū ⁊ indui-
mini arma lucis. Quarto igit miliario ab vrbe ſancti
ad ſtatuā iouis ducunt. Et dū ſacrificare nollent pari-
ter decollant. Tūc maximꝰ cū iuramēto aſſeruit ſe in
hora paſſiōis eorū angelos vidiſſe fulgētes ⁊ aīas eorū
quaſi ꝟgines de thalamo exeūtes: quas in gremio ſuo
angeli in celū detulerīt. Almachiꝰ ꝟo audiēs maximū
xp̄ianū effectū cū plūbatis tādiu cedi fecit quouſq̄ ſpi
ritum excuſſit: cuiꝰ corpus ſctā Cecilia iuxta Valeria-
num ⁊ Tiburtiū ſepeliuit. Tūc Almachiꝰ facultates
amborū cepit inq̄rere: ⁊ Ceciliā tanq̄ valeriani coniu-
gem corā ſe fecit aſtare. Iuſſitq̄ vt idolis īmolaret aut
ſnīam mortis ſuſtineret: cū aūt ad hoc ab apparitoribꝰ
vrgeret ⁊ illi vehemēter flerēt: eo q̄ puella tā decora ⁊
nobilis vltro ſe morti traderet dixit ad eos. Hoc boni
iuuenes nō eſt iuuētutē ꝑdere: ſed mutare: dare lutū et
accipe aurū: dare vile habitaculū ⁊ accipe ꝑcioſum: da
re breuē angulū ⁊ accipe forū perlucidū. Si q̄s ꝓ nūſ-
mo ſolidos daret nōne velocius feſtinaretis. Deꝰ autē
qḋ acceperit ſimpliū reddet cētupliū. Creditis his que
dico. Et illi. Credimus xp̄m verū eſſe deū q̄ talē poſſi-
det famulā: vocato igitur Urbano epō quadringēti et
amplius baptizati ſunt. Tūc Almachius ſctām Ceci
liam ad ſe vocās ait. Cuiꝰ cōditiōis es? Et illa. Inge-
nua ſum ⁊ nobilis: cui almachius. Ego te de religione
interrogo. Et Cecilia. Interrogatio tua ſtultū ſumit
initiū q̄ duas rōnes vna putat inq̄ſitiōe concludi: cui
Almachius. Vn̄ tibi tanta ꝑſumptio rn̄dendi. At illa.
De conſciencia bona ⁊ fide non ficta. Cui almachius.

Ign(or)as a cuius poteſtatis ſim? Et illa: poteſtas veſtra eſt quaſi vter vento repletus. Quẽ ſi acus pupugerit oĩs ꝑtinus rigor palleſcit: ⁊ quicquid in ſe rigidũ hr̃e cernitur incuruat. Cui almachi⁹. Ab iniurijs cepiſti ⁊ ĩ iniurijs perſeueras. Cecilia r̃ndit. Iniuria nõ dr̃ niſi qd̃ verbis fallẽtibus irrogat. Vñ aut iniuriã doce ſi falſa locuta ſũ: aut teipſum corripe calũniã inferẽtẽ. Sed nos ſcientes ſctm̃ dei nomẽ oĩno negare nõ poſſum⁹ melius eſt eñ feliciter mori ꝙ̃ infeliciter viuere. Cui almachi⁹. Vt qd̃ cũ tãta ſupbia loqueris? ⁊ illa. Nõ eſt ſuperbia ſed conſtantia. Cui almachi⁹. Infelix ignoras q: viuificãdi et mortificãdi mihi eſt tradita ptãs. Et illa. Cõtra veritatẽ publicẽ ꝓbo te nũc eſſe mẽtitũ. Vitã eñ viuẽtibus tollere potes: mortuis aũt dare nõ potes. Es igr̃ miniſter mortis nõ vite. Cui almachi⁹. Iã depone amẽtiam ⁊ ſacrifica diis: cui cecilia. Neſcis vbi oclos amiſeris. Nã quos tu deos dicis: oẽs nos ſaxa eſſe videm⁹. Mitte igr̃ manũ ⁊ tãgẽdo diſce qd̃ oculis nõ vales videre. Tũc irat⁹ almachi⁹ iuſſit eã ad domũ ſuã reduci ibiq̃ tota die ⁊ nocte iuſſit eã in bulliẽte balneo cõcremari. Que quaſi in loco frigido mãſit: nec modicũ ſaltẽ ſudoris perſenſit. Qd̃ cũ audiſſet almachi⁹ iuſſit eam ĩ ipſo balneo decollari. Quã ſpiculator tribus ictib⁹ in collo percuſſit: ſed tñ caput ei⁹ amputare nõ potuit. Et q: decretũ erat ne quartã percuſſionẽ decollandus acciperet eã ſemiuiuã cruẽtus carnifex dereliqt. Per triduũ aũt ſuperuiuẽs oĩa q̃ habebat pauperib⁹ tradidit ⁊ oẽs quos ad fidẽ cõuerterat vrbano ep̃o cõmẽdauit: dicẽs. Triduanas mihi inducias poſtulaui vt hos tue beatitudini commẽdarem ⁊ hanc domũ meã in eccliam conſecrares. Sãct⁹ aũt vrban⁹ corpus eius iter ep̃os ſepeliuit: ⁊ domũ ſuam in eccliam vt rogauerat conſecrauit. Paſſa eſt aũt circa annos dñi. ccxxiij. tpe Alexandri imperatoris. Alibi aũt legit ꝙ paſſa ſit tẽpore marci aurelij q̃ imperauit circa annos dñi. ccxx.

¶ De ſancto Clemente. clxvj. A.

Clemẽs dr̃ a cleos qd̃ eſt gl̃ia ⁊ mẽs quaſi gl̃ioſa mẽs. Habuit eñ gl̃ioſam mẽtẽ. ſ. purgatã ab omni ſorde ornatã oĩ virtute ⁊ decoratã nũc oĩ felicitate: que felicitas cõſiſtit in hoc: ſicut dicit Aug. in libr. de trini. q: ibi eẽ nr̃z nõ habebit mortẽ: noſſe nr̃z nõ hẽbit errorẽ: amare nr̃m nõ habebit offenſionẽ. Vel dr̃ a clementia q: clemẽs ⁊ miſericors valde fuit. Vel ſicut dr̃ ĩ gloſario. Clemẽs dr̃ dulcis: iuſtus: matur⁹: pius. Iuſt⁹ in actione: dulcis in ſermone: maturus in cõuerſatione: pius in intentione. Ei⁹ vitã tpẽ in ſuo itinerario inſeruit: maxime vſq̃ ad illũ locũ in quo qualr̃ btõ Petro in pontificatu ſucceſſit oſtendit. Cetera ex eius geſtis que cõmuniter habentur ſumuntur. B

Clemẽs ep̃s ex nobili romanorũ proſapia ortus eſt: pr̃ ei⁹ fauſtinianus: mr̃ vero eius macidiana nuncupata eſt: habuit eñ duos fratres: quorũ vnus fauſtin⁹ alter fauſt⁹ dicebat. Cũq̃ macidiana mr̃ ei⁹ mira corporis pulchritudine polleret: frater viri ſui libidinoſo amore in eã vehemẽter exarſit. Cũ aũt eã quotidie moleſtaret ⁊ ipſa ſibi nullatenus aſſentire vellet: viroq̃ ſuo hoc reuelare timeret ne inter duos fratres inimicitias ſuſcitaret cogitauit qualiqd̃ tp̃s ſe a patria abſentare donec illicitus amor conquieſceret quẽ aſpectus ſue p̃ñtie inflãmaret. Vt autẽ hoc a viro ſuo obtinere valeret ſomnũ callide confinxit: qd̃ in hũc modũ viro ſuo retulit dicẽs. Ecce quidaʒ mihi per viſum aſtitit mihi precipiẽs vt confeſtim cũ duob⁹ geminis. ſ. fauſtino ⁊ fauſto ex vrbe diſcederẽ et tamdiu abeſſem donec ipſe mihi reditũ imperaret. Qd̃ ſi nõ facerem ſimul cũ oĩb⁹ liberis interirẽ. Qd̃ vir audiẽs vehemẽter expauit: ac vxorẽ cũ duob⁹ liberis ac familia multa athenas miſit vt ⁊ ibi maneret: ⁊ filios faceret erudiri. Minorẽ aũt filiũ. ſ. clementem cũ eſſet annoꝝ quinq̃ ſibi pr̃ in ſolatiũ retinuit. Cũ aũt mater cũ filijs nauigaret nocte quadã nauis naufragiũ pertulit: ⁊ mr̃ ſine filijs a fluctibus eiecta ſup quoddã ſaxum euaſit. Que duos natos periſſe ꝯſiderãs p̃ nimio dolore in maris fundũ ſe precipitaſſet niſi q: ſaltẽ eorꝝ cadauera ſe reperturã ſperabat. At vero vbi nec viuos nec mortuos ſe reperire poſſe cognouit: clamores ⁊ vlulatus maximos dabat man⁹ ſuas morſibus lacerabat nec vllam conſolationẽ ab aliquo recipere volebat. Cũq̃ multe mulieres aſtarent que ſua infortunia eidem narrarẽt: ⁊ illa ex hoc cõſolationẽ nõ reciperet: aſtitit quedã mulier inter ceteras que virũ ſuũ adoleſcenteʒ ⁊ nautam in mari periſſe aſſeruit: ⁊ ob hoc ſui amore poſtmodũ nubere recuſauit. Recepta igr̃ qualicũq̃ cõſolatione apud ipſam manebat ⁊ quotidianũ victum ſuis manibus acquirebat. Sʒ nõ multũ poſt man⁹ ei⁹ quas crebris morſib⁹ lacerauerat ſine ſenſu ⁊ mortue adeo ſunt infecte: vt eis ipſis nullatenus operari poſſet. Illa aũt q̃ eã ſuſceperat paralyſim incurrit ⁊ de lecto ſurgere non valebat. Sicq̃ macidiana mendicare cõpellitr̃ ⁊ ipſa cũ hoſpita ex his que inuenire poterat paſcebat. Cõpleto igr̃ anno quo macidiana cũ liberis diſceſſit e patria miſit athenas nuntios vir eius vt ipſos requirerẽt: ⁊ quid agerent intimarẽt. Sed illi q̃ miſſi fuerant nullatenus redierunt. Deniq̃ cum alios miſiſſet ⁊ illi reuertentes ſe nullũ inde veſtigiũ repperiſſe narrarent clementẽ filiũ ſuum ſub tutoribus dereliqt ⁊ ipſe ad querendũ vxorem cũ filijs nauẽ conſcendit: ſʒ minime rediit. Viginti igr̃ annis clemẽs orbatus ſtetit nec de patre vel de matre vel de fratribus aliqd̃ indiciũ inuenire potuit. Ipſe aũt clemẽs ſtudio literarũ ſe contulit. ⁊ ſummũ ph̃ie apicẽ apprehendit. Deſiderabat aũt vehemẽter ⁊ ſtudioſe q̃rebat qualiter ſibi aĩe immortalitas pſuaderi poſſet. Ob hoc ph̃oꝝ ſcholas ſemper adibat ⁊ ſiqñ qd̃ immortalis eſſet obtinebat gaudebat: ſi qñ vo ꝙ mortalis eſſet cõcludebat triſtis diſcedebat. C. ¶ Deniq̃ cũ barnabas romã veniſſet ⁊ fidẽ xp̃i p̃dicaret ph̃i eũ tanq̃ inſanũ ⁊ amẽteʒ deridebant. Vnde ⁊ q̃dã ſm quoſdã fuit clemẽs ph̃s q̃ eũ primo ſicut alij deridebat ⁊ ei⁹ predicationẽ contẽnebat talem q̃õnẽ ꝓ deriſu barnabe fecit dicẽs. Cum culex animal ſit exiguũ q̃d eſt qd̃ ſex pedes hʒ: ⁊ inſup alas poſſidet: elephas aũt cuʒ ſit immane animal nec alas poſſidet ⁊ tantum quatuor pedes hʒ. Cui barnabas ſtulte tue queſtioni reſpondere facile poſſem. ſi veritatis cauſa diſcende querere videreris. Sed nunc de creaturis vobis dicere aliquid abſurdum eſt: cuʒ a vobis creaturarum conditor ignoretur. Quia eñ creatorem non cognoſcitis: iuſtum eſt vt in creaturis erretis. Hoc verbum cordi clementis philoſophi valde inheſit ita quod fidem chriſti inſtructus a Barnaba recepit ⁊ in iudeam ad petrum poſtmodum properauit. Quem ille de fide xp̃i inſtruxit: ⁊ anime immortalitatẽ euidẽter edocuit. Eo tempore ſimõ magus duos diſcipulos habebat. ſ. aquilam ⁊ nicetam qui eius fallacias agnoſcẽtes eũ reliq̃rũt ⁊ ad petrũ confugerunt et eius diſcipuli ſunt effecti. Cum autem petrus Clemẽtẽ de ſua interrogaſſet ꝓgenie: ille quid matri ⁊ fratribus ⁊ patri acciderit per ordinem enarrauit addẽs qd̃ credebat ꝙ mater cum fratribus in mari periſſent pr̃

vere aut merore aut ſi͂r naufragio interiſſet. Q̄ꝺ aūt
diēs petrꝰ lachrymas cōtinere nō potuit. Quadā aūt
vice petrus cū diſcipulis ſuis antaradū ⁊ inde ad inſu
lam per ſex miliaria diſtātē in qua macidiana mr̄ cle
mentis morabaꝛ venit vbi q̄dam colūne vitree mire
magnitudinis erāt. Quas cū petrꝰ cū ceteris miraret̄
vidēs ipſaꝫ mēdicātē cur nō potiꝰ ſuis manibꝰ oparet̄
increpauit. Que r̄ndit. Spēm tm̄ dn̄e habeo manuū q̄
meis ſic ſunt debilitate morſibꝰ vt oīno ſint inſenſibi-
les effecte. Atq̄ vtinā me in mare p̄cipitaſſem vt vltra
nō viuerē. Cui petrꝰ. Quid eſt qꝺ loq̄ris? Neſcis quia
aīe eoꝝ q̄ ſe interimūt grauiter puniunt̄. Cui illa. Uti-
nā hoc mihi certū fieret q̄ aīe poſt mortē viuāt: liben-
ter em̄ meipſam occiderē: vt ſaltem vna hora dulces
meos natos videre poſſem. Cūq̄ petrꝰ ab ea cām tan
te triſtitie īterrogaſſet: ⁊ illa ei ordinē geſte rei narraſ-
ſet: ait petrꝰ. Eſt q̄dā adoleſcēs apud nos noīe clemēs
q̄ hec q̄ refers mr̄i ⁊ fratribꝰ aſſerit accidiſſe. Q̄ꝺ illa
audiēs nimio ſtupore ꝑcuſſa corruit. Cūq̄ ad ſemetip
ſam rediſſet cū lachrymis ait. Ego ſuꝫ adoleſcētis mr̄
Et ꝓcidēs ad pedes petri rogare cepit eū vt ſibi filiuꝫ
ſuū feſtinanter oſ̄dere dignaret̄. Cui petrus. Cū adole
ſcentē videris paululū diſſimula quouſq̄ ab īſula cuꝫ
naui egrediamur. Q̄ꝺ cū illa ſe facturā promiſiſſet: te
nens petrꝰ manū eius ipſam ad nauē vbi erat clemēs
ducebat: videns ꝟo clemēs petrū manu mulierē ducē
tē ridere cepit. Mox aūt vt mulier iuxta clemētē fuit:
ſe cōtinere nō potuit: ſed ſtatim in amplexus eius ruit
⁊ crebro oſculari cepit. Quā ille tāq̄ inſanientē mulie-
rē cū indignatiōe repellebat ⁊ aduerſus petrū idigna
tiōe nō modica mouebaꝛ. Cui petrꝰ. Quid agis o fili
clemēs noli repellere m̄rem tuā. Q̄ꝺ cū audiſſet Cle-
mēs lachrymis infuſus ſup matrē iacētē cōcidit: ⁊ eaꝫ
recognoſcere cepit. Tūc ad p̄ceptū petri hoſpita ſua q̄
paralytica iacebat adducit̄: ⁊ ab eo cōtinuo liberatur.
Tūc mr̄ clemētē de patre interrogauit. Cui ille. Ad te
querendū iuit ⁊ vltra nō rediȷ̄t. At illa audiēs ſolūmō
ſuſpirauit. Grande em̄ ꝓ filio inuēto gaudiū habēs re
liquos conſolabaꝛ merores. D. ❡ Interea cū niceta et
aquila deeſſent: ⁊ redeūtes cū petro mulierē vidiſſent
q̄nā ſit hec mulier ꝑcōtant̄. Quibꝰ clemens ait. Mr̄
mea eſt quā deꝰ mihi redonauit ꝑ dn̄ꝫ meū petrū. Poſt
hec petrꝰ oīa eis ꝑ ordinē enarrauit. Que cū audiſſēt
niceta ⁊ aquila ſubito ſurrexerunt ⁊ obſtupefacti ꝯtur
bari ceperūt dicētes. Dn̄ator dn̄e deus vera ne ſunt hec
an ſomniū eſt qꝺ audimus. Tūc petrꝰ. Filiȷ̄ nō inquit
nos inſanimꝰ: ſꝫ hec vera ſunt. At illi faciē cōfricātes
aiūt. Nos ſumꝰ fauſtinus ⁊ fauſtꝰ q̄s mr̄ nr̄a eſtimat in
mari interiſſe. Et accurrētes in cōplexus mr̄is ruunt
⁊ eā crebrius oſculant̄. At illa ait. Quid vult hoc eſſe
Ad quā petrꝰ. Iſti ſunt filiȷ̄ tui fauſtinꝰ ⁊ fauſtus q̄s in
mari ꝑiſſe putabas. Hec audiēs mr̄ p̄ nimio gaudio
velut amēs effecta corruit: ⁊ poſt ad ſe reuerſa ait. Ob
ſecro vos dulciſſimi filiȷ̄ narrate mihi q̄ꝺo euaſiſtis.
Qui r̄nderūt. Cū nauis fuiſſet reſoluta ⁊ nos ſup quā-
dam tabulā veheremur: q̄dā pirate nos inuenientes ī
ſuam nauiculā poſuerūt: ac mutatis noībus cuidā nos
honeſte vidue iuſtine noīe vendiderunt: q̄ tanq̄ filios
ſuos nos habuit: ⁊ liberalibꝰ artibus nos erudiri fecit
Tandē philoſophie operā dedimꝰ: ⁊ ſimoni cuidā ma
go nobiſcū educato adheſimꝰ. Cumq̄ eius fallaciā co
gnouiſſemus ipm̄ oīno deſeruimus ⁊ petri diſcipuli ꝑ
zacheum effecti ſumus. Sequēti aūt die aſſumptis pe
trus tribus fratribus .ſ. clemente: aquila ⁊ niceta: ad
quendam ſecretiorem locum orōnis gratia deſcendit.
Quos venerādus quidā ſenex ſed tn̄ pauper alloq̄ ce-
pit dicēs. Misereor vr̄i fratres: q̄ ſub ſpe pietatis vos
grauiter errare ꝯſidero: neq̄ em̄ deꝰ eſt: neq̄ cultꝰ hic
aliquis eſt: neq̄ ꝓuidentia in mūdo ſꝫ fortuitus caſus
⁊ geneſis oīa agunt: ſicut ⁊ ego ex meipſo manifeſte cō
peri in diſciplina matheſis pre ceteris eruditus. Noli
te ergo errare ſiue em̄ oretis ſiue nō: qꝺ veſtra geneſis
continet vobis erit. Clemēs aūt in eū reſpiciēs animo
pulſabaꝛ: ⁊ ſibi ſe eū al's vidiſſe videbaꝛ. Cūq̄ de man
dato petri clemēs aquila ⁊ niceta cū eo diutius diſpu-
taſſent: ⁊ ꝓuidentiā apertis rōnibus oſ̄diſſent: eumq̄
ob reuerētiā crebro p̄rem vocarēt: dixit aquila. Quid
neceſſe eſt vt eū patrē vocemꝰ cū i mādatis habeamꝰ
neminē ſup terrā patrē vocare. Et poſt hoc reſpiciens
ad ſenē ait. Nō iniurioſe accipias pr̄ q̄ fratrē meū cul
paui: q̄ te patrem vocauit. Habemus em̄ tale manda
tum ne aliquē iſto noīe vocemus. Cūq̄ aquila hec di-
xiſſet riſit oīm aſtantium cetus vna cum ſene ⁊ petro.
Et cū ille cām illius riſus inq̄reret dixit ad eū clemēs
q̄ facis id de quo alios culpas ſenē patrē vocando. At
ille negabat dicens. Uere neſcio ſi eū patrē vocauerit.
Uerū cū ſatis de ꝓuidentia diſputatū eſſet dixit ſenex.
Crederē vtiq̄ ꝓuidentiā eſſe ſed a ꝓpria cōſcientia ꝓ
hibeor huic fidei accōmodare cōſenſum. Noui em̄ meā
⁊ cōiugis mee geneſim: ⁊ ſcio ea q̄ vnicuiq̄ nr̄m dicta-
bat geneſis accidiſſe. Audite igr̄ cōiugis mee thema ⁊
inuenietis ſchema cuius exitꝰ accidit. Habuit namq̄ꝫ
martem cū venere ſuper cētrū lunā vero in occaſu ī do
mo martis ⁊ finibus ſaturni qꝺ ſchema adulteras fa-
cit: ⁊ ſeruos proprios amare ⁊ peregre ꝓficiſci ⁊ in aq̄s
defungi. Quod ⁊ ita factū eſt. Incidit namq̄ in amorē
ſerui: ⁊ periculū atq̄ opprobrium metuens cum ipſo
aufugit ⁊ in mari periit. Nam ſicut frater meus retu-
lit ipſum primo adamauit: ſed cum ipſe aſſentire ſibi
nollet in ſeruum ſue libidinis amorem retorſit: nec tn̄
ei imputādū eſt eſt: q̄ eā geneſis hoc facere compulit.
Narrauitq̄ꝫ q̄ꝺo ſomniū finxerit: ⁊ q̄ꝺo cū liberis athe
nas vadens naufragio pierit. E. ❡ Cūq̄ filiȷ̄ vellent ī
eum irruere ⁊ rē aperire prohibuit petrꝰ dicēs. Quie
ſcite quoaduſq̄ꝫ mihi placuerit. Dixitq̄ ei petrꝰ. Si ho
die cōiugē tuā caſtiſſimā cū tribꝰ filiȷ̄s tuis cōſignaue
ro credes: q̄ geneſis nihil ſit. Cui ille. Sicut impoſſi-
bile eſt te exhibere qꝺ ꝓmiſiſti: ita impoſſibile eſt ex-
tra geneſim aliq̄d fieri. Dixit ei petrꝰ. Ecce iſte eſt filiꝰ
tuꝰ clemēs: ⁊ hi duo gemini tui fauſtinꝰ ⁊ fauſtꝰ. Tūc
ſenex reſolutis mēbris cecidit: ⁊ q̄ſi exanimis factꝰ eſt
Filiȷ̄ aūt irruētes ī eū oſculabāt̄ verētes ne ſpm̄ reuoca
re nō poſſet: tādē ad ſe rediēs oīa vt acciderāt ꝑ ordinē
audiuit. Tūc ſubito vxor aduenit ⁊ cū lachrymis cla-
mare cepit. Ubi ē vir meꝰ ⁊ dn̄s meꝰ. Hec cū illa quaſi
amēs clamaret ſenex currit ⁊ cū multis lachrymis
amplecti ⁊ ſtringere eā cepit. Dū igr̄ ſimul manerent
aduenit quidā nūtiās apionē ⁊ ambionē fauſtiniani
amiciſſimos cū ſimone mago hoſpitari. De quorū ad-
uentu fauſtinianꝰ valde gauiſus ad eos viſitādos iuit
Et ecce nūtius venit q̄ diceret miniſtrū ceſaris antio-
chiam adueniſſe: vt magos oēs quereret ⁊ morte pu-
niret. Tūc ſimō magus in odiū filioꝝ q̄ ipm̄ reliq̄rant
vultus ſui ſiſitudinē in fauſtinianū impſſit vt non fau-
ſtinianꝰ: ſed ſimō magꝰ ab oībꝰ putaret̄. Hoc aūt fecit
vt a miniſtris ceſaris loco ſui teneret̄ ⁊ occideret̄. Ipe
aūt ſimō de partibus illis abceſſit. Cū aūt fauſtinianꝰ
ad petrū ⁊ filios rediſſet expauerunt filiȷ̄ vultū ſimo-
nis in eū intuētes vocē autem patris ſui audiētes. So
lus aūt petrus erat qui vultum eius naturalē videbat
Cūq̄ filiȷ̄ eius ⁊ vxor eius eū refugerēt ⁊ execrarentur
dicebat eis. Cur execramini ⁊ refugitis patrem vr̄m

Qui rōderunt ꝙ idō eū fugerent q2 in ipſo vultꝰ ſimōis magi appareret. Cōfecerat eñ ſimō quoddā vnguētū ⁊ faciē eiꝰ punxerat ⁊ vultū ſuū arte magica impſſerat in eū. Ipſe igr̄ lamētabat̄ ⁊ dicebat. Quid mihi miſero accidit vt vna die recognitus ab vxore ⁊ filijs letari nō potuerim cū eis. Vxor vero eiꝰ ſparſis crinibꝰ ⁊ filij plurimū flebāt. F. ¶ Simō aūt magꝰ dū adhuc eēt antiochie petrū p̄imū infamauerat magū maleficū ⁊ homicidā eū dicēdo. Deniqȝ intantū aduerſus petrū pplȝ cōcitauerat vt ipm̄ plurimū inuenire affectarēt: vt carnes eiꝰ dētibꝰ laniarēt. Dixit ḡ petrꝰ fauſtiniano. Qm̄ quidē ſimō magꝰ eſſe videris pge antiochiā ⁊ corā oī pplo me excuſa ac ea q̄ de me dixit ſimō ex perſona ſui retracta: poſt hoc ego antiochiā veniā ⁊ alienū hūc vultum a te effugabo ⁊ ꝓpriū vultū coram oībus reddam Hoc tñ nullo modo credēdū eſt ꝙ beatꝰ petrus mentiri mādauerit cū deꝰ non indigeat nr̄o mendacio. Ideo itinerarius clemētis in q̄ hec ſcripta ſunt liber apocryphus eſt: nec vt quibuſdā placet ſuſcipiēdꝰ eſt in talibꝰ Verūtñ dici pōt ꝙ petrꝰ ſi diligenter vba ſua conſiderētur nō ſibi dixit vt ſimonē magū eſſe ſe diceret ſȝ vt pplo effigiem faciei ſupinductā oñdēs petrū ex perſona ſimonis cōmēdaret ⁊ mala q̄ dixerat reuocaret. Et ille dixit ſe eſſe ſimonē nō quātū ad veritatē ſed quātū ad apparētiā. Unde qđ infra dixit fauſtinianus. Ego ſimō ⁊c. Sic dȝ accipi. i. quantū ad apparentiā videor eſſe ſimō. Fuit ergo ſimō ſupple putatiuus. Perrexit ergo fauſtinianus pr̄ clemētis antiochiā ⁊ pplm̄ cōuocans dixit. Ego ſimon annūtio vobis ⁊ cōfiteor oīa feſelliſſe de Petro. Nequaq̄ eñ eſt ſeductor vel magus ſed ad ſalutē mūdi miſſus. Quapropter ſi decetero aliquid cōtra ipſum dixero: me tanq̄ ſeductorē ⁊ maleficū repellatis. Nūc eñ pnlam ago: q2 malepne dixiſſe cognoſco. Moneo igr̄ vos vt ipſi credatis ne vos ⁊ ciuitas veſtra ſimul pereatis. Cūqȝ hec oīa q̄ petrꝰ iuſſerat cōpleſſet ⁊ iā in amorē petri pplm̄ incitaſſet. petrꝰ ad eū venit ⁊ orōne facta effigiē vultꝰ ſimōis ab eo penitus effugauit. Popls aūt antiochenꝰ petrū benigne ⁊ cū multo honore recepit: ⁊ ipm̄ in cathedra ſublimauit. Qđ audiēs ſimon illuc perrexit: ⁊ pplm̄ conuocās ait. Miror ꝙ cū vos ſalubribꝰ preceptis inſtruxerim ⁊ a ſeductore petro vos cauere monuerim vos ipm̄ non ſolum audiſtis: ſed etiā exalti cathedra ſublimaſtis. tūc omnes cum furore aduerſus eū dixerunt. Monſtro nobis filis es. Audiuſtertius te penituiſſe dicebas ⁊ nūc te ⁊ nos precipitare conaris ⁊ impetū in eum facientes cū ignominia eum protinꝰ expulerūt. Hec oīa clemēs in libro ſuo de ſeipſo narrat: ⁊ hanc hiſtoriam ibidē inſeruit. G. ¶ Poſt hec aūt petrꝰ cū romam veniſſet: et ſuam paſſionē imminere videret clemētē poſt ſe epm̄ ordinauit. Mortuo igr̄ principe aplōꝝ petro: clemens vir ꝓuidꝰ precauens in futurū: ne. ſ. per hoc exēplū quilibet vellet ſibi in eccl̄ia ſucceſſorē ſtatuere: ⁊ hereditare ſanctuariū dn̄i poſſidere lino ceſſit ⁊ poſtmodū cleto Nonnulli aſſerunt ꝙ linus ⁊ cletus nō fuerunt ſummi pōtifices ſed tñ petri apoſtoli coadiutores ꝓpter qđ in catalogo pontificū meruerunt annumerari. Poſt hoc aūt clemēs eligit̄ ⁊ preſidere cōpellit̄. Qui ita morum ornamēto pollebat vt iudeis ⁊ gētilibꝰ ⁊ oībꝰ xp̄ianis pplis cōplaceret. Singulaꝝ inopes regionū noīatim ſcriptos habebat ⁊ quos baptiſmi ſctificatione mūdauerat nō ſinebat ſpublice fieri mēdicitati ſubiectos. Cū itaqȝ domicellā virginē neptē domiciani imperatoris ſacro velamine cōſecraſſet: ⁊ theodorā vxorem ſiſinnij amici imperatoris ad fidē ꝯuertiſſet: ⁊ in caſtitatis ꝓpoſito manere ꝓmitteret: ſiſinniꝰ zelo ductꝰ eccliā poſt vxorē ſuā occulte intrauit ſcire volens propter qđ illa ſic eccliam frequētaret. At vbi a ſctō clemēte orō fuſa eſt: ⁊ a pplo rñſum eſt amē. ſiſinniꝰ cecꝰ ⁊ ſurdꝰ penitꝰ effectꝰ eſt. Qui ſtatim pueris ſuis dixit. Cito me tollite ⁊ foras educite: pueri aūt p totā eccliam eū girabāt: ſed ad ianuas ꝯuenire nō poterāt. Quos cum vidiſſet theodora ſic errātes primo qdē ab eis declinauit putās ꝙ vir ſuus eā cognoſcere poſſet. Poſtmodū aūt qdnā hoc eſſet interrogauit. Qui dixerūt. Dn̄s nr̄ dū vult videre ⁊ audire que nō lȝ cecus ⁊ ſurdꝰ factꝰ eſt. Tūc illa in orōnē ſe dedit deprecans vt vir ſuus inde exire poſſet. Et poſt orōnē dixit pueris. Ite mō ⁊ ꝑducite dn̄m veſtrū ad domū. Cūqȝ abiiſſent ſancto clemēti theodora qđ acciderit indicauit. Tunc ſanctus rogatu Theodore ad eū venit ⁊ ipm̄ inuenit apertis oculis nil vidētē ⁊ nil penitꝰ audiētē. Cūqȝ clemēs ꝓ eo oraſſet: ⁊ ille auditū ⁊ lumē recepiſſet vidēs clemētē iuxta vxorem ſuā ſtātē amēs efficit̄ ⁊ ſe illuſum magicis artibꝰ ſuſpicat̄: precepitqȝ ſeruis ſuis vt tenerēt clemētē dicēs vt ingrederet̄ ad vxorē meā magicis artibꝰ me excecauit Precepitqȝ miniſtris vt clemētē ligarēt ⁊ ligatū tenerent. At illi ligātes colūnas iacētes ⁊ ſaxa: putabāt ſicut ⁊ ſiſinnio videbat̄ ꝙ ſctm̄ clemētē cū ſuis clericis traherent ⁊ ligarent. Tūc clemēs ſiſinnio ait. Quia ſaxa deos dicis: ſaxa trahere meruiſti. Ille aūt vere eum ligatū exiſtimās ait. Ego te interfici faciā. Clemēs aūt inde abſcedens theodorā rogauit ne ab orōne ceſſaret donec virū ſuū dn̄s viſitaret. Oranti igr̄ theodore petrus apl̄s apparuit dī. Per te vir tuꝰ ſaluabit̄ vt impleatur qđ dixit frater meꝰ paulus. Saluabit̄ vir fidelis ꝑ mulierē fidelē. Et hec dicēs abſceſſit. Statimqȝ ſiſinnius vxorē ſuā ad ſe vocauit: obſecrās vt ꝓ ſe oraret et ſctm̄ clemētē ad ſe vocaret. Qui cū veniſſet ipm̄ in fide inſtruxit: ⁊ eū cū. cccxiij de domo ſua baptizauit. per hūc aūt ſiſinniū multi nobiles ⁊ amici nerue imperatoris dn̄o crediderūt. Tūc comes ſacroꝝ pecuniam multis dedit: ⁊ cōtra ſctm̄ clemētē ſeditionē maximā excitauit. H. ¶ Tūc mamertinus vrbis prefectꝰ ppl̄i ſeditionē maximā nō ferēs ad ſe clemētē adduci fecit: quē cū redargueret ⁊ ad ſe inclinare attētaret ille ait. Optarē te ad rōnē accedere. Nam ſi canes multi ꝯtra nos latrauerint ⁊ morſibꝰ attrectauerit nūq̄ hoc nobis auferre pōt ꝙ nos ſumꝰ rōnabiles hoīes ⁊ ipſi ſunt irrationabiles canes. Seditio aūt ab imperitis exorta oſtēdit ſe nihil habere certū vel verū. Tunc mamertinus de eo traiano imperatori ſcribēs rñſum accepit qđ aut ſacrificaret: aut tranſpontū mare in eremo qđ adiacet ciuitati terſone ipſum in exiliū mitteret. Tūc prefectꝰ clementi cū lachrymis ait. Deus tuus quē pure colis ipſe te adiuuet. Prefectꝰ aūt ei nauē tribuit: ⁊ oīa neceſſaria miniſtrauit. Multi aūt clerici ⁊ laici ipſum ī exiliū ſunt ſecuti. Profectꝰ aūt in inſulam inuenit ibi pluſq̄ duo milia xp̄ianoꝝ ibidē iādudum ad ſecanda marmora dānatoꝝ. Qui ſctm̄ clemētē vidētes ſtatim in fletū ⁊ lachrymas proruperūt. Quos ille cōſolans ait. Non meis meritis ad vos me miſit dn̄s veſtre corone participem me fieri. Et cū ab eis didiciſſet ꝙ a ſexto miliario aquā ſuis humeris deportarēt: dixit eis. Oremꝰ oēs dn̄m ieſum xp̄m vt cōfeſſoribꝰ ſuis fontē in loco iſto ac venas aque aperiat. Et q̄ ꝑcuſſit petrā in deſerto ſyna ⁊ fluxerūt aque in abundantia. ipſe nobis laticē affluētem impartiatur vt de eius beneficijs gratulemur. Cūqȝ orōne facta hincinde circunſpiceret vidit agnum ſtantē qui pede erecto dextro quaſi locū epō oſtendebat. Et intelligens dn̄m Ieſum xp̄m eſſe quem ſolus ipſe videbat: perrexit ad locum: ⁊ dixit.

In noĩe pr̃is ⁊ filij ⁊ ſpũs ſcti in iſto loco ꝓcutite. Sed cũ null⁹ in iſto loco in quo agn⁹ ſteterat cõtingeret: ipſe accepto bicum ſarculo leui ictu locũ ſub pede agni percuſſit ⁊ ſtatim maxim⁹ fons erupit: ⁊ in fluuiũ creuit. Tunc vniuerſis ꝯgaudẽtib⁹ ſanctus clemẽs ait. Fluminis impet⁹ letificat ciuitatẽ dei. Ad hãc famã multi ꝯfluxerũt ⁊ vna die quingẽti ⁊ ampli⁹ ab eo baptiſma ſuſceperũt ⁊ idolorũ tẽpla deſtruẽtes per totã ꝓuinciã īfra annũ vnũ. lxxv. eccleſias edificauerũt. Poſt tres aũt annos traianus imparor qui cepit anno dñi. cvj. hoc audiẽs quẽdã ducẽ illuc miſit. Qui cũ oẽs libẽter mori cõſpiceret multitudini ceſſit: ⁊ ſolũ clemẽtẽ ligata ad colliũ ei⁹ anchora in mare precipitauit dicẽs. Iã nõ poterũt ipſm pro deo colere xp̃iani. Stante autẽ oĩ multitudine ad littus maris: cornelius ⁊ phebus diſcipuli eius omnes orare preceperunt: vt dñs corpus ſui martyris monſtraret. Statimq; mari per tria miliaria recedente: oẽs per ſiccum ingreſſi inuenerũt in modum templi marmorei habitaculum a deo paratum: ⁊ ibi in arca corpus ſancti clementis ⁊ anchoram iuxta eum. Reuelatũ eſt aũt diſcipulis eius ne inde tollerent corp⁹ eius. Et aũt anno tp̃e paſſiõis per. vij. dies ad tria miliaria mare recedit: et ſiccum iter aduenientibus tribuit. I. ¶ In vna aũt ſolẽnitatum mulier cũ filio ſuo paruulo acceſſit: completis aũt feſtiuitatis ſolennijs cum puer obdormiret ſon⁹ inundãtium aquarũ ſubito factus eſt. Mulier aũt territa ⁊ filij ſui oblita: cũ reliqua multitudine ad ripã aufugit. Que poſtmodũ filij memor cũ eiulatu maximo ficbat: ⁊ vſq; ad celũ lamẽtabiles voces dabat ac per littora clamans ⁊ eiulans diſcurrebat: ſi forte filij corpus a littorib⁹ eiectum videret. Sed cum in ea ſpes oĩs deficeret: ad domum redijt ⁊ totum illũ annũ in fletu ⁊ merore duxit. Poſt annũ igr̃ aperto mari oẽs anticipãs ad locũ concita venit ſi de filio forte aliqḋ veſtigiũ inuenire poſſet. Cum ergo ante tumulũ ſancti clementis ſe in orõnem dediſſet ſurgens vidit infantem in loco vbi eũ reliq̃rat dormientẽ. Eſtimãs aũt eũ eſſe defunctum: acceſſit ꝓpius quaſi corpus collectura exanime. Sed cũ eũ dormientẽ cognouiſſet excitatum velociter ſpectantibus populis incolumẽ in vlnis leuauit: ⁊ vbi nã per illum annum fuerit req̃ſiuit. Ille aũt ſe neſcire reſpõdit ſi annus integer preterierat: ſed tm̃ vnius noctis ſpacio ſe ſuauiter dormiſſe putabat. Ambr. in prefa. ſic ait. Cũ iniquiſſimus perſecutor btm̃ clemẽtẽ penis afficere a diabolo cogeret nõ ei tormẽtũ intulit: ſed triũphũ. Iactat ergo martyr in fluctibus vt mergeret ⁊ ex hoc ꝑuenit ad premiũ. vñ petr⁹ magiſter eius ꝑuenit ad celũ. Ambr. ergo in fluctibus xp̃s approbãs mẽtes clementẽ ad palmã victorie de ꝓfundo reuocat petrũ ad celeſtia regna in eodem elemento ne mergeret eleuat. Refert Leo hoſtieñ. ep̃s q̃ tp̃e quo michael imperator noue rome regebat imperiũ: ſacerdos quidã noĩe philoſoph⁹ q̃ ob ſummuz ingeniũ a pueritia ſic fuerat vocatus: cũ terſonã peruenĩſſet ⁊ de his q̃ narrant in hiſtoria clemẽtis habitatores īterrogaſſet q̃ aduene potius q̃ indigene erant: ſe neſcire ꝓfeſſi ſunt. Siquidẽ miraculũ marini receſſus ob culpã inhabitantium iã diu ceſſauerat: ⁊ ob incurſum barbarorũ ipe marini receſſus venientium tẽpliũ deſtructũ fuerat: ⁊ arca cũ corpore marinis fluctibus obrupta erat: exigẽtib⁹ culpis inhabitantium ſup quo mirat⁹ pħs ⁊ accedens ad ciuitaculam noĩe georgiã cum ep̃o ⁊ clero acceſſit ad q̃rendas ſacras reliquias ad inſulã in qua eſtimabant eſſe corpus martyris. Ubi cũ hymnis ⁊ orõnibus fodiẽtes diuina reuelatione inuenerũt corpus ⁊ anchoram cũ qua fuerat in mare proiectum: ⁊ deportauerunt terſonam. Deinde ꝑdict⁹ philoſoph⁹ cum corpe ſancti clementis romã venit ⁊ multis oſtenſis miraculis in eccleſia que nũc dĩ ſancti clemẽtis honorifice corpus collocatum fuit. In quadam aũt chronica legit̃ q̃ mari ab illo loco exſiccato a beato cirillo morauorũ epiſcopo romam tranſlatum eſt.

¶ De ſancto Griſogono. clxvij. A.

CRiſogonus iuſſu Diocletiani in carcere recludit̃ vbi ſancte anaſtaſie alimonijs fouebat̃. Cum ergo anaſtaſiam vir eius in arctiſſimã cuſtodiam poſuiſſet griſogono q̃ eã erudierat talia ſcripta direxit. Sctõ confeſſori xp̃i griſogono anaſtaſia. Sacrilegi iugum mariti ſuſcepi cuius deo miſerante thorum mentita infirmitate declinans: die noctuq; dñi nr̃i ieſu xp̃i amplector veſtigia. Cum iſte patrimoniũ meũ ex quo illuſtrat̃ cũ indignatione ac turpibus idolatris exhauriat: me q̃ velut ꝓmagam atq; ſacrilegam cuſtodie tã grauiſſime mãcipauit vt me vitã tp̃alem amittere ſuſpicer. Nihil enĩ ſupereſt: niſi vt amiſſo ſpũ morti ſuccũbã. In qua morte lz glorier tñ mea mens valde conterit̃: q: opes mee quas deo deuouerã a turpibus conſummunt̃. Uale vir dei memento mei. Cui griſogonus ſic reſpondit. Uide qḋ nõ cõturberis in hoc qḋ tibi aĩe viuẽti inferant̃ aduerſa. nõ enĩ decipieris ſed ꝓbaris. Cito ad te placitũ tp̃s xp̃us conuertet: ⁊ quaſi poſt noctis tenebras floridum dei lumen aſpicies atq; poſt glaciei frigus aurea tibi tp̃a et ſerena ſuccedent. Uale in dño ⁊ ora pro me. Deniq; cũ beata anaſtaſia ſic in cuſtodia arctaret̃ vt vix ei paruo quadrans daret̃: eſtimans ſe morituram ſancto griſogono ep̃lam in hec verba ſcripſit. Confeſſori xp̃i griſogono anaſtaſia. Finis venit corporis: memento mei: vt egredientẽ aĩam meã ipſe ſuſcipiat ꝓ cuius amore iſta ſuſtineo que ex ore huius vetule recognoueris. Cui ille reſcripſit. Supereſt vt lumẽ tenebre antecedant: ſicut etiã poſt infirmitatem ſalus reuertitur ⁊ vita poſt mortẽ promittit̃. Uno fine concluduntur ⁊ aduerſa huius mundi ⁊ proſpera ne vel triſtibus deſperatio vel letis elatio dominetur: vnum mare eſt in quo nauicule corporis noſtri velificant: ⁊ ſub vno corporis gubernatore anime noſtre nautico fungunt̃ officio. Quorũdã igitur naues fortiſſimis carinarũ nexibus ſolidate crebros equoris concitatos fluctus illeſe pretereũt: quorundam vero fragiles iuncture lignorũ etiam in tranquillo vicinũ morti conficiunt curſum. Tu aũt xp̃i famula crucis trophęum tota mẽte conſtringe ⁊ teipsã prepara ad opus dei. Igitur diocletianus aqlegie partibus prepoſitus ceteros xp̃ianos occidẽs ſanctũ griſogonũ ſibi preſentari iuſſit. Cui cũ diceret. Accipe poteſtatẽ prefecture tue ⁊ conſulatum generis tui: ⁊ ſacrifica dijs. Reſpondit griſogonus. Unum deum in celo adoro ⁊ dignitates tuas quaſi lutum contemno. Data igitur ſuper eum ſententia ad quendam locum ducit̃ ⁊ ibidem protinus decollatur. Circa annos domini. cclxxxvij. Cuius corpus cum capite ſanctus Zelus preſbyter ſepeliuit.

¶ De ſancta Catharina. clxviij. A.

Catharina dicitur a cathã quod eſt vniuerſum ⁊ ruina quaſi vniuerſalis ruina: omne enim edificium diaboli in ea vniuerſaliter corruit: nam in ea corruit edificiũ ſuperbie per humilitatẽ quã habuit carnalis

concupiſcentie: p virginitatē quā ſeruauit cupiditatis mūdane: qꝛ oīa mūdana deſpexit: vel katharina quaſi cathenula. Ipſa em̄ ſibi p bona opa quādā cathenā fecit: p quā vſqꝫ ad celū aſcēdit. Que quidē cathena ſiue ſcala quatuoꝛ gradus hꝫ q̄ ſunt innocētia opis: mūdicia cordis: deſpectio vanitatis: et locutio veritatis. Quos pphēta p ordinē ponit dicēs. Quis aſcēdet in montē dn̄i ꝛc. Et rn̄det. Innocens manibus ꝛ mundo corde qui non accepit in vano aīam ſuā nec iurauit in dolo ꝓximo ſuo. Qualiter autē iſti quatuoꝛ gradus a beata Katharina fuerunt patet ex legenda ſua. B.

Katharina Coſtis regis filia oīb⁹ liberalium ſtudijs erudita fuit. Cum autem Maxentius imperatoꝛ oēs tam diuites q̄ pauperes ad Alexandriam cōuocaret vt idolis immolarēt: ꝛ xp̄ianos immolare nolentes puniret Katharina cum eſſet annoꝝ. xviij. ꝛ in palatio diuitijs ꝛ pueris pleno ſola remanſiſſet audiens animaliū diuerſorum mugitus et ꝛ cantantium plauſus miſſo illuc nūcio inquiri iuſſit celeriter qd hoc eſſet. Quod dū didiciſſet aſſumptis aliquib⁹ de palatio ſigno crucis ſe muniēs illuc acceſſit: ibiqꝫ multos xp̄ianos metu mortis ad ſacrificia duci cōſpexit. Que vehemēti dolore cordis ſauciata ad impatorē ſe audacter ingeſſit: ꝛ ſic ait. Salutationē tibi pferre impatoꝛ ꝛ ordinis dignitas ꝛ rationis vis p̄monebat ſi creatorem celoꝝ agnoſceres ꝛ a dijs aīm reuocares. Stāſqꝫ ante ianuā tēpli p varias cōcluſiōes ſillogiſmoꝝ allegorice ꝛ methonomice diſerte ꝛ myſtice multa cū ceſare diſputauit. Deinde rediēs ad cōmune colloquiū dixit. Hec tibi tanq̄ ſapiēti pferre curaui. Nūc aūt quare incaſſum cōgregaſti hāc multitudinē ad colendam ſtultitiā idoloꝝ. Miraris hoc tēpliū manu artificū operatū: miraris ornamēta p̄cioſa que velut puluis ante faciē vēti erūt. Mirare potius celū ꝛ terrā mare ꝛ oīa q̄ in eis ſunt. Mirare ornamēta celoꝝ ſolē vcꝫ ꝛ lunā ꝛ ſtellas. Mirare famulatū eoꝝ qualr a mūdi initio vſqꝫ ad finē nocte ꝛ die currūt ad occidentē ꝛ redeunt ad orientē nec vnq̄ fatigātur. Et cū hec aīaduerteris interroga ꝛ diſce quis ſit eoꝝ potentioꝛ. Cū autē ipm ipſo donāte intellexeris: nec ſimilem illi inuenire valueris: ipm adora: ipm gloꝛifica. Ipſe em̄ eſt de⁹ deoꝝ et dn̄s dn̄antium. Cūqꝫ de filij incarnatiōe ſapiēter plurima diſputaſſet ſtupefact⁹ ceſar nō valuit ad hec rn̄dere. Tādē ad ſe reuerſus dixit ad eā. Sine o mulier ſine nos finire ſacrificium et poſt hoc tibi rn̄ſa reddemus. Precepit igit̄ eā ad palatiū duci ꝛ cū diligentia cuſtodiri: admirās nimiā eius prudētiā ꝛ corpis pulchritudinē. Erat em̄ ſpecioſa valde: ꝛ incredibili pulchritudine oīm oculis admirabilis videbat̄ ꝛ gratioſa. Ueniens igit̄ Ceſar ad palatiū dixit katharine. Audiuimus tuā eloquentiā ꝛ mirati ſum⁹ tuā prudētiā: ſꝫ in deoꝝ ſacrificijs occupati oīa plene intelligere nequiuimus. Nūc aūt ab initio ꝓgeniē tuā requirim⁹. Et ſctā Katharina ad hoc ſcriptū eſt. Nec te collaudes: nec te culpaueris ipſe. Hoc faciunt ſtulti quos gloꝛia vexat inanis. Cōfiteoꝛ tamē meā ꝓgeniem nō tumoꝛe iactātie ſed humilitatis amoꝛe. Ego eīſ ſum katharina coſtis regis vnica filia. Que quāuis in purpura nata ꝛ liberalibus diſciplinis non mediocriter inſtructa. Hec tamen oīa cōtēpſi ad dn̄m Jeſum xp̄m cōfugi. Dij aūt quos colis nec te nec alios iuuare poſſunt. O igit̄ infelices taliū numinū cultores quib⁹ aduocatis in neceſſitate non aſſunt: ꝛ in tribulatione nō ſuccurrūt in pericullis non defendunt. Cui rex. Si ita eſt vt dicis totus mundus errat ꝛ tu ſola verū dicis cū tñ omne verbuꝫ in oꝛe duoꝝ vel trium teſtiū confirmetur. Si angelus eſſes: ſi celica virtus adhuc tibi credere nemo deberet: quātominus cū femina fragilis eſſe pbaris. Cui illa. Ne obſecro ceſar furoꝛe tuo te vinci pmittas: vt in ſapientis aīo non ſtet turbatio dira ſic nanq̄ poeta ait. Tu ſi aīo rexeris rex eris: ſi coꝛpe ſeru⁹. Et rex. Ut video peſtifera calliditate nos illaqueare diſpōis dū p exempla phoꝝ ſermonē ꝓtrahere niteris. Uidēs aūt ceſar q̄ eius ſapientie obuiare non poſſet: mandauit occulte p lr̄as vt oēs grāmatici ꝛ rhetores ad p̄toꝛiū alexādrie feſtināter venirēt: immēſa munera recepturi ſi cōcionatricē virginē ſuis aſſertionib⁹ ſuparēt. C. Adducti ſunt igit̄ de diuerſis ꝓuincijs q̄nquaginta oratores q̄ oēs moꝛtales in oī mūdana ſapiētia excellebāt. Quibus interrogātib⁹ cur tā de remotis partib⁹ euocati fuiſſent. Ceſar rn̄dit. Eſt apd̄ nos q̄dā ſenſu ꝛ prudētia incōparabilis q̄ oēs ſapiētes ꝯfutat ꝛ deos nr̄os demones eſſe affirmat: quā ſi ſupaueritis cum honore magno ad ꝓpꝛia redibitis. Ad hec vn⁹ indignat⁹ ſtomachāti voce rn̄dit. O magnū impatoꝛis cōſilium q̄ ob vni⁹ degenerē puelle ꝯflictū ſapiētes mūdi de remotis ptibus aduocauit: cū vn⁹ ex nr̄is cliētulis eam poterat leuiſſime cōfutare. Et rex. Poteram q̄dē hāc vt ad ſacrificādū ipellere aut penis extinguere: ſꝫ melius iudicaui vt vr̄is argumētis penitus cōfutet̄. Cui illi dixerūt. Adducat̄ corā nobis puella vt ſua temeritate conuicta nunq̄ ſe ſapientes vidiſſe cognoſcat: ſed cū v̄go certamen qd̄ ſibi imminebat didiciſſet totā ſe dn̄o cōmēdauit. Et ecce angel⁹ dn̄i aſtitit ſibi ꝛ vt conſtāter ſtaret admonuit aſſerens q̄ nō ſolū ab his vinci nō poterit: ſꝫ inſup illa ipſos cōuerſos ad palmā martyrij deſtinabit. Cū ergo corā oratorib⁹ adducta fuiſſet dixit īpatori. Quali iudicio ꝯ vnā puellā quinquaginta oratores opponis quos ꝛ p victoria remunerādos promittis: et me ſine ſpe mercedis pugnare cōpellis. Erit tñ merces mihi dn̄s Jeſus xp̄s q̄ eſt ſpes et coꝛona p ſe certātiū. Uerū cū oratores deū fieri hoīem aut pati īpoſſibile dicerēt: v̄go et hoc a gētilib⁹ p̄dictū eſſe oſdit. Nā plato aſtruit deū circūrotundū ꝛ decurtatū. Sibylla qꝫ ſic ait. Felix ille de⁹ ligno q̄ pēdet ab alto. Cū igit̄ v̄go cū oratorib⁹ ſapiētiſſime diſputaret ꝛ eos aptis rōnib⁹ cōfutaret ſtupefacti illi q̄d dicerēt nō inuenientes muti penitus ſunt effecti. Tūc impatoꝛ ꝯ eos nimio furoꝛe repletus increpare eos cepit: cur ab vna puella tā turpiter ſe vinci pmitterēt. Tūc vnus magiſter alioꝝ ſic ait. Noueris impatoꝛ q̄ null⁹ vnq̄ ante nos ſtare potuit quin ꝯtinuo vinceret̄. Hec aūt puella in qua ſpūs dei loquit̄ ſic nos in miratiōnē cōuertit: vt ꝯ xp̄m aliq̄d dicere aut oīno neſciamus aut penitus formidem⁹. Unde impatoꝛ cōſtanter fatemur q̄ niſi probabiliorē ſn̄iam de dijs quos vſqꝫ mō colim⁹ p̄tuleris ecce oēs ad xp̄m cōuertimur. Audiēs hec tyrān⁹ nimio furoꝛe ſucceſus: oēs in medio ciuitatis cōcremari iuſſit. At virgo ipſos cōfoꝛtās ad martyriū conſtantes efficit ꝛ de fide diligenter inſtruit. Et cū dolerent q̄ ſine baptiſmo decederēt virgo reſpondit. Ne timeatis qꝛ effuſio veſtri ſanguinis vobis baptiſm⁹ reputabitur ꝛ coꝛona. Cū ergo ſigno crucis muniti flāmis fuiſſent iniecti: ita animas dn̄o reddiderunt: vt nec capilli nec veſtimenta eorum ab igne in aliquo lederent̄. Cum aūt a xp̄ianis fuiſſent ſepulti: tyrannus v̄gini loquit̄ dicēs. O v̄go generoſa inuētuti tue conſule poſt regina in palatio meo ſecunda vocaberis et imagine tua in medio ciuitatis fabricata a cūctis ve-

lnt deꝯ adorabeꝛis. Cui v̄go. Deſine talia dicere q̄ ſceleꝰ eſt etiā cogitare. Ego me xp̄o ſpōſam tradidi. Ille gloꝛia mea ille amoꝛ meꝰ ⁊ ille dulcedo ⁊ dilectio mea ab eiꝰ amoꝛe: nec blādimēta: nec toꝛmenta me poterunt reuocare. Tūc ille furoꝛe repletꝰ iuſſit eā ſpoliatā ſcoꝛpionibus cedi ⁊ ceſam in obſcurū carcerē tradi: ibiqꝫ diebꝰ. xij. fame cruciari. D. ¶ Rege aūt ꝓ qbuſdā cauſis inſtātibꝰ extra regiōis ꝯfinia ꝑcedēte regina eiꝰ nimio amoꝛe ſuccēſa cū pꝛīcipe militū noīe poꝛphirio media nocte ad carcerē v̄ginis pꝛoperauit. Quo cū regina itroiſſet vidit carcerē ineffabili claritate fulgētē: ⁊ angelos plagas v̄ginis pungentes. Incipiēſqꝫ v̄go eterna dei gaudia p̄dicauit: ⁊ ad fidē ꝯuertēs martyꝛij coronā eidē pꝛedixit. Sicqꝫ vſqꝫ ad mediā noctē ſermonē ꝑtraxerūt. Que cū oīa poꝛphiriꝰ audiſſet ad pedes v̄ginis ꝓcedit ⁊ cū ducētis milibus fidem xp̄i recepit. Ar v̄o ꝑ. xij. dies ſine cibo tyrannꝰ eſſe eā iuſſerat xp̄s ꝑ hos dies miſſa de celo cādida colūba celeſti eā cibo refouebat. Deinde dn̄s cū multitudine angeloꝝ ⁊ v̄ginū eidē apparuit dicēs. Agnoſce filia creatoꝛē tuū pꝛo cuiꝰ noīe laborioſum ſubiſti ꝯflictū ꝯſtās eſto: qꝛ tecū ſum. Rediēs igit̄ impatoꝛ eā ſibi pn̄tari iuſſit: ⁊ vidēs eā ſplendentē quā tāto ieiunio eſtimabat afflictā putauit ꝙ eā aliqͥs in carcere ſuſtētaſſet ⁊ furoꝛe repletus cuſtodes toꝛq̄ri p̄cepit. Illa vero ait. Ego cibū ab hoīe nō accepi: ſꝫ xp̄s me ꝑ ſuū angeluꝫ enutriuit. Cui imperatoꝛ. Recōde oꝛo qḋ moneo in coꝛde tuo: ⁊ noli dubijs rn̄dere ſermōibꝰ. Nō te quaſi famulā poſſidere cupimus: ſꝫ regina potēs ⁊ electa decoꝛe in regno meo triūphabis. Cui v̄go. Attēde ⁊ te obſecro ⁊ iudicij examine veridica ſanctiōe decerne quē magis eligere debeo. An potētem eternū glīoſum ⁊ decoꝛū vel infirmū moꝛtalē ignobilē ⁊ defoꝛmē. Tūc ipatoꝛ idignatꝰ ait. E duobus tibi vnū elige: aut ſacrificare vt viuas: aut exq̄ſita toꝛmēta ſubire vt pereas. Et illa. Quecūqꝫ toꝛmēta potes excogitare ne differas: qꝛ carnē ⁊ ſāguinē meū xp̄o offerre deſidero ſicut ⁊ ipſe ꝓ me ſeipm̄ obtulit. Ipſe eīn deꝰ amatoꝛ meꝰ: paſtoꝛ ⁊ ſpōſus vnicꝰ meꝰ. Tūc qdā p̄fectꝰ furēti regi ſuaſit vt intra triduū q̄tuoꝛ rotas ſerris ferreis ⁊ clauis acutiſſimis circūſeptas p̄pararet vt eā tā hoꝛribile toꝛmētū diſſecaret ⁊ ceteros xp̄ianos tam dire moꝛtis exēplū terreret. Oꝛdinatūqꝫ eſt vt due vno oꝛdine voluerent̄. Due aūt cōtrario impetu agerent̄: vt ille deoꝛſū lacerādo ꝯtraherēt ille repugnātes ſurſuꝫ deuoꝛādo impingerēt. Tunc btā v̄go dn̄m exoꝛauit vt ad laudē ſui noīs ⁊ ꝯuerſionem ppl̄i circūſtātis iſtaꝫ machinā diſſiparet. Et ecce angelꝰ dn̄i molā illā cū tāto impetu diuellēdo ꝯcuſſit ꝙ quatuoꝛ milia gētiliū interemit. E. ¶ Regina aūt q̄ deſup hoc aſpiciebat ⁊ vſqꝫ tūc ſe celauerat: ſtatim deſcēdēs imperatoꝛē de tanta ſeuitia duriꝰ increpauit. Rex aūt furoꝛe repletꝰ cū regina ſacrificare ꝯtēneret: iuſſit eā extractis pꝛiꝰ mām̄illis decollari. Que cū ad martyꝛiuꝫ duceret̄ Catharinā rogauit vt ꝓ ſe dn̄m p̄caret̄. Que rn̄dit. Ne timeas a deo dilecta regina: qꝛ tibi hodie ꝓ trāſitoꝛio regno ꝯmutauit eternū: ⁊ ꝓ moꝛtali ſpōſo tibi īmoꝛtalē acq̄res. Tūc illa ꝯſtās effecta toꝛtoꝛes hoꝛtabat̄ ne qḋ iuſſi fuerāt facere moꝛarent̄. Miniſtri igī extra ciuitatē eā ducētes ferreis haſtilibus mām̄illas eiꝰ euellūt ⁊ poſt caput eiꝰ p̄cidit. Cuiꝰ coꝛpꝰ poꝛphyriꝰ rapiēs ſepeliuit. Sequēti die cū de coꝛpe regine q̄ſitio fieret ⁊ multos ex hoc ad ſuppliciū tyrānus ꝑtrahi iuberet: poꝛphyriꝰ ꝓrumpēs in mediū exclamauit. ego ſum q̄ xp̄i famulā ſepeliui ⁊ xp̄i fidē recepi. Tunc maxētius amēs effectꝰ rugitu terribilē emittēs exclamauit. O me miſerū ⁊ oībꝰ miſerādū: ecce poꝛphyrius qui erat vnicꝰ aīe mee cuſtos ⁊ totiꝰ laboꝛis ſolatium deceptus eſt. Qḋ cū ſuis cō militibus referret illi ꝓtinus rn̄derūt. Et nos xp̄iani ſumꝰ ⁊ moꝛi parati ſumꝰ. Tunc ceſar furoꝛe ebꝛiꝰ p̄cepit oēs cū poꝛphyrio decollari ⁊ coꝛpa coꝝ canibꝰ dimitti. Deinde katharinā aduocās ait. Quāuis arte magica reginā moꝛi feceris: ſi tn̄ reſipueris pꝛima in palatio meo eris. Hodie igitur aut dijs ſacrifica: aut caput amittes: cui illa. Fac qcūqꝫ aīo cōcepiſti paratā eīn me videbis ad oīa ſuſtinenda. Data igī ſuper eā ſnīa decollari iubet̄. Que cū ad locū deducta fuiſſet erectis in celū oculis oꝛauit dicens: O ſpes ⁊ ſalꝰ credētiū: o decꝰ ⁊ gloꝛia virginū. Jeſu rex bone obſecro te vt quicūqꝫ paſſiōis mee memoꝛiā egerit ſeu in exitu anime ſue vel in quacūqꝫ neceſſitate me inuocauerit: tue ꝓpitiatiōis ꝯſequat̄ effectū. Factaqꝫ eſt vox ad eā dicēs. Ueni dilecta mea ſponſa mea: ecce tibi celi ianua aperta eſt. Nā ⁊ hijs q̄ paſſionē tuā deuotis mētibus celebrauerint: optata p̄ſidia ꝓmitto de celis. Deīde cū decollata fuiſſet de eiꝰ coꝛpe ꝓ ſanguine lac emanauit. Angeli aūt coꝛpꝰ eius accipiētes ab illo loco ad montē ſynai itinere pluſq̄ dierū. xx. deduxerunt: ⁊ ibidem honoꝛifice ſepelierunt. Ex cuius oſſibus indeſinenter oleū emanat qḋ cunctoꝝ debilium mēbꝛa ſanat. Paſſa eſt aūt ſub maxētio ſiue maximino tyranno qui cepit circa annos dn̄i. cccx. Qualr̄ aūt Maxentius pꝛo hoc ſcelere ⁊ alijs que cōmiſit punitꝰ fuit in hiſtoꝛia de inuentione ſancte crucis habetur. Dicitur ꝙ quidā monachus Rotomagenſis ad montem Synai perrexit ibiqꝫ per ſeptē annos in ſeruitio beate Katharine deuotus permāſit. Quā cū inſtātius exoꝛaret vt aliqͥd de coꝛpoꝛe ſuo hr̄e mereret̄: ſubito irrupit de manu illiꝰ vnꝰ articulus digitoꝝ. Qui donū dei letus recepit ⁊ ad ſuū monaſteriū deportauit. ¶ Fertur quoqꝫ ꝙ dū quidā btē Katharine deuotus exiſteret: et eā crebꝛo in ſui adiutoꝛiū inuocaret per ꝓceſſum tēpoꝛis mētis incuria reſolutꝰ ⁊ deuotionē mētis ꝑdidit ⁊ ab ipſius inuocatiōe ceſſauit. Qui in oꝛone poſitus vidit multitudinē v̄ginū ante ſe trāſeūtium inter quas vna erat q̄ ceteris ſplēdidioꝛ videbat̄. Que cū ſibi appꝛopinquaſſet faciē ſuā operuit: ⁊ ſic ante ipſū facie velata trāſiuit. Cuius ſplēdoꝛē cum ille nimiū miraretur ⁊ q̄ eſſet interrogaret: vna ex his ei rn̄dit. Hec eſt Katharina quā olim cognoſcere ſolitus eras: nūc aūt qꝛ eam cognoſcere non videris: corā te ſic velata facie tanq̄ a te incognita pertrāſiuit. F. ¶ Notādū ꝙ btā Katharina mirabilis apparet in quinqꝫ. Pꝛimo in ſapientia. Scḋo in eloquentia. Tertio in conſtantia. Quarto in mundicia caſtitatis. Quinto in pꝛiuilegio dignitatis.

Pꝛimo admirabilis apparet in ſapientia. In ipſa eīn fuerūt oēs ſpecies p̄hie. P̄hia eīn ſiue ſapiētia diuidit̄ in theoꝛicā: practicam et logicā. Theoꝛica diuidit̄ ſm̄ quoſdā in tres. ſ. in intellectualē: naturalē ⁊ mathematicam. Habuit igitur beata Katharina ſapiētiā intellectualē in cognitione diuinoꝝ qua maxime vſa eſt in diſputatione ꝯtra rhetoꝛes quibꝰ vnū ſolū deū verum eſſe pꝛobauit ⁊ deos omnes falſos eſſe conuicit. Scḋo naturalem in cognitione omniū inferioꝝ: qua maxime vſa eſt in diſputatione contra imperatoꝛē: ſicut patꝫ ibidē. Tertio mathematicam in ꝯtemptu terrenoꝝ. Hec enim ſciā ſm̄ Boe. ſpeculat̄ foꝛmas ſine materia in abſtractione. Hāc beata Katharina habuit quādo animū ſuū ab omni materiali amoꝛe abſtraxit. Hanc eīn ſe habere oſtendit cuꝫ imperatoꝛi interroganti reſpōdit. Ego enim ſum katharina coſti regis filia: que q̄uis in purpura nata ⁊c. Hac maxime vſa eſt cū reginam ad cōtēptum mundi ⁊ deſpectum ſui ⁊ deſideriū

regni

regni eterni aſſauit. Practicā aūt diuidit̄ in tres. ſ. in ethicā: oeconomicā: ⁊ publicā ſiue politicā. Prīa docet mores īformare ⁊ ſe vtutib⁹ exornare: ⁊ ꝑtinet ad oēs. Scđa docet familiā bñ cōponere: ⁊ ꝑtinet ad patresfamilias. Tertia docet vrbes ⁊ pplos ⁊ rēpublicam bñ regere ⁊ pertinet ad rectores vrbiū. Hāc etiā triplicē ſciam habuit btā Katharina. Primā em̄ habuit cū ſe oī moꝝ honeſtate cōpoſuit. Scđam cū familiam ſuā q̄ ſibi magna relicta fuit laudabilr̄ rexit. Tertiā cū īpatorē ſapiēter inſtruxit. Logica diuidit̄ in tres partes. ſ. in demōſtratiuā ꝓbabilē ⁊ ſophiſticā. Prima ꝑtinet ad pħos. Scđa ad rhetores ⁊ dialecticos. Tertia ad ſophiſtas: hanc etiā triplicē ſciam habuiſſe vr̄ cū de ea ſcribit̄. Per varias ꝯcluſiōes ſyllogiſmoꝝ allegorice ⁊ metonymice diſerte ⁊ myſtice multa cū ceſare diſputauit. Scđo fuit admirabilis in eloquētia. Habuit em̄ eloquētiā facūdiſſimā in predicādo ſicut ꝑꝫ in ſuis ꝑdicationib⁹. Diſertiſſimā in rōnē reddēdo: ſicut ꝑꝫ cū dicebat imꝑatori. Mirarīs hoc tēpluꝫ manu artificū fabricatū. Suauiſſimā in attrahendo: ſicut ꝑꝫ in porphyrio ⁊ in regina q̄s eloquij ſui ſuauitate ad fidē attraxit. Efficaciſſimā in cōuincēdo ſicut ꝑꝫ in rhetoribus q̄s tam potēter cōuicit. Tertio in ꝯſtātia. Fuit em̄ cōſtantiſſima in minis illatis: qꝛ ipſas ꝯtēpſit. Vnde imꝑatori ſibi minātī r̄ſidit. Quecūqꝫ tormēta potes cogitare ne differas: qꝛ carnē ⁊ ſanguinē meū xp̄o offerre deſidero. Itē. Fac quecūqꝫ aīo conceꝑiſti: paratā em̄ me videbis ad oīa ſuſtinenda. Scđo in donis oblatis: qꝛ ea reſpuit. Vn̄ cū imperator ſibi ꝓmitteret q eam in palatio ſecūdam haberet: r̄ſidit. Deſine talia dicere q̄ ſcel⁹ eſt etiam cogitare ⁊c. Tertio in ſupplicijs irrogatis: qꝛ ea ſuperauit ſicut ꝑꝫ cū fuit poſita in carcere ⁊ ſup rotam. Quarto in mundicia caſtitatis. Seruauit em̄ caſtitatē inter ea inter q̄ caſtitas periclitari ſolet. Quinqꝫ em̄ ſunt in quibus caſtitas periclitatur: ſcꝫ affluentia reſoluens: opportunitas inducens: iuuentus laſciuiens: libertas effrenans: pulchritudo alliciens. Inter hec beata Katharina caſtitatem ſeruauit. Habuit em̄ maximam affluentiā rerum: vtpote que tam ditiſſimis parētibus ſucceſſit. Habuit opportunitatē vtpote q̄ ſicut dn̄a tota die inter ſuos famulos verſabatur. Habuit iterum etatem iuuenilem. Item fuit libertatē: qꝛ ſola ⁊ libera in palatio remanſit. De his quatuor dr̄ ſupra. Katharina cum eſſet annorum. xviij. in palatio diuitijs ⁊ pueris pleno ſola remanſit. Habuit etiā pulchritudinem. Vn̄ dr̄: qꝛ erat ſpecioſa valde ⁊ incredibili pulchritudine omniū oculis admirabilis videbatur. Quinto in priuilegio dignitatis. Quedam em̄ priuilegia ſpālia fuerunt in aliquibus ſanctis dū deſcenderēt vt xp̄i viſitatio que fuit in beato Joanne euangeliſta: olei emanatio q̄ fuit in beato Nicolao: lactis effuſio q̄ fuit in beato paulo: ſepulchri preparatio q̄ fuit in beato clemente: petitionū exauditio que fuit in btā Margarita qñ orauit pro agentibus ſui memoriā. Hec autem oīa fuerunt in beata Katharina ſicut ꝑꝫ in legenda. Dubitationem aūt haber apud aliquos vtrū a Maxentio vel a maximino martyrizata ſit. Tūc eniꝫ tres imperiū tenebant. ſ. cōſtantinus qui ex pr̄na ſucceſſione imperiū ſumpſit: ⁊ maxētius maximiani fili⁹ a pretorianis militibus rome auguſtus appellatus: ⁊ Maximinus in orientis partibus ceſar effectus. Secūduꝫ aūt chronicas maxentius rome: maximin⁹ vero ī oriēte contra xp̄ianos tyrannidem exercebat. Videt̄ ergo vt aliquibus placet q vitio ſcriptoris ſit factū vt pro maximino maxentius poneretur.

¶ De ſancto Saturnino. clxx. B.

SAturnin⁹ ab aploꝝ diſcipl'is ep̄s ordinatus in vrbē tholoſanā directus eſt. Cū aūt ipſo ingrediente demones a reſponſis ceſſarent vn⁹ gentiliuꝫ dixit q niſi Saturninū occiderent a dijs ſuis nil penit⁹ obtinerēt. Apprehendentes igit̄ ſaturninū nolentem ſacrificare ad pedes tauri ligauerunt eumqꝫ ſtimulis agitantes a ſumma arce per gradus capitolij ꝑcipitauerūt. Sicqꝫ capite cōfracto: et cerebro excuſſo martyrium feliciter cōſummauit. Cuius corpus due femine rapiētes: in ꝓfundo loco ꝓpter metū gentilium condiderunt. Qđ poſtea ſucceſſores ei⁹ ad locū reuerentiorē tranſtulerūt. Fuit ⁊ ali⁹ Saturninus quē rome ꝑfectus diu in carcere maceratū in eculeū leuari ⁊ neruis fuſtibus ⁊ ſcorpionib⁹ cedi fecit. Deinde laterib⁹ aduſtis poſitū de eculeo decollari ꝑcepit circa annos dñi. cclxxxvij. ſub maximiāo. Fuit ⁊ alius ſaturninus apud aphricam frater ſctī ſatyri: q̄ cū predicto fratre ſuo ⁊ reuocato ⁊ felicitate ſorore dicti reuocati: necnō ⁊ cū perpetua genere nobili martyrium paſſus eſt. Quoꝝ paſſio alio tp̄e potiſſimū recolitur. Cū ergo ꝓcōſul eis dixiſſet vt idolis immolarēt ⁊ illi nullatenus aſſentirent in carcerē miſſi ſunt. Qđ vidēs pr̄ ꝑpetue ad carcerē flens cucurrit dicens. Filia quid feciſti: dehonoraſti genus tuū. Nunq̄ aliquis de genere tuo in carcerem miſſus fuit. Cū aūt audiſſet q xp̄iana eſſet in eā impetu cū digitis ad oculos irruit ⁊ ei oculos eruere voluit: ⁊ exclamans egreſſus ē. Vidit aūt btā ꝑpetua hmōi viſionē quā in craſtino ſocijs enarrauit dicens. Vidi ſchalam aureā mirabili altitudine vſqꝫ ad celum erectam q̄ adeo anguſta erat vt non niſi vnus ⁊ paruus aſcendere poterat. In dextera vero ⁊ leua erant fixi cultri ⁊ gladij ferrei limati ⁊ exacuti: ita vt aſcendēs circa vel infra ſe nullaten⁹ reſpicere poterat. ſed ſemper ad celū eū erectum ſtare oportebat. Sub ea draco teterrimus ⁊ ingētis forme iacebat: ⁊ pre timore q̄libet aſcendere formidabat. Vidi ēt ſatyrū per eam aſcendētē vſqꝫ ſurſum ⁊ reſpicientem ad nos ⁊ dicentē. Ne timeatis hūc draconē: ſed ſecuri aſcēdite vt mecum eſſe poſſitis. Hec audientes oēs grās egerūt: qꝛ ſe vocatos ad martyrium cognouerunt. B.

¶ Preſentati igr̄ iudici cum ſacrificare nollent: fecit Saturninū cū alijs viris a mulieribus ſeparari: ⁊ dixit felicitati. Habes virū? Et illa. Habeo: ſed contēno. Cui ille. Miſerere tui puella vt viuas maxime cū īfantem ī vtero habeas. Ad quē ait. Fac de me quicq̄d vis qꝛ ad voluntatē tuā nūq̄ me trahere valebis. Parentes aūt btē perpetue cū viro accurrētes infantem paruulū btē perpetue q̄ adhuc lactabat̄ adduxerūt. Et videns eā pr̄ ſtantem ante ꝑfectū cadens in faciē dixit. Filia mea dulciſſima miſerere mei ⁊ hui⁹ meſtiſſime matris tue: ⁊ huius miſerrimi viri tui qui poſt te viuere non valebit. Perpetua vō immobilis ſtabat. Tūc pater filium ad collū eius iactauit: ⁊ ipſe ⁊ mater ⁊ maritus eius manus tenentes ⁊ flentes oſculabant̄ eam dicentes. Miſerere noſtri filia ⁊ viue nobiſcū. At illa proijciēs paruulū ⁊ illos repellēs ait. Diſcedite a me inimici dei mei: qꝛ non noui vos. Vidēs vō ꝑfect⁹ eoꝝ cōſtantiā diriſſime verberatos in carcere poſuit. Sācti vō dum plurimū meſti eſſent de felicitate q̄ octo iaꝫ menſibus pregnans erat: ꝓ ea orauerūt ⁊ dolores partus ſubito in eam irruerunt: pepericqꝫ filium vnum. Quidam vero de cuſtodibus dixit ad eam. Quid faces cum ante prefectum veneris ſi nunc tam grauiter

cruciaris. Rñdit Felicitas. Hic ego ꝓ me patior: ibi ꝓ
me deus patietur. Extracti igiť de carcere ligatis poſt
tergum manibus ⁊ nudatis natibꝰ per plateas ducū-
tur. Et dimiſſis beſtijs ſatyrus ⁊ perpetua a leonibus
deuorantur: reuocatus ⁊ felicitas a leopardis come-
duntur. Beatus vero ſaturninus capite truncatur cir
ca annos domini. cclvj. ſub Ualeriano ⁊ Galieno im-
peratoribus.

¶ De ſancto Jacobo interciſo. clxx. A.

IAcobus martyr cognomēto inter
ciſus nobilis genere ſed fide nobi-
lior ex regione perſarū ⁊ ciuitate ela
pe oriūdus fuit. Hic ex xp̄ianiſſimis
parentibꝰ ortus eſt: ⁊ vxorē xp̄ianiſſi
mā habuit: erat quoq; notiſſimus re
gi perſar: ⁊ inter optimates primus
Accidit aūt vt a pricipe nimio amo-
re ſeduceretur: ⁊ ad colēdū idola fle-
cteretť. Hec aūt mater ⁊ vxor audien-
tes ꝓtinus ſibi ſcripſerunt dicentes.
Obediendo mortali deſeruiſti eū qui vita eſt: placen-
do ſuture cito putredini deſeruiſti ſempiternū odorē:
veritatē in mendaciū cōmutaſti: ⁊ mortali obtēperās
viuor ac mortuor iudicē reliquiſti. Nouerís igiť nos
amodo a te futuras extraneas: nec tecū decetero aliq̄-
tenus moraturas. Cū aūt has literas Jacobus legiſ-
ſet amare flens ait. Si mř mea que me genuit: ⁊ vxor
mea a me extranee facte ſunt quātomagis a me extra
neus factus eſt deꝰ meus. Cū ergo ꝓ errore ſuo ſe plu-
rimū afflixiſſet: nuntiꝰ venit ad principē qui diceret ia
cobum xp̄ianum eſſe. Quē princeps aduocās ait. Dic
mihi ſi nazarenꝰ es? Cui iacobus. Etiā nazarenꝰ ſum.
Et ille. Ergo magus es. Cui Jaco. Abſit a me magū
eſſe. Cū ergo ei multa ſupplicia minareť dixit Jacobꝰ
Nō me conturbant mine tue: q: tanq; ventus flans ſup
petrā furor tuus aures meas cito ptrāſit. Cui pricceps
Noli imprudenter agere ne graui morte peas. Cui ia
cobus. Hoc non mors ſed ſomnus potius eſt dicendū:
cum poſt modicū reſurrectio tribuať. Cui priceps. Nō
te ſeducant nazareni dicētes mortē eſſe ſomnū: q: ma-
gni impatores timēt eā. Cui iacobꝰ. Nos mortē nō ti
memꝰ q: de morte ad vitā tranſire ſperamꝰ. Tūc prin
ceps de cōſilio amicor hanc ſuper iacobū tulit ſniam
vt ad terrorē alior mēbratim iacobus puniatur. Cum
aūt quidam ex cōpaſſione flerēt ille ait. Nolite ſuper
me flere. ſed ſup voſipſos plāgite: q: ego ad vitā pergo
⁊ vobis ſupplicia eterna debenť. Tūc carnifices polli
cē manꝰ eius dextre abſciderūt. Et exclamans Jaco-
bus ait. Liberator nazarene ſuſcipe ramū arboris miſe
rie. Nā a cultore vinee ſarmentū aſcidiť vitis vt potiꝰ
germinet ⁊ vberius coroneť: Cui carnifex. Si adſenti-
re vis adhuc tibi parco ac medicamētū adhibeo. Cui
Jacobus. Nōne ꝓſpexiſti ſtipitē vitis: q: cū amputanť
ſarmēta ille nodus q̄ remanet in ſuo tp̄e cū terra cale-
ſcere incipit: per ſingula abſciſſionis loca ꝓducūť ger
mina. Si ergo vitis putať viciſſitudine tp̄is vt germi
net: quanto magis fidelis hō q̄ in vera vite xp̄o cōpa-
ctus eſt. Tunc accedēs carnifex ſcḋm aſcidit digitum.
Beatus aūt iacobꝰ dixit. Suſcipe duos ramos q̄s plā-
tauit dextera tua dn̄e. Abſcidit ⁊ tertiū. Et dixit Jaco
bus. De triplici tētatione liberatꝰ benedicā pr̄i ⁊ filio
⁊ ſpūiſancto ⁊ cū tribus ereptis de camino pueris con
fitebor tibi dn̄e: ⁊ in choro martyrū pſallā noī tuo xp̄e.
Abſciſſus eſt ⁊ quartus ⁊ iacobus dixit. Protector fi
lior iſrael qui in quarta benedictione ꝓnunciatus es
ſuſcipe a ſeruo tuo confeſſionem quarti digiti tanq; in
iuda benedicti. Abſciſſo quinto digito dixit. Cōpletū
eſt gaudiū meū. Tūc carnifices dixerūt ei. Parce iam
nunc aie tue ne pereas: nec cōtriſteris ſi vnā manum
amiſeris: q̄ multi ſunt vnā manū tm̄ hn̄tes ⁊ multi
diuitijs ⁊ honoribꝰ abūdātes. Btūs iacobꝰ dixit. Qn̄
paſtores incipiūt pecora tōdere nunq̄d dextrū tm̄ vel-
lus auferunt ⁊ ſiniſtrū dimittunt. Si ergo pecus quod
aīal brutū eſt totū vult vellus amittere: quāto magis
⁊ ego hō rōnalis nō dedignabor ꝓ deo occidi. Accedē
tes igiť impij ad ſiniſtram manū digitū minimū inci-
derūt. Et iacobꝰ dixit. Tu dn̄e cū magnꝰ eſſes minimꝰ
⁊ paruus ꝓ nobis fieri voluiſti: ⁊ idcirco reddo tibi cor
pus ⁊ aīam quā creaſti ⁊ ꝓprio ſanguine tuo redemi-
ſti. Abſcidiť ſeptimus digitꝰ ⁊ ait. Septies in die lau-
dē dixi dn̄o. Abſcidiť octauus ⁊ dixit. Octauo die cir-
cunciſus eſt Jeſus: ⁊ hebreus circuncidiť octauo die vt
tranſeat ad legales ceremonias: ⁊ mēs ſerui tui domi
ne trāſeat ab his incircūciſis ⁊ coinqnatū hn̄tibꝰ p̄pu
tium vt veniā ⁊ cōſpiciam faciē tuā dn̄e. Incidiť etiā
nonus digitus ⁊ ait. Hora nona tradidit xp̄s in cruce
ſpm̄. Unde ⁊ ego domine in dolore noni digiti tibi con
fiteor ⁊ gratias ago. Inciditur decimus ⁊ ait. Decimꝰ
numerus eſt in preceptis: ⁊ iota prima litera eſt noīs
Jeſu xp̄i. Tunc quidam de aſtantibꝰ dixerunt. O dile-
ctiſſime quondā noſter ꝓfitere tm̄ corā cōſule vt viue-
re valeas. Lꝫ eīn abſciſſe ſint manꝰ tue: ſunt tn̄ peritiſ
ſimi medici qui tuis doloribus valeant ſubuenire. qui
bus iacobus dixit: abſit a me hmōi nefanda ſimulatio
Nemo eīn mittens manū ſuam ad aratrū: ⁊ reſpiciēs
retro aptus eſt regno dei. Tūc indignati carnifices ac
ceſſerūt ⁊ pollicem pedis dextri abſciderūt. Et iacobꝰ
dixit. Pes xp̄i pforatus eſt ⁊ ſanguis exiuit. Abſcidiť
ſecundus pedis digitus: ⁊ ait: magna mihi dies hec ē
pre omnibus diebus hodie quippe ad deum fortē con-
uerſus ibo. Abſciderūt ⁊ tertium ⁊ ante ipm̄ piecerūt
Et ſubridens iacobus dixit. Uade tertie digite ad ſo-
cios tuos: ⁊ quemadmodum granum tritici multū fru
ctum affert ita ⁊ tu in nouiſſimis diebus cū ſocijs tuis
requieſces. Abſciditur quartus: ⁊ ait. Quare triſtis es
anima mea ⁊ quare conturbas me. Spera in deo qm̄
adhuc confitebor illi ſalutare vultus mei ⁊ deꝰ meus.
Abſciditur quintus ⁊ ait. Nunc incipiam dicere ad do
minum: quoniam me dignum fecit ſocium ſeruis ſuis
tunc accedentes ad pedem ſiniſtrum digitum paruū
abſciderunt. Et dixit iacobus. Digite parue confortare
q: magnus ⁊ paruus vnam habent reſurrectionem.
Capillus capitis non peribit: quantominus a ſocijs
tuis minime ſeparaberis. Abſciditur ſecundus. Et ia
cobus ait. Deſtruite veterem domū quia ſplendidior
paratur. Abſciditur tertius. Et ait iacobus. Tunſioni
bus firmatur incus. Abſciditur ⁊ quartus: ⁊ ait: Con-
forta me deus veritatis: quoniā in te confidit anima
mea: ⁊ in vmbra alarum tuarum ſperabo donec tranſ
eat iniquitas. Abſciditur ⁊ quintus: ⁊ ait Jacobus. ec
ce me tibi domine immolo vicies. Tunc accedentes
pedem dextrum abſciderunt. Et dixit Jacobus. Nunc
offeram munus celeſti regi pro cuius amore hec pa-
tior. Abſciderunt ⁊ pedem ſiniſtrū. Et beatus iacobꝰ
dixit. Tu es qui facis mirabilia exaudi me dn̄e et ſal-
ua me. Abſciderūt dextram manū ⁊ ait. Miſericordie
tue domine adiuuent me. Ad ſiniſtram ait. Tu es deꝰ
qui facis mirabilia. Abſciderunt dextrū brachium: et
ait. Lauda aīa mea dominū: laudabo dominum in vi
ta mea pſallā deo meo q̄diu fuero. Abſciderunt ⁊ bra
chium ſiniſtrum: ⁊ ait. Circūdederūt me dolores mor
tis ⁊ in noīe domini vindicabor in eis. Tunc accedens

tes abſciderūt ſurā dextri cruris ſcindentes vſq ad femur. Tūc btūs iacob⁹ ineffabili dolore grauat⁹ exclamans ait. Dñe ieſu xp̄e adiuua me qz circūdederūt me gemit⁹ mortis. Et ait carnificib⁹. Carne noua me dñs induet quā veſtra vulnera maculare nequibūt. Jā carnifices defecerāt: eo q a prima hora diei vſq ad nonā in ei⁹ inciſiōe ſudaſſent. Tūc iterū accedentes ſiniſtri cruris ſurā abſcindēdo vſq ad femur extraxerūt. Tūc exclamās btūs iacob⁹ dixit. Domiator dñe exaudi me ſemiuiuū viuorū ꝛ mortuorū dñs. Digitos dñe non habeo vt ipſos ad te porrigā nec man⁹ vt eas ad te extēdā. Pedes mei trūcati ſunt: ꝛ genua mea demolita vt tibi genua flectere nō valeā: ꝛ ſum velut caſura dom⁹ ablatis qb⁹ ſuſtētat colūnis exaudi me dñe Jeſu xp̄e ꝛ educ de carcere aīaz meā. Hec cū dixiſſet vnus de carnificibus acceſſit ꝛ caput eius amputauit. Xp̄iani igit̄ occulte acceſſerūt ꝛ corp⁹ ei⁹ rapiētes honorifice ſepelierunt. Paſſus eſt aūt .v. kalen. Decembris.

De ſancto Paſtore. clxx. A.

PAſtor in eremo multis annis in abſtinentia magna ſe affligens multa ſctitate et religione pollebat. Cū aūt mater ei⁹ ipm ꝛ fratres eius deſideraret videre: ſz nō poſſet obſeruauit diē: ꝛ illis ad eccl'iaz eūtib⁹ ꝑtinus ſe eiſdē obtulit. At illi fugientes ꝛ cellā intrātes i faciē ei⁹ clauſerunt oſtiū. Jlla aūt ah oſtiū ſtās cū nimio fletu clamabat. Paſtor aūt ad oſtiū veniens dixit ei. Quid ſic clamas o vetula. Que audiēs vocē ei⁹ ampli⁹ clamabat flēs et dicens. Uolo vos videre filij mei. Quid enī ſi videam vos. Nunqd nō ego ſuz mater vr̄a q̄ lactaui vos ꝛ iam canis tota ſum plena: cui fili⁹. Hic nos vis videre aut in alio ſclo. Que rñdit. Si non videro vos hic videbo vos illic filij. Qui ait. Si equanimiter ferre vales vt nos hic nō videas: illic ꝓcul dubio nos videbis. Que diſceſſit gaudēs ꝛ dicēs: ſi vos viſura ſuz illic nolo vos videre hic. ¶ Judex ꝓuincie cū abbatē paſtorē videre cuperet: ſz negaret filiū ſororis ſue tanq̄ male factorē tenuit: ꝛ i carcerē poſuit dicēs. Si paſtor venerit ꝛ ꝓ eo interceſſerit eū dimittā. Mater igit̄ pueri ad oſtium ſenis plorās dū ille nil ſibi rñderet ait. Et ſi viſcera ferrea habes ꝛ nulla cōpaſſione moueris: ſaltē miſeratio ſāguinis tui flectat te: ꝛ q vnigenit⁹ mihi exiſtit. Jlle aūt mandauit ei. Paſtor filios nō generauit ꝛ idcirco nō dolet: qua cū dolore diſcedēte dixit ei iudex ſaltem x̄bo iubeat ꝛ ego eū dimittā. Jlle aūt ei remādauit dicens. Examina cām ſm legē: ꝛ ſi dign⁹ morte habetur ꝑtin⁹ moriat̄: ſin autē fac qđ tibi placet. Docebat aūt fratres dicēs cuſtodire ꝛ ſeipm cōſiderare ꝛ diſcretiōez habere opatiōes ſūt aīe. Paupertas tribulatio ꝛ diſcretio ſunt opatiōes ſolitarie vite. Scriptū eſt enī. Si fuerint hi tres viri: Noe Job ꝛ Daniel ꝛc. Noe pſonam hz nihil poſſidētiū. Job tribulatorū. Daniel diſcretorum. Si duas res oderit monachus pōt ab hoc mūdo liber eſſe. Et querēti fratri q̄ eſſent dixit. Carnalis repauſatio: ꝛ vana glīa. Si vis requiē inuenire in hoc ſclo ꝛ in futuro in omni cauſa dic. Quis ego ſum ꝛ non iudices quēq̄. ¶ Cū qdā frater de cōgregatiōe offendiſſet: abbas de ꝯſilio cuiuſdā ſolitarij eū expulit. Qui cū quaſi flēdo deſperaret abbas paſtor eum ad ſe adduci fecit: quē benigne cōſolans miſit ad illū ſolitarium dicens. Audiens de te videre te deſidero. Fatiga igitur te vſq ad me. Qui cū veniſſet dixit paſtor. Duo hoies erant q ambo habebāt mortuos ſuos: reliquit autē vnus mortuū ſuū ꝛ abijt plorare mortuū alterius: qđ ſolitarius audiēs ꝛ itelligēs in ſermone eius cōpunct⁹ eſt. ¶ Cū qdā frater paſtori dixiſſet ſe pturbatū eſſe ꝛ locū velle deſerere: eo q quedā verba de quodā fratre audiuiſſet que eū nō edificauerant dixit paſtor ne hec verba crederet: qz vera non eſſent. Jlle x̄o vera eſſe aſſerebat: qz frater fidelis ea ſibi retulit. Cui paſtor. Non eſt fidelis qui tibi dixit quia ſi fidelis eſſet nequaq̄ tibi talia diceret. Et ille. Ego vidi oculis meis. Jlle autē interrogatus de feſtuca et trabe quid eſſent. Rñdit de feſtuca q feſtuca eſſet ꝛ de trabe qz trabs eſſet. Et paſtor. Pone in corde tuo: qz peccata tua ſunt ſicut ꝛ trabs: illius autē velut hec parua feſtuca. B. ¶ Frater qdā q pctm̄ grāde fecerat volēs penitere triēnio interrogauit abbatem paſtorē ſi multū eſſet. Qui dixit. Multū eſt. Et queſitus ſi annū iuberet ait. Multū eſt. Aſtātes autez dicebant. Uſq ad .xl. dies. Et ille. Multū eſt. Et adiecit: Puto q ſi ex toto corde hō penituerit ꝛ pctm̄ non iterauerit etiā penitētiā triduanā ſuſcipiet dñs. Interrogatus de illo verbo qui iraſcitur fratri ſuo ſine cauſa ꝛc. ait. Ex oī re qua te grauare voluerit frater tuus: ne iraſcaris contra eū donec oculū dextrū tibi extrahat ꝛ ſi aliter feceris ſine cauſa ſibi iraſceris. Si autez aliqs te voluerit ſeparare a deo ꝓ hoc iraſcere ei. Dixit iterū paſtor. Qui querulous eſt monachus nō eſt: qui malitiaz in corde ſuo tenuerit monachus non eſt. Qui iracundus eſt monachus non eſt. Qui malū pro malo reddit monachus nō eſt. Qui elatus ꝛ verboſus eſt monachus nō eſt. Qui x̄o vere eſt monach⁹ ſemꝑ eſt humilis: māſuet⁹ charitate plen⁹ ꝛ timorē dei ſemꝑ ꝛ vbiq pre oculis hz vt nō peccet. Dixit iterū q ſi ſunt tres in vnū ex quibus vnus bñ quieſcat: ali⁹ autē infirmetur ꝛ gratias agat. Tertius x̄o miniſter eius ſit ex ſyncera volūtate. Hi tres ſiles ſunt velut ſint vni⁹ operis. Cum quidā frater ſibi cōquereretur qđ multas cogitationes habēs in ipſis periclitaret̄ eū ſub aere nudo eiecit dicēs. Expāde ſinū ꝛ apprehende ventū. Qui ait. Non poſſum. Et ille. Nec cogitationes prohibere potes ne introeant: ſed tuum eſt reſiſtere eis. Interrogatus a quodam fratre quid de hereditate ſibi dimiſſa faceret dixit vt poſt tres dies ad ſe rediret. Qui cum rediſſet ait illi. Si dixero da eam clericis facient inde conuiuia. Si dixero da eā parentibus non eſt tibi merces. Si dicam da eaz pauperibus ſecurus eris. Quicquid ergo vis fac: ego cauſam non habeo. Hec in vitaſpatrum.

De ſancto Joanne abbate. clxxij. A.

IOannes abbas cum epiſius ꝑ annos .xl. in eremo habitaſſet interrogauit eū q̄tum ex hoc profeciſſet. Et ille dixit. Ex quo cepi ſolitari⁹ eſſe nunq̄ vidit me ſol manducantē. Et ioānes: nec me iraſcentē. Sic fere legit̄ ibidē q cū epiphanius ep̄s abbati hilariōi daret carnes ille ait. Jgnoſce mihi: qz ex quo accepi habitū hūc non māducaui quicqd occiſum. Cui ep̄s. Ex quo accepi habitū hunc non dimiſi aliquem dormire qui aduerſum me aliquid haberet neq dormiui hñs aliquid aduerſus aliquē. Cui ille ignoſce mihi: qz melior es q̄ ego. Uolēs Joannes ad ſimilitudinem angelorū nihil operari: ſed deo ſine intermiſſiōe vacare: ſeipſum expoliauit ꝛ vnā hebdomadam in eremo fuit. Cum aūt fame periclitaretur ꝛ aculeis muſcarum ꝛ veſparū totus vulneraret̄ reuerſus ad oſtium fratris ſui pulſauit. Ad quē ille: quis es

tu? ⁊ ille. Ego ſuz Joānes. Frater aūt dixit ei. nequaq̄. Joānes eīm angel⁹ fact⁹ eſt ⁊ inter hoīes vltra nō eſt: ⁊ ille. Uere ego ſum. Et nō aperiens ei dimiſit eū affligi vſq̄ mane. Poſtea aperiēs ei dixit. Si hō es opus habes iterū operari vt paſcaris ⁊ viuas. Si aūt angelus es qd q̄ris itrare cellā. Et ille dixit. Ignoſce mihi frater qr peccaui. Cū aūt moreret rogauerunt eū fratres vt aliqd verbū ſalutare ⁊ cōpendioſum loco hereditatis ſibi relinqueret. Qui ingemiſcens ait. Nunq̄ feci propriam voluntatem nec aliquid docui qd prius ipſe non fecerim. Hec in vitaſpatrum.

De ſancto Moyſe abbate. clxxxiij. A.

Moyſes abbas dixit fratri petēti a ſe ſermonē. Sede in cella tua ⁊ docebit te vniuerſa. Cum qdā ſenex infirmat⁹ in egyptū ire vellet ne fratres nimis grauaret dixit ei abbas moyſes. Nō vadas qm̄ in fornicationē caſurus es. Qui cōtriſtatus dixit. Mortuū eſt corp⁹ meū ⁊ tu mihi iſta dicis. Cū ergo iuiſſet ⁊ quedā vgo ex deuotiōe ſibi ſeruiret: ille cōualeſcens eam violauit. Que cuz filiū peperiſſet: ſenex puerū in vlnis accipiēs ī die magne feſtiuitatis q̄ erat in ſihti eccleſia corā multitudine fratrū intrauit. Cū aūt oēs flerēt dixit. Uidetis infantem hūc: filius eſt inobediētie. Cauete ergo vobis fratres: qr in ſenectute hoc feci: ⁊ orate ꝓ me. Et pergens ad cellā ad priſtinuz ſtatū reuerſus eſt. Alius q̄z ſenex cū dixiſſet alteri mortuus ſum. Ille ait. Nō cōfidas in te donec exeas de corpe. Nā ſi dicis q̄ mortuus es: ſathanas tn̄ mortuus nō eſt. Cū frater qdaz peccaſſet miſerunt ad abbatē moyſen q̄ accepta ſporta plena arena venit ad eos. Quē cū fratres qdnā hoc eſſet interrogarēt dixit. Peccata mea ſunt poſt me currentia ⁊ non video ea ⁊ veni hodie aliena iudicare pctā. Illi autē hoc audientes fratri pepercerūt. Simile legitur de abbate paſtore. Nā cuz fratres de quodā fratre culpabili loquerent: ille tacebat. Cū ergo accepiſſet ſacculum plenū arena retro: ⁊ de eadē arena modicū ante ſe ferret: interrogatus qd hoc eſſet dixit. Multa arena ſunt pctā mea que poſt me ferens ipſa nō cōſidero: nec ꝓ eis doleo. Modica vero arena ſunt pctā fratris ante me poſita q̄ ſemꝑ cōſidero ⁊ ipā video: cum tn̄ peccata mea ante me ſemꝑ portare deberē ⁊ de ipſis cogitare ⁊ pro ipſis deū rogare. Cuz abbas moyſes factus fuiſſet clericus et impoſuiſſent ei ſuphumerale dixit ei ep̄s. Abbas factus es cādidatus. Et ille. A foris dn̄e purpura: vtinā intus. Uolēs aūt ep̄s eū ꝓbare dixit clericis ſuis vt qn̄ ad altare accederet ipm̄ cū iniuria expellerent: deinde cum ſequētes quid loqueretur audirēt. Proijcientes aūt eū foras dixerūt. Exi foras ethiops. Qui egrediēs dicebat. Bene tibi fecerunt cinerate et cacabate: qr cū homo non ſis quare te in medio hominum dare preſumpſiſti. Hec in vitaſpatrum.

De ſancto Arſenio abbate. clxxxiiij. A.

Arſenius cū adhuc in palatio cōſiſteret ⁊ vt ad ſalutez dirigeret oraret audiuit arſeni fuge hoīes ⁊ ſaluaberis. Accedens igit ad monachalē vitā ⁊ ibidem orans audiuit. Arſeni fuge: tace ⁊ quieſce. Legit eīm ibidē de hac q̄te appetēda q̄ tres fratres cū facti fuiſſent monachi vn⁹ elegit diſcordātes ad pacē reducere: ſcd̄s infirmos viſitare: tertius in ſolitudine q̄ieſcere. Prim⁹ igit laborans ꝓpter lites hoīm nō potuit oīb⁹ placere: ⁊ tedio vict⁹ venit ad ſcd̄m. Quē inuenit aīo deficiētez ⁊ mādatū pficerē nō valētē. Et ꝯcordātes ad tertiū q̄ erat in ſolitudine venerūt. Cui cū tribulatiōes ſuas narraſſent ille miſſa aqua in cypho dixit. Attēdite ī aquā. Et erat cōmota ⁊ turbulēta. Et rurſus dixit. Attēdite mō q̄uo q̄eta ⁊ limpida facta eſt. Qui cū intēderēt ⁊ vult⁹ ſuos viderent ait. Sic q̄ in medio hoīm cōſiſtūt pre turba nō vidēt pctā ſua. Cū aūt q̄euerint tūc pctā ſua videre valebūt. Quidā etiā cū īueniſſet quēdā in eremo velut beſtiā herbas māducātē ⁊ nudū currebat poſt ipz fugiētem dicēs. Expecta me: qr ꝓpter deū ſequor te: ⁊ ille. Et ego ꝓpt̄ deū fugio te. Cū āt veſtē ꝓieciſſet expectauit eū dicēs. Qm̄ materiā mūdi ꝓieciſti a te expectaui te. Cui ille. Dic mihi q̄uo ſaluus efficiar. Qui rn̄dit. Fuge hoīes ⁊ tace. Matrona qdā ⁊ nobilis ⁊ ſenex venit ad abbatē arſeniū vt eū ex deuotione videret. Qui rogat⁹ a theophilo archiep̄o: vt ſe videri pmitteret nullaten⁹ acq̄euit. Tādē illa ad ei⁹ cellā ꝓperās: ipm̄ foris añ oſtiū celle īuenit: ⁊ ſe ad ei⁹ pedes ꝓſtrauit. Ille aūt cū indignatione nimia eleuauit eā dicēs. Si faciē meā videre vis vide. Illa aūt faciē ei⁹ pre ꝯfuſiōe ⁊ verecūdia nō cōſiderauit. Cui ſenex. Quō eū mulier ſis tantā nauigationē facere p̄ſūpſiſti. Ecce eīm romā redibis ⁊ q̄ abbatē arſeniū videris alijs mulierib⁹ enarrabis: ⁊ ille fiet via veniēt vt videāt me: ⁊ illa. Si deo dāte romā rediero: nullā huc venire pmittā. Sed ſaltē obſecro vt ores pro me: ⁊ mei memor ſis ſemper: cui ille. Oro deū vt deleat memoriā tuā de corde meo. Et illa audiēs turbata nimiū venit in ciuitatē ⁊ pre triſtitia febricitare cepit. Qđ archiep̄s audiēs ad eā cōſolādā acceſſit. Illa aūt dicebat. Ecce ego contriſtata morior cū archiep̄s. Neſcis qr mulier es ⁊ inimic⁹ ſctōs p mulieres impugnat: ⁊ ꝓpterea ſenex hoc dixit. Nā ꝓ aīa tua ſemꝑ orat. Et ſic cōſolatione recepta cū gaudio ad ꝓpria remeauit. De quodā alio patre legit q̄ cū diſcipulus ei⁹ ſibi diceret. Senuiſti abba: accedam⁹ parū iuxta mundū. Ille ait. Ubi non eſt mulier ibi eamus. Dixit ei diſcipul⁹. Et vbi eſt loc⁹ nō habens mulierem niſi forte ſolitudo. Et ille. Ergo in ſolitudinē me tolle. Alit⁹ cū frater cū matrē ſuā vetulā trās fluuiū portare deberet: ille man⁹ ſuas pallio īuoluit. Cui illa. Ut qd ſic opuiſti man⁹ tuas fili: ⁊ ille. Corpus mulieris ignis eſt. Et ex eo q̄ te cōtingebā aliarū feminarū memoria in meo aīo veniebat. B. Arſenius aūt p totū tēpus vite ſue ad opus ſedens manuū ſuarū pannū habebat in ſinu ꝓpter lachrymas q̄ crebro de oculis eius currebant. Totā noctē inſomnē ducebat. Mane autē facto cum ꝓpter nature laſſitudinē dormire vellet ⁊ dicebat ſomno. Ueni ſerue male. Et ſurripiebat parum ſomni ſedendo ⁊ ſtatim ſurgebat. Dicebat quoq̄. Sufficit monacho ſi dormierit vna hora: ſi tn̄ eſt pugnator. Cumq̄ pater ſcti Arſenij nobiliſſimus ſenator vitā finiens et teſtamētū faciēs magnā hereditatē Arſenio dimiſiſſet: magiſtrian⁹ p̄dictū teſtamētū ad ipm̄ detulit. Qđ ille accipiēs voluit illud ſcindere. Magiſtrian⁹ autez eius pedib⁹ ꝓuolutus rogauit ne hoc faceret: qr caput ei⁹ p̄ſcinderet. Cui Arſenius. Prius mortuus ſum q̄ ille. Ipſe igit cū modo mortu⁹ ſit quō me fecit herede. Et remiſit teſtū nihil accipere volēs. Quadā vice facta eſt vox ad eū dicens. Ueni ⁊ oſtēdā tibi opera hoīz. Et eduxit eū in quēdā locū: oſtendit q̄ ei ethiopem incidentem ligna ⁊ facientem ſarcinam grandem quam portare nō poterat. Deinde iterū ligna incidebat ⁊ ad ſarcinā addebat: ⁊ hoc faciebat diutius. Oſtendit q̄ ei

rurſum

rurſuꝫ hoīeꝫ haurientē aquā de lacu ⁊ effundētē aquā in ciſternā ꝑtuſaꝫ q̄ aqua refundebat in lacū ⁊ ipſaꝫ ciſternā īplere volentē. Et oſtēdit ei iterū tēplū ⁊ duos viros ſedētes in eq̄s portātes lignū trāſuerſum. Volētes aūt introire in tēplū nō poterāt: eo ꝙ lignū in trāſuerſo portarēt. Et expoſuit dicēs. Hi ſunt q̄ portant q̄ſi iugū iuſtitie cū ſuꝑbia ⁊ nō hūiliant̄ ꝓpter qđ remanēt foris a regno dei. Qui ligna incidit: hō eſt in peccatis multis: ⁊ ꝓ eo vt agat pniaꝫ nō ſubtrahit de pctīs: ſed addit iniq̄tates iniq̄tatibꝰ. Qui aūt aquam haurit hō eſt bona oꝑa faciēs: ſꝫ q꞉ cū eis ſunt permixta mala ꝑdit bona opera ſua. Veſpere aūt ſabbati veniente die dñico relinq̄bat poſt ſe ſolē ⁊ extēdebat manꝰ ſuas ad celū donec mane die dñico ſol aſcendens faciem eius illuſtrabat: et ſic reſidebat. Hec in vitaſpatrum.

¶ De ſancto Agathon abbate. clxxv. A.

Agathon abbas ꝑ triennium lapidē in os ſuum mittebat donec taciturnitatē diſceret. Aliꝰ quoq̄ frater cū intraſſet cōgregationē dixit intra ſe tu et aſinꝰ vnū eſto. Sicut ergo aſinꝰ vapulat et nō loquit̄ iniuriā patit̄ ⁊ nō reſpōdet ſic ⁊ tu. Aliꝰ q̄ꝫ frater a menſa expulſus nihil rñdit. Poſtmoduꝫ ſuꝑ hoc īterrogatꝰ ait. Poſui in corde meo ꝙ equalis ſim cani q̄ cū ſectatur foras egredit̄. Interrogatꝰ agathon q̄ virtus plus haberet laboris: rñdit. Puto non eſſe talē laborē qualē orare deū. Nā inimici eius ſemꝑ laborāt eiꝰ orōne interrūpere. Nā in ceteris laboribꝰ hō aliquā requiē poſſidet. Orator aūt opus hꝫ magni certaminis. Interrogatꝰ agathon a quodā fratre q̄mo cū fratribꝰ habitare deberet ait. Sicut in prima die et nō aſſumas fiduciā. Non eſt eīn peior paſſio ꝙ fiducia genitrix eſt eīn oīm paſſionū. Dixit iteruꝫ. Iracūdus ſi mortuos ſuſcitet nō placet alicui vel deo ꝓpter iracūdiam ſuā. Frater quidā iracūdus intra ſe ait. Si ſolus habitarē: ad irā nō ita cito mouerer. Quadā autē vice cū vaſculum aqua impleret verſatus eſt. Scđo impleuit ⁊ iterū ꝟſatus eſt. Tertio impleuit ⁊ verſatus eſt. Qui cōmotus furore fregit vaſculū. In ſe autē reuerſus cognouit quia ab eodē demone iracundie ſit illuſus: ⁊ dixit. Ecce ſolus ſum ⁊ tamē ira me vicit. Reuertar ergo ī congregationē q꞉ vbiq̄ labor ⁊ vbi patiētia ⁊ adiutorio dei opꝰ eſt. Econtra erant duo fratres qui multis annis inuicē cōuerſantes nunꝙ ad iracūdiam poterant prouocari. Quadam vice dixit vnus alteri. Faciamus ⁊ nos litē ſicut homines de mūdo faciunt: ⁊ ille reſpondit. Neſcio qualiter fiat lis. Et dixit ei frater. Pono in medio laterculum ⁊ dico meum eſt. Tu autem dic non: ſꝫ meū eſt: ⁊ inde fiet litis initiū. Poſita eſt ergo teſta in medio: dixit vnus meum eſt hoc. Et alter dixit non ſed meū eſt: ⁊ ille rñdit etiam tuum eſt. Tolle ergo ⁊ vade. Et diceſſerunt nec inter ſe contendere potuerunt. Erat aūt abbas Agathon ſapiens ad intelligendū: impiger ad laborandum: parcus in cibo atq̄ veſtimēto. Dixit aūt. Scđm voluntatē meā nunꝙ dormiui retinens in corde aduerſus queꝙ̄ dolorē. Nec dimiſi dormire aliū habentem aduerſum me aliquid. Moriturus quoq̄ Agathon tribus diebus māſit immobilis apertos tenens oculos. Qui cuꝫ pulſaretur a fratribus rñdit. In conſpectu diuini iudicij aſſiſto. Dicunt ei. Et tu times. Et ille. In cuſtodiendis mandatis dei virtute qua potui laboraui: ſꝫ homo ſum et neſcio vtrū placuerīt oꝑa mea dño. Dicūt ei. Et nō confidis de operibꝰ tuis ꝙ ſcḋm deū ſunt: ⁊ ille. Nō preſumo donec venero ante illum. Aliter eīn ſunt iudicia dei: ⁊ aliter iudicia hoīm. Cū aūt eū adhuc interrogare vellent ait. Oſtēdite charitatē ⁊ nolite me cū loq̄: q꞉ occupatus ſum. Quo dicto ſtatim ſpm̄ cuꝫ gaudio emiſit. Videbāt eīn eū colligentē ſpm̄ queadmodum ſi quis ſalutet amicos ſuos dilectos. Hec in vitaſpatrum.

¶ De ſancto Barlaam. clxxvj. A.

Barlaam cuius hiſtoriā Joānes Damaſcenus diligēti ſtudio cōpilauit operāte in eo diuina grā ſanctū Joſaphat regē ad fidē cōuertit. Etenim cū vniuerſa india xp̄ianis ⁊ monachis plena eſſet: ſurrexit Rex q̄dā ꝑpotēs noīe Auennir qui chriſtianos ⁊ ꝑcipue mōachos plurimū perſequebat̄. Accidit aūt vt quidaꝫ regis amicus ⁊ in palatio ſuo primꝰ diuina cōmunitus grā regiā aulam relinqueret ⁊ monaſticum ordinem introiret. Qđ rex audiens pre ira inſaniēs eū ꝑ queq̄ deſerta inq̄ri fecit et vix inuētū ad ſe adduci mandauit. Videnſq̄ eū vili tunica coopertū ⁊ fame maceratū: q̄ ſplēdidis veſtimentis ornabat̄: ⁊ multis diuitijs affluere ꝯſueuerat dixit ei. O ſtulte ac mētis ꝑdite cur honorē in cōtumeliā cōmutaſti: ⁊ te ludū pueroꝝ feciſti. Cui ille. Si huiꝰ a me rōnem audire deſideras inimicos tuos ꝓcul a te abijcias. Rege autē qui eſſent hmōi inimici querente ait. Ira et cōcupiſcentia. Hec eīn impediunt te ne veritas videatur. Aſſideant aūt ad audientiā dicēdoꝝ prudentia et equitas. Cui rex. Fiat vt loqueris. Et ille. Inſipientes ea q̄ ſunt deſpiciūt quaſi nō ſint: ea vero q̄ non ſunt quaſi ſint apprehendere moliūtur. Qui aūt non guſtauerit eoꝝ que ſunt dulcedinē: nō poterit eoꝝ q̄ non ſunt addiſcere ꝟitatē. Multa aūt illo de myſterio incarnatiōis ⁊ fidei ꝓſequēte rex ait. Niſi tibi in principio ꝓmiſiſſem ꝙ de medio cōſilij irā remouerē nunc vtiq̄ igni tuas carnes traderē. Surge igitur ⁊ fuge ex oculis meis ne vltra te videā ⁊ male te perdā. Vir aūt dei triſtis abſceſſit eo ꝙ martyriū perpeſſus nō eſſet. Interea dū rex liberos nō haberet: puer ei pulcherrimus naſcitur et Joſaphat appellatur. Cōgregāte aūt rege infinitam multitudinē vt dijs ꝓ ortu pueri īmolarent q̄nquagintaquinq̄ aſtrologos cōuocauit a qbꝰ q̄d futurū eſſet filio ſuo diligēter q̄ſiuit. Cūctis autem rñdētibus eū magnū in potētia ⁊ diuitijs futurū virū ſapiētior ex ipſis dixit. Puer iſte q̄ natus eſt tibi o rex nō in tuo erit regno ſed in alio incōparabiliter melior. Nam illius quā ꝑſeq̄ris xp̄iane religionis vt exiſtimo futurus eſt cultor. Hoc autem nō a ſemetipſo ſed a deo inſpirāte dixit. Audiēs hoc rex ⁊ plurimū expaueſcēs in ciuitate ſeorſum palatium ſpecioſiſſimū cōſtrui fecit ⁊ ibi puerū ad habitandū poſuit ibiq̄ ſecū iuuenes pulcherrimos collocauit ꝑcipiens illis vt nec mortē: nec ſenectutē: nec īfirmitatē: nec pauꝑtatē: nec aliquid quod poſſet ſibi afferre triſtitiā ei noīnarēt ſꝫ oīa iocūda ei proponerent quatenus mens eius letitijs occupata nil de futuris cogitare poſſet. Si quē vero miniſtrantiū infirmari cōtingeret: hūc ꝓtinus rex precipiebat eijci ⁊ aliū loco eius incolumē ſubrogari. Precepitq̄ ne ſibi de xp̄o aliquam facerent mentionem. B.

¶ Eodē tpe erat cum rege vir quidā xp̄ianiſſimus ſed occultus q̄ inter nobiles regis principes primus erat. Hic cum aliq̄n cum rege advenandū iuiſſet hominem quēdam pauperem pedem leſum a beſtia habētē ⁊ in terra iacentē inuenit a quo rogatur vt ſe ſuſcipere debeat: q꞉ ſibi in aliquo forſitan prodeſſe poſſet. Cui mi-

les dixit. Ego quidē te libēter ſuſcipio: ſed in quo vtilis inneniaris ignoro. Et ille dixit. Ego ſum homo medicus verbor. Si em̄ aliquis in verbis ledat̄ congruā ſcio adhibere medelā. Miles aūt qd̄ ille dicebat p nihilo cōputauit ꝓpter deū tn̄ ipm̄ ſuſcipiens eius curam egit. Uiri aūt quidā inuidi ⁊ malitioſi videntes predictum principē in tāta gr̄a eſſe regis: ipm̄ apd̄ regē accuſauerūt ꝙ nō ſolū ad xp̄ianor fidē declinaſſet: ſed inſup regnum conabat̄ ſibi ſurripere turbam ſolicitans ⁊ ſibi cōcilians. Sȝ ſi hec inquiunt ita eſſe o rex ſcire deſideras ipm̄ ſecreto aduoca: ⁊ vitā hanc cito finiendā commemora ⁊ idcirco gloriā regni te velle derelinquere et monachor habitū aſſumere aſſeras: quos tn̄ ignoranter hactenus fueras ꝑſecut⁹. Et tunc videbis quid tibi rn̄derit. Que cū rex oīa vt illi ſuaſerāt feciſſet ille doli ignarus ꝑfuſus lachrymis ꝓpoſitū regis laudauit et vanitatē mūdi rememorans ꝙ totius hoc adimplendum cōſuluit. Qd̄ rex audiens ⁊ verū eſſe qd̄ illi dixerant credēs: furore repletus eſt: nihil tamē ſibi rn̄dit. Uir aūt perpēdēs ꝙ rex grauiter verba ſua acceperat tremens abſceſſit: ⁊ medicū ſe habere verbor recolēs oīa ſibi enarrauit. Cui ille. Notū ſit tibi ꝙ rex ſuſpicat̄ vt propter hoc dixeris ꝙ eius regnum velis inuadere. Surge igitur cito ⁊ comam tuā tonde ⁊ veſtimēta abijciens cilicium indue: ⁊ ſummo diluculo ad regē ingredere. Cumq̧ rex quid ſibi hoc velit interrogauerit reſpondebis. Ecce rex paratus ſum ſequi te. Nā et ſi via per quam cupis ire difficilis ſit: tecum tn̄ exiſtenti facilis mihi erit. Sicut em̄ ſocium me habuiſti in ꝓſperis: ſic habebis pariter in aduerſis. Nūc igit̄ p̄ſto ſum quid moraris. Qd̄ cum ille p ordinē feciſſet rex obſtupuit: et falſarios arguens virū ampliori honore dotauit. Filius aūt eius in palatio educat⁹ ad etatē adultā peruenit ⁊ in oīm ſapīa plene edoctus fuit. Admirans aūt cur pater ſic eū recluſiſſet: vnū de ſeruis ſibi familiariorē ſecreto de hac re īterrogauit dicēs ſe in multa meſtitia poſitū eē: ꝙ ſibi foras egredi nō liceret: adeo vt nec cibus ſibi ſaperet nec potus. Qd̄ pr̄ audiens et dolens: equos idoneos parari fecit ⁊ choros plaudentes ante eū mittēs ne qd̄ ſibi fedū occurreret diligēter ꝓhibuit. Predicto igit̄ iuuene taliter ꝓcedēte: quadā vice vnus leproſus ⁊ vn⁹ cecus ſibi obuiauerūt. Quos ille videns ⁊ ſtupens qui ſint ⁊ quidnā habeant inquiſiuit. Et miniſtri dixerunt. Paſſiones iſte ſunt q̄ hoib⁹ cōtingere ſolēt. Et ille. Omnib⁹ hoibus cōtingere pn̄t hmōi. Negātib⁹ illis rn̄dit. Noti ſunt igit̄ qui hec pati debeāt: an ſic indefinite ꝓueniunt. Et ille. Et qs hoim futura ſcire valet. Ualde igit̄ anxius eſſe cepit ꝓ incōſuetudine rei. Alia aūt vice quedā valde ſenē rugoſaȝ habentē faciē ⁊ dorſum incuruatū ⁊ cadētib⁹ dētibus balbutiēdo loquentē inuenit. Stupefact⁹ igit̄ diſcere cupit viſionis miraculū. Cumq̧ didiciſſet ꝙ ꝓpter annorū multitudinē ad talem ſtatum veniſſet ait. Et qs eſt huius finis. Dicunt ei. Mors. Et ille. Eſt ne mors omniū vel aliquorū. Cumq̧ didiciſſet oēs mori debere interrogauit. In quot annis hec ſuperueniūt. Et illi. In octoginta vel centū annis ſenect⁹ inducit̄: deinde mors ipſa ſubſequit̄. Hec igitur Juuenis frequēter in corde ſuo recogitans in multa deſolatione erat: ſȝ corā patre letitiā pretendebat plurimū deſiderās in hmōi dirigi ⁊ doceri. C. ¶ Igitur quidam monachus vita ⁊ opinione perfectus habitans in deſerto terre ſennaar nomine Barlaam hec que circa filiū regis agebant̄ p ſpiritum cognouit: ⁊ mercatoris habitum ſumens ad ciuitatem illā deuenit. Acceděſq̧ pedagogo filij regis locutus eſt dicens. Ego cum negociator ſim lapidem pretioſum venalē habeo qui cecis lumē tribuit ſurdis aures aperit: mutos loqui facit: inſipiētib⁹ ſapientiaȝ infundit. Nunc igitur duc me ad filium regis: et hunc ſibi tradā. Cui ille. Uideris homo mature prudentie: ſed verba tua prudentie nō cōcordant. Uerūtamē cum lapidū notitiam habeā ipm̄ lapidē mihi oſtende: et ſi talis vt aſſeris fuerit cōprobat⁹: a filio regis honores maximos cōſequeris. Ad quē ille. Lapis meus inſup hāc hȝ virtutē. Qr qui nō habet ſanam oculor aciem ⁊ qui non ſeruat integrā caſtitatē ſi forte illum aſpexerit: ipſam virtutem quā habet viſibilem perdit. Ego autē medicinalis artis nō expers video te ſanos oculos non habere. Filiū autem regis audiui pudicū eſſe: ⁊ oculos pulcherrimos ⁊ ſanos habere. Cui ille. Si ſic eſt noli mihi oſtendere: qr ⁊ oculos ſanos nō habeo et in peccatis ſordeſco. Nūtians igit̄ hec filio regis: ipm̄ ad eū ꝙ̄ totius introduxit. Cum ergo introductus fuiſſet ⁊ rex eum reuerenter ſuſcepiſſet: ait Barlaam. In hoc rex bene feciſti: quia de foris paruitati apparenti non attēdiſti. Nam rex quidam magnus in curru deaurato ꝓcedēs: cum quibuſdā attritas veſtes induti et macie attenuatis obuiaſſet cōtinuo de curru exiliēs ad pedes eor ꝓcidēs ipos adorauit: et ſurgēs ī oſcula eorū ruit. Proceres aūt eius indigne hoc ferentes: ſed regē ſuper hoc arguere formidātes fratri eius retulerūt quō rex magnificētie regali indigna feciſſet. Frater aūt regē ſup hoc redarguit. Erat autē regi conſuetudo ꝙ qū aliquis morti tradēdus erat: rex ante eius ianuā p̄conē cū tuba ad hoc deputata mittebat: Ueſpere igit̄ veniente ante fratris ianuaȝ tubā ſonare fecit. Qd̄ ille audiens ⁊ de ſua ſaluatione deſperans totam noctē inſomnē duxit ⁊ teſtamentū fecit. Mane aūt facto indutus nigris veſtibus cuȝ vxore ⁊ filijs ad fores palatij lugens acceſſit. Quē rex ad ſe ingredi faciens dixit. O ſtulte ſi p̄conē fratris tui cui nihil te deliquiſſe cognoſcis adeo timuiſti quō precones dn̄i mei in queȝ adeo peccaui timere nō debeā q̄ ſonabilius mihi tuba mortē ſignificāt ⁊ terribilē iudicis aduentū mihi denunciant. Deinde quatuor capſas fieri fecit: ⁊ duas earum extrinſecus auro vndiq̧ operiri ⁊ oſſib⁹ mortuor putridis impleri: duas vero pice liniri ⁊ gēmis ⁊ margaritis p̄tioſis impleri fecit. Uocāſq̧ illos magnates quos ſciebat querimoniam apud fratrem diſpoſuiſſe: quatuor illas capſas ante eos poſuit: ⁊ que p̄tioſiores eſſent inquiſiuit. Illi vō duas deauratas magni eſſe p̄tij: reliquas vō vilis p̄tij eſſe iudicauerūt. Precepit igitur rex deauratas aperiri et cōtinuo inde fetor intolerabilis emanauit. Quibus rex. De illis ſimiles ſunt qui glorioſis veſtibus ſunt amicti intus vō immūdicia vitior pleni. Deinde alias aperiri fecit: ⁊ ecce odor mirabilis inde exhalauit. Quibus rex. Iſte illis pauperrimis quos honoraui ſimiles ſunt q̄ etſi vilib⁹ operiantur: intus tn̄ oī virtutū odore reſplēdens. Uos aūt ſolum qui de foris ſunt attenditis: ⁊ q̄ deintus ſunt nō conſideratis. Scd̄m igitur illū regē tu quoq̧ feciſti bn̄ ſuſcipiens me: incipiens igitur Barlaā cepit et de mūdi creatione ⁊ hominis preuaricatione / ac filij dei incarnatione / paſſione / ⁊ reſurrectione lōgum ſermonē retexere: necnō de dei iudicio ⁊ de retributione bonor et malorum multa proferre: ⁊ ſeruientes idolis plurimum exprobrare: ac de eorum fatuitate tale exemplū ponere dicens. D. ¶ Sagittarius qdā auiculā paruā noīe philomenā capiēs: cum vellet eam occidere vox data eſt philomene ⁊ ait: qd̄ tibi ꝓderit o hō ſi me occideris. Neq̧ em̄ vētrem tuum de me implere valebis: ſed ſi me dimittere velles tria tibi mandata darē que

ſi diligentius ꝯſeruares magnã indeꝟtilitatē ꝯſeq̄ poſ ſes. Jlle ꝟo ad eiꝰ loq̄lã ſtupefactꝰ ꝓmiſit q̄ eã dimit teret ſi hec ſibi mãdata ꝓferret. Et illa. Nũq̄ rē q̄ ap prehēdi nō põt apprehēdere ſtudeas. De re ꝑdita irre cuperabili nũq̄ doleas. Uerbũ icredibile nũq̄ credas hec tria cuſtodi ⁊ bñ tibi erit. Jlle aũt vt ꝓmiſerat eã dimiſit. Philomena igiꝛ per aera volitãs dixit ei. Ue tibi hō q̄ malũ ꝯſiliũ habuiſti. ⁊ q̄ magnũ theſaurũ hodie ꝑdidiſti. Eſt enĩ in meis viſceribꝰ margarita q̄ ſtrutionis ouũ ſua vincit magnitudine. Quod ille au diēs valde ꝯtriſtatus eſt q̄ eã dimiſerit: ⁊ eã apprehē dere conabaꝛ dicēs: veni in domũ meã ⁊ oēm tibi hu manitatē exhibebo: ⁊ honorifice te dimittam. cui phi lomena. Nunc ꝓ certo cognoui te fatuum eſſe. Naʒ ex his que tibi dixi nullum ꝓfectũ habuiſti: q: ⁊ de me ꝑ dita ⁊ irrecuperabili doles ⁊ me tētaſti capere cuʒ ne queas meo itinere pergere ⁊ inſuꝑ margaritã tã gran dem in meis viſceribus credidiſti eſſe cũ me tota ad magnitudinē oui ſtrutionis nō valeã pertingere. Sic ergo ſtulti ſunt illi q̄ confidunt in idolis: q: plaſmatos a ſe adorant ⁊ cuſtoditos a ſe cuſtodes ſuos appellant Cepitq̄ cōtra mũdi fallacē delectationē ⁊ vanitatem multa diſputare: ⁊ plura ad hoc exempla adducere di cēs. Qui corꝑales delectatiōes deſiderãt: ⁊ aĩas ſuas fame mori ꝑmittunt: ſiſes ſunt cuidã hoĩ q̄ dũ a facie vnicornis ne ab eo deuorareꝛ velociꝰ fugeret in q̄ddã baratrũ magnũ cecidit. Dũ aũt caderet manibꝰ arbu ſculã quãdã apprehendit: ⁊ ĩ baſe quadã lubrica ⁊ in ſtabili pedes fixit. reſpiciēs ꝟo vidit duos mures vnũ albũ ⁊ aliũ nigrũ inceſſanter radicē arbuſcule quã ap prehenderat corrodentes ⁊ iã ꝓpe erat vt ipſam abſci derent. Jn fundo aũt baratri vidit draconē terribilem ſpirantē ignē ⁊ aꝑto ore ipm̄ deuorare cupientē. Suꝑ baſem ꝟo vbi pedes tenebat vidit quatuor aſpidũ ca pita inde prodeuntia. eleuãs aũt oculos vidit exiguũ mellis de ramis illius arbuſcule ſtillãs. Oblitusq̄ pe riculi in quo vndiq̄ poſitus erat: ſeipm̄ dulcedini illiꝰ modici mellis totũ dedit. Unicornis aũt mortis tenet figuram q̄ hoĩem ſempꝛ perſequiꝛ ⁊ apprehēdere cupit Baratrũ vero mũdus eſt oĩbus malis plenus. arbu ſcula vero vniuſcuiuſq̄ vita eſt q̄ per horas diei ⁊ no ctis quaſi per murē albũ ⁊ nigrũ inceſſanter conſumi tur: ⁊ inciſioni appropinquat. Baſis ꝟo quatuor aſpi dũ corpus ex quatuor elemētis cōpoſitum: quibꝰ inor dinatis corporis cōpago diſſoluiꝛ. Draco terribilis os inferni cunctos deuorare cupiens. Dulcedo ramuſcu li delectatio fallax mũdi per quã ſeducitur vt pericu lum ſuum minime intueaꝛ. E. ¶ Adducit quoq̄ dicēs Siſes ſunt iterũ mundi amatores hoĩ q̄ tres amicos habuit quoꝝ vnũ plus q̄ ſe: ſecundũ tantũ q̄tum ſe: tertiũ minꝰ q̄ ſe ⁊ quaſi nihil dilexit. Jn magno igiꝛ periculo poſitus ⁊ a rege citatus cucurrit ad primum amicũ eius auxiliũ q̄rēs ⁊ qualr eũ dilexerit ſemꝑ cō memorans. Cui ille. Neſcio quis ſis o hō habeo alios amicos cũ q̄bus me hodie letari oportet: q̄s ⁊ amicos amodo poſſidebo: prebeo tamē tibi duo ciliciola vt ha beas quibus valeas operiri. Cōfuſus igiꝛ ad ſecundũ venit ⁊ ſiſr eiꝰ auxiliũ poſtulauit. cui ille. Nō vacat mi hi tecũ ſubire agonē curis etenĩ multis circũdor: mo dicũ tñ vſq̄ ad oſtiũ palatij te ſociabo. ⁊ ſtatim domuʒ reuertar ꝓpriis vacans negotiis. Triſtis igiꝛ ⁊ deſpe rans ad tertiũ amicũ perrexit ſibiq̄ facie dimiſſa dixit Nō habeo os loquēdi ad te. q2 vt debui nō amaui te Sed in tribulatione circũdatus ⁊ ab amicis deſtitutꝰ rogo vt mihi auxiliũ feras ⁊ mihi veniã p̄beas: ⁊ ille hilari vultu dixit. Certe amicũ chariſſimũ fateor te eē ⁊ tui lʒ modici beneficij nō immemor p̄cedã te: ⁊ apud regē interueniã ꝓ te: ne ĩ manibꝰ tradat te inimicorũ. Primus igiꝛ amicꝰ eſt diuitiaꝝ poſſeſſio ꝓ q̄bꝰ homo multis periculis ſubiacet. Ueniēte ꝟo mortis termio nihil ex oĩbꝰ niſi viles accipit ad ſepeliēdũ panniculos. Scd̄s amicꝰ eſt vxor filij ⁊ parētes q̄ tñ vſq̄ ad monu mētũ ſecũ ꝑgētes ꝓtinꝰ reuertũtur ſuis vacãtes curis Tertius amicꝰ eſt ſpes: fides: ⁊ charitas ⁊ elecmoſyna ⁊ cetera bona opera q̄ nos cũ eximꝰ de corꝑe p̄nt prece dere ⁊ ꝓ nobis apud deũ interuenire ⁊ ab inimicis de monibus nos liberare. Hoc inſuper addidit dicēs. Jn quadã magna ciuitate cōſuetudo fuit q̄ hominē extra neũ ⁊ ignotũ oĩ anno in principem eligebant. Qui oĩ ꝑtãte accepta q̄cq̄d volebat facere licitũ erat ⁊ ſine oĩ cōſtitutione terrã regebat. Jllo igiꝛ in oĩbus delitijs ꝑ manente ⁊ ſemper ſibi ſic eſſe eſtimante: repēte ciues in eũ inſurgebant ⁊ ꝑ totã ciuitatē nudũ trahētes in re motã inſulam exulē tranſmittebant vbi nec cibũ nec veſtimētũ inueniēs fame ⁊ frigore vrgebaꝛ. Tandem q̄dã aliꝰ ſublimatꝰ in regno cũ illoꝝ ciuiũ cōſuetudinē didiciſſet infinitos theſauros ad inſulã illã premiſit: vbi poſt annũ in exiliũ relegatus ceteris fame deficiē tibus ille immēſis delitijs abũdabat. Ciuitas hec mũ dus iſte eſt. Ciues tenebraꝝ principes q̄ nos falſa mũ di delectatione alliciũt nobiſq̄ nō ſperãtibus mors ſu peruenit ⁊ in locũ tenebraꝝ demergimur. Diuitiarum vero ad eternũ locũ promiſſio fit manibus egenoruʒ. F. ¶ Jgiꝛ cũ barlaã perfecte filiũ regis docuiſſet ⁊ ipſe eũ iã relicto patre ſequi vellet: dixit barlaam. Si hoc feceris cuidã iuueni ſiſis eris q̄ cũ quandã nobilē nol let deſpōſare vxorē ipſe renuēs aufugit: ⁊ in quēdã lo cũ deueniēs ꝟginē quãdã cuiuſdam ſenis pauperis fi liã laborãtē ⁊ ore deũ laudãtē vidit. Ad quã ille. Quid eſt q̄d agis mulier. Cũ enĩ ita pauꝑ ſis gratias tñ agis deo ac ſi magna recepiſſes ab eo. Ad quem illa. Sicut parua medicina ſepe a magno lãguore liberat: ſic gra tiaꝝ actio in paruis donis magnoꝝ efficiꝛ auctrix do noꝝ. Hec tñ q̄ extrinſecꝰ ſunt nr̄a nō ſunt: ſʒ ea q̄ ĩ nobis ſũt ea nr̄a ſunt. A deo magna accepi q: me ad ſuã ima ginē fecit. Jntellectũ mihi dedit ad ſuã me gl̃iam vo cauit. ⁊ ianuã regni ſui iã mihi aperuit. Pro tãtis ḡ ⁊ tã magnis donis ipm̄ laudare cōuenit. Uidēs iuuenis eiꝰ prudētiã eã a patre ſuo ĩ vxorē petijt. cui ille. Filiaʒ meã accipe nō vales: q: diuitũ ⁊ nobiliũ filius es ego aũt pauꝑ ſuʒ. Sʒ cũ ille oĩno iſtaret ait ſenex. Non poſ ſum eã tibi dare vt in domũ p̄ris tui ducas eã: cũ vni ca mihi ſit. Et ille. Apd̄ vos manebo ⁊ vobis me ĩ oĩ bus cōformabo. Deponēs igiꝛ p̄cioſum ornamētũ ha bitũ ſenis induit: ⁊ apud eũ manēs ipſam in vxorē ac cepit. Poſtq̄ ꝟo ſenex diutiꝰ eũ ꝓbauit ĩ thalamũ eũ duxit: ⁊ imēſuʒ pōdꝰ diuitiaꝝ q̄tum nũq̄ viderat ſibi oſtdit ⁊ oĩa ſibi dedit. Dixit aũt ioſaphat. Cōueniēter iſta me tãgit narratio: ⁊ a te hoc dictũ eē de me exiſti mo. Sʒ dic mihi p̄r quot annoꝝ es: ⁊ vbi conuerſaris? q: a te nũq̄ volo ſeparari: ⁊ ille. Annoꝝ ſum. xlv. ĩ de ſertis terre ſenaar degēs. Ad quē ioſaphat. Amplius p̄r mihi appares. lxx. annoruʒ. Et ille. Si a natiuitate mea oēs annos meos q̄ris diſcere: bñ eos extimaſti. Sʒ nullo mō a me in mēſura vite cōputanꝛ quotquot in vanitate mũdi expēſi ſunt. Tũc enĩ in iteriori hoĩe mortuꝰ erã: ⁊ annos mortis nũq̄ vite noĩabo. Cũ igiꝛ ioſaphat eũ in deſertũ ſeq̄ vellet: dixit Barlaã. Si hoc feceris ⁊ tuo cōſortio carebo ⁊ perſecutionis fratribus meis autor exiſtã. Sed cũ opportunũ tp̄s videris ad me venies. Barlaam igiꝛ filiũ regis baptizãs ⁊ in fide optime inſtruens eum oſculatus eſt: ⁊ ad locum ſuum

reuerſus eſt. G. ¶ Poſtq̄ aūt rex filiū xp̄ianū factū au-
diuit: in dolore nimio poſitus eſt. Quēdā amic⁹ ſu⁹
noīe arachis cōſolās ait. Cognoſco rex ſenē quēdā ere-
mitā q̄ de nr̄a ſecta eſt ꝗ per oīa barlaam ſilis eſt. Hic
igit̄ barlaā ſe ſimulās primo xp̄ianorū fidē defendet:
deinde ſe ſuperari ꝑmittet ꝛ oīa q̄ docuerat reuocabit
ꝛ ſic fili⁹ regis ad nos redibit. Aſſumpto igit̄ a p̄dicto
principe magno exercitu ad q̄rendū barlaā iuit: ꝛ ere-
mitā illū capiēs ſe barlaā cepiſſe dixit. Quē filius re-
gis audiēs captū. ſ. magr̄m ſuū amare fleuit. Sz poſt-
modū per dei reuelationē hūc nō eſſe cognouit: ingreſ-
ſus igit̄ pr̄ ad filiū ait. Fili mi ī magna triſtitia me po-
ſuiſti ꝛ meā caniciē inhonoraſti: ꝛ lumē oculoꝝ meoꝝ
abſtuliſti. Quare fili hoc feciſti: ꝛ deoꝝ meoꝝ cultū re-
liquiſti. Cui ille. Tenebras pr̄ fugi ꝛ ad lumē cucurri.
Errorē deſerui ꝛ veritatē agnoui. Noli aūt fruſtra la-
borare: qm̄ nūq̄ a xp̄o me poteris reuocare. Sicut em̄
tibi impoſſibile eſt altitudinē celi māu tāgere aut ma-
ximū ſiccare pelag⁹: ſic ꝛ iſtud eſſe cognoſce. Tunc rex
ait. Et q̄s hoꝝ mihi auctor eſt maloꝝ niſi ego q̄ t͡ā ma-
gnifica tibi feci q̄ nūq̄ aliq̄s patrū fecit filio. Quapro-
pter prauitas volūtatis tue contētio effrenata aduer-
ſus caput meū te inſanire fecit. Merito aſtrologi ī na-
tiuitate tua dixerūt te arrogantē ꝛ parētib⁹ inobediē-
tē futurū. Nunc xō ſi mihi nō acq̄ēueris a mea diſce-
dēs filiatione ꝛ ꝓ patre inimic⁹ effect⁹ illa tibi faciā q̄
nec hoſtibus adhuc feci. Cui ioſaphat. Cur rex triſtaris
q: bonoꝝ particeps effectus ſum. Quis vnq̄ pr̄ in pro-
ſperitate filij triſtis apparuit. Nō ergo iā patrē voca-
bo te. Sed ſi mihi aduerſaberis ſicut a ſerpente fugiā
a te. Rex igit̄ ab eo cū ira diſcedens: arachi amico no-
tam fecit filij duritiā qui ſibi conſuluit vt non aſperis
verbis cum eo vteret̄: q: blādis ꝛ lenibus puer meli⁹
traheret̄. Sequēti igit̄ die rex ad filiū venit ꝛ circūple-
ctens oſculabat̄ eū dicēs. Fili dulciſſime honora cani-
ciē patris tui. Verere fili patrē tuū. An neſcis quale
bonum eſt patri obedire ꝛ eū letificare ſicut ecōtra ma-
lum eſt ip̄m exacerbare. Quotquot em̄ fecerunt male
perierūt. Cui ioſaphat. Tp̄s amādi ꝛ tp̄s odiēdi: ꝛ tp̄s
obediēdi: ꝛ tp̄s inobediēdi: ꝛ tp̄s pacis: ꝛ tp̄s belli: nul-
lo em̄ modo auertentibus nos a deo obedire debem⁹:
ſiue ſit pater ſiue ſit mr̄. H. ¶ Vidēs igitur pr̄ eius cō-
ſtantiā ait. Ex quo video tuā pertinaciā: nec mihi obe-
dire vis ſaltē veni ꝛ ambo pariter veritati credamus.
barlaā em̄ q̄ te ſeduxit a me vinct⁹ tenet̄. Noſtri igit̄ ꝛ
veſtri cū barlaam cōueniāt: ꝛ preconē mittam vt oēs
galilei ſine timore veniāt. Et diſputatione incepta ſi
videt̄ barlaam obtinuerit vobis credemus. Si autem
noſtri nobis cōſentietis: qđ cū regis filio placuiſſet: et
illi cū ſimulato barlaā ordinaſſent q̄ḋo prius deberet
ſimulare ſe fidē xp̄ianoꝝ defendere: ꝛ poſtea ſe ꝑmitti
ſuꝑari oēs ſimul ꝯuenerūt. Cōuerſus igit̄ ioſaphat ad
nachor dixit. Noſti o barlaā qualr̄ me docuiſti. Si igit̄
fidē quā me docuiſti defenderis in doctrina tua vſq̄ ī
finē vite permanebo. Si aūt ſuperatus fueris ſtatim ī
te meā cōtumeliā vindicabo ꝛ cor tuū ꝛ linguā māib⁹
extrahēs dabo canibus ne alij ampli⁹ preſumāt filios
regū in errorem mittere. His auditis nachor triſtis et
pauid⁹ vehemēter factus eſt: vidēs ſeip̄z in foueā quā
fecit decidiſſe: ꝛ laq̄o ſuo cōprehenſum eſſe. Aduer-
tēs igit̄ cognouit meli⁹ eſſe filio regis adherere vt pe-
riculū mortis euadere poſſet. Rex aūt ſibi palā dixerat
vt fidē ſuā ſine timore defenderet. Vn⁹ ḡ rhetorum ſur-
gens dixit. Tu es Barlaā q̄ filiū regis ſeduxiſti: ꝛ ille.
Ego ſum barlaā q̄ filiū regis non in errorē miſi: ſz ab
errore liberaui. Et rhetor. Cum eximij ꝛ mirabiles vi-
ri deos noſtros adorauerūt: q̄ḋo tu aduerſus eos au-
des īſurgere? Et ille rn̄dēs ait. chaldei, greci, ꝛ egyptij
errātes creaturas deos eē dixerūt. Nā chaldei elemen-
ta deos eē arbitrati ſunt: cū creata ſint ad vtilitatē ho-
minū: vt eoꝝ dn̄ationi ſubiaceāt: ꝛ multis paſſionib⁹
corrumpant̄. Greci q̄z nephādos hoīes deos putant ſi-
cut ſaturnū quē aiūt filios ſuos comediſſe ꝛ virilia ſi-
bi abſcidiſſe ꝛ in mare ꝓieciſſe ꝛ venerē inde natā fuiſ-
ſe: ꝛ a filio ſuo q̄z ioue alligatū ꝛ ī tartarū ꝓiectū eſſe.
Juppiter q̄z rex alioꝝ deoꝝ eſſe deſcribit̄. Quē tn̄ ī aīa-
lia trāſformatū ſepe dicūt vt adulteria cōmitteret. Ve-
nerē q̄z deam adulterā eſſe dicūt. Nā aliq̄n habuit me-
chū martē aliq̄n adonidē. Egyptij aūt aīalia coluerūt
ſcz ouē, vitulū, porcū ꝛ h'mōi. xp̄iani aūt filiū altiſſimi
colūt q̄ de celo deſcēdit ꝛ carnē aſſumpſit. Cepit igitur
nachor fidē xp̄ianoꝝ euidēter defendere: ꝛ rōnib⁹ cō-
re: ita q̄ rhetores illi muti effecti nihil oīno rn̄dere ſci-
uerūt. Joſaphat igit̄ vehemēter exultabat eo q̄ dn̄s ꝑ
inimicū veritatis veritatē defendiſſet. Rex aūt furore
nimio repletus eſt: iuſſit igit̄ cōſiliū diſſolui, quaſi de
his ſequēti die denuo tractaturus. Dixitq̄ Joſaphat
patri. Aut magr̄m meū ꝑmitte mecū hac nocte mane-
re vt ſimul de rn̄ſionib⁹ fiendis craſtino cōferamus: ꝛ
tu tuos tecū aſſumas ꝛ cū eis cōferas: aut tuos mecū
permiſſis accipe meū. Alioq̄n nō iuſtitiā ſed violētiā
exercebis. Quapropter nachor ſibi cōceſſit ſpē adhuc
habēs q̄ eū ſeduceret. Cū igit̄ filius regis cū Nachor
domū reduxiſſet: dixit ei Joſaphat. Ne putes me ignora-
re q̄s ſis. Scio te nō eſſe barlaā: ſed nachor aſtrologū.
Incipiēſq̄ Joſaphat viam ſalutis ei ꝑdicauit ꝛ ad fi-
dē conuertēs mane ad eremū miſit: vbi baptiſmū ſu-
ſcipiens eremiticā vitā duxit. J. ¶ Magus aūt q̄dam
noīe theodas hec q̄ gerebant̄ audiēs ad regē venit: et
qđ filiū ſuū ad leges patrias redire faceret ꝓmiſit. Cui
rex. Si hoc feceris: ſtatuā auream tibi erigā: ꝛ ipſe ſi-
cut dijs ſacrificiū offerā. Et ille a filio tuo cunctos re-
moue: ꝛ mulieres decoras ꝛ ornatas introduci preci-
pe: vt ſemꝑ cū eo ſint ꝛ miniſtrent ei: cōuerſent̄ ꝛ mo-
rent̄ cū eo. Ego aūt vnū de ſpiritib⁹ meis ad eum diri-
gā q̄ eū ad libidinē inflāmabit. Nihil em̄ iuuenes ſic
pōt ſeducere ſicut facies mulierū. Rex em̄ q̄dā cum fi-
liū ſuū vix habuiſſet dixerūt peritiſſimi medici q̄ ſi ī-
tra decē annos ſolē vel lumē nō viderit: lumine oculo-
rum priuabit̄. Rex igit̄ in quadā petra ſpelūca exciſa
filiū ibi vſq̄ ad annos decē manere fecit. Quibus fini-
tis iuſſit rex vt oīm rex gn̄a ante eū adducerent̄ vt oīz
noīa ꝛ notitiā poſſet habere. Adductis igit̄ ante eum
auro ꝛ argēto ꝛ lapidib⁹ pretioſis veſtib⁹ ſplendidis:
equis regalibus ꝛ oīm rerū gn̄ibus cū de vniuſcuiuſq̄
rei noīe interrogaret miniſtri ſibi oīm noīa indicabāt
Cū aūt nomē mulierū dicere anxie q̄reret ſpatarius
regis ludendo dixit demones eas eſſe q̄ hoīes ſeducūt
Rege aūt interrogante filiū quid de oībus q̄ viderat
plus amaret. Quid inq̄t pr̄ aliud niſi demones illos
q̄ ſeducūt hoīes. In illo em̄ ſicut in his ſic exarſit aīa
mea. Non igit̄ aliter putes te filiū tuū ſuꝑare niſi hoc
modo. Rex igit̄ oībus miniſtris eiectis puellas deco-
ras ei aſſociauit. q̄ eū ſemꝑ ad libidinem ꝓuocabant:
nec habebat alium ad quem reſpiceret, aut cum quo
loqueretur, vel cum quo veſceretur. Malignus vero
ſpiritus a mago miſſus in iuuenem irruit: ꝛ magnum
intus caminum ignis accendit. Malign⁹ igitur ſpūs
intus inflāmabat: puelle aūt exterius dirū excitabāt
ardorē. Qui ſe tā fortiter vexari ſentiēs turbabatur: ꝛ
deo ſe totū recōmēdās diuinā cōſolationem recepit: et
oīs tētatio abſceſſit. Deinde quādam puellā pulcher-

rimā cuiuſdā regis filiā ſꝫ patre orbatā ad eā miſit: cui
cum vir dei p̄dicaret: illa rn̄dit. Si me ab idoloꝝ cul-
tura ſaluare deſideras cōiūgere mihi nuptiaꝝ copula.
Nā ⁊ xp̄iani cōiugia nō abhorrēt: ſꝫ laudāt: q2 patriar
che eoꝝ ⁊ ꝓphete: ⁊ petrꝰ eoꝝ ap̄ls cōiuges habuerunt.
Ad quē ille. Inaniter mulier iſta mihi ꝓſeq̄ris. Per-
mittit qdē xp̄ianis vxores ducere: ſꝫ nō his q̄ ꝓmiſe-
rāt xp̄o virginitatē ſeruare. Et illa. Sit ita vt vis. Sꝫ
ſi aīam meā ſeruare deſideras: vnā minimā petitionē
mihi ꝑfice. Concube mecū tm̄ hac nocte ⁊ ꝓmitto tibi
ꝙ ſummo diluculo efficiar xp̄iana. Nā ſi vt dicitis gau
diū eſt angelis dei ſup vno pctōre penitētiam agente:
ipſi autori conuerſionis nonne magna merces debet̄.
Semel tm̄ mihi acqeſce ⁊ ſic meipſā ſaluabis. Illa
igit̄ turrē aīe illiꝰ fortiter ꝯcutere cepit. Qd̄ demō vi-
dens ſocijs ſuis ait. Uidetis quō puella iſta concuſſit
quē nos nō potuimꝰ ꝯcutere. Uenite ergo ⁊ in eū forti-
ter irruamꝰ: ex quo cōgruū tp̄s inuenimꝰ. Cernēs igit̄
ſanctus iuuenis ſe tā fortiter captiuatū: q2 ⁊ cōcupiſcē-
tia incitabat: ⁊ ſalus vnius puelle diabolo ſuggerente
ip̄m cōmouebat lachrimis infuſus oratiōi ſe dedit. In
qua oratione obdormiens vidit ſe duci in quoddā pra-
tum decoris floribus exornatū vbi folia arborū dulcē
ſonū reddebāt aura quadā grata agitata ⁊ odorē miri
ficū emanabāt. Ubi fructꝰ viſu ſpecioſiſſimi ⁊ guſtu de
ſiderabiles. Ubi ſedes poſite erāt auro ⁊ gēmis fabri-
cate lecti lucidi cū precioſiſſimis ornamētis aque lim-
pidiſſime preterfluentes. Dehinc in ciuitatē ipſam in-
troduxerūt cuiꝰ muri ex auro obrizo erāt: que clarita-
te mirabili refulgebat: vbi etherei qdā exercitꝰ cantā-
tes canticū qd̄ auris mortaliū nūq̄ audiuit. Dictū eſt
ei. Iſte eſt locus beatoꝝ. Cū aūt viri vellēt eū reducere
rogabat vt eū ibi manere ꝑmitterēt. Qui dixerūt. Cū
labore multo venies huc: ſi tn̄ tibi vim īferre poteris.
Deinde ad loca teterrima ip̄m duxerūt oī feditate ple-
na. Dictūq̄ eſt ei. Iſte eſt locus iniuſtorū. Cū aūt euigi-
laſſet pulchritudo illius puelle ⁊ ceterarum ſtercore fe
tidior ei videbat̄. Uerū cū maligni ſpūs ad theodā re-
dyſſent ⁊ ipſe eos exprobraret dixerūt. Priuſq̄ ſigno
crucis ſignaret̄ ſup ip̄m irruētes fortiter ip̄m cōturba-
uimus. Ut aūt ſeip̄m ſigno crucis muniuit nos ꝑſecu-
tus eſt cum ira. Tūc theodas cū rege ad eum intrauit
ſperās ꝙ ei ꝑſuadere poſſet. Sꝫ p̄dictꝰ magus captus
eſt ab eo quē capere voluit: ⁊ ab eo cōuerſus baptiſma
ſuſcepit ⁊ laudabilē vitā duxit. R. ¶ Rex igit̄ deſperās
dimiſit ei de cōſilio amicoꝝ mediū regni ſui. Ille autē
lꝫ deſertū tota mēte deſideraret: tn̄ ꝓpter fidei dilatio
nem ad tp̄s ip̄m regnū ſuſcepit: ac in ſuis ciuitatibus
templa ⁊ cruces erexit ⁊ oēs ad xp̄m conuertit. Pater
aūt tandē filij rōnibus ⁊ p̄dicationibꝰ aſſenſum p̄bēs
fidē xp̄i recepit ⁊ baptiſmū ſuſcipiēs ⁊ totum regnum
filio ſuo dimittēs: ipſe mīe operibꝰ vacabat: ⁊ poſt hoc
laudabiliter vitā finiuit. Ioſaphat autē barachiā regē
ꝓnūciās pluries fugere voluit: ſꝫ ſemꝑ a ꝑplo captꝰ:
vix tandē euaſit. Cū ergo ꝑ deſertū ꝑgeret: cuidā pau-
peri regalē habitū dedit ⁊ ipſe in pauperrima veſte re-
manſit. Diabolus aūt multas ei inſidias parabat. Ali
quādo eīm gladio euaginato in eū irruebat ⁊ eū ꝑcute-
re minabat̄ niſi deſiſteret. Aliqñ in forma ferarū ſibi
apparebat frendēs ⁊ dirū mugitū emittēs. Ille autē
dicebat. Dn̄s mihi adiutor eſt: non timebo quid faciat
mihi hō. Duobꝰ igit̄ annis in eremo ioſaphat vagabū
dus māſit: nec Barlaam inuenire potuit. Tandē aūt
ſpelūcā inuenit: ⁊ aḋ oſtiū ſtans dicebat. Bn̄dic pater
bn̄dic. Cuiꝰ vocē Barlaā audiēs foras exijt: ⁊ obſculā-
tes ſe feruētiſſime ſeſe alterutrū amplexibꝰ cōſtringe-
bant nec ſatiari poterāt. Retulit aūt ioſaphat barlaā
oīa q̄ acciderāt ⁊ ille īmēſas grās egit deo. Māſit aūt
ioſaphat ibidē multis annis in abſtinētia mirabili et
virtute. Tādē ꝯpletis diebꝰ barlaā in pace q̄euit circa
ānos dn̄i. ccclxxx. Ioſaphat igit̄ ī āno. xxv. regnū deſe-
rens. xxxv. ānis eremiticū laborē ſubijt. Et ſic multis
claris xtutibꝰ in pace q̄euit: ⁊ cū corpore barlaā poſitꝰ
fuit. Qd̄ audiēs rex barachias illuc cū multo exercitu
venit: ⁊ corpora reuerēter aſſumēs in ciuitatem ſuam
tranſtulit. Ad quoꝝ tumulum miracula multa fiunt.

¶ De ſancto Pelagio. clxxvij. A.

PElagius papa multe ſanctitatis
fuit: ac in pontificatu laudabili-
ter ſe gerēs tandē plenꝰ bonis opibꝰ
in pace q̄euit. Nō fuit aūt iſte pelagiꝰ
p̄deceſſor. ſ. gregorij: ſꝫ alius ante ip̄ꝫ.
Huic eīm pelagio ſucceſſit ioānes ter-
tius: ioāni tertio ſucceſſit bn̄dictꝰ: bn̄
dicto pelagiꝰ: pelagio gregoriꝰ. Tp̄e
igit̄ primi pelagij lōgobardi in italiā
venerūt. Et q2 multi huius hiſtoriaꝫ
ignorare ꝓbant̄: ideo eā hic inſerendaꝫ
decreui: ꝓut in hiſtoria longobardoꝝ quā paulus lon-
gobardorū hiſtoriographus compilauit: ⁊ in diuerſis
chronicis explanata habet̄. Gens etenī qdā erat ger-
manica plurimū populoſa: q̄ de littoribꝰ oceani par-
te ſeptētrionali egreſſa: cū de inſula ſcandinaria ꝑ bel-
lorum multa certamina diuerſarūq̄ terrarū circuitus
tandē pānoniā deueniſſet vltra nō audens ꝓcedere ſe-
dem ſibi in ea ꝑpetue habitationis inſtituit. Ubi primo
vuinuli poſtea logobardi ſūt appellati. Dū aūt adhuc
in germania reſiderent agilmūdus rex lōgobardorūꝫ
ſeptem pueros in piſcina a meretrice ad necandū pro-
iectos inuenit quos vno partu dicta meretrix edide-
rat. Quos dū rex caſu repertos cum haſta admirans
reuolueret: vnus eorū haſtā regis manu tenuit. Quem
rex videns ⁊ ſtupens nutriri fecit ⁊ lamiſſionem voca
uit magnū eum futurū eſſe p̄nuntians. Qui tante ꝓbi
tatis extitit ꝙ mortuo rege eum lōgobardi regem fece
runt. Per idem fere tēpus. ſ. anno ab incarnatione do
mini. cccclxx. dū quidā ep̄s arrianus vt ait Eutropiꝰ
quēdam noīe barbam baptiſare volens diceret. Ba-
ptiꝫo te barba in nomine patris per filiuꝫ in ſpūſctō fi-
lium ⁊ ſpm̄ſctm̄ minorem patre per hoc oſtendere vo-
lens: ſubito aqua diſparuit ⁊ baptiꝫandus ad eccleſiaꝫ
confugit. ¶ Per idem fere tempus floruerunt ſancti
Medardus ⁊ Gildardus fratres vterini vno die nati:
vno die ep̄i cōſecrati: vno die mortui: vno die a xp̄o aſ-
ſumpti: ante vero hoc tp̄s vt in quadaꝫ chronica dr̄ ſcꝫ
circa annū dn̄i. cccc j. dū intra gallias arriana hereſis
pullularet vnitas ſubſtantie triū ꝑſonarū euidenti mi
raculo demōſtratur vt ait ſigibertus. Dum eīm in vrbe
Uaſacēſi miſſam ep̄s celebraret vidit tres guttas cla-
riſſimas equalis magnitudinis ſup altare emiſſas:
que ſimul defluentes in vnū coniuncte gemmam pul-
cherrimam effecerūt. Quam cū in medio cuiuſdā cru-
cis auree poſuiſſet: alie gēme q̄ ibi erant de ipſa proti-
nus ceciderūt. Addidit quoq̄ ꝙ impijs obſcura ⁊ mū-
dis clara videbat̄ ⁊ ꝙ infirmis dabat ſanitatē: ⁊ ado-
rantibꝰ crucē augebāt deuotionē. B. ¶ Poſt hoc autē
lōgobardis his quidam rex preerat noīe albuinus vir
quidā fortis ⁊ ſtrenuus. Qui cū rege gebidanioꝝ pre-
lium gerens eius exercitū cōtriuit ⁊ regem interfecit.
Quapropter filius p̄dicti regis occiſi q̄ ſibi in regnuꝫ
ſucceſſerat in vltionē pr̄is ſui cōtra albuinū manu ar-
mata fortiter proceſſit. Cōtra quē Albuinus exercituꝫ

nū mouit ⁊ ipm ſuperās interfecit. Filiā quoq; ſuam noīe roſimūdā captiuā ducēs in vxorē accepit. Sed et de capite ipſiꝰ regis ſibi cupam parauit: quam argēto circunducens inde bibebat. In illis autē diebus iuſtinus iunior imperiū gubernabat: qui quēdā principē eunuchum habebat qui dicebaṫ narſes virū quidē nobilem ⁊ ſtrēuum qui contra gothos q̄ totā italiā inuaſerant ꝓcedens ipſos ſuperauit et regem eoꝝ attilam occidit ⁊ vniuerſam italiā pacatā reddidit. Qui ꝓ magnis beneficiis magnam inuidiā pertulit a romanis. Quapropter apud imperatorē falſo accuſatꝰ a p̄fato imperatore depoſitꝰ eſt. Vxor quoq; imperatoris nomine ſaphina hāc cōtumeliam ſibi miſit: ꝙ eum cum ancillis ſuis filare faceret ⁊ lanarū pēſa diuidere. Ad hec verba narſes r̄ndit. Et ego talē telam tibi ordiri procurabo: quam donec vixeris deponere nō valebis. Neapolim igitur narſes ſecedens longobardis mandauit vt pauperrima pannonie rura deſererent: et ad italie fertile ſolū poſſidēdum cōfluerent: qd albuinus audiens pānoniā deſeruit ⁊ anno ab incarnatione dn̄i dlxviij. cum longobardis italiā intrauit. Erat aūt conſuetudo eis longas valde barbas portare. vn̄ cū quadam vice (vt aiunt) exploratores ad eos venire deberent p̄cepit Albuinus vt oēs mulieres ſolutos crines circa mentū circūducerent. vt barbati hoīes ab exploratoribus crederenṫ. Et inde longobardi a lōgis barbis poſtmodū ſunt vocati. Barba enim in eoꝝ lingua barbam ſonabat. Alij dicūt ꝙ cū vuinuli cū vuādalis pugnaturi eſſent ⁊ ad quēdā q̄ habebat ſpm̄ ꝓphetie acceſſiſſent vt pro eoꝝ victoria exoraret ⁊ eis benediceret: de conſilio vxoris iuxta feneſtrā in qua mane ad orientē orabat ſe poſuerūt: ⁊ mulieres circa mentū capillos circūducere de eiuſdē ꝯſilio p̄ceperunt. Cū ergo ille feneſtrā aperiēs eos vidiſſet exclamauit. Qui ſunt iſti longobardi. Et vxor ſua adiunxit vt qbꝰ nomē dederat: victoriā ꝯdonaret. Ingreſſi igiṫ italiā oēs pene ciuitates ceperūt cūctis habitatoribꝰ interfectis. Papiam aūt tribꝰ annis obſeſſam tādē ceperūt. Rex aūt albuinus iurauerat ſe oēs xp̄ianos occiſurū. Unde cū papiā intrare deberet: equus eiꝰ ante portā ciuitatis genua figēs quātūcunq; calcaribꝰ vrgereṫ ſurgere non valebat: quouſq; ad monitionē cuiuſdā xp̄iani rex iuramētū mutauit. Mediolanū ergo lōgobardi ingreſſi totā pene Italiā īfra breue ſpaciū tēporis ſubiugarūt preter romā ⁊ romaniliā: q̄ romanilia eſt vocata quaſi altera roma: ex eo. ſ. ꝙ rome ſemꝑ adheſiſſet. C. Cū igiṫ rex albuinꝰ verone eſſet ⁊ quoddā magnū ꝯuiuiū preparaſſet cyphū ſuū quē de capite regis fecerat afferri faciēs ex eo bibit: ⁊ vxorē ſuā noīe Roſimundā de eo bibere fecit dicēs. Bibe cū patre tuo. Qd cū roſimūda didiciſſet: odiū magnū ꝯtra regē ꝯcepit. Erat aūt regi dux q̄dā qui quādam domicellā regine carnaliter cognoſcebat at regina abſente rege quadā nocte ancille ſue cubiculū intrās: p̄dicto duci ex ꝑſona ipſiꝰ ancille mādauit vt ad ſe illa nocte deberet accedere. Qui cū veniſſet regina predicto duci vice ancille ſe ſuppoſuit et poſtmodū dixit ei. Scis q̄ ſum. Cui cū ille eſſe talē amicam ſuā diceret illa ait: nequaꝙ. Sed ſum Roſimūda. Certe talē rem perpetraſti hodie: ꝙ aut Albuinum occides: aut Alburni gladio interibis. Uolo igiṫ vt de ipſo viro meo q̄ patrē meū occidit ⁊ de eius capite cupam ſibi faciēs me ī ea bibere fecit me debeo vindicare. Cui ille non acquieſcēs aliū ſe inuenire ꝓmiſit qui hoc negotium perpetraret. Unde illa arma ſubtrahens ſpatam illius que erat ad lectuli caput ne tolli aut euaginari poſſet fortiter colligauit. Dū ergo rex in ſtratu dormiret homicida eius cubiculū intrare conatur. Quod rex ſentiēs de ſtratu exilijt: ⁊ ſpatā arripiēs ſed extrahere nō valens cū ſcabello ſe viriliter defendere cepit. Sed ille cū optime eſſet armatus in regem inualuit ⁊ occidit. Accipiēs igitur vniuerſos theſauros palatij cū Roſimūda Rauenā vt dīanfugit. Sꝫ cū Roſimūda quēdā iuuenē pulcherrimū p̄fectū. ſ. Rauēne vidiſſet: ipm̄ ī virū habere deſiderās venenū viro ī calice ꝓpinauit. Cuiꝰ amaritudinē ille preſentiēs iubet vxori vt reſiduū bibat. Qd cū recuſaret ille euaginato gladio eā bibere coegit. Et ſic ambo ibidē perierūt. Tādē rex quidā longobardoꝝ noīe Adalaoth baptizatus eſt: ⁊ fidē xp̄i ſuſcepit. Sed ⁊ Theudelina longobardoꝝ regina xp̄ianiſſima ⁊ deuota apud Madocciā pulcherrimū oratoriū cōſtituit. Ad quā reginā Grego. libros dialogoꝝ trāſmiſit. Que virū ſuū noīe Agilulphū primo ducē Thaurinenſem ſꝫ poſtmodū lōgobardoꝝ regē ad fidē cōuertit: ⁊ cū romano imperio ⁊ eccleſia eū pacē habere fecit. Sicq; in feſto ſctōꝝ Geruaſij ⁊ Prothaſij facta eſt pax inter Romanos et Lōgobardos. Et id̄ Gregorius in eodē feſto cātari inſtituit in officio miſſe. Loqueṫ dn̄s pacē ⁊c. In natiuitate quoq; . ſ. Joānis baptiſte: p̄dictoꝝ pax ⁊ conuerſio amplius cōfirmata fuit. Theudelina v̄o in. b. Joānē ſpālē deuotionē hēbat. Cuiꝰ meritis gētis ſue ꝯuerſionē aſcribēs p̄dictū oratoriū apd̄ Madecciā fabricauit: eiuſq; gētis Joānē patronū ⁊ defenſorē eſſe cuidā viro ſctō reuelatū fuit. D. Mortuo Gregorio ſucceſſit ei Sabinus: ⁊ ſabino Bonifaciꝰ tertiꝰ: ⁊ bonifacio tertio Bonifaciꝰ quartꝰ. Ad cuiꝰ p̄ces focas īꝑator donauit eccleſie xp̄i pātheon circa annos dn̄i. dcx. Et ad preces tertij Bonifacij primꝰ ſtatuit ſedē romanā eſſe caput oīm eccl̄iarū. Nā eccl̄ia Cōſtātinopolis ſe primā oīm eccl̄iarū ſcribebat. Huiꝰ bonifacij tp̄e mortuo foca ⁊ regnāte Heraclio circa annū dn̄i. dcx. Machometh pſeudo ꝓpheta ⁊ etiā magus agarenos ſiue iſmaelitas. i. ſaracenos hoc mō decepit ſicut legiṫ in quadā hiſtoria ipſiꝰ ⁊ in quadā chronica. Clericꝰ q̄dā valde famoſus cū in Romana curia honorē quē cupiebat aſſequi nō potuiſſet indignatꝰ ad partes vltra marinas cōfugiēs ſua ſimulatiōe innūerabiles ad ſe attraxit. Inueniēſq; Machometh dixit ei ꝙ ipm̄ illi ꝑplo preficere vellet nutriēſq; colūbam: grana ⁊ alia hm̄oī in auribꝰ machometh ponebat. Colūba autē ſuꝑ eius humeros ſtās de auribꝰ eiꝰ cibū ſibi ſumebat. Sicq; iā adeo aſſuefacta erat ꝙ q̄ncūq; machometh videbat ꝓtinꝰ ſuꝑ humeros eiꝰ ꝓſiliēs roſtrū in eiꝰ aure ponebat. Predictꝰ igiṫ vir ꝑplm̄ cōuocās dixit ſe illū ſibi velle p̄ficere quē ſpūſſctūs in ſpē colūbe mōſtraret. Statimq; colūbā ſecrete emiſit ⁊ illa ſuꝑ humeros machometh q̄ cū alijs aſtabat euolās roſtrū in eiꝰ aure appoſuit. Qd ꝑplo vidēs ſpm̄ ſctm̄ eſſe credidit q̄ ſuꝑ eū deſcēderet ac in eiꝰ aure v̄ba dei inferret. Et ſic machometh ſaracenos decepit. Qui ſibi adherentes regnū ꝑſidis ac orientalis īperij fines vſq; ad Alexādriā inuaſerūt: hoc q̄dā vulgariter dr̄. Sꝫ veriꝰ eſt qd inferiꝰ habeṫ. Machometh igiṫ ꝓprias leges cōfingēs ipſas a ſpūſctō in ſpecie colūbe q̄ ſepe vidente ꝑplo ſuꝑ eū volabat ſe recepiſſe mētiebaṫ. In qbꝰ q̄dā de vtroq; teſtamēto inſeruit. Nā cū in primeua etate mercimonia exerceret ⁊ apd̄ egyptū ⁊ paleſtinā cū camelis ꝑgeret cū xp̄ianis ⁊ iudeis ſepe cōuerſabatur: a quibꝰ tam nouū ꝙ veterꝰ didicit teſtm̄. Vn̄ ſm̄ ritū iudeoꝝ circūcidūtur ſarraceni carnes porcinas nō comedūt. Cuius rationem cum vellet Machometh aſſignare dicit ꝙ ex fimo cameli porcus poſt diluuium fuerit procreatus ⁊ ideo tanꝙ

immūdus a mūdo pplo eſt vitandus. Cū xp̄ianis aūt
cōueniūt qꝛ credūt vnū ſolū deū oīpotētē:oīm creato-
rē. Aſſeruit etiā pſeudo ꝓpheta vera q̄dā falſis immi-
ſcēs ꝙ moyſes fuit magn⁹ ꝓpheta:ſed xp̄s maior eſt ⁊
ſummus ꝓphetaꝝ natus ex maria virgine virtute dei
abſq; ſemine hoīs. Ait quoq; in ſuo alchorano ꝙ xp̄s
dū adhuc puer eſſet:de limo terre volucres ꝓcreauit.
ſed venenū immiſcuit qꝛ xp̄m nō vere paſſum nec ve-
re reſurrexiſſe dixit:ſed aliū quēdā hoīem ſibi ſimilē
hmōi egiſſe vel paſſum eſſe docuit. E. ¶ Quedā autē
matrona noīe cadigā q̄ preerat cuidā ꝓuincie noīe co
roconia:vidēs hoīem iudeoꝝ ⁊ ſarracenoꝝ ꝯtubernio
vallari eſtimabat in illo maieſtatem diuinā latere. Et
cū eſſet vidua ipm̄ in maritū accepit. Et ſic Macho-
meth totius illi⁹ ꝓuincie obtinuit principatū. Ille au-
tē ſuis preſtigijs nō ſolū p̄dictā dn̄am ſed etiā iudeos ⁊
ſarracenos demū adeo demētauit:vt ſe meſſiā in lege
ꝓmiſſum publice faterent̄. Poſt hoc ho machometh ce
pit frequēter cadere epilētica paſſione. Qḋ cadigā cer
nens plurimū triſtabat̄:eo ꝙ in purīſſimo hoī ⁊ epilē
tico nupſiſſet. Quā ille placare deſiderās talibus eā
ſermonibus demulcebat dicēs. Gabrielē archāgelum
frequēter mecū loquētem cōtēplor ⁊ nō ferēs ſplēdorē
vult⁹ eius in me deficio ⁊ tabeſco. Qḋ ſic eſſe mulier
⁊ ceteri crediderūt. Alibi tn̄ legit̄ ꝙ fuit q̄dā monach⁹
qui machometū inſtruxit noīe ſergius. Qui in errorē
neſtorij incidēs dū a monachis fuiſſet expulſus in ara
biā venit ⁊ machometo adheſit. Lȝ alibi legat̄ ꝙ fuit
archidiacon⁹ in partib⁹ antiochie degens ⁊ fuit vt aſ-
ſerūt iacobita q̄ circūciſionē p̄dicās xp̄mq; nō deū ſed
hoīem tm̄ iuſtū ⁊ ſctm̄ de ſpū ſctō cōceptū ⁊ de virgine
natū affirmās. Que oīa ſarraceni affirmāt ⁊ credunt.
Predict⁹ igit̄ ſergi⁹ machometū de nouo ⁊ veteri te-
ſtamēto vt tradūt plura edocuit. Machomet⁹ eīn vtro
q; parēte orbat⁹ ſub patrui ſui cura pueritie ānos age
bat multoq; tp̄e cū vniuerſa gēte ſua arabū idoloꝝ cul
tui deſeruiuit quēadmodū in alchorano ſuo teſtat̄ deū
ſibi dixiſſe. Orphan⁹ fuiſti ⁊ ſuſcepi te in errorem ido
latrie diu māſiſti ⁊ inde eduxi te:pauper eras ⁊ ego lo
cupletaui te. Uniuerſa eīn gēs arabū cū machometo
venerem ꝓ dea colebat. ⁊ inde eſt ꝙ adhuc ſexta feria
apud Sarracenos in magna veneratione habet̄ ſicut
apud iudeos ſabbatū ⁊ apud xp̄ianos dies dn̄ica colit̄.
Machometus igit̄ predicte cadigā locupletat⁹ diui-
tijs:in tātā ꝓrupit mētis audaciā vt regnū arabū ſibi
vſurpare cogitaret. Sed cū videret ſe ꝑ violētiam hoc
aſſequi nō valere:maxime cū a cōtribulib⁹ ſuis qui eo
maiores fuerāt deſpiceret̄ ꝓphetā ſe fingere voluit vt
quos non poterat ſubiugare ꝑ potentiā taltē per ſctita
tem attraheret ſimulatā. Predictiq; ſergij viri valde
prudentis conſilijs adherebat. Ipſe eīn abſcondite ma
nere faciebat ⁊ ab eo oīa requirebat ⁊ pplo referebat:
ac gabrielē archāgelū eū noīabat. Et ſic machomet⁹
totius gentis illius ꝓphetā ſe ſimulando obtinuit pri
cipatum. oīmeſq; ſibi ſponte vel timore gladij credide
runt ⁊ iſtud verius eſt q̄ illud quod ſupra dictū eſt de
columba. Et ſic eſt tenēdum. E. ¶ Predict⁹ igit̄ Ser
gius cum monach⁹ eſſet voluit:vt ſarraceni monacha
li habitu vterent̄. ſ. cuculla ſine caputio:⁊ vt inſtar mo
nachorum multas:⁊ ordinatas genuflexiones facerēt
⁊ ordinate valde orarent. Et quia iudei verſus occidē
tem ⁊ xp̄iani verſus orientē orabant voluit vt ſui ver-
ſus meridiem orarēt. Que omnia adhuc ſarraceni ob-
ſeruant. Multas aūt leges machometus promulga-
uit quas predictus ſergius eū docuit:quarum multas
de moſaica lege accepit. Sepe nāq; ſarraceni ſe lauāt:
⁊ maxime cū orare debent. Uerēda ſua man⁹ brachia
faciem ⁊ os:⁊ omnia membra corporis abluūt vt mun
dius orare poſſint. Orantes autem vnū ꝯfitent̄ deum
qui nullū equalē vel ſimile habet:eiuſdemq; macho
methū ꝓphetam. In anno q̄ȝ integrū menſem ieiunāt
Ieiunātes aūt nocturno tp̄e comedūt:diurno vero ie-
iunant:ita vt ab ea hora diei qua nigrū ab albo diſtin
guere poſſunt vſq; ad ſolis occaſum comedere vel bi-
bere aut ſe vxoris commixtione fedare nemo audeat.
Poſt ſolis occubitum vſq; ad ſequentis diei crepuſcu
lum ſemper lȝ eis cibo potu ⁊ ꝓprijs vxoribus vti. In
firmi aūt ad hoc nō obligant̄. Semel aūt per ſingulos
annos cauſa recognitiōis ad domū dei q̄ eſt in mecha
ire precipiuntur ⁊ ibi adorare:eamq; in cōſutilib⁹ tegu
mentis circumire ⁊ lapides per media foramina ꝓ dia
bolo lapidando iactare. Quā domū dicūt adam con-
ſtruxiſſe oībuſq; filijs eius ⁊ abraā ⁊ iſmaeli locū ora-
nis fuiſſe demū machometū eā domū ſibi cunctiſq; gē
tib⁹ ſuis tradidiſſe affirmāt. Oēs carnes preter porci
nas ſanguinē ⁊ morticiniū comedere p̄nt. Quatuor le
gitimas vxores ſimul hr̄e eis lȝ ⁊ quālibet vſq; tertio
repudiare ⁊ rurſus recipere:ita tn̄ vt quaternariū nu-
merū non tranſcēdant. Emptitias vero atq; captiuas
quot volunt habere licitū eſt:⁊ eas vendere p̄nt cū ve-
lint:niſi earū aliquā impregnaſſent. Cōceditur eis de
propria cognatione hr̄e vxores vt ſanguinis ꝓles ac-
creſcat ⁊ fortius inter eos amicitie vinculū aſtringat̄.
Circa poſſeſſiōes repetēdas obſeruāt vt actor teſtib⁹
ꝓbet:⁊ re⁹ iuramēto ſe cōprobet innocentē. Cū adulte
ra deprehenſus cum ea pariter lapidat̄. Cū alia autē
fornicat⁹. lxxx. verberibus plectit̄. Machometus tn̄ di
cit ſibi a dn̄o angelo gabriele nūtiāte fuiſſe ꝯceſſum ꝙ
ad alioꝝ vxores accedere poſſet:vt viros virtutis ⁊ ꝓ
phetas generaret. Quidā aūt ſeru⁹ ei⁹ cū pulchrā vxo
rē haberet ⁊ ſibi ne cū dn̄o ſuo loqueret̄ interdixiſſet:q̄
dā die ipſam cū eo loquentem inuenit:⁊ ꝓtinus eā a ſe
reiecit. Quam machometus recipiēs inter alias ſuas
vxores cōnumerauit. Timēs vero ex hoc murmur po
puli chartam de celo ſibi delatam confinxit in qua cō-
tinebatur ꝙ ſi aliquis vxorē repudiaret:ei⁹ eſſet vxor
qui eā ſuſcepiſſet. Qḋ ſarraceni vſq; hodie ꝓ lege ob
ſeruant. Fur prima ⁊ ſecunda vice verberibus plectit̄:
tertia manus ei preſcindit̄:quarta pedis truncatione
punitur:a vino ſemper abſtinere iubent̄. G. ¶ Seruā
tibus hec ⁊ alia mādata ꝓmiſit deus vt aſſerūt para-
diſum. i. hortum delitiarū aq̄s ꝑfluētib⁹ irrigatum
in quo ſedes habebūt ꝑpetuas:nec frigore aut eſtu ali
quo affligent̄:oībus ciboꝝ generibus veſcent̄ quicq̄d
petierint ꝯtinuo inuenient:ſericis veſtimētis oīb⁹ co-
lorib⁹ induent̄:⁊ virginib⁹ ſpecioſiſſimis ꝯiūgent̄:in
delitijs oīb⁹ accubabūt. Quib⁹ angeli pincernarū mo
re cū vaſis aureis ⁊ argēteis in aureis lac:in argēteis
vinū afferētes dicēt. Comedite ⁊ bibite in letitia. tria
flumina. ſ. lactis:mellis ⁊ vini optimi aromatici eos
habere dixit machometus in paradiſo:⁊ ꝙ āgelos pul
cherrimos ſunt viſuri ⁊ adeo magnos ꝙ ab vno ocu-
lo angeli vſq; ad aliū ſit ſpaciū vni⁹ diei. Nō credenti-
bus vero deo nec machometo erit vt aſſerūt īfernalis
pena ſine fine. Quibuſcūq; aūt peccatis quilibet obli-
gatus fuerit ſi in die mortis deo ⁊ machometo credi-
derit in die iudicij machometo interueniente vt aſſe-
runt ſaluus erit. nunc pſeudo prophetā ſarraceni tene
bris inuoluti ſpū̄ prophetie ſuper oēs habuiſſe affir-
mant:⁊ decē angelos ſibi fauentes ⁊ eum cuſtodiētes
eum habuiſſe predicāt. Addūt q̄ȝ ꝙ anteq̄ deus celū
⁊ terram creaſſet:nomen machometi in conſpectu dei

aſtabat ⁊ niſi ipſe machometꝰ futurꝰ fuiſſet: nec celū
nec terra nec paradiſus fuiſſet. Mentiunt̃ ꝗ̃ de eo q̃d
luna ad eũ acceſſit: quã ille in ſinu recipiens: in partes
duas diuiſit ⁊ iterũ cõiunxit. Venenũ inſuper in carne
agnina ſibi oblatũ fuiſſe dicit. Agnꝰ aũt ei locutꝰ eſt
dicẽs. Caue ne me ſumas qꝛ in me habeo venenũ. Et
tñ poſt plures annos veneno ſibi dato interijt. Sed iã
nũc ad lõgobardoꝝ hiſtoriã ꝓſequẽdã ſtilus ſevertat.
Lõgobardi igit̃ Romano imꝑio plurimũ moleſti erãt
lꝫ fidẽ xpi recepiſſent. Poſt hoc aũt Pipinꝰ princeps
maioꝛ regie domꝰ frãcoꝝ defunctꝰ eſt. Cui ſucceſſit ka-
rolus filꝰ eiꝰ ꝗ tutides appellabat̃. Qui multas victo
rias faciẽs: reliqͥt duos filios eiuſdẽ aule regie princi-
pes. ſ. karolũ magnũ ⁊ pipinũ. Sꝫ Karolus magnus
relicta ſeculi põpa caſſinẽſis monachꝰ eſt effectꝰ. Pi-
pinꝰ aũt aulã regiã ſtrẽnue gubernabat. Sꝫ cũ childe
ricus rex eſſet inutilis ⁊ remiſſus ꝯſuluit pipinꝰ zacha
riã papã an ille deberet eẽ rex ꝗ ſolo noĩe regio erat cõ
tẽtus. Cui papa rñdit illũ debere regẽ vocari ꝗ bñ rẽ
publicã regeret. Qua rñſiõe frãci aiati childericū in
monaſteriũ recluſerũt: ⁊ pipinũ regẽ creauerunt circa
annos dñi. dccxl. Verũ cũ arſtulphꝰ rex lõgobardoꝝ
eccliam romanã ſuis poſſeſſionibꝰ ⁊ dñio ſpoliaſſet ſte
phanꝰ papa ꝗ zacharie ſucceſſerat ad pipinũ regẽ frã-
cie ꝯ lõgobardos auxiliũ petiturꝰ acceſſit. H. ¶ Pipi-
nus aũt copioſum exercitũ ꝯgregãs in italiã venit: et
arſtulphũ regẽ obſedit. A quo. xl. obſides accepit vt ec
cleſie romane oĩa ꝑdia ꝗ abſtulerat redderet ⁊ ipſam
ampliꝰ nõ inquietaret. Sꝫ recedẽte pipino arſtulphꝰ to
tũ q̃d ꝓmiſerat irritũ fecit. Qui tñ poſt modicũ cũ ve
natũ pergeret ſubito expirauit: ⁊ deſideriꝰ eidẽ ſucceſ
ſit. ¶ Per idẽ tp̃s dũ theodoricus rex gottoꝝ iuſſu im
peratoris italiã regeret ⁊ arriana hereſi deprauatꝰ eẽt
⁊ boetius ph̃s ꝯſularis patricꝰ cũ ſimacho patricio cu
ius gener erat rẽpublicã illuſtraret ⁊ autoritatẽ roma
ni ſenatꝰ ꝯtra theodoricũ defenſaret: idẽ theodoricus
boetiũ papie in exiliũ truſit vbi librũ de ꝯſolatiõe ꝯpo
ſuit ⁊ tãdẽ eũ extinxit. Eiꝰ vxor elpes noĩe hymnũ apo
ſtoloꝝ petri ⁊ pauli ꝗ ſic icipit: Felix ꝑ oẽs feſtũ mũdi
cardines: edidiſſe fert̃. Epitaphiũ ꝗ̃ ſuũ ipſa ꝯpoſuit
tra dicẽs. Elpes dicta fui ſicule regiõis alũna. Quã ꝓ
cul a patria ꝯiugis egit amor. Porticibꝰ ſacris iã nũc
peregrina quieſco. Iudicis eterni teſtificata thronũ. theo
doricꝰ aũt ſubito defunctꝰ a quodã ſctõ eremita viſus
eſt a ioanne papa ⁊ ſimacho quos ipſe occiderat nudꝰ
⁊ diſcalciatꝰ in ollã vulcani demergi ſicut ait Greg. in
dialogo. ¶ Circa annũ dñi. dclxxvij. dagobertꝰ rex frã
coꝝ vt in quadã chronica hr̃: ꝗ lõge añ pipinũ regnaue
rat a ſua pueritia ſctm̃ dionyſiũ in magna veneratione
hr̃e cepit. Nã ⁊ qñ lotharij patris ſui irã metuebat ad
eccliam ſcti dionyſij cõfugiebat. Cũ ḡ factꝰ iã rex mor-
tuus fuiſſet cuidã ſctõ viro in viſione mõſtratũ eſt q̃d
aĩa eiꝰ ad iudiciũ rapta fuit: ⁊ multi ſcti ſuaꝝ eccliarũ
expoliationẽ obijciebãt eidẽ. Cũ ergo mali angeli iam
ad penas eam rapere vellẽt: affuit btũs dionyſiꝰ: ⁊ eiꝰ
interuentu liberatꝰ eſt ⁊ penã euaſit. Forte eñ eiꝰ aĩa
ad corpꝰ rediit ⁊ ibi pñiam egit. Clodoueꝰ rex corpus
ſcti dionyſij minus religioſe diſcooperiens os brachij
eius fregit ⁊ cupide rapuit. Qui mox in amentiã ver-
ſus eſt. ¶ Circa annũ dñi. dclxxvij. Beda venerabilis
preſbyter ⁊ monachus in anglia claruit qui lꝫ in ſctõ-
rum catalogo cõputetur: tamẽ ab eccleſia nõ ſanctus
ſed venerabilis appellat̃. et hoc duplici de cauſa. Pri-
ma eſt qꝛ cum pre nimia ſenectute eius oculi caligaſ-
ſent: habebat vt aiunt ductorẽ quẽdam a quo per vil-
las ⁊ caſtella ſe duci faciebat ⁊ vbiqꝫ verbũ dñi predi-
cabat. Quadam vice dũ per quãdã vallẽ magnis lapi
dibus plenam tranſiret eius diſcipulus deriſionis cau
ſa eidẽ dixit ꝙ ibi eſſet magnus ppl's congregatus / ꝗ
eius predicationẽ ſilenter ⁊ auide expectaret. Tũc ille
feruẽter predicare incipiens cũ in fine per oĩa ſecula ſe
culorum cõcluſiſſet mox vt aiunt alta voce lapides cla
mauerunt. Amẽ venerabilis pater. Quia igit̃ venera
bilẽ eum miraculoſe lapides vocauerunt: ideo venera
bilis pater appellat̃. vel vt alij aſſerunt: ei angeli rñde
runt. Bene venerabilis pater dixiſti. Secunda cauſa
eſt: qꝛ poſt eius mortẽ quidã clericꝰ (vi) deuotꝰ quẽdā
verſum edere cupiebat quẽ in eius tumulo facere ſcul
pi volebat ita incipiẽs. Hac ſunt in foſſa volens verſũ
taliter terminare: bede ſancti oſſa. Sed qꝛ talẽ finẽ ver
ſus congruitas non patiebatur ⁊ ſedula mẽte reuolue
ret: nec cõgruum finẽ videret: dũ quadam nocte mul-
tum ſuper hoc cogitans mane ad tumulum properaſ-
ſet manibus angelicis verſum taliter ſculptum rece-
perit ⁊ finitum. Hac ſunt i foſſa bede venerabilis oſſa
In die aũt aſcenſionis cum morti appropinquaret: ad
altare portare ſe faciẽs: antiphonã. O rex glĩe dñe vir
tutũ: vſqꝫ ad finẽ dixit deuote. Qua finita in pace dor-
miuit: tantuſqꝫ odor oẽs perfudit vt in paradiſo ſe eſſe
eſtimarent. Eius corpus cum deuotione congrua coli
tur apud ianuã. Per idem tp̃s. ſ. circa annũ dñi. dcc.
rachordus rex friſonũ cum baptizari deberet ⁊ iã vnũ
pedẽ in lauachro intinxiſſet: alterũ retrahẽs interro-
gauit vbinã plures maioꝝ ſuoꝝ eſſent in inferno an in
paradiſo. Et audiẽs plures eſſe in inferno intinctũ pe
dẽ retrahens: ſanctius eſt inquit plures ꝗ̃ pauciores
ſequi. Et ita ludificatus a demone promittente q̃d ter
tia die ab hinc incomparabilia dona ſibi daret ipſe ꝗ̃r
ta die ſubito ⁊ eterna morte periit. ¶ In cãpania Ita
lie frumẽtum ⁊ ordeũ ⁊ legumina inſtar pluuie de ce-
lo cecidiſſe refertur. Per idem tp̃s. ſ. circa annū dñi
dccxl. cũ corpus ſcti benedicti de mõte caſſino ad mo-
naſteriũ floriacenſe ⁊ corpus ſctẽ ſcholaſtice ſororis eiꝰ
apud cenomanas fuiſſet tranſlatum. karolꝰ monachꝰ
caſſinẽſis corpus ſcti bñdicti ad caſtrũ caſſinum tranſ
ferre volebat. Sed miraculis a deo oſtenſis: ⁊ francis
reſiſtẽtibus ꝓhibitus fuit. I. ¶ Eo tẽpore circa annũ
dñi. dcc. xl. terremotus magnus factus eſt: quo vrbes
alie ſunt ſubuerſe: alie a montanis ad ſubiecta campe
ſtria cũ muris ⁊ habitatoribus ſuis integre ⁊ ſalue vl-
tra ſex miliaria: vt dicit̃ trãſmigrarũt. Corpus ſctẽ pe
tronelle petri apl'i filie trãſfert̃ in cuius ſepulcro mar-
moreo ipſiꝰ petri manu ſcriptũ legebat̃. Auree petro-
nelle dilectiſſime filie vt ait ſigibertꝰ. ¶ Eo tp̃e Tiri
armeniã infeſtãt in quoꝝ patria cũ ſolim peſtilẽtia fuiſ
ſet ſuaſu xp̃ianoꝝ i modũ crucis ſua capita totõderũt
⁊ qꝛ hoc ſignũ ſalꝰ reddita eſt hũc tondẽdi retinuerũt
ritũ. Pipino tñ poſt multos triũphos defuncto Karo
lus magnus eiꝰ filiꝰ eidẽ in regnũ ſucceſſit. cuius tp̃e
in romana ſede adrianꝰ põtifex ꝓſidebat. Qui ad Ka
rolũ magnũ legatos miſit poſtulãs ab eo auxiliũ ꝯ de
ſideriũ regem longobardoꝝ ꝗ more pr̃is ſui arſtulphi
eccleſiã plurimũ infeſtabat. Cui karolus obediẽs ma
gno ꝯgregato exercitu ꝑ mõtẽ ſenſiũ italiã intrauit: ⁊
papiam ciuitatẽ regiã potẽter obſedit ⁊ ibi deſideriũ
capiẽs cũ vxore filijs ⁊ principibꝰ ad gallias in exilium
miſit: ⁊ oĩa iura eccľie ꝗ lõgobardi abſtulerũt ſibi reſti
tuit. Erãt tũc in exercitu karoli amicus ⁊ amilꝰ ſtren
nuiſſimi milites xp̃i quoꝝ miri actꝰ legunt̃. Qui apud
mortariã vbi lõgobardos Karolus ſupauit occiderũt.
Et hic terminatũ eſt regnũ lõgobardoꝝ: nã deinceps
illum regẽ habebãt quẽ ceſares ſibi dabãt. Proficiſcẽ

le Karolo romā papa ſynodū. cliiij. epoꝝ cōgregauit. In qua ſynodo papa ius eligēdi pōtificē romanū ⁊ ordinādi apl'icā ſedē karolo dedit archiepōs q̄ȝ ⁊ epōs ꝑ ſingulas ꝓuincias ante cōſecrationem ab ipſo inueſtiturā accipere diffiniuit. Filiū q̄ȝ eiꝰ rome reges vngunt ſ. pipinus ſuꝑ italiā: ludouicus ſuꝑ aquitaniā. Alchinꝰ magiſter karoli tūc florebat. Pipinꝰ karoli filiꝰ de cōiuratione cōtra patrē ꝯuictꝰ in monachū tōſurat'. Circa annū dn̄i. dcclxxx. tp̄e. ſ. hyrene imperatricis et filij ſui noīe Cōſtātini hō quidā in longis muris tracie fodiens ſicut in quadā chronica legit' inuenit arcā lapideam. Quā cū expurgaſſet ⁊ reuelaſſet virū iacentem ibi reperit ⁊ literas taliter ꝯtinētes. Chriſtus naſcet' ex maria ꝟgine ⁊ credo in eū. Sub cōſtantino ⁊ hyrena imꝑatoribꝰ o ſol iterū me videbis. Defuncto adriano leo in romanā ſedē ſublimatꝰ eſt vir ꝑ oīa reuerēdus. Cuius ſublimationē ꝓpinqui adriani egre ferētes cū letanias maiores ageret: ꝯ eū ꝑ ppl'o cōcitato ei oculos eruerūt ⁊ linguā ꝑciderūt. Sed deꝰ miraculoſe linguā ſibi ⁊ viſum reſtituit. Qui dū ad karolū ꝯfugiſſet: ipſe eū in ſede ſua collocauit ⁊ reos puniuit. Romani igit' ſuadēte papa anno dn̄i. dcclxxxiiij. relicto imꝑio cōſtātinopolitano vno oīm ꝯſenſu imꝑatorias laudes karolo acclamāt eūq; ꝑ manū leonis imꝑatorē coronāt ceſarē ⁊ auguſtū appellāt. Poſt ꝯſtantinū eīm magnū imꝑialis ſedes apud cōſtantinopolim habebat' ꝓ eo ꝙ dictꝰ cōſtātinus romanā ſedē vicarijs btī petri reliquit ⁊ apud ꝑdictā vrbē ſedē ſibi ordinauit. Verūtamē ꝓpter dignitatē imꝑatores romani nūcupari ſunt vſq; ad illud tp̄s quo imperiū romanū, ad reges francorū tranſlatū eſt. Poſtea vero illi grecoꝝ ſiue cōſtātinopolitani. iſti vero romanoꝝ imꝑatores vocati ſunt. Hoc aūt de tāto imꝑatore valde mirabile fuit ꝙ nullam filiarum ſuarū ꝙdiu vixit voluit cōiugio copulare. Dicebat eīm ſe eaꝝ cōtubernio nō poſſe carere. Et vt alchuinus eius magiſter de eo ſcribit iȝ alis felix eſſet in hoc aduerſe fortune malignitatē expertꝰ eſt ſatis declarans quid ſuꝑ hoc dicere vellet. Nō tñ ita imꝑator diſſimulauit: ac ſi de eo nulla ſuſpicio haberetur ꝙuis de hoc multus ſermo fieret. Vñ ⁊ quocūq; ibat ſemꝑ eas ſecū ducebat. R. ¶ Huiꝰ karoli tp̄e officiū ambroſianū maxime dimiſſum eſt ⁊ gregorianū ſolenniter diuulgatū imꝑiali autoritate ad hoc vt plurimū adiuuāte. Ambro. nāq; vt teſtat' Aug. in lib. de ꝯfeſ. cū a iuſtina imꝑatrice arriana ꝑfidia deprauata ꝑſecutionē pateret' ⁊ intra eccleſiā cū plebe catholica inſidijs vigeret' inſtituit hymnos ⁊ pſalmos ſm̄ morē orientalium decātari: ne ppl's meroris tedio ꝯtabeſceret. Qđ ꝑ oēs fuit poſtmodū eccleſias deriuatū. Verū gregoriꝰ poſtmodū ſuperueniēs plura mutauit: addidit ⁊ detrūcauit. Sācti enim pfecto nō ſtatim oīa ad decorē officij ꝑtinētia videre potuerūt: ſed diuerſi diuerſa ordinauerūt. Nā ⁊ miſſe inceptio tres varietates habuit. Olim eīm a lectione inchoabat' ſicut adhuc in ſabbato ſctō fit. Poſtmodū celeſtinus papa pſalmos ad introitū miſſe decātari inſtituit. Greg. vo introitū miſſe cū cātu ordinauit: ⁊ vnum ꝟſum de illo pſalmo q̄ totꝰ cātabat' reſtituit. Pſalmos olim circa arā in modū corone circūſtanter cōcorditer ꝯcinebāt ⁊ inde chorus dr̄. Sed flauianꝰ ⁊ theodorus ꝙ alternatim cātarēt' inſtituerūt ab ignatio hoc hn̄tes q̄ ſuꝑ hoc diuinitꝰ fuit edoctꝰ. Hier. q̄ȝ epl'as ⁊ euāgelia ⁊ ex magna parte officia diurna ⁊ nocturna ꝑter cantū ordinauit. Ambr. gelaſiꝰ ⁊ grego. orationes ⁊ cantus addiderūt ⁊ lectionibꝰ ⁊ euāgelijs coaptauerunt. Gradualia tractꝰ ⁊ alla gelaſius, ⁊ gregorius ad miſſaȝ cātari inſtituerūt. Hylarius vel ſm̄ quoſdaȝ ſimachꝰ papa vel ſm̄ alios theleſphorꝰ papa addidit ad Glia i excelſis. Laudamꝰ te ⁊c. q̄ ſequunt'. Rocheriꝰ abbas ſctī galli ſequētias ꝓ neumis ipſiꝰ allaꝑrimꝰ cōpoſuit: ſȝ nicolaus papa ad miſſas eas cātari cōceſſit. Hermanꝰ cōtractꝰ theutonicꝰ fecit. Rex oīpotens. Sancti ſpiritus aſſit nobis gratia: ⁊ Aue maria. ⁊ antiphonam. Alma redēptoris mater. ⁊ ſimō bariona. Petrus vero de cōpoſtella epōs fecit Salue regina. Sigilbertꝰ tñ dicit ꝙ Robertꝰ rex frācoꝝ fecit ſequētiā. Sctī ſpiritꝰ aſſit nobis grā ⁊c. Karolus vt refert turpinꝰ archiepōs erat corpore decorus ſed viſu ferus. ſtatura eiꝰ pedum octo ⁊ facies eiꝰ palmū ⁊ dimidiū in longitudine poſſidebat. barba vo eius palmū vnū frons erat vnius pedis. Militē armatū ſuꝑ equū ſedētē a vertice ſimul cū equo vno ictu cū ſpata ſcidebat. Quatuor ferraturas equoꝝ ſimul facile manibꝰ extēdebat. Militē armatū recte ſtātē ſuper manū ſuā a terra vſq; ad caput ſuū ſola manu velociter eleuabat. Leporē integrū aut duas gallinas vel anſerē edebat. Modicū vinū ⁊ limphatū bibebat. Tā parcus in bibēdo erat ꝙ ſemꝑ in cena raro plus q̄ ter bibere ſolebat. Cenobia multa ꝯſtruxit: ⁊ laudabiliter vitam finiuit: ⁊ in fine rerū ſuaꝝ xp̄ȝ heredē fecit. Cui in imperiū ſucceſſit ludouicus eiꝰ filius vir clemētiſſimꝰ circa annos dn̄i. dcccxv. Cuiꝰ tp̄e epī ⁊ clerici ſingula auro texta ⁊ exq̄ſitas veſtes ⁊ alia ornamēta ſecularia depoſuerūt. Theodolphus aurelianēſis epōs falſo apud imꝑatorē accuſatus ab eodem eſt cuſtodie andegauis mācipatꝰ. Cū aūt: vt in quadam chronica habet' in die palmaꝝ ꝓceſſio iuxta domū in qua cuſtodiebatur tranſiret ille aperta feneſtra facto ꝗ ſilētio pulcherrimos illos verſus a ſe editos. ſ. Glia laus ⁊ honor tibi ſit rex xp̄e redēptor ⁊c. pn̄te imꝑatore cantauit: q̄ intm̄ imperatori placuerunt ꝙ ipm̄ a vinculis mox abſoluit: ⁊ in ſuā ſedē reſtituit. Legati Michaelis imꝑatoris cōſtātinopolitani inter cetera munera detulerunt Ludouico filio Karoli magni libros dionyſij de hierarchia de greco in latinū tranſlatos. q̄ cum gaudio ſunt recepti: ⁊. xix. infirmi in ipſa nocte in eccl'ia eius ſunt curati. L. ¶ Mortuo ludouico lotharius imperiū tenuit. Cui fratres eius. ſ. Karolus et ludouicus bellū indicētes tāta vtrinſq; facta eſt ſtrages vt nulla eras meminerit tātā aliq̄n fuiſſe in regno frācoꝝ. Tādē pacto inito karolus regnauit in francia: ludouicus in germania: lotharius in Italia ⁊ parte frācie q̄ ab ipſo lotharingia dicta eſt q̄ poſtmodū ludouico eius filio imperiū derelinquēs habitū monachalē accepit. Huius tp̄e vt in alia q̄dā chronica dr̄ erat papa ſergius natione romanus q̄ primo os porci dictꝰ eſt ſed mutato nomine vocatus eſt ſergius. Ab illo tp̄e ordinatū eſt vt oēs pape noīa mutēt. Tū q2 dn̄s hos q̄s in apoſtolatū elegit nomē mutauit. Tū q2 ſicut mutātur in noīe ſic mutari debēt in vite perfectione. Tū ne ille q̄ ad tam decoꝝ officiū eligit' aliquo noīe indecoro turpetur. Huius ludouici tp̄e. ſ. anno dn̄i. dccclvj. vt in quadā chronica hr̄ i. parochia maguntina malignus ſpūs parietes domoꝝ quaſi malleis pulſando ⁊ manifeſte loquēdo ⁊ diſcordias ſeminādo adeo hoīes infeſtabat vt quocūq; intraſſet ſtatim illa domus exurebatur. Pbr̄is aūt letanias agētibus, ⁊ aquā bn̄dictā ſpargentibꝰ inimicus lapides iactabat ⁊ multos cruentabat. Tandē aliq̄n cōquieſcēs confeſſus eſt ſe q̄n aqua ſpargebat' ſub cappa talis ſacerdotis quaſi familiaris ſui latuiſſe accuſans eū ꝙ cū filia ꝓcuratoris in peccatū lapſus fuerit. Per idē tp̄s rex burgaroꝝ cū gēte ſua ad fidē cōuerſus tāte perfectiōis fuit vt maiore filio in regnum ordinato ipſe habitū monachalē accepit. Sed

cū eius fili⁹ iuueniliter agēs ad gētilitatis cultū redi-
re vellet reſumpta militia pſecutus eū cepit:effoſſiſq;
oculis in carcerē truſit ⁊ in regnū ſtatuto filio iuniore
habitū ſacrū reſumpſit. In italia apud brixiā trib⁹ die
bus ⁊ trib⁹ noctibus ſanguis de celo pluiſſe narratur
Per idē tps locuſte innumerabiles i gallijs apparue
rūt ſenas hñtes alas:ſex pedes:duos dētes lapidib⁹
duriores: vt caſtroꝝ acies turmatim volātes ſpacium
diurni itineris quatuor:aut qnq; milibus extendētes
oīa viridia in herbis ⁊ arborib⁹ vaſtātes q̄ vſq; ad ma
re britānicū puenientes tādē flatu vētoꝝ i pfundo ma
ris demerſe ſunt. Sʒ eſtu oceani ad litt⁹ reiecte ex pu-
tredine ſua aerē corruperūt. Vñ mortalitas maxia et
fames pualida eſt ſecuta ita vt fere tertia pars hoim i
teriret. Deniq; prim⁹ otto īperauit.ſ.anno dñi. dcccc-
xxxviij. Dū aūt in paſchali ſolēnitate dict⁹ otto princi
pib⁹ ɔuiuiū pparaſſet anteq̄ ſederēt cuiuſdā pricipis
filius more puerili ferculū de mēſa accepit quem dapi
fer fuſte pcuſſit. Qđ cernēs pedagog⁹ pueri ipm da-
piferū mox peremit. Quē cū ſine audiētia ceſar cōdē-
nare vellet ille ceſarē ad terrā deiecit ⁊ ſuffocare cepit
Qui cū de eius manib⁹ vix erut⁹ fuiſſet ipm reſeruari
iuſſit ſe culpabilē clamās q̄ feſto honorē non detulit.
Vñ ipm liberū abire pmiſit. M.
Ottoni primo ſuc
ceſſit otto ſcđs. Hic dū italici pacē ſepius violarēt ro-
mā venit ⁊ oib⁹ pcerib⁹ magnatib⁹ ⁊ pōtificibus apđ
gradū eccle cōuiuiū grāde fecit. Quib⁹ epulātib⁹ la-
tēter oēs cingi fecit armatis. Deinde de violata pace
querimoniā mouēs iubet in ſcriptis culpabiles recita
ri quos ſtatim ibidē decollari fecit:alios xo epulari ſa-
tagebat. Huic ſucceſſit otto terti⁹ circa annū domini
dcccclxxxiiij. Iſte cognoſabat mirabilia mūdi. Dicit i
quadā chronica dr quādā vxorē habuit q̄ cuidā comi-
ti ſe pſtituere voluit. Sʒ cū ille nollet tm̄ facin⁹ perpe
trare illa īdignata pdictū comitē apđ imꝑatorē adeo
infamauit: q̄ eū imꝑator ſine audiētia decollari fecit.
Qui anteq̄ decollaret rogauit vxorē ſuā vt iudicio cādē
tis ferri poſt mortē eū cōprobet innocētē. Adeſt dies i
quo ceſar pupillis ⁊ viduis ſe aſſerit iudiciū facturū.
Affuit ⁊ vidua mariti ſui caput ſecū ſuis portās in vl-
nis. Tūc q̄ſiuit ab imꝑatore qua morte dignus eſſet q̄
aliquē iniuſte occidiſſet. Qui cū priuatione capitis di
gnum aſſereret illa intulit dicēs. Tu es ille vir q̄ ma-
ritū meum ad ſuggeſtionē vxoris tue innocēter occidi
mandaſti. Et vt me verum dicere cōprobes hoc candē
tis ferri iudicio cōprobabo. Qđ ceſar vidēs obſtupuit
⁊ in manu femine puniēdum ſe dedit interuētu tamē
pontificū ⁊ procerum inducias decem dierū:deinde oc
to/tertio ſeptem quarto ſex a vidua accepit. Tūc impe
rator cauſa examinata ⁊ veritate cognita vxorem vi-
uam cōcremauit ⁊ pro redēptione ſui quatuor caſtra
vidue dedit. Que caſtra ſunt in epatu lunēſi ⁊ vocant
ab inducijs dierū.x.viij.vij.vj. Poſt hūc btūs hēric⁹ q̄
fuit dux bauarie āno dñi milleſimo ſecūdo imperiū ſū
pſit. Qui ſtephano regi vngarie adhuc gētili ſororem
ſuā noie galā in vxore dedit:⁊ tā ipm regē q̄ totā eius
gētē ad fidē cōuertit. Qui ſtephan⁹ tāte religiōis fuit
vt multoꝝ miraculoꝝ glīa de⁹ ipm illuſtrē redderet.
Hic hēric⁹ ⁊ vxor ei⁹ kunegūdis xgines pmāſerūt ⁊ ce
libē vitā ducētes in pace quieuerūt. Huic ſucceſſit cōra-
dus quidā dux francoꝝ qui neptē ſctī henrici duxit in
vxorem. Hui⁹ tpe viſa eſt in celo trabs ignea mire ma
gnitudinis ſuper ſolē iā ad occaſum vergētē currere:⁊
ad terram cadere. Hic quoſdā epos de italia in vincu-
la coniecit. Et qn mediolanēſis archieps de vinculis
fugit ſuburbia mediolani incēdit. Die xo penteceſtes
cū imperator in parua eccla ſec⁹ vrbem coronaret ad
miſſam tā grauia tonitrua fulguraq; fuerunt vt aliqui
mēte exciderēt:aliqui ſpiri exalarent. Bruno xo eps q
miſſam cātabat ⁊ ſecretari⁹ imperatoris cū alijs dixe-
rūt ſe inter miſſaꝝ ſolēnia vidiſſe ſcm̄ ambroſiū im pe
ratori cōminantē. Hui⁹ cōradi tpe.ſ.anno dñi. M.xxv.
comes lupold⁹ vt in quadā chronica dr irā regis me-
tuens cū vxore ſua in ſyluā fugiēs in quodā tugurio la
titabat. In qua ſylua dū ceſar venaret nocte ſuperuiē-
te in eodē tugurio ipm oportuit hoſpitari. Cui hoſpi-
ta pregnās vicinaq; partui decēter vt potuit ſtrauit:⁊
neceſſaria miniſtrauit. Eadē nocte mulier filiū pepe-
rit:⁊ vocē tertio ad ſe venietem ceſar audiuit. Cōrade
hic puer mō pgenit⁹ gener tu⁹ erit. Mane ille ſurgēs
duos armigeros ſibi ſecretarios ad ſe vocauit dicens.
Ite ⁊ puerulam illū de manib⁹ matris violēter auffer
te:⁊ ipm per mediū ſcindentes cor eius mihi portate.
Cōciti illi euntes de gremio matris puerū rapuerunt
Quē vidētes elegātiſſime forme miā cōmoti ipm ſup
quādā arborē ne a feris deuoraret repoſuerūt ⁊ leporē
ſcindētes cor eius ceſari detulerūt. Eodē die dū quidā
dux inde trāſiret ⁊ puerū vagiētem audiret eū ad ſe du
ci fecit. Et dū filiū nō haberet:vxori attulit ⁊ nutriri eū
faciēs a ſe de vxore ſua genitū eſſe finxit ⁊ henricū vo-
cauit. Cū igit tam creuiſſet erat corpore pulcherrim⁹
ore facundus:⁊ oib⁹ gratioſus. Quē ceſar tā decorum
⁊ prudentē vidēs a pre ipm petijt ⁊ in curia ſua mane
re fecit. Sʒ cū videret puerū oibus gratioſum ⁊ ab oi
bus cōmēdari dubitare cepit ne poſt ſe regnaret/⁊ ne
ſit ille quē occidi mādauerat. Volens igit eſſe ſecur⁹
literas manib⁹ ſuis ſcriptas p eū vxori dirigit in hunc
modū. In q̄tū eſt tibi chara vita tua mox vt lrās iſtas
receperis puerū hūc necabis. Dū igit pgēs i quadā ec
cleſia hoſpitat⁹ fuiſſet ⁊ feſſus ſup bācū quieſceret:⁊
burſa in qua erāt litere dependeret ſacerdos curioſita
te ductus burſam aperuit ⁊ lrās ſigillo regio munitas
vidēs:⁊ ipſas ſaluo ſigillo aperuit ⁊ legēs ſcel⁹ abhor
ruit. Et radēs ſubtiliter qđ dicebat iſtū necabis filiam
noſtrā iſti in vxorē dabis. Cūq; regina lrās ſigillo im-
peratoris munitas videret ⁊ de manu imꝑatoris ſcri-
ptas eſſe cognoſceret:cōuocatis principib⁹ celebrauit
nuptias ⁊ filiam eidem in vxorem dedit. Que nuptie
aquiſgrani celebrate ſunt. Cū aūt ceſari a dicētib⁹ nar
raret q̄ ſolenniter fuiſſent filie ſue nuptie celebrate:il
le obſtupefact⁹ a duob⁹ armigeris ⁊ duce ⁊ ſacerdote
veritate cōpta dei ordinationi nō reſiſtēdū eſſe vidit:
⁊ iđ p puero mittēs eū eſſe ſuū generū approbauit/et
poſt ſe in imꝑio regnare inſtituit. In loco aūt vbi puer
hēricus nat⁹ fuit nobile monaſteriuʒ edificatū eſt qđ
vſq; hodie vſania noiatum eſt. H.
Iſte henric⁹ oēs
ioculatores a curia ſua remouit ⁊ q̄ his dari conſueue
rant pauperib⁹ erogabat. Hui⁹ tpe triū ſciſma in eccleſia
fuit vt tres in ſummos pōtifices electi eſſent. A quidam
tandē pbro noie grāno magna illis data pecunia eidē
ceſſerūt ⁊ ipſe papatū obtinuit. At hēric⁹ dū p ſedādo
ſciſmate romā pergeret:grānus ei obuiās aureā coro-
nā ſibi obtulit vt ſibi ppitiū hret. Ille aūt cūcta diſſi-
mulans ſynodo cōuocata grāniū de ſymonia conuicit
⁊ aliū ſubrogauit. In libro tm̄ bonizi quez miſit ad co-
mitiſſam mechtuldim dr q̄ cū pdictus pbr ſimplicita
te duct⁹ pontificatū ſibi p pecuniā acquiſierit vt ſciſma-
ti obuiaret ipſe poſtmodū errorē ſuū cognoſcēs ſeipm
ſuadente imperatore depoſuit. Poſt hunc henricū ter
tius henricus imperat. Hui⁹ tpe bruno in papaʒ eli-
gitur ⁊ leo vocatur. Qui dum ad capeſcendam ſedem
apſlicā romā pergeret audiuit voces angeloꝝ cantu-

tiū. dixit dn̄s. Ego cogito cogitatiões pacis ꝛc. Hic de
multis ſcīs cātus cōpoſuit. Hoc tp̄e per Berēgarium
turbata fuit eccl̄ia q̄ aſſerebat corp⁹ ꝛ ſanguinē xp̄i nō
vere ſed figuratiue eſſe ī altari. Cōtra quē ſcripſit egre
gie lanfrāchus prior beccenſis natione papienſis q̄ fuit
magiſter āſelmi cantuarieñ. Deinde quart⁹ henricus
impat anno. M.lvij. Cui⁹ tp̄e maxime floruit lanfran
chus. Ad cui⁹ eximiā doctrinā cōualuit de burgundia
anſelm⁹ vir poſtmodū multa vĩtute ꝛ ſapīa adornatus
ꝛ ei in prioratu monaſterij Beccēſis ſucceſſit. Sub hoc
tp̄e hierl̄m a ſarracenis capta a fidelibus recupata eſt.
Oſſa bt̄i nicolai apud Barēſem vrbē trāſlata ſunt. De
quo inter cetera legiť q̄ dn̄i in quadā eccl̄ia q̄ ſctā crux
diciť ſubiecta ſctē marie de charitate nōdū bt̄i nicolai
noua hiſtoria cātareť fratres priorē vt eā ſibi cantare
liceret inſtātius exorabāt. Qui nullaten⁹ acquieſcens
dixit incōgruū eſſe morē priſtinū de nouitatib⁹ immu-
tare. Cū adhuc fratres inſtarēt ille indignatus r̄ndit.
Recedite fratres nunq̄ a me licētia cōcedeť: vt noua
cātica imo iocularia quidē in mea eccl̄ia decantētur.
Adueniēte vĩo feſtiuitate eiuſdē fratres cū quadā triſ-
titia matutinarū vigilas pegerūt. Cūq̄ oēs in lectis
ſe recepiſſent: ecce nicolaus viſibilr̄ priori appuit terri
bilis. Quē p capillos a lecto abſtrahēs dormitorij pa-
uimēto colliſit. Incipienſq̄ antiphonā. O paſtor eter-
ne per ſingulas vocū differentias vĩgis quas in manu
tenebat grauiſſimos ict⁹ ſup dorſuz prioris ingeminās
p ordinē moroſe canēdo antiphonā ad finē vſq̄ perdu
xit. Qui cū oēs ſuis clamorib⁹ excitaſſet: ſemiuiu⁹ ad
lectū deportať. Tādē ad ſe rediens ait. Ite ꝛ hiſtoriaȝ
nouā ſcī nicolai amodo decātate. Hoc tp̄e ex molineñ
cenobio. xxj. monachi cū abbate ſuo Roberto ciſtercij
ſolitudinē adeuntes vt ibi regule ſue pfeſſionē diſtri-
ctius obſeruarēt: nouū ordinē ex veteri īſtituerūt. Hil-
debrādus prior Cluniaceñ. fact⁹ papa Gregori⁹ eſt vo-
catus. Hic dū in minorib⁹ cōſtitut⁹ legatiōe fungereť
apud Lugdunū archiep̄m Ebronēſem de ſimonia cō-
uicit miraculoſe. Nā cū ibidē archiep̄s oēs accuſato-
res ſuos corrūperet ꝛ cōuinci nō poſſet: legat⁹ vt Glia
patri ꝛ filio ꝛ ſpūi ſctō diceret impauit: ille glīa patri
ꝛ filio expedite dicebat: ſpūi ſctō vĩo dicere nō poterat:
quippe q̄ in ſpm̄ ſctm̄ peccauerat. Qui pctm̄ ſuū cōfi-
tens mox vt depoſitus eſt clara voce ſpm̄ ſctm̄ noīauit.
Hoc miraculū recitat bonizo in lib. ad comitiſſaȝ me-
cthildim. O. ¶ Mortuo Hērico q̄rto ſpire: ꝛ cū alijs
regibus ſepulto: in ei⁹ epitaphio vĩſus iſte fuit īſcript⁹.
Filius hic/pr hic/auus hic/pauus iacet iſtic. Huic ſuc-
ceſſit Henric⁹ quint⁹ anno dn̄i. M.cvij. Qui papā cū
cardinalib⁹ cepit ꝛ eos dimittēs inueſtiturā ep̄orū et
abbatū p anulū ꝛ baculuȝ paſtoralē accepit. Sub hoc
tp̄e bernardus cū fratrib⁹ ciſterciū ingrediť. In paro-
chia legienſi porca porcellū faciē hoīs habētem enixa
eſt. Pullus galline quadruplex nat⁹ eſt. Lothari⁹ ſuc-
ceſſit hērico cui⁹ tp̄e mulier quedā in Hiſpania mon-
ſtrū bis gemini corporis enixa eſt auerſis vultib⁹ ꝛ cor
porib⁹ ſibi coherēs. Ante quidē effigies erat hoīs inte
gro corporis membrorūq̄ ordine diſtincta retro vĩo fa-
cies canis corporis ꝛ mēbrorū ppietate īegra. ¶ Poſt
huīc regnauit Cōradus āno. M.cxxxvij. Eo tp̄e Hugo
de ſctō victore doctor excellētiſſim⁹ ꝛ in omni ſcientia
ſummus ꝛ religione deuotus obijt. De quo referunt q̄
cū infirmitate vltima laboraret ꝛ nullū cibū retinere
poſſet: corp⁹ tn̄ dn̄icū ſibi dari cū multa iuſtātia poſtu-
labat. Tūc fratres ei⁹ turbatione ſedare volētes ſim-
plicē hoſtiā inſtar corporis dn̄ici ſibi detulerūt. Quod
ille p ſpm̄ recognoſcēs ait. Miſereať veſtri dn̄s fratres
cur me deludere voluiſtis: iſte enim non eſt dn̄s meus
quē deportaſtis. Mox illi ſtupefacti cucurrerūt et ſibi
corpus dn̄icū detulerūt. Sed ille videns q̄ recipere nō
valeret eleuatis in celū manibus ſic orauit. Aſcēdat
filius ad patrē: ꝛ ſpūs ad deū ſuū qui fecit illū. Et inter
hec verba ſpm̄ exalauit: ꝛ corpus dn̄i ibidez diſparuit.
Eugenius abbas ſcī anaſtaſij papa cōſtituiť q̄ ab vrbe
expulſus eo q̄ ſenatores aliū creauerūt gallias venit
ꝛ bernardū ante ſe miſit q̄ viā dn̄i predicabat ꝛ multa
miracula faciebat. Gilbertus porretanus florebat. Fe
dericus nepos conradi impauit anno dn̄i. M.cliiij. Eo
tēpore floruit magiſter Petrus lōbardus ep̄s Pari-
ſienſis q̄ libros ſniarū gloſas pſalterij ꝛ ep̄las Pauli
vtiliter compilauit. P. ¶ Eo tp̄e tres lune in celo viſe
ſunt ꝛ in medio ſignuȝ crucis: nec multo poſt viſi ſunt
tres ſoles. Tūc alexāder in papā canonice eſt electus
contra quem Octauianus Joannes cremenſis tituli
ſancti Caliſti ꝛ Joānes ſtrumenſis ſucceſſiue in papā
eliguntur ꝛ fauore imperatoris cōfulciuntur. Durauit
hoc ſciſma annis. xviij. intra q̄d tp̄s theuthonici qui
apud tuſculanū p imperatore morabantur romanos
apud montem portium inuadunt ꝛ tota nona vſq̄ ad
veſperas occiderūt: vt nunq̄ ex romanis tot milia ſint
occiſi. Licet tempore hannibalis tot occiſi ſint: vt tres
cophinos annulorū quos de digitis pcerum occiſorum
dem Hannibal extrahi fecit carthaginem deſtinaue-
rit. Quorū multi apud ſanctū ſtephanū ꝛ ſanctuȝ lau-
rentium ſepulti ſunt. Et habent hoc epitaphiū. Mille
decem decies ſex decies quoq̄ ſeni. Imperator federi-
cus dū terrā ſanctā viſitaſſet ꝛ in flumine quodaȝ la-
uaretur: ibidē necatus perijt. Vel vt alij aſſerunt equo
ſuo impingente in aquam: cecidit/ ibiq̄ interijt. Huic
ſucceſſit Henricus filius eius āno domini. M.cxc. Eo
tempore tāte pluuie cum tonitruis ꝛ fulminibus ꝛ tē-
peſtatibus facte ſunt quātas nullas meminit hominū
antiquitas. Lapides enim in quantitate ouorum qua-
dranguli mixti cum pluuia de celo cadentes: arbores
vineas ꝛ ſegetes deſtruxerunt: ꝛ multos hoīes occide-
rūt. Coruī quoq̄ ꝛ q̄ plures aues per aera in hac tē-
peſtate volantes viſi ſunt carbones viuos in roſtris
portare et domos incendere. Contra romanam eccle-
ſiam ſemper tyrannidem henricus exercuit et ideo eo
mortuo Innocentius tertius ne frater eius philippus
promoueretur ſe oppoſuit: et ottoni filio ducis Saxo-
nie adheſit et eum aquiſgrani in regem Alemanie co-
ronari fecit. Eo tempore dum plures barones francie
pro liberatione terre ſancte vltra mare pergerent: con
ſtantinopolim ceperunt. His temporibus ordines pre
dicatorum ꝛ minorum fratrum orti ſunt. Innocētius
quartus legatos ad philippum regem Frācorum mi-
ſit: vt terram Albigenſium inuaderet ꝛ hereticos dele
ret. Qui omnes capiens concremari fecit. Deniq̄ In-
nocentius Ottonem imperatorez coronauit: ꝛ vt iura
eccleſie ſeruaret ab eo iuramētum exegit. Qui ſtatim
ipſo die contra iuramentum fecit ꝛ romipetas expolia
ri iuſſit. Unde papa eum excommunicauit: ꝛ ab impe-
rio depoſuit. Eo tempore fuit ſancta elizabeth filia re-
gis Ungarie que fuit vxor Lantgrauij turingie: q̄ inter
alia innumera miracula plures q̄ ſexdecim mortuos
vt ſcribiť ſuſcitauit ꝛ cecū natum illuminauit. De cui⁹
corpe vſq̄ hodie oleū fluere phibeť. Ottone depoſito
federicus henrici filius eligiť et ab honorio coronatur
Leges optimas p libertate eccl̄ie ꝯ̄ hereticos edidit.
Hi ſup oēs diuitijs et gloria abundauit: ſed eis in ſu-
perbia abuſus fuit. Nam tyrannidem cōtra eccleſiam
exercuit: duos Cardinales vinculauit prelatos quos

Grego.ix. ad conciliū cōuocauerat capi fecit: ⁊ ideo ab ipſo excōicat᷑. Deniq̧ Gregori⁹ multis tribulatiōibus preſſus moritur: ⁊ Innocētius.iiij. natiōe ianueñſis: cōciliū apud Lugdunū cōuocās ipm̄ iperatorē depoſuit. Quo depoſito ⁊ defuncto ſedes iperij vſq̧ hodie vacat.

¶ De dedicatione templi. clxxviij. A.

Dedicatio eccleſie inter alias feſtiuitates ab eccleſia celebrat᷑. Et qm̄ duplex eſt eccleſia ſiue tēplū. ſ. materiale ⁊ ſpūale: ideo de hui⁹ tēpli duplicis dedicatione hic breuiter eſt agendū. Circa dedicationē autez tēpli materialis tria vidēda ſūt. Primo quare dedicat᷑ ſiue cōſecrat᷑: ſcdo qualiter ꝯſecrat᷑: tertio ꝑ quos ꝓphanat᷑. Et qꝛ ī tēplo duo ſūt q̄ cōſecrant᷑ ſ. altare ⁊ ipſum tēpluz. Ideo pꝛio vidēdū eſt quare ꝯſecrat᷑ altare: ſcdo quare tēplū. Altare aūt cōſecrat᷑ ad tria. Primo ad ſacramentū dn̄i offerēdum. Geñ.viij. Edificauit Noe altare dn̄o: ⁊ tollēs de cūctis volucrib⁹ ⁊ pecorib⁹ mūdis obtulit ſup altare. Hoc aūt ſacm̄ eſt corp⁹ ⁊ ſanguis xp̄i quē in memoriā paſſiōis dn̄ice immolamus: iuxta qḋ nobis ꝓcepit dicēs. Hoc facite ī meā cōmemorationē. Habem⁹ em̄ triplex memoriale dn̄ice paſſionis. Unū ī ſcripto. ſ. paſſio xp̄i imaginibus figurata: et hoc hꝫ fieri quantū ad viſum. Ipſa em̄ crucifixi imago ⁊ alie imagines in eccl̄ia fiunt ꝓpter rememorationem excitādam deuotionem ⁊ inſtructionem: qꝛ ſunt q̄ſi libri laicoꝝ. Scdm̄ in vbo ſ. paſſio xp̄i predicata: ⁊ hoc hꝫ fieri quantū ad auditū. Tertiū in ſacro. ſ. paſſio in hoc ſacro tā ſignāter expſſa in quo corpus ⁊ ſanguis xp̄i veraciter continetur: et nobis offert᷑. Et hoc memoriale hꝫ fieri quantū ad guſtum. Si ergo affectū noſtrū accendit paſſio xp̄i deſcripta ⁊ ampli⁹ ꝑdicata: multo forti⁹ inflāmare dꝫ in hoc ſacro tam ſignāter expſſa. ¶ Scdo ad nomē dn̄i inuocādū. Geñ.xij. Edificauit Abrahā altare dn̄o q̄ appuit ei ⁊ inuocauit ibi nomē dn̄i. Hec aūt inuocatio ſm̄ apl̄m .j. ad Tim.ij. hꝫ fieri aut per obſecratiōes que fiūt cum adiuratione ꝓ malis remouēdis: aut ꝑ oꝛōnes q̄ fiunt ꝓ bonis impetrādis: aut ꝑ poſtulatiōes que fiunt pro bonis cumulādis: aut ꝑ gratiarū actiōes que fiunt pro bonis habitis cōſeruandis. Inuocatio aūt que fit ſup altare ꝓpꝛie dꝛ miſſa eo ꝙ celeſtis miſſus. ſ. xp̄s a pr̄e mittitur q̄ ipſam hoſtiam cōſecrat: ⁊ per eūdē a nobis patri mittit᷑: vt ꝓ nobis ītercedat. Unā Hugo. Ipſa hoſtia ſacra miſſa vocari pōt: qꝛ trāſmiſſa eſt. Pꝛio a patre nobis per incarnationem. Scdo a nobis patri per paſſionē. Silr̄ in ſacro. Primo a patre nobis ꝑ ſanctificationē qua nobiſcū ee īcipit. Poſtea a nobis patri ꝑ oblationē que ꝓ nobis ītercedit. ¶ Et nota ꝙ miſſa tribus linguis cantat᷑. ſ. greca: hebraica: ⁊ latina ad repꝛeſentādū titulū dn̄ice paſſiōis q̄ ſcript⁹ erat grece: hebraice: ⁊ latine. Itē ad notādū ꝙ ois lingua dꝫ deū laudare q̄ ꝑ hāc triplicē linguā intelligit᷑. Latina autē ſūt euāgelia: ep̄le oꝛōnes: et cantus. Greca aūt ſunt kyrie eleiſon: xp̄e eleiſon: q̄ nouē vicib⁹ cantat᷑ vt ad ſocietatē nouē ordinū angeloꝝ ꝑueniam⁹. Hebraica ſūt alla. amē. ſabaoth: et oſanna tertio ad cātādū eccl̄.xlvij. dedit illi ꝯ inimicos potētiaz ⁊ ſtare fecit ꝯ altare cantores ⁊ ī ſomno eoꝝ fecit dulces modulos. ⁊ dicit modulos in plurali: qꝛ ſm̄ Hugo. de ſctō victo. Tres ſūt ſpēs ſonoꝝ q̄ faciūt tres modulos fit em̄ ſon⁹ pulſu: flatu: et cātu: ad cytharā ꝑtinet pulſ⁹: ad organū flat⁹: ad vocē cāt⁹. Aſſignari pōt hec cōſonātia ſonoꝝ ꝯcoꝛdie moꝝ: ſi referat᷑ ad pulſum cythare manuū oꝑatio: ⁊ ad flatuz organi mētis deuotio: ad cātū vocis ſmonis exhortatio. Et infra. Quid ꝓdeſt dulcedo oris ſine dulcedine coꝛdis. Frāgis vocē frāge ⁊ volūtatē. Seruas cōſonātiam vocū ſerua cōcoꝛdiā moꝝ: vt ꝑ exēplū concoꝛdes ꝓximo ꝑ volūtatē dn̄o: ꝑ obediētiā magro: hoc igit᷑ triplex genus muſicoꝝ refert᷑ ad triplicē dn̄iam officij eccleſie ſicut dꝛ in mitrali de officio. Nā ipm̄ offm̄ eccl̄e conſiſtit in pſalmis: in cātu: ⁊ in lectiōib⁹. Primū igitur genus muſicoꝝ eſt qḋ fit pulſu digitoꝝ: vt in pſalterio ⁊ ſilib⁹. Et ad illud ꝑtinet pſalmodia pſal. Laudate eū in pſalterio ⁊ cythara. Scdm̄ eſt qḋ fit cantus ſicut in voce. Et ad iſtud ꝑtinēt lectiōes. pſal. Pſallite ei in vociferatione. Tertio eſt ꝙ fit flatu ſicut tube. Et ad iſtud ꝑtinet cātus ꝓo. Laudate eū in ſono tube. B.

¶ Tēplū aūt ſeu eccl̄ia ꝯſecratur q̄ntuplici rōne. Primo vt inde diabol⁹ ⁊ ei⁹ ptās expellat᷑ vt refert Greg. ī dialogo ꝙ cū quedā eccl̄ia arrianoꝝ fidelib⁹ reddita cōſecraret᷑: ⁊ reliq̄e ſcti Sebaſtiani ⁊ btē Agathe illuc delate fuiſſent: ppl̄s ibidē cōgregatus porcū ſubito intra ſuos pedes huc illucq̧ diſcurrere ſenſerūt. Qui foꝛes eccl̄ie repetēs a nullo videri potuit: oēſq̧ in admirationē cōmouit. Qḋ idcirco dn̄s oſtēdit vt cūctis pateſieret ꝙ de loco eodē immūdus habitatoꝛ exiret. Sequenti aūt nocte magn⁹ in eiuſdē eccleſie tectis ſtrepitus factus eſt ac ſi in hoc aliq̄s errādo diſcurreret. Secunda nocte iterū grauioꝛ ſonus increuit. Tanto vero terrore tertia inſonuit ac ſi oīs illa eccleſia a fundamētis fuiſſet euerſa. Statimq̧ receſſit: nec ampli⁹ illa antiqui hoſtis inq̄etudo apparuit. Sed ꝑ terroris ſonitū quē fecit innotuit a loco quē diu tenuerat ꝙ coact⁹ exibat. Hec Greg. ¶ Scdo cōſecrat᷑ vt ad eā fugiētes ſaluent᷑. Unā alique eccleſie poſt dedicationē a principib⁹ priuilegiant᷑ vt q̄ ad eā cōfugerint ſaluentur. Unde dicit canō. Reos ſanguinis defendit eccl̄ia ne vitā ꝑdāt ⁊ mēbꝛa. Et ob hoc Iacob in tabernaculū fug. t: ⁊ cornu altaris appꝛehēdit. Tertio cōſecrat᷑ vt ibidē oꝛōnes exaudiant᷑: qḋ ſignatū eſt.iij. Reg.viij. vbi ſalomō dedicato tēplo ait. Quicūq̧ rogauerit ī loco iſto exaudies in loco habitaculi tui in celo: ⁊ cū exaudieris ꝓpitius eris. Adoramus autē in ipſis eccl̄ijs ad oꝛiētē. Qḋ fit triplici ratiōe ſm̄ Damaſcē. lib.iiij. c.v. Pꝛimo vt patriā nr̄am nos reḋrere oſtēdam⁹. Scdo vt ad xp̄m crucifixum reſpiciamus. Tertio vt veniētē iudicē nos expectare monſtremus. Ait em̄ ſic deus paradiſum in edē ad oꝛiētē plātauit. Unā hoīem trāſgreſſum expulē fecit ⁊ ante paradiſum ex occidente habitare fecit. Antiquaz igitur patriā exquirētes ⁊ ad ipm̄ aſpiciētes: deum ad oꝛientē adoram⁹. Sed ⁊ dn̄s crucifixus ad occidētē reſpiciebat: ⁊ ita oramus ad ipm̄ reſpicientes. Et aſſumptus ad oꝛiētem ſurſum ferebatur: ⁊ ita ipſum apoſtoli adorauerūt. Et ita veniet q̄mo viderūt eū euntem in celū. Ipſum igitur expectātes ad oꝛiētē adoram⁹. Hec Damaſ. Quarto cōſecrat᷑ vt ibidē laudes deo ſoluantur. Qḋ quidez fit in ſeptem horis canonicis. ſ. matutinis pꝛia: tertia: ſexta: nona: veſpa ⁊ cōpletoꝛio. Et lꝫ in qualibet hora dici de⁹ eſſet laudandus: tn̄ qꝛ ad hoc infirmitas nr̄a nō ſufficit ordinatū eſt vt his horis ſpecialiter deū laudem⁹ eo ꝙ he hoꝛe ab alijs priuilegiate ſūt ī aliq̄b⁹. Nā ī nocte media qua matutine celebrat᷑ xp̄s nat⁹ ⁊ capt⁹ ⁊ illuſus a iudeis fuit. In hac etiā hora īfernū ſpoliauit. Dicit᷑ em̄ ī mitrali ꝙ ī media nocte infernū ſpoliauit large accipiēdo. ſ. an̄ lucē mane ſurrexit. Hora pꝛia apparuit marie magdalene. In media etiā nocte ad iudiciū vētur⁹ aſſerit᷑. Unā Hieronymus. Reoꝛ inq̄t traditionē apl̄icam ꝑmanſiſſe vt die vigiliarum paſche ante noctis medium dimittere non liceat

pplos

pplos expectātes aduētū xp̄i. Et poſtq̄ aduenerit illō
tp̄s ſecuritate preſumpta feſtū cūctos agere diem. In
hac igit̄ hora laudes deo cantemus: vt ei de eius nati
uitate captione ⁊ patrū liberatione gr̄as agam⁹: ⁊ ei⁹
aduētū ſoliciti expectemus. Addūt̄ etiam matutina-
les laudes: q2 in mane egyptios ī mare ſubmerſit mū
dū creauit ⁊ ſurrexit. In hac ergo hora laudes deo red
dimus ne in mari huius mundi cum egyptijs demer-
gamur: vt pro noſtra creatione ⁊ eius reſurrectione
gratias deo reddamus. In hora prima Chriſtus ad
tēplū maxime cōueniebat: ⁊ pp̄ls ibidē ad eū manica
bat. ſ. ad eū mane feſtinabat: vt dr̄ Lu. xxj. Pilato pre
ſentatus fuit. In hac etiā hora reſurgēs mulierib⁹ pri
mo apparuit. Hec eſt etiā prima hora diei. Iō ergo in
hac hora in eccleſia deo laudes exoluimus vt xp̄ʒ imi-
temur ⁊ ſibi reſurgenti ⁊ apparenti gr̄as agamus ⁊ vt
deo tanq̄ olim principio ipſi⁹ diei primitias ſoluam⁹.
In hora tertia xp̄s linguis iudeoꝝ crucifix⁹ eſt a pila-
to ad colūnā flagellat⁹ eſt: ⁊ adhuc vt dr̄ in hiſtorijs co
lumna vbi ligatus fuit veſtigia cruoris oſēdit: ⁊ hac ea
dem hora ſpūſſanctus miſſus eſt. In ſexta in cruce cla
uis cōfixus eſt: tenebre per vniuerſum mūdū facte ſūt.
vt in morte dn̄i ſui ſol lugens ſe veſtib⁹ nigris cōtege-
ret: ⁊ ne dn̄m crucifigentib⁹ lumē preberet: ⁊ in hac ho
ra in die aſcēſiōis cū diſcipulis diſcubuit. In nona ho
ra xp̄s ſpm̄ emiſit: miles latus eius aperuit cet⁹ ap̄lo-
rum ad orandum cōuenire cōſueuit: ⁊ xp̄s in celū aſcē-
dit. Propter has prerogatiuas deū in his horis lau-
damus. In veſpera xp̄s in cena ſacr̄m corporis et ſan-
guinis inſtituit pedes diſcipuloꝝ lauit de cruce depoſi
tus: in ſepulchro collocatus fuit: diſcipulis in habitu
peregrini ſe manifeſtauit. Pro his oīb⁹ in hac hora
eccl̄ia xp̄o gratias agit. In cōpletorio xp̄s ſanguineas
guttas ſudauit monumēto eius cuſtodia deputata fuit
⁊ ibidem quieuit. reſurgēs pacē diſcipl'is nūtiauit. Et
ꝓ his gratias deo reddim⁹. Has aūt laudes qualr̄ deo
exoluere debeam⁹ dicit Ber. Fratres mei immolātes
hoſtiam laudis iungam⁹ verbis ſenſum: ſenſui affectū
affectui exultationē: exultationi maturitatem: maturi
tati humilitē: humilitati libertatē. Quinto ꝯſecratur
vt ibidē ſacramēta eccl̄iaſtica miniſtrēt̄. Ad ipā eccle
ſia efficit̄ quaſi taberna dei: in qua ſacra ꝯtinent̄ ⁊ mi
niſtrant̄. Quedā eīn miniſtrant̄ ⁊ dant̄ intrātib⁹ vt ba
ptiſmus: q̄dā exeūtib⁹. ſ. extrema vnctio: q̄dā cōmoran
tib⁹: ⁊ hoꝝ q̄dā ſunt miniſtrātes: his dat̄ ordo. Quidā
pugnantes ⁊ hoꝝ quidā pugne ſuccūbūt: his datur pe
nitentia. Quidā inſiſtūt ⁊ his confertur audacia ani-
mi vt roborent̄: ⁊ hoc ꝑ ꝯfirmationē. Dat̄ cibus vt ſu-
ſtentent̄ ⁊ hoc ꝑ euchariſtie ſumptionē fit remotio im
pedimenti ne deficiant̄: ⁊ hoc per matrimoniū cōiūctio
nē. Scd̄o videndū eſt qualr̄ cōſecrat̄: ſʒ primo de altari
ſcd̄o de eccl̄ia. C. ¶ Ad ꝯſecrationē aūt altaris plura
cōcurrūt. Primo eīn quatuor cruces de aq̄ bn̄dicta in
quatuor cornib⁹ altaris cōfigurant̄. Scd̄o ipī ſepties
circuit̄. Tertio aq̄ bn̄dicta cū yſopo ſpecies aſpergitur.
Quarto incēſum in ipſo cremat̄. Quinto criſmate in-
ungit̄. Sexto mūdis pānis op̄it̄. Hec aūt repn̄tāt ea q̄
debēt hr̄e illi q̄ ad altare accedūt. Debēt eīn p̄io habe
re charitatē quadruplicē ꝑ crucē acq̄ſitā: vt. ſ. diligant
deū ſeipſos amicos ⁊ inimicos. Et hec ſignāt quatuor
cruces in quatuor cornibus altaris facte. Et de his q̄-
tuor cornibus charitatis dr̄ in geneſi. xxviij. Dilatabe-
ris ad orientē ⁊ occidentē: ſeptētrionē ⁊ meridiē. Uel
ideo quatuor cruces in quatuor cornibus fiūt ad ſigni
ficandū q̄ xp̄s per crucē quatuor mūdi partes ſalua-
uit. Uel idem ad ſignificandū q̄ crucē dn̄i quatuor mo

dis debemus portare. ſ. in corde ꝑ meditationē: in ore
per confeſſionē. in corpore ꝑ mortificationē: in facie ꝑ
aſſiduā impreſſionē. Secundo debēt habere curā ⁊ vi-
gilantiā qđ ſignificat̄ ꝑ circuitus. Unde tūc cantat̄
inuenerūt me vigiles ⁊c. Debēt eīn ſollicite vigilare ſu
per gregē ſuū. Ad negligētiā p̄lati ponit gilbertus in-
ter ridiculoſa dicens. Ridiculoſa an magis periculoſa
res eſt ſpiculator cecus: precurſor claudus: negligens
prelat⁹: doctor neſcius: preco mut⁹. Uel ꝑ ſeptē circūi-
tus circa altare ſignificant̄ ſeptē meditationes ⁊ cōſi-
derationes quas circa ſeptēplicē virtutē humilitatis
xp̄i habere debemus ⁊ per ipſas frequēter circumire.
Prima virtus eſt q̄ cum diues eſſet factus eſt paup.
Secūda q̄ in preſepio poſitus. Tertia q̄ parentibus
ſubdit⁹. Quarta q̄ ſub manu ſerui caput inclinauit.
Quinta q̄ diſcipulū furē ⁊ ꝓditorē ſuſtinuit. Sexta q̄
ante iniquū iudicē māſuet⁹ tacuit. Septima q̄ ꝓ cru-
cifixoribus clemēter orauit. Uel ꝑ ſeptē illos circūitus
ſignificātur ſeptem vie xp̄i. Prima fuit de celo in vte-
rū: ſecūda de vtero in preſepium. tertia de preſepio in
mūdum. quarta de mūdo in patibulū. quinta de pati-
bulo in ſepulchrum. ſexta de ſepulchro in limbū. ſepti-
ma de limbo reſurgēs in celū. Tertio debēt habere do-
minice paſſionis memoriā qđ ſignificat̄ per aſperſio-
nē aque. Septem enim aque aſperſiones ſunt ſeptem
ſanguinis xp̄i effuſiones. Quarū prima fluxit in circū
ciſione. ſecunda in oratione. tertia in corporis flagella
tione. quarta in capitis coronatione. quinta in manuū
perforatione: ſexta in pedum affixione: ſeptima in late
ris apertione. He aūt ſanguinis aſperſiones facte fue-
runt cum yſopo humilitatis ⁊ ineſtimabilis charita-
tis: yſopus eīn eſt herba humilis ⁊ callida: vel ideo ſe-
pties aſpergit̄ ad ſignificandū q̄ in baptiſmo ſeptē do
na ſpūſſancti dant̄. Quarto debēt hr̄e orōnē feruētē et
deuotā qđ ſignificat̄ per cōcremationē thuris. Thus
eīn hʒ virtutē aſcendēdi ex fumi leuitate: conſolidādi
ex ſua qualitate: cōſtringendi ex ꝯglutinoſitate: cōfor-
tandi ex aromaticitate. Sic oratio aſcendit in dei me-
moriam aīam ꝯſolidat quātū ad culpā preteritā ipe-
trādo medelam conſtringit quātū ad futurā impetrā-
do cautelam: confortat quātū ad preſentē impetrādo
tutelam. Uel poteſt dici q̄ deuota oratio ꝑ thus ſignifi
cat̄: q2 hʒ ad deum aſcendere. Eccl'i. xxxv. Oro humili-
antis ſe nubes penetrat. Odorē deo reddere. Apoc. v.
Hn̄tes ſinguli citharas ⁊ phialas aureas plenas odo
ramētoꝝ ⁊c. Ex corde inflāmato ꝓcedere. Apoca. viij.
Data ſunt ei incēſa multa ⁊c. Et infra. Accepit angel⁹
thuribulū ⁊ impleuit illud de igne al. ⁊c. Quinto de-
bent habere nitorē conſciētie: ⁊ odorē bone fame qđ ſi
gnificat̄ per criſma qđ cōficitur ex oleo ⁊ balſamo. De
bent eīn habere puram cōſciētiā vt poſſint dicere cum
apoſtolo. Gloria noſtra hec eſt teſtimonium conſciētie
noſtre. Bonam famā. Unde. j. Timo. iij. Oportet illū
teſtimonium habere bonū ab his qui foris ſunt. Chry
ſoſt. Clerici nullam debent habere maculam: nec in ver
bo nec in cogitatione: nec in facto: nec in opinione: q2
ipſi ſunt pulchritudo ⁊ virtus eccleſie ⁊ ſi mali fuerint
totam deturpant eccleſiam. Sexto debēt habere mun
ditiā operationis bone: qđ ſignificatur per pannos al
bos ⁊ mundos quibus altare operitur. Uſus eīn veſti
mentoꝝ inuentus eſt ad tegendū: calefaciendum ⁊ or-
nandum. Sic bona opa tegūt aīe nuditatē. Apoc. iij.
Ueſtimētis albis induaris vt nō appareat cōfuſio nu-
ditatis tue. Ornāt aīam ad honeſtatem. Rom. xiij. In
duamur arma lucis ⁊c. Calefaciunt inflāmādo ad cha
ritatē. Job. xxxvij. Nōne veſtimēta tua cādida ſunt ⁊c.

Modicū eñ valeret accedenti ad altare ſi haberet di=
gnitatē ſummã ⁊ vitã infimã. Berñ. Monſtruoſa res
eſt ſedes prima ⁊ vita ima. gradus ſupremus ⁊ ſtatus
infimus: vultus grauis. actus leuis: ſermo mult⁹: fru
ctus null⁹: ingens autoritas ⁊ animi ineſtimabilitas
ꝺ. ¶ Sc̄ḋo vidēdū eſt qualr eccl'ia cōſecrat̄ ⁊ ad hoc
plura cōcurrūt. Ep̄s eñ ipſam eccl'iam ter circumit: ⁊
qualibet vice veniens ad ianuam percutit baculo pa=
ſtorali dicēs. Aperite portas principes veſtras ⁊c. In
terius ⁊ exterius aqua benedicta ipſa eccleſia irriga=
tur. In pauimento fit crux de cinere ⁊ ſabulo ex tranſ=
uerſo angulo orientis vſq ad angulū occidētis ⁊ ibi li
teris grecis ⁊ latinis ſcribit̄ alphabetum. In parieti=
bus eccleſie cruces depignūt̄ ⁊ ipſe cruces illuminãt̄
et a chriſmate inungunt̄. Primū ergo. ſ. triplex circui=
tus ſignat triplicem circumitū quē fecit xp̄us ꝑpter
ipſius eccleſie ſanctificationē. Primus fuit ꝙ de celo
venit in mundum: ſecundus qḋ de mundo deſcendit
ad limbum: tertius quod de limbo redīēs ⁊ reſurgēs
aſcendit in celum. Uel triplex circumitus fit ad oſten=
dendum quod illa eccleſia conſecratur ad honorē tri=
nitatis. Uel triplex circuitus ſignat triplicē ſtatum ſal
uandoꝝ de eccl'ia qui ſunt virgines: continentes ⁊ con
iugati. Hec etiã deſignantur in diſpoſitione materialis
eccleſie ſicut oſtendit Richardus de ſancto victore. nã
ſanctuarium ſignat ordinē virginū: chorus ordinē cō=
tinentium. corpus ordinem coniugatoꝝ. Strictius eſt
ſanctuarium quã chorus: ⁊ chorus ꝙ corp⁹: q2 paucio
res ſunt virgines ꝙ cōtinentes: ⁊ continētes ꝙ coniu
gati. Sanctioꝛ eſt etiam locus ſanctuarij: ꝙ chorus: ⁊
chorus ꝙ corpus: q2 dignioꝛ eſt ordo virginū ꝙ conti=
nentium: ⁊ continentium ꝙ coniugatorum. Hec Ri=
chardus. Secundum ſcilicet trina ad oſtiuꝫ percuſſio:
ſignat triplex ius quod habet xp̄s in eccleſia quare ſi=
bi debet aperiri. Eſt enim ſua creatione: redemptione
⁊ glorificationis promiſſione. De hoc triplici iure di=
cit Anſelmus. Certe domine: q2 me feciſti debeo amo
ri tuo meipſum totum: quia me redemiſti debeo amo
ri tuo meipſum totum: q2 tanta promittis debeo me=
ipſum totum. imo tantum debeo amori tuo pluſꝙ me
ipſum quantum tu es maioꝛ meipſo pro quo dediſti te
ipſum: ⁊ cui ꝓmittis teipſum. Trina autem ꝓclama=
tio. Attollite portas principes veſtras: ſignificat tri=
nam eius potentiam: ſcꝫ in celo: in mūdo ⁊ in inferno
Tertio interius ⁊ exterius aqua benedicta aſpergitur
quod fit triplici de cauſa. Primo propter demonis ex
pulſionem. Aqua eñ benedicta habet virtutē propriã
expellendi ipſum diabolū. Unde in exorciſmo aque di
citur. Ut ſis aqua exorciſata ad effugandam omnē po
teſtatem inimici: ⁊ ipſum inimicum eradicare ⁊c. Iſta
autem aqua benedicta fit ex quatuoꝛ rebus. ſ. ex aqua
vino: ſale ⁊ cinere: q2 veꝫ quatuoꝛ ſunt que maxime ini
micum expellunt. ſ. lachrymarum effuſio q̄ per aquaꝫ
ſpiritualis exultatio. que per vinum: matura diſcretio
que per ſal et profunda humiliatio que per cinerē deſi
gnatur. Secundo propter ipſius eccleſie expiationem
Omnia enim propter peccatum corrupta ſunt ⁊ feda
ta. ⁊ ideo locus ipſe aqua benedicta aſpergit̄ vt ab oī
feditate ⁊ immundicia liberetur: purgetur ⁊ expietur.
Hinc eſt etiam quod in lege omnia pene per aquam
mundabantur. Tertio propter omnem remouendam
maledictionem. Terra enim a principio cum fructu
ſuo maledictionem accepit: ex eo quod ex eius fructu
deceptio facta fuit: aqua vero nulli maledictioni ſub=
iacuit. Hinc eſt qḋ dn̄s comedit piſcē: ſed nō legitur co
mediſſe carnē noiati niſi forte de agno paſchali ꝑpter
preceptū legis in exēplo. ſ. abſtinendi aliquādo a lici=
tis ⁊ aliquãdo eadē comedendi. Ut ergo omnis male
dictio remoueatur ⁊ benedictio introducat̄: ideo aqua
benedicta aſpergitur. Quarto in pauimento alphabe
tum ſcribit̄: qḋ quidē repreſentat coniunctionē vtriuſ=
q populi. ſ. gentilis ⁊ iudei vel paginam vtriuſq teſta
menti vel articulos noſtre fidei. Illud eñ alphabetuꝫ
ex literis grecis ⁊ latinis in cruce factis repñtat vnio=
nem in fide populi gentilis ⁊ iudei per crucem xp̄i fa=
ctam. Unde ⁊ illa crux ex tranſuerſo angulo orientis
vſq ad angulum occidentis ducitur ad ſignificanduꝫ
ꝙ ille qui prius erat dexter factus eſt ſiniſter: ⁊ q̄ erat i
capite factus eſt in cauda ⁊ econuerſo. Secundo repre
ſentat paginam vtriuſq teſtamenti qḋ per cruceꝫ xp̄i
adimpletum eſt. Unde moriens dixit. Conſummatuꝫ
eſt. Et crux ex tranſuerſo ducitur. q2 vnum teſtamētuꝫ
in alio continetur. Quia rota erat in rota. Tertio rep
ſentat articulos fidei. Eccleſie eñ pauimētum eſt no=
ſtre fidei fundamentum: elemēta que inſcribunt̄ ſunt
articuli fidei quibus rudes ⁊ neophiti de vtroq popu=
lo in eccleſia erudiunt̄ qui ſe puluerem ⁊ cinerē repu=
tare debent: iuxta illud qḋ dicit Abrahã Geneſis. xviij.
Loqnar ad dn̄m meum cum ſim puluis ⁊ cinis. Quar
to cruces in eccleſia depinguntur quod ſiquidē fit tri=
plici rōne. Primo propter demonū terrorem: vt. ſ. de=
mones q̄ inde expulſi ſunt videntes ſignum crucis ter
reantur ⁊ illuc ingredi nō preſumant. Timent eñ dia=
boli valde ſignum crucis. Unde Joannes Chryſoſto.
Ubicunq demones ſignum dominicum viderint fu=
giunt timentes baculum quo plagam acceperunt. Se
cundo propter triumphi oſtenſionem. Cruces eñ ſunt
vexilla Chriſti ⁊ ſigna eius triumphi. Unde vt oſtēda
tur quod locus ille Chriſti dominio ſubiugatus eſt: iō
ibidem cruces depingūtur. Nam ⁊ apud imperialem
magnificentiam obſeruatur: vt quando aliqua ciuitas
ei traditur imperiale vexillum in ea erigitur. In hui⁹
figuratione dicitur Geneſis. xxviij. quod iacob lapideꝫ
quem ſuppoſuerat capiti ſuo erexit in titulum: videli
cet in titulum preconialem: memorialem ⁊ triumpha
lem. Tertio propter apoſtolorum repreſentationem.
Nam illa duodecim luminaria ante cruces poſita ſi=
gnificāt duodecim apoſtolos qui per fideꝫ crucifixi to
tum mundum illuminauerunt. Hec igitur cruces illu=
minantur et chriſmate inunguntur: quoniam et apo=
ſtoli fide paſſionis Chriſti totum mundum illumina=
uerunt: ad cognitionem inflammauerunt ad amorem
vnxerunt ad conſcientie nitorem quod per oleum ⁊ ad
bone vite odorem: quod per balſamum intelligitur.
E. ¶ De tertio ſcilicet per quos prophanatur ſciendū
quod ipſam domum dei per tres prophanataꝫ legim⁹
ſcilicet per Roboam: per nabuzardam: ⁊ per Antio=
chum. Jeroboam eñ ſicut legitur. iij. Regum. x. Duos
vitulos fecit ponens vnum in dan ⁊ alium in bethel: q̄
dicitur domus dei: ⁊ hoc propter auaritiã fecit. ne ſci=
cet regnum ad Roboam rediret. Per hoc ſignificatur
ꝙ auaritia clericoꝝ multum eccleſiam dei cōtaminat
que in ipſis clericis multū regnat. Hiere. viij. A mini
mo vſq ad maximū oēs auaritiam ſequunt̄. Ber. quē
dabis mihi de numero ꝓlatoꝝ qui nō magis inuigilet
ſubditoꝝ euacuandis marſupijs ꝙ vitiis extirpandis.
Uituli ſunt ne poluti quos in bethel. i. in domo dei po
nūt. Eccl'ia etiã per Jeroboã ꝓphanat̄ ſi ex auaritia
vſurarioꝝ vel raptoꝝ edificat̄. Un̄ legitur ꝙ cū quidã
vſurarius eccleſiam quãdã de vſuris ⁊ rapinis cōſtru=
xiſſet ep̄m ad ei⁹ dedicationē multis precib⁹ inuitauit.
Cū igit̄ ep̄s cū ſuo clero officium cōſecrationis ageret

vidit poſt altare diabolũ ſtantem in cathedra in habitu ep̃ali. Qui dixit ep̃o. Quare eccleſiam meã cõſecras. Ceſſa iam quia ad me iuriſdictio ei⁹ pertinet: quia de vſuris ⁊ rapinis edeficata eſt. Cum ergo ep̃s inde cum clericis territus fugeret diabolus continuo ipſam eccleſiam cum grãdi ſtrepitu deſtruxit. Nabuzardam ſicut legitur in .iiij. Reg. xxv. domum dei combuſſit. Nabuzardam autem princeps coquorum ſignificat illos qui gule ⁊ luxurie dediti ſunt qui de ventre ſuo deum ſuum fecerunt ſecundum quod dicit apoſtolus. Quorum deus venter eſt ⁊c. Qualiter autem venter deus dicatur oſtẽdit Hugo de ſancto victore in ſuo clauſtrali dicens. Solent diis tẽpla conſtrui: altaria erigi: miniſtri ad ſeruiendũ ordinari: immolari pecudes: thura concremari. Deo ſiquidem ventri templum eſt coquina: altare mẽſa: miniſtri coqui: immolare pecudes carnes cocte: fumus incenſorum odor ſaporũ. Rex Antiochus qui fuit ſuperbiſſimus ⁊ ambitioſus domum dei polluit et prophanauit: ſicut legitur .j. Mach. j. Per quem ſignificatur ꝙ ſuperbia ⁊ ambitio que vigent in clericis qui nõ appetunt prodeſſe: ſed tantum preeſſe multum eccleſiam dei contaminant. De quo: ſ. ſuperba ambitione ſic dicit Bernar. Honorati incedunt de bonis domini: qui tamen domino honorem non deferunt. Inde hic quem quotidie vides meretricius nitor: hiſtrionicus habitus: regius apparatus. Inde aurum in frenis ⁊ ſellis ⁊ calcaribus: et plus calcaria ꝙ altaria fulgent. Et ſicut per tres prophanata extitit: ita per alios tres dedicata et conſecrata fuit. Dedicationem enim primo fecit Moyſes: ſecundo Salomon: tertio Iudas machabeus. Per quod inſinuat ꝙ in dedicatione eccleſie debemus habere humilitatẽ que fuit in Moyſe ſapientiam et diſcretionem que fuerunt in Salomone: vere ꝯfeſſionẽ fidei que fuit in iuda. F.

¶ Secundo videndum eſt de conſecratione ſiue dedicatione templi ſpiritualis: quod templum ſumus nos ſcilicet congregatio omnium fidelium quod conſtruitur ex lapidibus viuis. j. Petri. ij. Tanꝙ lapides viui ſuperedificati ⁊c. Ex lapidibus politis. Unde cantatur. Tunſionibus preſſuris expoliti lapides ⁊c. Ex lapidibus quadris. Quatuor enim latera lapidis ſpiritualis ſunt fides: ſpes: charitas: et operatio que equalia ſunt: quia vt dicit Grego. quantum credis tantum ſperas: quantum credis ⁊ ſperas: tantum diligis quãtum credis ſperas et diligis tantum operaris. In hoc quidem templo altare eſt cor noſtrum ſuper quod altare tria debent deo offerri. Primũ eſt ignis dilectionis perpetue Leuit. vj. Ignis ſcilicet dilectionis erit perpetuus et nunꝙ deficiet in altari: ſcilicet cordis. Secundum eſt incenſum orationis odorifere. j. Paralipo. vj. Aaron et filij eius adolebunt incenſum ſuper altare holocauſtomatis et thimiamatis. Tertium eſt ſacrificium iuſtitie: quod ſacrificium conſiſtit in oblatione penitentie ⁊ in holocauſto dilectionis perfecte ⁊ in vitulo carnis mortificate. De his pſalmi. Tunc acceptabis ſacrificium iuſtitie oblationes et holocauſta tunc imponent ſuper altare tuum vitulos. Templum autem ſpirituale quod ſumus nos ad ſimilitudĩe templi materialis conſecratur. Primo enim ſummus põtifex: ſcilicet Chriſtus oſtium cordis clauſuz inueniẽs ter circuit dum peccatuz oris, cordis, ⁊ operis ad memoriam eius reducit. De hoc triplici circuitu dicitur Eſa. xxiij. cap. Sume citharam quo ad primum circui ciuitatem cordis: ſcilicet quo ad ſecundum meretrix obliuioni tradita quo ad tertiũ. Secundo ipſum oſtiũ cordis clauſum ter percutit vt ſibi aperiatur. Percutit enim ipſum cor ictu beneficij conſilij et flagelli. De qua triplici percuſſione dicitur Prouerbior. j. Quãtum ad malos extendi manum meam ⁊c. Hoc quantum ad collata beneficia. Deſpexiſtis omne conſilium meum: hoc quantum ad inſpirata cõſilia. Et increpationes meas neglexiſtis: hoc quantũ ad illata flagella. Uel ter percutit dum rationalem monet ad peccati cognitionem: concupiſcibilem ad dolorem: iraſcibilez ad peccati vindictam, et ad ipſius deteſtationem. Tertio ipſum templum ſpirituale ter aqua intus ex extra debet irrigari. Hec autem trina irrigatio eſt trina lachrymarum interiorum vel aliquando exteriorum effuſio. Mens enim ſancti viri vt dicit Gregorius. Dolore afficitur conſiderando vbi fuit: vbi erit: vbi eſt: ⁊ vbi non eſt. Ubi fuit inquit in peccato: vbi erit in iudicio: vbi eſt in miſeria: vbi non eſt in gloria. Quando ergo interiores vel exteriores lachrymas fundit conſiderãdo: ſcilicet quia fuit in peccato: ⁊ de ip̃o rationem reddet in iudicio: tunc iſtud templuz iam ſemel aqua aſpergitur. Quando autem pro miſeria in qua eſt ad fletuz compungitur: tunc ſecundo aqua irrigatur: quando pro gloria in qua non eſt lachrymas fundit: tunc tertiam aſpergit. Huic autem aque admiſcentur vinum ſal et cineres: quia cum his lachrymis debemus bibere vinum ſpiritualis exultatiõis: ſal mature diſcretionis: ⁊ cineres profunde humiliationis. Uel per vinum limphatum intelligitur humilitas Chriſti quam habuit in carnis ſuſceptione. Uinum enim limphatum eſt verbum humanatum: per ſal intelligitur ſanctitas ſue vite que eſt omnibus condimentũ religionis. Per cinerem intelligitur eius paſſio. His igitur tribus cor noſtrum debemus aſpergere: ſcilicet beneficio incarnationis per quod prouocemus ad humilitatem exẽplo ſue conuerſationis per quod informetur ad ſanctitatem et memoriam paſſionis per quod incitemur ad charitatem. Quarto ſcribitur in hoc tẽplo cordis ſpirituale alphabetum ſiue ſpiritualis ſcriptura. Hec autem ſcriptura que ibi ſcribitur triplex eſt. ſ. dictamina faciendorum: teſtimonia diuinorum beneficiorum: accuſatio propriorum delictoruz. De his tribus Rom. ij. Cum enim gentes que legem non habent naturaliter ea que legis ſunt faciunt: eiuſmodi legem non habentes: ipſi ſibi ſunt lex qui oſtendunt opus legis ſcriptuz in cordibus ſuis. Ecce primum teſtimonium reddente illis conſcientia ipſorum. Ecce ſecundum. Et inter ſe inuicem cogitationum accuſantium vel etiam defendentium. Ecce tertium. Quinto debent pingi cruces: id eſt aſſumi penitentie auſteritates quequidẽ debent vngi ⁊ igne illuſtrari quia non ſolum ferende ſunt patienter: ſed etiam libenter qđ ſignificatur per ignem. Unde Bernar. Qui moratur in timorem crucem xp̃i portat patienter: qui proficit in ſpe portat libenter: ſed qui conſummatur in charitate amplectitur iam ardẽter. Item multi vident cruces noſtras ſed non vident vnctiones noſtras. Qui ergo in ſe hec habebit vere tẽplum ad honorem dei dedicatuz erit dignus plane in quo Chriſtus habitet per gratiaz vt tandem in eo habitare dignetur per gloriam qđ ipſe nobis preſtare dignetur: qui viuit ⁊ regnat deus Per omnia ſecula ſeculorum. Amen.

¶ Explicit Legenda aurea ſiue Lombardica hiſtorica Iacobi de voragine ordinis Predicatorum Epiſcopi Ianuenſis.

¶ Sequuntur quedam legende a qui-
buſdam alijs ſuperaddite.

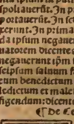
¶ De dñica in ramiſpalmarum. clxxix.

Hodie ſctã mater eccl'ia duas ꝓ-
ceſſiones ſolẽniter recolit. Pri-
ma fuit qua Judei a mõte oliueti vſq;
in Hieruſalẽ cũ ramiſpalmarũ ⁊ oli-
uarũ: ⁊ cũ magnis cãticis xp̃m aſſo-
ciauerũt. Et iſta ꝓceſſio fuit magne
reuerentie ⁊ honoris. Et hãc repñſen-
tat eccleſia in hodierno euãgelio. Se
cunda ꝓceſſio fuit qua Judei xp̃m ab
hierl'm in mõtẽ Caluarie cũ magnis
opprobrijs ⁊ irriſionib' deduxerũt: et
iſta fuit ignominie magne ⁊ doloris: ⁊ hãc repñtat ec-
cleſia in euãgelio paſſiõis hodierno. Circa primã pro-
ceſſionẽ quatuor ſunt vidẽda. Primo a qb' iſta ꝓceſſio
ſit facta: qꝛ nõ eſt facta a magnis aut diuitib': ſꝫ a pue-
ris ⁊ pauperib': vñ dr̃ ĩ euãgelio hodierno. Plurima
aũt turba ſtrauerũt veſtimenta in via. Qñ eñi pueri ⁊
pauperes xp̃m ꝓceſſionaliter deducebãt phariſei ⁊ prin
cipes xp̃i mortẽ tractabãt. Simplices eñi ⁊ pauperes
xp̃o adherebãt vñ xp̃s de oĩb' diuitib' vnũ ſolũ. ſ. Za-
cheũ habuit amicũ. vñ Luce. xix. Chriſt' de oĩb' potẽ-
tib' vnũ ſolũ. ſ. cẽturionẽ habuit vñ Mat. viij. de oĩb'
ſapientib' vnũ ſolũ. ſ. nicodemũ habuit Joan. iij. vñ. j.
Corin. j. Videte vocationẽ veſtrã fratres qꝛ non multi
ſapiẽtes ſꝫ carnẽ: nõ multi potẽtes: nõ multi nobiles
ſed q̃ ſtulti ſunt mũdi elegit dñs vt cõfundãt ſapiẽtes.
Scdõ videndũ eſt quare xp̃s vadens ad mortẽ tm̃ ho-
norẽ recipe voluit: cũ alios honores regũ reſpuit vt dr̃
Joã. vj. Hic dicẽdũ ꝙ xp̃s hoc iõ fecit: qꝛ ille q̃ cõſtitu-
tus eſt in honorib' magnis debet habere mortis me-
moriã vt nõ ſuperbiat. Si aũt q̃s habet magnas diui-
tias cogitet ꝙ vadit ad mortẽ ⁊ ꝙ de oĩb' ſuis diuitijs
nihil niſi vile ſudariũ ſecum portabit. Vñ dicebat Job
xvij. Qui fui magn' ſaccũ cõſui ſup cutẽ meã ⁊ operui
cinere carnẽ meã. Itẽꝫ eiuſdẽ. j. Nud' egreſſus ſum de
vtero matris mee nudus reuertar illuc. Si quis eſt in
magnis honorib' cõſtitutus cogitet: qꝛ vadit ad mor-
tem vbi ſi erat in gradu ſupremo ponit̃ in loco infimo
qꝛ ſub terra. Si ſuper alios aſcẽderit dominãdo ſerpẽ
tes ⁊ beſtie ſup foueã eius aſcẽdent cõculcando eũ: iõ
Eccli. x. dr̃. Cũ morit̃ homo hereditabit ſerpentes be-
ſtias ⁊ vermes. Item cũ aliquis nutrit corpus ſuũ di-
uerſis delitijs: diuerſis coloribus ipm ornando volu-
ptates carnis exercẽdo cogitet: qꝛ vadit ad mortẽ vbi
vermes corpus ſuũ delicate nutritũ comedẽt ⁊ lacera
bunt. Job. xxvij. Viſcera eius plena ſunt adipe et me-
dullis: oſſa illius plena irrigantur ⁊ tñ in puluere dor-
mient ⁊ vermes operiẽt eos. Hugo de ſctõ victo. in li.
de clauſtro aĩe ſic ait. Cur carnẽ tuã precioſis reb' im-
pinguas: quã poſt paucos dies vermes comeſturi ſunt
in ſepulchro ⁊ aĩam tuã precioſis operib' nõ adornas:
que deo ⁊ angelis ſuis preſentanda eſt in iudicio. Cur
aĩam tuã vilipendis ⁊ ei carnem ꝑponis ancillã dñari
⁊ dominã ancillari magna abuſio eſt. Tertio videndũ
eſt quare xp̃s tanto honore ſibi impenſo voluit lachry
mas emittere. Dicit eñi Luc. xix. Chriſtus cũ veniſſet
hierl'm cũ tanto honore fleuit ſuper eam. In hoc ipſe
voluit oſtẽdere ꝙ gaudia ⁊ honores huius ſcl'i lachry
mis ⁊ dolorib' ſunt ꝑmixta. In celo oĩa ſunt pura. In
mũdo omnia mixta. In inferno ſunt feculenta. Vnde
Aug. in lib. de trini. in ꝑſona chriſti dicit. Quid eſt illõ
ero illorũ deus niſi ero oĩa quecũq; deſiderãtur. ſ. vita:
ſalus: victus: copia: gloria: honor ⁊ pax. Iſta ĩ celo oĩa
ſunt pura: in mũdo mixta in inferno feculenta. Videa-
mus per ordinẽ: vita in celo eſt pura: qꝛ ibi eſt ſine ti-
more prout eſt in mundo eſt mixta: qꝛ ibi eſt vita cum
morte prout eſt in inferno eſt feculenta ⁊ corrupta: qꝛ
ibi eſt mors ſine vita. Salus prout eſt in celo eſt pura:
qꝛ ibi eſt ſalus ſine egritudine: ꝓut eſt ĩ mũdo eſt mix-
ta: qꝛ ibi eſt ſalus ⁊ egritudo prout eſt in inferno fecu-
lenta ⁊ corrupta: qꝛ ibi eſt ſola egritudo ſine ſanitate.
Victus. i. ſatietas ꝓut eſt in celo eſt pura: qꝛ ibi eſt ſa-
tietas ſine eſurie prout eſt in mũdo eſt mixta qꝛ eſt ſa-
tietas ⁊ eſuries: ꝓut eſt in inferno eſt feculenta ⁊ cor-
rupta: qꝛ ibi eſt ſumma eſuries ſine ſatietate. Copia id
eſt diuitie ꝓut ſunt in celo ſunt pure: qꝛ ibi ſunt diuitie
ſine paupertate: prout ſunt in mũdo ſunt mixte: qꝛ ibi
ſunt diuitie ⁊ paupertates: ꝓut in inferno ſunt feculẽ-
ta ⁊ corrupta: qꝛ ibi eſt ſumma paupertas ſine diuitijs.
Gloria. i. pulchritudo: ꝓut eſt in celo eſt pulchra: quia
ibi eſt pulchritudo ſine deformitate ꝓut eſt in mundo
eſt mixta: qꝛ ibi eſt pulchritudo cũ deformitate ꝓut eſt
in inferno eſt feculẽta ⁊ corrupta: qꝛ ibi eſt deformitas
ſine pulchritudine. Honor prout eſt in celo eſt purus:
qꝛ ibi eſt honor ſine indignitate ſed ꝓut eſt in mundo
eſt mixtus: quia ibi eſt honor cum indignitate: prout
eſt in inferno eſt feculẽtus ⁊ corruptus: quia ibi eſt de-
decus ſine honore. Pax prout eſt in celo eſt pura: quia
eſt pax ſine ꝑturbatione: prout eſt in mundo eſt mixta:
qꝛ ibi eſt pax cũ perturbatione: prout eſt in inferno eſt
feculenta ⁊ corrupta: quia ibi eſt continua perturbatio
ſine pace: omnia bona prout ſunt in celo ſunt puriſſi-
ma: quia ibi ſunt omnia bona ſine malo: ſed vt ſunt in
mũdo ſunt mixta: quia ibi ſunt multa bona permixta
malis: ꝓut vero ſunt in inferno ſunt feculenta ⁊ corru
pta: qꝛ ibi ſunt oĩa mala ſine commixtione alicuius
boni. Iſta oĩa dicit ꝓpheta Dauid. Calix in manu dñi
vini meri plenus mixto. Et inclinauit ex hoc in hoc.
Veruntamen fex eius non eſt exinanita bibent ex eo
omnes peccatores terre. Ex his verbis habetur ꝙ de'
habet tres calices: vnus eſt plenus vino mero. In iſto
bibunt oẽs in celo. Iſte enim calix plenus eſt vita: ſa-
nitate: copia: diuitijs: honore ⁊c. Ali' calix eſt plenus
ex mixto: ⁊ de illo bibunt hoĩes in mundo: qꝛ calix iſte
plenus eſt ſanitate cum egritudine ſatietate cũ eſurie:
diuitijs cum paupertate ⁊c. Tertius calix eſt plenus
fece. ⁊ de iſto bibunt damnati in inferno. Et iſte eſt ple
nus egritudine: morte: paupertate ⁊ deformitate ⁊ oĩ-
bus alijs. Quarto videndũ eſt quare xp̃s noluerit ſe-
dere ſuper equũ ſed ſuper aſinam: hoc ideo fecit: qꝛ nõ
ſedet in cordibus ſuperborum ſed humilium ⁊ mãſue
torum. Chriſoſto. Non ſedit xp̃s in curru aureo purpu
ra fulgẽs nec aſcendit ſup feruidum equum diſcordie
amatorẽ ſed ſuper aſinam trãquillitatis ⁊ pacis ami-
cam. Per equũ ſuperbus: per aſinũ humilis deſigna-
tur. Nã equus ſi tangit̃ recalcitrat. Aſin' vero in mã-
ſuetudine moratur. Sic ſupbi ſi reprehẽdũtur impatiẽ-
ter audiunt. Quedã aĩalia ſunt q̃ nõ ꝑmittũt ſe tangi:
qꝛ arrogantia ſunt ſicut leo: vel qꝛ nimis ſyluestria do
meſticari nõ poſſunt: ſicut lupus vel quia ſunt pungi-
tiua ſicut ericius: ſic ſimiliter ſunt tria gña hominum
que nolũt reprehẽdi. Primi ſunt ſuperbi: de qbus pro-
pheta dicit. Tange montes. i. ſuperborũ mentes ⁊ fu-
migabunt per impatientiã ⁊c. Et Eccli. xij. Diues iniu
ſte egit ⁊ fremebit pauper autem leſus tacet. Alij ſunt
in malis indurati qui ad inſtar lupi nõ poſſunt dome-
ſticari: nec ad bonũ induci de quibus Eccli. j. Difficile
tales corrigũtur qui nolũt corripi. Ideo Eccli. xxxiij.

Peſtifer

Peſtifer hõ vitabit correptionẽ. Certũ ſũt hoĩes aſtu-
ti qui ſi tanguntur.i.corripiunt ſicut eriti⁹ ſtatim excuſa
tionibus multis ſe abſcondunt. Prouerb.xxviij. Qui
abſcõdũt ſcelera ſua nõ dirigentur:q̃ aũt confeſſus fuerit
viuet ⁊ nõ morietur. Circa ſcdam ꝓceſſionẽ notãda ſunt
duo. Primo q̧ in iſta ꝓceſſione fuerũt varietates per-
ſonarũ. Quidã eñ fuerũt boni:q̃dã fuerũt facti mali ⁊
nunq̃ recuperauerũt bonitatẽ ſicut Iudas. Quidam
boni q̃ ſemꝑ pſeuerauerũt: ſicut btã v̾go Maria. Alij
v̾o boni ⁊ poſtea mali:poſtea tñ ſuã recuperauerũt bo-
nitatẽ ſicut apoſtoli q̃ fidẽ in paſſione perdiderũt:ſ3 in
reſurrectione recuperauerũt. Malorũ due ſunt differen-
tie. Quidã eñ fuerunt mali qui poſtea facti ſunt boni:
ſicut latro a dextris pendens:⁊ lõginus. Alij fuerunt
mali qui ſemꝑ in malitia perſeuerauerunt:ſicut latro
a ſiniſtris ⁊ iudei q̃ crucifixerũt. Ab ipſa ꝓceſſiõe qui-
dã fugerũt corpore ⁊ mẽte ſicut apoſtoli q̃ fugerũt cor-
poraliter ⁊ fidẽ perdiderũt. Itẽ alij fugerunt nõ corpo-
re ſed corde: ſicut maria Magdalena ⁊ cetere mulie-
res q̃ iuxta crucẽ corporaliter ſteterũt:ſed tñ fidẽ amiſ-
ſerunt. Alij fugerũt corpore:ſed nõ corde ſicut creditur
de Iacobo fratre dñi. De quo. Hier. in lib. de viris illu-
ſtribus:q̧ in paſſione votũ vouit non ſe comeſturũ do-
nec videret xp̃m reſurgẽtẽ. Alij ſunt qui nec corde nec
corpore fugerũt:ſicut v̾go beata q̃ iuxta crucẽ ſtetit et
fidẽ ſeruauit integraliter. Scdm q̧ in iſta proceſſione
oſtenditur eſt magna in iudeis voluptatis multiplici-
tas. In prima eñ ꝓceſſione Iudei fecerũt xp̃o ſex ma-
gnos honores. In ſcda v̾o ſex magna vituperia. In pri-
ma cũ magna ipm reuerẽtia ſuꝑ aſellum poſuerunt ⁊
in via veſtimẽta ſtrauerũt. In ſcda cũ magna ignomi-
nia ipſum in patibulo ſuſpẽderũt: ⁊ ipm ſuis veſtibus
ſpoliauerũt. In prima ramos palmarũ ⁊ oliuarũ ſibi
portauerũt. In ſcda ſpinas acutiſſimas capiti ſuo affi-
xerunt. In prima regem eum appellauerunt. In ſecũ-
da ipſum negauerunt. In prima appellauerunt eũ ſal-
uatorem dicentes oſanna.i.ſalua obſecro. In ſecunda
negauerunt ipm ſaluatorẽ:dicentes:ſaluos alios fecit
ſeipſum ſaluum facere non poteſt. In prima dixerunt
eum benedictum in nomine domini. In ſecunda ma-
ledictum et malefactorem eſſe:⁊ crucis patibulo eum
figendum:dicentes Tolle tolle crucifige ⁊c.

¶ De Cena domini. clxxx.

CEna facta eſt cũ diabol⁹ miſiſſet
in cor vt traderet eũ Iudas ſca-
rioth ſurrexit a cena et poſuit veſti-
mẽta ſua. Ioã.xiij. Uidemus eñ q̧
quãdo amici ſeparantur ab inuicem
olẽt pꝛĩo in vicẽ epulari. Sic ſciens
xp̃s q̧ cito ab apoſtolis ſuis ſepara-
ri deberet pri⁹ cũ ipſis cenare voluit.
Unde Luc.xxij. Deſiderio deſideraui
hoc paſcha mãdu. vo. anteq̃ pa. In
hac ergo cena Chriſtus aſſumpſit ꝑ-
ſonam amici. perſonã ſerui perſonã xp̃i:perſonã ſiqdẽ
amici accepit in hoc qõ ſtam familiariter comedit. In
hac cena comedit agnũ paſchalẽ. Et qualiter comedi
deberet habetur Exod.xij. Non comedetis ex eo crudũ
quid nec coctum aqua:ſed tantum aſſum igni. Hic ali-
qua prohibẽtur:ſc3 vt nõ comedatur crudus nec aqua
coctus:⁊ q̧ ſit igne aſſatus. Caro enim cruda non eſt
igne cocta. Caro vero elixa licet ſit cocta:non eſt tamẽ
adeo ſapida. Illi ergo comedunt crudum qui habent
cor crudum id eſt non coctum igne amoris. Illi come-
dunt elixam qui non habent in corde ſaporem deuo-
tionis. Illi comedunt aſſatum igne qui habent cor co-
ctum igne amoris ⁊ ſapidum. Secũdo d3 comedi eius
caput cum pedibus et inteſtinis: caput iſtius agni eſt
eius diuinitas:vnde.j. Corin.xj. caput eius de⁹ eſt pes
eius humanitas que eſt infirma in natura. Inteſtina
ſunt eius aĩa. Omnia iſta debemus comedere. Fue-
runt quidã heretici qui dixerũt Chriſtũ nõ eſſe verum
deum:iſti caput nõ comedebant. Alij dixerũt eum non
eſſe verũ hoiem nec habere verã carnẽ:ſed fantaſticã:
iſti pedes nõ comedebant. Alij dicebãt eũ nõ habuiſſe
animam rationalẽ:ſed loco anime ſolũ diuinitatẽ: iſti
inteſtina nõ comedebant. Nos ergo fideles caput ⁊ pe-
des cum inteſtinis comedamus:vt de eius diuinitate
anima ⁊ carne fideliter ſentiamus. Tertio d3 comedi
cum lactucis aggreſtibus.i.cũ amaritudine dolẽdo de
peccatis oĩbus. Notandũ q̧ quidã ſunt qui comedunt
iſtas lactucas integras:quidã cõtritas : quidda ſuccũ
ipſarum. Sunt enim quidã qui habẽt de peccatis ſuis
ſuperficialem dolorẽ que attritio poteſt dici:iſti ſumũt
iſtas lactucas integras. Talis attritio non iuſtificat
peccatorẽ plene Hiere.v. Percuſſiſti eos ⁊ non dolue-
runt:attriuiſti eos ⁊ renuebant accipere diſciplinam.
Alij ſunt maioris perfectionis: qui ſc3 nõ ſolũ peccata
conterunt:ſed etiam lachrymas emittunt:iſti ſumunt
agnum cũ ſucco lactucarũ.i.cũ abundantia lachrima-
rum. Greg. in mora. Carnes cum lactucis agreſtibus
ſunt edẽde:vt cũ corpus redemptoris accipimus nos
pro peccatis noſtris in fletib⁹ affligamus : quare ipſa
amaritudo penitẽtie abſtergit a mẽtis ſtomacho per-
uerſe humorẽ vitiorum. Quarto debet comedi cũ pa-
nibus azimi.i.cũ panibus nõ fermentatis. Paneo co-
medit cũ fermento ſm Greg. qui bona ſua cum corru-
ptione vane glorie facit quibus dñs dicit. Sacrificate
de fermento laudem. De fermento nãq3 immolat qui
deo de rapina parat. Sed ille ſine fermento comedit
qui ſe a mala ſocietate cuſtodit.j. Cor.v. Modicum
fermentum totam maſſam corrumpit. Secũdo Chri-
ſtus aſſumpſit perſonam ſerui in eo q̧ pedes ſuorum
diſcipulorum lauit. Lauit autem pedes corporales et
ſpirituales. Primo lauit corporales in exemplũ ⁊ do-
cumentum:in exemplum quidẽ humilitatis vt ipſe di-
cit. Exemplum dedi vobis vt vos ita faciatis. Iſta ta-
men humilitatẽ Petrus abhorruit dicens. Non laua-
bis mihi pedes in eternum. Cui reſpõdit Chriſtus:ſi
non lauero te nõ habebis partẽ mecũ. Tũc Petrus ti-
more ⁊ amore percuſſus obtulit lauãdo pedes manus
⁊ caput. Sed Chriſtus corripuit eum aſſerens q̧ non
indigebat lotione capitis nec manuum : ſed tantũ pe-
dum. Per caput intelligitur intentio:per manus ope-
ratio:per pedes affectio. Duo prima.ſ. intẽtio ⁊ opera-
tio in petro munda erant:⁊ ideo lotione capitis ⁊ ma-
nuum nõ indigebat. Habebat aũt intentionẽ in omni-
bus bonã:operationẽ mundã. Secũdo lauit pedes in
documentũ ad oſtendendum q̧ prelati debent lauare
ſubditos. Tunc autẽ nõ bene lauatur: aut q2 man⁹ eſt
iniqua: aut q2 aqua eſt immũda ⁊ turbida. Eccl.xxxiiij.
Ab immundo quis mundabitur. Grego. Prius opor-
tet te mundari ſi alium vis mundare:ſapiẽtem prius
fieri:⁊ ſic alios facere ſapiẽtes. lumen fieri : ⁊ ſic alios
illuminare: accedere ad deũ:⁊ ſic alios adducere : ſan-
ctificari:⁊ ſic alios ſanctificare. Itẽ manus habere re-
ctas:⁊ ſic eſſe recti cõſilij : vtputa rectũ dare cõſilium.
Scdo qñ aqua eſt imũda. Aqua imũda eſt amor mũdi
Hiere.ij. quid tibi in via egypti vt bibas aquam turbi-
dam. Talis enim aqua nõ lauat:ſed coinquinat. Au-
gu. Quiſquis es in mundo ad te venit qui fecit mun-
dum vt eripiat te de mundo : q2 ſi aliqua delectatio te

delectet in mundo ſemper vis eſſe immūdus: ſi tamē aliqua neceſſitas te retinet mundus. ſ. deus habitet in te qui mundat mūdos ⁊ eris mundus. Tertio qm̄ ipſa macula pedū ex nimia frequentatione efficitur nimis tenax et inueterata. Eccl. xxxiiij. Qui baptizatur a mortuo. i. qui lauatur a mortali peccato: et iterum tangit mortuū quid ꝓfuit lauatio eius. Unde .ij. Petri .ij. Facta ſunt poſteriora deteriora prioribus. Conuenit illis illud. Canis reuerſus eſt ad vomitū ſuū: ⁊ ſus lota iterum in volutationem luti. Tertio lauit pedes ſpūales aqua ſui ſanguinis. De quo dicitur Apoc. ij. Lauerūt ſtolas ſuas in ſanguine agni ⁊ dealbauerunt eas. Ex quo magis ſanguis xp̄i dealbare videtur q̄ hʒ virtutē lactis ⁊ nō ſanguinis. Lac enim eſt ſanguis in vberibus excoctus. Sanguis autem xp̄i fuit excoctus in corpore ſuo ⁊ in corde noſtro. In corpore ſuo fuit excoctus igne amoris ſui qui tam vehementer in corpore ſuo ebulit: quia aperto latere cuʒ impetu emanauit. In corde aūt noſtro ſunt duo vbera. ſ. intellectus ⁊ affectus. Dicitur autem excoqui in vbere intellectus per meditationē ⁊ in vbere affectus per deuotionem: et ſic ſanguis xp̄i in ſuo corpore ⁊ in noſtro corde per meditationem et affectionem vertitur in albedinem: ⁊ animas noſtras dealbat ⁊ mundat. Apoca. i. Lauit nos a peccatis noſtris in ſanguine ſuo. Tertio accepit xp̄s perſonaʒ epi qm̄ ſcilicet panē ⁊ vinū in corpus ſuuʒ tranſmutauit et apoſtolis poteſtatē conficiendi dedit. Et iſta eſt maior poteſtas que vnq̄ homini data fuit. Eſt eniʒ poteſtas dei magna facere aliquid de aliquo: ſicut quando fecit hominem de terra: ⁊ Euam de coſta ade. Eſt ⁊ alia poteſtas dei maior ſicut de nihilo aliquid facere: ſicut fecit celum ⁊ terram. Eſt ⁊ tertia maxima ſicut de creatura creatorem. Iſtam poteſtatem non dedit angelis: ſed ſolis ſacerdotibus: qꝛ diuina v̄tute corpus ⁊ ſanguinē in ſpēm panis ⁊ vini cōuertūt. Unde Euſebius. Inuiſibilis ſacerdos. i. xp̄s p miniſtros ſuos viſibiles creaturas in corpus ⁊ ſanguinem ſuū ſacrata poteſtate cōuertit verbo ſuo ſcʒ illo: hoc eſt enim corpus ⁊c. Unde nō debet aliquis attendere ad viſum ſuū: qꝛ viſus putaret ſe videre colorē panis: nec ad guſtum: qꝛ putaret ſe ſentire guſtū panis: nec ad olfactum: quia putaret ſe ſentire odoreʒ panis ⁊ vini: ſed attribuere debet ad auditum: qꝛ cū audit cōſecrationis verba ita eſt oino ſicut audit. Hoc eſt eniʒ corpus ⁊c. qd̄ ſignificatum eſt Gen. xxvij. in Iſaac. Qui cum benedixiſſet Jacob fuit deceptus eius viſus: qꝛ oculi ſui caligauerunt ⁊ ipſum nō agnouit. Fuit deceptus olfactus: qꝛ credidit ſe ſentire odorem veſtimentorū Eſau. Fuit etiam deceptus guſtus: qꝛ credidit ſe comedere de venatione Eſau et comedit de venatione Jacob. Fuit deceptus in tactu: qꝛ putabat ſe tangere manus Eſau ⁊ tangebat manus Jacob. Sed auditus qui vocem Jacob audiuit nō fuit deceptus: imo dixit. Vox quidam Jacob eſt. Sic etiaʒ in iſto ſacramento omnes alij ſenſus decipiuntur preter auditum: ⁊ ideo omnes fideles qui audiunt verba conſecrationis firmiter ⁊ veraciter credere debent q̄ corpus chriſti eſt et ſanguis eius.

¶ De interpretatione nominis.

Ludouicus dicitur quaſi lucem donās ſeu lucis dator. Interpretatur etiā quantum ad vltimā nominis partem cuſtos. Icos enim grece dicitur cuſtos latine. Fuit enim ſeuerus cuſtos verbi dei vt eius geſtis demonſtratur. Fuit etiaʒ peruigil cuſtos exercitus ſui in terra ⁊ in mari ac etiam in ipſo conflictu certaminis. Unde de eo in eccleſia cātatur. Ludouicus ex nomine lucis dator exprimitur ⁊ cuſtos in certamine pientis vite ponitur.

¶ De ſancto Ludouico rege Frācoꝝ. clxxxi. B.

Beatus Ludouicus quondam rex Francorū illuſtris patrē habuit xp̄ianiſſimū regē noīe Ludouicū hic de Albigeſio ⁊ comitatu Tholoſano hereticos debellauit: ⁊ hereſes extirpauit: ⁊ dū reuerteretur in Frāciā migrauit ad xp̄m. Puer igitur ſctē indolis patre ſtrenuiſſimo ſic orbatus ſub tutela matris videlicet blanche regine quondā regis caſtelle filie remanſit. Quē ipſa tenerrime diligens ſub cuſtodia ſpecialis magiſtri ⁊ cōſilio religioſorū maxime ordinis fratrū predicatorū ⁊ minorum in moribus et ſcientia literarū tradidit imbuendū. At ipſe velut alter Salomon puer ingenioſus et bonā ſortitus aīam ſup coetaneos ſuos ꝓfecit valde laudabiliter in vtriſq;. Cuius ſanctitati cōgaudēs pia mater pluries dicebat eidem. Plus vellem fili chariſſime te mortē incurrere temporalē q̄ per aliqd̄ pctm̄ mortale te tuuʒ offendere creatorem. Qd̄ verbum deuotus filius in animo ſic firmauit q̄ diuina comitante gratia a vitijs abſtinens ad culmen virtutum perueniſſe ab omnibus ſentiretur. Dehinc diuina prouidentia ne tam nobile regnum regali ſucceſſione careret vxorē duxit: de qua ſuſceptam ſobolē generoſam vir ſanctus ſummopere ſtuduit educare docēs eos ſuper oīa timere deum ⁊ ab omni peccato iugiter abſtinere: ſerta quoq; de roſis ſeu alijs capillos eos portare ſextis ferijs ꝓhibebat propter coronā ſpineam tali die impoſitā capiti ſaluatoris. Ipſe vero exemplo apoſtoli corpus ſuū caſtigans et in ſeruitutē redigēs caſtigationē multiplici ſuo ſpiritui ſeruire cogebat: multo tpe celicū ad carnē applicās. Ieiunabat quoq; oī tpe ſextis ferijs ⁊ maxime in aduētu ⁊ quadrageſima in quibus a piſcibus ⁊ fructibus abſtinebat: laboribus: vigilijs: orationibus ⁊ alijs ſecretis abſtinētijs ⁊ diſciplinis iugiter ſe affligēs. Quolibet etiā ſabbato cōſueuerat in loco ſecretiſſimo quorūdaʒ pauperū ꝓprijs manibus abluere pedes ⁊ deinde tergere ac humiliter oſculari ſic ⁊ manus cuilibet certā ſummam pecunie tribuēdo. Pluries etiā .cxx. pauperibus qui in curia ſua oī die reficiebantur abunde: ⁊ in vigilijs ſolēnibus ac quibuſdā certis diebus per annū .cc. pauperibus anteq̄ ipſe comederet manu ꝓpria fercula miniſtrauit. Semp enī in prandio ⁊ cena prope ſe tres ſenes pauperes recūbētes habebat: qbus de cibis appoſitis charitatiue miniſtrabat: chriſtuʒ pauperē in ſuis pauperibus venerando: de quorum reliquijs comedere non horrebat. Scarleto etiaʒ ſiue bruneto aut viridi vel alia veſte pompoſa vti nolebat: nec pellibus varijs aut nimium ſumptuoſis maxime poſtq̄ de partibus tranſmarinis rediit prima vice. Dilationem vero fidei ardenti deſiderio cupiebat. Unde tanq̄ verus amator fidei ⁊ zelator tres fratres ſuos cōmilitones ac maiores regni barones ⁊ milites ſecum ducēs cum exercitu maximo applicuit in egyptum vbi multa in ſe et ſuis mala ꝑpeſſus dehinc ab hoſtibus captus ac carceri mācipatus: modico tandē pretio qd̄ mirabile eſt redēptus fuit ⁊ liberatus. Eductus itaq; de carcere per quinq; annos in ſyria remāſit: multos ſarracenos ad fidē cōuertēs ac captiuos chriſtianos redimens: quorum corpora plerūq; ꝓprijs manibus ſepeliebat. Ubi quanta pro fide chriſti in hac peregrinatione ac etiaʒ in alia qua ſecundo tranſfretauit ſuſtinuit: niſi qui affuit aut maiora volumina inſpexit: nemo ſufficienter

mente perpẽdit. Que qꝛ in hiſtoꝛiali circa finem ſatis diffuſe narrat vincẽtius vbi nõ de auditis relatu: ſed ſuo tpe geſtis fidẽ facit breuitatis gratia dimittuntur. Poſtmodũ vero audita moꝛte regine matris ſue: baronũ ſuoꝝ conſilio redire in franciã acquieuit. Et dũ eſſet in mari nauis ipm̃ deferens bina impulſione ad rupem tã foꝛtiter eſt colliſa ꝙ a nautis ⁊ alijs peritura crederetur. Tanta igit̃ concuſſione perterriti ſacerdotes/clerici ⁊ alij ſanctum regem inuenerũt orantẽ coꝛam ſacro coꝛpoꝛe ieſu xp̃i. Et fuit coꝛum omniũ firma fides qđ eius meritis ⁊ precibus eos omnipotens deus a moꝛtis periculo liberaſſet. Reuerſus itaq; in franciam cum ineffabili gaudio ab omnibus eſt receptus. Ac extunc de virtute in virtutem proficiens ad omnimodam vite perfectionẽ peruenit. Tunc enim cepit fundare hoſpitales: domos pauperum: religioſoꝝ edificare monaſteria: clauſtra: doꝛmitoꝛia: eccleſias: loca ⁊ alia edificia opoꝛtuna. Cecis ⁊ benignis filiabus dei fere in omni ciuitate regni cũ certis eleemoſynis de locis ⁊ domib⁹ ſibi cõpetentibus prouidit. Plura etiam monaſteria diuerſoꝝ oꝛdinum ab ipſo fundata ⁊ ex toto magnis fundauit reditibus. Inter q̃ abbatiam regalis montis Ciſtercienſis oꝛdinis magnifice fundauit ⁊ dotauit. In qua ſemel qđ mirabile eſt dictu cuidam monacho lepꝛoſo in quodam prãdio flexis genibus cibum ⁊ potum in os eius immittendo humiliter miniſtrauit: abbate ⁊ qui aderant in lachꝛymas ꝓrumpentibus ac pre hoꝛroꝛe vix videre valentibus. Precipua etiam deuotione ſanctas venerabatur reliquias ⁊ dei cultũ ⁊ honoꝛem ſanctoꝝ iugiter augmentabat. Pariſi⁹ ſiqdẽ in regali palatio capellã ſpecioſiſſimã cõſtruxit: in qua ſacroſanctã coꝛonã dñi ſpineã ⁊ maximã partẽ ſancte crucis ferrũq; lancee quod latus aperuit ſaluatoꝛis cum plurib⁹ alijs reliquijs digniſſime collocauit. quas a cõſtantinopolitano impatoꝛe receperat. cũ immẽſis laboꝛib⁹ ⁊ expẽſis. Oppꝛobꝛia vero fidei chꝛiſtiane audire nõ poterat: ſed zelando zelum dei grauiter puniebat. Unde quẽdam ciuem pariſienſem q̃ turpiter iurando xp̃m blaſphemauerat in peccati penã ⁊ alioꝝ terroꝛem ferro candenti in labijs ſuis cauterizari precepit dicens. Uellem quoad viuero in labijs meis talẽ indecentiam ſuſtinere dũmoda hoc peſſimum iurationis vitiũ de regno noſtro penitus tolleretur. Similiter ſarracenis petentibus in pactione de ſoluenda pecunia pro ſe ⁊ ſuis addere ꝙ fidem xp̃i negaret ſi pactũ non teneret facere: conſtãter denegauit. Et perſuadentibus qui aderant ꝙ hoc ſine peccato facere poſſet: reſpondit. Tantum hoꝛreo v̓bũ de neganda fide etiam ſub conditiõe audire ꝙ nõ poſſem illud expꝛimere ſono vocis. Unde etiam quendã nobilem ſarracenum qui recenter ſoldanũ occiderat facere militem recuſauit dicens: ꝙ nec ꝓ moꝛte nec ꝓ vita infidelem quẽꝙ inſigniret baltheo militari. In tãta etiã veneratione habebat ſignaculum ſancte crucis: ꝙ deſuper calcare nolebat: ⁊ a pluribus religioſis exegit vt in clauſtris coꝝ ⁊ tũbis cruces nõ inſculperẽtur ⁊ ſculpte penitus raderent̃. In regimine vero ita prudenter ſe gerebat ꝙ abſq; perſonarum acceptione iuſtitiam reddebat vnicuiq;. Timẽs vero ne cauſe pauperũ vix ingrederent̃ ad iudices bis in hebdomada ad audiendum conquerentes in loco patenti ſe ponebat ⁊ eos celeriter quantum poterat expedire faciebat. Et quando negotium fidei per prelatos ſeu inquiſitoꝛes deferebat̃ ad eum: omnibus alijs poſtpoſitis faciebat ꝙ citius expediri. Duella vero tanꝙ a iure ꝓhibita cuiuſq; inſtantia non admittebat ſed per aliam viam iuri conſonam etiam magnatum maleficia puniebat. Statuit inſuper ad abolendas vſuras vt obligatos iudeis aut alijs publicis vſurarijs nullus iudex cõpelleret ad ſoluẽdũ. Et qꝛ pacẽ operatur iuſtitia dedit tibi deus pacem ⁊ regno tranquillitatem. Tandẽ poſt multoꝛum annoꝛum ſpacia audiens deſolationẽ terre ſancte ⁊ mala chꝛiſtiane gentis ferre non valẽs cum filijs ſuis ac regni comitibus ⁊ magnatibus ſecũdo tranſfretare diſpoſuit: in qua tranſfretatione diem ſuũ vltimum appꝛopinquare videns filios ſuos admonebat: vt pro eccleſia dei ⁊ defenſione terre ſancte: vt ipſe faciebat oi virtute inſiſterent. Currente igitur nauigio verſus tunicum ⁊ exercitu ſuo libere capiente poꝛtum in aphꝛica carthaginis caſtrum ⁊ adiacentẽ regionem vi armoꝛum ceperunt. Deinde inter carthaginem ⁊ Tuniciũ fixerant tẽtoꝛia ibi aliquandiu moraturi. Illic ergo beatus Ludouicus poſt tot laudabilia virtutũ opera poſt tot laboꝛioſos agones quos pro fide xp̃i indefeſſe animo tolerauerat diſponente deo q̃ labores ſuos voluit feliciter conſummare ⁊ laboꝛum ſuoꝝ fructum retribuere: lecto decubuit febꝛe continua valde fatigatus. Inualeſcente igitur moꝛbo ſanẽte integro aſpectu atq; auditu orans ac ſanctos inuocans deuote ſuſcepit oia eccleſiaſtica ſacramenta. Demum ad extremam hoꝛam veniens: ⁊ ſuper ſtratũ cinereum recumbẽs verba pꝛoferens vltima parte. In manus tuas dñe cõmendo ſpiritũ meum. Anno dñi. M. cclxx. hoꝛa nona feliciter migrauit ad xp̃m. Coꝛp⁹ vero illius delatũ fuit ad ſepulchꝛum patrũ ſuoꝝ apud ſanctum Dionyſium in francia vbi ⁊ etiam alibi in diuerſis mundi partibus crebꝛis coruſcat miraculis. In die ſepulture eius quedam mulier ſagienſis diocefis viſum quẽ pꝛius perdiderat recuperauit omnino meritis ⁊ precibus pij regis. Quidam iuuenis de burgũdia ſurdus ⁊ mutus a natiuitate cum alijs veniens ad ſepulchꝛũ eius pꝛout videbat alios facere nutibus exterioꝛibus ſancti ſuffragiũ imploꝛabat. Et cum ibi aliquandiu permanſiſſet aperte ſunt aures eius ⁊ ſolutũ vinculum lingue eius. Et qui nunꝙ gallicum audierat pure gallicũ loquebat̃. Et cum audiuit pꝛimo campanas pulſari maximo terroꝛe perterritus putabat totam eccleſiam ſuper ſe ruituram. Anno quo beatus lodouicus fuit aſcriptus ſanctoꝛũ catalogo in diuerſis partib⁹ ad inuocationem ipſi⁹ multa cõtigerunt miracula. Ebꝛoicis nãq; puerum quẽdam pꝛope qđdam molendinum ſubmerſum parentes multis ſanctoꝛum ſuffragijs cõmendauerunt. Uerũ omnipotenti deo miſericoꝛditer diſponente mirificare ſanctum ſuũ vox intonuit vt puer predictus beato ludouico deuoueretur quo ſtatim ad eccleſiam fratrum predicatoꝝ nuꝑ i honoꝛem btĩ ludouici fundatam cũ ſolitis oblationibus delato confeſtim viuus apparuit.

De interpꝛetatione nominis.

Thomas interpꝛetatur abyſſus vel geminus vel diuiſus vel ſignatus ſiue conſummatus. Fuit ſiquidẽ hic ſanctus doctoꝛ thomas velut abyſſus ꝓfundiſſima. ſciẽtia eñ ⁊ ſapientia profundiſſimus extitit Ideoq; non immerito aquinus ex nomine patrio dictus eſt: quoniam doctrine celeſtis aquas nactus eſt abundantiſſimas propter quod illud Eccl. xv. ſcriptum de eo dici poteſt. Aqua ſapiẽtie ſalutaris potauit illum deus. Et Apocalyp. xxij. Oſtẽdit angelus flumẽ aque viue ſplendidũ tanꝙ criſtallum procedẽs de ſede dei agni. Et Pꝛouerb. xx. aqua profunda conſilium in coꝛde viri. Aut certe aquinus ex eo dici poteſt

ꝑ ex aquis mũdane vanitatis ⁊ ꝓprie natiuitatis edu
ctus ꝑ religioſam vitã reſtitut⁹ eſt matri ecclie myſti
figura. Fuit etiã gemin⁹ deuotiõis decore ⁊ intelligen
tie claritate. inſuper diuiſus fuit a mũdanis cupidita
tib⁹ ⁊ põpis ⁊ religiõis vitã acerrimam ducẽs: deniq̃
fuit ſignat⁹ aut cõſummat⁹ oĩm virtutũ ſplẽdore: quã
propter bene eſt nũcupatus thomas quod põt interp̃
tari quaſi thau meum. i. ſignum meum vel cõſumma
tio mea. Deus eñ tantis eum illuſtrauit atq̃ perfudit
gratie donis vt verũ dei ſignum atq̃ cõſummatio. i. ꝑ
fecta dei operatio eſſet. Cuius hiſtoriã ⁊ vitam quidã
epũs Rodonenſis conſcripſit. Feſtiuitas aũt eius cele
bratur nonis martij qua die migrauit ex hoc mundo
ad perpetuam gloriam.

De ſancto Thoma de aquino. clxxvij.

Thomas de aquino ordinis predi
catorum doctor egregius nobili
bus ortus progenitorib⁹ Lãdolpho
pr̃e de domo ac illuſtri ꝓſapia comitũ
aquinor̃ confinibus campanie et re
gni ſicilie matre theodora de neapo
litana ſtirpe exiſtente duxit originem:
qui per ſctm̃ eremitã Bonũ noĩe mũ
ſue fuit prenũtiatus ex noĩe naſcitur⁹
magnus in orbe natus. fuit anno do
mini. M. ccxx v. hic exiſtẽs infantul⁹
cũ a cunis pro balneo ſolueret̃ nutu diuino chartulam
quandã humi iacentẽ in qua ſalutatio angelica conti
nebat̃: brachium nemine iuuante extendens accepit.
Cui vix mater eripere potuit. Hic puer quinq̃ annor̃
exiſtens miſſus fuit a parentibus ad monaſteriũ mon
tis caſſini: erudiendus in primis literarum elemẽtis
⁊ moribus imbuẽdus. Cum autem ſeptẽ annorũ eſſet
miſſus eſt neapolim ad ſtudium artium liberalium. q̃
tanta celeritate naturalis ingenij omnes artes didi
cit in ſeptẽ annor̃ ſpacio: ⁊ precellens omnes ingenio
⁊ labore cunctis erat admirabilis. Cũ aũt eſſet anno
rum. xiiij. virgo electus a domino intrauit ordinem ſa
cratiſſimũ fratrum predicator̃. Hic etiam eodẽ anno
quo intrauit ordinem cum per fratres ordinis predi
ca fuiſſet romã perductus: ⁊ de roma per tuſciam pa
riſius duceret̃: vt a ſuis elongaretur parentibus: rapt⁹
⁊ captus fuit in itinere per germanos ſuos carnales:
⁊ vi ablatus a fratrib⁹ ⁊ miſſus ad matrem ſuam in ca
ſtro montis ſancti ioannis vbi detentus ⁊ cuſtoditus ⁊
clauſus in carcere ſtetit quaſi biennio in habitu ordĩs
quẽ aſſumptum nunq̃ deſeruit nec ad deſerendũ ali
quatenus flecti potuit. Deditus vero ibidem orationi
⁊ cõtẽplationi ac ſtudio ſcripturarũ tãq̃ in ſchola inm̃
mi magiſtri plurimũ profecit. et vehemẽtis libidinis
ſuggeſtricẽ a carcere cũ ſtipite ignito fugauit. Unde ex
hac victoria tale donum a deo conſecutus eſt: vt nullũ
ſtimulum voluptatis veneree poſtea ſenſerit. Poſtq̃
autem redditus eſt ordini miſſus eſt coloniã vbi doce
bat philoſophiam ⁊ theologiam: doctor albertus ma
gnus eiuſdem ordinis profeſſor: a quo plurimum eru
ditus eſt ſpacio annorũ. xj. Cum vero attigiſſet. xxvij.
annum etatis ſue pariſius miſſus gradum baccalaria
tus in theologia ſuſcepit qui cũ laudabiliter legiſſet
ſententias ⁊ oĩbus eſſet venerabilis propter admira
biles queſtionũ ſolutiones aſſumptus eſt ad magiſteriũ
ſacre theologie anno ſue etatis. xxx. Qui viuens vſq̃
ad poſtea annos. xx. maximos ⁊ pulcherrimos libros
cõpoſuit q̃ libri fere complent centenariũ numerum.
Habuit autem tantam a deo gratiam vt dubia aliis
occulta per reuelationẽ dei apparentibus et beatis pe
tro ⁊ paulo cognoſceret. Incẽdebat eñ dei amore: ſta
⁊ rapiebat̃ in cõtẽplatione myſterior̃ diuinor̃ vt etiã
comedendo circa illa cogitaret. Et exiſtens in menſa
ſancti Ludouici regis putaret ſe eſſe in ſtudio ⁊ cella
ſua. Spãlr̃ etiam adiutorio diuino fret⁹ q̃õnẽ difficilli
mã de ſacramẽto corporis xp̃i oĩb⁹ magiſtris pariſienſi
bus ignotã declarauit: hic doctor egregi⁹ ẽ extaſi ⁊ alie
natione viriũ ſenſitiuar̃ mẽte frequẽter apparuit idẽ
eleuat⁹ corꝑe etiã viſus eſt in orõne exiſtẽs vno cubito
⁊ aliq̃ñ duob⁹ a terra ſurſum leuari. Quoties aũt vir
ſctũs diſputare / legere / ſcribere / vel dictare aliq̃d vel
let prius ad orõnẽ accedẽs inueniebat ſic in ꝓ̃mptu q̃
q̃rebat ac ſi in libro legeret. Fuit inſup tant⁹ amor ve
re ſapiẽtie vt archieꝑatũ neapolitanũ ad quẽ volebat
eũ ꝓmouere dñs clemẽs papa quart⁹ recuſauerit: et
homilias Chryſoſto. ſuper Matth. ꝑlegerit ciuitati
pariſienſi ⁊ rõnẽ reddẽs fratrib⁹ dixit. Ciuitas hec ſi
eſſet mea ꝓpter curã regiminis mihi eriperet ſcõtẽpla
tionẽ diuinor̃ ⁊ cõſolationẽ animi impediret quã ſcri
ptura ſancta donat. Tãdẽ vero iſte doctor egregi⁹ flo
rens ſciẽtia ⁊ doctrina eminẽs vocat⁹ p Grego. papã
x. ad generale cõciliũ q̃ð celebratum fuit lugduni i Ka
len. maij anno dñi. M. cclxxiiij. Obijt in itinere in mo
naſterio foſſe noue ciſtercieñ. ordinis terracineñ. dioce
ſis nonis martij etatis ſue anno. l. inchoante. In obitu
autem eius non defuerunt ſigna miranda que ſcti do
ctoris indicarent exitum ex hoc mundo ⁊ eterne ſue fe
licitatis demonſtrarent initium, Nã ſtella quedã ad
modum comete tribus diebus ante doctoris obitum
ſuper idem monaſterium viſa fuit etiam in die quo ſa
cto doctore migrante diſparuit. Dominus etiã albert⁹
magn⁹ colonie in menſa exiſtens cepit ſubito lachry
mari. Dixitq̃ aſſiſtentibus. Frater Thomas de aq̃no
filius meus in xp̃o qui fuit lumen eccleſie ab hac luce
hodie migrauit. Supprior etiam foſſe noue patiẽs in
oculis fere omnimodam cecitatem emiſſo voto addu
ctus ad ſepulchrum ſancti corporis ⁊ orans deum me
ritis ſui ſancti viſus beneficium recepit ⁊ clamauit co
ram toto conuentu: benedictus deus qui meritis ſan
cti thome clare me videre fecit. Et longo tp̃e poſt vi
uens vmbraticenſis eccleſie factus eſt epũs. Manife
ſtum q̃z miraculum duabus tranſlationib⁹ ſacri corpo
ris btĩ thome apparuit. Ex eo eñ q̃ prodijt odor ſua
uiſſimus ⁊ fragrãtiſſim⁹ q̃ð ſignũ fuit ſciẽtie ſue diffun
dende p totũ orbem: ⁊ ip̃m dũ viueret redoluiſſe oĩb⁹
virtutibus. Nullus enim ſtimulus ſuperbie: nec ali
quis feror cuiuſcũq̃ peccati mortalis eo viuẽte exiuit.
Quartodecimo etiã anno ab ei⁹ felici obitu cũ p̃cioſ⁹
theſaurus ſacri corporis patefact⁹ eſſet: inuẽtũ eſt cor
pus integrũ mẽbris ⁊ pannis ſui habit⁹: ſolaq̃ naſi ſũ
mitas paululum diminuta viſa eſt. Odorq̃ tant⁹ ema
nauit vt oẽs monachi inde excitati ſuas cellas exirẽt
ad videndũ tãtum miraculũ. Eiuſdem ſacri corporis
manum dexteram dña theodora comitiſſa petiuit ab
abbate monaſterij foſſe noue quã nõ potuit euellere le
uiter a corpore: q̃uis iam annis. xliij. iacuiſſet in terra
ſed cõpulſus eã ferro detrũcauit: que mirãdũ odorẽ eã
venerantib⁹ deuote effundebat. Unde cũ quidam vir
magne fame anno ab obitu ſancti thome. xlu. q̃reret
p̃cioſas reliquias ad reponendũ in quadã capella ſan
cte crucis quã edificari fecerat apud ſalernum: ⁊ veniſ
ſet in capella caſtri ſancti ſeuerini Salernitane dioce
ſis: ⁊ ſibi oſtenſa fuiſſet manus predicta: eãq̃ deſpexiſ
ſet ſtatim tremore magno totius corporis egrotari ce
pit: videbaturq̃ ſibi q̃ haberet caput groſſum ad mo
dum vnius cube ⁊ nimis ponderoſum. In ſe autem re

uerſus ⁊ penitens acerrime de irreuerentia facta cum reuerenter illam adoraſſet a tremore illo ⁊ inflatione corporis liberatus eſt. Quã cũ deoſculatus eẽt odorẽ maximũ ex ea progredi ſenſit: qualem ⁊ quantũ nunꝗ̃ ſe meminerat percepiſſe. Odor autẽ ille ex tactu ſacre manus ſibi ⁊ eius caputio quod i collo gerebat multo tempore ſic adheſit ꝙ ipſe ⁊ caputium adeo redolebãt illis inter quos conuerſabatur ꝙ pluribus interrogãtibus quid ſecũ ferret odoriferum cõpellebatur miraculi ſeriẽ ſepe recitare. Et extunc vt aſſerit tantam deuotionem ad ſanctum Thomã ⁊ cõfidentiam accepit ꝙ quoties aliqua tentatio ſibi adueniret vel periculũ immineret recõmẽdãs ſe meritis ſancti Thome ⁊ inuocans nomen eius ſe ſenſit ab impugnatione ⁊ periculo ſtatim liberatũ. Aduertendũ autẽ eſt ꝙ odor ille prodiens a membris beati viri miraculoſus eſt: quia non ſentitur quoties adorãtur membra: nec ab omnibus qui ipſa adorant: ſed quando placet ⁊ perſonarum deuotio promeretur. Ex quo manifeſtum eſt ꝙ non ſit odor humano ingenio ꝓcuratus qui diuina extitit virtute cõceſſus: nec vllius rei naturalis odor ſimilis illi reperitur. Ut autem amplius glorificetur deus in ſancto ſuo quem mirificauit: pauca de multis miraculis ad augmentũ deuotionis fideliũ hic ſubdunt. Quidã arte chirurgicus: ſed per decẽniũ infirmitate podagricus: nec valens per ſe ambulare ſe deo et beato Thome deuouit: ⁊ iuxta eius tumulũ incũbẽs oratione facta ſanus proſiliit laudãs deum ⁊ ſctm̃ eius. Alter ꝗdam propter horribilẽ fantaſmatis viſionem omni virtute deſtitutus: ⁊ mortuo ſimilis videbat: adeo vt igne mẽbris eius admoto nullaten᷒ ſentiret qui portatus ad tumulũ ſancti Thome poſt morulã liber ⁊ ſanus oĩno a ſepulchro ſurrexit. Mulier quedã cum filiũ ſuũ duorũ mẽſiũ in cunis decubantẽ periclitari formidaret ꝓpterea preſertim ꝙ per menſes quatuor ex ſurditate adeo grauata eſſet decies exclamare vagientem etiã puerũ vix audiuit: viri ſui inductione qui meſtus vna cũ illa cõmunis filij periculo cõdolebat: predicto viro dei vt eã ab eadẽ infirmitate eriperet obnoxius deuouit: emiſſoq; voto cũ nocte ſecura dormiſſet in craſtino ſe liberatã ſancti meritis reperit vt optabat. Puella gutturis ſui fauces ſquinantie habens infirmitate conſtrictas intantũ: vt neq; ſumere quicꝗ̃ poſſet neq; reſpirare dum deuote ſe btõ viro a mr̃e ꝑſuaſa cõmẽdaret ductaq; fuiſſet in craſtinum ad predictũ monaſteriũ foſſe noue ſuppoſitis gutturi ſuo ſctĩ reliquijs cõfeſtim meliorataz ſe ſenſit panẽ comedit: ꝑfecteq; ſanata rediit. Quidã conuerſus foſſe noue adeo grauem in brachio dextro ⁊ ſpatula dolorez patiebat vt illud deferret ſuſpẽſum ad collũ ⁊ penitus ei inutile atq; dolore vehemẽter afflictũ qui neq; medicorũ auxilio remediũ inueniens imo ampliore dolore grauar᷒ dũ dicto ſancto ꝓ ſua ſanitate ſe humiliter cõmẽdaſſet a ſomno ſurgens ſe penitus liberatũ cognouit. Infans quidaz quatuor annorũ tumorẽ ⁊ rubore in coſtis crure vſq; ad pedẽ patiebat adeo afflictiuũ vt nec a matre ſua vel alio tãgi ſine leſiõe ⁊ clamore aliquatenus potuiſſet neq; ſe mouere poterat. Cũq; puer per menſem in tãto dolore et anxietate fuiſſet ⁊ a medicis ſpes curationis ſine inciſione puerili non inueniret deficiente natura artiſq; ſuffragio nõ inuẽto: recurſum eſt ad deũ ⁊ ſanctũ ſuum Thomã. Mater vero infantuli btõ Thome ipm̃ deuotiſſime cõmẽdauit vt a dicta infirmitate ſine inciſione ſuis meritis puerũ liberaret: qui delat᷒ ad monaſteriũ ⁊ poſit᷒ ſuꝑ tumulũ poſt aliquã morulã ſan᷒ inde ſurrexit. Propter hec et alia teſtimonia multa ꝗ̃ de hoc viro iuſto mortalib᷒ credibilia ꝑ deũ facta ſunt nimis dñs Joãnes papa. xxij. apud auinionẽ pontificatus ſui ãno. vij. xv. kal. Aug. anno xp̃i incarnati. M. cccxxiij. a felici vero trãſitu huius viri beati ex hoc mũdo anno L. decurrente illũ ſanctorũ confeſſorũ catalogo adiunxit. Ad laudẽ ⁊ gloriã dñi nr̃i Jeſu xp̃i qui hũc ſctm̃ adhuc in terris viuentẽ ⁊ iam ad celos tranſlatũ multis fecit coruſcare miraculis vt fideles ipm̃ inuenirẽt apud deum benigniſſimum patronum et eius veſtigia imitantes regna celeſtia conſequi poſſent.

De ſancto Marcello epõ. clxxxiij. A.

Beatiſſimus Marcellus antiſtes natus Pariſij: ſ; ciuis paradiſi in terris humilis: erect᷒ in celis mediocris parentib᷒ ſed meritis celſus. Cui hoc fuit nobilitatis lumen inſigne: xp̃o ſine culpa ſeruire. Nõ de generis intumeſcẽs ſupbia: ſed habens de moribus ornamẽta. Nec ſumens de parẽtũ ſe laude iactãtiã: ſ; gratiaz poſſidens in virtutũ exẽplis. Intra ſe ſuos theſauros retinẽs: deũ mundo corde cõplectẽs ſ; cũ xp̃o pauper iſte regnauit ꝗ in humilitatis ꝯuerſatione: in charitatis vbertate: in caſtitatis lumine in ieiuniorũ pinguedine: ita ſe totũ tradidit diſciplinis: vt ab ipſa infantia maturus aſcẽderet ⁊ poſitus in corpore quaſi nihil de carne portarẽt. Hic itaq; beatiſſima inſtitutione ſuccinctus ⁊ venerandis operib᷒ pene pri᷒ ſacerdos extitit ꝗ̃ cleric᷒. Jãdudum dignus qui ſuſciperet dignitatẽ antea ꝑparat᷒ ad id qd erat ſine mora futurus. Calcata mundi pompa vel crinibus: cum diuinis armis initiatus accingeret ad ſpem felicẽ palmã de hoſte publico relaturus i militia xp̃i exercitãdo lector effectus eſt: ac ſeipſum templo chriſti pro primitijs offerens velut a bellis ſacrificium hoſtia vice carnis ⁊ pure mẽtis effectus eſt. Qui clarior mercede ꝗ̃ noĩe: ⁊ merito maior ꝙ gradu ſine offendiculo ſuũ gerens officiũ cepit in militia creſcere quod accepit a rege. Deniq; dum adhuc clericali tyrocinio celaret miraculis ꝓditur ⁊ ſignis celebrib᷒ illuſtratur. Unde quadam vice ad officinam acceſſit fabricalem qui deſpectus ab artifice cogitur vt extracta de ardenti camino ferri maſſa candens manu ſua ferruz accẽſum attolleret ⁊ quanti ponderis eſſet enarraret. Tunc vir beatiſſimus non ignarus totũ de xp̃o pſumere ⁊ quante virtutis canis ſit in rebus nõ turpibus obedire: mox ſuppoſita manu ferrum altius eleuauit dicens. De calore calet: ſed nouem põdera habet. Qd poſtea tantum ad ſtateram inuentũ eſt: quãtum eius vox librare predixerat. Itaq; cũ ſubdiaconali miniſterio fungeretur in die epiphaniorum hauriens aquam de fluuio ſecane: dñ beato prudẽtio epiſcopo manibus abluendis aquã offerret: mutatis elemẽtis vini ſapor inuentus eſt. Quo viſo obſtupeſcens pontifex iuſſit ex ipſo vaſculo in calicẽ ſacrũ defundi. Unde vniuerſus populus miſſa celebrata ⁊ cõmunionem accepit ⁊ ipz vas cũ ad plebis multitudinẽ ſuffeciſſet: ac ſi nõ tactũ ⁊ integrum ſic plenũ permãſit. Cuius vini myſtico beneficio poſtea multi ſanati ſunt. Cũ vir ſanctiſſimus quadã vice ex ſui officij ſeruitute aquã manib᷒ prefato venerabili epõ porrexiſſet: mox inde balſama ceperũt fragrare. Et dum vnda curreret viſa ſunt criſmata reſpirare: vt pene pontifex crederet ſe magis man᷒ vngere ꝗ̃ lauare et alteras aquas ꝗreret vt priores vngere

currens pallio ſuo ſuper corpus eius appoſito puerū viuum confeſtim matri reddidit. Cum ob diuturnā obſidionē ciuitas pariſienſis inedia affligeret: Genoueſa pauperibus cōdolens nauim ſuper ſecanam ad emendam annonā ingredit: Dū aūt ad quēdā locū in q̄ erat arbor iuxta quā naues ſepius periclitarent aduenisset confeſtim arborē incidi precipiēs ad orationē conuerſa duo horribilia mōſtra ex illo loco egredi ſunt viſa. Ab illo aūt die illic nulla nauis periit: ſed ꝓſpero curſu ceptū iter transfretauit. Rediens autē virgo paneos pauperibus iuxta neceſſitates ſuas diſtribuit. Dū quadam vice ciuitatem trecaſſium adiret ꝓtinus occurrens ei multitudo ppl'i innumeros vtriuſq; ſex' diuerſis infirmitatibus afflictos obtulit. Inter quos etiam oblatus eſt ei homo quidā quē dñico die operātē vltio diuina excecauerat: necnō puella ab annis fere. xij. ceca quos illa bñdicens ſine dilatione incolumes reddidit. In ciuitate meldēſi puella quedā adoleſcēti cuidā ꝓmiſſa vt genoueſe virtutes cōperit veſtē ſibi immutari: ac in cōtubernio virginū annumerari a genoueſa expetiit. Ūñ indignat' adoleſcēs ſponſam cū furore ꝓſequitur. Quod genoueſa audiēs eā ad eccliam q̄ ꝓxima erat ſecū duxit: ⁊ fores eccleſie q̄ clauſe erant diuina virtus mirabiliter reſerauit: ⁊ puellam a furore adoleſcentis liberauit. ¶ Aurelie dum quidā pr̄familias ꝓ ſeruo qui aduerſus eum deliquerat genoueſa veniā expeteret: ille eā oīno renueret: confeſtim vt domū ingredit vehementi febre correptus non prius ſanitati reſtituitur q̄ genoueſe veniam poſtulans famulo miſericordiā elargit. Ecce eccliam ſancti martini turoñ. virgo ſcā ingreſſa q̄ plurimos a demōe obſeſſos oleo prius inunctos liberauit. Dū aūt vellet ſemel quoſdā inungere ac oleum in ampulla pontifex etiam q̄ oleū benediceret deeſſet: mox terre recubans in orōne poſita ampulla in manibus eius oleo quo poſtmodū ſanati ſunt egroti eſt impleta. De eius abſtinētia ac etiam virtutibus inter alia multa ſic dicit Innocentius in ſpeculo. A decimoquīto etatis ſue āno vſq; ad quīquageſimū eſca erat ei panis ordeaceus ⁊ faba. quā poſt duas aut tres hebdomadas in olla recōmiſcens edebat. A die dñico vſq; in quintam feriā ieiunabat: ⁊ a q̄nta feria vſq; in diē dñicū. vinū aūt ⁊ quodlibet inebrians nūq̄ potauit. Poſt quinq̄geſimū vo annū ſuadētibus ep̄is ꝓpter obedientiā piſcem ⁊ lac cum pane ordeaceo edere cepit. Multa aūt veneratione catulaſcenſem vicum in quo beatus dionyſius paſſus eſt dilexit cui ꝫ deuotio erat in honore illius baſilicā conſtruere. Suadebat preſbyteris vt faceret vnuſquiſq; collationē ad hoc edificium: qui riſerunt. Erunt forſitan paruulaſ noſtre vires edificandi: ſed coquēde calcis copia deeſt. At illa ſpūſancto repleta vaticinans ait. Egredimini queſo ad pontem ciuitatis: ⁊ que audieritis nunciate mihi. Qui egreſſi in plateā ſtabant attoniti. Et ecce duos cuſtodes porcorum ſermocinantes quorum vn' ad alterum ait. Dum ſuis. i. porce veſtigiū operatus vagantis ſequerer: inueni furnum calcis mire magnitudinis. alter reſpondit. Et ego inueni in ſylua ſub radicibus arboris a vento euulſe furnum calcis de quo nihil ſublatū credo vnq̄ fuiſſe. Qđ audientes preſbyteri gratias agentes reuerſi ſunt. Audiens etiā hec ſancta lachrymis pre gaudio ſinum impleuit. Laceſſiuit itaq; generaliter preſbyterū vt in honore predicti martyris baſilicā conſtrueret. Sicq; omnibus ciuibus illa implorante conſtructa eſt. In cuius opere collectis carpētariis cum potus deficeret: accipiens ſancta cupam ſeorſum proſtrata cū lachrymis orauit. Deinde ſurgens facto ſigno crucis ſuper vas vſq; ad ſummū poculo impletum eſt: ex quo operarii vſq; ad conſummationē baſilice vberrime potātes gratias egerunt. Quadā nocte ſabbati circa gallicantū egreſſa eſt btā Genoueſa ad baſilicā ſcti dionyſii. Cereus vero qui añ ferebat extinctus eſt. Quo turbatis virginib' q̄ cū ea erāt pre horrore noctis cereū ſibi dari ꝑcepit. Quē vt tenuit ſtatī illuminatus eſt. Siīr eodē tpe cū in ecclia diu ꝓſtrata in orōne ſurgeret. cere' nondū igne contact' diuino nutu accēſus eſt in manu eius. De quo ⁊ plures infirmi paululū in fide auferentes ſanati ſunt. Quedam mulier furata eſt calciamēta eius. q̄ vt domū venit exceca ta eſt. Deinde proſtrata ad pedes eius veniā petens ſignatis ab ea oculis viſum recepit. Hildericus etiā frācorū rex valde diligens eā timēs ne vinctos q̄s interimere cogitabat ſancta eriperet ingrediēs vrbem pariſiorum portā claudi precepit. Qđ audiens ſancta ſtatim ad liberandas animas perrexit. Inter cuius manus pp̄lo porta ſe ſine claue reſerauit: ⁊ ſic regem ꝓſecuta ne vinctoꝝ capita amputarent obtinuit. Fuit ēt eo tp̄e beatus ſymeon in columna: quē negotiatores euntes ⁊ redeuntes ferunt de illa interrogaſſe ⁊ eā veneratione ꝓfuſa ſalutaſſe ⁊ ſe in orationib' ei' memorem eſſe popoſciſſe. Pariſius etiā oblati ſunt ei energumini pro quibus in baſilica beati dionyſii ipſa orante vociferabantur clamantes ꝓpe iā eſſe quos ſibi in ſolatio venire beata genoueſa precabat forſitan angelis vel martyres. Que ſurgens ⁊ ſignās vnūquēq; curauit a ſpū immundo vt fetor grauiſſimus aſtantium nares attingeret. A die etiā epiphanie vſq; ad cenam dñi btā genoueſa in cella recluſa ſoli deo vacabat ī orationib' ⁊ vigiliis. Audiens autē puella quedam religioſa ad fores eius magis curioſitate q̄ fide ꝑnotare q̄d ſcā in cella ſua agebat ſcire volēs ſtatim lumē amiſit. Quā ſcā cōſummata quadrageſima egrediēs orōne ⁊ ſigno crucis illuminauit. In ecclia etiā bti Martini turoñ. cū in angulo quodam oraret vir' de pſallentibus arrept' a demonio ꝓprios artus lacerabat. Cūq; beata genoueſa ſpūs immundū exire iuberet ⁊ ille per oculū ꝓgredi ſe minaret: imperante illa fluxu ventris eiectus eſt feda relinquēs veſtigia. Per idē tēpus ſtans in auditu domus ſue vidit puellā in manu ampullā geſtantē quam pauloante emerat: ⁊ interrogata q̄d eſſet vidit demonē ſedētē in ore ampulle ⁊ minans inſufflauit in eā ſtatimq; pars de ore ipſi' ampulle cecidit. In territorio meldenſi cū ꝓpriā meſſem meteret valde turbati ſunt operarii propter imbrem imminentem. At illa ingreſſa tentorium quod ſine intermiſſione facere conſueuerat cū lachrymis ꝓſtrata orōne obtinuit: vt cū in circuitu oēs ſegetes pluuia rigaret nec meſſem: nec eius meſſores gutta aliqua contingeret: tanta etiā ſanctitate pollebat q̄ etiā ſpū ꝓphetie plena omnes quoq; morbos ab humanis corporibus expellebat. Egentibus panes integros dabat adeo vt ei' puelle ſepe partem panis quā in clibano poſuerāt nō inuenirent. Vixit aūt pluſq̄ ꝑ. lxxx. annis. Cuius autē natale celebrat tertio nonas ianuarii. Hec vincenti'. Reliqua aūt q̄ hic inſeruntur ex certiſſimis ac probatiſſimis eccleſie in qua beata virgo preſidet codicib' quorum etiam nonnulla ipſe vincentius teſtat extracta ſunt. Poſt tranſitū vero beatiſſime virginis lampas eī' ſepulchro poſita eſt in qua preter olei conſumptionem ignis permanebat cui' cōtactu infirmi ſanabant lāpade vero mutata in fontē oleo in medicinā. hominē quidā lingue ⁊ oculoꝝ priuat' officio ad ſepulchrū virginis accedēs ⁊ viſum et loquendi vſum recupera-

uit. Mulier quedam in viſione admonita filiū a natiuitate cecum ad prefate virginis locū detulit. Cūq͂ı ecclesia miraculum recitaretur q̄ſo dn̄s ieſus xp̄s oculos ceci nati aperuit cōtinuo apti ſunt eius oculi. Reuelatur cuidam a natiuitate muto vt ad ſepulchrū virginis ſe transferat: vocis illic bn̄ficiū pceptur⁹. Cūq͂ in fine reuelationis die dn̄ico illuc perueniſſet: ſtatim lingue illius vinculum eſt ſolutum: ⁊ loquebatur magnificans deum. Interrogatus ergo ab abbate qd poſt indultū ſibi vocis beneficiū agere velit: reſpōdet q̄ a loco illo recedere nolit: nolit ad ꝓpria redire: nolit oībus diebus vite ſue ſine preſentia virginis viuere. Cuius votū leto aīo amplectēs abbas vite ſibi neceſſaria iubet miniſtrari. Cū latro quidā carceri mācipat⁹ cuſtodis negligētia de carcere exiſſet: fugiētēq͂ ad ſepulchrū virginis preſes inſeq͂ret: virginiſq͂ latro auxilium implorādo acclamaret: preſes xo in ei⁹ blaſphemiam ꝓrumperet ſubito caſu lapſus preſes latrone liberato miſerabiliter expirauit. Cū alio tpe flumen ſecane vltra modum intumeſceret ⁊ ad capellam virginum quā prope eccleſiam ſancti ioannis baptiſte virgo cōſtruxerat ad mediū vſq͂ edificiū pertingeret: lectus in quo deceſſerat qui ibidē ſeruabat: flumine infuſus aquis continue deſcendentibus atq͂ diſtēdētibus ab illis intactus eſt inuentus. Poſt aliquot xo dies cum cenobio a normanis incendio conſumpto corpus virginis a fratribus ad egregias villam ſuam deportaretur: multis etiam ibidem claruiſſe miraculis cōprobatur. Siquidem altari eccleſie cui acceſſura erat virgo ſancta cruce ſanctorumq͂ reliquijs vt moris eſt adornatum: tanq͂ eius aduentui congratulans mouebatur: cui ſuperpoſita: quod cupierat ſe adeptum demonſtrans firmum: nec amplius moueri comprobatū eſt. In cuius quidem deportatione cecus vti dum viueret iterum atq͂ iterum miraculoſe eſt accēſus. Cuȝ autem abbas qui tunc preerat dētem a corporē virginis paucis conſcijs extrahens apud ſe ad ſui tuitioneȝ ſeruare vellet: continuo ſumma egritudine correptus dētem teca criſtallina incluſum q̄ cito potuit reſtituere curauit. Audita xo inter pariſios ⁊ normanos cōcordia corpus virginis ad eccleſiā ſuā deferentes non eo loco vnde educta fuerat in cripta: ſed ſuper maius altare vbi nunc cernit: fratres honorifice collocauerunt. Corpus autem virginis cū ſuo capite integrū in capſa conſiſtere: preſentibus nōnullis huius regni cp̄is poſt modum inuentuȝ eſt atq͂ comprobatum. Tpe ludouici fortiſſimi regis francoꝝ illuſtriſſimi diuina vltione mēbra que miseri hōies exhibuerāt ſeruire iniuſtitie ⁊ iniquitati ad iniquitatem cepit morbus igneus queȝ phyſici ſacrum ignē appellant cōſumere. Multorum igitur ſanctoꝝ egrotis ſuffragia depoſcentibus: nec impetrantibus recordatus eſt religioſiſſimus pariſioruȝ antiſtes ſtephanus: qualiter beata virgo genoueſa prefatam vrbem a nimiis olim periculis liberauit: ac exinde ſolennes proceſſiones in quibus conſulto abbate atq͂ conuentu prefata virgo ad eccleſiam beate virginis Marie deportaretur inſtituit. Ordinata itaq͂ ſm morem canonicum proceſſione: ingredienteq͂ ſancta virgine eccleſiam beate marie continuo ad tactum feretri omnes male habentes tribus exceptis ſunt ſanati. Cū vero ſequenti anno felicis recordationis Innocentius papa gallias tranſmearet de tanto inſtructus miraculo gratias agens deo ac ſancte virgini: annis perpetuis ſolenni memoria celebrandum miraculum condonauit. Verum cum per ſingulos annos predicti miraculi memoria ſolenniter vt dictum eſt veneraretur: contingit ſemel per abſentiam capicerij expenſas formidantis ſine ornamētis ac luminaribus q̄ habebat miniſtrare celebrari. Unde accidit vt ſequenti die eccleſie ſanctuariū aſcēdens diuinā expertus virtuteȝ ſubito lapſus ſine voce miſerabilit͛ expiraret. Experti ſunt igit͛ atq͂ indies experiunt͛ q̄ plurimi quāto cū tremore xp̄i virginem oporteat venerari. vbi cum humilitate recepit cecitas viſum: debilitas greſſum: ac diuerſo obſtructe infidelitate mentes percipiunt interitum. Noſtris igitur qualibuſcunq͂ laudibus genoueſam veneremur: ſed cum tremore venerantes eius ſuffragia imploremus ſed cum fide. Et reuera dignuȝ eſt genoueſam laudibus honorari: que pariſiorum inclytam vrbem regni xp̄ianiſſimi precipuam ſtabiliſſimūq͂ columē totius chriſtianitatis in fide ⁊ doctrina magiſtram eruditiſſimam toties a tantiſq͂ periculis ab inimicis hoſtili cede dimicantibus eripuit: inundātiū fluctus aquarum reſtrinxit: ignis horrendi in mēbris humanis incēdium conſumpſit: cecis viſum: claudiſq͂ greſſum: ſurdis audituȝ reddidit: ab obſeſſis demonium precibus effugauit. Et non ſolum precibus: verū etiam maxima dominus per fimbrias veſtimenti genoueſe ſibi dilecte virginis ſuper egrotos ac varijs detentos languoribus oſtendere ſepius dignatus eſt ſanitatum remedia. Unde merito in pariſiū celſi mōtis vertice extitit collocata: vbi honorifice ſublimata: ac mirifice adornata: nō ceſſat iugiter ſanitatū ⁊ gratiaꝝ emittere flumina his qui in fide depoſcunt eius largitiones. Unde ⁊ oportet nos illi tota mentis deuotione cōmittere: qm̄ ipſa eſt q̄ aſſidue orat pro poplo ſibi deuoto ⁊ pro tota xp̄ianitate. Nos igitur ſuorum mirabiliū hanc particulam memorātes ac etiam venerātes cum celeberrimo illo venerabilium religioſorum cetu ſuo glorioſam xp̄i ſponſam nobilemq͂ virginē debitis glorificemus genoueſam laudibus poſtulantes vt eadem ſupplicante perfrui gaudijs paradiſi mereamur per ſecula. Amen.

De conceptione beate Marie virginis. clxxxv. A.

TEmpore illo quo diuine placuit pietati anglorum genteȝ de malis ſuis erroribus corrigere ſueq͂ ſeruitutis officijs arcti⁹ aſtringere glorioſiſſimo normanorum duci Guilermo eandem patriam debellando ſubegit qui ſcilicet Guillermus tunc temporis rex anglorum: dei virtute ⁊ ſua induſtria totius eccleſie dignitates ⁊ honores in melius reformauit. Cuius pie intentionis operibus inuidens ille bonorum omnium inimicus diabol⁹: tū familiarium fraudibus: tum extraneorum incurſibus multoties conatus eſt eius obſiſtere ſucceſſibus. Sed domino protegente ad nihilum deductus eſt malign⁹. Audientes autem daci angliam eſſe ſubiectaȝ normānis grauiter indignati: eo quod ſuo hereditario quaſi iure priuarentur arma preparant: claſſem adaptant. vt eos adeuntes data ſibi diuinitus patria expellant. Hoc comperto rex prudentiſſimus guilermus Helſinum quendam religioſum abbatem remenſis cenobij ſeceſſitū in Daciam dirigit: vt veritatem huius rei inquirat. Et ille vt vir admodum ſagacis ingenii ſtrēnue negotium regis exequitur. Quo fideliter peracto ad Angliam cupiens reuerti mare ingreditur: ⁊ iam maximam parteȝ maris proſpero curſu tranſierat: cū ſubito ventis ſurgentibus vndiq͂ vētis horrida tem-

peſtas celum commouit ⁊ vndas. Fatigatis igit nautis nec vltra obniti valentibus fractis remis: funibus ruptis: cadētibus velis ſpes omnium ſalutis amittit nihil niſi ſubito merſionis indicium expectatur. Cūq; de ſalute corporum deſperati animorum curam ſolummodo creatori ſuo magnis clamoribus deuote cōmendarent ⁊ beatam dei genitricem miſerorum ſcilicet refugium ⁊ deſperantibus ſpem deuote reclamarent: ecce ſubito conſpiciunt quendam venerande habitudinis virum pontificali infula decoratum quaſi inter medias vndas ſtantem naui proximum. Qui ad uocans ad ſe abbatem helſimum his verbis cepit cōpellare dicens. Uis inquit periculum maris euadere? Uis in patriam ſanus redire? Cumq; ille cum fletu ſe id toto corde deſiderare: ⁊ id ſolum expetere reſpōdit. Tunc ille ſcias inqt me ad te miſſum a dña mea dei genitrice maria quam tam dulciter ⁊ deuote reclamaſti: ⁊ ſi dictis meis obtēperare volueris ſanus cū tuis comitibus imminens periculum maris te euadere ꝑmitto. Spondet ilico ſe ei in omnibus obtemperaturum ſi hoc euaderet periculum. Promitte inquit ille deo ⁊ mihi quia diem conceptionis matris Chriſti ſolenniter annuatim celebrabis: ⁊ celebrandum predicabis: ⁊ ille vt vir prudentiſſimus: ⁊ quis inquit dies mihi hoc feſto erit celebrandus. Sexto ait idus decembris hoc feſtum ſolēniſandum tenebis: quo inquit abbas ſeruitio vtemur in eccleſiaſtico officio. Omne inquit ſeruitium quod dicitur in eius natiuitate dicetur ⁊ in conceptione eius excepto quod nomē natiuitatis mutabitur in nomen conceptionis. His dictis ille diſparuit ⁊ citius dictu ſedata tempeſtate abbas cū ſuis incolumis concito venti flatu applicuit anglicanis littoribus. Et ea que viderat ⁊ audierat quibꝰ potuit notificauit. ſtatuitq; in remenſi cenobio idem feſtum ſolēniter celebrare. Et ipſe quoaduſq; vixit deuotis obſequijs deuote celebrauit. Rurſum hec ſolennitas alibi alio modo declaratur. Tempore namq; Caroli regis francorum illuſtriſſimi: clericus quidam ordine vngarie regis germanus: matrem ieſu toto corde diligens eius horas ſolicitus decantabat parentum ſuorū conſilio nubere volens cum quadam adoleſcentula valde pulcherrima accepta a preſbytero nuptiali bñdictiōe quadam die miſſa etiam celebrata recordatus ꝙ eiuſdem beatiſſime virginis horas illo die iuxta morē ſolitum non cantauerat ſponſam domum mittens oēs ab eccleſia exire coegit: ⁊ ipſe iuxta altare beate virginis ſolus remanſit. Cum ipſe horas dñice matris decantaret: ⁊ hanc antiphonam. Pulchra es ⁊ decora filia hieruſalem diceret: ſubito apparuit ei virgo maria cū duobus angelis dexteram ei manum ⁊ leuam tenētibus dicens ei. Si ego ſum pulchra ⁊ decora quid eſt qḋ dimittis me ⁊ ſponſam aliam accipis? Nonne ego ſum optime formoſe: nonne ego ſum pulchrior illa? Ubi vidiſti tā pulchrā? Cui ille ſtupefactus ait. Dña mea dulciſſima claritudo tua omnē mundi pulchritudinē excellit ⁊ clarificat: qm̄ tu es ſuper oēs choros angelorū exaltata: ⁊ ſuper celos celorū eleuata. Quid vis dña vt faciam? At illa. Si ſponſam carnalē cui adherere vis amore mei dimiſeris: me ſponſam in celeſti regno habebis. Et ſi cōceptionis mee feſtum annuatim. vj. idꝰ decembris ſolenniter celebraueris ⁊ celebrandū predicaueris: mecū in regno filij mei laureatus eris. His dictis beata virgo diſparuit. Clericus vero domū adire renuit ⁊ abſq; parentum ſuorum conſilio ad abbatiam quandam extra patriam illam perrexit: ⁊ ibidē monachali habitu decoratus ⁊ poſt tempus exiguum meritis beate marie virginis aquile epꝰs patriarcha factus feſtum cōceptionis beate virginis die ꝙdiu vixit annuatim cum proprijs octauis diligenter celebrauit: ⁊ vbiq; celebrandum predicauit. Aliud etiam miraculum huius feſtiuitatis alibi diuina inſpiratione ⁊ gratia a nobis declaratur. In pelago gallico canonicꝰ quidam ordine ſacerdos ſolitus beate marie virginis horas canonicas decantare: a villa quadam vbi cum vxore alterius fornicatus fuerat rediens ad oppidum in quo morabatur tendere curans: et pelagus ſecans tranſmeare cupiens ſolus nauim ingreſſus dominice matris horas nauigando canere cepit. Cumq; inuitatorium: Aue maria gratia plena dominus tecum diceret: ⁊ iā in medio fluminis eſſet: ecce turba magna demonum in profundo pelagi vna cum eius nauicula eum precipitauit: et eius animam rapuit ad tormenta. Die autem tertia ad locum quo demones eum tormentis afficiebant venit materꝰ Jeſu cum magna angelorum ſocietate dicens eis. Ut quid animam famuli noſtri ita iniuſte affligitis? Cui illi. Nos eam debemus habere ⁊ merito: quoniam in noſtris operibꝰ capta eſt. Quibus mater Jeſu. Si illius debet eſſe cuiꝰ opera faciebat: ergo noſtra debet eſſe: quoniam matutinas noſtras dum vos eum peremiſtis decantabat Unde magis rei eſtis qui minus erga me egiſtis. His dictis demones huc illucq; diſperſi fugerunt: et beata Maria animam reduxit ad corpus: et hominē ab vtroq; funere reſuſcitatū per brachiū arripiens aquā a dextris ⁊ a ſiniſtris quaſi murum ſtare iubens: de ꝓfundo pelagi ad portum incolumē reduxit. Et ille gaudens pedibus beate Marie virginis proſtratus ait. Chariſſima mea domina et virgo ſpecioſa Chriſti gratiſſima quid tibi retribuam pro tantis beneficijs que mihi feciſti? Liberaſti me de ore leonis: ⁊ de tormētis inferni grauiſſimis animam meam. Cui mater Jeſu ait. Precor te ne decetero in adulterij peccatū cadas: ne fiat tibi nouiſſimus error peior priore. Precor te iterum vt decetero feſtum conceptionis mee deuote celebres annuatim ſexto idus decembris ⁊ vbiq; celebrandum predices. Mox vt ea dixit beata virgo Maria eo cernente celos aſcendit ⁊ ipſe eremiticam vitā ducens quod ſibi acciderat cunctis audire volentibus narrauit. Et poſtea quandiu vixit illud feſtum conceptionis ſolenniter ⁊ deuote celebrauit: ⁊ celebrandū predicauit. Nos igitur fratres dilectiſſimi meritis et interceſſionibus beate virginis indigentes cum tota mentis deuotione ſimus ſolliciti vt nullus noſtrū ita ſit rebus temporalibus occupatus: aut proprijs delicijs deſperatus quin beatiſſime virginis marie conceptionem pro poſſe ſuo celebret annuatim.

De ſancta Otilia. clxxxvj. B.

OTilia ex ceca nata fuit pater ſuus eā occidere voluit. Unde mater eiꝰ cuidam ancille ſue eā alendā commiſit: que propter murmur populi iubente matre lōgiſſime cum puero fugit: vbi cum ipſa puellam nutriret Chriſtus epiſcopo Erardo de partibus Bauarie apparuit dicens: Uade ad quoddam monaſterium quod di-

citur palin a vbi inueniſco puellam a natiuitate cecã: quam baptizabis nomen Otiliã imponẽs ei: et mox poſt baptiſmum viſum recipiet. Quo facto cum diu optime in religione profeciſſet miſit fratri ſuo literas dulcedine plenas vt patri reconcilians reuocaret. cui cum pater non annueret: filius inconſulto patre pro ſorore miſit. Unde pater filium tantum verberibus caſtigauit quod infirmatus fuit: de qua etiam egritudine obijt. Pater vero ex hoc intantum conturbatꝰ fuit ⁊ compunctus quod pro filia ſua miſit ⁊ monaſterium quod conſtruxerat filie cum omnibus appendicijs libere donauit. Poſt hoc itaqꝫ defunctꝰ eſt. Otilia ſciẽs patrem ſuum in purgatorio viſita latere montis vbi nunc clauſtrum ſitum eſt tantum ⁊ tam lachrymabiliter orauit quod celum ſuper eam apertum eſt: ⁊ lux magna circunfulſit eam: ⁊ vox dixit ei. Propter te liberatus eſt pater tuus: ⁊ in choro patriarcharum collocandus ab angelis ducitur. Hec beata preter dies feſtos nihil comedit niſi panem ordeaceum ⁊ legumina. Pellis vrſi fuit pro lecto. lapis vero pro cuſſino. Itẽ mons altus vbi cenobium otilie ſitum eſt fecit paupe res querentes eleemoſynam ⁊ peregrinos nimis laborare ob hoc qꝺ fecit inferius monaſterium pro hoſpitali: qui locus ſororibus tantum placuit vt etiã ibi conuentum inſtituerent. Ibiqꝫ in nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti propria manu tres tilias plantauit: q̄ vſque nunc valde vtiles ſunt: in calore orando / vas omnino vacuum impleuit vino cum quedam ſoror inter diuina officia vaſa eſſe vacua inuenit. Item quia in baptiſmo viſum recepit: ſpecialiter beatum Joannem baptiſtam venerabatur: et ei eccleſiam facere cogitauit. Quadam etiam nocte ſe dedit orationi ſupra petram vbi nunc magna crux lignea locatur: ob memoriam tanti miraculi vbi Joannem rogabat vt oſtẽderet ſibi modum edificij quod ⁊ fecit. Joannes enim in forma qua Chriſtum baptizauit: in maxima tamẽ claritate ſibi apparens eccleſie locum longitudinem ⁊ latitudinem oſtendit. Quod vidit vna ſoror: lucem videlicet / ſed Joannem non vidit. Cui otilia inhibuit / ne ante ipſius obitum alicui viſionem manifeſtaret.

In inchoatione clauſtri Joannis boues cum plauſtro lapidum ceciderunt de monte qui habet in latitudine .lxx. pedes ⁊ illeſi obuiant ſeruis aſcendendo iterũ oneratt. Venerant autem ſerui cum gaudio ipſos occidere: vt non eſſent cibus vermium ſed hominum. Itẽ Otilia ſuam nutricem proprijs manibus ſepeliuit: et poſt .lxx. annos ſepulchro aperto dextera mammilla nutricis integra inuenta eſt: qua eam quondam lactauerat / ⁊ reliquum corpus incineratum. Poſt plurima virtutum inſignia Otilia ſciens finem ſibi adeſſe: conuocatis ad ſe ſororibus apud ſanctum Joannem predicauit eis ⁊ rogauit eas orare pro ſe et pro patre ſuo. Poſt hoc precepit eis vt irent in oratorium matris dei Marie ⁊ legerent pſalterium. Interim dum hec fierẽt ipſa obijt ſola: tantuſqꝫ odor ibi fuit quod quaſi omnes domus plene eſſent aromatibus. Redeuntes ſorores cum viderent matrem ſuam ſine euchariſtia defunctã adeo inſtanter orauerunt quod de morte ſuſcitata eis dixit. Cur me inquietaſtis: Lucie cõiuncta fui: ⁊ illud gaudium habui quod oculus non vidit nec auris audiuit: nec in cor hominis aſcendit. Reſponderũt. Nobis fuiſſet confuſio domina ſi abſqꝫ cõmunione ſacra obijſſes. Tunc Otilia calicem oblatum in quo erat corpus ⁊ ſanguis chriſti proprijs manibus contrectauit ⁊ cõmunicauit: ob hoc idem calix vſqꝫ modo ſeruat. Odor vero per dies octo durauit. Martyrij lucie ideo coniuncta fuit: quia ipſa Otilia duobus modis martyr fuit voluntate ſcilicet ⁊ carnis maceratione.

De ſancto Claudio. clxxxvij. B.

Claudius ex nobili Salinenſium principum ſeu Palatinorum genealogia ortum duxit. Qui vſque ad ſeptennium peruigili cura in domo parentum in dei amore nutritus: poſtea probatiſſimis literarum magiſtris inſtruendus traditur. Sub quibus in breui nõ ſolũ artes quas liberales vocamꝰ: verũ etiam libros veteris ac noui teſtamenti / cum diuerſis geſtis ſanctorum plus adoleſcens ſedule perlegendo apprehendit. Erat enim iam in hac etate ingenio docilis: corde feruidus: et ſanctis operibus totus deditus: nec ſinebat diem aliquem ſine bonis operibus pertranſire. Et licet iuuenis eſſet etate: nihil tamen puerile geſſit in opere. Nunquam in foris chorisationibus / ſeu quibuſcunque mundanis ſpectaculis inuentus fuit: ſed perſonis religioſis et honeſtis ſe aſſocians cum eis dulciter de virtutum exercitijs conferebat. Cuius verba iam ſale ſapientie condita / intantum rationabilia ac dulcia erant quod omnium ad ſe prouocabant affectum. Quapropter prouecti et ſapientes ipſum plurimum diligebant velut puerulũ ſanctum ⁊ virtuoſum. alij vero adoleſcentem affabilẽ et prudentem venerabantur. Perſonis autem inhoneſtis aut ſcurrilibus ſe ſubtrahens conſortia ipſorũ omnimode fugiebat. Nunquam cum mulieribus iuuenibus abſqꝫ rationabili cauſa locutꝰ fuit: nec de qualicunque nefando verbo vel opere: non de riſu inhoneſto / vel aliqua alia animi leuitate eſt notatus. Super omnia vero eccleſias dei frequentabat: precipue dominicis et feſtiuis diebus miſſas cum ceteris horis canonicis ⁊ ſermones diuinos cum ſumma deuotione aſcultando. Creſcente igitur ſanctitatis eius fama cum iam viceſimum etatis ſue annum attigiſſet: ſpreta militia ſeculari in canonicũ biſuntinenſis eccleſie eſt electus. Unde quotidie ut melius proficiens horis canonicis diurnis pariter ⁊ nocturnis ſtuduit intereſſe. Libros quoqꝫ ſacre ſcripture diligenter reuoluere: ⁊ per omnia ſicut verus dei famulus abſqꝫ reprehenſionis nota ſe habere. Tãtiqꝫ breuis tẽporis ſpacio diuina gratia ipſum proſequente in operibus ſanctis ⁊ virtuoſis ſacraqꝫ doctrina claruit: vt in totius Burgundie finibus equalis ſibi nequaq̃ inueniretur: qꝺ in libris quos edidit qui vſqꝫ nunc in monaſterio Jurenſi permanent clarius perpendi poteſt. Singulis igitur diebus excepto dominicis et feſtis ſolemnioribus. nõ niſi ſemel in die refectionẽ ſumebat. Sepe noctes in oratione: lectione ſiue ſancta meditatione peruigiles ducebat. Caſtum ſe et mundum ab omni coinquinatione cuſtodiebat: in veſtimentis mediocrem: in moribus humilem: in verbis veracem: dulcem ⁊ affabilem exhibebat: ita vt ſingulis virtutum moribus orna-

tus iam verus monachus ab omnibus crederetur. Duodecimo canonicatus ſui anno preſul memorate ciuitatis infirmari cepit corpore. Unde beatiſſimus Claudius timens quod etiam poſtmodum euenit: ne ſcilicet in pontificem eligeretur locum ad tempus deſeruit ⁊ ad ſuos parentes dominos ſcilicet Salineſi. properauit. A quibus benigne ſuſceptus cum eis per aliquod tempus in ſancta conuerſatione viuendo permanebat. Contigit autem predictum archipreſulem interim viam vniuerſe carnis ingredi. Quapropter populus cum clero diſcordiam non modicam de eligendo epiſcopo habebat illis vnum: alijs vero alium volentibus. Tandem vnanimes in oratiõe ſe proſtrauerunt cum lachrymis humiliter ſupplicantes quatenus meritis ſue genitricis ⁊ ſancti Joannis baptiſte eorum patroni ⁊ omnium ſanctorum dominus eis miſericorditer inſpirare dignaretur quem in paſtorem eccleſie ſui eligere deberent. Quibus in oratione perſeuerantibus mox de celo vox inſonuit que ipſos vt a fletu ceſſarent: et beatum virum Claudium eligerent ammonuit. Tunc Canonici letificati ipſum vnanimiter elegerunt ⁊ ſtatim honorabiliores totius eccleſie ⁊ ciuitatis viros pro eius conſenſu obtinendo ad oppidũ Salinenſe deſtinauerunt. Quid plura. Multis precibus ac lachrymis victus ſciens voluntati diuine reſiſtere non poſſe ad ciuitatem Biſuntineſi. ducitur imo potius trahitur archiepiſcopus conſecratur: et per ſummum põtificem eius canonica electio approbatur pariterq; confirmatur. Anno domini. dcxxi. Archiepiſcopus igitur effectus eandem quam prius humilitatem et morum grauitatem in omnibus ſemper ſeruabat: ⁊ ſicut fidelis ſeruus et prudens familiam domini cum eccleſia ſibi credita feruenti zelo gubernabat. Cauſas eccleſiaſticas horis debitis benigne audiebat: ⁊ ſecundũ eccleſiaſticas ſanctiones optime dijudicabat. Nunq; tamen propter quemuis negotia ſecularia niſi euidens neceſſitas incubuiſſet eccleſiã horis quibus diuina celebrabantur dimiſit. Prouinciam ſiue dioceſis ſue eccleſias ſepe viſitabat ⁊ ſicut bonus paterfamilias qui iuxta dominicam ſententiam de theſauro ſuo proferens noua, et vetera ſuis dulciſſimis exhortationibus bonos ⁊ fideles vt in melius proficere ſtuderent ⁊ delinquentes ſiue errãtes vt ſe emendarent ſolicite ammonuit. Erat enim profundiſſime litterature. In aſſidua etiam contemplatione eius ſpiritus ſupra modum eleuatus erat: ⁊ tamen propter marie contemplationis ocium non deſeruit marthe officium laborioſum quin etiam ſeptem operibus miſericordie toto conamine inſiſteret. Cum igitur iam ſeptem annos eccleſie ſue prefuiſſet diuino preuentus amore magis ac magis accẽſus: cunctas huius ſeculi diuitias ⁊ ſeculares pompas declinare cupiens vt in ſui creatoris contemplatione plenius vacare poſſet: cunctis bene diſpoſitis: vrbem ſuam predictam palatiaq; ⁊ caſtra ⁊ cetera loca archiepiſcopalia amena ⁊ delicioſa dereliquit: ⁊ ab angelo premonitus ad monaſterium ſancti Eugendi ſiue iurenſe in confinio Biſuntinenſis dioceſis ſitũ aduenit: ibiq; habitum ⁊ vitam monaſticam ſecundum beatiſſimi Benedicti patris regulam aſſumpſit. Tante autẽ ſanctitatis et perfectionis fuit vt omnium que in hoc mundo ſunt oblitus: ſolum in omnipotentis dei amore flagraret. In orationibus vigilãs: ieiunijs aſſiduus: in vigilijs feruidus: in ſanctis lectiõibus ⁊ meditationibus preclarus: et ſecundum ordinis ſui regulam ſicut verus monachus viuebat. In diuinis vero officijs peragendis: aut celebrandis primus omnium eccleſiam intrabat, et vltimus inde recedebat. Sicq; omnes ad perfectionem monaſticam conuocabat intantum vt iniurioſus eiuſdem monaſterij tunc abbas vir vtique ſanctitatis et prudentie ei regimen ipſius monaſterij cum multa inſtantia ⁊ humilitate preſentaret vt oues dominicas ibidem congregatas gubernare dignaretur. Uir autem ſanctus cum multa manſuetudine hec recuſauit. Uerumtamen expletis quinq; annis cum predictus pater iniurioſus ad dominum plenus meritis migraſſet: venerabiles fratres ⁊ domini dicti conuentus ipſum vnanimiter eorum in abbatem elegerunt: et tandem vix multis deuictus precibus aſſenſum prebuit. Sicque claudius quantum in hoc mundo ſe humiliare ſtuduit: tanto plus apud deum et homines exaltari meruit. Quod vtique non ſine diuina diſpenſatione factum eſſe creditur: vt in loco vbi plures floruerunt ſancti: ſanctiſſimus archipreſul adunaretur, et locus ipſe inſignior efficeretur. Multi ergo non ſolum clerici veruntetiam Nobiles ⁊ Burgenſes audita ſanctitatis eius fama ad ipſum confluebant ſancte conuerſationis habitum inſtanter poſtulantes. Quos vir ſanctus abſq; difficultate et perſonarum acceptione recipiebat: eoſque ad perfectionis culmina ſummopere prouehebat. Quales vero filios ſpirituales ibidem enutriuerit non eſt noſtrum dicere preſertim cum quiſquis ipſum ſanctum locum viſitando ex multitudine ſanctorum corporum qui nunc ibidem venerantur clare perſpicere poteſt. Poſſeſſiones etiam temporales quibus Chriſti famuli ſuſtentari poſſent ſecundum domini promiſſum dicentis. Quicunq; reliquerit domum, aut agros: patrem, aut matrem propter me ⁊c. centuplum in hoc mundo percipere meruit a fidelibus videlicet regibus et principibus: inter quos Clodoueus rex qui tunc Franciam gubernabat monaſterio ipſius ãnuatim quinquaginta modia tritici: et totidem ordei cũ quinquaginta libris denariorum argenti perpetuis temporibus dari conſtituit. Pauperibus vero Chriſti ⁊ hoſpitibus ſuperuenientibus omnem humanitatem in eleemoſynarum largitionem exhibuit. Ornamenta eccleſie, ſcilicet libros: calices cum crucibus, et candelabris aureis, et argenteis pannis ſericis, ⁊ alijs diuinum cultum cernentibus maxime augmentauit ⁊ ſanctorum reliquias in capitulis precioſiſſimis reuerenter collocauit. domoſq; ipſius monaſterij ac edificia decenter reformauit. Anno igitur quarto Childeberti regis francorum cum iam Claudius pater ſanctiſſimus annis quinquaginta ſeruus Chriſti in predicto monaſterio laudabiliter prefuiſſet ſenex multum et plenus dierum totis viſceribus ad dominum ſuſpirans immunis etiam ab omni macula incidit in quãdam infirmitatem leuem. Preſciens ergo obitus ſui diem imminere: tertia die omnes monachos ſuos conuocari iuſſit ad ſe luculẽtiſſimum ſermonem eis faciens dulcibus exhortationibus eos monendo vt ſuper omnia diuino amori nihil preponerent: ⁊ omnes preſentis mundi delectationes amore eternorum ſpernerent ac de receſſu ſuo minime contriſtarentur. Cumq; ſingulos de receſſu ſui abbatis vberrime flentes cerneret: miſericordie viſceribus motus quibus ſemper affluebat: accepta ab omnibus pace eos ad cellas deſtinauit: totamq; noctem ſequentem in orationibus

peregit. Quarta vero die in oratorium pergens ſacra-
menta penitentie cū perceptione corporis Chriſti to-
tus perfuſus lachrymis deuotiſſime ſuſcepit: et inde
ad cellam ſuam reductus: ne corpus ſuū alibi quam
in ipſo monaſterio ad euitandas ſeculi pompas ſepe-
liri precepit. Quinta igitur die circa horam diei no-
nam reclinatus ſuper ſcannum ſuper quod legendo
vel orando ſedere aut ſtare conſueuerat: erectis ſurſū
brachijs coniunctis manibus oculis ad celum ſuſpi-
cientibus ſanctiſſimam ſuam animam domino tradi-
dit expirando. Cuius corpus in predicta eccleſia ſan-
cti Eugendi vſqꝫ nunc omnibus aduenientibus incor-
ruptum et integrum demonſtratur innumeris corru-
ſcās miraculis. Glorioſus igitur Deus in ſanctis ſuis
⁊ in maieſtate mirabilis: ⁊ ſi cunctos eius miniſtros
altis magnificet preconijs ⁊ celeſtis efficiat beatitudi-
nis poſſeſſores illos tamen vt digna dignis impēdat
maiori miraculorum illuſtrat gloria: quos apud ipſū
commendat iugis excellentia meritorum in celis.
Quapropter ſanctiſſimus archipreſul claudius quā-
te apud deum ſit poteſtatis et meriti ipſa quotidiana
⁊ quaſi innumerabilia miracula que cūctis ipſum de-
uote inuocantibus exhibet clare demonſtrant. Ipſe
namqꝫ dulciſſimus conſolator deſolatorum, captiuo-
rum liberator: reſurrectio mortuorum: lumen cecorū:
auditus ſurdorum: mutorum eloquium: tutor naufra-
gantium: monachorum ſuffragator: impotentium et
languidorum ſanator: medicine refugiū: via errantiū:
ſalus cunctorum ad ſe recurrentium merito appella-
ri poteſt. Et ſi cūcta miraculorum ipſius geſta hic in-
ſeri deberent nimis tedioſum redderent lectorem: et
ideo pauca non ſingula hic annectere curaui. Si quis
vero ea curioſius perſcrutari voluerit reperiet in ſu-
pradicto monaſterio ſuo magna volumina ſtupenda
admiratione conſcripta. Iuuenis quidam audita mi-
rabili ſanctiſſimi patris Claudij fama ad monaſteriū
iurenſe peregrinationis cauſa venit. Qui pre grandi
populorum multitudine qui ad predictam eccleſiam
tunc confluxerant oppreſſus ſtatim expirauit. Quem
quidam reuerendiſſimus in chriſto pater Tarētaſien-
ſis dioceſis metropolitanus qui inter ceteros tūc ade-
rat benigno pectore amplexans gemitu lachrymoſo
infremuit et ad corpus beati Claudij ventēs eius ſuf-
fragia apud deum flexis genibus implorauit. Cuius
interuentu viri dei precibus exauditis adoleſcens in
exemplum credentium priſtine ſanitati redditus pa-
lam omnibus ſurrexit incolumis. Duo pueruli etatis
prime ac innocentia ſimplices apud Surriacum iu ri-
pa fluminis pueriliter colludebant. Quorum alter
properātius aque ſeruitatis inſcius pedem fluminī im-
mergens preceps elabitur: qui manus tremulas cir-
cunquaqꝫ iaciens mater voce cōfuſa clamitabat. Hūc
ſtatim alter ſubſequitur. Tunc ambo perplexis geni-
bus ſubmerſi tempeſtuoſo amnis impetu rapiuntur.
Nec mora filiorum parentibus ſinouis naufragium
improuidi exclamantes inconſulte properant: clamore
obſtrepunt chara pignora deo et ſancto Claudio tota
deuotione committunt: at pueris non comparentibus
plus ſpacio vnius ſtadij currunt precipites donec ad
vndarum ſuperficiem redeuntes iniuſſos fluctibus
extraxerunt. Horum alter ſeminiuus: alter venis dei-
cientibus frigidus aquis reiectis quas abſorbuerant
reſpirantes virtute dei ⁊ beati Claudij patre ⁊ matre
aſſiſtantibus: ad priſtinum vite ſtatum ſani ⁊ hilares

redierunt. Mulier quedam pontia nomine in thala-
mo ſuo quadā die reſidens filium materno affectu blā-
dis amplexibus refouebat: ⁊ miti ſuſurro cātilene de-
mulcens deoſculabatur eum. Sed callidus humani
generis temptator veneno inuidie tabeſcens muliercu-
le peccatrici foueam perditionis preparabat. Qui fe-
ſtram aduolans ſub imagine cornua mulieris aſſiſte-
bat auricule ⁊ ſub melitis dulcedine virus effundens
aurum et argētum ⁊ mundi fallentes diuitias promit-
tebat ſi acquieſcens ei filium enecaret. Sic malignus
innata calliditate maternum pectus exaſperans ma-
trem armauit in filium. Que in ora ſui pignoris pol-
licem iniciens: pietatis oblita guttur digitis compri-
mebat. Tunc inimicus innocentie in faciē euolat mu-
lieris ⁊ vngues infigens gutturi matrem cū filio ſuffo-
cabat. Quos pauco murmure vix reclamātes: com-
mater audiens admirans quid hoc eſſet celeriter in-
trauit cameram et rem inauditam oculo perſpiciens
exclamauit. Statim ſpe fruſtratus demon ab oculis
eius euanuit. Deinde Joannes maritus pōtie poſt cō-
matrem ſuam accurrens vxorem ⁊ filium iacere vidit
exanimes: ⁊ apprehendens eam mutam et manibus
debilitatam inuenit. Et cognito a commatre qualiter
vxor eius oppreſſa a demone filiū ſuum iugulare ten-
taſſet: profuſis lachrymis illam deo ⁊ beato Claudio
reddidit. Quibus ſtatim ad ſepulchrū btī Claudij pari-
ter properantibus ⁊ in orationibus proſtratis: infelix
mulier: quia ore non poterat veniam delictorum ⁊ cor-
poris ſanitatem cordis affectu poſtulabat. Et paulo
poſt conſurgens manuum ſanitate recepta non ſolum
verbo ſimplici loquebatur: ſed etiam beſtie inſidian-
tis machinam inſuper dei ⁊ beati Claudij magnalia
expedite enarrauit. Puer quidam non longe ab am-
broſiaco ſtans ſupra fontem: imagini ſue ab aqua re-
percuſſe pueraliter arridebat: ⁊ in ſimplicitate ſua ca-
put inclinās in aquam dedit. Tunc voce horribili cla-
mitans: tandē ſubmerſus defecit. Interim viator qui-
dam vt ſitim quam ex eſtu collegerat ſolis ſedaret ad
ſupradicti fontis fluenta diuertit. Et puerum in pro-
fundo iacentem arripiens cuidam petre ſupra poſuit ⁊
corpus iam frigidum omnique vitali calore deſtitutum
videns ipſum diu mortuum fuiſſe cognouit. Conuer-
ſuſqꝫ ad aggreſtium caſulas que prope aderant cuius
filius eſſet requirebat. Ad cuius vocem reclamātem
vicina mater pueri proſilijt et queruloſis vocibus fili
mi vbi es: fili mi ſedule iterabat. Quem mortuum in-
ueniens deſuper flebilis et miſerāda iacuit. Vicinis
autem et notis eam conſolantibus monialis quedam
ſuperuenit. Que tanto dolori compatiens matrem et
parentes commonuit vt quem diſpoſuerant ſepelire
deo ⁊ beato Claudio redderēt. Qui ſpe fideqꝫ robora-
ti virtutem dei qui in ſanctis ſuis mirabilis eſt: pura
⁊ ſimplici deuotione requirentes proſtrati in terram
orauerūt. Statim ergo puer qui mortuus fuerat oſci-
tatis oculos aperuit et cum ſuſpirijs vocem emittens
ſurrexit viuus. Alius quidam puer ſeptem annorum
filius cuiuſdam ſtrenui militis Henrici de plaucam
de ponte quodam cecidit in foſſalibus aquis plenis
que domum predicti militis circuibant. Et cum iam p
ſpaciū vnius leuce ⁊ amplius in profundo ſubmerſus
iacuiſſet nihil de corpore capitiſqꝫ ſui comu apparuit.
Quapropter populo magno ſtrepitu vociferāte pri ⁊ mri
qui tunc haud longe in eccleſia fuerāt res lamentabi-
lis innotuit. Qui ſtatim accurrentes viderunt filium

coium

eorum nudum ⁊ expoliatum in ſudario religare. Su-pradictus ergo miles toto corde ad dei famulū Clau-dium conuerſus omnes pro ſalute pueri feruenti ſpiri-tu orare monuit. Quibus orantibus ilico puer oculos aperuit: ⁊ ingemiſcēs ſuſpiria protulit ⁊ patrē intuēs ait. Pater ne timeatis viuo ego ⁊ me ſanū ⁊ hilarem habebitis. Oēs igit̄ gratias agentes deo ⁊ ſancto con-feſſori ſuo claudio vota ⁊ oblationes perſoluerūt. Mu-lier quedam vxor Joannis nicoleti ciuis lingonenſis abortiuū peperit. Omnes ergo merore conſtricti trib⁹ diebus ⁊ tribus noctibus in quadam predicte ciuita-tis eccleſia in orationibus vigilantes dn̄m exorauerūt quatenus ſpirī vite ſupradicto puero infundere digna-retur vt ſacri baptiſmatis ſacramento perfrui merere-tur. Et cum nullū conſolationis ſignum experirent̄ tā-dem rector predicte eccleſie patri ipſius pueri magna-lia que dn̄s per ſeruum ſuum claudiū operatur ad me-moriam reduxit. Statimq̧ cum pr̄ votum ſancto clau-dio emiſiſſet et puer in medio eccleſie deferēdus eſſet predictus puer vrinam emittere exordiuit: ⁊ ſucceſſiue vagiare. Ad cuius rei nouitatē pulſatis campanis q̄ſi tota ciuitas cōcurrit deo ⁊ beato claudio īmēſas gra-tiarum actiones reddendo. Puer ergo baptizatus nō longe poſt obijt ⁊ pater ipſius ſine mora corpus beatiſ-ſimi archipreſulis claudij deuote viſitauit. Cū etiam ſimili mō vxor Joannis de lierna de buxi in burgūdia abortiuum peperiſſet ⁊ in quadam capella in honore beate Catharine fundata vna nocte ipſum corpus man-ſiſſet tandem altera die ad eccl'iam btī claudij cū obla-tionibus apportatum intra miſſarum ſolēnia ſub ele-uatione corporis xp̄i plorare cepit cunctis q̄ tunc ade-rant admirantibus. Quē ſacerdos ipſam miſſam ce-lebrans poſtmodū viuum videns ſacro baptiſmatis la-uacro letus perfudit. Qua de cauſa pater pueri cuȝ le-tanio panis ⁊ aque totus nudus corpus ſctī claudij ex voto viſitauit. Aliud quoq̧ miraculum omni admira-tione dignū contigit nuper. ſ. anno dn̄i. M.cccxiiij. Mu-lier eīn quedam ſtephana noīe de ciuitate lugduni in-firmitate quadā grauiter vexata: manū ſiniſtrā penit⁹ quaſi abſciſſa eſſet perdidit. Que cū longo tp̄e apud monaſterium monialiū ſctī petri deſerte ciuitati Lu-gduni in eiuſmodi infirmitate pduraſſet: ⁊ adhuc ſuc-ceſſiue predictus morbus reliquum brachij corrodere non ceſſaret: tandē auditis mirabilib⁹ q̄ dn̄s p̄ ſeruuȝ ſuum claudium operabat̄ ad monaſterium iurenſe vbi corpus eius colitur acceſſit. Ubi cū aliquib⁹ diebus cū maxima deuotione ⁊ continuis orōnibus vt ſuper po-ſtulatis audiri mereretur ſanctū claudiū exoraſſet con-tigit vt in die beati laurentij predicta mulier añ alta-re ſupra qḋ corp⁹ eius reſeruat̄ q̄ſi in extaſi poſita diu permaneret. Cūq̧ ad ſe reuerſa nihil pene ſicut antea ſenſiſſet vidit manū ſuam integrā ⁊ ſanatā ſibi reddi-tam: manui dextre ſolummō in colore diſſimilem: eo qḋ albior ipſa ac nouior appareret. Hoc igit̄ miraculo vbiq̧ diuulgato dn̄s bartholomeus de boſcailo in vtro-q̧ iure licētiatus vicarius ⁊ officialis lugduni ad lau-dē dei ⁊ glorioſiſſimi confeſſoris ſui claudij predictam mulierē corā ſe citauit ⁊ manū ſibi reſtitutā pene corā oī pplo demōſtrare fecit: q̄ oēs teſtimoniū phibuerunt eam ſine manu ſiniſtra longo tempore extitiſſe. Et ex-tunc feſtum ſancti claudij in tota lugdunēſi dioceſi ſo-lenniter celebrari fuit inſtitutū. Adoleſcens quidā ma-num habens aridam a natiuitate auditis miraculis: ū-conus ad monaſterium cucurrit: ⁊ attrectatis mani-bus btī Claudij manum extendens cū gratiarū actiōe ſanus receſſit: matre; mie in eccleſia lauſanenſi mira

virtutibus coruſcante: ſacerdos quidam cecatis ocu-lis illuc ſpe ſalutis confugiens aduocate nr̄e melliflu-um implorabat ſubſidiū. Qui lauacro cōfeſſiōis emū-datus per viſionē in ſomnis ab eadem audire meruit: Surge ⁊ vade ad claudium fratrē in oratorio iurenſi deſcentē ⁊ viſuȝ recipies. Qui excitat⁹ feſtināter abijt ⁊ viſum recepit. Inde letus ⁊ hilaris cū lauacro reli-quiarū ſanctiſſimi viri ad propria reuertēs puer quē-dam in aqua ſubmerſum in ſpacio vnius diei exanimē peruntit ⁊ ſanū parentibus reddidit. Juuēcula q̄dam Iſabella noīe cū totius corporis pulchritudine polleret viris ſanguinum ⁊ incendiarijs ſe ſubijciens vitā cul-pabilem infami corporis redimebat cōmercio. Quib⁹ relictis cuiuſdā ſatellitis precib⁹ arboſij venit ibiq̧ va-rijs libidinum incentiuis dedita feminea leuitate cor-pus cū aīa maculabat. Infelix tandē peccatrix vt mi-raculoꝝ beati claudij preconia oculis auribuſq̧ perci-peret quadam die ſacri corporis aſſiſtebat pñtie. Que interiori lumine penitus priuata viſione diuina corpo-reum lumē amiſit ⁊ admiratione multoꝝ ſe nihil vide-re conteſtans gemitu anxiata lachrymabili ſingultu ī humū ſe pſtrauit. Cū vero vſq̧ ad ſequētis ſabbati ve-ſpere in tenebris cecitatis permāſiſſet corde deū reſpi-ciens ſpurcitias peccatoꝝ per confeſſionem ſyncerā euomuit. Deinde abſciſſis crinibus ⁊ macula vitioꝝ penitus deterſa ſe totā deo ⁊ beato claudio deuota con-tritione cōmiſit. Et ſtatim recepto lumine p̄cā diuina miſeratio plebis incredule dubietateȝ abſoluit. ¶ In balmenſi territorio erat quidam iuuenis ſolitus ar-menta cuſtodire: cui quadam die beſtias cuſtodiēti au-ra quedam veniens ⁊ nociua ſuperueniēs vt ipſe poſtea retulit oculoꝝ lumine ipſum penitus priuauit. Qui ve-niens domū cecitatis ſue dolore languendo nullaȝ cō-ſolationem accepit. Cui beatus claudius per viſioneȝ apparuit dicens. O iuuenis qd turbaris: ⁊ cogitatio-nes aſcēdendūt in cor tuū. Surge ⁊ veni ad me ⁊ ſani-tatem tibi preſtabo. Cui ille ait. Dn̄e locum habitatio-nis tue ignoro ⁊ quomodo poſſum te inuenire. Et ille Interroga diligēter donec inuenias ſciēs: qz claudi⁹ vocor. Ille igitur ſurgens iuit ad ſacerdotem ex ordine ei viſitationē narrās. Qḋ audiēs ſacerdos de negligē-tia eum duriter redarguit eo qḋ viro dei non ſtatī obe-dierit viam ei demonſtrans per quā ire deberet. Cūq̧ pergens in itinere aliqualiter deuiaſſet: ⁊ retardatio-nis ſue impatiens ſanctū dei inuocaſſet virtute dei vi-ſum repente recepit. Qui letus effectus ad ſepulchrū viri dei pperauit ⁊ magnalia dei cūctis per ordinem narrauit. ¶ Mulier quedā biſuntina a biennio cecita-tem oculoꝝ incurrit. Cūq̧ ſe ſancto claudio vouiſſet et ſero vehiculum ⁊ expenſas itineris diſpoſuiſſet: ſequē-ti nocte mēbra ſuo lectulo refouens: continuo virū dei claudiū aſtantem cōſpexit. Cuius viſionis excitata p̄-ſagio ſummo mane ſurrexit ⁊ viam cū filia manu debi-lem aggrediēs vſq̧ ad ſepulchrum ſancti claudij lumē oculoꝝ humiliter depoſcens peruenit. Qua in oratio-ne cum plena fide perſeuerante ſubito oculos apuit: ⁊ capſulam cum reliquijs agnoſcens ad filiam paulo lō-gius orantē; conuerſa dixit. Letare filia ⁊ exulta: qz ma-ter tua viſum recepit. Ecce video ſingula que oculo p̄-ſpici pñt. Cui filia. Mater mater letemur ⁊ ineffabili gloria deū ⁊ amicū eius claudiū collaudemus: qz ea-dem hora qua te dn̄s reſpexit manū meam quā debilē noſti ſanam inuenio. Multi ergo nobiles ⁊ matrone preſentes hoc viderūt ⁊ pre gaudio flentes deo ⁊ beato claudio gratias egerunt. ¶ Mulier quedam de grādi ſono corporis virib⁹ diutius deſtituta iacebat. Cui btā

dei genitrix ſignũ ſancte crucis in viſione offerẽs eam
ꝙ citius ad ſanctũ claudium iter feſtinare cõmonuit.
Que mane cũ vicinis egreſſa dimiſſo aſino in via quẽ
cõduxerat ad ſacrũ corpꝰ in comitatu perueniẽs pedi-
bus greſſum ꝛ corporis ſanitatẽ deo miſerãte recepit.
Alia quedã mulier de villula que britonia vocat mẽ-
bris debilibꝰ lecto decũbẽs vidit in ſomnis beatum
claudiũ baculum ſibi porrigere ꝗ euigilãs ꝛ baculum
in manu inueniẽs ſummo mane ꝓfectura ſurrexit / et
predictũ baculũ accipiẽs vſqꝫ ad ſctm claudiũ viro ſuo
comitante peruenit. Facta igit oblatione ꝛ pedibꝰ ſan
cti viri deoſculatis in orõne procidens debilitatis ſue
remediũ profuſis lachrymis poſtulauit. Tunc ad celũ
erectis manibus articulis innixa ſe nullũ ſentire do-
lorẽ oĩbus circunſtãtibus indicauit: ꝛ glorificãs deũ ꝛ
beatum claudium cũ reliquis ad altare rectis pedibꝰ
properauit. Cõuerſa quedaꝫ ſancti roberti de caſa dei
graui percuſſa egritudine toto corpore imbecillis le-
ctulo decubuit. Cui beatꝰ claudiꝰ in ſomnis apparuit
ſub epãli habitu baculũ paſtoralẽ baiulans ſibi ſani-
tatẽ ꝓmittebat. Que ſurgens debilitatis immemor
hilari greſſu corpus ſanctũ expetiit. Que labiis ꝛ ocu
lis contrectis liberata morbi infeſtationẽ deo miſerã-
te penitꝰ euaſit. ¶ Vir quidã apud annoras mẽbris in-
ferioribus ab adoleſcentia contractis nixu manuum
miſerabiliter incedebat. Qui ab vxore ꝛ parẽtibꝰ equo
collocatus ꝛ vſqꝫ ad grandiſonũ perductus ibidem de
ſcendit affirmans ſe beatum claudiũ qualicũqꝫ greſſu
ſine vehiculo petiturũ. Quo paulo longius egreſſo ob
uiam habuit ꝙ plurimos qui virtutes ꝛ miracula que
ipſi oculis viderãt eidẽ cũ admiratione retulerũt. Igi
tur ſtatim fidei adiutus adminiculo crura cũ pedibꝰ
extendens innixus articulis ſurrexit: ꝛ pre gaudio cur
ſitãs leta hilariqꝫ facie cum vxore expedito greſſu vſqꝫ
ad corpꝰ ſanctũ peruenit grãs agens deo ꝗ ꝑ famulũ
ſuum claudiũ ſibi ſanitatẽ contulit. ¶ Mulier quedam
ſalinenſis mẽbris diſſolutis triẽnio debilitata ad ſan
ctum claudiũ in humeris hoĩm allata fuit. Que ma-
nibus expanſis ante altare ꝓſtrata ad ſanctũ dei vo-
ce lachrymabili reclamabat: mẽbrorũ valitudinẽ ĩ hu-
militate depoſcẽs. Que ſtatim orõne facta iuncturis
crepantibus articulis innixa ſurrexit ꝛ recto greſſu co
rã oĩbus ambulauit. Frater vero eius ꝗ tali miraculo
nõ interfuerat caſu ſuperuenit: ꝛ vidẽs ſororẽ ſuã ãbulã-
tẽ nimia admiratione repletꝰ dixit. Sana facta eſt ſo
ror mea. Et illa. Gratias ago oĩpotenti deo ꝛ dño meo
beato claudio per quẽ ſanata ſum ꝛ rectis pedibus ſi-
cut tu ipſe vides incedo. ¶ Super arboſiñ agni omnes
quos paſtor quidã cuſtodiebat neſcio qua vertigine
tremuli ſe oĩno ſuſtinere nõ poterãt. Quarũ infirmita
ti ipſe cõdolens eorũ debiliorẽ beato claudio reddidit /
ſi ceteros a ꝓdicta clade liberaret. Quo reddito agni
facto agmine cucurrerunt matrũ vbera cũ oĩ hilarita
te ſuggentes. Et ſic ſtatim cõuerſus pre gaudio currens
agnũ quẽ deo ꝛ btõ claudio vouerat in ꝓñtia multorũ
ꝗ aderãt ante ſepulchrũ eiꝰ grãs agẽs obtulit. ¶ Ru-
re mariniaco vir quidã habitabat cui ex ſuperfluitate ſã
guinis natũ apoſtema dextrũ brachiũ totũ occupauit:
qđ in breui intñ tumorẽ excreuit: vt ab eodẽ viro a la
tere ꝗſi ſeparari poſſe putaret. Cũqꝫ ꝯtinuo dolor excreſce-
ret intñ vt ꝓdictꝰ vir oẽm corpis ꝗetẽ ꝛ ciborũ ſaporeꝫ
amitteret. Tãdẽ quadã nocte ĩ lecto iacẽs vt ipſe teſta
tus eſt clare vigilaret: vidit pre oculis aſſiſtere virum
aſpectu decorũ facie venerabilẽ indutũ ſtola candida ꝛ
obſtupuit. Qui quaſi in extaſi poſitꝰ in vocẽ prorum-
pẽs quis eſſet inquiſiuit. At ille claudius inqt ſeruus xp̃i
ſum ꝗ eius miſeria ad te debilẽ acceſſi. Et ſtatim brachiũ
ipm crucis ſignaculo facto muniens ſanitatẽ plena-
riã reddens euanuit. Tunc puella quedã ipſiꝰ viri filia ꝗ
nõ lõge ĩ lecto ꝗieſcebat patrẽ cuꝫ quo loqret inquiſiuit.
Quã ille increpans tacere iuſſit. Et paulopoſt timore
excuſſo brachiũ erigẽs leſionẽ nullã ſenſit. Libere con
ditionis adoleſcẽs quidã diuitijs prepotẽs in quadã vil
lula ꝓpe lugdunũ morabat. Qui cõplexione viciata
guttã artericã nõ abſqꝫ magna mẽbrorũ iuncturarũqꝫ
ꝯtractione incurrebat. Hic itaqꝫ pedũ deſtitutꝰ officio
totiꝰ patrimonij ſubſtantiam in medicos erogauit. Cuꝫ
vero nil amplꝰ qđ daret hẽret oĩ ſpe ſalutis ab ipſis
derelictꝰ quid iã facere debeat ignorauit. Inter notos
igit mẽdicare erubeſcẽs relictis parẽtibus triſtis ve-
hiculũ aſcendit diſſoneqꝫ tranſuectus eſt. Ubi cum iã
ſex annis in paupertate magnaqꝫ corpis debilitate per
manſiſſet: tãdẽ auditis miraculis ꝗ ꝑ ſctm claudiũ fie-
bant fide cõcepit vt ſi nõ corpꝰ ſaltẽ eiꝰ fimbriã aliquã
veſtimẽti eius contingere poſſet ſe ſaluum fieri credi-
dit. Baculis igitur innixus ire tentauit / ſed minime
potuit. Quapropter vehiculis ꝛ quadrigis tranſeun-
tium dolam vſqꝫ peruenit: atqꝫ iam firmiore ſpe ſanã-
di roboratus ſanctum claudium inuocans ſolius ba-
culi fulcimento vſqꝫ ad optatum locum peruenit. Cũ-
qꝫ oratorium intraſſet: ꝛ oratione facta pedes ſacri cor
poris oſculatus fuiſſet: ſtatim reiecto baculo ſanus ef-
fectus cum gratiarum actione ad parentes ſuos hila-
ris reuerſus eſt. ¶ Homo quidam in villa ſancti alba-
ni ſpiritu maligno agitatus vxorẽ ꝛ filios minaci vul
tu deterrebat. Quem amici ſui ligatum funibus ſup-
poſitum vehiculo ad ſepulchrum viri dei ꝑducere ſata
gebant. Cũ igit loco appropinquaſſet ꝛ demoniacꝰ pi
naculum templi aſpexiſſet continuo clamauit: cur me
ceditis: aut me ligatũ tenetis: dei ꝛ beati claudij miſe
ratione ſanatus ſum ſoluite me nihil timentes. Quẽ
ſtatim ſoluentes in preſentiam corporis amici dei cuꝫ
oblationibus perduxerunt. In territorio ſancti eugen-
di quedam puella .xv. annorũ quadam vice in viſiõe no
cturnali adeo perterrita fuit: vt quinqꝫ annis in lecto
decũbens nihil oĩno ſibi vel potius niſi aliqñ ſemel ꝑ
mẽſem vel circa pomum coctum degluttire poſſet. Et
quia ſemper bone fame honeſteqꝫ vite fuit: primo infir
mitatis ſue anno bis confeſſa a proprio ſacerdote cor-
pus dominicũ cũ magna reuerentia ſumpſit. Egritu-
dine igit inualeſcente quatuor annis ſequentibus nõ
ſolũ loquẽdi verũetiam viſus beneficio in toto priua-
ta fuit. Multe vero honeſte perſone miſericordia ſup
ipſam mote eam ſepius viſitabant. Inter quas cuꝫ ge
neroſa domina Catharina de beafremõ ſemel aduenit
ſet ꝛ miſeram illam aſpexiſſet amariſſime flere cepit:
atqꝫ flexis genibus diu orans tãdem benigna exhor-
tationibus ad penitentiam prouocauit dicens eiã vt
omnipotenti deo eiuſqꝫ famulo Claudio ſe totam cõ-
mitteret ſecuram: vt ꝗ tot ꝛ tanta miracula in remo-
tioribus locis perageret ibi tanꝗ ꝓprie eius famule
ſubuenire nõ dubitaret. Statiꝫ illa in ſignũ vere fidei
manꝰ ad celũ eleuans profundiſſima ſuſpiria emiſit.
Sequẽti igit die iuſſu deuote ac nobilis dñe ſupradi-
cte ad monaſteriũ ſancti claudij multis comitantibꝰ
in grabato portatur. Tunc ante ſacrum ſaltare poſita
multis effuſis precibus a circunſtantibus ſtatim ocu-
los aperuit: ꝛ hincinde circũſpiciẽs itaꝫ meritis ſan
ctiſſimi cõfeſſoris claudij ſup poplites ſe erexit: et ſur-
gens velocius pedes ſacri corporis oſculari non diſtu-
lit: cũ lachrymis clara voce deũ in ſancto ſuo magnifi-
cans. Cui eſt honor ꝛ imperium in ſcla ſeculorũ. Amẽ.

¶ De ſancta Barbara. clxxxviii.

ERat tẽpore maximiani impatoris vir quidã gentilis in nicomedia nobilitate generis preclar⁹ et tẽporaliũ rerũ abũdantia ſummus nomine dioſcorus. Cui erat filia ſpecioſiſſima noĩe Barbara. Ipſa aũt quia erat corpe pulcherrima eã pater plurimũ diligebat: quapropter recluſit eam in turri altiſſima quã eidẽ edificari fecerat ne ab aliquo hoĩe videret. Erat beata barbara ingenioſa ⁊ a tenera etate vanas cogitationes relinquẽs cepit diuina cogitare. Cũ eñ ſemel tẽplũ intraret vidẽs ſimulachra parẽtib⁹ ſuis ait. Quid ſibi volunt he ſimilitudines hoĩm. Rñderunt parentes. Taceas nõ hoĩm ſed deorũ ſunt ⁊ volunt adorari per illud qḋ neſcitur ⁊ qḋ nõ videt. Barbara dixit. Fuerunt quondã hoĩes quos nunc colimus. Rñdit ira. Ex hoc beata Barba die noctuq̃ replicabat tacita dicens: ſi hoĩes fuerunt dij noſtri ergo nati ſunt vt hoĩes: mortui ſunt vt hoĩes ſi dij eſſent nec nati fuiſſent nec mortui: q: deitas vt mihi videt nec cepit nec deſinit eſſe: hõ etiã habet originez terre q: terra eſt materia eius: ſi ergo de terra eſt ⁊ hõ deus eſt: ergo aliquid preceſſit eũ qḋ eius origo dicit. Si aptius diceremus terrã deũ ſed q: nec terra a ſe eſt nec celum a ſe nec aer a ſe: nec aqua a ſe: ex quib⁹ quatuor elementis conſtat hõ: ſed creature ſunt neceſſe eſt his eſſe creatorem. Ecce q̃ta ſapiẽtia in tam iuuencula puella. Tandẽ tradita ſtudijs liberalibus alias trãſcẽdebat: ſ; defuit ei notitia veri dei: vanos autẽ deos occulte ſpreuit ⁊ cum vidit dijs .ſ. lignis ⁊ lapidib⁹ flectere genua: ſenſibilia inſenſibilibus nutis aĩo valde correxit: ideo ea venit rumor laudis nicomedia clamans ſapiẽtiſſimũ viror alexãdrie fore .ſ. originẽ cui⁹ facundia totã terrã pfunderet q̃ veris indicijs daret cognoſcere verã deitatẽ ⁊ idolorũ confundere vanitatẽ. Hec audiẽs btã Barbara multũ gauiſa eſt in domo pectoris ſui ⁊ cepit ſedule tractare quo gñe poſſet eum audire. Erat eñ pater ei nobilis ⁊ valde potens: ergo myſteriũ ſuũ ei non reuelauit. Cũ neminẽ curatorẽ haberet recurrit ad hoc cõſiliũ vt literas eidẽ ſapientiſſimo origeni dirigeret: ⁊ ſecretũ ei patefaceret in hec verba viro alexãdrie nobilitate animi lõge lateq̃ conſpicuo origini barbara nicomedie tua ancilla dec⁹ ⁊ honorez deſiderij mei accepi fore te vere diuinitatis oſtenſorẽ. A prima eñ ſcintilla ingenij mei cũ toto corde cõcupiui vt ad veri dei notitiã puenirẽ mẽte ꝯcepi nullã deitatẽ ineſſe lignis et lapidib⁹ q̃ humana arte cõpoſita ſunt: q̃ nõ recipiunt ſenſibilitatẽ ⁊ nec loq̃ nec audire poſſunt. Vñ ſemp ptractaui eſſe falſos deos: nec hoĩes poſſe eſſe deos: q: homo incipit ⁊ deſinit eſſe: de⁹ autẽ ante tẽpora fuit nõ ergo vnq̃ deos credere potui quos hoĩes mortã eſſe cognoui. In multis eñ motibus poſita ſemp deũ nobis ignotum procul dubio eſſe putaui qui ſolus cũcta fecit quẽ ſemp amaui: huic me ſemp deuoui a quo ſum id qḋ ſum: niſi me ſnĩa fallit cui ſpiritu animatã me ſentio: ne deſiſtã donec ad eũ pertingam. Quapropter fame tue tumultu pcuſſa pater venerabilis: mentẽ meã his aptius voluere cenſui illũ deũ ſolũmodo viſtigare cui⁹ cognitionẽ apud te eſſe cognoui. Vñ ſi ita eſt vt fama refert ſupplices offero preces quatenus diſcutere digneris noctẽ ignorantie chaos confuſionis ab ancilla tua ⁊ inducere ſolẽ iuſtitie in mẽs diſcretiõis. Appto eñ verũ deũ ſcire q̃ fecit viſibilia ⁊ inuiſibilia ⁊ verum vere viuus ſit vt ipſa iam nunc dudum mecũ argumentata ſum ⁊c. Hãc epiſtolã direxit ad Alexãdriã ad origenẽ pſbyterũ que eſt in partibus Aphrice caput regionis illis longe diſtans a nicomedia. Ne aũt priuaret legatiõe quam legauerat ad deũ quem nouerat ĩ cubiculo cordis ſui lachrymas fundit dicẽs: dñe firma pedẽ ei⁹ quẽ ad famulũ tuum miſi ne aut me aut illum mors pueniat viſq̃ relegatio veniat. His ⁊ alijs poſtulationib⁹ q̃b⁹ deuote poterat nũcius alexãdriã ingreditur origenẽ reperit in palatio mãme matris alexãdre ceſaris vbi occupat in docẽdo xpianã religionẽ. Qui leticia magna literas barbare accepit laudans deũ q̃ hmõi ſemen ſuſcitabat ⁊ talia opa. Et ſtatim origenes doctor pſtãtiſſimus accelerat ⁊ edidit deſideriũ barbare in hũc modũ. Origenes veri dei indignus ſacerdos ⁊ vt poſſibile eſt oſtenſor eius adhuc etiã alexãdrie nũc degens. Barbare barbarice gentis adoptionem filior dei ⁊ Ieſu xpi verã ſalutẽ ſicut ſcripſeras ſcire te velle veruz deũ quis ſit. Scire debes q̃ vnus eſt verus deus in ſubſtãtia: ⁊ trinus in pſonis .ſ. pater ⁊ fili⁹ ⁊ ſpũſſctũs. Quicũq̃ hec oĩa credidit oĩno hʒ quo ad deũ pertingere poſſit: tu aũt hec intellige et intellecta crede: ſi q̃d defuerit ad plenitudinẽ deſiderij in legato acq̃re: q̃ te legẽ ſctãm erudiet: ⁊ libros quos ſecũ defert tibi leget. Nõ etiã dubites te p nomine xpi multis tormẽtis tradi. Ipſe eñ dicit. Luce .ix. Qui pdiderit aĩam ſuã in hoc mũdo ppter me in vitã eternã cuſtodit eã. Origenes miſit vnũ ex plurib⁹ cũ nuncios barbare ad barbarã q̃ modũ magno deſiderio eius daret. Preceſſit nũci⁹ barbare ⁊ nũciauit nũciũ viri dei adeſſe fecit ⁊ pmiſit eũ foris ſtare vtrũ cõueniẽs eſſet eũ intrare. Tũc illa hoĩem aduocari fecit: q̃ ingreſſus offerẽs ſalutationẽ in xpo illa aſſurgens inclinatur et tam dei nomẽ q̃ hoĩem venerat. Pater eius gr̃a viſitationis ad eã venit vidẽs virũ ignotũ tremens inq̃t. Quis hic ⁊ cur hic? Rñdit alexãdrinus medendi arte peritus q̃ reſpõdet magiſtrũ ſe habere alexãdrie q̃ cõtra vſus medicorũ etiã aĩas curat. Pater audiens receſſit ⁊ cõceſſit ea fieri colloquia. Tunc Valẽtius ſacerdos ⁊ Barbara contulerũt inter ſe ſua myſteria: ibi tunc plecta epiſtola ⁊ bene docta qḋ defuit epiſtole ad plenitudinẽ deſiderij a legato q̃ſiuit ⁊ ad libituz inuenit. Cognito aũt qḋ pater ⁊ filius ⁊ ſpiritusſanctus ſit ſolus de⁹ ⁊ quomodo fili⁹ miſſus ſit a patre ⁊ p ſuſceptã humanitatẽ hoĩem perditũ reuocaſſet: captiuũ redemiſſet: ⁊ p ſacrum lauacrũ eius perã lauiſſet accelerauit ad baptiſmi gratiã ⁊ ab eodẽ preſbytero Valẽtino quẽ Origenes ad ipſam miſerat: baptizata eſt in turri in qua pater eam poſuerat: amplius que dei erãt queſiuit et que ſurſum ſunt capiens libros quos ei Origenes miſerat frequenter legit ⁊ valde exercuit in ſciẽtia diuinorum etiam ſine magiſtro: ⁊ in ſapientia diuina. Legitur etiam de ea q̃ quia pulchra fuit quidaz de optimatibus terre illius patri eius locuti ſunt: vt virum ſibi acciperet. Ipſe vero accẽdẽs ad eam in turrim perſuadebat eam dicens. Filia mea quidã de potentibus commemorati ſunt mihi de te vt acciperent te in coniugio: quid ergo vis de hoc: ipſa vero intuita patrem cum ira dixit. Ne cogas me hoc agere pater. At ipſe receſſit ab ea: deſcendenſq̃ inſtituit multitudinem artificum qui facerent lauacrum et conſtituit quomodo fieri debuit tribuens ſingulis mercedem in integrum profectuſq̃ eſt in regionem longinquam deſcendenſq̃ famula dei de turri videre opus quod factum eſt vidit contra ſeptentrionem duas ſolummodo feneſtras: et dixit artificibus. Quare duas feneſtras inſtituiſtis. Dicunt ei. Pater tuus diſpoſuit.

Quib⁹ illa. Facite mihi aliã feneſtram. Cui dixerũt. Timemus dña ne indignet̃ pater tu⁹ ꝯ nos. Dixit eis famula dei. Facite mihi feneſtrã: ego de hoc acquieſcere faciã patrẽ meũ. Ipſi vero fecerunt aliã feneſtram. Perambulãs vero barbara in natatorio contra orientẽ inſtituit in marmoribus ei⁹ digito p̃cioſam crucẽ. Depoſt aſcẽdẽs in turrim vidit ſimulachra q̃ colebat pater eius: ſuſcipiẽs ſpm̃ ſctm̃ inſpuit in faciẽ eorũ ꝛ dixit. Similes veſtri fiant q̃ faciunt vos ꝛ oẽs qui confidunt in vobis. Finitoq; opere reuerſus eſt pater ei⁹ de peregrinatione ꝛ cõtemplatus tres feneſtras dixit artificib⁹. Quare tres feneſtras inſtituiſtis. Dicũt ei. Filia tua ſic nobis precepit. Ipſe vero ait filie. Tu imperaſti tres feneſtras fieri. At illa. Etiã bene feci: nã tres feneſtre illuminãt totũ hoĩem. Et aſſumẽs eam pater eius deſcẽdit in natatorio ꝛ dixit ei. Quomodo abundantius illuminant tres feneſtre duabus. Illa rñdit. Tres ſunt mundũ illuminãtes ꝛ ſtellarũ curſum regulãtes: pater ꝛ filius ꝛ ſpiritusſanct⁹ ꝛ hi tres vnũ ſunt in eſſentia. Tũc furore repletus pater tulit ſpatam ſuã vt eã occideret. Ipſa autẽ orabat ad dñm ꝛ abſciſſa eſt petra ꝛ ſuſcepit eam intus ꝛ eiecit eã ſuper mõtem in quo duo paſtores erãt paſcentes oues ſuas: ꝛ illi conſiderauerunt ꝙ beata barbara a facie patris eius extra patriã fugeret. Pater aũt eius queritando diſcurrens venit ad predictos paſtores inquirendo vtrum barbaram filiã ſuã vidiſſent. Unus aũt eorũ cõſiderans irã patris iurauit ſe neſcire eam: alter vero eã digito prodidit. Beata aũt barbara proditori ſuo maledixit: ꝛ ſubito ipſe verſus eſt in ſtatuã marmoream ꝛ oues eius in locuſtas mutate ſũt hoc apocriphũ eſt. At pater eã reperiens flagellauit ꝛ coma traxit eã chatenis ꝛ claue recluſit vt nõ aperiret ei quiſq;: cõſtituitq; cuſtodes vſq; dum abiens nunciaret preſidi martiano. Audiẽs ergo preſes iuſſit eam preſentari. Preſes aũt videns miram pulchritudinẽ eius dixit ei. Quid vis parce tibi ipſi ꝛ ſacrifica diis aut acerrimis tormẽtis tradẽris. Cui illa. Ego habeo ſacrificare deo meo ieſu xp̃o qui fecit celum ꝛ terrã mare ꝛ oĩa que in eis ſunt. De demonibus tuis dicit propheta pſal. cxiij. Os habent ꝛ non loquentur oculos habent ꝛ non videbunt ꝛc. Similes illis fiant qui faciunt ea ꝛ oẽs qui cõfidũt in eis. Tũc preſes furore repletus iuſſit eã expoliare ꝛ carnes ei⁹ neruis taurinis ſine miſericordia diſcerpere: ita vt oẽ corpus eius inquinaretur ſanguine ꝛ iuſſit eã in carcere recludi quatenus tractaret qua pena eam conſumeret. Media nocte circunfulſit eã lux de celo in qua apparuit ei xp̃s dicẽs. Confortare filia qm̃ copioſum fit gaudium in celo et in terra ſuper paſſione tua non ergo metuas minas tyranni: ego enim ſum tecum vt eruam te ab oĩbus plagis que inferunt tibi: et ſtatim oẽs plage nuſq; apparuerũt. Gaudebat autẽ ꝛ exultabat ſancta barbara ſup exhortatione dñi. Mane facto iuſſit preſes afferri eã: ꝛ intuens q̃ illata ei tormenta nuſq; cõparuerũt dixit ei. Ecce quõ ꝓpitiati ſunt dii tibi ꝛ diligunt te q̃ plagas tuas ſanauerũt. Rñdit barbara. Similes ſunt tibi dii tui ſurdi: ceci ꝛ muti: ꝛ quomodo plagas meas curare potueſt: q̃ ſibi ipſis remedium cõferre nõ pñt: me aũt qui curauit eſt xp̃s filius dei viui quẽ tu nõ vides: q̃ induratũ eſt cor tuũ a diabolo. Tũc preſes vt leo fremẽs iuſſit capere latera ei⁹ ꝛ lampades ardentes applicari ei ꝛ in mãco caput eius cedi: ipſa aũt intuita i celũ dixit. Tu noſti cognitor domine q̃ amoris tui occaſione patior: me ergo ne derelinquas pro te vero has plagas fortiter ſuſtinui. Tũc iuſſit impius preſes gladio abſcindi mãmillas eius: q̃ aſpiciens in celũ ait. Ne proiicias me a facie tua dñe ꝛ ſpm̃ ſanctum tuũ ne auferas a me. Cum aũt hanc plagam fortiter ſuſtineret: iuſſit eam nudam circuire regionẽ illã ꝛ plagis inferentibus flagellari. At martyr xp̃i vidẽs in celũ ait. Dñe deus q̃ operis celũ nubibus adiutor ꝛ ꝓtector meus eſto ꝛ tege nudatũ corp⁹ meũ ne videatur ab oculis impiorũ virorũ. Hec dicens deſcendit angelus dñi operiens eam ſtola candida. Hoc cum videret impius preſes precepit eã gladio trucidari. Tunc furore repletus pater eius ſuſcepit eã a preſide ꝛ perduxit eã in montẽ. At vero ipſa gaudẽs ſuper hoc feſtinabat vt perfectum vite eterne brauium acciperet: ꝛ adducta in montem ad dominũ orabat dicẽs. Domine Ieſu xp̃e cui omnia obediũt: preſta mihi hãc petitionem vt ſi quis memor fuerit nominis tui et famule tue faciẽs memoriam paſſionis mee domine ne memineris peccatorum eius in die iudicii ſed ꝓpicius eſto ei: tu enim ſcis quia caro ſumus. Et facta eſt vox de celo ad eam dicens. Ueni pulcherrima mea ꝛ requieſce in cubilibus patris mei qui eſt in celis: qđ poſtulaſti donatum eſt tibi. Quo facto martyr chriſti ad locũ ſupradictum venit ꝛ ibi martyrium ſuũ finiuit: a proprio enim patre decollata eſt. Patre eius de mõte deſcẽdẽte ignis de celo deſcendit ꝛ combuſſit eum ita vt nec puluis eius inueniretur. Finita eſt autem ſancta martyr Barbara cum ſancta Iuliana quarta die mẽſis Decembris imperante Maximiano et preſidente Martiano. Fuit vir nobilis comes Saxonie q̃ inimicum ſuum captiuauit: quẽ ſtatim in turrim recludi fecit ꝛ familie ſue ſub pena magna mandauit ne ſibi aliquis cibum vel potum miniſtraret: vt ſic eo citius moreretur fame. Cũq; per aliquod tempus ſine cibo ꝛ potu manſiſſet: cuſtodem turris voce lugubri ꝛ lamentabiliter rogauit vt ei modicũ daret de pane ob reuerẽtiam glorioſe virginis Barbare ne ſic fame moreretur cuſtos nec clamorem nec preces aduertebat: et ſic per aliquod tẽpus iacebat ꝛ nemini reſponſum dabat: cuſtos vero exiſtimabat illũ iam mortuũ: rogauit ergo dñm vt illum extrahi permitteret priuſq; corpus mortuum exalaret fetorem. iniecerunt igitur funem in collum detenti: ꝛ ad ſummitatẽ deducentes ſic eũ de alto proiecerunt: qui cum ad terram perueniſſet ſtatim ſe erexit: ꝛ omnes qui aderant hoc videntes in fugã cõuerſi ſunt: quos ille dulciter monuit ac propter deum rogauit ne fugerent: ſed vt propius accederent: ꝛ cum acceſſiſſent ad eum interrogauerunt eũ quomodo hoc fieret aut quõ viuere poſſet: quibus ille reſpõdit beata virgo Barbara me in oĩbus anguſtiis meis cuſtodiuit: ꝛ in eiectione turris ſuis ſanctiſſimis manibus me ſuſtentauit: ꝛ mori nõ poſſum niſi cõfeſſus et ſacra communione munitus ꝛ inũctus: interrogatus vnde hanc gratiam haberet dixit: ieiuniis ꝛ orationibus oĩ die omni anno honoraui eam: et hanc gratiam mihi apud deum obtinuit vt mori non poſſim abſq; ſacramẽtis quibus perceptis ſtatim ſpiritũ exalabar. Aliud exemplum legimus tempore ſereniſſimi Ado. n regis romanorum: accidit vt quidam comes ex mãdato regis in partibus orientalibus preſideret. Labente vero tempore famulus quidam de proſapia militari q̃ virginem violauerat incuſatur: qui captꝰ vinculis incluſus quonſq; cogitaret de cõſilio nobilium ac ciuitatis que contra eum eſſet ſententia facienda: ꝛ tẽpore ſtatuto oẽs conuenerunt: et iuuenis deductus eſt qui intime rogauit: vt confiteretur: vocatur confeſſor: audiẽs eum innocentem ipm̃ inuenit. Unde confeſſor eum induxit vt beate Barbare perpetuũ ſeruitium voueret ꝛ

nec ad domū veniret nec rediret niſi prius locū antiquū culmen in priſcia viſitaret: qḋ ⁊ iuuenis fecit. Interea mulier clamās iudiciū implorat: iuuenis ad iudiciū ducit. Iudex querit de ſnīa iuuenis tā de vita ſua deſperans. Quidā ignotus acceſſit quem nemo nouit exhortans iuuenē: vt iudicē rogaret ipſum ſuū verbū loqui: ꝙ factū eſt. Tunc tota vniuerſitas cucurrit: q̄ ⁊ quaſi ille deſpectus vellet fari: rationabilr oſtēdens ſnīaꝫ prolatā cōtra iuuenē eſſe nullā et cōſtāter ꝓbās: ꝙ oēs tā nobiles q̄ ciues ⁊ oēs qui aderāt illud verū eſſe dicebant: ⁊ ſic ſententiā reuocauerūt: q̄ vltra humanū ſenſum ꝓtulit: cui nullus contradicere potuit: ⁊ dū ṗdict⁹ iuuenis ante tribunal exiſtebat: pre nimio gaudio proſternere ſe volēs: caſu accidit vt collum iudicis amplecteretur. Quod vidētes ſerui iudicis hoſtiliter irruerūt in eū. Hoc pater ⁊ amici vidētes deſperati flentes ⁊ lamentantes quaſi mortuū eū reliquerunt. Quod intelligens cōfeſſor cōſidēter amicis ſuis ait. Nequaq̄ ſic de beneficijs btē Barbare diffidatis. Nā veraciter ſcio ꝙ ſanus eſt ⁊ nullā patitur corporis moleſtiā. Accedentes pater ⁊ amici ei⁹ cū feſtinatione nullū veſtigiū vulneris inuenerūt in eo gratulabant illi ⁊ meritis ⁊ beneficijs beate Barbare ei preſtitis ⁊ magnifice laudauerunt eam: ⁊ ſic iuuenis tandem in ſeruitio beate Barbare vitam finiuit.

De ſancto Bernardino cōfeſſore. clxxxix.

Bernardin⁹ cōfeſſor natiōe Luſc⁹ ex nobili familia Albizeſcorum procreatus patre Toloſanē: matre neramaſſana bindi filia poſt tertiū eius natiuitatis annū defuncta infra ſeptū pr̄ matertere diane educandus remanſit: q̄ anno .xj. a patruis ſenis aduocatus eſt: vbi liberalib⁹ artibus imbutus: canonico iuri vacauit deuotas nunq̄ ꝑtermittēs orōnes: qbus corroboratus ſenis fraternitatis ſcīe Marie de ſchala ſermonie celeberrime aſcribi ſe ꝓcurauit vbi cilicio idut⁹ ſup tabulas aut paleas dormiēs circa Liguētes erat officioſiſſimus. Interea anno dn̄i M.cccc. ſeuiēte ſenis epidimia mortuis fere oībus miniſtris hoſpitalis dicte ſcīe marie: cū nullo ꝑtio ꝯduci poſſent Bernardin⁹ tyro xp̄ianoꝝ .xx. languentium ſe gratis obtulit in miniſtrū: qui cū ſe ad tantū onus imbecillem fore perpenderet: quoſdam eiuſdē fraternitatis cōſocios ad piū opus ſibi alliſcere talib⁹ ꝓcurauit. Euāgelio admonemur: regnū celorū vim patit ⁊ violenti rapiūt illud. Inferamus ergo violētiā nobiſmetipſis: nec ꝓ xp̄o mori pertimeſcamus: qḋ tam magnū atq̄ pulcherrimū: q̄ peracto tpe ad martyrij coronam peruenire ſi morimur pro chriſto certe morimur quia morte ⁊ merces augetur ⁊ omne crimē excluditur: oīs cōſummatio ⁊ ſtatus vite martyrio decorat: ⁊ hoc fundamētū vite ⁊ fidei: hoc preſidiū ſalutis: hoc vinculū libertatis ⁊ honoris. Mors quippe interiorē facit vitam. Mors magis ducit ad gloriam. Quid eīm nobis cum hac luce quibus lux eterna ꝓmittitur. Quid cū huius vite naturecq̄ cōmercio quos celi altitudo depoſcit. Intra omniū gloriā pulchrior eſt pro chriſto mori titulus: ⁊ integrior corona ſignat. Porro nobis cotēnenda mors eſt quib⁹ chriſtus occaſus eſt ante oculos. Nobis queſo cōcurrant dnice paſſionis exempla: concurrant oblata ⁊ ꝑmiſſa: quorū miram p̄cīatātes miam cōſequentur. His inflāmati iuuenes cunctorū animos cōfeſſione rite expurgati ⁊ cōmunione: ad ſanctā illaſ domū non niſi parentū ⁊ amicorū lachrymis ſe contulerunt: die nocteq̄ ſedulo infirmis miniſtrantes quandoq̄ mortuorum corpora ſepeliētes. Demū ſedata peſtilentia pluribus de cōſocijs defunctis reliqui ad paternas domos remearunt: quod fecit ⁊ Bernardinus qui ſtatim febre concuſſus ⁊ non multo poſt ſaluti reſtitutus: ampla facultate pauperibus erogata: die natiuitatis Marie virginis cuius gratia a pueritia quoad vixit ſabbato ieiunauit: beati Franciſci factus eſt imitator nihil preter habitum femoralia ⁊ funiculum poſſidens: ⁊ primo in locum columbarij in Senenſi territorio contemplationi aptiſſimum deſtinatur: vbi vigilijs: ieiunijs: diſciplinis vltra regule precepta ⁊ cilicio corp⁹ macerabat: illuc per multa miliaria nudis pedibus panis ac vini collectam eleemoſynam humeris afferebat p̄latis obediēs hic inter cetera paſſione chriſti amariſſime ſcindebatur: qui ſacerdos ordinatus quotidie amore in deū inflāmatus celebrabat: ſed altius aſpiciens: ⁊ animarum ſalutē ſitiens grauiſ ſumpta cruce: ex columbario ſaggianū: vt ebrius ſpiritu: predicaturus acceſſit: cuius integritate prius cognita a prelatis ordinis predicandi officiū cōceditur: ſed cū linguā haberet aliquātulū prepeditam facta ad dominū oratione igneus e celo globus dimittit: q̄ ſic eius lingue raucitatē decoxit: ꝙ exinde illud ſanctiſſimum nomen Ieſus italie vrbes: caſtella: villas quaſq̄ perluſtrās expedite non ſine maximo fructu ṗdicauit. Tūc eīm terras predones obſidebant: tunc tāta guelphorum ac gibellinoꝝ rabies incaluerat vt mutuo fraternoq̄ cruore ruberet Italia: publica ludoꝝ gymnaſia frequētabantur: vſurarū voragines inhiabant: vigebat magie: religio parum colebatur: ⁊ feſti dies a ferialibus niſi ſpectaculorū grā nō dignoſcebantur: ſed magis indigebat italia eo plus in bernardino ſuperne gratie fauor et virt⁹ fecūdauit. Quis enarrare poſſet quātū boni per bernardinū conſecuta eſt italia: per hūc ſedate cedes erecta hoſpitalia: extirpate feneratorum rapine: adulterini feminarū ornat⁹ cremati: feſti dies culti: ⁊ plures vtriuſq̄ ſexus non ſine miraculoꝝ ſplendore ad dei ſeruitiū conuerſi. O virū Italie frugi in his itaq̄ operibus Bernardinus perſeuerans apud aquilam aprutij vrbem anno ſalutis .M.ccccxliiij. etatis vero ſue .lxiiij. vite terminū cōpleuit. Cuius corpus aquilani ciues pluribus diebus inhumatū tenuerunt odore ſimul et miraculis fragrans: ⁊ ibidem in monaſterio ſancti Frāciſci poſtmodū honorifice ſepelierūt. Et hūc Nicolaus pontifex quintus anno domini .M.ccccl. ſanctorū catalogo coaſcripſit ſolēnis ei⁹ dies .xiij. kalendas Iunij colitur. Tranſlatum eſt autē corpus eius in tēplum nouū ei dedicatum anno eiuſdem M.cccclxxij. vj. kalendas Iunij ſexto pontifice maximo eius pontificatus anno .j.

De ſctō Bonauentura ep̄o ⁊ cōfeſſore. cxc.

Bonauentura Epiſcopus Albanenſis et Cardinalis de balneo regio oriundus ex voto matris pro ipſi⁹ infirmitate adhuc puerili beati Franciſci habitū ſuſcepit: qui ſub alexandro de halis theologie ⁊ morum ſic euaſit integerrimus vt ſepi⁹ de eo diceret alexāder. Verus iſraelita eſt iſte: in quo Adam non peccaſſe videtur. Hic anno etatis xxxv. inter tot venerabiles religionis patres propter ſuam perfectionem factus miniſter regulam beati Franciſci periclitantem Narbone in generali capitulo reformauit: ⁊ magiſter Geraldi apologe-

ricum libellũ ꝯtra minores ſubtiliter confutauit. Hic
in beati antonij tranſlatione pataui.xxxij.anno obitꝰ
eius linguã recentẽ ac rubicũdam in manibus tenẽs
inter lachrymas ait. O lingua que deũ ſemꝑ benedi=
xiſti: ⁊ alios benedicere docuiſti: nunc perſpicue cerni=
tur quanti meriti fueris apud deũ: ⁊ ſic oſculans depo
ſuit. Laborante vero difficultatibꝰ romana ſede a Gre
gorio pontifice.x.j. ⁊ ſacro ſenatu cardinalis ⁊ epiſcopꝰ
Albanenſis ꝗuis renuẽs proclamatur: ⁊ ſtatim ad cõ
cilium Lugdunenſe cũ Rothomagenſe ⁊ Triplitano
epiſcopis de rebus arduis pertractãdis deſtinatur: in
quo adeo prudenter grecorũ hereſes compoſuit: quod
omnes preſente tunc paleogo eorum imperatore libe=
re ſe deinceps romane ſedi parere velle profitebantur.
Hic libros edidit inſtitulatos. De ſeptem viſionibus.
Sententie ſententiarũ. Super euangelijs preſertim
luce. Officium beati Franciſci: et de eius vita. De ſex
alis ſeraphin. Itinerarium mentis in deum. Alterum
in ſeipſum. Defenſoriũ religionis mẽdicantium. Arbor
crucis Breuiloquia. Sermones dominicales ſuꝑ euã=
gelijs ⁊ epiſtolis per anni circulum. Compendiũ veri
tatis ſacre ſcripture. De inſtitutione nouitiorũ. De ſti=
mulo amoris pharetra. Multa in officio reformauit
et addidit. Et alia plura opuſcula vſqꝫ ad tricennariũ
numerum: que in partibus galliarũ frequẽter in ma=
nibus habentur. Et ſic in pari ſanctitate ⁊ operum fru=
ctu proficiens ex humanis ſublatus eſt anno domini
M.cclxxiiij.tertio idus Julij: etatis ſue.liij. Lugduni
in eccleſia beati Franciſci ſepultus: miraculis radiẽs.
Cuius cor reliquo corpore incinerato incorruptũ inuẽ
tũ eſt: a ſixto pontifice.iiij.anno ſalutis. M.cccclxxxij.
ſanctorũ pontificum numero aſcriptus eſt eius feſtum
dominica ſecunda Julij celebratur.

De ſancto Rocho confeſſore. cxcj.

Rochus confeſſor genere Narbo=
neñ. apud mõtem Peſſulanum
ex patre ioanne: matre libera proge=
nitus annorũ.xij. corpus ſuũ cepit ab=
ſtinentia caſtigare: qui mortuis parẽ
tibus ampliſſima hereditate paupe=
ribus diſtributa: a principatu ſe abdi
cans: oppidis pñtis patruo cõmẽda=
tis: breui veſte indutus: cũ pileo: pe=
ra: ⁊ baculo in Italiam peregrinꝰ de=
uenit: ⁊ quũ romã aquam pendentẽ
ceſenã aliaqꝫ plurima loca truci peſtilẽtia vexata ſigno
crucis liberaſſet: placẽtiã eadẽ lue infectã ad quoddã
egrotantiũ hoſpitale diuertit ꝗbus oĩbus ſimiliter ſa=
natis ſtatim ſiniſtra coxa ſagitta tranſfigitur. Sꝫ poſt
acerbam paſſionem ſalutem cõſecutus in galliam ar=
mis tunc vexatã remeauit: ⁊ in patrio captus oppido
vt explorator carceri detruditur: in quo exacto quin=
quennio in maxima patientia ⁊ vite auſteritate dñm
orãs vt inuocãtes nomẽ ſuũ a ſeuiſſima peſtilẽtia pro=
tegeret in pace obdormiuit anno domini. M.cccxxij.
etatis ſue.xxxij.xvj.kalen. Septẽbris ad cuius latus
reperta eſt tabella: his literis inſcripta. Peſte labo=
rantes ad Rochi patrociniũ confugientes contagio=
nem illam truculentiſſimã euaſuros ſignifico: quo a
patruo cognito inter multas lachrimas: peractis lon
go tractu exequijs ſanctum corpus tradidit ſepulture:
eidem templum magni ſumptus erigens. Huius vero
nomen redeuntes e concilio Conſtãtie ab eo recenter
a furenti peſtilentia liberati. Anno ſalutis. M.ccccxv.
detulerũt in Italiam: in qua ob eius innumeralia mi=
racula baſilice ⁊ ſacella vbiqꝫ indies erigũtur: ⁊ anno
eiuſdem. M.cccclxxxv. corpus eius furtim Venetias
delatum a ſenatu deuotiſſime ſuſceptum eſt: ⁊ eius no
mini templũ celeberrimum fabricatum. Feſtũ ipſius
xvj.kalen. Septembris veneratur.

De ſancta Anna. cxcij.

Poſtulaſtis filie hieruſalem inquit bea
tus Hier. poſtulaſtis ſorores di=
lectiſſime: vt ſi qd aliicubi forte i gre=
cis voluminibus de ſctã ac btiſſima
Anna matre theotocou.i.dei genitri
cis inuenirẽ ad eiꝰ laudẽ ⁊ gloriã lati=
no ſermone depromã: ſed me non ar=
guat ſeritas vr̃a ſi ſtatim petitiõi vr̃e
non obtẽperaui ⁊ grecũ depoſtulatũ:
qd dei puidẽtia ītr manꝰ nr̃as īcidit
in latinũ ſermonẽ nõ trãſtuli. Fateor
eñ ꝓ rei magnitudine ad tanti negocij trãſlationẽ me
indignũ fore: ſꝫ e celo petamꝰ auxiliũ: ⁊ cũ moyſe ele=
uate manꝰ vt petitiõis veſtre labore ſuꝑato veſtrarũ
orõnũ ſit fructꝰ. Rã de qua agimus res eſt pclara ⁊ oĩ
laude digniſſima. Eſt nẽpe ſctã Anna illa arbor bona
de qua vĩga exciſa ꝑ ſe diuinitꝰ floruit. Hec eſt celũ ex=
celſum de qua ſtella maris ꝓceſſit ad oriũ. Hec eſt ſte=
rilitas fecũda ⁊ ſimplicitas ſctã. Hec eſt radix oĩ laude
colẽda de qua egreſſa eſt virga de radice ieſſe. Hec eſt
inter mulieres bñdicta: ⁊ inter mřes btã: ex ea naqꝫ tẽ=
pliũ dñi ſacrariũ ſpũſſcti: mater dei mũdo illuxit: ⁊ me
rito ãna.i.gratia dei maritã q̃ gr̃a plena fuit genuit ob
eã rem hodie fratres chariſſimi btẽ anne mřis ſctẽ dei
genitricis ac ꝑpetue vĩginis marie feſtiuã celebremꝰ
memoriã in qua carnis reliqt ergaſtulũ ⁊ ſubuecta eſt
venerabilr ad celos ſctõrũ obſequio angelorũ ad eternũ
ſcdẽ pr̃iarcharũ ac ꝓphetarũ glioſa ⁊ felix ꝑuenit con
tuberniũ ex quorũ carne carnis cõtraxit originẽ vt per
vẽtris ſui fructũ pplo ſuo deꝰ mitteret redẽptionẽ: gau
deat ergo ſacroſctã mr̃ eccl̃ia huiꝰ ſctẽ matrone munĩ=
ta ſuffragijs ⁊ i eiꝰ laudibꝰ cũ deuotiõe exultet. Hec eſt
eñ illa ſuꝑne bñdictiõis terra de qua celeſtis figulus
ollam ſpei nr̃e cõpoſuit btiſſimã vĩginẽ mariã q̃ ex di=
uini roris imbre ꝯceptũ dei vbo hũano gñi ꝓtulit icar
natũ: gaude igr̃ ⁊ letare o felix mater ⁊ ceteris matri=
bus felicior q̃ meruiſti tãte ꝓlis gaudere priuilegio ꝑ
quã captiuus redẽptionẽ: eger curationẽ: triſtis cõſo=
lationẽ: pctõr veniã: iuſtus gratiã angelus letitiã/ de=
niqꝫ tota trinitas gloriã: atqꝫ filij pſona carnis ſubſtã=
tiã ex ſua mr̃a infinita accepit. Nos ergo hodie gratu=
lemur in dño matriqꝫ genitricis dei famulãtes vt eiꝰ
ꝓtegamur auxilio: exultate in tãta matrona vos vĩgi=
nes corde letabũdo: exultate ⁊ vos vidue ⁊ oẽs vxõra=
te in tãta dña pio affectu gaudeãt ⁊ oẽs viri in ſctẽ ãne
feſto exultet etiã orbis totꝰ: qr ex ea ꝓdijt vĩgo in qua
vbũ caro factũ eſt. Idcirco oẽs ſancta annã orẽt maio
res ⁊ paruuli mẽte deuota in oĩbꝰ nr̃is neceſſitatibus
et periculis: vt apud filiã impetret nobis veniã. Legit
eñ q̃ mater dei vĩgo intemerata cuidã viro ſctõ ſuo fa
mulo q̃ ei ſedulus ⁊ deuotꝰ ſeruiebat apparuit dicens.
Et ecce tu ⁊ innumerabiles hoĩes ⁊ fere oẽs xp̃iani me
ꝓpter filiũ meũ honorãt: ſꝫ pauci ſunt q̃ matrẽ meam
ſanctã Annã ꝓpter me honorant: quare ſi bene mihi
ſeruire cupis ⁊ ſumme placere deſideras: amodo volo
vt etiam matrẽ dulciſſimam aliqua ſpeciali deuotio=
ne honores eiuſqꝫ feſtum deuote peramplius celebres
q̃ q̃diu vixit fecit ⁊ deuote adimpleuit io dña ⁊ ſancta
Anna quibus in celis exultas gaudijs ibidem perma
nens ſine fine. Pre cunctis eñ ſanctis tu ſola in celis
dicere poteris xp̃o ieſu dño nr̃o. An iſte eſt deus meus

ego tamen quo ad humanitatẽ ipſi⁹ aula ſum: ad Vgi-
nẽ bñdictam dicere põt: hec eſt mũdi domina: celorum
regina dei electa mater: ac tñ vteri mei filia: ſas eſt ad
aplos loqui ⁊ dicere ipſa poteſt: iſti ſunt ſenatores or-
bis principes apoſtolorum iudices ſeculi: ſed meaꝝ
filiarum ſunt filij vñ ad ei⁹ deuotionẽ dicere libet pia
mr̃ ⁊ humilis de qua maria ꝓduͥt tuis adeſto famulis
quos culpa grauis deprimit: ꝙ felix emerita: manes
cum ſummo iudice: ſuccurre mater inclyta: vt viuam⁹
pacifice: vt quicqd hic delinquim⁹ ꝑ vite immũdiciaꝫ
abſtergas illud penitus ꝑ diuinã clemẽtiã qđ preſtare
dignet̃ pater ⁊ filius ac ſpũſſanctus. Amen.

¶ De viſitatione glioſe virginis marie. cccxiij

SAnctus euangeliſta Lucas deſcri
bẽs glorioſam viſitationeꝫ ſacra
tiſſime virginis marie in primo ca-
pite ait. Exurgẽs maria abijt in mõ-
tana cũ feſtinatione: ⁊ itrauit domũ
zacharie ⁊ ſalutauit elizabeth: quin
qꝫ ſiquidẽ de cauſis beatiſſima virgo
poſt angelicã ſalutationẽ abijt i mõ
tana ad ſalutãdũ elizabeth. Primo ꝓ
pter pietatem. Pietas eñ ipſam ad
hoc induxit qđ ſalomõ in ſpũ ꝓuidẽs
canti. iij. ait. Que eſt iſta q̃ aſcendit ꝑ deſertũ ſicut vir
gula fumi ex aromatibus myrrhe ⁊ thuris ⁊ vniuerſi
pulueris pigmentarii fuit. Siquidem btã virgo virgula
i. flexibilis ad pietatẽ: ⁊ ſi habuerit ad oẽs vniuerſalr
particulariter tñ ⁊ precipue exercuit eam circa cogna-
tam ſuam elizabeth. Dicit̃ aũt ex aromatibus quoniã
fuit plena odorib⁹ oĩm grãrũ: nec mirũ: qꝛ vt hꝫ Hora
tius lib. j. epſãz quo ſemel eſt imbuta recens ſeruabit
odorẽ. Vas eñ qđ in principio ſue nature fuit repletũ
aliquo bono odore ſeruabit diu odorẽ illũ: qꝛ qđ noua
teſta capit inueterata ſapit. Sic virgo ſemꝑ benedicta
ab exordio ſue conceptiõis deo plena fuit in q̃ ſunt oẽs
vtutes. Remãſit ſemꝑ oĩm aromatizãtiũ virtutũ reſꝑ
ſa. Scđo eam viſitauit ꝓpter ſctitatẽ: maria eñ venie
ad elizabeth ⁊ xp̃s ieſus ad ioannẽ vt ipm ſctificaret:
ſicut ẽt poſtmodũ venit ad baptiſmũ ioannis vt eũ ſan
ctificaret: vt inqt Ambr. ſuper lucã. Et petr⁹ Rauẽ. i
quodã ſermone ſic ait. Idcirco etiam maria poſt con-
ceptuꝫ ad elizabeth ꝓperat: qꝛ xp̃s dñs q̃ in vtero ſuo
erat ioannẽ adhuc paruulũ in ventre mr̃is poſitũ ſan-
ctificare feſtiat. Hec ille. Tertio eã viſitauit ꝓpter cõ-
gratulationẽ ⁊ officioſitatẽ: iđ Ambro. ait in omilia.
Morale ẽ oib⁹ vt q̃ fidẽ exigũt fidẽ aſtruãt: igr̃ cũ ange
lus abſcõdita nũtiaret: vt fides aſtrueret̃ exẽplo ſenio-
ris femine ſterilisqꝫ ↄceptũ marie Vgini nũtiauit vt
poſſibile deo omne qđ ei placuerit aſſereret: vbi auteꝫ
hoc audiuit maria nõ quaſi incredula de oraculo: nec
q̃ſi dubitãs de exẽplo: ſꝫ q̃ſi leta de voto religioſa ꝓ of
ficio: feſtina ꝓ gaudio in mõtana ꝑrexit. Quarto viſi
tauit eã ꝓpter impellẽtẽ charitatẽ ſiue ꝓpter ſpũſſan
cti grãm eleuãtẽ. vñ Ambr. vbi ſupra quo eñ iam deo
plena niſi ad ſuꝑiora Vgo cũ feſtinatiõe cõſcẽderet: ne-
ſcit eñ tarda molimina ſpũſſcti grã. Quinto eã viſita
uit ꝓpter hũilitatẽ eãdẽ q̃ppe humilitatẽ quã angelo
maria exhibuerat dicẽs. Ecce ancilla dñi fiat mihi ſm
verbũ tuũ: hoĩb⁹ ẽt exhibere curabat: ⁊ iđ feſtinanter
abijt in mõtana ⁊ zacharie domũ intrauit vt elizabeth
viſitaret ac pregnãti vetule iuuẽcula miſtraret. Ori-
genes inquit Ieſus q̃ in vtero virginis erat feſtinabat
adhuc in ventre matris Ioannẽ poſitũ ſanctificare: ꝓ
fideliũ aũt ↄſolatione debemus ⁊ nos ſurgere quoniã
exurgens maria debemus nempe ſurgere a ſomno cul
pe: a q̃ quod nos hortatur aplꝰs dicẽs ad Rom. xiij. ho-
ra eſt iam nos de ſomno ſurgere. in peccatis eñ ꝑma-
nens dr̃ dormire: quia in ſomno dormiens nil merito-
rij operis agit: qꝛ vſus liberi arbitrij eſt ligatus: ita ꝙ
lꝫ peccator in tali ſtatu opus agat de genere bonorum
nil tñ meret̃ quo ad vitam eternam conſequendam:
⁊ ſicut dormienti in ſomnis vr̃ ſibi aliqñ habere mul-
tas pecunias ⁊ delitias ⁊ in eis gaudere: ſed euigilãs
ſe illis vacuum videt ⁊ quaſi illuſum inde triſtat̃: ita
peccatori videtur ꝙ iſta bona mũdi teneat ⁊ poſſideat
⁊ diu ſperat ſe in eis permanere in morte quaſi euigilat
⁊ tunc cernit illa bona fallacia fuiſſe ⁊ tranſitoria: et
eis carere ſeu illa dimittere per mortem: ⁊ ſic multum
affligitur ⁊ dolet. Pſal. Dormierũt ſomnũ ſuũ ⁊ nihil
inuenerunt ⁊c. Aliqñ etiã dicitur ſurgere penitẽs i ſpe
venie. Quando quis de peccatis penitẽtiam agit: dici
tur ſedere per humiliationẽ ſui. Nam vt ait Ambroſi⁹
de penitẽtia diſt. j. c. nemo. Nemo inquit poteſt digne
agere penitentiam niſi qui ſperauerit veniam. Vñ di-
citur pſal. de ipſis penitentibus: ſurgite poſtꝙ ſederi-
tis qui manducatis panem doloris: idem vos qui pa-
ſcimini dolore ⁊ lachrymis contritionis poſtꝙ ſederi-
tis vos humiliando: ſurgite ad ſpem venie. Tertio qñ
dicitur ſurgere ad profectum gratie eleuando ſe ad cõ
tẽplanda celeſtia ⁊ ad alia feſtinando: ⁊ iſto modo loq̃
tur ſpiritusſanctus anime a deo dilecte. canti. ij. dicẽs.
Surge propera amica mea: colũba mea: formoſa mea
⁊ veni. valet ad contemplationem ſupernoꝝ ⁊ ꝑfectio
nem virtutum. Iam eñ hyems peccatorum tranſijt ⁊
imber paſſionum abijt ⁊ receſſit. Flores. ſ. ſanctorum
deſideriorũ apparuerunt in terra noſtra in anima ſan
cta. Et iſto tertio modo ſurrexit virgo ſemper benedi-
cta: cũ dicit̃. Exurgens maria abijt in montana cum fe
ſtinatione. vnde dicere poſſumus ꝙ abijt primo in mõ
tana diuinorũ. ſ. ſanctiſſime trinitatis. Nam tota trini
tas in ea ſuas excellentiſſimas ꝓprietates poſuit. Se-
cundo abijt in montana angelorũ. omnes eñ eorũ di-
gnitates ⁊ oĩa eorum myſteria ipſa vna ⁊ ſola in ſe cõ-
prehendit. Tertio abijt in mõtana celorum: qm̃ recte
dr̃ celũ ꝓpter ſui amplitudinem. Quarto abijt in mõ-
tana patriarcharũ: omnes nẽpe gratias quas habue-
runt patriarche quibus deo fuerunt accepti multo ex-
cellentius habuit virgo maria. Quinto abijt in mõta
na ꝓphetarum. ipſi eñ quandoqꝫ prophetabant de ꝑ-
terito: aliqui de futuro: alij autem de pñti occulto. Be-
nedicta aũt virgo de his oĩbus modis excellentiſſime
ꝓphetauit. Sexto abijt in mõtana feminarũ: oẽs eniꝫ
benedictiones quas habuerunt dñe veteris teſtamẽti
ſparſim ⁊ ſigillatim hec vna virgo complexa eſt. Se-
ptimo abijt in montana oĩm creaturarum recipiẽs in
ſe ꝑfectiones oĩm earum. O igitur ſancta ſanctarum:
o pulcherrima ⁊ prudẽtiſſima feminarum o ſingulariſ
ſima auxiliatrix oĩꝫ hoĩm ne nos deſolatos relinq̃s ꝓ
pter magnã benignitatẽ tuã: ſicut nõ dimittis ſperan-
tes in te o dña nr̃a mediatrix noſtra tuo filio nos com
menda: vt ergo nos oẽs deuote xp̃ifere virginis bñdi-
cte deſeruiam⁹ ⁊ deuote eius patrocinia imploremus.
Notate que qñoꝫ cuidã fratri ordinis predicatoꝝ ⁊ con
uentus Lugdunẽ. ⁊ eiuſdem ciuitatis filio natiuo
ſuccurrerit in ſuis maximis periculis ⁊ neceſſitatib⁹.
Nam anno milleſi. quingen. vno addito prenomiat⁹
frater veniens Aurelia cum decenti comitiua ad op
pidum gerguyo ſuper fluuium ligerim aſcẽdimus vt
facilius ad nominatam ciuitatem deſcenderem⁹. Cumqꝫ
ex inundantia aquarum: tum ex impetu ventorum
etiã ex imperitia naute ad littus ꝑuenire minime poſ-

ſemus in medio aquarũ fluctuantes quid agere opus
eſſet diſcernere nõ poteram⁹: paulatim ſiquidẽ tã ve-
hementer vnde tãta abũdãtia aquaꝝ ingreſſe ſunt: vt
oẽs in naui exiſtẽtes in medio fluminis eſſent. Cũq; ex-
tra nauez eſſent qñ ſubuerſa erat: videns dict⁹ frater
claudius ſe auxilio humano deſtitutũ cũ ceteri eſſent
iã ſubuerſi ad auxiliũ diuinũ recurrere curauit: potiſſi
me tñ ad auxiliatricẽ ꝛ virginẽ ſpem ſuã ponẽs ꝛ ſi ꝓ
pter labores nõ ſemꝑ ore: corde tñ illi virgini Marie ſe
cõmẽdabat: ꝛ glioſe ſerẽ viſule: q̃ fuit caput ſcã iuvnde
cim multum virginũ: illud hñs in mẽte qd diu⁹ Berñ.
ait in quodam ſermone ſic eã dñam noſtrã alloquens
tu benigniſſima peccatorẽ toti mũdo celoq; deſpectũ
materno affectu amplecteris foues nec deſeris: quſq;
horrẽdo iudici miſerũ reconcilies: ſileat ergo miãm
tuã o virgo benedicta quicũq; in tuis neceſſitatib⁹ te
inuocauerit ſenſerit defuiſſe his ꝑcibus ĩdignis fuſis
ad dulciſſimã matrẽ dei oculos ſue mĩe ſuper famulũ
ſuũ: ꝛ illũ fratrẽ aperuit: alijſq; ſubmerſis a dña noſtra
auxiliũ habuit: ꝛ incolumis extra aquã ſiui medio poſi
tus fuit: ꝛ ſan⁹ paſtmodũ ꝑ multa tpa vſq; etiã hodie
ꝑmãſit: magiſteriũ q̃z ſacre theologie ea interueniẽte
accepit obnixe ẽt idẽ ſacre theologie profeſſor: exorat
oẽs legẽtes: ne ꝓpter nois ſui expſſionẽ ſuis oblocu-
tionib⁹ lacerẽt: ſed cũ eo virginẽ ſemꝑ benedictã magni
ficent qm̃ ipſa eſt q̃ ſaluos facit ſperãtes in ſe: vt inqt
anſelmus ſicut oĩs a te auerſus ꝛ deſpectus neceſſe eſt
vt pereat: ita oĩs ad te conuerſus ꝛ a te reſpect⁹ ĩpoſſi
bile eſt vt intereat: o igr̃ ſanctiſſima virgo q̃ tm̃ te hu-
miliaſti: vt tuã cognatã viſitares tuo interuẽtu digne
ris nos viſitare: illuminare: ꝛ protegere: vt tecũ vna
cũ filio in eternum te videre poſſimus. Amen.

¶ De ſanctiſſimo corpore chriſti. cccxiij.

VRbanus pontifex ſummus hui⁹
nois. iiij. celeberrimi hui⁹ ſacra
menti affect⁹ pie ſtatuit ꝛ feſtum ſa-
cratiſſimi corporis ordinauit prima
quinta feria poſt octauas Pentheco
ſtes a cunctis fidelib⁹ celebrari vt q̃ ꝑ
totum anni circulũ hoc ſacro vtimur
ad ſalutẽ eius inſtitutionẽ illo ſpãli-
ter tpe recolam⁹ quo ſpũſſanct⁹ corda
diſcipuloꝝ edocuit ad plene cognoſce
dum ſacra myſteria huius ſacramen-
ti: ꝛ vt predicta ſolennitas deuotius a xpĩfidelibus ce
lebrior habeatur loco diſtributionum materialium q̃
in eccleſijs cathedralibus largiunt̃ exiſtẽtib⁹ in cano
nicis horis nocturnis pariterq; diurnis prefat⁹ roma
nus pontifex eis qui hmõi horis in hac ſolẽnitate ꝑſo-
naliter in eccleſijs extiterint ſtipendia ſpiritualia apo
ſtolica largitione conceſſit: quatenus fideles ad tanti
feſti celebritatẽ auidius ꝛ copioſius aduenirent: oib⁹
igitur vere penitentib⁹ ꝛ confeſſis qui matutinali of-
ficio dei aderũt cẽtum dies: q̃ vo miſſe totidẽ: illis au
tem qui interfuerint in primis huius feſti veſpis ſilr̃ cẽ
tum: q̃ vo in ſecũdis totidẽ eis q̃z q̃ prime tertie ſexte
none ac cõpletorij aderũt officijs: ꝓ qualibet horarum
ipſaꝝ quadraginta. Illis q̃ ꝑ ipſi⁹ feſti octauas in ma
tutinalibus veſperis miſſe ac horarũ predictarum offi
cijs pñtes extiterint: ſingulis diebus octauaꝝ ipſaruz
cẽtũ dies de iniũctis penitẽtijs relaxando indulgẽtiaz
tribuit ꝑpetuis tpib⁹ duraturã: hoc ꝓfũdiſſim⁹ doctor
ſcrũs thomas de aqno q̃ ad hui⁹ ſolennitatis deuotio-
nẽ ꝛ honorẽ totũ offiũ ꝯpoſuit ad gaudiũ ꝛ letitiã ſpũa
lẽ cũctos ſanguine xpi redẽptos hortat̃ dicẽs. Sacris
ſolẽnijs iũcta ſint gaudia ꝛ ex precordijs ſonẽt ꝑconia
recedãt vetera noua ſint oĩa corda voces ꝛ opa: noctis
recolit̃ cena nouiſſima qua xp̃s credit̃ agnũ ꝛ azima
dediſſe fratribus iuxta legitima priſcis indulta patri-
bus. poſt agnũ typicũ expletis epulis corp⁹ dñicũ datũ
diſcipulis ſic totũ oĩbus q̃ totũ ſingulis eius fatemur
manibus dedit fragilib⁹ corporis ferculũ dedit ꝛ triſti
bus ſanguinis poculũ dicẽs accipite qd trado vaſculũ
oẽs ex eo bibite panis angelic⁹ fit panis hoĩm dat pa
nis celicus figuris terminũ: o res mirabilis mãducat
dñm pauper ſeruus ꝛ humilis. O igit̃ ſacrũ cõuiuium
in quo Chriſtus dñs ſumit̃ recolit̃ memoria paſſionis
eius: mens implet̃ gr̃a ꝛ future glorie nobis pign⁹ da-
tur: ob eã rẽ doctor gentiũ beat⁹ Paulus ꝛ vas electio
nis nos admonet vt digne ad illud digniſſimum cõui
uium cũ honore reuerẽtia ꝛ deuotione accedam⁹ qñ di
xit. j. Corin. xj. probet autẽ ſeipſum homo ꝛ ſic de pane
illo edat ꝛ calice bibat. q̃ eñ mãducat ꝛ bibit indigne
iudiciũ ſibi mãducat ꝛ bibit: deuot⁹ ſiquidẽ tria debet
probare. Primo ſeipſum quãte ſit puritatis qm̃ debet
eſſe purus iuſt⁹ ꝛ ſanct⁹: vt dicit dñs de⁹ Leui. xix. Sã
cti eſtote qm̃ ego ſanct⁹ ſum nẽpe dz eſſe mũdus ꝛ pur⁹
a carnali delectatiõe a terrenoꝝ affectiõe: ꝛ a vana co-
gitatione etiã a negligẽtia ꝛ corpe. Secũdo dz ꝓbare
corpus dominicum quãte ſit maieſtatis: nõ eñ recepit
panẽ materialẽ: ſed celeſtẽ illũ videlz q̃ dixit ego ſum
panis viuus q̃ de celo deſcẽdi: panis eñ iſte hz ſummã
ꝛ glioſam cõditionẽ qr deſcẽdit de celo hz magnã ꝛ fru
ctuoſam ꝑfectionẽ qñ panis viuus hz longã ꝛ virtuo-
ſam durationem: qr ego ſum: eñ vero tria in re quali-
bet cõſiderantur eſſe opatio ꝛ finis. Tertio ꝓbet reci-
piendi modũ quãte ſit ſanctitatis cõſiderare ſiquidẽ dz
vnuſquiſq; quante ſit ſanctitatis: qm̃ illud ſalutificum
ſacramentũ eſt recipiendũ cum cõſciẽtie puritate: cum
vera fide: cũ multo deſiderio ꝛ magna deuotione: ſi eñ
btũs Joannes baptiſta ſanctificatus in vtero vt d: in
ſctõ euãgelio: timebat qñ debebat euz baptizare ꝛ non
audebat ſanctum dei caput tãgere: q̃to magis homo
debet timere qui non eſt ſanctificatus in vtero: ſed eſt
totus cõceptus in pctĩs natus ꝛ nutritus q̃ nõ ſolũ tã-
gere eũ debet: ſed intra ſe recipere: debet equidez cum
magna humilitate fide ꝛ deuotione dicere illud q̃ cen
turio dicebat dño. Mat. viij. Dñe nõ ſum dignus vt in-
tres ſub tectũ meũ: ſed tñ dic verbũ ꝛ ſanabitur puer
me⁹ id eſt aĩa mea. Scdi aũt doctores q̃rũt. Utrũ inſti
tutio hui⁹ digniſſimi ſacramẽti fuerit neceſſaria. Rñ-
det doctor ſcũs. b. Tho. in. iiij. diſt. viij. ꝛ arti. iij. ꝛ dñs
Petrus de tarẽtaſia põtifex: innocẽti⁹ q̃nt⁹ eiuſdẽm
ordi. ꝑdica. q̃ fuit talis inſtitutio hui⁹ ſacri neceſſaria
ꝓpter tres cauſas. Pria vt memoriaz ſemꝑ habeam⁹
de paſſione: vñ paulus ait. Hoc facite in meã cõmemo
rationẽ: ideo. b. Tho. dicit immenſa largitatis benefi
cia exhibita ppl̃o xpĩano ineſtimabilẽ ei ꝯferũt diuini
tatẽ: neq; eñ eſt aut fuit aliqñ tã grandis natio: q̃ ha-
beat deos appropinquãtes ſibi vt adeſt nobis deus no
ſter vnigenitus: ſiquidẽ dei filius ſue diuinitatis volens
nos eſſe participes nr̃am naturã aſſumpſit: vt homines
deos faceret factus hõ: ꝛ hoc inſuꝑ q̃ de noſtro aſſum-
pſit totũ nobis cõtulit: ad ſalutẽ corp⁹ nãq; ſuũ ꝓ no-
ſtra recõciliatione in ara crucis hoſtiã obtulit deo pa-
tri: ꝛ ſanguinem ſuum fudit in ꝑcium ſimul ꝛ laua-
crum vt redempti a miſerabili ſeruitute a pctĩs omni
bus mundaremur. Scda cauſa vt ſicut homo primus
incurrerat mortem ratione cibi vetiti ſumpti contra
voluntatem dei Geneſ. ij. nunc autem vitam eternam
poſſideat rõne huius cibi: id eſt corporis xpĩ: qm̃ teſte
Euãgel. Joan. vj. ſi quis mãducauerit ex hoc pane vi-

ta viuet ⁊ in eternū. Tertia vt ſicut quotidie peccam⁹ ſaltē venialr ita quotidie euȝ recipere aut adorare de bem⁹ qm̄ cū adorādo deuote peccata venialia remittā tur: vñ Ambroſi⁹ de penitētia di.ij. quotieſcūq̄ ꝗ ſemꝑ pecco ſemꝑ medicinā recipere debeo: ad hāc ſacratiſſimā hoſtiā cōſecratā ſub qua ꝯtinet verū corp⁹ ⁊ ſāguis Jeſu xp̄i dñi nr̄i deuotionē nō modicā Ludouicus .xj. frācoꝝ rex habebat ꝗ a medicis ꝑ plures dies derelict⁹ dn̄m Jeſum inuocauit ⁊ ab incurabili egritudine ꝯualuit: ordinauitq̄ vt in regno Frācie ob reuerētiā ſacre hoſtie in eleuatiōe corporis xp̄i in miſſa deuota oratio cantaret videlȝ. O ſalutaris hoſtia ꝗ celi pandis oſtiū bella premunt hoſtilia da robur fer auxilium. Amen.

De ſacratiſſima dña noſtra de pietate. cxcv.

In laudib⁹ virginis benedicte aliqd loquamur dilectiſſimi lȝ de ea ꝗcqd dixerim⁹ minoris ſit laudis q̄ dignitas ei⁹ mereat. Nā ꝑfectiſſima dei m̄ris opa in operū ſctōꝝ oīm cōpaſſiōe excellētis ſanctitatis ꝓrogatiuam hn̄t: de qua loquit diu⁹ Hieronymus dicēs. Si directe attēdas nihil eſt ꝟtutis: nihil gr̄e: nihil ſplēdoris q̄ totū nō refulgeat in virgine glioſa. Porro Greg. teſte: tanto ꝗs perfectior eſt q̄to pietas alienos ꝑfecti⁹ ſentit dolores: nō igit ipſi⁹ ꝗ eſt piarū piiſſima ſilēda eſt ꝟtus pietatis in quo nō ꝟi ſctōꝝ aliquē habere ſuperiorē nec parē. ꝗs em̄ ampliori agnitiōe interne cōpaſſionis lamētationes ſuꝑ mortē ſaluatoris ſciuit edicere prudēti⁹ m̄re ei⁹ doctiſſima: at ꝗs interiori dolore plangēdo lugere potuit maria meſtiſſima. vñ poſt modū ait virgo hec refulget clariſſima inter virgines ⁊ candidior inter martyres: iure em̄ pluſq̄ martyr eſt que nimio amore vulnerata triſtis extitit ſaluatoris ⁊ pre merore in alo cruciatū ſuſtinuit paſſiōis. Aug. xp̄s Jeſu carnē ⁊ maria virgo immolat mētē. Ad quos igit ꝑtinet colēda ſolēnitas: his dieb⁹ expoſtulat inſtituta dei genitrix maria immēſa pietas ꝗ in ſpū fuit paſſa cōſiderāda: admirāda: laudandaq̄: ac imitāda eſt: ipa eadem ꝟgo maria vt ioānes teſtat cap. xix. Stabat iuxta crucē mater Jeſu nō inſenſibilitate vel imutabilitate ſed ſanctitate: ſtabat em̄ fide eleuata: ſtabat pctō non inclinata: ſtabat dei volūtate cōformata: prima equidem rectitudo mētis eſt vera fides fundamentū virtutum tpe etem̄ paſſiōis oēs diſcipuli xp̄i Jeſu dñi nr̄i ꝗ prius ſtabāt fide eleuati ad ꝑpm credēdū nō ſolū veruȝ homem ſed ⁊ verū deum: vñ Petrus pro oībus dixerat Matth. xvj. Tu es xp̄s fili⁹ dei viui: oēs proſtrati ſunt in infidelitatem: ſola em̄ beatiſſima maria ſtabat fide eleuata de ei⁹ diuinitate expectās indubie ſuam tertia die reſurrectionē in huius ſignū triduano officio dñice paſſionis cū ꝗndecim candele accenſe firmentur ante altare paulatim oēs extinguuntur ſola vna accenſa abſcōdit ꝗ poſt officium oībus ꝓfert ad illuminādū: ille ꝗndecim candele accēſe ſignificāt .xj. apl'os ⁊ tres marias magdalene ſalome ⁊ alphei ꝗ pre ceteris videbātur fide illuſtrate ⁊ firmate. Sed in illo triduo oēs extincti ſunt lumine fidei deitatis xp̄i ieſu ſolū in virgine bñdicta remāſit tñ fidei occultū qd̄ poſtmodū oīb⁹ patefactum eſt ad oēs ſuo exēplo illuminandū: ſtabat ſcdo a peccato non inclinata nō iacebat nō ſedebat nō deniq̄ curua erat ſed ſtabat. Jacebat quis in pctō per prauā operatiōnē ſedet ꝑ mētis cōſentionē: inclinat ꝑ ſenſualem dilectionē oēs nos cecidimus quaſi foliū. ſ. a perfectione virtutū ſaltē quo ab cōplacentiā ſenſualem vbi cōſiſtit veniale: qm̄ ſi dixerim⁹ q̄ pctm̄ nō habemus veritas in nobis nō eſt: etiā tertio ſtabat firma voluntate dei conformans ſe: ideo ſtabat nō murmurabat q̄ filius innocētiſſimus pateret: nō blaſphemabat iudeos q̄ ab eis quibus tot beneficia fecerat tam crudeliter tractaretur nō vindictā a deo petebat q̄ illi a terra viui abſorberentur vt merebant: non capillos vel vultū ſcindebat q̄ vidua ⁊ ſine filio cōſolatore remanebat. Sed ſtabat verecunda modeſta lachrymis plena dolorib⁹ inmēſis: ideo Anſelm⁹ ait: o domina quos fontes lachrymarū dicā erupiſſe de pudiciſſimis oculis tuis cū attēderes vnicū filiū tuū innocētē corā te flagellari ligari mactari et carnem de carne tua ab impijs crudeliter diſſecari ⁊ tñ ita diuine volūtati cōformis fuiſti vt ſaluti humani gn̄is auidiſſima eſſes vt ꝯformis ⁊ fixa in dei volūtatē eſſes: q̄uis tūc impleta etiam illa prophetia ſancti Simonis dicentis Luc. ij. Tuā ipſi⁹ animā ptrāſibit gladi⁹: o dña dicebat iuſtus ille ſymeō vos fuiſtis ſine dolore in partu: mais il vidra le tēps qn̄ eritis iuxta crucē filij veſtri ⁊ cū videbitis morientē gladi⁹ tūc penetrabit cor vr̄m ipſa enim virgo maria habuit ſingularem cōtcationē oīm doloꝝ paſſionis filij ſui ꝓpter fidē: propter cognitionē ⁊ propter ſatiſfactionē: iuxta crucē equideȝ erat meſtiſſima mater ⁊ quo nō poterat tētabat erigere manus cupiebat amplecti filiū in alto pēdētē ſȝ quodā mō fruſtra extēſe manus cōplexe redibāt: poſtq̄ ꝟo ſuſcepit corp⁹ xp̄i ieſu a cruce depoſitū q̄ lachrymabili voce dicebat ꝗd feciſti o ieſu fili mi chariſſime: quare iudei te crucifixerūt ꝗ cauſa mortis tue o fili q̄ dura ⁊ amara eſt tibi humani generis redemptio ꝑ qua tu deo patri ⁊ tibi tū ſpiritu ſctō gr̄as ago. Vñ eccl'ia deuotiſſime nos inuitādo ad hui⁹ diei cōpaſſionē cātat dicēs: mētes iuuet fideliū dolores ⁊ ſuſpiria m̄ris xp̄i reuoluere cum gratiarū munere caſta parētis viſcera pena torquētur aſpera dū illū quē generat virgis peruerſi verberantes Jeſum ligāt crudelr̄ cedūt cruciāt acriter ⁊ ei⁹ m̄ris maxie ſic augent triſtitie ꝗ ꝟo dei filiū genuerat puerpera ſtat gemēs ad ſuppliciū cernēdo crucem miſera: tantum ſibi cōpatitur q̄ fere ſecū moritur nullus dolor amarior: nam nulla ꝓles carior: cuncti ergo marie ſeruuli cultores vere fidei ieſum occiſum colite ⁊ cum maria plāgite ⁊ deuotionē decetero accipite: ſicut ꝗdā doctor i vtroq̄ iure de parlamēto Pariſieñ. ꝗ audiēs ꝓdicationē cuiuſdā fratris ordinis ꝓdicatoꝝ cōcionātis de pietate virginis glorioſe cū infirmus eſſet vſq̄ ad mortē: ⁊ loquelā ꝑ plures dies perdidiſſet vocatus predicator a ſua vxore vt eum viſitaret et facta viſitatione frater ille ilico ad cōuentū miſit vt fratres dicerent oronē ante dominam noſtrā de pietate: qua dicta aperiens oculos infirmus loqui cepit meritiſq̄ virginis cōfeſſus eſt q̄uis intra ſpaciū .x. annorū nō fuiſſet vere cōfeſſus ⁊ poſt per aliquos dies ſuperuixit: hi ſunt dolores quos virgo habuit diſce ſaluator noſtros meminiſſe dolores virginis ſeptenos vt tibi quaq̄ die ꝓ ſint dolores virginis ꝓdixit Simeon animā mucrone feriri et matrem nati vulnera ferre ſui: ſecundus huic cum ceſa fuit puerorū turba prolum pertuli in egyptū non bene tuta meum: tertius ⁊ dolui querens puerū diuina docētem in templo quartus hunc captum hui⁹ ferre pondera crucis eum vidi: ſextus et ligno fixum cum morte ſopitum deponi: ſeptimus inq̄ petre relinquere pulſa fui: hos igitur noſtros quiſquis meditatur dolores percipiet natum ferre ſalutis opem q̄ ipſe preſtare dignetur. Amen.

De ſancto Joſeph ſpōſo virginis Marie. cxcvj.

Nobiliſſima res eſt nobis miſe
ris mortalib⁹ in hoc mūdo hēre
ſingularē deuotionē nō ſolū deo eter
no: ſed etiā ſuis glorioſis ſctis ⁊ hoc
propter noſtrā inopiā: qꝛ nil ex nobis
mereremur coraꝫ deo imo pleni pctis
demereremur ſupplicia ꝓpter qđ ad
ſctōs op⁹ eſt nos refugere quatenus
eoꝝ meritis de⁹ placet̄ ⁊ qđ petim⁹
efficaciter cōſequamur. Hinc Job. v.
ad aliquē ſctōꝝ cōuertere: tū etiā ꝓpter dei nrī reuerē=
tiā qm̄ de⁹ q̄ in eis habitat honorat̄ q̄ nēpe ſctis hono
rem tribuit illū ſpecialr̄ honorat q̄ eos inhabitādo ꝑ
gratiā ſctificauit: tū etiā tertio ꝓpter eoꝝ virtuoſitatē
⁊ gloriā ꝓpter quā digni ſunt honore: nā teſte philoſo=
pho in. iiij. ethi. honor eſt premiū virtutis ⁊ virtuti pfe=
cte nō fit cōdign⁹ honor. debēt ergo ſcti honorari tāq̄
v̄tuoſiſſimi ⁊ glioſiſſimi nrī patroni ſpūales qm̄ vt ha=
betur. xj. q. vij. c. qualis. q̄ patronū ſiue patrē ſpūalē nō
honorat plus videt̄ peccare q̄ q̄ patrē carnalē contē=
nit: ⁊ qm̄ ſctiſſis Joſeph eſt vnus de glorioſiorib⁹ ſctis
paradiſi cui dñs tantā gratiā cōtulit vt ſuā dilectiſſi=
mam matrē ei in cuſtodiā ⁊ ſponſam daret. Jō ad ipm
merito deuotione vtinā magna mouemur: hꝫ em̄ ipſe
ſctūs Joſeph plurima priuilegia. Primū ē nobiliſſi=
me gňationis qm̄ erat teſte euāgelio de domo ⁊ fami=
lia dauid Matth. j. Joſeph fili dauid noli timere acci=
pere mariā cōiugē tuā: ex qua domo dauid xp̄s Jeſus
deſcēſurus erat. Si aūt de modū genealogie ſcire vel=
les ſm Joānem damaſcenū notandū foret q̄ ꝑ cathe=
nam Mathā ꝓphete filij Dauid deſcēdit melchi: a quo
melchi quarto gradu deſcēdit ⁊ diſtat i recta linea ipē
Joſeph. vt patet Luc. iij. ⁊ Melchi eſt ipſi Joſeph au⁹
aui: melchi v̄o habuit fratrē noīe Pāthera q̄ genuit
Barpāthera ⁊ hic genuit Joochim q̄ genuit glorioſaꝫ
virginē mariā ꝑ cathenā aūt ipſius ſalomonis filij da=
uid naturalis deſcēdit Mathā q̄ fuit auus ſcti Joſeph.
Ipē aūt Mathā habuit vxorē ex qua genuit Jacob pa
trem Joſeph ex his oīb⁹ apte monſtrat̄ nobilitas tam
btē v̄ginis q̄ eius ſpōſi Joſeph: qm̄ fuerūt propinque.
Vigit̄ q̄ nobiliſſim⁹ eſt iſte ſpōſus vtiqꝫ eſt ꝓpinqu⁹
multorū ſctōꝝ vcꝫ Joanis baptiſte ⁊ multorū apl̄orū
dñi nrī Jeſu xp̄i. Scōm priuilegiū ipſi⁹ ſponſi glorioſe
virginis Marie eſt euāgelice cōmēdatiōis: qm̄ in ſctō
euāgelio ipē Joſeph cōmēdatur iuſtus fuiſſe. Matt. j.
Cum eſſet Joſeph iuſtus nolebat traducere: vt teſtan
tur doctores catholice veritatis cōmendatur a pfecta
virtuoſitate: p̄cipue in talibus ſcriptis accipitur iuſti=
tia inquātum eſt virtus gňalis oēs virtutes cōprehen
dens in ipſo ſiquidem videre potuiſſem⁹ virtutes fer=
me omniū patriarcharū ⁊ ꝓphetarū ⁊ certe haud du=
bium: quia in ipſo erat obediētia prompta que fuit in
Abrahā immolando filium ſuū dilectiſſimū: patiētia
Joſeph patriarche: humilitas Dauid: deuotio ꝓpheta
rum ⁊ ſanctorum patrū ⁊ deuotarum mulierū ex qui=
bus reddebatur ſponſus virginis. Tertiū priuilegiuꝫ
virginee electionis refulget nēpe gloria ⁊ aureola vir=
ginitatis: fuit em̄ electus virgo incorrupt⁹ quam vir=
ginitatem vouerat mutuo cōſenſu vna cū virgine be=
nedicta. vnde Hiero. ſanctus contra Heluidium ait.
Grata gr̄a ⁊ florida fuit v̄ginis mr̄is et Joſeph ſocie=
tas ⁊ ſicut amatores puritatis in matrimonio virgi=
nitatis fuerunt a ſpiritu ſancto electi. ⁊ Aug. in lib. de
coniugali bono. Joſeph niſi virgo fuiſſet virgo mater
dei nequaq̄ in ſpōſaut ſibi a deo data fuiſſet: alias hoc
ſanctum cōiugiū claudicaſſet. Quartū fuit priuilegiū
dilectionis ⁊ ſancte cōuerſatiōis. Fuit em̄ inter bn̄di=
ctam virgineꝫ mariā: ⁊ ſctm̄ Joſeph amor ſctiſſim⁹ ⁊
ꝯuerſatio ſctā: generalis em̄ regula eſt q̄ cū ſctō ſctus
eris: ⁊ cū pſona mala ⁊ ꝑuerſa ꝑuerteris. ꝓs. Cū autēꝫ
ſctūs ioſeph ſctiſſimā ſocietatē habuerit mariā filium
dei: ſiētē em̄ v̄gine ſiebat ēt ſctūs ioſeph eūte i egyptū
etiā ibat: ſunt et alia priuilegia dulciſſima ꝯſolatiōis:
angelice frequētatiōis ⁊ viſitatiōis gtiſſime impetra
tiōis ⁊ ſuffragatiōis q̄ſq̄s ē ei deuote ſeruit: q̄ſq̄s eius
ſuffragia expoſcit abſqꝫ dubio exaudiet̄ in ſuis p̄cibus
apō dñꝫ nr̄ꝫ ieſū xp̄ꝫ nō em̄ ē fas negare q̄ petit ꝓpter
honore ſuū qm̄ fuit pr̄ putatiu⁹. O igit̄ viroꝝ feliciſſi=
me ⁊ ſctē ioſeph rogam⁹ ora ꝓ nobis vna cū tua ſpōſa
v̄gine bn̄dicta vt nos ꝑducat ad celeſtia regna. Amē.

¶ De ſancto Hyreneo archipſule Lugdu=
neñ. digniſſimo. cxcvij.

Sanctus Policarpus diſcipulus
btī Joānis euangeliſte zelator fi=
dei maximus andrēs q̄ antonius de
galliarū ꝓuincijs nomē cuperet ex=
tinguere xp̄ianū ac ſctm̄ photinum
epm̄ Lugđ. cū ſuis ꝓtoſciiſqꝫ habuit
xp̄ianos diuerſis ſupplicijs macera=
tos ꝑ martyrij palmā euolaſſe ad ce=
lū ſctm̄ Hyreneū pſbyterū de q̄ mul=
ta magnifica in eccl̄iaſtica narrātur
hiſtoria de latere ſuo ad Lugđ. vrbē
angelo duce trāſmiſit: vt xp̄ianos latētes ꝑ loca diuer
ſa cōfortaret ⁊ gētiū multitudinē ſue p̄dicatiōis xp̄i dñi
noſtri ieſu aggregaret: veniēs aūt ſctūs hyrene⁹ cū za=
charia diacono ⁊ duob⁹ clericis comitib⁹ nobiliſſimā
Lugdunēſem ingredit̄ vrbē v̄tutib⁹ aūt ⁊ ſignis ⁊ p̄re
dicationib⁹ ei⁹ tota ciuitas illa in ꝓmo tpē credidit
Jeſu xp̄o dño noſtro quo aūt ire non valuit ſuas epl̄as
trāſmittebat ⁊ ꝑ eas chriſto auxiliante gentiliū multi
tudo ꝯuertebat̄ ingemiſcēs ſuꝑ his calliditas diabo=
lica ſicut ſeueri imperatoris pectus intrauit et in chri=
ſtianoꝝ perſecutionē exardeſcēs quo ipſe non ibat epi
ſtolas ſuas mittebat data ſnīa: vt chriſtiani qui nō ſa=
crificarēt idolis: diuerſis ſupplicijs interirent cū autē
tūc tpīs ceſar eſſet in extremis finibus galliarū ſctūs
hyreneus a papa romano pōtificalis aſſumpſit gratiā
apud lugdunū ⁊ gaudētes ceperūt eccleſiā conſtruere
xp̄iani. Audiēs aūt iniq̄ſſim⁹ ceſar q̄ btā ciuitas illa
ſuis renūtiaret ceremonijs ferociſſimos gladiatores
elegit: ⁊ veniēs vndiqꝫ ciuitatē circūdari p̄cepit dicēs
precurrite portas circūdate domicilia ⁊ q̄cūqꝫ dijs nō
ſacrificauerint gladio iubeo finire vitā. Veruꝫ xp̄i pie=
tas ante miſit angelū ſuū ad ſanctū Hyreneum futura
nuntiantem medio igitur fere noctis tpē angelus dñi
locutus eſt ad eum facie ad faciem zacharia preſbyte=
ro audiente ⁊ ait. Hyrenee ſancte: chriſtus dñs noſter
te poſt multos labores tuos cum populo tuo per mar=
tyrij coronā ad celeſtia regna mutat: expectāt te cum
tuis militibus patriarche ⁊ ꝓphete: gaudet de te apo=
ſtolo ꝝ chorus quorū predicationis ſonus exiuit in vr=
bem iſtā p̄eclarā ſtant angeli ante tribunal xp̄i tuam
pronūtiātes cōſtātiam. Angelus rurſum ait agit tibi
gratias ſancta maria cū ſanctis virginibus quaꝝ vir=
ginitatē per populos annuntias: pro te ⁊ martyrū pe=
tit exercitus vt cū his militibus quos ſocios paſſiōis
eſſe feciſti agminib⁹ paradiſi iūgaris i gloria expectāt
vos triclinia varijs inſignib⁹ ornata i quorū atrijs col
locatus eſt anteceſſor tuus ſanctus Photinus: cōfor=
ta ergo fratres nec timeas eū qui occidit corpus: ani=
mam autē non poteſt occidere. Zachariam vero cum

duobus diaconis latentē p loca paulisp reſeruas vt ſicut tu poſt beatū photinū predicaſti ꝛ feciſti: ita ꝛ ipſe poſtmodū cōfortet iterū fratres in xp̄o quos ſimilis corone triūph⁹ expectat: ꝛ qui corporis tui mēbra recondat in ſepulchro. Hec audiēs ſanctus hyrene⁹ ait: gratias ago tibi dn̄e ieſu xp̄e fili dei viui: lumē eternū ſplēdor iuſtitie: fons ꝛ origo pietatis: qḋ ita me per angelū tuū letificare dignat⁹ es: da huic pp̄lo tuo domine de⁹ conſtantiā vt nullus ſit q̄ a tua cōfeſſione recedat: ſed tua virtute confirmati ꝓmiſſionis tue brauiū cōſequātur. Et cōpleta oratione cepit fratres conſortare quoꝝ viſcera ſic ſpūſſanctus repleuit vt nemo a recto itinere deuiaret: ſed vnuſquiſqꝫ aliū cōfortaret. Data igitur ſnīa feliciſſima vrbs a militibus circundata eſt: frater vero fratrem ꝛ pater filium: materqꝫ filiam afferebat ꝓ xp̄o dn̄o: ac vniuerſi ſexus conditionis ꝛ etatis ſummā martyriꝫ coronam accepit: tyrān⁹ nēpe vocato ſancto hyreneo cū toto pp̄lo ait: aut diis noſtris ſacrifica: ꝛ tali loco idolum adora ꝛ viues cū pp̄lo tuo: aut ex altero elige mortem adorando crucē: mox pp̄lo iteꝝ admonito ad crucē cū pp̄lo cucurrit: at ſatellites demonum totāꝫ illam ſanctā ſocietatē ad celos per martyriꝫ palmā emiſerūt: currebāt p plateas riui ſanguinis precioſi. Sctīn vero hyreneū tāta crudelitate vexauerunt q̄ vix valeat enarrari: ꝛ in tormētis ipſi⁹ felicē aīam laudans deum emiſit. Ipſe vero ſepultus eſt a brō Zacharia in cripta abditiſſima. Septimo aūt die ſ̄a paſſione ſua cū multitudine martyrum ſancto policarpo apparuit dicens ei. Agnoſce filiū quē emiſiſti pater ſctē. Ecce accepimus ꝓmiſſionem quā nobis promiſit rex celoꝝ ꝛ terre qui eſt deus benedictus in ſecula ſeculoꝝ amē. Hic ſiquidē glorioſus martyr ad ſancte mřis nře eccleſie conſtructionem ꝛ edificationem preclara ſcripſit volumina aduerſus gentes de diſciplina cōtra hereſes libros quinqꝫ. ad Blaſtuꝫ de ſciſmate de monarchia dei. de ogleade. de paſcha ad victorem papam. de predicatione apoſtolica ꝛ alia multa. Coronat⁹ eſt autem quarto Kalen. Iulij ſub marco antonino anno ſaluationis. clxxv.

¶ De ſancto Fortunato. cxcviij.

Fortunatus ep̄s tudertin⁹ in effugandis ſpiritibus malis immenſe virtutis gr̄a pollebat: ita vt nōnunq̄ obſeſſis corporib⁹ legiones demonum pelleret: vt diuus dicit Gregori⁹ in primo libro dialogoꝝ de quadaꝫ muliere per eum ſanata. Alio etiam tp̄e dei famulus ex obſeſſo quodā homine īmūdū ſpiritum excuſſit malignus ſpirit⁹ cum veſperaſcentem iam ſecretam ab hominibus horaꝫ cerneret peregrinū quēpiam eſſe ſe ſimulans currere cepit p ciuitatis plateas ꝛ clamare. O virum ſanctum fortunatum epiſcopum eſſe q̄d fecit peregrinū hominē de hoſpitio ſuo expulit / quero vbi requieſcere debeam ꝛ in ciuitate eius non inuenio. Tūc quidem in hoſpicio ſuo cum vxore ſua ꝛ filio paruulo ad prunas ſedebat qui vocem eius audiens ꝛ quid ei epiſcopus fecerit requirens eum inuitauit hoſpitio ſedere eū iuxta prunas fecit. Cumqꝫ viciſſim aliqua confabularent paruulū eius filiū idem malignus ſpirit⁹ inuaſit atqꝫ in eiſdem prunis proiecit ibiqꝫ aīam eius excuſſit qui orbatus miſer vel quē ipſe ſuſceperit: vel quem epiſcopus expuliſſet agnouit. Alio quoqꝫ tēpore dum oculorum quidam lumen amiſiſſet ad hūc deductus interceſſionis eius opem petijt ꝛ īpetrauit. Marcellus etiam mortuus ad preces ſuas ꝛ ſuarum ſoroꝝ flentium ſuſcitatus eſt: ꝛ oculos aperiens reſpiciensqꝫ ſanctum fortunatum ait. O pater ꝛ q̄d feciſti: heu dn̄e quid feciſti: ille ait duo heſterna die venerunt qui me eijcientes ex corpore in bonū locū duxerunt. Hodie autem vnus miſſus eſt q̄ dixit reducite eum: q: fortunat⁹ ep̄s in domū illius venit ꝛ diutius poſt in hac vita manſit. Btūs vero ep̄s in veneranda ſua ſenectute plenus bonis operibus migrauit ad dominum.

¶ De ſancto Honorato. cxcix.

VEnātij quondā patricij in ſauine partibus villa fuit: ī qua colonus eius filium honoratū noīe habuit q̄ ab annis puerilibus ad amorē celeſtis patrie per abſtinentiā exarſit. Cūqꝫ tā magna conuerſatione polleret ſeſeqꝫ iā ab ocioſo ſermōe reſtringeret: multumqꝫ vt prefat⁹ ſuaꝫ per abſtinentiam carnem domaret / quadam die parentes illius vicinis ſuis conuiuium fecerūt in quo ad veſcendū carnes parate ſunt quas dum ille ad eſum contingere ꝓ abſtinentie amore recuſaret ceperūt parentes eius irridere ꝛ dicere comede nunq̄d piſcem in his montibus ablaturi ſumus. Illo vero in loco audiri piſces nō cōſueuerant nec videri. Sed cū his ſermonib⁹ beat⁹ honorat⁹ irrideret repēte ī cōuiuiū aqua ad miniſteriū defuit. Cumqꝫ ſitula lignea ſicut illic mos eſt māciplū ad fontē perrexit vt hauriret aquā piſcis ſitulam intrauit: reuerſumqꝫ mācipiū ante ora diſcūbentiū piſcē cū aqua effundit q̄ ad totius diei victū potuiſſet honorato ſufficere: admirati oēs totaqꝫ illa parētū irriſio ceſſauit. Nāqꝫ cepere in honorato venerari abſtinētiam quā ante deridebant. Sicqꝫ a dei hoīe irriſionis deterſit obprobria piſcis de mōte: q̄ cū magnis virtutibus creſceret a predicto dn̄o ſuo libertati donatus eſt atqꝫ in eo loco qui fundus dicit̄ monaſteriū cōſtruxit in quo ducētoꝝ fere monachoꝝ pr̄ extitit: ibiqꝫ vita illius circūquaqꝫ exēpla eximie cōuerſationis dedit. Q̄dā eñ die ex eo mōte q̄ ei⁹ monaſterio in excelſū ꝓminet ingētis ſaxi moles erupta eſt q̄ p deuexū montis latus veniēs totius ruinā celle oīuqꝫ fratrū interitum minabat̄ quam cum venientem deſuper vir ſanctus vidiſſet poſt noīs ieſu xp̄i inuocatiōnē ſignū crucis ei oppoſuit ꝛ in montis latere cadenteꝫ fixit: ꝛ poſt plures annos in domino requieuit.

¶ De ſancto Fuſciano. cc.

RIctionar⁹ in cathedra peſtilentie reſidēs poſt mortē datā p eū ꝛ adeptā coronā martyrij a brō q̄ntino ſctīs dei fuſcian⁹ cū brō victorico fraterna charitate ſuccenſi ꝛ ī fide dn̄i nr̄i ieſu xp̄i fundati p̄ſes tyrānus allocutus eſt vt a dn̄o xp̄o recedētes idolis ꝛ diis ſuis ſacrificarēt. qḋ cū illi penit⁹ abominātes reſpuerēt eiſqꝫ tādē ad inferēda ſupplicia qualia vellet abſqꝫ mora inultarēt tyrān⁹ ille ſudes ferreas ī narco coꝝ ꝛ aures cudendo iuſſit imitti ꝛ clauis cādētib⁹ coꝝ capita trāſfigi ocl'os qꝫ coꝝ a foraminib⁹ ſuis pelliſqꝫ man⁹ lato criſpās hāſtilia ferro ad ſctōꝝ corpora trāſforāda ea direxit: eiſqꝫ adhuc palpātib⁹ capita amputari precepit: optatoqꝫ potitus ſolito letior ꝛ quaſi de quadam placidēs victoria celeriter ambiens regreſſus eſt: moxqꝫ viſione diuina percuſſus inteſtinorū dolore repletus eſt ꝛ per totā ciuitatē clamare cepit ac dicere: heu heu heu quid

agã aut qd mihi miſero deniqȝ reſtat ꝗ ꝓpter dei ſctõs
fuſcianũ ⁊ victoricũ quib⁹ vtrã in tali ſupplicio intole
rabili cruciox pena: eaqȝ die qua decollati ſunt ingeno
fulgor ſup eox corpa apparuit: extincta quoqȝ cũ iace-
rẽt truncata capitibus ipſi ſup pedes erecti ſunt ⁊ aiab⁹
recipientes ꝓpria capita: firmo rectoqȝ gradu ad ho-
ſpiciũ dei gentiani de quo educti fuerant redierunt vt
cum eodem in domino ſimul dormirent.

¶ De ſancto Juſto archiepo inclyte ciuitatis ccj.
Lugdunenſis.

Beatus iuſtus lugdunẽſ. vrbis
primus ſacerdos factus: nũc ve
ro apud dñm nr̃m ieſum xp̃m exi-
mius patron⁹ ⁊ interceſſor cui⁹ cũ
recolo inexpugnabilẽ in opibus ſi
dem precipuum in victu rigorem
lõginquã in ſolitudine ꝯmoratio
nẽ incunctanter affirmo hunc nõ
ĩpleta paſſione palmã martyrii nõ
amiſiſſe. Fuit em̃ antiſtes lugdunẽſium a deo ⁊ clero
creatus ⁊ elect⁹ cũ tanta puritate: modeſtia: pietate:
patiẽtia: pauperũ cura: diuinox mandatox obſeruan-
tia: vt etiam magnificos dñi ſacerdotes oĩ preiret gra
virtutũ. Juſtus aũt noĩe ⁊ re offm̃ dignitatis deſerere
⁊ peregrina quo lateret expetere voluit ⁊ decreuit: et
comitem ſui itineris egregie indolis puerũ ꝗ in eccle
ſia offm̃ lectoris gerebat aſſumpſit pueroqȝ recepto in
ſolatiũ ſue peregrinationis: eremũ petẽs in egyptũ na
uigauit iactata in dño oĩ cogitatione ſoli adherẽs aĩo
ꝗ eſt ſpes oim̃ finiũ terre ⁊ in mari longe. Cũ xo mul-
to iam tpe mox in eremo: ac multox exẽplar traxiſſet
ſanct⁹ antioch⁹ tũc preſbyter lugdunẽſ ſpiritu incitatus
officio vſqȝ ad viſendũ epm̃ ſuum btm̃ iuſtum peregre
aĩo intẽdit vir diſcretione precipuus: ⁊ ꝗ nõ immerito
tpe interiecto ad eiuſdẽ põtificij culmẽ eſt aſſumptus
Hic ꝗ cũ deſiderio tãti antiſtitis terras ⁊ maria tranſ-
uagaret prenuntiaſſe eius aduentũ ⁊ dixiſſe ita fertur
charus noſter antiochus hodie illic morat etiã die ꝗ
ad ipm̃ venit hũc venturũ eſſe nouit ſpũ ꝓphetico illu-
ſtrat⁹. verũ cũ aliquot annis in eremo ⁊ angelis ꝓxi-
mã egiſſet vitã dignus adeſſet finis tãtis laborib⁹ re-
gnũ ſpondẽs celox atqȝ illis iam extremis ſctẽ cõmi-
grantis aĩe flẽs ⁊ conſternat⁹ mẽte viator ⁊ ſibi aſtãs
ait. Cui me dñe relinqs: Juſtus deuotus paſtor eccle
rñdit: fili chariſſime ne turberis quaſi deſtitutus ſola
tio: qt breui tpe exacto ipſe me ſequeris. quã vtiqȝ pro-
phetiã ac reuelationẽ cito tranſitu ſancti iuuenis cõ-
ſtat fuiſſe cõpletam. Sed in gl'iam tãti patroni nõ illã
lugdunẽſ gr̃am tacitus ꝑterierint qd in referẽdo ſctõ
eius corpuſculo poſt dignam ſacramẽtox ſuſceptionẽ
vſqȝ in auſtralẽ plagã venerabilẽ ſe ciuium cura porre
xit: ꝗ ſerutãti illas pene inacceſſas ardorib⁹ ſolitudĩes
⁊ ab ipſo ad modũ ſolis occaſu ꝓpe vicina loca deuo-
tione currentes totum pene orbẽ pietatis ſue teſtẽ fe-
cerũt: quantumqȝ ſe abegerat verecundiſſimi ⁊ ſancti
ſacerdotis fuga: intm̃ ſe fidelium ſtudia extenderunt:
vt qui deſeruerãt deſpectiõe delicti approbarunt ſe tã
preclaro non indignos antiſtite cum gratie eius ma-
gnitudini officij gloriam equiparauerunt: in tãto egre
gij iuſti exemplo: factũ quoqȝ fideliſſime plebis exhibi
tum eſt ꝙ non minus mirũ videret illa reuerendi ſan-
cti ſenis oſſa a remotis terre partibus cũ alacritate et
religione exhibuerunt cum lachrymis ⁊ eximio cultu
ſuſceperunt. Atqȝ elaborauerũt vt qui iã cũ ipſis ſpiri
tu erat: cum ipſis etiam corpore eſſet in honore dñi no
ſtri Jeſu Chriſti filij dei benedicti cui eſt poteſtas. glo

ria ⁊ imperium cum patre ⁊ ſpiritu ſancto in ſecula ſe
culorum. Amen.

¶ De ſctã catharina de ſenis ſacri ordinis predi. ccij

Glorioſa xgo ⁊ ſpõſa dñi nr̃i ieſu
xp̃i dilectiſſima btã Catharina
de ſenis vt pius papa ſcõs teſtat pa-
trẽ iacobũ matrẽ vero noĩe Lappam
in ciuitate ſenenſi xtute fideqȝ ꝓba-
tos habuit. hec dũ etatis ſue vndeci-
mũ annũ ageret virginitatis votũ emi
ſit ducta virginis benedicte btẽ ma-
rie exẽplo. Quã cũ votũ emitteret
rogabat ardẽtius vt ſibi dignaret fi-
lium ſuũ ieſum dñm nr̃m in ſpõſum
adhibere: cũ aũt ꝑuenisset ad etatẽ. xij. annox paren-
tes eius neſciẽtes votũ cõſtituebant eã nuptui trade-
re. Qd xgo audiẽs capillos radicitus incidit ⁊ eis vo
tũ ſuũ reuelauit. Hoc facto vigilijs ⁊ orõnib⁹ ieiunijs
multiplicibuſqȝ bonis operibus die noctuqȝ vacabat:
adeo vt fama ei⁹ inciperet circũquaqȝ diffundi. Agẽs
aũt. xv. annũ ipſi tãtiſper obdormiẽti apparuit beatus
dñicus ꝑdicatox ordinis dux ⁊ pr̃ inclyt⁹: eiqȝ ſuaſit vt
habitũ ſue religionis hoc eſt de pnĩa eiuſdẽ pr̃is beati
dñici reciperet viueretqȝ ſm ei⁹ ordinis inſtituta ⁊ ipa
libẽter ꝯſẽſit ⁊ habitũ requiſiuit ⁊ cũ deuotione acce-
pit ⁊ in eo vſqȝ ad mortẽ cũ maxima pnĩa: ⁊ admirabi
li abſtinẽtia ⁊ auſteritate ꝑdurauit qui modus viuen
di fuit approbat⁹ ꝑ põtifice maximũ indies mulie per
ſone nobiles ⁊ deuote ipm̃ ꝓfitent. Nihil em̃ huic vir
gini ſanctius: nilqȝ digni⁹ in rerũ natura viſum eſt ꝙ
ieſu xp̃i dñi noſtri precepta ⁊ vitam eternam oĩb⁹ ꝓſua
dere ciborũ frugalitate imo abſtinẽtia tãta vtebat: vt ẽt
per plures mẽſes ſolo corpore ſaluatoris ⁊ nullo alio
cibo recrearet: diſciplinis duriſſimis ſe affligebat vſqȝ
ad ſanguinis effuſionem infirmitatibus maxima cũ
charitate ſeruiebat: aliqñ ꝓprijs ⁊ neceſſarijs veſtimẽ
tis ſe exuebat: ⁊ ea pauperibus erogabat ꝓpter qd a
dño meruit etiam in hac vita inuiſibili veſte tegi cum
ſemel vni pauperi ꝓpriam tribuiſſet clamidem. Cũqȝ
obiurgaret a familiaribus qd veſtem neceſſariam ſibi
tribuiſſet: alteri vero benigne rñdit veſtimẽto carere
poſſum mĩa nequaꝙ: quandam vero ſororẽ ſui ordis
infirmã ⁊ impatientiſſimã eiuſqȝ fame atqȝ mox ꝑſtan
tie detrahentẽ ita humiliter tolerauit ⁊ ſeruiuit qd ad
mirabile eſt credendũ: quanta aũt erga aĩax ſalutem
charitate mouebat: ex multis eius operibus liquide
appareret. Nã cum quidã nobilis peruſin⁹ ꝗ capitali
ſnĩa a ſenenſi ſenatu plectẽdus erat dolore mortis af-
fectus a Jeſu xp̃o dño noſtro animũ penitus auerteret
⁊ a nullo poſſet ad pnĩam reuocari huius virginis ex-
hortatione conuerſus ad cor more xp̃ianox ſe xp̃o re-
cõmẽdãs patienter mortẽ ſuſtinuit. Fuit em̃ maxima
ſapiẽtia ꝑdicta lris lepidiſſimis ꝗ nũc extãt teſtantib⁹
inſup dicta ſanctox afflante ſancto ſpũ ita dilucidabat
vt etiam ipſos ſummos theologos ſuperaret. Nã cum
ſemel duos peritiſſimos viros theologos alterũ mino
rum: alterũ vero eremitax haberet ꝯtra ſe alacriter di
putãtes adeo eos publice vicit vt illi diuinã xgnẽ nõ
humanã crederẽt: ꝙobrẽ poſtmodũ innocẽtiſſimã vi-
tã deinceps agreſſi ſunt eoqȝ in ꝓpoſito ab hac luce mi
grarunt apud gregorium. xj. ⁊ apud vrbanum. vj. pon
tifices maximos luculentiſſime perorauit ꝓphetie ẽt
ſpm̃ inter cetera ſue virginitatis inſignia ꝯſecuta eſt.
Signis autem atqȝ miraculis quãplurimũ fuit a deo
priuilegiata. Nam matrem propriam impenitentem
mortuã ad vitã ſuis precibus reuocauit ſpiritus mali

gnos ex corpib⁹ obſeſſis expulit ꝛ multa alia ꝑ eã ſuaꝫ ſpõſam. dñs eſt opat⁹ tandẽ cũ rome eẽt a dño euocata cũ ſciret ſibi diẽ mortis imminere diſcipſos diſcipulaſ ꝗ lõga oꝛone ſuã inuitata ſpõſum cõſolata eſt atqꝫ ad bñ ſancteqꝫ viuẽdũ oẽs hortata: deniqꝫ in illũ prorum pẽs ꝟſiculũ: in man⁹ tuas dñe cõmẽdo ſpũm meũ inocẽtiſſimã alam emiſit anno etatis ſue. xxxiij. Salutis ãt nr̃e. M.ccclxxx. Ad cui⁹ corp⁹ accedẽtes a diuerſis infirmitatib⁹ curabant. ſepulta eſt aũt in eccl̃ia ſctẽ marie ſup minerua honorifice: ꝛ a pio. ij. pontifice ſummo anno. M.cccclxj. ſanctorũ virginum catalogo adſcripta hec catharina ꝟgo monimenta laudis: ꝗ tuis lecti dei ſpõſe ſacris hoc ꝗdã pacto modulamur oẽs ꝑſer olym po. Si ſatis digne nequeãt referri ãnuas nobis veniã ꝑcamur nõ ſumus tanti ingenij fatemur optĩs virgo qu fuit dignas modulat⁹ nũꝗ ꝟginũ laudes ꝗs ĩ orbe toto ſemine ſuicte perſiture nũꝗ carmĩa pãde: ꝑdicta exẽplis catharina charis moꝛib⁹ ꝑſtãs ſapiẽs abũde tẽperãs fortis ꝗꝫ iuſta prudẽs ethera ſcãdiſquẽ latẽs virt⁹ facinuſqꝫ clarũ ꝗ neqt dici ſancti⁹ ꝑ orbẽ vulnerꝝ formã miſerata xp̃i exprimis ipſa. Nam breuis meſte miſereqꝫ vite ꝛ malis cũctis pẽit⁹ referte fortiter ſpernẽs ꝑtioſa ꝗqꝫ ſydera adiſti. vñ cũ tp̃s ꝓperabat ipſuꝫ ꝗ ſacros artus cinereſqꝫ buſto linꝗres celos aditura flentes ipſa docebas: ſic ſacrũ xp̃i venerata corp⁹ hoſtiã libãs lachrymis obortis dixeras cũctis documenta vite voce ſupma: ſic ad ſedes regni faciat trãſire ſuperni virgo fouens meritis nos catharina ſuis. Amẽ.

❡ De ſancto Vincentio confeſſore ſacri ordinis predicatorum. cclij.

Beatus vincentius clariſſima hiſpanie ciuitate valentia ex ferrarioꝝ antiqua honeſtaqꝫ familia duxit originẽ quantus aũt ꝛ qualis futur⁹ eſſet duplici indicio matri oſtenſuꝫ ẽ. Primũ fuit ꝗ cũ mater eius ſingulos filios quos genuerat nõ ſine magna vteri moleſtia geſtaſſet vincẽtio grauida oneris moleſtia carebat ꝛ tãta erat ei ventris agilitas ꝛ corporis robur ac ſi pregnãs nõ fuiſſet: alteruꝫ fuit ꝗ cũ de eodẽ grauida foret tanꝗ latrantis canis voces ex vtero ſuo emitti ſepius audiuit. Cũ autem a multis dei ſeruis: ꝛ preſertim a valentino ep̃o peteret quid hmõi latrat⁹ ſignificarẽt rñſum eſt ei nihil aliud fore niſi qꝺ eſſet infantẽ paritura ꝗ ſuo tp̃e futur⁹ eſſet verbi dei ꝑdicator tã doctrine ꝗ vite integritate ac fame celebritate in toto terrarũ orbe clariſſimus. Nato deniqꝫ infante ꝛ quodã diuino preſagio ei noĩe impoſito poſtꝗ attigit etatem ꝗ literis ꝛ moribus informari potuit: mirũ immodũ breui tp̃e clarus euaſit tã morũ elegãtia ꝗ peritia literarũ tãte religiõis erat ꝗ inter ſeculares valẽtie nemo erat ꝗ eo ſepius eccl̃iarum limina frequẽtaſſet aut auidius predicatoꝝ doctrinã audiſſet vel crebrius ieiunaſſet: ꝓboꝝ hoim veſtigũs inherebat prauoꝝ veſtigia deuitans pauperib⁹ ac miſeris corde cõpatiebatur: facultatũ ſuaꝝ portionẽ adminiſtrans poſtea vero celeſti rore perfuſus agẽs decimũ octauũ annũ attigit ſub regula ꝛ inſtitutis fratrũ ꝑdicatoꝝ viuere: ſumptoqꝫ habitu ſingulariſſime legere ſtuduit ſancti patris ſui dñici geſta vt illa in primis intelligeret in ꝗbus ſuuꝫ ducẽ eſſet imitatur⁹ deinde ob eius virtutes mirificas ꝛ eximie ſanctitatis nomẽ effugere nõ potuit quominus ꝑ duos annos ſummũ põtificẽ ſequeret eſſetqꝫ cõfeſſor ſuus ꝛ magiſter ſacri palatij. Deniqꝫ apud auenionẽ ei grauiſſimis febrib⁹ occupato dñs ieſus xp̃s mira quadã claritate coruſcans apparuit mittẽs eum ad ſe euangelizandũ per vniuerſas occidentis regiões maxime vt nũciaret iudicij diẽ tp̃ib⁹ noſtris eſſe ꝓpinquum ꝛ poſt multa quibus xp̃s conſolatus eſt: ꝛ inſtruxit extẽdẽs manũ maxillã eius leuiter tetigit in ſignũ ſingularis familiaritatis: quo diſcedente ab eo ſurrexit ex lectulo ſanus: moxqꝫ ſe ſuccinxit vt xp̃i dñi noſtri legationẽ diligenter exequeret peragratus autem galliaꝝ ꝛ hiſpaniarũ locis vniuerſis verbũ dei vbiqꝫ diſſeminando ꝑuenit ad italiã: diſcurſiſqꝫ aliquibus lõbardie ciuitatibus venit ad regẽ granade ꝛ verbũ dei predicãs magnam multitudineꝫ ſarracenoꝝ conuertit. Sctũs ꝟo vincentius ſuis precibus multa miranda fecit: ꝛ miracula dñs ꝑ eũ operatus eſt: ꝛ in patria tholoſana ꝛ in variis locis. Nã tholoſe cũ mulier lunatica filiũ peperiſſet diuiſit ipſum ꝛ coxit vir aũt eius cũ lachrymis portauit ipꝫ ad ſctm̃ dei: ad cuius preces filiũ ſuſcitauit reſeruatis inſigniis in corpore vſqꝫ ad mortẽ in ſignũ miraculi: illud nõ eſt pretereũdũ qꝺ actuꝫ eſt in ciuitate illardenſi ꝓuincie aragonie: cũ eñ predicaſſet oẽſqꝫ meretrices conuertiſſet ad eum indeqꝫ recedens ſocietas ꝗ eum comitabat vidẽs lenones earũ meretricum armatos cõtra ſanctũ dei: ꝛ ꝗcitius inſinuare feſtinãt: ꝗbus dixit. Iſti ſunt lenones eaꝝ ꝗ querũt me interficere: ſed ꝓcedatis me ꝛ ego vos ſequar: approximãtes aũt illi arma cõtra ſãctum dei parant. Vir ſanctus ſigno crucis ſe muniens dixit: per ſignũ crucis de inimicis noſtris libera me domine. ilico armis depoſitis in terrã ſe ꝓſternũt veniã petentes: ꝛ mirant oẽs de ſeruo ieſu xp̃i. Cũ eñ benedictus. xj. papa ꝛ ordinis ſui vcꝫ predicatoꝝ vellet euꝫ cardinalẽ facere ex ſua humilitate renuit ſciẽs illꝺ verũ qꝺ ponit di. iiij. c. mult. ꝗcũqꝫ primatũ deſiderat in terra inueniet cõfuſionẽ in celis: oẽm ſane dignitateꝫ refutauit: ꝟboꝝ ei⁹ fruct⁹ tãt⁹ fuit vt flagitioſoꝝ hoim ferme innumerã multitudinẽ ad deũ cõuerterit cõtra iudeos acutus copioſus acerqꝫ predicator fuit ſcripturaꝝ enigmata ꝗtũ hoi fas eſt eiſdẽ reſerãs ꝓpter qꝺ ĩ diuerſis hiſpaniaꝝ locis ſupra viginti ꝛ quinqꝫ milia ex ipſis baptizari fecit: ſarracenoꝝ etiaꝫ octo milia ad vere fidei cognitionẽ ſua ſctã predicatione traxit diſcordes quoſcũqꝫ inuenit nõ prius deſeruit donec ꝯcordes faceret: inter cetera ꝟo ſpũſſcti dona linguis variis loqui ꝓmeruit. Nã cũ multis ꝛ diuerſis ꝑpl̃is materna lingua ꝑdicaret ab oĩb⁹ ꝛ ſingulis diſtincte intelligebat ac ſi ſinguloꝝ lingua predicaſſet: et habuit etiã donũ ꝓphetie. cũ eñ predicaret valentie auũculus pape caliſti dictus ferrand⁹ eduxit paruũ caliſtuꝫ ad eũ vt vir dei daret ſibi ſuã bñdictionẽ: cui ſcũs vincetius ait: mittatis hũc pueꝝ ad ſcholas: qꝛ magnus adhuc erit. In eccl̃ia vcꝫ erit papa ꝗ me honorabit: qꝛ ipſe fuit ꝗ eũ poſtmodũ canonizauit: etiã de illo ꝗ caput ſui fratris ab eodẽ interfecti ſub clamide ferens credens habere caput vituli predixit eũ mori iubẽte iuſtitia oĩbus amabilis: venerabilis: gratus: ꝛ charus: pr̃ erat orphanoꝝ ac pupilloꝝ viduarum defenſor: pauperum ꝛ miſeroꝝ optimus cõſolator receptis demum eccl̃iaſticis ſacramentis agens annũ ſeptuageſimũoctauuꝫ coram poſitis fratribus ꝛ orantibus ſui ordinis ꝛ illuſtriſſima duciſſa Britãnie obdormiuit in dño anno domini. M.ccccxviij. ſepultus eſt autẽ ad vannes coruſcans varijs ſignis: vincenti predicator veritatis ꝛ doctor maxime quẽ angeloꝝ cũ ordinibus triũphantem felices anime ꝓſequuntur nos tuis foue precibus ſublimes in regnis celeſtibus. Amen.

❡ De ſancto Annemundo. ccliij.

DIlectus deo ⁊ hoībus ſanct⁹ An
nemundus Lugduneñ. archip̄=
ſul ⁊ inclytus martyr ⁊ illuſtri proſa=
pia ducēs originē inter aulicos dago=
berti francoꝝ regis nutritus fuit:ſed
conſidē euitās cōſortia viam manda=
toꝝ dei cucurrit:qui ob vite ſanctimo
niam ad lugdunēſis vrbis archiep̄a
tum meruit ꝓmoueri. Is itaq̄ ponti
ficali decoratus infula oībus tum re=
gni incolis:tū peregrinis pergratus
extitit qđ nōnulli ꝓcerum egre ferētes cū quaſi regni
euerſorem leſe maieſtatis criminis apud regē accuſa=
uerūt:quā ob cauſam ab ep̄ali ſede exulauit:o maledi
cta inuidia per te abel iuſtus occidit.per te Ioannes
baptiſta decollat:per te ieſus xp̄s filius dei verus cru
cifigit:per te diuus preſul annemundus apud regem
accuſatur. Sed vir dei oīa eq̄no fereno aīo eleemoſy=
nis:ieiuniis:vigiliis ⁊ orōnibus ceteriſq̄ pietatis ope
ribus cū clero ſemper inſtabat. Fuit eñ martyriū hu=
ius glorioſi preſulis beati annemundi ⁊ ſua paſſio ſi=
milis paſſioni ſaluatoris dñi nr̄i ieſu xp̄i in quinq̄:pri
mo in traditione:fuit nēpe vt teſtat ſanctum euangē=
lium dñs noſter traditus propter inuidiā. Sciebat in=
quit pilatus q̄ ꝓpter inuidiā tradidiſſent eū:ſic bea=
tus annemundus accuſatus eſt ⁊ mortu⁹. Scđo fuit ſi
milis in inimicoꝝ dilectione ſaluator noſter in cruce
expāſus oīm ferme doloꝝ imemor orauit ad patrē pro
ſuis inimicis ita dicēs:pr̄ amātiſſime pr̄ benigniſſime
ex corde exoro ignoſce eis:q: neſciūt qđ faciūt:beatus
annemūd⁹ ſic orauit ꝓ ſuis pſecutorib⁹ ⁊ malis. Ter
tio in ſancta orōne xp̄s ieſus ſciēs horā ſui tranſit⁹ ora
uit ad patrē vt ſuos quos dilexerat cuſtodire dignare
tur:ſic glioſus martyr ſciens mortē ſuā vicinā eſſe ad
orationē fugit ⁊ cū ciuitas eſſet circumdata cohorte ex
mandato pricipis diuinis celebratis myſteriis ad ſuū
pplm ait. Queſo vos fratres mei ⁊ oībus: vt ſi in aliq
vos offenderim aut quicq̄ violenter abſtulerim non
indigne feratis:ſed remittatis pacifice:qm nemīnē ve
ſtrum grauare volui. At illi vnanimiter rńderūt. Nū=
quid paſtor bone nobis ingrat⁹ extitiſti:a minimo eñ
vſq̄ ad maximū tuis bñficiis reuelatos atq̄ ditatos
eſſe cēſemus:tu noſtra indulge facinora ⁊ ꝓ nobis dei
clemētiā petim⁹ exora ⁊ fidelib⁹ dās bñdictionē ora=
uit vt deus dignaret pplm ſuū pſeruare. Quarto iudi
cis preſentatione oſtendit ſimitudo:qm dñs ante iudi=
cē pilatū pſentatus fuit:nā victorioſus pōtifex Anne=
mundus ad eos qui eū q̄rebāt acceſſit quib⁹ ſalutatis
dicēs eis pax vobis. Furore repletus tyrannus cū ſua
turba dixit. Volumus vt ad pñtiam regis ꝓtinus ve=
nias:vt eductus ab inimicis pergūt matiſconē:⁊ viſi=
tato ep̄o ad territorium cabilonēſe veniunt. Quidam
xp̄o ſanctus ſacerdos eū viſitando aīauit ad tolerantiā
paſſionis vt angelus in horto ſaluatorem nr̄m aīauit
Quinto eſt ſilis in finali conſummatione:nā expleto
die nox vicina ſucceſſit in qua vir dei poſt longas orō=
nes ⁊ pſalmoꝝ iubilo fatigatus ex itinere expoſitus in
ſtratu refecit corpuſculū:⁊ cunctis humanis abſenti=
bus duo ſunt ſubmiſſi viri nequitia pleni ſanctum dei
virum gladio necauerunt ⁊ palma martyrii beat⁹ eſt
coronatus. Cōſummato aūt martyrio ſanctū corpuſcu
lum fidei famulis defert arariis vehiculo ⁊ ad ſuā Lu=
gduneñ.ciuitatē remeauit in ſua eccl'ia cū maximo ho
nore ſepulture traditū eſt:⁊ ſepultura decētiſſima cū
magnis miraculis ad fidei probationem oſtenditur.

¶ De ſancto firmino. ccv.

FUit tp̄e diocletiani ⁊ maximiā
in vrbe yberienſi q̄ alio noīe vo=
catur Pōpilonia ſenator in ordine
primus noīe ⁊ ope firmus q̄ filium
ſuū noīe firminū honeſto pbr̄o tra=
didit diuinis litteris imbuēdū q̄ fir
minus beat⁹ annoꝝ decē ⁊ ſeptē in
ſcītate ⁊ doctrina ꝓficiēs ac ꝓ ho=
neſtorū ſelle pdicās ab ipſo ad hono
ratū ep̄z tholoſanū miſſus eſt vt ab
eo ordinat⁹ ep̄s ep̄m ieſum oīb⁹ gē
tibus predicaret:quo facto firminus ep̄s rediēs ad ho
neſtū magr̄m ſuū anno etatis ſue.xxxj. relictis oībus
ad gallias ꝓperās andegauis villā venit:ibiq̄ anno
⁊ mēſib⁹ trib⁹ multos pdicādo ↄuertit:⁊ beluacā ↄtra
valeriū preſidē pugnatur⁹ ꝓ fide ſaluatoris perrexit:
vbi multoties flagellat⁹ vſq̄ ad mortē ſergii ſucceſſo=
ris valerii in carcere clauſus fuit. Sed tūc a pplo ſolu=
tus ibidē pdicauit:⁊ baptizatis oīb⁹ eccliiſq̄ conſtru=
ctis inde ambianis perrexit ⁊ in.xl.diebus tria milia
hoīm baptizauit. Hec audiētes lōgul⁹ ⁊ ſebaſtian⁹ pſi
des ab vrbe treuerēſi ad ambianēſem venitūt vrbē:ex
iuſſu eoꝝ cōuenientib⁹ cūctis ſcīm firminū corā ſe gra=
uiter accuſatū dū firmiſſime cōfiteret xp̄m dñm timē=
pſes ſeditionē ppli btīm iuſſit in carcere decollari:fau=
ſtinian⁹ aūt ſenator q̄ eum receperat domūq̄ eius cū
eo ad grām baptiſmi aduocauerat corp⁹ ei⁹ nocte ra=
piens in ſuo cemiterio ſepeliuit:neq̄ vero preſes ſeba
ſtianus poſt modicū a ciuib⁹ beluacenſib⁹ occiſus eſt.
Huius glioſi ſancti paſſio celebrat.vii. cal.octob.

¶ De ſancto Lazaro. ccvj.

LAzarus interp̄tat a deo adiut⁹:et
ſignat pn̄te vitā in die ſalutis hoc
eſt in die pn̄ie q̄ndē penitētib⁹ ver⁹
ſol iuſtitie illuxit:auxiliat:tūc deus ⁊
adiuuat ↄferēdo grām ſuā iuſtificādo
in hoc mūdo ⁊ vitā eternā in alio ſan
ctus lazar⁹ ex nobili ⁊ regali ꝓgenie
cū maria magdalena ⁊ martha ſoro=
rib⁹ ſuis ſumpſerūt originē ſyro pr̄e ⁊
eucharia mr̄e nati ſunt.a btō Maxi
mino diſcipulo dñi baptizati ſunt. La=
zarus aūt partē vrbis hierl'm poſſidēs operā dabat mi
litię q̄ quātum fuerit dilect⁹ a dño nr̄o ieſu xp̄o ſecreta
rius eius btīſſim⁹ ioannes cap̄.xj.deſcripſit dicēs. q̄
erat quidā lāguēs lazar⁹.miſerūt aūt dicte ſorores ad
dñm dicentes:dñe ecce quē amas infirmat:ieſus autē
mūdi ſaluator rńdit infirmitas hec nō eſt ad mortem
ſed ꝓ glīa dei ⁊ vt glificet fili⁹ dei p eā: ⁊ poſt ſuis ait
diſcipulis:lazarus amicus noſter dormit:ſed vado vt
a ſomno excitē eū. Cū aūt ad locū acceſſiſſet ⁊ ſorores
ſancti lazari cū maximis lachrymis eū adoraſſent q̄=
rulose dicendo hec. Dñe ſi fuiſſes hic frater me⁹ nō fuiſ
ſet mortuus ad locū acceſſit ⁊ btīm Lazarū iam quatri
duanū mortuū ſuſcitauit.poſt aſcenſionē dñi cū grauis
eſſet xp̄ianoꝝ pſecutio iudei perdere ſanctū lazarū cū
ſuis ſororib⁹ ⁊ xp̄ianoꝝ magna copia cupiētes in naui
abſq̄ remis poſuerūt diuino vero nutu ⁊ angelo regē=
te venitūt ad maſſiliam:predicās xp̄o xp̄m ſaluatorem
nr̄m primus ep̄s maſſilienſis extitit:⁊ ipſe poſt lauda
bilem vitā ⁊ totius pr̄ie cōuerſionē tertiodecimo īpe
rii Claudii anno ſecđo morte migrauit ad dñm.Hui⁹ dp
pe ſcīſſimi viri lazari reliq̄e apud vrbē maſſiliā preci
puo venerant obſequio eius feſtiuitas.xvj.cal.ianua=
rii deuotiſſime celebratur.

¶ De ſancta Clara. ccvij.

FEmina admirabilis clara vocabulo ⁊ ỽtute de ciuitate aſſiſij claro ſatis gñe traxit originē btóq; Franciſco primo cõciuis in terris poſtmodũ cõregnãs in excelſis pater eiꝰ miles et tota vtroq; parēte ꝓgenies militaris domus abundãs. Mater vo eius ortulana dicta eſt. Cũ autē ꝑgnãs eēt ipſiꝰ ſancte future ⁊ añ crucifixi imaginem in eccl'ia ꝓ ſalubri partꝰ expeditione deuotius exoraret audiuit vocē dicentē ſibi ne paueas mulier qꝛ quoddam lumē ſalua parturies qḋ ipm mũdũ clariꝰ illuſtrabit que edocta oraculo natã in baptiſmo clarã noĩari voluit adhuc infantula libēter extendebat manus ad pauperes et de abundantia domus ſue ſupplebat inopias plurimorũ egentiũ proprio corpuſculo delicata ſubtrahebat cibaria ſub veſtibus aũt ꝓcioſis ⁊ mollibus ciliciolũ gerebat abſconditum ⁊ mũdo exterius florēs xp̄m ieſum interiꝰ induebat: deniq; ſuis eã nuptui tradere volentibꝰ nunq̃ acquieuit: ſꝫ virginitatē ſuã dño cõmittebat hinc rumor bonitatis eiꝰ cepit in pp'lo diuulgari: audiens aũt ſctã puella poſt multarũ iniuriarũ latratꝰ monaſteriũ ſanctũ inſtituit pauperũ dñarũ ordinē inchoauit: ⁊ in alto reclu ſorio ꝑ .xlij. annos frãgit ſui corporis alabaſtrum vt domꝰ eccl'ie repleat fragrãtia vnguētorũ ſpargitur paulopoſt opinio ſanctitatis ỽginis Clare feſtinãt virgines eiꝰ exēplo ſeruire xp̄o dño q̄ ſunt maritate caſtiꝰ agere ſatagũt nobiles ⁊ illuſtres amplis cõtēptis palatijs alta ſibi monaſteria cõſtruũt atq; ꝓ xp̄o filio dei in cilicio ⁊ cinere viuere magnã gloriã ducũt: mr filiã: filia matrem inuitat ad xp̄m: ſoror ſorores allicit cãm manēs clara tota clareſcere mũdo incipit: ⁊ laudũ titulis ꝑclara refulget. Hec glo'ſa beata Clara fuit ordinis lapis primariꝰ ac nobile fundamētũ in fundamēto humilitatis virtutũ oĩm fabricã ab ipſo principio ſtuduit collocare carnē ꝑ crebra ieiunia macerabat orõni inſtabat ſepiſſime ad orõnē proſtrata terrã infundit lachrymis oſculiſq; demulcet vt ſemꝑ ſuũ dñm ieſum xp̄m tenere manibꝰ videret lachrymanti ſemel ꝓfunda nocte affuit angelꝰ tenebrarũ in forma nigri pueruli dicens. Ne tm̃ plores quia ceca fies: cui cũ ſubito rñderet cecus nõ erit q̄ deũ videbit: cõfuſus ille diſceſſit. Cũ in aſſiſiũ hoſtilis ſemel furor irrueret ⁊ ipſis portis exercitus appropinquaret ſarracenorũ gēs peſſima ſanguinē ſemꝑ ſitiens xp̄ianorũ apud ſctm̃ Damianũ īfra loci terminos: imo īfra clauſtrũ ỽginũ ĩtrauerũt: liq̃ſcunt dñarũ corda timoribꝰ ⁊ ad matrē ſctãm clarã referũt fletus ſuos: q̄ ſe infirmã impauido corde ad hoſtium agmen duci iubet ⁊ ante hoſtes poni precedente ea capſula argētea ĩ qua erat ſacr̃m euchariſtie. Cũq; ſe totã in orõne ſubſtrauiſſet xp̄o dño cũ lachrymis ait. Placet mi dñe inermes ãcillas quas tuo amore enutriui manibus tradi paganorũ cuſtodi dñe has famulas quas ipſa in p̄nti articulo cuſtodire nõ poſſũ. Vox quaſi puerilis de ꝓpiciatorio ad aures eiꝰ intonuit dicens ego vos ſemꝑ cuſtodiã mi dñe: addidit illa ⁊ hãc ciuitatē ſi placet ꝓtege q̄ nos ꝓ tuo amore ſuſtētat et vox ad eã grauamina ſuſtinebit. Sed meo munere defendetur. Tũc ſurgēs clara flētes cõfortat dicēs: fideiubeo ꝓvobis filiole q nihil mali patiemini nec mora ſtatim canũ illorũ repſſa paueſcit audacia ⁊ ꝑ muros quos aſcēderãt deſcēdētes celeriter exiũt orantis virtute turbati: ⁊ poſt multorũ ſanationē ⁊ exhortationem ⁊ ſacramentorũ ſumptionem in dño quieuit.

¶ De ſancto Philiberto confeſſore. ccviij.

SAnctus Philibertꝰ cũ eſſet bone indolis adoleſcēs regi Francorũ Dagoberto nũtiatꝰ aduocatur palatiũ receptuſq; eſt in ordine nobiliũ ⁊ eorũ cõſortiũ q̄ ſub aureo baltheo deũ valde diligēs poſtmodũ ꝑfulgētibꝰ vite ſue meritis cathedrã ſubiit Rothomagēſis eccl'ie. Cũ aũt eſſet philibertꝰ annorũ viginti diuina p̄cepta audiēs elegit diſcipulꝰ xp̄i dñi nr̄i ieſu fieri agnitoq; dei milite agilo noĩe q̄ p̄erat reſbacēſi cenobio illud veniēs romã depoſuit oĩbuſq; ſuis ĩ eleemoſynam erogatis iugũ dñi ſuaue recepit vbi cũ multo religionis ⁊ abſtinētie culmine creſceret: ita vt viris ꝑfectioribꝰ imitabilis fieret ãtiquꝰ hoſtis inuidēs pulſare animũ cepit vt ampliora edulia ſumeret. Sed dei nutu defectꝰ dei viro ꝑ ſõniũ eſt oſtēſus Nã cũ quadã nocte fuiſſet cibo refectꝰ ille vētrē eiꝰ palpare ⁊ dicere mõ hoc eſt bñ: tũc ille inimici iacula cognoſcēs rigorē abſtinētie cepit triplicare ⁊ ꝯ arma tyrãni dei auxiliũ implorare. Cũq; ſingulis noctibꝰ eccl'iã frequētaret in tribꝰ ꝯ ipſũ tētationibꝰ ſe dirꝰ anguis extitit. Nã verſ ſpēcũ intra eccl'iã tētauit primũ terrere: ⁊ nocte alia de ferro candelabri viſus eſt eũ trãſfigere: ⁊ nocte tertia oſtiũ eccl'ie expãſis brachijs voluit ꝓhibere. Sꝫ oĩa eiꝰ machinamēta btũs Philibertꝰ expulit ỽtute diuina ꝑ ſctē crucis ꝓſidia. Cũ aũt btũs Agilꝰ obijſſet in dño fratrũ cõſenſu ſctũs Philibertꝰ regiminis curam ſuſcepit: ⁊ domũ ſibi traditã ſtrēnue gubernare nulliꝰ ꝑſonã accipe inuēta vitia radicitꝰ extirpare. Cũ q̄dã ex fratribꝰ aſſumpta rebellione ſctũ dei de eccl'ia ꝓſumpſerũt extrahere: ſꝫ vltrix manꝰ dñi hoc impunitum nõ ꝑtulit. Nã vnꝰ ex eis ictu fulguris interiit alius etiã more Arrij ĩ ſterq̄linũ oĩa inteſtina eiꝰ depoſuit indignãq; vitã: indigna morte finiuit poſtq̃ ꝯſtructionē cenobiorũ ⁊ miraculorũ multorũ operationem et poſt labores immenſos pro dño felicem exitum fecit.

¶ De ſancto Anſelmo ep̄o. ccix.

ANno dñi. M.lxj. floruit glo'ſus archiep̄s Canturieñ. ſctũs Anſelmꝰ hic fuit ex ꝯfinio Lõgobardie ⁊ Burgũdie oriũdus ſicut tradit: didicit: ⁊ ĩ breui multũ ꝓfecit necdũ .xv. etatis ſue annũ ꝯtigerat cũ iã qualiter vitã ſuam ſm deũ iſtituere poſſet meliꝰ mēte tractabat: expleto aũt aliquo tp̄e patriã egreſſus cũ in trãſcenſu mõtis cuiuſdã fatigatꝰ corꝑe deficeret vires ſuas inueniri mãdendo reparare tētabat: neq; enĩ tñc illuc quo veſceret p̄ſto erat: q miniſter eius vidēs doluit: ⁊ ne forte qḋ edēdũ in ſacculo eorũ haberet diligenter inueſtigare cepit ⁊ mox ꝯ ſpē in eo nitidiſſimum inuenit panē q̄ illo refectꝰ ⁊ recreatꝰ eſt: ⁊ vie incolumis redonatꝰ ⁊ factꝰ mõachus religionis per oĩa ſeruiebat. Cuidã enĩ ex antiquioribꝰ fratribus q̄ veteri odio plurimũ erat infeſtus btõ Anſel. nec poterat eũ vllatenus reſpicere ſimplici oculo infirmitate preſſus ad extrema eſt deductus. Cũq; fratres in meridie in lectis ex more q̄eſcerēt: ipſe in domo infirmorum iacens cepit miſerandas voces emittere ⁊ quaſi quorũdã horrendorũ aſpectus ſubterfugere palens et tremēs vultũ ſuũ delitēſcēdo hincinde cõmutare: territi frēs q̄ aderãt qḋ haberet q̄rebat. At ille geminos immanes lupos inter brachia ſua me tenere cõpreſſũ ⁊ guttur meũ impꝛeſſis dētibꝰ iãiã ſuffocare videatis et qḋ mihi ſit q̄ritis: quo audito q̄dã ex eis ad btm̃ Anſelmũ cõcitꝰ ꝑrexit ⁊ ei ſingula patefecit: tũc ille in ſecre-

tioīē locū ōronis ſecedēs ꝛ poſt ad domū ī qua īfirm⁹
erat īgrediēs leuata manu ſignū crucis edidit: dicēs.
in noīe pr̄is ꝛ filij ꝛ ſpūſſctī: ad qḋ factū ſtatim eger cō
ḍcnit ꝛ exhilarato vultu ītimo cordis affectu deo gr̄as
agere cepit ꝛ btō Anſelmo: qi malignos ſpirit⁹ expu=
lit ꝛ inde monuit pr̄ia demū autoritate abſolutū dixit
hora qua fratres ſurgerēt ad nonas pr̄ti vita deceſſu=
rū ꝙ ꝛ factū eſt: quadā die cū eſſet ī vita occurrēte ſibi
quodam mōacho breti ḍd cōſiliū de hoſpitio ſibi ferret
interrogauit: ḍ rn̄dit habem⁹ nō lōge hoſpitiū: ſed nō
eſt ꝙ nobis ꝛ fratribus apponat̄ p̄ter panē ꝛ caſeū. At
ille ſubridēs ait: ne timeas vir bone: ſed cito precede ꝛ
miſſo rete in vicinū amnē inuenies piſcē ḍ ſufficiet ol
bus nobis ille mādato accepto p̄uolēs nūciat piſcato=
ri: ḍ ad ridendū poti⁹ ꝙ̄ ad tētādū qḋ dicebat fore ꝓ=
nuncians tandē a fratre coactus ꝯ ſpē rete iecit ꝛ ilico
truitā inſolite magnitudinis cū quodaꝫ alio piſciculo
cepit: ſcripſit gl'ioſus Anſelm⁹ monologium.i. ſolilo=
quium de ſancta trinitate: de xitate de ꝓceſſiōe ſpūſ=
ſancti: de cōcordia liberi arbitrij ꝛ p̄ſcientie diuine: de
caſu diaboli: de pctō originali: de īcarnatione Xbi cur
de⁹ hō ꝛ multos alios libros deuotiſſimos ꝛ potiſſime
hāc ōronē terret me vita mea nā diligēter diſcuſſa ap=
paret mihi aut pctī / aut ſterilitas / vel īfructuoſa ꝛ ſi
ḍs fruct⁹ in ea videt̄ / aut eſt ſimulat⁹ / aut imꝑfectus /
aut aliquomodo corrupt⁹: ḍd ergo reſtat mihi niſi vt
in tota vita mea plorē vitā meaꝫ certus ſum de⁹ me⁹
qꝛ pctā mea merent̄ eternā dānationē certior qi pn̄ia
mea nō ſufficit ad ſatiſfactioneꝫ certiſſim⁹ qꝛ mīa tua
ſuperat oēm offenſionē fac ergo dn̄e mecū mīam ꝛ cō=
cede mihi ex gr̄a tua oīm pctoꝝ meoꝝ remiſſionem: qꝛ
meritū meū mīa eſt o dn̄e deus de inuocatiōe filij dei:
ſic ait: dn̄e Jeſu xp̄e redēptio mea: mīa mea: ſal⁹ mea:
te laudo tibi gr̄as ago ꝙ̄uis valde impares tuis bene=
ficijs ꝙ̄uis multū expectes digne deuotionis: ſed ſicut
pōt conari tibi pſallit anima mea ꝛc. Poſtꝙ̄ lauda=
bilem vitam introiuit ad veram requiem preſtāte dn̄o
cui eſt honor ꝛ laus in ſecula ſeculorum. Amen.

¶ De ſancto Eligio. ccx.

BEat⁹ Eligius in territorio Lemo
uice vrbis fuit oriundus pr̄e Eu=
cherio matre terrigia nat⁹ quē cū mr̄
adhuc haberet in vtero vidit in ſom=
nio aquilā volantē ſup lectū ſuū ꝛ ſe
tertio inclinātē ꝛ ei neſcio ḍd ꝓmit=
tentē: ḍ cū ex voce aquile euigilaſſet
ꝑterrita nimis cepit cogitare de ſom
nio ḍd hoc eſſet. Cūꝗ poſtea in par=
tu periclitaret̄ mādauerūt ad quēdā
ſctm̄ virū vt veniret ꝛ oraret ꝓ ea: ḍ
cū veniſſet ait ei: ne timeas mr̄: qꝛ puer iſte ſctūs erit ꝛ
magn⁹ in eccleſia dei. Cū aūt eſſet iuuenis fecit euꝫ pr̄
ſub artificibus erudiri ꝛ cū iā ſciret totā illā artē ī frā=
ciā venit ꝛ cuidā aurifici ḍ faciebat opa regis ſe cōiun
xit quodā tp̄e cū rex ꝓpoſuiſſet ḍs ſibi ſellaꝫ de auro et
argēto faceret pulcherrimā rn̄dit ei magr̄ ſctī eligij ſe
inueniſſe artificē ḍ regi faceret ḍcḍd vellet: ꝛ accipiēs
a rege auri magnā maſſam tradidit eligio ſctō ḍ ex eo
dem pōdere fecit ſellas duas pulcherrimas et deferēs
vnā regi alterā xo retinēs penes ſe quā cū oēs mira=
rent̄ rex eū copioſe remunerat: tūc eligi⁹ alterā ꝓtulit
ꝛ regi p̄ntauit dicēs ꝙ de reſiduo auri alterā feciſſet: et
rex ampli⁹ ſtupefact⁹ ꝗſiuit ab eo quō ex eodē pōdere
ambas facere potuiſſet: bene inq̄t ex gr̄a dei: ꝛ excreuit
fama ei⁹ in curia regis. Diligebat autē nimi pauꝑes ꝙ
quicquid poterat et vſꝗ ad nuditatē ſuā eis erogaret
poſtmodū elect⁹ eſt btūs eligi⁹ eccl'ie nouiomēſi poſt
acharium eiuſdē vrbis antiſtite ſingulis dieb⁹.xij. pau=
peres: ꝛ cum ipſis hora cōgrua ſe reficiens dans aquā
manib⁹: panē ꝛ oīa ḍ erāt neceſſaria cōferēs. Sūt aūt
hec ſepulchra ḍ auro argēto ꝛ gēmis fabricauit Ger=
mani: Seuerini: Piatiōis: Quintini: Luciani: geno=
uefe: Colūbe: Maximiani: Juliani: ꝛ p̄cipue btī Mar
tini turonēſ. epī: Dagoberto frācoꝝ rege p̄bēte impen
ſas ꝛ mauſoleū btī dionyſij martyris miro ope auro ꝛ
gēmis decorato. Mortuus eſt aūt glorioſus p̄ſul anno
vite ſue.lxx. qui cū anno euoluto de ſuo loco trāſferret̄
ita pulcher ꝛ incorrupt⁹ inuent⁹ eſt vt ſemꝑ in tumulo
vixiſſe videret̄: ꝛ ꝙ mirabilius eſt barba ꝛ capilli tp̄e
obit⁹ ſui raſi mirū ī modū creuiſſe in tumulo videbant̄
quō aūt ꝑ eū fuerit īuētū btī corp⁹ btī Quintini ſeq̄t̄
clericus quidā noīe mauritius ſepius iactare ſolebat ſe
ꝛ martyris locū noſſe ꝛ cū locū ſine mutatiōe inuenire
poſſe ꝙ cū auditoribus ꝓbare geſtiret facto ſui peri=
culū aggreſſus eſt: ſumpto ergo ligone dū pauimentū
baſilice martyris violare p̄ſumpſiſſet manubriū ligo=
nis infixū ſuis manibus adheſit: qḋ cū dimitti / nec au
ferri poſſet ceperunt manus cōputreſcere vermibuſꝗ
ſcaturire qua pena mulctat⁹ ſequēti die miſerabiliter
finiuit vitā: hinc tantus pauor in cūctis excreuit: vt ne
mo poſt hūc ꝙ̄uis ꝓbatiſſime vite fuerit p̄ter ſanctum
elegiuꝫ nouiomēſem epm̄ ḍ hmōi negociū tētaret aſ=
ſumere. Js quippe pōtifex ſctūs Prefati martyris ce=
pit frequētare locū vnde ꝛ diuina doctus reuelatione
triduanū ieiuniū cū lachrymis peragens ꝛ attentius
orans in loco vbi nulla ſuſpitio habebat̄ qḋ ibi corpus
inueniret̄ ſctīs manib⁹ effodere cepit et corp⁹ ſacrum
inuenit quo terebrato tātus odor cū immani lumine
ex eo prodijt: ꝙ etiā ipſe pōtifex pre ſplendore luminis
ꝛ fragrātia odoris vix ſuſtinere poſſet: tūc ſanct⁹ Eli=
gius corp⁹ lachrymis deoſculās poſuit ī loco digniſſi=
mo ad laudem ſummi Dei ꝛ ſanctorum eius.

¶ De ſancta Radegunde regina Francie. ccxj.

SAncta Radegūdis natione Bar=
barica fuit patre rege Berēgario
que cū exiſſet vt ſclaua de patria ve=
nit in ſortē Lotarij regis. Cū autem
eam ſucceſſionis direxiſſet vt reginā
erigeret illa euitabat pompā regalē
ne ſeculo creſceret: ſꝫ cui etiam debe=
tur humana gloria non mutat̄ eter=
na nupſit ergo terreno principi nō tn̄
ſeparatur a celeſti ac dū ſibi acceſſiſ=
ſet ſecularis dignitas pl⁹ ſe inclinauit volūtas ꝙ̄ per=
mitteret dignitas timenſꝗ ne a deo degradaſſet cum
mundi gradu proficeret ſe cum ſua facultate eleemo=
ſyne ditauit. Nam cum aliquid de tributis accederet
ex omnibus que veniſſent ad eam ante dedit decimaꝫ
ꝙ recepit: deinde quod ſuperat dabat monaſterijs et
quo ire pede non poterat miſſo munere circuibat. Itē
nocturno tempore cum reclinaret cum principe rogās
ſe pro humana neceſſitate velle conſurgere et leuans
egreſſa cubiculo tādiu ante ſecretum orationi incum=
bebat iactato cilicio vt ſolo cadēs ſpū iaceret: gelu pe=
netrata tota carne ferme premortua de qua regi dice=
batur habere ſe magis iugaleꝫ monacham ꝙ reginā.
Diebus xo quadrageſime ſatis eſt ſcire qualr rexerit
ſe inter veſtes regias ſinglr̄ penitens igitur appropin=
quāte ieiunij tp̄e ad religioſam monachā noīe Priam
mittebat cui ſctō propoſito illa dirigeret ꝛ ciliciū mit=
teret qḋ ſctā induens ad corpus per totā quadrageſi=
mam ſubtus veſtē regiam portabat in ſarcinā: ſi autē
rex

rex deeſſet q̄s credat̄ qualr̄ ſe orõni infunderet qualr̄
ſe tanq̄ p̄ſtē xp̄i ieſu pedib⁹ alligaret:⁊ quaſi repleta
delitijs:ſic lõgo ieiunio ſatiaret̄ ⁊ lachrymis cui deſpe
cto ventris edulio xp̄s dn̄s erat tota refectio ⁊ tota ſa
mes erat ei in xp̄o illud qḋ pietate agebat ſolita. Por
ro p̄dicte ſctē radegundis mēs intēta ad xp̄ꝫ pictauis
inſpirāte ⁊ coopante dei gr̄a monaſteriū ſibi ꝑ ordina
tionē p̄celſi regis lotarij ↄſtruxit in quo gaudēs īgreſ=
ſa eſt vbi ⁊ ꝑfectionis ornamēta congreret:⁊ magnam
ↄgregationē puellaꝝ xp̄o nunq̄ morituro ſpōſo aggre
garet:qua electa abbatiſſa ⁊ ſic ↄſtituta tā ſe q̄ ſua oīa
ei⁹ tradidit poteſtati ex ꝓprio iure nihil ſibi reſeruās
vt poſt veſtigia xp̄i curreret. Expedita vt tn̄ plus ſibi
augeret in celo q̄tū ſibi ſubtraxiſſet in ſeculo. Ligni=
dis ⁊ eccis nõ ceſſabat ipſa cibos cū coclearib⁹ porri=
gere. Mulieres varijs lepre maculis ꝑfuſas cõprehen
dēs in amplexu oſculabat̄ in eo eas toto in deo dilige
bat affectu:recedētib⁹ p̄bebat auri vel veſtimēti ſola=
tia. De officijs aūt monaſterij nihil ſibi placuit niſi ſer
uire prima. Poſt tot labores quas ſibi penas intule=
rit ipſa vox q̄ refert p̄horreſcit:q̄dā vice trāſlatos ſibi
circulos ferreos dieb⁹.ix.collo vel brachijs innexuit:⁊
tres cathenas īſerēs circa corp⁹ ſuū alligaſſet aſtricte
īcluſit durū ferrū caro tenera ſubereſcēs:⁊ trāſacto ie=
iunio cū voluiſſet ſub cute clauſas cathenas extrahere
nec valeret:nõ tn̄ hoc fcīt eſt abſq̄ magna ſanguinis
effuſione. Exſtāt ei⁹ p̄clara miracula quoꝝ narratio lõ
ga eſſet:⁊ apud deū eſt maximi meriti. Et tandē fidelr̄
a deo eſt remunerata in celo. Hui⁹ ſctē trāſit⁹ recolit̄
idib⁹ auguſti. Quedā eīm famula q̄ auſu temerario in
cathedra beate regine ſedere preſumpſit q̄ ꝑcuſſa arde
bat tribus diebus clamabat dn̄a radegundis peccaui
male egi ignoſce mihi refrigera mihi membra:⁊ poſt
multas orationes populi exaudita eſt ⁊ ſanata.

¶ De ſancto Seruatio ep̄o. cexij.

BEatus ſeruati⁹ in quarto gradu
attinēs xp̄o ieſu nat⁹ fuit in Ar=
menia ex p̄re ⁊ m̄re iudeis. Hic ſede
vacante in tõgris ciuitate teutonie
ordinatiõe diuia ꝑ angelū de hierlm
ꝑduct⁹ tõgris ⁊ ibidē ordinatus ep̄s
ꝑ eūdē in lingua materna intellige=
bat̄ ab oīb⁹ q̄ñ ſpūalia tm̄mõ pertra
ctabat:ſꝫ a nullo penit⁹ itelligebat̄:
niſi per interpretē q̄ñ de cura tp̄aliuꝫ
agebat̄. Ait ipſe ſanct⁹ poſt receptio
nē dn̄ici corporis ipſo die nullo corporali cibo vtebat̄
ciboꝝ ſuoꝝ reliquie leproſos mūdabāt:aqua lotionis
manuū ſuarū infirmos curabat:īfirmi quocūq̄ tactu
manuum vel pedū ſuorū cõtinuo ſanabant̄. Elect⁹ au
tem de tongris ꝓpter maliciam inhabitātiū venit tra
iectam vbi exidiū galliaꝝ ꝑ hūnos futurū diuina re=
uelatiõe cognouit. Epoꝝ aūt gallicoꝝ rogatu ꝓ venia
impetrāda apſoꝝ limina petijt cui ſitiēti in via fonteꝫ
dn̄s aperuit:⁊ angel⁹ ciphū precioſum attulit:eo equi
dem romā intrāte cāpane oēs ſine hūano adminiculo
pulſate ſunt. Tādē eidē oranti a dn̄o reuelatū eſt iram
dei in pplm̄ ꝓpter eoꝝ ſcelera confirmatam. Traiecta
tn̄ oppidū qḋ ipm̄ pie exceꝑat ſeruaret̄. Reuerſus igit̄
pplm̄ ad pniam exhortans dū diuina celebraret ange
lus a dextris altaris eidē ſuū obitū nūtiauit: q̄ ſtatim
poſt miſſam aſtāte pplo eleuatis in celū oclis in dn̄o
feliciter obdormiuit:⁊ ſtatim cūctis vidētib⁹ velamē
ſericū ſup corp⁹ ei⁹ āgelicis māib⁹ eſt delatū. Gaudēs
igit̄ glīoſe p̄ſul nūc cū xp̄o dn̄o:te exoram⁹ vt tuis ſāctis
precibus efficias vt cū eo ⁊ tecū i eternū letemur. am̄.

¶ De ſancta Dorothea virgine ⁊ martyre. cexiij.

GLorioſa virgo dorothea nobili ſe
natoꝝ ſanguine ꝓgenita ⁊ ſꝫ mo
rē xp̄ianoꝝ occulte baptizata ſpūſctõ
repleta v̄tutib⁹ ac xp̄iane religionis
diſciplina imbuta formoſa valde ſup
oēs puellas regiõis illi⁹ fuit qḋ caſti=
tatis inimic⁹ diabol⁹ nõ ſuſtinens fa=
bricaū terre p̄fectū in amorē p̄ſate v̄gi
nis ſtimulās vt ipſam carnali ↄcupi=
ſcētia appeteret in ſtigauit q̄ ꝓmittēs
innumerabilē theſaurū ꝓ dote ipſam
a legitimo thoro copulandā poſtulauit. Hec audiens
ſancta dorothea quaſi lutū terre deſpiciēs terrenas di
uitias intrepida ſe xp̄o ieſu deſpõſatā eſſe fatebat̄. Fa=
brici⁹ igit̄ furore ſuccēſus mox eā in doliū plenū feruen
tis olei mitti iuſſit:ipſaq̄ adiutorio dei illeſa manens
ac ſi balſamo vngeret̄ fragrabat ⁊ mlta milia pagano
rū cõuertit. Fabrici⁹ v̄o credēs magicis artib⁹ hoc fie
ri ipſam in carcerē retruſit atq̄.ix.dieb⁹ ſine ciboꝝ ali
mētis cuſtodiri iuſſit:q̄ a ſctīs angelis nutrita duꝫ ad
tribunal duceret̄ pulchrior q̄ vnq̄ viſa fuit apparuit:
vñ cūcti admirabāt̄ q̄ tādiu abſq̄ cibo ⁊ potu ſuſtenta
ta tā formoſa videret̄. Fabrici⁹ v̄o dixit:niſi deos ī p̄=
ſenti adores eculei penas nõ euades. Dorothea ſctā re
ſpondit:deū adoro nõ demonē:dīſcū tui demones ſūt
ꝓſtrata ī terrā eleuatiſq̄ oculis ī celū orauit ad dn̄ꝫ vt
oñderet potētiā ſuā ⁊ q̄ ipſe ſit ſol⁹ de⁹ ⁊ nõ ali⁹ preter
eū. Et ecce multitudo angeloꝝ cū impetu veniēs cõte
rit idolū qḋ fabrici⁹ ſup magnā colūnā erexerat:ita qḋ
nec particula colūne inueniret̄:⁊ audita eſt vox demo=
nū ꝑ aera clamantiū dorothea cur nos deuaſtas mul=
tiq̄ gētiliū ↄuerſi ſunt. Deīde dorothea ī eculeo ē ſuſpē
ſa v̄ſis pedib⁹ ī altū vncis lacerat̄ corp⁹ ei⁹ v̄gis caſti
gat̄ flagellis cedit̄:deniq̄ ad mamillas v̄gineas faces
ardētes applicate ſunt ⁊ ipa ſemimortua ſtat vſq̄ ad
craſtinū in carcere incluſa. De mane v̄o ꝓducta nec vl
la macula neq̄ leſio in ſuo corpe apparuit. vñ p̄ſes ve=
hemēter admirās ait:cõuertere o amena puella ſatis
nāq̄ caſtigata es. Tūc vidēs p̄fect⁹ q̄ nec v̄berib⁹:nec
carceribus:nec minis:neq̄ blanditijs ipſam poſſet a
fidei ꝓpoſito reuocare miſit ad eā duas ſorores. ſ. cri=
ſtē ⁊ caliſtē que metu mortis a xp̄o receſſerāt vt doro=
theā ſororē ſuā ſimr a dn̄o ⁊ xp̄o auerterent. Sctā vero
dorothea ſuauiter auferēs cecitatē mētis ⁊ cordis ab
eis ambas ad fidē xp̄i reduxit q̄s fabrici⁹ dorſotenus
colligatas īcēdio tradidit corona martyrij laureādas
fremēs exhinc fabricius dorothee dixit quouſq̄ male=
fica nos protrahis:aut ſacrifica vt viuas:aut capitali
ſnīa plecteris. Illa aūt leto vultu r̄ndit. Quicq̄d vis
paſſura ſum ꝓ xp̄o ieſu dn̄o ⁊ ſpõſo meo in cui⁹ horto
delitiaꝝ roſas cū pomis collegaui ⁊ letabor cū xp̄o in
eternū. Qḋ audiēs tyrān⁹ faciēꝫ ei⁹ cedi iuſſit:ita qḋ
nec veſtigia faciei ipſi⁹ apparerent ⁊ in carcerē ſerua=
ri vſq̄ in craſtinū. De mane itaq̄ educta de carcere vn
diq̄ famata ſnīa capitali adiudicat̄. Cūq̄ duceret̄ ad
mortē Theophil⁹ protonotarius regis quaſi illuſorie
roſas de viridario ſponſi ſui mittit ſibi petit qḋ illa ꝓ
miſit:cum aūt veniſſet ad locū decollationis rogauit
dn̄m ꝓ oīb⁹ illā venerātib⁹ vt in oīb⁹ tribulationib⁹:
precipue a verecūdia:a paupertate:⁊ a falſo crimine li=
berent̄:⁊ in fine vite ↄtritionē ⁊ remiſſionē oīm pecca
toꝝ obtinerēt:⁊ mulieres partu laborantes ⁊ eam in=
uocantes celerius ſentirēt profectum. In his verbis
inclinās ſe ad ictū apparuit puer criſpo crine purpura
ſtellis aureis īſerta indut⁹ ferēs in manu ſportellam

cum tribus roſis ⁊ totidem malis. Cui dorothea. Ob
ſecro domine miſera theophilo ſcribe: ⁊ ſtatim poſt de
collata eſt ⁊ paſſa anno dñi.cclxxxvij. idib⁹ Februarij.
Stans aũt Theophilus in palatio preſidis accepit ro
ſas ⁊ credidit in xp̄m: ⁊ pro fide ſumpſit martyrium.

¶ De ſancta Brigida virgine. ccxiiij.

IN ſcotia refulſit ſanctitate ⁊ mira
culis admiranda ſancta dei virgo
Brigida. Hec ſiquidē de chriſtianis
⁊ nobilibus parentibus orta a pueri
tia bonarum rerum ſtudijs inoleuit
pudicitie ⁊ ſobrietati ſemper intēta:
⁊ de bonis ad meliora creſcēs ab ipa
puerili etate ſi quis extitit admiran
da. Cū a matre ſua tranſmiſſa eſſet
de vaccarū lacte butyrum congrega
ret: ⁊ ad pondus redderet: ſicut ⁊ alie
puelle in illis regionibus facere conſueuerant. Hec vir
go iam hoſpitalitati dedita magis volens deo q̄ hoi
bus obedire pauperibus ⁊ hoſpitibus tam lac q̄ buty
rum largiter diſtribuere cepit: ⁊ cū tempus adueniſſet
vt oēs redderent fructus vaccarum cooperatrices eius
monſtrauerunt opera ſua ventum eſt ad Brigidã vt
redderet opus ſuum: q̄ pauida non habēs quid redde
ret: q2 totũ pauperibus erogauerat timore matris pa
uida tota ſe ĩ conuertens ad deum ad ſanctā orōnē con
currit quā dñs exaudiuit: ⁊ mox poſt orōnē ſup oēs co
operatrices ſuas opus ſuum in butyro amplius abun
dans aſſignauit matri ſue. Non multo poſt cū parētes
eius more humano eam deſponſare voluiſſent illa ce
litus inſpirata virginē caſtam ſe volens ac vouēs xp̄o
ieſu exhibere ad ep̄m ſanctiſſimum machillā noīe per
rexit: qui pallium albū ⁊ veſtem candidā ſuper eius ca
put impoſuit que coram deo ⁊ ep̄o genua flectens hu
militer ad altare ⁊ ſuam virginalē coronā dño offerēs
vt fundamētū ligneū altaris tetigit ſtatim viride fa
ctū eſt: ⁊ vſq3 ad preſens ſic vireſcēs languores a fideli
bus pellit leproſis ab ea petētibus ceruiſiam in potũ
cū illa non haberet aquā puram benedicēs conuertit
in ceruiſiam optimā ⁊ illis dedit. Lapidē in ſalem con
uertit cuidā ab ea ſal ꝓpter deū poſtulanti. Ceco nato
viſum reſtituit. Quidā nequiſſimi cū ei fuiſſent furati
boues ⁊ fluuium cū eis tranſire vellent ſubmerſi ſunt
bobus ſaluis ⁊ reuertentib⁹ per ſe ad domū ſancte bri
gide. Sed ⁊ alia miracula per eam dominus operatus
⁊ poſt obdormiuit in domino.

¶ De ſancta Tecla. ccxv.

CUm Paul⁹ ap̄ls de Antiochia
Iconium veniſſet ⁊ ſecū Demā
⁊ Alexādrū erariū comites: ſ3 ſimu
latos diſcip̄los haberet vt ip̄e refert
in ep̄lis ſuis audiēs honeſiferus ad
uentū eius ei cū familia ſua obuia
uit: ⁊ ad ſigna q̄ ei titus predixerat
vidēs eum inter ceteros ſtatura bre
ui naſo aquilino vultu angelico ip̄m
ſolum humiliter ſalutauit: ⁊ cū indignarent̄ predicti q̄
paulū comitabant̄ cur ⁊ eos nō ſalutaſſet r̄ndit honeſi
ferus: q2 in eis fructū iuſtitie nō videret. Cū aũt paul⁹
domū eius introiſſet ⁊ ſemꝑ de cūctis fructib⁹ virtutū
predicaſſet Tecla virgo iam tamiro deſponſata ſedēs
ad feneſtrā domui illi ꝓpinquiſſimam paulū p̄dican
tem audiebat: ⁊ ita ſermone ei⁹ quē faciē nō agnoſce
bat affecta ⁊ deuicta eſt q̄ ꝑ triduū a feneſtra vt audi
ret eū nō receſſit: qđ cernens mater ei⁹ theodira miſit
ad tamirū ſponſum tecle q̄ lugēs filiā ſeductā paulum
accuſauit. Cū ꝓ eā a ꝓpoſito fidei xp̄i ieſu ↄcepte reuo
care mr̄ ⁊ coniunx non poſſent paul⁹ capt⁹ ad carcerē
duct⁹ eſt quē tecla ad carcerē ſecuta eſt ꝓpter qđ vidē
tes eā ad paulū affectā accuſarūt vtrūq3 iudici preſen
tātes: vñ paul⁹ flagellat⁹ de ciuitate expellit̄. tecla au
tē igni adiudicata in flāmas ſponte ꝓſiluit: ſed ſtatim
imber de celo ignē extinxit: ⁊ tātus terremotus fact⁹
eſt vt multi morerent̄: ſic igit̄ tecla euadēs domum in
qua paulus abſcōditus manebat: acceſſit ⁊ gaudio re
pleta ex viſione eius voluit ſe tōdere ⁊ habitū viri aſ
ſumere vt liberè eū ſequeret̄: ſed paulus hoc nō permi
ſit. Erat eñ pulcherrima ⁊ poſt eũ iuit antiochiam:
ſctā eñ tecla mittit̄ in foueā ante leenā: q̄ tñ omiſſa oī
ferocitate pedes ei⁹ lingēbat cūcto ꝑ p̄lo vidēte ⁊ ad
mirāte mittit̄ leo ad eā lacerādā: ſ3 leena obuiās ei diu
cū eo ↄfligēs pariter moriunt̄. Poſt ħo multoꝝ ↄuer
ſionē ꝑ ſuas predicatiōes ĩ ſolētiā ꝑgēs in pace quieuit.

¶ De corona dñi nr̄i Jeſu xp̄i. ccxvj.

NOn miret̄ orthodoxoꝝ q̄ſpiā ſi ſo
cūda dñice corone ſolēnitas diem
hāc exxpēdat in laudib⁹ redēptoris nr̄i ie
ſu xp̄i: q2 ⁊ ſi hec corona capiti ſaluatoꝛi
ad penā ⁊ ludibriū in die paraſceues fue
rit applicata: tñ q2 dies illa nō eſt gau
dij ſ3 meroris q̄ñ mēbra capiti ↄpatiūt̄
differt̄. interī hec ↄgratulabūda feſtiui
tas ĩ q̄ recolim⁹ ſalutis nr̄e: aut ſiquidē de ſpīaꝝ ſemine
ꝓpagatā iō cāno regi glīe deuota laudū cātica fideles
ſoluāt. Hodie ꝓ corona dñica coronat regē oīū corona
ↄtumelie cui⁹ nobis opprobriū coronā ↄfert glīe de ſpī
narū aculeis xp̄i corōa plectit̄ q̄ miſtris tartareis mū
di p̄rās colit̄ corona xp̄i capitis ſacro ꝑfuſa ſanguie pe
nis ſolutis debitī reos purgat a crimie viro eñ mō de
iecto capitis obtinuit veniā ⁊ gr̄aꝫ corꝑi ⁊ ꝑcuſſo ħtice
ſolidata ſūt mēbra. ſynagoga ſiquidē nr̄ xp̄i ſ3 carnē no
uerca ſe exhibēs affectu crudelitatis ⁊ affectu nr̄m ſa
lomonē corona ſpinea corōauit. Pudeat ꝗ̄ ſectari glo
riā mēbra qb⁹ caput ſuū tā ĩglioſuꝫ exhibet̄ ꝑctōꝝ no
ſtroꝝ ſpinis circūdatū pudeat ſub ſpinato capite mem
brū fieri delicatū. coronat eñ iudea regē eoꝝ ſerto ſpi
neo: ſtat īter ſpinas liliū vernās cruore roſeo ſpinaꝝ
culpe neſciū ſpine p̄cētū aculeo. Scripſit nāq3 Joānes
euan. Exiuit ieſus portās ſpineā coronā ⁊ purpureum
veſtimētū ⁊ quaſi pugil nr̄ inermis veſtimētis rubeis
appareret: exeam⁹ ergo ad eū egredietē extra caſtra ĩ
properiū ei⁹ portātes erūnā eius nr̄am reputantes et
dicam⁹ cum dauid. cōuerſus ſum in erūna mea dū confi
git̄ ſpina. O felix ſpina cui⁹ aculei guttis rubēt roſis
ſanguinei vires frāgūt regis tartarei feras pādunt re
gni ſyderei. O ſpinaꝝ immēſa glīa q̄ tot nobis preſtat
remedia. O decus eccl̄ie glīoſa ſpina certū regis glīe
mundi medicina preſentis anguſtie dulcoꝛ ⁊ reſina te
laudantes hodie ſerues a ruina: quod preſtare dignet̄
Jeſus xp̄s pro nobis paſſus. Amen.

¶ Vita ⁊ conuerſio ſancti Romani abbatis. ccxvij.

VIr dei romanus a pueritia mo
nach⁹: diſciplinis monaſteria
libus erudit⁹ eſt. Aſſueſcebat eñ ad
huc puerulus: crebris ſubdere colla
ieiunijs: ſctis intereſſe aſſidue vigi
lijs: ⁊ in tenero corpuſculo: ſenū cru
ces ac mortificatiōes nitebat̄ adhuc
in annis iuuenilib⁹ experiri. Jam ve
ro trāſcurſus adoleſcētie metis cum
ad robur virilis euaſiſſet etatis: ex
oī parte in virtutū ſtudio probatus

ſpectabilis habeatur a deo: vt ſuo exemplo multos ad
contēptū ſeculi: ac deſideriū ſancti ꝓpoſiti ꝓuocaret.
Quodā itaq̄ tēpore cū ſanctus recolēdus benedictus
ſpreti ſeculi actib⁹: abiurgataq̄ mūdi gloria eremum
peteret: hunc de quo loquimur ſanctū obuiū habuit: q̄
quo tenderet ab eo inquiſiuit. Cui⁹ cū deſiderium co-
gnouiſſet: ⁊ ſecretum tenuit ⁊ adiutoriū impendit eiq̄
ſancte cōuerſationis habitū tradidit et inquātū licuit
miniſtrauit. Vir autē dn̄i ad deſtinatū locū perueniēs:
I arctiſſimo ſpecu ſe tradidit tribuſq̄ ānis excepto bea
to iſto romano monacho hoībus incognitus manſit.
Qui beat⁹ roman⁹ nō longe ſub deodati patris regu-
la degebat: ſed pie euiſdem patris ſui oculis furabatur
horas: ⁊ quē ſibi ad māducandū ſubripere poterat: die
bus certis benedicto panē ferebat. Ad eūdē vero ſpe-
cū a beati Romani cella iter nō erat: q̄ excelſa deſup
rupis eminebat: ſed ex eadē rupe in lōgiſſimo fune re-
ligatū Roman⁹ panē deponere cōſueuerat. In qua ēt
reſte paruū tintinabulū inſeruit: vt ad ſonitū tintina-
buli: vir dei cognoſceret qn̄ ſibi alumnus eius panem
preberet: et criptā exiēs eū acciperet. Et licet āntiquus
hoſtis eius charitati inuidēs tintinabulum fregiſſet:
vt eum ſic a charitate retraheret. Pius tamen ⁊ reli-
gioſus ac deo dilect⁹ beat⁹ Roman⁹ minime ceſſauit
quin modis cōgruentibus ei temꝑ miniſtraret vſq̄ ad
tēpus. ſ. illud quo diuine placuit voluntati eū a labore
ſuo liberare: ⁊ ipm̄ cui ſeruiebat mūdo declarare. In-
terea aſit cum grauiſſima ꝑſecutionis ꝓcella per totā
Italiā ac pene ꝑ oēm romani imperij terrā inſurgeret
e gotthis: a lanis ⁊ vādalis flammis ⁊ ferro cūcta ꝯſu
mētibus: vir dn̄i romanus nō ceſſabat deprecari dn̄m
vt ſuā reſpiceret ad eccl̄iam: quam ſibi ſuo acquiſierat
ſanguine: ſꝫ eā in fide noīs ſui cōſeruaret illeſā. Pro-
pterea audit ſibi iuberi a dn̄o: vt relicta italia ad gal-
lias tenderet: ⁊ verbi diuini penā longe lateq̄ ſparge-
ret: ac ſancte conuerſationis exempla cūctis preberet.
Cōmonetur etiā nequaq̄ eſſe formidādū auxilio pro-
ueniente diuino proſperū fore iter ⁊ mercedem fidelis
ſerui erogantis cōſeruis menſurā tritici a dn̄o receptu
rum. Igit hoc ſpō ſcti accepto reſpōſo: pater Roma-
nus cōuocatis fratribus ſic eos alocutus eſt. Fratres
amici mei dulce lumen oculorū meorū maximiq̄ pi-
gnus mei amoris ⁊ gaudiū audite me xp̄i ſeruum: ſan
cte fraternitatis veſtre: cōmilitonē ⁊ ſocium. Cernitis
quibus mūdus malis premit q̄bus cladibus perurge
tur: vbiq̄ eīn luct⁹ vbiq̄ pauor: ⁊ plurima mortis ima
go: nō (caſu) verū manifeſtiſſima dei iura contingunt.
Peccatis eīn olim: dei patientia exacerbata: verſa eſt
in furorē: māſuetudo eſt in ſeueritatē mutata a deo vt
verū ſit: qđ adhuc tolerat leuiora peccatorib⁹ inferēs
quā merent: ⁊ non ſicut quondā ſodomitas ⁊ gomor-
reos: ita nūc ſceleribus plenā terrā imbribus exurat
fulmineis. Cū hec ita ſint fratres nō debemus de mū-
di ꝑcuſſionibus dolere: quē ſcimus ipſi ſui ꝑcuſſionib⁹
interire. Vita enim alia a xp̄o ꝓmiſſa eſt cui⁹ duratio
incōuulſa atq̄ immobilis ꝑmanet finis ignota: dolo-
ris neſcia: in qua gaudiū eſt ⁊ epulatio vbi btā immor-
talitas: ⁊ imortalis btitudo vbi eterna ſecuritas ⁊ ſe-
cura regnat eternitas. Hāc expectātes aduerſa ſeculi
nō debem⁹ pauēſcere: ſꝫ magis appropinquātē nr̄āꝫ re
demptionem exhilaratis cordibus expectare. Deſi
deus meo voto agere: ⁊ ſm̄ meū velle viuere fineret:
optaueram ſanctiſſimi fratres vobiſcum oīa ſeculi di-
ſcrimina perferre quecunq̄ proſpera: quecunq̄ aduer-
ſa contigiſſent intolerato vobiſcum robore ſuſtinere: ⁊
ſimul patiēter viuere ſimulq̄ delectabiliter mori. Sꝫ
q̄ nō eſt in hominis poteſtate via eius: ſed in illi⁹ qui
magna trāquillitate diſponit omnia: que ſe ne me reti
nere velitis: deus ꝓcepit vt pergam⁹ ad gallias. Pa-
rere debemus eundū eſt: vos oro vt mei benigne me-
mores ſitis q̄ ⁊ ego dum ſpūs hoc luteum inhabitan-
do vaſculū vegetauerit vos in corde meo et in viſceri-
bus meis: prout fas eſt ⁊ decet ſemꝑ habebo. Deus au-
tem oīpotens vos ſancta ſua cuſtodia circūuallet: atq̄
a pn̄ti ſeculo nequā ereptos: ſaluos faciat in regnū ſuū
celeſt: cōcedatq̄ mihi exiguo ⁊ humili vos in illa btā
vita ſine confuſione videre. ¶ Hec dicens ⁊ tn̄s pater
Romanus ⁊ vale faciens eis profectus eſt: ac relicta
Italia Galliam ingreſſus peruenit tādem in padum
Antiſſodorēſem in locum qui fons rogus appellatur.
Ubi aliquāto tempore cōmoratus fauēte domino mo
naſterium ſtatuit ibiq̄ dn̄o auxiliante plurimos a ſe-
culi vanitate cōuerſos ad quietē ⁊ ſobriā conuerſatio-
nem monitis ſimul ⁊ exemplis prouocatos adduxit.
Quo loco habetur Baſilica eius noīe titulata: quam
miraculorū que per eum dn̄s ad laudem nominis ſui
operatur priuilegio nobiliter inſigniuit. Tēpore autē
vite ſue expleto beatiſſimus Romanus dei omnipo-
tentis famulus poſt glorioſam et plenam virtutibus
vitam: poſt innumeram multitudinē vite eterne acq̄-
ſitam: ac miraculorū multorū perpetrationem cōſum
mato viriliter monaſtice profeſſionis curriculo: ⁊ du-
dū exoptato trāſitu felici celeſtia captās: terrena dere
linquens: pridie calendas Martij migrauit ad domi-
num. Sepultus vō in ipā ſua Baſilica a fratrib⁹ ſuis:
⁊ in eodem loco btī viri corpus per aliquot annos di-
gna veneratione ſeruatū eſt. Uerum q̄ inconueniens
⁊ damnoſum erat ſacratiſſimi corporis theſaurū diu
in loco minus celebri minuſq̄ noto latere: creſcente fi-
delium deuotione corpus beati viri de loco primarie
ſepulture ad vrbem Antiſſodorum: ⁊ in eccleſia ſancti
Amatoris honorifice conditum eſt. Poſtremo deniq̄
poſt aliquot annos cum odis et lampadibus: ac diui-
norum hymnorum melodia ad cenobium beati Ger-
mani euiſdem vrbis quondam pontificis miraculis
coruſcantibus deportatum eſt: atq̄ honorifice colloca
tum eſt per gratiā dn̄i nr̄i Ieſu Chriſti: cui ſit honor et
gloria per infinita ſeculorum ſecula. Amen.

¶ Hic finem deo dante accipit melliſluum ⁊ aureum
opus hactenus in hoc noſtro climate in vſum nuncu-
patum Aurea legenda edita ꝑ eximiū virū ſacre theo-
logie profeſſorē fratrē Iacobū de Voragine ſacri ordi-
nis fratrū Predicatorum cum quibuſdā legendis ſan
ctorum ac ſanctarum nouiter ſuperadditis: recenterq̄
a mendis q̄plurimis purgatis cura eruditi ⁊ religioſi
viri fratris Claudij de Rota eiuſdeꝫ ordinis ⁊ promo-
tionis cōuentus Lugdunē. In edibus Petri Luccij
cognomento Principis Impreſſa. Anno vt ſupra.

¶ Regiſtrum.

A.a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.ſ.
Omnes ſunt quaterniones.